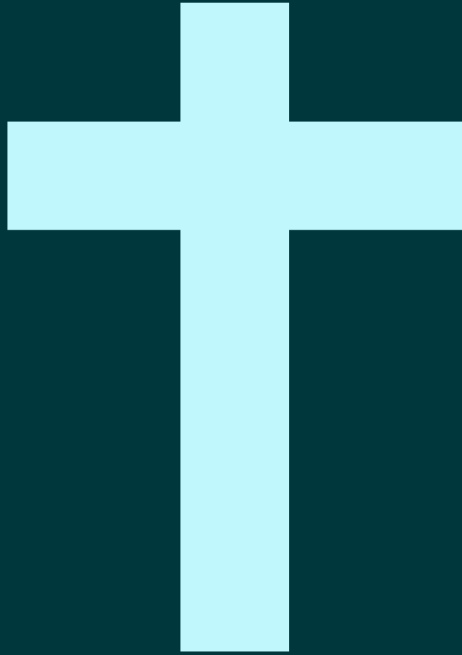

Aḅan 'am wiya
awan

New Testament in Mbuko (CM:mqb:Mbuko)

A6an 'am wiya awan
New Testament in Mbuko (CM:mqb:Mbuko)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mbuko

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mbuko

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents.

For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

85377c5a-ee2b-5540-a6b5-8f8a5a729092

Contents

Mata	1
Markus	52
Lukas	84
Yuhana	142
Mer su way ahay	181
Ruma ahay	229
1 Korintu ahay	253
2 Korintu ahay	277
Galatiya ahay	292
Efesus ahay	301
Filipi ahay	309
Kolosiya ahay	315
1 Tesaloniki ahay	321
2 Tesaloniki ahay	326
1 Timote	329
2 Timote	336
Titus	341
Filemon	344
Ibəraninko ahay	346
Yakuba	365
1 Piyer	371
2 Piyer	378
1 Yuhana	382
2 Yuhana	388
3 Yuhana	389
Yuda	390
Cœn sə zúbay	393

**Ləbara mugom a kawa ana
Mata
sə vinde anan ata awan
A dakay way pə deftere a
anan**

Mata a vinde dərəwel a anan nà, anà Yahuda ahay sə dakay anan nà, Yesu nə Almasihu. Saray bayak a Mata a dakay anan nə way a Yesu sa ga ataya tə təra kawa ana dō maja'am a Mbərom ahay sa taa ja kwakwa ataya awan. Aday a dakay anan dukwen, Yesu winen apan i tətakan anan way anà dō ahay nà, a ga nə kawa a var Tawrita wiya a kawa ana Musa sa var kwakwa ata awan. Matanan, tə Yesu nà, Mbərom a rah anan wa way anahan sə dazlan sa ga tə Isəra'ila ahay ata awan.

Nga sa 'am ahay

Mbərom a slənay ahay Yesu, winen Almasihu awan (1.1 - 4.11)

Yesu a wazay à Galile aday à Yahudiya (4.12 - 25.46)

Yesu a mac aday a slabakay ahay à məkə wa (26.1 - 28.20)

Bije a Yesu ahay

Lukas 3.23-38

¹ Həna anan nà, dərəwel sə sləmay ana bije a Yesu Almasihu ahay. Winen mə wahay a nà, pə zahav ana Dawuda wan sə kutov ana Ibərahima.

² Ibərahima a wahay Isiyaku, Isiyaku winen a wahay Yakob, Yakob ite a wahay Yahuda, tinen tə mərak anahan ahay inde.

³ Yahuda winen a wahay atə Fares tə Jara pə uwar a sə ngaman Tamar ata wa. Fares a wahay Hesərunu, Hesərunu ite a wahay Aram, ⁴ Aram ite a wahay Aminadabu, Aminadabu ite a wahay Nasunu, Nasunu ite a wahay Salmuna. ⁵ Salmuna a wahay Bo'es pə uwar a sə ngaman Rahab ata wa. Bo'es ite a wahay Obed pə uwar a sə ngaman Rut ata wa. Obed ite a wahay Yisa, ⁶ Yisa ite a wahay bahay Dawuda.

Dawuda a wahay Sulimanu pə uwar anahan sə ngəzar pə Uriya wa ata awan. ⁷ Sulimanu ite a wahay Roba'am, Roba'am

ite a wahay Abiya, Abiya ite a wahay Asa, ⁸ Asa ite a wahay Yusafat, Yusafat ite a wahay Yoram, Yoram ite a wahay Ujiya, ⁹ Ujiya ite a wahay Yotam, Yotam ite a wahay Akas, Akas ite a wahay Hejekiya, ¹⁰ Hejekiya ite a wahay Manasa, Manasa ite a wahay Amos, Amos ite a wahay Yusiya, ¹¹ Yusiya ite a wahay Yekoniya tə mərak aya awan. A alay a tinen ata, bahay sə Babila a pak anan Isəra'ila ahay ù kon wa.

¹² Pə dəba a way ata wa asa, Yekoniya a wahay Salatiyel, Salatiyel ite a wahay Zorobabila, ¹³ Zorobabila ite a wahay Abihuda, Abihuda ite a wahay Eliyakim, Eliyakim ite a wahay Ajora, ¹⁴ Ajora ite a wahay Sadok, Sadok ite a wahay Akim, Akim ite a wahay Eliyada, ¹⁵ Eliyada ite a wahay Eliyjaru, Eliyjaru ite a wahay Matan, Matan ite a wahay Yakob, ¹⁶ Yakob ite a wahay Yusufu, mbaz ana Mariyama, may a Yesu sə ngaman Almasihu ata awan.

¹⁷ Abaslay zahav ata pə mədire pə mədire a bənay ahay pə Ibərahima wa hus pə Dawuda nà, kà gak bije ahay kuro nga anahan a fudō. A ban pə Dawuda wa ite, hus pə ana tinen sə hədek à Babila dukwen, kà gak bije ahay kuro nga anahan a fudō. A bənay pə winen ata wa ite, hus pa sə wahay anan Almasihu ite nà, kà gak bije ahay kuro nga anahan fudō a re.

Awahay ana Yesu Almasihu

Lukas 2.1-7

¹⁸ Awahay ana Yesu Almasihu a təra nà, natiya awan: Mariyama, may anahan ata nà, winen dəle ana Yusufu. A alay a tə gəbak zek fan bay nà, məgala sə Apasay Cəncan a, a gan wan anà Mariyama. ¹⁹ Yusufu, dəle anahan ata nà, winen dō didek awan, a pərahan azar anà Mbərom. A nan sa ra apan waray pa 'am sə dō ahay bay. Anga nan, Yusufu a nan sə mbəsak anan dəle anahan tə wurwer.

²⁰ Winen apan i bayak pa 'am ata mba, maslay a Mbərom a kan zek i cəen sə zūbay inde. A jan, a wa: «Yusufu, dō sə zahav ana Dawuda, kə jəjar sə gəba anan dəle anak Mariyama bay, anga sa gan wan nà, məgala sə Apasay Cəncan awan. ²¹ I wahay

* **1:21** Yesu a nan sa ja nà, Mbərom a tam dō.

wan mungol awan, kê ngaman Yesu*, anga i tam anan do anahan ahay i ines a tinen ahay wa.»

²² Way ata fok a tæra anga aday 'am ana Mbærom Ba Mæduwen a sa ja tæ dungo ana do maja'am anahan ata, â tæra. A wa:

²³ «Dæna dalay a i ga wan,
i wahay wan mungol awan,
ti ngaman Imanuwila.†»

²⁴ Yusufu a pædek pæ ahan wa nà, a ga kawa ana maslay a Mbærom sa jan ata awan. A gæba anan dalay anahan Mariyama agay. ²⁵ Ðna tæ japak tæ Mariyama bay, hus pa sæ wahay anan wan anahan ata awan. Yusufu a daf apan slæmay Yesu a kutok.

2

Do sa san way ahay ta nay saa ca pæ Yesu

¹ Yesu nà, winen mæ wahay a à Baytilama pæ daliyugo sæ Yahudiya. A alay ata nà, bahay sæ Yahudiya a næ Hiridus. Pæ dæba sæ wahay anan Yesu wa nà, kælire ahay ta nay ahay kwa ta day sæ dara wa, à Uræsalima. Tinen aday nà, ta san way pæ cæved sæ mawuzlawazl ahay zle. Anga nan tæ cæce pæ do ahay wa, ta wa: ² «Wan a mæ wahay a, aday i sa tæra bahay sæ Yahuda ahay ata nà, winen ahaw? Mæ canak anan anà mawuzlawazl anahan a kè slabakak ahay à dælon wa. Ma nay sa naa hæran ayak nga.»

³ Bahay Hiridus a slæne cæna, 'am ata kè wusek atan nga, winen tu do sæ Uræsalima ahay fok. ⁴ Hiridus a halan nga anà bahay sæ gædan dungo anà way ahay anga Mbærom, pi zek tæ miter sæ Tawrita ahay fok. A cæce patan wa, a wa: «Ti wahay Almasihu nà, ahaw?»

⁵ Tæ mbædahan apan, ta wa: «Ti wahay Almasihu nà, à Baytilama, pæ daliyugo sæ Yahudiya. Anga do maja'am a Mbærom kè vindek kwakwa, a wa:

⁶ «Iken Baytilama, wulen su doh pæ daliyugo sæ Yahudiya,
kæ kækak à mamasl sæ wulen su doh sæ Yahudiya ahay bay jiga awan.

Anga bahay i slæray ahay nà, i iken wa,

aday i gan nga anà Isæra'ila do uno ahay kawa do sæ jugwar tæman ahay.*»

⁷ Natiya kutok, Hiridus a ngaman atan ayak anà kælire ahay ù doh pæ cakay anahan. A ngaman atan ayak mænæna do ahay sa san apan, aday a cæce patan wa, a wa: «Kæ cinen anan anà mawuzlawazl ata a slabak nà, à alay wuraw?» Tæ dakan anan kutok. ⁸ Pæ dæba anahan a wa a jan atan asa, a wa: «Zlen à Baytilama, pælen anan wan ata lele. Ki ten anan à nga cæna, ka naa jen uno, aday nen ni zla saa hæran ahay nga a cite.»

⁹ Tinen ite, tæ slæne anan 'am a bahay ata cæna, ta zla kutok. Mawuzlawazl a, tinen a sæ canan kurre a ata, a njahan atan pa 'am wa. A dæzle pa nga su doh a aday wan a à man ata nà, mawuzlawazl ata a tavay dek. ¹⁰ Tæ canan anà mawuzlawazl sæ tavay dek ata cæna, ta njad ataslay mivel mæduwen awan. ¹¹ Ta zla ù doh a aday wan a winen à man ata ata awan. Ta tan à nga anà Yesu, tinen maya tæ may anahan Mariyama. Tæ dukwen gærmec ù vo, tæ hæran nga anà wan ata awan. Tæ pæsak anan mbulo a tinen ahay, aday tæ varan magwagway ahay cara cara: gura ahay, mætætok sæ læluway sæ ræbas lele ataya awan, pi zek tæ wurde sæ ngaman *mira* ataya awan. ¹² Pæ dæba anahan a wa nà, Mbærom a dakan atan anan i cæen sæ zuþay inde nà, tâ ma ta man ana Hiridus sabay. Natiya ta zla agay tæ cæved hinen kutok.

Atæ Yusufu tæ Mariyama ta zla à Misra

¹³ Do a ataya ta zla way a tinen cæna, maslay a Mbærom a kan zek anà Yusufu i cæen sæ zuþay inde, a jan, a wa: «Slabak! Zla anan wan tæ may anahan a tæke à Misra, bina Hiridus i pælay wan a anan, anga a nan sæ lize anan. Njihen à man ata hus pæ luvon a azanan ni jak, hayak ikwen ahay wa ata awan.»

¹⁴ Matanan kutok Yusufu a slabak sæ luvon, a zla anan Yesu tæ Mariyama a tæke à Misra. ¹⁵ Tæ njahay à man ata hus pæ amac ana Hiridus. Natiya, way ana Mbærom Ba Mæduwen sa ja tæ dungo ana do maja'am

† 1:23 Imanuwila a nan sa ja bine siwaw nà, Mbærom winen inde tæ mænuko. * 2:6 Ca pæ Mika 5.2; 2 Samiyel 5.2.

† 2:15 Ca pæ Hose'a 11.1.

anahan ata a tæra. A wa: «Ni ngaman anà wan uno kwa pæ daliyugo sæ Misra wa.†»

Hiridus a vad anan gwaslay ahay

¹⁶ Hiridus a ca apan næ do ataya ta gak kawa ananahan sa jan atan ata sabay cæna, a ga mivel. A jan anà suje anahan ahay nà, tâ vad anan gwaslay ahay à Baytilama wa fok, pi zek tu kon aya sa van nga ataya awan, a ban pa wan ma va a bay a wa, hus pa wan ma va cew ataya awan. Anga kawa ana kælire ataya sæ dakan anan alay a ana mawuzlawazl a sæ slæray ahay ata nà, a baslay ava awan, i ga næ matanan. A vad atan fok.

¹⁷ A tæra kawa ana do maja'am a Mbærom Yeremiya sa ja, a wa:

¹⁸ «Zliyzloy kà gak à Rama,
ayam tæ aja mawa kè zalak.

Rahilu winen apan i yam gwaslay anahan ahay.

A nan dowan à bænana mbac bay,
anga gwaslay anahan ahay tæ mæcak fok.‡»

Atæ Yusufu tæ Mariyama ta may agay à Misra wa

¹⁹ Hiridus a mac cæna, maslay a Mbærom a kan zek anà Yusufu i cæn sæ zubyay inde à Misra, ²⁰ a jan, a wa: «Slabak! Zla anan wan tæ may anahan a tæke pæ daliyugo sæ Misra wa, ma pæ daliyugo sæ Isæra'ila, anga do sa gan may sa vad anan wan ataya tæ mæcak.»

²¹ Yusufu a slabak, a gæba anan wan tæ Mariyama a tæke, ta ma pæ daliyugo sæ Isæra'ila kutok. ²² Aya æna, a slæne sa jæka sa pa 'am ana Hiridus nà, wan anahan sæ ngaman Arkilawus ata nà, kè jæjarak sæ njahay à man anahan pæ daliyugo sæ Yahudiya. Anga nan Mbærom a kan anan ahay i cæn sæ zubyay inde way anahan tæde saa ga ata awan. Ta zla à Galile kutok, ²³ tæ njahay way a tinen à wulen su doh a sæ ngaman Nazaratu ata awan. A tæra matanan ata dukwen, anga do maja'am a Mbærom ahay ta jak, ta wa: «Ti ngaman Nazaratu ahay.»

‡ 2:18 Ca pæ Yeremiya 31.15. * 3:3 Ca pæ Esaaya 40.3.

3

Wazo a Yuhana do sa gan baptisma and do ahay

Markus 1.1-8; Lukas 3.1-18; Yuhana 1.19-28

¹ Yawa, à alay ata nà, dowan a inde tæ ngaman Yuhana, a taa gan baptisma anà do ahay. A taa nahay à saf inde à kibe sæ Yahudiya, aday a taa wazan anà do ahay.

² A wazay, a wa: «Mbæsiken ines a kwanay ahay, anga bahay a Mbærom winen bæse tæ kwanay.»

³ Yuhana aday nà, winen do mbala ana do maja'am a Mbærom Ezaya sa ja apan ata awan, a wa:

«Dowan a inde, winen apan i zlah à saf inde à kibe, a wa:

“Ten anan cæved anga Bahay winen apan i nay.

Ten anan cæved ata mæ tavay nga a fæhhe lele.*”»

⁴ Yuhana a nà, winen a pak pi zek næ zana ma han a tæ sibæk sæ zlugweme awan, a ban zærkutov dukwen tæ maslærapa sa zlay. Way sa pa anahan a nà, hayam ahay pi zek tæ umam sæ kibe aya awan. ⁵ Do sæ Uræsalima ahay pi zek tu do sæ Yahudiya azar aya tatæ do su kon sæ cakay sæ zlinder sæ Urdon ataya fok, ta nay pæ cakay anahan. ⁶ Tæ dazlan sæ dakay anan ines a tinen ahay, aday Yuhana a gan atan baptisma à zlinder sæ Urdon ata inde.

⁷ Yuhana a canan anà Farisa ahay pi zek tæ Saduki ahay ta nay pæ cakay anahan saa ga baptisma nà, a jan atan, a wa: «Kwanay zahav sæ kòn ahay, do sa njak do ahay, waya sæ dakak ikwen anan sa haw pæ sariya ana Mbærom saa nay ahay ata wa anaw? ⁸ Gen mer su way lele aya aday sæ dakay anan næ kæ mbæsiken ines a kwanay ahay acækan ata awan aday. ⁹ Kâ saa bayiken à nga inde nà, kwanay wan ana Ibærahima ahay ata bay. Way ata i tam kwanay bay. Nen apan ni jak ikwen, Mbærom i mba apan sæ tæra anan kon a anaya wan ana Ibærahima aya tæte. ¹⁰ Mbærom kè lavak anan zek tæ tirez, i gad anan dædazl si sé aday a wahay wan lele aya bay ata fok. I gad atan, aday i pak atan ù uko inde.

¹¹ «Nen na gak ikwen baptisma nē tē a'am aday sē dākay a nē kē mbəsiken ines a kwanay ahay ata awan. Aya əna, dōwan inde i nay ā dēba uno wa, winen nā, i gak ikwen baptisma nē tē Apasay Cəncan awan aday tē uko. Winen nā, a zalay nen tē mazlaḅ lele. Na slak aday ni pəsakan anan liḅer sē təkarak anahan ahay ā saray wa bay jiga awan. ¹² Gəsadaf inde ā alay anahan sē vəvay anan ndaw, i gəzla anan ndaw pi zek wa tē janjar. I halan nga anā ndaw sa pak i de, aday i vak anan janjar tē uko a aday a mbacay kula itəbay ata awan.»

Yesu a ga baptisma

Markus 1.9-11; Lukas 3.21-22

¹³ Natiya kutok, Yesu a slabakay ahay pē daliyugo sē Galile wa, a nay ahay pē cakay ana Yuhana ā zlinger sē Urdon. A nan nā, Yuhana ā gan baptisma. ¹⁴ Abay Yuhana a ngam bay, a jan, a wa: «Nen adəka nē na gan may kū go baptisma. Aday iken asa nē ki nay ahay pē cakay uno nā, kəkəməw?»

¹⁵ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Ā zlak ā nga! Anga sumor a nā, gumo anan mer su way a abay tədə a nan ā Mbərom gumo ata awan.»

Natiya kutok, Yuhana a tēma, ¹⁶ a gan baptisma anā Yesu. Yesu a slabakay ahay ā a'am wa cəna, a canan ayak anā bagəbaga mburom a tēba pangaya, aday a canan ayak anā Apasay a Mbərom kawa badəbada, winen apan i dazay ahay, a njahay apan. ¹⁷ 'Am dukwen a ndəray ahay kwa ā bagəbaga mburom wa, a wa: «Həna anan nā, wan uno, ləliwe uno awan. Nə taslay mivəl bayak a nē tē winen awan.»

4

Fakalaw a nan sa njak a Yesu

Markus 1.12-13; Lukas 4.1-13

¹ Pē dēba anahan a wa nā, Apasay a Mbərom a zla anan Yesu ā man sa saf inde ā kiḅe, anga aday Fakalaw ā sa njak anan.

² Yesu kē pak awan bay, luvon ahay kwa kuro fuḅo. Luvon tē ipec fok, kē pak awan bay jiga awan. May a han apan kutok.

³ Fakalaw a hədəken ayak pē cakay, a jan, a wa: «Kak iken nē Wan a Mbərom cukutok

nā, jan anā kon a anaya tē tēra daf, aday ki pa bidaw?»

⁴ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Deftere a Mbərom a ja nā: “Do zənzen a a njahay uho nē tē way sa pa dəkdek bay, əna ta 'am ana Mbərom sa ja ataya fok.*”»

⁵ Fakalaw a zla anan Yesu ā Urəsalima, wulen su doh cəncan awan, a daf anan pa nga su doh sē mazlaḅ a Mbərom, ⁶ a jan kutok: «Kak iken Wan a Mbərom a acəkan nā, ənga larak ayak zek ā man a anan wa. Anga Deftere a Mbərom kē jak, a wa: “Mbərom i jan anā maslay anahan ahay sa ba iken.

Ti kəcaw iken ā alay a tinen inde, anga aday kē saa ḅurgosl anan saray anak ahay pu kon bay.†”»

⁷ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Deftere a ja dukwen: “Kē sa ca azan pē Mbərom anak wa bay.‡”»

⁸ Matanan, Fakalaw a zla anan ā ḅəzlom a inde, sololo cəvedabay. A dakan pē bahay sē daliyugo tembərazem fok, tē mazlaḅ sē zlıle a tinen aya təke. ⁹ A jan kutok asa, a wa: «Way a anaya fok, ni varak atan, kak kē dukwek uno gərmec ū vo, aday kē hərək uno nga nā, na.»

¹⁰ Əna Yesu a jan kutok, a wa: «Zla ā man a anan wa, iken Fakalaw, mbəsak nen. Anga mə vinde a ā Deftere a Mbərom inde, a wa: “Həran nga nā, anā Mbərom Fetek a taayak, winen Bahay anak. Gan mer su way nā, anā winen a kərtek.§”»

¹¹ A alay ata kutok, Fakalaw a mbəsak anan Yesu. Maslay a Mbərom ahay ta nay, ta gan mer su way anā Yesu.

Yesu a dazlan anā mer su way anahan ā Galile

Markus 1.14-15; Lukas 4.14-15

¹² Pē luvon a inde, Yesu a sləne nē tē bənək anan Yuhana ā dangay. A slabak, a ma pē daliyugo sē Galile. ¹³ A mbəsak Nazaratu, a zla way anahan saa nahay ā Kafarnahum, wulen su doh a pa 'am sē bəlay sē Galile ata awan, pa day su kon sē Jabulon tē Neftalim ahay. ¹⁴ A ga matanan ata nā, aday 'am ana dō maja'am a Mbərom Ezaya sa ja ata ā tēra. A wa:

* **4:4** Ca pē Tooktaaki Tawreeta 8.3. † **4:6** Ca pē Jabuura 91.11-12. ‡ **4:7** Ca pē Tooktaaki Tawreeta 6.16. § **4:10** Ca pē Tooktaaki Tawreeta 6.13.

15 «Kon sə Jabulon aday kon sə Neftalim,
kwanay pa day uho sə Urdon, pə cəved
sa zla à bəlay inde,
kwanay pə daliyugo sə Galile, à wulen
su do sə pəra ahay inde.

16 Kwanay mə njahay aya à luvon inde
ataya,
ki cinen anan anà jiyjay məduwen
awan.

Kwanay mə njahay aya à man hərəkhərek
ataya ù vo sə amac inde,

jiyjay ata i dəvak ikwen kutok.*»

17 A bənay pə winen ata wa kutok nà,
Yesu a dazlan sə wazay. A wa: «Mbəsiken
ines a kwanay ahay, anga bahay a Mbərom
winen defefe coy.»

*Yesu a ngaman anà do sa ban kələf aya
inde*

Markus 1.16-20; Lukas 5.1-11

18 Yesu winen apan i bar pa 'am sə bəlay
sə Galile. A canan ayak anà dōwan aya inde
tinen cew, do sa ban kələf ahay. Dōwan
ataya nà, atə Simon, dōwan a Yesu sə nga-
man Piyer ata awan, tə mərak anahan a
inde, tə ngaman Andəre. Tinen apan ti ban
kələf a tinen ahay tə zuvo. 19 Yesu a jan
atan, a wa: «Hayak ikwen ahay. Pərihen
uno azar, aday ki bənen nə kələf sabay. Ki
i njiden uno nà, do sə pəruho azar ahay
adəka.» 20 Kwayan'a tə mbəsak zuvo a tinen
ahay, aday tə pərahan azar à Yesu.

21 Yesu a hədek pa 'am mənəcək asa, a
tan à nga anà do ahay à kwalalan inde
cew mungol aya awan. Dōwan ataya nà,
atə Yakuba tə mərak anahan a inde tə nga-
man Yuhana. Tinen tatə Zebede, bəbay
a tinen awan, tinen apan ti ndakay anan
zuvo a tinen ahay à kwalalan inde. Yesu
a ngaman atan. 22 Kwayan'a wan ataya tə
mbəsak anan kwalalan a tinen tə bəbay a
tinen a təkə, tə pərahan azar anà Yesu.

*Yesu a mbar anan do sə dəvac ahay bayak
awan*

Lukas 6.17-19

23 Yesu kə bərak pə daliyugo sə Galile fok.
A dakan anan way anà Yahuda ahay ù doh
sə wazay a tinen aya awan. A wazan atan
ləbara mugom a sə bahay a Mbərom. A
mbar anan do sə dəvac ahay cara cara pi

zek tu do mə təra à məndak aya cara cara
bayak awan. 24 Ləbara anahan ata a ta
'am təday pə daliyugo sə Siriya fok. Ta nan
anan ahay do sə dəvac ahay cara cara pi
zek tu do jəje aya awan, do tə setene aya
à nga inde, do tə məhərvov aya awan, do
ma mac hawal si zek aya fok, a mbar atan.
25 Man su do məduwen a a taa pərahan azar
kutok. Ta nay ahay pə daliyugo sə Galile
wa, kwa pə daliyugo sə ngaman Dekapol
ata wa, kwa à Urəsalima wa, aday kwa pə
daliyugo sə Yahudiya azar aya wa, aday
kwa pə daliyugo sa day uho sə zylinder sə
Urdon ata wa re.

5

Yesu a wazay à bəzłom

1 Yesu a canan anà man su do ata nà, a
ján à bəzłom saa njahay à man ata awan.
Njavar anahan ahay dukwen, ta ján à man
ata re. 2 Yesu a dazlan sə wazan atan 'am a
anan:

*Ataslay mivel su do sə pərahan azar anà
Yesu ahay*

Lukas 6.20-23

3 «Ataslay mivel inde, anga dōwan aya
aday ta san zle, tinen mətawak aya pa 'am
a Mbərom ata awan, anga bahay a Mbərom
ma var a nə anga tinen.

4 «Ataslay mivel inde, anga do sa yam
ahay, anga Mbərom i bənan atan mbac.

5 «Ataslay mivel inde, anga do sə njahay
səkəffe ahay, anga Mbərom i varan atan
anan daliyugo.

6 «Ataslay mivel inde, anga do sə pəlay
sa ga way sa zlan à nga anà Mbərom ata
awan, anga Mbərom i man atan zek sa ga
kawa a tinen sa gan may ata awan.

7 «Ataslay mivel inde, anga do sa gan
sumor anà do ahay, anga Mbərom i gan
atan sumor.

8 «Ataslay mivel inde, anga do sə pəlay
Mbərom tə mivel kərtek awan, anga ti i
canan tə idə a tinen njək anà Mbərom.

9 «Ataslay mivel inde, anga do sə ndakay
do ahay pi zek ataya awan, anga Mbərom i
ngaman atan wan anahan ahay.

10 «Ataslay mivel inde, anga do aday tə
jugwar panan 'am anga a pəlay sa ga way
sa zlan à nga à Mbərom ata awan, anga i

* 4:16 Ca pə Esaaya 8.23 - 9.1.

njahay pə kərtek a tatə Mbərom à bahay anahan inde.

¹¹ «Kak do ahay tə gənahak ikwen, tə jugurak pikwen wa 'am, ta rak pikwen 'am kəriya awan, anga kə dəfen upo nga nà, ataslay mivel inde anga kwanay re. ¹² Tislen mivel bayak awan, anga Mbərom i varak ikwen magwagway məduwen a à bagəbaga mburom. Ta gan atan ahay anà do maja'am a Mbərom a sə lahak ikwen ahay ataya kwakwa fok dukwen, kətana awan.»

Zətene tə jiyjay sə daliyugo

Markus 9.50; Lukas 14.34-35

¹³ «Matanan, kawa ana zətene su gom anan way sa pa ata nà, kwanay dukwen ki gumen anan daliyugo nə matanan re. Əna kak zətene awan a vad sabay nà, ki ma anan apan avad anahan a nə ta ma asa anaw? Zətene ata i gom sabay, ti lar anan, do ahay ti ján apan à məndak.

¹⁴ «Kwanay nà, kawa jiyjay sə dəvan anà daliyugo, kawa wulen su doh ma han a à bəzlom. Wulen su doh a matanan ata nà, a der zek itəbay. ¹⁵ Ta taa han uko pə lalam nə sa der anan ta sə hərok apan tasa daw? Ti dəf anan bugol nà, pə way sa dəf lalam awan, aday à dəvan anà do su doh ataya fok. ¹⁶ Matana re, lele bine siwaw nà, jiyjay a kwanay à dəvan anà do ahay. Ata ti canan anà mer su way a kwanay a lele ataya awan, aday ti həran nga anà Bəbay a kwanay winen à bagəbaga mburom ata awan.»

Atətak way pə Tawrita

¹⁷ «Kà sa bayiken sa jəka na nay sa naa mbazl anan Tawrita, kabay sa mbazl anan 'am ana do maja'am a Mbərom ahay nà, matanan bay. Na nay ahay adəka nà, sa naa rah anan wa, bina sa mbazl anan wa bay. ¹⁸ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Hus pə ana daliyugo tə bagəbaga mburom saa lize azanan ata nà, kula alfabə inde kərtek à Deftere a Mbərom ti lar anan wa à məndak nà, ibay, si way a uda ataya fok ti təra aday. ¹⁹ Anga nan kutok, kuwaya kə mbəsakak anan, kabay kə tətakak anan anan anà do hinen sə mbəsak anan nga sa 'am a mə baslay a kwa zek cəfəw a kərtek a nà, winen dukwen i təra

do zek cəfəw a à bahay a Mbərom inde re. Əna dōwan a kə təmahak sa ban anan 'am a Mbərom, aday kə dəkak anan anan anà do hinen sa ban anan re cəna, i təra do məduwen a à bahay a Mbərom. ²⁰ Nen apan ni jak ikwen anan həna re: Ki njiden sa zla à bahay a Mbərom a bay, kak si dīdek a kwanay i zalay anan dīdek sə miter sə Tawrita ahay tə Farisa ahay aday.»

A ga mivel pu do

²¹ «Kə sənən zle, Mbərom a jan anà bije a kwanay ahay nà: “Kà vad nga su do bay.* Kuwaya kə vadək do cəna, ti gan sariya.” ²² Əna nen ni jak ikwen həna kəma, kuwaya dōwan a kə gak mivel pə njavar uno hinen cəna, kə slak ti gan sariya ca. Aday kuwaya dōwan a kə jak anan anà njavar uno hinen: “Iken nə wayaw?” cəna, kə slak aday do sə lavay nga ahay ti halay nga sa gan sariya. Kuwaya kə jak anan anà njavar uno hinen: “Iken ka san Mbərom bay” dukwen, 'am ata kə slak sa ban anan apan aday sa lar anan à dəlov sə uko inde coy.

²³ «Anga nan, kak iken ka nak ù doh sə mazlaḅ a Mbərom tə way a à alay inde coy, əna kə jalak pə way inde à wulen a kwanay tə njavar uno hinen anga kə nəsek anan cəna, ²⁴ mbəsak anan way anak à man ata aday, zla, pəlay ahay ayaw ana dōwan anak ata, aday ki may ahay saa var way anak ata anga Mbərom a kutok.

²⁵ «Kak dōwan a kə zlahak apak, aday ki sa zlen àga do sa ga sariya cəna, pəlay panan asan zek pə cəved. Bina kə sak a dəzle tə iken àga do sa ga sariya coy nà, do sa ga sariya i sa varan iken à alay inde anà suje ahay. Tinen ite ti sa dərazl iken ù doh sə dangay. ²⁶ Nen apan ni jak tə dīdem a həna: Hus pə anak saa hamay anan way anahan ata bay cəna, ti mbəsakay ahay iken ù doh sə dangay ata wa bay jiga awan.»

Aga mədigwed

Mata 19.9; Markus 10.11-12; Lukas 16.18

²⁷ «Kə slənən 'am a Mbərom a sa ja ata zle, a wa: “Kà ga mədigwed bay.†” ²⁸ Əna ni jak ikwen həna kutok nà, kuwaya fok, dōwan a kə cak pə do uwar a tə idə sa ga apan ubor

* 5:21 Ca pə Gurtaaki 20.13. † 5:27 Ca pə Gurtaaki 20.14.

cəna, ata kà gak mədıgweđ à mıvel anahan inde tə uwar ata awan. ²⁹ Matanan kutok, kak ide sə alay puway anak i sapat iken sa ga ines nà, ndaha anan, aday lar anan dären pi zek anak wa. Anga suwan hawal si zek anak kərtek a â lize tə winen zek anak a fok sa saa lize à mæke sə mərda inde nà, na. ³⁰ Matanan re, kak alay puway anak i sapat iken sa ga ines nà, gad anan, aday lar anan dären pi zek anak wa. Anga suwan hawal si zek anak kərtek a â lize, tə winen zek anak a fok saa lize à mæke sə mərda inde nà, na.

³¹ «'Am a Mbərom a ja, a wa: “Kuwaya dowan a kə rəzlak anan uwar anahan cəna, â varan dərewel à alay inde sə dəkay anan nà, kə rəzlak anan.‡” ³² Əna nen ni jak ikwen həna kutok nà, kuwaya dowan â saa razl anan uwar anahan bay, si kak a ban atan pi zek tu dō aday. Aday uwar ma razl a kə zlak à mbaz hinen, uwar ata kə gak mədıgweđ cite re. Matanan, dowan a kə gəbak uwar ma razl a cəna, kə gak mədıgweđ cite.»

Ambaday

³³ «Asa, kə sənən zle, Mbərom a jan anà bıje a kwanay ahay nà: “Ga anan way anak sə mbaday apan ata awan. Kə mbadak pa 'am a Mbərom dukwen, rah anan ambaday anak ata lele.” ³⁴ Əna nen ni jak ikwen həna kutok nà, kà saa mbaday bay jıga awan: kwa â ga nə tə bagəbaga mburom, anga winen nə man sə njahay ana Mbərom; ³⁵ kwa â ga nə tə daliyugo, anga winen nə man sa daf saray ana Mbərom; kwa â ga nə tə Urəsalıma dukwen, kə mbaday anan bay, anga winen wulen su doh ana Mbərom Ba Məduwen. ³⁶ Kà saa mbaday anan kwa ta nga anak bay, anga ki mba apan sə mbada anan sibøk sa nga anak bay, kwa â ga nə zənzen awan, kwa â ga nə kwedekkwedek awan. ³⁷ Ki ja lele awan adəka cəna, “Ayaw” kak matanan nà, na, “A'ay” kak matanan bay cite nà, na. Anga 'am a sa ja azar aya nà, sa var nə Fakalaw.»

Aman anan uda siked sə ines anà dō Lukas 6.29-30

³⁸ «Kə slənen 'am a Mbərom a sa ja ata zle, a wa: “Kak dowan a kə nəsek anak anan ide, ki nəsen anan ide cite. Kak dowan a a kadak anan nə slan, ki kadan anan uda slan a cite.‡” ³⁹ Əna nen ni jak ikwen həna kutok nà, kà si men anan anan uda siked sə ines anà dō sə huwan ahay bay. Kak dowan a kə dəcak anak pə cakay sləmay kərtek a nà, mbədahan anan apan cakay sləmay hinen re. ⁴⁰ Kak dowan a a nan sa zlah apak anga aday i ngəzar panak zana anak məduwen a cəna, mbəsakan anan apan tegwere sə zana ata re. ⁴¹ Matanan, kak dō kə gak anak bəlaray sə tavak way anahan kilomiter kərtek nà, tavakan anan way sə kilomiter cew lele. ⁴² Dowan a kə cəcihek panak way cəna, kà sa gan anan azay bay, varan. Matanan re, dō kə cəcihek panak gudire dukwen, kà saa ngaman anan bay ata bay. Varan.»

Pəlen anan dō manide a kwanay ahay Lukas 6.27-28, 32-36

⁴³ «Kə slənen 'am a Mbərom sa ja, a wa: “Pəlay anan dō sə məsudoh anak*, aday nan ide anà dō manide anak ite.” ⁴⁴ Əna nen ni jak ikwen nà: Pəlen anan dō manide a kwanay ahay, gen amboh anga dō sə jugwar pikwen wa 'am ahay fok, ⁴⁵ anga aday kı gen way tədə anga wan ana Bəbay a kwanay Mbərom, winen à bagəbaga mburom. Winen kəma, a dav anan pac anahan nà, pu dō lele aya tu dō lelibay aya təke fok. A ga iven anahan pu dō sa ga mer su way lele aya tu dō sa ga mer su way lelibay aya təke fok re. ⁴⁶ Kak kə pəlen nə dō sə pəlay kwanay ahay dəkdek nà, ki ben magwagway sa ma a kwanay pə Mbərom wa asa re anaw? Dō sə cakal jangal ahay dukwen ta ga matanan re asanaw? ⁴⁷ Kak ki jen anan 'am anà zek a kwanay ahay dəkdek nà, ata ki gen way lele sə zalay dō azar aya daw? Kwa dō sə pəra ahay dukwen ta ga nə matanan re. ⁴⁸ Təren dō lele aya à way ahay inde fok, kawa Bəbay a kwanay Mbərom, winen mə njahay a à bagəbaga mburom winen dō lele à way ahay inde fok ata awan.»

‡ **5:31** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 24.1. § **5:38** Ca pə Gurtaaki 21.24; Farillaaji Lewiŋko'en 24.20; Tooktaaki Tawreeta 19.21. * **5:43** Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 19.18.

6

Atatak way pa 'am sa var way

¹ «Kwanay apan ki gen anan sumor anà do nà, kâ si gen anan pa 'am sê do ahay anga aday tê canak ikwen bay. Bina, Bəbay a kwanay Mbərom, winen à bagəbaga mburom ata i varak ikwen magwagway sabay.

² «Kak kə njadək way sa man anan zek anà do nà, kâ sa zlapay anan awan aday saa varan anan bay. Sa ga way ata matanan cəna, do sê mbadəmbada ahay. Ta ga matanan nà, ù doh sê wazay ahay, aday à lumo ahay, anga aday do ahay tê həran atan nga. Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna, tə njadək anan magwagway a tinen a coy. ³ Əna iken kəma, kak a nak sa man zek anà do nà, ga anan tə wurwer awan. Kwa do inde pə cakay anak dukwen à san apan bay re. ⁴ Ga sumor anak nà, à mider a inde. Ata Bəbay anak Mbərom dukwen i varak magwagway. Winen nà, a canan anà way ma ga à mider a inde ataya fok.»

Atatak way a Yesu pə amboh

Lukas 11.2-4

⁵ «À alay a ki gen amboh dukwen nà, kâ sa tərən kawa do sê mbadəmbada ahay bay. Tinen nə, a nan atan sa ga amboh nà, ti tavay jərek ù doh sê wazay ahay, kabay pə mægəzləga cəved ahay, anga aday do ahay tã ca patan lele. Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna, tə njadək magwagway a tinen coy. ⁶ Iken, a nak sa ga amboh kəma, zla ù doh, tacay anan məsudoh lele, gan amboh anà Bəbay anak Mbərom. Mbərom nà, winen inde à man a mi đer ata awan. A canan anà way anak ma ga à man a mi đer ata re, i varak anan way anak a sê cəce panan ata awan. ⁷ Kwanay apan ki gen amboh ata dukwen, kâ sa zilen anan 'am aya zededeđe bay. Sə zalan anà 'am nà, do sê pəra ahay. A ga patan nə Mbərom i təma amboh a tinen anga tə zalak anan anà 'am bayak a ata awan. ⁸ Kâ si gen kawa ana tinen ata bay, anga Bəbay a kwanay awan aday nà, a san way a kwanay a saa cəce panan wa ata zle, mənəna kwanay sê dazlan anà amboh awan.

⁹ «Kwanay ki gen amboh kəma, gen nə natiya awan:

Bəbay a manay, iken à bagəbaga mburom, do ahay tã san sləmay anak nə cəncan awan.

¹⁰ Bahay anak à ga zek à wulen à manay ite. Way anak sa gan may à təra à wulen a manay pə daliyugo, kawa anahan sê təra à bagəbaga mburom ata re.

¹¹ Varan umo way sa pa saa slan umo biten ata awan.

¹² Pəsen umo anan ines a manay ahay, kawa ana manay sê pəsen anan anà do sa gan umo ines ataya cite.

¹³ Ba manay pə way saa njak manay ahay wa ite, anga aday m̃a sa zla ï ines inde bay.

Dərgwaday manay à alay ana Fakalaw a wa.

[Anga bahay nà, iken.

Məgala anak tə mazlaḅ anak nà, inde sê coy. Amen.]

¹⁴ «Kak kwanay apan ki pəsen anan anan ines anà do sa gak ikwen ines ahay nà, Bəbay a kwanay, winen mə njahay a à bagəbaga mburom ata dukwen, i pəsek ikwen anan ines a kwanay ahay re. ¹⁵ Əna ka sak a pəsen anan anan ines anà do azar aya bay cəna, Bəbay a kwanay dukwen i pəsek ikwen anan ines ahay bay ite re.»

Sumaya

¹⁶ «Kwanay apan ki gen sumaya nà, kâ si ken anan ide a kwanay kawa kwanay ma ga mugo aya bay. Do sê mbadəmbada ahay nà, ta ga matanan. Tinen apan ti rac jəer aday do ahay tã san tinen apan ti ga sumaya. Əna nen apan ni jak ikwen həna, tə njadək anan magwagway a tinen coy. ¹⁷ Əna, iken ki ga sumaya nà, banay anan ide anak, ga apan amar lele, ¹⁸ anga aday do ahay tã san iken apan ki ga sumaya bay jiga awan. Bina saa san anan way anak sa ga fok nà, si Bəbay anak Mbərom. Winen inde à man a mi đer ata awan. A canan anà way ata zle, aday i varak anan magwagway anak. Winen nà, a canan anà way mi đer aya fok.»

Man sa đer zlıle lele awan

Lukas 12.33-34, 11.34-36

¹⁹ «Matanan kutok, kâ sa hilen anan nga anà way ahay pə daliyugo a anan anga kwanay a bay. Anga pə daliyugo a anan nà,

mumok ahay inde, zəbzeḅ sa ján mangaz pə way ahay dukwen inde, ti nes anan way ata fok. Aday do sə akar ahay dukwen ti zlar anan doh ahay aday ti kəra anan way a kwanay sə halay ata awan. ²⁰ Əna hilen anan way anà nga a kwanay adəka nà, à bagəbaga mburom. A man ata nà, mumok ahay tə mangaz dukwen ti nes anan sabay. Aday dukwen do sə akar ahay ti zlar anan doh aday sə kəra way ahay sabay re. ²¹ Anga, zlile anak ma dəf a à man ata nà, mivél anak a dukwen i ga nə cezlezlen'e à man ata re.

²² «Idé nà, kawa lalam sə dəvan jiyjay anà zek. Kak idé anak winen lele nà, ata zek anak a fok winen à jiyjay a inde. ²³ Əna kak idé anak lelibay nà, zek anak a fok winen i idé zənzen a inde. Saa varak jiyjay a nə ma asa anaw? Kak idé anak kə tərak idé zənzen a nà, takədimbomma iken à luvon inde acəkan.»

*Atə Mbərom tə dala
Lukas 16.13*

²⁴ «Dowan saa mba apan sa gan mer su way anà bahay su doh ahay cew nà, ibay. Anga kə pəlak anan do kərtek a lele nà, i nan idé anà dowan a hinen ata awan. Kabay, tə njahak tu do kərtek a lele gerger cəna, i kədəy anan dowan a hinen ata awan. Matanan, ki mben apan sa gan mer su way anà Mbərom aday sə pəlay dala cew maya dukwen, i ga zek bay re.

*Adaf nga pə Mbərom
Lukas 12.22-31*

²⁵ «Nen apan ni jak ikwen asa: Kà sa jilen pə way sa pa tə zana bay. Sifa si zek a zalay way sa pa, aday zek dukwen a zalay zana asanaw? ²⁶ Cen pə məvuhom ahay aday. Ta casl awan bay, ta car awan bay, tə halay awan itəbay. Əna Bəbay a kwanay a mə njahay a à bagəbaga mburom ata, winen apan i gan atan sumor ta sə varan atan way sa pa. Aday kwanay kə zilen anan məvuhom ahay bidaw? ²⁷ Waya à wulen a kwanay saa mba apan tə ajalay nga anahan sə zəga anan apan luvon sə njahay anahan mənjoək anaw?

²⁸ «Kak matanan cukutok nà, kə jilen pə zana kə zalak nə angamaw? Ənga, cen pə avərez sə way ahay sa hay ahay à kiḅe ataya aday! Ta ga mer sə awan bay, ta

han awan pi zek bay. ²⁹ Tə winen ata təkə nà, nen apan ni jak ikwen: Kwa abay bahay Sulimanu tə zlile anahan a bayak ata təkədə nà, kula kə pəkak zana lele aya pi zek kawa avərez sə way ahay à kiḅe ataya bay re. ³⁰ Aday Mbərom winen apan i rəḅa anan daslam sə kiḅe, tinen inde biten lele, aday sidew a cəna ti i han anan uko tə daslam ataya re. Kwanay do ma kac adaf nga a anan aya awan, kak Mbərom kə mbak apan sa ga mer su way matana nà, i mba apan sə pəkak ikwen zana pi zek lele aya zal way ahay, à kiḅe ataya bidaw?

³¹ Matanan kutok, kà sa viwen anan nga anà zek a kwanay tə ajalay nga pə way sa pa, pə way sa sa, kabay pə zana sa pak pi zek ahay bay. ³² Sə pəlay way matanan ataya cəna, do sə pəra ahay. Aday Bəbay a kwanay Mbərom a dukwen a san zle, kwanay ki gen anan may anà way ataya way anahan. ³³ Əna lihen adəka sə pəlay bahay a Mbərom aday didek anahan awan. Ata winen a, i varak ikwen way a kwanay a sa gan may ataya fok re. ³⁴ Kà sa viwen anan nga anà zek a kwanay tə ajalay nga pə way sə sidew bay, anga sidew ata dukwen i gan nga anà zek anahan a cite. Pə idé sə cəde fok, way anahan aya inde i sla saa bayak apan.»

7

*'Am sa man mungok i zek ahay
Lukas 6.37-38, 41-42*

¹ «Kà si men anan anan mungok u do azar aya à mivél inde bay, anga aday Mbərom à sa mak ikwen anan mungok bay ite. ² Anga Mbərom i mak ikwen anan mungok nà, kawa ana kwanay sa man anan mungok anà do ahay ata cite. I lavak ikwen way nà, tə way mbala ana kwanay sə lavan anan anà do ahay ata cite re.

³ «Iken nà, ka mba apan sə canan anà cukol i idé ana mərak anak inde, aday dədom i idé anak a inde nà, ka mba apan sə canan sabay ata nà, angama kutok anaw? ⁴ Ka mba apan sa jan anà mərak anak: “Hayak anan, nà gəḅak anan cukol i idé wa!” aday cəkəbay dədom zləngəddà i idé anak a inde nà, kəkəməw? ⁵ Mbadəmbada bidəka! Gəḅay anan dədom i idé anak a wa

aday! Ata ki mba apan sə canan sə gəbay anan ahay cukol i ide anà mərak anak wa kutok cite.

⁶ «Matanan, kâ sa viren anan anan way cəncan a anà kəla ahay bay, anga ti sa may ahay pikwen, ti ngalay kwanay awan. Kâ sa viren anan anan mədine a kwanay ahay anà gadura ahay bay, anga tâ sa ndərasl atan à dəndəloḅ inde bay, bina ti lize.»

*Cəcihen, pəlen aday jen ayak 'am uho wa
Lukas 11.9-13*

⁷ «Cəcihen! Mbərom i varak ikwen way a kwanay sə cəce ata awan. Pəlen! Ki ten anan à nga anà way a kwanay a sə pəlay ata awan. Jen 'am pi zek wa uho, aday ti təbak ikwen ayak wa. ⁸ Anga kuwaya kə cəcihek way cəna, ti varan. Kuwaya kə pəlak way dukwen, i njad way anahan a sə pəlay ata awan, aday kuwaya kə jak ayak 'am uho wa dukwen, ti təban ayak wa cite re.

⁹ «Matanan re, waya à wulen a kwanay saa varan kon à alay inde anà wan anahan, anga a cəce panan wa daf anaw? ¹⁰ Kabay kak wan a a cəce nə kələf nà, ki varan dədew à alay inde bay re asanaw? ¹¹ Kwanay do lelibay aya bugol dukwen, kə sənən a viren anan way lele aya anà wan a kwanay ahay. Aday Bəbay a kwanay Mbərom, winen à bagəbaga mburom ata nà, a san sə varan way lele aya anà do sə cəce panan wa way ahay zal mbala a kwanay sa san bidaw?»

¹² «Way a tədə abay ki gen anan may do ahay tâ gak ikwen anan ataya fok nà, lihen apan sa gan atan anan aday. Anga way a mə vinde aya à Tawrita inde, aday à Deftere ana do maja'am a Mbərom ahay inde fok nà, tə dazlan nə ta 'am ata awan.»

*Məsudoh ahay cew
Lukas 13.24*

¹³ «Zlen tə məsudoh a mə mbədəc a njulehwehwe ata awan. Anga məsudoh a zləbatam ata aday cəved anahan a dukwen ma da 'am a bay ata nà, a dəzle do nà, à man sə lize. Do sa zla ta man ataya nə bayak awan. ¹⁴ Əna məsudoh a mə mbədəc ata aday cəved anahan a dukwen ma da 'am ata nà, a dəzle do nà, à man sə sifa sa ndav bay ata awan. Do sa zla ta man ataya nà, tinen bayak aya itəbay.»

*Do maja'am a Mbərom mungwalay aya
awan
Lukas 6.43-44*

¹⁵ «Bənən nga a kwanay lele pu do maja'am a Mbərom mungwalay aya wa. Ti zlak ayak à wulen a kwanay ahay inde nà, tinen kawa təman ahay, aday cəkəbay tinen nə kawa kəla kiḅe ahay. ¹⁶ Ki sənən atan nà, pi mer su way a tinen aya wa. Anga jəgem i wahay buway kulibay. Matanan iyam dukwen i wahay maka kulibay re. ¹⁷ Matanan dədəzl si sé lele awan, i wahay wan lele cite re. Sé lelibay a dukwen i wahay wan lelibay aya cite. ¹⁸ Sé lele cəna, i wahay wan lelibay a kulibay, sé lelibay ite, i wahay wan lele aya kulibay re. ¹⁹ Sé sə wahay wan lele aya bay ata cəna, ti gad anan, ti lar anan u uko inde. ²⁰ Matanan, ki sənən anan do maja'am a Mbərom mungwalay aya nə pi mer su way a tinen aya wa.»

*Njavar a Yesu guzgwez aya awan
Lukas 13.25-27*

²¹ «Sənən anan pi zek wa lele re: Saa zla à bahay a Mbərom inde nà, do sə ngumo “Bahay, bahay” ataya fok bay. Əna saa dəzle cəna, do sa ga way kawa sa zlan à nga anà Bəbay uno, winen mə njahay a à mburom ata awan. ²² Kə dəzlek pə luvon saa ga sariya ata asanaw nà, do ahay bayan aya ti ja: “Bahay, bahay, ma mak anan anan 'am a Mbərom anà do ahay tə sləmay anak, mə rəzlak anan setene ahay tə sləmay anak, ma gak masuwayan sə way ahay bayak a tə sləmay anak a re.” ²³ Əna ni jan atan nà: “Kula nə sənək kwanay a bay jiga awan. Zlen ayak à man uno wa, kwanay do sa ga sədək ahay.”»

*Jike su doh ahay cew
Lukas 6.47-49*

²⁴ «Natiya kutok, dowan a nə kuwaya kə slənek 'am uno a anaya, aday kə dəfak anan apan lele cəna, winen a a ga minje tə dowan a inde ma san way awan, winen a han anan doh a anahan pə pəkərad. ²⁵ Iven a ga, zəlaka a haway, aday vəvara a ga, a bal anan doh ata, əna hwiya kə mbəzlak anan bay, anga doh ata ma han a pə pəkərad. ²⁶ Aday dowan a kə slənek anan 'am uno a anaya, aday kə dəfak anan apan bay ite

nà, ata winen a ga minje tə dōwan a inde ma san way a bay awan. Winen a han doh anahan pə wiyen. ²⁷ Iven a ga, zəlaka a haway ahay, wəvara a ga, a ɓal anan doh ata awan, a mbazl gərep gərep hele hele.»

²⁸ Yesu a ndav anan 'am anahan ataya cəna, wazo anahan ata a gan wadan wadan anà dō ahay. ²⁹ Anga winen a dəkay anan way nə kawa dō sə mazlaɓ bina, kawa miter sə Tawrita ahay itəbay.

8

Yesu a mbar anan dōwan a inde mə dugwad awan

Markus 1.40-45; Lukas 5.12-16

¹ Yesu a ndav anan atətək way anahan ataya nà, a dazay ahay à ɓəzłom ata wa, aday dō ahay bayak a tə pərahan azar. ² Dōwan a inde à man ata, winen dō mə dugwad awan. A zlak ayak pə cakay ana Yesu, a dukwen gərmec ù vo, a wa: «Ba Məduwen, kà zlak anak à nga nà, ki mba apan sa mbar nen aday zugol uno à ndav ite.»

³ Yesu a ndəđoy anan alay anahan, a laman, aday a jan kutok, a wa: «U no, mbar! Zugol anak kə ndəvak.» Kwayan'a dōwan a mə dugwad ata a mbar acəkan.

⁴ Yesu a jan asa, a wa: «Sləne lele, kà sa təkəren ləbara a anan anà dōwan bay, əna zla saa kan zek anà dō sə gəđan dongo anà way anga Mbərom, à zəzor iken. Aday varan way a Mbərom kawa ana Tawrita a Musa sa ja ata awan, aday dō ahay tã san apan zugol anak kə ndəvak.»

Yesu a mbar anan ɓile ana bahay sə suje sə Ruma ahay

Lukas 7.1-10

⁵ Natiya kutok, Yesu a zla à wulen su doh sə Kafarnahum. Bahay sə suje ahay a inde à man ata awan, winen nà, Ruma ahay. A hədek pə cakay ana Yesu saa cəce panan maməzek. ⁶ A jan, a wa: «Ba Məduwen, ɓile uno a inde, winen mə nahay a àga nen. Winen ma mac saray aya awan, a ga dəcə tə mindel.»

⁷ Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Ni zlak ayak saa mbar anan.»

⁸ Bahay sə suje ata a jan, a wa: «Ba Məduwen, na slak aday sa jəka ki zla àga nen ata bay. Əna ja 'am a kərtek cəna, ɓile uno ata i mbar asanaw? ⁹ Nen a aday nà, bahay uno ahay dukwen inde, aday nen nə bahay sə lavan nga anà suje ahay bayan aya re. Na sak a jan anà dōwan a kərtek a: «Zla tiya», i zla. Na sak a jan anà dō hinen: «Hayak à man a anan», i nay ahay. Na sak a jan anà ɓile uno: «Ga natiya», i ga anan acəkan.»

¹⁰ Yesu a sləne 'am anahan ataya cəna, a zlan à nga lele. A jan anà dō sə pərahan azar ataya awan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Kula na tak anan à nga anà dō sa daf upo nga lele kawa dōwan a anan à wulen su dō sə Isəra'ila ahay bay.

¹¹ Ni jak ikwen: Dō ahay bayak a, ti i halay ahay nga kwa pə daliyugo ahay wa fok, ti i pa way à bahay a Mbərom tatə Ibərahima, tatə Isiyaku, aday tatə Yakob. ¹² Əna dō sa jəka tinen abay mə walay aya bugol saa pa 'am sə bahay a Mbərom ataya nà, ti gucey atan uho ì ide zənzen a inde. A man ata nà, ti i yam aday ti i rac slan.»

¹³ Yesu a dazlan sa jan anà bahay sə suje ata awan, a wa: «Zla way anak agay! I tərak kawa ananak a sa daf upo nga ata awan.»

A alay ata awan ite, ɓile anahan ata a mbar acəkan.

Yesu a mbar dō sə dəvac ahay bayak awan
Markus 1.29-34; Lukas 4.38-41

¹⁴ Aya, Yesu a zla àga Piyer. A dəzle cəna, a tan ayak à nga anà jəje ana Piyer nà, winen mə nahay a, nga a ɓərzlan. ¹⁵ Yesu a laman alay anà uwar ata awan, aday nga a sə ɓərzlan ata a ndalay panan. A slabak, a dan way sa pa anà Yesu.

¹⁶ Suko anahan a ga cəna, ta ran ahay dō sə dəvac azar aya bayan awan, tinen tə setene aya à nga inde. Yesu a razl anan setene ahay ta 'am anahan sa jan atan, aday a mbar anan dō sə dəvac ataya fok. ¹⁷ A ga matanan ata aday 'am ana dō maja'am a Mbərom Ezaya sa ja ata à təra, a wa:

«Winen nà, kə gəɓak puko wa ɓəle a mənuko, kə tavakak anan puko wa dəvac ana mənuko ahay.*»

* 8:17 Ca pə Esaaya 53.4.

Do sa gan may sə pərahan azar anà Yesu ahay

Lukas 9.57-62

¹⁸ Yesu a canan anà man su do pə cakay anahan ata nà, a jan anà njavar anahan ahay t̄ takas way a tinen pa day uho sə bəlay. ¹⁹ Miter sə Tawrita a inde, a hədəken ayak pə cakay ana Yesu, a jan, a wa: «Miter, nen ni pərahak azar kwa aha fok.»

²⁰ Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Hwehwe ahay nà, məke a tinen ahay inde, məvuhom sa nga mburom ahay đukwen, doh a tinen ahay inde, əna nen Wan su Do nà, man sə nahay uno inde saa man uda ibay.»

²¹ Dowan a maza à wulen sə njavar a Yesu ahay wa a jan, a wa: «Ba Məduwen, u no sə pərahak azar, əna vuro cəved nà zla agay, nà saa lay anan ahay bəbay uno aday.»

²² Yesu a mbəđahan apan ite, a wa: «Mbəsak anan məsinde ahay t̄ la məsinde a tinen ahay. Iken, hayak, pəruho azar.»

Yesu a gafan 'am anà atə mad tə a'am

Markus 4.35-41; Lukas 8.22-25

²³ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a ján way anahan à kwalalan inde tə njavar anahan ahay. ²⁴ Tinen apan ti zla kutok, vəvara məduwen a a slabak kwayan'a pa nga sə a'am. Məsugurndolon sə miresl sə a'am a slabak, a njəvek ayak à kwalalan inde. Ata Yesu nà, winen apan i njak ahan.

²⁵ Njavar anahan ataya ta nay apan, tə pədek anan, ta jan, ta wa: «Ba Məduwen, mənuko apan dī lize. Tam mənuko ite!»

²⁶ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Kə jəjiren nà, angamaw? Kə dəfen upo nga bayak a bay kələdaw?»

Coy Yesu a slabak hərom, a gafan 'am anà mad, a jan anà məsugurndolon sə a'am ahay t̄ mbəsak sa bal. Dekek, atə mad tə a'am tə tavay acəkan. ²⁷ Way ata a gan masuwayan anà do ataya bayak awan. Anga nan ta ja, ta wa: «Dowan a anan ata nà, do maw? Kwa atə mad tə məsugurndolon sə a'am ahay đukwen tə dəfan apan!»

Yesu a mbar anan dōwan aya inde cew tə setene aya à nga inde

Markus 5.1-20; Lukas 8.26-39

²⁸ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a dəzle pa 'am sə bəlay, pa day uho su kon sə Gadarena ahay. A man ata nà, dōwan aya

inde cew, tə setene aya à nga inde. Tinen aday nà, ta ga zlawan cəvedabay. Anga nan, do ahay tə mbəsakak sa zla ta man ata awan. Dowan ataya ta nay ahay à wulen sə jəvay ahay wa, tə zlangay tatə Yesu. ²⁹ Tə canan à Yesu cəna, ta zlah pi zek, ta wa: «Iken Wan a Mbərom, kə pəlay pumo wa həna kwayan'a nə maw? Ka nak sa naa ga alay tə manay kwayan'a mənəna alay a Mbərom sa dəf ata sə dəzley ahay ca dəw?»

³⁰ Ta man a tinen ata dəren mənəcək nà, gadura ahay inde, tinen apan ti rac apa.

³¹ Setene ataya tə cəce pə Yesu a wa, ta wa: «Kak a nak sa razl manay nà, varan umo cəved m̄ ndərmađ à gadura a anaya inde.»

³² Yesu a jan atan kutok, a wa: «Zlen uda awan!» Tə zləray ahay ù do ataya wa, ta zla à gadura ahay inde. Gadura ahay fok ite, ta haw kwa pa zar kon wa, tə dazak ayak kwa pa 'am məguguje wa à bəlay inde, tətah, tə lize uda awan.

³³ Do sa gan nga anà gadura ataya ta haw à wulen su doh. Ta jan anà do ahay way a sə təra pu do cew ataya awan, aday pə gadura ahay re. ³⁴ Do sə wulen su doh ahay fok, ta nay saa zlangay tə Yesu. Tə canan cəna, tə dubok anan Yesu, aday à zla ù kon a tinen ata wa.

9

Yesu a mbar anan dōwan a inde mə təra à məndak awan

Markus 2.1-12; Lukas 5.17-26

¹ Natiya kutok, Yesu a ján à kwalalan inde maza awan, a takas bəlay, a ma way anahan à Kafarnahum, wulen su doh anahan. ² A wulen su doh ata wa, dōwan aya inde tə gəban ahay do pə lala, winen mə təra à məndak awan. Yesu a canan anà adaf nga a tinen ata cəna, a jan anà dōwan a mə təra à məndak ata awan, a wa: «Dəna uno, kə jalay awan sabay. Nə pəsek anan ines anak ahay coy.»

³ Aya əna, miter sə Tawrita ahay inde à man ata awan, tə jalay nà: «Dowan a anan, winen apan i jənan pa 'am anà Mbərom.»

⁴ Yesu a san abayak nga a tinen ata zle coy. Anga nan a wa: «Kə jilen way lelibay a matanan à mivel a kwanay inde nà, angamaw? ⁵ Ma da 'am a nə maw? Sa ja: “Nə pəsek anan ines anak ahay” ata dəw, kabay

sa ja: «Slabak, zla» ata daw? ⁶ Əna u no kê sənən apan lele, nen Wan su Do nà, mægala uno inde sə pəsen anan ines à do ahay pə daliyugo.» A jan anà dōwan a mə təra à məndak ata: «Slabak, gəba lala anak, zla agay!»

⁷ Dōwan ata a slabak, a zla way anahan agay acəkan. ⁸ Do ahay tə canan anà way ata cəna, tə jəjar pi zek, aday tə həran nga anà Mbərom, anga kə varak anan mazlaḡ matanan ata anà dō zənzen aya awan.

*Yesu a ngaman anà Mata
Markus 2.13-17; Lukas 5.27-32*

⁹ Yesu a slabak à man ata wa asa, a zla way anahan. Winen apan i zla ata nà, a canan à dōwan a inde tə ngaman Mata, winen mə njahay a ù doh sə cakal jangal. Yesu a canan cəna, a jan: «Pəruho azar!» Mata a slabak, a pərahan azar acəkan.

¹⁰ Tə njahay pə tuwez àga Mata kutok, Yesu tə njavar anahan ahay. Aday dō sə cakal jangal ahay tu dō sə atahasl azar aya bayak a ta zlak ayak re. ¹¹ Farisa ahay tə canan anà way ata cəna, tə cəce pə njavar anahan ataya wa: «Miter a kwanay nà, a pa way pə kərtek a tu dō sə cakal jangal ahay, aday tu dō sə atahasl ahay nà, angamaw?»

¹² Yesu a sləne anan lele nà, a jan atan, a wa: «Do dəvac a bay cəna, a gan may anà dō sə disise bay, si dō sə dəvac ahay. ¹³ Adəka bay, zlen saa tətak nà, 'am a ma ja à Deftere a Mbərom inde a anan: «U no dō ahay tã gan sumor i zek ahay, bina u no tē vuro gənwaw ma sla dundo aya bay.*» Nen a aday dukwen, na nay ahay sa naa ngaman anà dō sa ga way lele ataya bay. Əna na nay ahay nà, sə ngaman anà dō sə atahasl ahay.»

*Acəce way pə sumaya
Markus 2.18-22; Lukas 5.33-39*

¹⁴ Natiya kutok, njavar a Yuhana ahay tə cəce pə Yesu wa, ta wa: «Manay tə Farisa ahay, ma ga sumaya kutok nà, njavar anak ahay nə ta ga itəbay angamaw?»

¹⁵ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «A ga pikwen nà, dō mə ngamay aya à man sə gəba dalay nà, ti mba apan sa ga sumaya

itədaw? Matanan bay! Əna pa pac a dō sə gəba dalay ata, tə bənək anan à wulen a tinen wa nà, ata ti ga sumaya kutok.

¹⁶ «Matana re, waya sə tapay zana wiya a pə zana anahan məduwer a anaw? İbay. Anga à man sə banay anan nà, məgabəl sə zana wiya ata i zəga anan apan məke ana zana məduwer ata awan, i ngəraw. ¹⁷ Matana re, dōwan sa mbaḡ mahay mə kwasay a bay a à mbulo sa zlay məduwer a dukwen ibay†. Anga mahay mə kwasay a bay ata kà sak a kwasay nà, i ngəraw anan mbulo sa zlay a məduwer ata awan, aday mahay dukwen i mbaḡ à məndak, mbulo sa zlay kə nəsek asa re. Anga nan, suwan sa mbaḡ mahay mə kwasay a bay à mbulo sa zlay wiya awan. Ata, awan saa nes dukwen ibay.»

*Atə bahay a inde tə uwar sə laman alay à zana a Yesu ata awan
Markus 5.21-43; Lukas 8.40-56*

¹⁸ Yesu winen apan i ja 'am anahan ataya nà, dōwan inde winen bahay awan, a zlak ayak. A dukwen gərmec ù vo anà Yesu, a jan, a wa: «Dəna uno kə məcak həna. Hayak àga nen. Kà daf apan alay anak aday à mbar ite.» ¹⁹ Atə Yesu tə njavar anahan ahay tə slabak, tə pərahan azar.

²⁰ Uwar a inde à man ata ite, winen dəvac a, ava kuro nga cew. Mez winen apan i pəkan ahay à kutov wa. Anga nan, a nay ahay à wulen sə dō ahay ta sə dəba a Yesu. A dazlan, a laman alay nec anà 'am sə zana ana Yesu. ²¹ A jalay nà: «Kak nə njadək sə laman anà zana anahan a cəna, ni mbar asanaw!»

²² Yesu ite a mbəda 'am pə uwar ata, a canan, aday a jan: «Mazar uno, kê jalay awan bay, adaf nga anak pi nen ata kə mbərak iken.» A alay ata awan ite, uwar ata a mbar acəkan.

²³ Yesu a dəzle àga bahay ata awan. A canan anà dō sa fa gingec ataya pi zek tu dō sa yam ataya fok nà, ²⁴ a jan atan, a wa: «Zlen à man a anan wa, anga dəna a anan kə məcak bay. A njak ahan ca.» Man su dō ataya tə mbasay apan.

* **9:13** Ca pə Hose'a 6.6. † **9:17** Mbulo sa zlay nà, way sa mbaḡ uda mahay sə Yahuda ahay. Aday dukwen, kak winen wiya awan nà, à alay ana mahay sə kwasay uda nà, a ngəraw bay.

²⁵ Ta razl anan do ahay fok uho lele na, Yesu a zla u doh a man sa mesinde, a banan anan alay ana dna ata awan. Dna ata a slabak herom.

²⁶ Matana kutok, lbara ata a ta 'am tday pa daliyugo ata fok.

Yesu a mbar anan hurof aya inde cew

²⁷ Yesu a slabak a man ata wa asa, a zla way anahan. Pa caved anahan ata kutok, hurof ahay cew ta perahan ayak azar, tinen apan ti zlah, ta wa: «Iken wan a Dawuda, ma gak i zek wa ite!» ²⁸ Yesu a zla u doh lele na, hurof ataya ta hadaken ayak pa cakay. Yesu a cace patan wa, a wa: «Ka dfen upo nga ni mba apan sa mbar kwanay acakan daw?»

Ta mbadhan apan, ta wa: «Ayaw, ma dfak apak nga.»

²⁹ Natiya kutok, Yesu a laman atan alay pa ide, aday a wa: «A tarak ikwen kawa ana kwanay sa dfay upo nga ata awan.» ³⁰ Ide a tinen ahay ta tba acakan ngurret.

Pa dba wa na, Yesu a gafan atan 'am pi zek wa lele, a wa: «Ka sa takeren anan 'am a anan ana down bay jiga awan.» ³¹ Ana tinen ta zla cna, ta taker anan lbara a Yesu kwa aha pa daliyugo ata fok.

Yesu a mbar anan down a inde maandak awan

³² Down a abay hurof ataya tinen apan ti zla way a tinen mba, do ahay ta gban ahay down a inde ana Yesu. Down ata a ja 'am bay, winen maandak awan, anga setene inde anan a nga. ³³ Yesu a razl anan setene ata awan, aday down a maandak ata a dazlan sa ja 'am kutok. Way a sa tara ata a gan masuwayan ana do ahay. Anga nan ta ja, ta wa: «Way kawa hana anan ata, down ka canak anan kula a Isara'ila bay fok.»

³⁴ Aya ana, Farisa ahay ta wa: «Sa varan magala sa razl anan setene ahay na, bahay sa setene aya awan.»

Do si mer su way ahay ta kac ike

³⁵ Yesu a bar a wulen su doh ahay, aday a zla pu kon pu kon. Winen apan i tatan anan way ana do ahay u doh sa wazay ahay. A taa wazan atan lbara sa bahay ana Mbrom mugom awan. Ka mbarak anan do

sa dovac a tinen ahay fok, pi zek tu do ma tara a mandak aya fok re. ³⁶ Yesu a canan ana man su do ata cna, ta gan i zek wa, anga ta yak nga, ta dawarak kawa taman manjona do sa gan atan nga ataya awan. ³⁷ Natiya kutok, a jan ana njavar anahan ahay, a wa: «Way sa pa inde a guvo bayak a sa halan nga, ana do sa halan nga aya ta kac ike. ³⁸ Suwan gen anan kem ana bahay sa guvo awan, a zaga anan do ahay a guvo, anga sa halan nga ana way sa pa.»

10

Yesu a walay do maslan anahan ahay kuro nga cew

Markus 3.13-19; Lukas 6.12-16

¹ Natiya awan, Yesu a ngaman ana njavar anahan kuro nga cew ataya pa cakay anahan. A varan atan magala sa razl anan setene ahay, aday sa mbar anan do sa dovac ahay fok, tu do ma tara a mandak aya fok re. ² Slamay su do maslan anahan a kuro nga cew ataya na, hana: mama'am awan, Simon, down a Yesu sa ngaman Piyer* ata awan, tinen ta marak anahan Andere. Yakuba tinen ta marak anahan Yuhana, tinen wan ana Zebede ahay. ³ Filip ta Bartilome, Tomas ta Mata do sa cakal jangal ata awan, Yakuba wan ana Alfa, Tade, ⁴ Simon do manide sa Ruma ahay ata awan, ta apan Yudas Iskariyot do saa ga df pa Yesu ata awan.

Mer su way ana do maslan a kuro nga cew ataya awan

Markus 6.7-13; Lukas 9.1-6

⁵ Yesu a slan anan do maslan anahan ahay kuro nga cew ataya ta sa jan atan: «Ka si zlen aga do sa para ahay bay, ka si zlen a wulen su doh sa Samariya ahay bay re. ⁶ Ki zlen asanaw cna, pa cakay sa Isara'ila ahay, tinen kawa taman ma lize ataya awan. ⁷ A man a kwanay sa zla fok, diken atan anan na: «Bahay a Mbrom winen base ta kwanay coy.» ⁸ Mboren anan do ahay a dovac a tinen ahay wa. Slabiken anan do ma mac aya re. Do ma dugwad aya dukwen, mboren atan aday zugol a tinen a ndav. Razlen anan setene a do ahay wa. Ka njiden magala ata dukwen kariya awan,

* 10:2 Kawa sa ja na, Pakerad.

viren anan anà do ahay kəriya cite. ⁹ Kâ sa gæben dala à alay bay, kwa dala sê gura, kwa sê gursa, kwa sê ræslom. ¹⁰ Kâ sa gæben taðay à alay bay, kâ sa gæben zana ahay cew bay, kâ si ren tækarak ahay saray cew bay, kâ sa gæben daker à alay bay fok. Anga do si mer su way cæna, i pa nà, way sê herreð anahan.

¹¹ «Ka sak a dæzlen à wulen su doh cæna, pælen do tæde i tæma kwanay ata awan. Njihen åga winen hus à luvon a kwanay sa zla à man hinen. ¹² Kwanay apan ki i dæzlen åga do nà, jen atan kawa hæna a anan: “Zay å tækarak ikwen.” ¹³ Ata kak do su doh ataya tæ tæmahak kwanay nà, zay a kwanay å njahay patan acækan. Aday kak do su doh ataya tæ tæmahak kwanay bay ite cæna, zay a kwanay å may ahay pikwen. ¹⁴ Matana re, kak dawan aya tinen tæ tæmahak kwanay bay, kabay ta ngam sê slæne 'am a kwanay bay nà, zlen way a kwanay à man ata wa, aday kâ bæzlæmen morbodok su kon a tinen pæ saray a kwanay ahay wa. ¹⁵ Nen apan ni jak ikwen tæ dædem a hæna: Pæ luvon a aday Mbærom i gan sariya anà do sê daliyugo ahay ata nà, zek i naa dan anà do su kon ataya zal mbala ana Sodoma tæ Gomora.†»

Dæce ahay inde pa 'am

Markus 13.9-13; Lukas 21.12-17

¹⁶ «Ni slan kwanay hæna, kawa tæman ahay à wulen sê kæla kiðe ahay inde. Anga nan, tæren do wurwer aya kawa dædew ahay, aday njihen sækæffe kawa badæbada ahay. ¹⁷ Ben nga a kwanay lele pu do sê daliyugo ahay wa, anga ti naa zla kwanay à man sê sariya ahay, ti naa ndaðay kwanay ù doh sê wazay ahay. ¹⁸ Ti naa ngæza kwanay pa 'am sê guverner ahay aday pa 'am sê bahay mæduwen aya anga kwanay njavar uno ahay. Matanan ki gen side pa 'am a tinen ahay, aday pa 'am ana do sê pæra ahay re. ¹⁹ Kwa siwa siwa tæ bænak kwanay à man sê sariya ahay nà, kâ sa jilen à mivel a kwanay inde: “Mi i ja hæna næ maw, aday mi ja kækæmaw?” bay. Anga ki njiden 'am i nak ikwen ahay à nga inde à alay ata awan. ²⁰ Anga 'am ata i nay ahay dukwen à nga a kwanay wa bay. Saa jak

ikwen ahay nà, Apasay a Bæbay a kwanay Mbærom.

²¹ «Matanan, mækarak ahay ti varan anan mækarak a tinen ahay anà do ahay aday tå vad atan. Bæbay ahay dukwen ti gan anà gwaslay a tinen ahay matana re. Gwaslay ahay dukwen, ti slabak pæ bæbay a tinen ahay aday do ahay tå vad atan re. ²² Do ahay fok ti nak ikwen ide anga kwanay njavar uno ahay. Æna dawan a kæ sæk anan anà dæce ata hus à andav a inde nà, winen i tam. ²³ Kak do ahay ta gak alay tæ kwanay ù kon ata nà, zlen way a kwanay ù kon hinen. Nen apan ni jak ikwen tæ dædem a hæna: Nen Wan su Do ni may ahay nà, ki mben apan sê zlangay alay pu kon sê Isæra'ila fok aday bay.

²⁴ «Do sê jangay nà, i zalay miter anahan bay. Matanan, do sa ga mer su way åga do dukwen, i zalay bahay su doh ata bay re. ²⁵ Do sê jangay kâ sak a dæzle ù doh anà do sê jangan ata awan, kabay do si mer su way dukwen kâ sak a dæzle à mæduwen sê mazlað ana bahay su doh ata awan, ata winen kâ slak kutok. Kak aday tæ ngamak uno i nen bahay su doh “Bæ'elzebul‡” nà, ti tæra kwanay do su doh uno ahay fok à mændak kæ zalak kutok bidaw?»

Lele sê jæjaran nà, anà wayaw?

Lukas 12.2-9

²⁶ «Anga nan, na wa: Kæ jæjiren anan anà do sa ga alay tæ kwanay ahay bay. Way mi der aya fok ti kay ahay zek uho mba, aday 'am mæ sæsæk aya asæsæk fok, ti slæne zek kutok. ²⁷ Way uno sa jak ikwen mænuko taayak ataya fok, jen anan pæ ide sê do ahay fok kutok re. Way a kwanay sê slæne mæ sæsæk asæsæk ataya nà, jen anan pæ zavay wa kutok. ²⁸ Kæ jæjiren anà do sa mba apan saa ndævæk ikwen anan sifa tæte ataya bay. Jæjiren anan adæka nà, anà Mbærom. Winen nà, i mba apan sê lize anan zlay si zek tæ sifa a tæke à mæke sê mærdæ ata awan. ²⁹ Tæ dala anak mænjøek nà, ti pækak apan kæðeye ahay ngwer cew bidaw? Kæðeye ataya nà, inde kærtek sê slahay pa nga mburom wa à mændak mænjøna Bæbay Mbærom sa gan may nà, inde dæw? ³⁰ Kwanay hæna dukwen, kwa sibæk sa nga

† 10:15 Ca pæ Laataanooji 19. ‡ 10:25 Bæ'elzebul nà, slæmay ana Fakalaw re.

a kwanay, tinen mə baslay aya fok kərtek kərtek. ³¹ Anga nan, na jak ikwen: Kê jəjiren bay, bina kwanay kə zilen kədəye ahay bayak a asanaw!

³² «Natiya, kak dōwan a kə jak pa 'am su dō sə daliyugo ahay “Nen dō a Yesu!” nà, nen dukwen, ni ja pa 'am ana Bəbay uno Mbərom, winen à bagəbaga mburom ata: “Winen dō uno!” cite. ³³ Əna dōwan kə jak pa 'am su dō sə daliyugo ahay sa jəka a san nen Yesu bay cəna, nen dukwen ni jan anà Bəbay uno Mbərom, winen à bagəbaga mburom ata nà, na san anan bay ite re.»

Yesu a nay anan nə zay bay, əna maslalam

Lukas 12.51-53, 14.26-27

³⁴ «Natiya asa, kə jilen sa jəka na nay ahay nà, sə gəbay ahay zay bay. Na nay sə gəbay nə zay bay, əna maslalam. ³⁵ Nen na naa njak anan atə wan pi zek tə bəbay anahan, aday atə dəna dalay a pi zek tə may anahan, atə dalay sa wan pi zek tə jəje anahan. ³⁶ Saa təra pi zek dō manide ahay nà, dōwan aya ù doh pə kərtek ata awan.

³⁷ «Dowan a kə sak a pəlay bəbay anahan kabay may anahan zal sə pəlay nen cəna, winen kə slak njavar uno bay. Aday dōwan kə sak a pəlay wan anahan kabay dəna anahan zal sə pəlay nen cəna, kə slak njavar uno bay re. ³⁸ Kak dōwan a kə tavakak dədom anahan mə zləngad a aday kə pərahak uno azar bay cəna, kə slak njavar uno bay re. ³⁹ Dowan a kə nak anan sa tam anan sifa anahan tə alay anahan a cəna, i lize anan adəka bugol. Əna dōwan a kə lizek anan sifa anahan anga nen ite nà, ata i njad anan way anahan adəka.»

Mərdok anga sə təma njavar a Yesu ahay
Markus 9.41; Lukas 10.16

⁴⁰ «Dowan a kə təmahak kwanay, a təma nà, nen awan. Aday dō sə təma nen dukwen, a təma dō sə slənay ahay nen ata awan. ⁴¹ Dowan a kə təmahak dō maja'am a Mbərom anga winen dō maja'am a Mbərom cəna, i njad mərdok anahan kawa ana dō maja'am a Mbərom ata awan. Aday dōwan a kə təmahak dō didek a anga winen dō didek a cəna, i njad mərdok anahan kawa ana dō didek ata re. ⁴² Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Kuwaya dōwan

a kə varak anan kwa a'am mə taslay a anà dō ma kac a kərtek à wulen sə njavar uno a anaya anga winen njavar uno nà, i njad magwagway anahan acəkan.»

11

Yuhana, dō sa gan baptisma anà dō ahay ata, a slan dō ahay à man a Yesu

Lukas 7.18-35

¹ Natiya kutok, Yesu a ndav anan sə dakan anan way anà njavar anahan ahay kuro nga cew ataya cəna, a zla way anahan à man maza aya awan, anga a nan sə tətakan anan aday sə wazan anan 'am a Mbərom anà dō sə wulen su doh sa man ataya fok.

² A alay ata ite, Yuhana dō sa gan baptisma anà dō ahay ata aday nà, winen à dangay. A sləne ləbara si mer su way ana Yesu Almasihu sa ga ataya nà, a slənay anan njavar anahan ahay ite, tã nay pə cakay ana Yesu ³ saa cəce panan wa: «İken nà, Almasihu dōwan a manay sə sləne i nay ahay mba ata daw? Kabay m̃a ba dō maza daw?»

⁴ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Zlen, təkəren anan anà Yuhana nà, way a kwanay sə sləne aday way a kwanay sə canan ataya awan. ⁵ Hurof ahay tə təkak ide, vədal ahay tinen apan ti zla tə saray a tinen, aday dō mə dugwad aya dukwen, zugol inde patan sabay anga tə mbərak. Mədəngazlak ahay, tinen apan ti sləne way tə sləmay a tinen ahay re, dō ma mac aya tə slabakak ahay à məke wa, aday dō mətawak aya tə slənek ləbara sa 'am mugom awan. ⁶ Ataslay mivel i təran anà dō aday kə mbəsakak sa daf upo nga itəbay ata awan.»

⁷ A alay a njavar a Yuhana ahay tinen apan ti zla way a tinen kutok ata nà, Yesu a dazlan sa jan 'am ana Yuhana anà man su dō ata awan, a wa: «Ki zlen à kiəe à man sa saf inde nà, saa cay ahay pa maw? Pə gusuko aday mad winen apan i bal anan ata daw? A'ay! ⁸ Əna aday ka si cen ahay nà, pa ma kutok anaw? Pu dō aday winen ma pak zana kəlfedede aya ata daw? Do sa pak zana kəlfedede aya dukwen, tinen nà, ù doh sə bahay ahay. ⁹ Aka aday ka si cen ahay nə pa ma kərtek a kutok anaw? Pu dō

maja'am a Mbərom bidaw? Ayaw, winen do maja'am a Mbərom acəkan, aday nen ni jak ikwen nà, winen a zalay do maja'am a Mbərom ahay re. ¹⁰ Anga 'am inde mə vinde à Deftere a Mbərom inde, pə winen. Mbərom a wa: “Həna ni slan do maslan uno, i lahak pa 'am saa ndakak anan cəved lele.*”

¹¹ «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: A wulen su do sə njahay ahay pə daliyugo nà, dōwan inde sə zalay anan Yuhana do sa gan baptisma anà do ahay ata nà, ibay. Aya əna, do ma kac awan à bahay a Mbərom inde ata ite nà, winen a zalay anan Yuhana tə məduwen. ¹² Kwa a bənay ahay à alay Yuhana sə dazlan sə wazan anan 'am sə bahay a Mbərom anà do ahay hus ahay həna ata nà, do manidə ahay inde ta gak vərəm tə bahay a Mbərom, aday a nan atan sə ngəzar anan. ¹³ Hus ahay pə Yuhana sə dəzley, Deftere Tawrita a Musa, tə Deftere mbala ana do maja'am a Mbərom ahay fok, ta jay ahay nà, pa 'am sə bahay a Mbərom awan. ¹⁴ Kak ki təmihen 'am uno kəmaya, 'am ana Deftere sa ja pə amay ana Eliya ata nà, kə tərak tə Yuhana kutok.† ¹⁵ Sləmay inde pə dōwan a sə sləne 'am a anan cəna, à sləne.

¹⁶ «Do a wuswes anaya həna ata nà, ni ga atan minje nà, ta maw? Ni ga atan minje cəna, tə gwaslay ahay sə njahay pə zavay sə wulen su doh, ti zlahan ayak anà gwaslay sa day hinen ataya, ta wa: ¹⁷ “Ma fak ikwen ayak gungozl, kə gərven bay. Ma fak ikwen ayak gingec, kə yimen bay re!” ¹⁸ Bina Yuhana kà nak, a pa way sa pa kəray bay, a sa mahay bay re, ta ja apan ta wa: “Winen tə setene à nga!” ¹⁹ Nen Wan su Do na nak, na pa daf kəray, na sa mahay kəray. Tinen apan ti ja upo re, ta wa: “Cen apan! Dōwan a anan nà, do sə kutov, do sə vaway nga, aday winen car su do sə cakal jangal ahay pi zek tu do sə atahasl ahay.” Aya əna, do ahay ti san kəlire‡ ana Mbərom winen lele, anga ti canan anà mer su way anahan sa ga ataya awan.»

Dəce pu kon aya sə təma 'am a Yesu bay ataya awan

Lukas 10.13-15

²⁰ Yesu a dazlan, a gafan 'am anà do sə wulen su doh aya aday winen sa ga uda zek məduwen sə masuwayan anahan ahay ataya awan, anga tə ngəmak sa yam pə ines a tinen ahay itəbay ata awan. ²¹ A ja, a wa: «Iken, wulen su doh sə Kurajin, yam zek anak anga dəce i tak à nga. Iken, wulen su doh sə Baytisada dukwen, dəce i tak à nga re. Anga abay masuwayan aya ma ga à wulen su doh a kwanay ataya, tā ga atan à wulen su doh sə Tirus tə Sidon nà, do sa man ataya ti yam pə ines a tinen ahay bidaw? Ti pak zana sə məsinde pi zek, ti kukot rəba pa nga aday sə dəkay anan tə yimak pə ines a tinen ahay tə dīdek awan. ²² Anga nan, nen apan ni dəkak ikwen anan həna: Pə luvon sa ndav anan daliyugo nà, sariya ana atə Tirus tə Sidon nà, i dan atan 'am kawa ana kwanay bay.

²³ «Iken Kafarnahum, a ga apak nà, Mbərom i cakaf wa iken à mburom daw? Matana bay! Ki zla nà, à məke sə mərda adəka coy. Anga masuwayan aya ma ga əga iken ataya nà, abay à ga nə tinen ma ga aya nə à wulen su doh sə Sodoma nà, ata tiya winen i ga inde hus biten cite re. ²⁴ Anga nan, ni jak ikwen: Pə luvon sa ndav anan daliyugo nà, sariya ana Sodoma i dan 'am kawa ananak bay.»

Yesu i dakan anan cəved sa man uda and do ahay

Lukas 10.21-22

²⁵ A alay ata awan, Yesu a ja, a wa: «Bəbay uno, iken Bahay sə bagəbaga mburom, iken Bahay sə daliyugo. Suse anak, anga kə dəkak anan anan way a anaya anà gwaslay ahay, way ataya aday dukwen abay kə dəkək anan pu do sə kəlire ahay wa, pu do sə asan way ahay wa. ²⁶ Ayaw, Bəbay uno, ka ga matanan, anga a zlak à nga anakiken awan.»

²⁷ Matanan, a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Bəbay uno kə varak uno anan way ahay fok. Dōwan sa san Wan a Mbərom nà, ibay, si zek ana Bəbay Mbərom awan. Aday dōwan sa san Bəbay Mbərom dukwen ibay, si nen wan anahan awan, tu do aday Wan a Mbərom a gan may sə dakan atan anan ataya awan.

* **11:10** Ca pə Malakiya 3.1. † **11:14** Ca pə Malakiya 3.23-24. ‡ **11:19** Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

²⁸ «Kwanay dō ma ya nga aya, kwanay tē way ma ba aya pa nga ata awan, hayak ikwen ahay pə cakay uno, aday ki njiden sa man uda awan. ²⁹ Pərihen anan azar lele nà, anà 'am uno ahay, tətiken way pi nen wa, anga nen nə dō səkəffe awan, ki gen dāce à alay uno wa itəbay. Ata aday, sifa a kwanay ahay ti man uda awan kutok. ³⁰ Anga 'am uno ahay nen sa jak ikwen ataya nà, ti njahak ikwen pa may. Way nen sə dəfak ikwen uda pa nga ata nà, i ba pikwen bay.»

12

Yesu nà, winen bahay sə luvon sa man uda awan

Markus 2.23-28; Lukas 6.1-5

¹ Pə luvon a inde nà, Yesu tē njavar anahan ahay ta zla tē guvo sa ndaw. Njavar anahan ahay ta kad ndaw aday ta pa, anga may a han patan. Əna, pac ata nà, luvon sa man uda awan. ² Farisa ahay tē canan à way a tinen sa ga ata cəna, tē cəce pə Yesu a wa, ta wa: «Ca apan, njavar anak ahay nà, ta ga way aday tədə abay sa ga pə luvon sa man uda bay ata nə, angamaw?»

³ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay kə jingen way ana Dawuda sa ga tu dō anahan ahay, à alay a may a han apan ata itəbay dāw? A ga nə kəkəməw?*

⁴ Dawuda a zla à jawjawa sə mazlaḅ a Mbərom inde, a ray pen ma ga nga a anga Mbərom, ta pa tu dō anahan ahay. Aday abay tədə sa pa pen ataya nà, si dō sə gədan dūngo anà way anga Mbərom ahay taayak bidaw?

⁵ «Kabay kula kə jingen Tawrita itəbay dāw? Do sə gədan dūngo anà way ahay anga Mbərom nà, ta ga mer su way ù doh sə mazlaḅ a Mbərom nə pac pac, kwa tē luvon sa man uda awan.† Tē winen ata təkə dukwen, ines inde patan ibay re. ⁶ Ni jak ikwen həna: Do sə zalay doh sə mazlaḅ a Mbərom inde həna à man a anan.

⁷ «Mə vinde à Deftere a Mbərom inde nà, Mbərom a wa: “U no dō ahay tã gan sumor i zek ahay, bina u no tē vuro gənaw ma sla dūngo aya bay.‡” Ata nà, abay kə sənən anan 'am ata nà, ki viren anan ines anà dō mənəna ines ahay həna biten ataya bay.

⁸ Bina nen Wan su Do nà, nə lavan nga anà luvon sa man uda awan.»

Yesu a mbar anan dōwan a inde ma mac alay awan

Markus 3.1-6; Lukas 6.6-11

⁹ Natiya awan, Yesu a slabak, a zla ù doh sə wazay a inde. ¹⁰ Dōwan a inde à man ata, winen ma mac alay awan. Aday dukwen Farisa ataya, a nan atan sa man anan mungok anà Yesu pa sa ga mer su way pə luvon sa man uda ata awan. Anga nan tē cəce pə Yesu wa: «Tawrita a mənuko kə varak uko cəved sa mbar dō pə luvon sa man uda awan dāw?»

¹¹ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Hinahibay təman anak inde, aday kə slahak panak à məkə inde nà, ki gəbay anan à məkə wa, kwa à ga nə pə luvon sa man uda awan bidaw? ¹² Tē dīdem a nà, dō a zalay təman bidaw? Anga nan, cəved inde sa ga mer su way lele awan, kwa pə luvon sa man uda awan.»

¹³ Yesu a jan anà dōwan a ma mac alay a ata kutok: «Ndədōy anan alay!» Dōwan ata a ndədōy anan alay acəkan, alay anahan kə pəsakak kawa alay a hinen ata re. ¹⁴ Matana awan, Farisa ataya ta nay ahay uho, tē halay nga, aday tē pəlay cəved sə lize anan Yesu kutok.

Do si mer su way a Mbərom sə walay ata awan

¹⁵ Aday Yesu a sləne ləbara a tinen ata cəna, a slabak à man ata wa, a zla way anahan. Do ahay tē pərahak anan azar bayak a re, aday a mbar anan dō dəvac aya fok. ¹⁶ A gafan atan 'am pi zek wa lele, tã sa jan anà dōwan winen wayaw bay. ¹⁷ Natiya awan, 'am a Mbərom sa ja tē dūngo ana Ezaya ata a təra dīdek a kutok. Mbərom a wa:

¹⁸ «Do si mer su way uno nen sə walay ata, həna!

Winen nà, ləliwe uno awan,
nə taslay anan mivəl nə tē winen awan.

Ni slənak ayak apan Apasay uno.

I dakan atan anan dīdek uno anà dō su kon ahay fok.

¹⁹ I ngam sə təre tu dō bay, i zlah awan itəbay.

* 12:3 Ca pə 1 Samiyel 21.2-7. † 12:5 Ca pə Limle 28.9-10. ‡ 12:7 Ca pə Hose'a 6.6.

Dowan sə sləne dungo anahan pə cəved ibay.

²⁰ Gusuko winen apan i kad coy dukwen, winen i ndav a wa bay,

lalam winen apan i mbacay coy dukwen, winen i ndəvan wa alay itəbay re,

hus pə luvon mbala didek anahan saa tavay nga ata awan.

²¹ Do ahay fok ti dəfan ide nà, anà sləmay anahan kərtek.Š»

Yesu a razl setene ahay tə məgala a Mbərom

Markus 3.20-30; Lukas 11.14-23

²² Pə dəba anahan a wa nà, tə gəban ahay dōwan a inde, winen hurof awan, aday maandak a re, anga setene inde anan à nga. Yesu a mbar anan. Dōwan ata a ja 'am, a canan ide kutok. ²³ Way a sə təra ata a gan masuwayan anà man su dō ata fok. Ta ja, ta wa: «Dowan a anan nà, winen Wan ana Dawuda mənuko sa ba ata bidaw?»

²⁴ Aya əna Farisa ahay tə sləne cəna, ta ja, ta wa: «Dowan a anan nà, sə varan məgala sa razl anan setene ahay nà, Bə'elzebul* bahay sə setene ahay.»

²⁵ Yesu a san ajalay nga a tinen a zle. Anga nan a jan atan, a wa: «À bahay a wura wura fok cəna, kak dō anahan aya 'am kà zlak atan pi zek bay nà, bahay ata i nes wa. Wulen su doh a wura wura, gulom su doh a wura wura dukwen, kak dō ahay uda ataya 'am kà zlak atan pi zek sabay cəna, i tavay nga sabay re. ²⁶ Kak Fakalaw bahay sə setene ahay winen apan i razl setene ahay nà, 'am kà zlak atan pi zek tu dō anahan aya sabay. Matanan bahay anahan a i tavay nga sabay re. ²⁷ Kak nen na razl setene ahay tə məgala ana Fakalaw nà, aday wan a kwanay ahay ti sa razl setene ahay nə tə məgala à waya kutok asa anaw? Anga nan, sa naa mak ikwen anan mungok nà, wan a kwanay aya awan. ²⁸ Tə didek awan, na razl setene ahay tə məgala sə Apasay a Mbərom. Matanan re, ki sənən anan kutok, bahay a Mbərom kà nak ahay à wulen a kwanay.

²⁹ «Matana re, dōwan saa zlan ù doh ù dō gədan a saa ngəzəray panan way anahan

ahay nà, ibay. Si kə lahak apan kurre kə jawak anan dōwan ata awan, aday i saa mba apan sa zlan ù doh sa ray panan way anahan ahay nà, na.

³⁰ «Dowan aday winen ti nen bay cəna, ata winen dō manide uno. Dowan a kà mak uno zek sə halan nga anà dō ahay bay, ata winen a i tan atan 'am. ³¹ Anga nan ni jak ikwen həna, dō zənzen a kə nəsək kabay kə jənək anan pa 'am anà Mbərom nà, Mbərom i pəse anan ines anahan ata awan. Aya əna, kak dōwan a kə jənək anan pa 'am anà Apasay Cəncan a nà, ata Mbərom i pəsen anan ines anahan ata itəbay fok.

³² Matanan re, kwa dōwan a nə a ja 'am lelibay a pa Wan su Do, Mbərom i pəsen anan ines anahan ata, əna dō sa ja 'am lelibay pa 'am ana Apasay Cəncan ata nà, Mbərom i pəsen anan ines anahan ata kula ite sabay, kwa həna pə luvon sə biten, kwa pə luvon saa nay.»

Dədezl si sé tə wan anahan aya awan

Lukas 6.43-45

³³ «Kak dədazl si sé a nə sumor a cəna, wan anahan a i təra sumor a re. Aday kak dədazl si sé a nə sumor a bay ite, ata wan anahan a dukwen nə sumor a bay re cite. Anga nan, ta san dədazl si sé nà, pa wan a wa. ³⁴ Kwanay aday nà, zahav su kòn ahay, ki mben apan sa ja 'am lele aya nə kəkəməw? Bina təbəlem su dō a ja nə way sa nay ahay à mivel anahan wa. ³⁵ Do lele a nà, a san sa ja 'am zle ləfedede, anga 'am anahan ata a nay ahay nà, kwa à mivel anahan lele ata wa. Matanan, dō sə huwan dukwen a ja nə 'am sə huwan, anga 'am anahan ata a nay ahay nà, kwa à mivel anahan a lelibay ata wa re. ³⁶ Nen ni jak ikwen həna: Pə luvon a Mbərom sa ga sariya ata nà, dō ahay ti mbədəhan apan anà nga a tinen ahay pa 'am a tinen ahay ma ja aya lelibay ataya fok. ³⁷ Mbərom i ban iken, kabay i mbəsək iken nà, anga 'am anak ma ja awan.»

Do ahay ta gan may Yesu à gan atan masuwayan

Markus 8.11-12; Lukas 11.29-32

³⁸ Natiya awan asa, dō ahay à wulen sə Farisa ahay pi zek tə miter sə Tawrita aya

Š 12:21 Ca pə Esaaya 42.1-4. * 12:24 Bə'elzebul nà, sləmay ana Fakalaw re.

ta jan anà Yesu, ta wa: «Miter, a nan umo, ga masuwayan sə way kərtek sə ðakay anan nà, Mbərom a sə slənay ahay iken acəkan ata awan.»

³⁹ Yesu a mbəðahan atan apan, a wa: «Do sə biten ahay nə huwan aya fok, do sə mbəðahan ləen anà Mbərom ahay. Tinen ta gan may nà, anà masuwayan. Əna ti canan anà masuwayan sə awan sabay, kak si masuwayan sə təra pə Zonas, do maja'am a Mbərom ata aday.† ⁴⁰ Kawa ana Zonas sa ga luvon ahay maakan à kutov sə kələf məduwen a inde ata nà, nen Wan su Do ni ga matanan luvon ahay maakan à məke inde re. ⁴¹ Pə luvon sə sariya a Mbərom saa ga ata nà, do sə Nəniwe ahay ti slabakay ahay uho pə kərtek a tu do sə biten a anan ataya, ti gan atan sariya. Anga do sə Nəniwe ahay nà, tə sləne wazo ana Zonas cəna, ta yam pə ines a tinen ahay. Aday ðukwen, do sə zalay Zonas winen inde à man a ana awan.

⁴² «Pə luvon sə sariya nà, bahay sə Saba ðukwen i slabak sa gan sariya anà do sə biten a anaya awan. Anga kwa winen dərən təkede nà, kà nak ahay sa naa pəkak ayak sləmay pa 'am ana bahay Sulimanu, ma ja aya tə kəlire ata awan‡. Əna, cen apan həna kutok, do sə zalay anan Sulimanu tə məduwen ðukwen, winen inde à man a ana awan. Əna hwiya dowan a ngam sə sləne 'am anahan bay re.»

*Amay ana setene à mivél su do inde
Lukas 11.24-26*

⁴³ «Setene kà nak ahay ù do wa nà, i zla à man kiðe inde saa bar, saa pəlay man sa man uda awan. Əna kə njadək man bay nà, ⁴⁴ i jan anà nga anahan: “Suwan ni ma ù doh uno nen a sa nay ahay wa ata awan.” Kà sak a may ahay nà, i tan à nga anà doh anahan a mama'am ata mə ndakay awan, mə fadáy a lele, dowan uda ibay. ⁴⁵ Aday cəna, i ma pə dəba, i ray ahay apan setene azar aya cuwbe, sə zalay anan tə huwan asa, ti nay, ti njahay à dowan ata inde. Aday anjahay ana dowan ata nà, lelibay zal pa sə kukwa ata wa asa. Natiya ðukwen, i tərən anà do sə biten a huwan ataya fok nà, matanan re.»

*Mərak a Yesu ahay tatə may anahan
Markus 3.31-35; Lukas 8.19-21*

⁴⁶ Yesu winen apan i jan 'am ata anà do ahay mba, mərak anahan ahay tatə may anahan ta nay, tə tavay uho. Ta gan may sa ja 'am tə winen. ⁴⁷ Dowan a a jan anà Yesu, a wa: «Atə may anak tatə mərak anak ahay, tinen mə tavay aya uho. A nan atan sa jak 'am.»

⁴⁸ Yesu a mbəðahan apan, a wa: «May uno nà, wayaw? Mərak uno ahay nà, maya anaw?» ⁴⁹ A sukwe alay pə njavar anahan ahay, a wa: «Sə təra mərak uno ahay aday may uno nà, tinen. ⁵⁰ Anga do sa ga way sa zlan à nga anà Mbərom, winen à bagəbaga mburom ata nà, sə təra may uno tə mərak uno nə winen adəka.»

13

*Jike su do sa casl ndaw
Markus 4.1-9; Lukas 8.4-8*

¹ Natiya kutok, pə luvon ata kərtek awan, Yesu a nay ù doh wa, a zla way anahan sa jan 'am anà do ahay pa 'am sə bəlay. ² Do ahay bayan a tə mindel ta nay ahay pə cakay anahan. Anga nan, a jan way anahan sə njahay à kwalalan inde. Do ahay ite tə tavay pa 'am məguguje. ³ Yesu a ðakan atan anan way ahay bayan a tə jike ahay.

A jan atan, a wa: «Dowan inde a zla à guvo, saa casl ndaw. ⁴ Winen apan i casl ndaw ata kutok, zahav a guce panan pə cəved, aday məvuhom ahay tə ðagay anan. ⁵ Zahav azar a, a guce pə saray pəkərad, ta hay ahay bəse, anga yugo inde bayan a ibay. ⁶ Əna pac a sləray cəna, a butoy anan aday a vak anan, anga sləlay a ibay. ⁷ Zahav mə mbəsakan a à alay inde ata a guce à wulen sə adak inde. Ta ha cəna, ta har pi zek tə adak, əna adak a bənan mbiyed, ndaw ata kə nahak bay. ⁸ Əna zahav azar awan, a guce à məndak pə yugo lele awan. Ta nah bine siwaw nà, nga sa ndaw kərtek a cəna, hawal sa ndaw apan nə səkat, azar a kwa kuro mbərka, hinen ahay ðukwen inde apan kwa kuro maakan.» ⁹ Yesu a jan atan kutok, a wa: «Sləmay inde pə dowan a nə, à sləne 'am a anan.»

† 12:39 Ca pə Zonas 1-4. ‡ 12:42 Ca pə 1 Laamiibe 10.1-13.

Yesu a ja 'am tɔ̄jike nɔ̄ angamaw?

Markus 4.10-12; Lukas 8.9-10

¹⁰ Pɔ̄ dɔ̄bɔ̄ anahan a wa nɔ̄, njavar anahan ataya ta zla à man anahan sɔ̄ cɔ̄ce panan, ta wa: «Ka taa jan 'am anà dɔ̄ ahay tɔ̄jike nɔ̄, angamaw?»

¹¹ Yesu a mbɔ̄dahan atan apan, a wa: «Kwanay nɔ̄, way mi dɛr aya à bahay a Mbɔ̄rom a inde ata nɔ̄, winen a kà gak ikwen panan akar sa 'am sɔ̄ bahay anahan a coy. Aday dɔ̄ a azar a nɔ̄, Mbɔ̄rom kɛ varak atan cɔ̄ved sa san anan itɔ̄bay. ¹² Do aday way anahan ahay inde nɔ̄, i njad apan re, way i ga inde apan bayan a kutok. Əna, dɔ̄ aday awan anahan inde ibay ata, i lize anan mbala anahan a mɔ̄njɔ̄k ata re. ¹³ Natiya, na jan atan 'am tɔ̄jike nɔ̄, anga ti ca apan, əna tɔ̄ canan bay, ti pak apan slɔ̄may, əna tɔ̄ slɔ̄ne bay, ti san awan bay re. ¹⁴ 'Am mbala ana Ezaya sa ja ata a tɔ̄ra patan kutok. Mbɔ̄rom a wa:

“Ki pɔ̄ken slɔ̄may, əna ki slɔ̄nen awan bay. Ki cen apan tɔ̄ idɛ, əna ki cinen anan anà awan bay.

¹⁵ Anga dɔ̄ ataya nɔ̄,
tɔ̄ tacak anan idɛ, anga aday tɔ̄ canan anà awan bay,
tɔ̄ dɔ̄ngɔ̄zlak anan slɔ̄may a tinen, anga aday tɔ̄ slɔ̄ne awan bay,
tɔ̄ dɔ̄rɔ̄zlak anan mivɛl a tinen, anga aday tɔ̄ san awan bay.

Bina, abay ti mbɔ̄dahan lɔ̄en anà ines a tinen ahay,
aday ni mbar atan.*”

¹⁶ «Əna kwanay nɔ̄, tislɛn mivɛl, anga idɛ a kwanay ahay tɔ̄ canan à way ahay zle, slɔ̄may a kwanay dukwen ti slɔ̄ne way ahay re. ¹⁷ Nen apan ni jak ikwen tɔ̄ dɛdem a hɔ̄na: Do maja'am a Mbɔ̄rom ahay bayan a pi zek tu dɔ̄ dɛdek aya bayak a ta gak anan may sɔ̄ canan à way a kwanay a sɔ̄ canan hɔ̄na ata awan, əna tɔ̄ canak anan anà awan bay. Ta gan may sɔ̄ slɔ̄ne way a kwanay a sɔ̄ slɔ̄ne hɔ̄na ata awan, əna tɔ̄ slɔ̄nek awan bay re.»

Yesu a pɔ̄sak anan jike su dɔ̄ sa casl ndaw ata awan

Markus 4.13-20; Lukas 8.11-15

¹⁸ «Natiya kwanay nɔ̄, sɔ̄nen anan jike su dɔ̄ sa casl ndaw ata kutok: ¹⁹ Kuwaya, dɔ̄wan a kɛ slɔ̄nek lɔ̄bara sɔ̄ bahay a Mbɔ̄rom, aday kɛ sɔ̄nak anan bay cɔ̄na, Do sɔ̄ Sɔ̄dɔ̄k a nay ahay, a wudɛh anan way a ma casl a à mivɛl anahan inde ata awan. Cɔ̄ved aday zahav sɔ̄ guce apan ata nɔ̄, a ga minje tu dɔ̄ matanan ata awan. ²⁰ Do maza aya ite, tinen ta ga minje tɔ̄ saray pɔ̄kɔ̄rad, zahav sɔ̄ guce apan ata awan. Tinen nɔ̄, tɔ̄ slɔ̄nek 'am a Mbɔ̄rom cɔ̄na, tɔ̄ tɔ̄ma anan tɔ̄ ataslay mivɛl awan. ²¹ Əna, 'am ata a pak slɔ̄lay à mivɛl a tinen inde bay. Ti njahay mɔ̄njɔ̄k cɔ̄na, dɔ̄ce i tan atan à nga, kabay ajugwar 'am i nay ahay patan anga 'am ana Mbɔ̄rom nɔ̄, ti mbɔ̄sak cɔ̄ved sa 'am a Mbɔ̄rom. ²² Do maza aya ite, tinen ta ga minje tɔ̄ wulɛn sɔ̄ adak zahav sɔ̄ guce uda ata awan. Tinen tɔ̄ slɔ̄nek anan 'am a Mbɔ̄rom nɔ̄, ti sapat zek tɔ̄ way sɔ̄ daliyugo ahay, ti gan may à zlile sɔ̄ daliyugo ahay. Way ataya nɔ̄, ti bɔ̄nan mbiyɛd anà 'am a Mbɔ̄rom aday à nah bay. ²³ Əna dɔ̄ azar aya nɔ̄, tinen ta ga minje tɔ̄ yugo lele awan, zahav sɔ̄ guce uda ata awan. Tinen kutok, tɔ̄ slɔ̄nek 'am a Mbɔ̄rom nɔ̄, ti san anan. Anga nan, ta zla nga uho pa 'am a Mbɔ̄rom. Ti nah aday hawal sa ndaw ahay ti ga patan nɔ̄ sɔ̄kat, kwa kuro mbɔ̄rka, kabay kwa kuro maakan.»

Jike sɔ̄ azay sa sla à wulɛn sa ndaw inde

²⁴ Asa, Yesu a gan atan jike maza awan, a wa: «Bahay a Mbɔ̄rom a ga minje tu dɔ̄ aday a zla à guvo, a casl ndaw. ²⁵ Əna luvon a ga bine siwaw nɔ̄, à alay a dɔ̄ ahay tinen apan ti njak ahan ata nɔ̄, dɔ̄ manidɛ a zla à guvo ata ite, a casl uda azay sa sla pa nga ana ndaw, a zla way anahan. ²⁶ Ndaw a hay, a har, a zla nga uho cɔ̄na, azay sa sla ata a ha, a har, a kay anan nga anahan uho cite. ²⁷ Do sa ga mer à guvo ana dɔ̄wan ata ataya ta zla à guvo nɔ̄, ta may, ta jan: “Ka casl à guvo nɔ̄, ndaw asɔ̄nɔ̄, aday azay sa sla a hay ahay uda awanaw?” ²⁸ A mbɔ̄dahan atan apan, a wa: “Sa casl uda nɔ̄, dɔ̄ manidɛ uno.” Do ataya tɔ̄ cɔ̄ce panan, ta wa: “A nak mɛ ndaha anan wa hɔ̄na dɔ̄aw?” ²⁹ A mbɔ̄dahan atan apan: “A'ay, anga ki i ndi-hen anan pi zek ta ndaw! ³⁰ Mbɔ̄siken anan tɔ̄ nah pi zek hus pɔ̄ luvon sa car ndaw

* **13:15** Ca pɔ̄ Esaaya 6.9-10.

aday. Ata ni jan anà dō si mer su way uno ahay: Binen anan azay sa sla, viken anan, aday hilen anan nga anà ndaw ï de uno kutok.”»

Jike sə zahav sa wan sə bəzan

Markus 4.30-32; Lukas 13.18-19

³¹ Yesu a jan atan 'am sə jike maza awan, a wa: «Bahay a Mbərom a ga minje nà, ta wan sə bəzan†. Do a gəba wan awan, a casl anan à guvo anahan inde. ³² Wan sə bəzan nà, ma kac a à wulen sə zahav sə dədazl sə way sə kibe ahay fok. Əna kak ta sak a casl anan aday kà hak ite nà, a har a zalay dədazl si sé azar aya tə məduwen. A har dukwen, kawa dədazl si sé məduwen aya re. Məvuhom ahay ta mba apan sə njahay uda tu doh.»

Jike sə wudəh

Lukas 13.20-21; Markus 4.33-34

³³ Yesu a zəgahan atan anan 'am sə jike hinen asa, a wa: «Bahay a Mbərom a ga minje nə tə wudəh. Uwar a ra mənəcək, a gan anan, a pak pə nuko anahan gəsadaf maakan. A la6 anan nà, nuko ata fok a kwasay, a zlambar.»

³⁴ Natiya kutok, Yesu a jan 'am a anaya anà man su dō ata fok nə tə jike. Kà jak atan 'am sə awan maza mənəna jike bay. ³⁵ A ga matanan nà, aday 'am a Mbərom mbala Ezaya sə vinde anan ata à təra, bina Mbərom a wa:

«Ni jan atan 'am tə jike,

ni dakan atan anan way mi der a, kwa à alay a daliyugo dukwen məndakay a fan bay ataya awan.‡»

Yesu a pəsak anan jike sə azay sa sla à wulen sa ndaw ata awan

³⁶ Aday kutok, Yesu a mbəsak anan man sə dō ahay ahay uho, a zla way anahan ù doh. Njavar anahan ataya tə hədəken ayak pə cakay, ta jan: «Pəsakan umo anan ahay jike sə azay sa sla à wulen sa ndaw inde ata awan.»

³⁷ Yesu a jan atan, a wa: «Do sa casl ndaw, winen Wan su Do. ³⁸ Guvo a nà, daliyugo. Ndaw a nà, dō sə dəfan apan à Mbərom ataya awan. Azay sa sla kutok nà, dō sə dəfan apan anà dō sə huwan ataya ite re. ³⁹ Do sə Sədək sa casl azay

sa sla ata nà, Fakalaw. Alay sa car ndaw dukwen, luvon sa ndav anan daliyugo. Do sa car ndaw ahay dukwen, tinen maslay a Mbərom ahay. ⁴⁰ Kawa ana dō sa ra azay sa sla aday a vak anan ata nà, way i təra pə luvon sa ndav anan daliyugo dukwen matanan. ⁴¹ A alay ata nà, nen Wan su Do, ni slənay ahay maslay uno ahay aday ti fakan wa alay anà dō sə huwan ahay aday sa man zek anà dō ahay sa ga ines ataya fok à bahay a Mbərom wa. ⁴² Ti lar atan dukwen à bərom sə uko inde. A man ata awan, ti yam ta sa rac slan ngərcəca. ⁴³ A alay ata kutok, dō didek aya nà, ti dav kawa pac à bahay a Bəbay a tinen Mbərom inde. Do aday sləmay inde apan nà, à sləne 'am a anan!»

Jike sə zlile mi der aya awan

⁴⁴ «Bahay a Mbərom a ga minje nà, tə zlile mi der a à guvo. Do a njad anan, a der anan maza awan, a zla tə ataslay mivel awan. A sukom anan dala tə way anahan ahay fok, a sukom anan guvo winen sa der anan uda zlile anahan ata kutok.

⁴⁵ «Asa, bahay a Mbərom a ga minje tu dō sa ga masa tə mədine ahay. ⁴⁶ A njad mədine lele awan, a sukom anan dala tə way anahan ahay fok, aday a sukom anan mədine ata kutok.»

Jike sə kələf à zuvo inde

⁴⁷ «Matanan re, bahay a Mbərom a ga minje nə tə zuvo ma lar a à dələv inde, a ray ahay kələf ahay bayan a cara cara ata awan. ⁴⁸ A rah lele nà, dō sa ban kələf ahay tə ngəzahay anan uho kutok. Ti pəkay anan wa kələf ahay pə məgugujuje, tə walay a wa kələf lele aya à mbulo, aday kələf lelibay ataya dukwen tə guce atan. ⁴⁹ Way i naa təra pə luvon sa ndav anan daliyugo dukwen matanan. Maslay a Mbərom ahay ti nay ahay, ti walay anan dō sə huwan ahay à wulen su dō didek aya wa. ⁵⁰ Ti lar anan dō sə huwan ahay à bərom sə uko inde, aday ti yam ta sa rac slan a ngərcəca à man ata awan.»

Jike sə way məduwer aya pi zek tə way wiya aya awan

† 13:31 Yesu a ga minje nà, ti sé sə àga tinen a inde. ‡ 13:35 Ca pə Jabuura 78.2.

⁵¹ Yesu a cæce way pə njavar anahan ahay wa kutok: «Kwanay kə sənən way a anaya fok daw?»

Tinen ite tə mbədahan apan, ta wa: «Ayaw, mə sənək.»

⁵² Anga nan, Yesu a jan atan kutok: «Kak miter sə Tawrita inde, aday kə dākak anan 'am sə bahay a Mbərom nà, kə tərak kawa bahay su doh sa ray anan way anahan ahay məduwer aya ù doh wa pi zek tə way wiya aya təkə def uho ata awan.»

Do sə Nazaratu ahay tə dāfak nga pə Yesu bay

Markus 6.1-6; Lukas 4.16-30

⁵³ Yesu a ndav anan sa ja 'am ataya nà, a zla way anahan ⁵⁴ à Nazaratu, kon anahan a sa har uda ata awan. A dazlan, a zla ù doh sə wazay, a tətakan anan way anà do ahay à man ata awan. 'Am anahan ataya a gan atan masuwayan, aday ta wa: «A njaday ahay kəlire sə asan way ata awanaw? Aday a mba apan sa ga masuwayan a anaya nà, waya sə varan gədan ata anaw? ⁵⁵ Winen nà, wan ana do sə cəced dədom ba? May anahan dukwen Mariyama. Məran aya dukwen, da san atan zle, atə Yakuba tə Yusufu tə Simon tatə Yuda. ⁵⁶ Mərak anahan ahay dəna aya dukwen, da san atan zle lele, tinen pə cakay a mənuko. Aday winen a njaday gədan matanan ata awanaw?» ⁵⁷ Anga nan, tə ngəmak sa daf nga pə Yesu bay.

Yesu a jan atan kutok: «Do ahay ta gan nga anà 'am ana do maja'am a Mbərom kwa ta sə wura fok. Əna ù kon anahan awan, aday ù doh anahan a nà, dowan a gan nga anà 'am anahan ahay itəbay.»

⁵⁸ Yesu a ga masuwayan sə way à man ata nà, mənjoek ca, anga tə təmahak sa daf apan nga bay.

14

Amac ana Yuhana, do sa gan baptisma anà do ahay

Markus 6.14-29; Lukas 3.19-20, 9.7-9

¹ Ihe, à alay ata nà, Hiridus nə bahay a pə daliyugo sə Galile. A sləne pə ləbara ana Yesu nà, ² a jan anà do anahan ahay, a wa: «Dowan ata nà, i ga nə Yuhana do sa gan baptisma anà do ahay ata kə mak uho.

Anga nan, a mba apan sa ga masuwayan sə way ahay nà, na.»

³⁻⁴ Kwakwa ata nà, Hiridus a gəba anan Hirudiya, uwar ana wanbay anahan a inde, tə ngaman Filip. Anga nan, Yuhana a jan, a wa: «Ki jipen pə uwar tə mərak anak nə, lelibay. Way ata nà, ines!» Anga nan kutok, Hiridus a jan anà do ahay tə ban anan Yuhana. Ta ban anan, tə dāfak anan ayak ù doh sə dangay. ⁵ Anga nan kutok, a nan anà Hiridus sa vad anan Yuhana. Aya əna, kə vədak anan bay, anga a jəjaran anà Yahuda ahay, bina ta ca pə Yuhana nà, do maja'am a Mbərom wanahan.

⁶ Pa pac a inde kutok, azar uko sə bayak pə luvon sə wahay anan bahay Hiridus a ga. Dəna a Hirudiya a inde, a nay, a gərvan pa 'am anà Hiridus tu do anahan mə ngamay ataya. Agərav ata a zlan à nga anà Hiridus, ⁷ a mbaday i varan way anà dəna ata kawa anahan saa cəce panan ata fok.

⁸ Dəna ata ite, a zla à man ana may anahan, a cəce panan: «Nê cəce nə maw?»

May anahan a jan nà: «Cəce nà, tē gədak ahay nga a Yuhana.»

A may à man ana Hiridus, a cəce: «U no ki gad anan nga anà Yuhana, aday vuro anan ahay həna à kwatama inde.»

⁹ Way a mə cəce ata kə zlak anan à nga anà Hiridus sabay. Əna ba kə mbadak anan pa 'am ana do anahan mə ngamay aya coy. Natiya kutok a jan anà suje ahay tē varan ahay nga a Yuhana anà dəna ata kawa anahan sə cəce ata awan. ¹⁰ Suje a zla ù doh sə dangay saa gəday ahay nga ana Yuhana. ¹¹ Ta nay anan ta nga a Yuhana ma daf a à kwatama inde, tə varan anan anà dəna a Hirudiya ata kutok. Winen ite a təma anan cəna, a varan anan anà may anahan. ¹² Njavar a Yuhana ahay ite, ta zla ù doh sə dangay, tə gəbay anan məsinde ana Yuhana, ta la anan. Pə dəba anahan a wa, ta zla sə təkəren 'am ata anà Yesu.

Yesu a varan way sa pa anà do ahay ti ga mbulo dāra

Markus 6.30-44; Lukas 9.10-17; Yuhana 6.1-14

¹³ Yesu a sləne Yuhana kə məcak cəna, a slabak à man ata wa, a ján à kwalalan inde tə njavar anahan ahay dəkdek, a zla way anahan kəcah pə do ahay wa à kiəe.

Do ahay tə sləne sa jəka tinen à kiβe ata nà, ta nay ahay à wulen su doh ahay wa, tə pərahan azar à kiβe tə saray. ¹⁴ Yesu a dazay ahay à kwalalan wa cəna, a canan anà do ahay bayak awan. Do ataya ta gan i zek wa. A dazlan, a mbəran atan anan do sə dəvac a tinen ahay.

¹⁵ Suko a ga bine siwaw nà, njavar anahan ahay ta jan, ta wa: «Luvon winen apan i ga! Aday hənà dukwen mənuko à man kiβe. Suwan, mbakan cəved anà do ahay tã zla à wulen su doh ahay. Ata ti njad sə sukom way sa pa ahay.»

¹⁶ Yesu ite, a mbədahan atan apan, a wa: «Ti gan may sa zla à man a bay, əna kwanay a viren atan way sa pa awan.»

¹⁷ Tinen ite tə mbədahan apan re, ta wa: «Awan inde pumo ibay! Inde hənà dukwen si tapa sa pen ahay đara tə kələf ahay cuwcuwwe coy.»

¹⁸ Yesu a jan atan: «Hayak ikwen anan ahay!» ¹⁹ A jan anà do ahay tã njahay pa nga sə gujed à məndak. A gəba anan tapa sa pen a đara ataya, tə kələf a cew ataya awan. A ca ide à mburom, a ngəran ayak anà Mbərom. A gəzla anan tapa sə pen ataya i zek wa, a varan anan anà njavar anahan ahay, aday tã gəzlan anan anà do ahay. ²⁰ Do ataya fok ta pak, tə rahak bəh bəh. Njavar anahan ahay tə halan nga anà mə mbəsak ataya nà, a ga cəkarak kuro nga anahan a cew re. ²¹ Do sa pa way à man ata dukwen, tinen mə baslay a nà, mungol a dəkdek aday nà, ta ga mbulo đara, mənəna sə baslay anan uwar ahay pi zek tə gwaslay aya awan.

*Yesu a bar pa nga sə a'am tə saray
Markus 6.45-56; Yuhana 6.15-21*

²² Pə dəba ana way ata wa kutok, Yesu a jan anà njavar anahan ahay tã ján à kwalalan inde, aday tã lahan pa 'am sa zla pa day sə uho. Winen awan, i i mbəsak anan do ahay à dəba a tinen wa. ²³ Tə gəzla nga tə do ahay lele nà, a zla way anahan à bəzlom saa ga amboh, winen a taayan. Luvon a ga apan à man ata awan.

²⁴ A alay ata nà, kwalalan winen dəren coy. Mad winen apan i vawan nga anà kwalalan pa nga sə a'am, anga tə zlangay uda awan. ²⁵ Aday ide kə cədək lele fan bay,

Yesu a zla pə cakay a tinen cukwe cukwe pa nga sə a'am tə saray. ²⁶ Njavar anahan ataya tə canan winen apan i zla tə saray pa nga sə a'am ata cəna, tə jəjar pi zek yibyeβ, ta wa: «Hənə anan nà, mədahan.» Ta ma nga sa zlah pi zek, anga zlawan cərkəke.

²⁷ Aya əna Yesu a canan atan cəna, a jan atan ayak 'am a kwayan'a, a wa: «Bənen mbac lele, nen awan, kə jəjiren bay.»

²⁸ Piyer a jan 'am, a wa: «Bahay uno, kak iken acəkan nà, jo ahay i nen nà zlak ayak pa nga sə a'am tə saray a ite kwa!»

²⁹ Yesu a jan ahay: «Hayak!»

Piyer a dazay à kwalalan wa ca, a zla à man a Yesu tə saray aday pa nga sə a'am acəkan. ³⁰ Əna a canan ayak anà mad nà, a ma nga sə jəjar, aday a dazlan kwayan'a sə kəkar à a'am inde. Winen ite a zlah pi zek, a wa: «Bahay uno, tam nen ite!»

³¹ Natiya Yesu a bənan alay bəse, aday a jan kutok: «Adaf nga anak a kac ike daw? Sa gak hiyem hiyem nə maw?»

³² Ta ján way a tinen à kwalalan inde cew maya awan cəna, mad a mbəsak sa bal cite.

³³ Njavar anahan a azar ataya tə həran nga, ta wa: «Acəkan, tə didem a nà, iken nə Wan a Mbərom.»

³⁴ Tə takasay ahay pa day sə agay lele nà, ta zla u kon sə Gənesaret. ³⁵ Do su kon ataya ta san anan Yesu lele cəna, ta tar anan 'am a pə daliyugo a tinen fok. Anga nan, do ahay ta ray anan ahay do sə dəvac ahay fok. ³⁶ Ta gan amboh à mbəsakan cəved anà do dəvac ataya tã laman alay kwa anà 'am sə zana anahan, aday tã mbar ite. Do sə laman ataya fok, tə mbərak acəkan.

15

*Atətak way sə bije ahay
Markus 7.1-13*

¹ Natiya kutok, Farisa ahay pi zek tə miter sə Tawrita aya ta nay ahay kwa à Urəsalima wa, pə cakay ana Yesu. Tə cəce panan, ta wa: ² «Njavar anak ahay nà, tə pərahan azar anà atətak way sə bije ahay bay nə angamaw? Bina, ta pa đaf mənəna sə banay alay kawa atətak way sə bije ahay.»

³ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Aday kwanay dukwen, tə atətak way a kwanay nà, kə nəsen anan 'am a Mbərom

angama kəla anaw? ⁴ Anga Mbərom a ja nà: “Dəfan apan anà bəbay anak tə may anak*” aday “Kuwaya dōwan a kà jak 'am lelibay a pə bəbay anahan kabay pə may anahan nà, sa vad anan.†” ⁵ Əna kwanay ki jen nà, kak dōwan a kà jak anan anà bəbay anahan kabay anà may anahan: “Way uno abay saa mak anan zek ata nà, kə tərak anà Mbərom.” ⁶ Ata i dəfan apan anà atə bəbay tə may sabay. Matanan kutok, kə nəsən anan way a Mbərom ma ban awan, anga sə pərahan azar anà atətak way sə bije ahay. ⁷ Kwanay aday nà, mbədəmbədə aya awan. Ezaya kà jak pikwen 'am a Mbərom didem awan, Mbərom a wa:

⁸ “Do anaya tə hərə nga nà, ta 'am dəkdek, mivəl a tinen aya nə dərən ti nən.

⁹ Tinen apan ti dukwo gərmec ù vo nə kəriya awan.

Bina tinen apan ti tətakan anan anà dō ahay nà,

way sa nga a tinen ahay dəkdek.‡”»

Way sa ga məsagar pu dō

Markus 7.14-23

¹⁰ Yesu a ngaman ayak anà dō ahay tã nay pə cakay anahan. A jan atan, a wa: «Pəken uno sləmay, sənən 'am a anan. ¹¹ Saa ga məsagar pu dō nà, way sa zla ta 'am i zek su dō ata bay. Əna way sa ga məsagar pu dō nà, way sa nay ta 'am i zek wa adəka.»

¹² Njavar anahan ahay tə hədəken ayak pə cakay ta jan, ta wa: «'Am anak a sa ja ata nà, kə cəbak anan anà Farisa ahay nə, ka san bidaw?»

¹³ Yesu a mbədəhan atan apan, a wa: «Zahav sə way a aday Bəbay uno winen à bagəbaga mburom ata sa casl bay ata cəna, ti ndaha wa zek. ¹⁴ Mbəsiken atan. Tinen nà, hufof sə bənan alay anà hufof ahay adəka. Kak aday dō hufof a winen apan i bənan alay anà dō hufof a cəna, ti slahay nə cew maya à gujar inde.»

¹⁵ Natiya kutok, Piyer a jan, a wa: «Dakan umo anan 'am sə jike ata ite!»

¹⁶ Yesu a mbədəhan apan, a wa: «Hus həna dukwen, kwanay kə sənən fan bay daw? ¹⁷ Way sa zla i zek su dō ta 'am nà, a zla nə à kutov a way anahan, a may uho tə

mətillen, kə sənən bay re daw? ¹⁸ Əna way sa nay uho ù dō wa ta 'am nà, a nay ahay nə kwa à mivəl wa. Ata sa ga məsagar pu dō nà, way ata kutok. ¹⁹ Anga sa nay à mivəl su dō wa kutok cəna, way kawa ajalay nga lelibay aya, avad nga su dō, aga mədigwed, aga vuwar, akar, agad mungwalay, agədan azar ù dō. ²⁰ Natiya, sa ga məsagar pu dō kutok nà, way ataya awan. Bina, apa way mənəna sə banay alay kawa ana bije a kwanay ahay sa ja nà, a ga məsagar pu dō bay.»

Uwar a inde winen Kanana ahay a daf nga pə Yesu

Markus 7.24-30

²¹ Yesu a slabak way anahan à man ata wa, a zla way anahan pə daliyugo sə Tirus tə Sidon. ²² A man ata awan, uwar a inde, dō sə pəra, winen Kanana ahay. A nay à man ata wa, pə cakay ana Yesu, a jan: «Bahay uno, wan a Dawuda, mo zek ite, bina dəna uno winen tə setene awan, a bənan dəvac bayak awan.» ²³ Əna Yesu kə mbədəhak anan apan bay.

Əna njavar anahan ahay ta nay, ta jan, ta wa: «Miter, kem, bal anan aday à mbəsak iken, bina winen apan i vawak uko nga tə abəbal awan.»

²⁴ Yesu a mbədəhan apan anà njavar anahan ahay, a wa: «Nen mə slənay a nà, anga dō sə pəra ahay bay. Əna nen mə slənay a nə pə təman mə lize aya à wulen sə Isəra'ila ahay wa ata awan.»

²⁵ Uwar ata a hədek pə cakay anahan asa, a dukwen gərmec ù vo, a wa: «Bahay uno, mo zek!»

²⁶ Yesu a mbədəhan apan kutok, a wa: «Sə gəba anan way sa pa sə gwaslay ahay, sə varan anan anà kəla ahay nà, sumor a daw?»

²⁷ Natiya kutok asa, uwar ata a wa: «Matanan, bahay uno, əna kəla ahay dukwen ta pa way sə pəpas pə tuwez ana bahay a tinen ahay wa re asanaw?»

²⁸ Yesu a ja, a wa: «Iken uwar a anan, adaf nga anak nə məduwen awan. A tərak nə kawa ananak sə pəlay ata awan.»

Natiya, à alay ata ite, dəna anahan ata a mbar.

* 15:4 Ca pə Gurtaaki 20.12; Tooktaaki Tawreeta 5.16.

‡ 15:9 Ca pə Esaaya 29.13.

† 15:4 Ca pə Gurtaaki 21.17; Farillaaji Lewin'ko'en 20.9.

Yesu a mbar do sə dəvac ahay bayak awan

²⁹ Yesu a slabak à man ata wa asa, a zla way anahan pa 'am sə bəlay sə Galile. A ján à bəzlom, a njahay way anahan à man ata awan. ³⁰ Man su do a a nay ahay pə cakay anahan, ta zlan anan ayak tu do mə kuray saray aya awan, do hufof aya awan, do vədál aya awan, do maandak aya awan pi zek tu do sə dəvac ahay bayak a cara cara. Tə nahay atan fok pə cakay à Yesu, aday a mbar atan fok re. ³¹ Ana do sə dəvac ahay sa mbar fok ata nà, a gan masuwayan anà do ahay bayak a cite, anga tə canan anà do maandak aya ta ja 'am kutok, do vədál aya tə mbərak, do ma mac saray ataya tinen apan ti zla kutok, hufof ahay tə canan ide zle coy kwaler kwaler. Tə dazlan sə həran nga anà Mbərom sə Isəra'ila ahay.

Yesu a varan way sa pa anà do ahay ti ga mbulo fudo

Markus 8.1-10

³² Yesu a ngaman anà njavar anahan ahay, a jan atan: «Do a anaya tu go i zek wa, anga mənuko pə kərtek a luvon maakan həna, way sa pa ibay. Ni mba apan sə mbəsak atan tá zla agay ta may awan bay, anga ti sa ga bəle pə cəved.»

³³ Tinen ite ta jan: «Aday dī njaday way sa pa anga do a anaya fok à kibe inde à man a anan awanaw?»

³⁴ Yesu a cəce patan wa kutok: «Tapa sə pen inde pikwen nə jugumaw?»

Tə mbədahan apan, ta wa: «Cuwbe, tə kələf ahay mənjoek.»

³⁵ Matanan Yesu a jan anà do ahay tē njahay à məndak. ³⁶ A gəba anan tapa sə pen a cuwbe ataya awan, pi zek tə kələf a təkə, a gan ayak suse anà Mbərom, a gəzla anan i zek wa, a varan anan anà njavar anahan ahay tē gəzlan anà do ahay. ³⁷⁻³⁸ Do a mə halay nga ataya fok, tinen mbulo fudo, mənəna sə baslay anan uda uwar ahay pi zek tə gwaslay ahay. Ta pak, tə rahak fok a tinen awan. Tapa sə pen mə mbəsak ata nà, a ga cəkarak cuwbe re.

³⁹ Coy, Yesu a mbəsak anan do ahay tə gəzla nga. Winen a a ján à kwalalan inde sa zla pə cakay sə wulen su doh sə Magadan.

16

Farisa ahay tə Saduki ahay ta gan may Yesu à gan atan masuwayan

Markus 8.11-13; Lukas 12.54-56

¹ Natiya kutok, Farisa ahay pi zek tə Saduki ahay tə tavay den pə cakay anahan. Tə cəce panan wa masuwayan sə way sa nay ahay à mburom wa, anga ta gan may sa ban anan pə kwande. ² Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Pac kə slahak ù doh nà, zamburom a ca ngələbaba, ata ki wen: “Sidew nà, pac i dav.” ³ Aday duwdew sa pac sə sləray ahay ite, kak matapasl kə dəfak aday a ca ngələbaba nə ki wen: “Biten nà, iven i ga.” Way sa ga à mburom tə way saa təra pə daliyugo fok nə kə sənən a agəzlan anan alay pi zek wa nə lele, aday kə sənən pə way sə təra à alay a wuswes a anan inde sabay ata nà, angama kutok anaw? ⁴ Do sə biten ahay nà, huwan aya aday tə mbədahan ləen anà Mbərom re. Tinen ta gan may nà, anà masuwayan. Əna ti canan anà masuwayan sə awan sabay, kak si masuwayan sə təra pə Zonas, do maja'am a Mbərom ata aday.»

A mbəsak atan à man ata awan, a zla way anahan.

Wudah sə Farisa ahay ta sə Saduki ahay Markus 8.14-21

⁵ Aday à alay a tinen apan ti takas bəlay nà, njavar anahan ahay tə mbədəkek anan nga sə gəba tapa sə pen à alay inde. ⁶ Yesu a jan atan, a wa: «Uffa ahak ikwen, bənen nga a kwanay nə lele pə wudah sə Farisa ahay tə Saduki ahay wa.»

⁷ Əna tinen ta ja à wulen a tinen inde nà: «I ga nə a ja pə pen də gəbak à alay inde bay ata awan.»

⁸ Yesu ite a san way a tinen a sə bayak ata zle re. Anga nan, a cəce patan wa, a wa: «Kə bayiken, na ja nə anga tapa sə pen inde pikwen ibay nà, angamaw? Kwanay munok aya pa sa dəf nga pə way. ⁹ Kə sənən apan fan bay daw? 'Am sə pen tapa dara, aday do ahay mbulo dara ta pak, tə rahak aday kə mbəsakak re ata, aday kə riheh anan cəkarak ahay ata nà, kə mbədəkek ikwen à nga wa daw? ¹⁰ Aday 'am sə pen tapa cuwbe nen sə varan anà do ahay mbulo fudo, ta pa, ta rah, aday kə riheh anan cəkarak ahay

ata nà, kə sənən apan sabay kələdaw? ¹¹ Na jak ikwen nə 'am sə pen bay. Kwanay kə sənən bay nà, angamaw? Aya əna, bənen nga a kwanay pə wudəh sə Farisa ahay ta sə Saduki ahay wa lele.»

¹² Natiya kutok, ta sa san sa jəka a jan atan nə pə wudəh sə pen bay, əna pə atətak way sə Farisa ahay ta sə Saduki ahay nà, na.

Piyer a dakay anan nà, Yesu nə Almasihu, Wan a Mbərom

Markus 8.27-30; Lukas 9.18-21

¹³ Pə dəba anahan a wa kutok, Yesu a slabak, a zla way anahan pə cakay sə wulen su doh a sə ngaman Kaysariya Filipi ata awan. A man ata awan, a cəce 'am pə njavar anahan ahay wa, a wa: «Do ahay ta ja pi nen, nen Wan su Do nà, nen nə wayaw?»

¹⁴ Tinen ite tə mbədəhan apan, ta wa: «Do hinen ahay ta wa, iken Yuhana do sa gan baptisma anà do ahay ata awan. Do maza aya ta wa, iken Eliya, do maja'am a Mbərom. Do azar aya dukwen ta ja nà, iken Yeremiya, do maja'am a Mbərom, kabay iken do hinen à wulen su do maja'am a Mbərom ahay.»

¹⁵ Yesu a cəce asa, a wa: «Aday kwanay a nà, ki wen nen wayaw?»

¹⁶ Simon Piyer a mbədəhan apan, a wa: «Iken nà, Almasihu, Wan a Mbərom, bahay sə sifa.»

¹⁷ Yesu a mbədəhan apan, a wa: «Iken Simon, wan ana Zonas, iken nà, Mbərom kə dəfak apak alay sə mazlaḅ anahan coy. Anga sə dakak anan way a didek ata nà, Bəbay uno winen à bagəbaga mburom ata awan, bina do zənnen a bay. ¹⁸ Pak sləmay, ni jak 'am inde həna: Iken nə Piyer, kawa sa ja nà, Pəkərad.* Pə pəkərad a anan kutok, ni halan apan nga anà do sa dəf upo nga ahay fok, aday məgala sə məke i i mbasay patan bay. ¹⁹ Ni varak lakile sə təba anan məsudoh sə bahay a Mbərom à alay inde. Aday way anak saa ban pə daliyugo cəna, winen ma ban a matanan à mburom re. Way anak saa pəsak anan pə daliyugo ite dukwen, winen mə pəsak a à mburom re ca.»

²⁰ Əna Yesu a gafan 'am anà njavar anahan ahay sə dakay anan winen nə Almasihu.

Yesu a dakay anan amac anahan tə aslabakay anahan à məke wa

Markus 8.31 - 9.1; Lukas 9.22-27

²¹ Natiya awan kutok, a bənay pə winen ata wa ite, Yesu a dazlan sa jan 'am tə njanjorzlom a anà njavar anahan ahay kutok, a wa: «Bəlaray ni zla à Urəsəlima. Ata, məced sə Yahuda ahay, tə bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom, tatə miter sə Tawrita ahay ti ga alay ti nen tə mindel, ti vad nen. Aday pə luvon maakan anahan a cəna, nen ni slabakay ahay way uno à məke wa.»

²² Piyer ite a ngaman, ta zla kəcah, a gafan 'am, a wa: «A'ay, bahay uno. A tərak matanan bay!»

²³ Yesu a mbədəhan apan 'am, a jan: «Zlak ayak pə cakay uno wa, iken Fakalaw! Kə pəlay sə slaray nen à cəved uno wa. Anga ajalay nga anak ata nà, a nay ahay u do zənnen a wa, bina mbala a Mbərom ata bay.»

²⁴ Yesu a jan anà njavar anahan ahay fok kutok: «Kak dowan a a nan sə pəruho azar nà, à mbəsak sə bayakan way anà nga anahan, à tavak dədom anahan mə zləngad awan, à pəruho azar. ²⁵ Anga kà nak anan anà dowan a sa tam anan sifa anahan nà, i lize anan adəka. Əna dowan a kə lizek anan sifa anahan anga nen ite nà, i njad anan uda way anahan. ²⁶ Bina, do kə sak a njad anan way sə daliyugo a anan fok anà winen, aday sifa anahan a nà, kə lizek anan nə, saa gan dədəffa nà, ma mba asa anaw? Ibay! Awan a inde aday do zənnen i var sə bəmbad anan sifa anahan nà, inde daw? ²⁷ Nen Wan su Do, ni nay ahay tə mazlaḅ a Bəbay uno mba, aday tə maslay anahan ahay re. I man anan anà kuwaya nà, kawa mer su way anahan a sa taa ga ata awan. ²⁸ Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Dowan aya inde à man a anan, ti mac bay si ti canan anà Wan su Do i nay tə bahay anahan a təke aday.»

* **16:18** Ta 'am a tinen, Piyer a nan sa ja nà, pəkərad.

17

Zek a Yesu a mbəda pə ide ana njavar anahan ahay

Markus 9.2-13; Lukas 9.28-36

¹ Pə dəba anahan a wa kutok, a ga luvon ahay mbərka nà, Yesu a gəba pə azar Piyer, Yakuba tə apan Yuhana mərak ana Yakuba, ta ján taayak à bəzlom a inde zəbor awan.

² Tə dəzle cəna, zek a Yesu a mbəđahan atan pə ide. Tə canan anà jœr anahan nà, kawa sə kwakwa sabay, a wuteden atan kawa pac. Zana anahan pi zek đukwen, a dav nə herre kawa jiyjay sə uko ma dav awan.

³ Njavar anahan ataya tə canan anà atə Musa tə Eliya đo maja'am a Mbərom ahay kwakwa, tinen apan ti ja 'am tatə Yesu.

⁴ Piyer a dazlan sa jan anà Yesu, a wa: «Bahay uno, mənuko à man a anan nə sumor awan. Kà zlak anak à nga nà, ni ngaray jawjawa ahay maakan, kərtek awan anga Musa, kərtek a ite anga Eliya, aday mədakwidok a nà, anga iken awan.»

⁵ Winen apan i ja 'am ata mba, mugudongudon a dazay, a van atan nga sərdədək. Aday 'am a ndəray ahay à mugudongudon ata wa, a wa: «Həna a anan nà, wan uno ləliwe uno awan. Tə winen nà, nen ni taslay anan mivəl bayak awan. Slənen anan anan 'am anahan!»

⁶ Atə Piyer tə sləne 'am ata cəna, ta ma nga sə jəjar pi zek, tə slahay duboz. ⁷ Yesu a hədəken atan ayak pə cakay, a laman atan alay, a wa: «Slabiken, kə jəjiren bay.» ⁸ Ta sa cakaf nga asanaw nà, dowan inde pə cakay ana Yesu sabay, a mbəsak winen a kərtek coy.

⁹ Tinen apan ti dazay à bəzlom ata wa mba, Yesu a jan atan, a wa: «Way a kwanay sə canan ahay à bəzlom wa ata nà, kà si jen anan à dowan bay, hus pə luvon uno nen, Wan su Đo, saa slabakay à məke wa ata awan.»

¹⁰ Njavar anahan ataya tə dazlan sə cəce panan wa: «Miter sə Tawrita ahay ta wa, Eliya i lahan anà Almasihu aday nà, angamaw?»

¹¹ Yesu a đukwen a mbəđahan atan apan, a wa: «Acəkan, Eliya i lahay aday i ndakay anan way ahay fok. ¹² Nen apan ni jak ikwen: Eliya kà nak ahay coy, aday dowan kə sənək apan bay. Ta gak anan anà Eliya

way kawa a tinen sa gan may sa ga fok. Aday đukwen ti gan anà Wan su Đo azanan nə matanan re.» ¹³ Atə Piyer tə sənək kwayan'a a ja 'am ata nà, pə Yuhana đo sa gan baptisma anà đo ahay ata awan.

Yesu a mbar anan wan a inde məhərvov a taa ban anan

Markus 9.14-29; Lukas 9.37-43

¹⁴ Aday tə dəzley ahay pə cakay sə đo ahay cəna, dowan a inde a nay ahay, a dukwen gərmec ù vo anà Yesu, ¹⁵ a jan: «Bahay uno, wan uno winen lelibay. A gak i zek wa ite. Məhərvov a taa gan, a bənan dəvac bayak awan, a taa slahay anan ù uko inde kabay à a'am inde. ¹⁶ Na nak anan pə cakay ana njavar anak ahay, əna ta mbək apan sə mbəro anan bay.»

¹⁷ Yesu a ja, a wa: «Kwanay nà, adaf nga a kwanay ma kac awan kələdaw? Kə sənən anan cəved a Mbərom bay re. Ni njahay tə kwanay, aday ni səmen anà way a kwanay ahay nə hus à siwaw? Hayak ikwen uno anan ahay wan a aday!» ¹⁸ Yesu a jan 'am anà məhərvov ata tə angəraz awan: «Hayak à wan a anan wa!» Məhərvov ata a zləray à wan ata wa, wan ana dowan ata a mbar à alay ata acəkan.

¹⁹ Pə dəba anahan a wa kutok, njavar anahan ataya tə hədəken ayak pə cakay taayak a tinen awan, tə cəce: «Manay ma mba apan sə rəzlay anan wa setene ata bay nà, angama kərtek anaw?»

²⁰ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Anga adaf nga a kwanay a a kac ike. Nen apan ni jak ikwen tə đidəm a həna: Kak abay adaf nga a kwanay à ga inde nə mənjoek kawa wan sə bəzan đukwen, ki jen anan anà bəzlom a anan ataya: “Zla à man a anan wa, zla tiya!” đukwen, i ndaha, i zla à man a kwanay sa jan “zla tiya” ata awan. Awan saa dak ikwen 'am ibay jiga awan. [²¹ Əna abay zahav sə setene həna anan nà, kak si ta sa ga amboh tə sumaya aday bina, a razl zek bay.]»

Yesu a đakay anan amac anahan tə aslabakay anahan à məke wa asa

Markus 9.30-32; Lukas 9.43-45

²² Pə luvon a inde nà, njavar a Yesu ahay mə halay nga aya pə kərtek a à Galile. Yesu a jan atan 'am, a wa: «Nen Wan su Đo nà,

ti varan nen à alay inde anà do sə daliyugo ahay. ²³ Tinen ite, ti vad nen à mæke, aday pə luvon maakan anahan a cəna, ni slabakay ahay à mæke wa.» Njavar anahan ahay tə sləne 'am ata cəna, mbac a slahay patan wa tə mindel asa.

Yesu a var jangal

²⁴ Tə dæzle à Kafarnahum cəna, do sə cakal jangal anga doh sə mazlaḅ a Mbərom ahay, ta nay ahay pə cakay ana Piyer, ta jan: «Miter a kwanay nà, a var jangal anga doh sə mazlaḅ a Mbərom itəbay daw?»

²⁵ Piyer a mbədahan atan apan, a wa: «A taa hamay ike!»

Aday à alay a tinen apan ti i zla ù doh mba kutok, Yesu a lah sə cəce pə Piyer wa: «Simon, a ga apak nà, bahay sə uho a anaya ti təma jangal nə pə waya wa anaw? Pə wan su kon aya wa daw, kabay pə mədurlon ahay wa daw?»

²⁶ Piyer a mbədahan apan, a wa: «Pə mədurlon ahay wa.»

Yesu a wa: «Kak matanan nà, abay wan sə agay ahay nə ti hamay bay ba? ²⁷ Aya əna, dā saa ga way sə cəban anà do ahay bay. Natiya, zla à bəlay, larak anan ayak kwaniyel anak à 'am inde. Kələf anak a saa bənay ahay pa 'am ata cəna, təban anan 'am, ki tan à nga uda à dala təde i sla anga mənumo cew ata awan. Varan atan anan kutok.»

18

Waya sə zalay do hinen tə məduwen à bahay a Mbərom inde anaw?

Markus 9.33-37, 42-48; Lukas 9.46-48, 17.1-2

¹ A alay ata awan ite, njavar a Yesu ahay tə hədəken ayak pə cakay, aday tə cəce panan, ta wa: «Waya sə zalay do hinen tə məduwen à bahay a Mbərom inde anaw?»

² Yesu a ngaman ayak anà wan cədeu a, a tavay anan à mamasl pa 'am a tinen. ³ A wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Kak kə mbədihən aday sə təra nga a kwanay kawa gwaslay ahay bay cəna, ki dæzlen à bahay a Mbərom inde bay. ⁴ Dowan a kə mak anan nga anahan à məndak kawa wan a anan nà, sə təra do məduwen a à bahay a Mbərom nà, winen awan.

⁵ «Kuwaya kə sak a təma jəba sa wan kawa həna anan ataya kərtek a anga sləmay uno nà, dōwan ata a təma nə nen awan. ⁶ Əna kak do kə vak atan saray pə cəved anà do cədeu anaya sa daf upo nga ata nà, suwan pə winen tə bənan van à dūngo aday tə larak anan ayak à bəlay inde.

⁷ «Ayaw! Dəce inde pə daliyugo a anan, anga way ahay inde tinen apan ti njan saray anà do ahay. Way ataya ti ga inde hwiya, əna dəce inde anga do aday way ata a təra tə alay anahan ata awan. ⁸ Kak alay anak kabay saray anak i sapat iken i ines inde cəna, gad anan, lar anan dəren. Suwan sa zla à bahay inde pə cakay a Mbərom, iken ma gad alay awan kabay tə saray anak slangalan a, tə winen aday ki i zla ù uko sə mbacay itəbay ata inde tə alay aya cew, saray anak ahay səndaḅ cew nà, na. ⁹ Kak ide anak i sapat iken sa ga ines cəna, ndaha anan, lar anan dəren tə iken. Suwan sa zla à bahay inde pə cakay a Mbərom tə ide anak a kərtek mbiyan'a ta sa zla à dəlov sə uko inde tə ide anak aya cew maya nà, na.

¹⁰ «Gen anan ngatay anà zek lele anga pa sə kədey anan do cacədeu a anaya wa. Nen apan ni jak ikwen həna: Maslay a Mbərom ahay inde mə tavay aya pa 'am a Bəbay uno pac pac sa gan atan nga. [¹¹ Anga nen Wan su Do na nay ahay nà, sa tam anan do mə lize aya awan.]»

Jike sə təman mə lize awan

¹² «Kə bayiken nə kəkəməw? Kak dōwan a nà, təman anahan ahay inde səkat, aday kərtek à wulen a wa kə lizek nà, i ga kəkəməw? I mbəsak anan kwa kuro dəsudō nga dəsudō mə lize bay ataya à bəzlom, i zla saa pəlay anan winen mə lize ata bidaw? ¹³ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Kak kə njadək anan mə lize ata nà, i taslay mivel tə winen nə zal tə tinen mə lize a bay aya kwa kuro dəsudō nga dəsudō ataya awan. ¹⁴ Matanan kutok re, Bəbay a kwanay a winen à bagəbaga mburom ata nà, a nan dōwan à lize kwa kərtek à wulen su do ma kac a anan ataya wa bay ite re.»

Ki may anan mərək anak pə cəved sa ga ines wa nə kəkəməw?

15 «Yawa matanan, kak mərak anak kà gak ines nà, zla à man anahan awan, jan anan kwanay a cuwcuwwe, way anahan a sa ga lelibay ata awan. Kak kə pəkak anak apan sləmay nà, ki njad anan mərak anak maza awan. 16 Əna hinahibay i ngam sə pəkak apan sləmay pa 'am ata bay. Kak matanan nà, zla pə cakay anahan kwanay cew tu dō hinen, kabay kwanay maakan à alay inde. Anga: “Kak dōwan a kə zlahak pu dō nà, tâ njad dō sə side way ata dō ahay cew kabay maakan”, kawa ana Deftere a Mbərom sa ja.* 17 Kà sak a ngam 'am su dō ataya bay re cəna, jan anan 'am ata pa 'am su dō uno ahay, aday ata ti jan apan kutok. Kà sak a ngam sa pak apan sləmay bay re cəna, dō matanan ata dukwen, ca apan nə kawa dō sə pəra, kabay winen dō sə cakal jangal tə danakay ataya awan.

18 «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Way a kwanay saa ban pə daliyugo cəna, i ban zek matanan à mburom. Way a kwanay saa pəsak anan həna pə daliyugo ata dukwen, i pəsak zek à mburom re.

19 «Ni jak ikwen 'am hinen asa: Kak dōwan aya cew pə daliyugo aday 'am kà zlak atan pi zek sə cəce way cəna, Bəbay uno à bagəbaga mburom ata i varan atan kawa ana tinen sa gan may ata awan. 20 Anga dōwan aya cew kabay maakan ta sak a halay nga tə sləmay uno cəna, nen inde à wulen a tinen a re.»

Jike su dō aday a ngam sə pəsen anan ines anà dō itəbay ata awan

21 Piyer a nay ahay pə cakay ana Yesu, a cəce panan: «Ba Məduwen, hinahibay, mərak uno inde, kà gak uno ines nà, ni pəsen anan nà, saray jugumaw? Hus à saray cuwəe bidaw?»

22 Yesu a mbədahan apan, a wa: «A'ay! Ki pəsen anan saray cuwəe bay, əna saray kwa kuro cuwəe məcapar cuwəe.

23 «Matanan kutok, bahay a Mbərom a ga minje nà, tə bahay a inde, a nan dō si mer su way anahan ahay fok tə haman anan gudire anahan ahay fok cite. 24 A dazlan anà mer su way ata cəna, tə bənan ahay dōwan a inde, dala ata apan nə bayak

awan. 25 Dōwan ata ite, zlıle anahan a saa hamay anan gudire ata ibay. Bahay ata a jan anà dō si mer su way anahan a azar aya nə tə sukum anan way tə way ana dōwan ata fok, tu dō su doh anahan ahay, ti zek anahan a təke, aday i saa slan pə gudire anahan. 26 Dōwan ata ite, a nay a dukwen gərmec u vo anà bahay ata, a wa: “Amboh, ni hamak anan way anak ahay nə fok. Ga ngatay aday!” 27 'Am anahan ata a gan i zek wa anà bahay ata awan, a mbəsakay anan zek anahan awan, aday a mbəsakan anan gudire ata fok re.

28 «Dōwan ata a təmay uho lele nà, tə zlangay tu dō si mer su way hinen, aday abay gudire anahan inde apan ite. Aday dala anahan apan *dinar* səkat kərtəkəkəkə†. A ban anan, a jakan alay pə dongo. A jan, a wa: “Si ki humo anan dala uno həna.” 29 Dō sə gudire anahan ata ite, a dukwen gərmec u vo ite, a jan, a wa: “Amboh, ga ngatay aday, ni hamak anan way anak fok.” 30 Əna winen nà, a ngam bay, a ban anan, a zla anan à dangay, a dərəzl anan hus pə luvon ana dōwan ata saa hamay anan gudire ata awan. 31 Dō a tinen a sa taa ga mer su way pi zek ataya tə canan cəna, a cəban atan bayak awan. Ta zla əga bahay ata awan, tə dakan anan ləbara ata awan.

32 «Bahay a tinen ata ite a ngaman ayak asa, a jan: “Iken nà, dō si mer su way lelibay awan. Nə mbəsakak anak anan gudire anak abay ki humo ata awan, anga ka gak uno amboh. 33 Aday ka mba apan sə pəsen anan anà dō kwanay i mer su way inde maya ata kətanən bay nà, angamaw?” 34 Anga nan bahay ata a ga apan mivel, a ban anan maza awan, a varan anan à alay inde anà suje ahay, tə tacak anan ayak à dangay, tə ga anan alay, hus pə luvon anahan sə hamay anan gudire ata awan.»

35 Yesu a zəga anan asa, a wa: «Kak ka sak a pəsen anan anan ines anà mərak a kwanay ahay tə mivel kərtək a bay cəna, Bəbay uno sə mburom ata i ga tə kwanay aya dukwen matanan kutok.»

19

* 18:16 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 19.15. † 18:28 Dinar kərtək nà, əga tinen dala si mer su way sə hway kərtək.

Atatak way pa 'am sa razl uwar
Markus 10.1-12

¹ Yesu a ndav anan 'am ata cəna, a slabak way anahan à Galile wa, a zla à Yahudiya, ta day uho sə zlinger sə Urdon. ² Do ahay bayan a tə pərahan azar, aday a mbar anan do sə dəvac a tinen ahay.

³ Aday Farisa ahay tə hədəken ayak pə cakay saa ban anan pə kwande, ta jan: «Tawrita kə varak anan cəved anà mungol sa razl anan uwar kwa pa 'am wura wura daw?»

⁴ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay kə jingen way mə vinde à Deftere a Mbərom ata itəbay daw? A dālen anahan a inde dukwen, Mbərom a ndakay do nà, mungol tə uwar.* ⁵ Aday a ja nà: «Anga nan, do mungol a i mbəsak anan bəbay anahan tə may anahan, i hədek pə cakay ana uwar anahan. Cew maya a tinen a ti təra nà, zek kərtektəkke coy.†» ⁶ Ti naa təra kula inde zek cew sabay. Ti təra zek kərtek sə coy. Anga nan kutok, way a Mbərom sə japay anan ata, dōwan à sa gəzla anan kula bay.»

⁷ Farisa ahay tə cəce asa: «Kak matanan cukutok nà, Musa a varan cəved ù do aday à varan dərewel à alay inde anà uwar anahan aday à razl anan nà, angama kəla anaw?»

⁸ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Musa a sa varak ikwen cəved sa razl anan uwar a kwanay ahay nà, anga akuray nga a kwanay a kə zalak. Cəkəbay, pə dālen a wa dukwen, cəved inde sa razl uwar ibay re. ⁹ Nen apan ni jak ikwen: Kak dōwan kə rəzlak anan uwar anahan, aday kə gəbak uda uwar hinen, dōwan ata kə gak mədigwed, si kak a ban atan pi zek tu do aday.»

¹⁰ Njavar anahan ahay ta jan: «Kak abay matanan à wulen atə ana mbaz tə uwar nà, suwan tē gəba zek bay bidaw?»

¹¹ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Do ahay fok ta mba apan sə təma atatak way a anan bay. Si dōwan aya Mbərom sə varan atan gədan ata way anahan aday. ¹² Bina, do ahay inde tə gəba uwar bay anga tinen mə wahay aya matana coy. Azar aya

dukwen tə dədəsl atan adədəsl. Do azar aya ite tə gəba uwar bay anga 'am sə bahay a Mbərom a wanahan. Do inde a nan sə təma atatak way a anan nà, à təma kutok.»

Yesu a daf ngama pə gwaslay ahay
Markus 10.13-16; Lukas 18.15-17

¹³ Natiya, pə dəba anahan a wa kutok nà, do ahay ta nan anan ahay gwaslay cacədew aya anà Yesu, anga aday à daf patan alay sə ngama. Əna njavar anahan ahay ta ca apan do ahay tinen apan ti nay anan ahay gwaslay ahay ata nà, ta ma nga sə gafan 'am anà do ataya awan. ¹⁴ Əna Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Mbəsiken anan ahay gwaslay ahay, kə gifen atan 'am sa nay ahay pə cakay uno bay, anga bahay a Mbərom mə lavay zek awan adəka nà, anà do sa ga minje tə tinen anaya ata awan.»

¹⁵ Yesu a dazlan a daf ngama pə gwaslay ahay a kutok, aday a zla way anahan à man ata wa, a hədek way anahan ù kon hinen.

Njavar a inde zlile awan
Markus 10.17-31; Lukas 18.18-30

¹⁶ Natiya asa, dōwan a inde, winen njavar awan, a nay pə cakay ana Yesu. A cəce: «Miter, ni ga mer sa ma lele aday ni saa njad sifa sa ndav bay ata anaw?»

¹⁷ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Kə cəce puno wa way sa ga lele awan nà, angamaw? Do lele nà, ibay, si Mbərom a kərtek. Əna a nak sa zla à bahay a Mbərom nà, ban anan 'am sə Tawrita ahay.»

¹⁸ Winen ite a cəce pə Yesu wa: «'Am ana Tawrita wura aya anaw?»

Yesu a mbədahan apan, a wa: «Kà vad nga su do bay. Kà ga mədigwed bay. Kà ga akar bay. Kà gad mungwalay pu do bay. ¹⁹ Dəfan apan anà atə bəbay tə may anak.‡ Pəlay anan do sə cakay su doh anak kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan.§»

²⁰ Njavar ata a jan asa: «'Am ataya fok nà, nə bənak atan lele, a mbəsuko maza nə wuraw?»

²¹ Yesu a jan: «Kak a nak sə təra do mənəna ines fok cəna, zla, sukom anan way tə way anak ahay fok, aday varan anan dala awan anà do mətawak aya

* **19:4** Ca pə Laataanooji 1.27, 5.2. † **19:5** Ca pə Laataanooji 2.24. ‡ **19:19** Ca pə Gurtaaki 20.12-16; Tooktaaki Tawreeta 5.16-20. § **19:19** Ca pə Farillaaji Lewin'ko'en 19.18.

awan. Matanan kutok, ki i njad zlile anak à mburom. Aday hayak, pèruho azar.»

²² Dowan ata a sløne 'am ata cəna, a cəban, a zla way anahan, anga winen zlile awan.

²³ Yesu a jan anà njavar anahan ahay kutok, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Ma dan 'am awan anà dō zlile awan sa zla à bahay a Mbərom inde.

²⁴ Kə sənən apan zle, zlugweme i ndərmađ tə məke sə ləpəre nà, i ga zek bay. Əna ma da 'am a sə zalay way ata nà, dō sə zlile sa zla à bahay a Mbərom inde.»

²⁵ Njavar a Yesu ahay tə sløne 'am ata cəna, a gan atan masuwayan. Anga nan ta wa: «Kak sə matanan cukutok nə, waya saa mba apan saa tam aday sa zla à bahay a Mbərom inde anaw?»

²⁶ Yesu a zəzor atan, a wa: «Pu dō zənzen a nà, i ga zek kula bay, əna pə Mbərom nà, matanan bay. Way ahay fok a ga zek ca.»

²⁷ Piyer a mbədahan apan ta sa jan kutok: «Aday manay həna nà, mə mbəsakak anan way a manay ahay fok sə pərahak azar. Saa tərən umo nà, magwagway wuraw?»

²⁸ Yesu a jan atan: «Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Pə uho sa nay, à alay nen Wan su Do ni njahay pa man sə njahay sə bahay sə mazlaḅ uno nà, kwanay dō sə pəruho azar ahay dukwen, ki i njihen pa man sə njahay ahay kuro nga anahan a cew, sa gan sariya anà zahav sə Isəra'ila ahay kuro nga anahan a cew ite re. ²⁹ Aday kuwaya dōwan a kə mbəsakak doh anahan ahay, mərak anahan ahay, bəbay anahan pi zek ta may anahan, gwaslay anahan ahay kabay guvo anahan ahay anga sləmay uno cəna, i njad uda way anahan ahay nə məcapar bayak awan, aday i njad sifa sa ndav bay ata re. ³⁰ Anga aday kutok nà, dō sa lah pa 'am həna ataya bayak a ti i təra dō mə dədəba aya cite asa. Aday dō sə dəba ahay bayan a, azanan ti i təra dō ma lah aya ite.»

20

Jike su dō sa ga mer à guvo ahay

¹ Yesu a ja asa: «Way sa ga anan minje tə bahay a Mbərom nà, həna:

«Bahay su doh a inde a wule pərek sa ra dō ahay à guvo. ² Ta ga masa tu dō anahan a sa ra ataya nà, i haman atan hway cəna, dala sə *dinar* kərtek*. Aday a zla atan à guvo. ³ Tə njamde dəsudō asa, a zla sə pəlay dō ahay. A canan anà dō hinen ahay ite, tinen mə tavay aya, mer su way inde patan ibay. ⁴ A jan atan ite: “Zlen à guvo uno, ni hamak ikwen dala kawa sə dō ahay tədə sə haman ataya awan.” ⁵ Ta zla à guvo anahan ata re. Man ipec kà gak, bahay sə guvo a zla sə pəlay ahay dō maza aya re. A zla tə njamde maakan asa, a ga kawa sə kwakwakwa awan. ⁶ Tə njamde dāra a zla asa, a njad dō ahay mə tavay aya, mer su way inde patan ibay re. A cəce patan wa: “Kə tiven hway kəriya, ki gen mer sə awan bay nà, angamaw?” ⁷ Tə mbədahan apan, ta wa: “Dowan kà rak manay à guvo bay kutok nà, mâ ga nə mer sa maw?” Bahay sə guvo ata a wa: “Hayak ikwen ahay, zlen à guvo uno, mer su way inde.”

⁸ «Pac a slahay ù doh nà, bahay sə guvo a jan anà bahay su dō si mer su way ahay: “Ngaman ayak anà dō si mer su way ahay, haman atan dala a tinen. Dazlan pu dō dək ataya wa, ki ndav anan tu dō sə lahak ayak à guvo ata awan.” ⁹ Do sa zla à guvo tə njamde dāra ataya ta zlak ayak. Ta njad kuwaya a tinen a dala sə *dinar* kərtek kərtek. ¹⁰ Do sa zla à guvo pa 'am ataya ta zlak ayak bine siwaw nà, a ga patan nə tinen ti njad dala sə zalay anan dō sa zlak ayak à guvo dək ataya awan. Aday dukwen ta njad nə *dinar* kərtek kərtek a re. ¹¹ Tə təma anan dala a tinen cəna, ta ma nga sə gungwazan anà bahay sə guvo, ta wa: ¹² “Do sa nay ahay həniniye ataya dukwen, ta ga mer nə ler kərtek, aday iken pa haman atan hwiya kawa manay. Manay aday nà, ma ga mer nə hway à pac inde, ma yak nga nə ndəlekeke.” ¹³ Bahay sə guvo a mbədahan apan anà dōwan a tinen a kərtek a, a wa: “Car uno, na gak iken tə danakay bay! Kà zlak anak à nga kawa anumo sa ja ata coy. Matanan, ni hamak hway nà, *dinar* kərtek bidaw? ¹⁴ Təma dala anak, zla way anak. U no ni varan anà dōwan mədakwidok a anan kawa ananak.

* **20:2** Dinar kərtek nà, əga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

¹⁵ Abay ike ni mba apan sa ga anan mer su way tə dala uno kawa su no bidaw? Ka ga sarak nà, pi nen sa gan sumor anà dō ahay ata daw?»

¹⁶ Yesu a zəga anan apan kutok, a wa: «Natiya, dō mədakwidok aya ti naa lah, aday dō mama'am aya dukwen ti naa təra mədakwidok aya kutok re.»

Yesu a cakay anan amac anahan ta sə slabakay anahan asa

Markus 10.32-34; Lukas 18.31-34

¹⁷ Yesu winen apan i zla à Urəsalima nà, a ngaman anà njavar anahan ahay kuro nga cew ataya à wulen sə dō ahay wa, a jan atan, a wa: ¹⁸ «Sənen anan həna, mənuko apan dī zla à Urəsalima. A man ata awan, ti varan nen, Wan su Do, à alay inde anà bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom, aday anà miter sə Tawrita ahay. Ti go sariya aday sa vad nen, ¹⁹ ti varan nen à alay inde anà dō sə pəra ahay. Tinen ite, ti mbasay upo, ti ndabay nen, aday ti daray nen pə dədom mə zləngad awan. Pə dəba anahan a wa, luvon maakan anahan i təra nà, nen ni slabakay way uno à məke wa.»

May ana atə Yakuba tə Yuhana a cəce way pə Yesu wa

Markus 10.35-45

²⁰ Natiya kutok, uwar ana Zebede, may ana atə Yakuba tə Yuhana, a zla pə cakay ana Yesu, a dukwen gərmec ù vō sə cəce panan wa way. ²¹ Yesu a jan, a wa: «A nak nə maw?»

Uwar ata a mbədahan apan kutok, a wa: «Gwaslay uno ahay cew həna! Varan atan cəved sə njahay pə cakay anak à bahay anak inde ite. Do kərtek a à alay puway anak inde, dō hinen dukwen à alay gula anak inde ite.»

²² Əna Yesu a mbədahan atan apan ite: «Kə sənen way a kwanay a sə cəce ata bay jiya awan. Ki mben apan sa sa məndolor sə dəce uno sa saa sa daw?»

Atə Yakuba tə Yuhana ta wa: «Ha, mi mba apan!»

²³ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Tə dīdem awan, ki i sen məndolor sə dəce kawa anuno saa sa, əna anjahay à alay puway uno, kabay à alay gula uno nà, nen saa var apan cəved a bay. Man ataya mə lavay zek

aya nà, anà dō a Bəbay uno sə walay atan saa njahay apan ataya awan.»

²⁴ Njavar a Yesu a azar ataya kuro tə sləne ləbara ata nà, ta ma nga sa ga mivəl pu dō a cew ataya cite. ²⁵ Matanan, Yesu a ngaman atan ayak fok pə cakay anahan awan, a jan atan, a wa: «Kə sənen zle, bahay sə daliyugo ahay tinen apan ti ga bahay pə dō ahay nə tə məgala. Aday dō sə lavan nga anà dō ahay dukwen, ta ka anan nə məgala a tinen ahay. ²⁶ Əna, à wulen a kwanay nà, way ataya tē təra itəbay. Adəka bay, a nan anà dōwan a sə təra dō məduwen a cəna, à gan mer su way anà dō azar aya awan. ²⁷ Aday, kak dō a kwanay a kərtek a a nan sə təra dō mama'am a cəna, à təra bīle a kwanay a fok aday. ²⁸ Bina nen Wan su Do na nay ahay nà, aday dō ahay tū go mer su way bay, əna na nay ahay aday sa gan mer su way anà dō ahay adəka, ni var anan sifa uno saa bəmbaday anan ahay man su dō ahay à amac wa.»

Yesu a mbar anan hurof aya inde cew à Yeriko

Markus 10.46-52; Lukas 18.35-43

²⁹ Atə Yesu tə njavar anahan ahay tinen apan ti zla way a tinen à Yeriko wa. Do ahay tinen apan ti pərahan azar bayak awan. ³⁰ Dowan aya inde cew hurof aya, tinen mə njahay aya pə cakay cəved. Tə sləne Yesu winen apan i zla tə cəved a tinen ata nà, tə dazlan sa zlah, ta wa: «Bahay a manay, wan a Dawuda, mə gak i zek wa ite!»

³¹ Do a sa zla ataya ta ma nga sə gafan atan 'am, ta wa: «Ticen 'am, njihen tete.»

Əna dōwan a hurof ataya tə zəga anan apan sa zlah tə məgalak awan, ta wa: «Bahay a manay, wan a Dawuda, mə gak i zek wa ite!»

³² Yesu a tavay jek, a ngaman atan ayak, a cəce patan wa: «A nak ikwen nà gak ikwen nə maw?»

³³ Tə mbədahan apan, ta wa: «Bahay, təban umo anan ide ite!»

³⁴ Ta gan i zek wa anà Yesu. A laman anà ide a tinen. Kwayan'a ide a tinen ahay tə təba ngurret. Tə pərahan azar anà Yesu.

Yesu a zla à Urəsalima
Markus 11.1-11; Lukas 19.28-40;
Yuhana 12.12-19

21

¹ Atə Yesu tə njavar anahan ahay tə dæzle bəse tə Urəsəlima, defefe tə wulen su doh sə Baytifaji, pə cakay ana culok sə ngaman Ulivet ata nà, a slan njavar anahan ahay cew, ² ta sa jan atan: «Zlen à wulen su doh a tiya pa 'am a kwanay ata awan. Ki ten anan à nga anà wan sə zungo a inde ta may anahan a ma ban awan. Natiya, pəsiken atan ahay, aday hayak ikwen uno atan ahay. ³ Ta sak a jak ikwen awan a dəp nà, mbədihən atan apan nə: “Bahay a gan atan may, i may atan həniniye.”»

⁴ A təra matanan, anga aday 'am ana do maja'am a Mbərom sa ja ata à təra. ⁵ Mbərom a wa: «Jen anan anà do sə Urəsəlima ahay nà: Kagasl, bahay a kwanay winen apan i nay ahay, winen ma ján a pə zungo. Winen pa wan sə zungo ta may anahan ata awan, anga winen do mə nahay nga awan.*»

⁶ Njavar ana Yesu ataya ta zla, ta ga kawa anahan a sa jan atan ata awan. ⁷ Ta nan anan ahay zungo ata ta wan anahan a təkə anà Yesu kutok, tə bəbat patan zana a tinen ahay aday Yesu a njahay apan. ⁸ Do azar aya bayak tə wadaɗ anan zana a tinen ahay pə cəved. Do azar aya asa, tə ngəway ahay alay si sé ahay aday sə bəbat pə cəved a re. ⁹ Do sə lahan pa 'am anà Yesu ataya, tatə do sə dəba ahay fok, tinen apan ti zlah, ta wa: «Həren anan nga anà wan a Dawuda! Mbərom à daf alay sə mazlaɓ anahan pu do saa nay tə sləmay anahan ata awan. Həren anan nga anà Mbərom à bagəbaga mburom.»

¹⁰ Yesu i dæzle à Urəsəlima coy nà, wulen su doh ata fok a bal cuwad cuwad. Do ahay ta wa: «Dowan a anan nə winen wayaw?»

¹¹ Man sə do ahay tə mbədə apan, ta wa: «Winen nə Yesu, do maja'am a Mbərom, do sə Nazaratu pə daliyugo sə Galile.»

Yesu a razl do sa ga masa ahay u doh sə mazlaɓ a Mbərom wa
Markus 11.15-19; Lukas 19.45-48;
Yuhana 2.13-22

¹² Yesu a zla u doh sə mazlaɓ a Mbərom kutok. A razl anan do sə sukum anan way

tə way ahay aday do sə sukum way ahay fok uho. A fakay anan tabal su do sə bəmbad dala ahay, pi zek ta man sə njahay su do sə sukum anan way tə kurkudok ahay fok re. ¹³ A jan atan, a wa: «Mə vinde a à Deftere a Mbərom inde nà, natiya awan: “Ti ngaman anà doh sə mazlaɓ uno nà, doh sa ga amboh.†” Aday kwanay kə tərən anan həna, lar su do sə ngəzar do ahay a nə kəkəməw?‡»

¹⁴ Hurof ahay pi zek tu do vədal aya ta nay pə cakay ana Yesu u doh sə mazlaɓ a Mbərom, a mbar atan fok. ¹⁵ Əna bahay sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom pi zek tə miter sə Tawrita aya tə canan anà way a Yesu a sa ga masuwayan aya, aday tə sləne gwaslay ahay u doh sə mazlaɓ a Mbərom tinen apan ti zlah «Həren anan nga anà wan a Dawuda!». Way ata a gan atan nə wadan wadan. Tə dazlan sa ga mivel pə Yesu kutok. ¹⁶ Ta jan, ta wa: «Way a gwaslay ahay tinen apan ti ja ata nà, kə sləne zle dəp daw?»

Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Nə sləne zle. Kə jingen 'am ata à Deftere a Mbərom inde itəbay kələdaw? A wa: “A nak nə təbəlem sə gwaslay ahay pi zek tə dungo sa wan gindez aya ti hərak nga.Š”»

¹⁷ Yesu a mbəsak atan à man ata awan, a zla way anahan à Baytiniya, a sa nahay à man ata awan.

Yesu a tahasl anan buway a inde
Markus 11.12-14, 20-24

¹⁸ Yesu winen apan i may ahay à Urəsəlima sidew a duwdew nà, may a han apan. ¹⁹ A canan ayak anà buway pə cəved, a hədəken ayak u vo. A ca apan nà, daslam a dəkdek. Wan a ibay. A jan 'am anà buway ata awan: «Kula iken ki njad wan ite sabay.» Cəna, buway ata a kuray sokok kwayan'a.

²⁰ Njavar anahan ahay tə canan cəna, a gan atan masuwayan, tə cəce: «Buway a anan a kuray bəse kwayan'a kəkəməw?»

²¹ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Kak adaf nga a kwanay inde, aday awan kə gak ikwen hiyem hiyem bay cəna, ki mben apan sa ga way uno sa gan anà buway a anan. Aday ki mben apan sa jan kwa anà

* 21:5 Ca pə Jekariya 9.9. † 21:13 Ca pə Esaaya 56.7. ‡ 21:13 Ca pə Yeremiya 7.11. Š 21:16 Ca pə Jabuura 8.3.

bəzlom a anan: “Slabak à man a anan wa, zla à bəlay inde!” Aday i təra kawa ana kwanay sa ja ata acəkan. ²² Kak adaf nga a kwanay inde nà, ki njiden anan way a kwanay saa cəce à amboh a kwanay inde ataya nə fok.»

Sə varan mægala anà Yesu sa ga awan aya nə wayaw?

Markus 11.27-33; Lukas 20.1-8

²³ Yesu a ma ù doh sə mazlaḅ a Mbərom, aday winen apan i tətakan anan way anà do ahay. Bahay sə gəḁan dundo anà way ahay anga Mbərom, pi zek tə məced sə Yahuda ahay tə həḁaken ayak pə cakay anà Yesu. Tə cəce panan: «Ka ga way anak a anan ataya nə tə mægala ana wayaw? Sə varak cəved a nə wayaw?»

²⁴ Yesu a a mbəḁahan atan apan: «Nen ḁukwen, ni cəce pikwen wa way kərtek. Kə mbəḁihen uno apan aday. Ata nen ni jak ikwen ite, na ga way a anaya tə mægala a wayaw nà, na. ²⁵ Sə slənay anan ahay Yuhana sa gan baptisma anà do ahay nə wayaw? Mbərom ḁaw, kabay do zənzen a ḁaw?»

Tinen ite, tə mbəḁa 'am pi zek a tinen awan, ta wa: «Di jan həna nà, kəkəməw? Kak ḁa sak a jəka, Mbərom sə slənay anan ahay nà, i jak uko asa: “Kak kə sənən apan zle cukutok nà, kə ḁəfen apan nga bay nə angamaw?” ²⁶ Aday kak ḁa sak a jəka, do zənzen a sə slənay anan ahay nà, ata guko ngatay, bina man su do a ḁukwen i vawak uko nga. Bina a ga patan nà, Yuhana nə do maja'am a Mbərom.» ²⁷ Anga nan kutok, tə mbəḁahan apan anà Yesu, ta wa: «Ma san bay!»

Yesu a wa: «Kak sə matanan cukutok ata nà, nen ḁukwen ni ḁakak ikwen anan ḁowan a sə vuro mægala sa ga mer su way anaya bay re.»

Jike ana bəbay a inde tə gwaslay anahan ahay cew

²⁸ Yesu a jan anà məced sə Yahuda ataya asa, a wa: «Bayiken pə ləbara inde həna aday. Dowan a inde nà, gwaslay anahan ahay inde cew. A jan anà wan kərtek awan: “Dəna uno, zla à guvo. Kà sa ga mer.” ²⁹ Wan ata a mbəḁahan apan anà bəbay anahan nà: “Ni zla bay.” A jalay pə ḁəba

anahan a wa nə, a zla à guvo ata cukutok. ³⁰ Bəbay a tinen ata a zla pə cakay ana wan hinen, a jan kawa ana wan a mama'am ata re. Wan ata ite a mbəḁahan apan ta sa ja nà: “Ni zla.” Əna kə zlak à guvo ata bay aḁaka bugol. ³¹ A wulen sə gwaslay ahay a anaya wa nà, sa ga way sa zlan à nga anà bəbay nə wan wuraw?»

Tə mbəḁahan apan anà Yesu nà: «Wan mama'am awan!»

Yesu a jan atan kutok, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə ḁidem a həna: Do sə cakal jangal ahay, tə uwar sa ján uho tə do ahay so ataya ti i lahak ikwen à bahay a Mbərom inde. ³² Yuhana do sa gan baptisma anà do ahay kə nak sə ḁakak ikwen anan cəved lele sə ḁəfan apan anà Mbərom, aday kə ḁəfen nga pa 'am anahan aya bay. Əna do sə cakal jangal ahay, tə uwar sa ján uho tə do ahay so ataya, tinen tə ḁəfak nga pa 'am ana Yuhana. Kə cinen anan, əna kə ngəmen sə mbəḁahan ləen anà azla a kwanay lelibay ataya bay hwiya, aday kə ḁəfen nga pa 'am anahan bay re.»

Jike pu do sa ga mer à guvo ahay

Markus 12.1-12; Lukas 20.9-19

³³ Yesu a jan atan asa, a wa: «Pəken sləmay pə jike a hinen həna re. Dowan a inde a jule təroz à guvo. A ga apan jal, a ḁaf uda kudom məduwen a sa zlaḅ uda wan si sé. A dezl uda lagad zəbor awan anga do sa ba anan guvo ata awan. A mbakan anan guvo à alay inde anà do si mer su way ahay, a zla way anahan à man ḁəren awan.

³⁴ «À alay a do ahay tinen apan ti ban təroz nà, bahay sə guvo a slan do anahan ahay pə cakay ana do sa ga mer à guvo ahay saa təmahan ahay mbala anahan ite.

³⁵ Əna do sə guvo ataya tə canan atan cəna, ta ban atan. Ta ndazl anan do kərtek a ledəḁḁe. Do mə slala cew a ta vad anan bəskol à məke. Do mə slala maakan awan, ta ra apan kon sa tar anan gəngaf gəngaf.

³⁶ Bahay sə guvo ata a zəga anan apan sa slan do ahay bayak a re. Əna do sa ga mer ahay à guvo, ta gan atan nə kawa ana do sə kwakwa ataya re. ³⁷ Pə ḁəba a tinen ata wa fok nà, bahay sə guvo a slənan atan ayak wan si zek anahan awan. A bayak nà: “Wan si zek uno ḁəgerger nà, ti ḁəfan apan.” ³⁸ Cəkəbay do sa ga mer ahay tə

canan anà wan si zek anahan ata adəka nà, ta ja à wulen a tinen inde, ta wa: “Sa naa pa 'am sə guvo a adəka nə winen. Bənuke anan, vədūko anan. Ata guvo a anan i təra a mənuko.”³⁹ Ta ban anan wan ata awan, tə ngəza anan uho à guvo wa, ta vad anan kutok.»

⁴⁰ Natiya kutok Yesu a cəce: «Bahay sə guvo ata kà sak a nay ahay tə alay anahan a nà, i ga anan dō si mer su way ataya nə kəkəməw?»

⁴¹ Məced sə Yahuda ataya tə mbədahan apan, ta wa: «Bahay sə guvo kà nak nà, i ga atan alay ndəlekeke, aday i vad atan kutok. I mbəsakan anan guvo ata anà dō maza aya awan, aday i njad patan wa magwagway sə guvo anahan ata awan.»

⁴² Anga nan, Yesu a jan atan kutok, a wa: «Kula kə jingen anan 'am a anan à Deftere a Mbərom inde itəbay kələdaw?

“Kon mbala ana dō sa dēzl way ahay sa lar anan ata nà,

sə təra kon sə mide lele adəka nà, winen.

Sa ga way ata dukwen, zek ana Mbərom Fetek awan.

Way ata a gak uko masuwayan pə idē.*”»

⁴³⁻⁴⁴ Yesu a ja asa, a wa: «Kak dōwan a kə slahak pu kon ata nà, kon ata i nes anan. Aday kon ata kà sak a slahay pə dōwan a ite dukwen, i ngələd anan. Anga nan, Mbərom i təma pikwen wa bahay anahan, i varan anan anà dō ahay aday ti dəfan apan ata awan.»

⁴⁵ Bahay sə gədan dūngo anà way ahay pi zek tə Farisa aya tə sləne ləbara a Yesu a sa ga anan jike ata nà, ta san zle kutok, Yesu a ja nə pə tinen. ⁴⁶ Tə pəlay abay sa ban anan, əna tə jəjaran anà man su dō sə pərahan azar a Yesu ata awan. Bina dō ataya ta ja nà, Yesu nə winen dō maja'am a Mbərom.

22

*Jike sə azar uko sə gəba dalay
Lukas 14.15-24*

¹ Yesu a gəba jike maza asa sa jan anà dō ahay. A jan atan, a wa:

² «Way maza həna sa ga anan minje tə bahay a Mbərom re. Bahay a inde a lavay anan zek tə way sa pa sə azar uko bayak a

anga wan anahan i gəba dalay. ³ A slan dō si mer su way anahan ahay saa ngaman ahay anà dō mə ngamay ataya, pə way sa pa. Əna tə ngəmay ahay bay. ⁴ A slan dō maza aya sa jan anà dō mə ngamay ataya nà: “Way sa pa ma da coy. Nə vədak guson sa sla ahay, pi zek ta sla mə dədok aya awan. Way ahay fok nə lavak anan zek anga agəba dalay coy. Hayak ikwen ahay!” ⁵ Əna dō a mə ngamay ataya ta gak anan nga anà angamay ata bay. Ta zla way a tinen ahay, dō hinen à guvo, dō hinen à lumo. ⁶ Dō maza aya ite, ta ma nga sa ban anan dō si mer su way ataya, ta ga atan alay, aday ta vad atan.

⁷ «A cəban anà bahay ata awan. A slan suje ahay saa vədāy anan dō sa vad dō ataya, aday sə vakan atan anan wulen su doh a tinen ahay fok. ⁸ Pə dəba anahan a wa asa, a jan anà dō si mer su way anahan ahay, a wa: “Way sa pa mə lavay zek a anga azar uko sə gəba dalay coy. Əna dō a mə ngamay ataya ta slak tədə sa pa anan bay. ⁹ Zlen ayak pə mægəzləga cəved ahay, ngimen anan ahay anà dōwan a kwanay saa canan ataya fok, tā nay à azar uko.”

¹⁰ Dō si mer su way ataya ta zla pə cəved, tə halan nga anà dō aday tinen sa njad ataya fok, dō lele aya awan pə kərtek a tə dō sə huwan ahay re. Natiya kutok, doh sə azar uko ata a rah tə dō ahay bayak awan.

¹¹ «Zek a bahay a zlak ayak sa ca pə dō a mə ngamay ataya kutok. Aya əna, a canan anà dōwan a inde, winen nà, zana sə azar uko inde pi zek ibay. ¹² Bahay ata a jan: “Car uno, ka nay à man a anan mənəna zana sə azar uko nə kəkəməw?” Dōwan ata kə mbədahak anan apan awan a ibay. ¹³ Bahay a jan anà dō si mer su way anahan ahay, a wa: “Jiwen anan, liren anan ayak uho, i idē zənzen inde, à man aday dō ahay ti yam ta sa rac slan ata awan.”»

¹⁴ Yesu a zəga anan kutok, a wa: «Mbərom a ngaman anà dō ahay nə bayan awan, əna dō mə walay aya ite nà, bayan a bay.»

*Jangal anà bahay sə Ruma
Markus 12.13-17; Lukas 20.20-26*

¹⁵ Natiya Farisa ahay tə halay nga, tə pəlay cəved sa ban anan Yesu pə mungok sa 'am anahan awan. ¹⁶ Ta slan njavar a tinen

* 21:42 Ca pə Jabuura 118.22-23.

ahay pi zek tu do ana Hiridus ahay. Do ataya pə kərtek a kutok, ta jan à Yesu, ta wa: «Miter, ma san zle, iken nà do dídém awan. Kə tətakan anan anà do ahay dukwen, dídek sə way ana Mbərom sa jan anà do ahay tã ga ata awan. Kə jəjaran anà 'am sə do ahay bay, kə zəzor way sə wuted íde itəbay re. 17 Jan umo, kə bayak nə kəkəməw? Cəved inde sə varan jangal anà bahay sə Ruma daw? Bəzi m̄ə varan bay daw?»

18 Yesu a san sədœk a tinen a zle. Anga nan a jan atan kutok: «Kwanay nə mbadəmbada aya daw? Ki ngen upo balay angamaw? 19 Ken uno anan ahay dala sə jangal awan aday!» Ta kan anan karanga awan. 20 Yesu a təma anan, aday a jan atan: «Pə karanga a anan nà, mezeze a wayaw, aday mə vinde apan nà, sləmay a wayaw?»

21 Tə mbədahan apan kutok: «Wita nà, mezeze tə sləmay ana bahay sə Ruma.»

Yesu a jan atan kutok: «Lele, kak matanan cukutok nà, viren anan anan way ana bahay sə Ruma anà bahay sə Ruma, aday way a Mbərom anà Mbərom a ite.»

22 Tə sləne cəna, a gan atan masuwayan. Tə mbəsak anan Yesu, ta zla way a tinen.

Aslabakay à məkə wa

Markus 12.18-27; Lukas 20.27-40

23 Pə luvon ata kərtek awan, azar su do aya inde, tinen Saduki ahay, ta nay ahay pə cakay a Yesu sə cəce panan 'am. Tinen a aday nà, ta wa do kə məcak nə i slabakay ahay sabay. Anga nan tə cəce 'am a anan pə Yesu wa, ta wa: 24 «Miter, Musa kə vindək umo, a wa: “Do kə məcak aday kə mbəsakak uwar mənjenja wan nà, mərak a məsinde ata à gəba anan mədukway sə uwar awan aday ti wahan məgije anà dowan a ma mac ata awan.*” 25 Dowan aya inde àga manay cuwbe, tinen tə mərak ahay. Do zek məduwen awan, a gəba uwar, a mac mənjenja sa njad panan wan. Do sa mban apan a hədek anan uwar ata mədukway awan. 26 Winen ite a mac re, tə wahak bay a re. Do mə slala maakan a hədek anan asa ite re. Matanan fok a tinen a cuwbe awan, tə wahak pi zek tə uwar ata bay. 27 Pə dəba a tinen a wa fok dukwen,

zek a uwar ata a mac re. 28 Ata pə luvon saa slabakay ahay à məkə wa ata nà, uwar ata i təra nə uwar a wayaw? Bina cuwbe a tinen a, tə gəbak anan pa sə uwar a re.»

29 Yesu a dazlan, a mbədahan atan apan kutok, a wa: «Kwanay apan ki zluwen à cəved wa, anga kə sənən Deftere a Mbərom bay, kə sənən məgala ana Mbərom bay re. 30 Bina, do ahay tə slabakak ahay à məkə wa nà, kwa do mungol aya awan, kwa do uwar aya dukwen, ti i gəba zek ahay sabay fok. Anga ti i təra à mburom nà, kawa maslay a Mbərom ahay. 31 Aday pa 'am sə slabakay ahay à məkə wa ata nà, kə jingen way ana Mbərom sa jak ikwen ata itəbay kələdaw? Mbərom a ja nà: 32 “Nen nà, Mbərom ana Ibərahima, Mbərom ana Isiyaku, aday Mbərom ana Yakob.†” Mbərom, winen nà, Mbərom su do ma mac aya bay, əna winen Mbərom su do tə sifa aya awan.»

33 Do ahay bayak a tə slənek atətak way anahan ataya awan, aday atətak way anahan ata a gan atan masuwayan.

Mama'am sa nga sa 'am mə baslay aya awan

Markus 12.28-34; Lukas 10.25-28

34 Farisa ahay tə sləne sa jəka Yesu kə mbasak pə Saduki ahay ata nà, tə halay nga à man ata kərtek awan. 35 Do a tinen a kərtek, winen miter sə Tawrita awan, a cəce panan wa way aday sa ban anan pə kwande, a wa: 36 «Miter, à Tawrita inde nà, nga sa 'am mə baslay aya fok nà, wura məduwen a aday a zalay azar aya anaw?»

37 Yesu a mbədahan apan, a wa: «“Pəlay anan Mbərom Fetek, Bahay anak nə tə mível anak a təkə, tə apasay anak a təkə, aday tə abayak nga anak a təkə.‡” 38 Natiya sə təra nga sa 'am mə baslay a məduwen a aday a zalay azar aya nà, winen awan. 39 Hinen aday sə lavay tə winen ata həna re: “Pəlay anan do sə cakay su doh anak kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan.§” 40 Tawrita a Musa pi zek ta 'am ana do maja'am ana Mbərom ahay fok, tə bənay nə pa 'am a cew a anan ataya wa.»

Almasihu nà, wan a wayaw?

Markus 12.35-37; Lukas 20.41-44

* 22:24 Ca pə Laataanooji 38.8; Tooktaaki Tawreeta 25.5-6. † 22:32 Ca pə Gurtaaki 3.6, 15-16. ‡ 22:37 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.5. § 22:39 Ca pə Farillaaji Lewinjo'en 19.18.

⁴¹ Farisa ahay tinen mə halay nga à man ata hwiya. Anga nan, Yesu a cəce patan wa: ⁴² «Kwanay kə bayiken ma pə Almasihu anaw? Aday ki jen nə winen wan ana wayaw?»

Tə mbədahan apan, ta wa: «Winen wan ana Dawuda.»

⁴³ Yesu a jan atan kutok, a wa: «Aday Dawuda a ngaman bahay anahan nə, kəkəma asa anaw? A ja 'am tə məgala ana Apasay Cəncan awan, a wa:

⁴⁴ «Mbərom Fetek a jan anə Bahay uno:

Njahay à alay puway uno,

aday ni nahay anan dō sa nak ide ahay, ki ján patan tə saray.*»

⁴⁵ «Kak Dawuda a ngaman anə Almasihu nə «Bahay uno» bugol nə, winen i saa təra wan ana Dawuda nə, kəkəma asanaw?»

⁴⁶ Dowan kwa kərtek sə mbədahan apan nə, ibay. Pə dəba wa nə, kuwaya a jəjar sə cəce panan 'am maza awan.

23

Bənen nga a kwanay pə miter sə Tawrita ahay wa

Markus 12.38-39; Lukas 11.43, 46, 20.45-46

¹ Natiya, Yesu a jan 'am anə man sə dō ahay tə njavar anahan ahay, a wa: ² «Miter sə Tawrita ahay pi zek tə Farisa ahay nə, mer su way a tinen aya nə sə dakan anan Tawrita a Musa anə dō ahay. ³ Dəfen anan apan anə atətak way a tinen, aday gen way a tinen sa jak ikwen ataya fok. Əna kɪ gen way a tinen sa ga ataya bay, anga tinen a ta ga way a tinen sa ja ata bay. ⁴ Bina, tə banan way ma ba aya pa nga anə dō ahay, əna ta ngam sa man atan zek sə tavakan atan pa nga kwa ta wan sə alay bay.

⁵ «Ta ga way ahay fok nə, pə ide sə dō ahay aday tē canan atan. Anga nan, zlangar a tinen sa nga aday sa daf pi zek ataya nə, məduwen aya awan. Aday way a tinen sa tam pa 'am sə zana a tinen ahay dukwen nə, zəbor aya re.* ⁶ Ta zlak à man sa pa way nə, tə pəlay man sə njahay lele aya awan. Tinen ù doh sə wazay ahay cəna, ta ca wa

dukwen man zəbor aya awan. ⁷ Ta gan may nə, dō ahay ta jan atan 'am à kwasuko nə, tə akərdeh aya awan, à wulen sə dō ahay inde fok. Aday ta gan may nə, dō ahay tə ngaman atan nə «Miter.»

⁸ «Əna kwanay nə, kə ngəmen tē ngamak ikwen «Miter» itəbay. Anga miter a kwanay inde nə, si kərtek. Kwanay fok nə, tə mərak ahay. ⁹ Kə sa ngimen anan anə dōwan «Bəbay» pə daliyugo bay. Bəbay a kwanay inde kərtek dukwen, winen à mburom. ¹⁰ Kə ngəmen sə ngamak ikwen «Bahay nga» ahay bay re, anga bahay nga a kwanay inde nə kərtek, Almasihu. ¹¹ Dowan a məduwen a à wulen a kwanay ata à təra adəka nə, dō si mer su way a kwanay. ¹² Dowan a kə pəlak man sə njahay pa 'am sə dō ahay cəna, ti daf anan à dəba à məndak adəka. Aday dō mə nahay nga sə njahay à dəba ata ite nə, ti daf anan pa 'am sə dō ahay kutok.»

Dəce pə miter sə Tawrita ahay tə Farisa ahay

Markus 12.40; Lukas 11.39-42, 44, 52, 20.47

¹³ «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay dō sə mbədəmbədə ahay, wawayah, dəce i tərak ikwen! Anga kə ticen anan məsudoh sə bahay a Mbərom pə dō ahay wa. A nak ikwen anə kwanay a sa zla uda bay, aday kwanay gədek a gafan 'am anə dō ahay sa zla uda re.

[¹⁴ «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay dō sə mbədəmbədə ahay, wawayah, dəce i tərak ikwen! Anga kwanay apan ki ngəzəren way pə mədukway sə uwar ahay wa. Kwanay apan ki gen amboh dukwen, ki gen nə zedədede bayak awan, anga aday dō ahay tē canak ikwen. Əna kwanay nə, Mbərom i gak ikwen sariya ma da 'am awan.]

¹⁵ «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay dō sə mbədəmbədə ahay, wawayah, dəce i tərak ikwen! Kwanay apan ki bəren kwa aha pə daliyugo, pa nga sə bəlay ahay, anga aday kə njiden dō kərtek sə pərahak ikwen azar. Ata ki tərən anan

* **22:44** Ca pə Jabuura 110.1. * **23:5** Yahuda ahay ta taa nga zlangar cacədew aya aday sə vinde uda 'am ana Mbərom ahay. Ata ti daf pi zek. Ta tam way kawa biye ahay zəbor aya pa 'am sə zana a tinen ahay re. Natiya a ga patan nə, ti mba apan sa may anan 'am a Mbərom à nga inde anga way ataya awan kutok.

dó saa njad sariya a Mbərom a zal kwanay a saray cew adəka.

¹⁶ «Dəce inde anga kwanay! Kwanay dó hufof aya aday ki jen ki bənen anan alay anà dó ahay ata awan. Aday ki wen: “Dowan a kə mbadak anan tu doh sə mazlaḅ a Mbərom nà, wita kə mbadak bay. Əna kə mbadak tə gura a ù doh sə mazlaḅ a Mbərom ata nà, ata ambaday anahan nə lele awan.” ¹⁷ Kwanay nə hufof aya aday bəlbəle aya nà, angamaw? Gura a aday ù doh sə mazlaḅ a Mbərom ata nà, winen way ma gan nga awan, anga winen ù doh sə mazlaḅ anahan. Sə zalay way hinen nə maw? Gura daw, kabay doh a sə təra anan gura ata cəncan ata daw? ¹⁸ Aday asa, ki wen: “Dowan a kə mbadak anan ta man sə gədan dundo anà way anga Mbərom ata nà, wita kə mbadak bay. Əna kə mbadak tə way a ma gad dundo pa man ata nà, ata ambaday anahan nə lele awan.” ¹⁹ Kwanay nà, hufof aya acəkan! Sə zalay way nə maw? Way ma gad dundo coy ata daw, kabay man sə gədan dundo anà way aday a təra anan way ata cəncan a ata daw? ²⁰ Matanan, kak dowan a a mbaday nə ta man sə gədan dundo anà way ata nà, kə mbadak anan tə way a ma gad dundo ata pi zek ta man sə gədan dundo anà way ata təkə bidaw? ²¹ Do sə mbaday anan tu doh sə mazlaḅ a Mbərom ata dukwen, a mbaday nə tə Mbərom a sə njahay ù doh sə mazlaḅ ata re. ²² Do sə mbaday anan tə mburom ite a mbaday dukwen ta man sə njahay a Mbərom, aday tə Mbərom a mə njahay a uda ata təkə.

²³ «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay dó sə mbadəmbada ahay, wawayah, dəce i tərak ikwen! Anga kə rəzlen anan à nga wa sa var alay mbok wa kərtek sə daslam ahay cara cara nə lele. Əna kə mbədəken anan à nga wa sa ga mer su way ta 'am məduwen aya à Tawrita inde, kawa sa ja nà, sa ga way tə cəved awan, sa gan sumor ù dó, sa daf nga pə Mbərom tə mivél kərtek awan. Abay təde ki gen nà, way ataya awan, mənjenja sə mbəsak sa ga way a azar aya re. ²⁴ Kwanay hufof ahay, aday ki jen ki bənan anan alay anà dó ahay! Kwanay apan ki dəzen anan a'am anga sə gəba anan wa makwakwad ahay, əna

kwanay apan ki sədəken anan zlugweme mənjenja asan apan.

²⁵ «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay dó sə mbadəmbada ahay, wawayah, dəce i tərak ikwen! Kwanay nà, ki gen minje nə tə gəsa'am kabay tuwez. Kə cakiden anan day sə uho aya lele cəna coy. Aday cəkəbay, ta su doh sə mivél a kwanay ahay nà, mə cəkə aya bay. Mivél a kwanay ahay ma rah aya nà, tə ubor a kwanay ahay tə way a kwanay mə kəra aya awan. ²⁶ Kwanay Farisa ahay hufof aya awan, cakiden anan kutov sə gəsa'am a kwanay ahay, aday day sə uho a i saa təra mə cəkə a lele bidaw?

²⁷ «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay dó sə mbadəmbada ahay, wawayah, dəce i tərak ikwen! Anga ki gen minje tə jəvay mə sluray aya awan. Ta day sə uho nà, a dav nə herre. Cəkəbay ta su doh aya nə ma rah a tə məsinde ahay, aday tə way mə wuslay aya cara cara bayak awan. ²⁸ Kwanay həna dukwen, kətanən. Ta day sə uho nà, kwanay kawa dó didek aya awan, əna ta su doh a ite nà, kwanay ma rah aya tə mbadəmbada aday tə sədək aya dəkdek.»

*Sariya su do mbadəmbada aya awan
Lukas 11.47-51*

²⁹ «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay dó sə mbadəmbada ahay, wawayah, dəce i tərak ikwen! Kwanay apan ki dəzlen anan jəvay anà dó maja'am a Mbərom ahay. Kwanay apan ki sluren anan jəvay su dó didek aya awan, ³⁰ aday ki jen, ki wen: “Ta wa abay mə ga inde kwakwa ata tə bije a manay ahay nà, mi japay ahay tə tinen sa vad anan dó maja'am a Mbərom ahay bay.” ³¹ Kə dīken anan həna ata nà, kwanay wan ana dó sa vad anan dó maja'am a Mbərom ataya re. ³² Həna nà, ki ndəven anan mer su way ana bije a kwanay sə dazlan ahay ataya cukutok daw?

³³ «Kwanay dədew ahay bidəka, kwanay wan su kən ahay. Ki mben apan sa tam anan nga a kwanay à sariya sa zla à məke sə mərda ata wa nà, kəkəmaw? ³⁴ Matanan kutok, slənen anan 'am a anan aday: Ni slan dó maja'am a Mbərom ahay tu dó kəlire aya, aday tə miter ahay à ga kwanay.

Azar aya ki vaden atan kabay ki diren atan pə dedom mə zləngad aya awan. Azar aya ite dukwen, ki naa ndiben atan u doh sə wazay a kwanay ahay, ki hiwen atan azar dukwen kwa ta sə wura fok asəka. ³⁵ Anga nan kutok, mez su do didək aya sa mac pə daliyugo a anan ataya fok i nay ahay pikwen. A bənay ahay kwa pə amac ana Abel wa, hus pə amac ana Zakari, wan ana Barakiya, dowan a kwanay sa vad à gala su doh sə mazla6 a Mbərom à wulen ana atə man cəncan a ta man sə gədan dundo anà way ahay ata awan. ³⁶ Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna, Mbərom i gan sariya anga way ataya fok nà, anà do a wuswes a anan ataya awan.»

Yesu a yam anga wulen su doh sə Urəsalima

Lukas 13.34-35

³⁷ «Hayaka Urəsalima ahay! Kwanay do sə Urəsalima ahay! Kə vaden anan do maja'am a Mbərom ahay, aday kə tiren anan do a Mbərom sə slənak ikwen ahay ataya tu kon. Aday saray bayak a, na gak anan may sə halak ikwen nga anà kwanay do sə Urəsalima ahay u vo uno, kawa man njəkar sə halan nga anà wan anahan ahay à bərgaslay inde ata awan. Hwiya kə ngəmen bay re. ³⁸ Ihe, doh sə mazla6 a Mbərom a kwanay i təra rəgay. ³⁹ Matanan, ni jak ikwen anan: Ki cinen uno sabay, si azanan ki naa cinen uno nà, à alay a aday ki i jen: “Mbərom à daf alay sə mazla6 anahan pu do sa nay ahay tə sləmay anahan ata awan.”»

24

Do manide ahay ti i mbazl anan doh sə mazla6 a Mbərom

Markus 13.1-2; Lukas 21.5-6

¹ Pə dəba anahan a wa, Yesu a nay u doh sə mazla6 a Mbərom wa, winen apan i zla way anahan. Njavar anahan ahay tə hədek pə cakay anahan, aday tə dakan pu doh mi dezl aya à gala su doh sə mazla6 a Mbərom. ² Aday Yesu a jan atan kutok, a wa: «Kə cinen anan anà doh a anaya zle fok bidaw? Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Do manide ahay ti mbazl anan. Kon hinen saa dinger zek pə hinen nà, ibay fok.»

* **24:15** Ca pə Daniyel 9.27, 11.31, 12.11.

Way saa lahan anà andav sə daliyugo ataya awan

Markus 13.3-13; Lukas 21.7-19

³ Yesu a njahay à bəzlom sə Ulivet. Njavar anahan ataya tə hədəken ayak pə cakay, tinen a taayak, aday tə cəce panan wa, ta wa: «Jan umo bidaw? Doh sə mazla6 a Mbərom i saa mbazl nə siwaw? Minje sa ma i ga aday mi saa san ki may ahay aday daliyugo i ndav coy anaw?»

⁴ Yesu a mbəfahan atan apan, a wa: «Liven anan i zek a kwanay ahay lele, dowan à sa njak kwanay bay. ⁵ Anga do ahay bayak a ti gəba sləmay uno, ti nay, kuwaya i ja winen nə Almasihu. Ti njak anan do ahay bayak awan. ⁶ Ki slənen ləbara sə vəram ahay cara cara, kwa daren, kwa bəse, əna kə jəjiren anan bay. Anga təktek way ataya ti təra aday. Əna wita kə dəzlek pə andav ana daliyugo fan bay re. ⁷ Kon a anan, i slabak pu kon hinen, bahay a anan i vad zek tə bahay hinen. A man ahay cara cara may i ga, aday daliyugo i bal matanan re. ⁸ Dəce ataya fok ti təra nə kawa wan sə dəlay anan uwar ti zek cew ata awan.

⁹ «À alay ata nà, ti varan kwanay à alay inde anà do ahay aday tə ga alay tə kwanay, tə vad kwanay à məke sa ndaw. Do su kon ahay fok ti nak ikwen ide anga kwanay njavar uno ahay. ¹⁰ A alay ata kutok, do ahay bayak a ti mbəsak sa daf upo nga, ti ga daf pi zek ahay, ti nan ide i zek ahay re. ¹¹ Do maja'am a Mbərom mungwalay aya bayak a ti nay ahay, ti zluwe anan do ahay bayak a cite. ¹² Mer su way sə sədək i zakay aday asan zek sə do ahay bayak a i səfe. ¹³ Əna dowan a kə səmak anan hus à andav a inde cəna, winen i tam. ¹⁴ Ti dəkay anan ləbara sə bahay a Mbərom mugom a anan pə daliyugo kəzlek, aday do su kon ahay fok ti sləne anan. Ata daliyugo i sa ndav kutok.»

Do manide ahay ti naa mbazl anan Urəsalima

Markus 13.14-23; Lukas 21.20-24

¹⁵ «Ki i cinen anan anà səkar sə lize way i tavay à man cəncan awan, kawa ana do maja'am a Mbərom Daniyel sa ja apan ata awan.* (Dowan a kə jingek anan 'am a

anan nà, â sēnan anan anà nga anahan nà lele.)¹⁶ A alay ata asanaw nà, dō sē Yahudiya ahay tã haw sa ma nga à bəzłom ahay inde.¹⁷ Dō aday winen pa nga su doh đukwen à dazay, à haw, əna à sa ray ahay way anahan ahay ù doh wa bay.¹⁸ Dōwan a winen à guvo đukwen, à saa nay ahay agay sa naa gəbək ayak zana anahan bay re.¹⁹ Wuna, pa pac ataya nà, dəcə inde anga uwar ti zek cew aya awan, aday anga uwar ta wan a à bak ataya re.²⁰ Gen anan amboh à Mbərom aday ahaw a kwanay à sa tēra à alay sa mad kabay pə luvon sa man uda bay.²¹ Anga à alay ata nà, dəcə i zalay, bina kwa ana Mbərom sə ndakay daliyugo hus ahay biten đukwen, dəcə kawa winen ata kə tərak kula bay, aday inde i tēra kula sabay re.²² Əna, Mbərom kə kəcak anan luvon ataya bay nà, abay dōwan saa tam nà, ibay. Əna, kə kəcak anan luvon awan anga dō anahan a sə walay ataya awan.

²³ «À alay ata nà, dōwan a kà jak ikwen: “Almasihu winen həna” kabay “Winen tiya” nà, kà sa dəfen apan nga bay.²⁴ Anga almasihu ahay mungwalay aya bayak a ti nay ahay pi zek tu dō sə jəka tinen dō maja'am a Mbərom ahay. Ti ga minje sə way ahay, tə masuwayan aya cara cara sa njak anan kwa dō mə walay aya awan, abay a ga zek nà, na.²⁵ Na jak ikwen anan pi zek wa kurre. Sənen pi zek lele.

²⁶ «Ta sak a jak ikwen: “Almasihu winen tiya pə pala à kiβe” nà, kī zlen saa cay anan ahay bay. Kabay ta sak a jak ikwen: “Winen mi đer zek a həna” đukwen, kə təmihen 'am ata bay re.²⁷ Bina Wan su Dō i nay ahay nə kawa awuted a Mbərom sə wuted pərad, a dav kwa aha ata awan.²⁸ A man a aday way ma mac a inde ata cəna, mugudok ahay ti halay nga bayak a nà, à man ata awan.

Luvon ana Wan su Dō saa may ahay
Markus 13.24-27; Lukas 21.25-28

²⁹ «Pə luvon sə dəcə ataya sa ndav cəna, pac i dav sabay, kiya đukwen matanan. Mawuzlawazl ahay ti gucey ahay à məndak, aday đukwen məgala sə way ahay à mburom ataya, ti ɓal.³⁰ Ata minje mbala Wan su Dō i kay ahay zek

pa nga mburom kutok. A alay ata, dō su kon ahay fok ti zlah, ti yam. Ata, ti canan anà Wan su Dō winen apan i may ahay pə matapasl ahay pa nga mburom tə məgala awan, aday tə mazlaɓ a bayak a re.³¹ Məzləzlilen məduwen a i fa zek. Aday Wan su Dō i slənay ahay maslay anahan ahay, ti halan nga anà dō anahan a sə walay ataya kwa ta sə wura fok hus pə magaga sə daliyugo.»

Minje sə buway

Markus 13.28-31; Lukas 21.29-33

³² «Sənen pə way ana buway sə đakak ikwen anan ata aday. Kə cinen anan anà alay anahan aya ta gak kulɓosloslo nà, daslam aya đukwen ta đak, ata kə sənen zle coy viya winen apan i slay bəse.³³ Matanan re, kə cinen anan anà way uno sə đakak ikwen anan ataya cəna, sənen a nà, nen Wan su Dō, nen apan ni may ahay bəse, nen pə alay sə məsudoh.³⁴ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Əlek dō sə biten ahay ti i mac nà, way ataya fok ti tēra.³⁵ Daliyugo i ndav, kərngay i slukwac pə bagəbaga mburom, əna 'am uno nà, i ndav itəbay.»

Dōwan saa san luvon sa ndav anan daliyugo nà, ibay

Markus 13.32-37; Lukas 17.26-30, 34-36

³⁶ «Əna, dōwan saa san luvon sə way ataya nà, ibay. Maslay a Mbərom ahay ta san bay, nen wan anahan a đukwen na san bay. Sa san luvon a cəna, si zek a bəbay uno Mbərom awan.³⁷ A alay a Wan su Dō i may nà, way ahay ti tēra nə kawa sə tēra à alay ana Nuhu ata re.†³⁸ A alay ata nà, dō ahay tinen apan ti taslay mivel sa pa way ahay, ta sa sa way a tinen ahay, mungol ahay ti gəba dalay, dəna ahay đukwen ti zla à mbaz, hus pə luvon ana Nuhu sa zla way anahan à kwalalan inde ata kutok.³⁹ Dō ataya fok, tə sənak pi zek bay, hus pə luvon ana a'am sa rah anan daliyugo aday a ra atan fok ata awan. A alay ana Wan su Dō sa may ahay ata đukwen, i tēra nə kətanən re.

⁴⁰ «À alay ata kutok, dō ahay cew ti ga mer à guvo kərtek awan, dō kərtek a nà, ti gəba anan, aday dō hinen nə ti mbəsak anan.⁴¹ Uwar ahay cew ti gan pa van

† 24:37 Ca pə Laataanooji 7.17-23.

kærtek awan, do kærtek a nà, ti gəba anan, aday do hinen nə ti mbəsak anan. ⁴² Njihen cəna, mə lavay zek aya awan, bina kə sənən luvon ana Bahay a kwanay sa nay ata bay.

⁴³ «Sənən pə way inde lele aday: Kak bahay su doh awan, a san apan zle, à alay a həna anan nà, do sə akar ahay ti nay ahay àga winen saa zləray anan ahay nà, dōwan ata i njak ahan daw? I nahay nə tə idə cekərkarre anga aday do sə akar ataya tā zlan ù doh bay, bidaw? ⁴⁴ Anga nan kutok, kwanay dukwen, njihen mə lavay zek aya cekərkarre matanan re, bina, nen Wan su Do nà, ni i may ahay à alay a dūwuraw dukwen, ki sənən apan bay re.»

Do sa ga mer su way lele awan, tu do sa ga mer su way lelibay awan

Lukas 12.41-48

⁴⁵ «Do sa ga mer su way lele awan, aday winen nə wurwer a ata nà, wayaw? Winen nà, dōwan a aday bahay su doh anahan a sə mbakan anan do si mer su way ahay fok à alay anahan inde ata awan. Winen i varan atan way sa pa lele à alay aday tədə sa pa way ata awan. ⁴⁶ Ataslay mivél i tərən anà dōwan ata awan, kak bahay su doh anahan kà mak agay aday kà tak anan ahay à nga winen apan i gan nga anà do si mer su way anahan ataya lele nà, na. ⁴⁷ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna, bahay su doh anahan ata i mbəsakan anan way ahay à alay inde nə fok.

⁴⁸ «Aya əna, hinahibay ite, do sa ga mer su way ata kà sak a jalay à nga anahan inde: “I ga nà bahay su doh uno i may bəse bay.”

⁴⁹ Winen gədek sa ga anan alay tə azar su do si mer su way ahay, gədek pə way sa pa anahan ahay, sa pa, aday i sa mahay anahan tu do sə vaway nga ahay. ⁵⁰ Sənən apan lele kutok, bahay su doh ana dōwan ata i may ahay nà, pə luvon a aday winen a i san apan bay jiga ata awan, kabay à alay a dukwen i san bay re. ⁵¹ Bahay su doh anahan ata kà sak a may ahay aday kà tak anan ahay à nga nà, winen apan i ga mer su way lelibay aya ata nà, i ga anan alay tə dōwan ata tə mindel. I razl anan à man su do sə mbadəmbadə ahay, aday ti rac slan tə idə sə ayam awan anga dəcə à man ata awan.»

25

Jike sə dəna dalay ahay kuro

¹ «À alay a Wan su Do i may ata nà, i ga minje tə dəna dalay aya kuro sa ba do sə gəba dalay ata awan. Tə gəba lalam a tinen ahay, ta zla sa ba dōwan a sə gəba dalay ata kutok. ² Cəkəbay, dəna ataya nà, dāra aya nə bəlɓəle aya awan, dāra aya ite, ma san nga aya awan. ³ Dəna bəlɓəle ataya cəna, tə gəbay lalam a tinen ahay mənɓəna sə gəbay apan kwalaba sə kwalenjer maza awan. ⁴ Dəna ma san nga ataya nà, tə gəbay lalam a tinen ahay, tinen tə pəkay kwalenjer maza à kwalaba hinen ahay inde re. ⁵ Aya əna, dōwan sə gəba dalay ata kə njahak ayak bayak awan, dəna ataya fok tə dangwaz, ta njak ahan.

⁶ «Man luvon a ga bine siwaw cəna, tə sləne abəbal awan sə do ahay, ta wa: “Do sə gəba dalay kə dəzlek ahay. Slabiken, təmihen anan!” ⁷ Dəna ataya fok tə pədek cəna, tə dazlan sə lavay anan zek tə lalam a tinen ahay fok. ⁸ Dəna bəlɓəle ataya tə dazlan sa jan anà dəna ma san nga ataya kutok, ta wa: “Amboh, viren umo kwalenjer a kwanay ataya panan mənɓək mənɓək ite, bina lalam a manay ahay tinen apan ti mbacay pumo wa.” ⁹ Dəna ma san nga ataya tə mbədahan atan apan, ta wa: “A'ay, i slak uko fok bay. Suwan, zlen à wulen su doh, aday ki sukumen ahay pə do sa ga masa ahay wa.” ¹⁰ Dəna bəlɓəle ataya ta zla saa sukumay ahay kwalenjer à wulen su doh ahay wa kutok. A alay a tinen apan ti pəlay kwalenjer à wulen su doh wa ata awan, do sə gəba dalay a dəzley ahay ite. Dəna ma san nga ataya tə slabak, ta zla à man sə azar uko tatə do sə gəba dalay. Bahay su doh a tacay anan məsudoh anahan. ¹¹ A njahay zərata cəna, dəna dalay a azar ataya dāra aya, tə dəzley ahay ite. Ta jan ayak 'am anà bahay su doh uho wa, ta wa: “Kem, təban umo ayak wa ite!” ¹² Bahay su doh ata a jan atan ahay apan, a wa: “Tə dīdek a nà, na san kwanay bay.”»

¹³ Natiya kutok, Yesu a wa: «Anga nan, njihen mə lavay zek aya awan, anga kə sənən luvon a bay, kwa alay adəka sabay fan.»

*Jike su do si mer su way ahay**Lukas 19.11-27*

¹⁴ «À alay ata dukwen, i ga minje tə bahay su doh saa zla à man daren ata awan. A ngaman anà do si mer su way ahay, a mbəsakan atan anan zlile anahan. ¹⁵ A varan dala sə gura səkat dāra anà do kərtek awan. Anà dōwan hinen dukwen, dala sə gura səkat cew, aday anà do mə slala maakan a nà, dala sə gura səkat kərtek. A varan anà kuwaya dukwen, kawa ana dōwan a saa mba apan ata awan. A dazlan, a zla way anahan kutok.

¹⁶ «Kwayan'a, do sa njad dala sə gura səkat dāra ata a zla, a mbəda anan alay lele. Kə njadak apan wan a dukwen dala sə gura səkat dāra re. ¹⁷ Do sa njad dala sə gura səkat cew ata a zla, a mbəda anan alay, kawa dōwan a mama'am ata re. Kə njadak apan wan a dukwen dala sə gura səkat cew re. ¹⁸ Əna dōwan sə təma dala sə gura nə səkat kərtek ata, a zla, a la anan dala ana bahay anahan ata à məke inde, a der anan uda awan.

¹⁹ «A njahay pə dəba wa bayak a nà, bahay a tinen ata a may agay. A cəce patan wa, ta ga anan tə dala sə gura anahan ahay nə kəkəmw. ²⁰ Do sa njad dala sə gura səkat dāra ata, a nay, a jan anà bahay anahan: “Kə varak uno dala sə gura səkat dāra. Ca apan, nə njadak apan wan aya səkat dāra re.” ²¹ Bahay anahan ata a jan nà: “Suse, iken do si mer su way lele aday didek a re. Ka gak mer su way lele awan tə way a aday abay bayak a bay ataya awan. Ni mbəsakak way ahay bayan a à alay inde re. Hayak wa ù doh. Taslumo mivel pə kərtek awan.”

²² «Do sa njad dala sə gura səkat cew ata, a nay, a jan anà bahay anahan, a wa: “Bahay uno, kə varak uno dala sə gura səkat cew. Ca apan, nə njadak apan wan aya səkat cew re.” ²³ Bahay anahan ata a jan nà: “Suse, iken do si mer su way lele aday didek a re. Ka gak mer su way lele awan tə way a aday abay bayak a bay ataya awan. Ni mbəsakak way ahay bayan a à alay inde re. Hayak wa ù doh. Taslumo mivel pə kərtek awan.”

²⁴ «Do sa njad dala sə gura səkat kərtek ata dukwen a nay, a jan anà bahay anahan, a wa: “Na san iken zle, iken do jinje awan.

A man aday kə caslak ayak way bay ata dukwen, ka zla sə cəray wa way re. A man aday kə zəvak awan bay ata dukwen, ka ban panan way re. ²⁵ Nə jəjarak tə iken bayak awan. Anga nan, nə dərək anan dala anak à məke. Ahan way anak kutok.”

²⁶ «Bahay anahan ata a jan, a wa: “Iken nà, do lelibay awan, isew awan. Ka san apan zle, nen nà, do jinje awan. A man a nə caslak awan bay ata dukwen, nə cəray wa way re. A man aday nə zəvak ayak awan bay ata dukwen, na ban panan way re. ²⁷ Matanan, abay tədə ki daf anan dala uno à bank, aday ata na mak agay nà, ni tan à nga anà dala uno tə wan a awan. ²⁸ Təmihen panan dala sə gura səkat kərtek ata awan, aday viren anan anan apan anà do aday dala sə gura anahan inde mbulo ata awan. ²⁹ Anga kuwaya way anahan inde cəna, ti zəgahan anan apan aday á ga inde apan bayak a adəka. Əna do aday way anahan nə mənjoek ata nà, ti ngəzar panan kwa mənjoek anahan ata re. ³⁰ Aday do si mer su way a isew a kəriya ata nà, liren anan ayak uho ì ide zenzen a inde. A man ata nà, do ahay ti yam, ti rac slan.”»

Jike sə təman tə awak ahay

³¹ «Pə luvon a aday Wan su Do kə sak a nay ahay à mazlaḅ inde tə maslay anahan ahay fok cəna, i njahay tə mazlaḅ a pa man sə njahay sə bahay anahan. ³² Do sə daliyugo ahay pu kon pu kon fok ti halay nga pa 'am anahan. Aday i dazlan sə gəzla atan kawa do sə jugwar gənwah ahay sə gəzla anan təman anahan ahay pi zek wa tə awak ahay day cew ata awan: təman ahay cara, awak ahay cara. ³³ I tavay anan təman ataya tə alay puway anahan, aday awak ahay dukwen, tə alay gula anahan.

³⁴ «Aday bahay i jan anà do sa day sə alay puway anahan ahay kutok: “Hayak ikwen ahay, kwanay do ana Bəbay uno sa daf pikwen alay sə mazlaḅ anahan ataya awan. Njihen à bahay anahan a inde kutok, bahay a anan mə lavay zek a nə anga kwanay kwa həna kabay, daliyugo dukwen mə ndakay a fan bay. ³⁵ Anga, abay may a han upo, kə viren uno ahay way sa pa, abay jom u go, kə viren uno ahay a'am, abay nen mbəlok awan, kə təmihen ahay nen, kə

liven upo zek, ³⁶ abay zana inde upo ibay, kə viren uno ahay zana pi zek, abay nen dəvac awan, ki men uno ahay zek, abay nen ù doh sə dangay, ki cen ahay upo.”

³⁷ «Do a dīdek ataya ti cəce panan wa: “Bahay a manay, mə canak may a han apak, aday mə varak way sa pa ata nà, siwaw? Mə canak jom a gak, aday mə varak a'am ata nà, ahaw? ³⁸ Mə canak iken mbəlok awan, aday mə təma iken, mə lavay apak zek ata nà, siwaw? Mə canak zana anak ibay, aday mə pəkak apak zana a nà, ahaw? ³⁹ Mə canak iken dəvac a, kabay iken ù doh sə dangay, aday ma zlak ayak sa cay ahay apak ata nà, siwaw?”

⁴⁰ «Bahay i mbəđahan atan apan kutok: “Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Way a kwanay sa gan anà mərak uno a kərtek ma kac ata nà, ki gen uno nà, i nen awan.”

⁴¹ «Kagasl, bahay i jan anà do sə alay gula anahan ataya kutok: “Kwanay do a Mbərom mə tahasl a anaya, zlen ayak pə cakay uno wa. Zlen ù uko sə mbacay itəbay ata inde, uko a mə lavay zek a nə anga Fakalaw tə maslay anahan ahay ata awan. ⁴² Abay may a han upo, kə viren uno ahay way sa pa bay, abay jom u go kə viren uno ahay a'am bay. ⁴³ Abay nen mbəlok awan, kə təmihen ahay nen bay, kə liven upo zek bay. Abay zana inde upo ibay, kə viren uno ahay bay. Abay nen dəvac awan, nen ù doh sə dangay, ki zlen ayak pə cakay uno sa cay ahay upo bay.”

⁴⁴ «Tə cəce panan wa: “Bahay a manay, mə canak aday may a han apak, kabay jom a gak, kabay iken mbəlok awan, kabay zana inde apak ibay, iken dəvac a, kabay iken ù doh sə dangay, aday ma mak anak ahay zek bay ata nà, siwaw?”

⁴⁵ «Ihe, Bahay i mbəđahan atan apan kutok: “Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Way a kwanay sa ngam sa gan anà do uno a anaya ma kac ataya kwa kərtek bay ata nà, ki gen uno bay ata nà, anà nen awan.”

⁴⁶ «Ti zla atan à man sə dəce sa ndav sabay ata awan, əna do dīdek aya kəma, ti njad sifa sa ndav bay ata ite.»

26

Wurwer sa ban anan Yesu
Markus 14.1-2; Lukas 22.1-2; Yuhana 11.45-53

¹ Yesu a ndav anan 'am a anaya fok cəna, a jan anà njavar anahan ahay, a wa: ² «Kə sənən apan zle, a mbəsak luvon ahay cew coy aday azar uko sə Pasəka i sla. A alay ata ti ban nen, nen Wan su Do, ti varan nen anà do ahay aday ti darak ayak nen pə dədom mə zləngad awan.»

³ A alay ata ite, bahay sə gəđan dungo anà way ahay anga Mbərom, tə maced sə Yahuda ahay, tə halay nga əga Kayafas, bahay nga su do sə gəđan dungo anà way ahay anga Mbərom ata awan. ⁴ Tə jəjem 'am sa ban anan Yesu tə wurwer, aday sa vad anan. ⁵ Əna ta wa: «Dā sa ban anan à azar uko inde bay, bina do ahay ti sa vəze puko.»

Uwar a inde a mbəđan amar pa nga anə Yesu

Markus 14.3-9; Yuhana 12.1-8

⁶ A alay ata nà, Yesu winen à Baytiniya, əga dōwan a inde, tə ngaman Simon do mə dugwad awan.

⁷ Uwar a inde a zlak ayak à man anahan tə dunguzlok sə amar sə wurde a dala bayak awan. A mbađ anan amar ata pa nga ana Yesu à alay a winen apan i pa way. ⁸ Njavar anahan ahay tə canan anà way anahan sa ga ata cəna, a ma nga sə cəban atan. Ta wa: «A nes anan amar a anan həna nà, pa maw? ⁹ Ta wa, abay tē sukom anan way tə amar a anan nà, i ga dala bayak awan, aday ti var anan dala awan anà do mətawak aya nà, ta gak way lele bidaw?»

¹⁰ Yesu dukwen a sləne way a tinen a sa ja ata zle re. A jan atan kutok, a wa: «Kə bənen anan mbiyed anə uwar a anan nə pa maw? Way anahan su go ata nə lele. ¹¹ Anga do mətawak aya nà, ti ga inde tə kwanay hwiya, əna nen ni ga inde tə kwanay hwiya itəbay. ¹² A pak upo amar a anan nà, a ga upo nə amar uno sa zla anan à məke. ¹³ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: A man aday do ahay ti wazay anan ləbara uno mugom a anan kwa aha pə daliyugo fok nà, ti taker anan ləbara sə way ana uwar a anan sa ga həna ata awan.»

*Yudas a sukom a way tə Yesu
Markus 14.10-11; Lukas 22.3-6*

¹⁴ Natiya kutok, dō kərtek à wulen su dō maslan anahan kuro nga cew ataya wa, sə ngaman Yudas Iskariyot ata, a zla pə cakay sə bahay sə gədan dundo anà way ahay.

¹⁵ A jan atan, a wa: «Kak nə varak ikwen anan Yesu nà, ki viren uno ma ì nen awan anaw?» Tə baslay dala kwayan'a, tə varan dala sə gursa kwa kuro maakan.* ¹⁶ A ban pə winen ata wa kutok cəna, Yudas a pəlan atan cəved sə varan atan anan Yesu.

*Yudas i i ga daf pə Yesu
Markus 14.12-21; Lukas 22.7-14, 21-23;
Yuhana 13.21-30*

¹⁷ Natiya, à luvon mama'am sə azar uko sa pa tapa sə pen mə zlambar a bay ata bine siwaw nà, njavar a Yesu ahay ta nay, tə cəce panan, ta wa: «A nak mâ sa lavay anan zek tə way sa pa sə Pasəka ata nà, ahaw?»

¹⁸ Yesu a jan atan kutok, a wa: «Zlen à wulen su doh sə Urəsalima àga mana, jen anan nà: “Miter a manay a ja nà: Alay uno i sla bəse. U no sa ga azar uko sə Pasəka tə njavar uno ahay nà, àga iken.”»

¹⁹ Njavar anahan ataya ta ga kawa ana Yesu a sa jan atan ata awan, tə lavay anan uda zek tə way sa pa sə azar uko sə Pasəka kutok.

²⁰ Suko a a ga nà, Yesu a njahay pə tuwez tu dō maslan anahan ahay kuro nga cew sa pa way pə kərtek awan. ²¹ Tinen apan ti pa way a kutok, Yesu a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Dowan a kərtek à wulen a kwanay inde, i i ga upo daf.»

²² 'Am ata a wusen nga anà njavar anahan ahay fok. Tə dazlan sə cəce panan fok a tinen a kərtek kərtek, ta wa: «Bahay, nen bay ba?»

²³ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Dowan a manay sa tar alay maya à tuwez inde ata, saa ga upo daf nə winen. ²⁴ Nen Wan su Do nà, ni mac, kawa ana Deftere a Mbərom sa ja upo ata awan. Əna dəcə i naa tan à nga anà dō saa ga upo daf ata awan. Suwan pə winen maka tē wahay anan bay jiga awan.»

²⁵ Yudas, dōwan a saa ga apan daf ata, a cəce, a wa: «Miter, nen bay ba?»

Yesu a mbədahan apan, a wa: «Iken a sa ja!»

*Way sa pa cəncan awan
Markus 14.22-26; Lukas 22.15-20; 1 Korintu ahay 11.23-24*

²⁶ A alay a tinen apan ti pa way mba, Yesu a gəba tapa sə pen, a ngəran ayak anà Mbərom, a gəzla anan ì zek wa, aday a varan anan anà njavar anahan ahay, ta sa jan atan: «Təmihen, pen. Həna anan nà, zek uno awan.»

²⁷ Pə dəba anahan a wa nà, a gəba gəsa'am, a ngəran ayak anà Mbərom, aday a varan atan anan gəsa'am ata awan, ta sa jan atan nà: «Sen wa jubjoḡ, kwanay a fok. ²⁸ Həna anan nə mez uno mə pəkay a anga sə pəse ines sə dō ahay bayak awan. Tə mez uno a anan, Mbərom a ban 'am tə dō ahay. ²⁹ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem awan: I ban pə luvon sə biten a anan wa nà, ni naa sa way kawa həna a anan sabay, si azanaka pə luvon aday dī saa sa maza pə kərtek a à bahay a Bəbay uno inde.»

³⁰ Pə dəba anahan a wa nà, ta ga ara sə həran nga anà Mbərom, ta zla way a tinen à bəzlom sə Ulivet.

*Atə Yesu tə Piyer
Markus 14.27-31; Lukas 22.31-34;
Yuhana 13.36-38*

³¹ A alay a tinen apan ti zla way a tinen ata kutok nà, Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «À luvon a sə biten a anan inde, ki i mbəsiken nen, kwanay a fok. Anga Deftere ana Mbərom a ja nà: “Ni vad anan dō sə jugwar təman awan, aday dūkwən təman ahay ti ta 'am.†” ³² Əna, na sak a slabakay ahay à məke wa nà, ni lahak ikwen à Galile.»

³³ Piyer a jan kutok, a wa: «Kwa à ga nə dō ahay fok ti mbəsak iken dəp nà, nen ni mbəsak iken itəbay.»

³⁴ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Nen apan ni jak tə dīdem a həna, Piyer: A luvon a sə biten a anan inde, zukwa njəkar i saa zlah nà, ka jak saray maakan ka san nen bay.»

³⁵ Piyer a mbədahan apan, a wa: «Kwa à ga nə ni mac anga iken dəp nà, ni ja kula na

* 26:15 Ca pə Jekariya 11.12. † 26:31 Ca pə Jekariya 13.7.

san iken bay itəbay!» Njavar a Yesu a azar ataya fok ta ja matanan re.

Yesu a ga amboh à Gecemene

Markus 14.32-42; Lukas 22.39-46

³⁶ Natiya kutok, tə dəzle à man a sə nga-man Gecemene ata tə njavar anahan ahay. Yesu a jan atan: «Njihen à man a anan, ni zla tiya saa gay amboh.»

³⁷ Winen apan i zla nà, a ngaman anà atə Piyer ta wan ana Zebede ahay cew, ta zla jiga awan. A dazlan sə jalay mərəva sə dəcə anahan ata kutok. ³⁸ A jan atan, a wa: «Mivel uno i ndəroḅ, hus pa sa mac anan. Njihen à man a anan. Ben ti nen lele.»

³⁹ A zla pa 'am mənjøek nà, a slahay ta 'am duboz, a ga amboh kawa həna anan: «Bəbay uno, kà zlak anak à nga nà, ki gəḅa puno dəcə saa nay upo a anan ata awan. Aya əna, way kawa su no nà, à təra bay, si kawa sa nak iken.»

⁴⁰ A ma à man ana njavar anahan a maakan ataya nà, a tan atan ahay à nga nə ma njak ahan aya awan. A jan anà Piyer: «Ki mben apan sa ba ti nen kwa ler kərtek bay asəka? ⁴¹ Ben lele, gen amboh, anga aday kə tiven anan anà way saa njak kwanay ahay. Apasay su do zənzen a nà, a gan may sə dəfan apan anà Mbərom, əna zlay si zek anahan a bəle awan.»

⁴² A zla mə slala cew a dukwen, a ga amboh asa, a wa: «Bəbay uno, kak i njad zek aday dəcə a anan i zla puno wa bay cəna, nà sa anan adəka. Way a sa nak ata à təra.»

⁴³ A may ahay pə cakay ana njavar anahan ataya asa, a tan atan à nga nà, tə njəkak ahan asa, ta mba apan sə təḅa idə kwa mənjøek bay jiga awan. ⁴⁴ A mbəsak atan, a zla saa ga amboh asa, kawa sə manan. ⁴⁵ Cəna, a ma pə dəḅa à man ana njavar anahan ahay, a jan atan, a wa: «Kwanay apan ki man anan uda awan daw, do sa njak ahan ahay? Kagasl, alay a kà slakhəna kutok, aday ti varan nen Wan su Do à alay inde anà do sə atahasl ahay. ⁴⁶ Slabiken, zluko. Do sa ga upo daf winen tiya, kà nak ahay.»

Do ahay ta ban anan Yesu

Markus 14.43-50; Lukas 22.47-53; Yuhana 18.3-12

⁴⁷ Yesu kə ndəvak anan 'am anahan ata fan bay, Yudas, do kərtek à wulen sə njavar anahan aya inde kuro nga cew ata, a dəzley ahay pə cakay anahan. A njahan pa 'am wa anà do ahay bayak a tə way sə alay a hunjəslesle: maslalam a pi zek tə sukol aya re. Sə slənay atan ahay nə bahay sə gəḅan dundo anà way ahay pi zek tə məcəḅ sə Yahuda ahay.

⁴⁸ Yudas, dowan a sa ga daf pə Yesu ata, 6a kə varak atan minje sə way, a wa: «Dowan a ni ban anan həmbok ata nà, winen awan. Bənen anan.»

⁴⁹ Kwayan'a, Yudas a həḅek pə cakay ana Yesu, a jan: «Iken inde zay bidaw, Miter?» A varan alay, a ban anan pi zek həmbok.

⁵⁰ Yesu a jan kutok: «Car uno, ndav anan way a sə gəḅay iken à man a anan ata awan.» Do ahay ta zlak ayak kutok, ta ban anan, ves.

⁵¹ Dowan a kərtek à wulen su do a Yesu ataya, a ndahay maslalam anahan, a car anan 6ile ana bahay nga su do sə gəḅan dundo anà way anga Mbərom, aday maslalam anahan ata a gad panan sləmay kərtek a poc. ⁵² Əna Yesu a jan, a wa: «Ma anan maslalam anak u doh anahan awan, anga do sa ban maslalam ahay ti lize nə tə winen awan. ⁵³ Aday asa, ka san sa jəka, nà gan may nə ni cəce pə Bəbay uno wa, i sləno ahay maslay anahan ahay bayak a məcəpar a kuro nga cew bidaw? ⁵⁴ Aka aday, kak nə cəcihek maməzek ata nà, way a mə vinde upo à Deftere a Mbərom inde ata i sa təra kəkəməw? Deftere a ja nà, i təra upo kawa həna anan.»

⁵⁵ Yesu a jan anà do ahay kutok, a wa: «Ki nen upo tə maslalam aya aday tə sukol aya sa ban nen kawa nen do sə ngəzar do à cəveḅ inde daw? Nen inde u doh sə mazlaḅ a Mbərom pac pac, nen apan ni tətakan anan way anà do ahay, kə bənen nen bay. ⁵⁶ Əna way a anaya fok a təra cəna, aday way ana do maja'am a Mbərom ahay sa ja à Deftere a Mbərom inde ataya tə təra.»

Kagasl kutok, njavar anahan ahay tə mbəsak anan, ta haw way a tinen fok.

Yesu winen pa 'am su do sə lavay nga sə Yahuda ahay

Markus 14.53-65; Lukas 22.54-55, 63-71; Yuhana 18.13-14, 19-24

⁵⁷ Do sa ban anan Yesu ataya ta zla anan àga Kayafas, winen bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom. Miter sə Tawrita ahay pi zek tə məced sə Yahuda ahay tinen mə halay nga a à man ata awan. ⁵⁸ Piyer winen apan i pərahan ayak azar à dəba wa à dəba wa, dezl à gala ana bahay nga su do sə gədan dundo anà way ata awan. A zla ù doh ite re, tə njahay pi zek tu do si mer su way sə àga dowan ata ataya awan, anga sa ca pə andav sə sariya ana Yesu.

⁵⁹ Aday nà, bahay sə gədan dundo anà way ahay, pi zek tu do sə lavan nga anà Yahuda ahay, fok a tinen a ta ban bitem sə mungwalay ahay aday ti vad anan Yesu à məkə. ⁶⁰ Əna ta njad cəved a bay, kwa abay do sə mungwalay ahay bayak a tə ndəbak apan 'am ahay cara cara dəp nà, na. Kagasl, do ahay cew ta nay, ⁶¹ ta wa: «Dowan a anan kà jak, a wa: “Ni mba apan sa mbazl anan doh sə mazlaḅ a Mbərom, ni han uda maza à luvon maakan inde.”»

⁶² Bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay a slabak, a jan anà Yesu, a wa: «Kə mbəda apan itəbay kələdaw? Do a anaya fok ta ja apak nə maw?» ⁶³ Yesu a njahay way anahan faafa. Bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay ata a jan kutok, a wa: «Nen apan ni cəce panak həna. Mbaday tə sləmay a Mbərom, bahay sə sifa. Jan umo, iken nə Almasihu, Wan a Mbərom daw?»

⁶⁴ Yesu a mbədahan apan kutok, a wa: «Matanan! Əna nen apan ni jak ikwen həna: Pa 'am kəmay, ki cinen anan anà Wan su Do, winen mə njahay a à alay puway ana Mbərom Ba Məgala. Ki cinen anan pə matapasl ahay pa nga mburom, winen apan i may ahay re.»

⁶⁵ Natiya, bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay ata a ngəraw anan zana anahan pi zek wa, a wa: «Həna nà, dī gan may anà side hinen re daw? Kə jənak anan pa 'am a Mbərom. Kə slənen 'am anahan a coy. ⁶⁶ Ki jen həna nə kəkəmay?»

Do ahay tə mbədahan apan, ta wa: «Winen tə mungok a coy. Kà slak sa vad anan.»

⁶⁷ Tə təfen mənə pə idə, tə duzlay anan tə alay, aday do azar aya tə dəcan, ⁶⁸ ta wa:

«Iken nə Almasihu, do maja'am a Mbərom nà, jan umo kutok: Sə dəcak nə wayaw?»

Piyer a wa a san Yesu bay
Markus 14.66-72; Lukas 22.56-62; Yuhana 18.15-18, 25-27

⁶⁹ Natiya, Piyer winen mə njahay a à gala hwiya. Dəna sa ga mer su way a inde à man ata a nay, a jan: «Iken dukwen abay kwanay jiya tatə Yesu sə Galile ata re.»

⁷⁰ Əna Piyer a məman anan, pa 'am sə do ahay fok, a wa: «Nen na san 'am anak a sa jay ata bay.»

⁷¹ Piyer a slabak, a zla way anahan à məgədengəden uho. Dəna hinen asa a canan re, a jan anà do ahay à man ata awan: «Həna a anan dukwen, winen tə Yesu sə Nazaratu ata re.»

⁷² Piyer a məman anan asa, a wa: «Ni mbaday, tə dīdek a, na san anan bay.»

⁷³ A njahay mənjoek asa, do sa man ataya ta nay pə cakay a Piyer. Ta jan, ta wa: «Tə dīdem awan, iken do a tinen wanahan, anga miresl anak a a dakay anan iken nə Galile ahay.»

⁷⁴ Kagasl Piyer a dazlan sə mbaday coy: «Kak na san dowan ata zle nà, Mbərom a tə alay anahan awan à tahasl nen! Na san dowan ata bay fok!»

Kwayan'a, njəkar a zlah. ⁷⁵ 'Am a Yesu a sa jan kurre ata à man à nga inde, a wa: «Njəkar i saa zlah nà, ka jak saray maakan ka san nen bay.» A nay uho, a yam cədoek cədoek tə idə sə ayam.

27

Ta zla anan Yesu àga Pilatu
Markus 15.1; Lukas 23.1-2; Yuhana 18.28-32

¹ Idə a cəde siwa a cəna, bahay sə gədan dundo anà way ahay pi zek tə məced sə Yahuda ahay ta ban 'am sa vad anan Yesu kutok. ² Coy tə jaway anan, ta zla anan àga Pilatu, guverner sə Yahudiya, winen Ruma ahay.

Amac ana Yudas
Mer su way ahay 1.18-19

³ Natiya, Yudas a ca apan nə ta gan anà Yesu nà, sariya sa vad anan à məkə cəna, a jalay anan cədoek cədoek, a zla à man ana bahay sə gədan dundo anà way ahay anga

Mbærom tæ mæced sæ Yahuda ahay, a man atan anan dala sæ gursa a tinen sæ varan kwa kuro maakan ata awan. ⁴ A jan atan, a wa: «Na gak ines, anga næ njækak anan uda anà do mænjenja ines.»

Əna tinen ite ta jan apan, ta wa: «Ma a manay apan anaw! Wita nà, baway anak kutok!»

⁵ Coy Yudas a dazlan, a guce anan dala ata à gala su doh sæ mazlaḅ a Mbærom. A zla, a ngærew zek anahan tæ lifer.

⁶ Bahay sæ gædan dundo anà way ahay anga Mbærom ataya ta ra anan dala ata awan, ta wa: «Tawrita kè varak uko cæved sa tar anan dala a anan à kukwar sa daf dala su doh sæ mazlaḅ a Mbærom bay. Anga tæ dala ata tæ sukum næ mez su do.» ⁷ Ta ḅan apan à wulen a tinen a inde kutok, tæ sukum anan guvo ana do sa han sængæle a inde tæ dala ata awan, aday ti taa la uda mædurlon ahay. ⁸ Anga nan kutok, hus hæna dukwen, tæ ngaman anà guvo ata nà, Guvo sæ Mez. ⁹ Natiya 'am ana do maja'am a Mbærom Yeremiya a tæra, anga kà jak, a wa: «Ta ra dala sæ gursa kwa kuro maakan, dala mbala ana Isæra'ila ahay sa ḅan apan sæ sukum anan tæ winen ata awan. ¹⁰ Tæ sukum anan guvo ana do sa han sængæle a inde, kawa ana Mbærom Fetek sæ duko anan ata awan.* »

Ta ga sariya sa vad a Yesu

Markus 15.2-15; Lukas 23.3-5, 13-25; Yuhana 18.33-19.16

¹¹ Yesu, winen mæ tavay a pa 'am ana guverner Pilatu. Pilatu ite, a cæce panan wa, a wa: «Iken nà, bahay sæ Yahuda ahay daw?»

Yesu a mbædahan apan, a wa: «Ka jak anan asanaw!»

¹² Bahay sæ gædan dundo anà way ahay anga Mbærom pi zek tæ mæced sæ Yahuda ahay ta ndaḅ apan 'am, əna kè mbædahak apan bay. ¹³ Kagasl, Pilatu a cæce panan asa, a wa: «Kè slænek 'am ana do sa ra apak 'am a anaya itæbay kælædaw?»

¹⁴ Yesu kè mbædahak apan kwa mænjoek bay fok, aday a gan masuwayan anà guverner Pilatu.

¹⁵ Pæ azar uko sæ Pasæka fok cæna, guverner a taa mbæsakan atan ahay do kærtek

à dangay wa, dowan a kawa ana do ahay saa cæce ata fok. ¹⁶ A alay ata ite, dowan a inde à dangay a re, do ahay fok ta san anan lele. Tæ ngaman Yesu Barabas. ¹⁷ Do ahay tæ halay nga, aday Pilatu a cæce patan wa kutok, a wa: «A nak ikwen nê mbæsakak ikwen ahay à dangay wa hæna nà, wayaw? Yesu Barabas daw, kabay Yesu sæ ngaman Almasihu ata daw?» ¹⁸ Pilatu a san zle, ta ban anan Yesu nà, anga særak cærkæke.

¹⁹ A alay a Pilatu winen apan i ga sariya u doh ata nà, uwar anahan a slænay apan do, à jan nà: «Kâ sa gan awan anà dowan a mænjenja ines a anan bay, bina avad a næ, cæn sæ zubyay kè bænak uno mbiyed anga winen bayak awan.»

²⁰ Aya əna, bahay sæ gædan dundo anà way ahay, pi zek tæ mæced sæ Yahuda ahay, ta ran 'am anà do ahay aday tæ cæce Pilatu à mbæsakan atan anan Barabas aday à vad anan Yesu. ²¹ Guverner a cæce patan wa asa, a wa: «A nak ikwen nê mbæsakak ikwen ahay à wulen su do a cew a anaya wa næ wayaw?»

Tæ mbædahan apan, ta wa: «Mbæsakan umo ahay næ Barabas.»

²² A cæce patan wa: «Aday nâ ga anan tæ Yesu sæ ngaman Almasihu ata nà, kækæmaw?»

Tæ mbædahan apan pæ kærtek a tinen a fok, ta wa: «Darak anan ayak pæ dædom!»

²³ Pilatu a cæce asa: «A ga mer sa ma lelibay a anaw?»

Əna tæ zæga anan sa zlah tæ mægalak a, ta wa: «Darak anan ayak pæ dædom!»

²⁴ Pilatu a ca apan næ i mba apan sa ga awan kwa mænjoek ibay, aday abæbal awan winen apan i zæga hwiya. Natiya kutok, a banay alay anahan pa 'am sæ do ahay ta sa ja nà: «Ines sa vad anan dowan a anan inde upo ibay. Wita nà, kwanay sa san!»

²⁵ Do ahay fok tæ mbædahan apan, ta wa: «Ines sa vad dowan a anan à njahay pa nga a manay ahay, aday pa nga a gwaslay a manay ahay.»

²⁶ Pilatu a mbæsakan atan anan Barabas. A jan anà suje ahay tæ ndaḅay anan Yesu. Aday a varan atan anan, tæ daray anan pæ dædom.

* **27:10** Ca pæ Jekariya 11.12-13; Yeremiya 18.2-3, 19.1-2, 32.6-15.

*Suje ahay ta ran mindel anà Yesu
Markus 15.16-20; Yuhana 19.2-3*

²⁷ Suje ana Pilatu ahay ta zla anan tə Yesu ù doh sə guverner, aday tə halan nga anà suje ahay fok pə cakay. ²⁸ Tə culok panan zana, tə dafan zana dəzdaz a pi zek, kawa sə bahay. ²⁹ Tə hanan jugo sə adak, tə dafan à nga inde, tə varan sukol à alay puway anahan. Kagasl tə dukwen gərmec ù vo, ta ma nga sə mbasay apan, ta wa: «Bahay sə Yahuda ahay à ga inde sə coy!» ³⁰ Tə təfe apan mənə, tə ngəzar panan sukol sə manan aday tə dəcan anan pa nga saray bayak awan. ³¹ Ta ndav anan sə mbasay apan nà, tə culok panan zana ata, ta man anan zana anahan pi zek kutok. Ta zla anan saa darak anan ayak pə dədom mə zləngad awan.

Tə daray anan Yesu pə dədom mə zləngad awan

*Markus 15.21-32; Lukas 23.26-43;
Yuhana 19.17-27*

³² Natiya awan, tinen apan ti zla anan Yesu ata nà, suje ahay tə zlangay uda tə dowan a inde tə ngaman Simon, winen Siren ahay. Suje ahay ta gan bəlaray sə tavak dədom ata pə Yesu wa. ³³ Tə dəzle à man a inde tə ngaman Golgota, kawa sa ja nà, Kəlakasl-sa-Nga. ³⁴ A man ata nà, tə varan way mə kwasay a mə japay a tə ndəliwen a anà Yesu aday à sa. Əna Yesu a tukom anan cəna, a ngam sa sa bay.

³⁵ Coy tə darak anan ayak pə dədom mə zləngad awan, aday tə gəzla anan zana a Yesu ahay à wulen a tinen ahay inde, ta sa ga apan caca. ³⁶ Tə njahay à man ata sa ba anan kutok. ³⁷ Tə vinde anan way a tinen a sa ban anan apan ata awan, tə lawak anan ayak pə dədom pa nga anahan. Tə vinde anan 'am ata nà, natiya awan: «Dowan a anan nə Yesu, bahay sə Yahuda ahay!» ³⁸ Tə darak ayak dō sə akar aya inde cew re, dō kərtek a tə alay puway, dō hinen tə alay gula, Yesu à mamasl a tinen.

³⁹ Dō sa zla ta man ataya awan fok ta bal nga kwata kwata, tə gənahan, ta wa: ⁴⁰ «Iken ka wa ki mbazl anan doh sə mazlaḅ a Mbərom aday ki han anan maza awan à luvon maakan inde ba? Tam anan nga

anak kwa! Kak iken Wan a Mbərom cuku-tok nà, dazay ahay pə dədom a wa bidaw?»

⁴¹ Bahay sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom, tə miter sə Tawrita ahay, tə maced sə Yahuda ahay, ta ma nga sa ran mindel a re. Ta wa: ⁴² «Kə təmak anan dō azar aya awan, əna a mba apan sa tam anan nga anahan a bay. Winen bahay sə Isəra'ila acəkan daw? A dazay həna pə dədom wa aday dī sa daf apan nga kutok. ⁴³ A daf nga pə Mbərom, a wa winen wan anahan! Lele, cuko apan kutok, kak a nan à Mbərom sa tam anan həna nà, na.» ⁴⁴ Dō sə akar ataya mə daray aya pə kərtek a tatə Yesu ataya ta ma nga sə gənahan matanan re.

*Amac a Yesu
Markus 15.33-41; Lukas 23.44-49;
Yuhana 19.28-30*

⁴⁵ Natiya, a ban pə man ipec wa nà, luvon a ga pə daliyugo fok takədimbom, hus à njamde maakan. ⁴⁶ A ga njamde maakan nà, Yesu a zlah tə məgalak a, a wa: «Eli, Eli, lama sabaktani?» Kawa sa ja nà: «Mbərom uno, Mbərom uno, kə mbəsak nen anga-maw?†»

⁴⁷ Dō a mə tavay aya à man ata azar a tə sləne bine maw cəna, ta wa: «Winen apan i ngaman anà Eliya.» ⁴⁸ Dowan a tinen a kərtek a haw, a gəba awan a kawa baf, a tar anan à way mə kwasay a inde, aday sərekeke re asa. A taran anan ayak tə gusuko zəbor awan aday Yesu à susəḅ.

⁴⁹ Əna dō a azar ataya ta wa: «Kak Eliya i nay saa tam anan nà, dī ca apan aday. Buko!»

⁵⁰ Yesu a zlah tə məgalak awan asa, a mac way anahan.

⁵¹ A alay anahan a sa mac ata ite, zana sə gəzla anan man sə njahay a Mbərom pi zek wa tə dō ahay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom ata, a ngəraw i zek wa əndem, a bənay ahay kwa à mburom wa hus à məndak. Aday dukwen daliyugo a bal, pəkərad ahay ta ta i zek wa. ⁵² Jəvay ahay tə təḅa re, aday dō a Mbərom ma mac ataya tə slabakay à məkə wa bayak awan. ⁵³ Dō ataya tə jənay ahay à jəvay wa, aday pə dəḅa ana Yesu sə slabakay ahay à məkə wa ata nà, ta zlak à Urəsəlima, wulen su doh cəncan awan, aday dō ahay bayak a tə canak atan re.

† 27:46 Ca pə Jabuura 22.2.

⁵⁴ Suje sə Ruma ahay tə bahay a tinen, tinen apan ti ba pə Yesu. Tə canan anà daliyugo a sa ɓal pi zek tə way a sə təra ataya nà, tə jəjar pi zek anga way a sə təra ata awan. Ta ja, ta wa: «Tə didek awan, winen Wan a Mbərom.» ⁵⁵ Uwar ahay bayak a inde à man ata awan, tə tavay zad, tinen apan ti cak ayak apan. Tinen aday nà, tə pərahan ahay azar anà Yesu kwa à Galile wa, anga ti gan mer su way. ⁵⁶ A wulen sə uwar ataya nà, dī tan à nga anà Mariyama dəna sə Magədala ahay, tə Mariyama may ana Yakuba tə Yusufu, aday may ana wan a Zebede aya inde à man ata re.

Tə gəba anan Yesu à məkə

Markus 15.42-47; Lukas 23.50-56; Yuhana 19.38-42

⁵⁷ Suko a a ga cəna, dowan a inde zliile awan, winen Arimatiya ahay, a nay. Dowan ata nà, tə ngaman Yusufu, winen dukwen njavar ana Yesu. ⁵⁸ A zla à man ana Pilatu, a cəce panan məsinde ana Yesu. Pilatu dukwen kə təmahak anan anan, a varan cəved sa la anan Yesu. ⁵⁹ Yusufu a zla, a gəba anan məsinde, a nga anan apan rəkot a inde lele awan. ⁶⁰ A dəfak anan ayak à jəvay anahan a inde ma la a à jama inde wiya awan. A bətukwal apan bələlən məduwen a, a tacay anan 'am sə jəvay kutok, a zla way anahan. ⁶¹ Mariyama, dəna sə Magədala ahay, tə Mariyama hinen ata, tinen mə njahay aya pa 'am jəvay, ti ca apan.

Do sa ba pə jəvay a Yesu ahay

⁶² Sidew a cəna, luvon sa man uda awan, bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom pi zek tə Farisa ahay ta zla à ga Pilatu. ⁶³ Ta jan anà Pilatu kutok, ta wa: «Bahay a manay, 'am inde kà mak umo ahay à nga inde. Bina, à alay a dō sə mungwalay a anan kə məcak fan bay ata nà, a wa: “Pə dəba sə amac uno wa luvon maakan nà, ni slabakay à məkə wa.” ⁶⁴ Suwan həna nà, jan anà suje ahay tâ ba anan jəvay awan luvon a maakan ataya cite. Bina njavar anahan ahay tâ sa nay sə kəra anan məsinde anahan a bay. Ata ti jan anà dō ahay: “Yesu kə slabakak ahay à məkə wa.” Aday mungwalay a həna anan ata nà, i zalay winen a mama'am ata re.»

⁶⁵ Pilatu a jan ata, a wa: «Suje ahay inde həna. Zlen, kà si ben anan jəvay ata kawa ana kwanay sa mba apan.»

⁶⁶ Ta zla, tə tapay anan 'am sə jəvay ata tə mətətok, ta pak suje ahay à man ata sa ba anan jəvay kutok.

28

Yesu a slabakay ahay à məkə wa

Markus 16.1-10; Lukas 24.1-12; Yuhana 20.1-10

¹ Pə dəba sə luvon sa man uda wa, kawa sa ja nà, pa pac sə zaka, pərek, Mariyama dəna sə Magədala tə Mariyama hinen ata, ta zla sa cak ayak pə jəvay. ² Natiya ca, daliyugo a ɓal kəzlek kəzlek, anga maslay a Mbərom a nay à mburom wa, a bətukwal anan bələlən ana tinen sə tacay a 'am sə jəvay ata, a njahay apan ton. ³ Maslay a Mbərom ata a dav nə kawa awuted a Mbərom sa dac ata awan. Zana anahan pi zek dukwen a dav nə kawa lanja. ⁴ Do sa ba pə jəvay ataya tə canan cəna, tə jəjar pi zek bayak awan, tə təra kawa dō ma mac aya awan.

⁵ Maslay a Mbərom ata a jan anà uwar ataya: «Kwanay nà, kə jəjiren bay, bina na san zle, kwanay apan ki pəlen Yesu, dowan a tə darak anan ayak pə dədom mə zləngad ata awan. ⁶ Winen inde à man a anan sabay! Kə slabakak ahay à məkə wa kawa anahan a sa ja ata awan. Əna, hayak ikwen ahay! Cen pa man a tinen sə nahak anan ayak uda ata awan. ⁷ Aday zlen bəse, jen anan anà njavar anahan ahay nà: “Yesu kə slabakak ahay à məkə wa. I lahak ikwen à Galile. Ki i cinen anan nà, à man ata awan.” Na jak ikwen anan coy.»

⁸ Kwayan'a, uwar ataya ta haw ahahaw pa 'am jəvay wa, tinen ma rah a tə zlawan aday tə ataslay mivel a re. Tinen apan ti zlan anan ayak tə ləbara ata anà njavar a Yesu ahay kutok. ⁹ Kwayan'a Yesu a nay ahay, tə zlangay uda tə uwar ataya awan. Yesu a jan atan, a wa: «Zay daw?» Uwar ataya tə hədəken ayak pə cakay. Ta ban anan à saray a wa, tə həran nga. ¹⁰ Yesu a jan atan, a wa: «Kə jəjiren bay. Zlen, jen anan anà mərak uno ahay nə tâ zla pə daliyugo sə Galile. Ti i cuno nà, à man ata awan.»

'Am ana do sa ba pə jəvay ahay

¹¹ Uwar ataya tinen apan ti zla way a tinen kutok, suje sa ba pə jəvay ataya azar aya ta zla à Urəsalima, tə təkəren ləbara sə way a sə təra ataya fok anà bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom. ¹² Tinen ite tə halay nga pə kərtek a tə məcəd sə Yahuda ahay. Ta ɓan à wulen a tinen inde, tē varan dala bayak a anà suje ahay, ¹³ tã jan atan nà: «Jen nà: “Mə njəkak ahan, aday njavar anahan ahay ta nak, tə kərak anan məsinde sə luvon.” ¹⁴ Guverner kà sak a sləne 'am a anan ite nà, manay a mi san sə bənan mbac, mi təmay ahay kwanay à dəcə ahay wa fok.» ¹⁵ Suje ataya tə təma dala ata, aday ta ga kawa ana tinen a sa jan atan ata awan. Mungwalay ata kà tak 'am à wulen sə Yahuda ahay bayak a hus ahay biten.

Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay

Markus 16.14-18; Lukas 24.36-49; Yuhana 20.19-23; Mer su way ahay 1.6-8

¹⁶ Natiya kutok, njavar a Yesu ahay kuro nga kərtek ataya ta zla pə daliyugo sə Galile, ta zla à ɓəzlom a ɓa Yesu a kà jak atan anan ata awan. ¹⁷ Tə canan cəna, tə dukwen gərmec ù vo, əna do a azar aya ta ma nga sa ja nà: «Hinahibay nə winen bay dəge.» ¹⁸ Yesu a hədəken atan ayak pə cakay, a ja: «Mbərom kə varak uno anan məgala pə way sə mburom ahay fok tə məgala pə way sə daliyugo ahay fok. ¹⁹ Anga nan, zlen pə cakay su do su kon ahay fok, təren atan njavar uno aya awan. Gen atan baptisma tə sləmay ana Bəbay Mbərom, tə sləmay ana Wan anahan, aday tə sləmay ana Apasay Cəncan awan. ²⁰ Tətiken atan anan aday ti dəfan apan anà way uno sa jak ikwen ataya fok. Sənen anan, ni ga inde tə kwanay pə luvon pə luvon hus pa sa ndav anan daliyugo.»

Ləbara mugom a kawa ana Markus sə vinde anan ata awan A dakay way pə deftere a anan

Markus a vinde dərəwel a anan nà, sə dakay anan Yesu winen Almasihu, Wan a Mbərom. Iken apan ki jinge dərəwel a Markus nà, ki njiden anan Yesu kawa iken pə kərtek a tə Piyer. Kawa ana Piyer sə canan anà masuwayan a Yesu sa ga ata nà, ki canan pə mədire pə mədire, aday ki san kutok, Yesu nə winen wayaw.

Nga sa 'am ahay

Yesu a lavan zek anà mer su way anahan (1.1-20)

Yesu a ga mer su way anahan à Galile aday à Yahudiya (1.21 - 10.52)

Yesu winen à Urəsalima (11.1 - 15.47)

Yesu a slabakay à məkə wa (16.1-20)

Wazo a Yuhana do sa gan baptisma and do ahay

Mata 3.1-12; Lukas 3.1-18; Yuhana 1.19-28

¹ Ləbara mugom a, pə Yesu Almasihu, Wan a Mbərom, a dazlan nà, natiya awan.

² A təra kawa ana Ezaya, do maja'am a Mbərom, sə vinde, a wa:

«Mbərom a jan ahay anà do si mer su way anahan nà:

“Həna ni slan do maslan uno, i lahak pa 'am saa ndakak anan cəved lele.

³ Dowan a inde, winen apan i zlah à saf inde à kiβe, a wa:

Ten anan cəved anga Bahay winen apan i nay.

Ten anan cəved ata mə tavay nga a fəhhe lele.*”»

⁴ Matanan kutok, Yuhana do sa ga baptisma, a zla à man sa saf inde. Winen apan i wazan à do ahay, a wa: «Mbəsiken ines a kwanay ahay, təmihen sa ga baptisma, aday Mbərom i pəsek ikwen anan ines a kwanay ahay.»

⁵ Do sə Urəsalima ahay pi zek tu do sə Yahudiya azar aya fok, ta nay pə cakay a

Yuhana. Tə dazlan sə dakay anan ines a tinen ahay. Aday Yuhana a gan atan baptisma à zlinger sə Urdon inde. ⁶ Yuhana a aday nà, a daf pi zek nə zana ma han a tə sibøk sə zlugweme awan, a ban zərkutov dukwen tə maslərapa sa zlay. Way sa pa anahan ite nà, hayam ahay pi zek tə umam sə kiβe aya awan.

⁷ A wazo anahan inde nà, a wa: «Dowan inde, i nay à dəba uno wa, a zalay nen tə mazlaβ lele. Anga nan, nen na slak sə kudøk, aday ni pəsakan anan liβer sə təkarak anahan bay. ⁸ Nen nà, na gak ikwen baptisma nə tə a'am, winen kəma, i i gak ikwen baptisma nə tə Apasay Cəncan awan.»

Yesu a ga baptisma

Mata 3.13 - 4.11; Lukas 3.21-22, 4.1-13

⁹ A alay ata kutok, Yesu a slabakay ahay, kwa à wulen su doh sə Galile sə ngaman Nazaratu ata wa, a nay ahay pə cakay a Yuhana à zlinger sə Urdon, aday Yuhana a gan baptisma. ¹⁰ Yesu winen apan i jənay à a'am wa cəna, a canan à bagəbaga mburom a təba pangaya, aday Apasay a Mbərom winen apan i dazay ahay apan kawa badəbada. ¹¹ Aday 'am a ndəray ahay kwa à mburom wa, a wa: «Iken wan uno, ləliwe uno awan. Nə taslay mivəl bayak a nə tə iken.»

¹² Kwayan'a, Apasay a Mbərom a zla anan Yesu à man sa saf inde à kiβe. ¹³ Yesu, winen à man ata nə luvon kwa kuro fudo, Fakalaw winen apan i njak anan. Atə Yesu mə njahay a, pi zek tə way sə kiβe ahay, aday maslay a Mbərom ahay tinen apan ti gan mer su way.

Yesu a ngaman anà do sa ban kəlef aya inde fudo

Mata 4.18-22; Lukas 5.1-11

¹⁴ A alay ata asanaw nà, bahay Hiridus a ban anan Yuhana à dangay. Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a ma pə daliyugo sə Galile. A wazay anan ləbara mugom a, mbala ana Mbərom sə slənay, ¹⁵ a wa: «Alay a kà slak həna, bahay a Mbərom winen defefe kutok. Mbiken ines a kwanay ahay, aday dəfen nga pə ləbara mugom awan.»

¹⁶ Natiya, Yesu a zla ta man sə bəlay sə Galile nà, a canan anà do sa ban kəlef

* 1:3 Ca pə Esaaya 40.3.

aya inde cew, atə Simon tə mərak anahan Andəre, tinen apan ti ban kəlef tə zuvo a tinen ahay. ¹⁷ Yesu a jan atan, a wa: «Hayak ikwen ahay. Pərihen uno azar, aday ki bənen nə kəlef sabay. Ki i njiden uno nà, dō sə pəruho azar ahay adəka.» ¹⁸ Kwayan'a tə mbəsak zuvo a tinen ahay, aday tə pərahan azar.

¹⁹ A hədek pa 'am mənjoek, a tan à nga anà dōwan aya cew asa, atə Yakuba tə mərak anahan Yuhana, wan ana Zebede ahay. Tinen apan ti ndakay zuvo a tinen ahay à kwalalan inde. ²⁰ A ngaman atan ayak ite, kwayan'a tə mbəsak anan bəbay a tinen Zebede pi zek tu dō si mer su way anahan ahay à kwalalan inde, tə pərahan azar anà Yesu.

Yesu a mbar anan dōwan a inde tə setene à nga

Lukas 4.31-37

²¹ Atə Yesu tə njavar anahan a, sə ngaman ataya, ta zla way a tinen, tə dəzle à wulen su doh sə Kafarnahum. Pə luvon sa man uda awan, Yesu a zla ù doh sə wazay†, a dazlan sə dakan atan anan way. ²² Wazo anahan a a gan atan masuwayan, anga winen a dakay way nə kawa dō sə mazlaḅ bina, kawa miter sə Tawrita ahay itəbay.

²³ A alay ata ite, dōwan inde à man ata awan, winen tə setene à nga inde. A zlah pi zek, ²⁴ a wa: «Iken Yesu, dō sə Nazaratu, ma a nak pə manay anaw? Ka nak sə lize manay ca daw? Na san iken zle lele, iken nə dō maslan a Mbərom Cəncan awan.»

²⁵ Cəna Yesu a gafan 'am tə məgalak awan, a jan nà: «Kê bəbal awan bay, hayak à dōwan ata wa adəka.»

²⁶ Kwayan'a, setene ata a ḅal anan dōwan ata kəzlek kəzlek, a zlah pi zek sə məgala, aday a nay à dōwan ata wa bok.

²⁷ A gan masuwayan anà dō ahay fok. Aday tə cəce pi zek ahay wa, ta wa: «Həna anan nə maw? Mərike wiya a aday tə mazlaḅ a bidaw? Winen apan i jan 'am anà setene ahay, aday tə dəfan apan acəkan!»

²⁸ Cəna, ləbara anahan a ata a ta 'am təday pə daliyugo sə Galile ata fok.

*Yesu a mbar dō sə dəvac ahay bayak awan
Mata 8.14-17; Lukas 4.38-41*

† 1:21 Doh sə wazay sə Yahuda ahay, bina egliz bay.

²⁹ Natiya, atə Yesu ta nay tatə Yakuba tə Yuhana, ù doh sə wazay wa cəna, ta zla way a tinen àga atə Andəre tə Simon. ³⁰ Jəje ana Simon inde, winen mə nahay a ù doh, anga nga a ḅərzlan. Yesu a dəzlek ayak cəna, tə təkəren ləbara awan. ³¹ Yesu a hədek pə cakay anahan, a bənan alay, a slabak anan. Nga sə ḅərazl a ndalay panan. Uwar ata a slabak, a dan atan way sa pa.

³² Pə dəḅa ana pac sə slahay ù doh wa nà, dō maza aya tə gəbay dō sə dəvac a tinen ahay, pi zek tu dō tə setene aya à nga inde ataya fok. Ta nay atan pə cakay ana Yesu. ³³ Dō sa man ataya fok tə halay nga pə bərkwitek su doh ata awan. ³⁴ Yesu a mbar anan dō sə dəvac ahay cara cara, a razl anan setene ahay à dō ahay wa. Aday kə varak atan cəved anà setene ahay sa ja 'am bay, anga ta san anan zle lele.

*Yesu a wazay à wulen su doh sə kiḅe ahay
Lukas 4.42-44*

³⁵ Sidew a nà, Yesu a wule pərek, a zla à kiḅe à saf inde saa ga amboh à man ata awan. ³⁶ Atə Simon tu dō aday tinen àga winen ataya, ta zla saa pəlay anan. ³⁷ Ta njad anan cəna, ta jan, ta wa: «Dō ahay fok, tinen apan ti pəlay iken.»

³⁸ A mbədahan atan apan, a wa: «Zluko adəka nə à wulen su doh sə kiḅe ahay, aday ni saa wazan à dō ahay à man ataya re. Anga na nay nà, saa ga mer su way ata awan.»

³⁹ Matanan acəkan, a bar pə daliyugo sə Galile fok. A wazay ù doh sə wazay ahay, a razl anan setene ahay à dō ahay wa.

Yesu a mbar anan dōwan a inde mə dugwad awan

Mata 8.1-14; Lukas 5.12-16

⁴⁰ Dōwan a inde, winen mə dugwad awan, a nay pə cakay ana Yesu. A dukwen gərmec ù vo, a jan tə zəhha awan: «Kà zlak anak à nga nà, ki mba apan sa mbar nen aday zugol uno à ndav ite.»

⁴¹ 'Am anahan ata, a gan i zek wa anà Yesu. A ndədoy alay, a laman, ta sa ja: «U no. Mbar! Zugol anak kə ndəvak.»

⁴² Cəna, mbəlak məduwen ata a ndalay pə dōwan ata wa, a mbar kutok.

⁴³ Aya əna Yesu a gafan 'am pi zek wa lele, aday a razl anan, ta sa jan nà: ⁴⁴ «Zla wanak, aday kâ sa təkəren ləbara a anan anà dōwan bay. Əna zla saa kan zek anà dō sə gədan dundo anà way anga Mbərom, â zəzor iken. Aday varan way anà Mbərom, kawa a Tawrita ana Musa sa ja, sa vad panak awiyaway. Natiya dō ahay tâ san apan, zugol anak kə ndəvak.»

⁴⁵ Əna, dōwan ata a zla way anahan cəna, a gar anan dō ahay tə ləbara kawa sə təra apan. Anga nan, Yesu a mba apan sa zla à wulen su doh ahay, pə idə su dō ahay, sabay. A njahay wanahan nə, uho à kiβe. Cəkəbay, dō ahay ta zlak ayak pə cakay anahan ta day ahay wa fok.

2

Yesu a mbar anan dōwan a inde mə təra à məndak awan

Mata 9.1-8; Lukas 5.17-26

¹ Pə dəba sə nahay mənəcək wa cəna, Yesu a may ahay à Kafarnahum. Dō ahay fok tə sləne asa winen inde agay à wulen su doh. ² Tə halay nga bayak awan, aday man kə mbakak kwa mənəcək bay, uho kawa ù doh re. Aday Yesu winen apan i dakan atan anan 'am a Mbərom.

³ Dō ahay fudō tə gəbak ayak dōwan a tinen inde tə lala, winen mə təra à məndak awan. ⁴ Tə njadak man sə dəzle anan dōwan ata pə cakay ana Yesu bay, anga dō kə zalak ù doh awan, rođ ahay à məsudoh inde. Anga nan kutok, ta ján pa nga su doh, tə təba anan nga su doh à man ana Yesu winen mə tavay a uda ata awan.* Tə taran anan ayak dōwan pə lala ata tə liβer.

⁵ Yesu a canan anà adaf nga† a tinen ata cəna, a jan anà dōwan a mə təra à məndak ata awan, a wa: «Dəna uno, nə pəsek anan ines anak ahay coy.»

⁶ Kutok nà, miter sə Tawrita ahay mə njahay aya inde à man ata awan. Tə jalay à nga a tinen inde, ta wa: ⁷ «Dowan a anan a ja 'am ata nà, angama kəlanaw? A jənan pa 'am anà Mbərom. Waya sa mba apan sə pəse ines su dō anaw, kak si Mbərom a aday bina!»

* **2:4** Nga su doh a tinen mi cəβ a cəccəβ bay. Tə pəpay a pəpay. † **2:5** Adaf nga: tə bayak pə Yesu aday ta daf apan nga. ‡ **2:14** Lewi: kawa sa ja nà, Mata. Sləmay su dō kərtək awan.

⁸ Yesu a san anan ajalay nga a tinen a kwayan'a, a jan atan: «Kə jilen à mivel a kwanay inde matana ata nà, angamaw? ⁹ Ma da 'am a nə maw? Sa ja: “Nə pəsek anan ines anak ahay”, ata dāw, kabay, sa ja: “Slabak, gəba lala anak, zla”, ata dāw? ¹⁰ Əna u no kə sənən apan lele, nen Wan su Dō nà, məgala uno inde sə pəsen anan ines à dō ahay pə daliyugo.»

Matanan, a jan anà dōwan mə təra à məndak ata awan: ¹¹ «Nen apan ni jak: Slabak, gəba lala anak, zla agay!» ¹² Cəna, a slabak, a gəba lala anahan pə idə sə dō ahay fok, a zla wanahan. A gan atan masuwayan. Anga nan, tə həran nga à Mbərom, ta wa: «Kula dō canak anan anà way mə təra kawa həna anan bay.»

Yesu a ngaman anà Lewi

Mata 9.9-13; Lukas 5.27-32

¹³ Asa, Yesu a zla ta man sə bəlay sə Galile. Dō ahay fok ta zla pə cakay anahan, aday a dakan atan anan way. ¹⁴ Winen apan i zla ata nà, a canan ayak anà dōwan inde tə ngaman Lewi‡, wan ana Alfa, winen mə njahay a ù doh sə cakal jəngal. Yesu a jan, a wa: «Pəruho azar!» Lewi a slabak ca, a pərahan azar acəkan.

¹⁵ Pə dəba anahan a wa, Yesu a njahay tə njavar anahan ahay sa pa way əga Lewi. Dō sə cakal jəngal ahay pi zek tu dō sə atahasl ahay tə njahay pə cakay ana Yesu sa pa way à tuwez kərtək a wa, tinen bayak a sə pərahan azar.

¹⁶ Miter sə Tawrita à wulen sə Farisa ahay wa tə canan winen apan i pa way pə kərtək a tu dō sə cakal jəngal ahay, aday tu dō sə atahasl ahay nà, tə cəce pə njavar anahan ahay wa, ta wa: «A pa way pə kərtək a tu dō sə cakal jəngal ahay, aday tu dō sə atahasl ahay nə, angamaw?»

¹⁷ Yesu a sləne anan lele nà, a jan atan, a wa: «Dō dəvac a bay cəna, a gan may anà dō sə disise bay, si dō sə dəvac ahay. Nen na nay ahay sa naa ngaman anà dō sa ga way lele ataya bay. Əna na nay ahay nà, sə ngaman anà dō sə atahasl ahay.»

Acəce way pə sumaya

Mata 9.14-17; Lukas 5.33-39

¹⁸ Natiya, njavar a Yuhana ahay pi zek tɛ Farisa ahay, tinen apan ta ta ga sumaya. Do ahay ta jan anà Yesu: «Njavar a Yuhana ahay ta sɛ Farisa ahay ta ga sumaya, aday mbala anak ahay nɛ ta ga itɛbay nà, angamaw?»

¹⁹ Yesu a mbɛdahan atan apan, a wa: «A ga pikwen nà, do mɛ ngamay aya à man sɛ gɛba dalay nà, ti mba apan sa ga sumaya ite daw? Matanan bay! A alay a tinen pi zek tatɛ do sɛ gɛba dalay ata nà, ti ga sumaya kula bay. ²⁰ Əna pa pac a do sɛ gɛba dalay ata, tɛ bɛnak anan à wulen a tinen wa nà, ata ti ga sumaya kutok.

²¹ «Matana re, waya sɛ tapay zana wiya a pɛ zana anahan mɛduwer a anaw? İbay. Anga à man sɛ banay anan nà, mɛgabal sɛ zana wiya ata i zɛga anan apan mɛke ana zana mɛduwer ata awan, i ngɛraw.

²² «Aday dukwen, dɔwan sa mbaɛ mahay anahan mɛ kwasay a bay, à mbulo sa zlay S mɛduwer a nà, ibay. Anga mahay mɛ kwasay a bay ata kà sak a kwasay uda nà, i ngɛraw anan mbulo mɛduwer ata awan. Ata mahay i mbaɛ, aday mbulo dukwen kɛ nɛsek re. Sumor a nà, sa mbaɛ mahay mɛ kwasay a bay à mbulo wiya inde cite.»

Yesu nà, winen bahay sɛ luvon sa man uda awan

Mata 12.1-8; Lukas 6.1-5

²³ Pa pac a inde nà, luvon sa man uda awan, atɛ Yesu tɛ njavar anahan ahay ta zla tɛ guvo sa ndaw. Tinen apan ti zla ata nà, njavar anahan ahay ta kad ndaw sa pa.

²⁴ Farisa ahay tɛ canan cɛna, tɛ cɛce pɛ Yesu wa kutok, ta wa: «Ca apan, ta ga way aday tɛde abay sa ga pɛ luvon sa man uda awan bay ata nɛ angamaw?»

²⁵ Yesu a mbɛdahan atan apan, a wa: «Kula kwanay kɛ jingen way ana Dawuda sa ga tu do anahan ahay, à alay a may a han apan ata itɛbay daw? A ga nɛ kɛkɛmaw?»

²⁶ A alay a Abiyatar winen bahay nga su do sɛ gɛdan dundo anà way ahay anga Mbɛrom ata nà, Dawuda a zla à jawjawa sɛ mazlaɓ a Mbɛrom, a ray pen ma ga nga anga Mbɛrom. Tɛde abay saa pa daw

ata nà, tinen do sɛ gɛdan dundo anà way ahay taayak ba. Əna Dawuda kà pak tu do anahan ahay re.»

²⁷ Yesu a jan atan kutok: «Mbɛrom a daw luvon sa man uda awan nà, anga do, bina a daw do anga luvon sa man uda awan bay.

²⁸ Kɛtanen, nen Wan su Do nà, nɛ lavan nga anà luvon sa man uda awan.»

3

Yesu a mbar anan dɔwan a inde ma mac alay awan

Mata 12.9-14; Lukas 6.6-11

¹ Pɛ dɛba anahan a wa nà, Yesu a zla u doh sɛ wazay* maza asa. Dɔwan inde à man ata ma mac alay awan. ² Do manide a Yesu aya inde nà, tinen apan ti dɛfan ide. Kak kɛ mbɛrak anan dɔwan ata pɛ luvon sa man uda awan nà, ata aday ti man anan mungok. ³ Yesu a jan anà dɔwan ma mac alay ata awan: «Slabak, tavay pa 'am sɛ do ahay.»

⁴ Cɛna, a cɛce pɛ do ahay wa, a wa: «Pɛ luvon sa man uda nà, cɛved inde sa ga mer su way lele awan, kabay cɛved inde sa ga mer su way lelibay awan, daw? Tɛde sa tam anan sifa su do daw, bɛzi lele nɛ sɛ lizen anan sifa daw?» Əna ta ngam sɛ mbɛdahan apan bay.

⁵ Yesu a ca patan nerre tɛ mivel awan, aday asɛder a tinen ata dukwen kɛ cɛbak anan ite. A jan à dɔwan ma mac alay a ata kutok: «Ndɛdoy anan alay anak!» A ndɛdoy anan acɛkan, alay anahan a pɛsak ike. ⁶ Farisa ahay tɛ canan cɛna, ta nay ahay uho, aday tɛ halay nga pɛ kɛrtek a tu do ana Hiridus ahay, aday tɛ pɛlay cɛved sɛ lize anan Yesu.

Do ahay bayak a ta zla à man a Yesu

⁷⁻⁸ Yesu a slabak à wulen a tinen wa, a zla way anahan pɛ bɛlay sɛ Galile tɛ njavar anahan ahay. Do ahay bayak a tɛ pɛrahak anan azar. Ta nay ahay kwa à Galile wa, kwa à Urɛsalima wa, tu do sɛ Yahudiya ahay fok, aday à Idumiya wa, pi zek tu do ahay sa nay ahay kwa à dɛba sɛ zlinger sɛ

§ 2:22 Mbulo sa zlay nà, way sa mbaɛ uda mahay kabay a'am sa sa, anga do sa bar ahay. Aday dukwen, kak winen wiya a nà, a ngɛraw kawa atɛ gɛzla tɛ kukwar sa kad ata bay. * 2:25 Ca pɛ 1 Samuyila 21.2-7. * 3:1 Doh sɛ wazay sɛ Yahuda ahay, bina egliz bay.

Urdon wa, aday tu kon sə cakay sə Tirus tə Sidon ahay wa fok.

⁹ Anga nan kutok, Yesu a jan anà njavar anahan ahay tē pəlan kwalalan cədeu awan, aday i njahay uda awan, bina dō ahay tinen apan ti ngədec anan kə zalak. ¹⁰ Kə mbəarak dō sə dəvac ahay bayak awan. Anga nan, dō sə dəvac azar aya cara cara tə zəgahak ayak apan, aday tā njad sə laman à Yesu ite. ¹¹ Dō sə setene ahay ite, tə canan à Yesu a cəna, tə slahay pa 'am anahan, ta zlah, ta wa: «iken nə Wan a Mbərom!» ¹² Yesu a gafan 'am anà setene ataya tā sa jan anà dōwan winen wayaw bay.

Yesu a walay dō maslan anahan ahay kuro nga cew

Mata 10.1-4; Lukas 6.12-16

¹³ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a ján way anahan à bəzłom, a ngaman ayak à dō ahay kawa sa nan fok. Ta nay pə cakay anahan awan. ¹⁴ Winen ite, a walay wa kuro nga anahan a cew, a ngaman atan nə dō maslan ahay. A jan atan, a wa: «Nə walay kwanay nà, aday ki njihen ti nen, ata ni slan kwanay saa wazay, ¹⁵ saa razl setene ahay tə məgala a nen saa varak ikwen ata awan.»

¹⁶ Dō a mə walay a kuro nga cew ataya nà, sləmay a tinen aya həna: Simon (Yesu a daf apan sləmay hinen, a ngaman Piyer†), ¹⁷ atə Yakuba tə Yuhana, wan ana Zebede ahay (Yesu a daf patan sləmay re, a ngaman atan Bowanerges ahay, kawa sa ja nà, wan ma dac Mbərom ahay‡), ¹⁸ Andəre, Filip, Bartilome, Mata, Tomas, Yakuba wan ana Alfa, Tade, Simon, dō manidə sə Ruma ahay, ¹⁹ tə Yudas Iskariyot, dō saa ga daf pə Yesu.

Yesu a razl setene ahay tə məgala a Mbərom

Mata 12.22-32; Lukas 11.14-23, 12.10

²⁰ Atə Yesu tə njavar anahan ahay ta may ahay agay. Asa, dō ahay tə halay nga kə zalak, aday Yesu tə njavar anahan ahay tə njadak alay a sa pa way bay. ²¹ Dō anahan ahay tə sləne 'am ata nà, ta nay sə gəbak anan ayak, anga dō ahay ta wa: «I ga nə nga a vawan.»

²² Miter sə Tawrita aya inde, ta nay ahay kwa à Urəsalima wa. Ta wa: «Bə'elzebul apan!§» Azar aya ta wa: «Ayaw! Fakalaw sə varan məgala sa razl anan setene ahay.»

²³ Yesu a ngaman ayak anà dō ataya pə cakay anahan, a jan atan 'am ta 'am sə jike, a wa: «Fakalaw i mba apan sa razl Fakalaw nə kəkəməw? ²⁴ A wulen sə bahay kərtek a inde nà, kak dō anahan aya tinen apan ti vad zek nə, bahay ata i tavay nga mba daw? ²⁵ Kak dō su doh ahay, 'am kə zlak atan pi zek bay nà, doh ata i tavay nga mba daw? A'ay. I gugwes. ²⁶ Matana re, kak Fakalaw kə slabakak pi zek anahan a nà, gədan anahan a i gəzla cew nà, i tavay nga mba daw? A'ay. I lize.

²⁷ «Dowan saa mba apan sa zla ù doh su dō gədan a saa ngəzəray panan way anahan ahay nà, ibay. Si kə lahak apan kurre kə jawak anan dōwan ata awan, aday i saa mba apan sa zlan ù doh sa ray panan way anahan ahay nà, na.

²⁸ «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Dō ahay ti ga ines, ti jənan pa 'am anà Mbərom dukwen, i pəsen atan anan fok re. ²⁹ Əna dō sə jənan pa 'am anà Apasay Cəncan a nà, i njad apəse 'am sə atahasl anahan kulibay. Anga ines anahan a sa ga ata nà, i njahay apan sə viyviya awan.»

³⁰ Yesu a ja matanan nà, anga dōwan ataya ta wa: «Apasay lelibay inde apan.»

Mərak a Yesu ahay tatə may anahan Mata 12.46-50; Lukas 8.19-21

³¹ Pə dəba anahan a wa nà, mərak a Yesu ahay tatə may anahan ta nay. Tə dəzle cəna, tə tavay uho, ta slan apan dō saa ngaman ayak. ³² Dō ahay inde bayak a mə njahay a pə cakay anahan ta jan kutok, ta wa: «Atə may anak tə mərak anak ahay, tinen mə tavay aya uho, tə cəce iken.»

³³ Əna Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «May uno, mərak uno ahay, ata nə atə wayaw?» ³⁴ A ca pu dō sa van nga tew ataya, a wa: «Sə təra mərak uno ahay aday may uno nà, tinen. ³⁵ Dō sa ga way sa zlan à nga anà Mbərom ata nà, sə təra may uno tə mərak uno nə winen adəka.»

† 3:16 Kawa sa ja nà, Pəkərad. ‡ 3:17 Anga ta ga mivel bəse bəse kawa adac a Mbərom. § 3:22 Bə'elzebul nà, sləmay ana Fakalaw re.

4

*Jike su do sa casl ndaw
Mata 13.1-9; Lukas 8.4-8*

¹ Yawa, Yesu a dazlan sə wazan à do ahay maza pa 'am sə bəlay sə Galile. Do ahay bayak a tə halay nga pə cakay anahan. Anga nan, a ján à kwalalan inde saa njahay uda pa nga sə bəlay. Do ahay fok mən jahay a pə yugo. ² Yesu a dakan atan anan way ahay bayan a tə jike ahay. A wazo anahan a inde a jan atan, a wa:

³ «Pəken sləmay. Dowan inde a zla à guvo, saa casl ndaw. ⁴ Winen apan i casl ndaw ata kutok, zahav a guce panan pə cəved, aday məvuhom ahay tə dagay anan. ⁵ Zahav azar a, a guce pə saray pəkərad, ta hay ahay bəse, anga yugo inde bayan a ibay. ⁶ Əna pac a sləray cəna, a butoy anan aday a vak anan, anga sləlay a ibay. ⁷ Zahav azar a a guce à wulen sə adak inde. Ta ha cəna, ta har pi zek tə adak, əna adak a bənan mbiyed, ndaw ata kə nahak bay. ⁸ Əna zahav azar a a guce pə yugo lele awan. Winen a hay cəna, a har, a zla nga uho, a nah kutok. Kərtək awan, hawal sa ndaw apan nə kwa kuro maakan, hinen ahay, hawal sa ndaw kwa kuro mbərka. Azar aya inde dukwen, hawal sa ndaw apan nə səkat səkat.»

⁹ Yesu a jan atan kutok: «Sləmay inde pə dowan a nə, à sləne 'am a anan.»

*Yesu a ja 'am tə jike nə angamaw?
Mata 13.10-17; Lukas 8.9-10*

¹⁰ Pə dəba anahan a wa nə, Yesu winen taayak tu do maslan anahan ahay kuro nga cew, tu do maza aya ma van nga tew ata, tə cəce panan 'am anahan sa jan atan tə jike ata awan. ¹¹ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay nə, way mi der aya à bahay a Mbərom a inde ata nə, winen a kə gak ikwen panan akar sa 'am sə bahay anahan a coy. Əna do maza aya nə, ti sləne way ahay fok nə, si ta 'am sə jike, ¹² anga aday: Tā ca apan, əna tə canan bay,

tā pak apan sləmay, əna tə sləne bay.
Bina aday tā saa may ahay pə cakay ana Mbərom bay,
aday Mbərom à pəsen atan anan ines a tinen ahay bay.*»

* 4:12 Ca pə Esaaya 6.9-10.

*Yesu a pəsak anan jike su do sa casl ndaw
ata awan*

Mata 13.18-23; Lukas 8.11-15

¹³ Yesu a jan atan asa, a wa: «Kə slənen 'am sə jike a anan bay dəge? Matanan acəkan! Ki i slənen 'am sə jike ahay kula sabay asanaw? ¹⁴ Do sa casl ndaw ata nə, a casl nə 'am a Mbərom. ¹⁵ Zahav sa ndaw pə cəved ata nə, do sə sləne 'am a Mbərom a ahay. Pə dəba anahan a wa nə, ti təma anan bəse, əna Fakalaw i nay, i wudəh anan 'am a ma casl à tinen inde ata awan, anga aday à hay bay.

¹⁶ «Do maza aya awan, ta ga minje tə zahav ma casl a pə saray pəkərad ata awan. Tə slənek 'am a Mbərom nə, tə təma anan bəse tə ataslay mível awan. ¹⁷ Əna 'am ata a pak sləlay à mível a tinen inde bay. Anga nan, dəcə i tan atan à nga, kabay ajugwar 'am i nay ahay patan anga 'am ana Mbərom nə, ti mbəsak cəved sa 'am a Mbərom.

¹⁸ «Do maza aya ta ga minje tə zahav ma casl a à wulen sə adak inde. Tinen apan ti sləne 'am a Mbərom cite. ¹⁹ Əna way sə daliyugo inde cara cara. Ti sapat zek tə way sə daliyugo ahay, ti gan may à zlile sə daliyugo ahay, ti ga ubor si zek pə way ahay cara cara. Way ataya fok nə, ti bənan mbiyed anə 'am a Mbərom, aday à nah bay.

²⁰ «Do maza aya asa, ta ga minje tə zahav sa ndaw ma casl a pə yugo lele awan. Tinen apan ti sləne 'am ana Mbərom ma ja awan, tə təma anan lele, ta zla nga uho pa 'am a Mbərom. Anga nan, kərtək a i nah lele, hawal i ga apan kwa kuro maakan, hinen ahay ti nah dukwen, hawal i ga patan kwa kuro mbərka, azar aya kutok ite, ti nah, hawal i ga patan səkat səkat.»

*Man sa daf lalam
Lukas 8.16-18*

²¹ Yesu a jan atan asa, a wa: «Kak, tə hanak uko pə lalam nə, ti der anan ta sə hərok apan tasa, kabay ti daf anan ù vo lala daw? Lele nə, sa daf anan pə way sa daf lalam a bidaw? ²² Sənen anan, way mi der a, aday i njad zek bay nə, ibay. Wurwer sə way saa dəzley ahay ipec məduwen a bay dukwen ibay re. ²³ Anga nan kutok, kak do, sləmay inde apan cəna, à sləne!»

24 A jan atan re asa: «Gen anan nga anà way a kwanay sə sləne ahay. Tasa a mbala a kwanay sə lavay anan way ata nà, Mbərom i lavak ikwen anan dukwen tə winen awan asa, aday i zəgahak ikwen anan apan. 25 Do kə təbək anan sləmay sə sləne 'am nà, Mbərom i zəgahan anan sə sləne 'am ite re. Aday dō kə tacak anan sləmay, anga a nan sə sləne 'am bay nà, Mbərom i zəgahan anan sə tacan anan apan re.»

Jike sə zahav ma casl a à guvo

26 Yesu a jan atan 'am maza awan, a wa: «Bahay a Mbərom a ga minje nà, tu dō sa casl zahav à guvo. 27 A njak ahan, à njak ahan bay dəp nà, luvon tə ipec, zahav nə i ha, i har, mənəna winen sa san a təra nə kəkəməw nà, a san bay. 28 Yugo nà, a ha anan zahav taayak, a təra anan gujed, aday a təra anan gusuko, azanan asa, a zla nga uho, a nah zahav sə way asa re. 29 Pə dəba anahan sa nah ata wa asa, i bəbez dem anahan saa car, sə halan nga anga way kə nahak.»

Jike sə zahav sa wan sə bəzan

Mata 13.31-32, 34; Lukas 13.18-19

30 A ja asa, a wa: «Di ga anan minje tə bahay a Mbərom nà, ta ma asa anaw? Kabay dī dəkay anan nə tə jike wura asa anaw? 31 Bahay a Mbərom a ga minje nà, ta wan sə bəzan†. Winen ma kac a pə zahav sə way sə daliyugo. 32 Əna aday tə caslak anan à məkə cəna, a ha, aday a har nà, a zalay dədazl si sé azar aya awan. Alay si sé anahan aya nə məduwen aya awan. Məvuhom ahay ti mba apan sə njahay uda à sise anahan awan tu doh a tinen aya təkə.»

33 Yesu a təkəren 'am anà dō ahay nà, tə jike ahay bayak a kawa həna anaya awan, aday kawa ana dō ahay sa mba apan sə sləne. 34 Kà jak atan 'am sə awan maza mənəna jike bay. Əne pə dəba anahan a wa nà, atə Yesu, tinen mə mbəsak a taayak. A alay ata kutok, a dakan atan anan 'am sə jike aya awan.

Yesu a gəfan 'am anà atə mad tə a'am

Mata 8.23-27; Lukas 8.22-25

† 4:31 Yesu a ga minje nà, ti sé sə əga tinen a inde.

35 Pa pac ata kərtek awan, suko a ga bine siwaw nà, Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Takasuko pa day uho.» 36 Tə slabak, tə mbəsak anan dō ahay mə halay nga kutok. Njavar anahan ahay ta zla à kwalalan anahan sə lahan ata uda pa 'am ata awan, tə njahay uda awan. Tə gəba anan, ta zla way a tinen, aday kwalalan azar aya dukwen inde à man anahan ata awan. 37 Tə dəzle à mamasl sə bəlay nà, vəvara məduwen a a slabak pa nga sə a'am. Məsugurndolon sə a'am ahay tə slabak, a nan à kwalalan sa rah coy. 38 Yesu nà, winen ma njak ahan awan ta sə dəba, à slaway a inde, nga anahan ma daf a pə way aday à gan dədaf‡. Njavar anahan ahay tə dazlan, tə pədək anan ta sa jan: «Miter, dī lize kutok nə, a gak à nga wa itəbay dāw?» 39 Yesu a slabak, a gəfan 'am anà mad, a jan 'am anà məsugurndolon sə a'am ahay, a wa: «Njihen bəbətək bəbətək! Bəlay, iken dukwen ngatay aday, njahay tetəmtəme!» Mad a mbəsak sa bal, anga nan, bəlay dukwen kə njahak tetəmtəme acəkan. 40 Yesu a cəce pə njavar anahan ahay wa kutok: «Kə jəjiren nà, angamaw? Kə dəfen upo nga fan bay kələdaw?» 41 Ta ma nga sə jəjar pi zek asa. Ta ja à wulen a tinen, ta wa: «Do wura həna anan anaw? Atə mad tə məsugurndolon sə a'am ahay dukwen tə dəfan apan ata nà?»

5

Yesu a mbar anan dōwan a inde tə setene aya à nga inde

Mata 8.28-34; Lukas 8.26-39

1 Yesu a nay pa 'am sə bəlay, pa day su kon sə Gerasina ahay, tinen tə njavar anahan ahay fok. 2 A dazay ahay à kwalalan wa cəna, dōwan inde, winen tə setene aya à nga inde, a nay ahay à wulen sə jəvay ahay wa, i zla pə cakay a Yesu.

3 Dōwan ata a taa nahay way anahan nà, à wulen sə jəvay ahay inde. Dōwan a mba apan sa ban anan aday sə jaway anan bay. Tə jawak anan à səsile inde dəp nà, a kad anan fok. 4 Saray bayan awan, tə banak anan tə calalaw, alay tə saray a təkə fok,

‡ 4:38 Way sa daf apan nga à man sa njak ahan, aday à gan dədaf à nga ata awan.

əna, a taa slad anan nduroc nduroc fok re. A zalan mægala ana do sə pəlay sa gan nga ataya fok. ⁵ Luvon tə ipec fok, winen apan i bar à wulen sə jəvay ahay inde. Winen apan i zlah à bəzlom ahay inde, aday a ta zek mbəlak awan tu kon.

⁶ Əna a canan ayak à Yesu winen apan i nay ahay cəna, a hawan ayak pa 'am, a dukwen gərmec ù vo. ⁷ A zlah pi zek tə məgalak awan, a wa: «Iken Yesu, Wan a Mbərom sə bagəbaga mburom, kə pəlay puno wa maw? Na gak kem tə sləmay a Mbərom, kà ga alay ti nen bay ite.» ⁸ A jan matanan ata nà, anga ba Yesu kà jak anan: «Iken apasay lelibay awan, hayak à dōwan a anan wa.»

⁹ Yesu a cəce panan kutok: «Sləmay anak a nə wayaw?»

A mbəfahan apan: «Sləmay uno Daskalak, anga manay bayak awan.»

¹⁰ A dubok a Yesu tə mindel, a wa: «Kem, kà sa razl setene a anaya dəren pə daliyugo a anan wa bay ite.»

¹¹ A man ata aday nà, gadura ahay inde bayak a pa zar kon, mə jugwar aya awan. ¹² Apasay lelibay ataya ta jan à Yesu kutok: «Varan umo cəved, mǎ zla à gadura a anaya inde ite.» ¹³ Yesu a varan atan cəved acəkan, tǎ zla à gadura ahay inde. Ta nay à dōwan ata wa, tə ndərmađ à gadura ahay inde kutok. Gadura ahay ta haw way a tinen, tə haway kwa ahay pa zar kon wa, tə dazak ayak kwa pa 'am məgujungu je wa à bəlay inde. Gadura ahay ti ga mbulo cew, əne tə lizek fok.

¹⁴ Matanan, do sa gan nga anà gadura ahay tə canan cəna, ta haw way a tinen agay. Ta tan 'am anà ləbara awan à wulen su doh məduwen awan, aday à wulen su doh sə kiəbe ahay fok re. Do ahay ta nay ahay sa ca pə way ata awan.

¹⁵ Tə dəzley ahay pə cakay a Yesu cəna, tə canan à dōwan a apasay lelibay aya sa nay ahay wa ata awan, winen mə njahay awan, winen tə zana pi zek kutok. A san nga anahan zle lele coy. Aday ta ma nga pə ajəjar. ¹⁶ Do a sə canan anà masuwayan ataya tə təkəren ləbara sə təra pə dōwan ata awan, aday pə gadura ahay fok anà do sa zlak ayak ataya awan. ¹⁷ Do sa man ataya

tə dazlan sə dubok Yesu aday à zla ù kon a tinen wa.

¹⁸ Yesu winen apan i ján à kwalalan inde mba, dōwan apasay lelibay aya sa nay ahay wa ata a jan anà Yesu nà: «Nə pərahak azar ite.» ¹⁹ Əna Yesu kə mbakak anan cəved sa zla maya tə winen bay, əna a jan, a wa: «Zla agay, təkəren anan anà do su doh anak ahay nə ləbara sə way sə təra apak ataya, aday ka gan i zek wa anà Mbərom Ba Məduwen nə kəkəmay ata awan.» ²⁰ Dōwan ata a zla way anahan, a dazlan sə təkəren anan ləbara ataya pə daliyugo sə Dekapol, kawa ana Yesu sa gan fok, aday a gan masuwayan anà do sə sləne ataya fok.

Atə Zayrus tə uwar sə laman alay à zana a Yesu ata awan

Mata 9.18-26; Lukas 8.40-56

²¹ Natiya, Yesu a takasay bəlay, a nay pa day sə agay asa. Do ahay tə halay nga pə cakay anahan bayak a pa 'am sə bəlay.

²² Dōwan inde, tə ngaman Zayrus, a zlak ayak à man a Yesu. Winen do məduwen awan, sə lavan nga anà mer su way ù doh sə wazay nà, winen. A dəzley ahay pə cakay anahan nà, a dukwen gərmec ù vo anà Yesu. ²³ A gan may kə zalak, a wa: «Dəna uno inde, winen dəvac awan, i mac! Kem, hayak, daf apan alay anak ite, aday à mbar, à njahay zay.» ²⁴ Yesu a slabak, a pərahan azar.

Aday, Yesu winen apan i zla nà, do sə pərahan azar ahay tə ngədəc anan pə cəved. ²⁵ Uwar a inde à man ata awan, dəvac a ite re. Ava kuro nga cew, mez winen apan i pəkan ahay à kutov wa hwiya. ²⁶ Kà gak dəcə à alay sə doktor ahay wa nə bayak awan. Kə lizek anan zlıle anahan fok, aday kə njadak apan zay bay re, dəvac anahan a ma nga sə zakay bugol.

²⁷⁻²⁸ Iyo, uwar ata kə slənek ləbara a Yesu. Anga nan, a nay ahay à wulen sə do ahay wa ta sə dəba anahan. A jalay nà: «Abay nǎ njad sə laman alay anà zana anahan a cəna, ni mbar.» A laman à zana awan cəna, ²⁹ mez anahan sa taa pəkay ata a dəkac ma kərtek. A jəjam anan zek anahan nà, cəcaḅ cəcaḅ a san zle kə mbərak à dəcə anahan wa.

³⁰ Yesu ite, a san zle, mægala kà nak ahay à winen wa. A mbəda zek à wulen sə do ahay inde, a cəce: «Wayə sə lumō anà zana anaw?»

³¹ Njavar anahan ahay tə mbədahan apan, ta wa: «Kə canan zle, do ahay tinen apan ti ngədec iken. Kutok nà, ki cəce do sə lamak asa daw?»

³² Əna Yesu winen apan i ca ide tuwwe hwiya, anga a nan sə canan à dōwan sa ga awan ata awan. ³³ Uwar ata a canan à masuwayan ata sə təra i zek anahan inde ata nà, a jəjar pi zek yibyeḅ anga zlawan. A nay, a dukwen gərmec ù vo anà Yesu, a təkəren anan 'am ataya fok. ³⁴ Yesu a jan kutok, a wa: «Mazar uno, adaf nga anak pi nen ata kə mbərak iken! Həna dəvac anak inde sabay. Zla agay tə zay.»

³⁵ A alay a Yesu winen apan i ja 'am ata mba cəna, do ahay ta nay àga Zayrus wa, winen do sə lavan nga anà doh sə wazay ata awan, ta wa: «Zayrus, dəna anak nə kə ndəvak zek. Kə vawan nga anà Miter fan sabay.»

³⁶ Yesu kà gak anan nga anà 'am a tinen ata bay, a jan anà Zayrus: «Kə jəjar bay, daf upo nga lele cəna coy!»

³⁷ Kutok, Yesu a dazlan sa zla àga Zayrus asa. Əna kə mbakak anan cəved à do ahay fok sə lagay anan bay, si anà Piyer, aday anà Yakuba tə mərak anahan Yuhana. ³⁸ Tə dəzle àga Zayrus nà, Yesu a sləne do ahay tinen apan ti yam tuhwa, ti zlah, dəce inde. ³⁹ A zla ù doh, a ja: «Kə bəbilen awan bay. Ki yimen angamaw? Dəna a anan kə məcak bay. A njak ahan ca!»

⁴⁰ Man su do ataya tə mbasay apan. Yesu a rəzlay atan uho fok, a mbəsak ù doh nà, bəbay ta may ana dəna ata awan, tə apan njavar anahan maakan ataya awan. Tə dəzle pə cakay ana dəna ata awan. ⁴¹ A bənan anan alay a dəna ata awan, a jan: «*Talita kumi!*» kawa sa ja nà: «Dənama, slabak!»

⁴² Kwayan'a, dəna ata a slabak, a dazlan sa bar. Aday do ahay tə jəjar pi zek bayan awan. Ava ana dəna ata nà, kuro nga cew.

⁴³ Yesu a gafan atan 'am lele, a wa t̄a saa jan

à dōwan bay. A jan atan asa t̄ə varan way sa pa à dəna ata awan.

6

Do sə Nazaratu ahay tə dafak nga pə Yesu bay

Mata 13.53-58; Lukas 4.16-30

¹ Kagasl, Yesu a slabak à man ata wa, a zla ù kon anahan à Nazaratu asa. Njavar anahan ahay tə pərahan azar. ² Winen à man ata awan, luvon sa man uda awan a dəzley ahay nà, Yesu a dazlan sə dəkay anan 'am a Mbərom ù doh sə wazay*.

Do ahay bayan awan inde, tə sləne 'am sə tətak way a anahan ata nə a gan atan masuwayan, aday ta wa: «A tətakay way a anaya awanaw? A njad kəlire sə asan way† a anan kəkəməw? Aday, a ga masuwayan həna anan cara cara nə ta maw? ³ Na wa, winen nə do sə cəced dədom ba? May anahan Mariyama bidaw? Mərak anahan ahay inde, atə Yakuba, tatə Yoses, Yuda, Simon, aday məran dəna aya dukwen inde, tinen à wulen a mənuko awan ba?» Anga nan kutok, ta ngam sa daf nga pə Yesu bay.

⁴ Yesu a jan atan, a wa: «Do ahay ta gan nga anà 'am ana do maja'am a Mbərom kwa ta sə wura fok. Əna ù kon anahan awan, à mamasl su do anahan aya awan, aday ù doh anahan a nà, dōwan a gan nga anà 'am anahan ahay itəbay.»

⁵ Natiya, Yesu kə njadak sa ga masuwayan à man ata kwa wura bay. Si a daf alay pu do sə dəvac azar aya ngal, a mbar atan. ⁶ A gan à winen awan wadan wadan, anga adaf nga a tinen inde pə Mbərom kwa mənjoek ibay.

Mer su way ana do maslan a kuro nga cew ataya awan

Mata 10.5-15; Lukas 9.1-6

Pə dəba a way ata wa nà, Yesu a zla pu kon sə daliyugo ata fok, a dakan anan way à do ahay. ⁷⁻⁸ A alay ata awan, a nan à Yesu sa slan anan do maslan anahan kuro nga cew ataya à wulen su doh aya inde. A halan atan nga, aday a varan atan mægala sa razl apasay lelibay aya awan.

A jan atan kutok, a wa: «Ni slan kwanay nə cew cew. Kà saa gəben awan pə alay

* **6:2** Doh sə wazay sə Yahuda ahay, bina egliz bay. † **6:2** Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

anga cæved bay, kwa way sa pa, kwa mbulo sã dala. Ki gæben nã, si sukol, ⁹ tækarak, aday zana ðukwen kærtek.» ¹⁰ A jan atan asa, a wa: «Kak ki zlen à wulen su doh a nã, njihen nã àga ðowan a sã tãma uda kwanay ata awan. Ki njihen àga winen hus pã luvon a kwanay saa zla way a kwanay.

¹¹ Əna aday ðo sa man ataya tã tãmahak kwanay bay ite nã, zlen way a kwanay à man ata wa, aday kã bãzlãmen morbodok su kon a tinen pã saray a kwanay ahay wa, anga aday tã san pi zek tinen tã ines aya awan.»

¹² Do maslan a Yesu ataya ta zla, tã wazan à ðo ahay, aday tã mbãðahan lœn ì ines a tinen ahay. ¹³ Tã rãzlak setene ahay bayak awan, aday tã mbãrak ðo sã ðãvac ahay bayak awan ta sã mbãðan atan amar pa nga.

Amac ana Yuhana, ðo sa gan baptisma anã ðo ahay

Mata 14.1-12; Lukas 9.7-9

¹⁴ Iyo, bahay a inde mæduwen awan, tã ngaman Hiridus, a slãne lãbara ana Yesu, anga ðo ahay fok tinen apan ti tãker lãbara a Yesu kwa aha fok.

Do ahay ngal ta ja, ta wa: «Yuhana, ðo sa gan baptisma anã ðo ahay ata, kã mak uho.» Tã ðakan à Yesu nã, Yuhana. Anga nan, ta ja nã, a mba apan sa ga masuwayan ahay ata nã, na.

¹⁵ Do maza aya ite, ta wa: «Yesu nã, Eliya‡.»

Aday ðo hinen ahay ðukwen ta wa: «Winen nã, ðo maja'am a Mbãrom hinen, kawa ðo maja'am a Mbãrom sã kwakwa ataya awan.»

¹⁶ Əna Hiridus a slãne 'am ataya fok nã, a ja, a wa: «Yuhana, nen sa gad panan nga ata nã, kã slabakak ahay à mãke wa!»

¹⁷⁻¹⁸ Kwakwa ata nã, Hiridus a gãba anan Hirudiya, uwar ana wanbay anahan a inde, tã ngaman Filip. Anga nan, Yuhana a jan, a wa: «Ki jipen pã uwar tã mãrak anak nã, lelibay. Way ata nã, ines!» Anga nan kutok, Hiridus a jan anã ðo ahay tã ban anan Yuhana. Ta ban anan, tã ðãfak anan ayak ù doh sã dangay.

¹⁹ Natiya kutok, Hirudiya a nan idẽ à Yuhana, a gan may sã lize anan. Əna, kã

njadak apan cæved a bay. ²⁰ Aday ðukwen Hiridus a jãjaran anã Yuhana. A san zle, Yuhana a nã, winen ðo lele awan, aday ðidẽm a pa 'am a Mbãrom. Anga nan re, a gan nga lele. A ta pak slãmay pa 'am anahan awan nã, a wusen nga, əna hwiya a gan may sã slãne asa.

²¹ Pã luvon a inde kutok, Hirudiya a njad cæved sa ban anan Hiridus pã kwande. Azar uko sã bayak pã luvon sã wahay anan bahay Hiridus a ga. A da way sa pa, a ngaman anã ðo sã zlile ahay pã daliyugo sa Galile, pi zek tu ðo sã lavan nga anã suje ahay fok, pi zek tã bahay sã daliyugo ataya awan. ²² Kutok nã, ðãna a Hirudiya inde, a zlak ayak, a gãrvan atan. Agãrav anahan ata lele, kã zlak anan à nga anã bahay Hiridus tu ðo anahan ahay fok. Aday Hiridus a cãce pã ðãna ata wa, a wa: «A nak nã maw? Way anak saa cãce fok ni varak anan.» ²³ Dãrzalah a mbãðan apan, a wa: «Ni varak anan way anak saa cãce ata fok, kwa i ðãzle hus pa sã gãzla anan bahay uno ì zek wa cew ðãp nã, ni varak anan.»

²⁴ Dãna dalay ata, a nay uho, a jan anã may anahan, a wa: «Mamay, nã cãce nã maw?»

May anahan a wa: «Cãce nã, tã gãðak ahay nga a Yuhana.»

²⁵ Cãna, ðãna a dalay ata awan a may ahay pã cakay ana Hiridus, a jan, a wa: «U no ki gad anan nga anã Yuhana, aday vuro anan ahay hãna à kwatama inde.»

²⁶ Way a mã cãce ata kã zlak anan à nga anã Hiridus sabay fok. Əna ba kã mbãðak anan pa 'am ana ðo anahan mã ngamay ataya coy. I varan anan bay nã, i ga zek sabay. ²⁷ Matanan, a slan suje kærtek, aday à gãðan anan ahay nga a Yuhana à kwatama inde. ²⁸ Suje ata a zla ù doh sã dangay, a gãðay nga pã Yuhana wa. A nãn anan à kwatama inde, a varan anã ðãna a Hirudiya. Winen ite a tãma anan cãna, a varan anan anã may anahan. ²⁹ Njavar a Yuhana ahay tã slãne lãbara awan cãna, ta zla saa gãbay anan ahay mãsinde a Yuhana, ta la anan.

‡ 6:15 Eliya nã, ðo maja'am a Mbãrom kwakwa awan.

Yesu a varan way sa pa anà do ahay ti ga mbulo dara

Mata 14.13-21; Lukas 9.10-17; Yuhana 6.1-14

³⁰ Aday, do maslan a Yesu ataya ta may agay kutok. Tə halan nga pə cakay, tə dazlan sə təkəren anan way a tinen sa ga, aday sa jan anà do ahay fok.

³¹ A alay ata nà, do ahay tinen apan ti zlak ayak, tinen apan ti zla way a tinen bayak awan. Atə Yesu tu do maslan anahan ahay ta njad cəved aday ti pa way bay. Anga nan kutok, Yesu a jan atan, a wa: «Kwanay, hayak ikwen ahay taayak a kwanay awan, zluko à kiβe à man a dowan inde uda ibay ata awan. Ata, dī njad sa man uda mənjæk.» ³² Ta ján à kwalalan inde, aday ta zla kəcah pə do ahay wa à kiβe.

³³ Do ahay bayak a tə canan atə Yesu tə njavar anahan ahay tinen apan ti zla way a tinen. Aday dukwen ta san atan zle. Anga nan, do ahay ta nay ahay à wulen su doh ahay wa cara cara, ta haw tə saray à man ana Yesu saa zla. Tə lahan atan à Yesu tə njavar anahan ahay re.

³⁴ Yesu a dazay ahay à kwalalan wa cəna, a canan anà do ahay bayak awan. Do ataya ta gan i zek wa, anga tinen kawa təman ahay, aday mənjenja do sa gan atan nga. Anga nan, Yesu a dazlan sə dakan atan anan way ahay fok.

³⁵ Anga luvon winen apan i ga ata nà, njavar a Yesu ahay ta nay pə cakay anahan, ta wa: «Mənuko à man kiβe inde, aday luvon winen apan i ga. ³⁶ Suwan, mbakan cəved anà do ahay tã zla à wulen su doh ahay, pə culok ahay, aday ti i sukom way sa pa ahay.»

³⁷ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay a viren atan way sa pa awan.»

Njavar anahan ataya, ta jan, ta wa: «A nak ma saa sukumay ahay way sa pa tə dala sə *dinar*Š səkat cew, anga aday mi varan atan acəkan daw?»

³⁸ Yesu a cəce patan wa asa, a wa: «Tapa sə pen inde pikwen həna nə jugumaw? Ənga, cen apan aday.»

Ta cay ahay apan, ta jan: «Inde nà, tapa sə pen ahay dara, tə kələf ahay cew.»

³⁹ Kagasl, Yesu a jan anà njavar anahan ahay tə njahay anan do ahay pə gujed məngədez a à man ata awan, njəbukbək cara cara. ⁴⁰ Tə njahay atan nà, njəbək cəna səkat səkat, aday njəbək cəna kwa kuro dara kwa kuro dara. ⁴¹ Yesu a gəba anan tapa sə pen a dara ataya tə kələf a cew ataya awan. A ca ide à mburom, a ngəran ayak anà Mbərom. A gəzla anan tapa sə pen ataya i zek wa, a varan anà njavar anahan ahay, aday tə gəzlan anan anà do ahay. Kutok, Yesu a gəzla anan apan kələf a cew ataya awan, a varan atan apan. ⁴² Do ataya fok ta pak, tə rahak bəh bəh.

⁴³ Pə dəba a way ata wa coy nà, njavar anahan ahay tə halan nga anà tapa sə pen tə kələf a mə mbəsak ata nà, a ga cəkarak kuro nga anahan a cew. ⁴⁴ Do sa pa way à man ata dukwen, tinen mə baslay a nà, mungol a dəkdek aday nà, mbulo dara.

Yesu a bar pa nga sə a'am tə saray

Mata 14.22-33; Yuhana 6.15-21

⁴⁵ Pə dəba anahan a wa cəna, Yesu a jan anà njavar anahan ahay tã ján à kwalalan inde, aday tə lahan pa 'am sa zla à Baytisada pa day sə uho. Winen awan, i i mbəsak anan do ahay à dəba a tinen wa. ⁴⁶ Tə gəzla nga tə do ahay kutok, a zla way anahan à bəzlom saa ga amboh.

⁴⁷ Luvon a ga coy nà, Yesu winen taayak anahan à məndak mba. Njavar anahan ahay dukwen tinen tə kwalalan a kwa à mamasl sə bəlay dəren coy. ⁴⁸ A canan atan ayak nà, tinen apan ti bal kwalalan nə tə gədan, anga tinen apan tə zlangay nga uda ta mad. Way ata fok a təra nà, luvon uda mba. Ide a sa jəka i cəde nà, Yesu kə dəzlek à man a tinen winen apan i zla tə saray pa nga sə a'am. A ga kawa i saa gədan atan anan 'am.

⁴⁹ Njavar anahan ahay tə canan winen apan i zla tə saray pa nga sə a'am ata cəna, tə jalay nà, i ga nə mədahan. Anga nan kutok, ta zlah pi zek. ⁵⁰ Tə jəjar pi zek yiβeβ anga tinen a fok tə canak anan.

Aya əna Yesu a canan atan cəna, a jan atan ayak 'am kwayan'a, a wa: «Bənen mbac lele, nen awan, kə jəjiren bay.»

⁵¹ A ján à kwalalan inde pə cakay a tinen awan cəna, mađ a mbəsak sa bal cite. A man ata wa kutok, ajalay nga a tinen a mbəda wucəfed. Way ata a gan atan masuwayan ⁵² anga 'am sə masuwayan sə təra tə tapa sə pen ata a ja nə maw nə, tə sənək anan bay re. Kurkwilen inde à sləmay a tinen.

Yesu a mbar do ahay à Gənesaret

Mata 14.34-36

⁵³ Tə takasay ahay pa day sə agay lele nə, ta zla ù kon sə Gənesaret. Ta ban anan kwalalan pa 'am sə bəlay. ⁵⁴ Tə dazay à kwalalan wa cəna, do ahay tə sənək ayak Yesu kwayan'a ⁵⁵ Do ahay tə sləne sa jəka Yesu winen à man tiya ata cəna, tə haway ahay tə day sə wulen su doh ahay wa fok. Tə dazlan sa ran ahay do sə dəvac mə nahay aya pə lala ataya fok. ⁵⁶ Ta man anahan sa zla fok cəna, a ga nə, culok, kiβe, kabay wulen su doh adəka, tə halan ahay do sə dəvac ahay. Tinen a tavay atan pa man sə lumo ahay fok. Ta gan amboh à mbəsakan cəved anà do dəvac ataya t̄ə laman alay kwa anà 'am sə zana anahan, aday t̄ə mbar ite. Do sə laman ataya fok, tə mbərak acəkan.

7

Atətak way sə bije ahay

Mata 15.1-9

¹ Farisa aya inde, tinen tə azar sə miter sə Tawrita ana Musa ahay, ta nay ahay kwa à Urəsalima wa, tə halay nga pə cakay ana Yesu. ² Tə canan anà njavar a Yesu azar aya tinen apan ti pa way mənəna sə banay alay kawa atətak way sə Farisa ahay. Ata pə tinen nə, njavar a Yesu ahay ta gak ines.

³ Anga aday nə, Yahuda ahay fok, mə zakan a anà Farisa ahay nə, tə dəfan apan anà atətak way sə bije a tinen ahay nə lele. Ta taa pa way aday mənəna sə banay alay kawa atətak way sə bije a tinen bay. ⁴ Kwa, ta nay ahay nə à kwasuko wa dukwen, tə banay zek, aday ta sa pa way. Tə dəfan apan anà atətak way sə bije azar aya dukwen lele, kawa acakad gəsa'am, kəlawa, aday tuwez ahay.

⁵ Anga nan kutok, Farisa ataya pi zek tə miter sə Tawrita ahay tə cəce pə Yesu

wa, tə dazlan, ta wa: «Njavar anak ahay nə, tə pərahan azar anà atətak way sə bije ahay bay nə angamaw? Bina, ta pa đaf mənəna sə banay alay kawa atətak way sə bije ahay.»

⁶ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay aday nə, mbədəmbada aya awan. Ezaya kə vindek 'am a Mbərom didem a anga kwanay, Mbərom a wa:

“Do anaya tə həro nga nə, ta 'am dəkdek, mivəl a tinen aya nə dəren ti nen.

⁷ Tinen apan ti dukwo gərmec ù vo nə kəriya awan.

Bina tinen apan ti tətakan anan anà do ahay nə,

way sa nga a tinen ahay dəkdek.*”»

⁸ Yesu a jan atan asa: «Kwanay nə, kə mbiken 'am a Mbərom ma ja aya awan, anga sə pərahan azar anà 'am sə do ahay.

⁹ Mbəsak 'am a Mbərom, aday sə mbədək pə anjahay sə bije ahay nə, a dak ikwen 'am bay. ¹⁰ Musa kə jak: “Dəfan apan anà bəbay anak tə may anak†” aday “Kuwaya dowan a kə jak 'am lelibay a pə bəbay anahan kabay pə may anahan nə, sa vad anan.‡” ¹¹ Əna kwanay ki jen nə, kak dowan a kə jak anan anà bəbay anahan kabay anà may anahan: “Way uno abay saa mak anan zek ata nə, winen *korban*, kawa sa ja nə, kə tərak anà Mbərom.” ¹² Ata i dəfan apan anà atə bəbay tə may sabay. ¹³ Matanan kutok, kə nəsən anan way a Mbərom ma ban awan, anga sə pərahan azar anà atətak way sə bije ahay. Kwanay apan ki gen way maza aya cara cara kətanən re.»

Way sa ga məsagar pu do

Mata 15.10-20

¹⁴ Yesu a ngaman ayak anà do ahay maza awan, t̄ə nay pə cakay anahan. A jan atan, a wa: «Pəken uno sləmay, kwanay a fok, sənən 'am a anan. ¹⁵ Way inde uho, i zla à kutov su do saa ga apan məsagar nə, ibay. Əna, sa ga məsagar pu do nə, way sa nay ù do wa uho bugol adəka. [¹⁶ Kak sləmay inde pə dowan sə sləne 'am nə, à pak sləmay.]»

¹⁷ Yesu a dazlan nə, a zla way anahan ù doh pə cakay sə do ahay wa. Njavar anahan ahay tə cəce panan jəba sa 'am sə jike ataya

* **7:7** Ca pə Esaaya 29.13. † **7:10** Ca pə Gurtaaki 20.12; Tooktaaki Tawreeta 5.16. ‡ **7:10** Ca pə Gurtaaki 21.17; Farillaaji Lewiŋko'en 20.9.

awan. ¹⁸ Yesu a jan atan: «Kwanay dukwen, kə sənən fan bay daw? Way sa zlak ayak uho wa ù dō inde nà, i mba apan sa ga məsagar pu dō bay. ¹⁹ Anga way sa pa i zlan à mivél inde bay, si à kutes inde. Pə dəba anahan a wa nà, i may ahay uho. Kwanay kə sənən bay re daw?»

Yesu a ja kətanən nà, aday tã san nə way sa pa ahay fok lele.

²⁰ A ja asa: «Way sa nay ahay ù dō wa uho nà, i ga apan məsagar kutok. ²¹ Anga sa nay à mivél su dō wa kutok cəna, way kawa aga vuwar, akar, avad nga su dō, ²² aga mədígwed, aga ubor, aga huwan, agad mungwalay, aga way sə wurwer ana ayaw si zek lelibay awan, aga sərak, agədan azar ù dō, ahəran nga anà zek anahan, aga way sə mindel. ²³ Way ataya fok, ta nay fok nà, ù dō wa, aday ta ga məsagar pu dō acəkan.»

Uwar a inde winen Sirofiniki ahay a daf nga pə Yesu

Mata 15.21-28

²⁴ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a slabak way anahan à man ata a wa kutok, a zla à wulen su doh a inde, bəse tə TirusŠ. A dəzle cəna, a njahay əga dōwan inde, aday a nan abay dōwan à san apan bay. Əna dō ahay tə sənək apan.

²⁵ Uwar a inde à man ata nà, dəna anahan inde, winen tə setene awan. A sləne ləbara a Yesu cəna, a nay pə cakay anahan. A dukwen gərmec ù vō. ²⁶ Uwar ata nà, winen Sirofiniki ahay, a ja 'am sə Gərek. A jan anà Yesu, à razl anan setene à dəna anahan ata wa, apasay a sə vawan nga ata awan.

²⁷ Aday Yesu a mbədahan apan, a wa: «Mbəsak anan gwaslay ahay tã rah aday. Anga sə gəba anan way sa pa sə gwaslay ahay, sə varan anan anà kəla ahay nà, sumor a bay.»

²⁸ Uwar ata a mbədahan apan, a wa: «Matanan, bahay uno. Əne kəla ahay dukwen ta pa way sa pa sə pəpas pə gwaslay ahay wa ata re asanaw!»

²⁹ Yesu a jan: «Anga 'am anak a anan, ki mba apan sa zla agay. Apasay sə vaway nga ata, kà nak ahay à dəna anak wa coy.»

³⁰ Uwar ata a zla agay, a dəzle cəna, a tan ayak à nga à dəna anahan mə nahay a pə biket. Apasay sə vaway nga ata kà nak à dəna ata wa acəkan.

Yesu a mbar anan dōwan a inde mədəngazlak awan

³¹ Yesu a nay way anahan pə daliyugo sə Tirus wa. A zla tə daliyugo sə Sidon, a dəzle pə cakay sə bəlay sə Galile, pə daliyugo sə Dekapol.

³² A man ata kutok, dō ahay ta nan anan ahay dōwan a inde mədəngazlak awan. Dōwan ata nà, a sləne sləmay bay aday a ja 'am lelibay re. Ta gan amboh anà Yesu aday à daf apan alay, à mbar anan ite.

³³ Yesu a ngaman ayak à wulen sə dō ahay wa. Ta zla tə Yesu dal nà, Yesu a dəfan alay à sləmay inde. Aday, a təfe mənə pə alay, a laman anan à miresl anahan.

³⁴ A ca ide à mburom, a sakaf pi zek, a ja, a wa: «*Effata!*» kawa sa ja nà: «Təba zek!» ³⁵ Natiya cəna, sləmay anahan ahay tə təbak, miresl anahan dukwen kə pəsakak ite, a ja 'am lele kutok. ³⁶ Yesu a jan atan fok a tinen awan, tã sa jan à dōwan bay. Winen apan i taa gafan atan 'am dəp nà, tinen tə zəga anan sə təkər ləbara awan. ³⁷ Dō sə sləne ləbara ataya fok, a gan atan masuwayan, ta wa: «Way anahan sa ga fok nə lele. Mədəngazlak ahay tə sləne sləmay, aday maandak ahay dukwen ta ja 'am kutok.»

8

Yesu a varan way sa pa anà dō ahay ti ga mbulo fudo

Mata 15.32-39

¹ A alay ata awan, dō ahay tə halay nga bayak a miza awan. Way sa pa dukwen inde patan ibay. Anga nan kutok, Yesu a ngaman anà njavar anahan ahay, a jan atan, a wa: ² «Do a anaya tu go i zek wa, anga mənuko pə kərtek a luvon maakan həna, way sa pa ibay. ³ Kak na sak a mbəsak atan ti zla agay ta may awan nà, ti ga bəle pə cəved. Aday dukwen dō azar aya ta nay ahay kwa à man dəren aya wa.»

⁴ Njavar anahan ahay ta jan, ta wa: «Mənuko à kiβe kutok nà, dī saa njaday

ahay way sa pa awan awana, aday saa slan ù dō a anan fok anaw?»

⁵ Yesu a cæce patan wa, a wa: «Tapa sē pen inde pikwen nē jugumaw?»

Tē mbədahan apan, ta wa: «Cuwbe.»

⁶ Yesu a jan anā dō ahay, tē njahay à mēndak, aday a gēba anan tapa sē pen a cuwbe ataya awan. A gan ayak suse anā Mbərom nā, a gəzla anan ĩ zek wa, aday a varan anan anā njavar anahan ahay, aday tē gəzlan anā dō ahay. Tē gəzla anan kutok.

⁷ Kələf cədew aya inde patan mənjoek re. Yesu a ngəran ayak à Mbərom anga nan re. Aday a jan anā njavar anahan ahay tē gəzla anan kawa tapa sē pen ahay asa.

⁸⁻⁹ Dō a mē halay nga ataya fok, tinen ta ga mbulo fudō, ta pak, tē rahak. Tapa sē pen mē mbəsak ata nā, a ga cəkarak cuwbe re.

Coy, Yesu a mbəsak anan dō ahay tē gəzla nga.

¹⁰ Cəna, Yesu a ján à kwalalan inde tē njavar anahan ahay. Ta zla way a tinen ù kon sē Dalmanuta.

Do ahay ta gan may Yesu à gan atan masuwayan

Mata 16.1-4

¹¹ Farisa aya inde, ta nay sa vad awiway tatē Yesu. Tē cæce Yesu à ga masuwayan sē way sa nay ahay à mburom wa, anga a nan atan sa ban anan pē kwande.

¹² Yesu a sakaf, a ma anan apasay à zar kutov lele nā, a ja, a wa: «Dō sē biten ahay tē pəlay masuwayan nā, angamaw? Nen apan ni jak ikwen tē dīdem a hēna, ti njad minje sē masuwayan sabay fok.»

¹³ Coy, a mbəsak anan Farisa ataya awan, a ma way anahan à kwalalan inde, sē takas bəlay pē day hinen asa.

Wudah sē Farisa ahay, aday mbala ana Hiridus ite

Mata 16.5-12

¹⁴ Njavar a Yesu ahay tē mbədəkek anan nga sē gēba tapa sē pen à alay inde. Tapa sē pen inde patan à kwalalan inde nā, si kərtek coy. ¹⁵ Yesu a jan atan, a wa: «Uffa ahak ikwen! Bənen nga a kwanay nē lele pē wudah sē Farisa ahay wa, tē wudah ana Hiridus.»

¹⁶ Əna tinen ta ja à wulen a tinen inde nā: «Ī ga nē a ja pē pen dē gəbak à alay inde bay ata awan.»

¹⁷ Yesu a sənan atan anan kwayan'a, a jan atan, a wa: «Kə bayiken, na ja nē anga tapa sē pen inde pikwen ibay nā, angamaw? Kə sənən apan fan bay dāw? Ki mben apan sē sləne 'am a anan bay kələdāw? Kurkwilen inde à sləmay a kwanay dāw?»

¹⁸ «Īdē inde pikwen asənə, kə cinen anan à awan bay kələdāw? Sləmay inde pikwen asənə, kə slənən sləmay bay kələdāw?»

«Aday, kə mbədəkek ikwen à nga wa dāw?»

¹⁹ A alay a nē gəzla tapa sē pen ahay dāra, anā dō ahay tinen mbulo dāra nā, kə hilen anan nga a mē mbəsak a ata awan nē cəkarak jugumaw?»

Tē mbədahan apan, ta wa: «Cəkarak kuro nga anahan awan cew.»

²⁰ «Aya, aday nē gəzlan tapa sē pen cuwbe à dō ahay mbulo fudō nā, kə hilen anan nga à mē mbəsak awan nē cəkarak jugumaw?»

Tē mbədahan apan, ta wa: «Cuwbe!»

²¹ «Aya aday kə sənən hēna bay nā, angama kutok anaw?»

Yesu a mbar anan dōwan a inde, winen hurof awan

²² Yesu tē njavar anahan ahay tē dəzle à Baytisada kutok. Dō ahay tē gəbay ahay dōwan a inde, winen hurof awan. Ta gan amboh anā Yesu aday à laman alay ite.

²³ Yesu a bənay anan dōwan ata alay a wa, a zla anan kəcah à wulen su doh wa. A təfen mēne pē ĩdē, a daf apan alay. A cæce panan, a wa: «Kə canan à way ahay zle dāw?»

²⁴ Winen a mbədahan apan, a wa: «Nen apan ni canan anā dō ahay tinen apan ti zla, əna tinen kawa dədazl si sé ahay.»

²⁵ Yesu a dafan alay pē ĩdē maza awan. Winen ite a zəzor way ahay lele, kə mbərak kutok, a canan ĩdē zle coy.

²⁶ Yesu a jan, a wa: «Zla agay. Kā ma tē wulen su doh sabay.»

Piyer a dakay anan nā, Yesu nē winen Almasihu

Mata 16.13-20; Lukas 9.18-21

²⁷ Pē dəba anahan a wa nā, atē Yesu tē njavar anahan ahay ta zla ù kon maza awan, pē cakay sē Kaysariya Filipi. A alay a tinen pē cəved mba nā, Yesu a cæce patan

wa, a wa: «Do ahay ta ja pi nen nà, nen nə wayaw?»

²⁸ Njavar anahan ataya tə mbədahan apan, ta wa: «Do hinen ahay ta wa iken Yuhana, do sa gan baptisma anà do ahay ata awan. Do maza aya ta wa, iken Eliya, do maja'am a Mbərom. Do azar aya dukwen ta ja nà, iken do kərtek à wulen su do maja'am a Mbərom ahay.»

²⁹ Yesu a cəce patan wa: «Aday kwanay a nà, ki wen nen wayaw?»

Piyer a mbədahan apan, a wa: «Iken nà, Almasihu.»

³⁰ Yesu a gafan atan 'am, a wa: «Kâ saa dikən anan 'am a anan anà dōwan bay.»

Yesu a dakay anan amac anahan tə aslabakay anahan à məke wa

Mata 16.21-28

³¹ Cəna, Yesu a dazlan sə dakan anan anà njavar anahan ahay, a wa: «Bəlaray nen, Wan su Do nà, ni ga dəcə bayak awan. Aday məcəf sə Yahuda ahay, tə bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom, tatə miter sə Tawrita ahay, ti lar nen, aday do ahay ti vad nen. Aday dukwen, luvon maakan pə dəba anahan a wa cəna, ni slabakay way uno à məke wa.» ³² A jan atan anan nà, i ide inde.

Piyer ite a ngaman, ta zla kəcah, a gafan 'am. ³³ Yesu a mbəda 'am pə njavar anahan ahay, a cak ayak patan. Cəna, a gafan 'am anà Piyer, a wa: «Zlak ayak pə cakay uno wa, iken Fakalaw. Anga ajalay nga anak ata nà, a nay ahay ù do zənzen a wa, bina mbala a Mbərom ata bay.»

³⁴ Cəna, Yesu a ngaman ayak anà do ahay, tə njavar anahan aya təke, a jan atan: «Kak dōwan a a nan sə pəruho azar nà, à mbəsak sə bayakan way anà nga anahan, à tavak dədom anahan mə zləngad awan, à pəruho azar. ³⁵ Anga kâ nak anan anà dōwan a sa tam anan sifa anahan nà, i lize anan adəka. Əna dōwan a kə lizek anan sifa anahan anga nen, aday anga ləbara uno mugom a anan ata nà, i tam anan sifa anahan adəka. ³⁶ Bina, do kà sak a njad anan way sə daliyugo a anan fok anà winen, aday sifa anahan a nà, kə lizek anan nə, sa gan dədəffa nà, ma mba asa anaw? Ibay! ³⁷ Awan a inde aday do zənzen i var sə bəmbad anan sifa anahan nà, inde daw?»

³⁸ «Do sə biten ahay nà, mi nes aya awan, aday tə mbədahak anan ləen anà Mbərom. Aya əna, kak dōwan a kə gak waray sə dakay anan sləmay uno aday sə dakay anan 'am uno ahay nà, nen ni ga anan winen kəkəməw? A alay a aday na mak ahay tə mazlaḅ ana Bəbay uno Mbərom, aday tə maslay anahan cəncan aya ata nà, nen Wan su Do dukwen ni naa pəkan waray i ide cite.»

9

¹ Yesu a ja asa, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Dōwan aya inde à man a anan, ti mac mənəna sə canan anà bahay a Mbərom bay. Si bahay a Mbərom i nay ti canan tə məgala awan aday.»

Zek a Yesu a mbəda pə ide ana njavar anahan ahay

Mata 17.1-13; Lukas 9.28-36

² Pə dəba anahan a wa kutok, a ga luvon ahay mbərka nà, Yesu a gəba pə azar Piyer, Yakuba tə Yuhana, ta ján taayak à ɓəzłom a inde zəbor awan. A man ata kutok, zek anahan a mbədahan atan pə ide. ³ Zana anahan a mbəda kwedəkkwedək, a dav herre kə zalak. Dōwan saa mba apan pə daliyugo sə banay zana kətanən nà, ibay.

⁴ Njavar anahan a maakan ataya, tə canan anà atə Eliya tə Musa tə sləray, tinen apan ti ja 'am tatə Yesu.

⁵ Piyer a jan à Yesu, a wa: «Miter, mənuko à man a anan nə sumor awan. Mi ngaray jawjawa ahay maakan: kərtek awan anga Musa, kərtek a ite anga Eliya, aday mədakwidok a nà, anga iken awan.»

⁶ Anga zlawan sa gan atan ata awan, Piyer a san way anahan a sa ja ata bay.

⁷ Pə dəba anahan a wa nà, mugudongudon a dazay, a van atan nga sərdədek. Aday 'am a ndəray ahay à mugudongudon ata wa, a wa: «Həna a anan nà, wan uno ləliwe uno awan. Slənen anan anan 'am anahan.»

⁸ 'Am ata a ndav cəna, njavar ataya tə canak anan à dōwan sabay. Si Yesu a kərtektəkke pə cakay a tinen coy.

⁹ Tinen apan ti dazay à ɓəzłom ata wa mba, Yesu a jan atan, a wa: «Way a kwanay sə canan ahay à ɓəzłom wa ata nà, kâ si jen anan à dōwan bay, hus pə luvon uno nen, Wan su Do, saa slabakay à məke wa ata

awan.» ¹⁰ Njavar anahan ataya tē tēmahak 'am ata awan, ta der anan à mivēl inde, əna tē cəce pi zek ahay wa asa: «I slabakay à məke wa aday nà, 'am ata a nan sa ja nē maw?»

¹¹ Anga nan, tē cəce pə Yesu wa, ta wa: «Miter sə Tawrita ahay ta wa, Eliya i lahan anà Almasihu aday nà, angamaw?»

¹² A mbəđahan atan apan, a wa: «Acəkan! Eliya i lahay, i ndakay anan way ahay fok. Aday đukwen Deftere a Mbərom a wa bəlaray, si Wan su Do i ga đace bayan awan, aday do ahay ti kədey anan nà, angamaw?»

¹³ Nen apan ni jak ikwen: Eliya kà nak ahay, aday ta gak anan kawa a tinen sa gan may sa ga fok, kawa ana Deftere sa ja apan ata coy.»

Yesu a mbar anan wan a inde məhərvov a taa ban anan

Mata 17.14-21; Lukas 9.37-43

¹⁴ Yesu tē njavar anahan a maakan ataya tē dəzley ahay à man sə njavar anahan azar aya nà, tē canan anà do ahay bayak a ma van atan nga cərlēw. Njavar anahan ahay tinen apan ti vad awiyaway pi zek tē azar sə miter sə Tawrita ahay. ¹⁵ Do ahay tē canan anà Yesu nà, a gan atan masuwayan tē mindel. Tē haway ahay pə cakay anahan ahahaw sa naa jan 'am: «Iken inde zay đaw?»

¹⁶ Yesu a cəce pə njavar anahan ahay wa, a wa: «Kə vəden awiyaway tē tinen nə pa maw?»

¹⁷ Do kərtek à wulen su do ahay wa a mbəđahan apan, a wa: «Na nak anak anan ahay ta wan uno. Məhərvov a vawan nga. A mba apan sa ja 'am tətibay, a ban panan 'am. ¹⁸ Məhərvov ata kà nak apan kwa aha đukwen, ata i ban anan à məndak bərav. Aday ata mumbof a rahan à 'am inde popo, i rac slān ngərcəcəcəca, zek anahan a nà, a sərə anan səđəđə. Na gak anan kem anà njavar anak ahay, aday tē rəzlay a wa məhərvov ata awan, əna ta mbak apan bay.»

¹⁹ Coy Yesu a jan atan, a wa: «Kwanay nà, adaf nga a kwanay ma kac awan kələđaw? Ni njahay tē kwanay, aday ni səmen anà way a kwanay ahay nə hus à siwaw? Hayak ikwen uno anan ahay wan a aday!»

²⁰ Ta nan anan ahay wan ata pə cakay anahan a kutok.

Coy, wan ata a canan à Yesu nà, məhərvov ata a ban anan, a bal anan zek a wan ata tē məgala, aday a slahay à məndak. I ja mawa tumbolombolo pə yugo, aday mumbof à 'am inde popo bayak awan.

²¹ Yesu a cəce pə bəbay a wan ata wa, a wa: «Way a anan a dazlan sa gan nà, kwa siwaw?»

Dowan ata a mbəđahan apan, a wa: «Kwa winen tē cədey awan. ²² Saray bayak a məhərvov a anan i ban anan, ata i slahay anan ù uko inde, kabay à a'am inde, aday à mac. Əna na gak nə kem, nà gak i zek wa ite, kak ki mba apan nà, man umo zek ite.»

²³ Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Ka ja, ka wa: “Kak ki mba apan” nà, angamaw? Pu do sa đaf nga pə Mbərom nà, way ahay fok ta ga zek asanaw?»

²⁴ Coy bəbay a wan ata a zlah pi zek, a wa: «Ni đaf nga pə Mbərom, əna ni mba apan sə đaf apan nga gem fan bay. Kem, mo zek ite.»

²⁵ Yesu a canan à do ahay đukwen tinen apan ti zlak ayak à man a tinen bayak awan. Cəna, Yesu a ngəraz pə apasay ata, a jan: «Iken apasay a sə dəngazl do aday sa ban 'am pu do wa a anan. Hayak à wan a anan wa! Kà naa ma apan sa zla à winen inde kula sabay.»

²⁶ Natiya, apasay ata a zlah pi zek, a bal anan wan ata kəzlek kəzlek tē məgala, a nan ahay i zek wa bok. Wan ata nà, kawa ma mac a coy. Do ahay bayak a tē bayak nə, winen kə məcak. ²⁷ Əna Yesu a bənan alay, a slabak anan. Wan ata a tavay jek.

²⁸ Natiya, Yesu a may ahay agay nà, njavar anahan ahay tē cəce panan taayak a tinen awan, ta wa: «Manay ma mba apan sə rəzlay anan wa məhərvov ata bay nà, angama kərtek anaw?»

²⁹ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Məgala hinen saa razl jəba sə məhərvov a anan nà, si sa ga nə amboh aday.»

Yesu a đakay anan amac anahan tē aslabakay anahan à məke wa asa
Mata 17.22-23; Lukas 9.43-45

* **9:11** A Tawrita inde nà, abay Almasihu i sa nay ahay nà, Eliya i lahay aday.

³⁰ Natiya, pə dəba anahan a wa kutok, atə Yesu tə njavar anahan ahay tə mbəsak Kaysariya Filipi, ti takas daliyugo sə Galile. A nan à Yesu nà, dōwan â san anan winen à man ata bay, ³¹ anga a nan sə təkəren atan anan 'am a anan.

A jan atan kutok, a wa: «Nen Wan su Do nà, ti varan nen à alay inde anà dō sə daliyugo ahay, aday dō ataya ti vad nen à məke. Pə dəba anahan a wa, ni i slabakay ahay à məke wa pə luvon maakan awan.»

³² Əna njavar anahan ataya tə sənək nga sa 'am anahan a sa jan atan ata bay, aday dukwen zlawan a gan atan sə cəce panan 'am anahan ata re.

Wayə sə zalay dō hinen tə məduwen à bahay a Mbərom inde anaw?

Mata 18.1-5; Lukas 9.46-48

³³ Natiya awan, atə Yesu tə njavar anahan ataya tə dəzle à Kafarnahum kutok. Ta zla ù doh a Yesu sə njahay uda ata nà, Yesu a cəce patan wa kutok, a wa: «Kə vəden ahay awiyaway sa 'am sa ma à cəved wa anaw?»

³⁴ Dəkdek njavar anahan ataya tə mbədahak anan apan bay. Anga abay pə cəved wa ata nà, tə vədak ayak apan awiyaway nə pa 'am sa jəka, à wulen a tinen wa nà, wayə məduwen a sə zalay dō anaw?

³⁵ Coy Yesu awan a njahay, aday a ngaman ayak anà njavar anahan a kuro nga cew ataya pə cakay anahan awan, a jan atan, a wa: «A nan à dōwan a sə təra dō mama'am a nà, â təra anan nga anahan nà, dō mədakwidok awan, â gan mer su way à dō ahay fok.»

³⁶ A ngaman ayak anà wan cəved awan, a tavay anan à mamasl pa 'am a tinen, a ban anan həmbok. A jan anà njavar anahan ataya kutok, a wa: ³⁷ «Kuwayə kə sak a təma jəba sa wan kawa hənə anan ataya kərtek a anga sləmay uno nà, dōwan ata a təma nə nen awan. Aday dōwan a kə təmahak nen ite nà, a təma nà, nen a taayak sabay. A təma nə Mbərom, dō sə slənay ahay nen ata re.»

Do sa nak uko ide bay nà, winen dō a mənuko

Lukas 9.49-50

³⁸ Yuhana a jan anà Yesu kutok, a wa: «Miter, ma tak anan à nga anà dōwan a inde

winen apan i razl apasay lelibay aya à dō ahay wa tə sləmay anak. Əna mə gafak anan 'am, anga winen dō a mənuko bay.»

³⁹ Cəna, Yesu a mbədahan apan, a wa: «Kə gifen anan 'am bay. Anga kuwayə kə gak masuwayan sə way tə sləmay uno nà, pə dəba i mba apan sa ja upo 'am lelibay a kwayan'a bay. ⁴⁰ Do aday a nak uko ide bay ata nə, winen nə dō a mənuko asanaw! ⁴¹ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a hənə: Kuwayə kə varak ikwen a'am sa sa mənjoək anga kwanay dō ana Almasihu ahay nà, i təma magwagway anahan tə dīdem awan.»

*Way sə fakay dō ahay i ines inde
Mata 18.6-9; Lukas 17.1-2*

⁴² Natiya, Yesu a ja asa, a wa: «Kak dō kə vak atan saray pə cəved anà dō cəved awan sa daf upo nga ata nà, suwan pə winen tə banan van à dūngo, aday tə larak anan ayak à bəlay inde. ⁴³ Kak alay anak i sapat iken i ines inde nà, gad anan. Suwan sa zla à bahay inde pə cakay a Mbərom iken ma gad alay awan, tə winen aday ki i zla à məke sə mərda inde, man aday uko a mbacay itəbay ata tə alay aya cew nà, na. [⁴⁴ A man ata nà, mətunay ahay ta mac bay, uko dukwen a mbacay bay.] ⁴⁵ Kabay, kak saray anak i sapat iken i ines inde nà, gad anan. Suwan sa zla à bahay inde pə cakay a Mbərom tə saray anak slangalan a, tə winen aday ki i zla à məke sə mərda inde saray anak ahay sənda6 cew nà, na. [⁴⁶ A man ata nà, mətunay ahay ta mac bay, uko dukwen a mbacay bay.] ⁴⁷ Matanan re, kak ide anak i sapat iken sa ga ines nà, ndaha anan. Suwan sa zla à bahay inde pə cakay a Mbərom tə ide anak a kərtek mbiyan'a, ta sa zla à məke sə mərda inde, tə ide anak aya cew maya nà, na. ⁴⁸ A man ata nà, mətunay ahay ta mac bay, uko dukwen a mbacay bay.

⁴⁹ «Tə dīdem a nà, azanan nə kuwayə i təra lele, kawa sluwed ma ga zətene awan, anga dəce i guce ines a tinen ahay, kawa uko sə guce ruhom pə rəslom wa. ⁵⁰ Zətene awan aday nà, way lele awan, əna kak zətene awan a vad sabay kəma, ki ma anan apan avad anahan a nə ta maw? Bugol bay, təren adəka nà, dō ma ga zətene ma

vad aya awan. Kwanay a fok, njihen zay tɔ kuwaya.»

10

*Atatak way pa 'am sa razl uwar
Mata 19.1-12; Lukas 16.18*

¹ A mbəsak Kafarnahum kutok, a slabak, a zla way anahan tɔ daliyugo sɛ Yahudiya. A takas zliner sɛ Urdon. A man ata awan, dɔ ahay tɔ halan nga pɛ cakay asa, aday Yesu a tɔtakan atan anan way kawa anahan sa taa ga ata awan.

² Azar sɛ Farisa ahay ta nay ahay pɛ cakay anahan. Tɔ cɛce panan way, anga a nan atan abay sa ban anan pɛ kwande. Ta wa: «Tawrita kɛ varak anan cɛved anɔ mungol sa razl anan uwar anahan daw?»

³ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Musa a jak ikwen nɔ, kəkəməw?»

⁴ Tinen tɔ mbədahan apan, ta wa: «Musa a ja nɔ, ki vinde dɛrewel à alay inde anɔ uwar aday sa razl anan.»

⁵ Yesu a jan atan asa, a wa: «Anga akuray nga a kwanay a kɛ zalak, Musa a saa varak ikwen cɛved sɛ vinde dɛrewel nɔ, na.

⁶ Cəkəbay, à dɛlen anahan a inde dukwen nɔ, matanan bay. «Mbərom a ndakay dɔ nɔ, mungol tɔ uwar. ⁷ Anga nan, dɔ mungol a i mbəsak anan bəbay anahan tɔ may anahan, i hɛdek pɛ cakay ana uwar anahan. ⁸ Cew maya a tinen a ti tɛra nɔ, zek kɛrtektəkke coy.*» Ti naa tɛra kula inde zek cew sabay. Ti tɛra zek kɛrtek sɛ coy. ⁹ Anga nan kutok, way a Mbərom sɛ japay anan ata nɔ, dɔwan à sa gɛzla anan kula bay.»

¹⁰ Ta zla ù doh tɔ njavar anahan ahay nɔ, tɔ cɛce panan 'am ata taayak maza asa.

¹¹ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kak dɔwan kɛ rɛzlak anan uwar anahan, aday kɛ gɛbək uda uwar hinen, dɔwan ata kɛ gak mɛdigwed pɛ uwar a mama'am ata awan.

¹² Matana awan, kak uwar kɛ mbakak anan mbaz anahan, aday dɔ hinen kɛ gɛbək anan ite nɔ, uwar ata kɛ gak mɛdigwed cite re.»

*Yesu a daf ngama pɛ gwaslay ahay
Mata 19.13-15; Lukas 18.15-17*

¹³ Natiya, pɛ dɛba anahan a wa kutok nɔ, dɔ ahay ta nan anan ahay gwaslay cacɛdew

aya anɔ Yesu, anga aday à daf patan alay sɛ ngama. Əna njavar anahan ahay ta ca apan dɔ ahay tinen apan ti nay anan ahay gwaslay ahay ata nɔ, ta ma nga sɛ gafan 'am anɔ dɔ ataya awan. ¹⁴ Yesu a canan cɛna, a ga mivel pɛ njavar anahan ahay, a jan atan, a wa: «Mbəsiken anan ahay gwaslay ahay, kɛ gifen atan 'am sa nay ahay pɛ cakay uno bay, anga bahay a Mbərom mɛ lavay zek a adɛka nɔ, anɔ dɔ sa ga minje tɔ tinen anaya ata awan. ¹⁵ Nen apan ni jak ikwen tɔ dɛdem a hɛna: Kuwaya kɛ tɛmahak Mbərom bahay anahan kawa wan cɛdew bay nɔ, Mbərom i ga apan bahay kula itəbay.»

¹⁶ Coy, a ra atan, a ban atan pi zek hɛmbok, a dɛfan atan alay pa nga, a gan atan amboh.

*Do zlile awan
Mata 19.16-30; Lukas 18.18-30*

¹⁷ Yesu a ban cɛved anahan sa zla way anahan. Dɔwan inde a haway apan aha-haw. A dukwen gɛrmec ù vo anɔ Yesu, a cɛce panan: «Miter lele a anan, ni ga nɔ ma aday ni saa njad sifa sa ndav bay ata anaw?»

¹⁸ Yesu a mbədahan apan: «Ka wa nen lele a nɔ, angamaw? Dɔwan inde lele ibay, si Mbərom a kɛrtek. ¹⁹ Ka san nga sa 'am a Mbərom mɛ baslay aya zle asanaw? Kɛ vad nga su dɔ bay, kɛ ga mɛdigwed bay, kɛ ga akar bay, kɛ gad mungwalay pu dɔ bay, kɛ ran mindel ù dɔ bay, dɛfan apan anɔ atə bəbay anak tɔ may anak.†»

²⁰ Dɔwan a zlile ata a wa: «Miter, 'am ataya fok nɔ, nɔ bənək atan lele, kwa à alay a nen cɛdew a mba.»

²¹ Yesu a zɛzor anan lele, a pəlay anan cɛvedəbay. A jan, a wa: «Wita nɔ, a mbakak way kɛrtektəkke. Zla, sukom anan way tɔ way anak ahay fok, aday varan anan dala awan anɔ dɔ mɛtawak aya awan. Matanan kutok, ki i njad zlile anak à mburom. Aday hayak, pəruho azar.»

²² A sləne 'am ataya cɛna a tacay pɛ idɛ sɛrat, a cɛban, a zla way anahan, anga winen zlile awan.

²³ Yesu a ca pɛ dɔ ahay tɔ idɛ tuwwe, a jan anɔ njavar anahan ahay, a wa: «Wuna!

* **10:8** Ca pɛ Laataanooji 1.27, 2.24. † **10:19** Ca pɛ Gurtaaki 20.12-16; Tooktaaki Tawreeta 5.16-20.

Ma dan 'am awan anà dō zlile awan sa zla à bahay a Mbərom inde.»

²⁴ 'Am ata nà, a gan anà njavar a Yesu ahay wadan wadan. Əna Yesu a jan atan asa, a wa: «Dəna uno ahay, ma da 'am a sa zla à bahay a Mbərom inde! ²⁵ Kə sənən apan zle, zlugweme i ndərmađ tə məke sə ləpəre nà, i ga zek bay. Əna ma da 'am a sə zalay way ata nà, dō sə zlile sa zla à bahay a Mbərom inde ata awan.»

²⁶ A gan atan masuwayan bayak a asa, tə cəce pi zek ahay wa: «Kak sə matanan cukutok nə, waya saa mba apan saa tam aday sa zla à bahay a Mbərom inde anaw?»

²⁷ Yesu a zəzor atan asa, a wa: «Pu dō zənzen a nà, i ga zek kula bay, əna pə Mbərom nə a ga zek ca. Anga pə Mbərom nà, way ahay fok a ga zek.»

²⁸ Piyer a dazlan sa jan kutok, a wa: «Manay həna nà, mə mbəsakak anan way a manay ahay fok sə pərahak azar bidaw?»

²⁹ Yesu a jan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Kuwaya kə mbakak doh anahan, kabay mərak anahan ahay, kabay may anahan, kabay bəbay anahan, kabay gwaslay anahan ahay, kabay guvo anahan ahay, anga nen aday anga ləbara uno a mugom a nà, ³⁰ i i njad anan uda saray səkat həna à anjahay anahan pə daliyugo a anan inde: doh ahay, mərak ahay, may ahay, gwaslay ahay, guvo ahay à yime inde, pi zek tə ajugwar 'am sə daliyugo a təke fok. Aday pə uho saa nay ata dukwen, i njad sifa sa ndav bay ata awan. ³¹ Anga aday kutok nà, dō sa lah pa 'am həna ataya bayak a ti i təra dō mə dədəba aya cite asa. Aday dō sə dəba ahay bayan a, azanan ti i təra dō ma lah aya ite.»

Yesu a dakay anan amac anahan ta sə slabakay anahan asa

Mata 20.17-19; Lukas 18.31-34

³² Atə Yesu tə njavar anahan ahay, tinen pə cəved ti zla à Urəsəlima. Yesu, winen a nà, pa 'am, dō azar a nə pə dəba. Njavar anahan ahay tinen apan ti jəjar, aday zlawan a gan à man su dō sə pərahan atan azar ataya re.

Natiya, Yesu a ngaman à njavar a kuro nga anahan a cew ataya taayak, a jan atan way saa təra apan ata awan.

³³ A wa: «Sənən anan həna, mənuko apan dī zla à Urəsəlima. A man ata awan, ti varan nen, Wan su Do, à alay inde anà bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom, aday anà miter sə Tawrita ahay. Ti go sariya aday sa vad nen, ti varan nen à alay inde anà dō sə pəra ahay. ³⁴ Tinen ite ti mbasay upo, ti cəre upo məne, ti ndəbay nen, ti vad nen kutok. Pə dəba a wa nà, ni i slabakay ahay à məke wa pə luvon maakan anahan awan.»

Atə Yakuba tə Yuhana tə cəce way pə Yesu wa

Mata 20.20-28

³⁵ A njahay pə dəba wa mənjoek nà, atə Yakuba tə Yuhana, wan ana Zebede ahay, tə hədəken ayak pə cakay ana Yesu. Ta jan, ta wa: «Miter, way inde a nan umo mi cəce aday ki gan umo anan.»

³⁶ Yesu a cəce patan wa: «A nak ikwen na ga anga kwanay həna nə maw?»

³⁷ Tə mbədahan apan: «Ka sak a njahay à man sə bahay anak inde azanan nà, a nan umo nə, daf manay, dō kərtek a à alay puway anak inde, dō hinen dukwen à alay gula anak inde ite.»

³⁸ Yesu a jan atan: «Kə sənən way a kwanay a sə cəce ata bay jiya awan. Ki mben apan sa sa məndolor sə dəce uno sa saa sa daw? Ki təmihen sa ga baptisma kawa anuno saa ga ata daw?»

³⁹ Tə mbədahan apan, ta wa: «Ha, mi mba apan!»

Yesu a wa: «Tə dīdem awan, ki i sen məndolor sə dəce kawa anuno saa sa, ki i gen baptisma kawa anuno saa ga. ⁴⁰ Əna anjahay à alay puway uno, kabay à alay gula uno nà, nen saa var apan cəved a bay. Man ataya mə lavay zek aya nà, anà dō a Mbərom sə walay atan saa njahay apan ataya awan.»

⁴¹ Njavar a Yesu a azar ataya kuro tə sləne ləbara ana atə Yakuba tə Yuhana cəna, ta ma nga sa ga patan mivel. ⁴² Anga nan, Yesu a ngaman atan ayak fok pə cakay anahan awan, a jan atan, a wa: «Kə sənən zle, dō ahay ta ca pa nga a tinen kawa bahay sə daliyugo ahay ata nà, tinen ti ga bahay pə dō ahay nə tə məgala. Do sə lavan nga anà dō ahay dukwen, tinen ta ka anan nə məgala a tinen ahay. ⁴³ Cəkəbay, à wulen a

kwanay nà, way ataya t̄ t̄era it̄abay. Ad̄aka bay, a nan anà d̄owan a s̄a t̄era d̄o m̄aduwen a c̄ana, â gan mer su way anà d̄o azar aya awan. ⁴⁴ Aday, kak d̄o a kwanay a k̄artek a a nan s̄a t̄era d̄o mama'am a c̄ana, â t̄era bile s̄a d̄o ahay fok. ⁴⁵ Anga nen Wan su D̄o na nay ahay nà, aday d̄o ahay t̄u go mer su way bay, əna na nay ahay aday sa gan mer su way anà d̄o ahay ad̄aka, ni var anan sifa uno saa b̄embad̄ay anan ahay man s̄a d̄o ahay à amac wa.»

Yesu a mbar anan hurofa inde t̄a ngaman Bartime

Mata 20.29-34; Lukas 18.35-43

⁴⁶ P̄ə d̄əba anahan a wa, Yesu t̄ə njavar anahan ahay t̄ə d̄əzle à Yeriko nà, ta zla à wulen su doh ata wa tu d̄o ahay bayak t̄ə p̄ərahak atan azar. Tinen apan ti zla kutok, d̄owan inde hurof awan, winen m̄ə njahay a s̄ə dubok way p̄ə cakay c̄əved. D̄owan ata nà, t̄ə ngaman Bartime, wan a Time. ⁴⁷ A sl̄əne Yesu s̄ə Nazaratu winen apan i zla ta man ata c̄ana, a dazlan sa zlah, a wa: «Yesu, wan ana Dawuda, amboh! Nâ gak ì zek wa ite!»

⁴⁸ D̄o ahay bayak a t̄ə gafan 'am, ta jan nà: «Tacay 'am! Njahay tete.»

Əna d̄owan ata a ngam s̄ə t̄əma 'am a tinen ata bay jiya awan. A ma nga s̄ə zakay anan sa zlah t̄ə m̄əgalak ad̄aka, a wa: «Wan ana Dawuda, amboh! Nâ gak ì zek wa ite!»

⁴⁹ Yesu a sl̄əne c̄ana, a tavay jek, a jan anà njavar anahan ahay nà: «Ənga, ngimen anan ayak â nay à man uno awan.»

T̄ə ngamàn à d̄owan ata kutok, ta jan: «Slabak! K̄ə j̄əjar bay. Ban mivel. Winen apan i ngamak ad̄aka!»

⁵⁰ D̄owan ata a slabak h̄ərom, gem larak ayak gwedere anahan pi zek wa, a nay p̄ə cakay a Yesu kutok.

⁵¹ Coy Yesu a c̄əce panan, a wa: «A nak nâ gak n̄ə maw?»

D̄owan a hurof ata a mb̄əd̄ahan apan kutok, a wa: «Amboh, Miter. Ni gan may nà, t̄əb̄o anan ide uno ite.»

⁵² Yesu a jan: «Ki mba apan sa zla way anak. Anga k̄ə d̄əfak upo nga, k̄ə mb̄ərak.»

C̄ana ide anahan a t̄əba ngurret, a canan ide zle lele. A p̄ərahan azar anà Yesu, aday ta zla pi zek jiya awan.

11

*Yesu a zla à Ur̄əsalima
Mata 21.1-11; Lukas 19.28-40; Yuhana 12.12-19*

¹ At̄ə Yesu t̄ə njavar anahan ahay t̄ə d̄əzle b̄əse t̄ə Ur̄əsalima, defefe t̄ə wulen su doh s̄ə Baytifaji t̄ə Baytiniya, p̄ə cakay ana culok s̄ə ngaman Ulivet ata nà, a slan njavar anahan ahay cew, ² ta sa jan atan, a wa: «Zlen à wulen su doh a tiya pa 'am a kwanay ata awan. K̄ə d̄əzlen à man ata nà, ki ten anan à nga anà wan s̄ə zungo a inde ma b̄an awan, aday d̄owan k̄ə j̄ənak apan kula bay re. Natiya, p̄əsiken anan ahay, aday hayak ikwen anan ahay. ³ Kak d̄owan k̄ə c̄əcihek pikwen wa, k̄ə jak ikwen: “Ki i gen anan maw?” nà, mb̄əd̄ihen anan apan n̄ə: “Bahay a gan may. I may anan ahay h̄əniniye.»

⁴ Ta zla kutok. T̄ə d̄əzle c̄ana, t̄ə njad̄ak anan ayak wan s̄ə zungo ata ma b̄an a p̄ə ḡərved s̄ə m̄əsudoh a inde. T̄ə dazlan s̄ə p̄əsak anan c̄ana, ⁵ d̄o m̄ə tavay aya inde à man ata t̄ə c̄əce p̄ə njavar a Yesu ataya wa: «K̄ə p̄əsiken anan wan s̄ə zungo a nà, ki gen anan maw?»

⁶ Njavar a ataya t̄ə mb̄əd̄ahan atan apan kawa ana Yesu s̄ə t̄ək̄əren atan ata awan. T̄ə dazlan s̄ə mb̄əsak atan kutok. ⁷ Ta nan anan ahay zungo ata anà Yesu kutok, t̄ə wadad̄ apan zana a tinen ahay. Yesu a njahay apan. ⁸ Yesu winen apan i zla nà, d̄o ahay t̄ə b̄əbot zana a tinen ahay p̄ə c̄əved ite, aday d̄o a azar aya t̄ə nḡərway ahay alay si sé ahay à guvo wa, t̄ə b̄əbot cite.*

⁹ D̄o s̄ə lahan pa 'am anà Yesu ataya, tat̄ə d̄o s̄ə d̄əba ahay fok ta zlah, ta wa: «H̄əren anan nga anà Mb̄ərom! Mb̄ərom â d̄af alay s̄ə mazlaḅ anahan pu d̄o saa nay t̄ə sl̄əmay anahan ata awan. ¹⁰ Mb̄ərom â d̄af alay s̄ə mazlaḅ anahan p̄ə bahay ana Dawuda, bije ana m̄ənuko, bahay anahan saa nay ata awan. H̄əren anan nga anà Mb̄ərom à baḡəbaga mb̄urom!»

¹¹ Coy, aday Yesu a d̄əzle à Ur̄əsalima kutok, a zla ù doh s̄ə mazlaḅ a Mb̄ərom.

* 11:8 Andakay anan c̄əved matanan anga s̄ə t̄əma mb̄əlok m̄ə zakay a kawa bahay.

A ca idé tuwwe pə way ahay fok nà, a zla way anahan à Baytiniya tə njavar anahan a kuro nga cew ataya, anga suko kà gak kə zalak.

Yesu a tahasl anan buway a inde

Mata 21.18-19

¹² Sidew a kutok, tinen apan ti nay ahay à Baytiniya wa nà, may a han pə Yesu. ¹³ A canan ayak à buway pa 'am a tinen daren mba nà, a ga apan dukwen wan i ga inde, anga winen tə daslam a lele. A hədəken ayak pə cakay lele, a zlan ayak ù vo nà, a njad apan nə daslam a dəkdek, anga aday dukwen alay sə wahay wan ana buway bay. ¹⁴ Yesu a jan 'am anà buway kawa anà dō, a wa: «Dowan â saa tukom wan anak kula sabay!» Njavar anahan ahay dukwen tə slənek 'am ata awan.

Yesu a razl dō sa ga masa ahay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom wa

Mata 21.12-17; Lukas 19.45-48; Yuhana 2.13-22

¹⁵ Tə dəzle à Urəsəlima maza nà, Yesu a zla ù doh sə mazlaḅ a Mbərom. A man ata nà, dō sə sukom anan way tə way ahay inde, pi zek tə dō sə sukom way ahay fok. Cəna, a ma nga sə bəlay atan ahay uho. A fakay anan tabal su dō sə bəmbad dala ahay, pi zek ta man sə njahay su dō sə sukom anan way tə kurkudok ahay fok re. ¹⁶ A gafan 'am anà dō ahay sə takasay anan gala su doh sə mazlaḅ a Mbərom tə way a pa nga. ¹⁷ Aday a tətakan atan anan way ta sa jan atan, a wa: «Mə vinde a à Deftere a Mbərom inde bidaw: “Ti ngaman anà doh sə mazlaḅ uno nà, doh sa ga amboh su dō su kon ahay kəzlek.†” Aday kwanay kə taren anan həna, lar su dō sə ngəzar dō ahay a nə kəkəməw?‡»

¹⁸ Bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom, tə miter sə Tawrita ahay, tə sləne 'am ata cəna, ta ma nga sə pəlay wurwer sa vad anan wa Yesu. Tə jəjaran à man su dō awan, anga azar su dō a nà, atətak way a Yesu a zlan atan nga.

¹⁹ Luvon a ga cəna, atə Yesu tə njavar anahan ahay ta zla way a tinen à Urəsəlima wa.

Buway mə kuray awan - adaf nga pə Yesu ta sə aga amboh

Mata 21.20-22

²⁰ Sə duwdew, atə Yesu tinen apan ti zla way a tinen, tə canan anà buway ata, kə kurak sokokkwa tə sləlay a təke. ²¹ A man ahay à nga inde anà Piyer, a jan anà Yesu: «Miter, ca pə buway a anan, iken sə tahasl anan ata, kə kurak sokok fok.»

²² Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Sənen a kutok, dəfen nga pə Mbərom. ²³ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Do kə sak a jan à bəzlom a anan: “Slabak à man a anan wa, zla à bəlay inde” nà, aday kə jəjarak bay, kə gudicek bay, kə dəfak apan nga cəna, i tərən kawa anahan sa dəf apan nga ata acəkan. ²⁴ Anga nan, nen apan ni jak ikwen, kə cəcihen way à amboh a kwanay inde nà, dəfen apan nga. Ki njiden anan coy, aday i tərək ikwen acəkan. ²⁵ Kak kə tiven sa ga amboh coy, aday way kə mak ikwen ahay à nga inde, way inde a cəbak ikwen pu dō nà, pəsen anan anan, anga aday Bəbay a kwanay winen à bagəbaga mburom ata à pəsak ikwen anan ines a kwanay ahay re. [²⁶ Əna aday, kak kə pəsen anan anan ines a mərak a kwanay ahay bay nà, Bəbay a kwanay winen à bagəbaga mburom dukwen i pəsek ikwen anan ines ahay bay ite re.]»

Sə varan məgala anà Yesu sa ga awan aya nə wayaw?

Mata 21.23-27; Lukas 20.1-8

²⁷ Ta may ahay à Urəsəlima kutok. Yesu a zla sa bar ù doh sə mazlaḅ a Mbərom nà, bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom, pi zek tə məced sə Yahuda ahay tə hədəken ayak pə cakay anà Yesu. ²⁸ Tə cəce panan: «Ka ga way anak a anan ataya nə tə məgala ana wayaw? Sə varak cəved sa ga kətanən nà, waya kərtek anaw?»

²⁹ Yesu a mbədahan atan apan: «Nen dukwen ni cəce pikwen wa way kərtek. Kə mbədihen uno apan aday. Ata nen ni jak ikwen ite, na ga way a anaya tə məgala a wayaw nà, na. ³⁰ Sə slənay anan ahay Yuhana sa gan baptisma anà dō ahay nə wayaw? Mbərom daw, kabay dō zənzen a daw? Mbədihen uno ahay apan.»

³¹ Tinen ite, tə mbədə 'am pi zek a tinen awan, ta wa: «Di jan həna nà, kəkəməw? Kak də sak a jəka, Mbərom sə slənay anan

† 11:17 Ca pə Esaaya 56.7. ‡ 11:17 Ca pə Yeremiya 7.11.

ahay nà, i jak uko asa: “Kak kə sənen apan zle cukutok nà, kə dəfen apan nga bay nè angamaw?”³² Aday kak dā sak a jəka, dō zənzen a sə slənay anan ahay nà, ata guko ngatay!» Tə jəjar ta man su dō awan, anga dō ahay fok ta ca pə Yuhana nà, kawa dō maja'am a Mbərom acəkan.³³ Anga nan kutok, tə mbədahan apan anà Yesu, ta wa: «Ma san bay!»

Yesu a wa: «Kak sə matanan cukutok ata nà, nen dukwen ni dakak ikwen anan dōwan a sə vuro məgala sa ga mer su way anaya bay re.»

12

*Jike pu dō sa ga mer à guvo ahay
Mata 21.33-46; Lukas 20.9-19*

¹ Yesu a dazlan sa jan 'am tə jike anà dō ahay, a wa: «Dōwan a inde a jule təroz à guvo. A ga apan jal, a daf uda kudom məduwen a sa zlaḅ uda wan si sé. A dēzl uda lagad zəbor awan anga dō sa ba anan guvo ata awan. A mbakan anan guvo à alay inde anà dō si mer su way ahay, a zla way anahan à man dāren awan.

² «Alay a a sla kutok, dō ahay tinen apan ti ban təroz nà, bahay sə guvo a slənay ahay dō saa təmahan anan ayak mbala anahan.³ Dō sə guvo ahay tə canan anà dō maslan ata cəna, ta ban anan, ta ndazl anan ledədde. Tə mbəsak anan, a zla agay alay kəray awan.⁴ Bahay sə guvo a slənay ahay dō maslan maza awan. Ta ban anan, ta gan mbəlak pa nga, tə walay panan agənah pəleslesle.⁵ Bahay sə guvo a slənay njavar maza asa re. A saa dəzle pə winen kutok nà, ta vad anan bəskol. Matanan, bahay sə guvo kə slənək dō ahay nè bayak awan. Ta ndazl anan dō hinen ahay, aday ta vad atan azar aya nà, na.

⁶ «A mbakan anà bahay sə guvo nà, wan si zek anahan awan kərtəktəkke, aday wan ata dukwen ləliwe anahan awan. A slənay anan pə cakay su dō si mer su way anahan ahay à guvo anahan ata awan. A jalay nà: “Anga wan si zek uno dəgerger nà, ti dəfan apan ite.”

⁷ «Cəkəbay dō sa ga mer ahay ta ja à wulen a tinen inde, ta wa: “Sa naa pa 'am sə guvo a adəka nè winen awan. Bənuko

anan, vəduko anan. Ata guvo a anan i təra a mənuko.”⁸ Ta ban anan, ta vad anan acəkan. Tə laray anan məsinde awan à guvo wa əgem.»

⁹ Yesu a cəce: «Bahay sə guvo ata nà, i ga nə maw? Tə dīdem a nə, i may ahay agay, i lize anan dō sa ga mer à guvo anahan ataya fok. Aday i varan anan guvo ata anà dō maza aya awan.¹⁰ Kəmaya! Kə jingen 'am ana Deftere a Mbərom a anan itəbay kələdaw? Deftere a wa:

“Kon mbala ana dō sa dēzl way ahay sa lar anan ata nà,
sə təra kon sə mide lele adəka nà,
winen.

¹¹ Sa ga way ata dukwen, zek ana Mbərom Fetek awan.

Way ata a gak uko masuwayan pə idē.*”»

¹² Dō sə njahan pa 'am wa anà Yahuda ahay tə sləne 'am ataya, tə pəlay cəved saa ban anan, anga ta san zle Yesu a ja jike sa 'am ata nà, pə tinen. Əna tə jəjaran anà dō ahay. Anga nan re, tə mbəsak anan Yesu, ta zla way a tinen.

*Jangal anà bahay sə Ruma
Mata 22.15-22; Lukas 20.20-26*

¹³ Ta slan dō ahay à wulen sə Farisa ahay wa, tu dō ana Hiridus ahay, aday ta saa ban anan Yesu à balay sa 'am anahan aya awan.

¹⁴ Ta jan, ta wa: «Miter, ma san zle, iken nə dō dīdem awan. Kə jəjaran anà 'am sə dō ahay bay, kə zəzor way sə wuted idē itəbay re. Kə dakay anan cəved a Mbərom dukwen tə dīdem awan kawa anahan sa ja. Həna nà, dakan umo anan. Cəved inde sə varan jangal anà bahay sə Ruma dāw? Bəzi mē varan bay dāw?»

¹⁵ Yesu a san pə mbađambađa a tinen a zle. A jan atan: «Ki ngen upo balay angamaw? Viren uno ahay karanga, na ca apan aday.»

¹⁶ Tə varan ahay karanga awan.

A cəce patan wa: «Pə karanga a anan nà, mezeze a wayaw, aday mē vinde apan nà, sləmay a wayaw?»

Tə mbədahan apan, ta wa: «Wita nà, mezeze tə sləmay ana bahay sə Ruma.»

¹⁷ Yesu a jan atan, a wa: «Lele, kak matanan cukutok nà, viren anan anan way

* 12:11 Ca pə Jabuura 118.22-23.

ana bahay sə Ruma anà bahay sə Ruma, aday way a Mbərom anà Mbərom a ite.»

Anahan sə mbəda apan kətanān ata, a gan atan masuwayan.

Aslabakay à məkə wa

Mata 22.23-33; Lukas 20.27-40

¹⁸ Azar su dō aya inde, tinen Saduki ahay, ta nay ahay pə cakay a Yesu sə cəce panān 'am. Tinen a aday nā, ta wa dō kə məcak nə i slabakay ahay sabay. Tə cəce 'am a anān pə Yesu wa, ta wa: ¹⁹ «Miter, Musa kə vindek umo, a wa: “Do kə məcak aday kə mbəsakak uwar mənǰəna wan nā, mərak a məsində â gəba anān mədukway sə uwar awan aday ti wahan mægije anà dōwan a ma mac ata awan.†” ²⁰ Matanan, dōwan aya inde cuwbe, tinen tə mərak ahay. Do zek məduwen awan, a gəba uwar, a mac mənǰəna sa njad panān wan. ²¹ Do sa mban apan a hədek anān uwar ata mədukway awan. Winen ite a mac mənǰəna wan re. Do mə slala maakan awan a hədek anān uwar ata ite re. ²² Hus a dukoy pu dō tə bahay cuwbe awan kutok, kə məcak re. Aday uwar ata dukwen kə məcak re. Tə mbəsakak wan uho kwa kərtek bay re. ²³ Aday həna azanan kutok nā, pə luvon saa slabakay ahay à məkə wa ata nā, uwar ata i təra nə uwar a wayaw? Bina cuwbe a tinen a, tə gəbak anān pa sə uwar a re.»

²⁴ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay apan ki zluwen à cəved wa, anga kə sənən Deftere a Mbərom bay, kə sənən mægala ana Mbərom bay re. ²⁵ Do ahay ti slabakay à məkə wa nā, kwa dō mungol aya awan, kwa dō uwar aya dukwen, ti i gəba zek ahay sabay fok. Anga ti i təra à mburom nā, kawa maslay a Mbərom ahay. ²⁶ Əna aday, 'am sə slabakay ana dō ma mac aya à məkə wa nā, kə jingen Deftere a Mbərom kula itəbay daw? Mbərom a jan ahay anà Musa, ù uko sə vərəgaz‡ wa nə: “Nen Mbərom ana Ibərahima, Mbərom ana Isiyaku, aday Mbərom ana Yakob” ba? ²⁷ Mbərom, winen nā, Mbərom su dō ma mac aya bay, əna winen Mbərom su dō tə sifa aya awan. Anga nan kə zluwen à cəved wa adəka bugol.»

† **12:19** Ca pə Laataanooji 38.8; Tooktaaki Tawreeta 25.5-10. ‡ **12:26** Vərəgaz: uko a ban ù vo sə way, aday winen ma gad a bay. Ca pə Gurtaaki 3.2-4, 6, 15-16. § **12:30** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.4-5. * **12:31** Ca pə Farillaaji Lewinjko'en 19.18.

Mama'am sa nga sa 'am mə baslay aya awan

Mata 22.34-40; Lukas 10.25-28

²⁸ Əna, miter sə Tawrita inde à man ata awan, kə slənek avad uway sa 'am a tinen ata awan. A ca pə Yesu sə mbədahan apan anà Saduki ahay ata lele. A nay, a cəce panān, a wa: «Nga sa 'am mə baslay aya fok nā, wura məduwen a aday a zalay azar aya anaw?»

²⁹ Yesu a mbədahan apan: «Sə təra mama'am sa nga sa 'am mə baslay a nā: “Iken Isəra'ila, pak sləmay. Mbərom Fetek, Bahay a mənuko, winen kərtek bahay awan. ³⁰ Pəlay anān Mbərom Fetek, Bahay anak, tə mivəl anak a təkə, tə apasay anak a təkə, tə abayak nga anak a təkə, aday tə mægala anak a təkə.Š” ³¹ Nga sa 'am mə baslay a tə bahay cew a nə həna: “Pəlay anān dō sə cakay su doh anak kawa iken sə pəlay anān nga anak ata awan.*” Nga sa 'am inde mə baslay awan saa zalay həna anaya nā, ibay.»

³² Miter sə Tawrita ata a jan, a wa: «Acəkan, miter, ka jak didek. Mbərom nə kərtek. Mbərom maza sa ga anān minje nā, ibay. ³³ Anga nan, lele nā, dō zənzen i pəlay anān Mbərom nə tə mivəl anahan a təkə, tə abayak nga anahan a təkə, aday tə mægala anahan a təkə. Aday i pəlay anān dō sə cakay su doh anahan kawa winen sə pəlay anān nga anahan ata awan. Sə təma sə dəfan apan anà 'am a anaya dukwen, a zalay way ma tak aya awan, tatə way mə waslay aya sə varan à Mbərom ataya fok.»

³⁴ Yesu a ca apan nə dōwan ata kə mbədahak apan lele tə mərīke awan. A jan, a wa: «Iken dəren tə bahay a Mbərom a bay!»

Pə dəba wa nā, kuwaya a jəjar sə cəce panān 'am maza awan.

Almasihu nā, wan a wayaw?

Mata 22.41-46; Lukas 20.41-44

³⁵ Pə dəba wa, Yesu winen apan i tətakan anān way anà dō ahay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom nā, a cəce, a wa: «Kəkəma aday miter sə Tawrita ahay ta jəka, Almasihu nā, wan ana Dawuda anaw? ³⁶ Dawuda ta

nga anahan awan a ja tə mægala sə Apasay Cəncan awan, a wa:

“Mbərom Fetek a jan anə Bahay uno, a wa: Njahay à day sə alay puway uno,

aday ni nahay anan do sa nak ide ahay, ki ján patan tə saray.†”

³⁷ «Kak Dawuda a ngaman anə Almasihu nə “Bahay uno” bugol nə, winen i saa təra wan ana Dawuda nə, kəkəma asanaw?»

Do ahay bayak a tə sləne 'am a Yesu ata tə ataslay mivel awan.

Bənen nga a kwanay pə miter sə Tawrita ahay wa

Mata 23.1-36; Lukas 20.45-47

³⁸ A atətak way anahan ataya inde nə, a jan atan, a wa: «Bənen nga a kwanay pə Miter sə Tawrita ahay wa, anga a nan atan sa bar nə, tə rəkot aya awan, aday dukwen ta gan may nə, do ahay ta jan atan 'am à kwasuko nə, tə akərdeh aya awan, à wulen sə do ahay inde fok. ³⁹ Tinen ù doh sə wazay ahay cəna, ta ca wa dukwen man zəbor aya awan. Ta zlak à man sa pa way nə, tə pəlay man sə njahay lele aya awan. ⁴⁰ Tinen apan ti ran mindel anə mədukway sə uwar ahay. Ti ngəzar patan wa doh a tinen ahay. Dukwen, pə ide su do ahay nə, tə zədəh amboh nə kawa do lele aya awan. Do matanan ataya nə, sariya a tinen a nə, ma da 'am awan.»

Mədukway sə uwar a inde, a ndav pi zek sə varan way anə Mbərom

Lukas 21.1-4

⁴¹ Pə dəba anahan a wa kutok, Yesu a njahay à man sə do ahay sə pəkak ayak way à kukwar sə dala ù doh sə mazlaḅ a Mbərom ata awan. Winen apan i ca pu do sə pəkak ayak dala ataya awan. Do sə zlile ahay tə pəkak ayak dala bayak awan. ⁴² Coy, mədukway sə uwar a inde aday mətawak awan, a zlak ayak ite. A gucek ayak uda dala sərdədə aya cew, kawa sa ja nə, dala bayak a bay. ⁴³ Anga nan, Yesu a ngaman anə njavar anahan ahay, a jan atan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a hənə: Mədukway sə uwar a mətawak a anan ata kə varak à kukwar sə dala inde nə, zal do ahay a sa pak ataya fok. ⁴⁴ Anga do ahay fok ta var nə, mənəcək pə way a tinen a bayak a

ataya wa. Əna mədukway sə uwar a anan ata, kwa à ga nə winen mətawak a dəp nə, kə ndəvak pi zek. Anga a var anan nə, ta sa pa way anahan a təkə fok.»

13

Do manide ahay ti i mbazl anan doh sə mazlaḅ a Mbərom

Mata 24.1-2; Lukas 21.5-6

¹ Yesu a nay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom ata wa cəna, do kərtek à wulen sə njavar anahan ataya a jan, a wa: «Miter, ca pu kon a anaya awan, aday pə idezl anahan aya ite tə rəba ike!»

² Yesu a mbəfahan apan: «Kə canan anə way a mi dēzl a anan ba? Do manide ahay ti mbazl anan. Kon hinen saa dinger zek pə hinen nə, ibay fok.»

Way saa lahan anə andav sə daliyugo ataya awan

Mata 24.3-14; Lukas 21.7-19

³ Pə dəba wa, winen mə njahay a à bəzloom sə Ulivet, a mbəda 'am pu doh sə mazlaḅ a Mbərom. Piyer, Yakuba, tatə Yuhana tə Andəre nə, tinen taayak a tinen a tatə Yesu. Tə cəce panan, ta wa: ⁴ «Jan umo bidaw? Doh sə mazlaḅ a Mbərom i saa mbazl nə siwaw? Minje sa ma i ga aday mi saa san i təra kutok anaw?»

⁵ Yesu a dazlan sə dakan atan anan kutok, a wa: «Liven anan i zek a kwanay ahay lele, dowan à sa njak kwanay bay. ⁶ Anga do ahay bayak a ti gəba sləmay uno, ti nay, kuwaya i ja winen nə Almasihu. Ti njak anan do ahay bayak awan. ⁷ Ka sak a slənen ləbara sə vərəm, kwa dərən, kwa bəse, kà sa jəjiren bay. Anga təktek way ataya ti təra aday. Əna wita kə dəzlek pə andav ana daliyugo fan bay re. ⁸ Kon a anan, i slabak pu kon hinen, bahay a anan i vad zek tə bahay hinen. Daliyugo i 6al à man ahay cara cara, may i ga matanan re. Dəce ataya fok ti təra nə kawa wan sə dəlay anan uwar ti zek cew ata awan.

⁹ «Gen anan nga i zek à kwanay, anga ti ban kwanay aday ti zla kwanay pa 'am sə sariya ahay. Ti ndəzlay kwanay ù doh sə wazay ahay wa. Anga kwanay njavar uno ahay, ki tiven atan pa 'am ana bahay ahay pi zek tə guverner ahay, aday kī gen

† 12:36 Ca pə Jabuura 110.1.

side pa 'am a tinen ahay. ¹⁰ Anga bəlaray ləbara mugom a â wazay zek pu kon ahay fok. ¹¹ Kwa siwa siwa tə bənak kwanay sa ga sariya pa 'am a tinen nà, kâ sa jilen sa jəka mi i ja nə maw ata bay. Jen nə 'am a sa nak ikwen ahay à nga inde à alay ata awan. Anga 'am a kwanay a saa ja ata nà, i nay à nga a kwanay wa bay. Saa jak ikwen nə Apasay Cəncan awan. ¹² Mərak ahay ti varan anan mərak a tinen ahay anà do ahay aday tã vad atan. Bəbay sa wan ahay ti gan anà gwaslay a tinen ahay nà, matanan. Gwaslay ahay dukwen, ti slabak pə bəbay a tinen ahay aday do ahay tã vad atan. ¹³ Do ahay fok ti nak ikwen ide anga kwanay njavar uno ahay. Əna dowan a kə səmak anan hus à andav a inde cəna, winen i tam.»

Do manide ahay ti naa mbazl anan Urəsalima

Mata 24.15-28; Lukas 21.20-24

¹⁴ Yesu a ja asa, a wa: «Ki i cinen anan anà səkar sə lize way à man aday təde i tavay uda bay ata awan. (Dowan a kə jingek anan 'am a anan nà, â sənən anan anà nga anahan nə lele.) A alay ata asanaw nà, do sə Yahudiya ahay tã haw sa ma nga à bəzlom ahay inde. ¹⁵ Do aday winen pa nga su doh dukwen â dazay, â haw, əna â sa ray ahay way anahan ahay ù doh wa bay. ¹⁶ Dowan a winen à guvo dukwen, â saa nay ahay agay sa naa gəbak ayak zana anahan bay re. ¹⁷ Wuna, pa pac ataya nà, dəce inde anga uwar ti zek cew aya awan, aday anga uwar ta wan a à bak ataya re. ¹⁸ Gen anan amboh à Mbərom aday way ataya tã sa təra à alay sa mad bay. ¹⁹ Anga pə luvon ataya nà, dəce i zalay, bina kwa ana Mbərom sə ndakay daliyugo hus ahay biten dukwen, dəce kawa winen ata kə tərak kula bay, aday inde i təra kula sabay re. ²⁰ Əna, Bahay Mbərom kə kəcak anan luvon ataya bay nà, abay dowan saa tam nà, ibay. Əna, kə kəcak anan luvon awan anga do anahan a sə walay ataya awan.

²¹ «Asa, dowan a kə jak ikwen: “Almasihu winen həna” kabay: “Winen tiya” nà, kâ sa dəfen apan nga bay. ²² Anga almasihu ahay mungwalay aya bayak a ti nay ahay pi zek tu do sə jəka tinen do maja'am a

Mbərom ahay. Ti ga minje sə way ahay, tə masuwayan aya cara cara sa njak anan kwa do mə walay aya awan, abay a ga zek nà, na. ²³ Kwanay nà, uffə ahak ikwen. Gen anan nga anà zek lele. Na jak ikwen anan kurre nà, anga nan.»

Luvon ana Wan su Do saa may ahay

Mata 24.29-35; Lukas 21.25-33

²⁴ «À alay a pə dəba ana dəce ataya wa nà, pac i dav sabay, kiya dukwen matanan. ²⁵ Mawuzlawazl ahay ti gucey ahay à məndak, aday dukwen məgala sə way ahay à mburom ataya, ti bal. ²⁶ Ata aday ti canan anà Wan su Do winen apan i may ahay pa nga sə matapasl ahay pa nga mburom tə məgala bayak awan, aday tə mazla6 a re. ²⁷ Aday Wan su Do i slənay ahay maslay anahan ahay, ti halan nga anà do anahan a sə walay ataya kwa ta sə wura fok hus pə magaga sə daliyugo.»

Minje sə buway

²⁸ «Sənen pə way ana buway sə dəkak ikwen anan ata aday. Kə cinen anan anà alay anahan aya ta gak kulbəsloslo nà, daslam aya dukwen ta dək, ata kə sənən zle coy viya winen apan i slay bəse. ²⁹ Matanan re, kə cinen anan anà way uno sə dəkak ikwen anan ataya cəna, sənən a nà, nen Wan su Do, nen apan ni may ahay bəse, nen pə alay sə məsudoh. ³⁰ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Əlek do sə biten ahay ti i mac nà, way ataya fok ti təra. ³¹ Daliyugo i ndav, kərngay i slukwac pə bagəbaga mburom, əna 'am uno nà, i ndav itəbay.»

Dowan saa san luvon sa ndav anan daliyugo nà, ibay

Mata 24.36-44

³² «Əna, dowan saa san luvon sə way ataya nà, ibay. Maslay a Mbərom ahay ta san bay, nen wan anahan a dukwen na san bay. Sa san luvon a cəna, si zek a bəbay uno Mbərom awan. ³³ Gen anan məkəlingesl i zek a kwanay ahay. Bənen nga a kwanay, anga kə sənən luvon a bay. ³⁴ Way matanan i təra nà, kawa do saa zla à man dərən awan. A məsakan anan doh anahan anà do si mer su way anahan ahay nə kərtek tə kərtek, kuwaya ti mer su way awan. Do sa ba doh dukwen, a jan nà: “Ba pu doh!” ³⁵ Anga nan kutok nà, tərən do mə lavay

zek aya awan! Bahay su doh ata i may nē siwaw nā, kē sēnen bay. A ga nē suko, man luvon, alay a njēkar sa zlah, kwa duwdew dūkwēn, alay ataya fok cēna i nay. ³⁶ Kā sak a nay, kwanay ma njak ahan aya nē lelibay. ³⁷ Kawa anuno sa jak ikwēn hēna ata nā, ni jan anan anā dō ahay fok: Tāren dō mē lavay zek aya awan!»

14

Wurwer sa ban anan Yesu

Mata 26.1-5; Lukas 22.1-2; Yuhana 11.45-53

¹ A mbēsak luvon ahay cew nā, azar uko sē Pasēka, aday sa pa tapa sē pen mē zlambar a bay ata i sla kutok. Bahay sē gēdan dūngo anā way ahay anga Mbērom, pi zek tē miter sē Tawrita aya awan, a nan atan sa ban anan Yesu tē wurwer, aday sa vad anan. ² Anga nan ta ja 'am ā wulen a tinen ahay inde, ta wa: «Dā sa ban anan ā azar uko inde bay, bina dō ahay ti sa vāze puko.»

Uwar a inde a mbēdan amar pa nga anā Yesu

Mata 26.6-13; Lukas 12.1-8

³ Yawa, Yesu winen ā Baytiniya, āga dōwan a inde, tē ngaman Simon dō mē dugwad awan. Yesu winen apan i pa daf nā, uwar a inde a nay ahay, tē amar sē wurde anahan tē dunguzlok awan ā alay inde. Ta da amar ata aday nā, tē *nardi*. Masa anahan a dūkwēn mēnjōek bay. A kad panan 'am awan aday ā tēba, a mbēdan anan pa nga anā Yesu.

⁴ Matanan kutok, way ana uwar ata sa ga ata nā, a cēban anā dō azar aya bayak awan. Ta ja ā wulen a tinen ahay inde, ta wa: «A nes anan amar a anan kēriya hēna nā, angamaw? ⁵ Ta wa, abay tē sukōm anan way tē amar a anan nā, i zalay dala sē *dinar** sēkat maakan, aday ti var anan dala awan anā dō mētawak aya nā, ta gak way lele bidaw?» Ta ga mivēl pē uwar ata awan.

⁶ Kutok, Yesu a jan atan, a wa: «Mbēsiken anan, abay kē bēnen anan mbiyēd nā, angama kērtēk anaw? Way anahan su go ata nē lele. ⁷ Dō mētawak aya nā, ti ga inde tē kwanay hwiya. Kā nak ikwēn nā, ki gen atan sumor awan kwa siwa mba asanaw?

Əna nen ni ga inde tē kwanay hwiya itēbay. ⁸ Way abay i mba apan sa ga ata nā, kā gak anan hēna kurre anga nen: A lah anan upo amar uno sa zla anan ā mēke. ⁹ Nen apan ni jak ikwēn tē dīdem a hēna: A man aday dō ahay ti wazay anan lēbara uno mugōm a kwa aha pē daliyugo fok nā, ti tēker anan lēbara sē way ana uwar a anan sa ga hēna ata awan.»

Yudas a sukōm a way tē Yesu

Mata 26.14-16; Lukas 22.3-6

¹⁰ Natiya kutok asa, Yudas Iskariyot a zla āga bahay sē gēdan dūngo anā way ahay anga Mbērom, anga aday ā gan atan daf pē Yesu. Winen a aday nā, dō kērtēk ā wulen su dō maslan a Yesu ahay kuro nga cew ataya awan. ¹¹ Tē slāne 'am anahan a cēna, tē taslay mivēl bayak a tē Yudas, tē zlapay sē hamān dala. A bēnay pē winen ata wa kutok cēna, Yudas a pēlan atan cēved sē varan atan anan Yesu.

Alavay zek sa da daf sē Pasēka

Mata 26.17-25; Lukas 22.7-23; Yuhana 13.21-30

¹² Natiya asa, ā luvon mama'am sē azar uko sa pa tapa sē pen mē zlambar a bay ata, aday ā pac sē waslay wan sē tēman sē Pasēka ata inde, njavar a Yesu ataya ta jan: «A nak mā sa lavay anan zek tē way sa pa sē Pasēka ata nā, ahaw?»

¹³ A wulen sē njavar anahan ataya wa nā, Yesu a slan dō ahay cew. A jan atan: «Zlēn ā wulen su doh sē Ūrēsālīma. Ki zlingen tē dōwan a inde kēlawā pa nga, aday winen apan i may ahay ā a'am wa. Pērihen anan azar. ¹⁴ Ū doh anahan a saa dēzle uda ata nā, jen anan anā bahay su doh ata nē: “Miter a manay a ja nā: Doh a aday mi i pa uda daf sē azar uko sē Pasēka tē njavar uno ahay ata nā, wuraw?” ¹⁵ Ata i dākak ikwēn pē sewene a inde mēduwēn awan, mē lavay zek a coy. Kē ndiken uko anan uda way ahay fok ā man ata awan.»

¹⁶ Njavar anahan ataya ta zla. Tē dēzle cēna, ta tan ayak ā nga anā way ahay nā, kawa ana Yesu sa jan atan. Tē lavay anan uda zek tē way sa pa sē azar uko sē Pasēka kutok.

Yudas i i ga daf pē Yesu

* 14:5 Dinar kērtēk nā, āga tinen dala si mer su way sē hway kērtēk.

¹⁷ Suko a a ga nà, atə Yesu ta nay ahay tu do maslan anahan ahay kuro nga cew. ¹⁸ Tinen mə njahay a, ti pa way kutok, Yesu a ja, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Dowan a kərtek à wulen a kwanay inde, mənuko apan dī tar alay à tuwez jiga awan həna, i i ga upo daf.»

¹⁹ 'Am ata a wusen atan nga fok. Tə dazlan sə cəce panan fok a tinen a kərtek kərtek: «Nen bay ba?»

²⁰ Yesu a jan atan asa, a wa: «Dowan ata nà, à wulen a kwanay a kuro nga cew a anaya awan. Manay apan mi tar alay à tuwez miya awan. ²¹ Tə dīdem a nà, nen Wan su Do nà, ni mac, kawa ana Deftere a Mbərom sa ja upo ata awan. Əna dāce i naa tan à nga anà do saa ga upo daf ata awan. Suwan pə winen maka tē wahay anan bay jiga awan.»

Way sa pa cəncan awan

Mata 26.26-30; Lukas 22.15-20; 1 Korintu ahay 11.23-25

²² Coy, tinen apan ti pa way ata kutok, Yesu a gəba tapa sə pen, a ngəran ayak anà Mbərom, a gəzla anan i zek wa, a varan atan, a wa: «Təmihen. Həna anan nà, zek uno.» ²³ Pə dəba anahan a wa nà, a gəba gəsa'am, a ngəran ayak anà Mbərom, aday a varan atan anan gəsa'am ata awan, aday tã sa wa way juḅjoḅ fok a tinen awan. ²⁴ A jan atan, a wa: «Həna anan nà, mez uno mə pəkay awan anga do ahay bayak awan. Tə mez uno a anan, Mbərom a ban 'am tə do ahay. ²⁵ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: I ban pə luvon sə biten a anan wa nà, ni naa sa way kawa həna a anan sabay, si azanaka pə luvon aday dī saa sa maza à bahay a Mbərom inde.»

²⁶ Pə dəba anahan a wa nà, ta ga ara sə həran nga anà Mbərom, ta zla way a tinen à bəzlom sə Ulivet.

Atə Yesu tə Piyer

Mata 26.31-35; Lukas 22.31-34; Yuhana 13.36-38

²⁷ Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Kwanay a fok, ki i hiwen, ki i mbəsiken nen. Anga Deftere ana Mbərom a ja nà: “Ni vad anan do sə jugwar təman awan, aday dukwen təman ahay ti ta 'am.†”» ²⁸ Aday

Yesu a zəga anan asa, a wa: «Na sak a slabakay ahay à məke wa nà, ni lahak ikwen à Galile.»

²⁹ Piyer a mbədahan apan, a wa: «Kwa à ga nə do ahay fok ti mbəsak iken dəp nà, nen ni mbəsak iken itəbay.»

³⁰ Yesu a jan: «Nen apan ni jak tə dīdem a həna: A luvon a sə biten a anan inde, zukwa njəkar i saa zlah saray cew nà, ka jak saray maakan, ka san nen bay.»

³¹ Piyer a ma pa 'am anahan ata maza awan, a wa: «A ga nə ni mac anga iken dəp nà, ni ja kula na san iken bay itəbay!» Fok a tinen a ta ja 'am kərtek awan.

Yesu a ga amboh à Gecemene

Mata 26.36-46; Lukas 22.39-46

³² Natiya, atə Yesu tə njavar anahan ahay ta zla à man sə ngaman Gecemene. Tə dāzle à man ata kutok nà, a jan anà njavar anahan ahay: «Njihen à man a anan à alay a nen ni gay ahay amboh.»

³³ Winen apan i zla nà, a ngaman anà Piyer, anà Yakuba, aday anà Yuhana, ta zla jiga awan. Zlawan a dazlan sa ban anan, a jəjar pi zek. ³⁴ A jan atan asa: «Mivel uno i ndəroḅ hus pa sa mac anan. Njihen à man a anan, ben lele.»

³⁵ A zla à man a tinen ata wa mənjoek cəna, a slahay à məndak duboz. A ga amboh aday dāce ata à zla panan wa ite, abay à ga zek nà, na. ³⁶ A wa: «Abba‡, bəbay uno, pə iken nà, way ahay fok ta ga zek. Gəba puno dāce saa nay upo a anan ata ite. Aya əna, way kawa su no nà, à təra bay, si kawa sa nak iken.»

³⁷ A ma à man ana njavar anahan a maakan ataya nà, a tan atan ahay à nga nə ma njak ahan aya awan. Anga nan a jan anà Piyer: «Simon, iken ma njak ahan a daw? Ka mbak apan sa ba kwa ler kərtek bay asəka? ³⁸ Ben lele, gen amboh anga aday kə tiven anan anà way saa njak kwanay ahay. Apasay su do zənnen a nà, a gan may sə dəfan apan anà Mbərom, əna zlay si zek anahan a bəle awan.»

³⁹ Yesu a ma maza asa, a ga amboh kawa anahan sə manakwakwa awan. ⁴⁰ A may ahay pə cakay ana njavar anahan ataya asa, a tan atan à nga nà, tə njəkak ahan asa,

† 14:27 Ca pə Jekariya 13.7. ‡ 14:36 Abba: Kawa sa ja nà, «bəbay» ta 'am sə Aramayak.

ta mba apan sə təba idə kwa mənjoek bay jiga awan. Aday ta san sa jan həna nə maw bay.

⁴¹ A zla, a ga amboh asa, a may ahay tə bahay maakan awan. A jan atan: «Kwanay apan ki men anan uda daw, do sa njak ahan ahay? Coy, alay a kà slak həna kutok, aday ti varan nen Wan su Do à alay inde anà do sə atahasl ahay. ⁴² Slabiken, zluko. Do sa ga upo daf winen tiya, kà nak ahay.»

Do ahay ta ban anan Yesu

Mata 26.47-56; Lukas 22.47-53; Yuhana 18.3-12

⁴³ Yesu kə ndəvak anan 'am ata fan bay cəna, Yudas, do kərtek à wulen sə njavar anahan aya inde kuro nga cew ata a dəzley ahay. A njahan pa 'am wa anà do ahay bayak a tə way sə alay a hunjəslesle: maslalam a pi zek tə sukol aya re. Sə slənay atan ahay nə bahay sə gədan dundo anà way ahay, pi zek tə miter sə Tawrita ahay, aday tə məced sə Yahuda ahay. ⁴⁴ Yudas, dowan a sa ga daf pə Yesu ata, ba kə varak atan minje sə way, a wa: «Dowan a ni ban anan həmbok ata nà, winen awan. Bənen anan, aday kī gen anan nga lele, zlen anan kutok.»

⁴⁵ A dəzlek ayak cəna, a zla pə cakay ana Yesu bəse. A jan 'am: «Miter!» A dazlan a varan alay, a ban anan pi zek həmbok. ⁴⁶ Cəna ves, do ahay ta ban anan. ⁴⁷ Do kərtek à wulen su do a Yesu mə tavay a à man ataya, a ndahay maslalam anahan, a car anan bile ana bahay nga su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom, aday maslalam anahan ata a gad panan sləmay kərtek a poc. ⁴⁸ Yesu a jan anà do ahay, a wa: «Ki nen upo tə maslalam aya aday tə sukol aya sa ban nen kawa nen do sə ngəzar do à cəved inde daw? ⁴⁹ Pac pac nen inde tə kwanay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom, nen apan ni tətakan anan way anà do ahay, əna kə bənen nen bay. Əna way a anan a təra həna nà, aday 'am ana do maja'am a Mbərom ahay sa ja upo à Deftere a Mbərom inde ata à təra.»

⁵⁰ Njavar anahan ahay tə mbəsak anan, ta haw way a tinen fok. ⁵¹ Wan a inde nà, winen apan i pərahan azar anà Yesu. Zana pi zek dukwen gwedere kərtektəkke. Tə pəlay abay sa ban anan, ⁵² aya əna alay a

tinen a dəzle nà, pə zana ata awan. Winen ite a pəsakay anan ahay gwedere ata à zar wa, gədek sa haw zek kəray a gweder gweder.

Yesu winen pa 'am su do sə lavay nga sə Yahuda ahay

Mata 26.57-68; Lukas 22.54-55, 63-71; Yuhana 18.13-14, 19-24

⁵³ Do sa ban anan Yesu ataya ta zla anan əga bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay. Bahay sə gədan dundo anà way ahay, tə məced sə Urəsalima ahay pi zek tə miter sə Tawrita aya tə halay nga fok a tinen awan.

⁵⁴ Piyer winen apan i pərahan ayak azar à dəba wa à dəba wa. A dəzlek ayak à gala ana bahay nga su do sə gədan dundo anà way nà, a njahay à wulen su do si mer su way ahay su doh ata awan. Tə njahay pə uko anga alay sa mad.

⁵⁵ Aday nà, bahay sə gədan dundo anà way ahay, pi zek tu do sə lavan nga anà Yahuda ahay, fok a tinen a ta ban bitem sə mungwalay ahay aday ti vad anan Yesu à məke. Əna ta njad cəved a bay, ⁵⁶ kwa abay do sə mungwalay ahay bayak a tə ndəbak apan 'am ahay cara cara dəp nà, na. Aday 'am a tinen awan kà zlak atan pi zek bay re.

⁵⁷ Do hinen ahay tə slabak tə mungwalay a tinen ite, ta wa: ⁵⁸ «Manay nà, mə slənek a wa: “Doh sə mazlaḅ a Mbərom a ma han a tə alay su do a anan nà, ni mbazl anan, aday nen ni han anan à luvon maakan inde tə alay su do zəzen a sabay.”» ⁵⁹ Tə winen ata təkə dukwen side ata kà zlak atan pi zek bay.

⁶⁰ Bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay a slabak à wulen sə do ahay inde, a cəce pi zek à Yesu a wa, a wa: «Kə mbəda apan itəbay kələdaw? Do a anaya fok ta ja apak nə maw?»

⁶¹ Yesu a njahay way anahan faafa. Kə təkək anan 'am anahan a bay jiga awan.

Bahay nga sə dowan ata a mənahan anan asa: «Iken nà, Almasihu, wan a Mbərom mbala do ahay sə həran nga ata daw?»

⁶² Yesu a mbədahan apan kutok: «Ayaw! Nen nà, winen awan. Kwanay dukwen ki cinen anan anà Wan su Do, winen mə njahay a à alay puway ana Mbərom Ba

Məgala. Ki cinen anan pə matapasl sa nga mburom, winen apan i may ahay re.»

⁶³ Bahay nga su do sə gədan dundo anə way ata a sləne 'am ataya nà, a ngəraw anan zana anahan pi zek wa, a wa: «Həna nà, di gan may anə side hinen re daw?
⁶⁴ Kə jənak anan pa 'am a Mbərom. Kə slənen 'am anahan a coy. Ki jen həna nə kəkəməw?» Fok a tinen ta gan nə sariya sə mac.

⁶⁵ Do azar aya ta ma nga sə təfe apan mənə. Tə kərtan way pə ide, tə dəcan, aday ta jan: «Jan umo kutok: Sə dəcak nə wayaw?» Do si mer su way ahay ta zla anan, tə dəcan ite.

Piyer a wa a san Yesu bay

Mata 26.69-75; Lukas 22.56-62; Yuhana 18.15-18, 25-27

⁶⁶ Piyer nà, winen à gala hwiya, mə njahay a pə uko. Dəna sa ga mer su way àga bahay nga su do sə gədan dundo anə way, a nay ahay. ⁶⁷ A canan anə Piyer nà, a zəzor anan cəna, a jan: «Iken dukwen do ana Yesu sə Nazaratu ata ba?»

⁶⁸ Piyer a məman anan, a wa: «Nen na san 'am anak ata sa jay həna ata bay.» A slabak, a hədəkey ahay à məgədəngəden uho. [Njəkar a zlah kərtek.]

⁶⁹ Dəna ata a canan asa cəna, a jan anə do a mə njahay ataya awan, a wa: «Həna anan dukwen do a tinen aya kərtek awan.»

⁷⁰ Piyer a məman anan asa.

A njahay mənəcək asa cəna, do sa man ataya ta jan à Piyer: «Ki mba apan sə məman zek bay! Tə didəm awan, iken do a tinen, anga iken Galile ahay re.»

⁷¹ Piyer a dazlan sə mbađay coy: «Kak na san dowan ata zle nà, Mbərom a tə alay anahan awan à tahasl nen! Nen na san dowan ata bay!»

⁷² Kwayan'a, njəkar a zlah mə slala cew awan. Piyer a sləne cəna, 'am a Yesu a sa jan kurre ata à man à nga inde, a wa: «Njəkar i saa zlah saray cew nà, ka jak saray maakan ka san nen bay.» Səkwelkwele mə tavay awan, a dazlan ayam.

15

Ta zla anan Yesu àga Pilatu

Mata 27.1-2, 11-14; Lukas 23.1-5; Yuhana 18.28-38

¹ Ide a cəde siwa a cəna, bahay sə gədan dundo anə way ahay ta ma anan 'am i zek tə məcəd sə Yahuda ahay pi zek tə miter sə Tawrita ahay, tə halay nga tu do sə mbəda alay pa 'am azar aya fok. Coy tə jaway anan Yesu, ta zla anan àga Pilatu, guverner sə Yahudiya, winen Ruma ahay.

² Pilatu a kutok a cəce 'am pə Yesu wa: «Iken nà, bahay sə Yahuda ahay daw?»

Yesu a mbədahan apan, a wa: «Ka jak anan asanaw!»

³ Bahay sə gədan dundo anə way ahay ta nda6 'am pə Yesu nà, anga way ahay cara cara bayak awan.

⁴ Pilatu a cəce panan asa: «Kə mbəda apan itəbay daw? Ca pə way aya tinen sa zlah anan apak ata awan!»

⁵ Yesu ite a ngam sə mbəda apan bay fok. Ambəda apan bay a Yesu ata a gan masuwayan anə bahay Pilatu.

Ta ga sariya sa vad a Yesu

Mata 27.15-26; Lukas 23.13-25; Yuhana 18.39 - 19.16

⁶ Pə azar uko sə Pasəka fok cəna, bahay a taa mbəsakan atan ahay do kərtek à dangay wa, kawa ana tinen sə cəce fok. ⁷ A alay ata ite, dowan a inde tə ngaman Barabas nà, tinen tə dowan aya inde tə vəze pə Ruma ahay à wulen su doh, tə vədak uda awan nga su do re. Anga nan, winen à dangay.

⁸ Natiya kutok, do ahay fok ta zlak ayak, tə cəce kawa ana tinen sa taa ga sə kukwa awan. ⁹ Pilatu a cəce patan wa, a wa: «A nak ikwen nà mbəsakak ikwen anan ahay bahay sə Yahuda ahay daw?» ¹⁰ Anga a san zle lele, bahay sə gədan dundo anə way ahay ta ban anan Yesu nà, anga sərak cərkəke.

¹¹ Əna bahay sə gədan dundo anə way ahay tə pəkan 'am anə man su do ata fok aday tē cəce pə bahay wa nà, Barabas.

¹² Pilatu a cəce pə do ahay wa asa: «Aday nà ga anan tə dowan a kwanay sə ngaman bahay sə Yahuda ahay ata nà, kəkəməw?»

¹³ Ta zlah azlazlah, ta wa: «Darak anan ayak pə dədom!»

¹⁴ Pilatu a cəce: «A ga mer sa ma lelibay a anaw?»

Tə zəga anan sa zlah, ta wa: «Darak anan ayak pə dədom!»

15 Pilatu a nan sa ga nà, way sa zlan à nga anà dō ahay. Anga nan, a mbəsakan atan anan Barabas. A jan anà suje ahay tē ndabāy anan Yesu. Aday a varan atan anan, tē daray anan pə dədom.

*Suje ahay ta ran mindel anà Yesu
Mata 27.27-31; Yuhana 19.2-3*

16 Suje ahay ta zla anan Yesu à man sə njahay a tinen à gala su doh àga Pilatu. Tə halan nga anà suje ahay fok. 17 Tə dəfan zana dəzdəz a pi zek, kawa sə bahay, tə hanan jugo sə adak, tə dəfan à nga inde. 18 Tə dazlan sa jan 'am kawa ana bahay kutok, ta wa: «Bahay sə Yahuda ahay à ga inde sə coy!» 19 Tə dəcan pa nga tə sukol, tə təfe apan məne, tə dukwen gərmec ù vo, tinen mə rihe nga aya awan.

20 Ta ndav anan sə mbasay apan nà, tə culok panan zana ata, ta man anan zana anahan pi zek kutok. Ta zla anan saa darak anan ayak pə dədom mə zləngad awan.

*Tə daray anan Yesu pə dədom mə zləngad awan
Mata 27.32-44; Lukas 23.26-43; Yuhana 19.17-27*

21 Tinen apan ti zla anan Yesu ata kutok, tə zlangay tə dōwan a inde tə ngaman Simon, dō sə Siren ahay, winen dukwen bəbay ata ana Aleksandire tə Rufus. Winen a aday nà, winen apan i may ahay à kibē wa. Suje ahay ta gan bəlaray sə tavak dədom ata pə Yesu wa.

22 Ta zla anan tə Yesu pa man sə ngaman Golgota ata, kawa sa ja nà, Kəlakasl-sa-Nga. 23 A man ata nà, dōwan aya inde abay a nan atan sə varan way mə kwasay a mə japay a tə ndəliwen awan, aday à man zek à dəce anahan inde. Əne Yesu a ngam bay.

24 Tə dazlan tə daray anan pə dədom. Tə gəzla anan zana a Yesu, ta ga caca pə zana anahan ata à wulen a tinen ahay inde, aday sa san anan pi zek wa saa njad zana ataya nə wayaw.

25 Tə daray anan Yesu nà, i ga njamde dəsudō*. 26 Tə vinde way a tinen a sa ban anan apan ata awan: «Bahay sə Yahuda ahay.» Tə tapan anan pə dədom ata awan.

27 Tə darak ayak dō sə akar aya inde cew re, dō kərtek a tə alay puway, dō hinen tə alay gula, Yesu à mamasl a tinen. [28 Kawa ana Deftere sa ja ata nà, a təra matanan acəkan. A wa: «Tə baslay anan à wulen su dō mi nes aya inde.†»]

29 Dō sa zla ta man ataya fok ta bal nga kwata kwata, tə gənanan, ta wa: «Na wa, iken ka wa ki mbazl anan doh sə mazlaḅ a Mbərom aday ki han anan maza awan à luvon maakan inde ba? 30 Əna dazay ahay pə dədom a wa kutok, aday tam anan nga anak bidaw!»

31 Matanan, bahay sə gədan dundo anà way ahay, miter sə Tawrita ahay pə kərtek a, ta ran mindel à wulen a tinen, ta wa: «Kə təmak anan dō azar aya awan, əna a mba apan sa tam anan nga anahan a bay. 32 Kak də canak anan anà Almasihu bahay sə Yahuda ahay kə dazak ahay pə dədom wa həna ata nà, dī daf apan nga acəkan!»

Dō aya tinen mə daray aya tatə Yesu ataya dukwen ta ma nga sə gənanan ite re.

*Amac a Yesu
Mata 27.45-56; Lukas 23.44-49; Yuhana 19.28-30*

33 A ban pə man ipec wa nà, luvon a ga pə daliyugo fok takədimbom, hus à njamde maakan‡. 34 Tə njamde maakan kutok cəna, Yesu a zlah tə məgalak a, a wa: «*Elowa, Elowa, lama sabaktani?§*» Kawa sa ja nà: «Mbərom uno, Mbərom uno, kə mbəsak nen, angamaw?*

35 Dō a mə tavay aya à man ata azar a tə sləne bine maw cəna, ta wa: «Winen apan i ngaman anà Eliya həna!»

36 Dōwan a tinen a kərtek a a haw, a gəba awan a inde kawa baf, a tar anan à way mə kwasay a inde, aday sərekeke re. Tə taran anan ayak tə gusuko zəbor awan aday Yesu à susœḅ. Ta wa: «Kak Eliya i nay sa naa dazay anan ahay pa man a anan wa nà, dī ca apan aday. Buko!»

37 Əna Yesu a zlah tə məgalak awan, a mac way anahan.

38 Cəna, zana sə gəzla anan man sə njahay a Mbərom pi zek wa tə dō ahay, ù doh sə mazlaḅ a Mbərom ata, a ngəraw i zek wa

* 15:25 Njamde dəsudō: pac a may ahay apa sa sla wa dā. † 15:28 Ca pə Esaaya 53.12. ‡ 15:33 Njamde maakan: pac à man sa zla apa sa sla inde dā. § 15:34 'Am ataya nà, tinen ta 'am sə Aramayak. * 15:34 Ca pə Jabuurā 22.2.

ændem, a bənay ahay kwa à mburom wa hus à məndak.

³⁹ Bahay sə suje a mə tavay a pa 'am ana atə Yesu a mə daray ataya kə canak anan a mac nə kəkəməw. Anga nan a wa: «Tə dīdek awan, winen Wan a Mbərom.»

⁴⁰ Uwar ahay inde à man ata awan, tə tavay zad, tinen apan ti cak ayak apan. A wulen sə uwar ataya nà, dī tan à nga anà Mariyama dəna sə Magədala ahay, tatə Salome, aday Mariyama may ana Yakuba zek cəde waw awan tatə Yoses. ⁴¹ A alay a Yesu winen à Galile nà, uwar ataya ta taa pərahan azar, aday ta taa gan mer su way re. Uwar azar aya dukwen inde bayak a tə pərahak anan ahay azar à Urəsalima, tinen inde à man ata re.

Tə gəba anan Yesu à məkə

Mata 27.57-61; Lukas 23.50-56; Yuhana 19.38-42

⁴² Pac ata nà, luvon sə lavay zek anga luvon sa man uda awan. Kawa sa ja nà, luvon sə lahan anà luvon sa man uda awan. Suko awan a ga nà, ⁴³ Yusufu, do sə Ari-matiya ahay, a nay. Winen do tə mazlaḅ awan à wulen su do sə lavay nga ahay. Winen apan i ba bahay a Mbərom re. A sa mbac sa zla à man ana Pilatu, a cəcihey ahay cəved sa la anan Yesu. ⁴⁴ Pilatu a sləne sa jəka Yesu kə məcak coy nà, a gan masuwayan, anga pə winen nà, Yesu kə məcak bəse kak matanan nà, na. Pilatu a ngaman ayak anà bahay sə suje ata awan, a cəce panan: «A mac nà, kə njahak bayak a daw?» ⁴⁵ Bahay sə suje ata a ndav anan sə təkəren ləbara cəna, a jan anà Yusufu nà: «Ka a gəba məsinde anak, la!» ⁴⁶ Yusufu a sukom apan rəkot, a dazay anan ahay məsinde a Yesu pə dədom mə zləngad ata wa. A nga anan apan rəkot ata awan, a dəfak anan ayak à jəvay a ma la à jama inde ata awan.† A bətukwal apan bələlən məduwen a, a tacay anan 'am sə jəvay. ⁴⁷ Atə Mariyama, dəna sə Magədala ahay, tə Mariyama, may ana Yoses, ta ca pa man a ta la anan uda Yesu ata awan.

16

Yesu a slabakay ahay à məkə wa

Mata 28.1-8; Lukas 24.1-12; Yuhana 20.1-10

¹ Pə dəba ana luvon sa man uda awan wa nà, Mariyama sə Magədala, tə Salome, tatə Mariyama may ana Yakuba, tə sukom amar lele aya sə rəbas dun'a ata awan, saa gak ayak pə məsinde a Yesu à jəvay inde.

² Ta pac sə zaka awan duwdew, pac winen apan i gay ahay tərdussa, uwar ataya ta zla pa 'am jəvay. Pac kə gak cəf lele way anahan, ta sa dəzle nà, na. ³ Tinen apan ti ja à wulen a tinen inde ta wa: «Wayaa bətukolok uko anan bələlən a pa 'am jəvay wa anaw?» ⁴ Tə cakaf nga nà, tə canan ayak anà bələlən a məduwen ata mə bətukwal a pa 'am jəvay wa, mə jəkay a coy.

⁵ Ta zla à jəvay inde, ta ca idə nà, tə canan à dowan inde njavar awan mə njahay tə alay puway, winen tə zana pi zek sədek awan aday kwedekkwedek. A gan atan masuwayan, ta ma nga pə ajəjar yīḅyaḅ.

⁶ Əna dowan ata a jan anà uwar ataya, a wa: «Kə jəjiren bay! Kwanay apan ki pəlen nə Yesu sə Nazaratu, dowan a tinen sə darak anan ayak pə dədom mə zləngad ata awan. Cen apan. Man sə nahay anahan awan nə həna. Winen inde à man a anan sabay. Kə slabakak! ⁷ Həna nà, zlen! Kə si jen anà njavar anahan ahay tatə Piyer nà: «I lahak ikwen à Galile. Ki cinen anan nà, à man ata awan, kawa anahan sa jak ikwen.»

⁸ Kwayan'a, uwar ataya ta haw aha-haw pa 'am jəvay wa tə ajəjar awan, anga zlawan a gan atan. Tə təkərek anan 'am ata anà dowan kwa kərtek bay anga tinen apan ti jəjar.

Yesu a kan zek anà Mariyama sə Magədala, aday anà njavar anahan ahay cew

Mata 28.9-10; Yuhana 20.11-18

⁹ Yesu a slabakay ahay à məkə wa nà, pac sə zaka duwdew pərek. Mama'am awan a kan zek anà Mariyama, dəna sə Magədala ahay ata, Yesu sə rəzlay ahay wa apasay lelibay aya cuwḅe à winen wa ata awan.

¹⁰ Mariyama ata awan a zla sə dakan anan

† 15:46 Jəvay a tinen ma la a ù kon inde kawa doh. Anga nan ta mba apan sa zla uda awan.

lɔbara awan anà dɔ sa taa japay tatɔ Yesu ataya, tinen apan ti yam anga mbac kɛ slahak patan wa. ¹¹ Tɔ slɔne sa jɔka winen inde tɔ sifa awan, aday Mariyama kɛ canak anan dɔkwɛn, tɔ tɔmahak sa daf apan nga bay.

¹² Pɔ dɔba wa dɔkwɛn nà, Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay cew ti zek hinen. Tinen a aday nà, tinen apan ti nay à wulen su doh wa sa zla tɔ kibe. ¹³ Njavar ataya dɔkwɛn ta mak, tɔ tɔkɔrek anan lɔbara awan anà njavar anahan azar ataya awan, ɔna tɔ tɔmahak atan anan bay re.

*Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay
Mata 28.16-20; Lukas 24.36-49; Yuhana
20.19-23; Mer su way ahay 1.6-8*

¹⁴ Pɔ dɔba anahan a wa nà, Yesu a kan atan zek anà njavar anahan ahay kuro nga anahan a kɔrtek, tinen mɔ njahay a ti pa daf. A gafan atan 'am anga tɔ dɔfak apan nga bay, aday anga kurkwilen à slɔmay a tinen ahay inde, bina tɔ tɔmahak 'am su dɔ sɔ canan kɛ slabakak ataya bay.

¹⁵ Yesu a jan atan, a wa: «Zlen kwa ta sɔ wura pɔ daliyugo fok. Diken anan lɔbara mugom a anan kwa anà waya fok. ¹⁶ Kuwaya, dɔwan a kɛ dɔfak apan nga pɔ lɔbara ata awan aday kɛ tɔmahak sa ga baptisma nà, i tam. Aday dɔwan a kɛ dɔfak apan nga bay ite nà, Mbɔrom i gan sariya. ¹⁷ Do ma daf upo nga aya awan ti njad sa ga way masuwayan aya awan. Ti razl setene ahay tɔ slɔmay uno, ti njad sa ja 'am wiya aya awan. ¹⁸ Hinahibay ti ban dɔdew tɔ alay kabay ti varan atan leke dɔp nà, i gan atan awan bay. Ti dɔfan alay pa nga ana dɔ sɔ dɔvac ahay nà, ti mbar à dɔvac a tinen ahay wa.»

Yesu a ján à Mbɔrom

Lukas 24.50-53; Mer su way ahay 1.9-11

¹⁹ Pɔ dɔba ana Bahay Yesu sa jan atan 'am ata wa nà, zek anahan a cakaf à mɔndak wa, a zla à mburom saa njahay à alay puway ana Mbɔrom. ²⁰ Njavar anahan ataya ite ta zla saa wazay anan lɔbara mugom ata kwa ta sɔ wura fok. Bahay Yesu a varan atan mɔgala sa ga masuwayan, aday

* **16:20** Andav cɔdew a inde re, kawa à Deftere sa 'am sɔ mbuzom.

dɔ ahay tɔ san 'am a tinen nà, didem aya awan.*

Ləbara mugom a kawa ana Lukas sə vinde anan ata awan A đakay way pə deftere a anan

Lukas a vinde anan đerewel a anan nà, sə đakay anan ləbara a Yesu, anay anahan pə daliyugo, mer su way anahan sa ga ataya awan, amac anahan, aday aslabakay anahan à məke wa. Lukas a vinde ləbara a anan nà, anà do fok, do aday tinen Yahuda ahay bay ataya aday anà Yahuda ahay re. Lukas winen doktor awan, aday kà gak anan nga sə taker anan ləbara a anan tə cəved a lele təhhe kawa way a sə təra ataya awan.

Nga sa 'am ahay

Alay sə wahay Yesu (1.1 - 4.13)

Yesu i wazay aday i mbar do sə đəvac ahay à Galile (4.14 - 9.50)

Yesu i zla à Urəsalima (9.51 - 19.27)

Lumo a Yesu mədakwidok a à Urəsalima (19.28 - 23.56)

Yesu a slabakay ahay à məke wa aday a kan zek anà njavar anahan ahay (24.1-53)

Adazlan anahan awan

¹⁻² Na jak anak ayak 'am, iken Tiyufil do məduwen awan.

Do azar aya tə canak anan tə ide a tinen awan, anà way a Mbərom sa ga à wulen a mənuko inde kurre ataya awan. Aday Mbərom a slan atan sə đakay anan ləbara sə way a tinen sə canan ata awan. Tinen dukwen tə đakak umo anan re. Do ahay bayak a à wulen a manay wa, ta rak apan zek sə vinde anan ləbara ata awan. ³ Nen həna dukwen nə bənak anan bitem sə cəce anan way a sə təra kurre ataya awan, aday həna nə gəzlan alay pi zek wa lele kutok. Anga nan, u no sə vindek anan ayak way ataya pə mədire pə mədire akiken Tiyufil. ⁴ Nə vindek anan ayak iken ite nà, aday kà san anan đidek sə way a iken sə tətak həna ata awan.

Masley a Mbərom a đakay anan ləbara saa wahay Yuhana, do sa gan baptisma anà do ahay

⁵ Natiya awan, à alay a Hiridus winen bahay a pa nga sə daliyugo sə Yahudiya ata nà, đowan a inde tə ngaman Zakari. Winen do sə gədan dundo à way ahay anga Mbərom, do sə slala ana Abiya. Dalay anahan inde tə ngaman Elizabet winen dənə sə slala ana Haruna, bahay sə gədan dundo anà way a re. ⁶ Tinen cew maya tə dalay anahan nà, do sa ga way đidek aya pa 'am a Mbərom. Tə đəfan apan anà nga sa 'am ana Bahay Mbərom mə baslay aya nà, dəc dəc lele. ⁷ Əna wan a tinen ibay, anga dalay anahan Elizabet ata nà, dərlay awan. Tə wahak wan bay, hus ta gak məduwer.

⁸ Natiya kutok, pə luvon a inde, Zakari winen apan i ga mer su way anahan u doh sə mazlaḅ a Mbərom, anga alay a saa ga mer su way a tinen tu do sə slala ana Abiya ahay kà slak. ⁹ Do sə gədan dundo à way ataya ta taa gəzla anan mer su way ata pə luvon pə luvon. Pac ata kutok, alay a ca pə Zakari. A zla u doh sə mazlaḅ a Mbərom, à man cəncan awan, aday a vak anan awan a inde kawa ləluway a rəbas ike lele dun'a.

¹⁰ A alay a Zakari winen apan i vak awan ata u doh sə mazlaḅ a Mbərom à man a cəncan ata nà, do a Mbərom ahay tinen apan ti gan amboh à Mbərom uho kurkwer.

¹¹ Zaməma nà, Zakari a canan anà maslay a Mbərom mə tavay a à man sə vakan way anà Mbərom, ta day sə alay puway. ¹² Zakari a canan cəna, a ma nga pə ajəjar, zlawan a gan tə mindel. ¹³ Əna maslay a Mbərom a jan: «Kə jəjar bay, Zakari, anga Mbərom kə slənek anak anan amboh anak. Dalay anak Elizabet i wahak wan mungol awan, aday ki ngaman anà wan ata nà, Yuhana. ¹⁴ A alay ata awan, ki taslay mivel tə mindel, anga wan ata awan. Do ahay bayak a təkede ti taslay mivel anga awahay ana wan ata re, ¹⁵ anga i təra do məduwen a pa 'am a Mbərom. I sa mahay bay, i sa way mə kwasay aya bay re. I saa nay ahay à kutov a may anahan wa nà, winen ma rah a tə Apasay Cəncan awan. ¹⁶ I may anan ahay do sə Isəra'ila ahay bayak a à man ana Bahay Fetek, Mbərom a tinen. ¹⁷ I nay ahay kawa do maja'am a Mbərom tə məgala sə apasay a kawa ana Mbərom sə varan anà Eliya, do maja'am

anahan kwakwa ata awan. Wan anak ata i mbəda anan mivel sə bəbay ahay ta day a wan a tinen ahay, anga aday 'am â zlan atan pi zek. I mbəda anan mivel su do sə dəfan apan anə Mbərom bay ataya aday ti saa bayak nga kawa do didek aya kutok ite. Aday ata, do ahay ti ga inde mə lavay zek aya awan, anə Bahay a mənuko.»

¹⁸ Natiya, pə dəba anahan a wa ite, Zakari a cəce pə maslay a Mbərom ata wa, a wa: «Ni i san aday way ata i təra acəkan nà, kəkəməw? Anga nen nà, məced a coy, aday dalay uno dukwen ava anahan sə wahay wan sabay re.»

¹⁹ Maslay a Mbərom ata a mbədahān apan, a wa: «Nen nà, Jibirila. Nen mə tavay a pa 'am a Mbərom sa gan mer su way. A slənay ahay nen həna nà, sa naa dəkak anan ləbara sa 'am a mugom a anan ata awan. ²⁰ Way uno sa jak i təra acəkan ata nà, kə dəfak nga pa 'am uno ata bay. Anga na awan, ki təra do maandak awan, ki mba apan sa ja 'am tətibay. Ki njahay tete dezl pə luvon ana way ata i təra aday.»

²¹ A alay ata ite, do ahay tinen apan ti ba anan Zakari uho. A gan masuwayan anə do sə uho ataya, anga kə njahak ayak u doh ata bayak awan. ²² Zakari a nay uho kutok nà, a mba apan sa jan 'am anə do ahay sabay, anga kə tərak do maandak awan. A jan atan 'am nà, tə alay. Cəna, do ahay ta san zle i ga nə kə canak anan ahay anə awan a à man a cəncan ata wa.

²³ Natiya kutok, alay sa ga mer su way ana Zakari u doh sə mazlaḅ a Mbərom a ndav nà, a zla way anahan agay. ²⁴ Pə dəba sə way ataya wa nà, uwar anahan Elizabet a təra do. Anjahay way sə kiya dāra ahay nà, winen a njahay way anahan agay, a wa: ²⁵ «Na gak anan i zek wa à Mbərom, anga həna waray sə dərlay inde upo sabay, aday do ahay ti mbasay upo sabay re.»

Maslay a Mbərom a dakan anan à Mariyama i i wahay wan

²⁶ Natiya, kiya a gan mbərka anə Elizabet nà, Mbərom a slənay ahay maslay anahan Jibirila à wulen su doh a inde tə ngaman Nazratu, pə daliyugo sə Galile. ²⁷ A slənay anan ahay āga dəna inde dalay awan, tə ngaman Mariyama, dāle a Yusufu. Yusufu

ata nà, winen do sə slala ana Dawuda bije anahan.

²⁸ Maslay a Mbərom ata a zla pə cakay a Mariyama kutok, a jan: «Na jak anak 'am, dənama. Taslay mivel bayak awan, anga Mbərom kà gak anak nga tə asan zek anahan. Mbərom Fetek winen inde tə iken.»

²⁹ Əna Mariyama a sləne 'am a matana ata cəna, a wusen nga tə mindel. Winen apan i bayak, a wa: «Aday u jo 'am matana ata jiya nà, a nan sa ja nə maw?»

³⁰ Maslay a Mbərom ata kutok a wa: «Kə jəjar bay, Mariyama, anga Mbərom kà gak anak sumor. ³¹ Həna nà, ki təra do ti zek cew awan. Ki i wahay wan mungol awan, ki daf apan sləmay nà, Yesu. ³² I təra do məduwen a pa nga sə do ahay fok. Ti ngaman nà, wan a Mbərom sə bagəbaga mburom. Bahay Fetek Mbərom i man anan bahay ana bije anahan Dawuda. ³³ I ga bahay pa nga sə Isəra'ila ahay nà, pa sə viyviya awan. Bahay anahan i ndav kulibay.»

³⁴ Mariyama a mbədahān apan anə maslay a Mbərom ata awan, a wa: «Həna nà, kula mə zlangak tə dōwan bay kutok nə aday way ata i təra nà, kəkəməw?»

³⁵ Maslay a Mbərom a mbədahān apan, a wa: «Apasay Cəncan a i dazay apak, məgala a Mbərom sə bagəbaga mburom i nay apak sərdədek kawa mezeze. Anga nan, wan a iken saa wahay ata nà, winen cəncan awan, ti ngaman nə Wan a Mbərom. ³⁶ Ənga ca apan həna, Elizabet, dəna a mərbay anak, winen mə təra do awan, i wahay wan. Abay do ahay tə bayak nà, winen dərlay a coy, əna həna kiya kà gak anan mbərka kutok. ³⁷ Way aday Mbərom a mba apan sa ga anan bay nà, ibay.»

³⁸ Mariyama a mbədahān apan, a wa: «Nen nà, do si mer su way anə Bahay Mbərom coy. Mbərom awan, ā ga kawa ananak a su jo a anan ata awan.»

Pə dəba wa kutok, maslay a Mbərom ata a zla way anahan.

Mariyama a zla saa can ahay ide and Elizabet

³⁹ Pə dəba anahan a wa nà, Mariyama a slabak, kwayan'a a zla à ḡəzlom, à wulen su doh a inde pə daliyugo sə Yahudiya. ⁴⁰ A

zla àga Zakari. A dazle cəna, a jan 'am anà Elizabet.

⁴¹ Elizabet a sləne 'am ana Mariyama ata cəna, wan ana Elizabet à kutov ata a bal kuzled' kuzled'. Aday Apasay Cəncan a a zlan à mivél inde ana Elizabet. ⁴² A jan anà Mariyama tə məgalak awan, a wa: «Mbərom kə dəfak apak alay sə mazla6 anahan zal uwar ahay pə daliyugo fok. Ngama ana Mbərom inde pa wan anak a saa wahay ata awan.» ⁴³ Aday a ja asa, a wa: «May ana Bahay uno i nay ahay àga nen kawa həna ata nà, Mbərom sa ma uno ite anaw? ⁴⁴ Anga nə sləne 'am anak iken su jo ata cəna, wan a dazlan sa bal à kutov uno, anga wan ata kə taslak mivél tə mindel. ⁴⁵ Ataslay mivél i tərak iken anga kə dəfak nga pa 'am ana maslay a Mbərom a sa jak ata awan, way ata i təra.»

Mariyama a həran nga anà Mbərom Ba Məduwen

⁴⁶ Natiya kutok, Mariyama a ga ara, a wa: «Mivél uno i həran nga anà Mbərom Ba Məduwen.

⁴⁷ Apasay uno i taslay mivél anga Mbərom, winen dō sa tam nen.

⁴⁸ Anga winen kə bayakak pi nen 6ile anahan, aday na slak awan bay ata awan.

Ayaw, həna kutok dō ahay fok ti taa ja coy, nen uwar tə ngama a Mbərom awan.

⁴⁹ Mbərom Ba Məgala kə gak uno mer su way lele aya bayak awan.

Sləmay anahan nà, cəncan awan.

⁵⁰ Dō sa dəf apan nga ahay nà, ta gan i zek wa pa sə viyviya awan.

⁵¹ Kə gak mer su way ahay tə məgala sə alay anahan njənnjan awan.

Kə tak anan 'am anà dō sa gan may anà ahar nga ahay à man ahay cara cara fok.

⁵² Kə dazak anan ahay bahay ahay à man sə njahay a tinen ahay wa, aday kə slabakak anan nga anà dō mə nahay nga aya awan.

⁵³ Kə rahak anan dō may sa han patan ataya tə way lele aya awan, əna dō sə zlile ahay nà, kə rəzrak atan alay məga6ar aya awan.

⁵⁴ Kə mak anan zek anà dō si mer su way anahan Isəra'ila ahay.

Ta gak anan i zek wa, kə mbədəkek atan à nga wa bay, kə gak atan asan zek hwiya.

⁵⁵ Kawa anahan sə zlapan anan anà bije a mənuko ahay, tatə Ibərahima, aday tə slala anahan ahay ata nà, i ga anan way ata hwiya.»

⁵⁶ Mariyama a njahay tə Elizabet way sə kiya maakan, aday a zla way anahan agay kutok.

Awahay ana Yuhana, dō sa gan Baptisma anà dō ahay

⁵⁷ Natiya, alay a a sla aday Elizabet i njad wan kutok. A wahay wan mungol awan.

⁵⁸ Dō sə cakay su doh anahan ahay tu dō sə zaav anahan ahay tə sləne sa jəka Elizabet kə gak anan i zek wa anà Mbərom ata nà, ta nay saa taslay mivél pə kərtek awan.

⁵⁹ Natiya, wan ata a njahay luvon jəmaakan nà, dō ahay ta nay ahay saa gədan mədəndalas, sa dəf apan sləmay. Abay ta gan may sə ngaman tə sləmay ana bəbay anahan Zakari. ⁶⁰ Əna may anahan awan a mbəda apan, a wa: «Matana bay. Sləmay anahan a nà, Yuhana.»

⁶¹ Tə mbədəhan apan, ta wa: «Matana bay. Anga sləmay a dōwan inde matana pə slala anak ibay.»

⁶² Tə cəce pə bəbay a wa, kawa mədəngazlak wulak wulak tə alay, aday sa san, a nan sə ngaman anà wan anahan a nà, wayaw. ⁶³ Natiya kutok, Zakari a cəce way sə vinde apan way, aday a vinde apan 'am aya awan: «Sləmay anahan a nà, Yuhana.» Way ata a gan atan masuwayan.

⁶⁴ Cəna kwayan'a, Zakari a mba apan sa ja 'am, aday a dazlan sə həran nga anà Mbərom kutok.

⁶⁵ Natiya, dō sə cakay su doh anahan ahay fok ta ma nga sə jəjar, aday à 6əzlom sə daliyugo sə Yahudiya ataya fok, tinen apan ti təkər ləbara sə way a sə təra ata awan.

⁶⁶ Dō sə sləne ləbara sa 'am ataya fok, ta ma nga sə bayak, ta wa aday: «Ləbara a wan ata i naa ga nà, kəkəməw?» Anga alay sə mazla6 a Mbərom Ba Məduwen inde pa wan ata awan.

Zakari a zamba6 a Mbərom anga sumor anahan

⁶⁷ Pə dəba a wa kutok, Apasay Cəncan awan a rahan à mivel inde anà Zakari, bəbay ana wan a ata awan. Natiya awan, a dazlan sa ma anan 'am a Mbərom, a wa:

⁶⁸ «Zambaduko anan Bahay Fetek, Mbərom ana Isəra'ila ahay, anga kà gak atan nga lele, kə təmak atan ahay à bile wa.

⁶⁹ Kə slənak uko ahay anà mənuko ite, do sa tam do məgala awan pə slala ana Dawuda wa, do sa ga mer su way anahan ata awan.

⁷⁰ Bina 6a kà jak anan matanan kwakwa ta 'am ana do maja'am anahan cəncan aya awan,

⁷¹ a wa, i təmay ahay mənuko à alay ana do manide a nuko ahay wa, aday à alay ana do sa nak uko ide ahay wa fok.

⁷² Natiya, Mbərom a kay anan ahay sumor anahan sə zlapan anan anà bije a mənuko ahay ata awan, anga a bayak pə aʒan 'am a tinen ata hwiya,

⁷³ way a Mbərom sə zlapan anan anà Ibərahima, bije a mənuko ata awan.

⁷⁴ A wa, i təmay ahay mənuko à alay ana do manide a mənuko ahay wa, aday di mba apan sa gan mer su way mənʒəna aʒəjar,

⁷⁵ di gan mer su way tə cəved awan mənʒəna ines ahay, pə ide a Mbərom, hus pə luvon a sifa a nuko saa ndav pə daliyugo wa.»

⁷⁶ Zakari a ja hwiya asa re, a wa:
«Iken, wan a cədeu a ana awan, ti naa ngamak do maja'am a Mbərom sə bagəbaga mburom, anga ki lahan anà Ba Məduwen, sə ndakan anan cəved anahan,

⁷⁷ aday sə dakan anan anà do anahan ahay nà, winen i naa tam atan ta sə pəsen atan anan ines a tinen ahay.

⁷⁸ Anga winen nà, do sa ga sumor, aday do sə asan zek re.

A kay puko jiyjay anahan à mburom wa, kawa pac sə sləray ata awan.

⁷⁹ Jiyjay ata i dəvan ayak anà do sə ide zənzen ataya awan,

tinen bəse do sə məke ahay coy ata awan, i lagay mənuko à cəved sə zay inde.»

⁸⁰ Natiya, pə dəba anahan a wa, Yuhana a har, a san nga lele, a zla way anahan à saf inde. A njahay à man ata dezl pə luvon anahan sa kan ahay zek anà Isəra'ila ahay ata kutok.

2

Awahay ana Yesu Almasihu

Mata 1.18-25

¹ A alay ata ite, bahay sə Ruma Agustus a jan anà do si mer su way anahan ahay tə baslay anan sləmay su do pə daliyugo anahan ahay ataya fok. ² Wita nà, mama'am sə baslay do pə daliyugo sə Ruma ahay ata awan. A təra nà, à alay a Kiriniyus winen do sə lavan nga anà daliyugo sə Siriya ata awan. ³ Anga nan kutok, kuwaya fok a zla saa vindek anan ayak sləmay anahan à wulen su doh ana bije anahan.

⁴ Natiya kutok, Yusufu ite a slabak à Nazaratu pə daliyugo sə Galile wa, a zla pə daliyugo sə Yahudiya à wulen su doh sə Baytilama, man sə wahay ana bije anahan Dawuda. ⁵ Aday ta zla saa vindek anan ayak sləmay a tinen tə Mariyama, dəle anahan, winen mə təra do awan.

⁶ A alay a tinen à Baytilama à man ata kutok nà, wan a dəlay anan Mariyama, bina kà slak pə kiya anahan. ⁷ Aday a wahay wan mungol a murkwaya anahan, a kumboh anan à zana inde, a nahay anan à kudom* inde, bina man inde sə nahay à doh sabay, anga mbəlok ahay tə zalak ayak.

Do sa bal gənaw ahay ta zla à Baytilama

⁸ Natiya awan, do sa bal way ahay inde à kibe sa man ata awan, tinen apan ti ba pə gənaw a tinen ahay sə luvon. ⁹ Maslay a Mbərom a sləray ahay à wulen a tinen inde. Jiyjay sə mazlaʒ a Mbərom a dəvay ahay patan pəzlad pəzlad, aday ta ma nga sə jəjar tə mindel.

¹⁰ Əna maslay a Mbərom ata a jan atan nà: «Kə jəjiren bay, anga na nak ikwen anan ahay nà, tə ləbara mugom a, sə taslan anan mivel anà do ahay fok. ¹¹ Do sa tam

* 2:7 Kudom sə Mbuko bay. Awan a kawa kudom aday ta taa pak uda apa sə gənaw ahay.

dó mə wahay a anga kwanay biten à Baytilama, wulen su doh a Dawuda. Winen nà, Almasihu, Ba Məduwen. ¹² Ki i sənən anan pə minje sə way a anan: Ki njiden anan ayak wan cədew a ndələbœbe mə kumboh a à zana inde, aday mə nahay awan à kudom† inde.»

¹³ Kwayan'a cəna, daskalak, maslay a Mbərom azar aya tə sləray ahay, tə japay tə maslay a Mbərom ata awan. Tə taslay mivel pə kərtek awan, tə həran nga anà Mbərom ta sə zambad anan, ta wa:

¹⁴ «Zambaduko anan Mbərom à bagəbaga mburom.

Zay à ga inde pə daliyugo à wulen su dó anahan a sa zlan à nga ataya awan.»

¹⁵ Pə dəba anahan a wa nà, maslay a Mbərom ataya tə mbəsak anan dó sa bal way ataya awan. Ta ma way a tinen à man a Mbərom nà, dó sa bal way ahay ta ja à wulen a tinen inde, ta wa: «Zluko à Baytilama, cuko ahay pə way a sə təra à man ata kawa ana maslay a Mbərom sə dakak uko anan ata awan.»

¹⁶ Cəna, tə slabak, ta zla kwayan'a, ta tan ayak à nga anà atə Mariyama tə Yusufu aday ta wan a cədew a ata, mə nahay awan, à kudom‡ inde. ¹⁷ Dó sa bal gənaw ahay tə canan à wan ata cəna, tə dazlan sə dakay anan way kawa ana maslay a Mbərom sa jan atan pa wan ata ata awan. ¹⁸ 'Am ana dó sa bal way ataya a ma nga sa gan masuwayan anà dó sə sləne 'am a tinen ataya awan. ¹⁹ Əna Mariyama nà, a dəf anan à nga inde way a sə təra ataya fok kəcek kəcek, a taa jalay apan à mivel anahan inde.

²⁰ Pə dəba anahan a wa nà, dó sa bal way ahay ta ma way a tinen à kiβe à man sə gənaw a tinen ahay. Tinen apan ti zambad a Mbərom, tinen apan ti həran nga, anga way a tinen sə canan ta sə sləne ataya fok. Kə tərak kawa ana maslay a Mbərom a sa jan atan ayak kurre ata acəkan.

Adaf sləmay pə wan

²¹ A njahay pə dəba wa kwasuko kərtek nà, alay a a sla sə gədan mədəndalas anà wan ata kutok. Ta dəf apan sləmay a

nà, Yesu. Sləmay ata nà, sləmay mbala ana maslay a Mbərom sə dakan anan anà Mariyama, à alay a kə tərak dó fan bay a ata awan.

Ta zla anan tə Yesu saa ka anan ù doh sə mazlaβ a Mbərom

²² Alay sa ga mudo ana Mariyama a ndav kutok, kawa ana Tawrita ana Musa sə dakay anan nà, ta zla anan tə Yesu à Urəsalima sə dakan anan à Mbərom, ù doh sə mazlaβ a Mbərom awan, ²³ anga mə vinde a à Tawrita a Mbərom inde nà: «Murkwaya sə wan mungol a cəna, ma ga nga awan, anà Mbərom.Š» ²⁴ Aday ta var way ta 'am kəray awan, anga mə vinde a à Tawrita a Mbərom inde matanan: «Sa var nà, kurkudok ahay cew, kabay badəbada ahay cew.*»

Simiyon a ngəran anà Mbərom anga Yesu

²⁵ A alay ata ite, dowan a inde à Urəsalima à man ata awan, tə ngaman Simiyon, winen dó didek a aday a jəjaran anà Mbərom cəvedabay. Winen apan i ba anay ana dó saa tam anan Isəra'ila ahay ata awan. Apasay Cəncan a dukwen inde à mivel anahan. ²⁶ Ba Apasay Cəncan a kə dakak anan anan, i mac fan bay si i canan anà Almasihu a Mbərom saa slənay anan ahay ata aday.

²⁷ A alay ata ite, Apasay a Mbərom kà nak anan ahay Simiyon ù doh sə mazlaβ a Mbərom. Aday bəbay a Yesu ta may anahan ta nak anan ahay Yesu à man ata, saa zugulan way kawa mə vinde a à Tawrita ana Mbərom inde ata awan. ²⁸ Cəna, Simiyon a təma anan wan à alay anahan inde, a gan suse anà Mbərom, a wa:

²⁹ «Bahay Mbərom, 'am anak a su jo kurre ata kà gak zek kutok.

Həna nà, mbəsak nen βile anak nà mac. Nen à zay inde kutok.

³⁰ Anga həna nə canak anan tə ide uno njøk anà dó iken sə slənay saa tam anan dó ahay ata awan.

³¹ Winen, iken sə lavan a zek anà dó sə daliyugo ahay fok ata awan.

³² Winen nà, jiyjay sə dakan anan way anà dó sə daliyugo ahay fok,

† 2:12 Kudom sə Mbuko bay. Awan a kawa kudom aday ta taa pak uda apa sə gənaw ahay. ‡ 2:16 Kudom sə Mbuko bay. Awan a kawa kudom aday ta taa pak uda apa sə gənaw ahay. § 2:23 Ca pə Gurtaaki 13.2, 12. * 2:24 Ca pə Farillaaji Lewinjo'en 12.8.

aday winen i varan mazlaḅ anà dō anak Isəra'ila ahay.»

³³ 'Am ana Simiyon sa jan à nga wa anà Yesu ata nà, a gan masuwayan à bəbay anahan tə may anahan a təke fok.

³⁴ Natiya kutok, Simiyon a daf patan ngama, aday a jan anà Mariyama, may a Yesu awan, a wa: «San apan lele, wan anak a anan nà, i naa dəcan saray anà Isəra'ila ahay bayak awan, aday i naa təran cəved sa njad sifa anà Isəra'ila ahay bayak a re. Winen i təra dō saa dakan anan Mbərom anà dō ahay, əna dō ahay ti təma 'am anahan bay. ³⁵ I kay anan ahay uho abayak nga su dō mi dər ataya awan. Əna iken, Mariyama nà, way i cəbak à mivél inde kawa ta ndaz iken zlac zlac tə maslalam.»

Anna a ngəran anà Mbərom

³⁶ A Urəsalima à man ata nà, dō maja'am a Mbərom a inde uwar awan, tə ngaman Anna. Winen dəna ana Fanuwel, dō sə zaav ana Aser. Uwar ata winen məduwer a coy. Ba kə njahak abay pi zek tə mbaz ava cuwḅe tə dalay anahan awan, əna mbaz a mac panan. ³⁷ A njahay winen mədukway sə uwar awan, ava anahan kə gak həna kutok kwa kuro jəmaakan nga anahan a fuḅō. Winen apan i ga mer su way ù doh sə mazlaḅ a Mbərom hwiya, luvon tə ipec a təke. Winen apan i ga amboh tə sumaya awan.

³⁸ A alay a Simiyon tə Yesu a à alay inde ata nà, Anna a zla à man a tinen awan, a gan suse à Mbərom. A təkəren ləbara a Yesu anà dō sa ba aday Mbərom i tam anan Urəsalima ataya awan.

Atə Yusufu tə Mariyama ta ma pə dəḅa à Nazaratu

³⁹ Pə dəḅa anahan a wa, atə bəbay a Yesu tə may anahan ta ndav anan sa ga way kawa mə vinde a à Tawrita a Mbərom inde ataya nà, ta ma way a tinen pə dəḅa à wulen su doh a tinen à Nazaratu pə daliyugo sə Galile kutok. ⁴⁰ Natiya awan, wan ata kə hərak. Kə njadək məgala lele, kə njadək kəlire† lele re, aday Mbərom a pəlay anan cəvedabay.

Yesu ma va kuro nga cew awan, ù doh sə mazlaḅ a Mbərom

⁴¹ Atə bəbay a Yesu tə may anahan ta taa zla pə ava pə ava saa gay ahay azar uko sə Pasəka à Urəsalima wa. ⁴² Ava ana Yesu a ga kuro nga anahan a cew kutok nà, ta zla pə kərtek a à azar uko ata, kawa ana Isəra'ila ahay sa taa zla ata awan.

⁴³ Azar uko a ndav nà, atə bəbay anahan tə may anahan ta ma pə dəḅa sa zla agay. Əna wan a tinen Yesu ata nà, winen mətak njahay way anahan à Urəsalima. Aday atə bəbay anahan tə may anahan nà, tə sənək pi zek bay. ⁴⁴ Tinen tə bayak nà, i ga inde à wulen su dō a tinen ahay. Ta zla way sə luvon kərtek nà, winen ibay hwiya. Matanan tə dazlan sə pəlay anan à wulen su dō a tinen ahay, tə məndala anahan ahay wa. ⁴⁵ Əna ta tak anan à nga à wulen su dō ataya inde bay, ta ma pə dəḅa à Urəsalima, saa pəlay anan ahay à man ata wa.

⁴⁶ Hus pə luvon maakan anahan a ta saa tan à nga ù doh sə mazlaḅ a Mbərom, winen mə njahay awan, à wulen sə miter sə Tawrita ahay inde. Winen apan i pak sləmay pa 'am a tinen, aday winen a dūkwen winen apan i cəce patan wa 'am ahay ite. ⁴⁷ A ma nga sa gan həbəkəkka anà dō sa pak sləmay pa 'am anahan ataya fok, anga 'am anahan a sə mbəḅahan atan apan ata nà, tə mərīke sa san way awan.

⁴⁸ Atə bəbay anahan tə may anahan tə canan kutok nà, a gan atan həbəkəkka re. Anga nan awan, may anahan a jan, a wa: «Wan uno, ka gan umo ata nà, way maw? Ma yak nga sə pəlay iken tə bəbay anak aday zek kə dak umo ndəlekeke sə pəlay iken nà, angamaw?»

⁴⁹ A mbəḅahan atan apan, a wa: «Kə pəlen nen nà, angamaw? Kə sənən apan abay sa jəka, ni njahay ù doh ana Bəbay uno bidaw?»

⁵⁰ Əna tə sənək anan 'am anahan a sa jan atan ata bay.

⁵¹ Pə dəḅa anahan a wa kutok nà, Yesu a ma tə tinen a təke fok à Nazaratu. Kə dəfək anan apan anà atə bəbay anahan tə may anahan. May anahan nà, a daf anan way a sə təra ataya fok à nga anahan inde kəcek kəcek lele.

⁵² Natiya awan, Yesu winen apan i har, winen apan i san nga kurkwer. A zlan à

† 2:40 Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

nga anà Mbərom, aday a zlan à nga anà dō ahay fok re.

3

Wazo a Yuhana dō sa gan baptisma anà dō ahay

Mata 3.1-12; Markus 1.1-8; Yuhana 1.19-28

¹ Natiya, Tiberiyas kà gak à bahay inde ava kuro nga dāra pə dāliyugo sə Ruma ahay fok; sə lavan nga anà dāliyugo sə Yahudiya nà, Pontiyos Pilatu; sə lavan nga anà dāliyugo sə Galile nà, Hiridus; mərak anahan Filip dukwen a lavan nga anà kon sə Ituriya, tə dāliyugo sə Tarakunitis; Lisaniya dukwen a lavan nga anà dāliyugo sə Abilene. ² Atə Anas tə Kayafas ite, tinen bahay nga su dō sə gədan dūngo anà way ahay anga Mbərom. A alay ata ite kutok, Mbərom a jan ahay 'am anahan anà Yuhana, wan ana Zakari, winen mən jahay a nà, à saf inde taayak.

³ Yuhana a bar à wulen su doh sa mban anà zliner sə Urdon ataya fok ta sə wazan anà dō ahay, a wa: «Mbəsiken ines a kwanay ahay, təmihen sa ga baptisma, aday Mbərom i pəsek ikwen anan ines a kwanay ahay.»

⁴ Matanan kawa ana Ezaya, dō maja'am a Mbərom sə vinde à Deftere a Mbərom inde, a wa: «Dowan a inde, winen apan i zlah à saf inde à kiβe, a wa:

“Ten anan cəved anga Bahay winen apan i nay.

Ten anan cəved ata mə tavay nga a lele fəhhe.

⁵ Futor ahay fok, rihen a wa, ndisen uda awan.

Bəzlom tə culok ahay, mbəzlen a wa, à ga fəkətuwwa lele.

Cəved mə slaray aya fok, tē tavay nga.

Cəved mi nes aya fok, tē ndakay zek lele.

⁶ Matanan, dō ahay fok ti san apan Mbərom i tam anan dō ahay kutok.*”»

⁷ Natiya kutok, dō ahay bayak a tinen apan ti zla à man a Yuhana, aday à sa gan atan baptisma. Yuhana a jan ù dō ataya, a wa: «Kwanay zahav su kōn ahay, dō sa njak dō ahay, waya sə dākak ikwen

anan sa haw pə sariya ana Mbərom saa nay ahay ata wa anaw? ⁸ Gen mer su way lele aya aday sə dākay anan nə kə mbəsiken ines a kwanay ahay acəkan ata awan aday. Bina, kà sa dāfen ajalay nga a kwanay ta sa jəka: “Manay nà, wan ana Ibərahima ahay asanaw” ata bay. Nen apan ni jak ikwen, Mbərom i mba apan sə təra anan kon a anaya, wan ana Ibərahima aya tətē. ⁹ Mbərom kə lavak anan zek tə tirez, i gad anan dədadl si sé aday a wahay wan lele aya bay ata fok. I gad atan, aday i pak atan ù uko inde.»

¹⁰ Do ataya tə cəce panan kutok, ta wa: «Aday mā ga həna nà, kəkəma kutok anaw?»

¹¹ Yuhana a mbədahan atan apan, a wa: «Do aday zana anahan ahay inde cew ata nà, à varan panan wa anà dō aday zana anahan ibay ata awan. Do aday way sa pa anahan inde ata dukwen, à varan panan wa anà dō hinen, aday way sa pa anahan inde apan itəbay ata awan.»

¹² Do sə cakal jangal ahay ite ta zlak ayak à man a Yuhana anga aday à gan atan baptisma ite re. Tə cəce panan, ta wa: «Miter, mi ga həna nà, kəkəma ite anaw?»

¹³ A mbədahan atan apan, a wa: «Kà sa təmihen way pə dō ahay wa zal pə mbala ana bahay a kwanay sa jak ikwen ata bay.»

¹⁴ Suje ahay ite asa tə cəce panan, ta wa: «Aday manay həna nà, mā ga kəma ite anaw?»

A mbədahan atan apan, a wa: «Kə ngəzəren dala pu dō ahay wa tə məgala, kabay ta sa gad patan mungwalay bay. Tislen mivəl nà, pə dala sa ga mer su way a kwanay adəka.»

¹⁵ Anga nan kutok, dō ataya fok tinen apan ti bayak à nga a tinen inde ta sa ja nà: «Həna anan nà, i ga nə Almasihu bay dəge?»

¹⁶ Əna Yuhana a mbədahan atan apan à tinen ata fok, a wa: «Nen nà, na gak ikwen baptisma nà, tə a'am cəna coy. Əna, dō hinen inde i nay ahay pə dəβa uno wa mba, winen a zalay nen tə mazlaβ lele. Nen, na slak sə hədek pə cakay anahan aday ni pəsakan anan libər sə təkarak anahan bay. Winen kà sak a nay ahay nà, i naa gak ikwen baptisma nà, tə Apasay Cəncan

* 3:6 Ca pə Esaaya 40.3-5.

awan, aday tə uko. ¹⁷ Dowan ata nà, i nay ahay tə gəsədaf anahan a à alay inde saa vəvay ndaw, anga sə gəzla anan ndaw pi zek wa tə janjar. Aday i halan nga anà ndaw i de anahan, janjar dukwen i dəfan uko, i vak anan wa tə uko sə mbacay kula itəbay ata awan.»

¹⁸ Natiya, Yuhana a dakan anan ləbara sa 'am a Mbərom mugom a, anà dō ataya nà, ta 'am a ma ja a anaya awan, aday ta 'am azar aya re.

¹⁹ Cəkəbay, bahay a inde ite, tə ngaman Hiridus. A ngəzar anan uwar a inde tə ngaman Hirudiya, pə wanbay anahan wa. Aday dukwen winen apan i ga way lelibay aya inde azar aya bayan a re. Anga nan, Yuhana a jan apan anga mer su way anahan a lelibay ataya awan. ²⁰ Əna Hiridus a ga way lelibay a miza awan, zal way ata asa re. A ban anan Yuhana, a dəfak anan ayak à dangay.

Yesu a ga baptisma

Mata 3.13-17; Markus 1.9-11

²¹ Natiya awan, à alay ana Yuhana winen apan i gan baptisma anà dō ahay mba ata nà, a gan baptisma anà Yesu ite re. A alay a Yesu winen apan i ga amboh ata nà, bagəbaga mburom a təba pangaya.

²² Apasay Cəncan a dazay ahay apan ti zek a kawa badəbada dəgurzelehhe. 'Am a ndəray ahay kwa à bagəbaga mburom wa, a wa: «Iken nà, wan uno, ləliwe uno awan. Nen a nə taslay mivəl bayak a nə tə iken awan.»

Bije ana Yesu ahay

Mata 1.1-17

²³ A alay a Yesu sə dazlan sə dəkay anan ləbara sa 'am a Mbərom ata nà, ava anahan i ga way sə kwa kuro maakan ahay. Pə ana dō ahay sə bayak nà, winen wan ana Yusufu. Aday kutok, Yusufu winen wan ana Heli, ²⁴ Heli wan ana Matat, Matat wan ana Lewi, Lewi wan ana Melki, Melki wan ana Yanay, Yanay wan ana Yusufu, Yusufu wan ana Matatiya, ²⁵ Matatiya wan ana Amos, Amos wan ana Nahom, Nahom wan ana Hesəli, Hesəli wan ana Nagay, ²⁶ Nagay wan anan Mahata, Mahata wan ana Matatiya, Matatiya wan ana Semeyon, Semeyon wan ana Yosek, Yosek wan ana Yoda, ²⁷ Yoda wan ana Yowanan, Yowanan

wan ana Reza, Reza wan ana Zorobabila, Zorobabila wan ana Salatiyel, Salatiyel wan ana Neri, ²⁸ Neri wan ana Melki, Melki wan ana Adi, Adi wan ana Kosam, Kosam wan ana Elmadem, Elmadem wan ana Eri, ²⁹ Eri wan a Yosuwə, Yosuwə wan ana Eliyezer, Eliyezer wan ana Yorim, Yorim wan ana Matat, Matat wan ana Lewi, ³⁰ Lewi wan ana Simiyon, Simiyon wan ana Yahuda, Yahuda wan ana Yusufu, Yusufu wan ana Yonam, Yonam wan ana Eliyakim, ³¹ Eliyakim wan ana Meliya, Meliya wan ana Mena, Mena wan ana Matata, Matata wan ana Natan, Natan wan ana Dawuda, ³² Dawuda wan ana Yisa, Yisa wan ana Obed, Obed wan ana Bo'es, Bo'es wan ana Salmuna, Salmuna wan ana Nasunu, ³³ Nasunu wan ana Aminadabu, Aminadabu wan ana Adəmin, Adəmin wan ana Arəni, Arəni wan ana Hesərunu, Hesərunu, wan ana Fares, Fares wan ana Yahuda, ³⁴ Yahuda wan ana Yakob, Yakob wan ana Isiyaku, Isiyaku, wan ana Ibərahima, Ibərahima wan ana Tarak, Tarak wan ana Nakor, ³⁵ Nakor wan ana Saruku, Saruku wan ana Ragaw, Ragaw wan ana Falek, Falek wan ana Eber, Eber wan ana Sala, ³⁶ Sala wan ana Kaynam, Kaynam wan ana Arəfasada, Arəfasada wan ana Sem, Sem wan ana Nuhu, Nuhu wan ana Lemek, ³⁷ Lemek wan ana Matusala, Matusala wan ana Anuhu, Anuhu wan ana Yeret, Yeret wan ana Meleliyel, Meleliyel wan ana Kaynam, ³⁸ Kaynam wan ana Enos, Enos wan ana Setu, Setu wan ana Adama, Adamu ata nà, wan ana Mbərom awan.

4

Fakalaw a nan sa njak a Yesu

Mata 4.1-11; Markus 1.12-13

¹ Coy, pə dəba ana Apasay Cəncan a sa nay ahay pə Yesu ata wa nà, Yesu a may ahay à zlinger sə Urdon wa. Aday Apasay ata a zla anan à man sa saf inde à kiḃe. ² Winen à saf inde à man ata nà, luvon kwa kuro fuḃo, Fakalaw winen apan i njak anan. Luvon kwa kuro fuḃo ata fok nà, Yesu kə tukumok awan bay jiga awan. Luvon ata a ndav kutok nà, may a han apan tə mindel.

³ Coy kutok, Fakalaw a jan, a wa: «Kak iken nə Wan a Mbərom cukutok nà, jan anà kon a anan à təra dəf bidaw?»

⁴ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Ba mə vinde a à Deftere a Mbərom inde coy, a wa: “Do zənnen a a njahay uho nə tə way sa pa dəkdek bay.*”»

⁵ Asa, Fakalaw a zla anan pa nga sə bəzlom zəbor awan, a dakan pə bahay sə daliyugo tembərəzem fok, kawa akəbac ide.

⁶ A jan, a wa: «Daliyugo a anan fok, ni varak anan pə alay anak. Ki lavan nga tə mazlaḅ sə zlile anahan a təkə fok. Anga way a iken sə canan anaya fok nə, mə vuro a à alay uno inde. Ni mba apan sə varan anan anà dōwan a kawa su nō. ⁷ Kə dukwek uno gərmec ù vo aday kə hərək uno nga nə, way a anaya fok ni varak atan.»

⁸ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Mə vinde a à Deftere a Mbərom inde, a wa: “Həran nga nə, anà Mbərom Fetek a taayak, winen Bahay anak. Gan mer su way nə, anà winen a kərtek.†”»

⁹ Pə dəba anahan a wa asa nə, Fakalaw a zla anan Yesu à wulen su doh sə Urəsəlima, a jan anan pa nga su doh sə mazlaḅ a Mbərom a cəkədek a aday sololo re. Aday a jan kutok, a wa: «Kak iken Wan a Mbərom a acəkan nə, ənga larak ayak zek kwa à man a anan wa à məndak bidaw! ¹⁰ Anga Deftere a Mbərom kà jak, a wa: “Mbərom i jan anà maslay anahan ahay sa ba iken” asanaw? ¹¹ Aday dukwen, a wa: “Ti kəcaw iken à alay a tinen inde, anga aday kà saa bərgosl anan saray anak ahay pu kon bay‡” bidaw?»

¹² Yesu a mbədahan apan asa re, a wa: «Deftere a Mbərom a ja nə: “Kà sa ca azan pə Mbərom anak wa bay.§”»

¹³ Pə dəba anahan a wa, Fakalaw kà yak nga dəftakar pə Yesu wa. Coy a mbəsak anan, a zla way anahan pə cakay anahan wa, si pac a hinen asa.

Yesu a dazlan anà mer su way anahan à Galile

Mata 4.12-17; Markus 1.14-15

¹⁴ Pə dəba ana way ataya wa fok kutok, Yesu a may ahay pə daliyugo sə Galile, winen ma rah məgala sə Apasay a Mbərom awan. Do ahay tə dazlan sə təkə anan ləbara sa 'am anahan awan, anà dō ahay

à wulen su doh sa man ataya fok, pu kon pu kon. ¹⁵ Yesu a dukwen kə dəkək anan anan 'Am a Mbərom anà dō ahay ù doh sə wazay ahay. Do sa man ataya fok ta ma nga sə varan zlangar.

Do sə Nazaratu ahay tə dəfak nga pə Yesu bay

Mata 13.53-58; Markus 6.1-6

¹⁶ Yesu a may ahay a Nazaratu, wulen su doh a winen sa har uda ata awan. Pə luvon sa man uda awan, kawa anahan sa taa ga, a zla ù doh sə wazay ata awan. A slabak anga aday i jangan Deftere a Mbərom anà dō ahay. ¹⁷ Tə varan ahay Deftere ana Ezaya, dō maja'am a Mbərom. A təba anan Deftere ata awan, a njad man sə jinge, winen apan i ja nə:

¹⁸ «Apasay a Mbərom Fetek inde pi nen.

A zəba nen anga aday sə dakan anan ù dō mətawak aya awan, ləbara mugom awan.

A slənay ahay nen sa jan anà dō sə dangay ahay nə: “Həna ti mbəsak kwanay coy”,

aday anà hurof ahay nə: “Həna ide a kwanay i təba kutok”.

A slənay ahay nen saa tam anan dō aday tinen apan ti ga atan alay ataya à dāce a tinen ahay wa,

¹⁹ aday sa naa dəkək anan ava a Mbərom sa kay anan ahay sumor anahan ata kà slak.*»

²⁰ Pə dəba wa kutok, a tacay anan Deftere ata awan, a man anan anà dō sa ga mer su way ù doh ata awan. A njahay way anahan kutok. Do su doh ataya fok ide pə winen həməcəcce, tinen apan ti ca apan.

²¹ Yesu a jan atan kutok, a wa: «Way a kwanay sə sləne à Deftere a Mbərom wa ata nə, həna biten way ata kà gak zek coy.»

²² 'Am anahan a lele sa jan atan ata nə, a gan atan masuwayan. Ta wa: «Winen nə, dō lele awan. Əna aday na wa, winen nə, wan ana Yusufu ba? Aday a gəbay wurwer sa san way a anahan a matanan ata awanaw?»

²³ Natiya, Yesu a jan atan apan kutok, a wa: «Na san zle, ki saa jen uno jike sa

* 4:4 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 8.3. † 4:8 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.13. ‡ 4:11 Ca pə Jabuura 91.11-12. § 4:12 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.16. * 4:19 Ca pə Esaaya 61.1-2.

'am kawa hēna a anan awan: “Doktor, ənga mbar zek anak tē alay anak awan. Matanan, way anak a manay sē sləne iken sa ga à Kafarnahum ata fok nà, ənga ga anan ù kon anak awan ite bidaw?”»

²⁴ Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tē dīdem a hēna: Do ahay ta gan nga anà 'am ana dō maja'am a Mbərom kwa ta sē wura fok. Əna ù kon anahan a nà, dōwan a gan nga anà 'am anahan ahay itəbay. ²⁵ Nen apan ni jak ikwen tē dīdem a asa re. A alay ana Eliya dō maja'am a Mbərom winen inde mba ata nà, iven kà gak bay ava maakan tē kiya mbərka. May kà nak pə daliyugo bayak awan. Aday dūkwən, mədukway sē uwar ahay nà, inde pə daliyugo sē Isəra'ila re asanaw? ²⁶ Əna Mbərom kə slənek anan Eliya àga mədukway sē uwar ataya bay. Si Mbərom a slan anan nà, àga mədukway sē uwar a inde winen à Sarəfat pu kon sē Sidon bidaw?† ²⁷ Aday à alay ana Elize dō maja'am ana Mbərom ata dūkwən dō mə dugwad aya inde bayak a pə daliyugo sē Isəra'ila, əna Elize kə mbərak dōwan kwa kərtek bay. Si a mbar anan nà, Na'aman taayak, winen dūkwən dō sē daliyugo sē Siriya.‡»

²⁸ Natiya kutok, dō mə njahay aya ù doh sē wazay ata, tē sləne 'am ata cəna, a cəban atan tē mindel, mivel a tinen a ban nə kawa uko. ²⁹ Tinen a fok tē slabak, tē ngəza anan kucəcəren kucəcəren, ta zla anan zad à wulen su doh wa. Wulen su doh a tinen ata nà, pa nga sē culok. Ta zla anan pə zalan, aday ti i fakan ayak alay à man ata wa. ³⁰ Əna a nay ahay à wulen a tinen wa, a zla way anahan.

Yesu a mbar anan dōwan a inde tē setene à nga

Markus 1.21-28

³¹ Pə dəba anahan a wa, Yesu a slabak à man ata wa, a zla à wulen su doh sē Kafarnahum pə daliyugo sē Galile. Pə luvon sa man uda awan, a dakan atan anan way ù doh sē wazay. ³² Wazo anahan a a gan atan masuwayan, anga a dakay anan way nə, tē mazlaḅ awan, dodok dodok lele.

³³ Dōwan inde ù doh à man ata awan, winen tē setene à nga inde. A zlah pi zek

tē məgalak awan, a wa: ³⁴ «Iken Yesu, dō sē Nazaratu, ma a nak pə manay anaw? Ka nak sē lize manay ca daw? Na san iken zle lele, iken nə dō maslan a Mbərom Cəncan awan.»

³⁵ Cəna Yesu a gafan 'am tē məgalak awan, a jan nà: «Kə bəbal awan bay, hayak à dōwan ata wa adəka.»

Cəna bəram, setene ata a lar anan dōwan ata à məndak à wulen su dō ahay inde à man ata awan. A nay à dōwan ata wa bok, a mbəsak anan mənəna sa gan awan kwa mənəcək. ³⁶ Way a sē təra ata kə gak anan masuwayan anà dō ataya fok, ta ma nga sē cəce pi zek ahay wa, ta wa: «Jəba su dō wura hēna anan anaw? Winen apan i jan 'am anà setene ahay tē məgala sē mazlaḅ awan, aday tē bənan à 'am wa acəkan re.»

³⁷ Do ataya ta tan 'am à ləbara ana Yesu pə daliyugo ata təday fok.

Yesu a mbar dō sē dəvac ahay bayak awan Mata 8.14-17; Markus 1.29-34

³⁸ Natiya awan, Yesu a nay ù doh sē wazay wa cəna, a zla àga Simon. A tan ayak à nga anà jəje a Simon winen lelibay. Nga a bərzlan tē mindel. Ta gan kem, à mbar anan ite. ³⁹ Yesu a zla pə cakay anahan awan, a kudək apan. A ngəraz pə dəvac sa nga sē bərazl ata cəna, a ndalay panan. Kwayan'a, uwar ata a slabak, a dan atan way sa pa.

⁴⁰ Pə dəba ana pac sē slahay ù doh wa ite nà, dō ahay ta zlak anan ayak tu dō sē dəvac a tinen ahay cara cara bayak awan, à man a Yesu. A dazlan sa daf patan alay kərtek kərtek a tinen awan, aday tē mbərak fok. ⁴¹ Apasay lelibay aya ta nak ahay à dō ahay wa bayak awan. Apasay lelibay ataya tinen apan ti zlah kurkwer, ta wa: «Iken nà, Wan a Mbərom wanahan!» Əna Yesu a ngəraz patan, a gafan atan 'am anga aday tã ja matanan bay. Bina ta san zle, winen nà, Almasihu a wanahan.

Yesu a wazay à wulen su doh sē kibe ahay Markus 1.35-39

⁴² Idə a cəde sidew a nà, Yesu a zla à wulen su doh ata wa, a zla à kibe, à safinde. Əna dō ahay ta zla saa pəlay anan. Ta tan

† 4:26 Ca pə 1 Laamiife 17.8-16. ‡ 4:27 Ca pə 2 Laamiife 5.1-14.

ayak à nga kutok, ta gan may nà, abay à mbəsak atan bay.

⁴³ Əna Yesu a jan atan nà: «Abay tədə ni zla adəka, saa dəkay anan ləbara sa 'am mugom a sə bahay a Mbərom, anà dō sə wulen su doh sə kibe ahay re. Bina nen mə slənay a bugol nà, saa ga mer su way ata awan.»

⁴⁴ A zla sə wazay pu kon pu kon ù doh sə wazay ahay à wulen su doh sə Yahudiya ataya inde fok.

5

Yesu a ngaman anà dō sa ban kələf aya inde

Mata 4.18-22; Markus 1.16-20

¹ Pə luvon a inde, Yesu winen mə tavay a pa 'am sə bəlay sə Gənesaret. Dō ahay inde bayak a à man anahan, tinen apan ti ngədac zek ahay tə mindel, anga a nan atan sə sləne 'am a Mbərom.

² Coy a canan ayak anà kwalalan ahay cew pa 'am məgugujuje. Dō sa ban kələf ahay tə dazak ahay wa, tinen apan ti banay anan zuvo a tinen ahay. ³ A ján à kwalalan kərtek a inde, mbala ana Simon. A jan anà Simon a nà, à hədək anan kwalalan anahan ata pa 'am məgugujuje wa mənjoek, sa ma nga à mamasl awan. Coy Yesu a a njahay uda awan, a dazlan sə wazan anà dō ahay kutok.

⁴ Yesu a ndav anan 'am anahan ata nà, a jan anà Simon, a wa: «Hədək anan kwalalan pa man sə a'am sədek awan, aday kə liren ayak zuvo à a'am inde sə bənay ahay wa kələf ahay.»

⁵ Simon a mbədahan apan, a wa: «Miter, ma gak mer su way ata matanan sə luvon a anan ndekərkərre, mə njəkak ahan bay, mə nahay apan nə hwiyo. Aday dukwen mə bənək kələf a kwa kərtek bay. Əna ka jak umo həna ata nà, mi təma sə larak anan ayak zuvo aya à a'am inde aday bidaw!»

⁶ Tə larak anan ayak zuvo à a'am inde bine siwaw nà, kələf ahay bayak a tə rahak anan zuvo. Bəse coy a nan anà zuvo sə məndah. ⁷ Tə ngaman ayak anà dō à kwalalan hinen inde ataya, saa man atan zek. Dō ataya tə dəzlek ayak nà, ta rah anan kwalalan a tinen a cew ataya fok tə kələf

ahay. Bəse coy a nan anà kwalalan ataya sə kəkar à a'am inde, anga ta ba ike kə zalak.

⁸ Simon Piyer a canan anà way a matanan ata cəna, a nay à man a Yesu. A dukwen gərmec ù vo, a ja nà: «Ba Məduwen uno, mbəsak nen cəpak, bina nen nà, nen dō sə atahasl.»

⁹ Simon tu dō si mer su way anahan ataya ta ma nga pə ajəjar anga kələf a sa ban ata kə zalak pə alay a mindel a wa, bayak a jiga awan. ¹⁰ Way ata kə gak anan masuwayan anà atə Yakuba tə Yuhana, wan ana Zebede ahay, tinen dō sa ga mer su way kərtek a tatə Simon ata re.

Əna Yesu a jan anà Simon, a wa: «Kə jəjar bay. Iken ki təra həna adəka nà, dō sə njudō dō sə pəruho azar ahay, bina iken dō sa ban kələf sabay.»

¹¹ Ta may anan ahay kwalalan a tinen ahay, tə tavay atan pa 'am məgugujuje asa. Cəna tinen mbəsak ayak way a tinen ahay fok à man ata awan, tə pərahan azar à Yesu kutok.

Yesu a mbar anan dōwan a inde mə dugwad awan

Mata 8.1-4; Markus 1.40-45

¹² Natiya, Yesu winen ù kon hinen asa. Tə zlangay tə dōwan a inde mə dugwad awan. Dōwan ata a canan à Yesu cəna, a lar zek à məndak pa 'am anahan, a gan amboh, a jan nà: «Ba Məduwen, kə zlak anak à nga nà, ki mba apan sa mbar nen aday zugol uno à ndav ite.»

¹³ Yesu a ndədoy alay, a laman ta sa jan nà: «U no. Mbar! Zugol anak kə ndəvak.»

Kwayan'a, dəvac a dōwan ata a ndalay panan, kə mbərak.

¹⁴ Coy, Yesu a gafan 'am pi zek wa lele, a jan, a wa: «Kə sa təkəren ləbara a anan anà dōwan bay. Əna zla saa kan zek anà dō sə gədan dongo à way ahay anga Mbərom, à zəzor iken. Aday kə var way kawa ana Tawrita ana Musa sa ja, aday dō ahay tə san apan zugol anak kə ndəvak.»

¹⁵ Kwa abay Yesu kə jak anan kə sa dakan anan à dōwan bay təkədə nà, sləmay a Yesu a ma nga sə zakay sa ta 'am pə daliyugo ata təday bayak awan. Dō ahay ta nay ahay à man anahan bayak a sa naa sləne 'am anahan, aday à mbar atan à dəvac a tinen ahay wa.

16 Əna Yesu a a zla way anahan, a njahay à man sa saf inde, aday a taa gan amboh à Mbərom à man ata awan.

Yesu a mbar anan dōwan a inde mə təra à məndak awan

Mata 9.1-8; Markus 2.1-12

17 Pə luvon a inde asa, Yesu winen apan i tətakan way anà dō ahay. Farisa ahay pi zek tə miter sə Tawrita ahay tinen inde mə njahay a pə cakay anahan. Dō ahay ta nay ahay kwa pu kon ahay wa cara cara: dō sə Galile ahay, dō sə Urəsəlima ahay pi zek tu dō sə Yahudiya azar aya re. Aday məgala a Mbərom inde pə Yesu sa mbar anan dō ahay.

18 A alay ata ite, dōwan aya inde tə gəbak ayak dō pə lala, winen mə təra à məndak awan. Ta gan may sa zla anan ù doh à man a Yesu, aday ti nahay anan pa 'am anahan.

19 Əna ta san sa jəka ti zla anan ù doh nə ta sə wuraw bay, anga dō kə zalak ù doh awan, rod ahay à məsudoh inde. Ta ján pa nga su doh, tə pəpas man, aday tə tarak anan ayak dōwan a pə lala ata tə libər ù doh, dīnger à man a Yesu awan. A dəzle à wulen su dō bayak ata inde, tə nahak anan ayak pa 'am a Yesu.

20 Yesu a canan anà adaf nga a tinen ata nà, a jan anà dōwan a dəvac ata awan, a wa: «Car uno, nə pəsek anan anan ines anak ahay coy.»

21 Pə dəba a 'am anahan ata wa kutok nà, Farisa ahay, tə miter sə Tawrita ahay, ta ja ta nga ta nga, ta wa: «Jəba su dō wura hənə anan sə jənan pa 'am anà Mbərom matana ata anaw? Waya sa mba apan sə pəse ines su dō anaw, kak si Mbərom a aday bina!»

22 Yesu a san way a tinen sə jalay ata zle kwayan'a, a jan atan, a wa: «Kə jilen way matanan à mivəl a kwanay inde nà, angamaw? 23 Ma da 'am a nə maw? Sa ja: “Nə pəsek anan ines anak ahay” ata daw, kabay sa ja: “Slabak, zla” ata daw? 24 Əna u no kə sənən apan lele, nen Wan su Dō nà, məgala uno inde sə pəsen anan ines à dō ahay pə daliyugo.»

A jan anà dōwan a mə təra à məndak ata kutok, a wa: «Nen apan ni jak: Slabak, gəba lala anak, zla agay.»

25 Cəna, dōwan ata a slabak pə idə su dō ataya fok. A gəba lala anahan a sə nahay apan ata awan, a zla way anahan agay, ta sə həran nga anà Mbərom.

26 Way ata a gan masuwayan ù dō ataya fok, aday tə həran nga anà Mbərom, ta ma nga pə ajəjar, ta wa: «Biten a anan nà, də canak anan anà way ma ga masuwayan awan.»

Yesu a ngaman anə Lewi

Mata 9.9-13; Markus 2.13-17

27 Pə dəba anahan a wa, Yesu a may ahay ù doh wa nà, a canan anà dō sə cakal jəngal a inde tə ngaman Lewi*, winen mə njahay a ù doh sə cakal jəngal. Yesu a jan, a wa: «Pəruho azar!» 28 Dōwan ata a slabak kwayan'a, a mbəsak way anahan ahay fok à man ata awan, a pərahan azar.

29 Pə dəba wa kutok Lewi sə dōwan ata a da way sa pa bayak a əga winen sə təma anan Yesu. Dō sə cakal jəngal ahay tu dō azar aya bayak awan, tinen apan ti pa way sa pa pə kərtek a tatə Yesu.

30 Aya əna Farisa ahay tə miter sə Tawrita ahay nà, way ata kə zlak atan à nga bay. Anga nan, ta jan anà njavar a Yesu ataya, ta wa: «Kwanay apan ki pen way a aday ki sen way pə kərtek a tu dō sə cakal jəngal ahay aday tu dō sə atahasl ahay nà, angamaw?»

31 Yesu a jan atan, a wa: «Dō dəvac a bay cəna, a gan may anà dō sə disise bay, si dō sə dəvac ahay. 32 Nen na nay ahay sa naa ngaman anà dō sa ga way lele ataya bay. Əna na nay ahay nà, sə ngaman anà dō sə atahasl ahay, anga aday tə yam pə ines a tinen ahay.»

Acəce way pə sumaya

Mata 9.14-17; Markus 2.18-22

33 Farisa ahay pi zek tə miter sə Tawrita ahay ta jan anà Yesu, ta wa: «Njavar ana Yuhana ahay ta sə Farisa ahay ta taa ga sumaya tə amboh a kutok nà, aday mbala anak ahay ta ga itəbay nà, angama kəlanaw?»

34 Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «A ga pikwen nà, dō mə ngamay aya à man sə gəba dalay nà, ti mba apan sa ga sumaya itədaw? Matanan bay! 35 Əna pa pac a dō

* 5:27 Lewi ata nà, sləmay anahan Mata re.

sə gəba dalay ata tə bənak anan à wulen a tinen wa nà, ata ti ga sumaya kutok.»

³⁶ Natiya kutok, Yesu a təkəren atan 'am sə jike a anan, a wa: «Kula dōwan saa ngərway anan ahay zana wiya a aday i tam anan pə zana məduwer a nà, ibay asanaw? Kak dōwan a kà gak matanan nà, kə nəsək anan zana wiya ata bidaw? Aday zana məduwer ata dukwen nà, i zla pi zek tə zana wiya ata bay ba? ³⁷ Aday dukwen, dōwan saa mbad mahay mə kwasay a bay a à mbulo sa zlay məduwer a inde nà, ibay.† Dōwan a kà sak a ga matanan cəna, mahay a mə kwasay a bay ata kà sak a kwasay uda nà, i ndazl anan mbulo ata awan. Mahay i pak, aday mbulo dukwen kə nəsək. ³⁸ Kak matanan bay cəna, si ti pak mahay mə kwasay a bay awan, à mbulo wiya a inde cite. ³⁹ Dōwan a kà sak mahay mə kwasay a nà, i gan may anà mə kwasay a bay ata sabay asanaw? Anga ta ja nà, lele a nə mə kwasay ata awan.»

6

Yesu nà, winen bahay sə luvon sa man uda awan

Mata 12.1-8; Markus 2.23-28

¹ Pə luvon sa man uda a inde nà, atə Yesu tə njavar anahan ahay tinen apan ti zla tə guvo sa ndaw kutok nà, njavar anahan ahay ta kad ndaw, ta pa.

² Əna azar sə Farisa aya sə canan atan ataya ta jan atan nà: «Ki gen way aday tədə abay sa ga pə luvon sa man uda bay ata nə, angamaw?»

³ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kula kwanay kə jingen way ana Dawuda sa ga tu dō anahan ahay, à alay a may a han apan ata itəbay daw? A ga nə kəkəmwaw?» ⁴ Dawuda a zla à jawjawa sə mazlaḅ a Mbərom, a ray pen ma ga nga anga Mbərom ata awan, a pa, aday dō anahan ahay dukwen, kə varak atan, ta pak re. Abay tədə saa pa nà, dō sə gədan dundo à way ahay anga Mbərom dəkdek bidaw?»

⁵ Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen Wan su Do nà, nə lavan nga anà luvon sa man uda awan.»

† 5:37 Mbulo sa zlay nà, way sa mbad uda mahay kabay a'am sa sa, anga dō sa bar ahay. Aday dukwen, kak winen wiya awan nà, a ngəraw kawa atə gəzla tə kukwar sa kad ata bay. * 6:3 Ca pə 1 Samiyel 21.2-7. † 6:14 Piyer: kawa sa ja nà, Pəkərad.

Yesu a mbar anan dōwan a inde ma mac alay awan

Mata 12.9-14; Markus 3.1-6

⁶ Natiya awan, pə luvon sa man uda hinen asa, Yesu a zla à doh sə wazay, winen apan i wazay. Dōwan a inde à man ata awan, alay puway anahan ma mac awan. ⁷ Miter sə Tawrita ahay tə Farisa ahay tinen apan ti dəfan ide anà Yesu, ata aday, kak kə mbərak anan dō pə luvon sa man uda awan nà, ti njad apan alay sa 'am sa man anan mungok kutok.

⁸ Aya əna, Yesu nə a san way a tinen sə bayak ata zle. Anga nan, a jan anà dōwan a ma mac alay ata, a wa: «Slabak! Tavay à wulen su dō anaya inde.» Cəna, dōwan ata a slabak, a tavay jek à wulen su dō ataya inde.

⁹ Natiya, Yesu a jan anà miter sə Tawrita ahay tə Farisa ataya fok, a wa: «U no sə cəce pikwen wa: Pə luvon sa man uda nà, cəved inde sa ga mer su way lele awan, kabay cəved inde sa ga mer su way lelibay awan, daw? Tədə sa tam anan sifa su dō daw, bəzi lele nə sə lizen anan sifa daw?»

¹⁰ Yesu a ca patan nerre fok, a jan anà dōwan a ma mac alay ata kutok, a wa: «Ndədoy anan alay anak.»

Dōwan ata a ndədoy anan alay anahan cəna, wuret alay anahan kə pəsakak.

¹¹ Əna, way ata kə cəbak anan anà dō ataya awan. Ta ma nga sa vad apan awiy-away, aday kəkəma ti i ga anan tə Yesu anaw.

Yesu a walay dō maslan anahan ahay kuro nga cew

Mata 10.1-4; Markus 3.13-19

¹² A luvon ataya inde kutok nà, Yesu a jan wanahan à bəzlom saa ga amboh. A nahay apan hwiyoop tə ide cekərkərre sa gan amboh anà Mbərom.

¹³ Ide a a cəde kutok bine siwaw nà, Yesu a jan anà njavar anahan ahay tə halay nga pə cakay anahan. Ta nay ahay kutok nà, a walay wa kuro nga anahan a cew. A ngaman atan nà, dō maslan ahay.

¹⁴ Sləmay a tinen aya həna: Simon, dōwan a Yesu a ngaman tə sləmay hinen,

Piyer† ata awan, aday Andāre, mārak ana Simon, Yakuba, Yuhana, Filip, Bartilome,
 15 Mata, Tomas, Yakuba wan ana Alfa, Simon dō manide sə Ruma ahay, 16 tə apan Yuda wan ana Yakuba aday tə apan Yudas Iskariyot, dō saa ga daf pə Yesu ata awan.

Yesu a mbar anan dō sə dāvac ahay bayak awan

Mata 4.23-25

17 Pə dəba anahan a wa nà, atə Yesu tu dō maslan anahan ataya tə dazay à bəzlom wa, tə tavay pa man barbara a fadada. Njavar a Yesu azar aya tinen inde à man ata bayak awan. Aday man su dō azar aya ta nay kwa ù kon a azar aya wa, kawa dō sə Urəsalima pi zek tu dō sə Yahudiya azar aya, tə apan dō sə wulen su doh aya bəse tə bəlay ataya, kawa dō sə Tirus ahay aday tu dō sə Sidon ahay fok, tinen à man ata awan.

18 Ta nay ahay nà, sa naa pak sləmay pa 'am anahan ahay, aday sa naa njad zay si zek a tinen ahay. Aday dō setene sə hurvos atan ataya dukwen ta nak ahay, aday fok tə mbərak re. 19 Kuwaya a gan may sə laman alay à Yesu, anga məgala sa mbar dō ahay a nay à winen wa, aday a mbar atan fok.

Ataslay mivél tə dāce

Mata 5.1-12

20 Natiya awan, Yesu a ca pə njavar anahan ahay, a jan atan, a wa:

«Ataslay mivél inde anga kwanay, dō mətawak aya awan,
 anga bahay a Mbərom ma var a nə anga kwanay.

21 Ataslay mivél inde anga kwanay, dō may a han pikwen həna ataya awan,
 anga ki naa rihe pə luvon a inde nà, mbodol mbodol mba.

Aday ataslay mivél inde anga kwanay, dō sə jalay mərava ahay ite asa,
 anga ki naa mbisen pə luvon a inde mba.

22 Kak həna dō ahay ta nak ikwen ide, tə rəzlak kwanay à wulen a tinen wa, tə gənahak ikwen,
 ta jak pikwen 'am lelibay aya anga kə dāfen nga pi nen Wan su Do nà,
 tislén mivél adəka.

23 Pə luvon a ta gak ikwen way matana ataya cəna,

tislén mivél, ndəzlen tə ambasay adəka,
 anga Mbərom i varak ikwen magwagway məduwen a à bagəbaga mburom.

Anga bije a tinen ahay dukwen ta gak anan ahay anà dō maja'am a Mbərom ahay kətanən re.

24 Əna, kwanay dō sə zlile ahay nà, dāce inde pikwen,

anga ba kə njiden panan magwagway a kwanay həna pə daliyugo coy.

25 Kwanay, dō ma rah aya həna ataya awan, dāce inde pikwen,

anga may i naa rawad kwanay pə luvon a inde mba.

Kwanay, dō à ambasay inde həna ataya awan, dāce inde pikwen,

anga ki naa yimen ta sə jalay mərava pə luvon a inde mba.

26 Kak həna dō ahay ta ja pikwen nə 'am lele aya nà, dāce inde pikwen,

anga bije a tinen ahay dukwen tə varak anan zlangar matanan anà dō maja'am mungwalay ataya re.»

Pəlen anan dō manide a kwanay ahay

Mata 5.38-48, 7.12

27 Pə dəba anahan a wa, Yesu a jan atan asa, a wa:

«Kwanay dō sə puko sləmay ahay, nen apan ni jak ikwen: Pəlen anan dō manide a kwanay ahay, gen anan sumor anà dō sa nak ikwen ide ahay. 28 Pəsen 'am lele aya anà dō sə tahasl kwanay ahay. Gen amboh anà Mbərom anga dō sa ga alay tə kwanay ahay.

29 «Dowan a kə dəcak anak pə cakay sləmay kərtek a nà, mbədahan anan apan day hinen asa. Kabay dowan a kə ngəzərak panak zana anak məduwen a sa pak pi zek ata nà, mbəsakan anan apan tegwere sə zana ata re.

30 «Dowan a kə cəcihek panak wa way nà, kà sa gan anan azay bay, varan. Kabay dowan kə ngəzərak panak wa way anak nà, mbəsakan anan, kə cəce a panan bay.

31 «Way a aday həna ki gen anan may dō ahay tã gak ikwen anan nà, gen atan anan dukwen matanan re.

32 «Kak kə pəlen nà, dō sə pəlay kwanay ahay dəkdek nà, waya saa ngərak ikwen

apan anaw? Kwa do sə atahasl ahay dukwen tə pəlay nà, do sə pəlay atan ataya re asanaw? ³³ Kabay, kak ki gen anan sumor nə ù do sa gak ikwen sumor ahay dəkdek ata nà, mərdok sə ayanga a kwanay wuraw? Abay do sə atahasl ahay nà, ta ga nə matanan bay cara daw?

³⁴ «Kak kə viren anan gudire nà, anà dowan aya aday kə sənən zle ti mba apan sə hamak ikwen anan uda tətə ataya nà, waya saa ngərak ikwen apan anaw? Kwa abay do sə atahasl ahay təkede tə varan gudire nà, anà dowan aya aday ta san zle ti mba apan sə haman atan anan uda tətə ataya bidaw? ³⁵ Əna, adəka bay, pəlen anan do manide a kwanay ahay, gen atan sumor, viren atan gudire, əna mənəna sə bayak sa jəka ti sa haman umo anan uda mba ata awan. Kak ki gen matanan nà, ki i njiden magwagway bayak awan, ki tərən nə wan a Mbərom sə bagəbaga mburom ahay. Anga Mbərom awan, winen a gan sumor nà, anà do sa ngar pə alay itəbay ataya awan, aday anà do sə huwan ahay fok re. ³⁶ Gen anan sumor i zek ahay, anga Bəbay a kwanay Mbərom nà, winen do sa gan sumor ù do.»

'Am sa man mungok i zek ahay

Mata 7.1-5

³⁷ «Kà si men anan anan mungok ù do azar aya à mivel inde bay. Ata Mbərom dukwen i mak ikwen anan mungok bay ite re. Kà bənen do à mivel inde bay. Ata Mbərom dukwen i ban kwanay tə sariya bay ite re. Pəsen anan anan ines anà do ahay, aday Mbərom dukwen i pəsek ikwen anan à kwanay aya ite re.

³⁸ «Viren anan way anà do ahay, aday Mbərom dukwen i mak ikwen anan uda awan. I mak ikwen uda nà, tə way sə lavay way məduwen awan, aday i tambal anan, i jəjak anan uda nə lele. I rahak ikwen anan cucucə aday i pəkak ikwen ayak uda à mbulo inde. Mbərom i lavak ikwen ayak uda nà, tə way a kwanay sə lavan uda anà do ahay ata awan.»

³⁹ Yesu a təkəren atan 'am sə jike hinen asa, a wa: «Do hurof a nà, i mba apan sə bənan alay anà hurof car a tətə daw? Kak matanan nà, ti slahay à gujar inde cew

maya bidaw? ⁴⁰ Do sə jangay nà, i zalay miter anahan bay. Əna do sə jangay ata i ndav anan ajangay anahan aday ti sa lavay tə miter anahan ata kutok ba?»

⁴¹ A jan atan asa, a wa: «Iken nà, ka mba apan sə canan anà cukol i ide ana mərak anak inde, aday dədom i ide anak a inde nà, ka mba apan sə canan sabay ata nà, angama kutok anaw? ⁴² Ka mba apan sa jan anà mərak anak: “Ənga, nə gəbak anan ahay cukol i ide wa”, aday cəkəbay iken a nə dədom i ide anak a inde zləngədda nà, kə gəbak anan ahay wa bay re asanaw? Mbadəmbada bidəka! Ənga, gəbay anan ahay dədom i ide anak a wa, aday ki ca ide lele. Ata aday ki i mba apan sə gəbay anan ahay cukol ide anà mərak anak wa nà, na.»

Dədezl si sé tə wan anahan aya awan

Mata 7.16-20, 12.33-35

⁴³ Natiya, Yesu a jan atan asa, a wa: «Dədezl si sé lele a nà, i wahay wan lelibay a bay. Dədezl si sé lelibay a ite nà, i wahay wan lele aya bay. ⁴⁴ Anga na awan, da san anan dədezl si sé ahay fok nà, pa wan a tinen aya wa. Dowan i mba apan sə bənay ahay wan sə buway i sé sə jəgem wa nà, ibay. Dowan sa sa bənay ahay maka i sé sə iyam wa dukwen ibay re. ⁴⁵ Do lele a nà, a san sa ja 'am zle ləfedede, anga 'am anahan ata a nay ahay nà, kwa à mivel anahan a lele ata wa. Aday do sə huwan ite nà, a ja nə 'am sə huwan, anga 'am anahan ata a nay ahay nà, kwa à mivel anahan a lelibay ata wa re. Bina təbəlem su do a ja nə way sa nay ahay à mivel anahan wa.»

Jike su doh ahay cew

Mata 7.24-27

⁴⁶ Pə dəba anahan a wa asa, Yesu a jan atan, a wa: «Kə ngimen uno “Bahay, Bahay!” nà, aday ki gen way a kawa nen sa jak ikwen aday kī gen ata bay asanaw?

⁴⁷ Ni dəkak ikwen anan həna. Do zənzen a kà nak à man uno, kə slənek 'am uno, kə dəkak anan apan lele nà, winen a ga minje nə tə wayaw? ⁴⁸ Winen a ga minje nà, tu do sə ndakay doh. A pak saray a nà, a la məke sədek dezl pə pəkərad, a pəkay ahay saray su doh anahan pə pəkərad ata wa kutok. Zəlaka a haway ahay, a van nga anà doh a mi dezl ata awan, əna doh ata kə mbəzlak

bay, anga saray su doh ata ma pak a lele.
⁴⁹ Əna do sə sləne 'am uno aday kə dəfak anan apan bay ata nà, winen a ga minje tu do sa dəzl doh anahan pə yugo mənəna sa pak a saray a ata awan. Iven a ga, zəlaka a haway ahay, a van nga anà doh ata cəna, doh ata a mbazl seked seked kwayan'a.»

7

Yesu a mbar anan bile ana bahay sə suje sə Ruma ahay

Mata 8.5-13

¹ Natiya kutok, pə dəba anahan a wa, Yesu a ndav anan 'am anahan sa jan anà do ahay nà, a slabak, a zla way anahan à wulen su doh sə Kafarnahum.

² Bahay sə suje ahay a inde à man ata awan, winen nà, Ruma ahay. Ləliwe sə bile anahan a inde dəvac awan, bəse winen apan i ndav zek coy. ³ Matanan, bahay sə suje ata a sləne pə ləbara a Yesu cəna, a slənay ahay məced sə Yahuda ahay à man anahan sa naa gan kem, aday à zla saa mbar anan bile anahan ata ite.

⁴ Natiya, do ataya tə dəzley ahay à man a Yesu nà, tə dubok anan, ta gan kem, ta sa jan nà: «Dowan ata nà, abay kə slənen anan ayam anahan ite nà, təde. ⁵ Winen a pəlay do a mənuko ahay tə mindel, aday sə hanan umo doh sə wazay ata dukwen, winen a re.»

⁶ Natiya awan, Yesu a zla tə məced ataya kutok. Abay bəse tinen apan ti dəzle əga bahay sə suje ata kutok nà, dowan ata a slənay car anahan ahay pə cəved sa naa jan à Yesu nà: «Ba Məduwen, kə yay nga sa nay ahay bay, anga nen na slak təde aday ki dəzley ahay əga nen bay. ⁷ Anga nan, na ca apan nà, ni zlak ayak ta nga uno awan, à man anak a nà, na slak bay. Ja 'am anak a dasl kərtek cəna, bile uno i mbar. ⁸ Nen a aday nà, bahay uno ahay dukwen inde, aday nen nə bahay sə lavan nga anà suje ahay bayan aya re. Na sak a jan anà dowan a kərtek a: “Zla tiya”, i zla. Na sak a jan anà do hinen: “Hayak à man a anan”, i nay ahay. Na sak a jan anà bile uno: “Ga natiya”, i ga anan acəkan.»

⁹ Natiya, Yesu a sləne anan 'am ataya fok cəna, a zlan à nga lele. A mbədahay 'am pu do sə pərahan ayak azar ataya, a wa:

«Nen apan ni jak ikwen tə didek awan, kula na tak anan à nga anà do sa dəf upo nga lele kawa dowan a anan à wulen su do sə Isəra'ila ahay bay.»

¹⁰ Do maslan ataya ta ma pə dəba əga bahay sə suje ata kutok. Taa tan ayak à nga anà bile anahan ata nà, kə mbərak, winen inde zay coy.

Yesu a mbar anan wan ana mədukway sə uwar inde, ma mac awan

¹¹ Natiya kutok, pə dəba anahan a wa nà, Yesu a zla à wulen su doh a inde tə ngaman Nayin. Njavar anahan ahay, tə do ahay bayak a tə pərahan azar. ¹² Bəse Yesu winen apan i dəzle à wulen su doh ata inde nà, tə zlangay tu do ahay tə gəbak ahay məsinde, tinen apan ti zla anan à məke. Məsinde ata nà, wan ana mədukway sə uwar a inde, mənduwel awan. Do ahay bayak a tinen apan ti zla tatə uwar ata pa 'am jəvay.

¹³ Aday kutok, Yesu Ba Məduwen a canan à mədukway sə uwar ata cəna, a gan i zek wa, a jan, a wa: «Njahay way anak, kə yam bay.»

¹⁴ Cəna, a zla, a laman alay anà lala sə gəba məsinde ata awan, do sə gəba məsinde ataya tə tavay. Yesu a jan anà məsinde ata, a wa: «Wan ada, nen apan ni jak: Slabak!»

¹⁵ Cəna, wan ata a slabak acəkan, a njahay tun, winen apan i ja 'am. Aday Yesu a man anan à alay inde anà may anahan.

¹⁶ Do sə canan à way a Yesu a sa ga ata nà, ta ma nga pə ajəjar, tə həran nga anà Mbərom ta sa ja nà: «Do maja'am a Mbərom məduwen a kə nak ahay à wulen a mənuko inde» aday «Mbərom kə nak sa man zek anà mənuko do anahan Isəra'ila ahay.»

¹⁷ Ləbara sə way a Yesu a sa ga ata a ta 'am təday pə daliyugo sə Yahudiya, aday pu kon azar a sa mban atan ataya fok.

Yuhana, do sa gan baptisma anà do ahay ata a slan do ahay à man a Yesu

Mata 11.2-19

¹⁸ Natiya awan, njavar ana Yuhana do sa gan baptisma anà do ahay ata, tə təkəren anan ləbara sə way a Yesu sa ga ataya fok anà miter a tinen. Yuhana a ngaman anà njavar anahan ahay cew, ¹⁹ a slan atan à

man a Yesu Ba Məduwen, saa cəce panan: «Iken nà, Almasihu, dōwan a manay sə sləne i nay ahay mba ata dāw? Kabay mâ ba dō hinen dāw?»

²⁰ Do maslan a Yuhana ataya tə dəzle à man a Yesu nà, tə cəce panan kutok, ta wa: «Yuhana dō sa gan baptisma anà dō ahay a slənay manay à man anak saa cəce panak: Iken nà, Almasihu dōwan a manay sə sləne i nay ahay mba ata dāw? Kabay mâ ba dō hinen dāw?»

²¹ A alay ata ite, Yesu winen apan i mbar dō sə dəvac ahay bayak a, à dəvac a tinen ahay wa cara cara, tu dō sə setene ahay, aday kə təbak anan anan ide anà hurōf ahay bayak awan.

²² Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Zlen, təkəren anan anà Yuhana nà, way a kwanay sə canan aday sə sləne: Hurōf ahay tə təbak ide, vədāl ahay tinen apan ti zla tə saray a tinen, aday dō mə dugwad aya dukwen, zugol inde patan sabay anga tə mbərak. Mədəngazlak ahay, tinen apan ti sləne way tə sləmay a tinen ahay re, dō ma mac aya tə slabakak ahay à məkə wa, aday dō mətawak aya, tə slənek ləbara sa 'am mugom awan. ²³ Zay i təran anà dō aday kə mbəsakak sa daf upo nga itəbay ata awan.»

²⁴ Pə dəba ana dō maslan a Yuhana ataya sa zla way a tinen ata wa nà, Yesu a dazlan sa jan 'am ana Yuhana anà man su dō ata awan, a wa: «Ki zlen à kiəe à man sa saf inde nà, saa cay ahay pa maw? Pə gusuko aday mad winen apan i bal anan ata dāw? A'ay. ²⁵ Əna aday ka si cen ahay nà, pa ma kutok anaw? Pu dō aday winen ma pak zana kəlfedede aya ata dāw? Do sa pak zana kəlfedede aya aday tinen zlile aya ata dukwen, mə njahay aya way a tinen à gala bahay ahay. ²⁶ Aka aday ka si cen ahay nə pa ma kərtek a kutok anaw? Pu dō maja'am a Mbərom bidaw? Ayaw, winen dō maja'am a Mbərom acəkan, aday nen ni jak ikwen nà, winen a zalay dō maja'am a Mbərom ahay re. ²⁷ Anga 'am inde mə vinde à Deftere a Mbərom inde, pə winen. Mbərom a wa:

“Həna ni slan dō maslan uno,

i lahak pa 'am saa ndakak anan cəved lele.*”»

²⁸ Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen ni jak ikwen ite nà, dōwan inde mə wahay a pə daliyugo sə zalay Yuhana nà, ibay. Aya əna, dō ma kac awan à bahay a Mbərom inde ata ite nà, winen a zalay anan Yuhana tə məduwen.»

²⁹ Do ahay, tu dō sə cakal jangal aya təkə fok, tə sləne 'am ataya cəna, tə sənək way a Mbərom ahay fok nà, lele aya awan, bina tə ngəmak baptisma ana Yuhana coy. ³⁰ Əna Farisa ahay tə miter sə Tawrita ahay, tə təmahak kawa ana Mbərom sa gan may tã ga ata bay, bina tə ngəmak baptisma ana Yuhana ata itəbay.

³¹ Yesu a ja asa re, a wa: «Do a wuswes anaya həna ata nà, ni ga atan minje nà, ta maw? Ta ga minje nə tə wayaw? ³² Ta ga minje tə gwaslay mə njahay aya pə zavay sə wulen su doh, tinen apan ti zlanan i zek ahay, ta sa ja nà: “Ma fak ikwen ayak gungozl, kə gərven bay. Ma fak ikwen ayak gingec, kə yimen bay re!” ³³ Anga Yuhana a nay ahay, winen a sa mahay bay, a taa ga sumaya re. Əna ki wen: “Winen mə vaway nga awan”. ³⁴ Əna nen, Wan su Do, na nay ahay, na pa daf kəray, na sa way kəray nà, ki wen: “Cen apan! Dōwan a anan nà, dō sə kutov, dō sə vaway nga, aday winen car su dō sə cakal jangal ahay pi zek tu dō sə ines ahay.” ³⁵ Aya əna, dō ahay ti san kəlire ana Mbərom winen lele, anga ti canan anà mer su way anahan sa ga ataya awan.»

Yesu àga dōwan a inde tə ngaman Simon, winen Farisa ahay

³⁶ Natiya kutok, dōwan a inde tə ngaman Simon, winen Farisa ahay. A ngaman à Yesu saa pa way àga winen miya awan. Yesu a zla àga dōwan ata, tə njahay sa pa way pə kərtek a kutok.

³⁷ Uwar a inde à wulen su doh ata awan, winen nà dō sə atahasl. A sləne sa jəka Yesu winen apan i pa way àga Simon, Farisa ahay ata cəna, a nay ahay àga dōwan ata awan, tə amar sə wurde anahan a à dunguzlok inde. ³⁸ Uwar ata a tavay à dəba ana Yesu bəse à man sə saray anahan. Winen

* 7:27 Ca pə Malakiya 3.1.

apan i yam gweguzguzze, ide sə ayam anahan a dazlan sə banay anan saray a Yesu kusler kusler. A ma nga sə təkəf panan ide sə ayam anahan ata tə sibək sa nga anahan, a ban anan saray a Yesu həmbok, a pak apan amar sə wurde ata kutok.

³⁹ Natiya kutok, Simon, Farisa sə dōwan a sə ngaman ayak à Yesu àga winen ata, a canan à way a matanan ata cəna, a jalay ta nga ta nga, a wa: «Dowan a anan i ga nà, dō maja'am a Mbərom bay aday bina, a san sa jəka uwar sə laman a anan ata, winen dō sə atahasl dukwen a san bay ata nə kəkəməw?»

⁴⁰ Pa 'am anahan ata kutok, Yesu a jan, a wa: «Simon, way inde u no sa jak.»

Simon a mbəfahan apan, a wa: «Miter, ja asanaw!»

⁴¹ Yesu a jan kutok, a wa: «Dowan a inde nà, gudire anahan inde pə dō ahay cew. Pu dō kərtek awan, dala anahan apan mbulo səkat dāra, pu dō hinen ite, mbulo kwa kuro dāra. ⁴² Əna dō sə dala ata a ca patan cew miya dukwen, dōwan saa mba apan sə haman anan dala anahan ata tətə nà, ibay. Anga nan, a mbəsakan atan anan dala anahan ata fok sə coy awan. Əna à wulen su dō a cew ataya wa nà, iken kə bayak saa pəlay anan dōwan ata tə mindel nà, dōwan a dūwuraw?»

⁴³ Simon a mbəfahan apan, a wa: «I ga nə, saa pəlay anan dōwan ata tə mindel nà, dō aday winen sə mbəsakan anan dala zek məduwen a ata awan.»

Yesu a jan apan kutok, a wa: «Ka jak 'am didem awan.»

⁴⁴ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a mbəfa 'am pə uwar ata awan, aday a jan anà Simon, a wa: «Na wa, kə canak anan anà uwar a anan bə? Nen na nak àga iken, əna kə varak uno a'am aday anga nà banay anan saray uno ahay bay. Əna winen kə banak uno anan saray tə ide sə ayam anahan, aday pa təkəf panan tə sibək sa nga anahan re bidaw? ⁴⁵ Aday iken nà, kə təmahak nen ta sa ban nen həmbok həmbok bay. Əna winen nà, kwa anuno sa nəy ahay àga iken nà, kə mbəsakak sə bunno anan saray uno ahay həmbok həmbok bay. ⁴⁶ Iken kə mbəfak uno amar sə wurde pa nga bay, əna winen kə mbəfak amar sə wurde pə saray

uno ahay re. ⁴⁷ Anga nan, nen apan ni jak: Winen nà, i pəlay nen tə mindel, anga ines anahan ahay bayak a dukwen mə pəse aya awan. Əna dō aday ines anahan ahay mə pəse a mənək akenen ata nà, winen dukwen i pəlay nen tə mindel bay re.»

⁴⁸ Natiya pə dəba anahan a wa kutok, Yesu a jan anà uwar ata, a wa: «Mazar uno, ines anak ahay mə pəse aya coy.»

⁴⁹ Dō a sa pa way pə kərtek a tə winen ataya fok tə dazlan sə jalay ta nga ta nga, ta wa: «Jəba su dō wura aday kwa sə pəse ines pu dō wa dukwen a mba apan re ata anaw?»

⁵⁰ Əna Yesu a jan à uwar ata asa, a wa: «Adaf nga anak pi nen kə təmak iken. Zla tə zay!»

8

Uwar sə pərahan azar anà Yesu ahay

¹ Natiya, pə dəba anahan a wa a njahay əngal nà, Yesu a zla tə njavar anahan a kuro nga cew ataya awan, à wulen su doh ahay, aday pu kon pu kon. A dəkay anan ləbara sə bahay a Mbərom mugom awan. ² Uwar aya inde tə pərahan azar. Uwar ataya nà, bə Yesu kə mbərak atan à dəvac a tinen ahay wa, aday kə rəzlak ahay setene à nga a tinen ahay wa re. A wulen sə uwar a sə pərahan azar ataya inde nà: Mariyama, dəna sə Magədala ahay, aday Yesu sə rəzlay ahay setene ahay cuwəbə à nga anahan a wa ata awan; ³ tə apan Yuwana, uwar ana Huza, dō məduwen a sa ga mer su way àga Hiridus; tə apan Suzana; aday tə apan azar sə uwar aya bayak a re. Uwar ataya ta mak anan zek à Yesu tə njavar anahan ahay tə zlile a tinen.

Jike su dō sa casl ndaw

Mata 13.1-9; Markus 4.1-9

⁴ Pə wulen su doh ahay wa cara cara, dō ahay bayak a tə halay nga à man a Yesu. A dazlan sa jan atan 'am tə jike, a wa: ⁵ «Dowan inde a zla à guvo, saa casl ndaw. Winen apan i casl ndaw ata kutok nà, zahav a guce panan pə cəved. Dō ahay tə dədəsl anan, aday məvuhom ahay tə dāgay anan. ⁶ Zaav sa ndaw azar a a guce panan pə saray pəkərad. A hay ahay, aday a kuray kwayan'a, anga man ata mə naaz a sabay.

⁷ Zahav mə mbəsakan a à alay inde ata a guce à wulen sə adak inde. Ta ha cəna, ta har pi zek tə adak, əna adak a bənan mbiyed, ndaw ata kə nahak bay. ⁸ Əna azar sə zaav a mə mbəsak ata, a guce pə yugo lele awan. A hay, a har, a nah wan pə hawal sa ndaw kərtek a nà, səkat səkat.»

Pə dəba sa 'am ata wa asa nə, a jan atan 'am tə məgalak awan, a wa: «Sləmay inde pə dōwan a nə, á sləne 'am a anan.»

Yesu a ja 'am tə jike nə angamaw?

Mata 13.10-17; Markus 4.10-12

⁹ Pə dəba anahan a wa kutok nà, njavar anahan ahay tə cəce panan, ta wa: «Jike sa 'am anak a sa ga sə manan ata nà, a nan sa ja nə maw?»

¹⁰ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay nà, way mi der aya à bahay a Mbərom a inde ata nà, winen a kà gak ikwen panan akar sa 'am sə bahay anahan a coy. Əna dō azar aya nà, ti sləne way ahay fok nà, si ta 'am sə jike. Anga nan:

Tinen apan ti ca apan, əna tə canan bay, aday ti pak apan sləmay, əna tə sləne bay re.*»

Yesu a pəsak anan jike su dō sa casl ndaw ata awan

Mata 13.18-23; Markus 4.13-20

¹¹ Coy, Yesu a wa: «'Am sə jike anan a nan sa ja nà, natiya awan: Zaav sa ndaw nà, 'am a Mbərom. ¹² Dō azar aya ta ga minje ta ndaw mə guce pə cəved ata awan. Tinen nà, tə sləne anan 'am a Mbərom bəse, əna Fakalaw i nay, i wudihey anan 'am ata à mivél a tinen wa, anga aday tã daf apan nga sa tam bay. ¹³ Dō azar aya ite, ta ga minje tə zaav sa ndaw mə guce pə saray pəkərad ata awan. Tinen nà, tə slənek 'am a Mbərom cəna, tə təma anan tə ataslay mivél awan. Əna 'am ata a pak sləlay a mivél a tinen inde bay. Zanaka dəcə sə daliyugo kà nak, tə way sa njak dō anahan aya cəna, ti mbəsak cəved sa 'am a Mbərom.

¹⁴ Dō azar aya ite, ta ga minje tə zaav sa ndaw sə guce à wulen sə adak ahay inde ata awan. Tinen tə slənek 'am a Mbərom nà, way sə daliyugo ahay inde cara cara ti njak atan. Kawa ti jalay nga pə way sə daliyugo ahay, ti gan may anà zlile sə daliyugo, ti

taslay mivél sa ga ubor pə way sə daliyugo ahay cara cara. Way ataya ti bənan mbiyed anà 'am a Mbərom à mivél a tinen inde, aday 'am ata á zla nga uho saa nah bay.

¹⁵ Əna dō azar aya ite asa, tinen ta ga minje tə zaav sa ndaw sə guce pə yugo lele ata awan. Tə sləne 'am a Mbərom nà, ta ban anan tə mivél kərtek a lele. Kwa dəcə kə njadək atan dukwen, tə mbəsak bay re. Ta ban mivél, aday ta zla nga uho pa 'am a Mbərom.»

Man sa daf lalam

Markus 4.21-25

¹⁶ Pə dəba anahan a wa kutok, Yesu a jan atan asa, a wa: «Dowan saa daf uko pə lalam aday i der anan ta sə hərok apan tasa, kabay i dək anan ayak ù vo lala nà, ibay asanaw? I daf anan bugol nà, pa man jəgad awan, anga aday ide jiyjay á dəvan anà dō sa zla ù doh ataya fok lele. ¹⁷ Ayaw, way a mi der a aday dōwan i canan bay nà, i ga inde sabay. Akar sa 'am ma ja aya bay dukwen, i kay zek pa 'am su dō ahay à man ipec inde.»

¹⁸ A jan atan asa, a wa: «Gen wurwer pə way a kwanay sə sləne ahay. Anga dō kə tək anan sləmay sə sləne 'am nà, Mbərom i zəgahan anan sə sləne 'am ite re. Aday dō kə tacak anan sləmay, anga a nan sə sləne 'am bay nà, Mbərom i təma panan mənəcək anahan a abay sə bayak, kə slənek anan coy ata re.»

Mərak a Yesu ahay tatə may anahan

Mata 12.46-50; Markus 3.31-35

¹⁹ Mərak a Yesu ahay tatə may anahan ta nay ahay à man anahan, əna ta mbak apan sə dəzle dezl à man anahan a bay, anga dō ahay inde bayak a kə zalak. ²⁰ Anga nan, dō ahay ta jan à Yesu, ta wa: «Atə may anak tə mərak anak ahay tinen mə tavay aya uho, ta gak may.»

²¹ Əna Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Pi nen nà, atə may uno tə mərak uno ahay nà, dō sə sləne 'am a Mbərom ahay, aday sə dəfan apan ataya awan.»

Yesu a gəfan 'am anà atə mad tə a'am

Mata 8.23-27; Markus 4.35-41

²² Pə luvon a inde asa, Yesu a ján à kwalalan inde tə njavar anahan ahay, a jan

* 8:10 Ca pə Esaaya 6.9.

atan, a wa: «Takasuko pa day uho!» Ta ra zek, ta zla.

²³ A alay a tinen apan ti takas tə kwalalan mba ata ite, Yesu a njak ahan à kwalalan ata inde. Zaməma nà, vəvara əduf a slabakay ahay pa nga sə bəlay ata awan, a'am a ma nga sa rah anan kwalalan, aday bəse tinen apan ti lize coy.

²⁴ Natiya njavar anahan ahay tə hədek pə cakay anahan, tə pədek anan, ta jan, ta wa: «Miter, miter! Aday mənuko apan dī lize bəse coy asanaw!»

Cəna, Yesu a slabak, a gafan 'am anà atə mad tə məsugurndolon sə a'am ahay tə məgalak awan. Cəna, a'am a tavay dekek, awan a bal sabay fok.

²⁵ Natiya Yesu a jan anà njavar anahan ataya awan, a wa: «Kə dəfen upo nga jiga nə kəkəməw?»

Njavar anahan ataya ta ma nga pə ajəjar, a gan atan masuwayan. Ta ja à wulen a tinen, ta wa: «Do wura həna anan anaw? A gafan 'am anà atə mad tə a'am ahay dukwen, tə dəfan apan re ata nà, jəba su do wura kəlanaw?»

Yesu a mbar anan dōwan a inde tə setene aya à nga inde

Mata 8.28-34; Markus 5.1-20

²⁶ Pə dəba anahan a wa kutok, atə Yesu tə njavar anahan ahay tə takas pə day hinen, tə dəzle ù kon sə Gerasina ahay. Kon ata, winen dinger pa 'am anà daliyugo sə Galile.

²⁷ Yesu a dazay ahay à kwalalan wa bine siwaw nà, do su kon ataya inde a nay ahay pə cakay anahan kwayan'a. Dōwan ata nà, setene ahay ta taa ban anan. A taa pak zana pi zek sabay, aday a taa nahay agay sabay re. Əna a taa nahay way anahan ahay nà, à wulen sə jəvay ahay inde. ²⁸⁻²⁹ Abay setene ata a taa ban anan nà, saray bayak a way anahan. Ta taa ban anan tə calalaw, alay tə saray a təke, aday tə jaway anan à səsile inde, anga sa gan nga. Tə winen ata təke nà, a slaf anan way ataya nduroc nduroc, aday setene ataya tə vawan nga sa haw way anahan à kiβe re.

A canan à Yesu nà, a zlah pi zek tə məgalak awan, a dukwen gərmec ù vo, a wa: «Iken Yesu, Wan a Mbərom sə bagəbaga mburom, kə pəlay nə ma pi nen wa anaw? Na gak anak kem, kà ga alay ti nen bay ite.»

A ja matana ata nà, anga ba Yesu kà jak anan anà apasay lelibay ata à nay à dōwan ata wa ata awan.

³⁰ Yesu a cəce panan kutok, a wa: «Sləmay anak a nə wayaw?»

A mbədahan apan, a wa: «Tə ngumo nə Daskalak.» Dōwan ata a ja matanan ata nà, anga setene ahay inde bayak a ì zek anahan inde.

³¹ Setene ataya tə dubok a Yesu, ta wa: «Amboh, kem à nak ite. Kà sa razl manay daren aday mē lize dənəm à məke sə mərda inde bay ite.»

³² A man ata awan, dōwan aya inde, tinen apan ti bal gadura ahay pa zar kon bayan awan, gadura ataya tinen apan ti rac apa a tinen ahay. Əna setene ataya ta gan kem à Yesu, ta wa: «Kem, amboh, ənga varan umo cəved mā zla à gadura tiya ataya inde ite.» A varan atan cəved.

³³ Natiya, setene ataya tə zləray à dōwan ata wa, ta zla à gadura ataya inde cəna, gadura ataya tə pəkay anan ahay ahaw kwa pa zar kon wa, tə dazak ayak kwa pa 'am məgugəje wa à bəlay inde. Fok a tinen awan, tə lizek à a'am ata inde dədam.

³⁴ Do sa gan nga anà gadura ataya tə canan à way a sə təra ata cəna, ta haw saa dəkay anan ləbara sə way a sə təra patan tə gadura a tinen ataya fok à wulen su doh məduwen awan, aday à wulen su doh sə kiβe ahay fok re. ³⁵ Do ahay tə zləray ahay à wulen su doh ataya wa. Ta zla saa ca pə ləbara sə way a sə təra ata awan. Tə dəzley à man a Yesu nà, ta tan à nga anà dōwan a setene ahay sa nay ahay à winen wa ata, mə njahay a à man a Yesu, winen tə zana pi zek kutok. A san nga anahan zle lele coy. Aday ta ma nga pə ajəjar. ³⁶ Do a sə canan anà masuwayan ataya nà, tə təkəren ləbara sə ambar ana dōwan ata anà do ahay fok. ³⁷ Do su kon ataya ta ma nga sa gan kem à Yesu aday à zla ù kon a tinen wa, anga tə jəjarak tə way ata tə mindel. Natiya kutok, Yesu a ma way anahan à kwalalan inde sa zla way anahan.

³⁸ A alay a Yesu winen apan i ján à kwalalan inde sa zla way anahan ata nà, dōwan a setene sa nay ahay à winen wa ata a gan kem, aday tã zla maya ite. Əna Yesu a man 'am pi zek wa ta sa jan nà: ³⁹ «Ma

agay, aday kâ sa dakan anan anà dō ahay way a Mbərom sa gak ataya fok.» A zla way anahan, a dakay anan ləbara sə way a Yesu a sa ga anga winen ata à wulen su doh inde fok.

Atə Zayrus tə uwar sə laman alay à zana a Yesu ata awan

Mata 9.18-26; Markus 5.21-43

⁴⁰ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a takasay ahay bəlay, a may ahay pə day sə Galile kutok. A tan ahay à nga anà dō ahay mə halay nga bayak a, tinen apan ti ba anan. Tə təma anan tə ataslay mivel awan.

⁴¹ A alay ata kutok ite, dōwan a inde tə ngaman Zayrus kà zlak ayak à man a Yesu. Winen dō məduwen awan, sə lavan nga anà mer su way ù doh sə wazay nà, winen. A nay, a dukwen gərmec ù vo anà Yesu, a gan kem aday à zla àga winen ite, ⁴² anga dəna anahan a inde mənduwel a ma va kuro nga cew awan, winen apan i mac bəse coy.

A alay a Yesu winen apan i zla àga dōwan ata kutok nà, dō ahay bayak a tinen apan ti ngədec anan.

⁴³ Uwar a inde à wulen su dō ataya ite, mez winen apan i pəkan ahay à kutov wa. Kà gak a pi zek nà, ava kuro nga cew. Kə lizek anan dala anahan fok sa haw a pi zek wa dukwen, dōwan kà mbak apan sa mbar anan bay re.

⁴⁴ Uwar ata a hədəkey à dəba a Yesu, a laman anà 'am sə zana a Yesu pec. Cəna, cənjəlan dəvac anahan kə ndalak panan. Kə mbərak, mez a pəkan ahay à kutov wa sabay.

⁴⁵ Natiya, Yesu a cəce pu dō sə pərahan azar ataya wa, a wa: «Wayə sə lumo anaw?»

Kuwayə a ma nga sa ja nà: «Nen bay.» Əna Piyer a mbədahəhan apan, a wa: «Miter, dō ahay nà, tinen apan ti ngədec iken kutok nà, aday ki cəce wayə sə lamak anaw re asa daw?»

⁴⁶ Əna Yesu a jan atan, a wa: «Ayaw, əna nen a na san dōwan kə lamak uno nà, anga məgala inde kà nak ahay i nen wa.»

⁴⁷ Uwar ata a ca apan nà, Yesu kə sənək apan, i mba apan sa dər panan zek sabay. Anga nan, a nay ahay pa 'am anahan sləb sləb tə ajəjar awan, a dukwen gərmec ù vo anà Yesu à wulen su dō ataya inde.

A dakan anan anà man su dō ata ləbara anahan sə laman anà Yesu, aday à alay anahan sə laman ata nà, a mbar kwayan'a ata awan.

⁴⁸ Pə dəba a 'am anahan ata wa nà, Yesu a jan anà uwar ata, a wa: «Mazar uno, adaf nga anak pi nen ata kə mbərak iken! Zla agay tə zay.»

⁴⁹ A alay a Yesu winen apan i ja 'am ata mba cəna, dō maslan a nay ahay àga Zayrus wa, winen dō sə lavan nga anà doh sə wazay ata awan. A jan anà Zayrus a nà: «Dəna anak nə, kə ndəvak zek coy. Həna nà, kə vawan nga anà miter sabay.»

⁵⁰ Yesu a sləne 'am ana dō maslan ata cəna, a jan anà Zayrus nà: «Kə jəjar bay, daf upo nga lele cəna coy! Dəna anak nà, i mbar.»

⁵¹ Tə dəzle àga Zayrus kutok nà, Yesu a mbakan cəved sa zla ù doh tatə winen a nà, anà Piyer, anà Yuhana tə Yakuba, tə apan anà bəbay a dəna ata tə may anahan cəna coy. ⁵² Yesu a tan ayak à nga anà dō ahay bayak a tinen apan ti yam dəna ata, tuhhwa. Əna Yesu a jan atan, a wa: «Kə yimen bay, anga dəna a anan kə məcak bay. A njak ahan ca.»

⁵³ Man su dō ataya tə mbasay apan, anga ta san zle, dəna ata nà, abay kə məcak wanahan.

⁵⁴ Əna Yesu a hədəken ayak pə cakay anà dəna ata awan, a bənan alay, a ja tə məgalak awan, a wa: «Dənama, na jak nà, slabak!»

⁵⁵ Cəna, dəna ata a mbar, a slabak acəkan. Coy Yesu a jan atan kutok: «Viren anan ahay way sa pa aday à pa.»

⁵⁶ Way a Yesu a sa ga ata a gan masuwayan anà bəbay a dəna ata tə may anahan a tə mindel. Əna Yesu a jan atan, a wa: «Way a sə təra a anan fok nà, kà si jen anà dōwan bay.»

9

Mer su way ana dō maslan a kuro nga cew ataya awan

Mata 10.5-15; Markus 6.7-13

¹ Natiya pə luvon a inde, Yesu a halan nga anà dō maslan anahan a kuro nga cew ataya awan. A varan atan məgala tə mazlaḅ awan, sa razl setene ahay, aday sa mbar anan dō sə dəvac ahay re. ² A slan atan

saa ďakay anan l bara sa 'am s  bahay a Mb rom, aday ta sa mbar anan d  s  d vac ahay.

³ A slan atan, ta sa jan atan kutok, a wa: «Zlen!  na way kawa d ker, mbulo, way sa pa, aday dala n , k  sa g ben   alay inde bay. Aday ki g ben zana pi zek ďukwen k rtekt kke re. ⁴ K  d zlen   man a aday t  t mahak kwanay  ga d wan a n , k  sa h d ken way a kwanay  ga d wan ata wa bay. Njihen n ,  ga d wan a s  t ma kwanay  ga winen ata awan, hus p  luvon a kwanay saa zla way a kwanay ata awan. ⁵  na aday d  sa man ataya t  t mahak kwanay bay ite n , zlen way a kwanay   man ata wa, aday k  b zlm n a morbodok su kon a tinen p  saray a kwanay ahay wa, anga aday t  san pi zek tinen t  ines aya awan.»

⁶ Natiya, d  maslan anahan ataya ta ra zek, ta zla pu kon pu kon s  ďakay anan l bara mugom a sa 'am s  bahay a Mb rom kwa aha fok. Aday tinen apan ti mbar anan d  s  d vac ahay re.

*A nan   Hiridus sa san Yesu n  wayaw
Mata 14.1-12; Markus 6.14-29*

⁷ Natiya kutok, Hiridus, bahay s  Galile, a sl ne p  l bara si mer su way a Yesu a sa ga t  njavar anahan ahay ataya awan. Aday d  ahay tinen apan ti t ker l bara anahan ata re n , a wusen nga t  mindel. Anga d  azar aya awan, tinen apan ti ja n , ta wa: «I ga n , Yuhana d  sa gan baptisma an  d  ahay ata k  mak uho.»

⁸ D  azar aya ite ta wa: «S  sl ray ahay n , Eliya.»

D  azar aya ite asa ta wa: «I ga n , d  k rtek   wulen su d  maja'am a Mb rom s  kwakwa ataya k  mak uho.»

⁹  na Hiridus n , a wa: «Aday Yuhana d  sa gan baptisma an  d  ahay ata n , n  g ďak panan nga. Aday sa ga mer su way matana ataya, hus sl may anahan a saa ndar nd ndan ata n  waya asa anaw?»

Natiya Hiridus a gan may s  canan an  Yesu aday   san anan.

*Yesu a varan way sa pa an  d  ahay ti ga
mbulo ďara
Mata 14.13-21; Markus 6.30-44; Yuhana
6.1-14*

¹⁰ Natiya p  d ba anahan a wa n  d  maslan a Yesu a sa slan ataya ta mak ahay   man anahan. T  ďakan anan way a kawa ana tinen sa gay   man ataya wa ata fok. Aday Yesu a ngaman atan taayak a tinen a, ta zla zad, b se t  wulen su doh a s  ngaman Baytisada ata awan.

¹¹ Natiya, d  ahay ta san patan tinen tiya n , ta zla, ta njad anan Yesu t  njavar anahan ahay   man ata awan. Yesu a t ma atan, a ďakan atan anan l bara sa 'am s  bahay a Mb rom. A mbar anan d  a sa gan may an  zay a tinen ahay re.

¹² Natiya kutok, suko a ga lele n , d  maslan ataya ta zla p  cakay a Yesu, ta jan n : «Suwan, mbakan c ved an  d  ahay t  zla p  culok ahay,   wulen su doh ahay, anga aday t  saa p lay way sa pa, ta man s  nahay aya, bina m nuko   man ki e inde asanaw?»

¹³  na Yesu a mb ďahan atan apan, a wa: «Kwanay a viren atan way sa pa awan.»

T  mb ďahan apan, ta wa: «Inde pumo n , tapa sa pen ahay ďara t  apan k lef ahay cew. Kak si ka gan may m  zla   wulen su doh ahay inde, saa p lay ahay way sa pa aday ata bina, h na anan i slan an  man su d  a anan bay asanaw?»

¹⁴ D  sa pa way   man ata ďukwen, tinen m  baslay a n , mungol a d kdek aday n , ta ga mbulo ďara.

 na Yesu a jan an  njavar anahan ahay, a wa: «Jen an  d  ahay t  njahay nj buk ok. Man k rtek c na, i ga d  ahay kwa kuro ďara, kwa kuro ďara.»

¹⁵ Njavar anahan ataya, ta ga mer su way a kawa ananahan a sa jan atan ata awan.

¹⁶ Yesu a g ba anan tapa sa pen a ďara ataya, t  k lef a cew ataya awan. A ca id    mburom, a ng ran ayak an  Mb rom. A g zla anan i zek wa, a varan anan an  njavar anahan ahay aday t  g zlan anan an  d  ahay.

¹⁷ D  ataya fok ta pak, t  rahak  ah  ah. T  halan nga an  m  mb sak a patan wa ata awan, aday k  rahak anan c karak ahay kuro nga anahan a cew re.

*Piyer a ďakay anan n , Yesu n  winen
Almasihu
Mata 16.13-19; Markus 8.27-29*

¹⁸ Pə luvon a inde, Yesu winen apan i ga amboh taayak anahan awan. Aday njavar anahan ahay dukwen tinen inde bəse à man anahan kutok. Yesu a cəce patan wa, a wa: «Do ahay ta ja pi nen nà, nen nə wayaw?»

¹⁹ Tə mbəđahan apan ite, ta wa: «Do hinen ahay ta wa, iken nà, Yuhana dō sa gan bapisma anà dō ahay ata awan. Do maza aya ta wa, iken Eliya, dō maja'am a Mbərom. Do azar aya dukwen ta ja nà, iken dō kərtek à wulen su dō maja'am a Mbərom ahay sə kwakwa ataya sa may uho.»

²⁰ Aday Yesu a cəce patan wa asa, a wa: «Aday kwanay a nà, ki wen nen nà, wayaw?»

Natiya kutok nà, Piyer a mbəđahan apan, a wa: «Iken nə Almasihu, dō ana Mbərom sə slənay ahay ata awan.»

²¹ Yesu a sləne 'am ata cəna, a gafan atan 'am, a wa: «Əna kà sa dīken anan anan anà dōwan bay.» ²² A jan atan asa, a wa: «Bəlaray nen Wan su Do nà, ni ga dəce bayak awan. Aday məcəd sə Yahuda ahay, tə bahay sə gəđan dundo anà way ahay anga Mbərom, tatə miter sə Tawrita ahay ti lar nen, aday dō ahay ti vad nen. Əna pə luvon maakan anahan a cəna, nen ni slabakay ahay à məke wa.»

Dəce inde pə cəved sə pərahan azar anà Yesu

Mata 16.20-28; Markus 8.30 - 9.1

²³ Natiya, pə dəba anahan a wa kutok nà, Yesu a jan ù dō sə pərahan azar ataya fok, a wa: «Kak dōwan a a nan sə pəruho azar nà, à mbəsak sə bayakan way anà nga anahan, à tavak dədom anahan mə zləngad ata kəla luvon fok, à pəruho azar. ²⁴ Anga kà nak anan anà dōwan a sa tam anan sifa anahan nà, i lize anan adəka. Əna dōwan a kə lizek anan sifa anahan anga nen nà, i tam anan sifa anahan adəka. ²⁵ Bina, dō kà sak a njad anan way sə daliyugo a anan fok anà winen, aday sifa anahan a nà, kə lizek anan nə, sa gan dəđaffa nà, ma mba asa anaw? Ibay!

²⁶ «Asa, kak dōwan a kà gak waray sə dakay anan sləmay uno aday sə dakay anan 'am uno ahay nà, nen ni ga anan winen kəkəməw? A alay a aday na mak ahay tə mazlaḅ uno awan, tə mazlaḅ ana Bəbay uno

Mbərom, aday tə maslay anahan cəncan aya ata nà, nen Wan su Do dukwen ni naa pəkan waray i ide cite.

²⁷ «Nen apan ni jak ikwen tə dīdek awan: Dowan aya inde à man a anan, ti mac mənəna sə canan anà bahay a Mbərom bay.»

Zek a Yesu a mbəda pə ide ana njavar anahan ahay

Mata 17.1-8; Markus 9.2-8

²⁸ Natiya kutok, a njahay pə dəba ana 'am a tinen ata wa way sə lumo kərtek nà, Yesu a gəba pə azar, Piyer, Yuhana tə Yakuba. A ján à bəzłom saa ga amboh.

²⁹ A alay a winen apan i ga amboh à bəzłom à man ata bine siwaw nà, zek anahan a mbəda, aday zana anahan dukwen a dav herre kwedekkwedek. ³⁰⁻³¹ Cəna, dōwan aya inde cew, atə Musa tə Eliya, tə sləray à jiyjay sə mazlaḅ a Mbərom inde. Tinen apan ti kad bala tatə Yesu, pə amac anahan saa təra à wulen su doh sə Urəsalima, anga sa ndav anan wa mer su way anahan ata awan.

³² Cəkəbay Piyer tə Yuhana, aday tatə Yakuba nà, tinen ma njak ahan aya awan. Ahan ata kə gumak atan tə mindel, əna tə pədek pə ahan wa nà, tə canan anà jiyjay sə mazlaḅ a Yesu, tu dō a cew ataya mə tavay aya pə cakay a Yesu.

³³ A alay a dō a cew ataya tinen apan ti gəzla nga tatə Yesu ata nà, Piyer a jan à Yesu, a wa: «Miter, mənuko à man a anan nə sumor awan. Natiya mi ngaray jawjawa ahay maakan: kərtek awan anga Musa, kərtek a ite anga Eliya, aday mədakwidok a nà, anga iken awan.» Piyer a ja 'am anahan ata nà, so, bina a gəzlan alay anà 'am anahan ata bay jiga awan.

³⁴ A alay a Piyer winen apan i ja 'am ata nà, mugudongudon a dazay, a van atan nga sərdədek. Njavar a Yesu ataya ta ma nga pə ajəjar anga mugudongudon a sa van atan nga ata awan.

³⁵ Cəna, 'am a ndəray ahay à mugudongudon ata wa, a wa: «Wita nà, wan uno, dō nen sə walay anan ata awan. Slənen anan anan 'am anahan!»

³⁶ Pə dəba ana Mbərom sa jay ahay 'am à mugudongudon ata wa cəna, tə canak anan anà dōwan miza pa nga a Yesu wa

sabay. A alay ata ite, njavar anahan ataya tē njahay way a tinen tete, tē təkerek anan anan ləbara sē way a tinen sē canan ata anā dōwan bay.

Yesu a mbar anan wan a inde mēhərvov a taa ban anan

Mata 17.14-18; Markus 9.14-27

³⁷ Ide a cəde sidew a kutok, Yesu a dazay ahay à bəzłom wa tē njavar anahan a maakan ataya awan. Tē dəzley ahay cəna, dō ahay bayak a ta zla saa zlangay tē tinen.

³⁸ A wulen su dō a bayak ata wa, dōwan a inde à man ata a zlah pi zek tē mēgalak awan, a wa: «Miter, amboh. Na gak anak kem, anga wan uno mēnduwel a hēna anan à gak i zek wa ite. ³⁹ Mēhərvov a taa ban anan. A alay a aday kē bənak anan nā, a ma nga sa zlah pi zek, winen apan i nguce, aday dukwen mumbof a rahan à 'am inde nē popo. Winen apan i ga anan alay ta wan a anan tē mindel, aday kē bənak anan dukwen, a man uda bəse bay re. ⁴⁰ Na gak anan kem anā njavar anak ahay, aday tē razl panan apasay sē mēhərvov ata ite dukwen, ta mbak apan bay re.»

⁴¹ Yesu a jan atan, a wa: «Kwanay nā, adaf nga a kwanay ma kac awan kələdaw? Kē sənən anan cəved a Mbərom bay re. Ni njahay tē kwanay, aday ni səmen anā way a kwanay ahay nē hus à siwaw?» A jan anā bəbay a wan ata kutok, a wa: «Ənga, hayak anan ahay wan anak ata à man uno awan aday.»

⁴² A alay a wan ata winen apan i nay ahay à man a Yesu ata nā, apasay sē mēhərvov ata a ban anan kwayan'a bəram à mēndak. Winen apan i nguce, nguc nguc.

Cəna, Yesu a lar angəraz pē apasay sē mēhərvov ata tē mēgalak awan. Kwayan'a, a ndalay panan sē coy. A man anan à alay inde à bəbay anahan awan. ⁴³ Way a sē tēra ata a gan masuwayan anā dō sa man ataya tē mindel, anga mēgala sē mazlaḅ a Mbərom ata awan.

Yesu a dakay anan amac anahan asa

Mata 17.22-23; Markus 9.30-32

Əna dō ataya fok tinen apan ti jalay pē way a Yesu sa ga ataya mba nā, Yesu a jan anā njavar anahan ahay, a wa: ⁴⁴ «Pəken sləmay lele pa 'am uno nen a saa jak ikwen

a hēna ata awan. Nen Wan su Dō nā, ti varan nen à alay inde anā dō sē daliyugo ahay.»

⁴⁵ Əna njavar anahan ataya tē sənək nga sa 'am anahan a sa jan atan ata bay. Nga sa 'am ata mi dər a patan wa, anga aday tē san anan 'am anahan a sa jan atan ata bay. Aday dukwen zlawan a gan atan sē cəce panan 'am anahan ata re.

Way a sē zalay dō hinen tē mēduwen à bahay a Mbərom inde anaw?

Mata 18.1-5; Markus 9.33-37

⁴⁶ Natiya, pē dəḅa anahan a wa asa kutok, njavar anahan ahay tinen apan ti vad awiyaway pa 'am sa jəka waya mēduwen à wulen a tinen inde anaw. ⁴⁷ Kwayan'a, Yesu a san way sē mivəl a tinen ata zle coy. A ngaman ayak anā wan cəde wulan, a tavay anan pē cakay anahan awan. ⁴⁸ A jan atan, a wa: «Kuwaya kē sak a tēma jəba sa wan kawa hēna anan ataya kərtek a anga sləmay uno nā, dōwan ata a tēma nē nen awan. Aday dōwan a kē tēmahak nen ite nā, a tēma nē Mbərom, dō sē slənay ahay nen ata awan. Bina dōwan aday hēna winen cəde wulan a wulen a kwanay inde fok ata nā, winen nē dō mēduwen a kutok.»

Do sa nak ikwen ide bay nā, winen dō a kwanay

Markus 9.38-40

⁴⁹ Yuhana a jan anā Yesu, a wa: «Miter, ma tak anan à nga anā dōwan a inde winen apan i razl apasay lelibay aya à dō ahay wa tē sləmay anak. Əna mē gafak anan 'am, anga winen dō a mənuko bay.»

⁵⁰ Əna Yesu a mbədəhan apan, a wa: «Kē gifen anan 'am bay. Dō aday a nak ikwen ide bay ata nē, winen nē dō a kwanay asanaw!»

Do sē Samariya ahay tē dafak nga pē Yesu bay

⁵¹ Natiya, alay a Yesu saa zla pē daliyugo wa à mburom winen apan i slay ahay bəse coy ata nā, a jan i zek anahan nē ni zla à Urəsalima aday. ⁵² A slan dō maslan anahan ahay pa 'am. Ta zla à wulen su doh sē Samariya a inde. Tē dəzle nā, tē pələn man sē nahay à man ata awan. ⁵³ Dō sē wulen su doh ataya tē tēmahak a bay, anga ḅa tē slənek, a nan sa zla à Urəsalima.

⁵⁴ Əna atə Yakuba tə Yuhana, njavar anahan ahay, tə canan anə way ataya nà, ta jan anə Yesu, ta wa: «Ba Məduwen, a nak mâ jan ù uko â dazay ahay patan â mburom wa aday â lize atan daw?»

⁵⁵ Əna Yesu a cak ayak patan basl tə ide, [a jan atan, a wa: «Ata nà, inde pikwen nə apasay wuraw? ⁵⁶ Anga nen Wan su Do nà, na nay ahay anga sə lize anan sifa sə do ahay bay, əna anga sa tam anan.»]

Cəna, ta zla way a tinen ù kon hinen.

Do sa gan may sə pərahan azar anə Yesu ahay

Mata 8.19-22

⁵⁷ Natiya, tinen pə cəved sa zla mba ata nà, dōwan a inde a jan à Yesu, a wa: «Nen ni pərahak azar kwa aha fok.»

⁵⁸ Yesu a sləne 'am ana dōwan ata nà, a jan, a wa: «Hwehwe ahay nà, məke a tinen ahay inde, məvuhom sa nga mburom ahay dukwen, doh a tinen ahay inde, əna nen Wan su Do nà, man sə nahay uno inde saa man uda ibay.»

⁵⁹ A jan anə do hinen asa, a wa: «Hayak, pəruho azar!»

Əna dōwan ata a mbəđahan apan, a wa: «Ba Məduwen, u no sə pərahak azar, əna vuro cəved nà zla agay, nà saa lay anan ahay bəbay uno aday.»

⁶⁰ Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Mbəsak anan məsinde ahay tâ la məsinde a tinen ahay. Əna iken, zla saa dakay anan ləbara sa 'am sə bahay a Mbərom.»

⁶¹ Do hinen ite a jan à Yesu, a wa: «Ba Məduwen, u no sə pərahak azar, əna mbuko cəved saa jan ahay 'am pi zek wa anə do su doh uno ahay aday.»

⁶² Yesu a mbəđahan apan ite, a wa: «Do kə bənak alay pi jœ sa ga mer aday winen apan i ca ide à dəba kurkwer nà, kà slak saa ga mer su way à bahay a Mbərom inde bay.»

10

Yesu a slan njavar anahan ahay kwa kuro cuwbe nga cew

¹ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a walay njavar maza aya awan, tinen kwa kuro cuwbe nga cew. A slan atan pa 'am anahan

cew cew à wulen su doh ahay inde, aday ta man anahan a sa zla uda ataya fok re.

² A slan atan ta sa jan atan, a wa: «Way sa pa inde à guvo bayak a sə halan nga, əna do sə halan nga aya ta kac ike. Suwan gen anan kem anə bahay sə guvo awan, â zəga anan do ahay à guvo, anga sə halan nga anə way sa pa.

³ «Zlen, na slan kwanay kawa wan sə təman ahay à wulen sə kəla kiə ahay inde. ⁴ Əna way kawa dala, mbulo, təkarak nà, kà sa gəben à alay inde bay. Kà sa mbəđaken awan pə cəved, anga sa jan 'am anə do ahay bay re.

⁵ «Kə dəzlen àga dōwan a nà, jen anə do su doh ataya nà, zay a Mbərom â təra à gulom su doh a anan inde. ⁶ Kak do sa gan may à zay a Mbərom inde à gulom su doh ata nà, zay a kwanay i təran anə dōwan ata awan. Kak matanan bay cəna, zay a kwanay i təran atan bay. Əna zay a kwanay ata, i may ahay pə kwanay awan. ⁷ Njihen à gulom su doh a sə təma uda kwanay ata awan. Pen way, aday sen way a tinen a saa varak ikwen ata fok. Anga do si mer su way i pa nà, way sə herreə anahan. Kà sa bəren awan pu doh pu doh bay.

⁸ «Kə dəzlen à wulen su doh a aday tə təmahak uda kwanay ata nà, pen way a tinen saa varak ikwen ata fok. ⁹ Mbəren anan do sə dəvac ahay kawa ana kwanay sa tan à nga à man ata awan. Aday jen atan dukwen: “Bahay a Mbərom, winen defefe coy.” ¹⁰ Əna kə dəzlen à wulen su doh a aday tə təmahak kwanay à man ata bay cəna, zlen, kà sa tiven à məgəzləga cəved, aday jen atan nà: ¹¹ “Mi bəzləmak ikwen anan morbodok sə wulen su doh a kwanay pə saray a manay ahay wa anga ines a kwanay. Əna sənən apan lele, bahay a Mbərom winen defefe tə kwanay coy.” ¹² Əna nen apan ni jak ikwen, pə luvon sə sariya nà, zek i naa dan anə do su kon ataya zal do sə Sodoma ahay.*»

Dəce pu kon aya sə təma 'am a Yesu bay ataya awan

Mata 11.20-24

¹³ Yesu a ja asa, a wa: «Iken, wulen su doh sə Kurajin, yam zek anak anga dəce i

* 10:12 Ca pə Laataanooji 19.1-29.

tak à nga. Iken, wulen su doh sà Baytisada dukwen, dæce i tak à nga re. Anga abay masuwayan aya ma ga à wulen su doh a kwanay ataya, tâ ga anan à wulen su doh sà Tirus tã Sidon nà, dõ sa man ataya ti yam pã ines a tinen ahay bidaw? Ti pak zana sã mäsinde pi zek, ti njahay à mëndak à rãba inde aday sã dakay anan tã yimak pã ines a tinen ahay tã didëk awan. ¹⁴ Anga na awan, pã luvon sa ndav anan daliyugo nã, sariya ana atã Tirus tã Sidon nã, i dan atan 'am kawa ana kwanay bay.

¹⁵ «Iken Kafarnahum, a ga apak nã, Mbërom i cakaf wa iken à mburom daw? Matana bay! Ki zla nã, à mæke sã mërda adãka coy.»

¹⁶ Natiya, Yesu a jan anã njavar anahan ataya kutok, a wa: «Dõ kã slënek ikwen anan nã, kã slënek uno anan re. Dowan a kã tãmahak kwanay bay nã, a tãma bay nã, nen awan. Aday asa dõ kã tãmahak nen bay, a tãma bay nã, zek a Mbërom a sã slënay ahay nen ata awan.»

Njavar a Yesu ma slan a kwa kuro cuwbe nga cew ataya ta may agay

¹⁷ Dõ maslan a kwa kuro cuwbe nga cew ataya ta may ahay tã ataslay mivel awan. Ta nay, ta jan à Yesu nã: «Ba Mëduwen! Kwa apasay lelibay aya dukwen tã bënëk umo à 'am wa anga slëmay anak.»

¹⁸ Yesu a jan atan ite, a wa: «Nã canak anan anã Fakalaw kã slahak ahay à bagëbaga mburom wa kawa Mbërom a wuted ike. ¹⁹ Əna ihe! Anga mægala sã mazla6 uno, ni varak ikwen caved ki jönen pa nga sã dädew ta sã raje aya awan, aday ki gen bahay pã manide a kwanay Fakalaw, pã way ahay fok. Awan saa ga alay tã kwanay nã, inde sabay. ²⁰ Aya əna kã tislën mivel hãna anga apasay lelibay aya tã bënëk ikwen à 'am wa cãna coy bay. Tislën mivel hãna adãka nã, anga slëmay a kwanay ahay mã vinde awan, à mburom.»

Ataslay mivel a Yesu

Mata 11.25-27, 13.16-17

²¹ A alay ata kutok, Apasay Cëncan a taslan a mivel anã Yesu. A hëran nga anã Mbërom, a wa: «Bëbay uno, iken Bahay sã bagëbaga mburom, iken Bahay sã

daliyugo. Suse anak, anga kã dakak anan anan way a anaya anã gwaslay ahay, way ataya aday dukwen abay kã dërek anan pu dõ sã kãlire ahay wa, pu dõ sã asan way ahay wa. Ayaw, Bëbay uno, ka ga matanan, anga a zlak à nga anakiken awan.»

²² A jan anã dõ sa man ataya kutok, a wa: «Bëbay uno Mbërom kã varak uno anan way ahay fok. Dowan sa san sa jëka nen wan anahan nã ibay, si zek ana Bëbay Mbërom awan. Aday dukwen, dõwan sa san Bëbay uno nã wayaw nã, ibay, si nen wan anahan awan, tu dõ aday Wan a Mbërom a gan may sã dakan atan anan ataya awan.»

²³ Pã dëba anahan a wa Yesu a mbëda 'am pã njavar anahan ahay, a jan atan anã tinen a dëkdek, a wa: «Tislën mivel anga kã cinen anan anã way a anaya awan.

²⁴ Nen apan ni jak ikwen: Dõ maja'am a Mbërom ahay tã bahay ahay bayak a ta gak anan may sã canan à way a kwanay a sã canan hãna ata awan, əna tã canak anan anã awan bay. Ta gan may sã slëne way a kwanay a sã slëne hãna ata awan, əna tã slënek awan bay re.»

Jike pu dõ sã Samariya a inde a ga sumor lele awan

²⁵ Natiya awan, miter sã Tawrita a inde a slabak, anga a nan sa ban anan Yesu pã kwande. A cæce pã Yesu wa kutok, a wa: «Miter, ni ga nã mer sa ma aday ni sa njad sifa sa ndav bay ata anaw?»

²⁶ Yesu a mbëdahan apan, a wa: «Ka tan à nga mã vinde a à Deftere sã Tawrita inde nã maw? Iken apan ki jinge nã, a ja nã maw?»

²⁷ A mbëdahan apan anã Yesu ite, a wa: «Mã vinde uda nã: “Pëlay anan Mbërom Fetek, Bahay anak, tã mivel anak a tãke, tã apasay anak a tãke, tã mægala anak a tãke, tã abayak nga anak a tãke†” aday “Pëlay anan dõ sã cakay su doh anak kawa iken sã pëlay anan nga anak ata awan.‡”»

²⁸ Yesu a jan: «Wita nã, lele. Zla, kaa ga matanan kawa iken a sã baslay ata, aday ki njad sifa sa ndav bay ata kutok.»

²⁹ Əna miter sã Tawrita ata a nan sã dakay anan nã, acæce 'am anahan ata nã lele awan. Anga nan, a cæce pã Yesu wa asa, a

† 10:27 Ca pã Tooktaaki Tawreeta 6.5. ‡ 10:27 Ca pã Farillaaji Lewinjko'en 19.18.

wa: «Aday do sə cakay su doh uno ata nə wayaw?»

³⁰ Yesu a mbədahan apan kutok, a jan nà: «Dowan a inde a slabak à Urəsalima wa, i zla à Yeriko. Pə cəved kutok, do sə akar ahay ta kad apan, tə culok panan zana, ta ndazl anan ledədde. Ta zla way a tinen, tə mbəsak anan nə hədek hədek kawa i ndav zek coy.

³¹ «À man ata dukwen, do sə gədan dundo anà way anga Mbərom a inde, a nay tə cəved ata cite. A canan anà dōwan ata mə nahay a gwəhəhhe nà, a zla way anahan tə zlawak cangəhha.

³² «Capəpa asa, do hinen a nay ahay ta man ata re, winen do sa ga mer su way ù doh sə mazlaḅ a Mbərom. A nay, a ca pə dōwan ata matana re cəna, a ban cəved tə zlawak, a zla way anahan ite.

³³ «Əna Samariya a inde, winen apan i zla à man anahan dəren a ite, a dəzley à man ata nà, a canan anà dōwan a mə nahay a gwəhəhhe ata awan, a gan ì zek wa. ³⁴ A hədəken ayak pə cakay, a pəkan disise ahay pə mbəlak anahan a pi zek ataya awan, a banan apan. A slabak anan, aday a zləzlam anan pə zungo anahan, a zla anan à wulen su doh, à man sə təma mbəlok ahay, a gan nga anà dōwan ata lele.

³⁵ «Ide a cəde sidew a nà, a varan dala sə *dinar*§ ahay cew anà bahay su doh ata awan. A jan nà: “Gan nga anà dōwan a anan lele. Kwa à ga nə kə lizek anan dala anak anà nga dəp nà, pə luvon a ni may ahay ta man a anan ata nà, ni naa hamak anan dala anak kutok.”»

³⁶ Yesu a cəce pə miter sə Tawrita ata wa kutok, a wa: «À wulen a su do a maakan ataya inde nà, sə təra do sə cakay su doh ana dōwan aday do sə akar ahay sa kad apan ata nà, wayaw?»

³⁷ Miter sə Tawrita ata a mbədahan apan anà Yesu kutok, a wa: «Sə təra do sə cakay su doh anahan nà, dōwan a sa gan sumor ata awan.»

Yesu a jan kutok, a wa: «Əna, iken zla, kà sa ga matanan ite.»

Yesu winen àga atə Marta tə Mariyama

³⁸ Natiya awan, atə Yesu tə njavar anahan ahay tinen pə cəved sa zla à Urəsalima

nà, tə dəzle à wulen su doh a inde. A man ata nə, uwar a inde tə ngaman Marta, a təma atan àga winen.

³⁹ Məran a uwar ata inde dəna awan, tə ngaman Mariyama. A nay ahay pə cakay a Yesu, a njahan ù vo, winen apan i pak sləmay pa 'am ana Yesu sa ja ataya fok. ⁴⁰ Cəkəbay Marta nà, nga winen apan i wusen ti mer su way à mbak inde.

Natiya kutok, Marta a nay ahay à man a Yesu, a jan, a wa: «Ba Məduwen! Dəna a anan winen mə njahay a pə cakay anak kəriya awan, aday zek winen apan i do ti mer su way ahay taayak uno kutok nà, ka jan ù mo zek ite bidaw?»

⁴¹ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Hey Marta, hey Marta! Iken nà, kə varak anan nga anak pi mer su way ahay bayak a ba?

⁴² Əna way inde kərtek lele awan, təde sə varan anan nga anak. Mariyama a varan anan nga anahan nà, anà way ata awan. Dowan saa gafan apan 'am nà, inde sabay.»

11

Atətak way a Yesu pə amboh Mata 6.9-13, 7.7-11

¹ Pə luvon a inde, Yesu winen apan i ga amboh à man a inde. A ndəvay anan ahay sa ga amboh ata nà, do kərtek à wulen sə njavar anahan ahay wa a jan: «Ba Məduwen, dakan umo anan sa gan amboh anà Mbərom, kawa ana Yuhana sə dakan anan anà njavar anahan ahay ata ite.»

² A mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay apan ki gen amboh anà Mbərom nà, jen nə natiya awan:

Bəbay a manay, do ahay tà san sləmay anak nə cəncan awan.

Bahay anak à ga zek à wulen a manay ite.

³ Varan umo way sa pa saa slan umo ata pə luvon pə luvon fok ite.

⁴ Pəsen umo anan ines a manay ahay, kawa ana manay sə pəsen anan anà do sa gan umo ines ataya cite.

Ba manay pə way saa njak manay ahay wa ite, anga aday mâ sa zla ì ines inde bay.»

⁵ A jan atan asa, a wa: «Hinahibay məndala anak inde, aday ki zla àga winen

§ 10:35 Dinar kərtek nà, àga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

gak à luvon inde. Ki jan nà: “Amboh, mëndala uno. Daf kè mbakak pikwen wa mənjøek ite daw? Ənga, vuro ite! ⁶ Anga car uno a inde, a may ahay à man a wa, winen àga nen, əna way sa pa inde upo sə varan ibay.” ⁷ Natiya kutok, mëndala anak ata i mbəfahak ahay apan ù doh wa ta sa jak nà: “Kə bəbulo ahay awan bay wuna! Nə tacak anan məsudoh uno coy, manay apan mi njak ahan tə gwaslay uno ahay. Ni mba apan sə slabak aday sə varak ayak way sa pa sabay!”»

⁸ Natiya Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen apan ni jak ikwen: Mëndala anahan ata i slabak sə varan ahay way anahan a sa gan may ata awan. I varan ahay nà, anga sa jəka winen mëndala anahan ata bay, əna anga winen apan i bəbalan ayak awan uho wa hwiya ata awan.

⁹ «Natiya kutok, nen apan ni jak ikwen: Cəcihen! Mbərom i varak ikwen way a kwanay sə cəce ata awan. Pəlen! Ki ten anan à nga anà way a kwanay a sə pəlay ata awan. Jen 'am pi zek uho, aday ti təbak ikwen ayak wa. ¹⁰ Anga kuwaya kə cəcihek way cəna, ti varan. Kuwaya kə pəlak way dukwen, i njad way anahan a sə pəlay ata awan, aday kuwaya kə jak ayak 'am pi zek uho wa dukwen, ti təban ayak wa cite re.

¹¹ «Kwanay bəbay ahay, wan anak kə cəcihek panak kəlef nà, ki mba apan sə varan dədew à yime sə kəlef inde bay asanaw? ¹² Kabay wan anak a cəce panak slay nà, ki mba apan sə varan rəje à yime sa slay inde bay re asanaw? ¹³ Kwanay do lelibay aya adəka nà, kə sənən a viren anan way lele aya anà wan a kwanay ahay zle. Matana re, Bəbay a kwanay Mbərom winen à bagəbaga mburom dukwen, i mba apan sə varan Apasay Cəncan a anà do sə cəce panan ataya fok bidaw?»

Yesu a razl setene ahay tə məgala a Mbərom

Mata 12.22-30; Markus 3.20-27

¹⁴ Pə luvon a inde, Yesu a rəzlay anan ahay setene ù do maandak a wa, aday dowan ata a dazlan sa ja 'am njəlen'en'e. Way ata a gan masuwayan anà do ataya awan. ¹⁵ Əna do azar aya ta wa: «Sə varan

məgala a aday sa razl setene ataya nà, Bə'elzebul*, winen bahay sə setene ahay.»

¹⁶ Do azar aya ite ta gan may sa ban anan pə kwande. Anga nan, tə cəce panan à gan atan masuwayan sə way sa nay ahay à mburom wa.

¹⁷ Əna Yesu a san way a tinen sə jalay ata zle kwayan'a. A jan atan kutok, a wa: «À bahay a wura wura fok cəna, kak do anahan aya 'am kə zlak atan pi zek bay nà, bahay ata i nes wa. Doh ahay dukwen ti təra nə rəgay ahay, ti mbazl seked seked.

¹⁸ Matanan re, kak Fakalaw kə gak vəram ti zek anahan a nà, bahay anahan a dukwen i tavay nga daw? Natiya, kwanay ki jen, nen na razl setene ahay nə tə məgala ana Fakalaw nà, angamaw? ¹⁹ Kak nen na razl setene ahay tə məgala ana Fakalaw nà, aday wan a kwanay ahay ti sa razl setene ahay nə tə məgala à waya kutok asa anaw? Anga nan, sa naa mak ikwen anan mungok nà, wan a kwanay aya awan. ²⁰ Tə didem awan, na razl setene ahay tə məgala sə Apasay a Mbərom. Matanan re, ki sənən anan kutok, bahay a Mbərom kə nak ahay à wulen a kwanay.»

²¹ A ja asa, a wa: «Kak do gədan a, aday mə lavay zek a tə way sə alay anahan a, i ba way su doh anahan ahay lele nà, way anahan ahay ti lize daw? ²² Əna do sə zalan məgala à nga wa kə nak ite, kə zalak anan winen tə mungol nà, i ngəzar panan way sə alay anahan sə lavay anan zek ata awan, i gəzla anan zlile anahan a sə ngəzar pə dowan ata wa anà car anahan ahay.

²³ «Do sə pəlay nen bay ata nà, winen nə do manide uno. Dowan a kə mak uno zek sə halan nga anà way ahay bay cəna, sa tan 'am à kiə nà, winen awan.»

Amay ana setene à mivəl su do inde

Mata 12.43-45

²⁴ Yesu a ja asa, a wa: «Setene kə nak ahay ù do wa nà, i zla à man kiə inde saa bar, saa pəlay man sa man uda awan. Əna kə njadək man bay nà, i jan anà nga anahan: “Suwan ni ma ù doh uno nen a sa nay ahay wa ata awan.” ²⁵ Kə sak a may ahay nà, i tan à nga anà doh anahan a mama'am ata mə ndakay awan, mə faday

* **11:15** Bə'elzebul nà, sləmay ana Fakalaw re.

a lele. ²⁶ Aday cəna, i ma pə dəba, i ray ahay apan setene azar aya cuwbe, sə zalay anan tə huwan asa, ti nay, ti njahay à dōwan ata inde. Aday anjahay ana dōwan ata nà, i təra lelibay a zal pa sə kukwa ata wa asa.»

Mbərom a daf ngama anahan nà, pu dō sə sləne 'am anahan ahay

²⁷ Yesu winen apan i ja 'am ata mba cəna, uwar a inde à wulen su dō ataya, a ja tə məgalak awan, a wa: «Mbərom kə dafak ngama anahan pə uwar a sə wahay iken, aday iken sa sa pay anahan a ata awan.»

²⁸ Əna Yesu a mbədahan apan ite, a wa: «Mbərom a daf ngama adəka nà, pu dō sə sləne 'am anahan ahay, aday sə dafan apan anà 'am anahan a ma ja ataya awan.»

Do ahay ta gan may Yesu à gan atan masuwayan

Mata 12.38-42

²⁹ Natiya kutok, dō ahay bayak a tinen apan ti zlak ayak à man a Yesu asa. Coy, a jan atan kutok, a wa: «Do sə biten ahay nà, tinen huwan aya awan. Tinen ta gan may nà, anà masuwayan. Əna ti canan anà masuwayan sə awan sabay, kak si masuwayan sə təra pə Zonas, dō maja'am a Mbərom ata aday. ³⁰ Kawa ana Mbərom sə dakay anan mazlaḅ sə sləmay anahan anà dō sə Nəniwe ahay tə masuwayan sə təra pə Zonas† ata nà, nen, Wan su Do, həna dukwen ni təran anà dō sə biten ahay nə matanan re. ³¹ Pə luvon sə sariya nà, bahay sə Saba dukwen i slabak sa gan sariya anà dō sə biten a anaya awan. Anga kwa winen dəren təkede nà, kà nak ahay sa naa pəkak ayak sləmay pa 'am ana bahay Sulimanu, ma ja aya tə kəlire ata awan.‡ Əna, cen apan həna kutok, dō sə zalay anan Sulimanu tə məduwen dukwen, winen inde à man a ana awan. Əna hwiya dōwan a ngam sə sləne 'am anahan bay re. ³² Pə luvon sə sariya a Mbərom saa ga ata nà, dō sə Nəniwe ahay ti slabakay ahay uho pə kərtek a tu dō sə biten a anan ataya, ti gan atan sariya. Anga dō sə Nəniwe ahay nà, tə sləne wazo ana Zonas cəna, ta yam pə ines a tinen ahay. Aday dukwen, dō sə zalay Zonas winen inde à man a ana awan.»

Ide nà, way sa kan anan jiyjay anà zek Mata 5.15, 6.22-23

³³ Yesu a ja asa, a wa: «Dowan saa daf uko pə lalam, aday i dər anan, kabay i hərok apan tasa nà, ibay. Əna i daf anan lalam ata nà, pə way sa daf lalam awan, anga aday ide jiyjay à dəvan anà dō sa zla ù doh ataya fok lele.

³⁴ «Ide anak nà, kawa lalam sə dəvan jiyjay anà zek anak. Kak ide anak winen lele nà, ata zek anak a fok winen à jiyjay a inde. Əna, kak ide anak a lelibay nà, zek anak kə tərak kawa winen i ide zənzen a inde. ³⁵ Gan nga anà zek anak lele, bina ide jiyjay anak à sa tərak kawa ide zənzen bay. ³⁶ Kak zek anak a fok i ide jiyjay inde nà, aday kə mbakak uda man sə ide zənzen mənjoek bay nà, zek anak fok i təra ide jiyjay, kawa lalam sa kak anan jiyjay ata awan.»

Yesu a man a mungok anà Farisa ahay pi zek tə miter sə Tawrita aya awan

Mata 23.1-36; Markus 12.38-40

³⁷ Yesu a ndav anan 'am anahan ata mba cəna, Farisa a inde, a ngaman pa daf àga winen. Ta zla àga dōwan ata kutok, ta pa daf miya awan. ³⁸ A gan masuwayan anà Farisa ata, anga Yesu a pa daf mənjoəna sə banay alay kawa atətak way sə bije a tinen ahay ata awan.

³⁹ Yesu a san way anahan a sə bayak ata zle. Anga nan, a jan, a wa: «Kwanay Farisa ahay nà, ki gen minje nə tə gəsa'am kabay tuwez. Kə cakiden anan day sə uho aya lele cəna coy. Aday cəkəbay, ta su doh sə mivel a kwanay ahay nà, mə cakaḅ aya bay. Mivel a kwanay ahay ma rah aya nà, tə ubor aday tə huwan ahay. ⁴⁰ Kwanay nà, demdemem sə dō ahay! Mbərom a ndakay way ahay nà, day sə uho tə day su doh a təkə bidaw? ⁴¹ Way a à siked a kwanay kabay à tuwez a kwanay inde ataya nà, viren anan anan anà dō mətawak aya awan, aday way a azar aya fok ti i tərak ikwen cədan'a kutok.

⁴² «Əna kwanay Farisa ahay, wawayah, dəcə i tərak ikwen! Kə rəzlen anan à nga wa sa var alay mbok wa kərtek sə daslam ahay cara cara nə lele. Əna kə mbədəken anan nga tə didek anahan, tə asan zek anahan

† 11:30 Ca pə Zonas 1 - 4. ‡ 11:31 Ca pə 1 Laamiife 10.1-13.

ahay. Abay tæde ki gen nà, way ataya awan, mænjàna sə mbəsak sa ga way a azar aya re.

⁴³ «Kwanay Farisa ahay, wawayah, dæce i tærak ikwen! Anga ki zlen ù doh sə wazay ahay cæna, ki cen wa dukwen, man zæbor aya awan. Ki gen anan may nà, do ahay ta jak ikwen anan 'am à kwasuko nà, tæ akærdeh aya awan, à wulen sə do ahay inde fok.

⁴⁴ «Wita nà, wawayah, dæce i tærak ikwen! Anga ki gen minje nà, tæ jøvay, aday do ahay tæ canak anan bay ata awan. Do ahay tinen apan ti bæran pa nga mænjàna sa san apan.»

⁴⁵ Pæ dæba ana 'am a Yesu a sa jan atan ata wa nà, do kærtek à wulen sə miter sə Tawrita ahay a mbædahan apan, a wa: «Ta 'am anak a sa ja ata nà, kæ tærak manay à mændak re bidaw?»

⁴⁶ Yesu a mbæda apan, a wa: «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, wawayah, dæce i tærak ikwen! Anga kwanay apan ki taviken anan way ma ba aya tæ mindel ata pa nga anà do ahay, anga aday tæ gæba. Əna kwanay a dukwen, ki men atan apan zek kwa ta wan sə alay bay re.

⁴⁷ «Wawayah, dæce i tærak ikwen! Anga kwanay apan ki dæzlen anan jøvay anà do maja'am a Mbærom ahay. Aday cækəbay, sa vad anan do ataya nà, bije a kwanay aya awan. ⁴⁸ I ga nà, way a bije a kwanay ahay sa ga à alay ataya nà, kà zlak ikwen à nga. Bina, sa vad anan do maja'am a Mbærom ataya nà, bije a kwanay aya awan. Aday kwanay hænà dukwen, kwanay apan ki dæzlen anan jøvay ataya re angamaw?

⁴⁹ Anga nan, Mbærom kà jak, a wa: “Ni slan do maja'am uno ahay tu do maslan uno ahay. Ti vad anan azar su do a tinen aya awan, aday ti ga anan alay tu do azar aya re.” ⁵⁰ Anga, kwa pa sə ndakay daliyugo wa, hus hænà nà, tinen apan ti ndav anan do maja'am uno ahay ta sa vad atan à mæke sa ndaw. Anga nan, ni naa cæce mez ana do uno ahay nà, pu do sə biten a anan aya wa.

⁵¹ A bænay ahay kwa pæ amac ana Abelš wa, hus pæ amac ana Zakari, winen ma vad a à gala su doh sə mazlaḅ a Mbærom à wulen ana atæ man cæncan a ta man sə gædan dungo anà way ahay ata awan.* Ayaw,

acækan, Mbærom i naa gan sariya anà do sə biten a anaya awan, anga way ataya fok.

⁵² «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, wawayah, dæce i tærak ikwen! Anga kæ ticen anan cæved sa san Mbærom. Aday kwanay a dukwen, ki zlen à cæved ata inde sabay re. Aday kæ gifen anan 'am anà do sa gan may sa zla tæ cæved ataya re.»

⁵³ Natiya kutok, pæ dæba ana 'am anahan ataya wa nà, a slabakay way anahan à man ata wa. Cæna, miter sə Tawrita ahay tæ Farisa ahay, ta ga apan mivel. Tæ cæce panan way ahay cara cara bayak awan, ⁵⁴ anga ta gan may nà, abay Yesu à nes 'am cæna, ata ti ban anan pæ kwande.

12

Aba zek pæ way lelibay a wa Mata 10.26-27

¹ Natiya, à alay ata a ite, do ahay tæ halay nga bayak awan, a baslay zek bay. Tinen apan ti zla nà, tæ jænən pæ saray i zek ahay. Yesu a dazlan sa jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Bænən nga a kwanay nə lele pæ wudah sə Farisa ahay wa, anga tinen nà, do sə mbadæmbadæ ahay. ² Way mi der aya fok ti kay ahay zek uho mba, aday 'am mæ sæsœk aya asæsœk fok, ti slæne zek kutok. ³ Anga nan, 'am a kwanay sa ja i ide zænzen a inde ata nà, i slæne zek i ide jiyjay a inde, aday 'am a kwanay sə sæsœk asæsœk taayak ù doh a kwanay ataya dukwen, ti slæne zek kawa ki jen nə uho pæ zavay wa.»

Lele sə jəjəran nà, anà wayaw? Mata 10.28-31

⁴ Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen apan ni jak ikwen, car uno ahay: Kê jəjəren anà do sa mba apan saa ndəvak ikwen anan sifa tæte ataya bay, anga pæ dæba anahan a wa nà, ti i mba apan sa ga awan inde sabay. ⁵ Do a aday tæde ki jəjəren anan ata nà, nen apan ni dækak ikwen anan: Jəjəren anan adæka nà, anà Mbærom. Winen nà, i mba apan sə ndəvak ikwen anan sifa tæte, aday pæ dæba anahan a wa dukwen, i mba apan sa zla kwanay à mæke sə mærdæ inde re. Ayaw, sumor a nà, jəjəren anan anà dowan ata kutok.

⁶ «Slänen asa aday, na wa kə sänen zle, tə sukom kədəye ahay dāra tə dala sərđədə aya cew bidaw? Əna aday dukwen, Mbərom a san patan zle fok re asanaw! ⁷ Kə jəjiren awan bay jiga awan. Kwa sibək sa nga a kwanay ahay dukwen mə baslay aya kərtek kərtek fok coy. Pə Mbərom nà, kwanay kə zilen a kədəye ahay gəmgam asanaw!»

Yesu i man zek ù dō sə dakay anan ləbara anahan ahay

Mata 10.32-33, 12.32, 10.19-20

⁸ Yesu a jan anà njavar anahan ahay asa re, a wa: «Kak dōwan a kə jak pa 'am su dō sə daliyugo ahay “Nen dō a Yesu!” nà, nen Wan su Dō dukwen, ni ja pa 'am ana maslay a Mbərom ahay: “Winen dō uno!” cite re. ⁹ Əna dōwan kə jak pa 'am su dō sə daliyugo ahay sa jəka a san nen Yesu bay cəna, nen dukwen ni jan anà maslay a Mbərom ahay nà, na san anan bay ite re.

¹⁰ «Dō kə jənək uno pa 'am i nen Wan su Dō nà, Mbərom i pəsen anan. Əna kak dōwan a a jənan pa 'am nə anà Apasay Cəncan a nà, wita Mbərom i pəsen anan ines anahan kula itəbay.

¹¹ «Kwa siwa siwa tə bənək kwanay aday ta zlak kwanay pa 'am sə sariya ù doh sə wazay ahay, kabay pa 'am ana bahay sə daliyugo ahay, kabay pa 'am su dō məduwen aya dəp nà, kə sa jilen sa jəka aday mi i mbədahan atan apan nə, kəkəməw kabay mi i ja nə maw ata bay. ¹² Anga à alay ata nà, Apasay Cəncan a i dəkək ikwen anan 'am a kwanay a saa ja ata awan.»

Jike su dō zlile a mindel awan

¹³ A wulen su dō a bayak ata wa kutok, dōwan a inde a jan anà Yesu, a wa: «Miter, ənga, jan anà mərək uno á gəzlan umo anan way a bəbay a manay sa mac panan ata awan.»

¹⁴ Əna Yesu a mbədahan apan, a wa: «Dōwan a anan, nen nə tərək dō sa gak ikwen sariya, kabay sə gəzlak ikwen anan zlile a kwanay ahay bay asanaw?»

¹⁵ Natiya, a jan anà dō ataya fok kutok, a wa: «Bənen nga a kwanay pa sə pəlay zlile wa. Anga sə bənan anan sifa uho anà dō zənzen a nà, way anahan ahay, kabay zlile anahan ahay bay.»

¹⁶ Natiya awan, Yesu a təkəren atan jike sa 'am a anan kutok, a wa: «Dōwan a inde nà, zlile awan, guvo anahan ahay inde pa man ma ndaḅ aya awan. Kə gak apan way bayak a tə mindel. ¹⁷ Dōwan ata a jalay à mivəl anahan inde kutok, a wa: “Man i sla sa pak anan uda way uno ma ga bayak a anaya fok bay kutok nà, ni ga nə kəkəməw?”

¹⁸ «Coy a jan i zek anahan a kutok, a wa: “Nə njadək anan nga sa 'am a kutok. Suwan ni kad anan de uno ahay fok, ni han uda məduwen aya awan, aday ni pak anan uda ndaw uno tə way sa pa uno azar ataya fok. ¹⁹ Aday ni jan à nga uno nà: Zek uno, way anak inde mə ndakay man a bayak awan, i ndav bay, i slək way sə ava bayak a wanahan. Man uda kutok, pa way sa pa anak ahay aday bay itədaw! Ənga, sak ayak way həna anan aday, mbasay, taslay mivəl bayak awan.”

²⁰ «Əna Mbərom a mbədahan apan, a wa: “Dōwan a mindel a anan awan, à luvon a sə biten a anan inde nà, ni gəḅa anan sifa anak. Əna aday way anak a sə halan nga bayak a anan ata nà, waya saa pa anan kutok anaw?”»

²¹ Yesu a ndav anan ta sa jan atan kutok, a wa: «Matanan awan, pu dō sə halan nga anà zlile bayak a, anà nga anahan a dəkdek ata nà, i naa təran matana re, bina pə ide a Mbərom nə winen dō mətawak awan.»

Adaf nga pə Mbərom

Mata 6.25-34

²² Pə dəḅa anahan a wa kutok, Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Nen apan ni jak ikwen həna: Kə sa jilen pə way sa pa tə zana bay. ²³ Sifa si zek a zalay way sa pa, aday zek dukwen a zalay zana re. ²⁴ Ənga, cen pə ngahak ahay aday. Ta casl awan bay, ta car awan bay, aday de a tinen ahay dukwen ibay. Əna Mbərom winen apan i varan atan way sa pa re. Əna kwanay, pə ide a Mbərom nà, kə zilen a məvuhom ahay lele bidaw?

²⁵ «Way a wulen a kwanay saa mba apan tə ajalay nga anahan a sə zəga anan apan luvon sə njahay anahan mənjoək anaw? ²⁶ Kak ki mben apan sa ga way mənjoək kawa wita bay asənə, aday kə jilen pə way azar aya nà, angama kutok anaw? ²⁷ Ənga,

cen pə avərez sə way ahay sa hay ahay à kiβe ataya aday. Ta ga mer sə awan bay, ta han awan pi zek bay. Tə winen ata təkede nà, nen apan ni jak ikwen: Kwa abay bahay Sulimanu tə zlile anahan a bayak ata təkede nà, kula kə pəkak zana lele aya pi zek kawa avərez sə way ahay à kiβe ataya bay re. ²⁸ Həna dəp nà, Mbərom winen apan i rəβa anan daslam sə kiβe ahay, aday sidew a dukwen ti i han anan uko tə daslam ataya re. Kwanay do ma kac adaf nga a anan aya awan, kak Mbərom kə mbak apan sa ga mer su way matana nà, i mba apan sə pəkak ikwen zana pi zek lele aya zal way ahay, à kiβe ataya bidaw?

²⁹ «Matana awan, kwanay nà, kà sa yan anan nga i zek a kwanay ahay sə pəlay nə way sa pa kabay way saa sa ata bay. Kə jilen pə way ataya bay re. ³⁰ Anga jəba sə way kawa way ataya ata nà, sa ya apan nga sə pəlay nà, do sa san Mbərom bay ataya awan. Əna kwanay a nà, ki gen anan may anà way ataya dukwen, Mbərom Bəbay a kwanay a san apan zle re. ³¹ Suwan, pəlen adaka nà, bahay a Mbərom, aday way a kwanay sa gan may ataya nà, Mbərom awan, i varak ikwen atan kutok re. ³² Kə jəjiren awan bay, dəna uno ahay, anga Mbərom a gan may sə varak ikwen anan bahay anahan.»

Man sa der zlile lele awan

Mata 6.19-21

³³ Yesu a jan atan asa, a wa: «Sukumen anan way tə way a kwanay ahay, aday kə viren anan anan dala awan, anà do mətawak aya awan. Təmen mbulo sa daf dala lele aya, aday sa nes itəbay ataya awan. Ndiken ayak man pə zlile a kwanay ahay à bagəbaga mburom. Anga à man ata nà, zlile a kwanay ahay ti lize itəbay. Do sə akar ahay ti njad apan alay bay, mumok ahay dukwen ti mba apan sa pa anan sabay re. ³⁴ Anga, zlile a kwanay ma daf a à man ata nà, mivel a kwanay a dukwen i ga nə cezlezlen'e à man ata re.»

Do si mer su way lele awan

³⁵ Yesu a jan atan asa, a wa: «Liven zek lele. Hinen anan lalam a kwanay ahay lele. ³⁶ Təren nà, kawa do sa ga mer su way ahay, tinen sa ba anan bahay su doh a tinen i may

ahay à man sə gəβa uwar wa ata awan. Kwa à ga nə bahay su doh ata à may ahay agay nə siwa siwa cəna, tinen inde mə lavay zek a sə təβan ayak wa. ³⁷ Kak bahay su doh ata a may agay, aday a tan à nga anà do si mer su way anahan ataya ma njak ahan aya bay, tinen apan ti ban pu doh cekərkərre nà, ngama i təran anà do ataya awan. Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Winen a ta nga anahan awan, i jawad zek, i ngaman atan ahay, i varan atan man sə njahay, aday i gəzlan atan way sa pa tə alay anahan awan, ti pa kutok. ³⁸ Kak bahay su doh a tinen ata a may nə man luvon kabay əduw təkede, aday a tan atan ahay à nga nə tinen tə ide cekərkərre nà, ngama i təran anà do sa ba pu doh ataya awan.

³⁹ «Sənen pə way inde lele aday: Kak bahay su doh awan, a san apan zle, à alay a həna anan nà, do sə akar ahay ti nay ahay àga winen saa zləray anan ahay nà, dowan ata i nahay nə tə ide cekərkərre anga aday do sə akar ataya tə zlan u doh bay, bidaw? ⁴⁰ Kwanay dukwen, njihen mə lavay zek aya cekərkərre matanan re, bina, nen Wan su Do nà, ni i may ahay à alay a duwuraw dukwen, ki sənen apan bay re.»

Do sa ga mer su way lele awan, tu do sa ga mer su way lelibay awan

Mata 24.45-51

⁴¹ Natiya, pə dəβa ana 'am a Yesu a sa jan atan ata wa kutok nà, Piyer a jan, a wa: «Ba Məduwen, ka ja 'am sə jike a anan ata nà, anga manay daw, bəzi anga do ahay fok daw?»

⁴² Yesu a mbədahan apan, a wa: «Do sa ga mer su way lele awan, aday winen nə wurwer a ata nà, wayaw? Winen nà, dowan a aday bahay su doh anahan a sə mbakan anan do si mer su way ahay fok à alay anahan inde ata awan. Winen i varan atan way sa pa lele à alay aday təde sa pa way ata awan. ⁴³ Zay i təran anà dowan ata awan, kak bahay su doh anahan kə mak agay aday kə tak anan ahay à nga winen apan i gan nga anà do si mer su way anahan ataya lele nà, na. ⁴⁴ Matana awan, nen apan ni jak ikwen lele, bahay su doh anahan ata i mbəsakan anan way ahay à alay inde nə fok.

⁴⁵ «Aya əna, hinahibay ite, do sa ga mer su way ata kà sak a jalay à nga anahan inde: “I ga nà, bahay su doh uno i may bəse bay.” Winen gədek sa ga anan alay tə azar su do si mer su way ahay, gədek pə way sa pa anahan ahay, sa pa, aday winen apan i vaway nga tə mahay anahan ahay re. ⁴⁶ Sənen apan lele kutok, bahay su doh ana dōwan ata i may ahay nà, pə luvon a aday winen a i san apan bay jiga ata awan, kabay à alay a dukwen i san bay re. Bahay su doh anahan ata kà sak a may ahay aday kà tak anan ahay à nga nà, winen apan i ga mer su way lelibay aya ata nà, i ga anan alay tə dōwan ata tə mindel. I razl anan, i sa njahay tu do lelibay aya awan.

⁴⁷ «Hinahibay do si mer su way a inde, aday a san way kawa ana bahay su doh anahan sa gan may à ga anan ata awan. Aya əna, dōwan ata kə lavak anan zek, aday kà gak anan way kawa sa zlan à nga anà bahay su doh anahan ata bay re. Kak matanan nà, ti jan pə akəta nə lele, ti vad anan alay bayak awan. ⁴⁸ Əna do si mer su way hinen inde, winen a san sa ga way a kawa sa zlan à nga anà bahay su doh anahan ata bay. Winen nà, ti jan pə akəta nə mənjoek kəriya awan, anga a san bay. Tə varak anan way anà dōwan a bayak a nà, ti cəce panan wa nə bayak a re. Dōwan a aday tə mbakak anan anan way à alay inde bayak nà, ti naa cəce panan dukwen bayak a re.»

'Am i zlan pi zek anà do ahay sabay anga Yesu

Mata 10.34-36

⁴⁹ Natiya awan, Yesu a dazlan sa ja asa, a wa: «Nen na nay ahay nà, anga sa naa dəfan uko anà daliyugo, aday na gan may nə uko ata abay à han kwayan'a. ⁵⁰ Nen ni dazay təzlev həna à dəce inde kawa do sə dazay à 'am inde à alay a winen sa ga bapisma ata awan. Əna hwiya nen ni sa məndolor sə dəce ata hus à andav a inde. ⁵¹ Kwanay ki jen nà, nen na nay ahay anga aday zay à ga inde pə daliyugo daw? Cəkəbay matanan bay, na nay sə gəzla anan do ahay pi zek wa adəka bugol. ⁵² Azanan do ahay dāra a gulom su doh kərtek a inde nà, ti gəzla. Do ahay maakan awan, 'am i zlan atan pi zek tu do cew aya sabay. Do a

cew ataya dukwen, 'am i zlan atan pi zek tu do maakan ataya sabay re. ⁵³ Bəbay sa wan i nes pi zek ta wan anahan, aday wan ata dukwen, ti nes pi zek tə bəbay anahan ata re. May sa wan i nes pi zek tə dəna anahan, aday dəna ata dukwen, ti nes pi zek tə may anahan ata re. May sa wan dukwen i nes pi zek tə dalay ana wan anahan, aday dalay ana wan anahan ata dukwen, ti nes pi zek tə jəje anahan ata re.»

Agəzlan alay pi zek wa anà way saa təra ahay

Mata 16.2-3

⁵⁴ Yesu a jan atan asa, a wa: «Kə cinen anan anà mburom kə gəbak ahay vegege tə day sə dəlon wa nà, ki wen, iven i gay ahay, aday a ga ike acəkan re. ⁵⁵ Ka sak a cinen anan à mad winen apan i ma nga à dəlon nà, ki wen ata herreḡ i ga, aday a ga ike acəkan re. ⁵⁶ Matana awan, kwanay do sə mbadəmbada ahay, way sa ga à mburom tə way saa təra pə daliyugo fok nə kə sənen a agəzlan anan alay pi zek wa nə lele, aday kə sənen pə way sə təra à alay a wuswes a anan inde sabay ata nà, angama kutok anaw?»

'Am à zlak ikwen pi zek tu do manide anak

Mata 5.25-26

⁵⁷ Pə dəba anahan a wa, Yesu a jan atan asa, a wa: «Kwanay a ki mben apan sə gəzlan alay pi zek wa anà way lele aya tə lelibay aya ta nga a kwanay a bay jiga nà, angamaw? ⁵⁸ Hinahibay, dōwan a kə zlahak apak, aday kwanay pə cəved sa zla à man sə sariya mba nə, suwan 'am à zlak ikwen pi zek. Njiden zay à wulen a kwanay inde, à alay a kwanay pə cəved mba ata awan. Bina tə mungok anak ata təke, dōwan ata kà sak a dəzle iken à man su do sa ga sariya ahay nà, ti mak anan mungok aday do sa ga sariya i varan iken à alay inde anà suje ahay, ti tacak ayak iken à dangay. ⁵⁹ Nen apan ni jak: Hus pə ananak saa hamay anan way anahan a sa zlah anan apak ata bay cəna, ti mbəsakay ahay iken ù doh sə dangay ata wa bay jiga awan.»

13

Suwan sə mbədahan lən i ines daw, kabay sə lize daw?

¹ A alay ata ite, dōwan aya inde à man ata awan, ta jan à Yesu ləbara su dō sə Galile ahay, ta wa: «Pilatu kə vədak anan Galile ahay à alay a tinen apan ti gadan dongo anà way anà Mbərom, aday mez a tinen kə japak tə mez sə way a ma gad dongo aya ata awan.»

² Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay kə jilen nà, dō a ma vad ataya ta mac matanan nà, anga tinen dō sa ga ines ahay zal a dō sə Galile azar ataya daw?

³ Nen apan ni jak ikwen nà, matanan bay, əna kwanay həna dukwen kə mbədihen anan ləen anà ines a kwanay ahay bay cəna, ki lizen kawa dō ataya cite re. ⁴ Kabay dō a kuro nga jəmaakan sa mac à Silowam, à alay a doh zəbor a sa mbazl patan ata nà, kə jilen tinen ta gak ines ahay zal dō sə Urəsalima azar ataya fok daw? ⁵ Nen apan ni jak ikwen nà, matanan bay re. Əna kwanay həna dukwen, kə mbədihen anan ləen anà ines a kwanay ahay bay ite nà, ki lizen dənam kawa dō ataya re.»

Jike sə buway sə wahay bay ata awan

⁶ Yesu a jan atan 'am sə jike a anan awan, a wa: «Dowan a inde a jule buway à guvo anahan, a nay saa bənak ayak wa wan awan, əna kə bənak bay, anga kə wahak bay. ⁷ Dowan ata a jan anà dō sa ga mer su way à guvo ata, a wa: «Həna kə gak ava maakan, nen apan ni ta nay abay sə bənak ayak wa wan sə buway anan, əna nə njadak bay anga kə wahak bay. Suwan gad anan, bina winen apan i nəso anan guvo kəriya nə pa maw?» ⁸ Əna dōwan ata a jan nà: «Bahay su doh uno, suwan mbəsak anan apan sə tə viya a anan kərtek aday, ni lan à cakay wa, ni pəkan bərbor tuwwe nə, ⁹ izəne pac hinen ahay nà, i wahay kəmaw? Kak kə wahak bay re nà, aday kə gad anan kutok.»»

Yesu a mbar anan uwar a inde pə luvon sa man uda awan

¹⁰ Pə luvon a inde nà, luvon sa man uda awan, aday Yesu winen apan i wazay ù doh sə wazay. ¹¹ A man ata awan, uwar a inde mə təra à məndak a ava kuro nga jəmaakan, anga setene sa gan. A mba apan sə tavay bay. A zla nà, mə kərdeh

a tuhha. ¹² Yesu a canan anà uwar ata cəna, a ngaman ahay, aday a jan, a wa: «Mazar, kə mbərak à atəra à məndak anak wa!» ¹³ Cəna, a daf apan alay, kwayan'a uwar ata a tavay lele kutok, a həran nga anà Mbərom.

¹⁴ Cəkəbay, way ata kə cəbak anan anà dō sə lavan nga anà doh sə wazay ata, anga Yesu sa mbar anan uwar ata pə luvon sa man uda ata, ata awan. A jan anà dō ahay kutok, a wa: «Luvon ahay inde mbərka sa ga mer su way ahay, əna suwan kɪ nen ahay à luvon a mbərka ataya inde aday sa mbar, bina si pə luvon sa man uda aday bay.»

¹⁵ Yesu Ba Məduwen a mbədahan apan, a wa: «Kwanay nà, dō sə mbədəmbədə ahay kələdaw? Pə luvon sa man uda nà, kə pəsiken sla a kwanay ahay, kabay zungo a kwanay ahay sa zla atan à man saa varan atan a'am bidaw? ¹⁶ Uwar a həna anan nà, winen dō sə zaav ana Ibərahima. Fakalaw kə gak anan alay ava kuro nga jəmaakan nà, abay tədə sə pəsakay anan ahay à alay a Fakalaw wa pə luvon sa man uda itəbay kələdaw?»

¹⁷ 'Am ana Yesu a sə mbədahan atan apan ata a pəkan waray i ide inde anà dō manide anahan ataya fok. Əna dō azar ataya fok tə taslak mivel anga mer su way ana Yesu a sa ga lele ataya awan.

Jike sa wan sə bəzan

Mata 13.31-32; Markus 4.30-32

¹⁸ Pə dəba anahan a wa asa, Yesu a wa: «Bahay a Mbərom a ga minje nà, ta maw? Aday ni ga anan minje həna nà, ta maw?

¹⁹ Ta ga minje nə tə wan sə bəzan.* Dowan a a gəba, a casl anan à guvo anahan, a hay ahay, a təra dədazl si sé məduwen awan, aday məvuhom ahay tə ndakay apan doh pə alay si sé anahan aya ata awan.»

Jike sə wudəh

Mata 13.33

²⁰ A dəba wa asa re, Yesu a ja, a wa: «Bahay a Mbərom ta ga minje nə ta ma asanaw?

²¹ Ta ga minje tə wudəh sə kwasay way ata awan. Uwar a ra mənjoek, a gan anan, a pak pə nuko anahan gəsadaf maakan. A laḅ anan nà, nuko ata fok a kwasay, a zlambar.»

* 13:19 Yesu a ga minje nà, ti sé sə əga tinen a inde kawa kemsire.

*Jike sə məsudoh mə mbədəc awan
Mata 7.13-14, 21-23*

²² Natiya, à alay a Yesu winen apan i zla à Urəsalima nà, a takas kon a azar aya, tə wulen su doh ahay. Aday winen apan i tətakan way anà do ahay.

²³ A alay ata kutok nà, dōwan a inde, a cəce panan, a wa: «Ba Məduwen, waka Mbərom i tam a nà, azar su do ahay əngal cəna coy daw?»

Yesu a mbədahan atan apan, a wa: ²⁴ «Njəzlen pi zek sa zla à bahay a Mbərom inde tə məsudoh a mbədəc a njulehwehwe ata awan. Nen ni jak ikwen, do ahay bayak awan, ti gan may sa zla uda awan, əna ti mba pi zek bay. ²⁵ Aday, alay a i nay, bahay su doh i slabak nà, i tacay anan məsudoh anahan kutok. Ata kwanay nà, kwanay uho mba. Matanan, ki dəzlen anan sə dəcan ayak anà məsudoh, ta sa ja nà: “Manay uho ite. Bahay su doh a manay, təban umo ayak wa ite.”

«Bahay su doh ata i mbədahak ikwen ahay apan ta sa ja nà: “Kwanay mayanaw, na san kwanay bay fok.”

²⁶ «Aday ki dizlen anan sa ja kutok: “Da pak way sa pa, da sak way fok tatə iken awan, aday kə wazak à wulen su doh a manay re.”

²⁷ «I mbədahak ikwen ahay apan hwiya ta sa ja nà: “Na jak ikwen lele, na ja nə kwanay mayanaw nà, na san bay jiga awan. Mbəsiken nen səfek. Zlen ayak à man uno wa, kwanay do sə huwan ahay.”

²⁸ «À alay ata kutok nà, ki cinen anan anà Ibərahima, Isiyaku tə Yakob, aday tu do maja'am a Mbərom ahay fok à bahay a Mbərom inde. Ata kwanay nà, ki yimen, ki rəcen slan, anga tə tacak pikwen uho. ²⁹ Do ahay ti halay ahay nga kwa pə daliyugo ahay wa fok, kwa ta sə wura wa fok. Ti nay pə kərtek a sa pa way à bahay a Mbərom inde. ³⁰ Sənen apan lele kutok, azar su do a ma lah aya pa 'am həna ata nà, ti naa təra do mədakwidok aya awan. Aday azar su do a mədakwidok ataya ite, ti naa təra do ma lah aya pa 'am cukutok.»

*Asəder sə Urəsalima ahay
Mata 23.37-39*

† 13:35 Ca pə Jabuura 118.26.

³¹ A alay ata ite, Farisa aya inde, ta nay ahay pə cakay a Yesu, aday ta jan: «Zla way anak à man a anan wa, bina Hiridus a gan may sa vad iken.»

³² Əna Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Zlen ka si jen anà do sə wurwer a kawa wan ana ayah ata nà: Luvon sə biten ta sə sidew nə, nen apan ni razl apasay lelibay aya awan, ni mbar anan do sə dəvac ahay. Aday pə luvon maakan anahan a nà, ni ndav anan mer su way uno. ³³ Aya əna, sumor a ni pərahan azar anà cəved uno biten, sidew, aday anjahay sidew kərtek, bina a zla pi zek aday do maja'am a Mbərom à mac uho à man aya bay, sumor a nà, à Urəsalima awan.

³⁴ «Hayaka Urəsalima ahay! Kwanay do sə Urəsalima ahay! Kə vədən anan do maja'am a Mbərom ahay, aday kə tiren anan do a Mbərom sə slənak ikwen ahay ataya tu kon. Aday saray bayak a, na gag anan may sə halak ikwen nga anà kwanay do sə Urəsalima ahay ù vo uno, kawa man njəkar sə halan nga anà wan anahan ahay à bərgaslay inde ata awan. Əna hwiya kə ngəmen bay re. ³⁵ Ihe, doh sə mazlaḅ a Mbərom a kwanay i təra rəgay. Nen ni jak ikwen anan: Ki cinen uno sabay, si azanan ki naa cinen uno nà, à alay a aday ki i jen: “Mbərom à dəf alay sə mazlaḅ anahan pu do sa nay ahay tə sləmay anahan ata awan.†»

14

Yesu a mbar anan dōwan a inde pə luvon sa man uda awan

¹ Pə luvon sa man uda a inde nà, bahay sə Farisa ahay a inde, a ngaman à Yesu saa pa way sa pa əga winen. Əna à man ata kutok nà, do a à man sa pa dəf ataya, tə dəfan ide anà Yesu zuhhwe nə lele.

² Aday dōwan a inde à man ata awan, zek anahan a fok nà, ma tar a dəngəleffe, anga dəvac a gan, winen pa 'am a Yesu.

³ Yesu a cəce pə miter sə Tawrita tə Farisa mə ngamay ataya wa, a wa: «Pə luvon sa man uda nà, cəved inde sa mbar anan do dəvac a daw, kabay cəved ibay daw?»

⁴ Do ataya tətəte way a tinen, ta ngam sə mbədahan apan bay.

Coy Yesu a mbəda 'am pə dōwan a ata kutok, a mbar anan, aday a jan â zla way anahan.

⁵ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a jan ù dō sa man ataya asa, a wa: «Kwanay nà, hinahibay wan anak kabay sla anak kə slahak à kurok inde kwa pə luvon sa man uda nà, ki zəbay anan ahay wa way anak kwayan'a bidaw?»

⁶ Tətəte way a tinen ta mbak apan sə mbədahān apan bay re.

Jike pa man sə njahay à man sə way sa pa

⁷ Natiya, à man ata kutok, Yesu a ca pu dō a mə ngamay a ataya nə, ta ca nà, man sə njahay lele aya awan. Anga nan, a gan atan jike sa 'am a anan, a wa: ⁸ «Kak tə ngamak anak à azar uko sə gəba dalay nà, kà sa lah sə njahay à man lele inde bay, anga hinahibay à wulen su dō a mə ngamay ataya inde nà, dō sə zalay iken tə məduwen, i ga inde uda awan. ⁹ Ata, bahay su doh a sə ngamak ikwen ata, i nay pə cakay anak, i jak kutok: “Mbəsakan man sə njahay a anan anà dōwan a anan.” Ata nà, waray i gak sa zla saa njahay à man sə njahay a sə dəba ata inde bidaw? ¹⁰ Adəka bugol nà, kak tə ngamak anak à man a nà, kà sa njahay, à man sə njahay su dō məduwen aya inde bay. Ata dō sə ngamak ikwen ata kà sak a canak nà, i jak: “Car uno, hayak! Ka naa njahay à man a lele a anan inde.” Ata i varak mazlaḅ lele pa 'am su dō a mə ngamay a à azar uko ataya awan. ¹¹ Matana awan, kak dōwan a kə hərək anan nga i zek anahan nà, ti təra anan à məndak. Aday kak dōwan a kə mak anan nga anahan à məndak ite nà, ti hərən nga nə lele.»

¹² Pə dəba anahan a wa nà, a jan anà dōwan a sə ngaman anà dō ahay à azar uko àga winen ata kutok, a wa: «Ka sak a da way sa pa sə azar uko nà, kà saa ngaman apan anà car anak ahay, kabay mərək anak ahay, tu dō anak ahay, aday anà dō sə cakay su doh anak zlile aya ata bay. Anga tinen nà, ti naa ga azar uko pə luvon a inde, aday ti ngamak saa hamak anan uda awan.

¹³ Əna kak ka dak way sa pa sə azar uko nà, suwan ngaman apan anà dō mətawak aya awan, anà dō mə təra à məndak aya

awan, tu dō vədal aya awan, aday anà dō hurof aya awan. ¹⁴ Natiya Mbərom i daf apak alay sə mazlaḅ anahan, anga dō ataya nà, ti mba apan sə hamak anan uda bay. Əna Mbərom i i hamak anan uda awan, pə luvon anahan saa slabakay anan ahay dō didek aya à məke wa ata awan.»

Jike sə azar uko məduwen awan

Mata 22.1-10

¹⁵ Natiya kutok, dōwan a inde à wulen su dō sa pa daf pə kərtek a tatə Yesu ataya, a sləne jike sa 'am ata cəna, a wa: «Ataslay mivəl i təran anà dō sa pa way sa pa anahan à bahay a Mbərom inde ata awan.»

¹⁶ Coy Yesu a mbədahān apan kutok, a wa: «Dowan a inde, a ga azar uko məduwen awan, a da way sa pa, aday a ngaman apan anà dō ahay bayak awan. ¹⁷ Alay sa pa daf i sa sla kutok nà, a jan anà dō si mer su way anahan, a wa: “Zla, ka sa jan anà dō uno sə ngaman atan ataya nə, tá nay həna kutok, anga way sa pa mə lavay zek a coy.”

¹⁸ «Əna dō a mə ngamay ataya fok ta ma nga sa may 'am pi zek wa, ta sa ja: “Mi zlak ayak sabay.” Do mama'am a a jan anà dō maslan ata, a wa: “Nə sukumak guvo həniniye. Ni zla təktek saa cay apan aday, na gak kem, à sa cəbak bay ite.”

¹⁹ «Do hinen ite a wa: “Nə sukumak sla ahay kuro. Suwan nà sa cay pə mer su way a tinen aya aday. Na gak kem. A sa cəbak bay ite.”

²⁰ «Do hinen ite asa a wa: “Nen nə gəbay dalay həniniye, anga nan, ni mba apan sa zlak ayak həna bay.”

²¹ «Natiya kutok, dō maslan ata a ma agay à man ana bahay su doh anahan, a təkəren anan way ataya fok. Way ata a cəban anà bahay su doh ata kutok, a jan anà dō maslan anahan ata, a wa: “Zlak ayak nə anga anga à man sə halay nga sə dō ahay ahay tə məgəzləga cəved ahay à wulen su doh inde, aday ngaman ahay anà dō mətawak aya awan, anà dō mə təra à məndak aya awan, anà dō hurof aya awan, aday tu dō vədal aya təke fok.”

²² «Do si mer su way ata a zla saa ngaman ù dō ataya awan. Anjahay capəpa nà, a may agay, a nay, a jan anà bahay su doh anahan nà: “Kawa iken su jo ata nà, nə

ngamak anan ahay ù dō ataya awan, əna doh kə rahak fan bay. Man mə mbəsak a inde mba.”

²³ «Bahay su doh ata a jan anà dō si mer su way anahan ata asa, a wa: “Zla pə cəved sə kiβe ahay fok, à guvo ahay. Kā jan anà dōwan aya iken saa tan atan à nga ataya fok nà, təktek tā nay ahay, anga aday doh uno à rah. ²⁴ Tə dīdek a nà, dō a mə ngamay a mama'am ataya aday sə ngəmay ahay bay ata nà, ti naa tukom way sa pa uno sabay.”»

*Cəved sə pərahan azar à Yesu
Mata 10.37-38*

²⁵ Pə dəβa anahan a wa, à alay a Yesu winen pə cəved mba ata nà, dō ahay bayak a tinen apan ti pərahan azar. Coy, a ma ide à dəβa, a jan atan, a wa: ²⁶ «Dowan kə pərahak uno ahay azar, aday a nan sə təra njavar uno nà, à pəlay nen, zal bəbay anahan, zal may anahan, zal uwar anahan, zal gwaslay anahan ahay, zal mərak anahan ahay, aday zal zek anahan a təkede re! ²⁷ Kak dōwan a kə tavakak dədom anahan mə zləngad a aday kə pərahak uno azar bay cəna, kà slak sə təra njavar uno bay.

²⁸ «Matanan, kak dōwan inde à wulen a kwanay, a nan sa han doh məduwen a lele a nà, i njahay tun, sə bayak apan aday bidaw? I jan à nga anahan kutok: “Doh ata i sa ndav nà, i pa puno fok nə dala jugumaw?”, i san anan pi zek wa aday re ba? ²⁹ Bina, kà sak a pak a saray awan, aday doh ata kə ndəvak sa han sabay nə, dō sə canan ataya nə ti mbasay apan bidaw? ³⁰ Do ataya ti ja nà: “Dowan a həna kə pəkak saray su doh, əna kə mbak pi zek sa ndav a wa sabay!”

³¹ «Matanan re, kak bahay a inde, a nan sa ga vəram tə bahay su kon hinen nà, i njahay tun sə bayak apan aday bidaw? I ca apan dō anahan ahay nə tinen mbulo kuroroo nà, i sla pi zek sa ga vəram tu dō mbulo kwa kuro cew nà, i san anan pi zek wa aday re ba? ³² Kak bahay ata kà cak apan i sla pi zek saa ga vəram tə dōwan ata tətibay cəna, i slan dō maslan ahay pə cakay anà bahay a hinen ata, à alay a winen dəren mba, i man ù vo ta sa man ayak 'am pi zek wa anga aday tā njad zay.

³³ «Natiya awan, kak dōwan kə mbəsakak anan way anahan ahay fok bay nà, i mba apan sə təra njavar uno bay re.»

*Zətene aday a vad sabay ata awan
Mata 5.13; Markus 9.50*

³⁴ Pə dəβa anahan wa nà, a jan atan 'am sə jike asa, a wa: «Kə sənən apan zle, zətene nà, way lele awan. Əna aday kak zətene ata a vad sabay nà, ti man anan ahay avad anahan a hərβeβe ata, awana mba anaw? Inde sabay. ³⁵ Zətene ata nà, kə tərak way kəriya awan, i təra way lele a anga yugo sabay, aday i təra way lele a kawa bərbor sabay re. Do ahay ti guce anan nə uho kəriya awan. Natiya kutok, sləmay inde pə dōwan a sə sləne 'am a anan nà, à sləne.»

15

*Jike sə təman mə lize awan
Mata 18.12-14*

¹ Natiya, dō sə cakal jangal ahay, pi zek tu dō sə atahasl ahay bayak awan, tə halay nga à man a Yesu anga aday ti sləne 'am anahan aya awan. ² Anga nan, Farisa ahay tə Miter sə Tawrita ahay ta ma nga sa ja 'am à wulen a tinen a inde ngura ngura ngura, ta wa: «Dowan a anan a təma aday dō sə atahasl ahay tā pa way tə winen nà, angama aday anaw?»

³ Anga nan kutok, Yesu a gan atan jike sa 'am a anan, a wa:

⁴ «Izəne dō inde à wulen a kwanay, aday təman anahan ahay inde səkat. Kwa à ga sə lize nə kərtek a dəp nà, i mbəsak azar sə təman a kwa kuro dəsudō nga dəsudō ataya à kiβe, aday i zla saa pəlay anan ahay kərtek ata hus pa sa njaday anan ahay re asanaw?

⁵ Aday, kə njadək anan ahay təman a kərtek ata nà, i dəfay a way anahan jap pə jugom, i may agay nə, tə ataslay mivəl a kutok.

⁶ Kə dəzlek ahay agay nà, i ngaman ahay anà car anahan ahay, tu dō sə cakay su doh anahan ahay, aday i jan atan: “Tasluko mivəl, anga nə njadək anan ahay təman uno a sə lize ata awan.”

⁷ «Natiya awan, həna, nen apan ni jak ikwen, kak dō sə atahasl kərtek kə yimak pə ines anahan nà, ataslay mivəl i ga inde à mburom bayak awan. Ataslay mivəl ata i zalay ataslay mivəl anga dō ahay kwa kuro dəsudō nga dəsudō dīdek aya, aday ta gan

may sa yam pə ines a tinen ahay bay ataya awan.»

Jike sə dala mə lize awan

⁸ Pə dəba wa a jan atan 'am sə jike hinen asa, a wa: «Uwar a inde nà, karanga anahan ahay inde kuro, aday kak kərtek a kà sak a lize panan nà, i ga kəkəməw? I han nə uko pə lalam anahan, aday i ca doh anahan ata fok ta sə fəday anan lele. I pəlay bətek bətek hus pa sa njad anan dala anahan ata bidaw? ⁹ Kak kà sak a njad a dala anahan ata nə, i ngaman anà məndala anahan ahay tu do sə cakay su doh anahan ataya, i jan atan: “Tasluko mível pə kərtek awan, anga nə njadak anan dala uno sə lize ata awan.”

¹⁰ «Matanan re, ni jak ikwen, kak aday do kərtek kə yimak pə ines anahan ahay nà, maslay a Mbərom ahay ti taslay mível anga winen re.»

Jike sa wan mə lize awan

¹¹ Yesu a ja asa, a wa: «Dowan a inde nà, wan anahan ahay inde cew. ¹² Wan zek cəfew ata a jan à bəban anahan, a wa: “Bəbay uno, vuro anan zlile uno nen saa njad à alay saa pa 'am anak azana ata awan.” Aday dowan ata a gəzlan atan anan zlile anahan acəkan.

¹³ «Pə dəba wa mənəcək nà, wan a cəfew ata a halan nga anà way anahan ahay fok, a sukom a way, aday a zla way anahan pə daliyugo hinen dəren. A man ata nà, a lize anan zlile anahan ata fok ta sə gəsle anan pə way kəriya awan.

¹⁴ «Dala a ndav panan cəna, may a ga pə daliyugo ata tə mindel. Dəce sə way sa pa dukwen a dazlan saa gan kutok. ¹⁵ Anga nan, a zla saa ga mer su way àga do su kon ataya awan. Dowan ata a slan anan saa ba gadura ahay à kiβe. ¹⁶ A pəlay abay sa pa way sa pa mbala ana gadura ahay ata awan, anga may a han apan, əna dowan a ngəman a bay.

¹⁷ «A dazlan sə jalay pə anjahay anahan à alay a winen àga bəbay anahan ata awan, a ja: “Do si mer su way a bəbay uno ahay dukwen, tinen apan ti pa way sa pa kawa sa nan atan, a mbəsak patan wa re, aday nen adəka bugol ni mac ta may à man a anan nà, angamaw? ¹⁸ Suwan ni ma agay,

aday ni i jan anà bəbay uno nà: Bəbay uno, na gak ines pa 'am a Mbərom, aday pa 'am anak re. ¹⁹ Na slak həna ki ca upo kawa nen wan si zek anak sabay, təra nen kawa do si mer su way anak kərtek awan.” ²⁰ Natiya a slabak, a may agay kutok.

«Bəbay anahan a canan ayak dəren winen apan i nay ahay cəna, a gan ahay i zek wa. A haw apan, a ban anan həmbok pi zek. ²¹ Wan ata a jan à bəbay anahan kutok, a wa: “Bəbay uno, na gak ines pa 'am à Mbərom, aday pa 'am anak re. Na slak həna kà ca upo kawa nen wan si zek anak sabay.”

²² «Əna bəbay anahan ata a jan ù do si mer su way anahan ahay, a wa: “Kagasl, gəβen uno ahay zana lele aya awan, pəken anan pi zek. Dəfen anan wurdek à alay inde, aday pəken anan təkarak à saray inde. ²³ Pəsiken ahay guson sa sla ma har a lele ata awan, wasluko, duko, aday puko tə ataslay mível awan. ²⁴ Anga abay wan uno a anan nà, kə tərak kawa ma mac awan, aday həna winen inde tə sifa awan. Kə lizek coy, əna nə njadak a way uno.” Tə dazlan sa ga azar uko tə ataslay mível awan.

²⁵ «À alay a tinen apan ti ga azar uko agay ata nà, wan a dowan ata zek məduwen a, winen à guvo. Winen apan i may à guvo wa mba aday i dəzley ahay agay bəse nà, a sləne do ahay tinen apan ti ga ara tə agərav awan. ²⁶ A ngaman ù do si mer su way a bəban anahan ahay kərtek, a cəce panan ləbara awan. ²⁷ Dowan ata a mbədahan apan, a wa: “Mərak anak kà mak agay, aday bəbay a kwanay a vad guson sa sla, anga kə njadak anan winen inde zay.”

²⁸ «Wan a zek məduwen ata a ngam sa zla ù doh sabay. A cəβan, a ga mível. Bəbay anahan a nay uho saa dəbukok anan ayak ù doh. ²⁹ Əna a mbədahan apan anà bəbay anahan, a wa: “Ngatay, bəbay uno. Ava bayan awan, nen apan ni gak mer su way nə lele mənəcəna sa gak isew. Na taa dəfak apan re, aday tə winen ata təkə dukwen, kula kə varak uno kwa wan sə awak zləkətev a anaya anga sa ga anan azar uko tə məndala uno ahay bay re. ³⁰ Aday wan anak kə lizek anan dala anak tə uwar sa ján uho ahay. Həna a may ahay

agay nə kə vəɖak anan guson sa sla anga winen asa re!”

³¹ «Bəbay anahan a jan: “Wan uno, iken nà, iken inde ti nen a hwiya asanaw? Abay way uno ahay fok nà, ananak a bidaw?”

³² Sumor a nà, dī ga azar uko tə ataslay mivel awan, anga mərak anak a anan nà, kə tərak kawa ma mac awan, aday həna winen inde tə sifa awan. Kə lizek coy, əna də njadək anan.”»

16

Jike pu do sa ga mer su way tə wurwer awan

¹ Pə dəba anahan a wa asa, Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Dowan a inde nà, winen zlile awan, aday dukwen do inde kərtek sə lavan nga anà do si mer su way anahan ahay re. Əna do ahay ta ma 'am pə dōwan ata à man a bahay su doh anahan ta sa ja nà: “Do si mer su way anak a anan winen apan i nes anan dala anak kəriya awan.”

² «Bahay su doh ata a sləne 'am ata cəna, a ngaman anà dōwan ata kwayan'a, aday a jan, a wa: “Nə slənek do ahay ta mak apak 'am. Dukon anan mer su way anak iken a sa ga anan tə zlile uno nen sə mbakak anan ata awan, bina iken ki təra do si mer su way uno sabay.”

³ «Do si mer su way ata a ma nga sə jalay kutok, a wa: “Aday həna jiga nà, ni ga nə kəmaw? Bahay su doh uno kə larak nen i mer su way anahan wa re. Bənuke jə, ni mba apan bay, aday ni dubok way pə do ahay wa, wita dukwen waray re. Pa ga həna jiga nà, kəma kutok anaw, zek uno?”

⁴ Iyo, həna nə njadək anan nga sa 'am a nen saa ga ata kutok. Aday kwa bahay su doh uno kə larak nen i mer su way anahan wa dukwen, do ahay ti təma nen əga tinen re.”

⁵ «A ngaman ahay anà do sə təma gudire pə bahay su doh anahan ataya wa kərtek kərtek fok. A cəce pu do mama'am a wa, a wa: “Gudire ana bahay su doh uno inde apak nə jugumaw?”

⁶ «Dowan ata a mbədahan apan, a wa: “Gudire sə amar ana bahay su doh anak inde upo, gungwan səkat.”

«Do si mer su way ata a jan, a wa: “Ihe, təma dərəwel sə gudire anak həna

kwayan'a. Njahay aday vindey apan nà, gungwan sə amar kwa kuro dāra bina səkat sabay.”

⁷ «A jan anà do hinen asa, a wa: “Aday iken, gudire ana bahay su doh uno inde apak nə juguma ite anaw?”

«A mbədahan apan, a wa: “Gudire sa ndaw anahan inde upo buho səkat dāra.”

«Do si mer su way ata a jan nà: “Ihe, gəba dərəwel sə gudire anak kagasl, aday vindey ahay apan nə gudire sa ndaw ata nà, buho səkat fudo.”

⁸ «Bahay su doh anahan ata kə varak anan zlangar anà do si mer su way anahan ata awan, anga dōwan ata kə gak mer su way sə wurwer à wulen a tinen inde. Anga do sə daliyugo a anan aya nà, tə zalay do sə ide jiyjay ahay ta sa ga mer su way sə wurwer.

⁹ «Natiya, nen apan ni jak ikwen, kwanay nà, bənen car tə do ahay tə zlile sə daliyugo a anan aday bidaw? Ata, zlile sə daliyugo a kə sak a ndav pikwen wa nà, Mbərom i təma kwanay pə cakay anahan a sə coy kutok.

¹⁰ «Kak dōwan aday kə mbak apan sa gan nga anà way bayak a bay ata tə cəved a nà, kwa way bayak a dukwen i mba apan sa gan nga tə cəved a re. Aday kak dōwan a a mba apan sa gan nga anà way bayak a bay ata tətibay nà, kwa way bayak a dukwen i mba apan sa gan nga tətibay re.

¹¹ Matanan, kak abay ki mben apan sa gan nga anà zlile sə daliyugo a anan tətibay nà, waya saa mbakak ikwen anan zlile dīdek a aday ki gen anan nga anaw? ¹² Kak aday abay ki mben apan sa gan nga anà zlile su do hinen ahay tətibay nà, waya sa varak ikwen mbala ana kwanay a saa lavay ata mba asa anaw?»

*Atə Mbərom tə dala
Mata 6.24*

¹³ «Dowan saa mba apan sa gan mer su way anà bahay su doh ahay cew nà, ibay. Anga kə pəlak anan do kərtek a lele nà, i nan ide anà dōwan hinen ata awan. Kabay, tə njahak tu do kərtek a lele gerger cəna, i kədəy anan dōwan a hinen ata awan. Matanan, ki mben apan sa gan mer su way anà Mbərom aday sə pəlay dala, cew maya dukwen, i ga zek bay re.»

Atə Yesu tə Farisa ahay

Mata 11.12-13, 5.31-32; Markus 10.11-12

¹⁴ Farisa aya inde à man ata tə sləne 'am a Yesu ma ja ataya fok nà, ta ma nga sə mbasay apan anga tinen a aday nà, tə pəlay zlıle tə mindel.

¹⁵ Anga nan, Yesu a jan atan, a wa: «Kwanay aday nà, ki gen anan may, dō ahay ta ca pikwen nə, kawa dō lele aya awan. Əna cəkəbay Mbərom nà, a san way sə mível a kwanay aya zle. Bina way aday dō ahay tə həran nga ata nà, Mbərom a ca pə way ata ite nə, kawa way ma ga mənjadak awan.

¹⁶ Kwakwa ata nà, dō ahay tə pərahan azar anà Mbərom nə ta sə dəfan apan ana Tawrita a Musa tə deftere ana dō maja'am a Mbərom ahay. Əna a bənay ahay kwa pə ana Yuhana dō sa gan baptisma anà dō ahay ata wa nà, dō ahay tinen apan ti dəkay anan ləbara sə bahay a Mbərom mugom awan. Natiya kuwaya kà gak anan may sə ndərɔc uda zek, anga sə dəzle a uda awan.

¹⁷ Aya əna, Tawrita a Musa nə lele hwiya. Andav a daliyugo tə bagəbaga mburom nà, wita way ma da 'am a bugol bay. Ma da 'am a adəka nà, sə lize a wa alfabe kərtek à Tawrita a Musa wa, i ga zek bay.

¹⁸ «Matanan re, kuwaya kə rəzlak anan uwar anahan, aday kə gəbak uda uwar hinen nà, wita kà gak mədigwed. Dowan kə gəbak uwar a ma razl a ata dukwen, winen kà gak mədigwed ite re.»

Atə Lazarus tə dōwan a inde zlıle awan

¹⁹ Pə dəba anahan a wa asa, Yesu a jan atan, a wa: «Dowan a inde nà, winen zlıle awan. Zana anahan a sa pak pi zek təkede nà, lele awan, aday sə dala bayak a re. Pə luvon, pə luvon fok nà, winen mə njahay a nə, à barbarar inde. ²⁰ Dowan a inde ite, tə ngaman Lazarus, winen mətawak awan. A taa nahay nə pə məsudoh a dōwan ata awan, aday zek anahan a dukwen, mbəlak a dəkdek. ²¹ A gan may sa pa way sa pa sə pəpasay pə dōwan a zlıle ata wa ata awan. Kəla ahay dukwen, ta nay ahay sə ndəlkef anan mbəlak a anahan a ataya awan.

²² «Natiya kutok, dōwan mətawak ata a mac, aday maslay a Mbərom ahay tə gəbak anan ayak à man ana Ibərahima, pə cakay a Mbərom. Do sə zlıle ata dukwen a mac ite

re, aday ta la anan à məke. ²³ A man ata kutok nà, dōwan a zlıle ata, winen apan i ga dəcə bayak awan. A ca ide à mburom, a canan ayak anà Ibərahima tə Lazarus, tinen miya awan, dəren. ²⁴ A zlah pi zek, a wa: “Ibərahima! Kem, nà gak i zek wa ite! Amboh, slan Lazarus, à tar wan sə alay anahan à a'am inde, aday i naa təlo pə miresl aday ũ go ziyya ite. Bina nen apan ni ga dəcə ũ uko a anan inde tə mindel.”

²⁵ «Ibərahima a mbədahan ahay apan ite, a wa: “Matanan, wan uno. Əna ənga, bayak pə anjahay anak à alay iken tə sifa mba ata aday. Iken nà, kə njahak à barbarar a inde, aday Lazarus nà, kà gak dəcə bayak awan. Həna ite nà, winen, winen apan i man uda à man a anan, aday iken ite dukwen, ki ga dəcə kutok. ²⁶ Tə winen ata təke dukwen, cəved inde aday dō a manay i dəzlek ayak à man a kwanay nà, ibay, kabay dō a kwanay i nay à man a manay dukwen, i ga zek bay re. Anga məke inde sololo à wulen a nuko.”

²⁷ «Dowan ata a mbədahan apan asa: “Amboh, Ibərahima! Kem, slan Lazarus əga bəbay uno ite. ²⁸ Anga mərak uno aya inde dərə nà, u no Lazarus à sa təkəren atan 'am à sləmay ite, anga aday tã sa nay à man sə dəcə uno a anan inde sabay ite.”

²⁹ «Ibərahima a mbədahan apan asa, a wa: “Tawrita a Musa tə deftere ana dō maja'am a Mbərom ahay inde asənə, mərak anak ataya tə dəfan atan apan bidaw?”

³⁰ «Dowan ata a jan asa, a wa: “A'ay! Ibərahima, bəbay uno, wuna! Əna, hi-nahibay dō sə məke kə zlak patan dezl nà, ti yam pə ines a tinen ahay tə dıdek awan.”

³¹ «Ibərahima a jan, a wa: “Matanan. Əna kak mərak anak ataya tə slənek anan anan 'am a Musa tu dō maja'am a Mbərom ataya bay cəna, kwa dō sə məke a à zla təkede nà, ti slənen a bay re.”»

17*'Am sə pəse ines ahay*

Mata 18.6-7, 21-22; Markus 9.42

¹ Yesu a jan anà njavar anahan ahay asa, a wa: «Hwiya way ahay inde, tinen apan ti zla anan dō zənzen a i ines ahay inde. Aya əna, dəcə i təran anà dō sa njak anan dō ahay aday tã ga ines ataya awan.

² Natiya, ata pə dōwan a sa njak anan dō

ahay ata nà, suwan pə winen t̄ê banan van à dūngo, aday t̄ê larak anan ayak à bəlay inde. Bina, do aday winen apan i njak do ahay matanan ata nà, Mbərom i ga anan alay tə dōwan ata zal pa sa lar anan à bəlay inde ata wa. ³ Matanan, liven anà zek a kwanay ahay lele.

«Aday, kak mərak anak inde, kà gak ines nà, suwan dakan anan tə təpa təpa awan. Winen ite kə təmahak, kə mbəsakak anan ines anahan ata nà, pəsen anan. ⁴ Kwa abay à ga winen apan i gak ines pə luvon kərtek a saray cuwəbe, aday winen apan i nay ahay à man anak dukwen saray cuwəbe ta sa ja nə “Amboh, nə yimak pə ines uno!” nà, iken dukwen, pəsen anan acəkan ite re.»

Adaf nga pə Yesu

⁵ Natiya, pə dəba anahan a wa nà, do maslan a Yesu ataya ta jan nà: «Ba Məduwen, man umo zek aday adaf nga a manay pə Mbərom à zəga ite!»

⁶ Bahay a tinen ata a mbədahan atan apan nà: «Kwa adaf nga a kwanay à ga inde nə mənjoek, kawa wan sə bəzan mənjoek nà, ki mben apan sa jan anà dədazl sə ngəvəray: “Ndaha à man a anan wa, aday ka saa njahay à bəlay inde!” dukwen, i bənak ikwen à 'am wa re.»

Do si mer su way lele awan

⁷ Yesu a ja asa, a wa: «Hinahibay dōwan a kwanay kərtek a, aday do si mer su way anahan inde, winen apan i ga mer su way à kiəbe, kabay winen apan i bal təman ahay. Kà mak ahay à kiəbe wa nà, bahay su doh anahan i jan: “Hayak ahay, pa daf!” kwayan'a daw? ⁸ I jan adəka bugol nà: “Do ahay way sa pa, mbədahan anà zana, aday kà naa vuro way sa pa tə way sa sa aya awan.” Aday i jan: “Iken, ki naa pa nà, pə dəba anahan a wa!” bidaw? ⁹ Kwanay kə jilen nà, i gan suse anà do si mer su way anahan ata anga kà gak anan mer su way ataya daw?

¹⁰ «Kwanay a dukwen matanan re. Ka sak i gen anan mer su way mbala a Mbərom sa jak ikwen: “Gen anan!” ataya nà, jen adəka nà: “Manay nà, do sa ga mer su way anak ahay ca. Ma ga nə mer su way mbala ana manay a saa ga ata awan.”»

Yesu a mbar anan do mə dugwad aya inde kuro

¹¹ Natiya, à alay a Yesu winen apan i zla à Urəsalima nà, a zla tə wulen ana daliyugo sə Samariya tə Galile. ¹² A sa jəka i dəzle à wulen su doh a inde nà, tə zlangay tə dōwan aya inde kuro, mə dugwad aya awan. Tə tavay zad, ¹³ aday ta jay 'am tə məgalak awan, ta wa: «Amboh Yesu, bahay a manay, m̄a gak i zek wa ite!»

¹⁴ Yesu a canan atan ayak ite cəna, a jan atan, a wa: «Zlen, aday ka si ken anan anan zek a kwanay anà do sə gədan dūngo anà way ahay anga Mbərom.» A alay a tinen apan ti zla à man ana do sə gədan dūngo à way ahay ataya kutok nà, tinen a fok tə mbərak.

¹⁵ Əna do a kərtek à wulen a tinen ata wa, a ca apan kə mbərak ata nà, pəlasl, a ma pə dəba à man a Yesu, a dazlan sə həran nga anà Mbərom tə məgalak awan. ¹⁶ A dəzley ahay à man a Yesu cəna, a dukwen gərmec ta sə rihen nga ù vo, a ngəran kutok. Dōwan ata nà, winen Samariya ahay.

¹⁷ Yesu a cəce kutok, a wa: «Na wa, do a kuro ataya fok nà, tə mbərak re ba? Aday azar su do a dəsudō ataya nà, tinen aha kəlanaw? ¹⁸ Dōwan sə jalay apan aday sa naa ngəran anà Mbərom nà, ibay, si mədurlon a anan taayak kələdaw?» ¹⁹ Pə dəba wa kutok, a jan anà dōwan ata awan: «Slabak, zla way anak. Mbərom kə mbərak iken anga kə dəfak upo nga.»

Yesu i sa may ahay nà, ma i təra aday anaw?

Mata 24.23-28, 37-41

²⁰ Natiya, pə dəba anahan a wa kutok Farisa ahay tə cəce pə Yesu wa, ta wa: «Bahay a Mbərom a i sa slay ahay nà, siwaw?»

Winen a mbədahan atan apan, a wa: «Bahay a Mbərom a i slay ahay aday nà, dōwan i canan tə idə bay. ²¹ Dōwan i mba apan sa jəka: “Bahay a Mbərom nə winen həna” kabay “Winen tiya” bay re. Əna, sənən apan lele, bahay a Mbərom nà, winen à mivél a kwanay aya inde adəka coy.»

²² Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Alay a inde i slay ahay, aday ki gen anan may sə cinen uno apan way sə luvon kərtek à wulen a kwanay inde. Əna i ga pikwen zek bay

re. ²³ Ti naa jak ikwen asa: “Almasihu nē winen hēna” kabay “Winen tiya” nā, kā sa ngāmen sa zla ā man ataya bay. ²⁴ Anga nen, Wan su Do, ni may ahay nā, kawa awuted a Mbərom sē wuted pərad, aday dō ahay fok ta san apan zle ata awan. ²⁵ Əna way ata i saa tēra nā, nen Wan su Do ni ga dēce bayak awan, aday dō a sē wuswes anan aya dukwen, ti ngam nen bay re.

²⁶ «À alay a Wan su Do i may nā, way ahay ti tēra nē kawa sē tēra ā alay ana Nuhu ata re.* ²⁷ A alay ata nā, dō ahay tinen apan ti taslay mivel sa pa way ahay, ta sa sa way a tinen ahay, sē gəba uwar ahay, aday sa var a dēna a tinen ahay ā mbaz, hus pə luvon ana Nuhu sa zla way anahan ā kwalalan inde ata kutok. Pə dēba anahan a wa cəna, iven sukwat ahay ngəv ngəv kutok, pa rah anan daliyugo nē fadāda, pa lize anan dō ataya fok.

²⁸ «Aday asa, ni i may ahay nā, i ga nē kawa way sē tēra ā alay ana Ludu ata awan. A alay ata nā, dō ahay tinen apan ti pa way, ti sa way ahay, tinen apan ti sukom anan way tē way a tinen ahay, aday tinen apan ti sukom uda re, tinen apan ti casl guvo ahay, aday tinen apan ti han doh ahay re. ²⁹ Aday, pə luvon ana Ludu sa nay way anahan ā Sodoma wa ata nā, uko pi zek tē mətətok sē uko awan, tē pəkay ahay ā mburom wa, dēnam lize anan dō ataya fok re.† ³⁰ Aday pə luvon uno nen Wan su Do saa may ahay ata nā, way ahay ti tēra matanan. Dowan saa san pi zek nā, ibay re.

³¹ «Əna pə luvon ata kutok nā, dō aday winen pa nga su doh dukwen ā dazay, ā haw, əna ā sa ray ahay way anahan ahay ū doh wa bay. Dowan a winen ā guvo dukwen, ā saa nay ahay agay bay re.

³² Ənga, bayiken pə way a uwar a Ludu sa ga ata aday.‡ ³³ Matanan, dōwan a kē gak anan may sa tam anan sifa anahan nā, i lize anan. Aday dō sē lize anan sifa anahan nā, i tam anan adēka bugol.

³⁴ «Nen nā, ni jak ikwen anan acəkan: Pə luvon ata nā, kwa dō ahay cew mē nahay a pə lala kərtek a dēp nā, dō kərtek a nā, ti gəba anan, aday dō hinen nē ti mbəsak

anan. ³⁵ Kwa uwar ahay cew tinen apan ti gan pə kərtek a dēp nā, dō kərtek a nā, ti gəba anan, aday dō hinen nē ti mbəsak anan. [³⁶ Kabay dō ahay cew tinen ā guvo kərtek a inde dēp nā, dō kərtek a nē ti gəba anan, aday dō hinen nē ti mbəsak anan.]»

³⁷ Njavar anahan ahay tē cəce panan kutok, ta wa: «Ba Məduwen, way ata i sa ga zek jiya nā, ahaw?»

A mbədahan atan apan, a wa: «À man a aday way ma mac a inde ata cəna, mugudok ahay ti halay nga bayak a nā, ā man ata awan.»

18

Jike pə mədukway sē uwar a inde tē bahay

¹ Pə dēba anahan a wa nā, Yesu a gan jike sa 'am a anan anā njavar anahan ahay, anga aday tē sa ya nga sa gan amboh anā Mbərom bay. ² A jan atan kutok, a wa:

«À wulen su doh a inde nā, bahay sa man ata nē a jəjaran anā Mbərom bay jiga awan, aday a tēma 'am a dōwan itəbay fok re. ³ Mədukway sē uwar a inde ā wulen su doh ata ite, a taa nay ahay cuhcəh āga bahay ata awan, a jan anā bahay ata nā: “Amboh, go anan sariya uno inde ā wulen a manay tu dō manide uno ite.” ⁴ Əna hwiya bahay ata a ngam sa gan anan sariya anā uwar ata bay, hus sariya anahan ata kē njahak bayak awan.

«Coy, bahay ata a jalay ā mivel anahan inde, a wa: “Kwa abay nē jəjaran ā Mbərom bay, kwa nē tēma 'am su dō bay təkede nā, ⁵ suwan ni gan anan sariya anahan a anan. Bina mədukway sē uwar a anan winen apan i taa wuse nga ta sa nay ahay āga nen sidew sidew anga 'am sē sariya anahan a anan.”»

⁶ Pə dēba anahan a wa kutok nā, Bahay Yesu a jan atan asa, a wa: «Ənga, jilen pə way a bahay a sa ga ata lele aday!

⁷ Kwanay kē sēnen apan ite bay daw? Matanan, Mbərom bugol nā, i man zek anā dō anahan sa taa gan amboh luvon tē ipec ataya re bidaw? I ga apan munok bay asanaw? ⁸ Nen apan ni jak ikwen anan hēna: Mbərom i man zek anā dō anahan ataya bəse. Aya əna, nen, Wan su Do ni saa

* 17:26 Ca pə Laataanooji 6.5-12, 7.6-23. † 17:29 Ca pə Laataanooji 19.24-25. ‡ 17:32 Ca pə Laataanooji 19.26.

may ahay pə daliyugo nà, ni tan ahay à nga anà dō sa daf upo nga ahay dəp daw?»

Jike pə Farisa inde, tu dō sa cakal jangal

⁹ Natiya, dō azar aya inde à man ata, tinen tə jalay nà, tinen dō didek aya awan. Aday tə kədey anan dō azar aya re. Anga nan, Yesu a gan atan jike miza asa, a wa:

¹⁰ «Dowan aya inde cew ta zla ù doh sə mazlaḅ a Mbərom saa ga amboh. Dowan a kərtek a nà, Farisa ahay, aday dō hinen ite nà, winen dō sə cakal jangal.

¹¹ «Farisa ata a tavay, a ga amboh à mivél anahan inde, a wa: “Mbərom, suse anak anga nen nà, dō mi nes a kawa dō azar aya ite bay. Aday nen dukwen kawa dō sə cakal jangal a anan ite bay re. Nen dō sə akar bay, na ga mədigwed bay, aday nen huwan a bay re. ¹² Na ga sumaya pə lumō fok nə, saray cew. Nə njadək way cəna, à kuro wa fok nà, nə varak anan kərtek awan.”

¹³ «Dō sə cakal jangal ata ite, a tavay dərən, a nan sa ca ide à mburom bay fok. A ma nga sə jalay mərava si zek anahan*, a wa: “Mbərom, amboh. Nà gak ì zek wa ite, anga nen nà, dō sə atahasl.”»

¹⁴ Natiya, Yesu a ndav anan kutok, a wa: «Sa zla agay didek a pa 'am a Mbərom a nà, dō sə cakal jangal ata awan, bina Farisa ata bay. Anga dōwan kə həkək anan nga ì zek nà, Mbərom i man anan nga anahan à məndak. Aday dōwan kə mak anan nga anahan à məndak ite nà, Mbərom i həran nga adəka.»

Yesu a daf ngama pə gwaslay ahay

Mata 19.13-15; Markus 10.13-16

¹⁵ Natiya, pə dəḅa anahan a wa kutok nà, dō ahay ta nan anan ahay gwaslay cacədey aya anà Yesu, anga aday à daf patan alay sə ngama. Əna njavar anahan ahay ta ca apan dō ahay tinen apan ti nay anan ahay gwaslay ahay ata nà, ta ma nga sə gafan 'am anà dō ataya awan.

¹⁶ Yesu a ngaman ahay anà gwaslay ahay pə cakay anahan, aday a jan anà njavar anahan ataya ite, a wa: «Mbəsiken anan ahay gwaslay ahay, kə gifen atan 'am sa nay ahay pə cakay uno bay, anga bahay a

Mbərom mə lavay zek a adəka nà, anà dō sa ga minje tə tinen anaya ata awan. ¹⁷ Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Kuwaya kə təmahak Mbərom bahay anahan kawa wan cədey bay nà, Mbərom i ga apan bahay kula itəbay.»

Bahay a inde zlile awan

Mata 19.16-30; Markus 10.17-31

¹⁸ Pə dəḅa anahan a wa nà, bahay a inde a cəce pə Yesu wa, a wa: «Miter, lele a anan, ni ga nə ma aday ni saa njad sifa sa ndav bay ata anaw?»

¹⁹ Yesu ite a mbədahan apan, a wa: «Ka wa nen lele a nà, angamaw? Dowan inde lele ibay, si Mbərom a kərtek. ²⁰ Na wa, ka san nga sa 'am a Mbərom mə baslay aya zle asanaw? Kə ga mədigwed bay, kə vad nga su dō bay, kə ga akar bay, kə gad mungwalay pu dō bay, dəfan apan anà atə bəbay anak tə may anak.†»

²¹ Dowan ata a mbədahan apan kutok, a wa: «'Am ataya fok nà, nə bənək atan lele, kwa à alay a nen cədey a mba.»

²² Yesu a sləne 'am a dōwan ata cəna, a jan nà: «Tə winen ata təkə nà, way inde kərtek kə mbədəkək panək re: Zla, sukom anan way tə way anak ahay fok, aday kə gəzlan anan dala a anà dō mətawak aya awan. Matanan kutok, ki i njad zlile anak à mburom. Aday hayak, pəruho azar.»

²³ Əna dōwan ata a sləne anan 'am a Yesu ata cəna, a cəḅan, anga winen zlile awan.

²⁴ Yesu a zəzor anan dōwan ata lele nà, a wa: «Ma dan 'am awan anà dō zlile awan sa zla à bahay a Mbərom inde. ²⁵ Kə sənən apan zle, zlugweme i ndərmaḅ tə məkə sə ləpəre nà, i ga zek bay. Əna ma da 'am a sə zalay way ata nà, dō sə zlile sa zla à bahay a Mbərom inde ata awan.»

²⁶ Dō sə sləne 'am anahan a sa ja matanan ataya nà, ta wa: «Kak sə matanan cukutok nə, waya saa mba apan saa tam aday sa zla à bahay a Mbərom inde anaw?»

²⁷ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Pu dō zənzen a nà, i ga zek bay, əna pə Mbərom nà, way ahay fok a ga zek ca.»

²⁸ Pə dəḅa anahan a wa nà, Piyer a jan ite, a wa: «Aday manay həna nà, mə mbəsakək

* **18:13** Dowan ata a dəcan à mbac anahan. Ata àga tinen, a nan sa ja nà, kə jalay mərava si zek anak. † **18:20** Ca pə Gurtaaki 20.12-16; Tooktaaki Tawreeta 5.16-20.

anan way a manay ahay fok sə pərahak azar asanaw?»

²⁹ Yesu a jan atan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Do aday kə mbəsakak anan doh anahan, kabay dalay anahan, kabay mərak anahan ahay, kabay do anahan ahay, kabay gwaslay anahan ahay anga bahay a Mbərom ata nà, ³⁰ kwayan'a həna, i naa njad anan uda way anahan ataya bayak awan, zal panan adəka. Aday i njad anan uda way anahan ahay cəna coy bay re. Azanan, pə uho saa nay ata nà, i naa njad nà, sifa sa ndav bay ata pa 'am re.»

Yesu a dakay anan amac anahan ta sə slabakay anahan asa

Mata 20.17-19; Markus 10.32-34

³¹ Natiya, Yesu a ngaman anà do maslan anahan a kuro nga cew ataya demdem kəcah à wulen sə do ahay wa, a jan atan nà: «Ihe, pəken sləmay pa 'am a anan aday. Sənen anan həna, mənuko apan dī zla à Urəsəlima. A man ata kutok nà, way ana do maja'am a Mbərom ahay sə vinde pi nen, Wan su Do, ataya fok i i ga zek kutok. ³² Ti varan nen à alay inde anà do sə pəra ahay. Tinen ti mbasay upo, ti ro mindel, ti cəre upo mənə, ³³ ti ndəbay nen, aday ti i vad nen kutok. Əna cəkəbay aday, pə luvon maakan anahan a nà, ni i slabakay ahay way uno à məkə wa.»

³⁴ 'Am anahan a sa jan ù do maslan anahan ataya nà, tinen tə sənək anan 'am ata bay jiga awan. Pə tinen nà, 'am ata mi dər a mba, anga 'am ata a nan sa ja nə maw nà, tə sənək a bay re.

Yesu a mbar anan hufof a inde à Yeriko

Mata 20.29-34; Markus 10.46-52

³⁵ Natiya, à alay a Yesu winen apan i dəzle à wulen su doh sə Yeriko bəse coy nà, hufof a inde mə njahay a pə cakay cəved, winen apan i dubok way pə do ahay wa. ³⁶ Dowan a hufof ata a sləne nə do ahay tinen apan ti zla tə cəved ata nà, a cəce patan wa, ləbara awan. ³⁷ Do ataya ta jan nà: «Yesu do sə Nazaratu, winen apan i zla tə cəved a anan.»

³⁸ A sləne 'am ata cəna, a zlah pi zek, a wa: «Yesu, wan ana Dawuda, nà gak i zek wa ite!»

³⁹ Do mə lahay a pa 'am a Yesu pə cəved ataya ta ma nga sə gafan 'am, ta jan nə: «Təcay 'am. Njahay tete.»

Əna hwiya dōwan ata a ngam sə təma 'am a tinen ata bay. A ma nga sə zakay anan azlah tə məgalak a bugol, a wa: «Amboh, wan a Dawuda, nà gak i zek wa ite!»

⁴⁰ Yesu a sləne 'am anahan ata nà, a tavay jek, a jan ù do ataya nə: «Ənga, bənen anan ahay alay à man uno a aday.» Tə bənan ahay alay à man a Yesu awan. A dəzley pə cakay anahan a nà, Yesu a cəce panan kutok, a jan: ⁴¹ «A nak nà gak nə maw?»

Dowan ata a mbədahan apan, a wa: «Ba Məduwen, u no, təbo anan ide uno ahay ite!»

⁴² Yesu a jan: «Kə mbərak coy! Ka mbar nà, anga kə dəfak upo nga ata awan.»

⁴³ Kwayan'a, ngurret ide anahan ahay tə təbak acəkan. Winen ite gədek sə pərahan azar anà Yesu. A dazlan sə həran nga anà Mbərom, aday do sə canan anà way ata fok, ta ma nga sə həran nga anà Mbərom ite re.

19

Atə Yesu tə Zakayus

¹ Natiya kutok, Yesu a dəzle à Yeriko, aday winen apan i zla tə wulen su doh ata awan.

² Dowan a inde à wulen su doh ata, tə ngaman Zakayus, winen zlıle awan, aday winen bahay su do sə cakal jangal ahay.

³ A gan may sə canan anà Yesu ite, əna a mba apan sə canan bay, anga do ahay inde bayak awan, aday dukwen winen do betele a re. ⁴ A haw pa 'am, a ján i sé sə ngəvəray inde, anga aday à canan à Yesu, bina Yesu winen apan i zla tə cəved sa man ata awan.

⁵ Yesu a dəzle ù vo sə ngəvəray ata nà, a cak ayak uda ide, aday a canan ayak anà Zakayus. A jan ayak, a wa: «Zakayus, dazay ahay kagasl bəse. Bina, biten nà, ni zla àga iken, nen nə mbəlok anak awan.»

⁶ Zakayus a sləne 'am ata cəna, a dazay ahay i sé ata wa kwayan'a, ta zla tə Yesu àga winen awan, a təma anan Yesu tə ataslay mivəl awan.

⁷ Do ataya fok tə canan anà Yesu sa zla àga Zakayus ata nà, a cəban atan. Anga nan ta ma nga sə gədan azar, ta wa: «A zla àga do sə atahasl a anan jiga nə ləbara maw?»

⁸ Natiya kutok, Zakayus a tavay pa 'am a Yesu, a jan: «Miter, nen nà, ni gəzla anan zlıle uno wurasl ĩ zek wa, aday ni varan anan əngal awan, anà dō mətawak aya awan. Aday asa, kak way su dō inde nə ngəzərak panan tə danakay dukwen, ni man anan uda məcapar fudo.»

⁹ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Biten a anan nà, zay a Mbərom kə tərak à gulom su doh a anan, bina Mbərom kə təmak iken. Iken a dukwen, zahav ana Ibərahima guzgwəz a re asanaw? ¹⁰ Anga, nen Wan su Do, na nay ahay nà, sə pəlay dō mə lize aya awan, aday sa tam atan.»

Jike su dō si mer su way ahay

Mata 25.14-30

¹¹ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a gan jike sa 'am anà dō sa pak sləmay pa 'am anahan ataya awan. Anga tinen tə bayak nà, Yesu i saa dəzle à Urəsalima nə, bahay a Mbərom i i kay zek uho kutok. ¹² Anga nan a jan atan, a wa:

«Dowan a inde nà, winen ngəlaw awan, a slabak sa zla pə daliyugo dərən awan, anga aday ti i dəfay anan ahay bahay a pu dō anahan ahay, aday i may agay. ¹³ A alay a winen apan i ra zek sa zla nà, a ngaman anà dō si mer su way anahan azar aya kuro, aday a gəzlan atan dala sə mbədə anan alay anà tinen a fok. A varan anà kuwaya fok dala sə gura kərtek. A jan atan nà: “Mbədihən anan alay, hus pə luvon uno saa may ahay ata awan.”

¹⁴ «Pə dəba anahan a wa nà, dō a sə wulen su doh anahan ataya tə sləne sa jəka winen kà zlak pə daliyugo dərən a aday ti dəfay anan ahay bahay pa nga a tinen ata nà, a cəban atan anga tə pəlay anan bay. Anga nan ta slan dō ahay à dəba anahan wa saa jan anà dō sa man ataya nà: “A nan umo dowan ata à njahay bahay a pa nga a manay bay.”

¹⁵ «Tə winen ata təkə dukwen hwiya tə dəfak anan ahay bahay a pa nga a tinen təktek. Winen a may ahay agay kutok. A ngaman anà dō anahan a winen sə gəzlan atan dala ataya fok, aday a nan sa san, ta ga nə ma tə dala anahan a sə gəzlan atan ata anaw.

¹⁶ «Do mama'am awan, a nay ahay, a jan: “Bahay uno, iken kə vuro nə dala sə gura

kərtektəkke. Əna dala anak kə wahak ahay apan kuro, uwec wa may sə dala a re.”

¹⁷ «Bahay ata a mbədahan apan, a wa: “Ka gak mer su way lele tə way bayak a bay awan. Anga nan, həna ni dəf iken bahay awan, aday ki lavan nga anà wulen su doh ahay kuro.”

¹⁸ «Do mə slala cew awan, a nay ahay ite, a jan: “Bahay uno, iken kə vuro dala sə gura nə kərtektəkke, əna dala anak kə wahak ahay apan dāra, uwec wa may sə dala a re.”

¹⁹ «Bahay ata a mbədahan apan, a wa: “Iken dukwen ka gak mer su way lele a re. Nə dəfak iken bahay awan, ki lavan nga anà wulen su doh ahay dāra ite.”

²⁰ «Do hinen a nay ahay ite asa, a jan anà bahay ata, a wa: “Bahay uno, dala anak həna, nə ndakak apan man a zana inde. ²¹ Nə jəjarak tə mindel. Na san zle, iken dō jinje awan. Anga à man a aday kə dəfak ayak way bay, ka zla sa ray ahay way à man ata wa re. A man a aday kə caslak ayak way bay, ka zla sə cəray wa way re.”

²² «Bahay ata a mbədahan apan, a wa: “Iken nà, dō lelibay awan. Ni gak sariya pa 'am anak a anan. Ka san apan zle nen nà, dō jinje awan. A man a nə dəfak way bay dukwen nə gəbay ahay wa way re. Aday à man a nə caslak awan bay dukwen, nə cəray wa way re bidaw? ²³ Kak sə matanan nà, kə nduko ayak man pə dala uno à bank bay nà, angamaw? Aday ata na mak agay nà, kagasl ni tan ahay à nga nə kə wahak apan bidaw?”

²⁴ «A jan anà dō ahay kutok, a wa: “Təmihən panan dala a kərtek a anan, aday viren anan anan apan anà dō a aday dala anahan kə wahak apan wan a kuro ata awan.”

²⁵ «Tinen tə mbədahan apan ite, ta wa: “Ba Məduwen, winen bugol nà, dala anahan nə inde kuro asənə, mi varan anan apan asa dāw?”

²⁶ «A jan atan, a wa: “Nen nà, ni jak ikwen anan: Kuwaya way anahan inde cəna, ti zəgahan anan apan adəka, əna dō aday way anahan nə mənjoek ata nà, ti ngəzar panan kwa mənjoek anahan ata re. ²⁷ Aday dukwen, abay kurre ata nà, dō manidə uno ahay ta gan may nê tərə bahay a bay bugol

asanaw? Əna kagasl, ənga, bənen atan ahay pa 'am uno à man a anan, aday kə vəden atan kutok.»»

Yesu a zla à Urəsalima
Mata 21.1-11; Markus 11.1-11; Yuhana 12.12-19

²⁸ Pə dəba ana 'am anaya wa nà, Yesu a njahan pa 'am wa anà dō ahay, sa zla à Urəsalima. ²⁹ Tə dazle bəse tə wulen su doh sə Baytifaji tə Baytiniya, pə cakay ana culok sə ngaman Ulivet ata nà, a slan njavar anahan ahay cew ta sa jan atan nà: ³⁰ «Zlen à wulen su doh a tiya pa 'am a kwanay ata awan. Kə dazlen à man ata nà, ki ten anan à nga anà wan sə zungo a inde ma ban awan, aday dōwan kə jənak apan kula bay re. Natiya, pəsiken anan ahay, aday hayak ikwen anan. ³¹ Kak dōwan a kə cəcihek pikwen wa “Ki i gen anan maw?” nà, jen anan: “Bahay a gan may.»»

³² Do maslan a cew ataya ta zla kutok, ta tan ayak à nga nà, kawa ana Yesu sa jan atan ayak ata acəkan. ³³ Tə dazlan sə pəsak anan zungo ata nà, bahay sə zungo ataya tə cəce patan wa, ta wa: «Ki pəsiken umo anan wan sə zungo a nà, angamaw?»»

³⁴ Tə mbədfahan atan apan nà: «Bahay a manay a gan may.»»

³⁵ Ta nan anan ahay zungo ata anà Yesu kutok, tə bəbat apan zana a tinen ahay, aday tə zləzlam anan apan Yesu kutok.

³⁶ Tə dazlan sa zla kutok nà, dō ahay tə wadad zana a tinen ahay pə cəved. ³⁷ Natiya, à alay a tinen apan ti dazle à Urəsalima bəse, à man sə kəkarak anan ayak bəzlom sə Ulivet ata nà, njavar anahan ahay fok tə taslay mivel. Ta ma nga sə həran nga anà Mbərom tə məgalak awan, anga masuwayan a tinen a sə canan ataya awan.

³⁸ Ta wa: «Mbərom à daf alay sə mazlaḅ anahan pə bahay a saa nay tə sləmay anahan ata awan.*»

«Zay inde à mburom! Mbərom, winen Bahay sə mazlaḅ!»

³⁹ Farisa aya inde à wulen su dō ataya awan, ta jan à Yesu nà: «Miter, jan anà njavar anak anaya nə, tə mbəsak sə bəbal awan.»»

⁴⁰ Əna Yesu a mbədfahan atan apan, a wa: «Nen, ni jak ikwen, kwa tinen tə njahay way a tinen təkede nà, kon ahay dukwen ti zlah re asanaw?»»

Yesu a yiman anan anà wulen su doh sə Urəsalima

⁴¹ A alay a tinen apan ti dazle à Urəsalima bəse coy ata nà, Yesu a canan ayak anà Urəsalima, aday a dazlan sə yiman anan anà wulen su doh ata awan. ⁴² A wa: «Iken, wulen su doh a anan, abay kə san zay a sə dazley ahay apak biten a anan ata nà, suwan bidaw? Əna way ata kə dəkək panak zek həna, anga nan kə sənək a bay. ⁴³ Wawayah wuna, iken wulen su doh a anan. Luvon anak a inde i slay ahay mba. Do manide anak ahay ti vak nga tə way sə alay aya awan, tə day ahay wa fok. Ti tacay iken. ⁴⁴ Do manide anak ataya ti lize iken tə gwaslay anak aya təkə. Ti mbazl a way ahay nə fok, kon hinen saa dinger zek pə hinen nà, ibay. Way ataya ti təra nà, anga kə sənək pə luvon a Mbərom a sa nay aday sa mak zek ata bay.»»

Yesu a razl dō sa ga masa ahay à doh sə mazlaḅ a Mbərom wa
Mata 21.12-17; Markus 11.15-19; Yuhana 2.13-22

⁴⁵ Pə dəba anahan a wa kutok, Yesu a zla à doh sə mazlaḅ a Mbərom. Aday a dazlan sə rəzlay a wa dō sa ga uda masa ahay. ⁴⁶ A jan atan nà: «Ihe! Mə vinde a à Deftere a Mbərom inde nà, natiya awan: “Ti ngaman anà doh sə mazlaḅ uno nà, doh sa ga amboh.†” Aday kwanay kə tərən anan həna, lar su dō sə ngəzar dō ahay a nə kəkəməw?‡»»

⁴⁷ Pə dəba anahan a wa kutok, a taa wazay à doh sə mazlaḅ a Mbərom ata nà, pac pac. Əna bahay sə gədfan dundo anà way ahay, tə miter sə Tawrita ahay, aday tu dō sə lavan nga anà dō ahay ahay nà, ta gan may sa vad anan. ⁴⁸ Əna cəved a aday ti i ban anan nə kəkəməw ata nà, tə sənək bay, anga dō ahay inde bayak a sa ta pak sləmay pə atətak way anahan nə lele tə mindel.

* 19:38 Ca pə Jabuura 118.26. † 19:46 Ca pə Esaaya 56.7. ‡ 19:46 Ca pə Yerejiya 7.11.

20

Sə varan mægala anə Yesu sa ga awan aya nə wayaw?

Mata 21.23-27; Markus 11.27-33

¹ Natiya, pə luvon a inde nà, Yesu winen apan i tətakan anan way anà do ahay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom. Aday winen apan i dakan atan anan 'am sə ləbara mugom a re. A alay ata kutok ite, bahay sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom, tə miter sə Tawrita ahay, pi zek tə məced sə Yahuda ahay tə hədəken ayak pə cakay anə Yesu, ² tə cəce panan, ta wa: «Dakan umo anan aday, ka ga way anak a anan ataya nə tə mægala ana wayaw? Sə varak cəved a nə wayaw?»

³ Yesu a mbədəhan atan apan, a wa: «Nen dukwen ni cəce pikwen wa way kərtek aday re. Jen uno ite aday. ⁴ Sə slənay anan ahay Yuhana sa gan baptisma anə do ahay nə wayaw? Mbərom daw, kabay do zənnen a daw?»

⁵ Tinen ite, tə mbədə 'am pi zek a tinen awan, ta wa: «Di jan həna nà, kəkəməw? Kak da sak a jəka, Mbərom sə slənay anan ahay nà, i jak uko asa: “Kak kə sənən apan zle cukutok nà, kə dəfen apan nga bay nə angamaw?” ⁶ Aday kak da sak a jəka, do zənnen a sə slənay anan ahay nà, do ahay ti tar mənuko tu kon, anga tə dəfak apan nga, Yuhana nà, winen do maja'am a Mbərom acəkan.»

⁷ Anga nan kutok, tə mbədəhan apan anə Yesu, ta wa: «Ma san bay.»

⁸ Yesu a wa: «Kak sə matanan cukutok ata nà, nen dukwen ni dakak ikwen anan dowan a sə vuro mægala sa ga mer su way anaya bay re.»

Jike pu do sa ga mer à guvo ahay

Mata 21.33-46; Markus 12.1-12

⁹ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a gan jike a anan anə do ahay, a wa: «Dowan a inde a jule təroz à guvo. A mbakan anan guvo à alay inde anə do si mer su way ahay, a zla way anahan à man dərən awan. Kə njahak ayak bayak awan.

¹⁰ «Natiya, alay a a sla kutok, way ahay dukwen tə nahak, bahay sə guvo ata a slənay ahay do maslan anahan sa naa

təmahan ayak way sə guvo ata pu do anahan a sə mbəsak atan à guvo anahan ataya wa. Əna do si mer su way ahay tə canan anə do maslan ata cəna, ta ban anan, ta ndazl anan ledəddə. Tə mbəsak anan, a zla agay alay kəray awan.

¹¹ «Bahay sə guvo a slənay do miza re, winen dukwen ta ndazl anan, tə walay panan agənah pəleslesle, ta razl anan, a ma way anahan alay kəriya re. ¹² Bahay sə guvo a slənay do mə slala maakan a re. Pə winen ite nà, ta ga apan mbəlak bayak awan, aday tə rəzlay anan ahay à guvo wa re.

¹³ «Bahay sə guvo a wa: “Aday ni ga həna nà, kəkəmə aday anaw? Suwan ni slan wan uno ləliwe a anan. Winen nà, izəne ti dəfan apan ite.”

¹⁴ «Cəkəbay do sa ga mer ahay tə canan anə wan ata adəka nà, ta ja à wulen a tinen inde, ta wa: “Sa naa pa 'am sə guvo a adəka nə winen. Bənuko anan, vəduko anan. Ata guvo a anan i təra a mənuko.” ¹⁵ Wan ata a sa dəzlek ayak siwa a cəna, tə ngəza anan uho à guvo wa, ta zla anan zad, ta vad anan à məke sa ndaw kutok.»

Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a jan atan kutok, a wa: «Aday həna nà, bahay sə guvo ata i ga anan do si mer su way ataya nə kəkəməw? ¹⁶ Bahay sə guvo ata nà, i may ahay agay, i lize anan do sa ga mer à guvo anahan ataya fok. Aday i varan anan guvo ata anə do maza aya awan.»

Əna do sə sləne 'am ana Yesu ataya tə mbədəhan apan, ta wa: «Wita matanan nà, i ga zek kula bay asanaw?»

¹⁷ Yesu ite a ca patan, aday a jan atan, a wa: «Ənga, bayiken pə way a mə vinde à Deftere inde a anan aday. Way ata a nan sa ja nə maw? A wa:

“Kon mbala ana do sa dēzl way ahay sa lar anan ata nà,
sə təra kon sə mide lele adəka nà,
winen.*”

¹⁸ «Kuwaya kə slahak pu kon ata nà, kon ata i nes anan. Aday kon ata kə sak a slahay pə dowan a ite dukwen, i ngəlad anan.»

Jangal anə bahay sə Ruma

Mata 22.15-22; Markus 12.13-17

* 20:17 Ca pə Jabuura 118.22.

¹⁹ A man ata kutok nà, miter sà Tawrita ahay, pi zek tã bahay sã gãdan dungo anà way ahay inde re. Tinen ta gan may sa ban anan Yesu, anga ta san zle, Yesu a ga jike sa 'am ata nà, pã tinen awan. Əna ta mbak apan sa ban anan bay, anga tã jəjaraan anà man su dõ awan. ²⁰ Tã dazlan sã dəfan idə anà Yesu, ta slan dõ ahay pã cakay anahan, anga aday ti ca panan azan. Dõ ataya tã tãra anan nga a tinen à man a Yesu nã kawa tinen dõ dıdek aya awan. Ta gan may sa ban anan à acəce 'am a tinen ahay inde, anga aday ti varan anan anà bahay sã lavay daliyugo.

²¹ Dõ ataya tã cəce pã Yesu wa kutok, ta wa: «Miter, ma san zle, way anak sã dakay anan, ta 'am anak sa ja ahay fok nà, dıdek aya awan. Pã iken nà, dõ ahay fok hãrro à alay kãrtek a wa, iken apan ki dakay anan cəved a Mbərom nà, tã dıdek awan. ²² Əna mbədfahan umo pã acəce 'am a manay a inde hãna aday: Cəved inde sã varan jangal anà bahay sã Ruma dāw? Bəzi m̄ varan bay dāw?»

²³ Yesu a san wurwer a tinen a zle. Anga nan a jan atan, a wa: ²⁴ «Ənga, viren uno ahay karanga kãrtek aday bidaw?» Tã varan ahay kutok. A jan atan asa: «Diken uno anan aday, pã karanga a anan nà, mezeze a wayaw, aday m̄ vinde apan nà, sləmay a wayaw?»

Tã mbədfahan apan ite, ta wa: «Wita nà, mezeze tã sləmay ana bahay sã Ruma.»

²⁵ Yesu a mbədfahan atan apan ite, a wa: «Lele, kak matanan cukutok nà, viren anan anan way ana bahay sã Ruma anà bahay sã Ruma, aday way a Mbərom anà Mbərom a ite.»

²⁶ Dõ ataya ta ca apan nà, Yesu kã bənak atan pã kwande. Ta mbak apan sã njad apan alay sa 'am sa ban anan pa 'am sã dõ ahay sabay. Aday 'am anahan a sã mbədfahan atan apan matanan ata dukwen kã gak atan masuwayan, tã njahay way a tinen ndəfek.

Aslabakay à m̄ke wa

Mata 22.23-33; Markus 12.18-27

²⁷ Pã dəba anahan a wa nà, azar su dõ aya inde, tinen Saduki ahay, ta nay ahay

pã cakay a Yesu sã cəce panan 'am. Tinen a aday nà, ta wa dõ kã m̄cak nã i slabakay ahay sabay. ²⁸ Tã cəce 'am a anan pã Yesu wa, ta wa: «Miter, Musa kã vindək umo, a wa: “Dõ kã m̄cak aday kã mbəsakak uwar mənəna wan nà, m̄rak a m̄sinde à gəba anan m̄dukway sã uwar awan aday ti wahan m̄gije anà dõwan a ma mac ata awan.†” ²⁹ Aya əna, dõwan aya inde cuwbe, tinen tã m̄rak ahay. Dõ zek m̄duwen awan, a gəba uwar, a mac mənəna sa njad panan wan. ³⁰ Dõ sa mban apan a h̄dek anan uwar ata m̄dukway awan, aday kã njadək panan wan bay re, ³¹ hus pã dõ m̄ slala maakan a dukwen matanan asa re. A tãra nã matanan, matanan, hus tinen a cuwbe fok tã m̄cak mənəna sa njad wan pã uwar ata wa. ³² Coy uwar ata dukwen kã m̄cak à dəba wa re. ³³ Əna aday kutok nà, pã luvon saa slabakay ahay à m̄ke wa ata nà, uwar ata i tãra nã uwar a wayaw? Bina cuwbe a tinen a, tã gəbak anan pa sã uwar a re.»

³⁴ Yesu a mbədfahan atan apan, a wa: «Pã uho a m̄nuko a anan nà, dõ ahay tinen apan ti zəba uwar ahay, aday uwar ahay dukwen tinen apan ti zla à mbaz re. ³⁵ Əna azanan pã uho saa nay ahay ata nà, dõ aday ti slabakay à m̄ke wa ataya aday tãde ta slak sã d̄zle uda ataya nà, kwa dõ mungol aya awan, kwa dõ uwar aya dukwen, ti i gəba zek ahay sabay fok. ³⁶ Anga tinen nà, ti mac sabay, tinen kawa maslay a Mbərom ahay coy. Ti tãra wan a Mbərom ahay, anga tã slabakak ahay à m̄ke wa coy ata awan.

³⁷ «Pa 'am sã aslabakay à m̄ke wa nà, Musa dukwen kã jak anan cərah awan, dõ ma mac aya nã ti i slabakay wana-han. A alay ana Musa sã vinde anan ləbara a Mbərom sa jan ahay 'am ù uko sã v̄ragaz wa ata nà, a vinde, a wa, Bahay a m̄nuko nà, winen: “Mbərom ana Ibərahima, Mbərom ana Isiyaku, aday Mbərom ana Jakob‡” bidaw? ³⁸ Mbərom, winen nà, Mbərom su dõ ma mac aya bay, əna winen Mbərom su dõ tã sifa aya awan. Anga Mbərom a ca pã dõ ahay fok nà, tinen tã sifa aya awan.»

³⁹ Azar su dõ à wulen sã miter sã Tawrita ataya inde, ta jan a Yesu nà: «Miter, ka jak

† 20:28 Ca pã Tooktaaki Tawreeta 25.5-6. ‡ 20:37 Ca pã Gurtaaki 3.6.

'am lele awan.»

⁴⁰ Pə dəba wa nà, kuwaya a jəjar sə cəce panan 'am maza awan.

Almasihu nà, wan a wayaw?

Mata 22.41-46; Markus 12.35-37

⁴¹ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a cəce patan wa, a wa: «Kəkəma aday dō ahay ta jəka, Almasihu nà, wan ana Dawuda anaw? ⁴² Anga Dawuda a ta nga anahan a dukwen kà jak à Deftere Jabura inde, a wa: “Mbərom Fetek a jan anà Bahay uno:

Njahay à alay puway uno,

⁴³ aday ni nahay anan dō sa nak idə ahay,

ki ján patan tə saray.Š”

⁴⁴ «Kak Dawuda a ngaman anà Almasihu nə “Bahay uno” bugol nà, winen i saa təra wan ana Dawuda nə, kəkəma asanaw?»

Bənen nga a kwanay pə miter sə Tawrita ahay wa

Mata 23.1-36; Markus 12.38-40

⁴⁵ Natiya, Yesu a jan 'am anà njavar anahan ahay pa 'am ana dō ataya fok, a wa:

⁴⁶ «Ihe, bənen nga a kwanay pə miter sə Tawrita ahay wa. A nan atan sa bar nà, tə rəkot aya awan. Ta gan may nà, dō ahay ta jan atan 'am à kwasuko nà, tə akərdeh aya awan, à wulen sə dō ahay inde fok. Tinen ù doh sə wazay ahay cəna, ta ca wa dukwen man zəbor aya awan. Ta zlak à man sa pa way nà, tə pəlay man sə njahay lele aya awan. ⁴⁷ Tinen apan ti ngəzar way pə mədukway sə uwar ahay wa. Tinen apan ti ga amboh dukwen, ta ga nə zedədede bayak awan, anga aday dō ahay tē canan atan. Əna tinen nà, Mbərom i gan atan sariya ma da 'am awan.»

21

Mədukway sə uwar a inde a ndav pi zek sə varan way anà Mbərom

Markus 12.41-44

¹ Yesu winen ù doh sə mazlaḅ a Mbərom mba ata, a ca pu dō sə zlile ahay nà, tinen apan ti pak dala à kukwar sa pak dala inde.

² Aday a canan anà mədukway sə uwar a inde mətawak awan, a gucek ayak uda dala sərdəde aya cew ite, kawa sa ja nà, dala bayak a bay.

Š 20:43 Ca pə Jabuura 110.1.

³ Əna Yesu a jan à dō ahay, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə didək awan: Mədukway sə uwar a mətawak a anan ata nà, kə varak dala zal dō ahay fok. ⁴ Anga dō ahay fok ta var nà, mənjoek pə way a tinen a bayak a ataya wa. Əna mədukway sə uwar a anan ata, kwa â ga nə winen mətawak a dəp nà, kə ndəvak pi zek. Anga a var anan nà, ta sa pa way anahan a təkə fok.»

Dō manidə ahay ti i mbazl anan doh sə mazlaḅ a Mbərom

Mata 24.1-2; Markus 13.1-2

⁵ Azar su dō əngal tinen apan ti ja 'am pu doh sə mazlaḅ a Mbərom ata awan, ta wa: «Ənga, cen pu doh a anan aday, mi dēzl a tu kon lele aya awan, aday tə way mə varan a anà Mbərom lele ataya awan.»

Əna Yesu a jan atan, a wa: ⁶ «Alay a inde, i slay ahay mba, way a kawa ana kwanay sə canan mə rəba a anan ataya fok nà, dō manidə ahay ti mbazl anan. Kon hinen saa dinger zek pə hinen nà, ibay fok.»

Way saa lahan anà andav sə daliyugo ataya awan

Mata 24.3-14; Markus 13.3-13

⁷ Natiya, dō a sə sləne 'am anahan ataya tə cəce panan, ta wa: «Miter, doh sə mazlaḅ a Mbərom i saa mbazl nə siwaw? Minje sa ma i ga aday mi saa san way ataya ti ga zek bəse anaw?»

⁸ A mbədahan atan apan, a wa: «Liven anan i zek a kwanay ahay lele, dowan â sa njak kwanay bay. Anga dō ahay bayak a ti gəba sləmay uno, ti nay, kuwaya i ja winen nə Almasihu. Əna kâ sa təmihen sə pərahan atan azar bay. ⁹ Ki slənen ləbara sə vərəm ahay, aday dō ahay ti vəze pi zek ahay kwa aha fok, əna kâ sa jəjiren bay. Anga təktek way ataya ti təra aday. Əna wita kə dəzlek pə andav ana daliyugo fan bay re.»

¹⁰ Natiya kutok, Yesu a jan atan asa, a wa: «Kon a anan, i slabak pu kon hinen, bahay a anan i vad zek tə bahay hinen.

¹¹ Daliyugo i ḅal, məgara i ga inde, may i ga inde re, way ataya ti təra à man ahay cara cara. Kwa à bagəbaga mburom, minje sə way məduwen aya fok ti təra, aday dō ahay ti jəjar.

¹² «Əna way ataya ti sa təra aday nà, do ahay ti ban kwanay. Ti varan kwanay à alay inde anà bahay ahay sa gak ikwen sariya ù doh sə wazay ahay, aday ti zla kwanay à dangay. Ti zla kwanay pa 'am ana bahay sə daliyugo ahay, aday pa 'am ana guverner ahay anga kwanay njavar uno ahay. ¹³ Way ataya ti təra nà, anga sə varak ikwen cəved' sa ga side sa 'am uno pa 'am a tinen. ¹⁴ Kâ sa bayiken sa jəka "mi i mbədahan atan apan nà, kəkəməw?" ata bay, ¹⁵ anga nen awan, ni dəkak ikwen a way, aday ni varak ikwen kəlire sa ja 'am. Aday do manide a kwanay ahay ti mba apan sa ja 'am sabay re.

¹⁶ «Do a kwanay ahay, tə mərak a kwanay ahay, tə car a kwanay ahay, ti varan kwanay anà do manide a kwanay ahay, aday ti vad' anan azar su do a kwanay aya re. ¹⁷ Do ahay fok ti nak ikwen ide anga kwanay njavar uno ahay. ¹⁸ Tə winen ata təke nà, kwa sibək sa nga a kwanay ahay kərtek a dukwen i lize bay. ¹⁹ Tiven lele. Ata ki gen matanan nà, ki təmen anan sifa a kwanay.»

Do manide ahay ti naa mbazl anan Urəsalima

Mata 24.15-21; Markus 13.14-19

²⁰ Yesu a ja asa, a wa: «Ka sak a cinen anan anà do manide ahay ta vak anan nga anà Urəsalima cəna, ata sənən anan, alay sa mbazl anahan a kà slak coy kutok. ²¹ A alay ata asanaw nà, do sə Yahudiya ahay tâ haw sa ma nga à bəzlom ahay inde, do sə wulen su doh sə Urəsalima ataya tâ haw wa. Aday do azar aya tinen à kiβe ataya dukwen, tâ haw re, əna tâ may nga à wulen su doh bay.

²² «Anga pə luvon ataya nà, Mbərom i kəta anan do ahay, kawa ana Deftere sa ja apan ata kutok. ²³ Wuna, pa pac ataya nà, dəcə inde anga uwar ti zek cew aya awan, aday anga uwar ta wan a à bak ataya re. Dəcə i ga bayak a pə daliyugo, anga Mbərom i ga mivəl pu do sə Yahudiya ataya awan. ²⁴ Do manide ahay ti vad' anan do ataya tə maslalam. Ti jaway atan, aday ti zla atan ù kon azar aya cara cara. Do sə pəra ahay dukwen ti mbazl anan wulen su doh sə

Urəsalima a anan, hus pə alay a tinen a saə ndav.»

Luvon ana Wan su Do saa may ahay Mata 24.29-31; Markus 13.24-27

²⁵ Yesu a jan atan asa, a wa: «À alay ana Wan su Do saa may ahay nà, ki sənən anan nà, pə minje ana atə pac tə kiya wa, aday pə minje ana mawuzlawazl ahay wa re. Pə daliyugo dukwen, zlawan i gan anà do su kon ahay kəzlek, aday ajalay nga a tinen i wuse, i gan atan hərbəbəkka, anga agungol ana zəlaka à zliner. ²⁶ Do ahay ti mac nà, anga zlawan a saa gan atan ata cərkəke, aday anga way a saa təra ataya awan. Aday dukwen məgala sə way ahay à mburom ataya, ti bal re.

²⁷ «À alay ata kutok, ti canan anà Wan su Do winen apan i may ahay pa nga sə matapasl ahay pa nga mburom tə məgala awan, aday tə mazlaβ a bayak a re. ²⁸ Kə cinen anan anà way ataya kə dazlak anan matanan ata cəna, bənen mivəl, cen ide à mburom, anga alay a kə dəzlek ahay Mbərom i tam kwanay kutok.»

Minje sə buway

Mata 24.32-35; Markus 13.28-31

²⁹ Pə dəba anahan a wa asa, Yesu a gan atan jike, a wa: «Ənga, cen pə buway ti sé azar aya aday. ³⁰ Ka sak a cinen atan tinen apan ti dā daslam pi zek nà, kə sənən apan zle, viya winen apan i slay coy. ³¹ Matanan re, kə cinen anan anà way uno sə dəkak ikwen anan ataya cəna, sənən a nà, bahay a Mbərom dukwen winen apan i slay ahay bəse coy.

³² «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Əlek do sə biten ahay ti i mac nà, way ataya fok ti təra. ³³ Daliyugo i ndav, kərngay i slukwac pə bagəbaga mburom, əna 'am uno nà, i ndav itəbay.»

Ben a nga a kwanay

³⁴ «Ben a nga a kwanay, anga aday ajalay nga a kwanay ahay à sa wuse pa 'am sə azar uko ahay bay, kabay pa 'am sa sa mahay bay, aday pa 'am sə vaway nga bay, aday anga dəcə sə daliyugo ahay bay re. Anga kak nga a kwanay kə wusek tə way ataya nà, luvon ata i slay ahay pikwen gangaf mənəna kwanay sa san pi zek. ³⁵ Andav

a daliyugo i nay ahay nà, kawa balay sa mbazl way dënam ata awan. Matanan, dō ahay kəzlek pə daliyugo fok ti san pi zek bay re. ³⁶ Anga nan, njihen mə lavay zek aya hwiya, gen amboh, anga aday kə njiden məgala sa tam pə way a saa təra ataya wa. Ata nen, Wan su Dō, na sak a may ahay nà, ki tiven uno pa 'am lele.»

³⁷ Natiya awan, Yesu nà, a taa dakan anan way anà dō ahay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom sə ipec. Aday sə luvon nà, a taa nahay way anahan ahay à bəzlom sə Ulivet. ³⁸ Aday, idé kə cədek sidew a cəna, dō ahay ta zla à man anahan ù doh sə mazlaḅ a Mbərom saa sləne atətak way anahan ahay.

22

Yudas a sukom a way tə Yesu

Mata 26.1-5, 14-16; Markus 14.1-2, 10-11; Yuhana 11.45-53

¹ Alay sə azar uko sə Pasəka aday sa da tapa sə pen mə zlambar a bay ata, winen apan i dəzley ahay bəse coy. ² Bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom pi zek tə Miter sə Tawrita ahay, tə pəlay cəved sa vad anan Yesu, anga zlawan sə dō ahay a gan atan.

³ Natiya kutok, Fakalaw a zlan à mivél inde anà Yudas, sə ngaman Iskariyot, winen dō kərtek à wulen su dō maslan a Yesu kuro nga cew ataya wa. ⁴ Aday Yudas ata a zla, tə jəjem 'am tə bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom ataya, pi zek tə bahay sa ba pu doh sə mazlaḅ a Mbərom ahay. Tə pəlay cəved anga aday Yudas à gan atan daf pə Yesu. ⁵ Dō ataya tə taslay mivél bayak a tə Yudas, tə zlapay sə haman dala. ⁶ A zlan à nga kutok, aday a pəlan atan cəved sə varan atan anan Yesu, a nan aday dōwan à san apan bay re.

Alavay zek sa da daf sə Pasəka

Mata 26.17-25; Markus 14.12-21; Yuhana 13.21-30

⁷ Natiya awan, azar uko sa pa tapa sə pen mə zlambar a bay ata a sla, aday ti waslay wan sə təman sə Pasəka ata kutok. ⁸ Yesu a slan Piyer tə Yuhana, a jan atan nà: «Zlen, ka saa liven uko a zek tə way sa pa sə azar uko, aday dī saa pa.»

⁹ Tə cəce panan: «A nak mâ sa lavay anan zek tə way sa pa ata nà, ahaw?»

¹⁰ A mbədahan atan apan, a wa: «Ihe, kə dəzlen à wulen su doh sə Urəsalima nà, ki zlingen tə dōwan a inde kəlawə pa nga, aday winen apan i may ahay à a'am wa. Pərihen anan azar dezl ù doh anahan a saa zla uda ata awan, ¹¹ aday ki jen anà bahay su doh ata nà: “Miter a manay a ja nà: Doh a aday mi i pa uda daf sə azar uko sə Pasəka tə njavar uno ahay ata nà, wuraw?” ¹² Ata i dəkak ikwen pə sewene a inde məduwen awan, mə lavay zek a coy. Kə ndiken anan uda way ahay fok à man ata awan.»

¹³ Ta zla kutok, ta tan ayak à nga anà way ahay fok nà, kawa ana Yesu sa jan atan ayak ata awan. Tə lavay anan uda zek tə way sa pa sə azar uko sə Pasəka kutok.

Way sa pa cəncan awan

Mata 26.26-30; Markus 14.22-26; 1 Korintu ahay 11.23-25

¹⁴ Alay a a sla kutok nà, atə Yesu tu dō maslan anahan ahay tə njahay pə kərtek awan, sa pa way sə azar uko. ¹⁵ A jan atan, a wa: «Na gak anan may tə mindel sa pa way sə azar uko a anan tə kwanay, zukwa dəce uno i sa nay nà, na. ¹⁶ Anga, nen apan ni jak ikwen, ni naa pa way sə azar uko sabay, si azar uko a anan i ga zek à bahay a Mbərom aday.»

¹⁷ A gəba gəsa'am, a ngəran ayak anà Mbərom, aday a jan atan, a wa: «Təmihen anan, aday sen wa jəbjeḅ kwanay a fok, ¹⁸ anga ni jak ikwen, i ban pə luvon sə biten a anan wa nà, ni naa sa way kawa həna a anan sabay, si azanan à alay à bahay a Mbərom kà nak aday.»

¹⁹ Aday a gəba tapa sə pen, a ngəran ayak anà Mbərom, a gəzla anan i zek wa, a varan atan, a wa: «Həna anan nà, zek uno awan, ma var a à yime a kwanay inde ata awan. Kà ti gen matanan à wulen a kwanay anga sə jalay pi nen.»

²⁰ Matana asa re, pə dəba a way a tinen sa pa ata wa, a gəba gəsa'am, a varan atan anan, a wa: «Tə gəsa'am a anan nà, Mbərom a ban 'am wiya tə dō ahay. A ban 'am a nə tə mez uno ma pak a anga kwanay ata awan. ²¹ Aya əna, ihe! Dō sa ga upo daf ata, winen apan i pa way pə kərtek a ti nen à man a anan awan. ²² Tə didem a nà, nen Wan su Dō nà, ni mac, kawa ana Deftere a

Mbærom sa ja upo ata awan. Əna dæce i naa tan à nga anà dō saa ga upo daf ata awan.»

²³ Njavar anahan ataya tə dazlan sə cəce pi zek ahay wa, ta wa: «Aday waya à wulen a nuko sa ga way ata anaw?»

Waya sə zalay dō tə məduwen a anaw?

²⁴ Pə dəba anahan a wa nà, avad awiy-away a slabak à wulen su dō maslan ahay inde pa 'am sa jəka, à wulen a tinen inde, sə zalay dō tə məduwen nə wayaw?

²⁵ Yesu a jan atan: «Bahay sə daliyugo ahay tinen apan ti ga bahay pə dō ahay nə tə mægala. Əna hwiya ta gan may dō ahay tə varan atan zlangar, aday tã ja nà, tinen dō sa man zek à dō ahay re. ²⁶ Aya əna, a kwanay nà, matana itəbay. Dō məduwen a à wulen a kwanay inde nə à təra kawa dō cədeaw awan. Dō sa lavan nga anà dō ahay dukwen à təra adəka nà, kawa dō si mer su way.

²⁷ «Dō məduwen a nà, wayaw? Dō mə njahay a à man sa pa way ata dāw, kabay dō sa gan mer su way ata dāw? Dō məduwen a nà, winen mə njahay a à man sa pa way ata ba? Əna, nen à wulen a kwanay inde nà, kawa dō si mer su way.

²⁸ «Aday kwanay nà, dō mə njahay aya ti nen pac pac à dæce uno ahay inde fok. ²⁹ Kawa ana Bəbay uno sə vuro ahay bahay ata nà, nen dukwen ni təra kwanay bahay aya re, ³⁰ anga aday ki sen way, ki pen way pə kərtek a ti nen à bahay uno inde. Ki i njihen à man sə njahay sə bahay inde, sa gan sariya à zaav sə Isəra'ila ahay kuro nga cew ataya awan.»

Atə Yesu tə Piyer

Mata 26.31-35; Markus 14.27-31; Yuhana 13.36-38

³¹ Yesu a jan anà Piyer, a wa: «Simon, Simon! Fakalaw kə njadak pikwen cəved sə tambal kwanay, kawa ndaw aday sə gəzla anan pi zek wa tə janjar ata awan. ³² Əna na gak amboh anà Mbærom anga iken, Simon, aday kə mbəsak sa daf nga pi nen bay. Aday iken kə jalak pə ines anak, kə mak pə cəved nà, kə varan mægala anà mərak anak ahay ite.»

³³ Piyer a jan, a wa: «Ba Məduwen, nen mə lavay zek a sa zla tə iken kwa à dangay,

kwa hus pə amac uno dukwen nen inde re.»

³⁴ Yesu a mbəfahan apan, a wa: «Piyer, ni jak tə didek awan, à luvon a sə biten a anan inde, zukwa njəkar i saa zlah nà, ka jak saray maakan ka san nen bay.»

Alavay zek tə dala, tə mbulo aday tə maslalam

³⁵ Yesu a jan anà njavar anahan ahay asa, a wa: «Anuno sa slan kwanay mənəna dala, mənəna mbulo, aday mənəna təkarak nà, awan a inde ki gen dæce a dāw?»

Tə mbəfahan apan, ta wa: «A'ay. Ma gak dæce sə awan bay.»

³⁶ A jan atan asa, a wa: «Əna, həna adəka kutok nà, dō tə dala awan, tə mbulo a nà, à gəba. Dō a aday maslalam inde apan ibay nà, à gəba kəlmije anahan, à sukom a way, aday à sukom a maslalam kutok. ³⁷ Anga nen apan ni jak ikwen, tə vindek anga nen à Deftere inde, ta wa: «Winen mə baslay a à wulen su dō sə atahasl ahay inde.*» Way a aday mə vinde pi nen ata nà, təktek i təra.»

³⁸ Njavar anahan ahay ta jan nà: «Ba Məduwen, ihe, maslalam ahay inde həna cew.»

A jan atan: «Coy, i sla dā!»

Yesu a ga amboh à Gecemene

Mata 26.36-46; Markus 14.32-42

³⁹ Yesu a nay ù doh wa, a zla kawa anahan sə kwakwa ata awan, à bəzlom sə Ulivet. Njavar anahan ahay tə pərahan azar. ⁴⁰ A dəzle à man ata nà, a jan atan, a wa: «Gen amboh anà Mbærom anga aday kə tiven anan anà way saa njak kwanay ahay.»

⁴¹ A zla pə cakay a tinen wa zad, a dukwe gərmec, a ga amboh, a wa: ⁴² «Bəbay uno, kə zlak anak à nga nà, gəba puno dæce saa nay upo a anan ata ite. Aya əna, way kawa su no nà, à təra bay, si kawa sa nak iken.»

[⁴³ Natiya maslay a Mbærom a nay à mburom wa, a kan zek à Yesu sa man a mivel ù doh. ⁴⁴ Winen apan i jalay mərava a tə mindel, a ga amboh tə məgalak awan. Winen apan i ga amboh ata nà, herreβ anahan a təra kawa məcərkazlay si mez, aday a laray pə yugo.]

* 22:37 Ca pə Esaaya 53.12.

⁴⁵ A slabak pə amboh wa bine siwaw nà, a ma à man ana njavar anahan a maakan ataya awan. A tan atan ahay à nga nə ma njak ahan aya awan, anga mbac kə slahak atan tə mindel. ⁴⁶ A jan atan nà: «Kə njəken ahan nà, angamaw? Slabiken, gen amboh anga aday kə tiven anan anà way saa njak kwanay ahay.»

Do ahay ta ban anan Yesu

Mata 26.47-56; Markus 14.43-50; Yuhana 18.3-11

⁴⁷ Yesu kə ndəvak anan 'am ata fan bay, do ahay bayak a ta nay ahay. Yudas, do kərtek à wulen sə njavar anahan aya inde kuro nga cew ata, winen a njahan atan ahay pa 'am wa. A hədəkey pə cakay a Yesu aday sa ban anan həmbok. ⁴⁸ Əna Yesu a jan, a wa: «Iya, Yudas! Cəkəbay, a nak sə njəko uda awan, i nen Wan su 'Do nà, ta sa ban nen həmbok matana daw?»

⁴⁹ Do aya tinen jiga pə kərtek a tatə Yesu ataya tə canan à way a saa təra ata nà, ta jan nà: «Ba Məduwen, mē wacay atan tə maslalam daw?»

⁵⁰ Cəna, do kərtek à wulen a tinen wa, a car anan bile ana bahay nga su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom, aday maslalam anahan ata a gad panan sləmay sə alay puway poc.

⁵¹ Əna Yesu a jan atan nà: «Mbiken! Kə slak da.»

A laman anà sləmay a dowan ata, a mbar anan.

⁵² Aday Yesu a jan anà bahay sə gədan dundo anà way ahay pi zek tə bahay sa ba pu doh sə mazlaḅ a Mbərom ataya, aday tə məcəḅ sə Yahuda aya sa nay apan sa ban anan ata nà: «Ki nen upo tə maslalam aya aday tə sukol aya kawa nen nà, do sə ngəzar do à cəved inde daw? ⁵³ A alay a nen inde tə kwanay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom pac pac dəp nà, kə bənen nen daw? Əna həna nə alay a kwanay kə slak, alay ana bahay sə setene ahay sa ga bahay à luvon inde ata awan.»

Piyer a wa a san Yesu bay

Mata 26.57-58, 69-75; Markus 14.53-54, 66-72; Yuhana 18.12-18, 25-27

⁵⁴ Natiya, do ahay ta ban anan Yesu kutok, ta zla anan əga bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay. Piyer winen apan i pərahan ayak azar à dəba wa à dəba

wa. ⁵⁵ Do ahay ta han uko à gala, aday tə njahay apan tuw nà, Piyer dukwen a njahay à wulen a tinen inde cite re.

⁵⁶ Dəna sa ga mer su way ù doh ata a canan à Piyer winen mə njahay pə uko ata nà, a zəzor anan, a wa: «Həna ana ata nà, do a Yesu a re.»

⁵⁷ Əna Piyer a məman anan, a wa: «Dalay a anan, nen, na san a dowan a anan bay jiga awan!»

⁵⁸ Pə dəba wa mənjoek, do hinen a canan asa, a wa: «Iken dukwen do a Yesu a re.»

Piyer a mbədahan apan, a wa: «A'ay, wan ada. Nen do anahan bay wuna!»

⁵⁹ A njahay pə dəba wa capəpa nà, do hinen inde a mənahan anà 'am ata hayəḅ hayəḅ, a wa: «Tə didem awan, həna anan ata nà, do a Yesu awan, bina winen Galile ahay.»

⁶⁰ Piyer a mbədahan apan, a wa: «Wan ada, a nak sa ja nə maw? Na san 'am anak ata bay wuna.»

Mənjəna sa ndav anan 'am anahan ata cəna, njəkar a zlah kwayan'a.

⁶¹ Coy, Bahay Yesu a mbədahay 'am, a cay ahay pə Piyer, aday cəna 'am a Yesu a sa jan kurre ata à man à nga inde, a wa: «À luvon a sə biten a anan inde, aday njəkar i saa zlah nà, ka jak saray maakan ka san nen bay.» ⁶² Coy Piyer a nay uho, a yam cədoek cədoek tə ide sə ayam.

Do ahay ta ran mindel à Yesu

Mata 26.67-68; Markus 14.65

⁶³⁻⁶⁴ Do sa ba pə Yesu ataya tinen gədek sə gənanhan. Tə kərtan zana pə ide, aday tə dəcan, tə cəce panan kutok: «Jan umo kutok: Sə dəcak nə wayaw?» ⁶⁵ Ta jan 'am sə suwat ahay à nga wa cara cara.

Yahuda ahay ta gan sariya anà Yesu

Mata 26.59-66; Markus 14.55-64; Yuhana 18.19-24

⁶⁶ Ide a cəde sidew a cəna, məcəḅ sə Yahuda ahay pi zek tə bahay sə gədan dundo anà way ahay, aday tə miter sə Tawrita ahay, tə halay nga fok. Ta zla anan Yesu à man sa ga sariya a tinen, ⁶⁷ tə cəce panan, ta wa: «Kak iken nə Almasihu, do ana Mbərom sə slənay saa tam anan do sə daliyugo ahay ata nà, dakan umo anan bidaw?»

A mbədahan atan apan, a wa: «Həna nə dəkak ikwen anan dəp dukwen, ki dəfen apan nga bay. ⁶⁸ Aday nê cəce pikwen wa dukwen, ki mbədihen uno apan bay re. ⁶⁹ Aya əna, azanan pa 'am nà, nen, Wan su Do, ni i njahay tə alay puway ana Mbərom Ba məgala.»

⁷⁰ Tinen a fok ta jan, ta wa: «Həna nà, iken nə Wan a Mbərom cukutok daw?»

A mbədahan atan apan: «Ayaw! Kawa ana kwanay a sa ja ata awan.»

⁷¹ Ta ja kutok, ta wa: «Həna nà, dī gan may anà side hinen re daw? Mənuکو də slənek tə sləmay a nukو à 'am anahan wa coy asanaw?»

23

Ta zla anan Yesu àga Pilatu

Mata 27.1-2, 11-14; Markus 15.1-5; Yuhana 18.28-38

¹ Pə dəba anahan a wa kutok nà, do sa gan sariya anà Yesu ataya fok, tə slabak ta zla anan àga Pilatu, do sə Ruma, winen bahay a pə daliyugo sə Yahudiya. ² Ta ndaḅ 'am ahay cara cara pə Yesu, ta wa: «Winen apan i təran awan anà do a manay ahay. A wa dowan à varan jangal anà bahay sə Ruma bay fok. Aday dukwen a wa winen nà, Almasihu, bahay awan.»

³ Pilatu a cəce 'am pə Yesu wa, a wa: «Iken nà, bahay sə Yahuda ahay daw?»

Yesu a mbədahan apan, a wa: «Ka jak anan asanaw!»

⁴ Pilatu a jan anà bahay sə gədan dundo anà way ahay tu do a mə halay nga bayak ata awan, a wa: «Na tak anan à nga anà mungok sa ban anan apan dowan a anan bay.»

⁵ Əna, do ataya tə mənahan asa, ta wa: «Winen apan i təran awan anà do ahay ta 'am anahan ataya pə daliyugo sə Yahudiya fok. A dazlan ahay kwa pə daliyugo sə Galile wa, dezl həna kə njadak anan ahay à man a anan re.»

⁶ Pilatu a sləne 'am ata cəna, a wa: «Dowan a anan nà, winen Galile ahay daw?» ⁷ A sləne sə jəka Yesu a nay nà, pə daliyugo ana Hiridus wa ata nà, a wa t̄a zla anan àga Hiridus, anga à alay ata dukwen, Hiridus a winen inde agay anahan awan, à Urəsalima.

Ta zla anan Yesu àga Hiridus saa gan sariya

⁸ Hiridus a canan à Yesu cəna, a zlan à nga. Kə njahak bayak awan, a gan may sə canan à Yesu, anga ba do ahay tə təkerek anan ləbara anahan awan. Winen a bayak nà, i canan à Yesu winen apan i ga masuwayan.

⁹ Hiridus a cəce 'am ahay pə Yesu wa bayak awan, əna Yesu kə mbədahak anan apan bay.

¹⁰ Bahay sə gədan dundo anà way ahay, tə miter sə Tawrita ahay tinen inde à man ata re. Tinen, tə zəga anan sa ndaḅ apan 'am asa.

¹¹ Coy Hiridus tə suje anahan ahay ta ca apan nà, gəsən'a, ta ma nga sə mbasay apan. Ta pak apan zana lele awan, aday ta ma anan àga Pilatu asa.

¹² Pə luvon ata ite, atə Hiridus tə Pilatu ta ban car kutok, bina abay həren, tinen nà, tə ngəlinge i zek bay way anahan.

Ta ga sariya sa vad a Yesu

Mata 27.15-26; Markus 15.6-15; Yuhana 18.39 - 19.16

¹³ Pilatu a halan nga anà bahay sə gədan dundo anà way ahay, pi zek tu do sə lavan nga anà do ahay, aday tu do azar aya bayak awan. ¹⁴ A jan atan: «Kə bənen uno ahay dowan a anan. Ki jen nà, winen apan i təran awan anà do ahay. Ihe, nə cəcihek panan həna nà, pa 'am a kwanay a fok. Ki jen nà, winen tə mungok awan. Əne, nen nə njadak apan way kawa ana kwanay sa ja, abay təde sa man anan mungok ata bay. ¹⁵ Hiridus dukwen kà mak anan ahay à man ana awan, anga kà tak anan à nga à mungok sə awan aday abay təde sa vad anan apan ata bay re. ¹⁶ Anga nan, ni ndaḅay anan cəna coy, aday ni mbəsak anan.»

[¹⁷ A jan atan matanan ata nà, anga azar uko sə Pasəka kà slak ahay cəna, a taa mbəsakan atan anan ahay do sə dangay kərtek.]

¹⁸ Əna tinen a fok ta zlah tə məgalak awan, ta wa: «Ma gan may ki mbəsakay ahay nà, Barabas, aday dowan a anan nà, kà vad anan.»

¹⁹ Barabas sə dowan ata nà, winen à wulen su do sə vəze pə Ruma ahay à Urəsalima ataya awan. Aday winen nə kə

vədək nga su do re. Ta ban anan à dangay nà, anga nan.

²⁰ Pilatu a man atan anan 'am ata asa, anga winen nà, a nan sə mbəsak anan Yesu. ²¹ Əna do ataya ta zlah tə məgalak a asa, ta wa: «Darak anan ayak pə dədom! Darak anan ayak pə dədom!»

²² Pilatu a jan atan tə slala maakan a asa, a wa: «A ga mer sa ma lelibay a anaw? Nen nə njadək apan ines sa man anan mungok aday abay tədə sa vad anan apan à məke itəbay. Suwan ni ndəbay anan cəna coy, aday ni mbəsak anan.»

²³ Əna do ataya tə zəga anan sa zlah tə məgalak awan. Ta gan may si tē darak anan ayak pə dədom. Tə njadək apan cəved anga abəbal awan a tinen ata awan. ²⁴ Pilatu a təma sa ga kawa ana a tinen sa gan may ata kutok. ²⁵ A mbəsakay anan ahay Barabas, kawa ana tinen sə cəce panan ata awan, dōwan aday 6a tə bənək anan à dangay anga a vəze pə Ruma ahay, aday dukwen kə vədək uda nga su do re, ata awan. Yesu nà, Pilatu a varan atan anan ahay, aday tã ga anan alay kawa ana tinen sa gan may ata kutok.

Tə daray anan Yesu pə dədom mə zləngad awan

Mata 27.32-44; Markus 15.21-32; Yuhana 19.17-27

²⁶ Natiya kutok, suje ahay tinen apan ti zla anan Yesu nà, tə zlangay tə dōwan a inde tə ngaman Simon, winen do sə Siren ahay, winen apan i may ahay à kiβe wa. Ta ban anan, tə tavakan dədom mə zləngad a mbala Yesu ata, aday à pərahan anan ayak azar à dəba wa.

²⁷ Do ahay bayak a, tinen apan ti pərahan ayak azar à dəba wa anà Yesu. A wulen a tinen nà, uwar aya inde, tinen apan ti yam gweguzguzze anga winen. ²⁸ Yesu a mbədahay patan 'am, a jan atan ahay, a wa: «Dəna sə Urəsəlima ahay, kə yimen anga nen bay. Yimen adəka nə zek a kwanay, aday wan a kwanay ahay re! ²⁹ Anga alay sə dəcə winen apan i nay ahay. Ata, sa naa taslay mivel nà, uwar aday winen dərlay awan, tə uwar aday kə wahak fan bay ata awan, tatə uwar aday kula dōwan kà sak pay anahan bay ata awan. ³⁰ Aday, do

ahay ti dazlan sa ja nà: “Bəzlom ahay, mbəzlen ahay pumo! Culok ahay dukwen ənga ndisen ahay pumo ite!*” ³¹ Nen nà, kawa dədom məngədəz awan. Aday ta sak u go way a anaya anà nen, dədom məngədəz ata nà, ti naa gan anà do aday tinen kawa dədom mə kuray ataya ite nə, kəkəma asanaw!»

³² A man ata ite nà, do sə akar aya inde cew. Suje ahay ta ra atan anga ines a tinen, saa vad atan tatə Yesu. ³³ Tə dəzle à man sə ngaman Kəlakaşl-sa-Nga ata nà, tə daray anan Yesu tu do sə akar a cew ataya pə dədom à man ata awan, do kərtek a tə alay puway, do hinen tə alay gula, Yesu à mamasl a tinen.

³⁴ Yesu a gan amboh anà Mbərom, a wa: «Bəbay uno, pəsen atan anan ines a tinen, anga ta san way a tinen a sa ga həna ata bay.»

Suje ahay tə gəzla anan zana a Yesu ahay à wulen a tinen ahay inde, ta sa ga apan caca.

³⁵ Aday do a mə tavay aya à man ata awan, tinen apan ti ca ide həməcəcce. Bahay sə Yahuda aya inde ite, tinen apan ti təra anan Yesu à məndək, ta wa: «Kə təkək anan do azar aya asanaw! Kak winen Almasihu, do a Mbərom mə walay saa tam anan do a acəkan nà, à mbar a zek anahan a ite bidaw?»

³⁶ Suje ahay dukwen tə hədəken ayak pə cakay, sa jan ayak 'am sə suwat. Tə varan ayak way mə kwasay a inde, aday sərekeke re aday à sa. Ta jan: ³⁷ «Kak iken bahay sə Yahuda ahay nà, tam anan nga anak a kutok bidaw?»

³⁸ Tə vinde way pə pəlungwad, ta wa: «Həna anan nà, bahay sə Yahuda ahay.» Aday tə tapak anan ayak pa nga sə dədom a mə zləngad ata awan.

³⁹ Natiya, do kərtek à wulen su do sə akar a mə daray aya pə dədom ata awan, a gənaahan à Yesu ite, a wa: «Na wa iken nà, Almasihu ba? Ənga, tam a zek anak, aday kà tam manay ite bidaw?»

⁴⁰ Əna do anahan a hinen ata a gafan ayak apan 'am, a wa: «Iken nà, kə jəjaran anà Mbərom itəbay daw? Anga iken dukwen do ma ban a kawa winen a re asanaw! ⁴¹ Mənumo da sa dəcə a anan nà, tədə anga

* 23:30 Ca pə Hose'a 10.8.

ines anumō sa ga ata awan. Əna winen nà, kà gak awan itəbay asanaw!»

⁴² Natiya, dōwan ata a jan à Yesu, a wa: «Ka sak a nay ahay tə mazlaḅ sə bahay anak a nà, aday kem, kə bayak upo ite.»

⁴³ Yesu a mbəḁahan apan kutok, a wa: «Nen apan ni jak tə dīdem a həna: Pə luvon a sə biten a anan, dī zlumo à jerne a Mbərom inde.»

*Amac a Yesu
Mata 27.45-46; Markus 15.33-41;
Yuhana 19.28-30*

⁴⁴⁻⁴⁵ Natiya awan, à man ipec inde nà, luvon a ga pə daliyugo fok takəḁimbom, hus à njamde maakan.

Aday zana sə gəzla man sə njahay a Mbərom pi zek wa tu dō ahay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom ata, a ngəraw à mamasl a wa əndem. ⁴⁶ Yesu a zlah tə məgalak awan, a wa: «Bəbay uno, ni mbəsakak anan ayak sifa uno à alay anak inde.†»

Pə dəḁa anà 'am anahan ata wa nà, a mac way anahan.

⁴⁷ Bahay sə suje sa man ataya ata, a canan à way a sə təra ata nà, a həran nga anà Mbərom, a wa: «Dowan a anan nà, winen dō dīdek a acəkan.»

⁴⁸ Dō sa nay sa cak ayak apan ataya fok tə canan à way a sə təra ì idé a tinen inde ata nà, kuwaya fok a haw way anahan gərləhlah ta nga mugo. ⁴⁹ Əna dō sa san anan ataya pi zek tə uwar sə pərahan ahay azar kwa à Galile wa ataya, tə tavay zad, ta ca pə way a sə təra ataya awan.

*Tə gəḁa anan Yesu à məkə
Mata 27.57-61; Markus 15.42-47;
Yuhana 19.38-42*

⁵⁰⁻⁵¹ Natiya kutok, dōwan a inde tə ngaman Yusufu, winen dō sə Arimatiya ahay pə daliyugo sə Yahudiya. Winen apan i ba bahay a Mbərom. Winen dō dīdek a pa 'am a Mbərom. Abay winen nà, dō kərtek à wulen su dō sa gan sariya anà Yesu ataya awan, əna winen nə kə təmahak 'am a tinen ata itəbay.

⁵² A zla à man a Pilatu saa cəce panan cəved sə gəḁa məsinde a Yesu aday ì sa la anan. ⁵³ A njad cəved ata kutok nà, a zla, a dazay anan ahay məsinde a Yesu pə dədom

mə zləngad ata wa. A nga apan rəkot a inde, a dəfak anan ayak à jəvay ma la a à jama inde, à man a aday kula tə dəfak ayak uda məsinde bay ata awan. ⁵⁴ Way ata a təra nà, ta pac sə dezele, aday defefe luvon sa man uda winen apan i slay uda bəse.

⁵⁵ Uwar sə pərahan ahay azar anà Yesu kwa ahay à Galile wa ataya tə pərahan azar anà Yusufu dezl pa 'am jəvay, aday ta ca pa sə dəfak anan ayak Yesu à məkə inde ata awan. ⁵⁶ Aday ta ma way a tinen agay, tə lavay a zek tə amar sə wurdə sə rəbas lele dun'a ata awan. Aday ta man uda awan pə luvon sa man uda awan, kawa ana Tawrita a Musa sə dakan atan anan.

24

*Yesu a slabakay ahay à məkə wa
Mata 28.1-10; Markus 16.1-8; Yuhana 20.1-10*

¹ Ta pac sə zaka* kutok, pərek duwdew, uwar ataya tə wule pa 'am jəvay. Ta zla anan tə amar a tinen sə lavak anan ayak zek ata kutok. ² Tə dəzle nà, ta tan ayak à nga anà bələlen mə bətukwal a pa 'am jəvay wa, mə jəkay awan. ³ Ta zla à jəvay ata inde† mərəh kutok, əna ta tak anan à nga anà zek sə məsinde a Yesu Ba Məduwen bay re. ⁴ A gan atan nà, wurdəḁəsdəssa.

Kwayan'a, dōwan aya inde cew ta kan atan zek. Aday tinen tə zana aya pi zek, a dav nà, herre kwedekkwedek. ⁵ Uwar ataya tə canan à dōwan a cew ataya cəna, ta ma nga sə jəjar, tə rihe nga a tinen ahay ù vō.

Cəna, dō ataya ta jan atan: «Waka dō nə tə sifa coy asənə, kə pəlen anan à wulen sə məsinde ahay wa nà, angama mba asanaw? ⁶ Winen inde à man a anan sabay. Kə slabakak ahay à məkə wa. Bayiken pa 'am anahan a sa jak ikwen à alay a kwanay à Galile ata awan. A wa: ⁷ «Təktek, nen, Wan su Dō nà, ni slahay à alay su dō sə atahasl ahay inde, ti darak ayak nen pə dədom mə zləngad awan. Aday pə luvon maakan a anahan a nà, ni slabakay ahay à wulen sə məsinde ahay wa.»

⁸ Natiya, 'am a Yesu a sa jan atan ata a man atan ahay à nga inde kutok.

† 23:46 Ca pə Jabuurā 31.6. * 24:1 Zaka nà, tə ngaman Zlaba re. † 24:3 Jəvay a tinen ma la a ù kon inde kawa doh. Anga nan ta mba apan sa zla uda awan.

⁹ Coy, ta may way a tinen pa 'am jøvay wa, tə dakan anan ləbara ata anà njavar a Yesu a kuro nga kərtek ataya awan, aday anà azar su dō ahay a fok re. ¹⁰ Sa man anan ləbara ata anà dō maslan ataya nà, Mariyama sə Magədala, tə Yuwana, aday tə Mariyama, may a Yakuba, aday uwar a azar a sə pərahan atan ayak azar ataya re.

¹¹ Dō ataya tə sləne ləbara sa 'am ata cəna, tə dəfak apan nga bay. A ga patan nà, kawa uwar ataya ta jan atan nà, 'am sə uwar ahay kəriya awan.

¹² Əna Piyer nà, a slabak, a haw pa 'am jøvay. A dəzle cəna, a zərdek ayak ide à jøvay inde. Awan uda ibay. Mə mbəsak a nà, zana vərre gərəvve kəriya awan. A zla agay, əna way ata a gan nə wurdədəsdəssa hwiya.

*Pə cəved sa zla à Emawus
Markus 16.12-13*

¹³ Ta pac ata kərtek awan, dō ahay cew à wulen sə njavar anahan ataya wa, tinen apan ti zla à wulen su doh a inde sə ngaman Emawus ata awan, dərən pi zek wa tə Urəsalima nà, i ga way sə kilomiter kuro nga kərtek. ¹⁴ Tinen apan ti zla nà, ti kad bala pə ləbara su way a sə təra ata kurkwer.

¹⁵ Tinen apan ti kad bala a tinen ata mba cəna, degeslef Yesu a njadək atan ayak pə cəved. Ta zla pə kərtek awan. ¹⁶ Tə canak anan à Yesu, əna awan a kə nahak atan pə ide. Anga nan, tə sənək a bay.

¹⁷ Yesu a cəce patan wa, a wa: «Kə kiden bala pa ma à cəved wa anaw?»

Tə tavay jərem ma ga mugo aya awan. ¹⁸ Dowan a kərtek a sə ngaman Keliyupas ata a mbədahan apan, a wa: «Dō sə Urəsalima ahay fok ta san pə way a sə təra à luvon a anaya inde kutok nà, sa san apan ite bay nə, iken kərtek kələdaw?»

¹⁹ Yesu a cəce patan wa, a wa: «Ma sə təra anaw?»

Tə mbədahan apan: «Way sə təra pə Yesu, dō sə Nazaratu ata awan. Winen nə dō maja'am a Mbərom. Dō tə məgala si mer su way a, aday tə mazlaḅ sa 'am a, pa 'am a Mbərom aday pa 'am sə dō ahay fok re.

²⁰ Bahay sə gədan dungo anà way ahay pi zek tu dō sə lavan umō nga ahay, ta ban anan, tə varan anan anà Ruma ahay, ta gan

sariya saa vad anan, tə darak anan ayak pə dədom. ²¹ Abay manay mə jalay nà, winen nə dō saa tam anan Isəra'ila ahay. Aday way a sə təra apan ata dukwen hənə kə gak way sə luvon maakan re. ²² Natiya dukwen, uwar sə əga manay ahay tə vawak umō nga wadan wadan, anga sə duwdew a anan tə wulek pa 'am jøvay, ²³ əna ta tak anan à nga anà məsinde anahan a à jøvay inde sabay re. Ta may agay, ta jan umō ləbara awan, ta wa: «Maslay a Mbərom ahay ta kan umō zek, ta jan umō nà, winen inde tə sifa awan!» ²⁴ Aday, dō sə əga manay ahay ta zlak saa cay ide pa 'am jøvay ata wa dukwen, ta tan ayak à nga anà way a kawa ana uwar ataya sa jan umō, əna ta tak anan à nga anà məsinde a bay re.»

²⁵ Natiya, Yesu a jan atan kutok, a wa: «Hey, kwanay dō sa san awan bay ahay, dō mənok aya sa daf nga pa 'am ana dō maja'am a Mbərom ahay! ²⁶ Abay Almasihu i sa zla à mazlaḅ sə bahay anahan inde nà, təktek i ga dəcə ndəlekeke aday bidaw?»

²⁷ Aday a dakan atan anan 'am kawa ma jay a pə winen à Deftere a Mbərom inde, ata a dazlan ahay à deftere a Musa ahay wa, hus anan à deftere su dō maja'am a Mbərom ahay inde fok.

²⁸ Natiya, tinen apan ti dəzle à wulen su doh a tinen saa zla uda ata bəse nà, Yesu a ga kawa i zla way anahan ta man hinen. ²⁹ Əna ta ngam à zla patan wa bay. Ta jan nà: «Pac kə slahak ù doh aday luvon winen apan i ga bəse kutok nə, suwan njahuko à man a anan.» Yesu a may ahay, a njahay tə tinen.

³⁰ A alay sa pa way nà, Yesu a gəba tapa sə pen, a ngəran anà Mbərom, a gəzla anan tapa sə pen ata i zek wa, a varan atan anan.

³¹ Natiya, ide a cəden atan lele, ta san anan kutok. Cəna sawayah a zla pa man sə ide a tinen wa. ³² Ta jan i zek ahay kutok, ta wa: «Kawa anahan sa jak umō ahay 'am pə cəved wa, aday sə dəkak umō anan 'am sə Deftere a Mbərom ata nà, a gak umō ahay nə mbadada bidaw?»

³³ Tə slabak kwayan'a, ta ma à Urəsalima. Ta tan ayak à nga anà njavar anahan ahay kuro nga kərtek ataya, tu dō azar aya mə halay nga awan.

³⁴ Do a mə halay nga ataya ta jan ù dō cew ataya kwayan'a, ta wa: «Yesu Ba Məduwen kə slabakak ahay acəkan, bina Simon kə canak anan!»

³⁵ Do a cew ataya ite tə təkəren anə dō ataya way sə təran atan ayak pə cəved wa, aday taa san a Yesu nà, à alay a winen sə gəzla anan tapa sə pen ata awan.

Yesu a kan zek anə njavar anahan ahay Mata 28.16-20; Markus 16.14-18; Yuhana 20.19-23; Mer su way ahay 1.6-8

³⁶ Tinen apan ti ja 'am ata mba kutok, Yesu a tavay jek à wulen a tinen inde. A jan atan, a wa: «Zay à tərak ikwen.»

³⁷ Cəna, tanday mbac a slahay patan wa, zlawan a gan atan. Tə bayak, i ga nə tə canan anə mədahan.

³⁸ A jan atan nà: «Kə jəjiren nà, angamaw? Kwanay a fok kə bayiken way à nga a kwanay inde cuwcew nà, angamaw?»

³⁹ Cen pə alay uno tə saray uno ahay. Həna anan nà, nen awan. Limen uno, cen upo. Mədahan nà, kəlakasl tə sluwed si zek inde apan ibay. Əna, kə cinen uno həna nà, matana bay asanaw!»

⁴⁰ A jan atan 'am ata nà, a kan atan anan alay anahan ahay pi zek tə saray anahan ahay. ⁴¹ Ta mbak apan sa daf nga pə way ata fan bay, anga ataslay mível a tinen a kə zalak, aday way ata a gan atan masuwayan re. Yesu a cəce patan wa kutok, a wa: «Way sa pa inde pikwen daw?» ⁴² Tə varan ahay kələf ma vak aya mənjoek. ⁴³ A gəba, a rac i idə a tinen a inde.

⁴⁴ A jan atan: «Həna anan nà, way nen sə dəkak ikwen anan, à alay a nen inde tə kwanay mba ata awan. Abay way aya inde mə vinde a pi nen à Tawrita a Musa, tə deftere ana dō maja'am a Mbərom ahay, tə Jabura ahay. Təktek way ataya fok tē təra.»

⁴⁵ A təban atan anə abayak nga a tinen, aday tē san 'am sə Deftere a Mbərom. ⁴⁶ A jan atan: «Mə vinde à Deftere a Mbərom inde nà, natiya. Təktek Almasihu nà, i ga dəce, aday i slabakay à məke wa pə luvon maakan awan. ⁴⁷ Ti wazay à mazlaḅ sə sləmay anahan inde pə dāliyugo fok, i dazlan nà, à Urəsalima wa, ti ja: “Mbədihən anan ləen anə ines a kwanay ahay, aday Mbərom i pəsek ikwen anan.”

⁴⁸ Saa side anan way ataya nə kwanay awan. ⁴⁹ Azanan nà, nen a, ni slənak ikwen ahay way a, kawa ana Bəbay uno sə zlapak ikwen anan ata awan. Əna, njihen à wulen su doh sə Urəsalima hus pə luvon a ni slənak ikwen ahay məgala sa nay à mburom wa ata aday.»

Yesu a ján à mburom

Markus 16.19-20; Mer su way ahay 1.9-

¹¹ ⁵⁰ Yesu a zla atan à wulen su doh wa. Ta zla bəse tə Baytiniya. A cakaf alay à mburom, a daf patan ngama. ⁵¹ A alay a winen apan i daf patan ngama ata mba cəna, a ján à wulen a tinen wa. Mbərom a gəbak anan ayak à man anahan.

⁵² Tinen ite tə həran nga anə Yesu, aday ta ma à Urəsalima tə ataslay mível a bayak awan. ⁵³ Ta taa zla ù doh sə mazlaḅ a Mbərom nà, pac pac, sa taa həran nga anə Mbərom.

Ləbara mugom a kawa ana Yuhana sə vinde anan ata awan Adakay way pə deftere a anan

Yuhana a taker anan ləbara a Yesu nà, tə cəved anahan cara, bina kawa deftere azar aya sə taker anan ata bay. A gəba mer su way a Yesu masuwayan aya cuwbe, anga sə taker anan atətak way a Yesu, aday sə dakay anan nà, Yesu nə wayaw. A wulen sə atətak way a anaya kutok, Yesu a gəba minje sə way ahay kawa a'am, jiyjay, məsudoh, pen, do sə jugwar təman, sə dakay anan winen aday nà, winen wayaw.

Nga sa 'am ahay

Yesu nə winen wayaw (1.1-51)

Masuwayan a Yesu ahay cuwbe (2.1 - 11.44)

Luvon a Yesu mədakwidok aya pə daliyugo (11.45 - 19.42)

Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay (20.1 - 21.25)

Almasihu Yesu nà, winen nə 'am a Mbərom

¹ Mama'am awan, abay Mbərom kə ndakak daliyugo fan bay ata nà, dōwan a inde tə ngaman 'am. 'Am ata nà, tinen tə Mbərom nə maya awan, aday winen nə, Mbərom. ² Tinen tə Mbərom a nà, pə dālen a wa maya kurre wanahan. ³ Ta 'am ata nà, Mbərom a ndakay anan way ahay kəzlek. Way mə ndakay a mənjenja 'am ata nà, ibay. ⁴ Sifa a nay ahay nà, à 'am ata wa. A tərən anà dō sə daliyugo ahay nà, jiyjay. ⁵ Abay luvon nà, inde wanahan, jiyjay ata a dav uda awan, aday luvon a mba apan sə mbacay anan bay.

⁶ Natiya, Mbərom a slənay ahay dōwan a inde tə ngaman Yuhana. ⁷ Yuhana a nay ahay kawa side, sə dakan anan jiyjay ata anà dō sə daliyugo ahay, aday tã daf apan nga. ⁸ Yuhana ta nga anahan a nà, winen jiyjay ata bay. Əna, a nay saa ga side sə dakay anan nə jiyjay ata awan. ⁹ Jiyjay a guzgwez ata, winen apan i nay ahay pə daliyugo, sə dəvan anà dō ahay kəzlek.

¹⁰ 'Am ata nà, abay winen inde pə daliyugo. Mbərom a ndakay daliyugo a nà, tə winen awan. Əna dō sə daliyugo ahay təkede tə sənək anan bay. ¹¹ A nay ahay nà, pə daliyugo anahan a wanahan, əna dō anahan aya dukwen tə təmahak anan bay. ¹² Cəkəbay, dō azar aya nà, tə təmahak anan, tə dafak apan nga. Anà dō ataya nà, 'am ata kə varak atan cəved sə təra atan wan ana Mbərom ahay. ¹³ Tə təra wan a Mbərom ahay nà, pə ruhom si zek bay, pa sə wahay sə bəbay ahay bay. Tə təra nà, anga Mbərom kə tərək bəbay a tinen coy.

¹⁴ 'Am ata a təra dō ti zek awan, kə njahak à wulen a manay. Mə canak anan anà mazlaḅ anahan awan. A njad mazlaḅ ata nà, anga winen a nà, wan ana Bəbay Mbərom, winen wan mənduwel awan. Mbərom a kay anan ahay sumor anahan tə didem anahan ahay fok nà, tə winen awan.

¹⁵ Yuhana kə jak apan tə məgalak awan, a wa: «Winen nà, dō, nen sa jak ikwen, na wa: “Do inde i nay ahay à dəba uno wa, əna winen nà, a zalay nen asa, anga à alay a nen mə wahay a fan bay dukwen nà, winen inde coy.”»

¹⁶ Mənuko a jiya də njadək sumor à alay anahan wa, sumor pa nga sə sumor. ¹⁷ Mbərom a varak uko anan ahay Tawrita nà, tə alay ana Musa. Əna sumor a Mbərom tə didem anahan nà, a kay atan ahay anà dō ahay tə alay ana Yesu Almasihu. ¹⁸ Mbərom a aday nà, dōwan kula kə canak anan bay. Əna, wan anahan a mənduwel ata, winen mə njahay a tə Bəbay anahan maya awan, winen kə kak uko anan ahay Mbərom awan.

Side ana Yuhana, dō sa gan baptisma à dō ahay

Mata 3.1-12; Markus 1.1-8; Lukas 3.1-18

¹⁹ Side ana Yuhana a dazlan nà, natiya awan: Pa pac a inde nà, məced sə Yahuda ahay tə slənay ahay dō sə gədan dūngo anà way anga Mbərom ahay kwa à Urəsalima wa, tinen pə kərtek a tu dō sa man atan zek ù doh sə mazlaḅ a Mbərom ahay. Tə cəce pə Yuhana wa, ta wa: «Iken nà, iken wayaw?»

²⁰ Yuhana dukwen kə məmanak atan anan bay, a jan atan anan ngəlarak, a wa: «Nen nà, Almasihu bay.»

²¹ Tə cəce panan asa, ta wa: «Aday iken nə waya kutok anaw? Iken nə Eliya kələdaw?»

Yuhana a mbəđahan atan apan, a wa: «A'ay. Nen nà, Eliya bay.»

Ta jan, ta wa: «Yo, iken nə do maja'am a Mbərom, manay sa ba ata daw?»

Yuhana a wa: «A'ay, matanan bay!»

²² Do ataya ta jan kutok, ta wa: «Siya, aday iken nə wayaw? A nan umo sa man ayak 'am anà do sə slənay manay ahay. Ka jan anà nga anak a nà, iken wayaw?»

²³ Yuhana a mbəđahan atan apan asa, a wa: «Nen nà, do mbala ana do maja'am a Mbərom Ezaya sa jəka:

“Dowan a inde, winen apan i zlah à saf inde à kiđe, a wa:

Ten anan cəved anga Bahay winen apan i nay.

Ten anan cəved ata mə tavay nga a fəhhe lele.*”»

²⁴ Aday à wulen su do mə slənay a pə cakay ana Yuhana ataya nà, Farisa ahay uda awan. ²⁵ Tə cəce panan, ta wa: «Kak iken Almasihu bay, iken Eliya bay, aday do maja'am a Mbərom hinen ata bay re nà, ka gan baptisma anà do ahay angamaw?»

²⁶ Yuhana a mbəđahan atan apan, a wa: «Nen na gak ikwen baptisma nà, tə a'am. Əna, do inde à wulen a kwanay, kə sənən a bay, ²⁷ i nay ahay à dəba uno wa. Nen na slak sə pəsakan anan liber sə təkarak anahan bay.»

²⁸ Natiya, way a anaya fok a təra nà, à wulen su doh sə ngaman Baytiniya ata awan, pə day uho sə zlinger sə Urdon, à man ana Yuhana sa gan baptisma anà do ahay ata awan.

Yesu nà, wan sə təman ana Mbərom

²⁹ Idə a cəde sidew a cəna, Yuhana a canan ayak anà Yesu winen apan i zlak ayak. A wa: «Tiya, wan sə təman ana Mbərom saa pəse anan atahasl sə daliyugo ata awan! ³⁰ Winen nà, dowan a nen sa jak ikwen, na wa: “Dowan a inde, i nay ahay à dəba uno wa, a zalay nen, anga à alay a nen mə wahay a fan bay dukwen nà, winen nà, winen inde coy.” ³¹ Winen wayaw nà, abay na san bay. Əna, na nay saa gan baptisma

anà do sə Isəra'ila ahay nà, aday tã san anan lele.»

³² Yuhana a ga apan side asa, a wa: «Nə canan anà Apasay a Mbərom a dazay à bagəbaga mburom wa kawa badəbada, a njahay apan. ³³ Abay na san winen nə wayaw bay. Əna Mbərom, do sə slənay ahay nen sa ga baptisma tə a'am ata, kà jak uno, a wa: “Ki canan anà Apasay i dazay ahay pu do, i njahay apan. Dowan ata nà, i ga baptisma tə Apasay Cəncan awan.”»

³⁴ Yuhana a ja asa, a wa: «Nə canak anan acəkan. Winen nə Wan a Mbərom. Ni side 'am ata awan.»

Njavar a Yesu mama'am aya awan

³⁵ Natiya kutok, idə a cəde sidew a nà, Yuhana winen mə tavay a à man ata tə njavar anahan ahay cew. ³⁶ A canan à Yesu winen apan i bar ta man ata nà, a ja, a wa: «Cen apan! Wan sə təman a Mbərom, winen tiya.»

³⁷ Njavar a Yuhana cew ataya tə sləne 'am ata cəna, tə pərahan azar anà Yesu. ³⁸ Yesu a ma idə à dəba nà, a canan atan ayak, tinen apan ti pərahan azar nà, a cəce patan wa: «Kə pəlen maw?»

Ta jan: «*Rabi*, man sə njahay anak ahaw?» Ta 'am a tinen «*Rabi*» a nan sa ja nà, «Miter».

³⁹ Yesu a jan atan, a wa: «Hayak ikwen ahay! Kà ni cen apan!»

Ta zla pə kərtek awan, tə canan à man sə njahay ana Yesu. A təra nà, tə njamde fudə. A alay ata, tə təfek pi zek jiga hus à suko.

⁴⁰ Natiya, do a cew a sə sləne side aday sə pərahan azar anà Yesu ataya nà, dowan a inde kərtek, tə ngaman Andəre, mərak ana Simon Piyer. ⁴¹ Natiya, Andəre a zla a pəlay anan mərak anahan Simon, a jan: «Manay mə njadak anan Almasihu!» Almasihu ta 'am hinen nə Kristo. A nan sa ja nə do ma ga amar awan.

⁴² Andəre a lagay anan Simon pə cakay ana Yesu. Yesu a canan nà, a zəzor anan, a jan, a wa: «Iken nà, Simon wan ana Yuhana bidaw? Pa 'am azanan nà, sləmay anak i i təra nə Kefas.» Ta 'am a tinen, Kefas a nan sa ja nà, pəkərad.†

Yesu a ngaman anà atə Filip tə Nataniyel

* 1:23 Ca pə Esaaya 40.3. † 1:42 Ta 'am hinen dukwen, Kefas a nan sa ja Piyer.

⁴³ Sidew a nà, a nan anà Yesu sa zla pə daliyugo sə Galile. Tə zlangay tə Filip, a jan: «Pəruho azar!» ⁴⁴ Filip a aday nà, winen Baytisada ahay, tinen ù kon kərtek a tatə Piyer tə mərak anahan Andəre.

⁴⁵ Filip a zla à man ana Nataniyel ite, a jan: «Dowan a aday atə Musa tu dō maja'am ana Mbərom ahay sə vinde apan à Deftere inde ata nà, mən njadak anan kutok. Winen nə Yesu wan ana Yusufu, dō sə Nazaratu ahay.»

⁴⁶ Nataniyel a jan apan, a wa: «Kak way lele a nà, i nay ahay à Nazaratu wa daw?»

Filip a jan: «Hayak ahay, ca apan!»

⁴⁷ Yesu a canan anà Nataniyel nà, winen apan i nay ahay pə cakay anahan, a ja, a wa: «Cen apan! Do sə Isəra'ila dīdem a, aday a njəkan uda anà dō itəbay ata həna!»

⁴⁸ Nataniyel a cəce pə Yesu wa, a wa: «Ka san nen ta maw?»

Yesu a mbədahan apan, a wa: «Kurre, Filip dukwen kə ngamak anak fan bay ata nà, nə canak nà, iken ù vo sə buway mba.»

⁴⁹ Nataniyel a jan apan kutok: «Miter, iken nə Wan ana Mbərom. Bahay sə Isəra'ila nà, iken.»

⁵⁰ Yesu a mbədahan apan asa, a wa: «Ka daf upo nga nà, anga nen sa jak, na wa: Nə canak anak ù vo sə buway ata, bidaw? Ki i canan anà way ahay sə zalay həna anan tə məduwen aya mba. ⁵¹ Ni jak tə dīdem a nà: Ki i cinen anan anà bagəbaga mburom mə təba awan, aday ki cinen anan anà maslay a Mbərom ahay ti ján, ti dazay ti nen, Wan su Do.‡»

2

Azar uko sə gəba dalay à Kana

¹ Yawa, luvon cew pə dəba anahan a wa nà, azar uko sə gəba dalay a təra à Kana, pə daliyugo sə Galile. May ana Yesu winen inde à man ata awan. ² Dukwen tə ngamak atan ayak anà atə Yesu tə njavar anahan ahay à man ata re.

³ A alay sa sa mahay sə azar uko kutok, mahay a ndav pə dō ahay wa. Anga nan, may a Yesu a jan, a wa: «Mahay inde pə dō ahay sabay!»

⁴ Yesu a mbədahan apan, a jan, a wa: «Uwar a anan, kə vuwo nga ti mer su way ata nə angamaw? Alay uno kə slak fan bay.»

⁵ May anahan a jan anà dō si mer su way ahay, a wa: «Gen kawa anahan saa jak ikwen ata fok!»

⁶ Matanan, tugoy su kon ahay inde à man ata ma la aya mbərka sa taa pak uda a'am. Kərtek sə tugoy ataya nà, a gəba a'am i ga way sə liter səkat, kawa sa ja bine siwaw nà, kəlawə mbərka. Tə a'am sə tugoy ataya awan, Yahuda ahay ta taa banay anan saray, zek, tə cakađ a way, kawa sə pəra a tinen ahay.

⁷ Yesu a jan anà dō sa ga mer su way ahay: «Rihen anan tugoy a anaya tə a'am.» Tə ngahay a'am awan, ta rah anan tugoy ataya cesl cesl. ⁸ Yesu a ja kutok: «Həna nà, ngihen ahay wa asa, zlen anan anan ayak anà bahay sə azar uko.» Ta ga kawa anahan sa jan atan ata awan.

⁹ Bahay sə azar uko ata, a tukom anan nà, kə tərak mahay coy. Əna, winen nà, a san sa jəka mahay a, a nay ahay nə tə wura wa anaw bay. Sa san nà, dō sə ngahay ataya dəkdek. A ngaman ayak anà dō sə gəba dalay ata awan, a jan: ¹⁰ «Abay dō ahay ta taa lahan anan anà dō ahay nà, mahay mugom awan. Kagasl, mahay kə vawak atan nga nà, ti var winen mugom a bay ata awan. Aka aday iken nà, kə dərək anan mugom awan hus həna nə kəkəməw?»

¹¹ Natiya awan, masuwayan ana Yesu sa ga mama'am awan, a təra nà, à wulen su doh sə Kana, pə daliyugo sə Galile. A kay anan ahay mazlađ anahan, aday njavar anahan ahay ta daf apan nga.

¹² Pə dəba anahan a wa, ta zla way a tinen à wulen su doh sə Kafarnahum tatə may anahan tə mərak anahan ahay pi zek tə njavar anahan ahay, aday tə njahay à man ata luvon ahay mənəcək ca.

Yesu a razl dō sa ga masa ahay ù doh sə mazlađ a Mbərom wa

Mata 21.12-13; Markus 11.15-17; Lukas 19.45-46

¹³ Natiya, alay sə azar uko sə Pasəka ana Yahuda ahay i sa dəzley bəse nà, Yesu a zla

‡ 1:51 Yesu a nan sa ja nà, winen kawa səsala sa zla à mburom.

à Urəsalima kutok. ¹⁴ A njadək ayak ù doh sə mazlaḅ a Mbərom à man ata nà, do sa ga masa ahay. Do hinen ahay tə sukom anan way ta sla ahay, tə təman ahay, tə kurkudok ahay, aday do a azar aya nə, do sə bəmbad dala ahay. Tinen a fok mə njahay aya pə tabal a tinen ahay.

¹⁵ Natiya kutok, Yesu a japay anan 'am sə liḅer ahay, aday a təra anan məkiḅek awan, a rəzlay atan ahay gənaw ahay uho: sla ahay, təman ahay. A dazlan, a guce anan dala a tinen ataya à məndək, a hərok anan tabal su do sə bəmbad dala ataya fok. ¹⁶ A jan anà do sə kurkudok ahay re, a wa: «Zlen anan awan anaya à man a anan wa. Kə tərən anan doh ana Bəbay uno doh sa ga uda masa bay.»

¹⁷ Njavar anahan ahay ta ma nga sə jalay pa 'am ma ja a à Deftere inde ata awan. 'Am ata a wa: «Asan zek su doh anak nà, winen apan i ban à mivél uno inde bayak a kawa uko.*»

¹⁸ Bahay sə Yahuda ahay tə cəce pə Yesu wa kutok, ta wa: «Gədan anak inde sa ga way ataya daw? Əna ga masuwayan, aday mā san gədan inde apək matana acəkan.»

¹⁹ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Mbəzlen anan doh sə mazlaḅ a Mbərom a anan. Aday nen ni han anan maza à luvon maakan inde.»

²⁰ Ta jan, ta wa: «Do ahay ta han doh a anan nà, ava ahay ta gak kwa kuro fudó nga mbərka. Aday iken nà, ki han anan à luvon maakan inde kələdaw?»

²¹ Yesu a ga minje tu doh ata nà, pi zek anahan. ²² Pə dəḅa ana Yesu sə slabakay ahay à məkə wa nà, njavar anahan ahay tə jalay pa 'am anahan ataya jiga awan. Ta daf nga pa 'am ma ja à Deftere a Mbərom inde ataya awan, aday ta daf nga pa 'am anahan ata awan.

Yesu a san way sə mivél sə do ahay zle fok

²³ Natiya awan, à alay sə azar uko sə Pasəka ata fok nà, Yesu a njahay à Urəsalima à man ata awan. Do ahay bayak a tə dafək apan nga, anga tə canək anan anà masuwayan anahan ahay sa ga. ²⁴ Aya əna, Yesu kə ngəmak sa daf patan nga bay, anga winen a san ajalay nga su do ahay zle

kəzlek. ²⁵ Yesu kə pəlak sa jəka dowan à dakan anan ajalay nga su do kwa mənjoək bay, anga a san way sə mivél sə do ahay zle fok.

3

Atə Yesu tə Nikodemus

¹ Dowan inde à wulən sə Farisa ahay inde, tə ngaman Nikodemus. Dowan ata nà, winen do kərtek à wulən sə məcəd sə Yahuda ahay inde. ² Nikodemus kutok, a nay ahay pə cakay ana Yesu sə luvon. A jan a wa: «Rabi*, na san zle, iken nà, miter ana Mbərom sə slənay ahay, anga kula dowan kə gak masuwayan sə way kawa ananak ite nà, ibay. Kak si Mbərom winen tə dowan ata awan.»

³ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Nen apan ni jak tə dīdem a həna: Do zənzen a nà, i mba apan sa zla à bahay a Mbərom inde bay, kak si i təra do mə wahay a mə slala cew a aday.»

⁴ Nikodemus a cəce panan kutok a wa: «Do kə gak məduwer coy nà, i njad ti wahay anan maza awan nà, kəkəməw? Dowan ata i njad sa ma à kutov ana may anahan maza awan, aday may anahan i wahay anan asa kələdaw?»

⁵ Yesu a jan: «Nen apan ni jak tə dīdem a həna: Kak dowan a mə wahay a miza tə a'am bay, aday tə Apasay Cəncan awan bay cəna, dowan ata i mba apan sa zla à bahay ana Mbərom inde bay. ⁶ Do sə daliyugo ahay tinen apan ti wahay, əna tə wahay nə zek dəkdek. Aday do mə wahay a tə Apasay Cəncan ataya nà, tinen do ana Apasay Cəncan aya awan. ⁷ 'Am a anan à gak masuwayan adəka bay. Kawa anuno sa jak, bəlaray tə wahay kwanay tə slala cew a aday. ⁸ Mad a ḅal nà, à man anahan kawa sa gan may. Kə sləne zle, əna ka san sa jəka a nay awanaw bay. A zla nə ahaw dukwen, ka san man anahan a bay re. Do mə wahay a tə Apasay Cəncan awan a dukwen a təra nà, matanan re.»

⁹ Nikodemus a cəce maza awan pə Yesu, a wa: «I sa njad zek ata nà, kəkəmə kəlanaw?»

¹⁰ Yesu a mbədahan apan: «Iken adəka nà, miter sə Yahuda ahay, əna ka san way

* 2:17 Ca pə Jabuura 69.10. * 3:2 Rabi: Rabi nà, ta 'am sə Aramayak. A nan sa ja nà, Miter.

ataya bay kələdaw? ¹¹ Nen apan ni jak tē dīdem a hēna: Manay mē tēker nā, way ana manay sa san. Manay apan mi side dukwen way ana manay sē canan tē idē a manay. Əna hwiya kē tēmihen side a manay bay. ¹² A alay a nē təkerek ikwen way sē daliyugo ahay nā, kē dəfen upo nga bay. Hēna ni dākak ikwen anan way saa tēra à mburom, ki i mben apan sa daf nga pa 'am uno ahay kəkəma kutok anaw?

¹³ «Dowan saa zla kula à bagəbaga mburom nā, ibay. Si nen, Wan su Do, sa nay ahay à mburom wa. ¹⁴ Kawa ana Musa sē laway dədew sē rəslom dəzdaz a pə dədom à kiβe kwakwa ata nā, dō ahay ti laway nen, Wan su Do, dukwen matanan re.† ¹⁵ Aday kuwaya kē dəfak nga pa Wan su Do nā, i njad sifa sa ndav bay ata awan. ¹⁶ Mbərom nā, a pəlay anan daliyugo cəvedabay. Anga nan awan, a varay anan wan anahan mənduwel a coy. Natiya kutok, kuwaya kē təmahak sa daf nga pa wan ata nā, i lize bay, əna i njad sifa sa ndav bay ata awan. ¹⁷ Mbərom a slənay ahay wan anahan nā, sa nay saa gan sariya sa ban anan dō sē daliyugo ahay bay. Əna a nay sa tam anan dō sē daliyugo ahay adəka.

¹⁸ «Kuwaya kē təmahak sa daf nga pa Wan a Mbərom nā, sariya inde saa ban anan sabay. Aday dōwan a kē təmahak sa daf nga pa wan a Mbərom a mənduwel ata bay ite nā, winen kē slahak à sariya inde coy adəka. ¹⁹ Sariya ata aday nā, anga 'am a anan: Jiyjay a nay ahay pə daliyugo, əna dō sē daliyugo ahay tē pəlay luvon zal jiyjay, anga tinen apan ti ga nā, mer su way lelibay aya awan. ²⁰ Kuwaya winen apan i ga mer su way lelibay aya cəna, ata winen apan i nan idē anā jiyjay. I gan may sa nay à jiyjay inde bay, anga winen a jəjaran anā jiyjay saa kay anan mer su way anahan ma ga a à luvon inde ata awan. ²¹ Kuwaya, dōwan a kə gak mer su way sē dīdem nā, winen nā, i nay, i bar i idē jiyjay inde, anga aday jiyjay à dəvan pi mer su way anahan lele aya ma ga pa 'am a Mbərom.»

Atə Yesu tə Yuhana, dō sa ga baptisma ata awan

† 3:14 Ca pə Limle 21.

²² Natiya kutok, Yesu a zla way anahan pə daliyugo sē Yahudiya tē njavar anahan ahay. Tē njahay pi zek à man ata awan, aday a gan baptisma anā dō ahay.

²³ Yuhana ite winen apan i gan baptisma anā dō ahay à wulen su doh sē Aynun, anga a'am inde à man ata bayak awan. Aynun awan aday nā, dəren tē wulen su doh sē Salim bay. Do ahay bayak a ta zla pə cakay anahan saa gay ahay baptisma. ²⁴ A alay ata nā, Yuhana ma ban a à dangay fan bay.

²⁵ Pa pac a inde, njavar ana Yuhana ahay tu dō kərtek à wulen sē Yahuda ahay tinen apan ti vad uway pa 'am sē cəncan sē way ahay pi zek tē cəncan si zek. ²⁶ Anga nan, ta zla pə cakay ana Yuhana. Ta jan, ta wa: «Miter, dōwan a iken sē side apan, kē zlingen pa 'am zlinger sē Urdon ata nā, hēna winen dukwen, winen apan i gan baptisma anā dō ahay. Do ahay dukwen tinen apan ti zla fok pə cakay anahan.»

²⁷ Yuhana a mbədahan atan apan, a wa: «Dowan sa njad awan mənəna Mbərom a sē varan anan nā, ibay asanaw! ²⁸ Kwanay kē slənen anan 'am uno coy. Na jak: Nen nā, Almasihu bay, əna Mbərom a slənay nen nā, aday nē lahan pa 'am ca. ²⁹ Uwar nā, anā dō sē gəba dalay a way anahan. Aday car ana dō sē gəba dalay dukwen, a tavay uho saa pak sləmay. Kē slənek winen apan i nay coy nā, i taslay mivel ta 'am anahan aya fok. Matanan, nen nē taslay mivel dukwen nā, na. ³⁰ Natiya awan nā, məduwen uno à kac, mbala anahan à zəga adəka.»

Do sa nay ahay à bagəbaga mburom wa

³¹ «Do sa nay ahay à mburom wa nā, winen pa nga su dō a kəzlek. Do sē daliyugo ahay dukwen, tinen pə daliyugo. Ta ja nā, 'am sē daliyugo dəkdek. Do sa nay à bagəbaga mburom wa ata nā, winen pa nga sē dō ahay fok. ³² Way anahan sē canan tē way anahan sē sləne, a ga side dukwen pə way ataya awan. Əna dōwan sē tēma side anahan a nā, kwa kərtek ibay. ³³ Kuwaya kē təmahak side anahan nā, a san zle, Mbərom winen dō sē dīdek. ³⁴ Do maslan a Mbərom cəna, winen apan i ja dukwen 'am ana Mbərom, anga Mbərom a,

winen apan i rah anan tə Apasay anahan. ³⁵ Bəbay Mbərom nà, a pəlay wan anahan cəvedəbay. Kə varak anan gədan pa nga sə way ahay kəzlek. ³⁶ Kuwaya kə dəfak nga pa wan a Mbərom nà, kə njadək sifa sa ndav bay ata awan. Kuwaya kə təmahak anan Wan a Mbərom bay ite nà, i njad sifa kulibay, aday Mbərom i ga apan mivəl sə coy.»

4

Yesu tə uwar sə Samariya a inde pə kurok

¹ Farisa ahay tə sləne nà, Yesu winen apan i njad njavar ahay aday winen a gan baptisma anà do ahay a zalay Yuhana. ² Aday nà, Yesu a kə gak anan baptisma anà dōwan kwa kərtek bay. Sa ga mer su way ata nà, njavar anahan aya awan.

³ Yesu a sləne 'am a tinen ata cəna, a mbəsak daliyugo sə Yahudiya, a ma pə dəbə à Galile. ⁴ Anga nan, si i takas dukwen tu kon sə Samariya. ⁵ Natiya awan, a dəzle à wulen su doh a inde tə ngaman Sikar, bəse tə guvo ana Yakob a inde, a varan anan kwakwa anà wan anahan Yusufu.* ⁶ A man ata kutok, kurok ana Yakob inde.

Natiya kutok, man i pec a ga nà, Yesu a njahay pa nga kurok, anga kə yak nga tə cəved. ⁷⁻⁸ A alay ata awan ite nà, njavar anahan ahay, ta zlak à wulen su doh saa pəlay way sa pa.

Aday uwar sə Samariya a inde a nay ahay pə kurok saa ngahak ayak a'am. Yesu a cəce panan a'am, a wa: «Vuro a'am ite.»

⁹ Həren aday nà, 'am a zlan atan pi zek ana Yahuda ahay tə Samariya ahay bay. Anga nan, uwar ata awan a jan, a wa: «Iken nà, Yahuda ahay, nen dukwen Samariya ahay. Ki cəce puno a'am sa sa kələdaw?»

¹⁰ Yesu a mbədahan apan kutok, a wa: «Abay kà san sumor ana Mbərom saa ga, aday kà san dōwan a sə cəce panak a'am sa sa ata nà, iken ki cəce panan a'am sə varan sifa anà do ahay ata adəka.»

¹¹ Uwar ata a jan anà Yesu, a wa: «Mazar, na ca apak nə cəfgal sə ngahay a'am inde apak ibay! Kurok a anan dukwen sololo. Ki njad a'am sə varan sifa anà do ahay ata nà, ta maw? ¹² Bije a manay Yakob

sə varan umo kurok a anan dukwen, kə sak wa a'am. Winen tə gwaslay anahan ahay fok, aday tə gənaw anahan aya təkə, ta sak wa a'am. Aday iken kə zalay Yakob tə məduwen kələdaw?»

¹³ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Kuwaya kə sak a'am sə kurok a anan nà, jom i gan asa. ¹⁴ Aya əna, dōwan kə sak a sa a'am mbala uno saa varan ata nà, jom i gan kula sabay, anga a'am ata i təra kawa zəlaka à winen inde, i varan sifa sa ndav bay ata awan.»

¹⁵ Uwar ata a jan, a wa: «Vuro a'am ata awan, aday jom ũ go sabay, nà sa may ahay sə ngahak ayak a'am pə kurok wa kula sabay re bidaw?»

¹⁶ Yesu a jan apan, a wa: «Zla, ngaman ahay anà mbaz anak, hayak ikwen ahay à man a anan aday.»

¹⁷ Uwar ata a ja kutok, a wa: «Mbaz uno ibay!»

Yesu a jan, a wa: «Ka jak didem awan, kak ka wa mbaz anak ibay nà, na! ¹⁸ Anga ka zlak à mbaz həna saray dāra, aday dōwan a həna kwanay maya ata dukwen, winen mbaz sə pəzugoy anak a bay re.»

¹⁹ Uwar ata a mbədahan anà dūngo kutok, a wa: «Miter, nə sənək iken nə do maja'am ana Mbərom. ²⁰ Bije a manay ahay dukwen tə hərək anan nga anà Mbərom pə bəzlom a manay a anan, əna kwanay Yahuda ahay nà, ki wen, man sə hərən nga anà Mbərom kərtek nà, si à Urəsalima.»

²¹ Yesu a jan, a wa: «Uwar, təma 'am a nen sa jak həna ata awan: Alay awan i sla azanan, ki həren anan nga anà Bəbay Mbərom nà, à bəzlom a anan dəkdek sabay, kwa à Urəsalima taayak sabay re. ²² Kwanay Samariya ahay aday nà, kə sənən dōwan a kwanay sə hərən nga ata bay. Əna manay Yahuda ahay nà, ma san dōwan a manay sə hərən nga ata zle, anga Mbərom a tam anan do ahay nà, tə alay a manay Yahuda ahay. ²³ Aday, alay a i nay ahay mba, kə slak coy adəka, Apasay Cəncan a, sa kay anan didem ana Mbərom ata, i sənən anan zek anà do ahay. Natiya awan, do sa dəf nga pə Mbərom tə didem ataya ti san sə hərən nga pa man pa man

* 4:5 Ca pə Laataanooji 33.19.

ahay fok. Anga a nan anà Mbərom awan nà, dō sə həran nga matanan ataya awan. ²⁴ Mbərom nà, apasay sə varan sifa anà dō ahay. Dō ahay ti həran nga nà, tə dīdem a aday tə məgala sə Apasay Cəncan a re.»

²⁵ Uwar ata a mbədahan apan, a wa: «Na san zle, Almasihu i i nay ahay. Kà nak coy nà, i dākak uko anan way ahay fok.»

²⁶ Natiya, Yesu a mbədahan apan, a wa: «Nen a sa jak 'am ata nà, winen awan!»

²⁷ Njavar a Yesu ataya ta may ahay kutok. Tə canan anà Yesu winen apan i ja 'am tu dō uwar a nà, a gan atan masuwayan. Aday dōwan kwa kərtek kə cəcihek pə uwar ata wa sa jəka: «Kə pəlay panan maw?» nà, ibay. Kabay, dōwan sa jan anà Yesu: «Ki jen 'am angamaw?» dūkwen, ibay re.

²⁸ Uwar ata a dazlan nà, a mbəsak anan kəlawə anahan pə kurok, a nay agay, a jan anà dō ahay, a wa: ²⁹ «Hayak ikwen ahay aday, cen pə dōwan inde, u jo hənə way uno ahay sa ga ataya fok. Hinahibay nà, i ga nə winen Almasihu dəge?»

³⁰ Dō ahay ta nay ahay à wulen su doh wa kutok, ta zla pə cakay ana Yesu.

Guvo sa ndaw ma nah awan

³¹ A alay ata kutok, njavar a Yesu ahay ta jan, ta wa: «Miter, suwan pa way mənjoek aday.»

³² Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Way sa pa uno inde, kə sənən bay.»

³³ Njavar anahan ahay tə cəce pi zek ahay wa, ta wa: «Dowan kə varak anan ahay way sa pa dəge?»

³⁴ Yesu a jan atan kutok: «Way sa pa uno awan nà, adəfan apan anà dō sə slənəy ahay nen, aday sa ga mer su way anahan sə mbuko à alay inde ata awan. ³⁵ 'Am ana kwanay inde ka ti jen nà: “A mbəsak hənə kiya fuđo, way ahay ti saa nah, aday saa car.” Aya əna nen ni jak ikwen, cen pə guvo ahay lele. Ndaw kə nahak, kə slak sa car coy. ³⁶ Dō sa car ndaw à guvo su dō nà, i halan nga anà ndaw ana bahay sə guvo, aday i njad magwagway anahan pə dōwan ata wa. Ndaw ata nà, kawa sa ja, dō sa njad sifa sa ndav bay ataya awan. Anga aday dō sa casl pi zek tu dō sa car tē taslay mivel cew maya awan. ³⁷ 'Am sə jike inde asa, a ja nà: “Dō sa casl winen cara, dō sə halan

nga dūkwen, winen cara.” Winen ata nà, 'am dīdem awan. ³⁸ Na slan kwanay nà, saa cəray à man aday kwanay kə cislen bay ata wa. Dō maza aya sa casl, kwanay dūkwen kə njiden anan magwagway ti mer su way a tinen.»

Samariya ahay bayak a tə dəfak nga pə Yesu

³⁹ Dō sə Samariya ahay à Sikar bayak a tə təmahak sa daf nga pə Yesu anga side ana uwar ata sa jan atan: «U jo anan way uno ahay sa ga ataya fok.» ⁴⁰ Ta nay ahay pə cakay ana Yesu nà, ta jan à njahay tə tinen mba. Yesu a njahay əga tinen kutok luvon ahay cew. ⁴¹ Dō ahay bayak a tə dəfak nga pə Yesu asa, anga tə slənək 'am anahan. ⁴² Anga nan, ta jan anà uwar ata awan: «Hənə nà, mə dəfak nga pə Yesu nà, anga 'am anak sa jan umo ata bay. Cərkəke ma daf apan nga, mə təma nà, anga manay awan mə slənək 'am anahan aya awan. Ma san zle, winen nà, dō sa tam anan dō ahay acəkan.»

Yesu a mbar anan wan ana dō si mer su way ana bahay inde

⁴³ Pə dəbə à luvon cew ata wa nà, Yesu a mbəsak atan, a zla way anahan à Galile. ⁴⁴ Yesu a kə jak, a wa: «Dō ahay ta gan nga anà 'am ana dō maja'am a Mbərom kwa ta sə wura fok. Əna ù kon anahan a nà, dōwan a gan nga anà 'am anahan ahay itəbay.»

⁴⁵ Tə dəzle pə daliyugo sə Galile awan nà, dō sa man ataya tə təma anan lele, anga tinen ta zlak à azar uko sə Pasəka à Urəsəlima, aday tə canak anan ahay à mer su way anahan sa ga ata awan.

⁴⁶ Natiya, Yesu a ma way anahan à Kana pə daliyugo sə Galile, à man anahan sə mbədə anan a'am mahay awan ata awan. Dowan a inde, winen məduwen a à man ata awan, winen dō si mer su way ana bahay sə daliyugo ata awan. Wan ana dōwan ata winen dəvac awan, aday mə nahay a à wulen su doh sə Kafarnahum.

⁴⁷ Dowan ata a slənə sa jəka Yesu winen pə daliyugo sə Yahudiya sabay, winen à Galile nà, a zla pə cakay anahan, a jan: «Zlumo à Kafarnahum, aday ki saa mbəro anan wan uno inde mə nahay a, winen dəvac awan, i mac coy.»

⁴⁸ Yesu a jan, a wa: «Ki dāfen upo nga fan bay, si ki cinen anan anā masuwayan ahay aday dāw?»

⁴⁹ Dowan ata a mbədahan apan kutok, a wa: «Hayak āga nen aday. Wan uno ata i saa mac.»

⁵⁰ Yesu a wa: «Zla agay, wan anak kè mbərak!»

Winen a daf nga pa 'am ana Yesu ata awan, a zla way anahan agay kutok.

⁵¹ Winen pə cəved sa zla agay mba, dō anahan ahay ta nay agay wa, ta jan: «Wan anak nə kè mbərak coy!»

⁵² Dowan ata a cəce patan wa: «A njad sa man uda awan nā, siwaw?»

Tə mbədahan apan: «Avađ a sə ipec, tə njamde kərtek, nga sə bərazl a ndalay panan nā, na.»

⁵³ Bəbay a wan ata, a may anan ahay à nga inde 'am à Yesu sa jəka: «Wan anak kè mbərak» ata nā, kəslsla alay ata acəkan. Ta daf nga pə Yesu tu dō su doh anahan ahay fok.

⁵⁴ Masuwayan a Yesu sa ga ata nā, winen mə slala cew a sə təra à Galile. A təra pə dəba anahan sa may ahay à Yahudiya wa ata awan.

5

Yesu a mbar dōwan a inde mə təra à məndak awan

¹ Pə dəba anahan a wa mənəcək nā, Yahuda ahay ta zla saa zar uko à Urəsalima. Yesu dukwen a zla ite. ² A man ata nā, məsudoh a inde tə ngaman Məsudoh sə Təman ahay. Dəlov a inde ma la awan, aday ta ga apan galak ahay dāra tew. A'am ata nā, tə ngaman Baytizata ta 'am sə Yahuda ahay nā, na. ³ Dō sə dəvac ahay cara cara bayak a mə nahay aya ù vo sə galak ataya awan: hurof ahay, vədāl ahay, pi zek tə dō sə jəje ahay. [Tinen apan ti ba, hinahibay a'am i bal, ⁴ anga pac a hinen ahay nā, maslay a Mbərom a dazay ahay à a'am ata inde, i bal anan. A'am ata kè bəlak nā, dōwan a sa lah uda pa 'am ata cəna, winen kè mbərak à dəvac anahan wa, kwa ā ga nə dəvac wura wura fok.]

⁵ Dowan a inde dəvac awan à man ata, kə gak à dəvac inde ava kwa kuro maakan nga anahan a jəmaakan. ⁶ Yesu a canan cəna, a san zle, dəvac kè njahak apan. Anga nan, a

cəce panan: «A nak sa mbar à dəvac anak wa dāw?»

⁷ Dowan ata a mbədahan apan, a wa: «Wan ada, dōwan uno inde saa zla nen à a'am inde, ibay. A'am kè bəlak dəp nā, kwa nē rəzlen à nga wa kəma kəma dukwen, dō maza awan i luho uda awan.»

⁸ Yesu a jan asa: «Slabak, gəba lala anak, zla way anak kutok.»

⁹ Dowan ata a mbar ca, a gəba lala anahan, a zla təpa təpa.

Cəkəbay, pac ata nā, luvon sa man uda awan. ¹⁰ Anga nan, bahay sə Yahuda ahay ta jan anā dōwan ata awan: «Biten nā, luvon sa man uda awan. Cəved anak inde sə tavak lala anak pa nga ibay.»

¹¹ Winen ite a mbədahan atan apan, a wa: «Dowan a sa mbar nen ata u jo nā, gəba lala anak, zla way anak.»

¹² Dowan ataya tə cəce panan, ta wa: «Dowan a sa jak: “Gəba lala anak, zla” ata nā, wayaw?»

¹³ Dowan ata dukwen a san sa mbar anan nə wayaw bay. Bina Yesu a dukwen kə zlak way anahan à man ata wa səmadbəse, anga dō ahay bayak a à man ata awan.

¹⁴ Pə dəba anahan a wa nā, Yesu a tan ayak à nga anā dōwan ata awan ù doh sə mazlaḅ a Mbərom. A jan, a wa: «Həna nā, kè mbərak. Kā saa ga ines sabay, anga way sə zalay winen ata ā sa nay ahay apak sabay.»

¹⁵ Dowan ata a zla sa jan anā bahay sə Yahuda ahay nā, sa mbar anan nə Yesu. ¹⁶ Natiya kutok, bahay sə Yahuda ataya tə dazlan sə jugwar 'am pə Yesu wa asa, anga a mbar anan dō pə luvon sa man uda awan.

¹⁷ Əna Yesu a dakan atan anan lele, a wa: «Bəbay uno nā, winen apan i ga mer su way nə pac pac. Nen dukwen si ni ga mer su way kətana awan.»

¹⁸ Anga 'am anahan ataya awan, Yahuda ataya tə zəga anan sa nan ide hus pa sə pəlay sa vad anan à məke adəka. Anga sa jəka, winen a ga mer su way pə luvon sa man uda ata dəkdek sabay, əna a wa Mbərom nə bəbay anahan. Matanan, a lavay anan nga anahan tə Mbərom.

Mbərom kə varak anan gədan anahan fok andə wan anahan

¹⁹ Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Nen, wan

a Mbərom nà, ni mba apan sa ga way ta nga uno itəbay. Ni ga nà, way mbala ana Bəbay uno sa ga, way aday nə canak anan ata awan. Kawa ana Bəbay uno sa ga jiga awan, nen ni ga winen a re, ²⁰ anga aday nà, Bəbay uno a pəlay nen, a đuko anan way anahan sa ga ahay fok. I đuko pə way sə zalay həna anaya awan mba. Nen wan nà, ni ga atan. Way ataya cəna, ti gak ikwen masuwayan.

²¹ «Natiya, kawa ana Bəbay uno sə slabak anan do ma mac aya awan, aday a varan atan sifa ata nà, nen wan anahan đukwen ni varan sifa anà do kawa su no anà nen matanan re.

²² «Aday asa, Bəbay uno nà, kə pəlak sa gan sariya anà dowan kwa kərtek bay, əna a mbəsak anan sariya fok à alay uno inde nen wan anahan. ²³ Anga aday do ahay tē həro nga anà nen wan anahan, kawa sə həran nga anà Bəbay uno sə slənay nen ata awan. Kak dowan a a həro nga anà nen wan anahan bay nà, a həran nga anà Bəbay uno bay re.

²⁴ «Nen apan ni jak ikwen tē đidəm a həna: Kuwaya dowan a kə slənek 'am uno aday kə đəfak nga pu do sə slənay ahay nen nà, winen kə njadak sifa sa ndav bay ata awan, sariya i ban anan itəbay. Kawa sa ja bine siwaw nà, kə takasak ahay à amac wa, kə zlak à sifa inde.

²⁵ «Nen apan ni jak ikwen tē đidəm a həna: Alay a i slay ahay, kə slak adəka coy, do ma mac aya ti sləne dongo uno, nen Wan a Mbərom, aday do sə sləne ahay fok ti njahay uho tē sifa awan. ²⁶ Kawa ana Bəbay uno sa mba apan sə njahay anan do ahay uho ata nà, nen wan anahan đukwen a vuro gədan sə njahay anan do ahay uho re. ²⁷ A vuro gədan a nà, aday nà gan sariya anà do ahay, anga nen Wan su Do.

²⁸ «'Am a anan à gak ikwen masuwayan bay. Alay a awan kə slak anga do ma mac aya aday tē sləne dongo uno, ²⁹ aday ti slabakay ahay à məke a tinen ahay wa. Do sa taa ga way lele aya awan, ti may uho saa njad sifa. Aday do sa taa ga nə way sə cəban anà Mbərom ite, ti may uho nà, sariya i ban atan. ³⁰ Na ga sariya nà, kawa ana Mbərom a su jo. Ni mba apan sa ga awan ta nga uno bay. Sariya uno sa ga nà, winen lele, anga

nen na ga way sa nga uno bay. Na ga nà, way mbala ana do sə slənay ahay nen ata awan, aday kawa sa nan.»

Do sə side ana Yesu ahay

³¹ Yesu a ja asa, a wa: «Abay kak na gan side anà nga uno nà, ata side uno kə zlak tē đidəm a bay asanaw. ³² Əna dowan a inde, winen a ga side anga nen, aday na san zle side anahan nà, tē đidəm awan. ³³ Kwanay awan, kə slənen do pə cakay ana Yuhana, kə jak ikwen side anahan, aday side anahan nà, đidəm awan. ³⁴ Abay nə pəlay side su do zənzen a bay. Əna na ja pə Yuhana ata nà, aday kə təmen à amac wa. ³⁵ Anga Yuhana kə tərak nà, kawa lalam ma han uko awan. Winen apan i dav. Jiyjay anahan ata kə zlak ikwen à nga, əna à alay a inde mənjoek coy.

³⁶ «Aya əna, 'am sə side uno inde sə zalay side mbala ana Yuhana. 'Am sə side ata nà, mer su way a Bəbay uno su jo: "Ga anan!" ata awan. Ni ga mer su way a anan ata nà, anga saa side, nen na nay ahay nə pə cakay ana Bəbay uno wa.

³⁷ «Abay Bəbay uno do sə slənay ahay nen ata đukwen, winen apan i ga upo side a re. Kwanay kula kə slənen anan dongo anahan itəbay, aday kula kə cinen anan bay re. ³⁸ Kula kə bənen 'am anahan à mivel a kwanay inde bay, anga kə đəfen nga pi nen, do anahan sə slənay ahay à wulen a kwanay ata bay.

³⁹ «Kwanay apan ki jingen Deftere a Mbərom, anga a ga pikwen nà, ki njiden wa sifa sa ndav bay ata awan. Aday cəkəbay Deftere ata đukwen a taker nà, 'am sə side sa ga pi nen a re. ⁴⁰ Əna, a nak ikwen sa nay ahay pə cakay uno aday kə njiden sifa đidəm ata bay re.

⁴¹ «Nə pəlay sa njad mazla6 pə do ahay wa bay. ⁴² Əna na san kwanay aya zle. Kwanay kə pəlen Mbərom bay. ⁴³ Na nay ahay nà, à sləmay ana Bəbay uno inde. Aday, cen apan. Kə ngəmen sə təma nen bay re. Aday, kak dowan a maza à nay ahay ta 'am sa nga anahan həna nà, ki təmihen anan, winen adəka nà, tē alay cuwcew awan. ⁴⁴ Kwanay kə pəlen ayaw mbala ana Mbərom bay, əna kuwaya a pəlay nà, ayaw sə do ahay. Aday

ki mben apan sa ďaf upo nga nà, kəkəma asanaw?

⁴⁵ «Kâ sa jilen sa jəka nen ni zlah pikwen pə cakay ana bəbay uno Mbərom bay. Əna Musa, do a kwanay sa ďaf apan nga ata awan, winen saa zlah pikwen. ⁴⁶ Aday abay kə ďafen ahay nga pa 'am ana Musa ahay aday nà, ki ďafen nga həna pa 'am uno ahay re. Anga Musa aday ďukwen a vindey ahay nà, anga nen awan. ⁴⁷ Natiya, kak kə ďafen nga pə way mbala anahan mə vinde aya bay nà, ki i mben apan sa ďaf nga pa 'am uno bay re.»

6

Yesu a varan way sa pa anà do ahay ti ga mbulo ďara

Mata 14.13-21; Markus 6.30-44; Lukas 9.10-17

¹ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a takas bəlay sə Galile a inde, a zla pa day uho. Tə ngaman anà bəlay ata nà, Tiberiyas re. ² Do ahay tə pərahan azar bayak awan, anga tə canak anan anà mer su way anahan ma ga masuwayan aya awan, a mbar anan do sə ďəvac ahay.

³ Yesu a ján way anahan à bəzłom tə njavar anahan ahay, tə njahay à man ata awan. ⁴ Azar uko sə Pasəka ďukwen i sla bəse. ⁵ Yesu a cakaf nga bine maw nà, a canan anà do ahay bayak a tinen apan ti nay pə cakay anahan. Anga nan kutok, a jan anà Filip: «Di njad sə sukumay ahay way sa pa sə varan anà do ahay a anan fok awanaw?» ⁶ A cəce ata nà, aday à san way mbala a Filip saa mbəďahan apan ata awan. Bina, Yesu a nà, a san way anahan saa ga zle.

⁷ Filip a mbəďahan apan, a wa: «Kak aday a nak uko sa jəka dī varan way sa pa anà man su do a anan nà, kwa dala sə *dinar** səkat cew ďukwen i sla awan bay asanaw!»

⁸ Mərak ana Simon Piyer a inde, tə ngaman Andəre, winen njavar ana Yesu a re. A jan, a wa: ⁹ «Wan inde həna à man a anan, tapa sə pen ahay inde apan ďara. Kəlef ahay ďukwen inde apan cew! Aka aday i sla ma, anga man su do a anan anaw?»

¹⁰ Yesu a jan atan kutok, a wa: «Jen anan ù do a anaya fok tə njahay a məndak.»

Gujed inde məngədez a à man ata awan. Do ahay tə njahay apan kutok. Do ahay à man ata ďukwen, tinen mə baslay a nà, mungol a ďəkdek aday nà, ta ga mbulo ďara.

¹¹ Yesu a gəba anan tapa sə pen a ďara ataya awan, a ngəran ayak anà Mbərom aday a gəzlan anan anà do ahay. A ga anan tə kəlef ďukwen matanan. Kuwaya kə njadək kawa sa nan.

¹² Tinen ata fok, ta rah nà, Yesu a jan anà njavar anahan ahay: «Hilen anan nga anà tapa sə pen mə mbəsak ata awan, anga aday à sa nes bay.» ¹³ Tə halan nga anà mə mbəsak ata nà, a ga cəkarak kuro nga anahan a cew.

¹⁴ Do ahay sə canan anà masuwayan ana Yesu a sa ga ata nà, ta wa: «Tə dīdem awan, dowan a anan nà, i ga nà, winen do maja'am a Mbərom saa nay ahay pə daliyugo azanan ata awan.»

¹⁵ Yesu a san zle, do ahay ti nay ahay saa ban anan aday ti i ďaf anan bahay awan sə məgala. Anga nan, a zla way anahan səmad à bəzłom maza awan.

Yesu a bar pa nga sə a'am tə saray

Mata 14.22-33; Markus 6.45-52

¹⁶ Natiya awan, suko a a ga cəna, njavar ana Yesu ahay tə dazay pa 'am sə a'am sə bəlay. ¹⁷ Ta ján à kwalalan inde sa zla à Kafarnahum. A alay ata ďukwen, ide kə bənak lele coy, aya əna Yesu winen inde tə tinen ibay hwiya. ¹⁸ A'am a bal tə məgalak awan, anga mad winen apan i bal bayak awan. ¹⁹ Kwalalan a haw pa nga sə a'am i ga kilometer ďara kabay mbərka nà, tə canan anà Yesu, winen apan i nay ahay tə saray pa nga sə a'am, aday winen bəse tə tinen coy. Tinen ite tə jəjar pi zek.

²⁰ Coy Yesu a jan atan, a wa: «Nen awan! Kə jəjiren bay.»

²¹ Natiya kutok, a nan atan sə gəba anan à kwalalan inde, aday kwayan'a kwalalan ata kə dəzlek pə yugo à man a tinen sa gan may ata coy.

Do ahay tə pəlay anan Yesu

²² Sidew a nà, do sə njahay pa day sə bəlay hinen ataya tə pəlay anan Yesu. Anga

* 6:7 Dinar kərtek nà, àga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

ta san zle, avad awan nà, kwalalan inde nà kàrtektakke. Aday ta san zle re, Yesu nà, kè jènak à kwalalan mbala ana njavar anahan ahay sè gèba ata bay. Ta zla nà, mənjàna winen. ²³ Əna kwalalan azar aya inde ta nay ahay à Tiberiyas wa. Tə dəzley ahay nà, đinger pa man ana Yesu sè varan tapa sè pen anà do ahay ta sè ngəran anà Mbərom ata awan. ²⁴ Do ahay ta ca ide cəna, Yesu winen ibay, aday njavar anahan ahay đukwen tinen ibay. Natiya tə gèba kwalalan ahay sa zla a Kafarnahum saa pəlay Yesu.

Way sa pa sa var sifa nà, zek a Yesu awan

²⁵ Ta njad anan winen pa day uho, tə cəce panan, ta wa: «Miter, ka nay ahay à man a anan nə siwaw?»

²⁶ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə đidəm a həna: Kə pəlen nen nə, anga ki pen way həniniye, aday kə rihe re ata awan. Bina, masuwayan uno sa gak ikwen ata nà, kə sənən bay. ²⁷ Kə mbədəken sa ga mer su way sa njad way sa pa sa nes ata adəka bay. Suwan adəka, gen nà, mer su way sa njad way sa pa sè njahay pa sè viyviya ata awan. Way sa pa ata nà, a var sifa sa ndav bay ata awan. Saa varak ikwen anan nà, nen Wan su Do. Anga Bəbay uno awan, kə təmahak sa đaf anan upo mazlaḅ anahan pə ide sè do ahay.»

²⁸ Do ahay tə cəce panan asa, ta wa: «Mi njad sa ga ma, kawa ana Mbərom sè pəlay anaw?»

²⁹ Yesu a jan atan, a wa: «Mer su way ana Mbərom sè pəlay nà, đafen nga pi nen, nen do anahan mə slənay ata awan.»

³⁰ Tə cəce panan re, ta wa: «Mi đaf apak nga ata nà, ki gan umo nə masuwayan a wuraw? Ki ga nə maw? ³¹ Bije a manay ahay ta pak manu à kiḅe. Kawa ana Deftere sa ja apan ata: “A varan atan way sa pa à kiḅe. Way sa pa ata đukwen a dazay ahay à mburom wa.†”»

³² Yesu a mbədahan atan apan maza re, a wa: «Ki wen, sè varak ikwen way sa pa sè dazay ahay à mburom wa nà, Musa. Əna matanan bay. Nen apan ni jak ikwen tə đidəm a həna: Sə varak ikwen way sa

pa guzgwez awan, aday sa nay ahay a mburom wa nà, Bəbay uno awan. ³³ Way sa pa a Mbərom saa varak ikwen ata nà, nen, do sè dazay ahay pə kərngay à mburom wa ata awan. Aday saa varan sifa anà do ahay pə daliyugo đukwen, nen awan.»

³⁴ Ta jan asa, ta wa: «Wan ada, varan umo way sa pa ata pac pac hwiya bidaw?»

³⁵ Yesu a jan atan, a wa: «Đaf sa var sifa nà, nen awan. Dowan a kə nak pə cakay uno nà, may i han apan kula sabay. Aday đowan a kə đəfak nga pi nen đukwen, jom i gan kula sabay. ³⁶ Aya əna na jak ikwen: Kə cinen uno, əna kə đəfen upo nga bay hwiya.

³⁷ Bəbay uno kə varak uno anan kuwaya fok cəna, i nay ahay pə cakay uno awan. Aday kuwaya kə nak ahay pə cakay uno cəna, ni lar a bay. ³⁸ Anga na nay ahay à mburom wa nà, sa naa ga way su no anà nen bay, əna sa naa ga way sa nan anà do sè slənay ahay nen. ³⁹ Aday way ana do sè slənay ahay nen ata sa nan nà, həna: Nà saa lize anan do winen sè vuro ataya kwa kərtək bay, əna pa pac sa ndav anan daliyugo nà, nə slabakay atan ahay à məke wa uho. ⁴⁰ Natiya awan, kuwaya kə canak uno anà nen Wan ana Mbərom, aday kə đəfak upo nga nà, đowan ata i njad sifa sa ndav bay ata awan. Aday nen ni slabakay anan ahay à məke wa pa pac sa ndav anan daliyugo. Sa nan à Bəbay uno nà, way ata awan.»

⁴¹ Anga nan kutok, Yahuda ahay tə dazlan sè gəđan azar ana Yesu, anga a wa: «Nen nà, way sa pa sè dazay ahay à mburom wa ata awan.»

⁴² Ta wa: «Na wa, winen nə Yesu ba? Wan ana Yusufu bidaw? Da san atə bəbay anahan tə may anahan a təke bidaw? Aka aday, i jəka winen a dazay ahay à mburom wa nà, kəkəməw?»

⁴³ Yesu a jan atan, a wa: «Mbəsiken sa gad azar à wulen ana kwanay ahay. ⁴⁴ Dowan saa njad sa nay ahay pə cakay uno nà, ibay, si kak Bəbay uno a sè slənay ahay nen ata kə jərəhak apan sa nay anan aday. Kuwaya đowan a kə njadak sa nay ahay pə cakay uno nà, nen ni slabakay anan ahay à məke wa pa pac sa ndav anan daliyugo. ⁴⁵ Do maja'am ana Mbərom ahay tə vindek, ta

† 6:31 Ca pə Gurtaaki 16.4. ‡ 6:45 Ca pə Esaaya 54.13.

wa: “Tinen a kəzlek, Mbərom i dakan atan anan way.‡” Dowan a kə slənek 'am ana Bəbay uno, aday kə təmahak atətak way anahan nà, i nay ahay pə cakay uno. ⁴⁶ Kula dōwan kə canak anan anà Mbərom bay, si nen, dō sa nay ahay pə cakay ana Mbərom a wa, nen kərtek nə, nə canak anan à Bəbay acəkan.

⁴⁷ «Natiya awan, nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Dowan a kə dəfak upo nga nà, kə njadək sifa sa ndav bay ata awan. ⁴⁸ Way sa pa sa var sifa ata nà, nen awan. ⁴⁹ Bijə a kwanay ahay ta pak *manu*Š à saf inde. Kə varak atan sifa bay. Anga nan, fok a tinen a tə məcak à saf inde. ⁵⁰ Yo, dō sa pa tapa sə pen sə dazay ahay à mburom wa ata nà, à ga nə kuwaya i mac itəbay. ⁵¹ Nen nà, way sa pa sa nay ahay à mburom wa ata awan, way sa pa sa var sifa. Dowan a kə pak way sa pa ata nà, i mac kula itəbay. Way sa pa ata nà, zek uno awan. Ni var anan anga aday dō ahay tà njad sifa.»

⁵² 'Am a anaya awan a gəban atan ahay agad azar sa ga mivel anà Yahuda ataya asa, ta wa: «I varak uko zek anahan aday dī pa nà, kəkəməw?»

⁵³ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Nen Wan su Do nà, kak ki pen zek uno bay, aday ki sen mez uno bay nà, sifa i ga inde à kwanay ibay. ⁵⁴ Əna dōwan a kə pak zek uno aday kə sak mez uno re cəna, dōwan ata kə njadək sifa sa ndav bay ata awan, aday ni slabakay anan ahay à məke wa pa pac ana daliyugo saa ndav. ⁵⁵ Anga zek uno bine siwaw nà, way sa pa guzgwez awan, aday mez uno dukwen way sa sa guzgwez a re. ⁵⁶ Kuwaya kə pak zek uno, kə sak mez uno nà, winen kə japak ti nen; nen nə japak tə winen re. ⁵⁷ Bəbay uno, dō sa var sifa nà, sə slənay ahay nen nà, winen awan. Nen nə njahay uho nà, anga winen. Matanan, kuwaya kə pak zek uno nà, i njahay uho anga nen cite re.

⁵⁸ «Natiya, way sa pa sə dazay ahay à mburom wa nà, zek uno kutok. Bijə a kwanay ahay nà, ta pak *manu* sə dazay à mburom wa à saf inde. Aday pə dəba anahan a wa dukwen, tə məcak fok re. Aya əna,

kuwaya dōwan a kə pak way sa pa mbala uno saa var ata nà, i mac kula itəbay.»

⁵⁹ A alay ata nà, Yesu winen apan i wazay ù doh sə wazay ana Yahuda ahay à wulen su doh sə Kafarnahum, a saa ja 'am a anaya nà, na.

'Am a Yesu ahay sə varan sifa sa ndav bay anà dō ahay ata awan

⁶⁰ Dō ahay bayan a à wulen sə njavar ana Yesu ahay tə sləne 'am ataya cəna, ta wa: «'Am anaya ma da 'am aya awan. Waya sa mba apan sə təma kətanən anaw?»

⁶¹ Yesu a san zle tinen apan ti gədan azar pa 'am ataya awan. Anga nan, a jan atan, a wa: «'Am uno kə mbədahak ikwen anan ajalay nga a kwanay dāw? ⁶² Aday, azanan kə cinen anan anà nen, Wan su Do, nen apan ni ján à man sə njahay uno kwakwa ata awan. Ata aday, ki i jen kəkəma asanaw? ⁶³ Sa var sifa nà, Apasay a Mbərom. Zek su dō zənzen a nà, a mba apan itəbay. 'Am a nen sa jak ikwen ataya nà, sə zəbay ahay Apasay tə sifa nà, tinen aya kutok. ⁶⁴ Əna, dōwan aya inde à wulen ana kwanay nà, ta daf upo nga itəbay.»

Anga kurre a ata dukwen Yesu a san dō saa daf apan nga tə dīdem a bay ataya zle, aday a san dōwan a saa ga apan daf ata zle re.

⁶⁵ Yesu a zəga anan asa, a wa: «Anga nan, na jak ikwen, na wa: “Dowan saa njad sa nay pə cakay uno nà, ibay, si kak Bəbay uno a sə slənay nen ata kə jərahak apan sa nay anan pə cakay uno awan.”»

⁶⁶ A bənay ahay kwa pə alay ata wa nà, njavar a Yesu ahay bayak a ta zla way a tinen, ta ngam sə pərahan azar sabay.

⁶⁷ Kutok, Yesu a jan anà dō maslan a kuro nga cew ataya awan: «Kwanay dukwen, a nak ikwen sa zla way a kwanay re dāw?»

⁶⁸ Simon Piyer a mbədahan apan kutok, a wa: «Miter, mi zla nà, pə cakay ana wayaw? 'Am anak nà, 'am sa var sifa sa ndav bay, pə cakay ana Mbərom. ⁶⁹ Aday manay ma daf apan nga, ma san zle, iken nà, dō cəncan a sa nay pə cakay ana Mbərom wa.»

⁷⁰ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Nen a sə walay kwanay, kwanay a kuro nga anahan a cew. Aday cəkəbay dōwan

§ 6:49 Manu nà, way sa pa sə awan inde a dazay à mburom wa. Ca pə Gurtaaki 16.

a kwanay a kærtek a nà, winen bahay sè setene awan.»

⁷¹ A ja 'am ata nà, pa wan ana Simon Iskariyot, sè ngaman Yudas ata awan. Anga kwa à ga nà, Yudas kè tærak dō kærtek à wulen sè njavar ahay kuro nga cew ataya wa dukwen, saa ga daf pə Yesu nà, winen awan.

7

Marak ana Yesu ahay tə dəfak apan nga bay

¹ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a bar pə daliyugo sè Galile fok. A nan abay sa zla pə daliyugo sè Yahudiya bay, anga a nan anà bahay sè Yahuda ahay sa vad anan.

² Aya əna, azar uko sè jawjawa ahay winen bəse nà, ³ marak ana Yesu ahay ta jan, ta wa: «Mbəsak man a anan, zla way anak pə daliyugo sè Yahudiya. Aday ata njavar anak ahay tē canan anà mer su way anak ahay. ⁴ Dowan a, a nan dō ahay tã san anan nà, a dər zek sa ga mer su way itəbay. Ki ga mer su way a anaya asənə, ga atan pə ide sè dō ahay fok.»

⁵ Kwa mərak aya dukwen tə dəfak apan nga bay.

⁶ Yesu a jan atan: «Kè dæzlek pə alay uno tæde ata fan bay. Pə kwanay nà, alay wura wura cəna tæde, əna kətanən bay. ⁷ Dō sè daliyugo ahay ti mba apan sa nak ikwen ide itəbay. Nen a nà, dō sè daliyugo ahay ti no ide anga nen apan ni kay anan mer su way a tinen ma ga aya nà, tinen lelibay.

⁸ Kwanay nà, zlen à man sè azar uko ata awan. Əna nen ni zla bay, anga alay uno kè dæzlek fan bay.»

⁹ A jan atan 'am ata cəna, winen a a njahay à Galile.

Yesu winen à azar uko sə jawjawa ahay

¹⁰ Pə dəba ana mərak a Yesu ahay fok sa zla à azar uko nà, Yesu a dukwen a zla cite. Əna kà kak anan zek anà dō ahay bay.

¹¹ Bahay sè Yahuda ahay tə pəlay anan à wulen sè dō ahay wa à man sè azar uko ata awan, tə cəce: «Winen ahaw?» ¹² Dō ahay tə səsək a səsək à wulen a tinen ahay inde. Dō a azar aya ta wa: «Winen dō lele awan.» Dō a azar aya dukwen ta wa: «A'ay, winen apan i lize anan dō ahay adəka.» ¹³ Əna

dowan sa ja 'am ataya tə njezlnjezlezi a dukwen ibay, anga tə jəjaran anà bahay sè Yahuda ahay.

¹⁴ Natiya awan, luvon sè azar uko ahay ta zla panan əngal nà, Yesu a zla ù doh sè mazlaḅ a Mbərom, a dazlan sè tətakan anan way anà dō ahay. ¹⁵ A gan masuwayan ana bahay sè Yahuda ahay. Anga nan tə cəce, ta wa: «Dowan a anan kè jingek bay kutok nà, a njad mərrike kawa həna anan nə kəkəməw?»

¹⁶ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Way nen sa ta jak ikwen ata nà, a nay ahay i nen a wa bay, əna a nay ahay nà, ù dō sè slənay ahay nen ata wa. ¹⁷ Kuwaya, kak dōwan a kè təmahak sa ga mer su way kawa sa nan anà Mbərom cəna, i san sè gəzla way ahay pi zek wa. Matanan, kak na ja 'am ana Mbərom, kabay na ja 'am sa nga uno, aday tə məgala uno nà, i san kutok. ¹⁸ Kuwaya, kak a ja nà, 'am sa nga anahan, i pəlan mazlaḅ anà nga anahan. Əna kuwaya kè pəlak sè həran nga anà dō sè slənay anan ahay nà, dōwan ata dukwen, dō dīdem awan, mungwalay inde apan ibay. ¹⁹ Na wa, Musa kè varak ikwen Tawrita à alay inde ba? Əna dōwan kwa kærtek sè dəfan apan nà, ibay asanaw? Kə pəlen sa vad nen nà, angamaw?»

²⁰ Dō ahay tə mbədahan apan kutok, ta wa: «Setene inde anak à nga dəge, nga i vawak kələdaw! Waya sè pəlay sa vad iken anaw?»

²¹ Yesu a mbədahan atan apan: «Na ga way kærtektəkke cəna, kà gak ikwen masuwayan jiga awan. ²² Musa a jak ikwen nà, 'am sa gad mədəndalas. Cəkəbay, sè dazlan nə Musa bay, əna bje ahay kwakwa tə lahak anan apan. A wa, kə gədan anan mədəndalas à wan ana kwanay ahay pə luvon jəmaakan anahan sə wahay anan. Anga nan, kwa à ga nə pə luvon sa man uda dəp nà, kwanay apan ki gəden anan mədəndalas anà wan a kwanay a re. ²³ Kə gəden anan mədəndalas anà wan, aday kà sa mbəsiken anan 'am ana Musa à dəba bay, kwa à ga nə luvon sa man uda nà, na. Aday, a cəbak ikwen anà kwanay pi nen, anga na mbar anan zek su dō zənzen a təsəs fok pə luvon sa man uda nà, angamaw? ²⁴ Mbəsiken sè gədan azar anà dō pə

way sa ca apan tē ide, əna sənən anan way ataya tē dīdek aya aday.»

Yesu nà, Almasihu daw?

²⁵ Do ahay à wulen su dō sə Urəsalima ataya ta wa: «Na wa, Yesu nà, winen dō abay tē pəlay sa vad anan ata ba? ²⁶ A ja 'am tē njezlnjezlezi awan. Dowan sə gafan 'am ibay. Natiya awan nà, dō a mənuko məcəd aya ta san zle winen nē Almasihu daw? ²⁷ Aya əna, kak winen nē Almasihu nà, dōwan i san man anahan awan, a nay ahay awanaw bay. Aday dōwan a anan ata nà, da san man anahan a zle asanaw!»

²⁸ A alay ata nà, Yesu winen apan i tətakan anan way anà dō ahay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom. A zəga anan tē dungo mē təba lele, a wa: «Kə sənən nen zle daw? Aday kə sənən man uno sa nay wa ata zle daw? Na nay nē gəbay nà, 'am sa nga uno bay. Dowan a sə slənay nen ata nà, dō dīdem awan. Aka aday, kə sənən anan bay asanaw? ²⁹ Nen nà, na san anan zle, anga na nay ahay nē pə cakay anahan a wa. Sə slənay ahay nen nà, winen awan.»

³⁰ Tē pəlay sa ban anan à man ata kutok, əna dōwan kə njadək sə laman bay, anga kə slək pə alay anahan a bay. ³¹ Cəkəbay, dō ahay bayək a tē dāfək apan nga, ta wa: «Almasihu a kə sak a nay ahay nà, i ga masuwayan ahay sə zalay dōwan a anan kələdaw?»

Farisa ahay ta slan dō ahay saa ban Yesu

³² Farisa ahay tē sləne asəsək 'am sə dō ahay ata pə Yesu nà, tē halay nga tē bahay sə gədan dungo anà way ataya awan. Aday tē jəjem 'am, ta slan dō sa ba pu doh sə mazlaḅ a Mbərom ahay saa bənay anan.

³³ Yesu a ja, a wa: «Nen ni njahay tē kwanay mənjoək mba. Pə dəba anahan a wa nà, ni ma pə cakay ana dō sə slənay ahay nen. ³⁴ Ki i pəlen nen, ki njiden nen sabay, anga ki mben apan sa zla à man uno saa zla ata bay.»

³⁵ Bahay sə Yahuda ahay tē cəce pi zek ahay wa, ta wa: «I zla aha anahan aday mənuko saa mba apan sa njad anan itəbay ata kəlanaw? Aday i zla əga Yahuda ahay tinen à wulen sə Gərek ahay ata daw? I zla

saa dakan atan anan way anà Gərek ahay dəge? ³⁶ Winen awan a wa: «Ki pəlen nen, aday ki njiden nen bay, anga ki mben apan sa zla à man uno sa zla ata bay.» A nan sa ja aday nē maw?»

Zəlaka sə a'am sa var sifa

³⁷ Luvon sa ndav anan azar uko cəna, a zalay luvon azar aya tē mazlaḅ. Pa pac ata awan, Yesu a tavay à wulen sə dō ahay. A ja 'am tē məgalək awan, a wa: «Kuwaya, jom a gan cəna, à nay ahay pə cakay uno, aday i sa a'am. ³⁸ Aday dōwan a kə dāfək upo nga, «mivel anahan i tēra kurok sə a'am sa var sifa, i haw kawa zəlaka.» Deftere a Mbərom a ja nà, na.»

³⁹ Yesu a ga jike ata nà, pə Apasay Cəncan awan, apasay mbala dō sa dāf apan nga ahay saa njad ata awan. A alay ata nà, dō anahan ahay tē njadək Apasay Cəncan ata fan bay, anga Yesu a dukwen kə zlak à man sə mazlaḅ anahan fan bay re.

Mawrasan a zlan à mivel inde anà dō ahay

⁴⁰ Do azar aya tē sləne 'am ataya cəna, ta wa: «Tē dīdem awan, dōwan a anan nà, dō maja'am a Mbərom a mənuko sa ba ata awan.»

⁴¹ Do maza aya ite ta wa: «Winen nà, Almasihu asanaw!»

Do hinen ahay asa ta wa: «Kəmaya, Almasihu sa maw! Winen nà, i nay ahay à Galile wa bay asanaw? ⁴² Deftere a Mbərom a ja nà, Almasihu i tēra nà, dō sə slala ana Dawuda*, aday ti wahay anan à Baytilama, wulen su doh ana bahay Dawuda way anahan.† Matanan bidaw?»

⁴³ Mawrasan a zlan à mivel inde anà dō ahay anga Yesu cərkəke. ⁴⁴ Do azar aya à wulen a tinen a nan atan sa ban anan Yesu, əna dōwan kə njadək sə laman bay.

Bahay sə Yahuda ahay tē dāfək nga pə Yesu bay

⁴⁵ Yawa, dō maslan ahay ta may ahay pə cakay ana bahay sə gədan dungo anà way ahay, tinen pə kərtek a tē Farisa ahay. Tinen ite, tē cəce pu dō maslan ataya wa: «Kə bənen anan ahay Yesu a bay nà, anga-maw?»

* 7:42 Ca pə 2 Samuyila 7.12; Jabuura 89.4-5; Yeremiya 23.5. † 7:42 Ca pə Mika 5.1.

⁴⁶ Do maslan ahay tə mbəđahan atan apan, ta wa: «Kula, dōwan saa njad sa ja 'am kawa dōwan ata nà, ibay.»

⁴⁷ Farisa ahay tə cəce patan wa: «Kwanay a dukwen kə pərihen anan azar anà mungwalay anahan aya re kələđaw? ⁴⁸ Dōwan inde kərtek à wulen sə məcəđ a mənuko ahay wa, kə đəfak nga pə dōwan ata nà, inde đaw? Kabay à wulen sə Farisa ahay wa nà, inde kələđaw? ⁴⁹ Do sa đaf apan nga ataya nà, dō kəriya aya awan, anga tinen ta san Tawrita bay. Aday dukwen tinen mə tahasl aya awan.»

⁵⁰ Natiya, dōwan a inde tə ngaman Nikodemus, winen Farisa ahay. Winen nà, dōwan a sa zla à man ana Yesu sə luvon ata awan. Winen a jan atan, a wa: ⁵¹ «Tawrita ana mənuko kə varak uko cəved sa gan sariya anà dō matanan bay. Adəka bay, đi lah nà, sə sləne anan 'am anahan ahay. Aday đi saa san 'am anahan tə way anahan sa ga ahay nà, na!»

⁵² Tə mbəđahan apan, ta wa: «Iken dukwen ka nay à Galile wa đaw? Jinge Deftere, ki tan à nga à man inde, dō maja'am a Mbərom kwa kərtek a nay à Galile wa nà, ibay asanaw!»

[⁵³ Natiya awan, kuwaya a zla way anahan agay,

8

¹ Əna Yesu nà, a zla way anahan à bəzłom sə Ulivet.

Uwar sa jan uho

² Sidew a awan kutok, Yesu a wule ù doh sə mazlađ a Mbərom asa. Do ahay fok tə halan nga pə cakay. A njahay kutok, a dazlan sə đakan atan anan way.

³ Miter sə Tawrita ahay pi zek tə Farisa ahay ta nay anan ahay uwar a inde, ta ban anan tinen pi zek tu dō. Tə tavay anan pa 'am sə dō ahay, ⁴ aday ta jan anà Yesu kutok: «Miter, mə bənay ahay uwar a həna, winen apan i ga mədigwed, bina, tə nahak tu dō. ⁵ A Tawrita a mənuko inde, Musa a ja nà, uwar kawa winen a anan nà, mâ tar anan tu kon, aday à mac. Aday iken ka ja nə maw?»

⁶ Ta ja matanan nà, aday tã njad apan cəved sa ban anan pə kwande. Kak kà jak

atan awan a nà, ti mba apan sa gan apan sariya.

Yesu a kudœk, a vinde awan a à məndak ta wan sə alay.

⁷ Tinen ite, hwiya tə pərahan azar sə cəce way ahay.

Yesu a cakaf nga pa nga mburom, a jan atan: «Dōwan a inde à wulen a kwanay, kula kà gak ines bay cəna, à lah sə taran kon awan...»

⁸ A kudœk asa, a vinde awan a à məndak maza awan.

⁹ Do sə bənan ahay uwar ataya tə sləne 'am ata cəna, ta zla way a tinen fok suduk suduk, dō məcəđ aya ta lah pa 'am.

Mə mbədek a à man ata awan nà, Yesu tə uwar ata coy. ¹⁰ Yesu a cakaf nga asa, a cəce panan: «Uwar, dō ataya tinen ahaw? Dōwan sa ban iken tə sariya inde kwa kərtek ibay đaw?»

¹¹ Uwar ata a mbəđahan apan, a wa: «Mazar, dōwan inde kərtek ibay!»

Yesu a mbəđahan apan kutok: «Zla way anak, kà sa ga ines sabay. Nen dukwen ni gak sariya bay.»]

Yesu nà, winen jiyjay sə dəvan and daliyugo

¹² Yesu a dazlan sa jan 'am anà dō ahay maza awan, a wa: «Nen nà, jiyjay sə dəvan anà daliyugo. Kuwaya dōwan kə pərahak uno azar nà, i njad jiyjay sa var sifa, winen i zla à luvon inde itəbay.»

¹³ Farisa ahay ta jan: «Iken ka gan side anà nga anak ata nà, ata side lele kutok đaw? Wita nà, 'am anak kə tərak kəriya awan.»

¹⁴ Yesu a mbəđahan atan apan: «Kwa à ga həna, nen nə siden anà nga uno, side uno nà, lele awan hwiya, anga na san man uno sa nay ahay wa ata zle, na san man uno saa zla ata zle re. Əna kwanay nə kə sənən man uno sa nay ahay wa ata bay, aday kə sənən man uno saa zla ata bay re. ¹⁵ Kwanay aday nà, ki gen anan sariya anà dō nà, sa zlan à nga anà ide su dō zənzen awan. Nen ni gan sariya anà dōwan itəbay. ¹⁶ Kwa nà gan sariya anà dōwan a dukwen, sariya uno cəna, hwiya winen lele awan. Lele awan, anga na ga sariya awan nə taayak uno a bay. Manay maya tə Bəbay uno a sə slənay ahay nen ata awan. ¹⁷ Way inde mə vinde

a à Deftere sə Tawrita a kwanay, a wa: Kak do ahay cew ta gak side pə way kərtek a nà, side a tinen ata nà, lele, aday dīdem a acəkan.* ¹⁸ Nen na gan side anà nga uno. Bəbay uno a sə slənay ahay nen ata dukwen winen apan i ga upo side re.»

¹⁹ Natiya awan asa tə cəce panan: «Bəbay anak a nà, winen ahaw?»

Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kə sənən nen bay. Anga nan, ki sənən Bəbay uno bay re. Abay kə sənən nen nà, ki sənən bəbay uno awan re.»

²⁰ Yesu a ja 'am anaya nà, winen ù doh sə mazlaḅ a Mbərom. Winen mə tavay a à man sə kukwar sa pak dala. Əna dowan kə bənak anan bay, anga alay anahan a kə slak fan bay.

Yesu nà, do sə daliyugo a anan bay

²¹ Asa, Yesu a jan atan: «Nen ni zla way uno. Kwanay ite ki pəlen nen, əna ki məcen à atahasl ana kwanay inde. A man uno saa zla ata nà, ki mben apan sa zla itəbay.»

²² Yahuda ahay tə cəce pi zek a tinen ahay wa, ta wa: «A wa: “Ki mben apan sa zla à man uno saa zla ata bay.” I zla saa vad a nga anahan kələdaw?»

²³ Yesu a mbədahan atan apan: «Kwanay ki nen nà, à dələn wa, pə daliyugo a anan. Əna nen na nay à mburom wa. Kwanay do sə daliyugo a anan, nen nə do sə daliyugo a anan itəbay. ²⁴ Anga nan 6a na jak ikwen: “Ki məcen ĩ ines ana kwanay ahay inde.” Kak kə dəfen nga pi nen, nen nə nen, bay nà, ki məcen ĩ ines ana kwanay ahay inde acəkan.»

²⁵ Tə cəce panan kutok: «İken nə wayaw?»

Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Nen nà, do nen sa jak ikwen apan kurre pə dələn a wa ata awan. ²⁶ Way ahay inde bayan a tədə ni ja pikwen aday. Way ahay inde bayan a tədə ni gak ikwen apan sariya re. Əna do sə slənay ahay nen nà, do dīdem awan. Nen apan ni dakan anan anà do sə daliyugo ahay nà, way kawa nen sə sləney ahay pə winen a wa ataya awan.»

²⁷ Tə sənək sa jəka, a jan atan nə pə Bəbay anahan Mbərom nà, ta san bay. ²⁸ Anga nan Yesu a jan atan kutok: «Azanan kə liwen nen à mburom, nen Wan su Do nà, ki i

sənən, nen nà, nen kutok. Ki sənən nà, na ga awan inde ta nga uno nà, ibay. Əna na jak ikwen nà, way ana Bəbay uno sə tətuko anan ahay ata awan. ²⁹ Do sə slənay ahay nen ata, winen ti nen. Kə mbəsakak nen taayak uno bay, anga na ga nə hwiya way sa zlan à nga.»

³⁰ A alay ana Yesu sa ja 'am ataya nà, do ahay bayak a tə dəfak apan nga.

Do sə agay tə bile ahay

³¹ Yesu a dazlan, a jan 'am anà Yahuda aya aday tinen nà, tə dəfak apan nga ataya awan: «Kak kə dəfen apan nga pə way nen sa jak ikwen ataya nà, ata ki tərən njavar uno ahay tə dīdem aya awan. ³² Natiya ki sənən dīdem sə way ahay aday i i təmay ahay kwanay à bile ahay wa.»

³³ Tinen ite tə mbədahan apan, ta wa: «Manay awan aday nà, bile ahay kələdaw? Na wa manay nà, wan ana Ibərahima ahay kutok nà, mə təra bile aya asa aday nà, kəkəməw?»

³⁴ Yesu a jan atan asa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Kuwaya kə gak ines nà, ines i lavan nga, anga winen bile anahan. ³⁵ Do bile a nà, i njahay pi zek tu do su doh ahay hwiya itəbay. Aya əna, wan sə agay, winen mə baslay a nà, à wulen su do su doh aya hwiya. ³⁶ Kak nen, Wan a Mbərom, nə təmak ahay kwanay à bile ata wa nà, kwanay bile ahay sabay tə dīdem awan. ³⁷ Aday nà, na san kwanay bidaw? Kwanay zaav ana Ibərahima ahay. Aday həna a nak ikwen sa vad nen nà, anga kə təmihen 'am uno ahay bay. ³⁸ Nen apan ni ja nà, way kawa ana Bəbay uno sə duko anan, aday kwanay dukwen ki gen nà, way mbala a bəbay a kwanay a re cite.»

³⁹ Tə mbədahan apan anà Yesu kutok, ta wa: «Bəbay a manay nà, Ibərahima.»

Yesu a jan atan asa: «Abay kə tərən zaav ana Ibərahima ahay tə dīdem a nà, ki gen mer su way anahan aya awan kawa anahan sa taa ga ata re. ⁴⁰ Nen na jak ikwen anan dīdem sə way nen sə slənay ahay pə cakay ana Mbərom wa ata awan. Aday kwanay apan ki pəlen sa vad nen məsinde awan hwiya. Ibərahima nà, kə

* **8:17** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 19.15.

gak matanan itəbay. ⁴¹ Kwanay apan ki gen nə mer su way ana bəbay a kwanay ahay.»

Do ataya tə mbəđahan apan: «Manay nə məgəjara aya bay, anga bəbay a manay inde kərtek nə, winen Mbərom.»

⁴² Yesu a jan atan: «Matana bay. Kak abay tə dīdem a kwanay wan ana Mbərom ahay nə, ki pəlen nen lele, anga na nay ahay nə pə cakay anahan a wa. Na nay ahay aday nə, ta nga uno a ite bay, Mbərom a sə slənay ahay nen. ⁴³ Kə sənən way nen sa jak ikwen ata bay nə, angamaw? Anga a nak ikwen sa pak sləmay pa 'am uno bay.

⁴⁴ «Bəbay ana kwanay nə, Fakalaw. A nak ikwen sa ga mer su way a bəbay a kwanay a sə pəlay. Winen nə dō sa vad nga su dō kurre way anahan. Aday kula kə jak dīdem itəbay, anga abay dīdem a inde à winen ibay wanahan. A gad mungwalay nə, ata way sə mivəl anahan dīdem a ite. Anga winen mungwalay awan, bəbay sə mungwalay ahay.

⁴⁵ «Əna nen nə, na ja dukwen dīdem. Kə təmihen 'am uno bay nə, anga nan. ⁴⁶ Waya à wulen a kwanay i mba apan sa jəka nen, Yesu, na gak ines anaw? İbay! Aday kak na jak ikwen nə dīdem sa 'am ahay nə, kə təmihen anan bay angamaw? ⁴⁷ Do a Mbərom nə, i pak sləmay pa 'am ana Mbərom ahay. Kwanay adəka nə, dō a Mbərom ahay bay. Anga nan, kə pəken sləmay pa 'am uno aday sə dəfan apan bay nə, na.»

Ta saa wahay İbərahima nə, Yesu winen inde coy

⁴⁸ Aday bahay sə Yahuda ahay ta jan anə Yesu, ta wa: «Ma jak, iken nə, Samariya ahay, aday dukwen nga a vawak asanaw!»

⁴⁹ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Nga a vuwo itəbay. Nen nə həran anan nga anə Mbərom, aday kwanay ki men nga sə təra nen à məndak. ⁵⁰ Nə pələk anan məduwen anə nga uno bay. Do inde sə pəlo məduwen, winen nə dō sa ga sariya. ⁵¹ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Kuwaya dōwan a kə dəfak anan apan anə 'am uno ahay cəna, i mac itəbay.»

⁵² Tinen, bahay sə Yahuda ahay ta jan kutok: «Həna nə, ma san zle, nga nə, a vawak tə dīdem awan. İbərahima kə məcak! Do

maja'am a Mbərom ahay tə məcak. Aday ka wa: «Kuwaya dōwan kə dəfak anan apan anə 'am uno cəna, i mac itəbay.» ⁵³ Bije a manay İbərahima adəka nə kə məcak, aday iken kə zalay anan dāw? Do maja'am a Mbərom ahay dukwen tə məcak, aday... ka ca pa nga anak nə, iken waya kəlanaw?»

⁵⁴ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Kak nə həran nga anə zek uno nə, ahar nga uno kəriya awan. Dōwan a kwanay sə ngimen anan Mbərom a kwanay ata nə, winen Bəbay uno. Sə həro nga ata nə, winen awan. ⁵⁵ Kwanay kə sənən Mbərom bay. Nen nə, na san a zle. Na sak a jəka na san anan bay nə, ata nə tərək dō kərtek a tə kwanay, dō sə mungwalay ahay. Aya əna, na san anan zle, nə dəfan apan adəka nə, anə 'am anahan aya awan. ⁵⁶ İbərahima, bije a kwanay ata nə, kə taslak mivəl anga saa canan anə luvon sə wahay uno. Kə pələk, kə njadak sə taslay mivəl, anga kə canak anan anə luvon ata awan.»

⁵⁷ Yahuda ataya ta ma nga sə buwtay apan, ta wa: «Kak iken a ka gak ava kwa kuro dāra bay cəna, kə canak anan anə İbərahima dāw?»

⁵⁸ Yesu a mbəđahan atan apan kutok, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Tə wahak İbərahima fan bay ata, nen nə, nen inde coy.»

⁵⁹ Do ataya tə sləne 'am ata cəna, ta ra kon sa tar anan. Yesu a dər zek, a gəday ahay səmad ù doh sə mazlaḅ a Mbərom wa, a zla way anahan.

9

Yesu a mbar anan dōwan a inde winen mə wahay a hufof awan

¹ Natiya, Yesu winen apan i zla way anahan à man maza awan nə, a canan anə dōwan a inde, mə wahay à kutov wa hufof awan. ² Njavar anahan ahay ta jan, ta wa: «Miter, tə wahay anan dōwan a anan hufof a nə, angamaw? Anga atahasl ana waya kərtek a anaw? Ines anahan a dāw, anga atahasl ana atə bəbay anahan ta may anahan dāw?»

³ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Tə wahay anan hufof a nə, anga atahasl anahan bay, anga atahasl mbala ana bəbay anahan ahay bay re. Winen mə wahay a

hurof a nà, aday mægala ana Mbərom à kay ahay zek pə ide sə dō ahay tə winen. ⁴Həna nà, man i pec mba ata nà, guko mer su way mbala ana dō sə slənay ahay apan nen ata awan. Luvon i saa ga bine siwaw nà, guko mer su way aday, bina dōwan saa mba apan sa ga mer su way à luvon inde nà, inde sabay. ⁵A alay a nen pə daliyugo a anan mba ata nà, nen nə jiyjay sə dəvan à daliyugo.»

⁶Pə dəba anahan sa ja 'am ata wa nà, Yesu a təfe mənə à mēndak, a laḅ anan yugo, a slərḅan anan pə ide anà hurof ata awan, aday a jan: ⁷«Zla, kaa banay ide a dəlōv sə ngaman Silowam ata wa.» Silowam ata nà, ta 'am sə Yahuda ahay, kawa sa ja bina maw nà: «ma slan awan.»

Hurof ata a zla à Silowam, a banay anan ide anahan. A may ahay nà, a canan ide zle coy kweler kweler.

⁸Do sə məsudoh anahan ahay, pi zek tu dō sa taa canan winen apan i rəke way ataya, ta wa: «Na wa, dō sa taa njahay sə rəke way ata ba?»

⁹Do ahay ngal ta wa: «Winen awan dəge?»

Do maza aya ite, ta wa: «A'ay, winen bay. Do hinen, dō sa ga minje tə winen.»

Winen a kutok a wa: «A'ay, nen awan.»

¹⁰Tə dazlan, tə cəce panan: «Ide anak ahay tə təba nà, kəkəmaw?»

¹¹A mbədahan atan apan, a wa: «Dowan a inde tə ngaman Yesu, a laḅ yugo mənjkək, a slərḅo anan ide, aday u jo: “Zla à dəlōv sə ngaman Silowam ata awan, ka saa banay ide.” Na zla, nə banay ide, ide uno ahay tə təba ngurret kutok.»

¹²Tə cəce panan: «Dowan ata həna, winen ahaw?»

A mbədahan atan apan, a wa: «Na san bay!»

Farisa ahay tə cəce 'am pə dōwan a ide anahan sə təba ata wa

¹³Natiya, tə lagay anan dōwan a ide anahan ahay sə təba ata pə cakay sə Farisa ahay. ¹⁴Aya əna, pac ana Yesu sa laḅ yugo, sə slərḅan anan ide, aday sə təban anan ide anà hurof ata nà, luvon sa man uda awan.

¹⁵Anga nan, Farisa ahay tə cəce pə dōwan

ata wa, ta wa: «Ka njad sa ca ide həna nà, kəkəmaw?»

Dowan ata a mbədahan atan apan, a wa: «Dowan ata a slərḅo dudō pə ide mənjkək, na zla, nə banay anan, ide uno ahay tə təba kutok.»

¹⁶Do ahay ngal à wulen sə Farisa ahay inde ta ja, ta wa: «Do sa ga way matanan ata nà, a nay pə cakay a Mbərom wa bay, anga winen awan aday dūkwən a bənan bitem anà luvon sa man uda awan bay.»

Do maza aya ite dūkwən ta wa: «Kəkəmaw? Kak dōwan a nə dō sə atahasl nà, i mba apan sa ga masuwayan sə way matanan kələdaw?»

Tə gəzla zek, anga mawrasan kà zlak atan à mivel inde. Tə japak 'am pə kərtek a sabay.

¹⁷Farisa ahay tə cəce pə dōwan a ide anahan sə təba ata wa asa, ta jan: «Bayak way inde kərtek, anga kə təbak anak anan ide. Iken a, ka ja nə maw?»

Dowan ata a mbədahan atan apan, a wa: «Nen na ja nà: Winen nə dō maja'am a Mbərom.»

¹⁸Aday məcəd sə Yahuda ahay nà, tə dəfak apan nga sa jəka abay winen mə wahay a nə hurof awan bay. Anga nan, tə ngaman anà atə bəbay anahan ta may anahan awan. ¹⁹Tə cəce patan wa: «Həna anan nà, wan ana kwanay dāw? Kwanay kə sənən zle winen mə wahay a nà, hurof awan dāw? Aday a canan ide həna kəkəmaw?»

²⁰Atə bəbay ta may anahan a tə mbədahan atan apan, ta wa: «Ma san a zle, winen wan a manay, aday winen mə wahay a nə hurof a re. ²¹Əna ma san sa jəka ide anahan a təba nə kəkəmaw nà, ma san bay, aday ma san dōwan a sə təban anan ide ata bay re. Əna winen a aday nà, kà slak sə mbədahan pa 'am anà nga anahan asanaw! Cəcihen panan!»

²²Atə bəbay ta may anahan ata, ta ja matanan nà, aday Yahuda ahay tā njad patan alay sa 'am sabay. Bina, Yahuda ahay ḅa ta jak à wulen a tinen inde, dōwan a kə təmahak Yesu nə Almasihu nà, ata aday ti razl anan à wulen a tinen wa, aday ù doh sə wazay ahay wa re. ²³Natiya, atə bəbay ta may a dōwan ata ta wa: «Winen awan aday dūkwən kà slak sə mbədahan

pa 'am anà nga anahan asanaw!» nà, anga nan.

²⁴ Farisa ahay tə ngaman ayak anà dōwan ide anahan sə təba ata awan, maza awan. Ta jan: «Mbərom a slənek anan! Ja 'am didek awan! Manay nà, ma san zle, dōwan a sə təbak anan ide ata nə, dō sə atahasl.»

²⁵ A mbədahan atan apan, a wa: «Nen nà, na san itəbay, əna na san way inde kərtek nà: Abay nen hurof awan, aday həna, nə canan ide zle. Bay nà, winen dō sə atahasl, kabay winen dō sə atahasl bay nà, wita nà, na san bay.»

²⁶ Tə cəce panan tə cəved maza awan, ta wa: «A gak aday nə maw? A təbak anan ide a nə kəkəməw?»

²⁷ A mbədahan atan apan asa, a wa: «Na jak ikwen anan kurre, a nak ikwen sə sləne anan bay. Aday angama, a nak ikwen nê mənahan asa anaw? Kabay kwanay dukwen, a nak ikwen sə pərahan azar aday sə təra njavar anahan ahay kələdaw?»

²⁸ Tə gənanan, ta jan: «Njavar anahan adəka nà, iken aday bina. Manay nà, mbala ana Musa ahay. ²⁹ Ma san zle, Mbərom kà jak anan ahay 'am anà Musa. Əna dōwan anak ata nà, ma san winen nə mayanaw bay.»

³⁰ A mbədahan atan apan, a wa: «Iya, cəkəbay, a ga masuwayan nà, na. Winen mayanaw nà, kə sənən bay. Əna, ide uno nà, kə təbak uno anan. ³¹ Da san zle, mənuko fok, Mbərom nà, i təmahan anan 'am anà dō sə atahasl kula bay. A təmahan a nà, 'am ana dō sə həran nga aday a ga way sa zlan à nga ata awan. ³² Kula, kwa sə dazlan anà daliyugo nà, də slənek dō kə təbak anan anan ide anà dō aday winen mə wahay a nə hurof a daw? Ibay! ³³ Kabay, kak dōwan a anan a nay ahay nə pə cakay ana Mbərom wa bay nà, i mba apan sa ga mer su way kawa həna anan bay asanaw!»

³⁴ Ta jan, ta wa: «Zek anak a fok mə wahay a à atahasl inde kutok nà, a nak sə dakan umo anan nə maw?»

Coy, tə rəzlay anan à wulen a tinen wa, aday ù doh sə wazay ahay wa re.

Hurof à mivel inde

³⁵ Yesu a sləne sa jəka Yahuda ahay tə rəzlak anan dōwan ata à wulen a tinen wa

cəna, a zla, a tan à nga, a cəce panan 'am, a wa: «Kə dəfak nga pə Wan su Do daw?»

³⁶ A mbədahan apan, a wa: «Wan ada, duko anan winen wayaw, aday ni daf apan nga!»

³⁷ Yesu a jan, a wa: «Iken apan ki ca apan sa jak 'am ata nà, winen awan.»

³⁸ A dukwen gərmec ù vo anà Yesu, a wa: «Ba Məduwen, nə dəfak apak nga.»

³⁹ Yesu a jan kutok, a wa: «Nen, na nay ahay pə daliyugo a anan nə saa ga sariya sə katab anan dō ahay: Hurof ahay tã ca ide ite; Do sa ca ide ahay dukwen tã hurof cite kutok.»

⁴⁰ Do à wulen sə Farisa ahay inde, tinen pə cakay ana Yesu ata, tə sləne 'am ata cəna, tə cəce panan, ta wa: «Manay dukwen hurof aya ite daw?»

⁴¹ Yesu a mbədahan atan apan: «Ki gen makwakwa abay hurof aya nà, atahasl inde pikwen ibay. Əna, ki jen nə “Manay mə canan ide zle.” Anga nan atahasl a kwanay inde pikwen hwiya.»

10

Do sə jugwar way, tə təman anahan ahay

¹ Yesu a ja 'am sə jike, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə didek a həna: Kuwaya, dōwan a winen kà zlak tə məsudoh pə təman ahay bay, əna latək, a ján ta nga sa jal, winen nə dō sə akar, dukwen winen dō sə ngəzar dō. ² Aday dō sa zla à jal inde, pə cakay sə təman ahay tə məsudoh nà, winen nə dō sə jugwar təman ahay way anahan.

³ «Ide kə cədek cəna, dō sə jugwar way i zla à man sə təman ahay. Do sa ba pə təman ahay sə luvon, i təban ayak wa. Təman ahay ti sləne dongo ana dō sə jugwar way, aday winen i ngaman anà təman anahan ahay tə sləmay tə sləmay. I zla atan pə dədan. ⁴ Kə mbakak atan uho nà, i lahan atan pa 'am. Təman ahay ti pərahan azar, anga ta san dongo anahan a zle. ⁵ Əna təman ahay nà, ti pərahan azar anà dō aday ta san anan bay ata bay. Adəka bay, ti haw bugol, anga ta san dongo anahan a bay.»

⁶ Yesu a jan atan 'am sə jike a anan, əna tə sənək anan a ja pa maw bay.

Yesu nà, dō sə jugwar təman ahay lele awan

⁷ Yesu a pərahan azar anà 'am anahan, ta sa jəka: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Nen nà, məsudoh sa jal sə təman ahay. ⁸ Do sə luho ahay ataya fok, tinen dō sə akar ahay, dō sə ngəzar dō ahay. Aday təman ahay tə slənek atan anan bay. ⁹ Nen nà, məsudoh sa jal. Kuwaya dōwan a kà zlak à jal inde ti nen nə i tam. I njad sa zla à jal inde, i njad sa nay uho, aday i njad way sa pa re. ¹⁰ Do sə akar nà, a nay ahay saa kəra way ahay ca, saa gədan dongo anà gənaw ahay, aday saa lize anan way ahay. Nen, na nay ahay aday dō ahay tã njad sifa, tã njad anan nə tə dedengəlen awan.

¹¹ «Nen nà, dō sə jugwar təman ahay lele awan. Do sə jugwar way lele a nà, a var anan sifa anahan tə alay anahan awan, anga təman anahan ahay. ¹² Aya əna dō sə jugwar way anga magwagway cəna, təman aya nə si zek anahan ahay bay. Anga nan, kə canak anan anà kəla kiβe cəna, i haw, i mbəsak anan təman ahay. Aday, kəla kiβe dukwen i ban a təman ahay, i tan atan 'am kutok. ¹³ Natiya awan, winen a i haw, anga a gan may jiga nà, anà magwagway anahan, bina anà təman ahay itəbay.

¹⁴⁻¹⁵ «Nen nà, dō sə jugwar təman ahay lele awan. Bəbay uno a san nen zle, nen na san Bəbay uno zle re. Matanan, nen na san təman uno ahay zle, aday təman uno ahay dukwen ta san nen zle. Nen ni mac anga təman uno ahay. ¹⁶ Təman uno maza aya inde, tinen à jal a anan inde itəbay. Sumor a nà, ni nay atan ahay à jal a anan inde re. Tinen dukwen ti təma 'am uno, ti japay pə kərtek a tə təman sa jal ahay, aday dō sə jugwar atan dukwen kərtek re.

¹⁷ «Bəbay a pəlay nen nà, anga ni var anan sifa uno, aday ni njad anan way uno maza awan. ¹⁸ Dōwan saa gəba anan sifa uno nà, ibay. Nen a ni var anan tə alay uno awan. Ni mba apan sa var anan, ni mba apan sa njad anan way uno re. A nan anà Bəbay uno, nà ga nə matanan.»

¹⁹ Anga 'am ana Yesu ata awan, mawrasan a zlan à mivél inde anà Yahuda ahay asa. ²⁰ Do ahay bayak a ta wa: «Setene

inde anan à nga, nga a vawan. Kutok nà, kə pəlen sə sləne 'am anahan nə angamaw?»

²¹ Do maza aya ite ta wa: «Do tə setene à nga inde nà, i ja 'am matanan bay. A ga pə kwanay nà, setene i njad sə təban anan idé anà dō hurof a daw?»

Bahay sə Yahuda ahay tə pəlay Yesu bay

²² Həna nà, alay sa mad, aday à Urəsalima nà, alay sə azar uko sə bayak pa sa gan nga anà doh sə mazlaβ a Mbərom ata kà slak.*

²³ Yesu a zla ù doh ata awan, winen apan i bar ù vo galak sə ngaman galak a Sulimanu ata awan.

²⁴ Yahuda ahay ta nay, ta van nga tew, ta jan: «Kak iken nə Almasihu cukutok nà, dakan umo anan tə dīdek a kwa. Manay apan mi ba hwiya ata nà, mi i man uda nə siwaw?»

²⁵ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Ba na jak ikwen anan asanaw, əna kə dəfen upo nga bay. Mer su way uno sa ga tə gədan ana Bəbay uno Mbərom ataya nà, ta slak sa ja 'am pa nga uno wa da. ²⁶ Kə dəfen upo nga bay nà, anga kwanay nə təman uno ahay bay.

²⁷ «Təman uno ahay nà, tə sləne dongo sa 'am uno zle, aday na san atan lele re. Tinen apan ti pəruho azar. ²⁸ Ni varan atan sifa sa ndav bay ata awan, natiya awan ti mac itəbay. Dōwan saa ngəzar atan à alay uno wa dukwen, ibay re. ²⁹ Bəbay uno sə vuro atan ata, winen a zalan məgala anà way ahay fok. Anga nan, dōwan saa ngəzar atan à alay a Bəbay uno a wa dukwen ibay. ³⁰ Nen tə Bəbay uno ata nə manay kərtek.»

³¹ Bahay sə Yahuda ahay tə sləne 'am ata cəna, ta ma nga sa ra kon à alay inde miza awan†, aday sa tar anan. ³² Anga nan, Yesu a jan atan: «Na gak mer su way ahay lele aya bayan a pa 'am ana kwanay tə məgala ana Bəbay uno. Ki tiren nen həna gəngaf gəngaf bine siwaw nà, pi mer su way wura kərtek a anaw?»

³³ Bahay sə Yahuda ahay tə mbədahan apan, ta wa: «A nan umo sa tar iken nà, anga mer su way anak lele aya bay, əna anga kə jənək anan pa 'am anà Mbərom.

* **10:22** Abay doh sə mazlaβ a Mbərom ata nà, dō manidə ahay tə mbəzslak anan. Əna Isəra'ila ahay tə ndakak anan maza awan. Aday həna pə ava pə ava tinen apan ti ga azar uko awan. Kà slak alay ata nà, na. † **10:31** Ca pə Yuhana 8.59.

Iken nə dō zənnen awan, aday a nak sə təra anan nga anak həna, Mbərom awan.»

³⁴ Yesu a mbəđahan atan apan: «Mə vinde à Deftere a kwanay inde, Mbərom a ja nà: «Kwanay aday nà, mbərom ahay.‡»

³⁵ Da san zle, way ana Deftere a Mbərom ma ja nà, a mbacay wa zek bay. Do sə sləne 'am ataya nà, Mbərom a ngaman atan nə mbərom ahay. ³⁶ Nen nà, Mbərom u go nga, aday a slənay nen pə daliyugo. Ki jen nà, nə jənak anan pa 'am anà Mbərom nà, kəkəməw? Anga na wa, nen wan anahan ata đaw? ³⁷ Kak na ga nə mer su way ana Bəbay uno Mbərom bay nà, kə đəfen upo nga bay. ³⁸ Aday kak na ga nà, mer su way anahan tə đidem a cəna, đəfen nga pi mer su way uno. Kwa kə đəfen nga pi nen bay nà, đəfen nga pi mer su way uno a kwa. Anga aday, kə sənən anan hwiya, Bəbay uno nà, manay kərtek awan.»

³⁹ Asa bahay sə Yahuda ahay tə pəlay sa ban anan, tə njadak anan bay, kə tək patan wa.

⁴⁰ Pə dəba anahan a wa, Yesu a zla way anahan pə day uho sə zylinder sə Urdon, a njahay way anahan à man ana Yuhana sa taa ga baptisma ata awan. ⁴¹ Do ahay ta nay pə cakay anahan bayan a awan. Ta ja, ta wa: «Yuhana nà, kula kə gak masuwayan ahay itəbay, əna 'am anahan a sa ja pə đowan a anan nà, kə tərak đidem aya awan.» ⁴² Do maza aya bayan a à man ata awan, tinen tə đəfak apan nga.

11

Lazarus kə məcak

¹ Đowan a inde tə ngaman Lazarus, winen đəvac awan. Đowan ata nà, winen ù kon sə ngaman Baytiniya ata awan. Mərak anahan ahay inde dəna aya cew đukwen, tinen à man ata re, atə Marta tə Mariyama. ² Mariyama aday nà, uwar saa mbəđan amar pə saray anà Yesu aday sə takad panan tə sibək sa nga anahan ata awan. Lazarus a đəvac ata nà, mərak anahan.

³ Atə Marta tə Mariyama ta slan dō saa jan anà Yesu nà: «Ba Məduwen, car anak Lazarus nə winen lelibay, đəvac a gan.»

⁴ Yesu a sləne 'am ata cəna, a wa: «Đəvac ana Lazarus nà, đəvac sa mac anan bay. Əna đəvac ata i ka anan məgala ana Mbərom, aday mazlađ uno re, nen Wan a Mbərom.»

⁵ Atə Marta tə Mariyama tatə Lazarus nà, Yesu a pəlay atan nə lele. ⁶ Aday cəkəbay, anahan sə sləne Lazarus đəvac awan ata nà, kə njahak à man ata luvon ahay cew asa.

⁷ Pə dəba wa, a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Muko pə daliyugo sə Yahudiya.»

⁸ Tinen ta jan, ta wa: «Miter, Yahuda ahay tə pəlay abay sa tar iken tu kon nə kwakwa bay asanaw? Həna, a nak sa ma à man ata re đaw?»

⁹ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Pac a dav nà, hway bidaw? Aday kak dō winen apan i bar à jiyjay anahan a inde nà, saray i dəcən đaw? Saray i dəcən bay, anga a canan idə zle lele, winen à jiyjay sa dav pə daliyugo a anan inde. ¹⁰ Aya əna, dō sa bar à luvon inde ite nà, saray i dəcən, i slahay təktek, anga jiyjay inde sə luvon itəbay.»

¹¹ Pə dəba sa 'am ata wa asa, Yesu a jan atan: «Car a mənuko Lazarus ata kə njəkək ahan. Əna ni zla saa pəđəkey anan.»

¹² Njavar anahan ahay tə mbəđahan apan, ta wa: «Ba Məduwen, kak a njək ahan ata nà, i mbar asanaw!»

¹³ Abay a nan anà Yesu sa ja nà: Lazarus kə məcak! Əna pə njavar anahan ahay nà, a jan atan nə 'am sə ahan acəkan.

¹⁴ Yesu a jan atan anan ngəlarak kutok, a wa: «Lazarus kə məcak! ¹⁵ Əna na zlak à man ata bay nà, anga kwanay. Natiya, ataslay mivel uno inde, anga tə way a saa təra ata nà, kwanay ki i njiden sa đaf upo nga kutok. Həna nà, zluko pə cakay ana Lazarus awan.»

¹⁶ Tomas, đowan a tə ngaman Didimus* anga winen muwsa ata, a jan anà azar sə njavar ana Yesu aya, a wa: «Mənuko đukwen zluko saa mac tatə miter a mənuko.»

Yesu nà, winen dō sə slabakay anan dō ahay à məke wa

¹⁷ Natiya, Yesu a dəzle à Baytiniya cəna, a sləne tə zəbak anan Lazarus à məke kə

‡ 10:34 Ca pə Jabuura 82.6. * 11:16 Ta 'am sə Gərek nà, Didimus a nan sa ja «muwsa».

gak luvon ahay fudó coy. ¹⁸ Baytiniya a aday nà, bəse tə Urəsaliima i ga nà, way sə kilomiter ahay maakan. ¹⁹ Yahuda ahay bayan a ta nak à məsinde ana Lazarus. Ti i bənan mível anà mərak anahan ahay, atə Marta tə Mariyama.

²⁰ Ana Marta sə sləne sa jəka Yesu kà nak ata nà, a slabak, a zla à man anahan pə cəved. Əna Mariyama nà, winen a njahay agay. ²¹ Marta a jan anà Yesu: «Abay kà ga inde à man a anan nà, mərak uno i mac bay. ²² Həna dukwen na san zle, Mbərom i varak way kawa ananak saa cəce panan ata fok re.»

²³ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Mərak anak i slabakay à məke wa.»

²⁴ Marta a wa: «Na san zle, pa pac sa ndav anan daliyugo nà, i i slabakay ahay tə do ahay fok à məke wa.»

²⁵ Yesu a jan: «Nen nà, do sə slabakay anan ahay do ma mac aya à məke wa, do sə varan atan sifa re. Kuwaya, dowan a kə dəfak upo nga nà, i njahay uho tə sifa awan, kwa kə məcak dəp nà, na. ²⁶ Kuwaya, dowan a tə sifa mba cəna, kə dəfak nga pi nen a nà, i mac bay. Iken, kə təmahak 'am a anan daw?»

²⁷ Marta a mbəda apan, a wa: «Ayaw, Ba Məduwen, nə dəfak apak nga. Iken nà, Almasihu, Wan a Mbərom a sa nay ahay pə daliyugo ata awan.»

Yesu a pəkay ide sə ayam

²⁸ Pə dəba ana Marta sa ja 'am ata wa nà, a zla pə cakay ana mərak anahan Mariyama, a jan tə soeksək awan: «Miter kà nak, winen apan i ngamak!» ²⁹ Mariyama a sləne matanan cəna, a slabak hərom, a zla pə cakay ana Yesu.

³⁰ Yesu a aday nà, kə dəzlek à wulen su doh bay. Winen à man a tinen sə zlangay tə Marta ata mba.

³¹ Do a tinen mə njahay aya ù doh tatə Mariyama ata, tinen apan ti man a mível ù doh. Tə canan winen sə slabak baram ata nà, tə pərahan azar. A ga patan nà, i zla saa yimay ahay pə jəvay wa.

³² Mariyama a dəzley ahay pə cakay ana Yesu nà, a dukwen gərmec ù vo, a jan: «Ba Məduwen, kà ga inde à man a anan aday nà, mərak uno i mac bay.»

³³ Yesu a canan à Mariyama nà, winen apan i yam, aday Yahuda ahay sə pərahan ayak azar ataya dukwen tinen apan ti yam re. Anga nan, a slabakan anan mível anà Yesu, a cəban.

³⁴ Yesu a cəce: «Ki len anan ahaw?»

Tə mbədahan apan, ta jan: «Miter, hayak, ca apan!»

³⁵ Cəna, Yesu a pəkay ide sə ayam.

³⁶ Yahuda ahay ta wa: «Cen apan, a pəlay anan Lazarus a re!»

³⁷ Aya əna do azar aya ta wa: «Winen do sə təban anan ide anà dowan a hufof ata awan. Abay winen à dəzley ahay à alay a Lazarus tə sifa mba ata nà, i mba apan sa mbar anan aday à mac bay, bidaw?»

Yesu kə slabakak anan Lazarus à məke wa

³⁸ A cəban anà Yesu maza asa, a zla pə jəvay. Jəvay a nà, mə tacay a tə bələlen.

³⁹ Anga nan kutok, Yesu a wa: «Təben anan jəvay awan!»

Marta a wa: «Ba Məduwen, i rəbas, anga kə gak həna luvon ahay fudó à məke inde.»

⁴⁰ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Na jak anak bidaw? Kak kə dəfak upo nga nà, ki canan anà məgala sə mazlaḅ a Mbərom asanaw?»

⁴¹ Tə təba anan bələlen pə jəvay wa kutok. Yesu a ca ide à mburom, a wa: «Na gak ayak suse, Bəbay uno, anga kə slənek uno anan.

⁴² Nen, na san zle, hwiya ki sləno anan. Əna na jak ayak nà, anga do sa man a anaya tã dəf apak nga, tã san iken sə slənay ahay nen acəkan.»

⁴³ A ndav anan 'am anahan ata nà, a ja 'am tə məgalak a asa, a wa: «Lazarus, hayak uho!»

⁴⁴ Lazarus, dowan a ma mac ata, a nay ahay uho, saray tə alay anahan aya tinen mə tuwed aya tə pətike. Ide anahan a dukwen mə tuwed a tə zana.

Yesu a jan atan, a wa: «Pəsiken panan zana, aday à zla way anahan.»

Wurwer sa ban anan Yesu Mata 26.1-5; Markus 14.1-2; Lukas 22.1-2

⁴⁵ Yahuda a sa zlak ayak pə cakay ana Mariyama ataya, tə canan anà mer su way ana Yesu sa ga ata cəna, bayak a à wulen ana tinen wa tə dəfak nga pə Yesu. ⁴⁶ Aya əna, do a azar aya ta zla pə cakay ana Farisa

ahay saa ray ahay apan 'am anga mer su way anahan sa ga ata awan.

⁴⁷ Anga nan, Farisa ahay pi zek tə bahay sə gədan dundo anə way ahay tə ngaman anə məced sə Yahuda azar aya, aday tə halay nga. Ta wa: «Di ga həna nà, kəkəməw? Anga dōwan a anan winen apan i ga masuwayan sə way ahay bayak awan. ⁴⁸ Kak dā sak a mbəsak anan ā ga mer su way matanan nà, dō ahay kəzlek ti daf apan nga. Aday pə dəba anahan a wa kutok nà, Ruma ahay ti i ja à 'am ata inde. Ti mbəzlak uko anan doh sə mazlaḅ a Mbərom, aday ti tak uko 'am re.»

⁴⁹ Dō kərtek à wulen a tinen awan tə ngaman Kayafas, winen bahay nga su dō sə gədan dundo anə way pə viya ata awan. Winen a jan atan: «Kwanay kə sənən awan bay. ⁵⁰ Suwan dō kərtek ā mac anga dō a kəzlek, tə dō ahay saa lize jiya nà, na. Matanan bidaw?»

⁵¹ A ja 'am ataya nà, tə ndaraw si zek anahan a itəbay. Sə dakan anan 'am ata nà, Mbərom, anga tə viya ata nà, winen bahay nga su dō sə gədan dundo anə way ahay. Anga nan, a wa Yesu i sa mac anga Yahuda ahay fok. ⁵² Əna Yesu i mac nà, anga Yahuda ahay dəkdek bay. I mac nà, anga aday ā halan nga anə wan a Mbərom ma ta 'am ataya, tē njahay pə kərtek a re.

⁵³ A ban pə luvon ata wa kutok nà, bahay sə Yahuda ahay tə dazlan sa ga wurwer sa vad anan Yesu. ⁵⁴ Anga nan, Yesu kə mbak apan sa bar lele à wulen sə Yahuda ahay sabay. A slabak à wulen su doh ata wa, a zla à man kiḅe. Natiya tə njahay à man ata tə njavar anahan ahay à wulen su doh sə ngaman Efərayim ata awan.

⁵⁵ Azar uko sə Yahuda ahay sə ngaman azar uko sə Pasəka ata, i sla bəse. Anga nan, dō sə wulen su doh sə kiḅe ahay ta zla à Urəsalima saa lavay anan zek a tinen ahay à cəncan a inde kurre. ⁵⁶ Tə dəzley ahay à Urəsalima nà, tə pəlay anan Yesu. Tə halay nga ù doh sə mazlaḅ a Mbərom nà, tə cəce pi zek ahay wa, ta wa: «A ga pikwen nà, i nay ahay à azar uko daw, i nay ahay bay?»

⁵⁷ Bahay sə gədan dundo anə way ahay, pi zek tə Farisa ahay ta ban 'am à wulen a

tinen inde, ta wa: «Dowan a kə sənək man a Yesu nà, ā dəkək uko anan aday di ban anan.»

12

Mariyama a mbad amar pə saray ana Yesu

Mata 26.6-13; Markus 14.3-9

¹ Natiya, a mbəsak luvon mbərka aday azar uko sə Pasəka i sla nà, Yesu a zla à Baytiniya, ù kon ana Lazarus, dōwan a Yesu sə slabakay anan ahay à məkə wa ata awan.

² Ta dan way sa pa anə Yesu à man ata awan, aday Marta a varan atan. Dō ahay inde bayak a pə tuwez ata awan, Lazarus dukwen winen inde re.

³ A man sa pa way nà, Mariyama a gəba amar sə wurde anahan sə dala bayak awan, a rəbas nə dun'a. A mbədan anan pə saray anə Yesu. Ta da amar ata aday nà, tə way sə ngaman *nardi*, i ga à dunguzlok sə amar inde. A mbədan anan pə saray lele nà, a takad anan panan tə sibək sa nga anahan. Doh ata fok a rəbas nə dun'a lele.

⁴ Njavar ana Yesu a inde kərtek à man ata awan, tə ngaman Yudas Iskariyot. Winen dō saa ga daf pə Yesu ata awan. A canan anə way ana Mariyama sa ga ata nà, a wa: ⁵ «Ta wa, abay tē sukom anan way tə amar a anan nà, i ga dala sə *dinar** səkət maakan, aday ti var anan dala awan anə dō mətawak aya nà, ta gak way lele bidaw?» ⁶ Yudas a ja 'am ataya nà, anga aday a gan may sa man zek anə dō mətawak aya bay. Əna a ja matanan nà, anga winen aday nà, dō sa ban dala a tinen awan, aday a taa kəra panan.

⁷ Aya əna, Yesu a wa: «Mbəsiken anan uwar a anan, a lah anan upo nà, way a aday ti su go pac sa la nen ata awan.

⁸ Dō mətawak aya nà, ti ga inde tə kwanay hwiya, əna nen ni ga inde tə kwanay hwiya itəbay.»

Wurwer sa vad Lazarus

⁹ Natiya Yahuda ahay bayak a tə sləne Yesu winen à Baytiniya nà, ta zla à man ata awan. Ta zla à man ata dukwen nà, anga Yesu cəna coy bay. Ta zla saa cay ahay pə Lazarus re, winen dōwan a Yesu sə slabakay anan à məkə wa ata awan.

* 12:5 Dinar kərtek nà, āga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

10-11 Matana awan, Yahuda ahay bayan a tē mbāsakak sē pərahan azar anā pəra a tinen†, tē pərahan azar bugol nā, anā Yesu, anga Lazarus. Anga nan kutok, bahay sē gədan dūngo anā way ahay dukwen tē banak 'am sa jəka ti vad anan Lazarus à wulen ana tinen wa re.

Yesu a zla à Urəsalima
Mata 21.1-11; Markus 11.1-11; Lukas 19.28-40

12 Sidew a kutok, dō a sē halay nga anga azar uko sē Pasəka ataya, tē sləne Yesu winen apan i nay ahay à wulen su doh sē Urəsalima cəna, 13 tē ngərway alay sē gazlangaw ahay à alay inde. Ta zla saa zlangay tatə Yesu pə cəved tē daslam ataya à alay inde. Ta zlah, ta wa: «Həren anan nga anā Mbərom! Mbərom à daf alay sē mazlaḅ anahan pu dō saa nay tē sləmay anahan, bahay sē Isəra'ila ata awan.»

14 Yesu a njad zungo a inde, a ján apan, a zla pə cəved. A təra kawa ana Deftere sa ja ata awan. A wa:

15 «Dō sē Urəsalima ahay, kə jəjiren bay. Bahay a kwanay winen apan i nay ahay həna,

winen ma ján a pə zungo.‡»

16 Njavar anahan ahay tē sənək 'am anan fan bay. Aday Yesu a zla à man sē mazlaḅ ana Mbərom nā, ta may anan ahay 'am ata à nga inde kutok. Ta san nā, Deftere a ja 'am ata nā, pə winen awan, aday pi mer su way a tinen sa ga anga winen ata awan.

17 A alay a Yesu sē ngaman ahay anā Lazarus uho, a slabakay anan à məke wa ata nā, dō ahay inde à man ata bayan awan. Dō ataya tē canak anan, aday tē təkəren 'am awan anā dō azar aya re. 18 Natiya awan, dō ahay ta nay ahay bayan a, tē təma anan Yesu, anga tē sləne kə gak masuwayan ata awan.

19 Farisa ahay ta jan i zek a tinen aya awan, ta wa: «Cen apan, way a mənuko sa ga həna ata fok nē kə varak uko magwagway bay, anga dō ahay fok tinen apan ti pərahan azar.»

Yesu a ja nā, alay a kə slak

20 A wulen sē dō ahay sa nay à man sē azar uko sē həran nga anā Mbərom ataya

nā, Gərek ahay uda awan, ta nak re. 21 Ta zla pə cakay ana Filip, dō su kon sē Baytisada, pə daliyugo sē Galile ata awan. Ta jan, ta wa: «Wan ada, a nan umo sē canan anā Yesu.»

22 Filip ite, winen a zla pə cakay ana Andəre, a jan. Ta zla maya awan saa jan 'am ata anā Yesu. Tē dəzle cəna, ta jan, 23 aday Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Alay a kə slak həna, nen Wan su Dō, ni ka anan mazlaḅ ana Mbərom sē vuro ata awan. 24 Nen apan ni jak ikwen tē dīdem a həna: Wan sa ndaw kə slahak pə yugo aday kə məcak bay cəna, i njahay nē hwiya wan sa ndaw kərtəktəkke. Əna wan sa ndaw kə sak a slahay aday kə məcak ite nā, i wasay bayak awan. 25 Kuwaya dōwan a, a nan sifa anahan nā, i lize anan. Əna dōwan a kə nak anan ide anā sifa anahan pə daliyugo nā, i tam anan, i njad sifa sa ndav bay ata awan. 26 Kuwaya, a nan à dōwan a su go mer su way nā, à pəruho azar. Aday dō su go mer su way nā, à saa zla à man uno saa zla ata ite. Dō su go mer su way i nen cəna, kuwaya, Bəbay uno dukwen i həran nga nā, anā winen.»

Yesu a dakay anan amac anahan

27 Yesu a ja, a wa: «Həna nā, mivel uno i ndəroḅ. Nā jan anā Bəbay uno nā, awan a maw? Nā jan nā, à tam nen à dəcə a anan wa daw? Aday dukwen na nay ahay pə daliyugo nā, sa sa dəcə a anan ata awan. 28 Bəbay uno, ka anan mazlaḅ sē sləmay anak.»

'Am a ndəray ahay kwa à mburom wa, a wa: «Na kak anan mazlaḅ uno, aday ni ka anan maza re.»

29 Dō a sa man ata aya tē sləne 'am ata nā, ta wa: «Mbərom sa dac!»

Dō azar aya ite ta wa: «A'ay, maslay a Mbərom sa jan ahay 'am.»

30 Əna zek a Yesu a, a jan atan, a wa: «Dūngo ata a jay ahay 'am nā, anga nen bay, əna anga kwanay adəka. 31 Həna nā, alay a Mbərom kə slak sa gan sariya anā dō sē daliyugo ahay. Mbərom i razl anan bahay sē daliyugo a anan həna. 32 Əna, ta sak a cakaf nen à mburom nā, ni gəbak anan ayak dō ahay fok pə cakay uno awan.»

† 12:10-11 Pəra sē Yahuda ahay nā, a dazlan tē Tawrita a Musa. ‡ 12:15 Ca pə Jekariya 9.9.

³³ Yesu a ja 'am ata nà, anga sə dəkay anan amac anahan i təra nə kəkəməw ata awan.

³⁴ Natiya, dō ahay ta jan: «Manay mə sləne à Deftere inde nà, Almasihu i nay, i ga inde hwiya. Ka ja, ka wa: Wan su Dō nà, ti cakaf anan à mburom nà, kəkəma asanaw? Wan su Dō aday nà, wita nà, wayaw?»

³⁵ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Jiyjay inde winen apan i dəvak ikwen mənjoek mba. Bəren à man sə ide jiyjay a anan tamak, anga luvon i sa ga bəse. Aday dō sa bar à luvon inde nà, a san man anahan a saa zla ata bay. ³⁶ A alay a jiyjay winen inde təkwanay mba cəna, dəfen nga pə ide jiyjay, anga aday kə təren dō sə ide jiyjay ahay.»

Pə dəba sa 'am ata wa, Yesu a zla saa dər patan wa zek.

Yahuda ahay tə ngəmak sa daf nga pə Yesu bay

³⁷ Natiya, kwa à ga nà, Yesu kə gak mer su way masuwayan aya bayak pa 'am a tinen dəp nà, Yahuda ahay tə ngəmak sa daf nga pə Yesu bay hwiya. ³⁸ Way ata a ga zek nà, anga aday 'am ana Ezaya, dō maja'am a Mbərom ata à təra. A ja, a wa:

«Ba Məduwen, waya sa daf nga pa 'am a manay anaw?

Mbərom Fetek a kan anan ahay gədan anahan nà, à wayaw?Š»

³⁹ Matanan, ta mbak apan sa daf apan nga bay, anga Ezaya dukwen kə lahak apan, kə jak, a wa:

⁴⁰ «Mbərom kə hurfok atan, anga aday tē canan ide bay,

kə dəkaf atan kurkwilen à sləmay, anga aday tē sləne bay, tā san bay.

Bina, abay ti mbədahan ləen anà ines a tinen ahay, aday ni mbar atan.* »

⁴¹ Ezaya a ja 'am ata nà, pə Yesu awan, anga kə lahak sə canan anà mazlaḅ anahan.†

⁴² Kwa tə winen ata təkə, à wulen sə bahay sə Yahuda ahay wa dukwen, dō ahay inde bayak a tə dəkaf nga pə Yesu. Əna tə ngəmak sə dəkay anan pa 'am sə dō ahay fok bay, anga tə jəjaran anà Farisa ahay, tā saa rəzlay atan ahay ù doh sə wazay ahay wa bay. ⁴³ Tə pəlay nà, mazlaḅ su dō zənzen

awan, bina mazlaḅ a Mbərom saa varan atan ata bay.

'Am ana Yesu i ga sariya

⁴⁴ Yesu a ja 'am tə məgalak awan asa, a wa:

«Kuwaya, dōwan a kə dəkaf nga pi nen nà, a daf nga pi nen taayak bay. A daf nga pə dō sə slənay ahay nen re. ⁴⁵ Kuwaya dōwan kə canak uno nà, kə canak anan anà dō sə slənay ahay nen re. ⁴⁶ Na nay ahay pə daliyugo nà, aday dō sa daf upo nga ahay tē njahay à luvon inde itəbay, anga nen nə jiyjay sa dav pə daliyugo a anan.

⁴⁷ «Kuwaya kə slənek 'am uno, kə dəkaf anan apan anà 'am ata bay cəna, saa gan sariya nà, nen bay, anga na nay ahay saa gan sariya anà dō sə daliyugo ahay bay, əna saa tam atan adəka. ⁴⁸ Natiya, dōwan a kə ngəmak nen bay, kə təmahak 'am uno bay, i tavay pa 'am sə sariya, anga 'am uno sa ja ataya ti gan sariya. Ti gan sariya pa pac sa ndav anan daliyugo.

⁴⁹ «'Am inde na jak tə məgala uno ite nà, ibay. Əna nə təkə nà, 'am ana Bəbay uno su jo, aday nà ja ataya awan. Nə dəkay anan nà, 'am ataya dəkdek. ⁵⁰ Na san zle re, way anahan su jo ahay nà, ti gəbak ikwen ahay adəka nə sifa sa ndav bay ata awan. Awan a inde, na ja ta nga uno nà, ibay, si mbala a Bəbay uno su jo ataya dəkdek.»

13

Yesu a banay saray a njavar anahan ahay

¹ Natiya, a mbəsak ibay luvon kərtek aday azar uko sə Pasəka i sla. Yesu dukwen a san zle, alay anahan a kə slak sa ma pə cakay ana Bəbay anahan bəse, i mbəsak anan daliyugo a anan. Hwiya a pəlay anan dō anahan ahay pə daliyugo, aday həna a pəlay atan nə hus pa sa var sifa anahan.

² Alay sə təkək suko, atə Yesu tə njavar anahan ahay tinen apan ti pa daf nà, 6a Fakalaw kə dəkaf abayak nga à mivəl ana Yudas inde, wan mbala ana Simon Iskariyot ata awan, aday à ga daf pə Yesu.

³ Yesu a san zle, Mbərom kə varak anan gədan pə way ahay fok, aday a san zle re, a nay ahay pə cakay ana Mbərom wa, aday

i ma pə cakay anahan asa. ⁴ Anga nan, a slabak pa man sa pa way a tinen ata wa, a culok anan zana anahan zəbor a pi zek wa, a ban zana kataw awan à zar. ⁵ A ngah a'am à tasa inde, a dazlan sə banay a saray a njavar anahan ahay. Kə banak a saray a dowan a nà, ata i takad panan tə zana anahan a mə kətuwal a à zar ata awan.

⁶ A hədəkey ahay pə cakay ana Simon Piyer bine siwaw nà, Piyer a jan: «Ba Məduwen, iken ki buno anan saray daw?»

⁷ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Piyer, ki san way uno sa ga həna ata fan bay. Əna ki i san mba.»

⁸ Piyer a mbədahan apan asa, a wa: «A'ay, ki buno saray kula itəbay.»

Yesu a jan anan ngəlarak kutok, a wa: «Kak aday nə banak anak a saray bay nà, iken do uno sabay!»

⁹ Piyer a jan kutok, a wa: «Miter, kak matanan cukutok nà, kə buno saray dəkdek bay, əna buno anan alay aday ta nga a təkə.»

¹⁰ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Kak do kə banak coy nà, a gan may anə abanay zek sabay, əna i banay nə saray dəkdek, anga winen mə banay awan. Kwanay nà, mə banay aya awan. Əna, kwanay a fok bay.»

¹¹ Yesu nà, a san dowan a saa ga apan dəf ata zle. Anga nan a wa: «Kwanay mə banay aya awan, əna fok bay.»

¹² Yesu a ndav anan sə banan atan anan saray nà, a ma anan rəkot anahan pi zek. A njahay à man sa pa way asa, a wa: «Kə sənən way nen sa gak ikwen həna ata zle daw? ¹³ Kwanay apan ki ngimen uno “Miter”, “Bahay a manay” acəkan, anga nen nà, winen a way anahan. ¹⁴ Nen nə Miter a kwanay, Bahay a kwanay, nə banak ikwen anan saray. Sumor a dukwen, kwanay nà, binen anan anan saray i zek ahay matanan re. ¹⁵ Na ga matanan, aday kə tətiken sa ga matanan cite. Nə dakak ikwen anan minje a coy. ¹⁶ Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Do sa ga mer su way àga do dukwen, i zalay bahay su doh ata bay. Do sa slan do nà, a zalay anan do si mer su way anahan a sa slan anan ata bidaw? ¹⁷ Matanan, həna kə sənən anan kutok. Kak

aday ki gen anan mer su way a acəkan nà, ki i tislən mivel bayak awan.

¹⁸ «Na ja nə pə kwanay a fok bay, anga na san do uno sə walay ataya zle. Əna, way a mə vinde awan à Deftere a Mbərom ataya inde nà, à təra. Mə vinde uda nà: “Dowan a ma pak dəf maya ata, kə tərak do manidə uno.*” ¹⁹ Ni jak ikwen anan həna, mənəna way ata sə təra, anga aday, way kətanən kə tərak nà, kə dəfen upo nga, kə sənən anan, nen nà, nen.

²⁰ «Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Kuwaya dowan a kə təmahak anan do nen sa slan anan ata nà, dowan ata a təma nə nen awan. Aday do kə təmahak nen dukwen, a təma anan nə do sə slənay ahay nen ata re.»

Yudas i i ga dəf pə Yesu

Mata 26.20-25; Markus 14.17-21; Lukas 22.21-23

²¹ Natiya, pə dəba ana Yesu sa ja 'am ataya wa cəna, mivel anahan a slabak, a ja 'am ngəlarak asa, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Dowan a kərtek à wulen a kwanay inde, i i ga upo dəf.»

²² Njavar anahan ataya tə zəzor zek ahay nerre, aday ta san sa jəka a ja 'am ata pə wayaw nà, ta san bay. ²³ Do kərtek inde à wulen sə njavar anahan ataya, Yesu a pəlay anan kə zalak. Winen mə njahan a pə cakay. ²⁴ Simon Piyer a cak ayak apan, a ma panan idə biyya, kawa sa ja bine siwaw nà: «Cəce pə Yesu wa, a ja nə pə wayaw.» ²⁵ Dowan ata a həjəkak ayak nga pa mbac ana Yesu, a cəce: «Ba Məduwen, saa ga apak dəf a nà, wayaw?»

²⁶ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Həna ni gad dəf, ni tar anan à tuwez, aday winen nà, dowan a ni varan anan dəf ata awan.» Cəna, Yesu a gad dəf, a tar anan à tuwez, a varan anan anə Yudas, wan ana Simon Iskariyot.

²⁷ Yesu a varan a dəf ata cəna, Fakalaw a zlan à mivel inde anə Yudas. Yesu a jan kutok: «Awan anak inde sa ga nà, gamacan coy!»

²⁸ A wulen su do a mə njahay a pə tuwez ataya, dowan sa san kwa kərtek Yesu a ja 'am ata angamaw nà, ibay. ²⁹ Yudas nà, do sa ban dala a tinen awan. Anga nan tə

* 13:18 Ca pə Jabuura 41.10.

bayak i ga nà, Yesu a jan 'am sə sukumay ahay way sa ga azar uko, kabay â zla saa varan way anà do mətawak aya awan.

³⁰ Yudas a təma anan daf ata cəna, a nay wanahan uho. Abay luvon kà gak coy re.

'Am sə asan zek

³¹ Yudas a nay ahay uho cəna, Yesu a wa: «Həna nà, mazlaḅ uno, nen Wan su Do, winen apan i ka zek. Aday ti nen dukwen, Mbərom i ka anan mazlaḅ anahan re kutok. ³² Natiya, nen Wan a Mbərom, na kak anan mazlaḅ anahan nà, winen a i ka anan mazlaḅ ana wan anahan tə alay anahan a awan, aday i ka anan nə həna coy. ³³ Dəna uno ahay, nen inde tə kwanay mənjoek mba, aday pə dəba wa ki i pəlen nen. Əna ni jak ikwen həna way uno sa jan anà bahay sə Yahuda ahay ata awan: “A man uno saa zla ata nà, ki mben apan saa zla itəbay.” ³⁴ Anga nan, ni jak ikwen nga sa 'am wiya həna: Sənen zek à wulen a kwanay. Ayaw, sənen zek à wulen a kwanay ahay, kawa anuno sa pəlay kwanay. ³⁵ Njidən sa san zek à wulen a kwanay ahay lele. Natiya, do ahay fok ti san, kwanay nà, njavar uno ahay acəkan.»

Atə Yesu tə Piyer

Mata 26.31-35; Markus 14.27-31; Lukas 22.31-34

³⁶ Simon Piyer a jan anà Yesu, a wa: «Ba Məduwen, ki zla ahaw?»

Yesu a mbədahan apan, a wa: «À man uno saa zla həna ata nà, ki mba apan sə pəruho azar fan bay. Əna ki i mba apan sə pəruho azar nə mba.»

³⁷ Piyer a jan anà Yesu: «Ba Məduwen, ni mba apan sə pərahak azar həna fan bay nà, angamaw? Nen, u no ni var anan sifa uno anga iken re!»

³⁸ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Tə didem a nà, a nak sa var anan sifa anak anga nen acəkan daw? Nen apan ni jak tə didem a həna: Zukwa njəkar i saa zlah nà, ka jak saray maakan ka san nen bay.»

14

Yesu nà, cəved, winen didem, aday winen sifa

¹ Yesu a jan anà njavar anahan ahay kutok, a wa: «Awan â jalay kwanay bay.

Dəfen nga pə Mbərom, aday kə dəfen upo nga re. ² A gulom su doh ana Bəbay uno Mbərom nà, man ahay inde bayak awan. Ni zla saa ndakak ikwen man à man ata awan. Kak matanan bay nà, ni jak ikwen bay asanaw. ³ Aday azanan na sak a zla, nə ndakak anan man a coy nà, ni may ahay, aday ni ra kwanay pə cakay uno awan. Natiya, ki i njihen à man uno saa njahay ata ite. ⁴ Aday dukwen, cəved sa zla à man uno saa zla ata nà, kə sənen zle.»

⁵ Tomas a mbədahan apan, a wa: «Ba Məduwen, manay aday nà, ma san man anak a saa zla uda ata bay kutok nà, mi i san cəved awan nə kəkəməw?»

⁶ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Nen nà, cəved, didem, aday sifa. Anga nan, mənjoəna nen cəna, dowan saa mba apan sa zla à man ana Bəbay Mbərom nà, ibay. ⁷ Kak kə sənen nen nà, ki sənen anan Bəbay uno zle re. A ban pə həna anan wa cəna, kə sənen anan zle coy, anga kə cinen anan.»

⁸ Filip ite a jan, a wa: «Ba Məduwen, dakan umo anan Bəbay awan cəna, i slan umo da asanaw!»

⁹ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Filip, nen inde tə kwanay kwa həna kabay, aday ka san nen bay hwiya daw? Dowan a kə canak uno cəna, kə canak anan anà Bəbay uno re. Ka ja, ka wa: “Dakan umo anan Bəbay awan” nə kəkəməw? ¹⁰ Nen tə Bəbay uno, Bəbay uno ti nen, manay kərtek a nà, kə dəfak apan nga bay dəge? 'Am a nen sa jak ikwen ata fok nà, a nay ahay i nen wa bay. Sa ga mer su way ata nà, Bəbay uno a, winen i nen inde ata awan. ¹¹ Dəfen nga pa 'am uno sa jak ikwen: “Nen tə Bəbay uno, Bəbay uno ti nen nà, manay kərtek” ata awan. Kak matanan bay dukwen, dəfen upo nga anga mer su way uno ahay kwa.

¹² «Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Dowan a kə dəfak upo nga cəna, winen dukwen i ga mer su way kawa anuno sa gay ahay ata ite re. Dowan ata i sa ga adəka nà, way sə zalay mbala anuno, anga nen apan ni zla nà, pə cakay ana Bəbay uno awan. ¹³ Way ana kwanay saa cəce tə sləmay uno ataya fok, ni ga atan. Matanan, nen Wan su Do ni ka anan mazlaḅ ana Bəbay uno Mbərom. ¹⁴ Kə cəcihen puno wa way tə sləmay uno nà, ni ga anan.»

Yesu a ja i slənay ahay Apasay Cəncan awan

¹⁵ Yesu a ja asa, a wa: «Kak kə pəlen nen asanaw nà, ki dəfen anan apan anà 'am uno ahay fok. ¹⁶⁻¹⁷ Aday nen ni gan kem anà Bəbay uno anga aday â slənək ikwen ahay do hinen maza saa mak ikwen zek. Dowan ata nà, winen Apasay sə dəkay anan dīdek a Mbərom. Winen i njahay tə kwanay sə coy. Do sə daliyugo ahay ti njad sə təma anan à mivəl a tinen inde itəbay, anga ti canan bay, aday ti san anan bay re. Kwanay nà, ki sənən anan anga i njahay tə kwanay à mivəl inde. ¹⁸ Ni mbəsək kwanay taayək kawa wan mətawək ahay bay, ni may ahay pə cakay a kwanay. ¹⁹ Aday azanan mənjoək nà, do sə daliyugo ahay ti cuno sabay, kwanay nà, ki cinen uno hwiya. Nen nà, do tə sifa awan. Anga nan kwanay dukwen ki njihen tə sifa aya awan. ²⁰ Luvon ata kə dəzlek ahay nà, ki sənən anan manay tə Bəbay uno nə manay kərtek, aday mənuko dukwen kərtek a re.

²¹ «Do sə pəlay nen tə dīdem a cəna, i təma 'am uno, i dəfan apan, i ga mer su way kawa 'am uno sa jan. Bəbay uno dukwen i pəlay anan do sə pəlay nen, ata nen dukwen ni dakan anan asan zek uno, ni dər panan zek bay, ni kan zek lele.»

²² Yuda ite, winen aday nà, Yudas Iskariyot itəbay ata, a wa: «Ba Məduwen, ki kan umo zek aday ki kan zek anà do sə daliyugo ahay ite bay ata nà, kəkəməw?»

²³ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Kəmaya, dōwan a kə pəlak nen nà, i dəfan apan anà 'am uno ahay. Bəbay uno dukwen i pəlay anan, manay a cew maya mi dər panan zek bay, aday mi njahay tə winen. ²⁴ Əna, dōwan a kə pəlak nen bay ite, i dəfan apan anà 'am uno ahay bay. Aday dukwen, 'am a kwanay sə sləne həna ata nà, a nay ahay i nen wa bay. Bəbay uno sə slənay ahay nen ata sa ja. ²⁵ A alay a nen inde tə kwanay a mba ata nà, na jak ikwen anan way a anaya coy. ²⁶ Pa 'am nà, Bəbay uno i slənək ikwen ahay maməzek tə sləmay uno. Winen nà, Apasay Cəncan awan. Ata aday, winen adəka i dəkək ikwen anan way ahay fok, aday i mak

ikwen anan 'am uno ahay fok à sləmay inde asa.

²⁷ «Natiya kutok, ni mbəsəkək ikwen nà, zay. Ni varək ikwen zay uno. Zay uno saa varək ikwen anan ata nà, kawa zay ana daliyugo sa var ata bay. Həna, nen ni zla way uno, əna kə jilen awan bay, kə jəjiren bay re. ²⁸ Kə slənən sa jəka: Ni zla way uno, aday ni may ahay pə cakay ana kwanay. Kak aday kə pəlen nen asanaw cəna, tislen adəka nà, mivəl. Anga nen apan ni zla nà, à man ana Bəbay uno, winen a zalay nen tə mazlaḅ.

²⁹ «Nə dəkək ikwen anan pi zek wa aday way ataya ti saa təra. Ata way ataya tə tərək nà, kwanay ki dəfen upo nga kutok. ³⁰ Ni njad alay a tə kwanay gem sə dəkək ikwen anan way ahay sabay, anga həna bahay sə daliyugo a anan i nay ahay. Məgala anahan inde upo kwa mənjoək ibay. ³¹ Əna aday, do sə daliyugo ahay tə san nà, nə pəlay anan Bəbay uno, aday na ga dukwen mer su way anahan awan.

«Həna adəka nà, slabiken, zluko à man a anan wa!»

15

Yesu nà, a ga minje tə dədazl si sé lele awan

¹ Yesu a ja 'am təjike awan, a wa: «Nen nà, na ga minje tə dədazl si sé lele awan. Bəbay uno dukwen, winen nà, do sə ləvan nga anà sé ata awan. ² Anga nan, alay si sé awan aday a wahay wan bay ata nà, i gad anan. Winen sə wahay ata ite nà, i kəkəl anan aday alay si sé ata à zəga anan sə wahay wan bayək awan. ³ Kwanay nà, 6a kə tərən kawa alay si sé mə kəkəl aya, anga 'am uno sa jak ikwen ataya awan. ⁴ Dizlen alay i nen inde, aday nen ni dazlay alay à kwanay inde ite. Anga alay si sé mə japay a tə dədazl si sé a bay ata nà, a mba apan sə wahay wan bay. Kwanay həna dukwen matanan re. Kə dizlen alay i nen inde bay cəna, ki mben apan bay kawa dədazl si sé ata re.

⁵ «Nen nà, dədazl si sé, kwanay dukwen alay aya awan. Dowan a kə dazlak alay i nen inde, aday nen dukwen nə dazlak alay à winen inde ite cəna, i təra kawa sé sə wahay lele ata awan. Anga mənəna nen cəna, ki mben apan sa ga awan bay fok. ⁶ Aday

dowan a kə mbəsakak alay pi nen wa ite, Bəbay uno i lar anan à məndak kawa alay si sé ma gad ataya awan. Alay si sé ma gad ataya nà, ti kuray, dō ahay ti ra atan, saa pak ù uko inde, sa vak atan coy.

⁷ «Cəkəbay, kak kə dizlen alay i nen inde lele, aday kak 'am uno mə dazlay alay a à kwanay inde lele ite nà, kə cəcihen way kawa ana kwanay sa gan may ataya fok, aday ki njiden anan acəkan ca. ⁸ Kak kwanay apan ki gen way lele aya hwiya cəna, kwanay njavar uno ahay acəkan. Ata ki ken anan nə mazlaḅ a Bəbay uno Mbərom anà dō ahay bayak a kutok.

⁹ «Kawa ana Bəbay uno sə pəlay nen ata awan, nen dukwen nə pəlay kwanay nà, kətanen re. Anga nan, ngiren alay lele à asan zek uno inde. ¹⁰ Nen nà, nə dəfak anan apan anà 'am ana Bəbay uno ahay, aday nə ngarak alay à asan zek anahan inde. Matanan, kak aday kə dəfen anan apan anà 'am uno ahay nà, ki ngiren alay à asan zek uno inde lele acəkan. ¹¹ Na jak ikwen anan way a anaya nà, aday ataslay mivel a kwanay á ga inde kawa anuno awan, aday ata ataslay mivel mbala ana kwanay nà, á rah wa lele.

¹² «'Am uno sa jak ikwen ata nà, həna anan: Sənen zek à wulen a kwanay lele, kawa nen sə pəlay kwanay ata awan. ¹³ Dō kə təmahak sa mac anga car anahan ahay nà, asan zek saa zalay anan mbala anahan ata nà, inde sabay. ¹⁴ Kə təmihen sa ga kawa anuno sa jak ikwen nà, kwanay nə car uno ahay. ¹⁵ Ni ngamak ikwen dō si mer su way ahay sabay, anga dō si mer su way nà, a san mer su way ana bahay anahan bay. Əna ni ngamak ikwen həna nà, car uno ahay adəka, anga ḅa nə đakak ikwen anan way uno sə sənay ahay pə cakay a Bəbay uno wa ata coy. ¹⁶ Kwanay sə walay nen bay. Nen nə walay kwanay adəka, anga aday ká si gen mer su way lele aya awan, aday lele a tinen a á ndav bəse bay ata awan. Ata Bəbay uno i varak ikwen anan way ana kwanay saa cəce panan tə sləmay uno ataya fok kutok. ¹⁷ Natiya awan, 'am uno ma ja nà, sənen zek à wulen a kwanay inde lele.»

Do sə daliyugo ahay ti nan ide anà dō ana Yesu ahay

¹⁸ «Sənen a pi zek wa, dō sə daliyugo ahay ta saa nak ikwen ide nà, ta lah su no ide adəka nà, i nen awan. ¹⁹ Kak abay kí gen nə dō sə daliyugo ahay ata nà, ti nak ikwen ide bay, ti pəlay kwanay, anga kə təren nà, dō a tinen ahay. Əna ḅa nə walak kwanay à wulen a tinen ahay wa, aday kwanay dō a tinen ahay sabay. Anga nan, tinen apan ti nak ikwen ide hwiya.

²⁰ «Ənga, men anan ahay 'am uno inde à nga inde aday. Na wa: Dō sa ga mer su way àga dō dukwen, i zalay bahay su doh ata bay. U no sa ja həna nà, kak tə kukwarak uno azar saa ga alay ti nen nà, ti kukwarak ikwen azar saa ga alay tə kwanay matanan re. Aday, kak tə dəfak anan apan anà 'am uno ahay nà, ata ti taa dəfan apan anà 'am a kwanay ahay ite. ²¹ Aday nà, ti gak ikwen way ataya fok nà, anga nen, bina ta san dōwan a sə slənay ahay nen ata bay.

²² «Ta wa abay á ga adəka nà, na nak bay, aday nə đakak atan anan 'am uno bay nà, ines a tinen i ga ibay. Əna na nak cukutok aday nə đakak atan anan 'am uno nà, hwiya tinen apan ti ga ines a tinen ahay re. Anga nan, 'am a tinen inde saa tam wa nà, inde sabay. ²³ Dowan a kà nak uno ide cəna, kà nak anan ide anà Bəbay uno re. ²⁴ Na gak mer su way à wulen a tinen lele aya awan, aday kula dōwan maza kə gak matana bay. Kak matanan bay nà, abay ines inde patan ibay re. Tinen tə canan tə ide a tinen aya awan, anà mer su way uno sa ga. Tə winen ata təke nà, tinen apan ti nan umo ide anà manay tə Bəbay uno hwiya. ²⁵ Mə vinde awan à Deftere a Mbərom inde nà: “Tu no ide nà, kəriya pa 'am sə awan a ibay.*” Həna ta nan umo ide nà, anga aday 'am ata á təra.»

²⁶ Yesu a jan atan asa, a wa: «Dō inde i nay ahay saa mak ikwen zek. I nay ahay nà, pə cakay ana Bəbay uno wa. Na sak a zla agay à man ana Bəbay uno awan nà, ni slənay anan ahay à man a kwanay. Dowan ata nà, Apasay sə đakay anan didek a Mbərom. Kə sak a nay cəna, i ga nà, side uno awan. ²⁷ Aday kwanay a dukwen,

* 15:25 Ca pə Jabuura 35.19; Jabuura 69.5.

ki naa taren dō sə side uno ahay re, anga kwanay pə cakay uno nà, kurre way anahan asanaw!»

16

¹ «Na jak ikwen anan way a anaya hēna nà, anga aday kâ saa slihen à alay sə dāce inde bay, kâ mbəsiken sa daf upo nga bay re. ² Anga, azanan ti kukwarak ikwen ahay azar ù doh sə wazay ahay wa. Aday dukwen alay a inde i slay nà, dō ahay ti vad kwanay. Ata ti bayak nà, kawa ta gan mer su way anà Mbərom. ³ Ti ga matanan, anga ta san sa jəka, nen, Wan a Mbərom nà, tə sənək bay, aday tə sənək zek a Mbərom a bay re. ⁴ Na jak ikwen anan hēna nà, anga aday ta sak a dazlan sa ga matanan cəna, à mak ikwen ahay à nga inde nà, ba na jak ikwen anan coy. Na jak ikwen anan kurre bay nà, anga nen a inde tə kwanay a mba.»

Mer su way mbala ana Apasay Cəncan awan

⁵ «Natiya, hēna nen ni zla way uno à man ana dō sə slənay ahay nen ata awan. Aka aday dōwan kərtek sə cəce puno wa ki zla ahaw nə ibay ata nà, angamaw? ⁶ Aday mbac kə slahak pikwen wa hēna, anga nə dəkak ikwen anan ata awan. ⁷ Didek a acəkan nà, ni jak ikwen anan: Sumor a pə kwanay cəna, nà zla way uno adəka. Anga na sak a zla way uno bay nà, dō sa mak ikwen zek ata i nay ahay bay. Na sak a zla way uno ite nà, ni slənay anan ahay pə cakay a kwanay.

⁸ «Winen ite, kà sak a nay cəna, i dakan anan anà dō sə daliyugo ahay nà, tinen apan ti jəjay anga 'am sə ines, anga 'am sə didek, aday anga 'am sə sariya a Mbərom. ⁹ Tinen apan ti jəjay anga 'am sə ines, anga aday nà, tə dəfak upo nga itəbay. ¹⁰ Tinen apan ti jəjay pa 'am sə didek, anga nen apan ni zla way uno pə cakay ana Bəbay uno Mbərom, aday dukwen, kwanay tə tinen ki i cinen uno kula sabay. ¹¹ Tinen apan ti jəjay anga 'am sə sariya, bina bahay sə daliyugo a anan aday dukwen, sariya kə bənək anan coy.

¹² «'Am ahay inde upo cara cara bayak a sa jak ikwen anan, əna ti zalak ikwen məgala à nga wa hēna. ¹³ Əna Apasay sə dəkay anan didek a Mbərom ata kà sak a

nay ahay cəna, i dəkak ikwen anan didek sə way ahay nə fok lele. Anga i ja aday nà, 'am sa nga anahan a bay, əna way anahan sə slənay ahay pə Mbərom wa, i jak ikwen anan. Ata aday i dəkak ikwen anan way saa təra azanan pa 'am ataya awan. ¹⁴ I i ka anan nə mazlaə uno awan, anga i njaday ahay 'am ahay fok i nen a wa, aday i mak ikwen anan fok re. ¹⁵ Way a manay tə Bəbay uno a nə kərtek. Anga nan kutok, na wa: 'Am anahan a saa slənay ahay pi nen wa ata, i mak ikwen anan à sləmay.»

Way a ma cab a hēna ata nà, i təra way sə mbasay adəka

¹⁶ Yesu a jan atan asa, a wa: «I njahay hēna mənəcək nà, ki i cinen uno sabay, aday dukwen i njahay apan mənəcək cəna, ki i cinen uno maza asa.»

¹⁷ Azar sə njavar anahan aya tə cəce pi zek ahay wa, ta wa: «A nan sa ja jiya nə maw? A wa: “I njahay hēna mənəcək nà, ki i cinen uno sabay, aday dukwen i njahay apan mənəcək cəna, ki i cinen uno maza asa.” Aday asa a wa: “Ni zla way uno pə cakay ana Bəbay uno asa.” A ja matanan nà, kəkəməw?» ¹⁸ Aday tə mənahan asa, ta wa: «“I njahay hēna mənəcək” ata nà, a nan sa ja jiya nə maw? Da san way anahan a sa gan may sa jak uko ata bay.»

¹⁹ Yesu kə sənək sa jəka, a nan à njavar anahan ahay sə cəce panan wa way. Anga nan a jan atan, a wa: «Kwanay apan ki vadən uway nà, pa 'am uno sa jak ikwen ata ba? Na wa: I njahay hēna mənəcək nà, ki i cinen uno sabay, aday dukwen i njahay apan mənəcək cəna, ki i cinen uno maza asa.

²⁰ «Nen apan ni jak ikwen tə didek a hēna: Ki i yimen, ki i jen mawa, əna dō sə daliyugo ahay adəka nà, ata ti ma nga sə mbasay. Way i i cəbak ikwen, aday way a sə cəbak ikwen ata i tərək ikwen ambasay adəka. ²¹ Uwar ti zek cew a bine siwaw nà, mbac i slahan anga kutov kà sak a dəlay anan nà, na. Əna kà sak a ca apan, bəslək wan anahan kà nak uho asanaw cəna, awan a cəban sabay anga kə wahak wan, a njad nà, ataslay mivel coy. ²² Matanan awan, kwanay hēna dukwen, mbac i slahak ikwen kawa uwar ti zek cew ata awan. Əna ni naa canak ikwen maza awan. A alay

ata nà, ataslay mivel a kwanay i zəga nə bayak awan, aday dōwan saa təma pikwen wa ataslay mivel ata nà, ibay.

²³ «Luvon ata kà sak a dəzley ahay nà, ki i cəcihen puno 'am sə awan sabay, anga ki sənən anan way ahay nə fok. Acəkan, nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Kə cəcihen way pə Bəbay uno wa aday tə sləmay uno a nà, Bəbay uno i varak ikwen anan way a kwanay sə cəce fok. ²⁴Hus ahay həna dukwen, kwanay kə cəcihen awan tə sləmay uno bay. Əna cəcihen, ki njiden way a kawa ana kwanay sə cəce ata awan, aday ataslay mivel a kwanay i rah wa kutok acəkan.»

Yesu kə mbasak pə daliyugo coy

²⁵ Yesu a ja asa, a wa: «Na ta jak ikwen way ahay nà, tə 'am sə jike. Alay a i nay ahay aday ni ja 'am tə jike sabay, əna ni dəkay anan way ahay pə Bəbay uno nà, ngəlarak ngəlarak kutok. ²⁶Pə luvon ataya nà, ki cəcihen way ahay pə Bəbay uno wa nə tə sləmay uno. Na ja nà, nen saa cəce anga kwanay bay, əna kwanay awan ki cəcihen tə sləmay uno. ²⁷Anga zek a Bəbay uno awan aday nà, a pəlay kwanay, anga kwanay dukwen kə pəlen nen, kə təmihen nen na nay ahay nà, pə cakay anahan a wa acəkan. ²⁸Matanan nə slabakay nà, pə cakay ana Bəbay uno wa acəkan, na nay ahay pə daliyugo. Anga nan, həna ni slabak ni ma pə cakay anahan asa, ni mbəsak anan daliyugo.»

²⁹ Njavar anahan ataya ta jan, ta wa: «Ca apan kutok, həna ka jak 'am mənjenja 'am sə jike kutok. ³⁰Həna ma san zle, iken ka san way ahay nə fok. Anga dōwan a i saa cəce panak wa way cəna, kə sənək anan anan way anahan a saa cəce ata awan. Anga nan, ma daf apak nga, ka nay ahay nə pə cakay anà Mbərom wa acəkan.»

³¹ Yesu a jan atan, a wa: «Həna nà, kə dəfen upo nga acəkan daw? ³²Alay a inde i nay ahay mba, kà nak adəka coy, aday ki i ten 'am, kuwaya i zla way anahan à man anahan sa nan. Ata ki i mbəsiken nen nà, taayak. Əna nen nə taayak acəkan bay, anga Bəbay uno a nà, winen inde ti nen hwiya wanahan.

³³ «Na jak ikwen anan nà, aday kə njiden sə njahay zay ti nen. Pə daliyugo həna nà, ki gen dəce bayak awan, əna bənen mivel lele, anga ba nen nə mbasak pə daliyugo coy.»

17

Yesu a ga amboh anga njavar anahan ahay

¹ Yesu a ndav anan 'am a anaya cəna, a ca ide à mburom, a wa: «Bəbay uno, alay uno kə slak həna kutok. Kan anan mazlaḅ uno anà dō ahay, anga aday nen nà kan anan mazlaḅ mbala anak anà dō ahay cite re. ²Kə varak uno məgala sə lavan nga anà dō ahay fok kəzlek, anga aday dō a iken sə vuro atan ataya tā njad sifa sa ndav bay ata i nen wa kutok. ³Sifa sa ndav bay ata nà, kawa sa ja bine siwaw nà, tā san iken, iken nə Mbərom dīdek a kərtek, aday tā san nen Yesu Almasihu nà, wan anak mə slənay a pə daliyugo ata awan.

⁴ «Na kak anan mazlaḅ anak anà dō sə daliyugo ahay, kawa sa ja nà, nə ndəvak anan mer su way anak a sə vuro ata awan. ⁵Həna kutok, Bəbay uno, vuro ahay mazlaḅ pa 'am anak ite, mazlaḅ a kawa anuno a kurre nen pə cakay anak a mba, kwa à alay daliyugo dukwen mə ndakay a fan bay ata awan.

⁶ «Nə dəkak atan anan way ahay pə iken anà dō iken sə walay atan ahay à wulen sə dō sə daliyugo ahay wa ataya awan. Anga nan, həna nà, ta san iken zle lele kutok. Tinen nə dō anak ahay, kə varak uno anan ite, tə dəfak anan apan anà 'am anak. ⁷Həna dukwen ta san zle, way iken sə vuro anan ata fok nà, a nay ahay à alay anak wa. ⁸Nə dəkak atan anan ləbara anak dukwen kawa ananak su jo ata awan, tə təmahak anan acəkan. Tə sənək, nen na nay ahay pə cakay anak wa acəkan, aday dukwen tə təmahak, sə slənay ahay nen nə iken awan.

⁹ «Na gak amboh həna anga tinen. Ni gak amboh anga man su dō a bay, əna anga dō a iken sə vuro ataya awan, anga tinen dō anak ahay re ata awan. ¹⁰Do uno inde cəna, winen dō anak. Mbala anak inde ite dukwen, winen dō uno re. Aday dō anumō ataya, tinen apan ti ka anan mazlaḅ uno pə daliyugo. ¹¹I njahay həna mənjęk nà, ni mbəsak anan daliyugo a anan, ni

mak ayak way uno pə cakay anak awan. Natiya awan, tinen nà, ni mbəsak atan pə daliyugo re. Bəbay uno cəncan awan, ba atan tə məgala sə sləmay anak awan, sləmay iken sə vuro anan kurre ata awan, aday tinen t̄ə t̄əra kərtek, kawa mənūmo đukwen, mənūmo kərtek ata awan. ¹² A alay a manay pə kərtek ata nà, na bak atan tə məgala sə sləmay anak, iken sə vuro ata awan. Na gak atan nga lele, mən̄jəna đowan sə lize, si đo mbala ana Deftere a Mbərom sa ja apan ata awan. Winen kəma, kə lizek anan zek anahan acəkan. Ata aday, way ana Deftere sa ja ata â t̄əra kutok.

¹³ «Həna nà, ni mak ayak way uno pə cakay anak, aday na jak anan way a anaya pə daliyugo nà, aday ataslay mivel a tinen â rah wa lele, kawa anuno awan. ¹⁴ Nə təkərek atan anan 'am anak, aday həna đo sə daliyugo ahay ta nan atan ide cəved a bay, anga tinen đo sə daliyugo ahay sabay ata awan, kawa nen a đukwen, nen đo sə daliyugo bay ata re. ¹⁵ Nə cəce panak həna kəma, ba atan pə Do sə Sədcək* wa, â sa laman atan bay, bina ni jak, ra atan pə daliyugo wa adəka bay. ¹⁶ Tinen đo sə daliyugo ahay sabay, kawa nen awan, nen đo sə daliyugo bay ata re.

¹⁷ «Đakan atan anan đidek anak, aday t̄ə t̄əra đo anak ma ga nga aya awan. Đidek nà, 'am anak awan. ¹⁸ Kawa iken sə slənay ahay nen pə daliyugo ata nà, nen đukwen ni slan atan həna pə daliyugo cite re. ¹⁹ Nə varak anan nga uno anga tinen, aday tinen đukwen t̄ə varak anan nga a tinen ahay acəkan.

²⁰ «Na gak amboh həna nà, anga tinen đəkdek bay, əna na gak amboh anga đo mbala tinen saa ngamay ataya re. Bina ti i t̄əma nen nà, anga 'am ana njavar uno a anaya saa təkəren atan pi nen ata awan. ²¹ Amboh uno həna nà, t̄ə t̄əra nə zek kərtek, fok a tinen awan. Kawa iken awan, Bəbay uno, iken ti nen nà, zek kərtek awan. Aday asa, tinen a fok, t̄ə t̄əra đukwen kərtek a t̄ə mənūmo, aday đo sə daliyugo ahay t̄ə t̄əma nà, iken sə slənay ahay nen acəkan kutok. ²² Nen nə varak atan anan mazlaḅ anak sə vuro ata awan, aday t̄ə t̄əra tinen a fok kawa đo kərtek, kawa mənūmo đukwen

đo kərtek a ata awan. ²³ Nen t̄ə tinen zek kərtek, aday iken đukwen, mənūmo zek kərtek a cite. T̄ə t̄əra nà, zek kərtek a way anahan. Ata, đo sə daliyugo ahay ti san anan, sə slənay nen nà, iken acəkan. Ti san nà, kə pəlay atan, kawa iken sə pəlay nen ata awan.

²⁴ «Bəbay uno, sə vuro atan nà, iken awan. U no đukwen t̄ə saa njahay à man a həna nen saa njahay uda ata awan, aday t̄ə canan anà mazlaḅ uno iken sə vuro ata awan. Kə vuro anan đukwen, anga kə pəlay nen, kwa daliyugo winen mə ndakay a fan bay.

²⁵ «Bəbay uno, iken đo đidek awan, đo sə daliyugo ahay ta san iken bay. Nen nà, na san iken zle, aday t̄ə sənək, sə slənay ahay nen nà, iken awan. ²⁶ Nə đakak atan anan iken, ni pərahan azar sə đakan atan anan hwiya, anga aday asan zek anak a sə pəlay nen ata â rahan atan à mivel inde. Natiya kutok, tinen ti t̄əra zek kərtek a ti nen.»

18

Do ahay ta ban anan Yesu

Mata 26.47-56; Markus 14.43-50; Lukas 22.47-53

¹ Natiya, Yesu a ndav anan sa ga amboh asanaw nà, ta zla way a tinen t̄ə njavar anahan ahay, t̄ə takas zliner sə ngaman Kedəron ata awan. T̄ə njahay à jerne a inde à man ata awan. ² Aday đukwen, Yudas, đo saa ga đaf pə Yesu ata, a san man ata zle, anga ḅa Yesu a taa zla à man ata t̄ə njavar anahan ahay.

³ Yudas a njahan ahay pa 'am wa anà suje ahay bayak awan. Suje sə Ruma ahay inde, aday bahay sə gəđan dundo anà way ahay anga Mbərom t̄ə Farisa ahay đukwen t̄ə slənək ahay suje sa ba pu doh sə mazlaḅ a Mbərom ahay re. Suje ahay ta dav uko à alay inde, aday tinen t̄ə way sə alay aya hunjəslesle re.

⁴ Yesu a đukwen a san way saa t̄əra apan ata zle. Anga nan, a lah sə cəce patan wa, a wa: «Kə pəlen wayaw?»

⁵ Ta gak munok bay, t̄ə mbəđahan apan, ta wa: «Mə pəlay Yesu sə Nazaratu ata awan!»

Yesu a jan atan: «Nen həna!»

* **17:15** Kawa sa ja nà, Fakalaw.

Yudas, do sə njəkan uda anà Yesu ata dukwen, winen mə tavay a pə kərtek a tu do ataya awan.

⁶ Ana Yesu sa jan atan: «Nen həna!» ata cəna, fok a tinen a, ta ma à dəba dərda, aday tə slahay à məndak.

⁷ Yesu a cəce patan wa asa, a wa: «Kə pəlen nə wayaw?»

Tə mbədahan apan, ta wa: «Yesu sə Nazaratu!»

⁸ Yesu a jan atan kutok: «Na jak ikwen nə: Nen həna! Kak kə pəlen nə nen kəma, mbəsiken do a anaya awan, tinen ta zla way a tinen agay.»

⁹ Matanan, a təra nə, kawa anahan a sa ja ata awan, a wa: «Nə saa lize anan do iken sə vuro ataya kwa kərtek bay.»

¹⁰ Simon Piyer kəma, maslalam inde apan, a ndahay anan, a gad sləmay sə alay puway pə dōwan wa poc. Dōwan ata nə, tə ngaman Malkus, winen do si mer su way anà bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom.

¹¹ Yesu a jan anà Piyer, a wa: «Ma anan maslalam anak ù doh anahan a inde. A ga apak nə, ni sa anan məgəvet sə dəcə uno, kawa ana Bəbay uno sə luvo anan zek ata bay daw?»

Ta zla anan Yesu əga Anas

¹² Pə dəba anahan a wa kutok, suje ahay pi zek tə bahay nga a tinen aya, tə suje sa ba doh sə mazlaḅ a Mbərom ataya, ta ban anan Yesu, tə jaway anan. ¹³ Ta zla anan pa 'am nə, əga Anas, midem ana Kayafas. Tə viya ata nə, Kayafas, winen bahay nga su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom. ¹⁴ Aday sa jəka: «Suwan do kərtek à mac, tu do ahay saa lize jiya nə, na.» ata nə, winen awan.

Piyer a wa a san Yesu bay

Mata 26.69-70; Markus 14.66-68; Lukas 22.55-57

¹⁵ Atə Simon Piyer tə njavar a inde tə pərahan azar anà Yesu. Dōwan a hinen ata nə, ta san anan zle lele əga bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay ata awan. Anga nan, a zla ù doh à alay a do ahay sa zla anan Yesu ù doh ata re. ¹⁶ Piyer ite, anga dōwan a san anan itəbay ata awan, a tavay way anahan pə alay sə məsudoh uho. Dōwan a hinen ata a may uho, a jan

anà uwar sa ba 'am su doh ata, à mbəsakan cəved anà Piyer sa zla ù doh ite.

¹⁷ Dalay ata a jan anà Piyer, a wa: «İken dukwen njavar anà dōwan ata ba?»

Piyer a mbədahan apan, a wa: «A'ay!»

¹⁸ Do sa ba məsudoh ahay pi zek tu do si mer su way ahay tə hanak uko, anga mad a ga ike. Piyer dukwen a tavay à man ana tinen, a njahay pə uko.

Bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom a cəce 'am pə Yesu wa Mata 26.59-66; Markus 14.55-64; Lukas 22.66-71

¹⁹ Bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay a cəce 'am pə Yesu a wa. A cəce 'am pə njavar anahan ahay aday pə atətak way anahan aya awan.

²⁰ Yesu a mbədahan apan: «Na taa ja 'am pa 'am sə do ahay fok asanaw? Nen apan ni wazay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom, ù doh sə wazay ahay, à man aday Yahuda ahay fok ta taa halay uda nga ata awan. Na jak awan inde tə səksək a itəbay. ²¹ Kə cəce puno wa asa nə, angamaw? Cəce adəka nə, pu do sə sləne 'am uno ahay wa, ti jak way nen sa ja ataya ta nga tətə, anga ta san zle.»

²² Yesu winen apan i ja 'am ataya mba cəna, suje a kərtek a, a dəcən pə məhulom, a wa: «Kə mbədahan apan anà bahay nga su do sə gədan dundo anà way matanan nə, angamaw?»

²³ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Kak na gad mungwalay nə, dəkay anan dīdem awan kwa! Aday kak na ja nə, dīdem a nə, kə dəco angamaw?»

²⁴ Natiya Anas a slənay anan Yesu tə alay sə suje ahay, mə jaway a hwiya, əga Kayafas, bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay.

Piyer a wa a san Yesu bay asa

Mata 26.71-75; Markus 14.69-72; Lukas 22.58-62

²⁵ A alay ata kutok, Piyer mə njahay a pə uko ata hwiya. Do a pə uko ataya tə cəce panan: «İken nə, ma wa iken njavar a dōwan ata ba?»

Piyer a məman anan asa, a wa: «A'ay, matanan bay.»

²⁶ Do kərtek à wulen su do si mer su way su doh ataya, aday mərak anà dōwan a

Piyer sa gad panan sləmay ata, a wa: «Nə canak anak à jerne iken tə winen maya na wa ba?»

²⁷ Piyer a məman anan asa. A alay ata ite, njəkar a zlah coy.

Ta zla anan Yesu àga Pilatu

Mata 27.1-2, 11-14; Markus 15.1-5; Lukas 23.1-5

²⁸ Sidew a pərek, tə gəba anan Yesu àga Kayafas wa, ta zla anan àga Guverner Pilatu, winen Ruma ahay. Bahay sə Yahuda ahay nà, ta ngam sa zla ù doh bay, anga tə jəjar sa nes a zek, bina ti njad saa pa way sə azar uko sə Pasəka bay.

²⁹ Anga nan kutok, Pilatu a nay ahay patan uho, a cəce patan wa: «Kə zlihen pə dōwan a anan nà, angamaw?»

³⁰ Tə mbədahan apan, ta wa: «Kak kà gak awan bay cəna, manay mi bənay anan pa 'am anak kələdaw?»

³¹ Pilatu a jan atan, a wa: «Təmihen anan, aday kɪ gen anan sariya awan kawa ana sariya a kwanay a sa ja.»

Bahay sə Yahuda ahay tə mbədahan apan, ta wa: «Cəved a manay inde sa gan sariya anà dō aday sa mac anan itədaw?»

³² A təra matanan, anga aday 'am a Yesu sa ja pa 'am sə amac anahan ata, à təra.*

³³ Pilatu a ma way anahan ù doh. A ngaman ayak anà Yesu taayak, a cəce panan, a wa: «Iken nà, bahay sə Yahuda ahay daw?»

³⁴ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Kə lavay à nga anak a wa ite daw, kabay dōwan a sa jak kələdaw?»

³⁵ Pilatu a jan asa, a wa: «Nen Yahuda ahay bay asanaw? Bahay sə gədan dundo anà way ahay pə kərtek a tu dō sə slala anak aya ta zlah apak àga nen. Ka ga nə maw?»

³⁶ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Bahay uno sa ga nà, a nay ahay pə daliyugo wa bay. Abay à ga nə matanan kəma, njavar uno ahay ti ga puno wa 'am, anga aday nà saa zla à alay sə bahay sə Yahuda ahay inde bay, bidaw? Anga nan, bahay uno sa ga nà, a nay ahay pə daliyugo wa bay.»

³⁷ Pilatu a cəce panan, a wa: «Ayaw, kwa matanan bay dəp nà, iken nə bahay daw?»

Yesu a mbəda apan, a wa: «Matana awan, ka ja nà, nen nə bahay. Nen mə wahay a, na

nay pə daliyugo nà, saa dakay anan didem sa 'am. Kuwaya a nan didem sa 'am nà, i sləne 'am nen apan ni ja ataya awan.»

³⁸ Pilatu a cəce panan: «Didem sa 'am nà, awan a maw?»

Ta ga sariya sa vad a Yesu

Mata 27.15-31; Markus 15.6-20; Lukas 23.13-25

Pilatu a may ahay uho, a zla pə cakay ana bahay sə Yahuda ahay, a jan atan, a wa: «Nen nə njadak apan ines sa gan apan sariya anà dōwan a anan bay! ³⁹ Kawa sə kwakwa bine maw nà, ni mbəsakak ikwen anan ahay dō kərtek à dangay wa, kawa ana kwanay sa gan may. A nak ikwen nà mbəsakak ikwen anan ahay bahay sə Yahuda ahay daw?»

⁴⁰ Tə mbədahan ayak apan tə məgalak awan, ta wa: «A'ay, kə mbəsakan umo ahay winen bay. A nan umo nà, mbəsakay ahay adəka nà, Barabas.»

Barabas ata nà, dō sə vəze pə Ruma ahay.

19

¹ Pilatu a jan anà suje ahay tə gəba anan Yesu, aday tə ndəbay anan. ² Suje ahay tə hanan jugo sə adak, tə dəfan à nga inde, aday tə dəfan zana dəzdəz a pi zek, kawa sə bahay. ³ Tə hədəken ayak pə cakay, ta jan: «Bahay sə Yahuda ahay à ga inde sə coy!» Tinen apan ti dəcan kurkwer.

⁴ Pilatu a nay uho pə cakay su dō ahay asa, a jan atan, a wa: «Ni ngaman uho pə cakay a kwanay à man a anan, aday ki sənen anan nà, nə njadak apan ines tədə aday sa gan apan sariya ata bay.»

⁵ Tə ngaman ahay à Yesu uho, winen tə jugo sə adak awan à nga inde, tə zana sə bahay a sə makukwa pi zek hwiya. Bahay Pilatu a jan atan kutok, a wa: «Winen həna!»

⁶ Bahay sə gədan dundo anà way ahay pi zek tu dō sa ba doh sə mazlaḅ a Mbərom ahay tə canan anà Yesu cəna, ta ma nga sa zlah, ta wa: «Darak anan ayak pə dədom, darak anan ayak pə dədom!»

Pilatu a jan atan, a wa: «Kak sə matanan cukutok nà, kwanay aya gəben anan aday

* **18:32** Yesu a ja nà, ti daray anan pə dədom (ca pə Yuhana 3.14). Sa vad dō matanan nà, si Ruma ahay, bina Yahuda ahay bay.

kê diren anan. Bina nen, nə njadək apan ines sa gan sariya ata bay.»

⁷ Yahuda ahay ta jan, ta wa: «Tawrita a manay inde, aday kawa ana Tawrita sa ja nà, si i mac! Anga a tɛra zek anahan, Wan a Mbərom awan!»

⁸ Pilatu a sləne matanan cəna, zlawan a zəgahan à mivel inde bayak awan. ⁹ Ta ma ù doh asa, a cəce pə Yesu a wa: «Iken, ka nay ahay nà, awanaw?»

Yesu a ngam sə mbəđahan apan bay.

¹⁰ Bahay Pilatu a jan asa, a wa: «Ki mbəđuhə apan bay đaw? Gədan uno inde sa tam iken, aday gədan uno inde sə daray iken pə dədom re nà, ka san itəbay đaw?»

¹¹ Yesu a mbəđahan apan kutok, a wa: «Gədan anak inde pi nen kwa mənjęk itəbay, kak si zek a Mbərom a sə varak anan aday. Anga nan, dō sə varak nen à alay inde ata nà, ines anahan nə a zalay ike pə ananak wa.»

¹² A ban pə winen ata wa kutok cəna, Pilatu nà, a pəlay cəved sə mbəsakay anan ahay Yesu. Əna Yahuda ahay ta jan nà: «Ka sak a mbəsak anan nà, iken a nà, ki tɛra car ana dō sə lavak nga, bahay sə Ruma sabay. Anga kuwaya, dōwan a kə tɛrak anan zek anahan bahay a nà, winen manidə ana bahay sə Ruma.»

¹³ Pilatu a sləne matanan cəna, a mbakay anan Yesu uho, winen a a njahay à man anahan sa taa ga sariya ata awan. Man ata nà, mə pəpay a tu kon. Ta 'am sə Yahuda ahay nà, tə ngaman Gabata. ¹⁴ Alay a ata nà, man ipec pə luvon sə lavan zek anà azar uko sə Pasəka. Anga sidew a nà, Pasəka kutok.

Pilatu a jan anà Yahuda ahay, a wa: «Bahay a kwanay həna!»

¹⁵ Ta zlah pi zek, ta wa: «Lize a wa, lize a wa! Darak anan ayak pə dədom!»

Pilatu a jan atan: «Nê daray anan bahay a kwanay đaw?»

Bahay sə gəđan dundo anà way ahay a, ta wa: «Bahay a manay maza inde, pa nga ana bahay sə Ruma wa nà, ibay.»

¹⁶ Natiya Pilatu a varan anan Yesu anà suje ahay, aday tə daray anan pə dədom. Tə gəba anan, ta zla anan kutok.

Tə daray anan Yesu pə dədom mə zləngad awan

Mata 27.32-44; Markus 15.21-32; Lukas 23.26-43

¹⁷ Yesu a tavak dədom anahan mə zləngad awan, ta zla anan à wulen su doh ataya wa, hus pa man sə ngaman Kəlakaslsa-Nga. Ta 'am sə Yahuda ahay nà, tə ngaman Golgota. ¹⁸ Suje ahay tə daray anan Yesu pə dədom à man ata kutok. A alay ata ite, tə daray anan dōwan aya inde cew pə cakay anahan, dō kərtek a tə alay puway, dō hinen tə alay gula, Yesu à mamasl a tinen.

¹⁹ Pilatu kə vindek ayak ləbara sə sariya ana Yesu, aday a jan atan tə laway anan 'am ata pə dədom a Yesu ata awan. 'Am ata mə vinde a nà, natiya awan: «Yesu sə Nazaratu, Bahay sə Yahuda ahay.»

²⁰ Yahuda ahay bayan a tə jinge anan, anga man ata aday đukwen winen dərən pi zek wa tə wulen su doh bay. Ləbara ata mə vinde đukwen ta 'am su kon ahay maakan: ta 'am sə Yahuda ahay, ta 'am sə Ruma ahay, aday ta 'am sə Gərek ahay re.

²¹ Bahay sə gəđan dundo anà way ahay, ta jan anà Pilatu, ta wa: «Kê vinde “Bahay sə Yahuda” bay! Vinde nà: “Winen a a ja nà: Nen Bahay sə Yahuda.”»

²² Pilatu a mbəđa apan, a wa: «Way nen nə vindek anan ata nà, i njahay nə kawa anuno sə vinde anan ata awan.»

²³ Suje ahay ta ndav anan mer su way sə daray anan Yesu cəna, tə gəba anan zana anahan ahay, tə gəzla atan i zek wa fudō. Kuwaya fok kə njadək wa bat. Tə gəba rəkot anahan matanan re, winen ma han a đukwen mənjęna man sa tam. ²⁴ Suje ahay ta ja à wulen a tinen: «Da saa ngəraw anan zana a anan bay, əna suwan guko apan caca, aday sa san saa njad anan nə wayaw. Cuko apan!»

Matanan, way mbala Deftere a Mbərom sa ja apan ata aday a tɛra. Ma ja a nà: «Tə gəzla anan zana uno ahay à wulen a tinen,

ta ga caca pə rəkot uno.*»

Suje ahay ta ga nà, matanan kutok.

²⁵ Uwar aya inde mə tavay a pə cakay sə dədom ana Yesu mə daray ata awan:

* 19:24 Ca pə Jabuura 22.19.

may a Yesu tə mərak anahan; Mariyama, uwar ana Kulapas; aday Mariyama dəna sə Magədala.

²⁶ Yesu a canan anà atə Mariyama may anahan tə njavar anahan a ləliwe ata nà, a jan atan, a wa: «Mamay, wan anak həna nà, winen kutok! ²⁷ Wan ada, həna nà, winen may anak cite.» A bənay à alay ata wa cəna, njavar anahan ata a gəba anan Mariyama àga winen.

Amac a Yesu

Mata 27.45-56; Markus 15.33-41; Lukas 23.44-49

²⁸ Pə dəba anahan a wa, Yesu a san a zle kutok, way ahay fok tə ndəvak coy. Matanan a ja, a wa: «Jom u go!» anga aday 'am ma ja à Deftere a Mbərom inde ata, à təra acəkan.†

²⁹ A man ata ite, tugoy sə a'am inde, winen ma rah a tə way mə kwasay a inde, aday sərekeke re. Tə gəba awan a inde kawa baf, ta tar anan uda awan. Tə taran anan ayak pa 'am tə sukol aday à susœ6.

³⁰ Yesu a tukom anan cəna, a wa: «Way ahay fok tə ndəvak coy!»

Nga anahan a lar pa 'am tolongor, kə məcak coy.

Suje a ndaz anan Yesu pə jaham

³¹ Pac ata nà, luvon sa man uda i i sla sidew awan. Anga nan, a nan anà bahay sə Yahuda ahay nə məsinde à njahay mə daray a bay, bina luvon sa man uda ata nà, luvon məduwen a sə dəfan apan àga tinen Yahuda ahay. Anga nan kutok, tə cəce pə Pilatu wa, aday à jan anà suje ahay tə kadan anan saray ana dō mə daray aya pə dədom ataya awan, aday dukwen, tə dazay atan ahay pə dədom ataya wa.

³² Suje ahay tə dazley cəna, tə kadan anan saray anà dō mə daray aya pə cakay a Yesu ataya awan. ³³ Taa dəzle pə Yesu nà, ba winen kə məcak coy. Anga nan, tə kadak anan anan saray ite bay. ³⁴ Əna dō kərtek a à wulen sə suje ahay wa, a ndəzan anan jaham ngəram tə suwer. Atə mez tə a'am tə japay tə ngəzay ahay à kutov wa.

³⁵ Dowan a sə canan ata nà, kə sidek tə dīdem awan, aday a san zle side anahan nà,

dīdem awan. A side nà, anga aday kwanay dukwen kə dəfen apan nga re.

³⁶ A təra matanan nà, anga aday 'am ana Deftere a Mbərom ma ja ata nà, à təra, a wa: «Ti kadan a kəlakasl anahan kwa kərtek ite bay.‡» ³⁷ A man hinen dukwen, Deftere a Mbərom a wa: «Ti canan à dō tinen sa ndaz anan ata awan.§»

Tə gəba anan Yesu à məkə

Mata 27.57-61; Markus 15.42-47; Lukas 23.50-56

³⁸ Pə dəba anahan a wa, Yusufu, dō sə Arimatiya ahay a cəce cəved pə Pilatu wa, sə gəba anan Yesu à məkə. Yusufu ata dukwen, winen njavar ana Yesu, aya əna a ta pərahan azar nə tə wurwer awan, anga a jəjaran anà bahay sə Yahuda ahay. Pilatu a varan cəved anà Yusufu awan sə gəba anan Yesu à məkə kutok.

³⁹ Nikodemus, dōwan a sa zla à man ana Yesu sə luvon ata dukwen, a gəbay ahay ləluway ahay* mə japay a tə way azar aya bayak awan, aday a rəbas lele ataya awan. Way anahan ataya fok, i ga kilo kwa kuro maakan.

⁴⁰ Tinen a cew maya tə Yusufu tə gəba anan məsinde a Yesu. Ta nga apan rəkot, aday ta ga apan way a sə rəbas lele ataya awan. Ta gan kawa ana Yahuda ahay sa gan may ata fok.

⁴¹ Jəvay a inde nà, dōwan kula kə dəfak uda məsinde fan bay. Jəvay ata nà, à guvo inde à man ata awan, dəren ta man sə daray a Yesu ata bay. ⁴² Tə dəfak anan ayak uda Yesu, anga sidew a nà, luvon sa man uda awan, aday dukwen, man ata winen dəren bay.

20

Yesu winen inde à jəvay sabay

Mata 28.1-8; Markus 16.1-8; Lukas 24.1-12

¹ Pac sə zaka pərek, ide kə cədek lele fan bay nà, Mariyama dəna sə Magədala ata a zla pə jəvay. A canan nà, bəlalen inde pa 'am jəvay a sabay. ² A haw pə cakay ana atə Simon Piyer tə njavar a Yesu winen ləliwe anahan ata awan. A jan atan, a wa: «Tə gəbak anan bahay. Winen inde à jəvay

† 19:28 Ca pə Jabuura 22.16; Jabuura 69.22. ‡ 19:36 Ca pə Gurtaaki 12.46. § 19:37 Ca pə Jekariya 12.10. * 19:39 Ləluway sə àga tinen.

sabay, aday ma san man a tinen sa daf anan ata bay.»

³ Atə Piyer tə njavar a hinen ata, ta zla pə jəvay. ⁴ Cew maya a tinen a ta haw, əna dōwan hinen ata a zalay Piyer tə ahaw. Anga nan kutok, a dəzlen pa 'am anə Piyer. ⁵ Winen a zərdek ayak ide à jəvay inde nà, a canan ayak anə rəkot pi zek tə pətike* tinen ma pak aya awan, əna winen a nà, kà zlak à jəvay inde bay.

⁶ Piyer a dəzlek ayak ite cəna, a zla à jəvay inde, a canan anə rəkot pi zek tə pətike ma pak aya awan. ⁷ Pətike sə tuwden anan ide ata nà, winen mə japay a pi zek tə zana azar aya bay. Zana ata nà, winen mə fadəy a aday ma daf a cara.

⁸ Do sə dəzlek ayak pa 'am ata dukwen, a zla à jəvay inde kutok ite. A canan à way ahay cəna, a daf apan nga. ⁹ (Deftere a Mbərom a ja nà, Yesu i slabakay ahay à məke wa. Aya əna hus a dəzley ahay alay ata nà, njavar anahan ahay tə sənək 'am ata fan bay.)

¹⁰ Pə dəba anahan a wa nà, njavar anahan a cew ataya ta zla agay.

Yesu a kan zek anə Mariyama sə Magədala

Mata 28.9-10; Markus 16.9-11

¹¹ Əna Mariyama dukwen kà mak, winen mə tavay a uho mba, i yam. A zərdek ayak ide à jəvay inde. ¹² A canan ayak anə maslay a Mbərom ahay tinen cew. Tinen ma pak zana herre aya pi zek, aday tinen mə njahay aya dukwen à man sə nahay a Yesu ata awan, kərtek a tə day sa nga, kərtek a hinen tə day sə saray. ¹³ Tə cəce panan, ta wa: «Uwar, ka yam maw?»

A mbədahan atan apan, a wa: «Tə gəbak anan bahay uno, aday na san man a bay.»

¹⁴ Mariyama a ndav anan 'am ata cəna, a cay ide mə dədəba nà, a canan anə Yesu a mə tavay awan, əna a san sa jəka winen bay.

¹⁵ Yesu a cəce panan, a wa: «Uwar, kə pəlay wayaw, aday ka yam maw?»

Pə Mariyama nà, sa jan 'am ata nə dō sə guvo. Anga nan, a jan, a wa: «Wan ada, kak iken sə gəba anan nà, dukō anan man anak

sa zla anan uda ata awan, aday ni i gəbay anan way uno bidaw?»

¹⁶ Yesu a jan: «Mariyama!»

Mariyama a mbədahak ayak apan 'am, a jan: «*Raboni!*» Ta 'am sə Yahuda ahay, kawa sa ja nà: «Miter!»

¹⁷ Yesu a jan: «Kə lumō bay, anga na zlak pə cakay anan Bəbay uno fan bay. Əna zla pə cakay ana mərak uno ahay, jan atan nà, nen apan ni zla pə cakay ana Bəbay uno, Bəbay a tinen re, pə cakay ana Mbərom uno, aday Mbərom a tinen cite re.»

¹⁸ Mariyama sə Magədala a zla saa jan anə njavar a Yesu ahay. A dəzle nà, a wa: «Nen nə canak anan anə Ba Məduwen!» Aday a jan atan anan way a Yesu sə təkəren ataya awan.

*Yesu a kan zek anə njavar anahan ahay
Mata 28.16-20; Markus 16.14-18; Lukas
24.36-49*

¹⁹ Pa pac sə zaka ata awan, suko a ga cəna, njavar a Yesu ahay tə halay nga ù doh. Tə tacay anan məsudoh pi zek lele, anga tə jəjaran anə bahay sə Yahuda ahay.

Natiya, Yesu a nay ahay, a tavay jek à wulen a tinen inde, a jan atan: «Zay à tərak ikwen!» ²⁰ A jan atan 'am ata cəna, a kan atan anan alay anahan ahay tə jaham anahan ma ndaz ataya awan. Njavar anahan ahay tə canan à bahay a tinen cəna, ataslay mivel a tinen a rah wa.

²¹ Yesu a mənahan atan anan, a wa: «Zay à tərak ikwen. Kawa ana Bəbay uno sə slənay ahay nen ata nà, nen ni slan kwanay matanan re.» ²² A vəzle patan apasay, a wa: «Təmihen Apasay Cəncan awan. ²³ Do a kwanay sə pəsen atan anan ines ahay ata nà, Mbərom kə pəsek atan anan coy. Aday dō a kə pəsen atan anan itəbay ataya nà, Mbərom kə pəsek atan anan bay acəkan re.»

Atə Tomas tə Yesu

²⁴ Yawa, Yesu a nay ahay pə cakay ana njavar anahan ahay wa nà, dōwan a tinen a kərtek a sə ngaman Tomas ata nà, winen ibay. Tomas nà, tə ngaman Didimus re, anga winen muwsa. ²⁵ Njavar azar ataya ta jan, ta wa: «Mə canak anan anə Ba Məduwen.»

* 20:5 Pətike nà, tə ngaman a'am sə zana re.

Əna Tomas a mbəđahan atan apan, a wa: «Nen nà, nə canak anan anà vivay sə mbəlak anahan ahay pə alay ata bay, nə lamak anan alay anà mbəlak ataya bay, aday nə tarak wan sə alay à mbəlak sə jaham anahan ata bay cəna, ni đaf nga pə ləbara ata fan bay.»

²⁶ Pə dəba anahan a wa, a ga lumo pam nà, njavar a Yesu ataya tə halay nga ù doh asa, məsudoh mə tacay awan. Pac ata nà, Tomas winen inde kutok ite. Yesu a nay, a tavay jek à wulen a tinen inde asa, a jan atan: «Zay à tərak ikwen!»

²⁷ A jan anà Tomas kutok, a wa: «Tomas, hayak anan wan sə alay anak à man a anan. Ca pə alay uno ahay! Tar alay à jaham uno inde. Mbəsak avad uway, đaf upo nga.»

²⁸ Tomas a mbəđahan apan, a wa: «Ba Məduwen uno, Mbərom uno.»

²⁹ Yesu a jan, a wa: «Həna kə canak uno kutok nà, ata kə đəfak upo nga a đaw? Ataslay mivel i tərən anà do sa đaf upo nga aday winen mənjenja sə cuno ata awan.»

Yuhana a vinde Deftere a anan nà, angamaw?

³⁰ Yawa, Yesu kà gak mer su way masuwayan aya cara cara bayak awan pa man sə ide ana njavar anahan ahay fok, əna masuwayan azar aya dukwen mə vinde à Deftere a anan bay. ³¹ Aya əna, way a mə vinde a anaya nà, anga aday kə đəfen apan nga, Yesu nà, winen Almasihu, Wan a Mbərom, aday kə njiden anan sifa, anga kə đəfen apan nga ata awan.

21

Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay cuwbe

¹ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay asa, tinen pa nga sə a'am sə bəlay sə Tiberiyas*. A kan atan zek a nà, natiya:

² Tinen a aday nà: Simon Piyer; Tomas sə ngaman Didimus anga winen muwsa ata awan; Nataniyel wan sə Kana winen pə daliyugo sə Galile; aday wan ana Zebede ahay; tə apan njavar ana Yesu maza aya

inde tinen cew re. Tə japay fok tinen cuwbe.

³ Aday Simon Piyer a jan atan, a wa: «Nen ni zla saa bənay kəlef.»

Do ataya tə mbəđahan apan, ta wa: «Manay a dukwen mi zla re.»

Ta zla pə kərtek awan, ta ján à kwalalan inde. Hwiyoop apan sə luvon ata fok, əna tə bənak kəlef kwa kərtek bay.

⁴ Pac a saa jəka i sləray siwa a nà, Yesu a kan atan zek pa 'am məgugujuje, əna tə sənək anan bay. ⁵ Yesu a cəce patan wa 'am: «Kə bənen kəlef a dəp đaw, məndala uno ahay?»

Tə mbəđahan apan: «A'ay!»

⁶ A jan atan: «Tiren anan zuvo a kwanay ta day sə alay puway nà, ki bənen.»

Ta tar anan zuvo ta day ata cəna, tə bənay ahay kəlef acəkan. Ta mba apan sə ngəza anan à kwalalan inde sabay, anga zuvo kə rak ahay kəlef bayak awan.

⁷ Njavar a aday ləliwe ana Yesu ata a jan anà Piyer, a wa: «Həna anan nà, Ba Məduwen!»

Simon Piyer a sləne 'am ata cəna, a ma anan zana anahan mə cəlok ata pi zek, a dazay à a'am inde. ⁸ Njavar a azar ataya ta zla anan kwalalan pə məgugujuje ta sə ngəza anan zuvo a tinen ma rah a tə kəlef ata awan. Tinen abay dərən pi zek wa ta 'am məgugujuje a bay. Izəne i ga miter səkat cəna coy.

⁹ Tə jənay pə yugo cəna, tə canan anà kəlef pə uko, tə canan anà tapa sə pen ahay inde re. ¹⁰ Yesu a jan atan, a wa: «Ren ahay kəlef a kwanay a sə bənay ata mənjoek aday.»

¹¹ Simon Piyer a ján à kwalalan inde kutok, a gəbay anan zuvo ata à məndak. Kəlef məduwen aya uda səkat tə kwa kuro đara nga anahan maakan (153), tə winen ata təkə dukwen zuvo kə ngərwak bay.

¹² Yesu a jan atan: «Hayak ikwen ahay, pen!» Aday đowan sə cəce panan kwa kərtek «Iken wayaw?» dukwen ibay, anga ta san zle, winen nə Ba Məduwen awan.

¹³ Yesu a zla, a ra tapa sə pen ahay, a varan atan anan, a ra kəlef ahay matanan, a varan atan anan re.

¹⁴ Həna anan nà, aka zek ana Yesu anà njavar anahan ahay tə slala maakan awan,

* **21:1** Tiberiyas nà, sləmay sə bəlay sə Galile hinen.

kwa ananahan sə slabakay ahay à mæke wa nà, na.

Atə Yesu tə Piyer

¹⁵ Pə dəba sa pa way wa nà, Yesu a jan anà Simon Piyer, a wa: «Simon, wan ana Yuhana, kə pəlay nen a zalay dō a anaya daw?»

A mbəđahan apan, a wa: «Ba Məduwen, ka san zle, nə pəlay iken asanaw!»

Yesu a jan, a wa: «Gan nga anà wan sə təman uno ahay.»

¹⁶ Aday a cəce panan tə slala cew a asa: «Simon, wan ana Yuhana, kə pəlay nen dəp daw?»

A mbəđahan apan, a wa: «Ayaw, Ba Məduwen! Ka san zle nə pəlay iken asanaw!»

Yesu a jan: «Varan way sa pa anà təman uno ahay.»

¹⁷ Yesu a jan tə slala maakan a asa, a cəce panan: «Simon, wan ana Yuhana, kə pəlay nen daw?»

Mbac a slahan anà Piyer, anga Yesu sə cəce panan saray maakan «Kə pəlay nen daw?» ata awan. A mbəđahan apan, a wa: «Ba Məduwen, ka san way ahay zle fok. Ka san zle, nə pəlay iken re.»

Yesu a jan: «Gan nga anà təman uno ahay fok. ¹⁸ Nen apan ni jak tə dīdem a həna: A alay a iken njavar a mba ata nà, kə juwad zek anak nə tə alay anak awan, aday ka taa zla à man anak sa nak. Əna ka sak a ga məduwer nà, ki kan alay anà dō maza awan, i juwad iken, i lagay iken dukwen ta man sa nak ahay sabay.»

¹⁹ Ta 'am a anaya bine siwaw nà, Yesu a đakan anan anà Simon Piyer cəved anahan saa mac aday amac anahan i ka anan maza a Mbərom ata awan.

Aday Yesu a jan kutok: «Pəruho azar!»

Atə Yesu tə njavar anahan a inde ləliwe awan

²⁰ Piyer a mbəda zek, a ca ide, a canan ayak anà njavar a Yesu a inde, winen apan i pərahan atan ahay azar. Njavar ata dukwen nà, ləliwe ana Yesu awan. Njavar ata nà, à alay sə azar uko sə Pasəka nà, winen sə həjəkak ayak nga pa mbac a Yesu, aday sə cəce panan wa, a wa: «Saa ga apak daf nə wayaw?» ata awan.

²¹ Kutok, Piyer a cəce pə Yesu wa, a wa: «Aday dowan a anan kəməw? Ma saa təra apan ite anaw?»

²² Natiya, Yesu a mbəđahan apan anà Piyer kutok, a wa: «Kà nak uno, winen à njahay uho tə sifa hus pə luvon uno saa may nà, ma anak apan anaw? Iken nà, hayak, pəruho azar.»

²³ 'Am ata a ta 'am təday à wulen su dō sa daf nga pə Yesu ahay inde nà, ta wa: «Yesu a ja nà, njavar ata i mac itəbay.» Aday abay Yesu kà jak anà Piyer matanan bay. A ja bine siwaw nà: «Kà nak uno à njahay uho tə sifa hus pə luvon uno saa may nà, ma anak apan anaw?»

²⁴ Dō sə side ləbara sa 'am a anaya nà, njavar ata awan. Kə vindek anan ləbara awan. Ma san zle, way anahan sə təkər nà, dīdem aya awan.

²⁵ Yesu kà gak mer su way ahay maza aya bayan a cara cara. Kak abay tə vinde anan kərtek tə kərtek fok à deftere ahay inde nà, a ga upo dukwen, zek ana daliyugo awan, i mba apan sə tavak anan deftere ataya bay.

Mer su way ana do maslan a Yesu ahay Adakay way pə deftere a anan

Sə vinde derewel a anan nà, Lukas. Ləbara a anan a pərahan azar anà ləbara anahan sə təkər pə Yesu à deftere a Lukas inde ata awan. A vinde nà, ləbara mugom a pə Yesu a ta 'am pə daliyugo nə kəkəməw. A adazlan anahan inde nà, Apasay Cəncan a a dazay ahay pə njavar a Yesu ahay, aday a varan atan məgala sa zla anan tə ləbara ata kwa aha kutok. A derewel a anan inde kutok, di sləne way ana atə Piyer tə Yuhana tatə Yakuba aday Pol sa ga ataya awan. A andav ana derewel a anan inde kutok, ləbara a Yesu mugom a a dəzle à Ruma, man ana bahay sə daliyugo fok winen uda ata awan.

Nga sa 'am ahay

Apasay Cəncan a a varan məgala anà njavar a Yesu ahay (1.1 - 2.47)

Egliz à Urəsalima (3.1 - 8.3)

Tə đakay anan ləbara mugom a à Yahudiya aday à Samariya (8.4 - 9.31)

Tə đakay anan ləbara mugom a anà do aday tinen Yahuda ahay itəbay ataya awan (9.32 - 15.35)

Ləbara mugom a a dəzle pə daliyugo sə Aziya, pə daliyugo sə Gərek ahay, aday à Ruma (15.36 - 28.31)

Do maslan ahay ta ba Apasay a Mbərom

¹Nə vindek ayak nə anakiken, Tiyufil, car uno. A deftere uno inde sə vindek ayak mama'am ata nà, nə đakak anak anan ayak mer su way a Yesu sa ga tə way anahan sə đakan anan anà do ahay kwa pa sə dazlan a wa, ²aday hus pə ana Mbərom sə gəba anan à mburom ata awan. A alay a winen pə daliyugo mba ata nà, a walay anan do maslan anahan ahay, a đakan atan anan way a tinen saa ga pə dəba anahan wa ataya tə məgala ana Apasay Cəncan awan. ³Pə dəba sə amac anahan wa nà, a slabakay ahay à məkə wa, a njahay pə daliyugo luvon kwa kuro fudo. A kan zek anà do maslan anahan ataya tə cəved ahay cara

cara saray bayak awan, anga aday tã san tã đidek awan, winen inde tã sifa awan. A alay ata nà, winen apan i đakan anan ləbara sa 'am sə bahay a Mbərom anà do maslan ataya awan.

⁴Pə luvon a inde kutok, à alay a tinen à man sa pa way nà, a jan atan, a wa: «Kã si zlen à Urəsalima wa bay. Njihen, hus pə ana Bəbay uno i slənak ikwen ahay way anahan sə zlapak ikwen anan ata awan. Na jak ikwen kurre bidaw? ⁵Yuhana kã gak anan baptisma anà do ahay tã a'am, əna azanaka, Mbərom i gak ikwen baptisma nà, tã Apasay Cəncan awan.»

Yesu a ján à mburom

⁶A alay a Yesu winen mə njahay a pə kərtek a tu do maslan ahay nà, tə cəce panan wa, ta wa: «Ba Məduwen, ki man anan bahay à alay inde anà zahav sə Isəra'ila ahay aday ti lavay nga a tinen həna đaw?»

⁷Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay nà, alay sa 'am a kwanay uda sə gəzlan alay pi zek wa anà way ataya nà, ibay. Way ata i təra nə luvon wuraw, kabay à alay wuraw fok nà, wita nə zek a Mbərom sa đaf tə məgala anahan awan. ⁸Aya əna, Mbərom i naa slənak ikwen ahay Apasay anahan Cəncan a nà, ki njiden məgala sə đakay anan ləbara uno à Urəsalima, pə daliyugo sə Yahudiya tə Samariya awan, aday hus pə magaga sə daliyugo fok.»

⁹Natiya, pə dəba sa 'am anahan ata wa nà, Yesu a ján à mburom i ide a tinen inde, aday matapasl a sərət apan sərđədek, tə canan sabay. ¹⁰Do maslan ataya nə tinen apan ti cak ayak ide à mburom həməcəce hwiya. Kwayan'a dowan aya inde cew tə zana aya pi zek kwedekkwedek, tə sləray ahay pə cakay a tinen. ¹¹Aday ta jan atan, ta wa: «Kwanay wan sə Galile ahay, kwanay apan ki cen ayak ide həməcəce à mburom matanan nà, angamaw? Yesu nà, kã zlak pikwen wa à mburom. Aday kawa ana kwanay a sə cinen anan a zla həna ata nà, winen i naa may ahay đukwen, kətanən re.»

Do maslan ahay ta ca do à yime ana Yudas inde

¹² Natiya pə dəba anahan a wa kutok, do maslan ataya tə dazay ahay à bəzłom sə Ulivet ata wa, ta may ahay à wulen su doh sə Urəsalima kutok. Man ata nà, daren tə wulen su doh a bay, i ga nə way sə kilomiter kərtek ca. ¹³ Tə dəzley ahay à wulen su doh sə Urəsalima nà, ta zla à man sə təfek a tinen, à sewene a tinen a sa taa njahay uda ata awan. Sləmay su do ataya həna: Piyer, Yuhana, atə Yakuba tə Andəre, atə Filip tə Tomas, atə Bartilome tə Mata, Yakuba wan ana Alfa, Simon do manide sə Ruma ahay, aday Yuda wan ana Yakuba. ¹⁴ Tinen ata fok, tatə uwar aya inde, tatə Mariyama may a Yesu, aday tə mərak a Yesu ahay, tinen a fok ta taa halay nga aday ta taa ga amboh pə kərtek awan.

¹⁵ A alay ata nà, do sa daf nga pə Yesu ahay, tinen ti ga səkat tə kwa kuro cew (120). Aday pə luvon a inde kutok, Piyer a slabak à wulen a tinen inde, a jan atan, a wa:

¹⁶ «Mərak ahay, way kawa ana Apasay Cəncan a sa ja à Deftere a Mbərom inde ata nà, təktek kə tərak. Tə dundo ana bahay Dawuda, Apasay Cəncan a a ja 'am pə Yudas, do sa dakay pa man a Yesu aday tā ban anan ata awan. ¹⁷ Aday abay cəkəbay Yudas a nà, do kərtek à wulen a manay do maslan ahay inde, winen ti mer su way a Yesu à alay inde cite re.»

¹⁸ Yudas aday nà, kə njadək magwagway anga way anahan a sa ga lelibay ata awan. Anga nan, a zəba anan dala ata kutok, a zla, a sukom anan guvo. A guvo ata inde kutok, a slahay kup məbəburot, aday dinde ahay zərdəd ahay uho. A mac à man ata awan. ¹⁹ Matanan, way a sə təra ata nà, do sə Urəsalima ahay fok tə slənek apan, aday tə ngaman anà guvo anahan ata ta 'am su kon a tinen nà, Hakəldama, kawa sa ja ite nà, guvo sə mez.

²⁰ Piyer a ja asa, a wa: «Matanan, mə vinde a à Deftere Jabura inde, Mbərom a ja, a wa: “Doh anahan a nà, à təra rəgay.

Dowan à sa njahay uda bay.*”

«Aday ma ja awan asa re, a wa:

“Do hinen à zəba anan mer su way anahan awan.†”

²¹ «Natiya, a zla pi zek kutok nà, gəbuko do kərtek à wulen a mənuko wa aday à təra do maslan a Yesu à yime ana Yudas inde. Sumor a nà, winen do sə pərahan azar anà Bahay a mənuko Yesu pə kərtek a tə manay kwa siwa siwa fok, ²² a ban kwa pə ana Yuhana sa gan baptesma wa, hus pə ananahan sa ján à mburom ata awan. Zəbuko nà, do matanan ata awan, anga i təra kawa mənuko, do sə side aslabakay a Yesu à məke wa ata awan.»

²³ Natiya awan, ta kay anan ahay sləmay sə do ahay cew: atə Yusufu, dowan a tə ngaman Barsabas kabay Yustus re ata awan, tə apan Matiyas. ²⁴ Do maslan ataya ta ga amboh, ta wa: «Ba Məduwen, iken nà, ka san mível a kuwaya zle fok. Dakan umo anan à wulen su do a anaya cew aya nà, kə zəba wa nə waya ²⁵ aday i təra do maslan anak, i ga anan mer su way ana Yudas sə mbəsak ata anaw. Anga Yudas kə zlak à man a mə lavay zek a anga winen ata kutok.» ²⁶ Pə dəba anahan a wa nà, ta kad anjar‡ sa ca apan, i slahay nə pə wayaw, aday anjar ata a kay anan, a slahay pə Matiyas. Winen a təra do maslan mə slala kuro nga cew awan à yime ana Yudas inde kutok.

2

Apasay a Mbərom a dazay ahay pə njavar a Yesu ahay

¹ Natiya, pə luvon sə azar uko ana Yahuda ahay sə ngaman Pentekosta* ata nà, njavar a Yesu ahay tə halay nga à man kərtek awan. ² Kwayan'a, agungol a ndəray ahay à mburom wa, kawa vəvara məduwen awan, a rah anan doh a njavar ahay mə njahay uda ata awan. ³ Tə canan anà awan aya kawa miresl sə uko, ta nay ahay, tə gəzla zek, tə njahay pa nga su do a tinen ù doh ataya fok. ⁴ Fok a tinen a, Apasay Cəncan a a rahan atan à mível ahay inde, aday ta ma nga sa ja 'am su kon azar aya cara cara, kawa ana Apasay a Mbərom a sə varan atan məgala ata awan.

* **1:20** Ca pə Jabuura 69.26. † **1:20** Ca pə Jabuura 109.8. ‡ **1:26** Ta kad anjar, bina ta lar anjar bay. * **2:1** Pentekosta nà, azar uko sə təra pə dəba sə Pasəka wa à luvon kwa kuro dāra inde ata awan.

⁵ A Urəsalima ata nà, Yahuda ahay inde bayak a tə dəfan apan à Mbərom lele, abay tinen mə njahay aya pu kon sə daliyugo ahay fok. ⁶ Tə sləne agungol ata cəna, tə halay nga à man su dō ataya awan. Aday way ata a gan atan wurdədəsdəssa, anga dō ataya tinen apan ti ja 'am nà, kuwaya a sləne ta 'am su kon anahan. ⁷ Way ata a gan atan masuwayan. Anga nan ta ma nga sa ja, ta wa: «Do anaya fok nà, tinen Galile ahay bidaw? ⁸ Aday ta ja 'am su kon a mənuko ahay fok nə kəkəməw? ⁹ Mənuko nà, da nay ahay kwa à Partiya wa, à Mediya wa, à Elamiya wa. Mənuko dō sə njahay à Mesopotamiya ahay, à Yahudiya ahay, à Kapadosiya ahay, à Pontus ahay, à Aziya ahay, ¹⁰ à Firigiya ahay, à Pamfiliya ahay, à Misra ahay, à Siren pə daliyugo sə Libiya ahay. Mənuko dō sa nay ahay kwa à Ruma wa, ¹¹ da nay ahay kwa à Kereta wa tə Arabiya wa re. A wulen a mənuko inde nà, azar su dō aya nə Yahuda ahay, aday azar aya ite nà, tinen Yahuda ahay bay, əna tə pərahan azar anà pəra sə Yahuda ahay. Aday mənuko fok də sləne tinen apan ti dəkay anan masuwayan a Mbərom sa ga ataya fok ta 'am a mənuko ahay nə kəkəməw?» ¹² Way a sə təra ata a gan atan masuwayan, ta san ti ja nə maw bay fok. Ta ja à wulen a tinen inde, ta wa: «Way a həna anan ata nə masuwayan dūwuraw? A nan sa ja nə maw?» ¹³ Aya əna, azar su dō aya ta ma nga sə mbasay pu dō a Yesu ahay, ta wa: «Do a anaya nə ta sak mahay, tə vawak nga.»

Wazo ana Piyer

¹⁴ Natiya, pə dəba a wa kutok, Piyer tu dō maslan a kuro nga kərtek ataya fok tə slabak à wulen su dō ataya inde, aday Piyer a dazlan sa jan 'am anà dō ahay tə məgalak awan, a wa: «Kwanay Yahuda ahay tu dō sə njahay à Urəsalima a anaya awan, slənen anan 'am uno a anan lele, ni dəkak ikwen anan ləbara sa 'am a anan. ¹⁵ Kawa ana kwanay sə bayak nà, dō a anaya nə tə vawak nga. Əna cəkəbay matanan bay, anga həna nà, njamde dəsudō sə duwdew mba, alay sə vaway nga kà slak fan bay

asanaw! ¹⁶ Aya, way a anan a təra nà, kawa ana dō maja'am a Mbərom Yo'el sa ja, a wa:

¹⁷ «Mbərom a ja nà:

A luvon mədakwidok aya inde nà, ni slan Apasay uno à kuwaya inde fok.

Wan a kwanay ahay tə dəna a kwanay ahay fok ti man anan 'am uno anà dō ahay.

Njavar a kwanay ahay ti canan anà way uno sə dakan atan anan ataya awan.

Məced a kwanay ahay dūkwen, ni jan atan 'am à cəen sə zūbay inde.

¹⁸ Ayaw, pə luvon ataya nà, ni slan Apasay uno ù dō si mer su way uno ahay inde,

à ga nə mungol awan, à ga nə dəna awan, ti man anan 'am uno anà dō ahay.

¹⁹ Ni ga way masuwayan aya à mburom, aday pə daliyugo dūkwen, mez i pak, uko tə jinjek ti kay ahay re.

²⁰ Pac i dav sabay, aday kiya dūkwen i mbədahan sa ca nà, nduzzo kawa mez.

Way ataya tə tərak nà, luvon ana Bahay a mənuko i saa may ata, i dəzley ahay bəse kutok.

Luvon ata nà, məduwen a aday tə mazlaḅ a re.

²¹ Matanan, kuwaya dōwan a kə dəfak nga pə sləmay ana Mbərom Fetek cəna, i tam.†»

²² Piyer a ja asa, a wa: «Kwanay Isəra'ila ahay, slənen 'am uno a anan lele aday.

Yesu dō sə Nazaratu ata nà, da san zle, winen dō a Mbərom sə slənay ahay, anga Mbərom a kà gak masuwayan ahay cara

cara à wulen a kwanay inde tə alay a Yesu ata awan. Kwanay kə sənən apan zle lele re. ²³ Mbərom a varak ikwen anan Yesu,

kawa anahan sə lavay a zek kwakwa ata awan. Aday a san zle, kwanay dūkwen

kə viren anan anan à alay inde anà dō sə atahasl ahay, ti darak anan ayak pə dədom

mə zləngad awan, kawa ana kwanay sa ga anan həna ata awan. ²⁴ Əna Mbərom kə

slabakak anan ahay à məke wa, winen inde tə sifa awan. Kə təmāk anan Yesu à dəcə

sə amac wa, anga amac nà, məgala anahan inde sa ban anan ibay.

²⁵ «Matanan Dawuda kə jak pə Yesu, a wa:

† 2:21 Ca pə Yoo'el 3.1-5.

“Nə canan anà Mbərom Fetek pac pac
winen inde pə cakay uno.

Winen mə njahay a tə alay puway uno.

Anga nan, ni jəjar sabay.

²⁶ Matanan, mivél uno həna nà, ma rah a tə
ataslay mivél awan,
nen apan ni təba 'am sa ga ara tə am-
basay awan.

Kwa nə məcak təkede nà, nen ni dəfak idé
hwiya,

²⁷ anga iken ki mbəsak nen à məke
inde bay,

ki mbəsak anan zek uno á wuslay à
məke inde bay, nen do anak cəncan
awan.

²⁸ Kə dəkak uno pə cəved sa njad sifa.

Ki vuro ataslay mivél bayak a pə cakay
anak.†”

²⁹ «Mərak ahay, da san apan zle, bije a
mənuko Dawuda ata nà, kə məcak aday ta
lak anan. Jəvay anahan a dukwen inde, da
san man a zle re. ³⁰ Winen nà, do maja'am
a Mbərom. Anga nan, a san apan zle re,
ba Mbərom kə zlapak anan anan ta sa jan
nà, i naa dəf wan sə kutov anahan à bahay
anahan inde. ³¹ Dawuda dukwen a san
apan zle Almasihu nà, i slabakay ahay à
məke wa. Anga nan, a wa:

“Iken Mbərom nà, ki mbəsak nen à məke
inde bay,

ki mbəsak anan zek uno á wuslay à
məke inde bay.Š”»

³² Piyer a ja asa re: «Yesu nà, Mbərom
kə slabakak anan ahay à məke wa. Manay
a fok ma san apan zle, manay do sə
canan njək tə idé a manay ataya awan.

³³ Mbərom kə zəbak anan ayak anga sə
njahay tə alay puway anahan awan. Yesu
a təma Apasay Cəncan a pə Bəbay ana-
han wa, kawa ana Bəbay anahan sə zla-
pay anan ata awan. Winen dukwen kə
varak umo ahay Apasay ata re. Natiya
kutok, way a kwanay sə sləne ta sə canan
a anan fok, sa ga mer su way ata nà, winen
awan. ³⁴ Aya, Dawuda nà, kə jənak à man a
Mbərom itəbay. Əna winen a a wa:

“Mbərom Fetek a jan anà Bahay uno nà:

Njahay tə day sə alay puway uno,

³⁵ aday do manidé anak ahay fok nà, ni
təra atan bile anak aya awan.*”

³⁶ «Anga nan, kwanay Isəra'ila ahay fok,
sənen anan tə didek awan: Yesu dowan a
kwanay sa vad anan ta sə daray anan pə
dədom mə zləngad ata nà, Mbərom a təra
anan Bahay a nuko awan aday Almasihu
re.»

³⁷ Do ataya tə sləne 'am ata fok cəna,
mbac a slahay patan wa. Anga nan tə cəce
pə Piyer tu do maslan ataya wa, ta wa: «Mà
ga həna jiya nə kəməw, mərak ahay?»

³⁸ Piyer a mbədahan atan apan, a wa:
«Mbədihen anan ləen anà ines a kwanay
ahay, təmihen sa ga baptisma anga sə təra
do a Yesu Almasihu ahay, aday Mbərom
i pəsek ikwen anan ines a kwanay ahay,
i varak ikwen Apasay anahan Cəncan
awan. ³⁹ Mbərom kə zlapak sə varak ikwen
Apasay anahan Cəncan ata nà, a zlapan
anan anà do ahay aday winen saa ngaman
atan, saa pərahan azar ataya fok re, kawa
sa ja nà, anà kwanay tə wan sə kutov a
kwanay ahay, aday anà do su kon dəren
aya fok re.»

⁴⁰ Piyer a jan atan 'am a azar aya bayak
asa. A nan nà, tē tēma 'am ata awan, aday
tā sa ya nga bay re. A jan atan asa re, a
wa: «Kwanay, mbəsiken anan do a wuswes
a anaya awan, təmen zek a kwanay ahay.»

⁴¹ Do ahay bayak a tə təmahak 'am ana
Piyer ata awan, tə təmahak sa ga baptisma.
Pə luvon ata nà, do a Yesu ahay tə zəgahak
anan apan njavar a Yesu ahay, ti ga way
sə mbulo maakan. ⁴² Pac pac tinen apan ti
halay nga sə tətak way pu do maslan a Yesu
ahay wa, ti gəzla pen tə sləmay a Yesu, ti ga
amboh. Tə njahay pə kərtek awan, à asan
zek inde.

Asan zek su do a Yesu ahay

⁴³ Do a Yesu ahay fok tə jəjaran anà
Mbərom lele, aday Mbərom a ga ma-
suwayan ahay bayak a cara cara tə alay
ana do maslan a Yesu ahay. ⁴⁴ Tinen a fok
'am a tinen kərtek, way a tinen dukwen mə
japay pə kərtek a re. ⁴⁵ Tə sukom a way tə
way a tinen, tə guvo a tinen ahay, tə japay
anan dala awan, aday tə varan anà kuwaya
fok nà, kawa anahan sa gan may. ⁴⁶ Pac

pac fok, tinen apan ti halay nga pə kərtek awan ù doh sə mazlaḅ a Mbərom. Tinen apan ti halan nga anà way sa pa a tinen ahay pə kərtek a àga tinen aya awan. Tinen apan ti pa way a tinen ahay pə kərtek awan, tə ataslay mível aya awan, aday tə mível kərtek a re. ⁴⁷ Tinen apan ti həran nga anà Mbərom, ta zlan à nga anà dō ahay fok. Aday dō ahay tinen apan ti tam pac pac fok, Bahay Yesu winen apan i zəgahan atan anan apan dō ahay.

3

Dowan a inde mə təra à məndak awan

¹ Pa pac a inde, atə Piyer tə Yuhana ta zla ù doh sə mazlaḅ a Mbərom. Ta zla nə tə njamde maakan, alay a dō ahay sa taa ga amboh ata awan. ² Tinen apan ti dəzle à məsudoh su doh sə mazlaḅ a Mbərom inde sə ngaman Mə-Rəḅa-Awan ata nà, ta tan ayak à nga anà dōwan a inde mə təra à məndak awan, kwa sə wahay anahan. Ta taa zəḅak anan ayak nə pac pac, anga aday i dubok way pu dō sa zla ù doh sə mazlaḅ a Mbərom ahay wa. ³ Dowan ata a canan anà atə Piyer tə Yuhana tinen apan ti zla ù doh cite nà, a dubok patan wa dala.

⁴ Atə Piyer tə Yuhana tə zəzor anan, aday Piyer a jan, a wa: «Ca pumo lele.» ⁵ Dowan ata a zəzor atan lele. Winen a bayak i ga nà, ti varan dala. ⁶ Piyer a jan, a wa: «Dala nà, inde upo ibay. Əna way a həna inde upo ata nà, ni varak anan. Na jak nà, tə sləmay a Yesu Almasihu, dō sə Nazaratu, slabak, zla tə saray anak!»

⁷ Piyer a bənan anan alay puway, a man zek sə slabak. Kwayan'a saray anahan ahay tə ndarkwaslak anahan ahay ta njad məgala. ⁸ A slabak hərom, a dazlan sa bar. Ta zla ù doh sə mazlaḅ a Mbərom tatə Piyer tə Yuhana, winen apan i zla, winen apan i dazay à mburom kwerkwer, winen apan i zambad anan Mbərom.

⁹ Winen apan i zla, i zambad anan Mbərom ata nà, dō ahay fok tə canak anan, ¹⁰ aday tə sənək anan kutok. Ta wa: «Winen nà, dōwan mə təra à məndak ata sa taa dubok way pə dō ahay wa pə məsudoh sə ngaman Mə-Rəḅa-Awan ata awan.» Natiya awan, way ata a gan atan hərbəḅəkka tə mindel.

Piyer a wazay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom

¹¹ Dowan ata, winen pə cakay ana atə Piyer tə Yuhana hwiya, dō sa man ataya fok ta ma nga sa haw pə cakay a tinen à man a sə ngaman «Vo galak ana Sulimanu» ata awan, anga way sə təra ata a gan masuwayan anà dō ataya awan. ¹² Piyer a canan atan cəna, a jan atan, a wa: «Kwanay Isəra'ila ahay, way ata a gak ikwen masuwayan nə angamaw? Aday ki cen pumo hwiya nden'e nà, angamaw? Kwanay kə bayiken dōwan a anan a mbar nà, anga məgala a manay, kabay anga mə dəfan apan anà Mbərom lele ata dāw? ¹³ Mbərom ana Ibərahima, tə ana Isiyaku tə ana Yakob, Mbərom ana bije a nuko ataya sə dəfan apan ata awan, anga sə varan mazlaḅ anà Yesu, dō si mer su way anahan, Mbərom kə mbərak anan dōwan a anan. Kwanay nà, kə viren anan anan à alay inde anà Ruma ahay, anga aday tā vad anan. Kwa abay Pilatu a gan may sə mbəsak anan dukwen, kwanay kə ngəmen à mbəsak anan bay re. ¹⁴ Winen nà, dō cəncan awan, dō didek awan, əna kə ngəmen aday Pilatu à mbəsakay anan ahay bay. Ki gen anan kem anà Pilatu bugol nà, à mbəsakak ikwen anan ahay dō a sa vad nga su dō ata adəka. ¹⁵ Kə vaden anan dō sə varan sifa anà way ahay fok ata à məke sa ndaw, əna Mbərom kə slabakak anan ahay à məke wa. Manay dukwen mi mba apan sa ra ambar sa 'am a anan tətə. ¹⁶ Dowan həna anan nà, kwanay a fok kə cinen anan, aday kə sənən anan zle, winen a mbar nà, anga kə dəfak nga pə sləmay a Yesu. Sa mbar anan jiga nà, sləmay a Yesu, anga dōwan a anan kə dəfak apan nga. Kwanay a fok, ki cinen anan.

¹⁷ «Ayaw, mərak uno ahay, na san zle, ki gen anan way ataya anà Yesu nà, anga kə sənən didek bay. Bahay a kwanay ahay dukwen ta san didek bay re. ¹⁸ Əna way ata a ga zek matanan nà, anga ḅa Mbərom kə jak anan tə dūngo ana dō maja'am anahan ahay kwakwa, ta sa ja təktek Almasihu anahan saa slənək ikwen ahay ata à ga dəcə. ¹⁹ Həna adəka nà, mbədihən anan ləen anà ines a kwanay ahay, men anan ù vo anà Mbərom, aday Mbərom i pəsek ikwen anan kutok. ²⁰ Aday Bahay Mbərom i varak

ikwen zay, ta sə slənak ikwen ahay Yesu, winen Almasihu a Mbərom sə lavay anan zek anga kwanay kurre ata awan. ²¹ Ayaw, həna ata nà, Yesu Almasihu nà, i njahay à mburom à man ata tamak, hus i dəzle pə luvon a Mbərom saa mbəda anan way ahay fok wiya aya kawa ana do maja'am anahan cəncan aya sa ja apan ata aday. ²² Musa a ja nà: “Mbərom Bahay a kwanay i naa varak ikwen do maja'am hinen kawa nen à wulen ana zahav a kwanay a wa. Kə təmihen anan anan 'am anahan saa jak ikwen ata fok. ²³ Dowan a kə təmihak anan anan 'am anahan itəbay ata nà, Mbərom i lize anan à mamasl su do anahan ahay wa.*”»

²⁴ Piyer a pərahan anan azar sa ja, a wa: «Do maja'am a Mbərom ahay kwakwa, a bənay ahay kwa pə Samiyel wa hus pu do maja'am a Mbərom azar aya, fok a tinen a kərtek tə kərtek ta jak 'am pə way a sə təra pə luvon a anan ataya awan. ²⁵ Do maja'am a Mbərom ataya ta ja way ataya pə kwanay awan, aday Mbərom kə banak 'am tə bje a kwanay ahay anga kwanay a re. A jan anà Ibərahima nà: “Tə alay ana wan sə kutov anak ahay, ni dəf alay sə mazlaḅ uno pu do su kon ahay fok.†” ²⁶ Matanan kutok, Mbərom a lah sə slənay anan ahay Yesu, do si mer su way anahan nà, anà kwanay awan, anga aday à dəf pikwen alay sə mazlaḅ anahan ta sa may ahay kwanay à cəved sə huwan a kwanay ahay wa.»

4

Atə Piyer tə Yuhana pa 'am su do sə lavan nga anà Yahuda ahay

¹ A alay a Piyer tə Yuhana tinen apan ti jan 'am anà do ahay mba, do sə gədan dundo anà way ahay pi zek tə bahay su do sa ba doh sə mazlaḅ a Mbərom, aday tə Saduki ahay, ta zla à man a tinen. ² Ta ma nga sa ga patan mivel, anga atə Piyer tə Yuhana nà, tinen apan ti dakan anan anà do ahay nə Yesu kə slabakak ahay à məke wa. Matanan, do ma mac aya dukwen, ti naa slabakay ahay à məke wa tə sifa aya re. ³ Anga nan kutok, ta ban anan do maslan ataya awan, tə tacay atan à dangay, hus sa

ca pa 'am sə sariya nə sidew awan, bina suko kə gak coy re. ⁴ Aya əna, do ahay bayak a à wulen su do sə sləne 'am a Piyer ataya wa tə təmihak 'am ana do maslan ataya awan, tə dəfak nga pə Yesu. Do ataya tə zəgahak anan do ana Yesu ahay. Tə baslay mungol ahay dəkdek, tinen mbulo dāra kutok.

⁵ Ide a cəde sidew a nà, bahay sə Yahuda ahay pi zek tə məced sə Yahuda ahay aday tə miter sə Tawrita ahay tə halay nga à Urəsalima. ⁶ Atə Anas, bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay, tatə Kayafas, Yuhana, Aleksandire aday tə azar su do ana Anas ahay, inde à wulen a tinen. ⁷ Tə ngaman anà do maslan a cew ataya pa 'am a tinen, aday tə cəce patan wa, ta wa: «Kə mbəren anan dōwan a mə təra à məndak ata nà, tə məgala wuraw, kabay tə sləmay a wayaw?»

⁸ Cəna Apasay Cəncan a a zlan à mivel inde anà Piyer, a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay bahay ahay tə məced ahay, ⁹ manay həna pa 'am a kwanay nà, anga sumor a manay sa ga ta sa mbar anan dōwan a vədal a anan ata bugol bidaw? A nak ikwen sa san nà, kə mbərak tə məgala sə sləmay a wayaw daw? ¹⁰ Kak matanan nà, kwanay tə Isəra'ila ahay fok, sənən anan kutok: Dōwan a həna anan mə tavay a pa 'am a kwanay kə mbərak nà, anga məgala sə sləmay ana Yesu Almasihu, do sə Nazaratu. Winen nà, kə vəden anan pə dədom mə zləngad awan, əna Mbərom kə slabakak anan ahay à məke wa. ¹¹ Natiya, Deftere a Mbərom a ja 'am həna anan ata nə pə winen awan, a wa:

“Kon mbala ana do sa dēzl way ahay sa lar anan ata nà,
sə təra kon sə mide lele adəka nà,
winen.*”

¹² «Do sa mba apan sa tam do ahay miza nà, ibay, si Yesu a kərtek. Bina sləmay inde maza pə daliyugo sa mba apan sa tam mənuko uwec wa mbala ana do ana Mbərom sə varak uko ahay ata nà, ibay.»

¹³ 'Am ana Piyer ata a gan masuwayan anà do mə halay nga ataya awan, anga ta ca apan do maslan a cew ataya nà, do

* 3:23 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 18.15, 18-19. † 3:25 Ca pə Laataanooji 22.18, 26.4. * 4:11 Ca pə Jabuura 118.22.

məduwen aya bay, aday mə jangay aya bay re, əna tə jəjar sə mbədfahan atan apan bay re. Aday do ataya tə sənək do maslan ataya tə njahak pə kərtek a tə Yesu. ¹⁴ Əna tinen apan ti ca pə dōwan a ma mbar ata winen inde zay mə tavay a pə cakay ana do maslan a cew ataya awan. Anga nan, ta mbak apan sə mbədfahan atan apan awan a ibay jiga awan. ¹⁵ Matanan, ta ma anan do maslan a cew ataya uho tamak, kutok tinen tə mbədək sa vad uway pa 'am ata à wulen a tinen inde aday. ¹⁶ Ta wa: «Do a anaya həna jiya nà, dī ga atan kəmaw? Do sə Urəsəlima a anan ataya fok tə sənək pə masuwayan a məduwen a tinen sa ga anan ata lele coy. Aday mənuko dukwen, dī mba apan sə məman anan nà, i ga zek bay re asa. ¹⁷ Aya həna nà, dī ngaman atan ayak, aday dī gafan atan 'am, tã saa ma apan sa jan 'am tə sləmay a Yesu anà dōwan sabay. Ata kutok nà, ləbara sa 'am a tinen ata i ta 'am bay.» ¹⁸ Tə ngaman atan ayak asa, ta jan atan, ta wa: «Mbəsiken sa jan 'am tə sləmay a Yesu aday sə dakan anan ləbara sa 'am ana Yesu anà do ahay.»

¹⁹ Aya əna, atə Piyer tə Yuhana tə mbədfahan atan apan, ta wa: «Ənga, kwanay a bayiken apan lele aday, tədə saa zlan à nga anà Mbərom nə maw? Tədə sə dəfan apan nə anà Mbərom a dāw, kabay lele nà, sə dəfak ikwen apan anà kwanay bugol adəka dāw? ²⁰ Manay nà, way a manay sə canan ta sə sləne fok cəna, mi dəkay anan, bina mi mba apan sə njahay way a manay bay.»

²¹ Pə dəba anahan a wa nà, do sa gan atan sariya ataya tə ngəraz patan anga aday tē njahay way a tinen, tə mbəsakay atan ahay kutok. Tə sənək sa jəka ti kəta atan kəkəməw bay, bina do ahay fok tinen apan ti həran nga anà Mbərom anga way anahan a sa gan anà dōwan a vədāl ata awan. ²² Ava ana dōwan a tinen sa mbar anan tə masuwayan ata nà, a zalay kwa kuro fudo.

Do a Mbərom ahay ta ga amboh

²³ Pə dəba a sə mbəsakay atan ahay ata nà, atə Piyer tə Yuhana ta ma pə cakay ana do a tinen ahay, tə təkəren atan anan way

ana bahay sə gədan dūngo anà way ahay tə məcəd ahay sa jan atan ata fok. ²⁴ Do a tinen ataya tə sləne anan 'am ata nà, tinen a fok ta ma nga sa gan amboh anà Mbərom tə mivəl kərtek awan, ta wa: «Ayaw, Bahay a manay, iken do sə ndakay bagəbaga mburom tə daliyugo tə bəlay ahay, aday tə way a uda ataya təkə fok. ²⁵ Iken awan ka jak 'am tə dūngo ana do si mer su way anak Dawuda, winen bije a manay awan. Apasay anak Cəncan a kà jak à winen inde, a wa:

“Do su kon azar aya ti ga mivəl, aday do sə pəra ahay ti jəjem 'am kəriya nà, angamaw?”

²⁶ Bahay sə daliyugo ahay tinen apan ti ndire zek, aday do sə lavan nga anà do ahay ahay tinen apan ti lavan zek anà vəram tə Mbərom Fetek aday tə Almasihu anahan.†”

²⁷ «Ayaw, way ata matanan acəkan, anga həna kutok nà, Hiridus tatə Pontiyos Pilatu, tə halay nga à wulen su doh a anan inde tə Ruma ahay tə Isəra'ila aya awan, anga sa ban 'am pə Yesu do si mer su way anak cəncan a, iken sə walay ata awan. ²⁸ Iken nà, məgala awan. Natiya, way a tinen sa ga fok nà, way kawa ananak a sa gan may kurre ata awan. ²⁹ Həna kutok, Ba Məduwen, sləne way a tinen sa ja ti gan umo ataya awan. Kem, varan məgala anà do si mer su way anak ahay sa ja 'am anak mənəna ajəjar. ³⁰ Varan umo gədan sa mbar anan do sə dəvac ahay ta sa ga masuwayan ahay cara cara tə məgala sə sləmay a Yesu, do si mer su way anak cəncan awan.»

³¹ Pə dəba sa ndav anan amboh a tinen ata wa nà, man a tinen ata a bal kəzlek kəzlek. Tinen a fok tə njadək məgala sə dəkay anan 'am a Mbərom mənəna sə jəjar, anga Apasay Cəncan a kə rahak atan à mivəl inde.

Do a Yesu ahay tə japay anan zlile a tinen ahay pə kərtek awan

³² Do a Yesu ataya fok nà, mivəl a tinen a kərtek, abayak nga a tinen ahay kərtek a re. Tə japay anan zlile a tinen pə kərtek awan. Dōwan sa jəka «zlile uno anuno taayak» nà,

† 4:26 Ca pə Jabuura 2.1-2.

ibay fok. ³³ Tə məgala a bayak a, do maslan ataya tə pərahan azar sə dakay anan, tə canak anan Yesu kə slabakak ahay à məkə wa. Mbərom kə gak atan sumor bayak awan. ³⁴ Dowan mətawak a à mamasl a tinen nà, inde sabay fok, bina do aday guvo anahan inde kabay doh anahan inde ataya fok, tə sukom a way, ta nay anan dala awan ³⁵ anà do maslan ahay, aday tinen tə varan anà kuwaya pə anahan sa gan may.

³⁶ Dowan a inde ite, tə ngaman Yusufu, winen pə slala ana Lewi, a njahay pə daliyugo sə Kiprus. Sləmay anahan hinen nà, Barnabas, kawa sa ja nà, do sə varan məgala anà do ahay. ³⁷ Winen dukwen, guvo anahan inde re, a sukom a way, a nay anan dala awan, a varan anan anà do maslan ahay.

5

Atə Ananiyas tə uwar anahan Safira

¹ Dowan a inde asa tə ngaman Ananiyas tə uwar anahan Safira, tə sukom anan way tə guvo a tinen. ² Tinen a ta pak 'am ahay i zek. Ananiyas a ra pə dala wa məcak, a ndakay apan man. Azar a kutok a zla anan à man ana do maslan ahay. ³ A dəzlek anan ayak cəna, Piyer a jan, a wa: «Ananiyas! Kə mbəsakan anan mivel anak anà Fakalaw angamaw? Anga həna nà, kə gəđak anan mungwalay anà Apasay Cəncan awan. Ka rak ayak pə dala sə guvo a kwanay wa məcak agay nà, angamaw? ⁴ Guvo a nà, guvo anak awan. Kə sukumak anan way dukwen, dala nà, ananak a re. Əna kə jalay sa ga way lelibay a matanan nà, angamaw? Kə gəđan mungwalay ata nà, anà do zənzən a bay, əna anà zek a Mbərom awan.»

⁵ Pə dəba sə sləne 'am ata wa cəna, Ananiyas a slahay à məndak, aday a mac kwayan'a. Do sə sləne ləbara sa 'am ataya fok nà, mbac kə slahak patan wa, ta ma nga sə jəjar. ⁶ Pə dəba anahan a wa nà, njavar ahay ta zlak ayak u doh, ta nga apan rəkot, ta nay anan uho saa la anan.

⁷ A njahay pə dəba wa way sə ler maakan nà, uwar anahan Safira dukwen kə zlak ayak ite. Winen kə sənək pə way a sə tərə tə mbaz anahan ata bay fok. ⁸ Uwar ata a dəzlek ayak u doh cəna, Piyer a cəce panan,

a wa: «Uwar a anan, ənga, jan umo aday. Kə sukumen anan way tə guvo a kwanay nà, dala a nə kawa winen a anan dəp dəw?»

Uwar ata a mbəda apan, a wa: «Ayaw, dala a nà, matanan awan.»

⁹ Piyer a jan asa, a wa: «Mazar! Kwanay tə mbaz anak kə jipen 'am a kwanay kərtek sə njəkan uda anà Apasay a Bahay Yesu nà, angamaw? Ənga, cak ayak apan, do sa la anan mbaz anak ahay, tinen uho. Kagasl, ti naa zəbak ayak iken saa la cite.»

¹⁰ Pə dəba ana 'am ata wa cəna, uwar ata a slahay à məndak, aday a mac. Njavar ahay ta nay u doh, tə zəba məsinde, ta lak anan ayak pə cakay ana mbaz anahan. ¹¹ Do a Yesu ahay fok tu do sə sləne anan ləbara sa 'am ata fok nà, ta ma nga sə jəjar.

Do maslan ahay ta taa ga mer su way masuwayan aya bayak awan

¹² Do maslan ahay nà, ta taa ga mer su way masuwayan aya bayak a à wulen sə do ahay inde. Do a Yesu ahay fok ta taa halay nga u vo sə galak ana Sulimanu inde à gala su doh sə mazlaḅ a Mbərom. ¹³ Əna, kwa abay do ahay tinen apan ti ja patan ta sa ja nà, tinen do lele aya dukwen, do a azar aya sə dəfan apan anà Yesu bay ataya ta ngam sə njahay pə cakay a tinen bay fok. ¹⁴ Tə winen ata təkə dukwen, do ahay tinen apan ti dəf nga pə Bahay Yesu hwiya. Do a Yesu ahay tinen apan ti zəga apan nà, pac pac, mungol tə uwar aya təkə fok. ¹⁵ Do ahay tə sləne 'am sə masuwayan ana do maslan ataya sa ga ata kutok. Anga nan, ta ma nga sa zla anan do sə dəvac a tinen ahay pə cəved ahay, tə nahay atan pə biket kabay pə lala, anga tinen tə bayak nà, hinahibay Piyer i zla ta man ata nà, mezeze anahan a à njad sə laman anà do sə dəvac a tinen azar aya awan. ¹⁶ Do maza aya ite ta nay anan ahay tu do sə dəvac a tinen ahay kwa à wulen su doh a azar aya sa mban anà Urəsalima ataya wa. Ta nay anan ahay tu do a tinen dəvac aya awan, tu do a setene sa taa vawan atan nga ataya fok. Ta nan atan anan ahay, aday fok a tinen a tə mbərak.

Tə jugwar 'am pu do maslan a Yesu ahay wa

¹⁷ Natiya kutok, bahay nga su do sə gəđan dundo anà way ahay, tu do anahan ahay

tinen à wulen sə Saduki ahay ataya fok nà, ta ma nga sə jugwar 'am pu dō maslan a Yesu ahay wa, ta ga patan sərak. ¹⁸ Cəna, ta ban anan dō maslan a Yesu ataya, aday tə dəfak atan ayak à dangay. ¹⁹ Aya əna, cəkəbay, à luvon ata inde nə, maslay a Mbərom a nay ahay, a təba anan məsudoh sə dangay ata awan, aday a nay anan ahay dō maslan ataya uho. A jan atan kutok, a wa: ²⁰ «Həna nà, zlen à gala su doh sə mazlaḅ a Mbərom, aday kà sa dīken anan ləbara sə sifa wiya a anan fok anà dō ahay.»

²¹ Dō maslan ataya tə təmahak 'am ana maslay a Mbərom ata awan, tə wule sə duwdew à gala su doh sə mazlaḅ a Mbərom kutok. Ta zlak ayak nà, tinen gədek anan azar sə tətakan anan way anà dō ahay.

Pə dəba wa mənjoek, bahay nga su dō sə gədan dongo anà way ahay, tu dō anahan ahay tə dəzlek ayak cəna, tə ngaman ayak anà dō sə lavan nga anà Yahuda ahay, kawa sa ja nà, məced sə Isəra'ila ahay fok. Aday kutok, ta slan suje ahay pu dō maslan ataya à dangay. ²² Suje ahay tə dəzle ù doh sə dangay nà, ta tak anan ayak à nga anà dō maslan ataya à man ata sabay. Cəna, ta may ahay pə dəba à dangay wa, ta nay, ta jan anà dō mə halay nga ataya awan, ta wa: ²³ «Manay ma zlak ù doh sə dangay kawa ana kwanay sa jan umo ata acəkan, əna ma tan ayak à nga anà məsudoh nà, mə tacay awan, aday dō sa ba patan ataya dukwen, tinen cekərkərre tə ide, tinen apan ti ba re. Mə təba anan məsudoh, ma zla ù doh sə dangay nà, ma tak anan ayak à nga anà dōwan à man ata bay.» ²⁴ Dō sə lavan nga anà suje sa ba pu doh sə mazlaḅ a Mbərom, tə bahay sə gədan dongo anà way ahay, tə sləne ləbara sa 'am ata matanan cəna, a wusen atan nga. Ta ma nga sə cəce pi zek a tinen aya wa, ta sa jan ĩ zek ahay nà: «Way a anan a ga matanan ata nà, aday ma sə təra tu dō a anaya awan anaw?»

²⁵ Pə dəba anahan a wa nà, dōwan a inde a nay ahay, a jan atan nà: «Dowan a kwanay sə tacak atan ayak à dangay ataya nà, tinen à gala su doh sə mazlaḅ a Mbərom, tinen apan ti tətakan anan way anà dō ahay.» ²⁶ Cəna, bahay sə suje ahay a zla patan tu dō anahan ahay saa bənay atan ahay. Əna

ta nay atan nə tə gədan a bay, anga tinen a dukwen tə jəjaran anà man su dō awan, ta sə bayak nà, hinahibay dō ahay ti i tar atan tu kon. ²⁷ Ta nay atan ahay dō maslan ataya kutok, aday tə tavay atan pa 'am sə məced sə Yahuda ahay. Bahay nga su dō sə gədan dongo anà way ahay a cəce patan wa kutok, a wa: ²⁸ «Manay nà, mə gafak ikwen 'am lele ta sa jak ikwen nà, kà sa tətiken anan anan way anà dō ahay tə sləmay ana dōwan ata sabay. Əna hwiya kə mbəsiken bay. Həna, wulen su doh sə Urəsəlima nà, 'am ata kà tak uda 'am coy. Natiya, tə way a kwanay sa ga ata nà, a nak ikwen sa ja nə 'am sə amac anahan ata nə pa nga a manay daw?»

²⁹ Piyer tu dō maslan a azar ataya tə mbəḃahan atan apan, ta wa: «Sumor a nà, mə dəfan apan bugol nə anà Mbərom, bina anà dō zənzen a bugol daw? ³⁰ Kwanay nà, kə vəden anan Yesu ta sə daray anan pə dədom mə zləngad awan. Əna pə dəba anahan a wa nà, Mbərom dō ana bije a mənuko ahay sə dəfan apan ata kə slabakak anan ahay à məke wa. ³¹ Mbərom nà, kə varak anan mazlaḅ, kə dəfak anan tə day sə alay puway anahan, kə tərak anan bahay awan, dō sa tam dō, anga aday á dakan anan anà Isəra'ila ahay cəved sə mbəḃahan ləen anà ines a tinen ahay aday i pəsen atan anan. ³² Manay apan mi side anan, aday Apasay Cəncan a i side anan re. Winen nà, Mbərom a varan anan anà dō sə dəfan apan ataya awan.»

³³ Dō mə halay nga à man sa ga sariya ataya tə sləne 'am ata cəna, ta ga patan mível tə mindel. A nan atan sa vad anan dō maslan ataya à məke. ³⁴ Aya əna, dōwan a inde à wulen a tinen awan, a slabak. Dowan ata nà, tə ngaman Gamaliyel, winen Farisa ahay, aday winen miter sə Tawrita a re. Dō ahay fok tə jəjaran deeb deeb. A jan anà dō ahay, a wa: «Ənga, mbəsiken anan dō maslan a anaya tã zla uho mənjoek aday.»

³⁵ Pə dəba ana dō maslan ahay sa nay uho ata nà, a jan anà dō ataya kutok, a wa: «Kwanay Isəra'ila ahay, gen anan ngatay anà way a kwanay a saa gan anà dō a anaya ata awan. ³⁶ Anga kə njahak bayak a bay, dōwan a inde tə ngaman Tudas, kə nak ahay, a jan anà dō ahay nà, winen bahay

məduwen awan. Aday do ahay ti ga səkat fudo tə pərahak anan azar. Pə dəba anahan a wa nà, tə vəđak anan, do sə pərahan azar ahay fok ta tak 'am, aday ləbara sa 'am anahan inde həna sabay.

³⁷ «Pə dəba wita wa asa đukwen nà, dowan a sə ngaman Yudas winen do sə Galile ahay ata, a nay ahay à alay a sə baslay anan sləmay sə do ahay pə daliyugo ata awan. Winen đukwen, kà rak do ahay bayak a pi zek, tə pərahak anan azar. Pə dəba a wa, ta vad anan đukwen, do sə pərahan azar ataya ta tak 'am saret fok re.

³⁸ «Anga nan, nen apan ni jak ikwen way inde kərtek həna: Mbəsiken anan do a anaya awan tã zla way a tinen. Dowan â sa gan atan awan bay fok. Kak mer su way a tinen a sa ga anan ataya, ta nay à nga su do zənzen a wa, mer su way a tinen ataya ti lize asəka, ti dazle anan jo à man a bay!

³⁹ Aya əna, kak ta ga mer su way a Mbərom acəkan nà, ki mben apan sə lize anan 'am a anan tətibay re. Matanan, gen ngatay aday, bina hinahibay ki sa gen mægəzləga ti zek a Mbərom awan.»

⁴⁰ Natiya, do mə halay nga sa ga sariya ataya, tə təma 'am ana Gamaliyel ata awan. Tə ngaman ayak anà do maslan ataya ù doh miza awan, tə ndabay atan, tə gafan atan 'am ta sa ja nà: «Kâ si jen anan 'am anà do ahay tə sləmay a Yesu sabay fok.» Tə mbəsak atan kutok.

⁴¹ Do maslan ahay ta nay ahay à wulen su do ataya wa tə ataslay mivəl awan, anga Mbərom a ca patan, ta slak aday do ahay tə pəkan atan waray i idə, tã ga atan alay anga sləmay a Yesu. ⁴² Tinen bine siwaw nà, pac pac fok, ta zla à gala su doh sə mazlaḅ a Mbərom aday à gulom su doh sə do ahay re, tinen apan ti wazay, ti đakan anan anà do ahay nà, ləbara mugom a sa ja nə Yesu winen Almasihu ata awan.

6

Tə walay do ahay cuwḅe i mer su way a Mbərom inde

¹ A alay ata kutok nà, abaslay su do sə pərahan azar anà Yesu ahay kə zəgahak apan bayak awan. Aday acakal 'am kə zəbak ahay à wulen ana do sa đaf nga pə

Yesu ahay tinen sa ja 'am sə Gərek ahay tu do sa ja 'am sə Ibəraninko ahay ata awan. Do sa ja 'am sə Gərek ataya ta wa: «Pac pac, à man sə gəzla way sa pa nà, mədukway sə uwar a manay ahay ta njad awan itəbay.»

² Anga nan kutok, do maslan ataya tə halan nga anà do sa đaf nga pə Yesu ahay fok, aday ta jan atan, ta wa: «A zla pi zek manay mi mbəsak mer su way sə đakay anan 'am a Mbərom bay. Mi mbədek pi mer su way sə gəzlan way sa pa anà do ahay nà, i ga zek bay. ³ Anga nan, mərak ahay, wilen do ahay cuwḅe à wulen a kwanay wa, tinen do ma rah Apasay a Mbərom aya awan, do sə kəlire* ahay aday ma ndar sləmay aya re. Di mbəsakan anan mer su way sə gəzla way sa pa nà, anà tinen kutok. ⁴ Aday manay mi ga amboh, mi đakay anan 'am a Mbərom tə fefəne kutok.»

⁵ 'Am ata kà zlak anan à nga anà do a Yesu ahay fok. Matanan, tə walay Etiyen, winen do sa đaf nga pə Yesu lele aday ma rah a tə Apasay Cəncan a re. Asa tə walay apan atə Filip, Porokoros, Nikanor, Timon, Parmenas tə apan Nikola, winen do sə wulen su doh sə Antakiya. Abay winen nà, do sə pəra əna ba kə təmahak sə pərahan azar anà Tawrita a Musa. ⁶ Pə dəba wa nà, ta zla anan do ataya cuwḅe pa 'am ana do maslan a Yesu ataya awan. Do maslan ahay ta ga amboh, tə đəfan atan alay pa nga anà do mə walay ataya anga sa đaf atan i mer su way ata inde kutok.

⁷ Matanan kutok, 'am a Mbərom nà, a zəga apan sa ta 'am bayak awan. Do sa đaf nga pə Yesu ahay ta ma nga sə zəga apan tə mindel à Urəsalima. Aday do ahay bayak a à wulen su do sə gədan dundo anà way ahay wa tə đəfak nga pə Yesu a re.

Ta ban anan Etiyen

⁸ Etiyen nà, Mbərom kə đəfak apan alay sə mazlaḅ anahan, kə varak anan məgala sa ga masuwayan sə way ahay cara cara pa 'am sə do ahay. ⁹ Azar sə Yahuda aya inde à man ata awan, ta taa halay nga ù doh sə wazay a tinen sə ngaman doh sə wazay sə bile mə mbəsak aya ata awan. Ta nay ahay à wulen su doh sə Siren tə Aleksandriya wa, aday azar aya đukwen ta nay pə daliyugo

* **6:3** Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

sə Silikiya tə Aziya wa. Tinen a ta ma nga sa vad awiyaway tatə Etiyen. ¹⁰ Aya əna, ta mbak apan sə vədan uway bay, anga Apasay a Mbərom kə varak anan kəlire† sa ja 'am.

¹¹ Pə dəba anahan a wa nà, tə hamana anà do ahay aday tã gad apan mungwalay ta sa ja nà: «Mə slənek Etiyen kə jənak anan pa 'am anà Musa aday anà Mbərom re.»

¹² Ta 'am a tinen ata kutok, ta ma nga sə səder anan mivəl sə do ahay, ta sə məcəd sə Yahuda ahay, ta sə miter sə Tawrita ahay. Ta ban anan Etiyen, ta zlan anan ayak anà do sə lavan nga anà Yahuda ahay ataya awan. ¹³ Ta ray ahay do sa gad apan mungwalay miza aya asa. Tə dazlan sa gad apan mungwalay aya kutok, ta wa: «Dowan a anan a ja 'am lelibay a pu doh sə mazlaḅ a Mbərom, aday pə Tawrita ana Musa re. ¹⁴ Mə slənek panan winen apan i ja, a wa: Yesu do sə Nazaratu ata i mbazl anan doh sə mazlaḅ a Mbərom aday i mbəda anan 'am ana Musa ma ja aya asa re.»

¹⁵ Do a mə halay nga ù doh sa ga sariya ataya fok, ta ma nga sə zəzor anan Etiyen, aday tinen apan ti ca pə idə anahan a nà, a gan atan nə kawa ta ca pə maslay a Mbərom.

7

Etiyen a təkəren 'am a Mbərom anà do sə lavan nga anà Yahuda ahay

¹ Pə dəba anahan a wa kutok, bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay, a cəce pə Etiyen wa, a wa: «'Am a sa ja apak a anaya fok nà, mungwalay daw?»

² Etiyen ite a mbədahan atan apan, a wa: «Mərak uno ahay tə bəbay uno ahay, ənga, pəken sləmay pa 'am uno a anan aday. Mbərom Bahay sə mazlaḅ kə kak anan zek anà bije a mənuko Ibərahima à alay a winen pə daliyugo sə Mesopotamiya mba, kə zlak à Haran fan bay ata awan. ³ Mbərom a jan nà: “Slabak, zla pu kon anak wa, mbəsak anan do anak ahay, aday kə zla ù kon a həna nen saa dəkak apan ata awan.*”

⁴ «Cəna, Ibərahima a slabak pə daliyugo sə Kaldiya ahay wa, a zla à wulen su doh sə Haran, a njahay à man ata awan. Pə dəba ana bəbay anahan sa mac wa ite, Mbərom a jan à hədek ù kon hinen asa, à nay à man a nuko a anan awan. ⁵ A alay ata nà, Ibərahima nə wan anahan inde fan bay. Kwa man sa daf saray dap kərtek dukwen, kə varak anan fan bay. Əna Mbərom a zlapan anan tə daliyugo a anan, a wa: “Ni varak anan daliyugo a anan, ki lavay anan iken ta wan sə kutov anak ahay fok.” Aday à alay anahan sa jan 'am ata dukwen, Ibərahima nə wan anahan inde fan bay fok. ⁶ Mbərom a jan ahay, a wa: “Wan sə kutov anak ahay ti njahay pə daliyugo sə mədurlon, ti təra atan bile aya ta sa ga atan alay ava ahay səkat fudə. ⁷ Aya əna, kon a saa təra atan bile ahay ata nà, nen a ni i kəta anan. Aday pə dəba anahan a wa nà, ni may atan ahay pə daliyugo a anan, ti naa həro nga kutok.†” ⁸ Matanan, Mbərom a ɓan 'am tə Ibərahima, ta sa ja à gad mədəndalas. Pə dəba anahan a wa, Ibərahima a wahay Isiyaku, aday pə luvon jəmaakan sə wahay anahan nà, a gədan mədəndalas. Isiyaku dukwen a wahay Yakob, a gan matanan, aday Yakob ite a wahay wan anahan ahay kuro nga cew ataya awan, tinen bije a mənuko ahay, a gan atan matanan re.

⁹ «Bije a mənuko ataya nà, ta nan idə anà mərak a tinen Yusufu, tə sukumak anan way pə daliyugo sə Misra bile awan. Tə winen ata təkə dukwen, Mbərom winen apan i ba anan Yusufu hwiya, ¹⁰ a tam anan pə way sə gəban ahay 'am ahay wa. A varan kəlire anga aday à zlan à nga anà Firawna, bahay sə Misra ata awan. Anga nan, Firawna a daf anan do sə lavan nga anà daliyugo sə Misra, aday do sə lavan nga anà gulom su doh anahan re.

¹¹ «Aday kutok nà, may a ga pə daliyugo sə Misra ata, tə daliyugo sə Kanana a təkə fok. Zek kə dak anan anà do ahay nà, ndəlekeke. Matanan, bije a mənuko ataya ta njad way sa pa sabay. ¹² Pə dəba wa kutok, Yakob a sləne sa jəka ndaw inde sə sukum à Misra nà, a slan bije a mənuko

† **6:10** Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom. Ca pə Laataanooji 15.13-14; Gurtaaki 3.12.

* **7:3** Ca pə Laataanooji 12.1. † **7:7**

ataya tâ saa sukumay ahay ndaw. Wita, mama'am sɛ azla a tinen à Misra. ¹³ Ta ma mɛ slala cew a saa sukumay asa nà, Yusufu kɛ ɖakak anan anan zek anà mɛrak anahan ahay. Matanan Firawna ɖukwen kɛ sɛnak zahav ana Yusufu ahay kutok. ¹⁴ Pɛ dɛba anahan a wa, Yusufu a slan ɖo saa nay anan ahay bɛbay anahan Yakob tɛ zahav anahan aya tɛke. Tinen sa nay pɛ daliyugo sɛ Misra ata nà, abaslay a tinen a nɛ kwa kuro cuwɛe nga ɖara. ¹⁵ Matanan, Yakob a njahay à Misra. Pɛ dɛba anahan a wa nà, a mac à man ata awan, tɛ bije a mɛnuko ataya tɛke. ¹⁶ Ta zla saa la atan à Sikem pɛ daliyugo sɛ Kanana, à jɔvay ana Ibɛrahima sɛ sukom pɛ zahav ana Hamor wa ata awan.

¹⁷ «À alay aday 'am a Mbɛrom sɛ zlanan anan anà Ibɛrahima ata i tɛra, i i sla bɛse coy nà, zahav a mɛnuko Isɛra'ila ahay a ma nga sɛ wasay pɛ daliyugo sɛ Misra ata awan. ¹⁸ Aday Misra ahay ta ɖaf uda bahay hinen, ɛna bahay a wiya ata a san Yusufu bay. ¹⁹ Anga nan, a ga wurwer pɛ bije a mɛnuko ataya awan, a ga atan alay. A gan atan bɛlaray tâ lar anan wan a tinen ndɛlɛbɛɛɛ aya aday tâ mac. ²⁰ A alay ata ite, tɛ wahay Musa, wan lele a pa 'am a Mbɛrom, leftekɛre. Ta gan nga àga bɛbay anahan ù doh way sɛ kiya maakan ahay. ²¹ Pɛ dɛba anahan a wa, ta zla anan, tɛ mbɛsak anan pa 'am zlander. ɛna ɖana a bahay ata a tan à nga, a zɛba anan, a ɖɛɖok anan agay kawa wan si zek anahan wanahan. ²² Musa nà, à alay a winen sa har àga bahay ata nà, kɛ tɛtakak anan asan way sɛ Misra ahay fok. Winen nà, a san sa ja 'am zle lele, aday a ga mer su way ɖukwen tɛ mɛgala re.

²³ «Ava ana Musa a ga kwa kuro fudɔ nà, a jalay sa zla saa can ide anà ɖo sɛ zahav anahan Isɛra'ila ahay. ²⁴ Winen a tan à nga anà ɖo sɛ Misra inde, winen apan i ga anan alay tu ɖo sɛ Isɛra'ila ahay. A zla sa man zek anà ɖo anahan ata, bɛskol winen vad anan ɖo sɛ Misra ata mɛsinde awan. ²⁵ Musa a bayak nà, Isɛra'ila ahay ti san Mbɛrom i tam atan tɛ alay anahan. ɛna ɖo anahan ataya tɛ sɛnak bay. ²⁶ Sidew a asa a tan à nga anà ɖo anahan Isɛra'ila ahay cew

tinen apan ti vad zek. Anga nan, a tɛker anan sɛ ndakay atan pi zek, a jan atan, a wa: “Mɛndala uno ahay, aday kwanay nɛ tɛ mɛrak ahay asanaw, ki vɛden zek nà, angamaw?” ²⁷ Aya ɛna, ɖo sɛ jugwar 'am ata a kaɖan anà Musa ta sa jan nà: “Iken, waya sa ɖaf iken bahay a pa nga a manay aday sa gan umo sariya anaw? ²⁸ Bina, a nak sa vad nen kawa iken sa vad anan ɖo sɛ Misra avad ata re ɖaw?” ²⁹ Musa a slɛne 'am ata cɛna, a haw way anahan pɛ daliyugo sɛ Madiya saa njahay à man ata kawa mɛdurlon. Pɛ dɛba wa, a njad wan mungol aya cew à man ata re.

³⁰ «Pɛ ava anahan a kwa kuro fudɔ ata nà, maslay a Mbɛrom a kan ahay zek ù uko sɛ vɛragaz wa à man sa saf bɛse tɛ bɛzlom sɛ Sina. ³¹ Musa a canan anà way ata nà, a gan masuwayan. Anga nan, a hɛdek apan saa zɛzor anan. ɛna Mbɛrom Ba Mɛduwen a jan ahay, a wa: ³² “Nen nà, Mbɛrom ana bije anak ahay. Nen Mbɛrom ana Ibɛrahima, Mbɛrom ana Isiyaku aday Mbɛrom ana Yakob.” Musa a slɛne 'am ata cɛna, a ma nga pɛ ajɛjar kwaslkwaslkwasl. A rihe nga ù vo, a nan sɛ canan sabay fok. ³³ Mbɛrom a jan ahay asa, a wa: “Culok anan tɛkarak à saray wa, bina man a iken sɛ tavay uda ata nà, man cɛncan awan. ³⁴ Ayaw, Musa, nen nɛ sɛnak pɛ ɖɛce ana ɖo uno ahay sa ga pɛ daliyugo sɛ Misra, nɛ slɛnek adɛma way a tinen awan. Anga nan, nɛ dazak ahay hɛna nà, sa naa tɛmay atan ahay. Hɛna ni slan iken, ma à Misra asa.†”»

³⁵ «Musa ata nà, Isɛra'ila ahay tɛ larak anan, anga 'am a tinen sa jan “Waya sa ɖaf iken bahay a pa nga a manay aday sa gan umo sariya anaw?” ata awan. Aya Musa ata nà, Mbɛrom kɛ gɛbak anan, kɛ tɛrak anan bahay awan, ɖo sa tam ɖo a re. A walay anan tɛ alay ana maslay anahan sa kan zek ù uko sɛ vɛragaz inde ata awan. ³⁶ Musa nà, a tɛmay atan à Misra wa. A ga masuwayan ahay cara cara à Misra, à bɛlay sɛ ngaman Bɛlay ɖɛɖaz ata, aday ava kwa kuro fudɔ à saf inde re.

³⁷ «Musa ata asa re kà jak anan anà Isɛra'ila ahay, a wa: “Mbɛrom i naa slɛnak ikwen ahay ɖo maja'am anahan hinen kawa nen à wulen ana ɖo sɛ zahav a

kwanay ahay wa.Š” 38 Aday à alay a bije a mənuko ahay tinen mə halay nga à kiβe pə pala ata nà, maslay a Mbərom a jan 'am à Musa pə bəzlom sə Sina. Musa kə tərak dō a sa ma anan 'am à wulen ata ana maslay a Mbərom tə bije a mənuko ataya awan. A təma 'am sa var sifa ahay pə Mbərom wa, aday a mak uko anan 'am ataya awan.

39 «Aya əna, bije a mənuko ataya tə ngəmak sə təmahān anan 'am ana Musa bay, tə larak anan. Ta gan may adəka nà, sa ma à Misra bugol. 40 Anga nan, ta jan anà Haruna nà: “Ndakan umo mbərom a manay ahay, aday mi bar nà, mi daf anan pa 'am wa. Bina Musa sə dōwan a anan sa ray ahay mənuko à Misra wa ata nə ma san sa tan à nga nə maw bay.*” 41 Natiya, tə ndakan pəra anà nga a tinen ahay. Pəra ata nà, kawa wan sə minjev. Tə həran nga ta sə waslan way. Ta ga azar uko sə taslay mivēl anga mer su way a tinen ata awan.

42 Aya əna, Mbərom a mbəsak atan à alay anahan wa sənday, aday tē dəfan apan anà mawuzlawazl ahay. Kə tərak kawa ana dō maja'am a Mbərom sa ja apan à Deftere a Mbərom inde ata awan, Mbərom a wa:

“Kwanay Isəra'ila ahay, à alay kwanay à saf inde way sə ava kwa kuro fudō ata nà,

kə wislen uno way dāw, kə viren uno way dāw?

Kə viren uno awan bay fok.

43 Aya əna, kə ndiken jawjawa anga pəra sə ngaman Molok ata awan, aday kə taviken anan mawuzlawazl sə pəra a kwanay sə ngaman Refan ata re.

Pəra ataya nà, kə ndiken atan tə alay a kwanay anga sə həran atan nga.

Anga nan, ni razl kwanay pə daliyugo a anan wa,

ti ra kwanay dāren pə Babila wa re.†”

44 «À alay a bije a mənuko ahay à kiβe ata nà, ta taa gəba anan jawjawa sə mazlaβ a Mbərom. Tə ndakay anan nə uwēk, kawa ana Mbərom sə dakan anan minje awan anà Musa ata awan. 45 Pə dəba anahan a wa, atə Yosuwā tə bije a mənuko ahay ta pak anan 'am sə jawjawa sə mazlaβ a Mbərom ata à alay a bəbay a tinen ahay

wa. Ta zla pə daliyugo sə Kanana nà, tə zəba anan alay. Dō sə daliyugo ataya nà, Mbərom kə rəzlak atan. Bije a mənuko ataya ta pak atan pə daliyugo ata wa. Matanan, jawjawa sə mazlaβ a Mbərom ata inde à Kanana dezl ahay pə alay ana bahay Dawuda sə njahay à bahay inde ata awan.

46 «Bahay Dawuda a nà, kə tərak ləliwe ana Mbərom. Aday kutok nà, Dawuda a cəce cəved aday à ndakan doh anà Mbərom ana Yakob. Əna Mbərom kə varak anan cəved sə ndakay doh ata bay. 47 Saa han doh ata nà, bahay Sulimanu, wan ana Dawuda.

48 «Aya əna, Mbərom sə bagəbaga mburom i njahay ù doh su dō zənzen a sə ndakay ata bay. Kawa ana dō maja'am a Mbərom sa ja, 49 Mbərom a wa:

“Bagəbaga mburom kə tərak man sə njahay sə bahay uno.

Aday daliyugo dūkwēn, man sa daf saray uno re.

Bina, ki i ndiken uno tədə nà, doh sa ma ite anaw?

Man aday ki viren uno tədə sə njahay uda ata nə ahaw?

50 Bina, sə ndakay anan way ataya fok nà, nen a bidaw?‡”»

51 Etiyen a pərahan anan azar ta sa ja, a wa: «Kwanay nà, dō rawraw aya pa 'am a Mbərom kawa dō sə pəra ahay. Bina kə tīcen anan mivēl a kwanay, kə rədən anan sləmay a kwanay, anga aday kə slənen 'am a Mbərom bay. Kə ngəmen sə dəfan apan anà Apasay Cəncan a bay. Kwanay kawa bije a kwanay ahay. 52 Bina, abay dō maja'am a Mbərom a wura aday bije a kwanay ahay ta gak anan alay bay anaw? Tə vədak anan dō maja'am a Mbərom aya sə dakan atan anan ahay anay ana dō maslan anahan a dīdek ata awan. Aday dō maslan anahan a dīdek ata a dəzley ahay ta nga anahan a dūkwēn, ki gen apan daf, kə vədən anan re. 53 Kwanay nà, kə tēmihēn anan Tawrita ana Mbərom sə slənay tə alay ana maslay anahan ahay ata awan, əna kə ngəmen sə dəfan anan apan bay.»

Amac ana Etiyen

54 Dō sə lavan nga anà Yahuda ahay ataya tə sləne 'am ana Etiyen ata fok nà, 'am ata a

* 7:40 Ca pə Gurtaaki 32.1, 23. † 7:43 Ca pə Amos 5.25-27. ‡ 7:50 Ca pə Esaaya 66.1-2.

cəban atan nə ndəlekeke, ta ga apan mivel tə mindel. Ta ma nga sa rac apan alay təsl təsl jiga awan. ⁵⁵ Aya əna, Etiyen nə, winen ma rah Apasay Cəncan awan, a ca ide à mburom, a canan ayak anà jiyjay sə mazla6 a Mbərom, aday anà Yesu mə tavay a tə alay puway a Mbərom. ⁵⁶ A ja, a wa: «Nə canan ayak anà bagəbaga mburom mə təba awan, aday Wan su Do dukwen, winen mə tavay a tə alay puway ana Mbərom re.»

⁵⁷ Do sə sləne 'am anahan ataya fok ta zlah, tə rəday a sləmay a tinen ahay, anga aday tē sləne 'am anahan ataya sabay fok. Tə slabak fok a tinen a, ta kad apan. ⁵⁸ Ta ban anan, ta zla anan à wulen su doh wa, aday tə dazlan sa tar anan tu kon. Do sə side way ataya tə culok anan zana a tinen ahay pi zek wa, tə halan anan anà njavar a inde tə ngaman Sol anga aday à ban atan apan.

⁵⁹ A alay a tinen apan ti tar anan Etiyen tu kon ata nə, a ga amboh, a wa: «Bahay uno Yesu, həna nə, kem, təma sifa uno à alay anak inde ite.» ⁶⁰ A slahay duk duk gərmec, a zlah pi zek sə məgala, a wa: «Amboh, Bahay uno, pəsen atan anan ines a tinen a anan ite.» Pə dəba ana 'am anahan ata wa cəna, a mac.

8

¹ Avad Etiyen ata nə, kə zlak anan à nga anà Sol a re.

Sol a ga anan alay tu do a Yesu ahay

Ta pac ata kwayan'a cəna, tə dazlan sa ga anan alay tu do a Yesu ahay à wulen su doh sə Urəsalima inde. Tinen a fok ta ta 'am à Urəsalima wa. Ta haw à wulen su doh sə ki6e sə Yahudiya ta sə Samariya aya awan. Mə mbəsak a à Urəsalima nə, do maslan a Yesu ahay vərre coy. ² Do sə jəjaran anà Mbərom a azar aya ta nay, ta la anan Etiyen, tə yimak anan dukwen tə mindel. ³ Aya əna, Sol sə dowan ata nə, a ma nga sə pəslay anan do a Yesu ahay nə jiga awan. A zla nə, doh tu doh, gədek sə bənay anan ahay do sa dəf nga pə Yesu ahay, uwar tə mungol aya təke fok, pa tacak atan ayak à dangay.

Filip a wazay pə daliyugo sə Samariya

⁴ Do a Yesu a sa ta 'am ataya ta ma nga sə dəkay anan ləbara a Yesu à man a tinen

sa bar ataya fok. ⁵ Filip nə, a zla à wulen su doh a inde pə daliyugo sə Samariya. A man ata kutok, a dəkay anan 'am a Yesu Almasihu anà do ahay. ⁶ Do sə wulen su doh ataya ta pak sləmay pa 'am ana Filip nə lele, anga tə slənek 'am anahan, aday tə canak anan anà way anahan sa ga tə masuwayan aya ata awan. ⁷ Setene ahay ta nak ahay à do ahay wa bayak awan, ta sa zlah pi zek tə məgalak awan. Do mə təra à məndak aya tu do vədal aya bayak a tə mbərak re. ⁸ Matanan, ataslay mivel inde bayak a à wulen su doh sə Samariya ata awan.

⁹ Natiya, à wulen su doh ata inde nə, dowan a inde tə ngaman Simon. Dowan ata nə, maram awan, kə gak mer su way sa gan masuwayan anà do sə Samariya ataya tə mindel, aday a wa winen nə, do məduwen awan. ¹⁰ Do ataya fok, do mətawak aya tu do zlile aya təke, tə varan zlangar anà dowan ata, ta sa ja nə: «Winen nə məgala a Mbərom sə ngaman Məgala Məduwen a ata awan.» ¹¹ Kə njahak nə bayak awan, Simon sə dowan ata, winen apan i gan masuwayan anà do ahay bayak a ti mer su way sə kəlen anahan ata awan. Anga nan, ta taa pəkan sləmay anà 'am anahan a nə lele tə mindel.

¹² Aya əna, Filip a zla à man ata kutok, a wazay anan ləbara mugom a mbala ana Yesu Almasihu ta sə bahay a Mbərom a nə, do ataya ta dəf nga pə Yesu. Mungol tə uwar aya təke fok ta ga baptisma. ¹³ Natiya Simon sə dowan ata dukwen kə dəfak nga pə Yesu aday kə gak baptisma re. Winen gədek sa taa pərahan azar anà Filip kwa aha fok, anga a canan anà mer su way a Filip sa ga ataya nə, ta gan masuwayan.

¹⁴ Natiya, do maslan a Yesu ahay à Urəsalima tə sləne sa jəka do sə Samariya ahay tə dəfak nga pa 'am a Mbərom ata nə, ta slan atə Piyer tə Yuhana à man a tinen. ¹⁵ Do a cew ataya tə dəzle à Samariya nə, ta gan amboh anà Mbərom aday à varan Apasay anahan Cəncan a anà do sə Samariya ataya awan. ¹⁶ Do ataya ta ga baptisma nə, tə sləmay a Yesu Almasihu dəkdek, bina tə njadak Apasay Cəncan ata fan bay. ¹⁷ Matanan, atə Piyer tə Yuhana ta

ga amboh sə dāfan atan alay pa nga, aday Apasay Cəncan a a dazay patan kutok.

¹⁸ Simon sə dōwan ata a ca apan dō sa dāf nga pə Yesu ahay tə njadək Apasay Cəncan a à alay ana dō maslan ahay sə dāfan atan alay pa nga ta sa ga amboh ata nà, a gəba dala sə varan anà atə Piyer tə Yuhana, ¹⁹ a jan atan nà: «Viren uno məgala ata ite! Ata aday nen nə njadək məgala ata nà, ni mba apan sa dāf alay pa nga su dō aday â njad Apasay Cəncan a ite.»

²⁰ Aya əna Piyer a mbəđahan apan ite, a jan nà: «Kak sə matanan cukutok nà, kə lize tə dala anak a təke, bina iken kə jalay nə ki mba apan sə sukom məgala a Mbərom sa var ta 'am kəriya ata asanaw! ²¹ Matanan, iken nà, ki mba apan sə japay tə manay sabay fok, anga mivəl anak a aday nà, winen dīdek a pa 'am a Mbərom bay. ²² Iken həna adəka nà, mbəđahan ləen anà ines anak. Cəce pə Mbərom wa aday hinahibay i pəsek anan way anak sə jalay matanan à mivəl anak inde ata awan. ²³ Anga na ca apak nà, iken nə sədək awan, aday huwan kə gak apak bahay jiga awan.»

²⁴ Simon sə dōwan ata a sləne 'am ata cəna, a jan anà atə Piyer tə Yuhana nà: «Kem, gen anan amboh anà Bahay Yesu anga nen, aday way a kwanay sa ja upo həna ata â təro bay ite!»

²⁵ Pə dəba anahan a wa nà, dō maslan a cew ataya tə pərahan anan azar sə dəkay anan ləbara a Yesu anà dō ahay. Mer su way a tinen a ndav nà, ta ma way a tinen à Urəsalima, aday tinen apan ti dəkay anan ləbara mugom a anà dō sə wulen su doh sə Samariya ahay re.

Filip tu dō sə Etiyopiya a inde

²⁶ Pə dəba anahan a wa kutok, maslay a Mbərom Ba Məduwen a jan anà Filip nà: «Slabak, zla ta day sə dəlon pə cəved a sə slabak à Urəsalima wa sa zla à Gaza ata awan, dō ahay tə mbəsakak sa zla tə cəved ata awan.» ²⁷ Cəna, Filip a slabak, a zla kwayan'a. Pə cəved ata kutok, a tan ayak à nga anà dōwan a inde winen Etiyopiya ahay, winen mə dədasl awan. Winen nà, dō məduwen awan, dō sa ba pə dala ana uwar

sə ngaman Kandake, winen bahay sə Etiyopiya ahay ata awan. A zla à Urəsalima nà, saa həran nga anà Mbərom. ²⁸ Winen apan i ma pə dəba agay tə muta sə pəles awan, aday Deftere ana dō maja'am a Mbərom Ezaya inde apan, winen apan i jinge anan.

²⁹ Apasay a Mbərom a jan anà Filip nà: «Zla pə cakay ana muta sə pəles a tiya ata awan.»

³⁰ Cəna, Filip a hawan ayak azar anà muta sə pəles ata awan. A bənak anan ayak nà, a sləne nə dōwan sə muta sə pəles ata winen apan i jinge Deftere ana dō maja'am a Mbərom Ezaya. Filip a cəce panan kutok, a wa: «Iken apan ki sləne way a iken sə jinge ata dəp dāw?»

³¹ Dō sə Etiyopiya ata a mbəđahan apan anà Filip, a wa: «Ni mba apan sə sləne kəkəma aday mənəna dōwan sə duko anan way a uda ataya anaw?» A gan kem anà Filip aday â jənək ayak à muta inde sə njahay pə cakay anahan. ³² Natiya, way anahan a sə jinge à Deftere a Mbərom inde ata nə həna:

«Winen kawa təman aday tinen apan ti zla anan à man sə waslay way ata awan.

Aday kawa wan sə təman aday tinen apan ti gad panan sibək dūkwen a yam bay ata,

matanan kə təbak anan 'am anahan sa yam bay re.

³³ Tə tərək anan à məndək, ta gak anan sariya tə cəved a bay, dōwan saa ja 'am sa wan sə kutov anahan dūkwen, ibay fok.

Anga tə lizek anan anan sifa pə daliyugo wa.* »

³⁴ Pə dəba anahan a wa kutok, dōwan ata a cəce pə Filip wa, a wa: «Ənga, duko anan ite aday: Dō maja'am a Mbərom ata a ja 'am ata jiga nə pə wayaw? A ja 'am ata nà, pi zek anahan a dāw? Kabay a ja nə pu dō hinen dāw?» ³⁵ Natiya awan, Filip a dazlan ta 'am a mə jinge ata awan, aday a dakan anan 'am sə ləbara mugom a mbala ana Yesu ata kutok. ³⁶ Tinen apan ti zla pə cəved nà, tə dəzle à man sə a'am. Dōwan ata a cəce pə Filip wa kutok, a wa: «A'am inde həna asənə, ni ga baptisma a bay ike nà, angamaw?»

* **8:33** Ca pə Esaaya 53.7-8.

[³⁷ Filip a mbəđahan apan, a wa: «Kak kə đəfak nga pə Yesu tə mível kərtek a nà, wita i ga zek, ki mba apan sa ga baptisma acəkan.»

A mbəđahan apan anà Filip nà: «Nə đəfak nga pə Yesu Almasihu nə winen Wan a Mbərom.»]

³⁸ Natiya, a tavay anan muta sə pəles anahan. Tə dazay à a'am inde tə Filip, aday Filip a gan baptisma kutok.

³⁹ Tə jənay ahay à a'am wa cəna, sewek Apasay ana Bahay Mbərom a zəba anan Filip à man ata wa. Dowan ata kə canak anan sabay fok. A pərahan azar anà cəved anahan sa zla tə ataslay mível a tə mindel.
⁴⁰ Filip ite nà, a saa ca apan nə winen à Azot. A zla kwa aha fok ta sə wazay anan ləbara ana Yesu mugom a, hus a dəzle à Kaysariya.

9

Sol a daf nga pə Yesu pə cəved sə Damas

¹ A alay ata nà, Sol winen apan i pərahan azar sə kətəbar anan dō a Bahay Yesu ahay ta sa ja nə i vad atan. Anga nan, a zla pə bahay nga su dō sə gəđan dundo anà way ahay anga Mbərom, ² a cəce panan à vinden đerewel à alay inde, i varan anà dō sə lavan nga anà doh sə wazay ana Yahuda ahay à wulen su doh sə Damas inde ataya, aday tã san 'am si zek ana Sol awan. Anga a gan may nà, kak kà tak anan à nga anà dō sə pərahan azar anà cəved a Yesu ahay à Damas nà, kwa dō mungol awan, kwa dō uwar a fok, i ban atan aday i nay atan à Urəsalima.

³ Natiya, à alay a winen apan i zla aday bəse i dəzle à Damas kutok nà, jiyjay a nay ahay à mburom wa, a dav, a va anan ù doh tew. ⁴ Cəna a slahay anan à məndak, aday a sləne agungol sa 'am winen apan i jan 'am, a wa: «Sol, Sol, kə jugwar puno wa 'am jiga nà, angama kərtek anaw?»

⁵ Sol a mbəda apan ite, a wa: «Iken nə wayaw, bahay uno?»

'Am ata a mbəđahan ahay apan ite, a wa: «Nen nà, Yesu, dōwan a iken sə jugwar panan wa 'am ata awan. ⁶ Slabak, zla à Damas, aday ti i jak way anak a saa ga ata awan.»

⁷ Dō sa zla jiga tatə Sol ataya fok tə tavay sləbərərre mənjenja aja 'am. Tə slənek agungol sa 'am ata awan, əna tə canak anan anà dōwan bay. ⁸ Sol a slabak, a təba anan ide anahan ahay nà, a canan ide sabay, kə hurfok. Anga nan, tə bənan alay à Damas ababan. ⁹ Luvon maakan fok, winen huruf awan. Kà pak awan bay, aday kà sak awan bay re.

¹⁰ A Damas ata nà, njavar a Yesu a inde, tə ngaman Ananiyas. Bahay Yesu a ngaman i cəen sə zubay inde, a jan: «Ananiyas!»

Ananiyas a ngaman apan: «Walaw, Bahay uno. Nen həna.»

¹¹ Bahay Yesu a jan nà: «Slabak, zla àga Yudas, pə cəved sə ngaman “cəved mə tavay awan” ata awan. Kə cəce dōwan a inde, tə ngaman Sol, winen dō sə Tarsus, anga həna winen apan i ga amboh. ¹² A cəen sə zubay inde a canan anà dōwan a sə ngaman Ananiyas ata a zlak ayak, a đəfan alay pa nga, aday à mba apan sə canan ide miza awan.»

¹³ Ananiyas ite a mbəđahan apan, a wa: «Bahay uno, dō ahay bayak a tə təkərek uno ləbara sa 'am a dōwan ata awan. Tu jo nà, kə gak anan alay bayak a tu dō anak ahay à Urəsalima. ¹⁴ Aday həna a nay ahay à man a anan ata nà, bahay sə gəđan dundo anà way ahay tə vindek anan ahay đerewel à alay inde, anga aday à ban anan dō sə hərak nga a anaya fok.»

¹⁵ Aya əna, Bahay Yesu a mbəđahan apan anà Ananiyas, a wa: «Iken, zla pə cakay anahan awan! Winen a nà, nə walak anan su go mer su way anga aday i đakan anan sləmay uno anà dō sə pəra ahay tə bahay a tinen ahay, aday anà dō sə Isəra'ila ahay re.

¹⁶ Nen a ta nga uno awan ni đakan anan dəce anahan a sa naa ga anga sləmay uno ata awan.»

¹⁷ Natiya, Ananiyas a zla àga Yudas ata kutok. A zla à gulom su doh ata nà, a đəfan alay pa nga anà Sol ta sa jan: «Sol, mərak uno, sə slənay nen à man anak nà, Bahay Yesu, dōwan a sa kak zek pə cəved à alay a iken apan ki nay à man a anan ata awan. A slənay nen nà, anga ide anak ahay tə təba, aday anga kə njad Apasay Cəncan awan.»

¹⁸ Kwayan'a cəna, awan a a slahay i ide ana Sol ahay wa, kawa sliper sə dombana,

ide anahan ahay tã tãba kutok, a mbar. Sol a slabak, a ga baptisma. ¹⁹ Aday, a pa way sa pa, a njad mägala miza kutok.

Sol a wazay à Damas

Sol a njahay way sã luvon ahay mænjoek tã dõ a Yesu ahay à Damas ata awan. ²⁰ Kwayan'a a dazlan sã wazay ù doh sã wazay sã Yahuda ahay, ta sa ja nã, Yesu nã winen Wan a Mbërom acëkan. ²¹ Do sã slãne 'am anahan ataya fok, a gan atan masuwayan, ta wa: «Na wa, dõwan a anan nã, winen dõ sa ga anan alay tu dõ a Yesu ahay à Urësalima ba? Aday hãna a nay ahay à man a anan nã, anga aday i ban anan dõ sã hãran nga anã Yesu ahay, i zlan atan anan ayak anã bahay sã gëdan dungo anã way ahay re ba?»

²² Aya ãna, Sol a njad apan mägala sã wazan anã Yahuda ahay à Damas ata awan. Sol a tavay apan njänjan ta sa ja nã, Yesu nã winen Almasihu. Do ataya ta mbak apan sã mbicen 'am bay jiya awan.

²³ A njahay pã dãba anahan a wa ãngal nã, Yahuda ahay ta ma anan 'am ì zek ahay anga aday ti vad anan, ²⁴ aya ãna, Sol nã kã sãnak apan. Luvon tã ipec fok, Yahuda ahay tinen apan ti ba mäsudoh sã wulen su doh ahay anga aday ti vad anan. ²⁵ ãna pã luvon a inde kutok, dõ ana Sol ahay tã gãba anan à cëkarak inde, tã taray anan ahay uho tã libër à mufëlok sã dalam wa.

Ana Sol sa ma à Urësalima ata awan

²⁶ Ana Sol sã dazle à Urësalima nã, a gan may sã japay tu dõ a Yesu ahay à man ata awan. ãna hãrra dõ ataya fok tã jëjaran, anga sa jëka tã difëk a, winen nã, dõ a Yesu re nã, tã tãmahak bay. ²⁷ Aya Barnabas kutok, winen a zãba anan Sol, ta zla pi zek à man su dõ maslan a Yesu ahay. Barnabas a dakan atan anan nã, Sol kã canak anan anã Bahay Yesu pã cãved sa zla à Damas ata awan, aday Bahay Yesu dukwen kã jak anan ahay 'am re. Aday dukwen, Sol kã dakak anan anan lëbara a Yesu anã dõ ahay à Damas mænjäna ajëjar.

²⁸ Natiya, a ban pã winen ata wa kutok, Sol a japay tu dõ a Yesu ahay. A dazlan sa bar à wulen su doh sã Urësalima ta sã dakay anan lëbara ana Bahay Yesu mænjäna ajëjar. ²⁹ Winen apan i ja 'am, i

vad awiyaway tã Yahuda sa ja 'am sã Gërek ataya awan, ãna tinen ite ta gan may sa vad anan. ³⁰ Matanan, dõ a Yesu ahay tã slãne apan nã, ta zla anan Sol à Kaysariya, aday ta slan anan à Tarsus.

³¹ Pã dãba anahan a wa kutok, dõ a Yesu ahay pã daliyugo sã Yahudiya tã Galile aday ta sã Samariya fok, tinen mã njahay a nã, à zay inde, dãce inde sabay kutok. Tã varan mägala ì zek ahay, tã hãran nga anã Bahay Yesu pac pac, Apasay Cãncan a a man atan anan mivël ù doh, aday abaslay a tinen a ma nga sã zëga apan.

Piyer a mbar anan Aneyas

³² Piyer nã, winen apan i zla kwa ta sã wura fok. Pã luvon a inde nã, a zla sa can ide anã dõ a Yesu ahay à Lida. ³³ A man ata kutok, a tan à nga anã dõwan a inde tã ngaman Aneyas, winen mã tãra à mëndak awan. Way sã ava jëmaakan, winen mã nahay awan. A mba apan sã slabak bay. ³⁴ Piyer a jan nã: «Aneyas, slabak! Yesu Almasihu kã mbërak iken. Faday anan man sã nahay anak.» Cãna, a slabak kwayan'a. ³⁵ Natiya, dõ sã Lida tu dõ sã Saron ahay fok tã canan anã way ata nã, ta daf nga pã Bahay Yesu kutok.

Piyer a slabak anan Tabita à amac wa

³⁶ A Yafo nã, uwar a inde, tã ngaman Tabita, winen dõ a Yesu. Tabita a nan sa ja nã, «Miyak», kabay «Dorkas» ta 'am sã Gërek. Uwar ata a taa ga nã mer su way lele aya awan, a taa man zek anã dõ mätawak aya re. ³⁷ Pã luvon a inde, dãvac a ban anan Tabita, a mac. Tã banay anan mäsinde awan, aday tã dëfak anan ayak ù doh à sewene inde.

³⁸ Wulen su doh sã Yafo nã, dãren pi zek wa tã wulen su doh sã Lida bay. Anga nan, dõ a Yesu ahay à Yafo tã sãnak apan Piyer nã winen à Lida, ta slan dõ ahay cew à man anahan aday tã jan nã: «Kem, ãnga haway àga manay bãse aday!» ³⁹ Piyer a slãne cãna, a zla tã tinen à Yafo.

Piyer a dazle cãna, tã lagay anan ù doh à sewene pã cakay ana mäsinde awan. Mëdukway sã uwar ahay ta va anan Piyer tew, tinen apan ti yam, ta kan anan këlmije tã zana anã Dorkas azar a winen sa tam à alay a winen tã sifa mba ataya awan.

⁴⁰ Piyer a rəzlay anan ahay do ahay uho. A dukwe gərmec aday a ga amboh. Coy, a mbəda 'am pə məsinde, a jan: «Tabita, slabak!» Tabita a təba ide ngurret, aday a canan a Piyer nà, a slabak, a njahay ziyaf.

⁴¹ Piyer a bənan alay, a man zek sə slabak. Pə dəba wa nà, a ngaman anà do a Yesu ahay tə mədukway sə uwar ahay, a kan atan anan Tabita winen tə sifa awan.

⁴² Natiya, ləbara ata a ta 'am à wulen su doh sə Yafo inde fok, aday do ahay bayak a tə dəfak nga pə Bahay Yesu. ⁴³ Piyer kə njahak à Yafo ata bayak awan, àga dowan inde tə ngaman Simon, winen do sə kəfad ambar.

10

Mbərom a kan anan way anà Korneliyus

¹ Dowan a inde tə ngaman Korneliyus à wulen su doh sə Kaysariya, winen bahay sə suje ahay à wulen ana suje sə Italiya ahay.

² Winen tu do su doh anahan ahay nà, tinen Yahuda ahay bay, əna tə dəfan apan anà Mbərom aday tə həran nga lele. A taa man zek anà do mətawak aya awan, aday a taa gan amboh anà Mbərom.

³ Pə luvon a inde sə suko kutok, i ga nə njamde maakan, Mbərom a kan anan way. A canan anà maslay a Mbərom njək tə ide anahan. Maslay a Mbərom ata a nay pə cakay anahan, a jan: «Korneliyus!»

⁴ Korneliyus a canan anà maslay a Mbərom ata nà, zlawan a gan. A mbədahan apan: «Ma sa ga anaw, bahay uno?»

Maslay a Mbərom a mbədahan apan ite, a wa: «Mbərom kə slənek amboh anak, kə canak anan anà way anak sə varan anà do mətawak a ataya awan. Ka zlak anan à nga à Mbərom, kə mbədəkek iken à nga wa bay. ⁵ Həna nà, slan do ahay à Yafo, tà saa ngaman ahay anà dowan a sə ngaman Simon Piyer ata awan. ⁶ Winen àga dowan a inde tə ngaman Simon, winen do sə kəfad ambar. Doh ana dowan ata nə pa 'am sə bəlay.»

⁷ Maslay a Mbərom ata a zla way anahan kutok nà, Korneliyus a ngaman anà do si mer su way anahan ahay cew tə apan suje anahan kərtek, winen dukwen, do sə dəfan apan anà Mbərom lele. ⁸ Korneliyus a jan

atan way a sə təra ata fok, aday a slan atan à Yafo saa ngaman anà Piyer.

Mbərom a kan anan awan a inde anà Piyer

⁹ Sə sidew a nà, à man ipec inde, do a Korneliyus ahay tinen bəse ti dəzle à Yafo. Əna, Piyer a ján pə zlukwad saa ga amboh.

¹⁰ May a dazlan sa han apan. Anga nan, a nan sa pa way. Tinen apan ti dan ahay way sa pa nà, Mbərom a kan anan ahay way. ¹¹ A ca ide à mburom nà, bagəbaga mburom nə mə təba awan, aday awan a inde kawa gwedere mə laway a à mburom ma ban a pə slaway anahan aya fudo fok, aday winen apan i dazay ahay pə daliyugo.

¹² A zana ata inde nà, a canan anà gənaw ahay tə saray aya fudo fudo cara cara fok, pi zek tə way sa zla tə kutov ahay, aday tə məvuhom sa nga mburom ahay.

¹³ Piyer a sləne dundo a a jan ahay, a wa: «Piyer, slabak! Gədan dundo aday kà rac.»

¹⁴ Piyer a mbədahan apan, a wa: «A'ay, Bahay uno. Kula na pak way ma ga mənjadak a aday mə gafay 'am aya bay.»

¹⁵ Piyer a sləne dundo ata asa, a wa: «Way a Mbərom sə təra anan cəncan ata nà, kà saa jəka ma ga məsagar a bay!»

¹⁶ Awan ata kà mak ahay apan nà, saray maakan, aday zana ata a ma à mburom tətah kutok.

Piyer a zla àga Korneliyus

¹⁷ Piyer a ma nga sə cəce pi zek anahan a wa: «Way uno sə canan ata nə a nan sa ja nə maw?» A alay ata ite, do maslan ana Korneliyus ataya tə njadak anan doh ana Simon ata awan, tinen uho pa 'am su doh.

¹⁸ Tə cəce tə məgalak awan, ta wa: «Waka mbəlok a inde tə ngaman Simon Piyer nà, winen inde à gulom su doh a anan ite daw?»

¹⁹ Piyer nà, dezenzen'e winen apan i jalay pə way ana Mbərom sa kan anan ata mba. Aya əna Apasay a Mbərom a jan: «Do ahay inde uho maakan, tinen apan ti pəlay iken. ²⁰ Dazay kwayan'a, kà sa jalay awan anga sa zla tə tinen bay. Sə slənay atan ahay nà, nen awan.»

²¹ Piyer a dazay, a zla pə cakay a tinen, a jan atan: «Dowan a kwanay sə pəlay ata nà, nen awan. Ki jen nə maw?»

²² Tə mbədahan apan: «Sə slənay ahay manay nà, Korneliyus, winen bahay sə suje ahay. Winen dō dīdek awan, aday a dāfan apan anà Mbərom lele re. Yahuda ahay fok ta san apan zle winen dō lele awan. Maslay a Mbərom cəncan a a jan nà, â ngamak ayak àga winen aday i saa sləne 'am anak saa jan ata awan.» ²³ Piyer a təma atan, a varan atan man sə nahay.

Sə sidew a kutok, Piyer a zla tu dō a Korneliyus ataya, aday tə azar su dō a Yesu ahay à Yafo kutok. ²⁴ A anjahay sidew kərtek anahan awan, tə dəzle à Kaysariya kutok. Korneliyus nà, 6a kə gərak anan dō anahan ahay ta car anahan ahay sa ba anan gərekke agay. ²⁵ A alay a Piyer sə dəzlek ayak ata cəna, Korneliyus a haway apan sa naa təmahak anan ayak. A nay, a dukwen gərmec ù vo, a həran nga. ²⁶ Aya əna, Piyer a bənan alay à məndak wa, a slabak anan ta sa jan nà: «Slabak! Nen dō zənzen a re asanaw?»

²⁷ Tinen apan ti kađ bala hus ta zla pi zek à gulom su doh. A man ata nà, Piyer a tan ayak à nga anà dō ahay bayak a mə halay nga aya awan. ²⁸ A jan atan, a wa: «Kə sənən apan zle, manay Yahuda ahay, sə japay tu dō kabay sa zla àga dō aday winen Yahuda ahay itəbay ata nà, pəra a manay kə gafak umo apan 'am. Aya əna, Mbərom kə dākak uno anan way həna aday nà ca pə kuwaya nà, dō mənjadak a kabay dō mə gafay 'am a sabay. ²⁹ Anga nan, həna nə ngamak ikwen ahay apan pə angamay a kwanay. Na jak sa jəka, ni nay ahay bay bay.» A jan atan kutok, a wa: «Na nak, ki jen nə ma kutok anaw?»

³⁰ Korneliyus a mbədahan apan, a wa: «Kà gak way sə luvon maakan ahay, nen apan ni ga amboh, kəslsla à alay a həna anan inde sə suko ù doh uno. A alay ata kutok, dōwan a ma pak zana a wuted ike ata a tavay pa 'am uno, ³¹ u jo, a wa: “Korneliyus, Mbərom kə slənek anan amboh anak, kə canak anan anà way anak sə varan anà dō mətawak aya ata awan. ³² Həna nà, slan dō ahay à Yafo, tã saa ngaman ahay anà dōwan a sə ngaman Simon Piyer ata awan. Winen àga dōwan a inde tə ngaman Simon, winen dō sə kəfad ambar. Doh ana dōwan ata nə pa 'am sə bəlay.” ³³ Anga

nan, nə slənak ayak dō sə ngamak ahay bəse, aday suse ka nak ahay acəkan. Aya kutok, manay a fok mə halak nga pa 'am a Mbərom həna, ma gan may sə sləne way ana Bahay a mənuko a sa gan may kà jan umo ata awan.»

Wazo a Piyer

³⁴ Natiya Piyer a dazlan sa ja 'am kutok, a wa: «Həna nà, nə sənək Mbərom a gəzla anan dō ahay pi zek wa sabay kutok. ³⁵ Kwa abay à ga nə iken zahav wura wura fok aday kə həran nga anà Mbərom, ka gak mer su way lele fok cəna, ki zlan à nga anà Mbərom. ³⁶ Kə sənən apan zle, Mbərom a slənay ahay ləbara anahan nà, anà Isəra'ila ahay. A dākan atan anan ləbara mugom a sə zay sa nay tə alay ana Yesu Almasihu, Bahay ana dō ahay fok kəzlek. ³⁷ A dazlan ahay nə kwa pə ana Yuhana sa jan anà dō ahay nə tã ga baptisma ata wa. Kwanay kə sənən pə way a sə təra pə dəba anahan a wa, pə daliyugo sə Galile, aday pə daliyugo sə Yahudiya. ³⁸ Yesu, dō sə Nazratu ata nà, Mbərom kə varak anan məgala tə Apasay Cəncan awan. Kà zlak kwa ta sə wura fok, kə gak mer su way lele aya awan, kə mbərak anan dō ahay aday setene ahay sa ban atan ataya fok, anga Mbərom winen inde tə winen.

³⁹ «Sə side anan mer su way anahan sa ga à Urəsalima aday pə daliyugo sə Yahuda ahay a anan fok nə manay aya awan. Ta vad anan ta sə laway anan pə dədom mə zləngad awan. ⁴⁰ Cəkəbay, pə luvon maakan sə amac anahan ata nà, Mbərom kə slabakak anan ahay à məke wa. Kà kak anan zek anà dō ahay, ⁴¹ əna anà dō ahay so bay. Kà kak umo zek anà manay dō a Mbərom sə walay kwakwa sə side ləbara anahan ahay. Manay dukwen, ma pak way, ma sak way pə kərtek a tə Yesu pə dəba sə aslabakay anahan à məke wa. ⁴² A jan umo nà, mə wazay anan ləbara mugom ata anà dō ahay, mã ja nà, Mbərom a daf saa gan sariya anà dō ma mac aya tu dō sə uho ahay fok nə winen. ⁴³ Dō maja'am a Mbərom ahay fok ta ja nə 'am anahan awan, ta wa: “Kuwaya dōwan a kə dəfak apan nga nà, Mbərom i pəsen anan ines anahan ahay, anga məgala sə sləmay anahan awan.”»

Do su kon azar aya tə njadək Apasay Cəncan awan

⁴⁴ Natiya, à alay a Piyer winen apan i ja 'am ata mba, Apasay Cəncan a a dazay pu dō sə sləne wazo anahan ataya fok.

⁴⁵ Yahuda ahay à wulen su dō sa daf nga pə Yesu ahay aday ta nay tatə Piyer jiya ataya, way ata a ma nga sa gan atan masuwayan, anga cəkəbay dō su kon azar aya dukwen, Mbərom kə varak atan cəved sa njad Apasay Cəncan a re! ⁴⁶ Bina, tə sləne bine siwaw nà, tinen apan ti ja 'am ta 'am a aday dowan a san bay ataya awan, tinen apan ti həran nga anà Mbərom. Anga nan kutok Piyer a wa: ⁴⁷ «Do a anaya ta njad Apasay Cəncan a nə kawa ana mənuko sa njad ata re. Dowan a saa jəka tã njad sa ga baptisma bay ata nà, wayaw?» ⁴⁸ Natiya kutok, a wa tã gan atan baptisma tə sləmay ana Yesu Almasihu. Pə dəba anahan a wa nà, Korneliyus a cəce Piyer à njad sə njahay tə tinen luvon ahay əngal ite.

11

Piyer a təkəren anan ləbara sə way sə təra à Yafo ata anà dō sə Urəsəlima ahay

¹ Do maslan ahay tu dō a Yesu ahay kwa aha pə daliyugo sə Yahudiya ataya tə slənek kwa dō su kon azar aya dukwen tə təmahak 'am a Mbərom re. ² Natiya, Piyer a zla à Urəsəlima kutok nà, dō a Yesu aday tinen Yahuda ahay ataya ta man anan mungok, ³ ta wa: «iken ka zla àga dō sə pəra ahay aday ka pak ahay way sa pa pə kərtek a tə tinen jiga nə angamaw?»

⁴ Piyer a təkəren atan anan 'am ata, kwa pa sə dazlan a wa jiga fok cərah lele, a wa: ⁵ «À alay a nen à Yafo nà, nen apan ni ga amboh, aday Mbərom u ko anan ahay masuwayan sə way à cəen sə zúbay inde. Nə canan anà awan a inde kawa gwedere mə laway a à mburom ma ban a pə slaway anahan aya fudō fok, aday winen apan i dazay ahay à man ata wa pə cakay uno. ⁶ Nə zəzor anan lele nà, nə canan anà gənwahay, way sə kiβe ahay, way sa zla tə kutov ahay, tə məvuhom sa nga mburom ahay tinen uda fok.

⁷ «Nə sləne agungol sa 'am a ndəray ahay, u jo ahay nà: “Piyer, slabak! Gədan dongo, aday kã rac.”

⁸ «Aday nen nə mbədahan ayak apan, na wa: “A'ay, Bahay uno. Wita i ga zek bay, anga way mənjadək aya kabay way mə gafay 'am aya nà, kula kə sələmak à 'am uno bay.”

⁹ «Nə sləne agungol sa 'am ata u jo ahay mə slala cew awan, a wa: “Way a Mbərom sə təra anan cəncan ata nà, kã saa jəka ma ga məsagar a bay.” ¹⁰ Awan ata kã mak uno anan ahay 'am ata saray maakan, aday pə dəba anahan a wa gwedere ata a ma anan way anahan à mburom tətah.

¹¹ «À alay ata kutok, dō ahay maakan ta zlak ayak à man uno a sə njahay ata awan. Tə slənak atan ayak à Kaysariya wa. ¹² Apasay a Mbərom u jo nà, nà zla tə tinen jiga awan, à su go gərwecwec bay. Do a mbərka həna anaya tə pəruho azar àga dowan a inde. ¹³ Dowan ata a jan umo, a wa a canan anà maslay a Mbərom a slərak ayak u doh anahan, a jan nà: “Slan dō ahay à Yafo pə dowan a inde tə ngaman Simon Piyer, à nay ahay àga iken. ¹⁴ Piyer sə dowan ata i naa jak 'am sa tam iken tu dō su doh anak aya təkə fok.”

¹⁵ «Natiya, à alay nen apan ni dazlan sa jan atan 'am nà, Apasay Cəncan a a dazay ahay patan kawa anahan sə dazay ahay puko kurre ata re. ¹⁶ Matanan, na may anan ahay 'am ana Bahay a nuko ma ja kurre ata, a wa: “Yuhana kã gak anan baptisma anà dō ahay tə a'am, əna Mbərom i gak ikwen baptisma nà, tə Apasay Cəncan ata awan.” ¹⁷ Matanan kutok, Mbərom kə varak atan Apasay Cəncan awan, kawa anahan sə varak uko ata, à mənuko dō sa daf nga pə Bahay a nuko Yesu Almasihu ata awan. Bina, abay kwanay kə jilen nà, nen ni mba apan sə gafan 'am anà Mbərom pə way anahan sa gan may sa ga ata tətə daw?»

¹⁸ Do ataya tə sləne anan 'am a Piyer ata cəna, ta mak anan anan mungok sabay, aday tə həran nga à Mbərom, ta wa: «Mbərom kə varak anan cəved anà dō su kon azar aya aday tã yam pə ines a tinen ahay, tã njad sifa sa ndav bay ata re!»

Adazlan ana egliz à wulen su doh sə Antakiya

¹⁹ Pə dəba sa vad anan Etiyen ata wa nà, bahay sə Yahuda ahay ta ma nga sa ga anan alay tu dō a Yesu ahay tə mindel. Anga nan, azar su dō a Yesu ahay ta tak 'am à Urəsalima wa, ta zla kwa pə daliyugo sə Finikiya tə Kiprus aday à wulen su doh sə Antakiya. A alay a tinen apan ti zla ata nà, tə dakan anan ləbara a Yesu nə anà Yahuda ahay dəkdek. ²⁰ Əna azar su dō a Yesu ahay, tinen Kiprus ahay tə Siren ahay ataya, ta zla à Antakiya, tə dakan anan ləbara mugom a pə Bahay Yesu anà dō aday tinen Yahuda ahay itəbay ataya awan. ²¹ Do ahay bayak a tə dafak nga pə Bahay Yesu, tə təmahak sə pərahan azar, anga məgala a Mbərom a ga mer su way ù dō sə dəkay anan ləbara ataya inde.

²² Natiya, dō a Yesu à Urəsalima ataya tə sləne ləbara ata nà, ta slan Barnabas à Antakiya. ²³ Barnabas a dəzle à Antakiya kutok, a taslay mivel, anga a tan ayak à nga nà, Mbərom kà kak atan anan ahay sumor anahan. Natiya, a varan atan məgala aday tē pərahan azar à Bahay Yesu tə didek awan, aday tə mivel kərtek a re. ²⁴ Barnabas nà, winen dō lele awan. Winen ma rah a tə Apasay Cəncan awan, aday a daf nga pə Yesu tə mivel kərtek awan. Matanan, dō ahay bayak a tə dafak nga pə Bahay Yesu.

²⁵ Pə dəba anahan a wa nà, Barnabas a zla à Tarsus saa pəlay anan ahay Sol. ²⁶ A tan à nga kutok nà, ta nay ahay maya à Antakiya. Matanan, atə Barnabas tə Sol ta ga pi zek tu dō a Yesu ahay à man ata nà, ava daz. Tə tətakak anan anan way anà dō ahay bayak awan. A man ata wa kutok, tə dazlan sə ngaman anà dō a Yesu ahay nə dō ana Almasihu ahay, aday sləmay a tinen a təra matanan kwa aha kutok.

²⁷ A alay ata ite nà, dō maja'am a Mbərom ahay ta zla à Urəsalima wa à Antakiya. ²⁸ Dowan inde kərtek à wulen a tinen ata tə ngaman Agabus. Apasay a Mbərom a zlan à mivel inde, aday a slabak sə dəkay anan may məduwen awan i nay ahay pə daliyugo fok. May ata nà, a nay à alay a Kəlawdiyus winen bahay sə Ruma awan. ²⁹ Matanan, njavar a Yesu ahay à Antakiya ta ban 'am à wulen a tinen inde sə cakal way, kuwaya pə məgala anahan wa fok,

aday sa man anan zek anà dō a Yesu ahay pə daliyugo sə Yahudiya ata awan. ³⁰ Pə dəba anahan a wa, ta ga anan way a tinen sa ban ata kutok. Ta slan anan atə Barnabas tə Sol saa varan dala ata anà məcəd sə egliz ahay kutok.

12

Dəcə su dō a Yesu ahay kà zəgahak

¹ A alay ata nà, bahay a sə ngaman Hiridus ata a ban anan dō a Yesu ahay anga a nan sa ga atan alay tə mindel. ² A jan anà dō ahay tã vad anan Yakuba, mərak ana Yuhana tə maslalam. ³ A ca pə way anahan a sa ga ata a zlan à nga anà bahay sə Yahuda ahay cəna, a ban anan Piyer re. Way ata a təra nà, à alay sə azar uko sa da pen mə zlambar a bay ata awan. ⁴ A ban anan nà, a daf anan ù doh sə dangay, a jan anà suje ahay tã ba anan lele. Suje ahay ite, tə gəzla zek fudō fudō, saray fudō. A nan anà Hiridus saa gan sariya pa 'am sə dō ahay fok pə dəba sə azar uko sə Pasəka wa. ⁵ Matanan, Piyer ma ban a à dangay, əna dō a Yesu ahay dukwen, tinen apan ti gan amboh anà Mbərom tə mindel anga Piyer a re.

Maslay a Mbərom a təmay anan Piyer ù doh sə dangay wa

⁶ Sə luvon a aday ide i cəde nà, Hiridus i i gan sariya anà Piyer ata awan. Winen nə ma njak ahan a à wulen sə suje ahay inde cew, winen ma ban a tə calalaw ahay cew re. Suje aya inde dukwen, tinen apan ti ba pə alay sə məsudoh sa nay uho à dangay wa ata awan. ⁷ Cəna, maslay a Mbərom Ba Məduwen a inde a sləray, aday jiyjay a dav ù doh ata fok. Maslay a Mbərom ata a dangwazl anan Piyer, a pədek anan, a jan: «Slabak bəse!» Cəna, calalaw ahay tə pəsak zek, tə slahay à alay a Piyer wa. ⁸ Matanan, maslay a Mbərom ata a jan: «Juwad zek, pak təkarak anak ahay!» Piyer a ga kətanən cəna, maslay a Mbərom ata a jan asa: «Juwad anan zana anak, aday zlumo.» ⁹ Ta nay maya tə Piyer hus ahay uho ù doh sə dangay wa. Əna way ata a təran nə kawa cəen a zəban, bina kə sənək sa jəka didek a ata bay. ¹⁰ Tə takasay ahay man sə suje mama'am aya awan, tə takasay

man sə suje mə slala cew aya re. Tə dəzley pə məsudoh sə rəslom sa nay uho ta day sə wulen su doh ata awan. Way sə tacay anan məsudoh ata a təba zek tə alay anahan a pangaya. Ta nay uho kutok. Ta zla maya pə kərtek a hus pə mægəzləga cəved cəna, maslay a Mbərom ata a mbəsak anan Piyer taayak, a zla way anahan.

¹¹ Matanan, Piyer a san pi zek kutok, a wa: «Həna nə sənək didek a kutok! Cəkəbay Bahay a nukə kə slənak maslay anahan sa tam nen à alay ana Hiridus wa, aday a tam nen à way ana bahay sə Yahuda ahay sa gan may tū go ataya wa fok re.»

¹² A san anan way a sə tərən ata lele cəna, a zla àga Mariyama may ana Yuhana sə ngaman Markus ata awan. Do ahay bayak a tinen apan ti ga amboh à man ata awan. ¹³ Piyer a jan atan ayak 'am uho wa. Dəna inde a ga mer su way à man ata tə ngaman Rodi a zla saa cay anan dowan a awan. ¹⁴ A sləne dundo sa 'am ana Piyer cəna, a taslay mivəl bayak a tə mindel, əna kə mbədəkek anan à nga wa sə təba anan məsudoh. A zla saa jan anà do ahay mə halay nga ù doh ataya nə, Piyer winen mə tavay a uho.

¹⁵ Tə mbədahan apan, ta jan: «Nga a vawak daw?»

Əna a jan atan nà: «Tə didek a nà, winen awan!»

Ta jan kutok: «Kak matanan acəkan nà, tiya nə maslay anahan a sa kak zek.»

¹⁶ Əna Piyer kə mbəsakak sa jak ayak 'am uho wa bay. Tə təban ayak wa məsudoh, tə canan anà Piyer cəna, a gan atan masuwayan. ¹⁷ A kan atan ayak alay anga aday tã saa bəbal awan bay. A dakan atan anan Bahay Yesu a təmay anan ù doh sə dangay wa nə kəkəməw ata awan. A jan atan, a wa: «Jen anan 'am anà atə Yakuba tu do azar aya awan.» A zla wanahan à man hinen.

¹⁸ Idə a cəde cəna, suje ahay ta ma nga sə cəce pi zek ahay wa: «Piyer a tərə nə məw?» Way ata a wusen atan nga bayak awan.

¹⁹ Hiridus a wa tē pəlay anan, əna tə njadak anan bay. Anga nan, Hiridus a gan sariya anà suje ataya, a wa tã vad atan fok.

Natiya, Hiridus a slabak à Yahudiya wa, a zla wanahan à Kaysariya, a njahay à man ata awan.

Amac ana Hiridus

²⁰ Hiridus a ga mivəl pu do sə Tirus tə Sidon ahay fok. Tinen ite, tə halay nga, ta zla saa kaday bala tə winen awan. Ta lah sə mbədahan alay anà 'am tə Bəlastus, winen bahay nga sə gala ana bahay. Pə dəba anahan a wa, ta zla à man ana Hiridus saa zlah anan məlmal a tinen tə winen. Anga do a tinen ahay tə sukom ndaw nə pə daliyugo anahan a wa.

²¹ Luvon ana Hiridus a sa daf ata a dəzley ahay cəna, a pak zana sə bahay anahan pi zek, a njahay pa man sə njahay sə bahay anahan, a jan atan 'am a kutok. ²² Do ahay ta zlah əndom, ta wa: «Sa ja 'am a anan nə do zənzen a bay, mbərom!»

²³ Natiya, maslay a Mbərom a a dəcən à Hiridus tə dəvac, anga kə hərək anan nga anà Mbərom bay. Asan ahay tə wahan i zek inde, ta pan anan way sə kutov ahay, a mac.

²⁴ 'Am a Mbərom nà, a ta 'am, aday do a Yesu ahay ta ma nga sə zəga apan pa 'am pa 'am.

²⁵ Atə Barnabas tə Sol ite nà, ta ndav anan mer su way a tinen à Urəsalima wa nə, ta zla pə kərtek a tatə Yuhana sə ngaman Markus ata awan, ta ma à Antakiya.

13

Do a Yesu ahay à Antakiya ta slan atə Barnabas tə Sol saa wazay anan 'am a Mbərom

¹ A wulen su do a Yesu ahay à Antakiya nà, do maja'am a Mbərom ahay inde tu do sə tətakan anan 'am a Mbərom anà do ahay inde. Do ataya nà, atə Barnabas, Simiyon tə ngaman wan dədədem, Lukiyus do sə Siren, Manahen dowan a ta har maya tə Hiridus bahay sə Galile ata awan, aday tə apan Sol kutok. ² Pac a inde tinen apan ti hərən nga anà Mbərom, ti ga sumaya, Apasay Cəncan a a jan atan: «Wilən uno atə Barnabas tə Sol anga mer su way a nen sə ngaman atan apan ata awan.» ³ Ta ga sumaya, ta gan amboh anà Mbərom lele cəna, tə dəfan alay pa nga anà atə Barnabas tə Sol. Ta slan atan saa ga mer su way ata kutok.

Atə Barnabas tə Sol tə wazay à Kiprus

⁴Matanan kutok, Apasay Cəncan a a slan anan atə Barnabas tə Sol. Ta zla à Selewkiya, à man ata wa, ta ján à kwalalan inde sa zla à Kiprus, kon a aday winen à bəlay inde ata awan. ⁵Tə dəzle à Salamiya nà, tə wazay anan 'am a Mbərom ù doh sə wazay ana Yahuda ahay cara cara. Yuhana sə ngaman Markus ata winen tə tinen sa man atan zek.

⁶Tə takas kon ata nà, tə dəzle à wulen su doh sə Pafos. A man ata ta tan à nga anà dowan a inde tə ngaman Bar-Yesu. Dowan ata nà, Yahuda ahay, aday a wa winen do maja'am a Mbərom. Əna cəkəbay winen maram awan. ⁷Bar-Yesu ata nà, winen car ana Sergiyus Pawlus, guverner sə Kiprus ata awan. Guverner ata dukwen, do ma san way a tə mindel. A ngaman anà atə Barnabas tə Sol àga winen awan, anga a nan sə sləne 'am a Mbərom.

⁸Aya əna, Bar-Yesu, maram a tə ngaman Elimas re ata, a vəze patan, anga a nan guverner à təra do a Yesu bay. ⁹Əna Sol sə ngaman Pol re ata, winen ma rah Apasay Cəncan a, a zəzor anan dowan ata, a wa: ¹⁰«Wan ana Fakalaw! Ki njəkan uda anà do ahay fok nə tə mungwalay, a nak sa ga vərəm tə way didek aya fok. Kə pəlay sə mbəda anan didek a Bahay Mbərom à təra 'am sə mungwalay hwiya nə angamaw? ¹¹Həna Bahay Mbərom i kəta iken. Ki hurof, alay a mənjoek ki canan anà jiyjay sa pac bay.»

Cəna, Bar-Yesu sə dowan ata, kə hurfok acəkan, takədimbom, a canan anà way ahay sabay. A pəlay do sə bənan alay agay.

¹²Guverner a ca pə way a sə təra ata cəna, a daf nga pə Yesu, anga atətak way sa 'am a Bahay Yesu a gan masuwayan.

Pol a wazay à Antakiya sə Pisidiya

¹³Atə Pol tu do anahan ataya, ta ján à kwalalan inde à Pafos, ta zla à Perge pə daliyugo sə Pamfiliya. Yuhana sə ngaman Markus re ata nà, a mbəsak atan, a ma way anahan à Urəsəlima. ¹⁴Tinen ite tə slabak à Perge wa, ta zla à wulen su doh sə Antakiya sə Pisidiya. Pə luvon sa man uda nà, ta zla ù doh sə wazay ana Yahuda ahay, tə njahay à man ata awan. ¹⁵Pə dəba sə jinge Deftere sə Tawrita tə Deftere su do maja'am a Mbərom ahay wa nà, do sə lavan nga anà

doh sə wazay ahay ta jan anà atə Pol nà: «Mərak ahay, hinahibay 'am a kwanay inde sə varan məgala anà do ahay nə, kə naa jen.»

¹⁶Pol a slabak, a cakaf alay aday do ahay tə pak sləmay, a jan atan, a wa: «Isəra'ila ahay pi zek tu do su kon azar aya sə həran nga anà Mbərom ataya awan, pəken uno sləmay aday!

¹⁷«Mbərom ana Isəra'ila ahay sə həran nga ata nà, kə walak anan bije a mənuko ahay. Kə hərak anan Isəra'ila ahay à alay a tinen à Misra ata awan, aday a təmay atan à Misra wa tə məgala anahan məduwen awan. ¹⁸Kə səmak anan à anjahay a tinen à kiəe ava kwa kuro fudo. ¹⁹Kə lizek anan bahay ahay cuwəe pə daliyugo sə Kanana wa, aday a varan anan kon ata anà do anahan ahay kutok. ²⁰Way ata fok a təra nà, i ga ava səkat fudo tə kwa kuro dāra (450). Pə dəba wa kutok, Mbərom kə varak atan ahay bahay nga ahay hus ahay alay ana do maja'am a Mbərom Samiyel.

²¹«Pə dəba anahan a wa asa tə cəce bahay pə Mbərom wa, a varan atan Sol wan ana Kis, do sə zahav ana Benyamin. Kə njahak bahay a ava kwa kuro fudo. ²²Mbərom a lar a wa Sol nà, a daf uda Dawuda, a ga bahay. Mbərom a ja pə Dawuda, a wa: “Na ca pə Dawuda wan ana Yisa nà, kə zlak uno à nga, i ga way su zlo à nga ahay fok re.”

²³«Pə slala ana Dawuda ata kutok, Mbərom a varan anà Isəra'ila ahay do sa tam do kawa anahan sə zlapay anan kwakwa ata awan. Dowan ata nà, winen Yesu. ²⁴A alay a Yesu kə dazlak anan anà mer su way fan bay ata nà, Yuhana do sa gan baptisma anà do ahay kə wazak anan anà Isəra'ila ahay fok tə mbəda 'am pə Mbərom, tə mbədahan ləen anà ines ahay, tə ga baptisma. ²⁵Yuhana ata i sa ndav anan mer su way anahan kutok nà, a jan anà do ahay, a wa: “A ga pikwen nà, nen wayaw? Nen do a kwanay sa taa ba ata bay. Dowan a inde i nay ahay à dəba uno wa mba. Dowan ata dukwen, na slak kwa sə pəsakan anan liəer sə təkarak anahan bay.”»

²⁶Pol a pərahan anan azar ta sa ja, a wa: «Mərak uno ahay, zahav ana Ibərahima pi zek tu do su kon azar aya sə həran

nga anà Mbərom ataya, Mbərom a slənay ahay ləbara sə dəkay anan, a tam nuko nə kəkəməw ata nà, anà mənuko awan. ²⁷ Do sə Urəsəlima tə məced a tinen ahay ta taa jinge 'am ana dō maja'am a Mbərom ahay nə pac pac pə luvon sa man uda awan. Əna tə sənək Yesu a nə winen dō sa tam dō bay. Aday dukwen, à alay a tinen sa gan sariya anà Yesu ata nà, ta gak kawa ana dō maja'am a Mbərom ahay sa ja ataya awan. ²⁸ Kwa abay á ga nə ta tak anan à nga pə ines a tədə sa vad anan apan ata bay dəp nà, ta jan anà Pilatu nà, á vad anan. ²⁹ Ta ndav anan sa gan kawa ana Deftere a Mbərom sa ja apan ataya fok nà, tə dazay anan pə dədom wa, tə dəfak anan ayak à jəvay inde. ³⁰ Əna Mbərom a pədəkey anan à wulen su dō ma mac aya wa. ³¹ Luvon ahay bayak awan, winen apan i kan zek anà dō anahan a sa taa bar pi zek ataya awan. A dazlan ahay à Galile wa hus ahay à Urəsəlima. Tinen dō sə side anan à wulen sə Isəra'ila ahay inde kutok.

³² «Manay nà, ma nak ikwen anan ahay nə tə ləbara mugom ata awan, kawa sa ja nà, way a Mbərom sə zlapan anan anà bje a mənuko ahay ataya nà, ³³ kà gak uko anan anà mənuko, wan a tinen ahay, ta sə slabakay anan ahay Yesu a məkə wa. A təra kawa ana Jabura 2 sa ja, a wa:

“Iken nə wan uno.

Biten nə tərak bəbay anak.*”

³⁴ «Mbərom a slabakay anan à məkə wa aday i mac sə wuslay ite sabay. Bina ba kà jak, a wa:

“Tə didek a nà, ni varak ikwen way uno cəncan a sə zlapan anan anà Dawuda ataya awan.†”

³⁵ «Asa, kawa ana Deftere sa ja à man hinen, a wa:

“Ki mbəsak anan dō anak cəncan a á wuslay à məkə inde bay.‡”

³⁶ «A ja 'am ata nə pə Dawuda bay, bina Dawuda kà gak anan mer su way ana Mbərom à wulen ana dō anahan ahay nà, kə məkak, ta lak anan pə cakay ana bje anahan ahay, kə wuslak. ³⁷ Əna dōwan a Mbərom sə slabakay anan à məkə wa ata nà, kə wuslak itəbay.

³⁸ «Mərak uno ahay, sənən anan tə didek a nà, mə dəkak ikwen anan 'am sə pəse ines nà, anga Yesu. Bina Tawrita ana Musa kà mbak apan sə təra kwanay dō didek aya pa 'am a Mbərom bay. ³⁹ Əna kuwaya kə dəfak nga pə Yesu cəna, kə tərak dō didek a pa 'am a Mbərom kutok. ⁴⁰ Aya əna, gen anan nga i zek lele, bina way ana dō maja'am a Mbərom ahay sa ja a anan ata á saa njad kwanay bay, bina a wa:

⁴¹ “Cen apan, kwanay dō sə kədəy anan Mbərom ahay!

Mbərom a ja nà, á gak ikwen masuwayan, aday kí zlen saa lize!

Anga à alay a kwanay tə sifa aya mba ata nà, kwa á ga nə dōwan a inde ba kə dəkak ikwen anan dəp nà,

ni kəta kwanay tə cəved si mer su way a aday kwanay saa ngam sa daf apan nga bay ata awan.§”»

⁴² A alay a atə Pol tə Barnabas ti zla way a tinen ù doh sə wazay ana Yahuda ahay wa ata nà, dō ahay ta wa, tá may ahay pə luvon sa man uda awan asa, anga aday tə pərahan anan azar sə dəkən atan anan 'am ata awan. ⁴³ Do ahay ta ta 'am nà, Yahuda azar aya tu dō sə pərahan azar anà pəra a tinen ahay bayak a ta zla pə kərtek a tatə Pol tə Barnabas. Tinen ite tə varan atan məgala ta sa jan atan nə tə tavay à sumor a Mbərom inde.

⁴⁴ Luvon sa man uda a sla cəna, ta ma ù doh sə wazay asa, zek məduwen su dō a fok a nay à wulen su doh wa sə sləne 'am a Mbərom. ⁴⁵ Aya əna, bahay sə Yahuda ahay tə canan anà man su dō ata nà, ta ga sərak pə atə Pol tə Barnabas. Anga nan, pa 'am anahan sa ja fok cəna, tə vədən uway, tə gənanan. ⁴⁶ Əna, atə Pol tə Barnabas ta jan atan 'am mənəna zlawan, ta wa: «Təktek mi lah sa jak ikwen 'am a Mbərom anà kwanay Yahuda ahay aday. Əna kak a nak ikwen bay aday kə bayiken nə ki njiden sifa sa ndav bay ata bay nà, mi mbəsak kwanay, mi i jan anan 'am ata anà dō su kon azar aya awan. ⁴⁷ Bahay a manay a jan umo nə matanan, a wa:

“Nə dəfak iken jiyjay sə dəvan anà dō su kon ahay fok.

* 13:33 Ca pə Jabuura 2.7. † 13:34 Ca pə Esaaya 55.3. 1.5. * 13:47 Ca pə Esaaya 49.6.

‡ 13:35 Ca pə Jabuura 16.10. § 13:41 Ca pə Habakuk

Ki tēra dō sē dākan anan cāved sa tam anā dō sē daliyugo ahay kwa aha fok.*»

⁴⁸ Do su kon a azar ataya tē slāne 'am ataya cāna, tē taslay anan mivēl, tē hēran nga anā Mbērom lele anga 'am anahan. Do a mē walay aya saa njad sifa sa ndav bay ataya fok, tinen tē dēfak nga pē Yesu.

⁴⁹ Lēbara ana Bahay Yesu a ta 'am kwa aha pē daliyugo ata awan. ⁵⁰ Aya ēna, bahay sē Yahuda ahay tē buwtay anan mivēl su dō mēduwen aya ā wulen su doh ata inde, pi zek tē uwar zlile aya sē hēran nga anā Mbērom aday tinen Yahuda ahay bay ataya awan. Tē dazlan sa ga anan alay tē atē Pol tē Barnabas, tē rēzlay atan ahay ū kon a tinen wa. ⁵¹ Matanan kutok, atē Pol tē Barnabas tē bēzlam anan morbodok sē yugo pē saray a tinen ahay wa. Ta zla way a tinen ā wulen su doh sē Ikoniya. ⁵² Njavar a Yesu ahay ā Antakiya sē Pisidiya ite tē taslak mivēl bayak a, tinen ma rah Apasay Cāncan aya fok.

14

Atē Pol tē Barnabas tē wazay ā Ikoniya

¹ A wulen su doh sē Ikoniya, atē Pol tē Barnabas ta zla ū doh sē wazay ana Yahuda ahay, tē wazay kawa ana tinen sē kukwa ata re. Yahuda ahay pi zek tu dō su kon azar aya bayak a tē dēfak nga pē Yesu anga wazo a tinen ata awan. ² ēna Yahuda azar aya ite ta ngam sa daf apan nga a itēbay. Tē buwtay anan mivēl su dō su kon azar ataya aday tā nan idē anā dō sa daf nga pē Yesu ataya awan. ³ Atē Pol tē Barnabas tē njahak ā man ata nē mēnjōek bay, tē dākay anan 'am a Bahay Yesu nē mēnjōna zlawan. Winen a dūkwēn kē varak atan mēgala sa ga way masuwayan aya sē dākay anan nē way a tinen sē dākay anan pē sumor a Mbērom sa gan anā dō ahay nā, dīdek awan. ⁴ Do sē wulen su doh ahay fok tē gēzlak zek day ahay cew anga 'am a tinen ataya awan: Do a ēngal ta zla ta day su dō maslan ahay, azar aya ite ta zla ta day sē Yahuda ahay.

⁵ Matanan kutok, dō su kon azar aya pi zek tē Yahuda ahay tē mēced a tinen aya fok, tē pēlay wurwer sa ga atan alay tu dō

maslan ahay ta sa tar atan tu kon. ⁶ Do maslan ahay tē slāne cāna, ta haw way a tinen ū kon sē Likoniya, ta zla ā wulen su doh sē Listēra aday ā Derbe, aday ta man ataya fok. ⁷ A man ataya dūkwēn tē pērahak anan azar sē wazay anan lēbara mugom awan.

Atē Pol tē Barnabas tē wazay ā Listēra

⁸ A wulen su doh sē Listēra ata awan, dōwan a inde saray anahan ahay cew maya ma mac aya awan. Winen vēdal a kwa sē wahay anahan, kula kē zlak tē saray anahan ahay itēbay. ⁹ Winen nā, winen apan i slāne wazo ana Pol. Pol a zēzor anan, a canan anā adaf nga anahan ata nā, i mbar anan. ¹⁰ Anga nan, a jan tē mēgalak a, a wa: «Slabak, tavay!» Dōwan ata a slabak hērom, a dazlan sa zla tē saray anahan ahay kutok.

¹¹ Do ahay tē canan anā way ana Pol a sa ga ata nā, tē dazlan sa zlah ta 'am a tinen Likoniya ahay, ta wa: «Mbērom ahay tē tērak kawa dō zēnzen aya, aday ta nak āga mēnuko!» ¹² Barnabas nā, ta wa winen nē Zewus, Pol dūkwēn ta wa winen nē Hermes, anga sa taa ja 'am nē winen.* ¹³ Doh sē pēra a tinen anga Zewus ata nā, ma han a nē zad tē wulen su doh. Do sē gēdan dūngo anā way anga Zewus ata, a gēbay ahay guson sa sla ahay, a pak patan daslam sē way mē vērez aya, a nay anan pē mēsudoh sē wulen su doh ata awan. Tinen pē kērtēk a tē dō ahay, a nan atan sē waslan way anā dō maslan ahay.

¹⁴ Atē Pol tē Barnabas tē slāne sa jēka ti varan atan way matanan ata nā, tē ngēraw anan zana ahay pi zek wa, ta haw way a tinen ā wulen sē dō ahay inde, tē azlah awan, ta wa: ¹⁵ «Kwanay dō ahay, ki gen matanan nā, angamaw? Manay dūkwēn dō zēnzen aya kawa kwanay. Ma nay ahay nē sē dākak ikwēn anan nē lēbara mugom awan, aday kē mbēsiken sa ga pēra kēriya ataya, kē tēmihēn Mbērom bahay sē sifa ata awan, winen dō sē ndakay bagēbaga mburom, tē daliyugo, tē bēlay ahay, aday tē way a uda ataya tēke fok. ¹⁶ Kwakwa ata nā, kē mbēsakak anan dō su kon azar aya tē pērahan azar anā way sē mivēl a tinen

* **14:12** Pē Gērek ahay nā, Zewus winen bahay sē mbērom ahay, aday Hermes ite nā, dō maslan a tinen pē cakay sē mbērom a tinen ahay.

ahay. ¹⁷ Kwa matanan ata dukwen, winen apan i ka zek ti mer su way anahan lele aya awan. Winen apan i gak uko iven. A nah anan way ahay tē alay awan. A varak uko way sa pa. A taslak uko anan mivel.» ¹⁸ Ta 'am ataya dukwen, kà dak anan 'am anà atē Pol tē Barnabas sē gafan 'am anà man su dō a sē waslan atan way kawa tinen mbərom ahay ata hwiya.

¹⁹ Yahuda azar aya ta nay ahay nà, kwa à wulen su doh sē Antakiya sē Pisidiya wa tē wulen su doh sē Ikoniya wa. Tē pəkan 'am anà man su dō awan, aday ta tar anan Pol tu kon. Tē ngəza anan Pol à wulen su doh wa, a ga patan nē kē məcak coy. ²⁰ Əna dō a Yesu ahay tē halay apan nga cəna, a slabak, a ma à wulen su doh asa. Ide a cəde sidew a nà, ta zla way a tinen tē Barnabas à Derbe.

Atə Pol tē Barnabas ta ma à Antakiya pə daliyugo sə Siriya asa

²¹ Atə Pol tē Barnabas tē wazay anan ləbara mugom a à Derbe, aday dō ahay bayak a tē təmahak sa daf nga pə Yesu. Pə dəba anahan a wa, ta ma a Listəra tē Ikoniya, tē Antakiya sē Pisidiya. ²² Tē varan məgala anà dō a Yesu ahay à man ataya awan, anga aday tē pərahan azar sa daf nga pə Yesu tē mivel kərtek awan. Aday ta wa: «Di zla à bahay a Mbərom nē tē dace ahay bayak awan.» ²³ A man ana dō a Yesu ahay sē halay nga ataya fok, tē dəfan atan məcəd sē egliz ahay. Ta ga sumaya, ta ga amboh, aday tē mbəsak atan à alay inde anà Bahay Yesu a tinen a sa daf apan nga ata awan.

²⁴ Tē takas pu kon sē Pisidiya wa nà, tē dəzle pə daliyugo sē Pamfiliya. ²⁵ Tē wazay anan ləbara mugom a à wulen su doh sē Perge, aday ta zla way a tinen à wulen su doh sē Ataliya. ²⁶ A Ataliya wa kutok, ta ján à kwalalan inde sa zla way a tinen à Antakiya pə daliyugo sē Siriya maza awan, man a dō ahay sē mbəsak atan à alay ana Mbərom inde, aday à gan atan sumor sa ga mer su way anahan ata awan. Mer su way ata dukwen, tē ndəvak anan kutok.

²⁷ Tē dəzle à Antakiya kutok nà, tē halan nga anà dō a Yesu ahay, tē dakan atan anan way a Mbərom sa ga tē tinen ataya fok. Ta jan atan nē Mbərom kē təbak anan cəved anà dō su kon azar aya aday tē daf nga pə

Yesu. ²⁸ Tē njahak à man ata pi zek tu dō a Yesu ahay kiya bayak awan.

15

Ahalay nga məduwen a à Urəsalima

¹ Do sē Yahudiya azar aya ta zla à Antakiya, tē dazlan sē dakan anan way anà mərak ahay, ta wa: «Kak kə gəden mədəndalas bay cəna, ki təmen bay! Si ki gəden mədəndalas kawa ana Tawrita a Musa sa ja aday.» ² Atə Pol tē Barnabas ta kad apan bala bayak a tu dō ataya, tē tere dadokdökkwe. Anga nan ta ja à wulen a tinen aya inde nà: «Waluko dō ahay, atə Pol tē Barnabas pi zek tu dō azar aya, tē zla à Urəsalima saa cəce 'am ata pu dō maslan a Yesu ahay wa tē məcəd sē egliz ahay wa aday.»

³ Anga nan kutok, dō a Yesu ahay à man ata ataya ta slan atan à Urəsalima. Tinen apan ti zla tē daliyugo sē Finikiya tē Samariya nà, ta jan anà dō a Yesu ahay nē dō su kon azar aya dukwen tē dəfak nga pə Yesu. Ləbara ata a varan atan ataslay mivel.

⁴ Atə Pol tē Barnabas tē dəzle à Urəsalima nà, dō maslan ahay tē məcəd sē egliz ahay, pi zek tu dō a Yesu ahay fok tē tēma atan. Tē təkəren atan way ana Mbərom sa ga tē tinen ataya fok. ⁵ Əna dō a Yesu ahay aday tinen Farisa ahay ata tē slabak, ta wa: «Təde, əna si dō su kon azar ataya tē ngam sa gad mədəndalas aday tē pərahan azar anà Tawrita a Musa re aday.»

⁶ Do maslan ahay pi zek tē məcəd sē egliz ahay tē halay nga, tē wudeh anan 'am ata awan. ⁷ Tē njahak pa 'am ata nē mənjoek bay, Piyer a slabak, a wa: «Mərak uno ahay, kə sənən zle lele, kwakwa nà, Mbərom kē walak nen à wulen a kwanay wa sē wazan anan ləbara anahan mugom a anà dō su kon azar aya, anga aday tē sləne anan, tē daf apan nga. ⁸ Matanan, Mbərom, dō sa san mivel sē dō ahay fok ata, a dəkay anan nē kē təmahak anan dō su kon azar ataya ta sē varan atan Apasay anahan Cəncan a, kawa anahan a sē varak uko anan anà mənuko ata re. ⁹ Mbərom nà, kē gəzlak mənuko pi zek wa itəbay. Kē pəsek atan anan ines a tinen ahay anga tē dəfak apan nga. ¹⁰ A nak ikwen sa ca mazan

pə Mbərom wa ta sə tavakan atan way ma ba kawa wita nə angamaw? Dowan inde kà mbak apan sə dəfan apan anà Tawrita ata kulibay. Kwa mənuko, kwa bije a mənuko ahay, da mbak ahay apan sə dəfan apan bay re. ¹¹ A'ay! Kawa ana Bahay a mənuko Yesu sa gak uko sumor aday sa tam ata nà, tinen dukwen ti tam nə anga sumor anahan ata re.»

¹² Pə dəba anahan a wa, man su dō fok a njahay təttemtemme sə sləne way ana atə Barnabas tə Pol sa jan atan ata awan. Tə sləne way ana Mbərom sa ga masuwayan aya tu dō maslan ataya à wulen su dō su kon azar aya ata awan.

¹³ Ta ndav anan sə taker 'am ata cəna, Yakuba a slabak ite, a wa: «Mərak uno ahay, pəken sləmay lele. ¹⁴ Həna Simon Piyer a jak uko nə Mbərom kə dazlak anan sa gan nga anà dō sə daliyugo ahay ta sə walay dō ahay à wulen a tinen wa sə təra anan dō anahan aya awan. ¹⁵ Dō maja'am a Mbərom ahay tə vinde kawa winen ata awan, ta wa:

¹⁶ «Mbərom Fetek a wa:

Pə dəba wa ni may ahay, ni han anan doh ana bahay Dawuda ma mbazl ata awan.

Kwa kə tərak rəgay coy dəp nà, ni ndakay anan asa.

¹⁷ Matanan, dō azar aya fok, dō su kon azar aya nen sə walay atan sə təra dō uno ahay ataya fok, ti pəlay nen.*

¹⁸ Həna anan nà, 'am uno awan, nen Mbərom Fetek dō sa kay anan way ata kwakwa.»

¹⁹ Yakuba a ja asa, a wa: «Pi nen nà, dē wawan nga anà dō su kon azar aya sə mbəda 'am pə Mbərom ataya bay. ²⁰ Suwan sə vinden atan ayak nà, tã pa way mənjadak aya mə varan a anà pəra ahay ata bay, tã ján uho bay, tã rac sluwed sə way mə ngərew angərew ataya bay, tã sləba mez bay re.† ²¹ Anga Tawrita a Musa nà, dō ahay tinen apan ti wazay anan kwa həna kabay à wulen su doh ahay fok, hus ahay həna bidaw? Tinen apan ti jinge anan ù doh sə wazay ahay pə luvon sa man uda fok re.»

Ta slan derewel anà dō a Yesu ahay aday tinen dō su kon azar aya ata kutok

²² Pə dəba anahan a wa, dō maslan ahay tə maced sə egliz ahay tu dō a Yesu ahay fok, ta ban 'am sə walay dō ahay à wulen a tinen wa sa slan atan à Antakiya pə kərtek a tatə Pol tə Barnabas. Tə gəba Yudas inde, tə ngaman Barsabas re, tinen tə Silas, tinen dō tə mazlaḅ aya à wulen su dō ana Yesu ahay inde. ²³ Ta slan atan tə derewel à alay inde. Derewel ata a ja nà:

«Manay dō maslan ahay, tə maced sə egliz ahay, mərak a kwanay ahay, ma jak ikwen ayak 'am anà kwanay mə təra dō a Yesu aya à wulen su dō su kon azar aya aday mə njahay aya à Antakiya tə Siriya tə Silikiya ataya awan.

²⁴ «Mə slənek dō a manay ahay inde ta zlak ayak àga kwanay, tə vawak ikwen nga ta 'am a tinen ahay bayak awan. Əna, manay sə slənak atan ayak bay. ²⁵ Anga nan, mə halay nga, mə walay dō ahay, mi slənak atan ayak àga kwanay kutok. Ti zlak ayak tatə Barnabas tə Pol, car a manay ahay. ²⁶ Tinen nà, tə zukwa lize anan sifa a tinen anga sləmay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu. ²⁷ Anga nan, mə slənak ikwen ayak atə Yudas tə Silas, ti jak ikwen nə way a manay sə vindek ikwen ayak həna ataya kərtek awan.

²⁸ «Kà zlak anan à nga anà Apasay Cəncan a aday anà manay a re, mə zəgahak ikwen anan apan awan maza bay, si 'am a həna anaya awan: ²⁹ Kə rəcen sluwed sə way mə waslan a anà pəra ahay bay, kə sləben mez bay, kə rəcen sluwed sə way mə ngərew a angərew bay, kə jənen uho bay re. Kə mbəsiken way ataya nà, ki gen way lele aya awan.

«Njihen zay!»

³⁰ Ta slan anan dō ataya, ta zla à Antakiya kutok. Tə dəzle à man ata cəna, tə halan nga anà dō a Yesu ahay, tə varan atan anan derewel a sə manan kutok. ³¹ Tə jinge anan derewel ata cəna, a varan atan ataslay mivel bayan a, anga kə varak atan məgala bayak a re. ³² Atə Yudas tə Silas ta jan atan 'am sa man atan zek ahay bayak a, tə varak atan məgala lele, bina tinen dō maja'am a Mbərom ahay.

* 15:17 Ca pə Amos 9.11-12. † 15:20 Ca pə Farillaaji Lewinjko'en 18.6-18, 17.10-16.

³³ Tə njahay à man ata zərat lele nà, dō a Yesu ahay tə lagay atan, aday ta jan atan nə tē dəzle tə zay. Ta ma à man ana dō sə slənay atan ataya awan. [³⁴ Əna Silas ite nà, a njahay à man ata awan.]

³⁵ Aya əna, atə Pol tə Barnabas ite, tə njahay à Antakiya. Tinen pə kərtek a tu dō a Yesu azar aya tə dakan atan anan aday tə wazan atan anan 'am a Bahay a mənuko Yesu.

Atə Pol tə Barnabas tə gəzla nga

³⁶ A njahay pə dəba wa mənjoek nà, Pol a jan anà Barnabas, a wa: «Muko saa cay pə mərak a mənuko sə dakan atan anan ahay 'am ana Bahay a mənuko Yesu ataya awan, tə njahay həna kəkəməw.» ³⁷ 'Am ata a zlan à nga anà Barnabas, aday a nan tē japay tə Yuhana sə ngaman Markus ata awan, ³⁸ Əna Pol ite nà, a nan sə japay tə Markus sabay, anga winen kə mbəsakak atan à Pamfiliya, kə ndəvak anan mer su way a tinen sa ga ata bay. ³⁹ 'Am ata kə zlak atan pi zek sabay, tə gəzla nga. Barnabas a gəba Markus, ta zla à Kiprus tə kwalalan. ⁴⁰ Pol ite a gəba Silas, ta zla way a tinen. Mərak ahay ta ga amboh anga tinen aday Bahay Mbərom à pərahan azar sa gan atan sumor anahan. ⁴¹ Pol a zla tə daliyugo sə Siriya tə Silikiya, a varan məgala anà dō a Yesu ahay à man ataya awan.

16

Pol a gəba anan Timote à japay tə tinen

¹ Atə Pol ta zla à wulen su doh sə Derbe, aday tə dəzle à Listəra kutok. Njavar a Yesu a inde à man ata tə ngaman Timote. May anahan a dukwen dō a Yesu a re, winen Yahuda ahay, aday bəbay anahan ite nə Gərek ahay. ² Mərak ahay fok a Listəra tə Ikoniya tə həran nga anà Timote cəvedabay. ³ A nan anà Pol sə gəba anan à alay. Anga nan, a gəba anan, aday a gəfan mədəndalas. A ga matanan nà, anga Yahuda ahay à man ata tē təma anan, bina dō sa man ataya fok ta san zle, bəbay ana Timote nə Gərek ahay. ⁴ A man aya aday ta zlak ata cəna, ta jan way ana dō maslan ahay pi zek tə məced sə egliz ahay à Urəsəlima sa jan anà dō ahay ataya awan, ta wa tē pərahan azar anà way ataya nə lele.

⁵ Anga nan kutok, dō a Yesu ahay tə njadak məgala, abaslay a tinen a ma nga sə zəga pa 'am pa 'am.

Cəen a zuban anà Pol

⁶ Apasay Cəncan a a gafan 'am anà atə Pol tu dō anahan ahay sə dakay anan 'am a Mbərom pə daliyugo sə Aziya. Anga nan, ta zla tə daliyugo sə Firigiya tə Galatiya. ⁷ Tə dəzle pə magaga sə daliyugo sə Misiya nà, ta gan may sa zla tə daliyugo sə Bitiniya, əna Apasay a Yesu kə mbəsakak atan cəved a bay. ⁸ Anga nan, ta zla tə daliyugo sə Misiya, tə dazay à wulen su doh sə Təruwas.

⁹ Sə luvon ata kutok, cəen a zuban anà Pol, a canan anà dō sə Makedoniya a inde mə tavay awan, a jan: «Kem, hayak à Makedoniya ite, kà naa man umo zek.» ¹⁰ Pə dəba ana cəen sə zuban ata wa nà, mə lavay zek sa zla pə daliyugo sə Makedoniya ata kutok, anga mə sənək, Mbərom kə ngamak umo saa dakan anan ləbara anahan mu-gom a anà dō sa man ataya awan.

Lidiya a təma sa dəf nga pə Yesu à Filipi

¹¹ Ma ján à kwalalan inde à Təruwas, ma zla anan à Somotoras. Sidew a dukwen, ma zla à Niyapolis. ¹² A man ata wa kutok, ma zla à Filipi, wulen su doh a à day sə daliyugo sə Makedoniya mama'am a inde, man sə njahay sə Ruma ahay. Mə njahak à man ata dukwen, luvon ahay bayak a mənjoek. ¹³ Pə luvon sa man uda awan, ma zla à wulen su doh wa, ma zla pa 'am zylinder, anga a ga pumo nà, Yahuda ahay ti ga amboh nə à man ataya awan. Mə njahay, ma kad bala pi zek tə uwar ahay mə halay nga aya à man ata awan.

¹⁴ A wulen a tinen wa nà, uwar a inde tə ngaman Lidiya, a nay à wulen su doh sə Tiyatira wa. A sukom anan way tə zana dəzdəz aya awan. Winen nà, a taa həran nga anà Mbərom. Winen apan i pak sləmay pə wazo a Pol, aday Bahay a mənuko a təban anan mivel anahan, a təma 'am ana Pol sa ja ata awan. ¹⁵ Winen tu dō su doh anahan ahay fok ta ga baptisma. Aday a jan umo: «Kak ki cen upo kawa nə dəfak nga pə Bahay a mənuko tə didem a nà, hayak ikwen ahay, njihen əga nen awan.» A gan umo bəlaray sa zla əga winen nə matanan.

Ta ban anan atə Pol tə Silas à dangay

¹⁶ Pə luvon a inde, manay apan mi zla à man sa ga amboh, mə zlangay tə bile a inde dəna awan. Apasay lelibay a à winen inde. Anga nan, a mba apan sa san way saa təra pa 'am ataya awan. Do sə lavan nga anà dəna ata ataya tə njadak anan dala ti mer su way anahan ata nə bayak awan.

¹⁷ Dəna ata winen apan i pərahan umo azar tə azlah a, a wa: «Do a anaya nà, tinen do si mer su way ana Mbərom sə bagəbaga mburom ahay! Ti jak ikwen cəved aday Mbərom i tam kwanay ata awan.» ¹⁸ Winen apan i ja matanan luvon bayak awan.

Coy a cəban anà Pol, a mbəda 'am pə dəna ata, a jan anà apasay lelibay ata, a wa: «Tə sləmay ana Yesu Almasihu, hayak à dəna a anan wa!» Cəna, apasay ata a zləray à winen wa.

¹⁹ Do sə lavan nga anà dəna ata ataya ta ca apan nə ti njad wa dala sabay nà, ta ban anan atə Pol tə Silas, tə ngəza atan tə wulen su doh ata à man sə sariya. ²⁰ Ta zla atan pa 'am su do sa ga sariya ahay, ta wa: «Do anaya nə tinen Yahuda ahay, tinen apan ti slabak anan 'am ahay à wulen su doh a manay. ²¹ Tinen apan ti dakay anan way sa zla pi zek tə pəra a manay ahay bay ataya awan. Mənuko nə Ruma ahay, dī mba apan sə pərahan azar anà pəra a tinen ahay bay!»

²² Man su do a a halay nga sə japay pə atə Pol tə Silas. Do sa ga sariya ataya ta jan anà suje ahay tē culok patan wa zana, aday tē ndaḅay atan. ²³ Tə ndaḅay atan bayak a lele nà, ta zla atan à dangay. Ta jan anà do sa ba patan ata nà: «Ba atan nə lele.» ²⁴ A sləne matanan cəna, a zla atan ù doh sə dangay à mamasl ata awan, a ban atan à səsile inde.

²⁵ Man luvon a ga nà, atə Pol tə Silas ta ma nga sa ga amboh ta sa ga ara sə həran nga anà Mbərom. Do sə dangay azar ataya tinen apan ti sləne re. ²⁶ Cəna, daliyugo a ɓal, aday a ɓal anan doh sə dangay ata re. Məsudoh ahay tə təḅa zek, calalaw su do a mə jaway ataya fok tə pəsak, tə guce à məndak.

²⁷ Do sa ba pə do ahay ù doh sə dangay ata a pədek. A canan anà məsudoh ahay mə təḅa aya ata cəna, a ga apan nə do sə

dangay ahay tə hawak. Anga nan, a ndahay maslalam anahan, abay i vad anan nga anahan. ²⁸ Əna Pol a təḅa 'am, a jan ayak, a wa: «Kâ gan awan i zek anak bay! Manay fok, manay inde.»

²⁹ Do sa ba pu doh sə dangay ata a cəce uko, a haw ù doh, winen apan i jəjar, a slahay pa 'am ana atə Pol tə Silas. ³⁰ Coy, a mbəsakay atan ahay uho. A cəce patan wa, a wa: «Kem, ni ga ma aday nà tam anaw?»

³¹ Ta jan kutok: «Kak kə dəfak nga pə Bahay Yesu nà, ki tam, iken tu do su doh anak ahay fok.» ³² Natiya tə təkəren atan 'am ana Bahay Yesu, winen tu do su doh anahan ahay fok. ³³ Sə luvon ata kutok, dowan a sa ba doh sə dangay ata, a may atan uho, a banan atan anan mbəlak a tinen ahay, aday kwayan'a ta gan atan baptisma tu do su doh anahan ahay nə fok. ³⁴ A zla anan atə Pol tə Silas àga winen, a varan atan way sa pa. Winen tu do su doh anahan ahay fok, tinen mə taslay mivel aya awan, anga tə dəfak nga pə Mbərom.

³⁵ Ide a cəde cəna, do sa ga sariya ahay ta slan suje ahay saa jan anà do sa ba pə do ahay ù doh sə dangay nà, à mbəsak anan atə Pol tə Silas. ³⁶ Natiya, do sa ba pu doh sə dangay a jan anà Pol, a wa: «Do sa ga sariya ahay tə slənak do ta wa nê mbəsak kwanay. Ki mben apan sa zla way a kwanay kutok. Zlen tə zay.»

³⁷ Əna Pol a jan anà suje ataya, a wa: «Tə njadak pumo ines sə awan bay, aday tə ndaḅak manay pə ide sə do ahay fok. Manay dukwen do sə Ruma ahay re! Ta dəf manay à dangay. Həna nà, a nan atan sə mbəsak manay tə akar a daw? I ga zek kula bay! Si do sa ga sariya ataya tã nay sə mbəsak manay tə alay a tinen aya awan.»

³⁸ Suje ataya ta zla, ta jan anà do sa ga sariya ataya nə atə Pol tə Silas nà, do sə Ruma ahay. Tə sləne sa jəka tinen do sə Ruma ahay ata cəna, ta ma nga pə ajəjar. ³⁹ Anga nan, ta zla à man a tinen awan, tə cəce patan wa apəse zek. Aday tə mbəsakay atan ahay à dangay wa kutok, ta sa jan atan nə tã zla à wulen su doh a tinen ata wa. ⁴⁰ Atə Pol tə Silas ta nay à dangay wa lele nà, ta zla tə àga Lidiya asa. Tə halay nga tə

mərak ahay à man ata awan, tə varan atan məgala. Ta zla way a tinen pa 'am kutok.

17

Atə Pol tə Silas ta zla à Tesaloniki

¹ Atə Pol tə Silas tə mbəsak Filipi, ta zla tə wulen su doh sə Amfipolis tə Apoloniya, tə dəzle à Tesaloniki. Doh sə wazay ana Yahuda ahay inde à man ata awan. ² Pol a zla ù doh ata awan, kawa anahan a sa taa zla kwa aha ataya re. A luvon sa man uda aya maakan nə tinen apan ti mbəda alay pa 'am sə Deftere a Mbərom tu do ataya awan. ³ Winen apan i dakan atan anan nà, Deftere a Mbərom a ja nà, si təktek Almasihu i ga dace, i mac, i slabakay à məke wa aday. Pol a wa: «Yesu a nen sa jak ikwen 'am anahan a həna ata nà, winen nə Almasihu.» ⁴ Azar su do a tinen aya nə tə təmahak 'am a tinen ata awan, tə pərahan azar anà Pol tə Silas. Matana re, Gərek ahay bayak a sə dəfan apan anà Mbərom ataya tə dəfak nga pə Yesu, tinen pə kərtek a tə uwar zlile aya awan, aday tinen mənjoek bay re.

⁵ Anga nan kutok, Yahuda ahay ta ga patan sarak. Tə halan nga anà do kəriya aya à lumo ahay wa, aday tē slabakan anan mível anà do ahay à wulen su doh inde tə abəbal awan a tinen ata awan. Yahuda ahay ta zla àga dōwan inde tə ngaman Yason, saa pəlay anan atə Pol tə Silas, aday ti zla atan uho pa 'am sə do ahay. ⁶ Əna ta ca apan nə tə njadak atan à man ata bay cəna, ta ban anan zek a Yason awan, pi zek tə mərak azar aya, ta zla atan pa 'am su do sə lavan nga anà wulen su doh ata awan. Ta zlah, ta wa: «Sə slabak anan 'am kwa aha pə daliyugo fok nə do a anaya awan. Həna, ta nak àga mənuko re. ⁷ Yason dukwen kə təmahak atan àga winen. Awan a bənan atan mbiyed ta 'am ana bahay sə Ruma bay re. Ta wa bahay sə dōwan a tinen a hinen inde tə ngaman Yesu.» ⁸ Ta 'am a tinen a matanan ataya kutok, tə jənan pə mível anà do ahay tu do sə lavan atan nga ataya təkə kutok. ⁹ Do sə lavay nga ataya ta gan bəlaray anà Yason tu do a Yesu azar ataya tē varan atan dala aday ti mbəsak atan uho tamak.*

Atə Pol tə Silas ta zla à Bereya

¹⁰ Luvon a ga cəna, do a Yesu ahay ta slan anan atə Pol tə Silas à Bereya. Tə dəzle à man ata ite nà, ta zla ù doh sə wazay ana Yahuda ahay. ¹¹ Do sə Bereya ahay nà, tinen kawa do sə Tesaloniki ahay itəbay, tinen do səkəffe aya awan. Tə rəzlek anan à nga wa sə sləne ləbara a Yesu nə bayak awan. Pə idə sə cəde fok, tinen apan ti jangay Deftere a Mbərom aday sa san wa nà, 'am a Pol a sa ja ata nə didek aya daw. ¹² Do ahay bayak a à wulen a tinen ahay wa, tə dəfak nga pə Yesu. Uwar sə Gərek ahay zlile aya bayak a pi zek tə Gərek mungol aya bayak a ta dəf nga pə Yesu.

¹³ Əna Yahuda ahay à Tesaloniki tə sləne Pol winen apan i wazay 'am a Mbərom à Bereya nà, ta nay à Bereya a re, tə dazlan sə jugwar 'am pə do ahay wa kawa àga tinen ata re. ¹⁴ Cəna, mərak ahay tə lagay anan Pol pa 'am sə bəlay məduwen ata awan, əna atə Silas tə Timote nə tə njahay à Bereya hwiya. ¹⁵ Do a sə lagay anan Pol ataya tə lagay anan hus à Atena, aday ta sa ma à Bereya kutok. Pol a jan atan nà, tē jan anà atə Silas tə Timote nə tē njadak anan ayak bəse.

Pol a wazay à wulen su doh sə Atena

¹⁶ Pol winen apan i ba anan atə Silas tə Timote à Atena. A ca apan nà, wulen su doh ata fok ma rah a tə pəra ahay bayak a cara cara. A cəban. ¹⁷ Anga nan, ta kad bala pi zek tə Yahuda ahay aday tu do su kon aya azar a sə həran nga anà Mbərom ataya ù doh sə wazay a tinen. Matanan re, kwa à lumo ahay dukwen, winen apan i kad bala tə do ahay.

¹⁸ Do ahay inde sə pərahan azar anà atətak way ana Epikuri ahay tə Sitoyiki ahay, tə kadak bala pi zek tatə Pol ata re. Azar aya ta wa: «Do sə təbəlem a anan, a ja nə ma ite anaw?» Do maza aya ite ta wa: «Izəne a ja 'am sə pəra sə mədurlon ahay!» Ta ja matanan, anga Pol winen apan i dəkay anan nə 'am a Yesu ta 'am sə aslabakay anahan à məke wa. ¹⁹ Anga nan, tə zəba anan Pol aday ta zla anan pa 'am sə do ahay à man a sə ngaman Ariyopagos ata

* 17:9 Abay dala ata nà, ti i man atan anan, əna kak ta gak ines hinen asa, dōwan i man atan anan sabay.

awan, ta wa: «A nan umo sə sləne atətək way anak a wiya ata awan. ²⁰ Azar sa 'am aya nə kula mə slənek bay. A nan umo sa san anan.» ²¹ Do sə Atena ahay pi zek tə mədurlon aya mə njahay a à man ata ataya fok, ta ga awan itəbay, si ta pak adəka nə sləmay pə way wiya aya awan, aday ti kad apan bala.

²² Natiya Pol a tavay pa 'am sə do ahay à Ariyopagos, a wa: «Kwanay Atena ahay! Na ca apan nà, kə rəzlen anan à nga wa sa ga pəra a kwanay ahay nə lele. ²³ Anga nen apan ni bar à wulen su doh a kwanay nà, nə canan à man sə pəra a kwanay ahay, aday na tan à nga anà man sə gədan dundo anà way ahay dukwen, mə vinde apan natiya: “Anga mbərom a dowan a san sləmay a bay ata awan.” Aka aday, dowan a kə həren anan nga ata, kwa à ga nə kə sənən anan bay, nen ni dəkak ikwen anan sləmay anahan a kutok.

²⁴ «Sə ndakay daliyugo pi zek tə way a uda ataya fok nə winen awan. Winen Bahay sə bagəbaga mburom tə daliyugo a təkə. A njahay ù doh su do zəzen a sa han tə alay ata bay. ²⁵ Mbərom kə gak anan may do ahay ta gan awan bay, anga sə varan sifa tə apasay a pi zek tə way azar aya anà kuwaya adəka nə winen. ²⁶ A ndakay do mama'am awan, aday tə winen kutok, a ndakay zahav sə do ahay fok. A varan atan tə njahay pə daliyugo a anan. Kwa həna kabay, kə dəkak atan magaga tə alay a sə njahay a tinen pə daliyugo a re. ²⁷ A ga matanan nà, anga aday do ahay tə pəlay anan, izəne ti njad anan ta sə tətam atətam. Əna Mbərom winen dəren tə mənuko bay. ²⁸ Anga 'am inde a wa:

“Sifa a mənuko, a bal zek a mənuko, tə anjahay a mənuko dukwen,
ta nay ahay nə à winen a wa.”

«Kawa ana do sa ga ara a kwanay sa ja dukwen, a wa:
“Mənuko dukwen, gwaslay anahan ahay.”

²⁹ «Matanan, mənuko wan ana Mbərom ahay. Aday da sa bayak sa jəka Mbərom a ga minje tə mezeze sə do ahay sə ndakay way nə tə alay a tinen aya ata bay, tinen mə ndakay aya nə sə gura, sə dala, kabay su kon. ³⁰ Mbərom kə səmak anan anà do ahay sa ga way matanan à alay a ta san 'am

anahan fan bay ata awan. Əna həna kə jak anan anà do ahay kwa aha fok tə yam pə ines a tinen ahay, tə mbəsak cəved a tinen a lelibay ataya kutok. ³¹ Anga kə dəkak luvon a aday i gan sariya tə cəved a anà daliyugo fok ata awan. Kə walak anan dowan a saa ga way ata coy. A kan anan anà do ahay ta sə slabakay anan ahay à məkə wa.»

³² Tə sləne 'am ana Pol sa ja 'am sə slabakay ahay à məkə wa ata cəna, do a azar a ta ma nga sə mbasay apan. Əna azar su do aya ite, ta wa: «A nan umo sə sləne 'am a anan pac hinen asa.» ³³ Natiya Pol a mbəsak atan, a zla way anahan. ³⁴ Aday cəkəbay do azar aya dukwen tə dəkak apan nga, tə pərahak anan azar. A wulen su do ataya nà, dowan a inde tə ngaman Diy-onisiyus, do sə Ariyopagos, tə uwar a sə ngaman Damaris ata, aday tu do azar aya kutok re.

18

Pol a wazay a Korintu

¹ Pə dəba wa cəna, Pol a slabak à Atena wa, a zla à Korintu. ² A tan ayak à nga anà dowan a inde tə ngaman Akilas, winen Yahuda ahay, tə wahay anan à Pontus. Kə njahak bayak a bay ta nay ahay tə uwar anahan Pəriskila à Italiya wa, anga bahay sə Ruma sə ngaman Kəlawdiyus ata a rəzlay anan Yahuda ahay fok à Ruma wa. Pol a zla à ga tinen, ³ tə njahay pə kərtek awan, ta nga ambar sə ndakay doh ataya pə kərtek awan, anga mer su way a tinen a nə kərtek. ⁴ Pə luvon sa man uda fok cəna, Pol a kad bala pi zek tə Yahuda ahay tə Gərek ahay ù doh sə wazay ana Yahuda ahay, anga a nan nə tə dəkak nga pə Yesu.

⁵ Atə Silas tə Timote ta nay ahay kwa à Makedoniya wa, tə dəzle à man a Pol. Matanan, Pol a mbəsak sa nga ambar, anga sa ga wazo pac pac, ta sa jan anà Yahuda ahay tə dəkak a Almasihu nə, Yesu. ⁶ Əna Yahuda ahay tə təmahak anan anan 'am anahan ata bay, ta ma nga sə gənanan. Anga nan, Pol a bəzlam anan morbodok sə zana anahan, a jan atan tə angəraz a, a wa: «Ka sak a lizen nà, 'am a pa nga a kwanay kutok, bina 'am uno sabay. Həna nà, ni wazan anà do su kon azar aya awan.»

⁷ Matanan, a mbəsak atan səfek, a zla way anahan àga dōwan a inde tē ngaman Titiyus Yustus. Dōwan ata nà, a dāfan apan anà Mbərom. Doh anahan a dūkwēn, pə cakay su doh sə wazay ana Yahuda ahay. ⁸ Kərispus, dō sə lavan nga anà doh sə wazay a tinen ata, a dāf nga pə Bahay Yesu tu dō su doh anahan aya təkē. Dō sə wulen su doh sə Korintu ahay sə sləne 'am ana Pol ataya bayak a tē dāfak nga pə Yesu, aday ta gak baptisma re.

⁹ Pə luvon a inde, Pol ma njak ahan a, cōen a zuβan. Bahay Yesu a jan nà: «Kê jəjar bay, dākay anan 'am uno hwiya, kê tacay 'am bay. ¹⁰ Nen inde tē iken. Dōwan saa vəze apak sə lamak ibay. Anga dō uno ahay inde à wulen su doh a anan bayak awan.» ¹¹ Pol a njahay à man ata ava daz tē kiya mbərka, i dākan anan 'am a Mbərom anà dō ahay.

¹² A alay Galiyo winen guverner sə daliyugo sə Akaya ata nà, Yahuda ahay tē halay nga, ta ban anan Pol, ta zla anan pa 'am sə sariya. ¹³ Ta wa: «Dōwan a anan winen apan i njak anan dō ahay aday tē həran nga anà Mbərom tē cəved a kawa ana Tawrita a mənuko sə dākay anan ata sabay!»

¹⁴ Abay Pol mə lavay zek a sa ja 'am, əna Galiyo sə dōwan ata a wa: «Yahuda ahay, abay à ga nə ines sə laman anà ngomna kabay ines a hinen nà, ni tēma 'am a kwanay, ¹⁵ əna kak kə tərak avad uway pa 'am kəriya aya, pə sləmay ahay, aday pə Tawrita a kwanay cukutok nà, gen anan sariya kawa Tawrita a kwanay a sa ja. Nen ni ga zahav sə sariya a anan bay.» ¹⁶ Natiya ta razl atan à man sə sariya wa. ¹⁷ Ta ban anan Sostenes, dō sə lavan nga anà doh sə wazay a tinen, tē ndəbay anan pa 'am sə dō ahay à man sa ga sariya. Əna kà gak anan à nga wa anà Galiyo bay.

Pol a ma à Antakiya

¹⁸ Pə dəba anahan a wa, Pol a njahay à Korintu luvon bayak awan, aday a mbəsak anan mərak ahay kutok. A zla à kwalalan inde, winen tē Pəriskila tē Akilas, ta zla à Siriya. Əna a saa ján à kwalalan inde à Kenkeriya nà, a fad anan nga pi zek

wa, anga way anahan sə mbəday apan ata awan.

¹⁹ Tē dəzle à wulen su doh sə Efesus. Pol a mbəsak anan atə Pəriskila tē Akilas à man ata awan. A zla ù doh sə wazay ana Yahuda ahay, ta kad bala sa 'am a Yesu pə kərtek awan. ²⁰ Tē cəce à njahay apan tē tinen mba, əna Pol a ngam bay. ²¹ I sa zla way anahan nà, a jan atan, a wa: «Kà zlak anan à nga anà Mbərom nà, ni i may ahay àga kwanay.» A ján à kwalalan inde, a mbəsak Efesus kutok.

²² Pol a dəzle à Kaysariya nà, a zla sa jan ahay 'am anà dō a Yesu ahay. Aday a zla way anahan à Antakiya kutok. ²³ A njahay à man ata mənəcək nà, a zla way anahan asa. A bar pə daliyugo sə Galatiya tē Firigiya, a varan məgala anà dō a Yesu ahay fok.

Apolos a wazay à Efesus tē Korintu

²⁴ Dōwan a inde tē ngaman Apolos a nay à Efesus. Winen Yahuda sə Aleksandriya ahay. A san 'am zle, a san Deftere a Mbərom zle lele. ²⁵ Kə tətakak cəved sə pərahan azar anà Bahay Yesu lele re, a wazay lele tē məgala si zek anahan a təkē, a dākay anan 'am a Yesu tē cəved a lele. Əna a san nə baptisma ana Yuhana dəkdek coy. ²⁶ Matanan kutok, a dazlan sa ja 'am mənəcəna sə jəjar ù doh sə wazay ana Yahuda ahay. Atə Pəriskila tē Akilas tē sləne anan 'am anahan ahay, aday tē gəba anan àga tinen, tē dākan anan apan cəved ana Bahay Yesu lele asa.

²⁷ Pə dəba anahan a wa, Apolos a gan may sa zla pə daliyugo sə Akaya. Dō a Yesu ahay à Efesus tē varan məgala sa zla, aday tē vinden dərəwel anà mərak a tinen ahay à man ataya awan, anga aday tē tēma anan lele. A dəzle à man ata nà, a man zek anà dō a Yesu ahay bayak a tē sumor a Mbərom sə varan ata awan. ²⁸ A vad uway tē Yahuda ahay pa 'am sə dō ahay, 'am aday Yahuda ahay tē sənək sə mbədahan apan bay. A dākan atan anan à Deftere a Mbərom inde nà, tē dīdēm a Almasihu nə Yesu.

19

Pol a wazay à Efesus

¹ A alay a Apolos winen à Korintu nà, Pol a zla tē daliyugo sə Galatiya tē Faragiya,

a dazle à wulen su doh sà Efesus. A man ata kutok, a tan à nga anà dō a Yesu ahay. ² Pol a cəce patan wa, a wa: «À kwanay sa daf nga pə Yesu ata nà, kə njiden Apasay Cəncan a daw?»

Tə mbədahan apan, ta wa: «Kula mə slənek 'am sà Apasay Cəncan a bay jiga awan.»

³ Pol a jan atan asa, a wa: «Aday kə njiden baptisma wura kəla anaw?»

Ta wa: «Ma ga nə baptisma mbala ana Yuhana.»

⁴ Pol a wa: «Baptisma ana Yuhana nà, anga sà dakay anan kə yimak pə ines anak ahay cəna coy. Yuhana a jan anà Isəra'ila ahay tã daf nga pə dōwan a saa nay ahay pə dəba anahan wa ata awan, kawa sa ja nà, Yesu.»

⁵ Tə sləne matanan cəna, tə təma sa ga baptisma tə sləmay ana Bahay Yesu kutok.

⁶ Pə dəba anahan a wa nà, Pol a dəfan atan alay pa nga, aday Apasay Cəncan a a nay patan. Tə dazlan sa ja 'am ta 'am su kon aya aday ta san bay ataya awan. Aday ta man anan 'am a Mbərom anà dō ahay kutok.

⁷ Abaslay su dō sa ga baptisma ataya nə i ga kuro nga cew.

⁸ Kiya maakan nà, Pol a taa zla ù doh sə wazay ana Yahuda ahay à Efesus à man ata awan. Winen apan i jan atan 'am sə bahay a Mbərom mənəna sə jəjar, anga a nan nə tã daf nga pə Yesu lele. ⁹ Əna dō azar a nə ta ma nga sə kuray anan nga a tinen ahay, ta ngam sə təma 'am anahan ata bay. Tinen gədek a ja 'am lelibay a pə cəved a Yesu pa 'am sə dō ahay. Anga nan kutok, Pol a ra anan dō sa daf nga pə Yesu ahay, ta zla way a tinen. Pə idə sə cəde fok, a zla sa kad bala tə dō ahay à man sə jangay ana Tiranus. ¹⁰ A taa ga nə matanan, həna ava cew. Natiya kutok, dō sə daliyugo sə Aziya ahay fok tə sləne 'am a Bahay Yesu, Yahuda ahay pi zek tu dō su kon azar aya awan.

Ləbara ana wan a Sikuwas ahay

¹¹ Matanan, Mbərom kà gak mer su way ma ga masuwayan aya nə bayak a tə alay ana Pol. ¹² Kwa zana kabay masuwar a tinen sə laman anan ayak anà zek a Pol ata nà, dō ahay ta zlan anan ayak anà dō sə dəvac a tinen ahay. Dōwan a dəvac ataya

fok tə mbərak, aday dōwan a məhərvov a gan atan ataya, apasay sə məhərvov ahay dukwen ta nak à tinen wa re.

¹³ A alay ata dukwen, Yahuda azar aya inde tinen apan ti bar sa razl apasay sə setene ahay. Aday tə təkər anan sa razl setene ahay tə sləmay a Bahay Yesu ite. Ta wa: «Ma jak tə sləmay ana Yesu a Pol sə wazay 'am anahan ata nà, hayak ahay à dōwan a anan wa!» ¹⁴ Sa ga awan ata nà, wan ana Sikuwas ahay cuwbe. Sikuwas aday nà, winen bahay sə gədan dongo anà way ahay anga Mbərom.

¹⁵ Ta ja matanan ata cəna, apasay a lelibay ata a mbədahan atan ahay apan, a wa: «Na san Yesu zle, Pol dukwen na san 'am anahan a zle re, əna kwanay nə maya anaw?» ¹⁶ Dōwan a apasay lelibay a à winen inde ata, a kad patan tə məgala, a mbasay patan, a ga patan mbəlak, a ngəraw patan wa zana a tinen ahay à məndak. Ta nay ù doh anahan wa, ta haw way a tinen.

¹⁷ Yahuda ahay pi zek tu dō su kon azar aya mə njahay aya à Efesus ata fok tə sləne 'am ata nà, mbac a slahan atan, aday dō ahay ta ma nga sə varan zlangar anà sləmay ana Bahay Yesu. ¹⁸ Dō ahay bayak a à wulen su dō a Yesu ahay ta nay, tə dakay anan way a tinen sa ga lelibay aya pa 'am sə dō ahay fok. ¹⁹ Dō sa taa ga maram ataya ta ray anan dərəwel sə maram a tinen ataya fok uho, ta vak anan pa 'am sə dō ahay. Tə baslay anan dala sə masa sə dərəwel ataya fok nà, a ga dala sə *dinar** mbulo kwa kuro dāra (50,000). ²⁰ Matanan, 'am a Bahay Yesu a ta 'am tə məgala awan təday.

Do ahay tə vəze pə Pol à Efesus

²¹ Pə dəba sə way ata wa nà, a nan à Pol sa zla à Urəsalima tə cəved sə Makedoniya tə Akaya. A wa: «Na zlak à Urəsalima nà, təktek ni zla à Ruma re.» ²² A slan dō si mer su way anahan ahay cew à Makedoniya, atə Timote tə Erastus. Aday winen a njahay pə daliyugo sə Aziya hamak.

²³ A alay ata ite, 'am məduwen a a slabak à wulen su doh sə Efesus, anga cəved sə pərahan azar anà 'am ana Bahay Yesu.

²⁴ Dōwan a inde à man ata tə ngaman

* **19:19** Dinar kərtek nà, əga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

Demetriyus, winen dō sē tēvad. A ndakay doh sē pēra a tinen a inde tē ngaman Artemis tē dala. Mer su way anahan ata a gan dādēffa anā dō anahan a sa ga mer su way pi zek ataya awan. ²⁵ A ngaman anā dō si mer su way anahan ahay pē kārtek a tu dō sē tēvad ahay fok. A jan atan, a wa: «Kwanay dō ahay, kē sēnen zle, mer su way a mēnuko a anan ata a mak uko zek. ²⁶ Kwanay a dukwen, kē cinen anan, kē slēnen way ana dōwan a sē ngaman Pol ata sa ga. A wa pēra sē dō ahay sē ndakay tē alay ataya fok nē tē tērak mērom ahay tē dīdek a bay. Dō ahay à Efesus a anan bayak awan tē tēmahak 'am anahan ata, aday pi zek mēduwen sē daliyugo sē Aziya dukwen, dō ahay tē tēmahak 'am anahan ata re. ²⁷ Kak matanan hwiya cēna, dō ahay ti i kēfey anan mer su way a mēnuko a anan. Matanan cēna coy bay re. Dō ahay ti mēsak sē varan zlangar anā doh ana Artemis, mērom a mēnuko mēduwen awan. Aday Artemis, mērom ana dō sē Aziya ahay fok tē dō ahay pē daliyugo fok sē hēran nga ata, i lize anan mazlaḅ anahan!»

²⁸ Dō ahay tē slēne wan sa 'am ata cēna, ta ga mivēl, tē dazlan sa zlah awan, ta wa: «Artemis sē Efesus ahay nā, mēduwen awan!» ²⁹ 'Am ata a ta 'am sēneh à wulen su doh inde, a slabakan anan mivēl anā dō ahay fok. Ta ban anan dō ana Pol ahay cew, atē Gayus tē Aristarkus, tinen Makedoniya ahay. Ta zla atan à man sa taa gēsle a tinen sē kukwa awan. ³⁰ Pol dukwen abay a nan sa zla à man a tinen ata re, əna dō a Yesu ahay tē gafan 'am. ³¹ Mēced sē daliyugo sē Aziya ahay, car ana Pol ahay, tinen dukwen ta slan dō saa jan nā, ā sa zla à man sē gēsle ata bay.

³² A alay ata nā, mawrasan a zlan à mivēl inde anā man su dō fok. Kuwaya a zlah nē 'am anahan cara, anga alay a van anā dō ahay a nā, ta san 'am a sē halan atan apan nga ata bay. ³³ Yahuda ahay tē gēba anan dō a tinen inde tē ngaman Aleksandire pa 'am sē dō ahay. Dō azar aya tē dakan way a sē tēra ata, aday ā jan anā dō ahay. Aleksandire a cakaf alay à mērom aday dō ahay tē pak slēmay, i jan atan anan 'am awan. ³⁴ Aya əna, man su dō a san anan sa jēka winen Yahuda ahay ata nā, a zēga

anan apan sē bēbal awan adēka. I ga way sē ler cew tinen pa 'am kārtek a: «Artemis sē Efesus ahay nā, mēduwen awan!»

³⁵ Coy kutok, sēkēreter sē wulen su doh ata a mba apan sē mbacay anan 'am ata awan, a wa: «Kwanay Efesus ahay! Kuwaya fok a san zle, wulen su doh a mēnuko Efesus nā, i ba anan doh ana Artemis, mērom mēduwen ata awan, aday i ba anan pēra sa ga anan minje tē winen a sē slahay ahay à mērom wa ata re. ³⁶ Dōwan a saa mba apan sē mēman anan way ataya nē ibay. Anga nan, guko ngatay aday, sēnen way a kwanay a saa ga ata awan. ³⁷ Dōwan a kwanay sē bēnay à man a anan ataya dukwen, tē kērak awan ù doh cēncan a wa bay, tē gēnahak anan anā mērom a mēnuko bay re. ³⁸ Kak Demetriyus tu dō anahan ahay a nan atan sa zlah pē dōwan a nā, suwan tā zla anan 'am a à man sē sariya tē alay awan. Ti tan ayak à nga anā bahay aya à man ata awan. ³⁹ Bina, kak a nak ikwen way maza cēna, haluko anan nga anā bahay ahay aday ti gak ikwen anan sariya awan. ⁴⁰ Bina, way a sē tēra biten ata nā, izēne, Ruma ahay ti ja nā, dē vēzek pē ngomna. Ata i var puko cēved sē mungok adēka, anga dī i mba apan sē dakan anan à ngomna way a sē halak uko apan nga kawa hēna anan ata bay.» ⁴¹ A ndav anan sa jan atan anan 'am ata cēna, a wa dō ahay tā ta 'am.

20

Pol a zla à Makedoniya tē Akaya

¹ 'Am ata a mbacay nga lele nā, Pol a halan nga anā dō a Yesu ahay. A man atan anan mivēl ù doh, aday a mēsak atan, a zla way anahan pē daliyugo sē Makedoniya. ² A bar pē daliyugo ata sa man anan mivēl ù doh ta 'am ahay cara cara anā dō ahay. A dēzle pē daliyugo sē Akaya kutok, ³ a njahay kiya maakan à man ata awan. Winen apan i lavay zek abay sa zla pē daliyugo sē Siriya, əna a slēne nā, Yahuda ahay ta gan may sa vad anan. Anga nan, a ma way anahan tē daliyugo sē Makedoniya. ⁴ Sa zla tatē Pol nā, Sopater wan ana Pirus, winen Bereya ahay, Aristarkus tē Sekundus, tinen Tesaloniki ahay, tatē Gayus dō sē Derbe ahay, tatē Timote,

tatə Tikikus tə Torofimus, tinen dō sə Aziya ahay. ⁵ Tinen nà, tə lahan umo pa 'am, ta saa ba manay à Təruwas. ⁶ Manay nà, ma zla à Filipi wa pə dəba sə azar uko sə Pasəka ata wa, saa ján à kwalalan inde. A ga luvon dāra nà, ma njad atan à Təruwas a kutok. Mə njahay à man ata lumo pam.

Pol a zla à Təruwas

⁷ Pac sə sime suko a nà, mə halay nga sa pa way sa pa cəncan awan, aday Pol winen apan i jan 'am anà dō ahay. Kə njahak apan nə hus à man luvon, anga sidew a nà, a nan sa zla way anahan. ⁸ U doh a manay sə halay uda nga ata nà, lalam ahay uda nə bayak awan. ⁹ Wan a inde njavar a tə ngaman Ewtike, mə njahay a à mufəlok su doh ata awan. Pol winen apan i tətakan anan way anà dō ahay hwiya, aday Ewtike sə maka a ya nga, a dangwaz, a slahay ahay à məndak kwa ahay à sewene ata wa. Tə gəba anan nà, winen ma mac awan. ¹⁰ Pol a dazay ahay, a cakaf anan, a ban anan pi zek anahan həmbok, a wa: «Kə jilen awan bay, winen tə sifa awan!» ¹¹ Aday a ján, a ma ù doh a mə cərazl ata re, a gəzla anan pen aday ta pa kutok. Ta kad bala pi zek hus ana pac sə sləray ahay. Pol a zla way anahan kutok. ¹² Wan a njavar ata nà, dō ahay tə lagay anan agay, winen tə sifa a zay. Way ata kə taslak atan anan mivel bayak awan.

Pol a zla à Miletus

¹³ Pə dəba anahan a wa nà, ma zla way a manay. Ma ján à kwalalan inde sa zla à Asos. Əna Pol a jan umo nə má lah, anga a nan sa zla nə tə cəved sə dədala. ¹⁴ A bənak ayak manay à Asos nà, mə gəba anan tə manay à kwalalan inde, ma zla jiya à Mitilen. ¹⁵ Mə slabak à man ata wa tə kwalalan sidew awan, mə dəzle bəse tə Kiyos. A njahay luvon kərtek nà, mə dəzle à Samos. A njahay luvon kərtek asa cəna, mə dəzle à Miletus kutok. ¹⁶ A nan anà Pol sə tavay à Efesus bay, anga a nan sə njahay bayak a pə daliyugo sə Aziya sabay. A zla tə guzlgozl a anga a nan sə dəzle à Urəsalima aday ti sa ga azar uko sə Pentekosta, kak i ga zek nà, na.

Pol a jan 'am anà Efesus ahay

¹⁷ A Miletus wa, Pol a slənay ahay dō ahay saa ngaman ayak anà məcəd sə egliz ahay à Efesus wa. ¹⁸ Tə dəzley ahay pə cakay ana Pol cəna, a jan atan 'am, a wa: «Kə sənən zle, nə njahay tə kwanay à alay a nen əga kwanay ata nə kəkəməw, kwa anuno sa nay ahay pə daliyugo sə Aziya a anan. ¹⁹ Na gan mer su way anà Bahay a mənuko nà, nen mə nahay nga awan, tə ide sə ayam awan, aday à dəcə ahay inde, anga Yahuda ahay tə pəlak su go sədək. ²⁰ Kə sənən zle, à wazo uno ahay inde fok, nə dəkək pikwen wa awan bay. Kak way sa mak ikwen zek inde nà, na jak ikwen anan coy. Nə tətakak ikwen anan way ahay pa 'am sə dō ahay, aday à gulom su doh a kwanay ahay re. ²¹ Nə dəkək anan anan ləbara a Yesu anà Yahuda ahay, anà dō su kon azar aya tinen Yahuda ahay itəbay ataya re. Na jan anà dō ahay fok, yimen pə ines a kwanay, mbədihen 'am pə Mbərom, aday dəfen nga pə Bahay Yesu.

²² «Həna nen apan ni zla way uno à Urəsalima. Su go bəlaray sa zla à man ata nə Apasay Cəncan awan. Na san way a saa təro à Urəsalima ata bay. ²³ Way inde kərtek na san cəna, kwa ni zla aha fok dəkwen, Apasay Cəncan a u jo nà, dəcə ahay inde ti to nga, aday ni pa dangay re. ²⁴ Əna, kwa ə ga nə nə məcək, kwa ə ga nə nen tə sifa awan, pi nen a nə way kərtek awan. Kak nə ndəvak anan mer su way a Bahay Yesu sə vuro anan ata nà, coy. Mer su way ana Bahay Yesu a sə ngumo apan ata nà, sə dəkək anan ləbara sə sumor a Mbərom sa gan anà dō ahay ata awan.

²⁵ «Sənən anan, nə bərak à wulen a kwanay, nə dəkək anan ləbara sə bahay a Mbərom, əna həna ki i cinen uno kula sabay. ²⁶ Anga nan kutok, ni jak ikwen həna biten tə məgala si zek uno a təkə nà: Na gak anan way nen sa mba apan ata anga aday kə njidən sifa sa ndav bay ata awan. Kak dōwan inde kə dəkək nga pə Yesu bay nà, wita 'am uno sabay. ²⁷ Abay na jak ikwen anan way a Mbərom sa gan may nà jak ikwen anan ata nə fok, nə dəkək pikwen wa awan bay. ²⁸ Gen anan nga i zek ahay lele, aday gen anan nga anà dō a Yesu ahay Apasay Cəncan a sə varak ikwen sa gan nga ataya awan re. Təren dō sa

gan nga anà dō a Yesu ahay fok, dō anahan a sa tam atan ti mez anahan ataya awan. ²⁹ Anga na san zle, na sak a zla way uno nà, dō sə sədœk ahay inde, ti nay à wulen a kwanay saa bənan mbiyed anà dō a Yesu ahay. ³⁰ Aday, kwa à mamasl a kwanay ahay inde dukwen, dō ahay inde ti ra zek sə mbəda anan didek a Mbərom aday dō a Yesu ahay tē pərahan atan azar. ³¹ Anga nan, ben, gen anan nga anà zek ahay lele. Aday sənən apan, ava maakan nà, luvon tē ipec, nen apan ni dākak ikwen anan way nà, mənjanə sa man uda awan. Na mak ikwen zek tē ide sə ayam awan.

³² «Ni mbəsakan kwanay à alay inde hənə anà Mbərom aday anà sumor sa 'am anahan. 'Am ata dukwen, məgala anahan inde sa har kwanay, aday sa mak ikwen zek sə njahay à man anahan sə lavan anan zek anà dō anahan ahay fok ata awan. ³³ Na gak anan may anà dala kabay gura kabay zana pə dowan wa bay. ³⁴ Kwanay a kə sənən zle coy re, na gak mer su way aday ma saa njad way sa pa, nen tu dō uno ahay fok. ³⁵ Pac pac, na taa dākak ikwen anan nà, lele sa ga mer su way matanan aday sa man zek anà dō ma va alay i zek aya hwiya. Aday dukwen, bayiken pə way ana Bahay Yesu sa ja, a wa: “Ataslay mível ana dō sa var way a zalay ataslay mível ana dō sə təma way” ata awan.»

³⁶ Pol a ndav anan 'am anahan sa ja nà, a dukwe gərmec, aday a ga amboh tu dō ataya fok. ³⁷ Natiya, tinen a fok ta ma nga pə ayam, ta sa ban anan Pol həmbok həmbok. ³⁸ Sə cəban atan jiya nà, anga a jan atan, a wa: «Ki i cinen uno kula sabay.» Tē lagay anan hus à man sə kwalalan anahan saa ján uda ata awan.

21

Pol a zla à Urəsalima

¹ Mə mbəsak anan məcəd sə egliz sə Efesus ahay cəna, ma ján à kwalalan inde, ma zla way a manay à Kos. Sidew anahan a dukwen mə dəzle à Rodes, aday mə slabak à man ata wa sa zla à Patara. ² Ma tan à nga anà kwalalan a inde i zla ù kon sə Finikiya, ma ján uda, ma zla kutok. ³ Ma zla əngal

nà, mə canan ayak anà Kiprus ta day sə alay gula. Ma ndav anan azla a manay pə daliyugo sə Siriya, à wulen su doh sə Tirus, anga ti i dazay anan way sə kwalalan ahay dukwen à man ata awan. ⁴ Mə pəlay anan dō a Yesu ahay à man ata wa, mə njahay pə kərtek a lumokərtek. Ta jan anà Pol nà: «Kā zla à Urəsalima bay!» anga Apasay Cəncan a kə dākak atan anan.

⁵ Pə dəba sə lumokə ata wa nà, ma man pa 'am anà abar a manay. Dō ahay fok tē lagay manay hus ahay à wulen su doh wa, tinen pə kərtek a tē uwar a tinen ahay, tē gwaslay a tinen ahay fok. Mə dəzle pa 'am sə bəlay nà, mə dukwe gərmec sa ga amboh. ⁶ Pə dəba wa nà, mə gəzla nga. Tinen ta ma agay, manay ite, ma ján à kwalalan inde.

⁷ Azla a manay tē kwalalan a ndav nà, à manay sa zla à Tirus wa hus à Potolimayis. A man ata dukwen, mə njahay hway sa jan 'am anà mərak ahay. ⁸ Sidew a nà, ma man pa 'am anà azla a manay, aday ma saa dəzle à Kaysariya. Ma zla à ga Filip, dō sə dākay anan ləbara mugom ata awan, mə njahay à ga winen kutok. Filip ata nà, dō kərtek à wulen su dō a cuwəe tinen sə walay atan à Urəsalima wa ata awan.* ⁹ Dəna a Filip ahay inde fudō, ta zlak à mbaz fan bay, tinen ta taa man anan 'am a Mbərom anà dō ahay. ¹⁰ Mə njahak à man ata nə luvon ahay bayak a, aday dō maja'am a Mbərom a inde tē ngaman Agabus, a nay ahay à Yahudiya wa, ¹¹ saa cak ayak pumo. A gəba way sə juwad zek ana Pol, a jaway anan alay anahan tē saray a təke, a wa: «Apasay Cəncan a a ja nà: “A Urəsalima nə bahay sə Yahuda ahay ti jaway anan bahay nga sə way a anan nə kətanən. Ti varən anan à alay inde anà dō su kon azar aya Yahuda ahay bay ataya awan.”»

¹² Mə sləne matanan cəna, manay tē mərak sa man ata ataya fok, ma jan anà Pol nà: «Kem, kā zla à Urəsalima bay.»

¹³ A mbədahan umo apan nà: «Kə yimen nə maw? A nak ikwen sə slahay puno mível daw? Nen mə lavay zek a sə jaway aday kwa sa mac à Urəsalima anga sləmay ana Bahay Yesu.»

* 21:8 Ca pə Mer su way ahay 6.1-6.

¹⁴Ma mbak apan sə kadan nga bay. Anga nan, mə mbəsak anan 'am ata awan. Ma ja, ma wa: «Bahay Yesu á lavay dala anahan a kawa sa gan may.»

¹⁵Pə dəba sə nahay wa mənjoek cəna, mə lavay zek aday ma zla à Urəsalima a kutok. ¹⁶Do a Yesu ahay sə wulen su doh sə Kaysariya azar ataya tə lagay manay à Urəsalima, àga dowan a inde tə ngaman Mənason, winen Kiprus ahay. Winen dukwen do ana Yesu a kwakwa. Mə nahay nə àga winen awan.

Azlangay ana atə Pol tə məced sə egliz sə Urəsalima ahay

¹⁷Mə dazle à Urəsalima cəna, mərak ahay tə təma manay tə ataslay mivél awan. ¹⁸Sidew a nə, ma zla tatə Pol àga Yakuba. Məced sə egliz ahay fok mə halay nga aya àga winen. ¹⁹Pol a jan atan 'am, aday a dakan atan anan way a Mbərom sa ga tə winen àga do su kon azar aya aday tinen Yahuda ahay itəbay ataya dəc dəc fok.

²⁰Tə sləne cəna, tə həran anan nga anə Mbərom. Aday ta jan anə Pol, ta wa: «Mərak, kə canak anan anə way a sa ga à man a anan ata bidaw? A wulen sə Yahuda ahay, do ahay dəbu dəbu bayak a tə dəfak nga pə Yesu, aday tinen a fok tə pərahan azar anə Tawrita lele. ²¹Tə sləne nə, iken apan ki dakan anan way anə Yahuda mə njahay aya à wulen su do su kon a azar aya nə tē mbəsak sə pərahan azar anə Tawrita ana Musa. Aday ta wa, ka jan atan nə, tē gədan atan mədəndalas anə gwaslay ahay bay, tē pərahan azar anə atətək way sə Yahuda ahay sabay. ²²Guko nə kəkəməw? Bina, ti i sləne ka nak ahay. ²³Way a mi jak həna ata nə, ga anan! Do ahay inde à man a anan fudo, tə zlapak anan anə Mbərom. ²⁴Ti zla saa ndav anan ambaday a tinen a sə zlapan anə Mbərom ata nə, zlen pə kərtek awan, aday təren cəncan aya pə kərtek awan. Hamay anan dala a tinen anga aday tē mba apan sa fađ nga. Ka gak anan matanan acəkan nə, do ahay fok ti san, way a tinen a sə sləne apak ata fok, mungwalay, bina iken a dukwen, kə pərahan azar anə Tawrita a Musa a lele re. ²⁵Əna anə do sa daf nga pə Yesu à wulen su do su kon azar ataya nə, mə slənak derewel

sa jan atan ayak nə, tē saa rac sluwed sə pəra bay, tē saa sləba mez bay, tē saa rac sluwed su way mə ngərew angərew bay, tē saa ján uho bay re.»

²⁶Anga nan kutok, Pol a ga kawa ana tinen sa jan ata awan. Sidew a cəna, ta zla tu do ataya awan anga sə təra cəncan aya pa 'am a Mbərom. A zla u doh sə mazlađ a Mbərom, a jan anə do sə gədan dundo à way ahay luvon a aday ti təra do cəncan aya coy aday kuwaya i varan way à Mbərom re ata awan.

Ta ban anan Pol

²⁷Luvon cuwbe a sə təra cəncan a pa 'am a Mbərom ataya tinen apan ti sa ndav bəse, Yahuda sə daliyugo sə Aziya ahay tə canan anə Pol u doh sə mazlađ a Mbərom. Tə pəkan 'am anə do ahay fok aday tē ban anan. ²⁸Ta zlah, ta wa: «Isəra'ila ahay, men umo zek! Dowan a anan nə, winen do sa bar kwa ta sə wura sa jan anə do ahay, Isəra'ila ahay, Tawrita a Musa, doh sə mazlađ a Mbərom fok kə tərək awan kəriya ata awan. Aday həna dukwen, gədek a ray ahay Gərek ahay u doh sə mazlađ a Mbərom, kə gak mənjadak pa man cəncan a həna anan.» ²⁹Ta ja 'am ata nə, anga tə canak anan anə atə Pol tə Torofimus, Efesus ahay, winen à Urəsalima à man ata awan. A ga patan dukwen, Pol kə zlak anan u doh sə mazlađ a Mbərom re.

³⁰Təday 'am ata a ta 'am à wulen su doh ata fok, do ahay tə haway ahay à man ana Pol. Ta ban anan, tə ngəzahay anan u doh sə mazlađ a Mbərom wa. Cəna, tə tacay anan məsudoh aya awan. ³¹Abay a nan anə man su do a nə sa vad anan Pol à məke, əna ba ləbara ata kə dəzlek anan à sləmay inde anə bahay nga sə suje sə Ruma ahay, ta jan, ta wa: «Wulen su doh sə Urəsalima fok, kə nəsek!» ³²Cəna, bəse bahay nga sə suje ata a ra suje ahay tə bahay a tinen ahay, ta haw à man ata awan. Do ahay tə canan anə suje ahay tə bahay nga a tinen a təkə cəna, tə mbəsak sa vad anan Pol.

³³Bahay nga sə suje ata a hədek pə cakay ana Pol, a ban anan, a jan anə suje anahan ahay nə tē jaway anan tə calalaw ahay cew. Aday a cəce patan wa, a wa: «Winen wayaw? A ga məw?» ³⁴Do ahay fok ta ja 'am aya nə so. Bahay nga sə suje ahay

kə slənek 'am sə awan inde lele dədaf bay, bina abəbal awan kə zalak. Anga nan, a wa tã zla anan Pol ù doh sə suje ahay. ³⁵ Tə dazley anan Pol pə bərkwitek su doh sə suje ahay lele nà, suje ahay tə gəba anan pa nga mburom cəkeke, anga dō ahay tə vəzek kə zalak. ³⁶ Man su dō ata fok a pərahan azar ta sa zlah, ta wa: «Vəden anan, vəden anan!»

Pol a vad uway pi zek wa

³⁷ Suje ahay ti saa dazle anan Pol ù doh a tinen bəse nà, a jan anà bahay nga a tinen, a wa: «Ni mba apan sa jak 'am kərtek tətə dāw?»

Bahay nga sə suje ata a cəce panan: «Ka san 'am sə Gərek zle dāw? ³⁸ Iya! Na wa iken Misra ahay sə vəze ata ba, aday kə zlak anan dō ahay tə way sə alay aya à kiβe kwakwa, tinen mbulo fudō ata ba?»

³⁹ Pol a mbədahan apan, a wa: «Nen nə Yahuda ahay. Tə wahay nen à Tarsus, pə daliyugo sə Silikiya. Aday Tarsus nà, wulen su doh kəriya bay. Na gak amboh, vuro cəved sa jan 'am anà dō ahay ite.»

⁴⁰ Bahay nga sə suje ahay a varan cəved sa ja 'am kutok. Pol a ján pə bərkwitek, a cakaf alay à mburom aday dō ahay tē mbəsak 'am. Tə mbəsak sa ja 'am lele nà, a dazlan sa jan atan 'am ta 'am sə Yahuda ahay, a wa:

22

¹ «Kwanay məced ahay, kwanay mərak uno ahay! Slənen, ni jak ikwen nà, ines inde upo ibay.»

² Tə sləne winen apan i jan atan 'am ta 'am sə Yahuda ahay nà, tə zəga anan apan sa pak sləmay səkəffe lele.

Pol a jan atan kutok, a wa: ³ «Nen nə Yahuda ahay, tə wahay nen à Tarsus pə daliyugo sə Silikiya. Əna na har dukwen à Urəsəlima à man a anan. Sə tətuko anan way dukwen, Gamaliyel, kə dakak uno anan Tawrita ana bije a mənuko ahay nə lele. Nə pərahak anan azar anà Mbərom tə məgala si zek uno a təke, kawa ana kwanay a sə pərahan azar həna biten ata re. ⁴ Na gak anan alay tu dō sə pərahan azar anà cəved ana Yesu ahay nə mənjoek bay. Azar aya dukwen tə məcak anga nen. Nə bənak dō mungol aya pi zek tə uwar aya,

nə dərzlak atan à dangay. ⁵ Bahay nga su dō sə gəfan dūngo anà way ahay pi zek tə məced sə Yahuda ahay fok ta san zle, na ja dukwen 'am dīdek aya awan. Tə vindek uno dərrewel à alay inde sa zlan anan ayak anà mərak a tinen ahay à Damas. Anga nan, na zla à man ata abay saa bənay anan ahay dō a Yesu ahay, ni jaway atan, ni may atan à Urəsəlima, aday dō sə lavay nuko ahay ti gan atan sariya.

⁶ «Nen apan ni zla à Damas. Man ipēc a ga nà, nen apan ni dazle à man ata bəse. Cəna jiyjay sə awan a a nay ahay à mburom wa, u vo nga tew. ⁷ Nə slahay à məndak, nə sləne dūngo a dōwan a a ngumo: “Sol, Sol! Kə jugwar puno wa 'am jiga nà, angama kərtek anaw?”

⁸ «Nə cəce panan wa: “Iken nə wayaw, Bahay uno?”

«U jo, a wa: “Nen nə Yesu sə Nazaratu, dōwan a iken sə jugwar panan wa 'am ata awan.” ⁹ Dō sə cakay uno ataya tə canak anan anà jiyjay sə way ata awan, əna tə slənek 'am a dōwan ata bay.

¹⁰ «Nə cəce panan: “Nà ga nə maw, Bahay uno?”

«Bahay a u jo nà: “Slabak, zla à Damas, ti jak way a iken saa ga ata fok à man ata awan.” ¹¹ Jiyjay a sə maka məduwen ata a ma nga sə hufof nen. Anga nan, dō sə cakay uno ataya tə bəno alay à Damas.

¹² «Dōwan a inde à Damas tə ngaman Ananiyas, a dəfan apan anà Mbərom tə cəved awan. A pərahan azar anà Tawrita a mənuko lele. Anga nan, Yahuda ahay à Damas fok tə dəfan apan cəvedabay. ¹³ A zlak ayak pə cakay uno, u jo: “Sol mərak uno, təba idē!” Natiya kutok, idē uno ahay tə təba, nə canan idē zle kutok. ¹⁴ Ananiyas u jo nà: “Mbərom a bije a mənuko ahay kə walak iken, anga aday kà san way anahan sa gan may, kə canan anà dō anahan dīdek awan, kə sləne 'am anahan sa ja ata awan. ¹⁵ Anga nan ki siden sa jan anà dō ahay fok, way anak sə canan, tə way anak sə sləne. ¹⁶ Ka ba həna nə maw? Slabak, ga baptisma, ines anak ahay ti banay zek ta sə ngamay sləmay ana Bahay Yesu.”

¹⁷ «Na may à Urəsəlima bine siwaw nà, nen apan ni ga amboh ù doh sə mazlaβ a Mbərom, Mbərom u ko anan masuwayan

sə way i cœn sə zuḃay inde. ¹⁸ U jo nà: “Bæse, slabak à Urəsalima wa, bina dō a anaya ti slæne 'am anak saa ga upo side ata bay.”

¹⁹ «Nə mbədahan apan: “Bahay, dō a anaya ta san zle, tə dīdem a na zlak ù doh sə wazay a tinen ahay saa bənay ahay wa dō sa daf apak nga ahay, aday sə ndabay atan. ²⁰ A alay a tinen sa vad Etiyen dō sə side sləmay anak ata dukwen, nen inde. Kà zlak uno à nga sa vad anan re. Na bak pə zana ana dōwan a sa vad anan ataya awan.”

²¹ «Bahay u jo: “Zla, anga ni slan iken dāren āga dō su kon azar aya awan.”»

²² Man su dō ataya ti pəkan sləmay, hus a dæzle pa 'am su dō su kon azar ataya kutok. Əna tə slæne cəna, ta zlah, ta wa: «Bənen anan, vəden anan, kə mbəsiken anan tə sifa bay!»

Ta gan may sə ndabay anan Pol

²³ Tinen apan ti zlah, ti lar anan zana a tinen à mburom, ti ra yugo sə dəroz awan matanan. ²⁴ Bahay nga sə suje ata a jan anà suje ahay tã ma anan Pol ù doh, tã ndabay anan, tã cəce panan 'am, anga aday tã san Yahuda ahay ta gan matanan nà, angamaw? ²⁵ Əna tə jaway anan aday saa ndabay anan cəna, Pol a jan anà bahay sə suje a à man ata ata, a wa: «Cəved inde mə varak ikwen a sə ndabay dō sə Ruma ahay, aday winen ma ga sariya fan bay daw?»

²⁶ Bahay sə suje ata a slæne matanan cəna, a zla à man ana bahay nga sə suje ata, a jan, a wa: «A nak mâ ga həna nə maw? Dowan a anan nà, winen dō sə Ruma ahay!»

²⁷ Bahay nga sə suje ata a zla pə cakay ana Pol, a cəce panan: «Jo! Iken dō sə Ruma ahay daw?»

Pol a mbədahan apan, a wa: «Ayaw, nen dō sə Ruma ahay.»

²⁸ Bahay nga sə suje ata a jan: «Nen naa təra dō sə Ruma ahay nà, nə gucek dala bayak awan.»

Pol a mbədahan apan, a wa: «Əna nen nà, dō sə Ruma ahay kwa sə wahay nen.»

²⁹ Kwayan'a, suje a mə lavay zek a sə ndabay anan aday à ja 'am ataya, tə mbəsak anan. Bahay nga sə suje ata a slæne sa jəka Pol nə dō sə Ruma ahay nà, a ma nga pə

ajəjar, bina kə jawak anan tə calalaw ahay re.

Pol a ja 'am pa 'am sə mæced sə Yahuda ahay

³⁰ Bahay nga sə suje ahay, a nan sa san anan tə dīdek a nə Yahuda ahay ta zlah pə Pol nə angama aday anaw. Anga nan, sidew a nà, a pəsak anan calalaw ahay à alay a Pol wa. A wa bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom, tə mæced sə Yahuda ahay fok, tã halay nga. A nay anan Pol uho, a tavay anan pa 'am sə dō ahay.

23

¹ Pol a zəzor anan dō sə lavay nga ataya, a wa: «Mərak uno ahay, nen nə dəfan apan anà Mbərom nə tə cəved a hus ahay biten.»

² Ananiyas, bahay nga su dō sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom a slæne 'am ata cəna, a jan anà dōwan aya pə cakay ana Pol ata tã dəcan pa 'am.

³ Coy, Pol a jan, a wa: «Tə dīdek a Mbərom i dəcak i iken a, iken dō sə mbadəmbada a anan! Iken mə njahay a sa ga sariya kawa ana Tawrita sa gan may, əna kə dəfak anan apan anà Tawrita sabay, kak ka wa tã dəco nà, na!»

⁴ Do a pə cakay ana Pol ataya ta jan nà: «Iken apan ki gənahan anà bahay nga su dō sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom ata nà, kəkəməw? Sə tavay anan nə Mbərom!»

⁵ Pol a mbədahan atan apan, a wa: «Mərak uno ahay, na san sa jəka winen bahay nga su dō sə gədan dundo anà way anga Mbərom bay. Bina Dəftere a ja nà: “Kà ja 'am lelibay a pu dō mə tavay a pa 'am sə dō ahay ata bay!*”»

⁶ Pol a san zle, à wulen a tinen inde nà, azar su dō aya nə Saduki ahay, azar aya dukwen Farisa ahay. Anga nan a jan 'am anà mæced sə Yahuda ahay tə məgalak a, a wa: «Mərak uno ahay, nen nə Farisa ahay, aday wan sə Farisa ahay re. Ta zlah upo à man a anan nà, anga na san zle, Mbərom i slabakay anan ahay dō ahay à məke wa tə sifa aya awan.»

⁷ A ja 'am ata cəna, Farisa ahay tə Saduki ahay tə dazlan anà avad uway sa 'am ata awan. Anga nan, tə gəzla zek jəban cew.

* 23:5 Ca pə Gurtaaki 22.27.

⁸ Anga Saduki ahay ta wa, dōwan inde saa slabakay ahay à mæke wa ibay, maslay a Mbərom ahay ibay, apasay ahay dukwen ibay. Aday cəkəbay, Farisa ahay ta wa way ataya inde fok cite. ⁹ Abəbal awan a zəga, miter sə Tawrita aya azar a sa day sə Farisa ahay tə slabak, tə ngəraz, ta wa: «Mə njadak ines a dōwan a anan kwa kərtek bay. Izəne tə didek a maslay a Mbərom kabay apasay kà jak anan 'am. Waya sa san anaw!»

¹⁰ Mawuswes məduwen a a slabak miza asa. Bahay nga sə suje ahay ata kə jəjarak anga tã saa ngəraw anan Pol i zek wa bay. Anga nan, a jan anà suje anahan ahay tə gəba anan Pol à wulen sə dō ahay wa, ta ma anan ù doh sə suje ahay.

¹¹ Sə luvon ata awan, Bahay Yesu a kan zek anà Pol, a jan, a wa: «Kə jəjar bay! Kə dakak anan sləmay uno à Urəsalima à man a anan, aday ki i dakay anan à Ruma matanan re.»

Yahuda ahay ta gan may sa vad anan Pol

¹² Sidew a nà, Yahuda ahay tə halay nga sa ma anan 'am i zek. Tə mbaɖay nà, ti pa awan bay, ti sa awan bay, si ti vad anan Pol aday. ¹³ Dō a sa ban 'am ataya ti zalay kwa kuro fudō. ¹⁴ Ta zla à man ana bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom pi zek tə mæced sə Yahuda ahay, ta jan atan, ta wa: «Mə mbaɖak mi pa awan bay, si mi vad anan Pol aday. ¹⁵ Həna nà, kwanay tə mæced ahay, slənen dō pə cakay ana bahay nga sə suje sə Ruma ahay, à nay anan ahay Pol pa 'am a kwanay. Jen anan nà, a nak ikwen sə sləne anan 'am anahan ataya lele asa. Ata manay mi vad anan winen mənjenja sə dəzley ahay pə cakay a kwanay a jiga awan.»

¹⁶ Əna wan ana mərak a Pol a inde a sləne ti vad anan Pol. A zla ù doh sə suje ahay, a təkəren 'am ata anà Pol. ¹⁷ Pol a ngaman anà bahay sə suje ahay kərtek, a jan nà: «Zla anan wan a anan à man ana bahay nga sə suje ahay aday. Way inde i jan.»

¹⁸ Suje ata a zla anan wan ata pə cakay ana bahay nga a tinen a kutok, a wa: «Pol dōwan a ma ban ata a ngumo, a wa nà nay anan wan a anan pə cakay anak, anga a nan sa jak 'am inde.»

¹⁹ Bahay nga sə suje ahay ata a ban anan wan ata à alay a wa, a zla anan kəcah tinen a cuwcuwwe. A cəce panan: «Ka wa maw?»

²⁰ Wan ata a jan, a wa: «Yahuda ahay tə banak sə cəce panak, sidew nà, ki zla anan Pol pa 'am ana mæced a tinen ahay, a nan atan sa pak sləmay pa 'am anahan lele asa. ²¹ Əna kə təmahan atan anan bay, anga dō ahay inde tə zalay kwa kuro fudō, tə pəkak anan zek, ti ba anan. Fok a tinen a tə mbaɖak ti pa awan bay, ti sa awan bay, si ti vad anan Pol aday. Tə lavak anan zek sa ga matanan, ta ba həna nà, 'am anak.»

²² Bahay nga sə suje ata a sləne matanan cəna, a jan anà wan ata, a wa: «Kə saa jan anà dōwan ka nak su jo 'am a anan bay!» A mbəsakay anan kutok.

Bahay nga sə suje ahay a slan anan Pol à alay ana guverner inde

²³ Natiya, bahay nga sə suje ahay a ngaman anà bahay sə suje ahay cew, a jan atan, a wa: «Hilen anan nga anà suje ahay səkat cew, aday dō sa jan pə pəles ahay kwa kuro cuwbe, dō sə pəlat ahay səkat cew. Fok a tinen a tē lavay zek sa zla à Kaysariya sə luvon tə njamde dəsudō. ²⁴ Liven anan anan zek tə pəles ahay anà Pol, i jan apan. Kə dəzlen anan tə zay à man ana guverner Felikus.» ²⁵ Aday a vinde dərewel a anan:

²⁶ «Nen Kəlawdiyus Lisiyas, anà Felikus, guverner məduwen awan. Iken inde zay bidaw?»

²⁷ «Dowan a anan nà, Yahuda ahay ta ban anan, a nan atan sa vad anan. Nə sləne sa jəka winen dō sə Ruma ahay nà, ma zla manay tə suje ahay sə təmay anan. ²⁸ U no sa san ta ban anan pa maw. Anga nan, na zla anan à man sə mæced a tinen aya awan. ²⁹ Na tan à nga nà, kə gak way tədə sə tacay anan à dangay bay, mə zakay a asa, sa vad anan à mæke. Ta ban anan nə anga 'am sə pəra a tinen ahay vərre. ³⁰ Nə sləne sa jəka Yahuda ahay tə banak sə pəkan zek sa vad anan nà, kwayan'a nə slənak anan ayak à man anak. Na jan anà dō a sa ban anan ataya nə tã sa zlah apan à man anak.»

³¹ Suje ahay tə gəba anan Pol kawa ana bahay nga sə suje ahay sa jan atan ata awan. Sə luvon ata tə dəzle anan à wulen su doh sə Antipatris. ³² Sidew a nà, suje

ahay sa zla tē saray ata ta may agay, əna dō sə pəles ahay nə tē lagay anan Pol nà, dezl. ³³Tē dəzle à Kaysariya nà, tē varan dērewel ata anà guverner, tē mbəsakan anan ayak Pol à alay inde. ³⁴Guverner ata a jangay anan dērewel ata awan. A cəce pə Pol wa, winen dō sə daliyugo wuraw. A tan à nga a nay à Silikiya wa nà, ³⁵a jan, a wa: «À alay a dō sa zlah apak ataya ta nak nà, ni sləne 'am anak awan.» Aday a jan anà suje ahay nə tē ba anan Pol ù doh sə bahay mbala Hiridus sa han ata awan.

24

Yahuda ahay ta zlah pə Pol

¹ Pə dəba wa a ga luvon dāra nà, Ananiyas, bahay nga su dō sə gədan dūngo anà way anga Mbərom, a zla à Kaysariya. Ta zla tatə məced sə Yahuda azar aya, tatə Tertulus, dō sa san sariya sə Ruma ahay. Tē dəzle pə cakay ana guverner Felikus kutok, ta zlah pə Pol.

² Tē ngaman anà Pol cəna, Tertulus a dazlan sa zlah apan pa 'am ana Felikus natiya: «Felikus, iken dō ma ba awan, ava bayak a mə njahay ù kon a anan zay nə anga iken. Kon a anan a ndakay nà, anga asan way anak awan! ³Ma njad way ataya fok nà, anga iken. Mə ngərak anak.

⁴«Na slak sə vəved 'am pa 'am anak bayak a bay, əna kem, nə cəce panak anga sərom anak, sləne anan 'am a anan mənjoek aday. ⁵Ma tan à nga anà dōwan a anan, winen dō lelibay awan. Winen apan i pəkan 'am anà Yahuda ahay sə vəze pə dō ahay pə daliyugo fok. Winen bahay nga su dō sə ngaman atan Nazaratu ahay ata awan. ⁶A dazlan sa ga mənjadak pu doh sə mazlaḅ a Mbərom, əna mə bənak anan. [Abay ma ja nə mi gan sariya kawa ana Tawrita a manay awan, ⁷əna bahay nga sə suje ahay Lisiyas kə ngəzərak anan pumo wa sə məgala. ⁸A wa dō sa zlah apan ataya tē nay pa 'am anak awan.] Kə cəcihek panan wa way ataya nà, iken a ki san way ataya fok nà, dīdek aya awan.»

⁹Yahuda ahay fok, tē japay anan 'am a tinen tē dōwan ata, ta wa: «Way ana Tertulus sa ja ata nà, 'am dīdek aya awan.»

¹⁰Guverner a sukwe alay pə Pol aday à ja 'am. Pol a wa: «Na san zle, ava bayak a iken dō sa gan sariya anà dō ahay pə daliyugo a anan. Anga nan, nə taslak mivél sa vad uway pi zek wa, pa 'am anak awan. ¹¹Kə zalak luvon kuro nga cew bay, na zlak à Urəsalima saa həran nga anà Mbərom. Kə wudīhek anan 'am ata dūkwén, ki tan à nga nə kətana awan. ¹²Dowan kə tak uno à nga ù doh sə mazlaḅ a Mbərom, nen apan ni vad uway pa 'am tu dō bay. Kwa ù doh sə wazay a manay ahay, kwa à wulén su doh təkede, dōwan kə tak uno à nga nə slabakak anan avad uway tu dō bay re. ¹³Dowan inde à wulén a tinen saa tavay pa 'am a tinen a sa zlah upo ata dūkwén, ibay. ¹⁴Əna ni jak way inde həna: Nen apan ni dəfan apan anà Mbərom a bije a manay ahay. Nen apan ni pərahan azar anà cəved a Yesu, cəved a aday ta wa pəra hinen ata awan. Aday dūkwén, nen nə dəfan apan anà way mə vinde à Deftere a Musa inde, pi zek tē Deftere ana dō maja'am a Mbərom ahay a təkə fok. ¹⁵Manay tu dō a anaya dūkwén ma wa, Mbərom i slabakay anan ahay dō ahay à məke wa, kwa dō dīdek aya awan, kwa dō lelibay aya awan. ¹⁶Anga nan, nen apan ni rəzlen à nga sə njahay mənəna ines pa 'am a Mbərom aday pa 'am sə dō ahay fok matanan.

¹⁷«Nə bərak uho ava bayak awan. Pə dəba wa na ma tē dala a à alay inde à Urəsalima, sa man zek anà dō uno ahay. Nə gədak anan dūngo anà way ahay anga Mbərom re. ¹⁸Tu to à nga ù doh sə mazlaḅ a Mbərom nà, na ndav anan sa ga way sə təra dō cəncan a pa 'am a Mbərom ata awan. Nə halak anan nga anà dō ahay bay, aday abəbal awan ibay re. ¹⁹Əna Yahuda ahay sə daliyugo sə Aziya nə inde à man ata awan. Tinen dūkwén, kak awan a inde sa zlah anan upo nà, tē nay ta ja anan pa 'am anak kwa! ²⁰Kabay, dō a anan ataya ta jak sədək uno sa ga à alay a nen pa 'am ana məced a manay aya ata bidaw? ²¹A alay uno sə tavay pa 'am a tinen dūkwén, na jak 'am maza bay, si 'am inde kərtek. Na wa: “Ki gen uno sariya biten, anga dō ma mac aya ti slabakay à məke wa nà, nə dəfak apan nga.”»

²² Felikus a san 'am sə cəved a Yesu zle lele, a jan atan, a wa: «Lisiyas, bahay nga sə suje ahay kà nak nà, ni ndav anan sariya a kwanay awan.» A jan anà dō ahay tã ta 'am kutok. ²³ A jan anà bahay sə suje a sa ba anan Pol ata dukwen, â ba anan lele, əna tã sa bənan mbiyed bay, dō anahan ahay tã gan nga lele.

Pol a kadan bala anà atə Felikus tə Durusila

²⁴ Anahay pə dəba wa mənjoek nà, Felikus a may ahay tə uwar anahan Durusila, winen Yahuda ahay. A ngaman anà Pol, a sləne 'am anahan sə taker ahay a daf nga pə Almasihu Yesu nə kəkəməw ata awan. ²⁵ Pol a ja 'am pa 'am sə didek a Mbərom, sə alavan nga anà zek, sə sariya pə luvon sa ndav anan daliyugo ata awan. Əna Felikus a jəjar pi zek. A wa: «Coy kà slak! Zla way anak. Kà nak uno nà, ni i ngamak pac hinen asa.» ²⁶ A ga apan dukwen, izəne Pol i varan dala. Anga nan, a taa ngaman nə pac pac, sa kad bala tə winen.

²⁷ Pə dəba wa ava cew nà, Porkiyus Festus a bəmbad anan Felikus. Əna a nan à Felikus sə taslan anan mivel anà Yahuda ahay. Anga nan, a mbəsak anan Pol hwiya à dangay.

25

A nan anà Pol nà, bahay sə Ruma à saa gan sariya

¹ Festus a dəzle à Kaysariya nà, a ga luvon maakan nə a slabak sa zla à Urəsalima. ² A man ata asa, bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom, pi zek tu dō sə lavan nga anà Yahuda ahay, ta zlah pə Pol pə cakay anahan. Ta jan anà Festus: ³ «Kak kà zlak anak à nga nà, gəbay anan Pol à Urəsalima.» Anga a nan atan sa vad anan Pol pə cəved.

⁴ Festus a mbədahan atan apan, a wa: «Pol winen à alay sə suje ahay inde à Kaysariya. Nen a dukwen ni ma à man ata bəse. ⁵ Lele a nà, dō sə lavak ikwen nga ahay tē pəruho azar à Kaysariya, ti zlah apan, kak awan a inde sa zlah apan nà, nà.»

⁶ Festus kə njahak a Urəsalima i ga luvon jəmaakan kabay luvon kuro, a ma way anahan à Kaysariya. Sidew a dukwen, a zla

ù doh sa ga sariya, a wa ta nay anan ahay Pol. ⁷ Pol a dəzlek ayak cəna, Yahuda ahay sa nay ahay à Urəsalima wa ata, ta van nga tew. Ta zlah apan tə cəved ahay cara cara ma da 'am aya awan, əna tə njadak nga sa 'am sə tavay apan bay. ⁸ Pol a mbədə 'am pi zek wa, a wa: «Na gak anan ines kwa anà Tawrita sə Yahuda ahay bay, kwa anà doh sə mazlaḅ a Mbərom bay, kwa anà bahay sə Ruma bay.»

⁹ A nan à Festus sə taslan anan mivel anà Yahuda ahay. Anga nan, a cəce pə Pol wa: «Ki ngam sa zla à Urəsalima, ni saa gak sariya à man ata pə azlah a anan ataya daw?»

¹⁰ Pol a wa: «Nen mə tavay a pa man sa ga sariya ana bahay sə Ruma. Ti go sariya tədə nà, à man a anan. Ka san zle, na gak anan ines anà Yahuda ahay bay. ¹¹ Kak abay na gak ines aday tədə sa vad apan nen ata dukwen, nə cəcihek tē mbəsakay ahay nen bay. Əna kak awan a inde tədə à 'am a tinen a sa zlah anan upo ataya ibay, dowan a inde i mba apan sə varan atan nen à alay inde nà, ibay. Na gak amboh, zla anan sariya uno à man ana bahay sə Ruma ite!»

¹² Festus tu dō anahan ahay ta ma anan 'am i zek. Coy Festus a wa: «Kə cəcihek sa zla à man ana bahay sə Ruma ata nà, ki zla à man ana bahay sə Ruma a kutok!»

Pol winen pa 'am ana Agaripa

¹³ A ga luvon ahay mənjoek pə dəba anahan a wa nà, atə bahay Agaripa tə mərak anahan uwar a tə ngaman Bernike, ta nay ahay saa jan 'am anà Festus à Kaysariya. ¹⁴ Tə njahay à man ata mənjoek nà, Festus a təkəren 'am ana Pol anà bahay, a wa: «Dowan a inde à man a anan tə bənay ahay à bahay ana Felikus wa. ¹⁵ A alay a nen à Urəsalima nà, bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom pi zek tə məcəd sə Yahuda ahay ta zlah apan, ta wa nà ban anan ta sa man anan mungok. ¹⁶ Əna na jan atan nà, pə sariya sə Ruma ahay nə dowan a ta zlah apan ata pi zek tu dō anahan a sa zlah apan ataya, ti vad uway pi zek wa à man sa ga sariya. I mbədahan apan anà nga anahan pə way a tinen sa zlah anan apan ataya awan. Kak matanan bay nà, ti varan anan dowan a ta zlah apan ata

anà suje ahay bay. ¹⁷ Tinen a fok tã dazley à man a anan cãna, na gak munok bay jiga awan. Sidew a kwayan'a nã njahay pã sariya awan, na wa tã gãbay anan dõwan ata awan. ¹⁸ Dõ a sa zlah apan ataya tã slabakak sa ja 'am, ãna ta jak awan a inde lelibay a kawa anuno sã bayak apan ata bay. ¹⁹ Na ca apan asanaw nã, sã slabak à wulen a tinen cãna, avad uway sa 'am pã pãra a tinen ahay, aday pã dõwan a inde tã ngaman Yesu, kã mãcak ãna Pol a wa winen tã sifa awan. ²⁰ Nen dukwen nã sãnak sã wudeh anan lãbara ata lelibay. Anga nan na jan anã Pol nã: “Ki ngam sa zla à Urãsalima daw? Mi i gak sariya à man ata awan.” ²¹ Òna Pol a cãce tã saa gan sariya nã, àga bahay sã Ruma. Anga nan, na wa tã ban anan lele hus pã luvon a ni saa slãnã anan ayak anã bahay sã Ruma.»

²² Agaripa a mbãdahan apan anã Festus, a wa: «Nen dukwen, u no sã slãnã anan lãbara ana dõwan ata awan.»

Festus a wa: «Ki i slãnã anan sidew.»

²³ Sidew a cãna, atã Agaripa tã Bernike ta nay tã mazlab sã bahay awan, dõ ahay tinen apan ti hãran atan nga. Ta zla à man sã halay nga, tã bahay nga sã suje ahay pã kãrtek awan, pi zek tu dõ sã wulen su doh a tinen lele aya fok re. Festus a wa tã gãbay anan Pol. ²⁴ Tã dazley anan tã Pol cãna, Festus a jan anã bahay Agaripa, a wa: «Iken bahay Agaripa pã kãrtek a tu dõ a mã japay aya à man a anan ataya fok, kã cinen anan anã dõwan a anan zle. Yahuda ahay fok kwa à Urãsalima, kwa à man a anan, ta zlah apan pi nen. Tinen a fok ta wa nã mbãsak anan tã sifa bay. ²⁵ Òna na tak anan à nga anã awan a tãdã sa vad anan apan ata bay. Aday winen a a cãce dukwen nã slãnã anan ayak anã bahay sã Ruma. Natiya kutok, na gak anan may tã saa gan sariya à man ata awan. ²⁶ Òna na san awan a ni vinden ayak anã bahay sã Ruma ata pã dõwan a anan bay re. Anga nan, na nay anan pa 'am a kwanay, mã zakay a adãka nã, pa 'am anak, iken bahay Agaripa, anga aday pã dãba sã bãnãan bitem anã 'am anahan a wa nã, ni san way a tãdã sã vinde apan ata kutok. ²⁷ Bina abayak nga uno kã ngãmãk sã slãnã ayak dõ anã bahay sã

Ruma mãnãna sã vinde anan way anahan a sa ga ata bay.»

26

¹ Agaripa a jan anã Pol: «Cãved inde mã varak a sa ja 'am pi zek wa.»

Pol a cakaf alay à mburom, a ga 'am pi zek wa, a wa: ² «Suse bahay Agaripa, nã taslak mivel sa ja 'am uno biten pa 'am anak. Way ana Yahuda ahay sa zlah anan upo ataya fok, ni dakak anan. ³ Anga iken nã, ka san pãra sã Yahuda ahay zle, ka san way a tinen ahay sã bãbal anan awan ataya zle fok re. Anga nan, nã rãke panak nã, ban mivel sã slãnã anan 'am uno nã fok.

⁴ «Yahuda ahay fok ta san anjahay uno zle. Kwa à alay a nen ù kon uno cãdew a mba ata awan, ta san anjahay uno zle. Kwa à Urãsalima dukwen, ta san anjahay uno zle re. ⁵ Ta san zle kwakwa, nã pãrahan azar nã, anã atãtak way sã Farisa ahay, atãtak way ma da 'am a cãvedãbay ata awan. Kã nak atan dukwen, ti side anan re. ⁶ Hãna, nen à sariya inde tã tinen dukwen nã, anga nã dãfan idã anã way a Mbãrom sã zlapay anan anã bije a manay ahay ata awan. ⁷ Zahav a manay ahay kuro nga cew dukwen, tinen apan ti dãfan idã anã way ata awan. Bina tinen apan ti dãfan apan anã Mbãrom, luvon tã ipec nã, anga na awan. Ba mãduwen, Yahuda ahay ta zlah upo nã, nã dãfan apan nã anã 'am ata awan. ⁸ Kwanay Yahuda ahay, kã tãmihen sa jãka Mbãrom i mba apan sã slabakay anan dõ ma mac aya à mãke wa bay nã, angamaw?

⁹ «Nen a ta nga uno dukwen, nã rãzlek anan à nga wa sa nes anan slãmãy a Yesu sã Nazratu ata awan. ¹⁰ Na ga mer su way ata nã, à Urãsalima. Bahay sã gãfan dũngo anã way ahay tã varak uno cãved sã dãrazl anan dõ a Yesu ahay à dangay. Ta sak a gan atan sariya sa vad atan à mãke dukwen, a taa zlo à nga re. ¹¹ Saray bayak awan, na zlak ù doh sã wazay ahay, nã bãnãk atan mbiyed cãvedãbay. Na gak atan bãlaray sã tãra anan slãmãy a Yesu à mãndak. Mivel kã zãbak nen tã mindel, hus na zlak à wulen su doh su kon ahay dãren dãren aya saa gay atan ahay alay à man ataya wa re.

¹² «Natiya, pə luvon a inde, nen apan ni zla à Damas. Sə vuro cəved a nà, bahay sə gəđan dundo anà way ahay. ¹³ Ba məduwen, man ipec a ga nà, nə canan anà jiyjay sə awan a nay à mburom wa, a zalay jiyjay ana pac nə gam gam lele. A van umo nga tew, manay tu dō uno sa zla jiga ataya awan. ¹⁴ Manay a fok mə slahay mbortoto à məndak. Aday nə sləne dundo a u jo ahay 'am ta 'am sə Yahuda ahay, a wa: “Sol, Sol, kə jugwar puno wa 'am jiga nà, angama kərtek anaw? Iken apan ki njahay pə kudes anak anga sa ga vəram ti nen.”

¹⁵ «Nə cəce, na wa: “Iken nə wayaw, bahay uno?”

«Bahay Yesu a mbəđuho apan, a wa: “Nen Yesu, dōwan a iken sə jugwar panan wa 'am ata awan. ¹⁶ Əna slabak, tavay! Na kak zek nà, aday kə təra dō si mer su way uno. Nə walak iken sa jan anà dō ahay way nen sa kak anan ata, tə way nen saa đakak anan ata re. ¹⁷ Ni tam iken à alay sə Yahuda ahay wa, tə alay su dō su kon azar aya ata wa fok re. Ni slan iken pə cakay a tinen, ¹⁸ anga aday kə təban atan anan ide, kə nay atan i ide zənzen a wa, i ide jiyjay a inde, kə tam atan à məgala ana Fakalaw wa, kə zla atan à alay ana Mbərom inde. Natiya kutok, ti njad apəse 'am sə ines a tinen ahay, ti zla à man sə njahay ana Mbərom pə kərtek a tu dō anahan sa đaf nga pi nen a azar ataya awan.”

¹⁹ «Anga nan kutok, bahay Agaripa, nə đəfan apan nà, anà way Mbərom su ko anan ahay kwa à mburom wa ata awan. ²⁰ Na lah sə wazay anan 'am ata nà, à Damas, à Urəsəlima, aday pə daliyugo sə Yahudiya fok. Pə dəba anahan a wa, nə pərahan azar sə wazan anà dō su kon azar aya re. Nə wazan atan nà, tē mbəsak ines a tinen ahay, tē mbəda 'am pə Mbərom, tē ga mer su way a tēde anga tē mbəđahak anan ləen anà ines ata kutok. ²¹ Yahuda ahay ta ban nen ù doh sə mazlaḅ a Mbərom nà, anga nan. A nan atan sa vad nen à məke sa ndaw. ²² Əna hus ahay həna biten, Mbərom kə mbəsakak nen bay, kə mak uno zek. Anga nan, nen mə tavay a pa 'am sə dō ahay fok anga sə đakay anan đidek sa 'am anahan anà dō lele aya pi zek tu dō kəriya aya awan. Nə wazak awan maza bay, si

way ana Musa tu dō maja'am a Mbərom ahay sa ta ja apan ti təra ataya awan. ²³ Ta wa: Almasihu i sa lirew, i mac, aday i lah sə slabakay à məke wa, i kay anan jiyjay sə sifa anahan anà Yahuda ahay, aday anà dō su kon azar aya ite re.»

²⁴ Pol winen apan i taker 'am ata matanan mba, Festus a jan tə məgalak a, a wa: «Pol, kə vawak nga! Asan way anak a kə zalak ata, kə tərak iken à məndak. Ka san awan sabay.»

²⁵ Pol a mbəđahan apan anà Festus, a wa: «Ba məduwen, nga a vuwo bay! Wita 'am tēde ni jak anan ataya, aday 'am đidek aya re. ²⁶ Agaripa đukwen a san zle coy, awan a inde mi đer aya uda panan wa ibay, anga tə təra aday nà, à mider aya inde bay. ²⁷ Iken bahay, kə đəfak nga pa 'am ana dō maja'am a Mbərom ahay bidaw? Na san zle, kə đəfak patan nga.»

²⁸ Agaripa a jan anà Pol: «Bəse matanan ca, a nak sə təra nen dō ana Almasihu a đaw?»

²⁹ Pol a mbəđahan apan, a wa: «Kwa à ga nə bəse həna, kwa à ga nə bəse həna bay, nen apan ni gan amboh anà Mbərom nà, iken tu dō sə sləne 'am a anan ataya fok nə kə təren kawa nen a re, əna tə calalaw aya à alay inde bay.»

³⁰ Matanan, bahay tə guverner tatə Bernike fok tə slabak à man ata wa. ³¹ Tinen apan ti zla way a tinen ata nà, ta jan i zek ahay, ta wa: «Dowan a anan nà, kə gak way lelibay a tēde sa vad anan à məke kabay sə tacay anan apan à dangay bay.»

³² Bahay Agaripa a jan anà Festus, a wa: «Ta wa abay dōwan a anan à cəce tē sa gan sariya à Ruma bay nà, đī mbəsak anan.»

27

Ta slan anan Pol à Ruma

¹ 'Am a sa jəka mi zla pə daliyugo sə Italiya tə kwalalan ata a tavay nga nà, tə varan anan Pol tu dō a azar a ma ban ataya à alay inde anà Yuliyus, winen bahay sə suje à wulen ana suje ana bahay sə Ruma ahay. ² Ma zla à kwalalan inde kutok. Kwalalan ata nà, a nay à wulen su doh sə Adaramitiya wa, man sa zla ta 'am sə bəlay pə daliyugo sə Aziya. Dowan a inde tə ngaman Aristarkus, winen dō sə Tesaloniki

ahay pə daliyugo sə Makedoniya, winen tə manay re.

³ Sidew a nà, mə dəzle à Sidon. Yuliyus sə dōwan ata nà, a gan sumor anà Pol ta sə varan cəved á zla à man ana car anahan ahay tá gan nga. ⁴ Mə slabakay ahay à man ata wa kutok, ma van nga anà Kiprus ta day sə alay puway, bina ta day sə alay gula nà, mađ kə varak umo cəved bay. ⁵ Ma zla bəse tə daliyugo sə Silikiya tə Pamfiliya, mə dəzle à wulen su doh sə ngaman Mira ata pə daliyugo sə Lisiya. ⁶ Bahay sə suje ahay a tan à nga anà kwalalan hinen nə, à man ata awan. Kwalalan ata đukwen, a nay à Aleksandriya wa, aday i zla à Italiya. A đaf uda manay kutok.

⁷ Luvon ahay əngal nà, ma zla anga anga tətibay. Kà dak umo 'am sə dəzle à Kənidus. Mađ kə gafak umo 'am sa zla pa 'am. Anga nan, ma zla tə daliyugo sə Kereta, ta day sa mađ ibay ata awan, ma zla ta day sə ngaman Salamoni ata awan. ⁸ Sa zla pa 'am kà dak umo 'am, əna mə dəzle à man a sə ngaman Man sə Dazay Lele ata awan, winen dəren tə wulen su doh sə ngaman Lasaya ata bay.

⁹ Ma gak ayak munok pə cəved bayak awan. Azar uko sa ga sumaya ata đukwen, alay a kə ndəvak. Aday azla tə kwalalan đukwen, a da 'am cəvedabay, anga alay sə vəvara ahay kà slak. Anga nan, Pol a jan anà dō sa ɓal kwalalan ataya, a wa: ¹⁰ «Kwanay dō ahay, azla a mənuko a anan i i dak uko 'am. Way a mənuko ahay ti i lize tə kwalalan a təke. I dahay pə way ahay cəna coy bay re, sifa a mənuko aya đukwen kà nak ti lize.» ¹¹ Əna bahay sə suje ahay tə tinen ata a təma dam nà, 'am ana bahay nga sə kwalalan ta 'am ana dō sa ɓal kwalalan ata sa ja, bina 'am ana Pol cəna, a gan may bay. ¹² Mə zakay a đukwen, man a sə tavay uda ata nà, lele sə tavay uda tə alay sə vəvara a bay. Anga nan, zek məduwen su dō a đukwen a gan may sə slabak à man ata wa. Kak i ga zek cəna, ti i ba à Fenika. Fenika ata đukwen nà, man sə tavay sə kwalalan ahay pə daliyugo sə Kereta. A mbəda 'am pə bəlay si ta day sa pac sə slahay ù doh.

Vəvara məduwen a a slabak

¹³ Mađ sə walay a dazlan sa ɓal mənjoek mənjoek cəna, a ga patan nə tə njadak way a sa zlan atan à nga ata awan. Tə pəsak anan njamde sə tavay anan kwalalan à a'am inde ata awan. Ta zla ta 'am sə bəlay sə Kereta ata gəlan'a. ¹⁴ Əna kə njahak bay jiga awan, vəvara a məgala sə ngaman Urakilon ata a nay à dara wa, a slabak pumo. ¹⁵ Kwayan'a a ban anan kwalalan gec, a mba apan sə tavan pa 'am bay. Anga nan, mə mbəsak anan vəvara ata á dərōd anan adəka cukutok. ¹⁶ Ma zla bəse tu kon a sə ngaman Kawda winen à a'am inde ata awan. Ma man uda pə vəvara wa mənjoek. A man ata wa kutok, ma ban anan kwalalan a manay a cədeu ata sə məgala anga aday á saa lize pumo wa bay. ¹⁷ Tə cakaf anan kwalalan a cədeu ata, ta đaf anan à məduwen inde. Pə dəba anahan a wa, ta ban anan winen a məduwen ata tew tə lifer. Dō sa ɓal kwalalan ahay tə jəjarak sa mban anà wiyen sa day sə Libiya. Anga nan kutok re, tə pəsak anan zana sa haw anan kwalalan ata awan. Tə mbəsakan anan kwalalan anà mađ á zla anan kawa sa nan kutok.

¹⁸ Vəvara kə mbəsakak sa ɓal bay hway apan. Anga nan, sidew a nə tə guce anan way ahay à kwalalan wa. ¹⁹ Sidew a hinen asa, tə guce anan dədom sə kwalalan azar aya pi zek tə zana anahan azar aya tə alay a tinen aya awan. ²⁰ Mə canak anan anà pac bay, anà mawuzlawazl bay, i ga luvon ahay bayak awan. Vəvara ata kə mbəsakak sa ɓal bay. Manay aya đukwen, ma jak sa jəka mi tam bay a re.

²¹ Kə njahak bayak a dō ahay ta pak awan bay. Natiya kutok, Pol a slabak, a jan atan, a wa: «Kwanay dō ahay, suwan abay kə təmihen 'am uno sa jak ikwen ata, đə slabak à Kereta wa bay. Kə təmihen matanan cəna, tiya nà, dī ga dəce bay, way a mənuko ahay ti lize puko wa bay re. ²² Əna həna nen apan ni cəce pikwen wa, bənen mbac lele. Dōwan saa mac kwa kərtek ibay, si kwalalan saa lize dəkdek. ²³ Anga avad a sə luvon bine siwaw nà, Mbərom uno nen sə dəfan apan ata a slənay ahay maslay anahan pə cakay uno, ²⁴ a wa: “Pol, kə jəjar bay! Tə đidek a ki tavay pa 'am ana bahay sə Ruma. Təma! Mbərom kə gak anak sumor,

bina do a anaya à kwalalan inde ata fok ti lize kwa kærtek bay.”²⁵ Anga nan, do ahay, kê jējiren bay. Nə dəfak nga pə Mbərom, i ga anan kawa anahan a su jo ata awan. Dowan i lize bay.²⁶ Aya əna, vəvara i lize anan kwalalan a anan pu kon a inde à mamasl sə bəlay.»

²⁷ Kà gak həna luvon kuro nga anahan a fudo, vəvara winen apan i ra manay sa man nga à bəlay a məduwen ata inde hwiya. Man luvon a ga cəna, a ga pu do sa bal kwalalan ahay nà, manay apan mi dəzle pə yugo.²⁸ Tə dazay anan liber tə rəslom ma ban aya apan ata à a'am inde, anga sə lavay anan sədek sə a'am awan. Ta tan à nga nà, a'am a nə sədek i ga miter kwa kuro fudo. Tə hədek mənjoek asa, ta tan à nga i ga miter kwa kuro maakan.²⁹ Tə jəjarak, anga vəvara i sa zla anan kwalalan à man sə pəkərad ahay. Anga nan, tə dazay anan njamde sə tavay anan kwalalan à a'am inde ataya fudo ta sə dəba sə kwalalan. Tinen apan ti ga amboh, aday ide à cəde bəse.³⁰ Do sa bal kwalalan ahay, abay a nan atan sə dazay wa aday ti zla way a tinen. Tə dazay anan wa kwalalan a cədew ata awan, ta ga kawa abay a nan atan sə dazay anan njamde sə tavay anan kwalalan à a'am inde ata, ta day sa 'am ana kwalalan a re.³¹ Əna Pol a dazlan sa jan anà suje ahay pi zek tə bahay a tinen, a wa: «Kak do sa bal kwalalan ahay tə njahak à kwalalan inde bay cəna, ki təmen bay.»³² Matanan, suje ahay ta slad anan liber sa ban anan kwalalan a cədew ata pə kwalalan məduwen ata awan, tə mbəsakak anan ayak kwalalan a cədew ata a slahay à a'am inde.

³³ Coy ide winen apan i cəde bəse kutok, Pol a jan atan nə tâ pa way, a wa: «Luvon kuro nga anahan a fudo, kê jējiren, ki pen awan bay.³⁴ Kak a nak ikwen sa tam anan sifa a kwanay nà, kem, pen way həna mənjoek kutok. Əna kwa sibəek sa nga a kwanay kærtek saa lize nà, ibay.»³⁵ A ndav anan 'am anahan ata cəna, a gəba way sa pa, a ngəran ayak anà Mbərom pa man sə ide a tinen ahay fok. A gəzla anan i zek wa, a dazlan sa pa.³⁶ Ajalay nga a tinen a fok a dəle, ta pa way kutok.³⁷ Do a abay à kwalalan inde ataya mə baslay zek

manay səkat cew tə kwa kuro cuwbe nga anahan mbərka (276).³⁸ Ta rah lele nà, tə guce anan ndaw à a'am inde anga aday kwalalan à ba sabay.

Kwalalan ana atə Pol kə lizek

³⁹ Ide a cəde lele kutok nà, do sa bal kwalalan ahay fok, ta san sa jəka tinen ahaw bay jiga awan. Tə canan anà man sə wiye sa 'am sə bəlay. Kak i ga zek nà, a nan atan abay sa zla anan kwalalan à man ata aday à nga uda awan.⁴⁰ Anga nan, ta slad anan liber sə njamde sə tavay anan kwalalan à a'am inde ataya, tə mbəsak atan à a'am inde. Tə dazlan tə pəsak anan liber sə dədom sa tan cəved anà kwalalan ataya awan. Tə cakaf anan zana sa day sa 'am sə kwalalan, anga aday vəvara à zla anan kwalalan pa man sə wiye ata awan.⁴¹ Əna kwalalan a tavay way anahan dek, anga man ata nə sədek bay. Kwalalan a nga ta day sa 'am à wiye inde gec. Məsugurndolon sə a'am a nay, a kad anan kwalalan ta sə dəba anahan a wa.

⁴² A nan abay anà suje ahay sa vad anan do sə dangay ahay anga tâ saa zləzlov aday sa haw way a tinen ahay bay.⁴³ Əna bahay sə suje ataya a gafan atan 'am sa ga kawa ana tinen sə bayak ata awan, anga a nan sa tam anan sifa ana Pol. Coy, a jan anà do sa san sə zləzlov ataya tâ lah pa 'am à a'am inde.⁴⁴ Anà do azar aya ite nà, a jan atan nə tâ ban alay à dədom sə kwalalan ma kad ataya, ti dazay anan à a'am inde. Mə dəzle pə dədala fok a manay a zay nà, matanan kutok.

28

Pol winen à Malta

¹ Mə dəzle pə dədala zay nà, mə sləne sləmay ana man ata nə tə ngaman Malta.² Do sa man ataya tə təma manay tə ataslay mivel a lele. Tə hanan umo uko, anga iven winen apan i ga, aday mad dukwen a ga ike.³ Pol a ray dədom sa pak pə uko. Uko sa ban pə dədom cəbak ata nà, dədew a nay ahay à dədom ata wa, a rac anan Pol pə alay.⁴ Do su kon ataya tə canan anà dədew mə tapan a pə alay ata nà, ta wa: «Avad uway a ibay! Dowan a anan nə do sa vad nga su do. Kwa à ga həna kə təmak à a'am wa dəp nà, mbərom a mənuko sə ngaman Didek ata nə

i mbəsak anan tə sifa a bay.»⁵ Aya əna, Pol a mbazlay anan dədew ata, a slahay ù uko inde. Awan kə hanak apan kwa mənjoek bay.⁶ A ga patan nà, i mac bəse, kabay alay anahan i tar. Əna kə njahak bayak a, awan kə gak anan bay. Tə bayak asa, ta wa: «Cəkəbay, i ga nà, winen nə mbərom a kərtek a re!»

⁷ Bahay sa man ata nà, tə ngaman Publiyus, doh anahan a nə dərən ta man ata bay. A ra manay àga winen, mə njahak luvon maakan, winen apan i pan umo way lele.⁸ Bəbay ana Publiyus ata, winen mə nahay a, nga a bərzlan, aday azay a ruhan re. Pol a zla à man ana dōwan a dəvac ata, a ga amboh anga winen, a dəfan alay pa nga, a mbar anan.⁹ Pə dəba anahan a wa dukwen, dō sə dəvac sa man ata azar aya fok ta nay à man ana Pol, a mbar atan.¹⁰ Tə varak umo magwagway ahay bayak awan. Manay apan mi zla way a manay coy, mi ján à kwalalan inde dukwen, tə varak umo way sa man umo zek pə cəved ahay re.

Pol a slabak sa zla à Ruma

¹¹ Pə dəba anahan a wa kiya maakan nà, ma zla tə kwalalan sa nay ahay à Aleksandriya wa. A alay sə vəvara nà, kwalalan ata winen à man ata awan. Kwalalan ata nà, tə ndakak apan pəra sə mbərom ahay cew, tinen muwsa ahay sə ngaman Kastor tə Polok ata awan. Kwalalan ata kə vak à man ata awan.¹² Mə dəzle à wulen su doh sə ngaman Sirakus ata awan, mə njahay à man ata luvon maakan.¹³ Mə slabak à man ata wa, ma zla à wulen su doh sə ngaman Regiyus ata awan. Sidew anahan a nà, mad sə walay a dazlan sa bal. Sidew a asa, mə dəzle à man sə dazay à Potiyoli.¹⁴ Ma tan à nga anà dō a Yesu ahay à man ata awan. Ta jan umo nə mē njahay àga tinen lumo pam lele. Mə lavay zek sa zla à Ruma nà, matanan kutok.¹⁵ Mərak ahay à Ruma tə sləne ləbara a manay nà, ta nay ahay à wulen su doh sə ngaman Lumo sə Apiyas, aday à wulen su doh sə ngaman Man sə Tavay Maakan ata awan, anga aday mē zlangay tə tinen. Pol a canan atan cəna, a ngəran anà Mbərom, anga kə njadak məgala.

¹⁶ Mə dəzle à Ruma cəna, tə varan cəved anà Pol sə njahay ù doh anahan cara, əna suje inde a ba apan.

Pol winen à Ruma

¹⁷ Pə dəba anahan a wa luvon maakan cəna, Pol a ngaman anà dō sə lavan nga anà Yahuda ahay à Ruma ataya awan. Tə halay nga lele nà, a jan atan, a wa: «Mərak uno ahay, na gak awan pu dō a mənuko ahay bay, na gak awan pə atətak way ana bije a mənuko ahay bay, əna tə bənək nen à Urəsalima, tə varan ahay nen à alay inde anà Ruma ahay.¹⁸ Tə cəce puno wa way uno sa ga ata nà, a nan atan abay sə mbəsak nen, anga ta tan à nga na gak awan a inde tədə ti vad apan nen a bay.¹⁹ Əna a nan anà bahay sə Yahuda ahay tē mbəsak nen bay. Anga nan, nə cəce, na wa tã su go sariya àga bahay sə Ruma, kwa à ga nə na gak anan may sa zlah pu dō uno ahay bay dəp nà, na.²⁰ Anga nan kutok, nə cəce, na wa dē zlangay, bina u no kē sənən tə jaway nen kawa həna anan dukwen, anga na daf nga pə dōwan a Isəra'ila ahay fok sa ba ata awan.»

²¹ Tə mbədahan apan, ta wa: «Manay mə slənek awan a anga iken ibay. Dōwan inde kə nak ahay tə dərəwel a à alay inde anga iken à Yahudiya wa ibay. Mərak ahay tə təkərek umo ləbara sə awan lelibay pə iken ibay a re.²² Əna ma gan may nà, mē sləne tə alay a manay a, 'am anak awan, anga kwa aha fok cəna, dō ahay tə kədəy anan dō ana Yesu ahay.»

²³ Ta daf luvon a aday ti i halay nga asa ata awan. Luvon ata a dəzley ahay cəna, dō sə halay nga à man ana Pol ataya tə zalay sə kwakwa ata awan. Pol a dakan atan anan 'am sə bahay a Mbərom nə hway. A rəzlen à nga sə dakan atan anan 'am a Yesu nə ndekərkərre tə cəved sə Tawrita, aday tə deftere ana dō mājə'am a Mbərom ahay fok.²⁴ Azar sə dō ahay tə təmahak 'am a Pol sa jan atan ata awan, əna azar sə dō ahay aya tə təmahak itəbay.²⁵ Tinen apan ti vad uway à wulen a tinen, aday ta ta 'am kutok. Əna ta saa ta 'am ata nà, ba Pol kə jak atan 'am inde kərtek, a wa: «Way ana Apasay Cəncan a sa jan anà bije a kwanay ahay tə dungo ana dō mājə'am a Mbərom Əzaya nà, didek awan.²⁶ Mbərom a wa:

“Zla, ka sa jan anà dō uno ahay nà:
Ki pəken sləmay lele, əna ki sənən awan
bay.

Ki zəzuren way lele, əna ki cinen anan anà
awan bay.

²⁷ Anga dō a anaya nà, nga a tinen nə mə
kuray aya awan,
tə rədfak anan sləmay a tinen ahay,
tə tacak anan ide a tinen ahay.

Kak matanan bay cəna,
abay ti canan ide,
ti sləne sləmay,
ti san way,

ti mbəda 'am pi nen, ni mbar atan.*”»

²⁸ Pol a jan atan asa, a wa: «Sənən a kutok
nà, Mbərom kə təbak cəved sa tam anà dō su
kon azar aya həna. Tinen nà, ti sləne ləbara
anahan.»

[²⁹ Pə dəba sa 'am ataya wa nà, Yahuda
ahay ta zla way a tinen, tinen apan ti vad
uway tə mindel à wulen a tinen.]

³⁰ Ava cew nà, Pol mə njahay a ù doh
sə masa. A təma mbəlok anahan ahay fok
nə lele. ³¹ A wazay anan 'am sə bahay a
Mbərom, a dakan anan ləbara ana Bahay
a mənuko Yesu Almasihu anà dō ahay. A
ja 'am mənəna ajəjar, aday dōwan kə gafak
anan 'am bay.

* 28:27 Ca pə Esaaya 6.9-10.

**Derewel ana Pol sɛ vinden
ayak anà dɔ sɛ
Ruma ahay
Adakay way pɛ deftere a
anan**

Derewel a zəbor a anan nà, Pol a vinden anan ayak anà egliz à Ruma. Ruma aday nà, kè tərak wulen su doh zek məduwen a sɛ dalyugo a fok. A ga nà, kawa kula Pol kà zlak à Ruma fan bay. Anga nan kutok, a tətakan atan ayak way ahay bayak a dɛc dɛc pɛ cəved a Mbərom sɛ varan anà dɔ ahay aday ti tam ata awan.

Nga sa 'am ahay

Pol a dakay anan zek anahan (1.1-17)

Pa 'am a Mbərom nà, dɔ ahay fok ta gak ines (1.18 - 3.20)

Mbərom a tɛma dɔ ahay nɛ kəkəməw (3.21 - 4.25)

Anjahay wiya su dɔ sa daf nga pɛ Yesu ahay (5.1 - 8.39)

Mbərom a ngaman anà Isəra'ila ahay (9.1 - 11.36)

Anjahay su dɔ a Yesu ahay à wulen a tinen inde (12.1 - 15.13)

Aja 'am ahay (15.14 - 16.27)

Pol a jan ayak 'am anà dɔ sɛ Ruma ahay

¹ Sɛ vindek ayak derewel a anan nà, nen Pol, dɔ si mer su way ana Yesu Almasihu. A ngumo aday nê tɛra dɔ maslan anahan awan, nen məwalay a sɛ dakay anan ləbara anahan mugom a anà dɔ ahay. ² Ləbara ata aday nà, Mbərom a kè zlapak uko anan ahay tɛ dundo ana dɔ maja'am anahan ahay kwakwa, tɛ vinde anan à Deftere anahan inde. ³ Ləbara ata nà, pɛ wan anahan, Bahay a mənuko Yesu Almasihu. Winen məwahay a pɛ dalyugo nà, à dala mbak ana bahay Dawuda inde. ⁴ Mbərom a slabakay anan ahay à məke wa tɛ mɛgala ana Apasay Cəncan awan. Matanan kutok, Mbərom a dakay anan nɛ Yesu Almasihu, Bahay a mənuko, winen wan anahan awan. ⁵ Tɛ winen a kutok, Mbərom a tɛra nen dɔ maslan anahan awan. U go sumor ata nà, aday nà zla saa dakay anan 'am anahan anà dɔ su kon azar aya

awan, aday tɛ daf apan nga, tɛ dafan apan lele. Natiya, ti həran nga anà sləmay a Yesu Almasihu kutok.

⁶ Kwanay Ruma ahay, kwanay dukwen à wulen su dɔ ataya inde. Mbərom a ngamak ikwen nà, aday kè tɛren dɔ ana Yesu Almasihu ahay. ⁷ Anga nan kutok, nɛ vindek ikwen ayak nà, à kwanay dɔ a Mbərom a sɛ pəlay ataya awan. A ngamak ikwen nà, aday kè tɛren dɔ anahan aya awan.

Mbərom Bəbay a mənuko tɛ Yesu Almasihu Bahay a mənuko, tɛ gak ikwen sumor, aday tɛ varak ikwen zay a tinen.

A nan anà Pol sa zla à Ruma

⁸ Mama'am aday nà, nɛ ngəran anà Mbərom anga kwanay a fok tɛ sləmay ana Yesu Almasihu. Angamaw? Anga dɔ ahay bayak a pɛ dalyugo tinen apan ti sləne nà, kwanay apan ki dafen nga pɛ Yesu Almasihu. ⁹ Pac pac nen apan ni ga amboh cəna, nɛ bayak nɛ pɛ kwanay awan. Way a nen sa ja həna ata dukwen nà, Mbərom awan a san zle, na ja ata nà, 'am didek awan. Winen a aday nà, na gan mer su way a dukwen tɛ mivəl kərtek awan. Na gan mer su way sɛ dakay anan ləbara a mugom a pɛ wan anahan Yesu Almasihu.

¹⁰ Na gan amboh həna, aday à vuro cəved sa zlak ayak àga kwanay. Kak way ata kà zlak anan à nga ite nà, ni zlak ayak kutok.

¹¹ Anga na gak anan may nɛ bayak a sa zlak ayak saa varak ikwen ahay way ana Apasay Cəncan a sɛ vuro ataya awan, anga aday kè njiden mɛgala anahan. ¹² Na ja adəka nà, varuko anan mɛgala i zek ahay lele, anga mənuko dɛ dafak nga pɛ Yesu Almasihu.

¹³ Mərak uno ahay, u no dukwen, sənən apan aday nà, na gak anan may sa zlak ayak àga kwanay nɛ saray bayak awan. Əna hwiya nɛ njadək cəved a bay way anahan. U no sa zlak ayak saa ga mer su way à wulen a kwanay kawa anuno sa taa ga ù kon azar aya ata re, anga aday kè zəgihen anan sɛ pərahan azar anà Yesu lele. ¹⁴ Mbərom kè varak uno mer su way à alay inde. Natiya təktek ni dakan anan ləbara ata anà dɔ ahay fok. Nê dakan anan anà dɔ məvəzle aya aday anà dɔ məvəzle a itəbay ataya re. Nê dakan anan anà dɔ mə

jangay aya aday anà dō mē jangay a itābay ataya re. ¹⁵ Anga nan kutok, na gan may tē mindel sē dākak ikwen anan lābara a Yesu ata anā kwanay Ruma ahay re.

Lābara ana Yesu nā, mēgala awan

¹⁶ Nen tē ataslay mível a sē dākay anan lābara ana Yesu. U go waray bay. Anga lābara a mugom ata nā, mēgala ana Mbērom uda awan sa tam anan dō sa dāf nga pē Yesu Almasihu ataya fok. A varan cōved pa 'am nē anā Yahuda ahay aday ū dō su kon azar aya re. ¹⁷ Lābara a mugom ata a dākay aday nā, Mbērom a tēra anan dō zēnzen a, dō dīdek a pa 'am anahan a nē kākēmaw. A nan nā, dō ahay tā dāf nga pa wan anahan cēna coy. Cōved maza inde sabay. A tēra nē kawa ana Mbērom a sa ja ā Deftere anahan inde ata awan, a wa: «Dowan a kē dāfak nga pē Mbērom cēna, i tēra anan dō dīdek a pa 'am anahan. Ata dowan ata i njad sifa dīdek awan.*»

Mbērom a ga mível pē ines sē dō ahay fok

¹⁸ Aya ēna, mível a Mbērom winen apan i kay uho anga sa ga sariya pē huwan su dō zēnzen awan, hina tinen tē dāfan apan bay, tē hēran nga bay. Mbērom i gan atan sariya anga way a tinen a sa ga ata nā, kē mbēsakak anan cōved anā dō azar a sa san anan dīdek a Mbērom sabay. ¹⁹ Mbērom i gan atan sariya, anga ta san cōved sa tam zle. Ba kē dākak atan anan cōved ata awan, ēna tē bēnak anan bitem anā cōved ata bay. ²⁰ Mbērom a aday nā, winen kākēmaw? Kula dōwan kē canak anan bay. ēna a ban pē ananahan sē ndakay daliyugo ata wa nā, way anahan a mē ndakay ataya tē dākay anan nē winen Ba Mēgala pa sē viyviya awan, aday winen dō kārtek Mbērom a way anahan. Way ataya fok ta ca ike. Anga nan, dō ahay ti mba apan sa njad alay sa 'am tēte sabay.

²¹ Natiya kutok, kwa ā ga nē ta san Mbērom zle dēp nā, tē hērak anan nga aday tē ngērak anan kawa abay tēde sē hēran nga aday sē ngēran anā Mbērom ata bay. Adēka nā, abayak nga a tinen a fok nē pē way kēriya aya awan. Asan way a tinen kē hurfok. Ta san awan pē Mbērom sabay. ²² Tē bayak adēka nā, ta san way zle, cākēbay

tinen bēlēle aya awan. ²³ Tē varak anan mazlāb anā Mbērom, dō sa mac itābay ata, sabay. Ta ma nga nē sē dukwen gērmec ū vo anā pēra ahay sa ga minje tu dō zēnzen aday sa mac ataya awan, aday anā pēra ahay sa ga minje tē mēvuhom ahay, way sē kībe ahay, aday anā way sa zla tē kutov ahay cara cara.

²⁴ Anga nan kutok, Mbērom a mbēsak atan sa ga way sa zlan atan ā nga, way lelibay ataya awan. Ti ga way sē waray ahay sa ga mēsagar pi zek ahay. ²⁵ Tē mbēsak Mbērom, dō sē dīdek, anga sē pērahan azar anā way mungwalay aya awan. Tē hēran nga adēka nā, anā way a Mbērom sē ndakay ataya awan. Tinen mbēsak zek a Mbērom a dō sē ndakay way ataya awan, dōwan a abay tēde sē hēran nga, sē ngēran pa sē viyviya ata awan. Amen.

²⁶ Anga nan, Mbērom a mbēsak atan tā ga way sē waray a sa zlan atan ā nga cōvedabay ata awan. Uwar ahay, tē mbēsak sē nahay tē mungol ahay, ta ma nga sē nahay adēka nē tē uwar car aya awan. Way ata dukwen nē way sa zlan ā nga anā Mbērom bay. ²⁷ Mungol ahay dukwen ta ga nē matanan, tē mbēsak anan uwar ahay, ta ma nga sa gan may adēka nā, anā mungol ahay kawa tinen aya awan. Natiya kutok, atē mungol tē mungol tinen apan ti ga way ma ga waray aya sa ga patan mēsagar. Ti mer su way a tinen ataya, tinen apan ti ngēzahay sariya pi zek anga ines a tinen ataya awan.

²⁸ Dō ataya tē pēlay sa san Mbērom bay. Anga nan, winen a kē mbēsakak atan aday tā nes anan abayak nga a tinen matanan kutok, tā ga way lelibay aya bayak awan sa zlan atan ā nga. ²⁹ Mível a tinen nā, ma rah aya tē way lelibay aya cara cara bayak awan. Tinen apan ti ga ubor pē way sē dō ahay, tinen sēdōek aya awan, sērak aya awan, tinen apan ti vad dō, tinen apan ti tēre, tinen apan ti njēkan uda anā dō ahay, tinen huwan aya awan, tinen apan ti gēdan azar anā dō azar awan, ³⁰ tinen apan ti ja 'am lelibay aya pē dō ahay, ti nan ide anā Mbērom, ti gēnahan anā dō ahay, ti hēran nga anā zek a tinen, ti zlapay awan aya

* 1:17 Ca pē Habakuk 2.4.

awan, tinen apan ti pəlay nə cəved wiya sa ga ines ahay, tə dəfan apan anà bəbay a tinen ahay kabay anà may a tinen ahay sabay, ³¹ ta san way lele aya sabay, ta san pa 'am a tinen ma ja aya sabay, ta san sə pəlay do sabay, dowan a gan atan i zek wa itəbay re. ³² Aday dukwen, do ataya ta san zle, Tawrita a Mbərom kà jak pə sariya ana do ataya awan, ti njad amac. Kwa á ga nə ta san zle dəp nà, tinen apan ti ga way ataya matanan hwiya. Mə zakay a kutok nà, tinen apan ti həran nga anà do sa ga way ataya kawa ta ga nə way lele aya awan.

2

Sariya a Mbərom saa gan anà do ahay ata awan

¹ Kwa á ga nə iken waya waya, san apan aday nà, kak iken apan ki man anan mungok anà do pə ines cəna, ka man anan mungok ata nà, anà zek anak awan re, anga ki mba apan sa njad alay sa 'am sabay, bina iken a dukwen ka ga nə way a lelibay ataya re. ² Da san apan zle asanaw, kak Mbərom kà gak anan sariya anà do sa ga way matanan ataya nà, sariya anahan nə didek awan. ³ Iken do sa man anan mungok ù do pə way lelibay aya aday iken a ka ga way ataya re ata nà, ki saa tam pə sariya a Mbərom a wa nə kəkəma kəla anaw? ⁴ Adəka bay, i ga nà, tiya nə kə kədey anan sumor a Mbərom tə munapanaw anahan dəge? Kə kədey anan anga Mbərom a ngam sa gak sariya fan bay ata bidaw? A gak sumor ata dukwen, aday ká njad alay a sa yam pə ines anak ahay aday nà, ka san bidaw?

⁵ Iken nà, kurkwilen à sləmay anak inde, a nak sa yam pə ines anak bay adəka. Tə alay anak awan, a nak Mbərom á gak sariya anahan. Pə luvon sə sariya a Mbərom nà, ki ga dəcə nà, bayak awan. Anga pə luvon ata cəna, Mbərom i gan sariya anà do ahay fok tə cəved awan. ⁶ I varan anà do ahay fok nə pə way a tinen aya sa ga ata awan. ⁷ Do hinen ahay tə rəzlen à nga wa anà mer su way lele aya, aday ti gan may anà mazla6 a Mbərom a saa varan atan ataya awan, ti gan may anà zlangar a anahan, ti gan may anà sifa sa ndav bay ata awan. Anà do ataya kutok, Mbərom i varan

atan sifa sa ndav bay ata kutok. ⁸ Əna do azar aya ite, ti vəze pə Mbərom. Do ataya ite nà, do sa ngam didek itəbay ataya awan, aday tə pərahan azar adəka nà, sa ga nə sədək a tinen ahay ataya awan. Mbərom i bəjok anan way sə mivəl anahan ahay fok pə tinen. ⁹ Matana awan, do sə sədək ahay fok, ti njad dəcə sa sa lirew. I lah pə Yahuda ahay aday do su kon azar aya kutok. ¹⁰ Aya əna, do sa ga way lele aya ite nà, Mbərom i varan atan mazla6, i ngəran atan, i varan atan zay. I lah sə varan pa 'am dukwen anà Yahuda ahay, aday anà do su kon a azar aya re. ¹¹ Mbərom a ga mer su way anahan pə do ahay nà, alay kərtək a wa.

¹² Do su kon a azar ataya nà, tinen apan ti ga ines, aday ta san Tawrita itəbay. Tinen ti lize dukwen, mənəna Tawrita ata re. Yahuda ahay ite nà, ta ga ines, aday ta san Tawrita zle. Mbərom i gan atan sariya anga Tawrita ata awan. ¹³ Dowan saa təra do didek a pa 'am a Mbərom ta sa pak sləmay pə Tawrita nà, ibay. Si kak dowan a kə dəfak anan apan aday. ¹⁴ Do su kon azar aya nà, ta san Tawrita itəbay. Aday dukwen, à alay azar aya nà, ta ga way tədə kawa ana Tawrita sa ja ata re. Ta gak kawa ana Tawrita sa ja ata nà, ata tə dakay anan Tawrita inde à mivəl a tinen kwa abay á ga nə dowan kà jak atan 'am sə Tawrita bay dəp nà, na. ¹⁵ Mer su way a tinen a sa ga ata a dakay anan nà, Tawrita inde ma ga nga awan, à mivəl a tinen ahay inde, anga aday tã san way ana Tawrita sa jan atan «gen» ataya awan. Mez si zek a tinen a a dakay anan re. Bina, alay azar dukwen, tinen a ta san zle, ta gak way lelibay awan, kabay ta gak way lele awan ata re. ¹⁶ Pə luvon a aday way ataya ti kay zek uho, Mbərom i gan sariya anà do ahay tə alay ana Yesu Almasihu ata awan. Mbərom i ga sariya pə do ahay anga way mi der aya à mivəl inde ata awan. Ləbara mugom a nen sə təkəren anà do ahay ata nà, a ja nə way ataya kutok.

Yahuda ahay tə dəfak anan apan anà Tawrita a bay

¹⁷ Kwanay Yahuda ahay, ki cen pa nga a kwanay həna nà, kəkəməw? Ki jen nà, kwanay Yahuda ahay, ki jen nə kə bənen Tawrita à alay inde, aday ki jen nà, kwanay

do a Mbərom ahay. ¹⁸ Ki jen nə way sa zlan à nga anà Mbərom ata dukwen, kə sənən zle coy, anga Tawrita kə dakak ikwen anan way lele aya sa ga. ¹⁹ A ga pikwen nà, ki mben apan sə bənan alay anà hurof ahay aday sə dəvan anà do a azar aya tinen i ide zənnen a inde ata awan. ²⁰ Kwanay gədek a tətakan anan way anà do bəlbəle aya, aday sə jangan atan way anà do gwaslay ahay aya à abayak nga inde mba ata awan. Matana awan, ki jen nə Tawrita kə dakak ikwen anan cəved sa san way aday sa san didek ahay fok.

²¹ Əna kwanay apan ki tətakan anan anan way anà do ahay, əna kwanay mbədek anan à nga wa sə tətakan anan way anà nga a kwanay aya awan. Ki jen nà: «Kà ga akar bay!» Kwanay a, kwanay apan ki kəren way ahay. ²² Ki jen anà do ahay nà: «Kà ga mədigwed bay!» aday kwanay a, kwanay apan ki pəlen uwar ahay uho ata kəməw? Kwanay apan ki gifen anan 'am anà do ahay sa ga pəra, əna a zlak ikwen à nga sə kəray ahay way ahay ù doh sə pəra ataya wa kəkəma asa anaw? ²³ Kwanay apan ki həren anan nga i zek bayak awan, anga Mbərom kə varak ikwen Tawrita anahan, əna kwanay apan ki nəsen anan Tawrita ata nə pa ma mba asanaw? Ata kə nəsen nà, sləmay a Mbərom awan. ²⁴ Mə vinde a à Deftere a Mbərom a inde nə matanan, a wa: «Do su kon azar aya tinen apan ti nes anan sləmay a Mbərom dəgerger anga kwanay Yahuda ahay.*»

Way sə dakay anan iken Yahuda ahay nà, agad mədəndalas bay

²⁵ Kwanay Yahuda ahay nə kə gəden mədəndalas anga sə dakay a nə kwanay do a Mbərom ahay. Kak kə pərihen anan azar anà way ana Tawrita sa ja matanan nà, i mak ikwen zek acəkan. Kak ki gen anan way ana Tawrita sa jak ikwen ata bay nà, ki təren kərtek a tu do ma gad mədəndalas aya itəbay ataya awan. Magwagway a kwanay a ibay. ²⁶ Natiya nà, do kə gədak mədəndalas itəbay, aday kə bənak anan bitem anà 'am ana Tawrita a Mbərom ata lele nà, Mbərom a i ca apan kawa do ma gad

mədəndalas a bay aday daw? ²⁷ Anga nan kutok, do su kon a azar aya aday tə gədak mədəndalas sə awan itəbay əna ti dəfan apan anà Tawrita ataya, ti sa mak ikwen anan mungok kutok asa. Anga kwanay nà, Tawrita a kwanay inde, aday kwanay apan ki gəden mədəndalas. Cəkəbay ki gen anan way mbala ana Tawrita sa ga apan 'am ata awan.

²⁸ Natiya kutok nà, sə təra Yahuda ahay didek aya nə maya anaw? Do sa gad pa zlay si zek anahan wa ata daw? A'ay. Agad mədəndalas didek a nà, agad pa zlay si zek wa cəna coy bay. ²⁹ Əna Yahuda didek nà, do sa gad mədəndalas à mivel inde ata awan, bina mbala ana Tawrita sa ja apan ata bay. Anga agad mədəndalas didek a nà, mbala ana Apasay a Mbərom sa gad à mivel inde ata awan. Wita dukwen, 'am sə Tawrita mə vinde avinde ata bay. Do matanan kutok cəna, saa həran nga nə Mbərom a bina, do zənnen a bay.

3

Mer su way ana Mbərom sa ga nà, lele

¹ Izəne dōwan a i cəce: «Kak matanan cukutok nà, Yahuda ahay tə zalay do su kon a azar aya nə ta ma kutok anaw? Agad mədəndalas a tinen ata nà, magwagway a inde asa daw?» ² Tə didek a nà, magwagway a inde nə mənjoek bay. Mama'am aday nà, Mbərom kə varak atan anan 'am anahan à alay inde.

³ Izəne do hinen i cəce asa: «Yahuda aya azar a tə dəfan apan anà 'am a Mbərom sabay. Aka aday, a nan sa ja kutok nà, Mbərom i ga anan way anahan sə zlapay anan ata sabay kutok daw?» ⁴ Matanan bay! Kwa à ga nə do ahay fok mungwalay aya awan, Mbərom nà, a gad mungwalay itəbay asanaw! Mə vinde à Deftere a Mbərom inde nà:

«Iken Mbərom nà, ka jak 'am cəna, do ahay fok ti san nə ka ja didek a hwiya acəkan. Dowan a kə pəlak anak cəved sə mungok dukwen, i san iken do didek a hwiya.*»

⁵ Izəne do maza awan i cəce re: «Ines a mənuko sa ga ataya, ta man zek anà

* 2:24 Ca pə Esaaya 52.5. * 3:4 Ca pə Jabuura 51.6.

do ahay sa san Mbərom winen a ga ines itəbay. Kak matanan nà, ines a mənuko ahay ti ga mer su way lele awan. Ata, sariya a Mbərom sa gak uko ata nà, tə cəved a bay kələdaw?» Ni ja uda kawa su do a man a aday! ⁶ Matanan bay jiga awan, Mbərom winen do didek a hwiya. Bina aday i saa gan sariya anà do sə daliyugo aya kəkəməw?

⁷ Izəne do hala maza i cəce asa re: «Kak nen apan ni ga ines nà, ata a kay uho nə Mbərom nə do didek awan, aday do ahay ti varan mazlaḅ adəka. Əna, i go uda sariya anga nen do sa ga ines nə pa ma asa mba anaw?» ⁸ Kəkəməw? Kak matanan nà, sa ga ines nə lele cukutok, anga sumor a Mbərom i kay ahay uho! Do a azar ta gad upo mungwalay sa jəka: «Sa ja 'am ata nə Pol.» Do ataya dukwen ti njad wa sariya a Mbərom.

Do mənjana ines nà, ibay

⁹ Natiya kutok nà, mənuko Yahuda ahay, də zalay do su kon azar aya daw? A'ay, də zalak dowan ibay. Kawa anuno sa ja bine siwaw nà, Yahuda ahay pi zek tu do su kon azar aya fok, ines a lavan atan nga. ¹⁰ Kawa ana Deftere a Mbərom sa ja aday nà: «Dowan inde kwa kərtek didek a nà, ibay.

¹¹ Dowan inde kərtek sa san didem nà, ibay. Dowan inde sə pəlay sa san Mbərom a dukwen, ibay re.

¹² Do ahay fok tə mbədəhak anan loen anà Mbərom, tə tərak do kəriya aya awan.

Dowan inde sa ga sumor kwa kərtek dukwen, ibay.†»

¹³ «Way sa nay uho à 'am a tinen ahay wa cəna, lelibay aya fok, kawa way sa nay ahay à jəvay mə təba a wa a rəbas ike ata awan.

Miresl a tinen ahay tə mbədə nà, way sə njəkan uda anà do a azar aya awan.‡»

«'Am a tinen ahay fok nə kawa umom su kòn ahay.§»

¹⁴ «Ta ja dukwen, 'am sə tahasl do ahay hwiya, aday 'am mi wesl aya re.*»

¹⁵ «Ta haw sa vad do dukwen ahahaw.

¹⁶ A man a tinen sa zla ahay cəna, ti həzlap way sə gəban dəce anà do ahay bayak awan.

¹⁷ Ta san cəved sə njahay zay tə do ahay itəbay re.†»

¹⁸ «Tə jəjaran anà Mbərom itəbay fok.‡»

¹⁹ Kak Deftere a Mbərom kà jak matanan cukutok nà, da san apan zle, a jan 'am ata nə anà do a aday Mbərom a varay 'am anahan a à alay a tinen ahay inde ataya bidaw? Natiya kutok, dowan inde kwa kərtek i mba apan sə məman anan ines tətə sabay. Mbərom i gan sariya anà do ahay fok. ²⁰ Matana awan, dowan inde saa təra do didek a pa 'am a Mbərom anga sə dəfan apan anà Tawrita nà, ibay. Adəka, Tawrita a jan anà do ahay nà, ines inde aday tã san anan coy.

Do ahay ti təra do didek aya pa 'am a Mbərom nə kəkəməw?

²¹ Həna nà, Mbərom kə təkək anan cəved anà do ahay sə təra do didek aya pa 'am anahan. Cəved a wiya ata nə tə bənək pi zek tə cəved sə Tawrita bay. Aya əna, Tawrita pi zek tu do maja 'am ana Mbərom ahay ta jak pə cəved ata kurre way anahan. ²² Cəved ata nà, natiya awan: Dowan aya tə dəfak nga pə Yesu Almasihu nà, tinen ti təra do didek aya pa 'am a Mbərom kutok. Mbərom a təba cəved ata dukwen, anga Yahuda ahay taayak bay, əna anà do saa dəf nga pə Yesu ahay fok. Anga Mbərom awan aday nà, a gəzla do ahay pi zek wa itəbay. ²³ Bina, do ahay fok ta gak ines. Ta slak sə njahay à man sə mazlaḅ a Mbərom cəncan ata bay.

²⁴ Aya əna, Mbərom kə gak atan sumor anahan kəriya awan, kə tərak atan do didek aya pa 'am anahan. A ga matanan ata dukwen tə alay ana Yesu Almasihu, do sə təmay atan ahay à atahasl wa ata awan. ²⁵ Mbərom a slənay anan, anga aday à mac à yime sə do ahay fok, aday mez anahan à banay puko wa ines ahay. Matanan, dowan a kə dəfak nga pə Yesu cəna, Mbərom i pəsen anan ines anahan kutok. A ga kətanən nà, anga a nan sə dakay anan nə winen do didek awan. Ines sə do ahay sa taa ga ataya nà,

† 3:12 Ca pə Jabuura 14.1-3, 53.2-4; Gaajoowo 7.20. ‡ 3:13 Ca pə Jabuura 5.10. § 3:13 Ca pə Jabuura 140.4.

* 3:14 Ca pə Jabuura 10.7. † 3:17 Ca pə Esaaya 59.7-8. ‡ 3:18 Ca pə Jabuura 36.2.

Mbərom a taa ga kawa a canan atan bay, ²⁶ a taa njahay tete kawa awan ibay. Əna həna kutok, winen apan i dakan anan anə do ahay nà, winen do didek awan, ta sa ga way didek awan. Aday dukwen, a nan sə tərà anan do sa daf nga pə Yesu ahay, do didek aya pa 'am anahan.

²⁷ Kak matanan cukutok nà, awan a inde kə mbəsakak uko aday di njad sa ga anan ti zek daw? Ibay jiga awan. Kak abay dowan a a dafan apan nà, anə Tawrita fok kəma, ata abay i mba apan sa ga anan ti zek lele. Əna Mbərom a a təba nə cəved miza awan. Cəved ata nà, adaf nga pə Yesu Almasihu. ²⁸ Matanan, da san zle way anahan, Mbərom a tərà anan do ahay, do didek aya pa 'am anahan nà, anga tə dafak nga pə Yesu, bina anga sə dafan apan anə Tawrita a Musa bay. ²⁹ Aka aday winen a nà, Mbərom sə Yahuda ahay taayan kələdaw? A'ay, winen Mbərom sə do ahay kəzlek, Yahuda ahay tu do su kon azar aya təke. ³⁰ Anga Mbərom nə winen kərtek. Kak Yahuda ahay tə dafak apan nga, i tərà atan do didek aya pa 'am anahan. § Matanan re, kak do su kon azar ataya tə dafak nga pə Mbərom dukwen, i tərà atan do didek aya pa 'am anahan re.* ³¹ Na jak matanan nà, ata nə kədiyək anan Tawrita adəka daw? Adəka bay, nə həran nga, aday nə tərà anan way lele kawa ana Mbərom a sa daf anan ata awan.

4

Minje ana Ibərahima

¹ Həna nà, bayakuko pə bije a mənuko Ibərahima aday. Di ja nə maw? Ma sə tərən anaw? ² Kak Ibərahima kə tərak do didek a pa 'am a Mbərom anga a ga mer su way lele nà, abay tiya nə i njad sə həran nga anə zek. Əna kə njadək sə həran nga anə zek pa 'am ana Mbərom bay. ³ A Deftere a Mbərom inde nà, ta ja apan nə maw? «Ibərahima kə dafak nga pə Mbərom. Anga nan, Mbərom a ca apan nə winen do didek awan.*» ⁴ Da san zle, dowan a kə gak mer su way cəna, tə haman way sə herreḅ anahan, bina tə varan nə magwagway bay asanaw? Wita

nə way sə herreḅ anahan a way anahan. ⁵ Əna dowan a kə dafak nga pə Yesu mənəna a daf nga pi mer su way anahan lele aya nà, Mbərom i ca apan nà, adaf nga anahan ata kə tərak anan do didek awan. Cəved a Mbərom inde sə tərà anan do ahay do didek aya pa 'am anahan, aday ta 'am kəriya awan.

⁶ Bahay Dawuda a ja matana re. A ja nà, Mbərom a tərà anan do sa daf apan nga ataya, do didek aya pa 'am anahan, mənəna a ca ide pi mer su way a tinen ata awan. Ti taslay mivel kutok. Matanan, Dawuda a wa:

⁷ «Do sa ga ines ahay ti taslay mivel, anga Mbərom kə pəsek atan anan ines a tinen ahay, aday kə banak patan wa atahasl a tinen ahay fok.

⁸ Do sa ga ines ahay, ti taslay mivel, anga Mbərom i ca pə ines a tinen ahay sabay.†»

⁹ Natiya, ataslay mivel ata nà, winen mə lavay zek a anga Yahuda ahay dəkdek daw, kabay anga do su kon azar aya cite daw? Nə lahak sa ja coy asanaw: «Ibərahima kə dafak nga pə Mbərom. Anga nan, Mbərom a ca apan nə winen do didek awan.‡» ¹⁰ Way ata a tərà nà, siwaw? A gad mədəndalas aday daw, kabay pə dəba anahan a wa daw? Pə dəba anahan a wa bay. A sa gad mədəndalas nà, Mbərom kə tərak anan winen do didek a pa 'am anahan coy.

¹¹ Ibərahima a gad mədəndalas sə dakay anan winen kə dafak nga pə Mbərom coy, aday Mbərom kə tərak anan do didek a pa 'am anahan coy re. Matanan Ibərahima a tərà bəbay su do sa daf nga ahay aday tinen ma gad mədəndalas a itəbay ataya fok. Bina Mbərom a tərà atan do didek aya pa 'am anahan kawa anahan sə tərà anan Ibərahima ata awan. ¹² Aday Ibərahima, winen bəbay su do ma gad mədəndalas aya fok re, əna si ti pərahan azar anə cəved sə adaf nga ana Ibərahima à alay a aday a saa gad mədəndalas ata awan.

Way a Mbərom mə zlapan a anə do anahan ahay

§ 3:30 Yahuda ahay, tinen do ma gad mədəndalas aya awan. * 3:30 Do su kon azar aya nà, tinen do ma gad mədəndalas aya itəbay ataya awan. † 4:3 Ca pə Laataanooji 15.6. ‡ 4:8 Ca pə Jabuura 32.1-2. † 4:9 Ca pə Laataanooji 15.6.

¹³ Mbərom a zlapan anà Ibərahima, i varan anan daliyugo fok anà zahav anahan. Matanan kutok, Mbərom a a zlapan anan nà, anga Ibərahima kə dəfak anan apan anà Tawrita bay, əna a zlapan anan anga Ibərahima kə dəfak apan nga ata awan, kə tərak do didek a pa 'am anahan. § ¹⁴ Kak dowan aya inde tə njadak way ata anga sə dəfan apan anà Tawrita cəna, ata adaf nga pə Mbərom i təra kəriya bugol, aday 'am a Mbərom sə zlapay anan ata kə tərak way kəriya re. ¹⁵ Tawrita a gəbay ahay cəna, mivel a Mbərom, bina do ahay tə dəfan apan bay, ta gak ines. Abay Tawrita â ga ibay cəna, aga ines i ga inde sabay re.

¹⁶ Anga nan kutok, way a Mbərom sə zlapay anan ata nà, a zlapan anan nə anà do sa daf apan nga ahay. A ga matanan ata dukwen, aday â varan atan anan way ata kəriya awan. 'Am ata mə zlapan a dukwen, anà zahav ana Ibərahima ahay fok. Zahav ana Ibərahima nà, do sə dəfan apan anà Tawrita ahay dəkdək bay, əna do sa daf nga pə Mbərom kawa Ibərahima ahay re. Anga winen nə bəbay a mənuko aya fok. ¹⁷ Kawa ana Mbərom sa jan anà Ibərahima, a wa: «Nə tərak iken bije sə zahav ahay bayak awan.*» Matanan Ibərahima nà, winen bəbay a mənuko pa man sə ide a Mbərom, anga winen kə dəfak apan nga. Mbərom winen do sə varan sifa anà way ma mac aya fok, do sə ndakay way ahay fok tə alay məgəbar awan, ata awan. ¹⁸ Abay abayak nga ana Ibərahima inde pə awan sabay, əna kə dəfak nga pa 'am a Mbərom sa ja: «Wan sə kutov anak ahay ti baslay zek bay†» ata awan. Kə dəfak anan ide anahan zühwe pə Mbərom, kə tərak bəbay sə zahav ahay bayak awan acəkan. ¹⁹ A san zle re, ava anahan kə dəzlek bəse səkat coy, aday Saratu dukwen, i mba apan sa ga wan sabay. Kwa â ga nə zlay si zek anahan nə coy kawa ma mac awan dəp nà, adaf nga anahan pə Mbərom ata bəle a bay.

²⁰ Anga nan, kula way a Mbərom sə zlapan anan ata, kə gak anan hiyem hiyem bay. Adəka nà, adaf nga anahan kə jərahak, a ma nga sə həran nga à Mbərom. ²¹ Way

inde a san zle kərtek cəna: Mbərom nə məgala anahan inde sa ga way anahan sə zlapay anan ata awan. ²² Anga nan, Mbərom a ca apan nə winen do didek awan.‡ ²³ 'Am a Deftere sa ja «Mbərom a ca apan nə winen do didek awan» ata, mə vinde nə anga Ibərahima dəkdək bay. ²⁴ 'Am ata mə vinde a anga mənuko re. Da daf nga nə pə Mbərom, winen do sə pədəkey anan Bahay a mənuko Yesu à wulen su do ma mac aya wa ata awan. Aday winen a dukwen i i təra mənuko do didek aya pa 'am anahan. ²⁵ Mbərom a mbəsak anan â mac anga ines a mənuko ahay, aday a slabakay anan anga dâ təra do didek aya pa 'am anahan awan.

5

Mbərom a zlah anan məlmal anahan tə mənuko nà, tə Yesu

¹ Matanan kutok, də təra do didek aya pa 'am a Mbərom, anga də dəfak apan nga, aday həna kutok zay a mənuko inde tə winen anga Bahay a mənuko Yesu Almasihu. ² Winen kə njadak uko cəved aday Mbərom a gak uko sumor, anga də dəfak nga pə winen awan. Tə sumor anahan ata nà, dī jəra sə tavay apan nə njənan lele. Di taslay anan mivel, anga dī i njad sə njahay à man sə mazlaḅ a Mbərom. ³ Aday asa, dī taslay mivel tə dəcə a mənuko ahay re, anga dā san zle, dā gak dəcə nà, dī njad ngatay aday. ⁴ Ngatay aday dukwen, i təra mənuko do ma san nga aya awan. Aday də tərak do ma san nga aya ite, dī dəfan ide anà way sa 'am. ⁵ Di dəfan ide anà way sa 'am, way sa 'am ata dukwen a njəkan uda anà do itəbay asanaw? Anga Mbərom kə kak uko anan asan zek anahan coy ta sə varak uko ahay Apasay anahan Cəncan a à mivel inde re.

⁶ Ayaw, à alay a mənuko bəle aya mba ata nà, Almasihu winen kə məcak anga mənuko, mənuko aday nà, do mə vəze aya pə Mbərom. Almasihu a mac nà, à alay ata kutok, kawa sa zlan à nga à Mbərom.

⁷ Dowan saa təma sa mac anga do didek a natiya ca nà, ibay. Izəne anga do sa ga way lele aya nà, do ahay ti ngam sa mac.

⁸ Cəkəbay Almasihu a mac anga mənuko

§ 4:13 Ca pə Laataanooji 12.2-3, 17.4-6, 22.15-18. * 4:17 Ca pə Laataanooji 17.5. † 4:18 Ca pə Laataanooji 15.5. ‡ 4:22 Ca pə Laataanooji 15.6.

nà, à alay a mənuko dō sə ines ahay hwiya. Matanan Mbərom a kay anan ahay asan zek anahan anga nuko nà, na. ⁹ Aya, mez ana Almasihu kə varak uko cəved sə təra dō didek aya pa 'am a Mbərom. Anga nan da san zle lele re, zek a ana Almasihu a dukwen, i i tam mənuko à mivél a Mbərom saa ga pə dō ahay ata wa re. ¹⁰ A alay a aday mənuko dō sa nan idé anà Mbərom ahay hwiya ata nà, winen kə ndəvak anan sa zlah anan məlmal tə mənuko, tə amac a wan anahan. Aka aday hənà də tərak dō anahan ahay coy nà, i tam mənuko à sariya anahan saa ga ata wa, anga wan anahan kə slabakak ahay à məke wa kutok bidaw? ¹¹ Wita dəkdek cəna coy bay. Di taslay mivél re, anga ajapay a mənuko tə Mbərom, bina Yesu Almasihu Bahay a mənuko kə tərak mənuko car a Mbərom ahay coy asanaw?

Minje ata ana Adama tə Almasihu

¹² Atahasl a nay ahay pə daliyugo nà, anga dō kərtek sa ga ines, winen nà, Adama. Aday ines anahan a tavakay ahay amac pə dō ahay. Dō ahay fok ti mac kutok, anga fok a tinen a ta gak ines re. ¹³ Mbərom a saa varan Tawrita anà Musa nà, ines inde pə daliyugo coy. Əna à alay a Tawrita inde fan bay ata nà, Mbərom a baslay ines a tinen ahay fan bay re. ¹⁴ Aya əna, a bənay ahay pə Adama wa hus pə Musa dukwen, amac winen apan i vad dō ahay. Kwa tinen ta gak ines kawa ana Adama dō sə vəze pə Mbərom ata itəbay nà, amac kə vədak atan re.

Adama dukwen, winen kawa minje ana Yesu, dōwan a saa nay ahay ata awan. ¹⁵ Əna magwagway a Mbərom sə varak uko tə Yesu ata nà, kə gak minje tə ines mbala ana Adama sa ga ata bay. Tə didek a nà, dō ahay bayak a tə məcak anga ines ana Adama. Əna magwagway a Mbərom sa var kəriya tə alay ana Yesu Almasihu ata nà, a zalay atahasl ana Adama. Anga Mbərom kə gak anan sumor anà dō ahay kə zalak. ¹⁶ Magwagway a Mbərom nà, a ga minje tə atahasl ana Adama bay. Ines ana Adama sa ga ata nà, kə varak anan mungok coy, sariya kə bənak anan. Aya əna, sumor a Mbərom a mbasay pə ines sə dō ahay, kwa à ga nə ta gak ines bayak

awan, aday a təra atan dō didek aya pa 'am anahan. ¹⁷ Matanan kutok, anga ines su dō kərtektəkke, amac kə mbərmak alay pə dō ahay fok. Əna way sə zalay anan way ata tə sumor dukwen, a nay tu dō kərtektəkke, winen Yesu Almasihu. Anga winen, Mbərom kə gak anan sumor anà dō ahay bayan awan, a təra atan dō didek aya pa 'am anahan. Matanan ti njad sifa sa ndav bay ata awan, aday ti ga bahay pə kərtek a tatə Yesu a kutok.

¹⁸ Natiya kutok, ines su dō kərtek kə gəbak ahay 'am sa ban anan dō ahay fok. Matanan, mer su way su dō kərtek lele a, kə gəbak ahay 'am sə təra anan dō ahay fok, dō didek aya pa 'am a Mbərom, aday sə varan atan sifa sa ndav bay ata re. ¹⁹ Kwakwa ata nà, dō kərtektəkke a ngam sə dəfan apan anà Mbərom bay. Anga nan, dō ahay bayak a tə tərak dō sə ines ahay. Matanan re, dō kərtektəkke a dəfan apan anà Mbərom. Anga nan, dō ahay bayak a ti təra dō didek aya pa 'am anahan.

²⁰ Tawrita a dəzley ahay nà, anga aday ines ahay tə ma nga sə zəga pə dō ahay ite. Əna à man a aday ines kə zəgahak ata nà, sumor a Mbərom a ma nga sə zəga pə dō ahay ite re. ²¹ Kwakwa ata nà, məgala ana ines inde sa vad dō. Həna dukwen, sumor a Mbərom sa gan anà dō ahay ata nə məgala anahan inde sə təra atan dō didek aya pa 'am anahan re. Natiya, dō ahay ti mba apan sa njad sifa sa ndav bay ata awan. Ti njad anan nə tə sləmay ana Yesu Almasihu, Bahay a mənuko.

6

Aga baptisma nà, amac tə Yesu aday aslabakay à məke wa tə winen a re

¹ Həna kutok nà, u no sa ja nə maw? Zəgahuko anan sa ga ines aday sumor a Mbərom à zəga ite daw? ² Matanan bay re. Də takas nà, à amac wa. Anga nan, ines a lavak uko nga sabay. Aka aday di njahay i ines inde kəkəma asa anaw? ³ Da san way ata zle lele. A alay a mənuko sa ga baptisma ata nà, də japay nə tə Yesu Almasihu, aday da mac tatə winen a re. ⁴ Matanan, tə baptisma ata nà, mənuko fok də məcak tatə winen, aday ta lak mənuko tatə winen a re.

Əna mazla6 a Mbərom nə məgala awan, a slabakay anan Almasihu à wulen su do ma mac aya wa. Natiya kutok, i slabakay ahay mənuko anga aday dā njad sə njahay tə sifa wiya awan.

⁵ Natiya, də japak tə winen à alay a mənuko sa mac tə winen ata awan. Matanan, à alay a mənuko saa slabakay à məke wa ata nà, dī japay tə winen à aslabakay anahan à amac wa ata re. ⁶ Sənuko way inde aday: Anjahay a mənuko kwakwa ata nà, tə darak anan ayak pə dədom mə zləngad a pə kərtek a tə Almasihu, anga aday ubor sə ines a mə japay a tə mənuko ata dukwen à lize sə coy, aday mənuko dē təra bile sə ines ahay sabay. ⁷ Natiya kutok, dōwan a kə məcak cəna, winen bile ana ines sabay. ⁸ Matanan, kak də məcak tə Almasihu nà, dī daf apan nga dī njahay tə sifa anga winen a re. ⁹ Almasihu a slabakay ahay à məke wa. Anga nan, da san a zle re, i naa mac sabay, anga məgala ana amac inde apan sabay. ¹⁰ Almasihu kə məcak. Amac anahan ata kə gəzlak atan pi zek wa tə ines sə coy. Həna nà, winen pə kərtek a tə Mbərom, tə sifa awan. ¹¹ Matanan re, kə sənən zle, kwanay dukwen kə məcən, aday kə gəzlen pi zek wa tə ines. Həna nà, kwanay pə kərtek tə Mbərom tə sifa aya awan, anga kwanay mə japay aya tə Yesu Almasihu.

¹² Anga na awan, ines à ga pikwen məgala sabay, kə pərihen anan azar anà ubor si zek a kwanay ahay sabay. Ki məcən wanahan asanaw! ¹³ Kà sa mbəsiken anan zek a kwanay ines à ga anan mer su way lelibay aya sabay. Gen adəka nə mer su way a Mbərom kutok, kawa do ma mac aya ta may uho à məke wa ataya awan. Mbəsiken anan zek a kwanay həna nà, sa ga mer su way didek aya kutok. ¹⁴ Sə lavak ikwen nga həna nà, Tawrita sabay, əna sumor a Mbərom sa gak ikwen ata kutok. Natiya məgala ana ines inde pikwen sabay.

Minje sə bile

¹⁵ Həna nà, dī ja nə maw? Sə lavak uko nga nà, Tawrita sabay, əna sumor a Mbərom kutok. Cəved inde sa ga way lelibay a adəka daw? A'ay! ¹⁶ Kə sənən itəbay daw? Kə tərən bile su do aday nà,

bəlaray si ki dəfen anan apan anà dōwan ata awan. Kak kwanay bile ana ines ahay, ines i lagay kwanay hus à amac inde. Kak kwanay bile ana Mbərom ahay, ata Mbərom i təra kwanay do didek aya awan. ¹⁷ Kwakwa ata nà, kwanay bile ana ines ahay. Ngəren anan anà Mbərom anga həna kə təmihen sə dəfan apan tə mivəl kərtek a anà atətak way a kwanay a sə sləne ata awan. ¹⁸ Abay kwanay bile sə ines ahay, əna kə təmen ahay à bile sə ines wa, aday kə tərən bile ana didek ahay kutok ite. ¹⁹ Nə gəba minje sə bile nà, anga aday kə sənən way a ni jak ikwen ata awan. A alay a kwanay bile sə ines ahay ata nà, kə mbəsiken anan zlay si zek a kwanay à ga mer su way lelibay aya awan. Ki gen nà, mer su way sə sədək ahay dəkdek. Həna biten dukwen, kwanay bile sə didek ahay. Matanan, mbəsiken anan zek a kwanay à gan mer su way lele aya awan. Ata anjahay a kwanay i təra à cəncan a inde.

²⁰ Natiya kutok, à alay a kwanay bile sə ines ahay ata nà, aga mer su way lele cəna, a zlak ikwen à nga bay. ²¹ Ata, à alay ata kutok nà, ki gen nə maw? Way a sa gak ikwen waray həna biten ataya awan. A andav sə way ma ga waray ataya dukwen, amac inde. ²² Aya əna, həna kutok, kə təmen ahay à bile sə ines ata wa. Kə tərən bile ana Mbərom ahay. Anga nan, anjahay a kwanay i təra à cəncan a inde kutok. A andav a inde ite, ki njiden wa sifa sa ndav bay ata awan. ²³ Magwagway sə ines nà, amac. Əna way a Mbərom sa var kəriya ata nà, sifa sa ndav bay pə kərtek a tə Yesu Almasihu, Bahay a mənuko.

7

Do sa daf nga pə Yesu ahay, tə Tawrita

¹ Mərak uno ahay, way uno a ni jak ikwen ayak həna ata nà, ki sənən, anga kə sənən Tawrita zle coy. Tawrita a lavan nga anà do nà, si à alay a winen tə sifa pə daliyugo mba ata awan. ² Minje nə kawa uwar. A alay a mbaz anahan inde tə sifa nà, Tawrita a ban anan pə mbaz anahan ata awan. Əna, mbaz anahan kə sak a mac ite nà, Tawrita kə mbəsakak anan ahay à 'am ana mbaz anahan ma mac ata wa.

³ Uwar kà sak a zla à mbaz hinen, aday mbaz anahan a mama'am ata ma mac a bay cəna, wita uwar ata kà gak mədigwed pa mbaz anahan ata awan. Əna mbaz ata kərtek a kə məcak cəna, 'am sə Tawrita ata inde apan sa ga mədigwed a sabay. I mba apan sa zla à mbaz hinen, kà gak ines bay.

⁴ Mərak uno ahay, kwanay həna ata dukwen, matanan. Kwanay kə jipen pə kərtek a tə Yesu Almasihu, dowan a sa mac anga kwanay pə dədom mə zləngəd ata awan. Anga nan kutok, kwanay dukwen kə məcen aday kə gəzlen tə Tawrita sə coy. Həna kə jipen tə Yesu, do sə slabakay ahay à məke wə. Matanan kutok, dī mba apan sa gan mer su way lele aya anə Mbərom, i zlan à nga. ⁵ Da taa ga nà, mer su way sə ubor si zek a nukò ahay. Way ana Tawrita sa ga apan 'am ata nà, ubor si zek nə a gan may sa ga nə tinen aya awan. Way a lelibay ataya nà, tə lagay mənuko à amac inde. ⁶ Həna kutok, də gəzlak tə Tawrita, anga də məcak pə kərtek a tatə Yesu. Anga nan, dī mba apan sa gan mer su way anə Mbərom tə cəved lele aday wiya awan, cəved ana Apasay Cəncan a sə dəkak uko anan ata awan, bina, kawa ana mənuko sa taa ga anga də dəfan apan anə Tawrita ata sabay.

Mer su way ana Tawrita

⁷ A nan sa ja həna nə ma kutok anaw? Tawrita ata nà, way sə nes do adəka dāw? A'ay! Əna na san ines inde nà, anga Tawrita sə dukò anan. Bina, abay na san ubor bay, anga na san 'am a sa jəka: «Kà sa ga ubor bay*» ata bay. ⁸ Əna nə sləne 'am ata cəna, ines kə njadək upo cəved kutok, a ga anan mer su way ta 'am ata sə wuho ubor ahay cara cara i zek inde. Mənjəna Tawrita nà, ines a aday dukwen, winen way ma mac awan. ⁹ Bina, à alay a nen nə sənək pə Tawrita fan bay nà, nen lele njənnjan tə sifa awan. Əna na san Tawrita kutok cəna, ines kə tərək way tə sifa bugol, aday winen məgala awan. ¹⁰ Ata jumdod, nen nə məcak ite re. Anga nan kutok, 'am a abay i lagay nen à man sə sifa ata nà, a ma nga sə gəbo ahay adəka nə amac. ¹¹ Natiya Tawrita a varan cəved anə ines sə njəko uda, aday sa vad nen re.

¹² Ayaw, Tawrita nə winen way cəncan awan, aday 'am anahan a ma ja ataya dukwen, tinen way cəncan aya, way didek aya, aday way lele aya re. ¹³ Aka aday way lele ata a ma nga sa vad nen asa dāw? A'ay re! Əna ines a gəba way a lele ata, a ga anan mer su way sə vuro amac. A təra matanan, anga aday dā san ines nà, winen ines ata acəkan way anahan. Matanan, Tawrita a ka anan mer su way sə ines lelibay aya fok.

Ines a ka anan məgala anahan pu do zəenzen awan

¹⁴ Matanan kutok, da san zle, Tawrita aday nà, a nay ahay à alay a Mbərom a wa. Aday nen nə do zəenzen awan, bīle sə ines. ¹⁵ Tə didek a nà, way uno sa ga ata cəna, na san bay. Anga way su no sa ga ata nà, na ga bay. Way su no sa ga bay ata awan, wita nə ni ga anan kutok. ¹⁶ Kak way uno sa ga ata u zlo à nga bay nà, ata nə sənək kutok, Tawrita, winen way lele awan. ¹⁷ Matanan kutok, sa ga way lelibay ata nə nen bay. Atahasl a mə njahay a i nen inde ata sa ga anan. ¹⁸ Anga nan kutok, na san zle, awan inde lele awan i nen inde nà, ibay. Na ja nà, pə ubor si zek uno, nen do zəenzen awan ata awan. A ga way lele dukwen, u zlo à nga, əna na mba apan sa ga bay. ¹⁹ Bina lele su no sa ga ata nà, na ga anan bay, aday lelibay a su no sa ga bay ata kutok, na ga adəka nà, winen awan. ²⁰ Kak way lelibay aday u no sa ga bay dukwen na ga anan cəna, sa ga awan ata dukwen, nen bay. Atahasl a mə njahay a i nen inde ata awan, sa ga way ata nə winen, nen bay.

²¹ Nga sa 'am a inde kutok: A alay a u no sa ga way lele cəna, ngazl ines a tuvo uda awan. ²² Bina, à mivəl uno a inde nà, nen mə taslay mivəl a sə pərahan azar anə Tawrita a Mbərom. ²³ Anga nan kutok, na ca apan nà, awan a inde lelibay a i nen inde a slabak anan vəram tə abayak nga uno sa gan may anə way lele ata awan. Natiya, nen nə tərək bīle ana atahasl a mə njahay a i nen inde ata awan. ²⁴ Anga nan kutok, nə tərək do mə jəjay a sə coy. Aday saa tam wa nen à amac ata wa həna nà, waya kutok anaw? ²⁵ Ngəruko anan həna anə Mbərom, anga kə təmək nen tə alay ana

* 7:7 Ca pə Gurtaaki 20.17; Tooktaaki Tawreeta 5.21.

Bahay a mənuko Yesu Almasihu. Natiya kutok, tə ajalay nga uno cəna, ni dəfan apan anə Tawrita a Mbərom, əna ubor si zek uno a gan may sə pərahan azar anə cəved sa ga ines dəkdek.

8

Anjahay tə sifa wiya awan

¹ Matanan kutok, həna nə, awan saa ban anan dō ana Yesu Almasihu ahay à sariya inde nə, inde sabay. ² Anga məgala ana Apasay sa var sifa tə alay ana Yesu Almasihu ata a təmay nen à məgala ana atahasl tə amac ata wa. ³ Tawrita ana Musa a mba apan sa tam anan dō itəbay, anga bəle sə sluwed si zek su dō kə mbəsakak anan cəved a bay re. Əna Mbərom nə, a mba apan. A slənay ahay wan si zek anahan ti zek a kawa su dō zənzen aya, aday sə təmay nuko i ines a mənuko ahay wa. Tə cəved ata kutok, Mbərom kə gak anan sariya anə ines i zek su dō zənzen ata inde kutok. ⁴ A ga matanan, anga aday dā mba apan sa ga way ana Tawrita sa ja ata awan. Bina, dī dəfan apan nə, anə Apasay a Mbərom kutok, bina anə ubor si zek à mənuko sabay. ⁵ Aday nə, dō sə dəfan apan anə ubor si zek a tinen ahay nə, ta ga way sa zlan à nga anə zek a tinen ahay. Əna dō sə dəfan apan anə way sa zlan à nga anə Apasay a Mbərom cəna, ta ga dukwen way sa zlan à nga a cite. ⁶ Dō sa taa bayak pə way sə ubor si zek anahan ahay cəna, a dazay nə à amac inde. Aday dō sa taa bayak pə way sa zlan à nga anə Apasay a Mbərom ite dukwen, i i njad zay tə sifa sa ndav bay ata awan. ⁷ Dō sa taa bayak pə way sa zlan à nga anə ubor si zek cəna, winen dō manide a Mbərom, anga a dəfan apan anə 'am a Mbərom bay, aday a mba apan bay re. ⁸ Dō sa ga way sa zlan à nga anə ubor si zek aday nə, i mba apan sa zlan à nga à Mbərom sabay.

⁹ Kwanay adəka nə, à alay ana məgala sə ubor si zek inde sabay, əna à alay ana məgala sə Apasay a Mbərom, winen mə njahay a à kwanay inde ata awan, kak kwanay apan ki dəfan anan apan anə ubor si zek bay nə, na. Dowan a Apasay ana Almasihu uda ibay ata nə, winen dō anahan bay. ¹⁰ Kwa à ga nə Almasihu winen mə

njahay a à kwanay inde, zek a kwanay nə hwiya i mac anga ines. Aya əna, Apasay a Mbərom i varak ikwen sifa, bina kə tərən dō didek aya pa 'am a Mbərom. ¹¹ Mbərom a slabakay anan ahay Yesu Almasihu à məke wa. Matanan, kak Apasay anahan ata dukwen winen mə njahay a à kwanay inde nə, i slabakay ahay kwanay à məke wa tə winen a re.

¹² Natiya kutok, mərak uno ahay, gudire inde puko. Gudire ata nə, sə ubor si zek bay, bəlaray dī ga kawa ana ubor si zek su dō zənzen a sa gan may bay. ¹³ Kak kə njihen kawa sa zlan à nga anə ubor si zek nə, ki məcen. Aya əna, kə mbəsiken anan Apasay a Mbərom à mərəd anan ubor si zek ata nə, ki njiden sifa kutok. ¹⁴ Anga dō aday Apasay a Mbərom a lavan nga tətə cəna, winen wan a Mbərom. ¹⁵ Apasay ata dukwen a təra kwanay bile aya bay, aday i pak pikwen zlawan maza sabay. A təra kwanay adəka nə, wan a Mbərom ahay sə coy. Aday, tə Apasay ata kutok, də ngaman anə Mbərom nə, «*Abba, Bəbay uno!*» ¹⁶ Apasay a Mbərom a tə alay anahan a dakan anan anə apasay a mənuko sa san anan nə mənuko wan a Mbərom ahay. ¹⁷ Kak mənuko wan a Mbərom ahay cukutok nə, dī njad way anahan a sə dərən anə gwaslay anahan ahay ata re asanaw! I varak uko way anahan sə varan anə Almasihu ata re. Matanan, kak də təmihak sa ga dəcə anga Almasihu nə, dī njad sə təma way sə mazlaḅ anahan ataya re.

Mazlaḅ a mənuko saa njad azanaka ata awan

¹⁸ A ga upo aday nə, awan sə zlangar anan dəcə a mənuko sa ga həna ataya tə mazlaḅ a Mbərom saa varak uko azanaka ataya nə ibay. Kwa mənjoek ca! ¹⁹ Way a Mbərom sə ndakay fok dukwen, tinen apan ti ba nə luvon a aday Mbərom i kay anan ahay uho gwaslay anahan ahay fok kutok ata awan. Ta ba anan nə, ababa. ²⁰ Anga way a Mbərom sə ndakay fok tə tərak way kəriya aya awan. A nan atan sə təra matanan cara bay. Mbərom a sa ga atan adəka*, anga aday tā daf ide ²¹ pə luvon a aday i sa təmay atan ahay à bile sə way saa wuslay ataya wa kutok. Ti japay

* 8:20 Ca pə Laataanooji 3.17.

tə wan anahan ahay à mazlaḅ anahan ata inde, à barbarar inde kutok ite. ²² Da san zle, kwa ahay à dālen a wa, hus ahay biten nà, daliyugo a fok winen à dāce inde, kawa uwar i sa wahay bāse coy ata awan. ²³ Əna daliyugo a anan taayan dākdek bay. Way ana Apasay a Mbərom sə varak uko mətəkwe ataya fok, ti njahay nə matanan. Di dāfan ide anà luvon a aday Mbərom i tam mənuko à dāce wa, aday dī tēra wan a Mbərom ahay sə dīdek a coy ata kutok. ²⁴ Abay aday dā tēmak coy bidaw? Əna dā canan fan bay, dī dāfan ide mba. Way aday kə canak anan tē ide coy ata nà, way ata nə kə dāfan ide adadaf mba daw? Wita, dōwan a ngaman adāfan ide sabay! ²⁵ Aya əna, kak dī dāfan ide anà way hēna dā canak anan fan bay ata nà, dī ba ababa.

²⁶ Apasay Cəncan a dukwen a nay ahay sa mak uko zek, anga mənuko nə bəle aya awan. Bina, kwa à amboh a mənuko ahay inde dukwen, dā san sə rəke way a pə Mbərom a wa tətibay re. Apasay Cəncan a tē alay anahan, a gan amboh anà Mbərom tē mēgala anahan a tēke, à yime a mənuko inde. Do zənzen i mba apan sa ga kətanān bay. ²⁷ Mbərom a ca ide aday nà, à mivēl inde. A san way ana Apasay Cəncan a sa gan may ata zle. Anga Apasay Cəncan a a cəce nə way kawa sa zlan à nga à Mbərom vərre à yime a mənuko dō a Yesu ahay inde.

²⁸ Da san zle asanaw! Do sə pəlay Mbərom tē mivēl kərtek a aday Mbərom a ngaman pi mer su way anahan ata nà, kwa sə tēra nə ma ma fok cəna, Mbərom a tēra anan way sumor a anga dōwan ata awan. ²⁹ Mbərom a lah sə walay wa dō anahan ahay nà, kwa hēna kabay, aday kə gak atan nga anga aday tā ga minje ta wan si zek anahan awan. Ata Almasihu i tēra murkwaya sa wan anahan ahay fok. ³⁰ Do a aday Mbərom sa lah sə walay atan ataya nà, kə ngamak atan kurre re. Do anahan a sə ngaman atan ataya nà, kə tərak atan dīdek aya pa 'am anahan re. Do anahan a sə tēra atan dō dīdek ataya nà, kə varak atan mazlaḅ coy re.

Awan saa gəzla mənuko pi zek wa tē asan zek a Mbərom nà, ibay

† 8:36 Ca pə Jabuura 44.23.

³¹ Hēna nà, dī ja nə ma asa anaw? Kak Mbərom winen tē mənuko nà, saa mba apan sə mbasay puko nà, waya asa anaw? ³² Wan si zek anahan a dukwen, kə tēmak anan à 'am sə dāce wa bay, əna a varan anan anà dō ahay aday tā vad anan anga mənuko fok. Matanan, i varak uko way azar aya fok kəriya pə kərtek a ta wan ata re. ³³ Saa mba apan sa zlah puko asa nà, wayaw? Sə tēra mənuko dō dīdek aya pa 'am anahan nà, zek a Mbərom a sə walay mənuko ata awan. ³⁴ Waya saa mba apan sa ban mənuko anga dā gak ines asa anaw? Yesu Almasihu ta nga anahan a kə məcak, kə slabakak ahay à məke wa, aday hēna winen mə njahay a à alay puway a Mbərom. Winen apan i gan amboh anà Mbərom anga mənuko. ³⁵ Kak matanan cukutok nà, ma saa mba apan sə gəzla mənuko pi zek wa kutok anaw? Dāce ahay daw? Ajalay nga daw? Aban mbiyed sə dō ahay asa daw? Atə may tē mətawak daw? Mərava sə amac tē maslalam daw? Awan a inde saa mba apan sə gəzla mənuko pi zek wa tē asan zek ana Almasihu a nə ibay! ³⁶ Mə vinde à Deftere a Mbərom inde nà: «Manay pə cəved sə amac sasidew a nà, anga iken.

Ta ga alay tē manay nà, kawa tēman sə waslay ahay.†»

³⁷ A mamasl sə way ataya inde fok kutok, dī njad mēgala sə mbasay, anga Almasihu, dō sə pəlay nuko, i varak uko mēgala anahan. ³⁸⁻³⁹ Anga nan, na san zle lele, awan inde saa gəzla mənuko pi zek wa tē asan zek a Mbərom nà, inde sabay. Mbərom kə kak uko anan asan zek anahan tē Yesu Almasihu, Bahay a mənuko. Matanan, kwa amac, kwa sifa adəka, kwa maslay a Mbərom ahay, kwa setene ahay, kwa way sə tēra à alay a hēna ata awan, kwa way saa tēra à alay a saa nay pa 'am azanaka ata awan, kwa dō sə mēgala ahay, kwa mēgala sə bagəbaga mburom ahay, kwa mēgala sə məke ahay, kwa way a Mbərom mə ndakay azar aya fok, awan a inde saa gəzla mənuko pi zek wa tē asan zek a Mbərom cəna, ibay!

9

Mbərom kə walak anan Isəra'ila ahay

1 Way a ni ja hēna ata nà, winen way dīdem awan. Nen dō a Yesu, na gad mung-walay bay. Apasay Cəncan a a jan anà mez si zek uno a dukwen, 'am a anan nà, dīdek awan. 2 Mivel uno ma rah a nē tē mugo, aday nen à dāce ahay inde nē pac pac, 3 anga Yahuda ahay, dō sē zahav uno ahay. Abay ā ga zek nà, suwan Mbərom ā laray nen à bahay anahan wa, anga aday Yahuda ahay tā njad sifa. Nen nà, mē gəzla pi zek wa tē Yesu Almasihu. 4 Tinen nà, wan sē Isəra'ila ahay. Mbərom kē tərak atan wan anahan aya awan. Kē dakak atan anan mazlaḅ anahan, kē ḅanak 'am tē tinen, kē varak atan Tawrita, 'am anahan. Kē dakak atan anan cəved sē hēran nga lele awan, kē zlapak i varan atan way lele aya bayak awan. 5 Kē varak atan Ibərahima, Isiyaku aday Yakob tē gwaslay anahan ahay bije a tinen ahay, aday Almasihu dukwen, pē sluwed si zek nà, wan sē kutov a tinen awan. Almasihu a aday dukwen, winen Mbərom, winen pa nga sē way mē ndakay aya fok. Zambaduko anan pa sē viyviya awan. Amen!

Wan a Mbərom dīdem aya awan

6 Way a Mbərom a sē zlapay anan ata kē tərak awan kəriya bay re. A'ay, əna wan sē Isəra'ila ahay tē tərak dō ana Mbərom dīdem aya fok bay. 7 Aday wan sē kutov ana Ibərahima ahay tē tərak wan anahan dīdek aya fok bay re, bina Mbərom a jan nà: «Ki njad wan sē kutov ahay nē tē Isiyaku.*» 8 'Am ata a nan sa ja nē maw? Wan mē wahay aya ā kutov su dō zənzen ata wa cəna, tē tərak wan a Mbərom ahay anga bəbay tē may a tinen ahay bay. Tē tərak wan a Mbərom ahay nà, anga Mbərom a sē zlapay anan ata awan. 9 'Am a Mbərom a sē zlapay anan ata nà, hēna: «I va daz cəna, ni may ahay, aday Saratu i njad wan.†» 10 Wita cəna coy bay re. Cuko pē Rəbeka ite. Kē wahak anan muwsa ahay anà bije a mənuko Isiyaku. 11-13 Rəbeka a kē wahak anan muwsa anahan ataya fan bay nà, gwaslay ataya ta gak awan fan bay. A ga nē mer su way lele aya awan, ā ga nē mer su way lelibay aya awan dukwen, tē wahak

atan sa ga awan fan bay. A alay ata nà, Mbərom kē jak anan anà Rəbeka coy, a wa: «Wan zek mēduwen a i gan mer su way anà wan zek cədwə awan.‡» Deftere a Mbərom kē jak pē muwsa ataya, a wa: «Nē gəḅak Yakob, aday nē larak anan Isuwa.Š» A tēra matanan anga sē dakay anan nà, Mbərom a walay dō nē pē way sa zlan à nga anà winen, bina pi mer su way su dō zənzen a bay.

14 Hēna nà, dī ja nē ma kutok anaw? Mbərom kē gak mer su way tē cəved a sabay cukutok daw? Matanan ata bay re. 15 A jan anà Musa nà: «Ni gan sumor nà, anà dōwan a aday u no sa gan sumor ata way anahan. Sū go i zek wa cəna, dōwan a u no ū go i zek wa ata awan.*» 16 Kawa sa ja kutok nà, Mbərom a gan sumor anà dō nà, anga a nan anà dōwan a bay, kabay anga mer su way ana dōwan ata bay, əna anga sumor ana Mbərom a way anahan. 17 A Deftere a Mbərom inde dukwen, Mbərom a jan anà Firawna, a wa: «Na daf iken bahay a à Misra nà, anga aday ni ka anan mēgala uno tē iken, pē iken a re, anga u no sa ndar anan sləmay uno anà dō sē daliyugo ahay fok.†» 18 Matanan acəkan, a ca ike, Mbərom a gan sumor anà dōwan awan, kawa sa nan, aday a kuran anan nga anà dō hinen dukwen kawa sa nan.

Mivel a Mbərom sa ga tē sumor anahan sa ga ite

19 Hinahibay nà, ki jen asa: «Kak matanan cukutok nà, Mbərom a gafan 'am anà dō ahay pē ines angamaw? Way ahay fok tē tēra dukwen, kawa sa zlan à nga asənə, ines sē dō ahay uda nē wuraw?» 20 Matanan, iken a aday nē waya saa vad uway pa 'am tē Mbərom a kəlanaw? Hēna nà, way ma han a nē i mba apan sa jan anà dō sa han anan: «Ka sa han nen kawa hēna anan angamaw?» tēte daw? 21 Dō sa han səngəle nà, mēgala anahan inde pē dudō aday sa han anan way ahay kawa sa nan bidaw? I han səngəle tē dudō ata awan, aday i han anan jugwire tē dudō a mē mbəsak ata re.

* 9:7 Ca pə Laataanooji 21.12. † 9:9 Ca pə Laataanooji 18.10-14. ‡ 9:11-13 Ca pə Laataanooji 25.23. Š 9:11-13 Ca pə Malakiya 1.2-3. * 9:15 Ca pə Gurtaaki 33.19. † 9:17 Ca pə Gurtaaki 9.16.

²² Mer su way a Mbərom a dukwen, kətanān! A nan dō ahay tā san nə winen tē mivēl a anga tinen, aday winen Ba Məgala re. Aya əna, kə ngəmak sə səmen anā dō sə jənan pə mivēl, aday abay ti lize ataya acəkan. ²³ A nan anā Mbərom nā, dō ahay tā san mazlaḅ anahan nə məduwen awan, aday i gəzla anan tē mənuko anga a nan sa gak uko sumor. A walay mənuko pa 'am kurre, anga aday dā njad mazlaḅ anahan. ²⁴ Mənuko dō a Mbərom mə ngamay aya awan. Əna kə ngəmak dō ahay à wulen sə Yahuda ahay wa dəkdek bay. Kə ngəmak anan anā dō ahay à wulen su dō su kon a azar aya wa re. ²⁵ Mbərom a kà jak 'am ata tē dungo ana dō maja'am anahan Hose'a, a wa:

«Dowan aya aday abay tinen dō uno ahay bay ataya awan,
həna ni ngaman atan dō uno ahay kutok.

Dowan aya aday abay nə pəlay atan itəbay ataya awan,
həna ni pəlay atan kutok.‡»

²⁶ A ja asa, a wa:

«Ù kon a aday dō ahay ta ja nā, tinen dō uno ahay itəbay ataya dukwen,
à man ata adəka, ti ngaman atan wan ana Mbərom didek aya kutok, winen bahay sə sifa.Š»

²⁷ Do maja'am a Mbərom Ezaya dukwen kà jak pə Isəra'ila ahay, a wa:

«Kwa abay Isəra'ila tē wasay nə kawa wiyen sə zliner,
saa tam nā, dō ahay fok bay, əngal a mənjoek ca.

²⁸ Mbərom Fetek i ga sariya pu dō sə daliyugo ahay anga anga sə coy.*»

²⁹ Ezaya ata kərtek a kə lahak sa ja:

«Abay Mbərom Ba Məgala à mbəsakak uko zahav mənjoek bina,
də tərak kawa dō sə Sodoma tē Gomora.†»

Isəra'ila ahay tē sənək cəved sa tam didek a bay

³⁰ Lele həna juko nə kəkəma asa anaw? Do su kon a azar ataya tē njadak sə tēra dō

didek aya pa 'am a Mbərom anga tē dəfak nga pə Yesu. Aday abay tē pəlak sə tēra dō didek aya bay re. ³¹ Yahuda ahay ite nā, tē pəlak sə tēra dō didek aya ta sə dəfan apan anā Tawrita, əna tē njadak a cəved a bay.

³² Angamaw? Anga tinen tē bayak cəna ti njad anan ta sə dəfan apan anā Tawrita ti mer su way, bina ta sa daf nga pə Mbərom a bay. Anga nan, tē slahak pu kon sə hawan saray ù dō ata awan. ³³ A Deftere a Mbərom inde nā, Mbərom a ja pu kon ata, a wa:

«Cen apan, ni daf kon sə hawan saray anā dō ahay à Urəsalima,
kon sə slahay dō ahay.
Aday dō kə bənək alay à winen inde ite nā,
i jalay a bay.‡»

10

¹ Mərak uno ahay, na gan amboh anā Mbərom tē mivēl kərtek a nā, u no nə Yahuda ahay tā njad sa tam ite. ² Ni mba apan sa ja həna dukwen, tinen apan ti rəzlen à nga wa sə pərahan azar anā Mbərom nə cekərkərre, əna mənjoəna asan wa way mə cəde ide aya awan. ³ Tē sənək sa jəka Mbərom i tēra anan dō ahay dō didek aya pa 'am anahan kəkəməw nā, tē sənək bay. Tē pəlay sə tēra dō didek aya nā, tē cəved si mer su way dəkdek. Matanan, tinen tē mbərzlak a wa way sa nan à Mbərom. ⁴ Kwa pə ana Almasihu sa nay ahay wa nā, məgala ana Tawrita kə ndəvak coy. Natiya, kuwaya dowan a kə dəfak apan nga cəna, Mbərom i tēra anan dō didek a pa 'am anahan.

Mbərom i tam anan dō sa daf nga pə Yesu ahay fok

⁵ Musa a ja 'am pə cəved sə tēra dō didek a tē Tawrita nā, a wa: «Do sə dəfan apan anā 'am ana Tawrita nā, i njad sifa nə tē winen awan.*» ⁶ Əna cəved sə tēra dō didek a anga sa daf nga pə Mbərom nā, cara. Deftere a Mbərom a wa: «Kā sa ja bay: “Wayə sa ján à mburom anaw?†”» Kawa sa ja nā, i ján saa ngaman anā Almasihu aday i dazay anan nə wayaw? ⁷ «Kā sa ja bay: “Wayə saa dazay à məke inde anaw?‡”» Kawa sa

‡ 9:25 Ca pə Hose'a 2.1-3. § 9:26 Ca pə Hose'a 2.25.

Laataanooji 19.23-28 re. ‡ 9:33 Ca pə Esaaya 28.16.

Tooktaaki Tawreeta 30.12.

‡ 10:7

Ca pə Tooktaaki Tawreeta 30.13.

* 9:28 Ca pə Esaaya 10.22-23. † 9:29 Ca pə Esaaya 1.9;

* 10:5 Ca pə Farillaaji Lewinjo'en 18.5. † 10:6 Ca pə

ja nà, waya saa zləzlamay anan Almasihu à mæke wa pə cakay sə mæsinde ahay wa anaw? ⁸ Musa a ja nə kəkəma kutok anaw? A wa: «'Am a Mbərom winen bəse tə iken! Winen à 'am anak inde, à mível anak inde re.Š» Wita nà, ləbara sa 'am a hənə manay apan mi dəkay anan pə cəved sa daf nga pə Mbərom ata kutok. ⁹ Ki mba apan sa ja pa 'am sə dō ahay fok, Yesu nà, winen Bahay anak tətə dāw? Kə təmahak aday kə dəfak apan nga nà, Mbərom kə slabakak anan ahay à mæke wa dāw? Kak matanan nà, ata ki tam coy kutok. ¹⁰ Bina kak kə dəfak nga pə Yesu à mível anak inde nà, ki njad sə təra dō didek a pa 'am a Mbərom. Aday kak ki dəkay anan pa 'am sə dō ahay, Yesu winen Ba Məduwen nà, Mbərom i tam iken acəkan. ¹¹ Anga Deftere a Mbərom a ja nà: «Dō kə bənək alay à winen inde ite nà, i jalay a bay.*» ¹² Cəved sa 'am ata nà, anga dō ahay fok: anga Yahuda ahay, aday anga dō su kon a azar aya re. Anga awan sə gəzla atan pi zek wa, ibay. Bahay a mənuko nà, winen Bahay sə dō ahay fok. A gan sumor anà dō sa daf nga pə sləmay anahan ahay nà, fok. ¹³ Kawa ana Deftere a Mbərom a sa ja kutok: «Kuwaya dōwan a kə dəfak nga pə sləmay ana Mbərom Fetek cəna, i tam.†»

Cəved sə dəkay anan ləbara mugom awan

¹⁴ Ti njad sə həran nga anà Mbərom a aday tə dəfak apan nga bay ata nà, kəkəməw? Kak aday kula tə slənek anan ləbara a bay nà, ti njad sa daf apan nga nə kəkəməw? Aka aday kak dōwan a kə təkərek atan anan bay nà, ti sləne kəkəməw? ¹⁵ Kak dō ma slan a ibay nà, waya saa təkə 'am ata anaw? Kawa ana Deftere a Mbərom sa ja: «Saa rəba kawa saray su dō sə dəkay anan ləbara mugom ataya nə maw?‡» ¹⁶ Əna saa təma anan ləbara mugom ata nə dō ahay fok bay. Dō maja'am a Mbərom Ezaya kə jak, a wa: «Ba Məduwen, waya sa daf nga pa 'am a manay anaw?Š» ¹⁷ Matanan, dō kə dəfak nga dukwen, anga ba kə slənek ləbara ana Yesu Almasihu. Aday dōwan kə slənek

ləbara anahan dukwen, anga dō inde kə təkərek anan anan.

¹⁸ Kak matanan cukutok nà, ni cəce aday: Isəra'ila ahay nà, tə slənek anan ləbara a anan itəbay kələdaw? Tə slənek, bina Deftere a Mbərom kə jak, a wa: «Tə slənek dūngo ana dō maslan uno ahay pu kon pu kon fok. 'Am a tinen a kə dəzlek hus pə magaga sə daliyugo.*»

¹⁹ Kak matanan asəna, ni cəce asa re, Isəra'ila ahay tə sənək anan 'am ata bidaw? Mbərom kə mbədahak apan kurre tə dūngo a Musa, a wa:

«Ni slabak anan sərək a kwanay pu kon kəriya awan.

Ni njak kwanay pi zek aday ki gen mível pu kon a aday dō anahan aya ta san awan bay ata awan.†»

²⁰ Ezaya dukwen kə jəjərak bay, a wa:

«Mbərom a ja nà: “Sa njad nen nà, dōwan aya aday tə pələk nen bay ataya awan.

Na kan zek dukwen, anà dōwan aya aday tə cəcihek nen a bay jiga ataya awan.‡”»

²¹ Aday pə Isəra'ila ahay ite nà, Mbərom a wa:

«Hway, nen apan ni ba sa kan alay anà dō uno ahay.

Əna dōwan ataya nə tə dəfo apan bay, ta ma nga sə vəze upo adəka.Š»

11

Isəra'ila ahay ta gan i zek wa and Mbərom

¹ Matanan kutok, ni cəce way inde kərtek aday: Kak matanan cukutok nà, a nan sa ja nà, Mbərom kə larak anan Isəra'ila ahay dāw? Matanan bay! Anga nen a ta nga uno dukwen, nen Isəra'ila ahay. Nen mə wahay a pə dala mbak ana Benyamin, zahav ana Ibərahima. ² Mbərom kə larak anan dō anahan Isəra'ila ahay bay, winen a sə walay atan kwakwa. Bina kə sənən way ana Deftere a Mbərom sa ja pə Eliya ata zle asanaw. Eliya winen apan i yiman anà Mbərom anga Isəra'ila ahay, ³ a wa:

§ 10:8 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 30.14. * 10:11 Ca pə Esaaya 28.16. † 10:13 Ca pə Yoo'el 3.5. ‡ 10:15 Ca pə Esaaya 52.7. § 10:16 Ca pə Esaaya 53.1. * 10:18 Ca pə Jabuura 19.5. † 10:19 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.21. ‡ 10:20 Ca pə Esaaya 65.1. § 10:21 Ca pə Esaaya 65.2.

«Mbərom Fetek, dō anaya tə vədak anan dō maja'am anak ahay, tə mbəzlak anan man sə gəfan dungo anà way a manay ahay anga iken ataya awan. Mə mbəsak a sə pərahak azar nə nen a taayak. Aday hwiya a nan atan sa vad nen a re.*» ⁴Zek a Mbərom awan, a mbəđahan apan nə kəkəməw? A jan nà: «A'ay, iken taayak bay! Nə lavak anan zek tu dō uno ahay inde mbulo cuwbe, tinen apan ti pəruho azar, tə dukwek anan gərmec ù vo anà Ba'al itəbay.†» ⁵Həna ata dukwen, matanan re. Mbərom kə lavak anan zek tu dō ahay inde mə walay aya à wulen sə Isəra'ila ahay wa hwiya anga sumor anahan. ⁶Kak Mbərom kə gak atan sumor sə walay atan, a walay atan anga mer su way a tinen ahay bay, əna anga sumor anahan. Kak matanan bay cəna, wita i təra magwagway a tinen kutok, bina sumor a Mbərom sabay.

⁷Ata həna nə kəkəmə kutok anaw? Way ana Isəra'ila ahay sə pəlay ata nà, tə njadək anan fok bay! Sa njad anan way ata cəna, dō a Mbərom sə walay à wulen a tinen wa ataya awan. Zek məduwen su dō a tinen aya tə kurak anan nga a tinen ahay. ⁸Kawa ana Deftere a Mbərom sa ja:

«Zek a Mbərom a sa ga aday tã san awan bay.

Kə tacak atan anan ide,
kə dəngəzlak atan anan sləmay.

Hus biten tinen hwiya matanan.‡»

⁹Dawuda dukwen a ja patan, a wa:

«Way sa pa sə azar uko a tinen ahay à təran atan kawa balay sa mbazl anan way sə kiβe ahay,
tə slahay anan, aday Mbərom à kəta atan.

¹⁰Mbərom à hufof atan, aday tã canan ide kula sabay,
à ga atan alay aday mivél a tinen à ndəroβ.§»

¹¹Matanan həna, ni cəce way maza awan asa: Saray a sə dəcan anà Isəra'ila ahay ata nà, kə slahak anan à məndək fok acəkan kutok daw? A'ay! Əna anga ines a tinen, dō su kon azar aya tə njadək cəved sa tam pə cakay ana Mbərom kutok. A ga anan

matanan aday Isəra'ila ahay tã ga sarak pu dō su kon aya azar ataya awan. ¹²A alay ana Isəra'ila ahay sa ga ines ata nà, Mbərom kə gak anan lele anà dō su kon azar aya pə daliyugo. Isəra'ila ahay tə slahay cəna, dō azar aya ta njad zlile à alay a Mbərom wa. Kak Mbərom kə gak anan lele anà dō azar aya anga Isəra'ila ahay sə đəfan apan sabay ata nà, Isəra'ila ahay fok ta sak a may ahay pə cakay anahan a asa nà, sumor anahan i zalay re bidaw?

Mbərom a tam anan dō su kon azar aya nə kəkəməw?

¹³Həna ni jak ikwen anà kwanay dō su kon azar aya awan. Nə tərak dō maslan ana Mbərom pə cakay a kwanay dō su kon azar aya awan. Anga nan, na ca pi mer su way ata dukwen, mer su way lele cəvedəbay.

¹⁴U no nà, dō su kon uno aya dukwen tã cuno matanan, aday tã ga pikwen sarak, anga aday Mbərom à tam wa dō a tinen aya əngal ti mer su way uno ata cite. ¹⁵A alay ana Mbərom sa lar anan Isəra'ila ahay ata cəna, a zlah anan məlmal anahan tu dō su kon aya azar a pə daliyugo fok kutok. Aday à alay azanan kə təmahak atan maza nà, saa təra nə ma asa anaw? Ataslay mivél i ga inde, anga dō ma mac aya ti njad sifa wiya awan.

¹⁶Kak tə varak anan anan pen mama'am a anà Mbərom nà, pen a ma laβ ata azar a fok dukwen ana Mbərom a re.* Kak tə varak anan anan sləlay si sé ahay anà Mbərom nà, alay si sé dukwen anahan aya re. ¹⁷Alay si sé zahav a azar aya tə gədak atan aday tã tapak ayak uda alay si sé sə kiβe à yime aya inde. 'Am ata a ja nə pə kwanay dō su kon azar aya ata awan. Way ana Isəra'ila ahay sa taa təma lele aya à alay a Mbərom wa ata nà, saa təma atan həna nà, kwanay kutok. Ki təmihen anan nə kawa alay si sé sə təma way pə sləlay si sé wa ata re. ¹⁸Anga nan kutok, kã sa kəđiyen anan alay si sé mə kəkəl ataya bay. Ki həren anan nga i zek kəriya nə angamaw? Kwanay adəka nà, alay si sé ahay dəkdek, məgala ana alay si sé cəna, à sləlay aya inde.

* **11:3** Ca pə 1 Laamiibe 19.10, 14. † **11:4** Ca pə 1 Laamiibe 19.18. ‡ **11:8** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 29.3; Esaaya 6.10. § **11:10** Ca pə Jabuura 69.23-24. * **11:16** Ca pə Limle 15.19-21.

Bina, mægala ana sləlay a nay à alay si sé wa adəka bay.

¹⁹ Izəne dō inde à wulen a kwanay i ja: «Abay Mbərom a a kəkal anan alay si sé ataya nà, aday i tapay uda nen a kutok bidaw!» ²⁰ Acəkan, Mbərom a patay atan wa, anga aday i tapay uda iken! Əna Mbərom a patay atan anga tə dəfak apan nga bay, aday a tapay uda iken dukwen, anga kə dəfak apan nga kutok. Kə həran nga anà zek adəka bay, jəjaran à Mbərom bugol. ²¹ Anga kak Mbərom kə patak anan Isəra'ila ahay, tinen alay si sé zahav awan ata nà, a ga apak kutok nà, i patay iken ite sabay, kak kə mbəsakak sa dəf apan nga nà, na daw? Iken adəka nə mə tapay a nə atapay!

²² San anan kutok aday, Mbərom nà, winen dō sumor awan, əna winen zizək re. Winen zizək tu dō mə sləhay a pə cəved anahan wa ataya awan, əna pə iken ite kutok nà, winen dō sumor awan, kak iken apan ki pərahan azar hwiya nà, na. Kak matanan bay, i i patay iken a re. ²³ Yahuda ataya dukwen nà, kak tə dəfak apan nga maza dukwen, i ma atan pə dədazl a tinen kwakwa a re. Anga mægala anahan nà, inde sə tapay atan maza awan. ²⁴ Kwanay Yahuda ahay itəbay ataya nà, kwanay kawa alay si sé sə kiβe ataya kutok. Tə gəday anan à kiβe wa, ta naa tapay anan pi sé sə agay ata awan. Kak Mbərom a ga way ma da 'am a kətanən ata nà, i mba apan sa ma anan Yahuda ahay à man a tinen inde sabay kələdaw, tinen aday nə alay si sé ata didek aya awan?

Yahuda ahay ti i may ahay pə cakay ana Mbərom mba

²⁵ Mərak uno ahay, u no nà, sənen anan way a mi dər a anan lele, aday kə hərən anan nga anà zek ahay bay. Bina, Isəra'ila ahay əngal a nan atan sa dəf nga pə Mbərom bay, anga mivəl a tinen mə kuray aya awan. Ti naa mbədə mba, əna dō su kon azar aya Mbərom sə walay atan ataya tē mbədə apan 'am fok aday. Ata Isəra'ila i dəf nga pə Mbərom kutok. ²⁶ Natiya Mbərom a i tam anan zahav sə Isəra'ila ahay fok cite. Mə vinde à Deftere inde, Mbərom a wa:

«Dowan a saa tam anan dō ahay ata nà, i nay ahay à Urəsəlīma wa.

I pəse anan huwan ana wan a Yakob ahay fok.

²⁷ Həna anan nà, 'am uno sa βan tə tinen à alay a ni pəsen atan anan ines a tinen ahay ata awan.†»

²⁸ Yahuda ahay tə təra dō manidə ana Mbərom ahay, anga ta ngam sə təma ləbara mugom ata bay. Natiya kutok, kwanay dō su kon azar aya ata awan, ki mben apan sa zla à bahay anahan inde. Aya əna, Mbərom kə walak atan i pəlay atan hwiya, anga kə zlapak anan anà bije a tinen ahay.

²⁹ Mbərom kə ngamak anan anà dōwan a aday kə zlapak anan, i varan way nà, i təra nə hwiya kawa anahan ata awan. Mbərom a mbədahan anà 'am bay. ³⁰ Kwanay dō su kon a azar aya ata dukwen, à alay a inde nà, kə dəfen anan ahay apan anà Mbərom a cara daw? Əna həna ki gen anan i zek wa, anga Yahuda ahay dukwen tə dəfak anan apan bay. ³¹ A təra tə tinen Yahuda ahay dukwen matana re. Həna ti dəfan apan anà Mbərom bay, aday Mbərom kə gak ikwen sumor à yime a tinen inde kutok. Ata aday, tinen ti yam pə ines a tinen, aday tā gan i zek wa anà Mbərom ite. ³² Matanan, Mbərom kə varak anan cəved anà kuwaya anga aday à dəfan apan anà Mbərom bay ata way anahan. Ata aday dō ahay ti gan i zek wa dukwen, fok a tinen a kutok.

Mazlaβ a Mbərom

³³ Tə didem a, sumor a Mbərom nà, məduwen awan. Asan way anahan kə zalak dō ahay fok, aday a san way ahay nə fok. Way anahan sə bayak dukwen, dōwan a san sə dəkay anan tətibay. Dowan sə gəzlan alay anà cəved anahan ibay fok re. ³⁴ Deftere a Mbərom a ja nà:

«Sa san abayak nga ana Mbərom a nə wayaw?

Dowan inde saa təkəren 'am a sləmay ibay.‡»

³⁵ «Wayə sə varan way aday i təran gudire à Mbərom anaw?§»

³⁶ Sə ndakay anan way ahay fok nə Mbərom.

Way ahay fok à alay anahan inde,

† 11:27 Ca pə Esaaya 59.20-21. ‡ 11:34 Ca pə Esaaya 40.13. § 11:35 Ca pə Ayuba 41.3.

aday ti ga inde dukwen anga winen.
Do ahay tē varan mazlaḅ anà Mbərom pa sə
viyviya awan! Amen.

12

Anjahay ana do si mer su way ana Mbərom

¹ Mərak uno ahay, Mbərom kà gak uko sumor nə bayak awan. Anga nan, nə cəce pikwen wa həna kutok nà, viren anan anan nga a kwanay anà Mbərom, kawa way sə do ahay sə varan anà Mbərom tə sifa aya ata awan. Təren do ma ga nga aya anga Mbərom. Ata nà, i zlan à nga anà Mbərom a kutok, aday ki həren anan nga tə didem awan. ² Kí gen kawa do sə daliyugo ahay bay. Adəka bay, mbiken anan mivél a kwanay anà Mbərom á mbəda anan, ta sə varak ikwen abayak nga wiya aya awan. Ata nà, ki sənén way ana Mbərom a sa gan may ata kutok: way sərom aya awan, way sa zlan à nga, aday way lele aya kutok.

³ Nen nà, Mbərom kà gak uno sumor, kə tərak nen do maslan anahan. Anga nan, nen apan ni jak ikwen fok, na wa: Kə həren anan nga anà zek bay. Sənén adəka nà, nga a kwanay aya awan. Cen pə məgala ana Mbərom a sə varak ikwen ata awan aday. Ki sənén kutok, kwanay pə cəved a Mbərom nə kəkəməw.

⁴ Zek su do nà, kərtek, əna hawal aya inde apan dukwen bayak awan, kuwaya ti mer su way anahan cara. ⁵ Tə mənuko həna dukwen, matanan. Mənuko bayak awan, əna mənuko zek kərtektəkke, anga mənuko mə japay aya tə Yesu Almasihu, aday mənuko fok mə japay aya pi zek re.

⁶ Mbərom kə varak uko məgala ahay nə cara cara, kawa sa zlan à nga anà winen awan. Natiya, kuwaya á ga anan mer su way tə way ana Mbərom a sə varan ata awan. Kak Mbərom a varak nə məgala sə ma anan 'am anahan awan, ma anan kawa anahan sə varak anan məgala ata kutok. ⁷ Kak Mbərom a varak nə məgala sa man zek anà do ahay, man atan zek. Kak Mbərom a varak məgala sə tətakan anan way anà do ahay, tətakan atan anan.

⁸ Kak Mbərom a varak nə məgala sə varan

gədan anà do ahay, varan atan gədan. Kak Mbərom a varak məgala sa varan way anà do mətawak aya awan, varan atan tə mivél kərtek awan. Kak Mbərom a varak nə məgala sə njahan pa 'am wa anà do ahay, njahan atan pa 'am wa tə mivél kərtek awan. Kak Mbərom a varak məgala sa gan sumor anà do ahay nà, ga anan tə ataslay mivél awan.

⁹ Pəlen do a azar aya tə mivél kərtek awan, aday tə təbəlem dəkdek bay. Way lelibay aya cəna, kə ngəmen bay. Pəlen nə way lele aya awan. ¹⁰ Pəlen zek ahay à wulen a kwanay, kawa mərak sə pəlay zek ahay ataya awan. Dəfen anan apan anà do a azar aya tə mivél kərtek awan. ¹¹ Gen mer su way nə tə məgala si zek a kwanay a təkə. Kə tərən do sə isew ahay bay. Gen anan mer su way anà Bahay a nuko Yesu nə tə mivél kərtek a re. ¹² Dəfen anan ide a kwanay zühhwe nà, pə way ana Mbərom saa varak uko ata tə ataslay mivél awan. Səmen anan anà dəcə ahay, gen anan amboh anà Mbərom nə kwa siwa siwa fok. ¹³ Gəzlen zlıle a kwanay ahay tu do a Yesu ahay, kak ana tinen ibay nà, na. Təmihen mbəlok ahay à gala a kwanay ahay.

¹⁴ Gen anan amboh a Mbərom aday á daf alay sə mazlaḅ anahan pu do sə jugwar pikwen wa 'am ahay ataya awan. Ká saa tahislen atan bay. ¹⁵ Tislen mivél tu do sə taslay mivél ahay. Yimen pi zek tu do sa yam ahay. ¹⁶ 'Am á zlak ikwen pi zek tu do a kwanay ahay. Kə həren anan nga anà zek bay. Gen anan mer su way ahay nə fok lele, kwa mer su way cədew aya awan. Kí cen pa nga a kwanay kawa do kəlire* aya bay.

¹⁷ Kak dowan a kə gak ikwen huwan nà, kə si men anan anan uda siked a bay. Pəlay adəka nà, cəved sa ga way lele aya aday do ahay ta san zle, way lele aya ata awan.

¹⁸ Ga məgala lele, aday kak cəved inde nà, njahay zay tə do ahay fok. ¹⁹ Kwanay car uno ahay, kí men anan anan uda siked anà dowan bay. Mbəsiken anan Mbərom a á sa ga patan mivél. Deftere a Mbərom a ja nà: «Mbərom Fetek a wa: “Ama siked nà, anuno kərtek. Saa hamay anan huwan sə

* 12:16 Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom. † 12:19 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.35.

dó ahay nà, nen awan.†» 20 Adəka nà, gen kawa ana Deftere a Mbərom sa ja: «Kak dó manide anak, may a han apan nà, varan daf. Kak sa gan nə jom, varan a'am á sa. Ka gak matanan kutok nà, i təra kawa kə halan slan sə uko pa nga, i yam pə ines anahan kutok.‡» 21 Kə mbəsiken anan cəved anà sədøk á mbasay pikwen bay, əna mbisen pə sədøk ta sa ga way lele aya awan adəka.

13

Dəfen anan apan anà bahay sə daliyugo ahay

1 Kuwaya á dəfan apan anà ngomna, anga dó sə lavan nga anà dó ahay ataya fok, sə varan atan məgala ata nà, zek a Mbərom awan. Aday sa daf atan dukwen, winen a re. 2 Matanan kutok, dowan a kə səderek pə ngomna dukwen, a səder nə pi zek a Mbərom awan. Ata, dó matanan ata a ngəzahay pi zek nə sariya a Mbərom. 3 Aday dó sa ga way lele aya ite nà, ti jəjəran anà dó sə lavan atan nga ahay itəbay, si dó sa ga way lelibay aya aday bina. A nak sə jəjəran anà ngomna bay ba? Ga nə way lele awan. Ata ngomna i hərak nga. 4 Matanan, anga winen dukwen, a ga nə mer su way a Mbərom a re. A nan sa mak ikwen zek sa ga way lele aya awan. Aday kak ka gak way lelibay a dukwen, jəjəran, anga Mbərom a varan məgala ata nə kəriya bay re. Winen dó si mer su way a Mbərom anga sə dakan anan mível a Mbərom sa ga anà dó ahay ta sa gan atan sariya pə way lelibay aya awan. 5 Anga nan, lele sə dəfan apan anà ngomna. Gen matanan anga kə sənən zle á mível a kwanay a nà, wita cəved lele awan, bina anga sa jəka tã sa gak ikwen sariya bay ata adəka bay.

6 Aday dukwen, ka var jəngal nà, anga nan re, bina Mbərom kə dəfak anan dó si mer su way ataya tã ga anan lele. 7 Himen anan anan anà dowan ataya way a tədə ki himen atan ataya awan. Viren jəngal anà dó sə cakal aya awan. Viren anan anan dala sə duwan anà dó sə təma aya awan. Jəjiren anan anà dó a tədə ki jəjiren atan ataya awan, aday dəfen anan apan anà dó a tədə ki dəfen atan apan ataya re.

Pəlen dó a azar aya anga sə dəfan apan anà Mbərom

8 Gudire ana dowan á ga inde pikwen ibay, si gudire kərtektəkke saa mbədək pikwen nà, na: gudire sə asan zek. Gudire ata nà, a ndav itəbay. Aday dó sa san dó nà, kə gak way ana Tawrita sa gan may ata fok. 9 Mbərom a jak uko nà: «Kə ga mədīgwed bay, kə vad nga su dó bay, kə ga akar bay, kə ga ubor pə way su dó bay.*» 'Am a anaya pi zek tə azar aya fok nə mə japay a nà, á 'am kərtek a inde, a wa: «Pəlay anan dó sə cakay su doh anak kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan.†» 10 Dó sə pəlay anan dó sə cakay su doh anahan nà, a gan way lelibay a bay. Matanan, kak kə pəlak anan dó sə cakay su doh anak ahay nà, kə dəfak anan apan anà Tawrita fok kutok.

11 Gen matanan, anga kə sənən alay a anan ata zle, alay sə pədək pə ahan a kwanay ahay wa kutok. Bina alay ana Mbərom saa tam kwanay sə coy ata, winen bəse. Winen dərən kawa á alay a mənuko sə dəfay ahay nga pə Yesu ata sabay. 12 Luvon winen apan i ndav, ide winen apan i cəde. Dã ga way a mənuko sa taa ga sə luvon ataya sabay. Ruko way sə alay a mənuko ahay saa vad anan zek tə way lelibay ataya si pec kutok. 13 Zluko tə cəved lele aya kawa dó sa bar si pec ahay ata awan. Dã vaway nga tə mahay bay, dē mbəsakan zek anà agəslə lelibay aya bay, tə cəved a wura wura dukwen dã ján uho bay re, dē təre bay, aday dã ga ubor pə way sə dó azar aya bay. 14 Mbəsiken anan cəved anà Bahay a mənuko Yesu Almasihu á tərak ikwen way sə alay a kwanay awan. Kə bayiken pə way sə ubor si zek a kwanay ahay sabay.

14

Ki men anan anan mungok anà zek ahay bay

1 Təmihen anan dó bəle a pə cəved sə pərahan azar anà Yesu ataya awan, mənəna kwanay sə təre tə winen pə way anahan sə bayak á mível anahan inde ata awan. 2 Dó azar aya ti bayak, way sa pa

‡ 12:20 Ca pə Balndi 25.21-22. * 13:9 Ca pə Gurtaaki 20.13-15, 17; Tooktaaki Tawreeta 5.17-19, 21. † 13:9 Ca pə Farillaaji Lewinjo'en 19.18.

inde mə gafay 'am a ibay. Ti rac way ahay so. Əna do aday winen bəle a pə cəved a Mbərom ata nà, i rac sluwed itəbay. ³ Dowan a sa rac way so ata â sa kədəy anan dōwan a sa rac sluwed itəbay ata bay. Aday dōwan sa rac sluwed itəbay ata dūkwen, â sa man anan mungok anà dōwan sa rac way so ata bay re, anga Mbərom winen nà, kə təmahak anan mərak ata re. ⁴ Iken nə wayaw? Ka ra zek sa man anan mungok anà bile su do hinen ata nà, kəkəməw? Kə gak way lelibay a nà, saa gafan 'am nə bahay anahan. Kə gak way lele dūkwen, saa ngəran dūkwen, bahay anahan ata re. Tə didem a nà, Bahay a mənuko i mba apan sa gan nga tətə, i tavay nə njəjan.

⁵ Azar su do a, a bayak nà, luvon ahay inde sə zalay luvon hinen ahay, aday do ahay inde tə bayak nə luvon ahay fok nə hərro. Kuwaya â san anan lele, way anahan a sə bayak apan à mivəl inde ata awan.

⁶ Kak dōwan a kə zalak anan luvon hinen pə luvon a azar aya wa, a ga matanan anga sə həran nga anà Bahay a nuko. Do sa pa way so, a nan dūkwen sə həran nga anà Bahay a nuko, anga a ngəran à Mbərom aday a sa pa way. Ata do sa pa way azar aya itəbay ata dūkwen, a nan sə həran anan nga anà Bahay a nuko re, aday a ngəran dūkwen anà Mbərom a re.

⁷ Dowan a inde à wulen a mənuko, a lavan nga anà zek anahan tətə pə daliyugo dūkwen ibay. Aday dōwan sa mac anga nga anahan a dūkwen ibay re. ⁸ Kak mənuko tə sifa aya nà, wita anga aday dâ ga mer su way ana Bahay a mənuko. Kak dâ məcak, dâ mac anga sa ga dūkwen mer su way anahan a re. Matanan, kwa â ga nə mənuko tə sifa aya awan, kwa â ga nə dâ məcak, mənuko do si mer su way ana Bahay a mənuko hwiya. ⁹ Anga Yesu Almasihu nə kə məcak, kə slabakak ahay à məkə wa, aday â tərə bahay su do tə sifa aya awan, aday winen bahay su do ma mac aya re.

¹⁰ Aday iken, ka gan sariya anà do sə cakay su doh anak nà, angamaw? Kə kədəy anan nà, angamaw? Mənuko a fok, dī zla saa tavay pa 'am ana Mbərom, do saa gak uko sariya ata awan. ¹¹ Mbərom a ja à Deftere anahan inde, a wa:

«Tə didək awan, kuwaya fok i nay ahay sa naa dukwo gərmec ù vo.

Kuwaya i ja ta 'am anahan awan, nen nə Mbərom acəkan.*»

¹² Kawa sa ja bine siwaw nà, kuwaya i tavay pa 'am a Mbərom, i i dəkay anan way anahan sa ga hənə ata tə alay anahan awan.

Kə fakay anan mərak anak i ines inde bay

¹³ Kak matanan cukutok nà, dâ mbədək sa gan sariya anà mərak a mənuko ahay sabay. Adəka bay, kâ si gen way aday i fakay anan mərak ahay i ines inde ata bay.

¹⁴ Bina manay mə japay aya tə Bahay a mənuko Yesu, aday na san zle lele, awan inde ma ga mənjadək a ta nga anahan a nà, ibay. Əna dōwan a kə bayakak awan a inde nə tə mənjadək a kəma, â sa pa bay, anga pə winen nà, a ga mənjadək acəkan.

¹⁵ Kak kə nəsek anan mivəl anà mərak anak ahay tə way sa pa anak nà, ata a nan sa ja nə kə pəlay anan bay. Almasihu kə məcak anga mərak ata awan. Way sa pa anak â sa lize anan bay. ¹⁶ A ga apak nà, way sa pa anak ata nà, lele. Əna kak ka san zle do ahay ti i jak nə lelibay kəma, kâ pa bay, aday do ahay tâ ja apak way lelibay a sabay.

¹⁷ 'Am sə bahay a Mbərom nà, kə jak awan pə way anak sa pa ata bay. Kwa pə way anak sa sa ata dūkwen, kə jak awan bay re. Bahay a Mbərom nà, way ana Apasay Cəncan a sa ga à mənuko inde ata awan. A mak uko zek sa ga way lele aya, a varak uko zay sə njahay pə kərtek awan, aday i varak uko ataslay mivəl. ¹⁸ Dowan a winen apan i gan mer su way anà Yesu Almasihu matanan ata nà, i zlan à nga anà Mbərom kutok, aday do ahay ti dəfan apan anà do matanan ata awan.

¹⁹ Anga nan, guko məgala sa ga way sə ngəzahay ahay zay ataya awan, aday way sa man zek anà do ahay sa har à 'am a Mbərom inde ataya re. ²⁰ Kâ nes anan mer su way a Mbərom anga way anak sa pa bay. Ayaw, awan inde mənjadək a bay. Əna, kak mərak anak ahay ti sa slahay anga way anak sa pa cəna, mbəsak sa pa way ata awan. ²¹ Way lele cəna, kâ sa ga way sə fakay anan mərak ahay i ines inde ataya bay, kwa â ga nə sa rac sluwed, kwa â ga

* 14:11 Ca pə Esaaya 45.23.

nə sa sa mahay, kwa â ga nə sa ga ma ma fok. ²² Way anak sa san pa 'am a anan ata nà, kâ jan anan anà dōwan bay, si kwanay tə Mbərom a dəkdek. Do sa ga way tə ajalay nga a cuwcew bay ata cəna, i taslay mivel. ²³ Aya əna, dō sə vədan uway anà nga anahan anga way anahan sa pa nà, winen apan i ga ines, anga kə dəfak anan mivel anahan pə way anahan a sa ga ata bay. Pa 'am a Mbərom nà, dōwan a kâ gak way aday a san sa jəka lelibay kabay lele dukwen a san bay cəna, kâ gak ines.

15

Ga way sa zlan à nga anà dō a azar aya awan

¹ Mənuke dō məgala aya pə cəved a Mbərom ata, muko anan zek anà dō bəle aya awan. Dā ga way sa zlak uko à nga à nuko vərre a bay. ² Mənuke fok, guko way sa zlan à nga anà mərak a mənuke ahay, anga aday dā man atan zek sa har pa 'am ana Mbərom. ³ Yesu Almasihu a ta nga anahan a dukwen kə pəlak way sa zlan à nga a bay re. Adəka bay, a təra nə kawa mə vinde apan à Deftere a Mbərom inde ata awan, a wa: «Do ahay tə gənahak nà, anakiken Mbərom, əna 'am a tinen ata a njad nə nen awan.*» ⁴ Way a mə vinde à Deftere a Mbərom inde ata fok, tə vinde anan anga aday way a mə vinde ata à dəkak uko anan way, aday anga dē dəfan ide anà way a Mbərom sə zlapak uko anan ataya awan. Ata dī dəma way ahay lele kawa ana Deftere sə varak uko anan məgala ata awan. ⁵ Mbərom Bahay sə varan məgala anà dō ahay sə dəma way ata, à təra anan abayak nga a kwanay kərtek, aday kī gen way kawa ana Almasihu Yesu sa ga ataya awan. ⁶ Ata kwanay a fok ki njiden sə həran nga anà Mbərom, Bəbay ana Bahay a nuko Yesu Almasihu, tə cəved kərtek awan. 'Am a kwanay dukwen kərtek awan.

Do su kon azar aya tə həran nga anà Mbərom

⁷ Matanan, təmihen zek ahay, kwanay a fok, kawa ana Almasihu sə təma kwanay ata re, aday dō ahay tē həran nga anà

Mbərom. ⁸ Na jak ikwen nà, Almasihu Yesu kə tərak dō si mer su way ana Yahuda ahay, anga sə dakan atan anan nà, Mbərom winen dō sə didek, aday way anahan sə zlapan anan anà bje a manay ahay fok ata ti təra. ⁹ Aday ata, dō su kon azar aya ata ti həran nga anà Mbərom anga sumor anahan sa ga anga tinen ata re. A təra kawa Deftere a Mbərom sa ja apan ata awan, a wa:

«Anga nan, ni hərak nga, Mbərom uno, à wulen su dō aday tinen Yahuda ahay bay ataya awan, ni zambad iken tə ara ahay.†»

¹⁰ 'Am a Mbərom a ja asa, a wa:

«Kwanay Yahuda ahay itəbay ataya awan, tislen mivel pə kərtek a tu dō a Mbərom ahay.‡»

¹¹ A man hinen asa, a wa:

«Kwanay Yahuda ahay itəbay ataya fok, həren anan nga anà Mbərom Fetek.

Kwanay dō su kon ahay fok, zambiden anan.§»

¹² Ezaya kâ jak re, a wa:

«Do sə slala ana Yisa i nay ahay saa təra bahay su dō su kon a azar aya awan.

Tinen ti dəfan ide aday â tam atan.*»

¹³ Mbərom, dō sə varan məgala anà dō ahay sə dəfan ide ata, à varak ikwen ataslay mivel, à varak ikwen zay, anga kə dəfen nga pə winen awan. Natiya ki dəfen anan ide bayak a tə məgala sə Apasay Cəncan awan.

Mer su way ana Pol

¹⁴ Mərak uno ahay, nen a ta nga uno dukwen, na san zle, kwanay nə dō lele aya awan, kə sənən didek zle, aday ki mben apan sə tətakan anan way anà zek a kwanay ahay coy. ¹⁵ Əna, nə vindek ikwen ayak tə gədan a pə way azar aya nà, anga u no kâ mbədəken anan way a anaya à nga wa bay. Na ga matanan, anga zek a Mbərom a kâ gak uno sumor anahan ¹⁶ sa daf nen dō si mer su way ana Almasihu Yesu awan, à wulen su dō su kon azar aya Yahuda ahay bay ata awan. Nen apan ni dakan atan anan ləbara mugom a sa nay pə cakay a Mbərom wa ata nà, nə tərak kawa

* **15:3** Ca pə Jabuura 69.10. † **15:9** Ca pə 2 Samuyila 22.50; Jabuura 18.50. ‡ **15:10** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.43. § **15:11** Ca pə Jabuura 117.1. * **15:12** Ca pə Esaaya 11.10.

do sə gədan dundo anà way anga Mbərom. Anga kak tə dəfak apan nga nà, ata ti təra kawa way mə varan aya, Apasay Cəncan a sa gan nga cara aday â zlan à nga anà Mbərom ata awan.

¹⁷ Natiya kutok, ni taslay mivel ti mer su way ana Mbərom sə vuro anga ajapay a manay tə Almasihu Yesu ata awan. ¹⁸ Ni ja 'am sə awan maza kula bay. Ni ja nà, pə way ana Almasihu a sa ga ti nen ata dəkdek. Anga kə varak uno məgala sə bənan alay anà do su kon aya aday tinen Yahuda ahay itəbay ataya pə cakay ana Mbərom, aday tē dəfan apan. A ga matanan ata nà, ta 'am uno sa ja ataya, aday tə way uno sa ga ataya, ¹⁹ aday tə masuwayan ahay cara cara, aday tə məgala ana Apasay anahan re. Nə dəkak anan anan ləbara mugom a pə Yesu Almasihu anà do ahay, nə dazlan ahay kwa à Urəsalima wa, hus nə dəzle anan à Iliriya. ²⁰ U zlo à nga sə dəkay anan ləbara mugom a à man aya aday do ahay tə slənek anan ləbara a Yesu Almasihu fan bay ataya awan, anga u no sa ga mer su way pa su do hinen bay. ²¹ U no adəka nà, â təra kawa winen mə vinde a à Deftere a Mbərom inde ata awan:

«Dowan aya aday kula ta jak atan 'am pə winen itəbay ataya, tinen ti canan.

Aday dowan aya kula tə slənek way pə winen itəbay ataya, ti san anan kutok.†»

A nan anà Pol sa zla à Ruma

²² Anga nan kutok, saray bayak a na gak anan may sa zlak ayak saa cay ahay pikwen cəna, na njad cəved a bay. ²³ Kà gak ava bayak a u no sa cak ikwen ahay ide, əna mer su way uno kə mbəsakak uno cəved bay. Həna mer su way uno à man a anan kə ndəvak kutok. ²⁴ Natiya, à alay a ni i zla à Espaniya ata nà, ni njahay àga kwanay mənjoek, anga aday kə tislən uno mivel aday kī men uno zek tə cəved sə dəzle à man ata awan.

²⁵ Əna həna ni zla à Urəsalima aday ni i man zek anà do a Yesu ahay à man ata awan, ²⁶ anga do a Yesu ahay à Makedoniya tə Akaya ta gak anan may sə cakal way anga sa man zek anà do mətawak aya à wulən su do a Yesu ahay à Urəsalima. ²⁷ Tə bayak sə

cakal way ata nə tə alay a tinen aya, aday tədə sa ga nə abay matanan way anahan. Yahuda ahay ta mak anan zek anà do su kon azar aya sa njad anan magwagway ana Mbərom. Matanan re, lele nə do su kon a azar aya tã man zek anà Yahuda ahay tə way sə daliyugo ahay ite re. ²⁸ Natiya kutok, na sak a ndav anan mer su way ata aday nə varak atan anan dala ata coy nà, ni i zla à Espaniya tə àga kwanay. ²⁹ Na san zle re, na sak a zlak ayak àga kwanay nà, Yesu Almasihu i gak ikwen sumor bayak a anga nen a sa cak ikwen ahay ide ata awan.

³⁰ Mərak uno ahay, kwanay kə dəfen nga pə Bahay a mənuko Yesu Almasihu, aday Apasay a Mbərom kə varak ikwen məgala sə pəlay zek ahay. Anga nan kutok, nen apan ni gak ikwen amboh, kem, gen anan amboh à Mbərom tə mivel kərtek a anga nen, aday ũ mo zek. ³¹ Gen amboh, anga aday do sə Yahudiya ahay aday tə dəfak nga pə Yesu bay ataya tē bəno mbiyed bay ite. Gen amboh dukwen, aday way uno saa zla anan à Urəsalima ata â zlan à nga anà do a Yesu ahay à man ata awan. ³² Natiya, kak Mbərom kə pəlak nà, ni zlak ayak àga kwanay nen mə taslay mivel awan. Ata ni njad sə taslay mivel pə kərtek a tə kwanay a fok kutok.

³³ Mbərom, do sa taa var zay ata, â gak ikwen nga. Amen!

16

Pol a jan 'am anà Ruma ahay

¹ U no sa jak ikwen ayak 'am həna pə mərak a mənuko Fəbe. Uwar ata a ga mer su way ana Mbərom à Kenkeriya à wulən su do a Yesu ahay. ² Kà zlak ayak àga kwanay cəna, təmihən anan tə mivel kərtek a lele, anga winen do ana Bahay a mənuko. Təmihən anan kawa abay tədə do a Yesu ahay ti ga ata awan. Viren anan way sə kəcan ata fok, anga kə mak anan zek anà do ahay bayak a, kwa i nen a dukwen, kə mak uno zek a re.

³ Jen anan 'am anà atə Pəriskila ta mbaz anahan Akilas. Manay ma taa ga mer su way ana Almasihu Yesu nə pə kərtek awan. ⁴ A alay a inde abay ni mac coy nà, su mo

† 15:21 Ca pə Esaaya 52.15.

zek sa tam nə tinen awan. Abay kwa ti mac anga nen dukwen, tə lavak anan zek coy. Saa ngəran atan nə nen dəkdek bay. Do a Yesu ahay aday tinen Yahuda ahay bay ataya fok ti ngəran atan re. ⁵ Na jak anan 'am anà do a Yesu ahay sə halay nga əga tinen ataya fok re.

Na jak anan ayak 'am anà Epaynet, car uno didek awan. Winen do sa lah sa daf nga pə Yesu Almasihu mama'am a pə daliyugo sə Aziya. ⁶ Na jak anan ayak 'am anà Mariyama, winen dukwen kə gak mer su way bayak a anga kwanay.

⁷ Na jak anan ayak 'am anà do sə əga nen ahay, atə Andərenikus tə Yuniyas. Ma pay dangay nəjiga awan, tinen do tə mazlaḅ aya bayak a ə wulen su do maslan ahay, aday tə luho sa daf nga pə Yesu Almasihu adəka, bina nə lahan atan bay.

⁸ Na jak anan ayak 'am anà Ampəliyatus, car uno awan, manay ə alay ana Bahay Yesu inde maya awan.

⁹ Na jak anan ayak 'am anà Urben ma taa ga mer su way ana Yesu Almasihu nə pə kərtək awan.

Na jak anan ayak 'am anà Sətakis, car uno didek awan.

¹⁰ Na jak anan ayak 'am anà Apeles, winen dukwen kə gak dəcə anga Yesu Almasihu aday kə səmak anan lele.

Na jak anan ayak 'am anà do sə əga Aris-tobul ahay re.

¹¹ Na jak anan ayak 'am anà do uno Herodiyon.

Na jak anan ayak 'am anà do a Bahay a mənuko Yesu ahay əga Narsis.

¹² Na jak anan ayak 'am anà Tirofen tə Tiropas, do sa ga mer su way ana Bahay a mənuko Yesu ahay.

Na jak anan ayak 'am anà Persis, mazar uno didek awan, sa ga mer su way anga Bahay a mənuko bayak a nə winen.

¹³ Na jak anan ayak 'am anà Rufus, do lele pə cəved sə pərahan azar anə Bahay a mənuko Yesu.

Na jak anan ayak 'am anə may anahan, kə gak uno nga kawa nen wan si zek anahan didek awan.

¹⁴ Na jak anan ayak 'am anə Sinkərit, Fəlegon, Hermes, Patrobas, Hermas, aday do a Yesu azar aya əga tinen ataya fok re.

¹⁵ Na jak anan ayak 'am anə Filolog tə Yuliya, aday atə Nere tə mərak anahan re.

Na jak anan ayak 'am anə Olimp as aday anə do a Yesu azar aya əga tinen ataya fok re.

¹⁶ Jen anan 'am i zek ahay lele. Do sə egliz ana Yesu Almasihu ahay fok ta jak ikwen ayak 'am re.

Andav sa 'am ahay

¹⁷ Mərak uno ahay, ma gak ikwen ayak kem, gen anan ngatay anə do sa ngam way a kwanay mə tətək aya bay ataya awan. Tinen apan ti gəzla anan do ahay pi zek wa, aday tinen apan ti fakan alay anə do ahay pə cəved lele aya wa. Kə njihen pə cakay a tinen bay. ¹⁸ Zahav su do ataya nə, ta ga nə mer su way ana Bahay a nuko Yesu Almasihu bay, si way sa zlan atan ə nga vərre. Tinen apan ti ran mindel anə do ahay nə ta 'am. Natiya, tə njəkan uda anə do ma san way a bay ataya awan. ¹⁹ Kwanay ite nə, do ahay fok ta san zle, kə dəfen anan apan anə Bahay a nuko Yesu. Anga nan, nen apan ni taslay mivel tə kwanay bayak a re. U no nə, tərən do sa san sa ga mer su way lele aya dəkdek, mənəna sə japay anan tə huwan. ²⁰ I njahay bayak a sabay, Mbərom, Bahay sə zay, i varak ikwen məgala sə mbasay pə Fakalaw, ki jənen apan bəse coy. Bahay a nuko Yesu ə gak ikwen sumor anahan.

²¹ Timote, dowan a sa ga mer su way maya ti nen ata kə jak ikwen ayak 'am. Do uno a anaya ta jak ikwen ayak 'am a re: atə Lukiyus tə Yason tatə Sosipater. ²² Nen Tertiyus, do sə vinde dərəwel ana Pol a anan, na jak ikwen ayak 'am, nen do ana Bahay a nuko Yesu. ²³ Gayus kə jak ikwen ayak 'am. Nə njahay nə, əga winen, aday do a Yesu ahay ta taa nay sa ga amboh əga winen. Erastus, do sa ban dala sə wulen su doh a anan ata, tə Kawartus, mərak a mənuko, ta jak ikwen ayak 'am re.

[²⁴ Bahay a mənuko Yesu ə gak ikwen sumor ə kwanay a fok. Amen.]

Pol a həran nga anə Mbərom

²⁵ Zambaduko anan sləmay a Mbərom! I mba apan sə varak ikwen məgala sə njahay mə ngazlay saray aya ə cəved anahan inde, kawa ana ləbara mugom a nen sə dəkak ikwen anan ata awan. Kwakwa ata nə,

Mbərom kà dərek anan ləbara mugom ata awan. ²⁶ Əna həna winen a kà kak anan ahay uho, aday dō ahay tə wazay nə way ana dō maja'am a Mbərom ataya sə vinde pə Almasihu ata awan. A ga matanan, anga aday dō su kon ahay fok tâ daf apan nga, tē dəfan apan kutok. ²⁷ Həruko anan nga à Mbərom pa sə viyviya awan! Asan way anahan nə a zalay way ahay fok. Həruko anan nga anga Yesu Almasihu re. Amen!

**Derewel ana Pol sɛ vinden
ayak anà dɔ sɛ
Korintu ahay
mama'am awan
Adakay way pɛ deftere a
anan**

A alay ata nà, Korintu nà, wulen su doh mæduwen awan. A man ata nà, Pol kè wazak anan ləbara a Yesu mugom a anà Yahuda ahay aday anà dɔ su kon azar aya re. Pə dəba anahan a wa kutok, Pol a sləne nà, 'am aya inde tɛ slabakak à wulen sɛ dɔ a Yesu ahay cara cara bayak awan. Do ahay tɛ gəzlak zek ahay jəban jəban, 'am sɛ gəba zek ahay so, anjahay səkəffe inde à man sɛ sləne wazo ibay, apa daf cəncan a kè tərak way sa ga anan azay, tɛ sənak sa ga anan mer su way tɛ mɛgala ana Apasay Cəncan a sa var ataya bay, aday tɛ sənak 'am sɛ aslabakay ana dɔ ma mac aya à məkə wa bay. Natiya kutok, Pol a mbəfahan atan ayak pɛ way ataya fok, ta sɛ dakan atan anan asan zek a Mbərom anga dɔ ahay.

Nga sa 'am ahay

Aja 'am ahay (1.1-9)

Atəra zek kərtek tɛ dədom ana Yesu məzləngad awan (1.10 - 2.16)

Agan nga anà atətak way ana dɔ maslan a Yesu ahay (3.1 - 4.21)

'Am sɛ gəba zek ahay (5.1 - 7.40)

Ahəran nga à Mbərom, bina anà pəra ahay bay (8.1 - 11.1)

Məgala ana Apasay Cəncan aya awan (11.2 - 14.40)

Yesu kè mbasak pɛ amac (15.1-58)

Andav sa 'am ahay (16.1-24)

Pol a jan ayak 'am anà dɔ sɛ Korintu ahay

¹ Sɛ vindek ikwen ayak derewel a anan nà, nen Pol. Kà zlak anan à nga à Mbərom sɛ ngumo aday nɛ tɛra dɔ maslan ana Yesu Almasihu. Ma jak ikwen ayak 'am, manay tɛ Sostenes, winen dɔ sa daf nga pɛ Yesu Almasihu kawa mənuko a re. ² Mə vindek ikwen ayak anà kwanay dɔ a Yesu ahay à wulen su doh sɛ Korintu. Kə tərən dɔ a Mbərom ahay anga Yesu Almasihu. Mbərom a ngamak ikwen nà, anga aday kè

tərən dɔ mə japay aya tɛ winen awan. Kə ngamak anan anà dɔ sɛ dukwen gərmec ù vo anà Yesu Almasihu kwa aha ataya fok, anga aday tɛ tɛra dɔ mə japay aya tɛ winen a re. Yesu nà, winen Bahay a mənuko a fok. ³ Mbərom Bəbay a mənuko tɛ Yesu Almasihu Bahay a mənuko tɛ gak ikwen sumor, aday tɛ varak ikwen zay a tinen.

Pol a ngəran anà Mbərom anga dɔ sɛ Korintu ahay

⁴ Hwiya nɛ ngəran anà Mbərom jiya nà, anga sumor anahan sa gak ikwen ta sɛ japay kwanay tɛ Yesu Almasihu ata awan. ⁵ Anga Mbərom dɔ sɛ japay kwanay tɛ Yesu Almasihu ata nà, kə varak ikwen mɛgala ahay cara cara. Kə tərak kwanay dɔ sa san way ahay, aday kə varak ikwen mɛgala sɛ dakay anan 'am anahan anà dɔ ahay coy. ⁶ Kə njiden anan way ataya awan. Bina, à alay a manay sɛ dakak ikwen anan ləbara a Yesu Almasihu ata dukwen nà, kə təmihen a nɛ tɛ didek a à mivəl a kwanay inde. ⁷ Anga nan kutok, kwanay dɔ sa ba amay ana Yesu Almasihu Bahay a mənuko ataya nà, kə njiden anan mɛgala ahay fok coy. Awan a inde a kəkak ikwen nà, inde sabay. ⁸ Mbərom dukwen i tɛra kwanay dɔ njənnjan aya hus à andav ana daliyugo inde, anga aday dɔwan à sa njad pikwen alay sa 'am sɛ slahay kwanay à sariya a Mbərom inde pɛ luvon ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu saa may ahay ata bay. ⁹ Matanan, kə jəjiren awan bay, anga Mbərom a sɛ ngamak ikwen aday sɛ japay kwanay tɛ wan anahan Yesu Almasihu Bahay a mənuko ata nà, winen nɛ dɔ didek awan, a ga anan way anahan a sa ja ataya hwiya.

Agəzla zek à wulen su dɔ a Yesu ahay

¹⁰ Matanan, mərak uno ahay, na gak ikwen ayak amboh tɛ sləmay ana Yesu Almasihu, Bahay a mənuko. Kem, 'am à zlak ikwen pi zek, aday kə gəzlen zek ahay à wulen a kwanay ahay inde bay re. Tərən dɔ mə japay aya awan, mivəl a kwanay à ga nɛ kərtek aday abayak nga a kwanay ahay dukwen à ga nɛ kərtek a re. ¹¹ Bina ɛa dɔ ahay inde ta nak ahay àga Kuluwe wa pɛ cakay uno, tɛ dakak uno anan atəre inde

à wulen a kwanay. ¹² U no sa ja nà, azar su dō a kwanay aya ta wa: «Manay nà, dō ana Pol ahay.» Azar aya ite ta wa: «Manay dukwen dō ana Apolos ahay.» Azar su dō əngal aya asa ta wa: «Manay nà, dō ana Piyer ahay.» Aday azar su dō aya ite kutok ta wa: «Manay nà, dō ana Almasihu ahay.» ¹³ Ki jen matanan ata nà, 6a Almasihu a nà, kà gəzlak anan zek anahan a daw? Kabay kwanay kə jilen nə tə darak ayak pə dədom mə zləngad a anga kwanay nà, nen Pol a daw? Kabay ki gen baptisma nà, tə sləmay uno, nen Pol a ite daw?

¹⁴ Nə ngəran anà Mbərom tətibay adəka, anga nen na gak anan baptisma anà dōwan bay, əna si atə Kərispus tə Gayus dəkdek. ¹⁵ Natiya dōwan inde i mba apan sa jəka a ga baptisma nə tə sləmay uno nen Pol nà, ibay. ¹⁶ Ayaw, cəkəbay nə mbədəkek anan à nga wa adəka re, 6a na gak anan baptisma anà Sitifanas, winen tu dō su doh anahan ahay re. Pə dəba anahan a wa, na gak anan baptisma anà dōwan a inde nà, na san sabay. ¹⁷ Bina, Almasihu a slan nen aday nà, saa gan baptisma anà dō ahay bay, əna saa dakay anan ləbara mugom a anà dō ahay. Nen apan ni dakay anan ləbara sa 'am anahan ata, əna tə asan way kawa su dō zənzen a sə bayak apan ata bay. Na ga matanan bay nà, anga aday amac a Yesu Almasihu a pə dədom mə zləngad ata à təra awan kəriya bay.

Asan way a Mbərom tə asan way su dō zənzen awan

¹⁸ Ləbara sə amac a Yesu Almasihu pə dədom mə zləngad ata nà, dō saa lize ahay ta ca apan nə kawa way sə mindel kəriya awan. Əna pə mənuko dō saa tam ahay ite nà, da san zle wita nə məgala a Mbərom a way anahan. ¹⁹ Da san way ata zle nà, anga 6a Mbərom kà jak à Deftere inde, a wa:

«Ni lize anan kəlire su dō kəlire aya awan, aday ni jəjay anan asan way su dō ma san way aya fok.*»

²⁰ Natiya kutok, kak Mbərom a kà jak matanan cukutok nà, dō a kəlire ataya ti ga inde asa daw? Kabay miter sə Tawrita ahay nà, ti ga inde daw? Kabay dō sa san

sa vad awiyaway ahay nà, tinen ti ga inde daw? Asan way a tinen ata i man atan zek pə awan bay jiga awan. Mbərom kə tərak anan asan way a tinen ata way sə mindel kəriya awan.

²¹ Matanan dō sə daliyugo ahay, tə asan way a tinen ata, tə canak anan anà way a Mbərom sə ndakay tə kəlire† anahan awan, əna tə sənək wa Mbərom a bay hwiya. Anga nan kutok, Mbərom a tə alay anahan a kə varak anan cəved sa tam anà dō sə sləne ləbara sa 'am a manay sə wazay anan ata awan. Əna cəkəbay, dō ahay ta ca pə ləbara ata nə kawa way sə mindel adəka. ²² Yahuda ahay ite nà, ta gan may aday ti sa təma 'am ata nə, si ti canan anà masuwayan aday. Gərek ahay ite, a nan atan ti saa təma nà, si ti san tə kəlire sa nga a tinen a aday. ²³ Aya əna mənuko də dakay anan nà, Yesu Almasihu nə tə darak anan pə dədom mə zləngad awan. Ata pə Yahuda ahay nà, wita way sə bənan atan mbiyed. Pu dō sə pəra ahay ite, wita nà, da ja nə 'am sə mindel kəriya awan. ²⁴ Əna pə mənuko dō a Mbərom mə ngamay aya kwa à ga nə à wulen sə Yahuda ahay wa, kabay à wulen su dō sə pəra ahay wa nà, da san zle, Yesu Almasihu nà, winen məgala ana Mbərom tə kəlire anahan a təke fok. ²⁵ Way a Mbərom sa ga nà, kawa way sə mindel kəriya awan, aday cəkəbay, way ata a zalay asan way su dō zənzen awan. Way anahan sa ga nə kawa way bəle awan, aday cəkəbay way ata a zalan məgala à nga wa anà dō ahay bugol.

²⁶ Matanan, mərak uno ahay, ənga bayiken pi zek a kwanay a mə ngamay ataya aday. Pu dō sə daliyugo ahay nà, dō kəlire aya inde à wulen a kwanay gem ibay, dō tə məgala aya dukwen inde à wulen a kwanay gem ibay, aday dō sə ngəlaw ahay dukwen nà, inde à wulen a kwanay gem ibay re. ²⁷ Əna Mbərom a walay adəka nà, dō mindel aya awan, anga aday ti pəkan waray i ide anà dō sa jəka tinen nə ta san way zle ataya awan. Aday Mbərom a walay dō bəle aya awan, anga aday ti pəkan waray i ide anà dō sa jəka tinen məgala aya ata awan. ²⁸ Aday a walay dō kəriya

* **1:19** Ca pə Esaaya 29.14. † **1:21** Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

aya awan, tu dō aday dō ahay tē kədəy atan ataya awan, aday tu dō demdemem aya pə daliyugo wa. A ga matanan nā, anga aday sē lize anan dō sē mazlaḅ ahay pə daliyugo a anan wa. ²⁹ Matanan kutok, dōwan i mba apan sē hēran nga anā zek pa 'am anahan bay. ³⁰ Sē japay mənuko tē Yesu Almasihu nā, zek a Mbərom awan. Matanan hēna Mbərom a tēra anan Yesu Almasihu nā, dādazl sē asan way a mənuko kutok. Kawa sa ja nā, tē Yesu Almasihu ata kutok, dē tērak dō dīdek aya pa 'am anahan aday dē tērak dō anahan ahay ma tam aya ī ines wa tē alay anahan. ³¹ Anga nan kutok, kawa ana Deftere a Mbərom sa ja: «Kak dōwan a inde a nan sa ga ti zek nā, ā ga ti zek adēka nā, ti mer su way a Mbərom sa ga.‡»

2

Wazo ana Pol à Korintu

¹ Mərak uno ahay, à alay a nen sa zlak ayak āga kwanay kurre sē dakak ikwen anan way a Mbərom mi dēr aya ata nā, nē dakak ikwen anan nē tē cəved sa 'am ma dā 'am aya bay. Aday dukwen, nē dakak ikwen anan nē tē cəved sē asan way su dō sē daliyugo ahay bay re asanaw? ² Anga, na zlak ayak āga kwanay nā, na gan may nā san kərtek nā, Yesu Almasihu, aday winen mē daray a pē dədom mē zləngad ata awan. ³ A alay a nen āga kwanay ata nā, nen bəle awan, zlawan u go, aday nen apan ni jəjar re. ⁴ Nen apan ni wazak ikwen 'am a Mbərom nā, na vak ikwen nga tē asan way sē dō ahay bay. Əna mēgala ana Apasay a Mbərom a dakak ikwen anan nā, 'am uno sa jak ikwen ata nē 'am dīdek aya awan. ⁵ Anga nan kutok, kē dēfen nga pē Mbərom nā, anga asan way su dō zənzen a bay, əna tē mēgala a Mbərom.

Asan way su dō zənzen a tē kəlire a Mbərom

⁶ Anā dō ma san nga aya à cəved sa daf nga pē Mbərom ata nā, mē dakan atan anan ayak nē kəlire sē asan way dīdek awan. Kəlire ata nā, mbala ana dō sē daliyugo ahay bay, kabay mbala ana dō mēduwen aya sē lavan nga anā dō ahay ataya bay re. Do sa san way ataya nā, ti i lize anan pi zek

azanan. ⁷ Əna kəlire mbala manay sē dakak ikwen anan ata nā, winen nē kəlire mbala a Mbərom awan. Wita nā, abay winen mi dēr awan kwakwa. Kwa daliyugo dukwen mē ndakay a fan bay, Mbərom a lavay anan zek tē kəlire anahan, anga aday sa tam mənuko à mazlaḅ anahan inde. ⁸ A wulen su dō sē lavan nga anā dō ahay pē daliyugo ataya nā, dōwan inde kwa kərtek sa san way ata nā, ibay. Abay tē san aka nā, tiya ti darak anan ayak Bahay sē mazlaḅ pē dədom mē zləngad ata bay. ⁹ Way ata nā, a tēra kawa mē vinde awan à Deftere a Mbərom inde ata awan, a wa:

«Way a aday kula dōwan kē canak anan bay, kula dōwan kē slənek bay, aday kula dōwan kē bayakak apan à mível inde bay ata nā, Mbərom a lavan anan zek tē way ata anā dō sē pəlay anan ahay.*»

¹⁰ Aya mənuko nā, Mbərom a kak uko anan ahay way a mi dēr ataya tē mēgala sē Apasay anahan. Apasay anahan ata nā, a zəzor anan way ahay fok, kwa abay ā ga nā, way mi dēr aya à mível a Mbərom a inde təkede dukwen, a san zle hwiya re.

¹¹ Natiya, dō zənzen a nā, sa san way sē mível anahan a aday nā, si apasay si zek anahan awan. Matana re, dōwan sa mba apan sa san way sē mível a Mbərom nā, ibay, si Apasay si zek anahan a way anahan re. ¹² Mənuko nā, Apasay a à mənuko inde ata nā, mbala a Mbərom a way anahan, bina apasay sē daliyugo a anan bay. Anga nan, dā mba apan sa san sumor a Mbərom ma gak uko aya fok ata awan. ¹³ Anga nan kutok, manay apan mi dakay a way anā dō ahay nā, sē pəkan umo 'am nā, Apasay a Mbərom awan, bina asan way sē daliyugo bay. Natiya mē tətakan anan dīdek sē way mbala Apasay a Mbərom ata anā dō aday Apasay a Mbərom inde à mível a tinen inde ataya awan.

¹⁴ Natiya awan, dōwan a aday kē njadak Apasay a Mbərom à mível anahan inde bay cəna, i mba apan sē tēma way ana Apasay a Mbərom sē varan anā dō ahay ataya bay. Bina winen a ca apan aday nē kawa way sē mindel kəriya aya awan. I sləne bay,

‡ 1:31 Ca pə Yeremiya 9.22-23. * 2:9 Ca pə Esaaya 64.3.

anga sa man zek anà dō ahay aday sə sləne way ataya nà, Apasay a Mbərom awan. ¹⁵ Əna dō aday Apasay a Mbərom inde à mivəl anahan inde ata nà, a mba apan sə gəzlan alay pi zek wa anà way ahay lele. Əna zek anahan a kutok nà, dōwan a mba apan sa san 'am anahan a bay. ¹⁶ Anga Deftere a Mbərom a wa: «Sa san abayak nga ana Mbərom a nə wayaw? Dōwan inde saa təkəren 'am a sləmay ibay.†» Aya, manay nà, Apasay a Mbərom inde à mivəl a manay, aday mə bayak nà, way kawa ana Yesu Almasihu a sə bayak ata awan.

3

Do si mer su way ana Mbərom ahay

¹ Matanan mərak uno ahay, à alay uno sa zlak ayak àga kwanay ata nà, na mbak apan sa jak ikwen way ahay kawa abay ni jan anà dō ahay aday Apasay inde à tinen inde coy ataya bay. Na jak ikwen ayak adəka nà, kawa dō sə daliyugo ahay, anga kwanay a à alay ata nà, kawa gwaslay ahay mba, kə tərən dō sə pərahan azar anà Yesu Almasihu mə jəra aya fan bay. ² Anga nan, nə tətakak ikwen anan à alay ata dükwen nà, way ma da 'am aya bay ataya re, bina winen ma da 'am ataya nà, ki mben apan fan bay.* Aday kwa abay à ga nə həna biten təkede dükwen, ki mben apan fan bay re, ³ anga kwanay hwiya kawa dō sə daliyugo ahay mba. Bina hwiya kwanay apan i gen sərak ahay pi zek, aday atəre dükwen, way a kwanay re. Ata nà, kwanay kawa dō sə daliyugo ahay ba? Aday ki gen nà, way su dō sə daliyugo aya kutok bidaw? ⁴ Kak aday azar su dō a kwanay aya ta wa: «Manay nà, dō ana Pol ahay» aday dō hinen ahay ite ti ja: «Manay nà, dō ana Apolos ahay», ata ki gen way matanan ataya nà, kwanay dō sə daliyugo aya sabay kutok daw?

⁵ Apolos ata nà, awan a maw? Pol nà, winen wayaw? Manay nà, dō si mer su way a Mbərom ahay coy. Ma ga nə mer su way sə dəkak ikwen anan ləbara ana Yesu Almasihu anga aday kə dəfen apan nga. Kuwaya, manay ma ga nə mer su way mbala ana Mbərom a sə ngaman umo apan sa ga ata awan. ⁶ Manay ma ga nà,

kawa dō sa ga mer su way à guvo ahay. Nen sə lahak ayak sə dəkak ikwen anan 'am a Mbərom ata nà, nə tərak kawa dō sa casl way à guvo. Apolos, winen a zlak ayak nà, a pərahan azar anà mer su way a Mbərom àga kwanay kawa dō sə pəkan a'am anà zahav sə way a ma casl ata awan. Əna sa har anan zahav sə way ata nà, zek a Mbərom awan. ⁷ Matana kutok, dō sa casl way tu dō sə pəkan a'am fok a tinen a, cew maya ta slak awan a ibay. Əna si zek a Mbərom a tə alay anahan dō sa har anan zahav sə way ata awan. ⁸ Natiya kutok, à ga nə nen Pol, dō sa casl, à ga nə Apolos, dō sə pəkan a'am, cew maya manay a, awan inde kə gəzlak manay pi zek wa daw? Əna zek a Mbərom i varan umo magwagway si mer su way anà kuwaya pə herreḅ sə ayanga a manay. ⁹ Manay cew maya tə Apolos a nà, mə japay nə pi mer su way a Mbərom awan. Kwanay a kutok, kə tərən nà, guvo a Mbərom ata awan.

Aday asa kə tərən kawa doh aday Mbərom winen apan i han ata re. ¹⁰ Nen nà, Mbərom kə gak umo sumor anahan, bina sə dazlan anan mer su way ata àga kwanay nà, nen awan. Matanan kutok, nə tərak dō mərīke a sa san sa han doh ata awan. Nə pəkak anan saray sə way a coy. Aday dō hinen ahay tinen apan ti han apan. Əna kuwaya à han apan dükwen, tə wurwer awan. ¹¹ Saray su doh nà, ma pak a coy. Saray su doh ata nà, Yesu Almasihu. Dōwan inde i mba apan sa pak uda maza sabay. ¹² Pə saray sə way ata kutok, dō ahay bayak a tinen apan ti han apan. Azar a ta han apan tə guro, azar aya dükwen ta han apan tə rəslom, azar aya ite tu kon mə jəra aya awan. Aday jəba su dō azar aya ite, tinen kutok nà, ta han apan tə dədom, tə mapapar, aday azar aya kutok tə gusuko. ¹³ Aya əna, pə luvon sə sariya kutok nà, jiyjay i dav pi mer su way ana kuwaya fok. Mbərom i kataḅ anan mer su way ana kuwaya tə uko. Ata aday dī canan anà mer su way a mənuko ahay kutok, kwa à ga nə lele, kwa à ga nə lelibay, ata dī san kutok. ¹⁴ Kak aday uko kə mbak apan sa vak anan mer su way à dōwan a bay nà, ata

† 2:16 Ca pə Esaaya 40.13. * 3:2 Pol a ngaman anà way ataya nà, «pay» ta «daf».

winen i njad magwagway anahan. ¹⁵ Əna kak uko kà mbak apan sa vak anan mer su way a dowan a ite nà, i njad awan bay. Zek anahan a dada nà, i tam, əna i tam nà wurcihew wurcihew kawa dō sə təmay ahay à 'am sə uko wa, alay məgaɓar awan.

¹⁶ Kwanay nà, kə tərən kawa doh sə mazlaɓ a Mbərom, aday Apasay anahan mə njahay a à mivél a kwanay inde. Wita nə kə sənən apan itəbay daw? ¹⁷ Kak dowan a kə nəsek anan doh sə mazlaɓ a Mbərom ata nà, Mbərom i lize anan dowan ata awan. Anga doh sə mazlaɓ a Mbərom nà, cəncan awan, aday kwanay dukwen doh ata awan.

¹⁸ Natiya kutok, dowan à sa njəkan uda anà zek anahan bay. Kak dowan a inde à wulen a kwanay kà jak winen nə dō ma san way a pə daliyugo a anan nà, à təra zek anahan nə dō mindel a adəka, aday à njad kəlire didek a kutok. ¹⁹ Anga asan way su dō sə daliyugo ahay nà, Mbərom a ca apan nə wita nə mindel kəriya awan. Deftere a Mbərom a ja nà: «Mbərom a mbazl anan dō ma san way aya à ɓalay sə wurwer a tinen aya inde.†» ²⁰ Aday a ja asa re, a wa: «Mbərom Fetek a san nà, abayak nga su dō ma san way aya nə way kəriya aya awan.‡» ²¹ Anga nan kutok, dowan à sa həran nga anà zek anga dō zənzen a bay. Sənən adəka nà, way ahay fok nə ana kwanay. ²² A ga nə nen Pol, à ga nə Apolos kabay Piyer nà, manay a fok nə ana kwanay a bidaw? Aday, kwa daliyugo, kwa sifa, kwa amac, kabay way sə alay a həna a anan, kabay way sa nay à alay a azanan pa 'am ata awan fok nà, ana kwanay awan. ²³ Aday zek a kwanay a ite nà, sə lavay kwanay dukwen nə Almasihu. Aday Almasihu a ite dukwen, ana Mbərom awan.

4

Do maslan ana Yesu ahay

¹ Sənən apan lele, manay dō maslan ana Almasihu ahay nà, dō si mer su way anahan ahay. Mbərom a varan umo anan mer su way sə dakan anan anà dō ahay way anahan abay mi dər aya kwakwa ata awan. ² Natiya kutok, dō si mer su way a aday ti mbəsakan mer su way à alay inde ata nà,

sumor a nà, dō didek awan. ³ Nen a aday nà, kə gəden uno azar, kɪ jen nə nen lele kabay nen lelibay fok nà, awan a jalay nen bay. Kwa à ga nə dowan aya inde tinen apan ti gudo azar ata dəp nà, awan a jalay nen bay re. Kwa mez si zek uno təkede kà jak uno awan a ibay. ⁴ Anga nen a nə bayak nà, awan a mi dər a inde aday təde abay sə gudo apan azar nə ibay. Əna kutok nà, u no sa ja nə nen na ga ines itəbay ata bay re. Suu go sariya nà, zek a Mbərom a tə alay anahan awan. ⁵ A nak ikwen sə lahan pa 'am anà Mbərom sa gan sariya anà dō ahay nà, angamaw? Ben luvon a aday Bahay a mənuko i sa ga sariya ata aday. Winen a kə nak kutok nà, i dav anan jiyjay anahan pə way a mi dər a i ide zənzen a inde ataya, i kay anan ahay uho way sə mivél sə dō ahay kutok re. A alay ata kutok, Mbərom i həran nga anà kuwaya pi mer su way anahan ma ga aya awan.

⁶ Mərak uno ahay, nə vindék ikwen ayak minje sə way a anaya pə manay tə Apolos nà, anga aday kə sənən way a mi dər aya uda ata awan. U no nà, pərihen anan azar anà way a mə vinde à Deftere a Mbərom inde ataya awan. Kə həran anan nga anà zek a kwanay anga dō kərtek, aday sə kədey anan dō azar aya bay. ⁷ Anga, sa jak iken nà, kə zalay dō azar a nə wayaw? Awan anak a inde aday kə təma pə Mbərom wa bay nə maw? Ibay fok. Ka ga anan ti zek kawa ka njad tə alay anak a ite nà, angamaw?

⁸ A ga pikwen nà, kə njiden anan way ahay fok, kwanay dō zlile aya awan, aday ki jen nà, kwanay bahay ahay. Aday kə bayiken nà, manay nə bahay ahay itəbay. Abay à ga nə matanan cukutok nà, wita lele, dɪ ga bahay ata nə pə kərtek a jiga bugol bidaw? ⁹ Aya nà, matanan bay. Manay nə dō maslan anà Yesu Almasihu ahay. Əna Mbərom a təra manay kawa dō mədakwidok aya awan, kawa dō kəriya aya awan, aday ma ɓan aya coy saa vad manay pa 'am sə dō ahay fok ata awan. Mə təra kawa way sə gəsle anan pə ide sə dō ahay, kwa pə ide ana maslay a Mbərom ahay re. ¹⁰ Dō sə daliyugo ahay ta ca

† 3:19 Ca pə Ayuba 5.13. ‡ 3:20 Ca pə Jabuura 94.11.

pumo nà, kawa mindel ahay, anga manay apan mi ðakay anan ləbara ana Almasihu. Aday a ga pikwen nà, kwanay kə sənən way zle, anga ajapay a kwanay tə Yesu Almasihu ata awan. Manay ite nà, ðo bəle aya awan. Kwanay nà, məgala aya awan. Manay nà, ðo ahay tə kəðey manay, aday tə varak ikwen mazlaḅ anà kwanay bugol kutok. ¹¹ Hus həna biten ðukwen nà, may winen apan i rawaḁ manay, manay apan mi mac tu jom re. Zana lele aya inde pumo itəbay re, ta taa ndaḅay manay nə hwiya. Manay apan mi bar nə karara kawa doh a manay nə inde itəbay. ¹² Mə rəzlen à nga wa anà mer su way nə ndekərkərre, anga aday mâ njad sa tar alay à 'am.* Kwa tə gənahak umo dəp nà, manay ma ma nga sə pəsen atan anan adəka nà, 'am lele aya awan. Tə jugurak pumo wa 'am dəp nà, mə dəma anan ca. ¹³ Do ahay ti rac manay ta 'am, əna manay mi bənan atan mbac adəka re. Ti ga alay tə manay kawa kwaskwalay. Həna hwiya ma nan anà dowan bay, kawa ruhom sə daliyugo a anan.

¹⁴ Nə vindek ikwen ayak nà, anga sə pəkak ikwen waray i ide pə way a kwanay sa ga ataya bay, əna anga u no sa jak ikwen ayak panan wa lele, kwanay wan uno ahay, car uno ahay. ¹⁵ Kwa abay à ga nə ðo ahay inde bayak a tə baslay zek bay sa zlak ayak àga kwanay saa ðakak ikwen anan ləbara ana Almasihu dəp nà, bəbay a kwanay pə cəved sə pərahan azar anà Yesu Almasihu inde kərtek nə, nen a hwiya. Na ja matanan nà, anga sə ðakak ikwen anan ləbara mugom a nà, nen. Kwanay kə təmihen sa ðaf nga pə Yesu Almasihu nə à alay uno wa. ¹⁶ Anga nan kutok, nə cəce pikwen wa nà, pərihen anan azar anà azla uno awan. ¹⁷ Matanan nə slənak ikwen ayak Timote, winen wan uno ləliwe uno awan, winen ma ðaf nga pə Bahay a mənuko Yesu a nə lele. Winen kə sak a dəzlek ayak nà, i ðakak ikwen anan cəved uno sə pərahan azar anà Yesu Almasihu nə lele. Wita nà, way uno sə ðakan anan anà ðo a Yesu ahay kwa aha fok ata awan.

¹⁸ Do a azar aya tinen apan ti zlapay awan, à wulen a kwanay inde. Tə bayak

nà, i ga nə ni zlak ayak àga kwanay sabay. ¹⁹ Əna kə zlak anan à nga anà Bahay a mənuko Yesu nà, nen apan ni zlak ayak bəse. Ata ni i san anan ðo sə zlapay awan ataya nà, tə bəbal awan kəriya dāw, kabay məgala a tinen a inde acəkan dāw kutok. ²⁰ Anga bahay a Mbərom nà, way məgala awan, bina abəbal awan bay. ²¹ A nak ikwen jiga nə maw? Nà zlak ayak àga kwanay nə tə məkiḅek a dāw, kabay nà zlak ayak nə tə asan zek a aday tə anjahay səkəffe à mivél inde dāw?

5

Way ma ga waray a à mamasl su ðo a Yesu ahay inde

¹ Ihe, nen apan ni sləne kwa ta sə wura fok, ta wa, 'am inde məduwen a àga kwanay. Nə sləne nà, dowan a inde nə tə nahay tə uwar ana bəbay anahan. Jəba sə way ata nà, kwa à mamasl su ðo sə pəra ahay inde ðukwen, ta gan may bay re. ² Abay təde pə jəba sə way ata nà, ki yimen anan anan adəka, əna kwanay nà, gədek a zlapay anan re. Do sa ga way matanan ata nà, kə rəzlen anan à wulen a kwanay wa bay adəka nà, angamaw? ³ Kwa à ga nə nen dəren tə kwanay, apasay uno winen inde tə kwanay. Do sa ga way matanan ata nà, nen nə gəzlak anan sariya anahan a coy, kawa nen inde à wulen a kwanay. ⁴ Na jak ikwen ayak tə sləmay ana Bahay a mənuko Yesu həna nà, hilen nga pa 'am ata awan, aday nen a ðukwen, apasay uno i ga inde à mamasl a kwanay, aday ðukwen məgala ana Bahay a mənuko Yesu i ga inde re. ⁵ Aday ka sak a hilen nga ata nà, viren anan anan dowan ata à alay inde anà Fakalaw, aday ubor si zek anahan à lize. Ata nà, sifa anahan i tam pə luvon ana Bahay a mənuko saa may ata awan.

⁶ Kwanay apan ki zlabiren awan bugol nà, ki gen nə way lele dāw? Bina kə sənən sa jəka: «Wudəh mənjoek cəna, a zlabar anan nuko nə fok» nà, kə sənən bidaw? ⁷ Ines nà, kawa wudəh ata awan. Matanan, pəken anan ines a kwanay ahay à wulen a kwanay wa. Natiya, ki təren ðo didek aya awan. Bina abay həna ata adəka nà,

* 4:12 Ca pə Mer su way ahay 18.3.

kwanay mə t̄ara a n̄a, d̄o d̄idek aya coy, anga Yesu Almasihu k̄e m̄ecak kawa wan s̄e t̄aman mə waslan a an̄a Mb̄erom p̄e luvon sa ga azar uko s̄e Pas̄eka ata awan.* 8 Anga nan kutok, guko azar uko s̄e Pas̄eka ata n̄e, t̄e way m̄enj̄ena wud̄ah ata awan, kawa sa ja n̄a, t̄e miv̄el c̄edan'a aday à d̄idek a inde.† Bina mb̄esakuko at̄e s̄ed̄ek t̄e huwan, anga tinen way lelibay aya kawa wud̄ah ata awan.

9 A d̄erewel uno s̄e vind̄ek ikwen ayak hin̄en inde ata n̄a, na jak ikwen ayak bid̄aw? K̄a saa jip̄en tu d̄o sa j̄an uho ahay bay. 10 N̄e vind̄ek ikwen ayak matanan ata n̄a, na ja n̄e pu d̄o sa j̄an uho ahay, d̄o sa ga ubor p̄e d̄ala ahay, kabay d̄o s̄e van nga an̄a d̄o ahay, kabay d̄o sa ga p̄era ahay, əna tinen abay d̄o s̄e daliyugo aya way anahan ata bay asanaw? Kak abay na ja n̄e p̄e tinen n̄a, wita si ki mb̄esiken anjahay p̄e daliyugo bid̄aw? 11 Əna na ja n̄a, pu d̄o aday a jan an̄a nga anahan a n̄a, winen d̄o a Yesu, aday c̄ək̄abay winen d̄o sa j̄an uho, winen d̄o sa ga ubor p̄e d̄ala, winen d̄o sa ga p̄era, winen d̄o sa gad̄ mungwalay pu d̄o, winen d̄o s̄e vaway nga aday d̄o sa van nga an̄a d̄o ahay ata awan. D̄o sa ga way matanan ataya n̄a, k̄e t̄iren alay à tuwez j̄iga bay fok.

12-13 M̄e zaray ənaw ahay pi zek tu d̄o s̄e daliyugo ataya aha, aday saa gan atan sariya awan anaw? Wita n̄a, mer su way a Mb̄erom awan. Aya əna, d̄o a Yesu ahay kutok n̄a, saa gan atan anan sariya a tinen ahay n̄e kwanay awan. Anga Deft̄ere a Mb̄erom k̄a jak, a wa: «R̄ezlen anan d̄o s̄e huwan ahay à wulen a kwanay wa.‡»

6

Sariya à wulen su d̄o a Yesu ahay

1 Awan a k̄e slahak ikwen ù uko inde n̄a, ki men nga sa zla anan 'am a n̄e à man su d̄o s̄e p̄era ahay. Wita k̄a zlak pi zek bay asanaw? Ki zlen anan 'am ata à man a d̄o a Yesu ahay bid̄aw? 2 K̄e s̄enen zle, saa gan sariya an̄a d̄o s̄e daliyugo ahay fok bugol n̄e m̄enuko d̄o a Yesu ahay asanaw? Kak aday matanan cukutok n̄a, way a cac̄ed̄ew ataya à mamasl a kwanay inde n̄a, ki mben apan s̄e c̄ecal anan bay n̄e angamaw? 3 K̄e

s̄enen ite sabay k̄el̄ed̄aw? Kwa an̄a maslay a Mb̄erom ahay t̄ek̄ede n̄a, saa gan atan sariya d̄ukwen, m̄enuko re. Aday way s̄e daliyugo a anan ataya n̄a, d̄i mba apan sa ga sariya t̄ede t̄ede sabay kutok d̄aw? 4 Matanan kutok, way k̄e slahak anan ù uko inde an̄a m̄erak ahay n̄a, ta zla anan 'am a p̄e cakay su d̄o s̄e p̄era ahay n̄a, angamaw? Tinen a aday n̄a, man a tinen inde lele à wulen su d̄o a Yesu ahay ibay. 5 Na ja matanan n̄a, anga aday way ata à gak ikwen waray. Bina d̄o ma san way a, kwa k̄artek n̄a, inde à wulen a kwanay s̄e nd̄evak ikwen anan 'am a it̄abay d̄aw? 6 Iya, c̄ək̄abay awan a k̄e slahak anan ù uko inde an̄a m̄erak ahay n̄a, ta zla anan 'am a p̄e cakay su d̄o s̄e p̄era ahay. Wita lelibay. K̄a si zlen anan kula sabay.

7 Aday asa, kak sariya inde à wulen a kwanay ahay c̄ena, pa 'am a Mb̄erom n̄e k̄e zluwen coy. Kwa abay d̄owan a gak ikwen n̄e maw, kwa a k̄era pikwen wa n̄e way d̄ep̄ n̄a, k̄e njihen way a kwanay n̄e suwan bid̄aw? 8 Aday c̄ək̄abay sa ga way a lelibay ataya aday s̄e k̄era way a n̄e kwanay awan. Aday ki gen anan way ataya n̄e an̄a m̄erak a kwanay aya awan d̄ege! 9 K̄e s̄enen apan zle lele, d̄o sa ga way lelibay aya n̄e tinen ti njad̄ man à bahay a Mb̄erom inde bay. S̄enen apan lele, d̄owan à sa nj̄ekan uda an̄a zek anahan bay. D̄o sa j̄an uho ahay, d̄o sa ga p̄era ahay, tu d̄o sa ga m̄edigwed̄ ahay, aday tu d̄o sa gan may an̄a uwar ahay sabay, t̄e p̄elay s̄e nahay n̄e tu d̄o mungol aya, 10 d̄o s̄e akar ahay, d̄o sa ga ubor p̄e way ahay, d̄o s̄e vaway nga ahay tu d̄o sa gad̄ mungwalay p̄e d̄o ahay, d̄o sa van nga an̄a d̄o ahay, fok a tinen ti canan p̄e ide wa an̄a bahay a Mb̄erom bay. 11 Kwakwa ata n̄a, azar su d̄o a kwanay aya n̄a, ta gak ahay j̄eba si mer su way a lelibay ataya re asanaw? Əna h̄ena, Apasay a Mb̄erom a m̄enuko s̄e d̄efan apan ata k̄e banak pikwen wa ines ahay, k̄e t̄erak kwanay d̄o anahan ahay aday k̄e t̄erak kwanay d̄o d̄idek aya pa 'am anahan t̄e sl̄emay a Bahay a m̄enuko Yesu Almasihu.

Zek su d̄o m̄e ndakay a n̄a, s̄e h̄eran anan

* 5:7 Ca p̄e Gurtaaki 13.7, 12.21. † 5:8 Ca p̄e Gurtaaki 12.15-20; Tooktaaki Tawreeta 16.3. ‡ 5:12-13 Ca p̄e Tooktaaki Tawreeta 17.7.

*nga anà Mbərom***7**

¹² Natiya kutok, azar su dō a a bayak nà: «Cəved inde sa ga way ahay fok.» Əna way azar aya nà, ti njadan 'am anan à nga bidaw? Ta ja asa, ta wa: «Cəved inde sa ga kwa ma fok.» Əna pi nen nà, u no sətəra bīle səawan bay fok. ¹³ Ta ja nà: «Way sa pa inde nà, anga kutov, aday kutov inde dukwen anga way sa pa re.» Ayaw, əna tinen a cew maya pə luvon a inde nà, Mbərom i naa lize atan mba. Aday dukwen, zek kutok nà, Mbərom a ndakay anan nà, anga sa ján anan uho bay. A ndakay anan nà, anga sə pərahan anan azar anà Bahay a mənuko Yesu. Aday dō sa gan nga i zek a mənuko nà, winen a re. ¹⁴ Mbərom kə slabakak anan ahay Bahay a mənuko Yesu à məkə wa tə mægala anahan. I naa slabakay ahay mənuko dukwen, tə mægala anahan ata matanan re.

¹⁵ Kə sənən apan sa jəka zek a kwanay kə tərak hawal si zek ana Yesu Almasihu bidaw? Aya əna, ni gəba anan hawal si zek ana Yesu Almasihu ata aday ni japay anan tə uwar sa taa ján uho kutok asa daw? Wita i ga zek sabay. ¹⁶ Kak kə mbakak anan zek anak anga sa ján anan uho matanan nà, ata kə tərak zek kərtek a tə dōwan a kwanay sə japay maya ata kutok bidaw? Anga Deftere a Mbərom a ja nà: «Cew maya a tinen a ti təra nà, zek kərtektəkke coy.*» ¹⁷ Aya əna, dō sə japay tə Bahay a mənuko Yesu nà, tinen tə tərak zek kərtek a à apasay inde coy.

¹⁸ Anga nan, mbəsiken 'am sa dah uho nə səfek à alay a kwanay wa. Ines azar aya fok, tinen i zek inde bay. Əna dō sa dah uho ahay fok ta ga ines ata nà, pi zek a tinen a cərkəke way anahan. ¹⁹ Kə sənən apan zle lele, zek a kwanay a nà, doh ana Apasay a Mbərom Cəncan awan. Apasay a Mbərom mə njahay a à kwanay inde. Mbərom a varak ikwen anan. Anga nan, zek a kwanay a həna dukwen, kə liven apan nga sabay. ²⁰ Bina Mbərom kə bəmbadək kwanay masa nə ndədəmdəmma bayan awan. Natiya, mbəsiken anan zek a kwanay à həran nga anà Mbərom kutok.

Agəba zek

¹ Həna nà, ni mbədahak ikwen ayak apan pə way a kwanay sə cəcihey puno à dərəwel a kwanay inde ata kutok. Lele bina maw nà, abay dōwan à gəba uwar bay nə tədə. ² Aya əna kutok nà, kak ki mben apan sə njahay tətibay aday ta saa ján uho nà, suwan kuwaya à gəba uwar aday dəna ahay dukwen tã zla à mbaz. ³ Asa atə mungol tə uwar anahan dukwen tã mbədahan ləen i zek ahay bay. ⁴ Zek ana uwar nà, ana winen a bay, əna anà mbaz anahan. Mungol dukwen matanan re, zek anahan dukwen anà winen a bay, əna anà uwar anahan. ⁵ Kà si gen anan azay ti zek a kwanay ahay bay. Kak izəne anga kə dəfen alay a inde mənjoek sa ga amboh sə cəce way pə Mbərom wa aday. Pə dəba anahan a wa dukwen nà, jipen asa, bina Fakalaw i saa njad pikwen cəved sa njak kwanay i ines inde, anga kə sənən sə lavan nga anà zek a kwanay tətibay ata awan.

⁶ Na ja matanan nà, sa jəka aday təktek gen matanan ata bay. Əna ki gen matanan nə lele. ⁷ Nen na gan may nà, abay kuwaya à njahay kawa nen mənjenə uwar nə lele. Əna kutok nà, Mbərom a varan mægala anahan anà dō ahay nə cara cara. Anà dōwan hinen a varan mægala sə njahay mənjenə uwar.* Anà dō hinen asa, kə varak anan mægala sə njahay tə uwar awan.

⁸ Həna nen apan ni jan ayak 'am anà dō mənjenə uwar ataya awan, anà dəna dalay ataya awan, aday anà mədukway sə uwar ahay fok: Suwan njihen mənjenə sə gəba zek ahay kawa nen. ⁹ Aya əna, kak ki mben apan sə njahay matanan tətibay nà, kuwaya à gəba uwar, dəna ahay dukwen tã zla à mbaz, aday mədukway sə uwar ahay ite tã zla à mbaz re, bina ki sii gen ubor pi zek ahay tə mindel.

¹⁰ Nen apan ni jan ayak anà dō mə gəba zek aya awan, 'am dəbdəbaə awan. 'Am ata nà, sa nga uno a bay, əna ana Mbərom. Uwar à sa mbəsak anan mbaz anahan bay.

¹¹ Aday, kak uwar a dōwan a kə zlak way anahan nà, à sa zla à mbaz hinen bay. A

* **6:16** Ca pə Laataanooji 2.24.* **7:7** Mægala sə səmen anà way, anjahay mənjenə uwar.

njahay taayak, kabay tâ ndav anan 'am a sê cêban atan pi zek ta mbaz anahan ata aday â ma agay. Aday mungol dukwen nâ, â sa razl anan uwar anahan bay re.

¹² Hêna nen apan ni jan ayak anâ dô azar aya nâ, 'am sa nga uno awan, bina ana Mbêrom bay. Na ja ite nâ, hinahibay, kak dowan a kwanay a inde uwar anahan nê a daf nga pê Yesu fan bay aday uwar anahan ata dukwen a nan sê njahay ta mbaz anahan nâ, dowan ata â sa razl anan uwar ata bay. ¹³ Matanan re, kak uwar a inde â wulen a kwanay aday mbaz anahan nê a daf nga pê Yesu fan bay, aday mbaz anahan ata dukwen a nan sê njahay tê uwar anahan nâ, uwar ata â sa mbêsak anan mbaz anahan bay re. ¹⁴ Bina mbaz anahan a sa daf nga pê Yesu fan bay ata nâ, winen â mamasl su dô a Yesu aya coy, anga uwar a anahan. Matanan, uwar aday kê dâfak nga pê Yesu a fan bay ata dukwen, winen â mamasl su dô a Yesu aya coy anga mbaz anahan. Kak abay matanan bay nâ, gwaslay a kwanay ahay dukwen tê gêzlak tê Mbêrom kutok bidaw? Êna hêna, tinen â mamasl su dô a Yesu ahay kutok bidaw?

¹⁵ Aya êna, kak dowan a sa daf nga pê Yesu fan bay ata, a nan sê mbêsak anan dô sa daf nga pê Yesu ata nâ, i mba apan sê mbêsak anan. Anga nan kutok re, dowan mê mbêsak a ata nâ, â ga nê mungol, â ga nê uwar, winen ma ban a ta 'am sê gêba zek tê winen sabay. Mbêrom a ngamak ikwen nê saa njahay zay. ¹⁶ Iken uwar a ma daf nga pê Yesu coy ata awan, ka san zle ki mba apan sa tam anan mbaz anak a tâte daw? Aday iken mungol ma daf nga pê Yesu coy ata awan, ka san zle ki mba apan sa tam anan uwar anak a tâte way anahan daw?

Njihen kawa ana Mbêrom a sê lavak ikwen anan zek ata awan

¹⁷ Uwec wa 'am uno sa jak ikwen ayak hêna ata nâ, lele cêna kuwaya â njahay nê kawa ana Mbêrom a sê lavan anan zek ata awan, aday â pêrahan azar anâ anjahay anahan a kurre â alay ana Mbêrom a ngaman ata awan. Na jan anâ dô a Yesu ahay kwa aha fok nê kêtanan.

¹⁸ Minje sê way hêna: A alay a Mbêrom sê ngamak ata nâ, hinahibay iken ma gad mêdêndalas awan. Kak matanan nâ, â

bênak mbiyed aday sa der anan bay. Njahay a matanan. Kabay Mbêrom a ngamak nâ, iken ma gad mêdêndalas a bay nâ, kê sa gad mêdêndalas sabay re. ¹⁹ Agad mêdêndalas kabay agad mêdêndalas bay, cew maya fok tê têrak way kêriya awan. Way lele kêrtek nâ, adêfan apan anâ 'am a Mbêrom. ²⁰ Kuwaya â njahay nâ, kawa â alay a Mbêrom sê ngaman ata awan. Dowan â sa mbêdahan bay.

²¹ A alay a Mbêrom a ngamak nâ, iken bile a daw? Kak matanan nâ, kê jalay awan bay. Êna kak cêved inde aday ki têmay â bile ata wa nâ, têmay wa re. ²² Bina, da san zle, bile aday Bahay a mênuko kê ngamak anan ata nâ, winen bile a dowan sabay anga winen dô ana Bahay a mênuko. Êna, dô aday Bahay a mênuko a ngaman nê winen bile a itêbay ata nâ, kê têrak bile ana Almasihu kutok. ²³ Kwa â ga nâ, dowan a winen bile, kabay winen bile a itêbay nâ, Mbêrom kê bêmbedak ahay kwanay, masa a nâ, ndêdêmdêmma. Kwanay nâ, kê têren bile sê way sê daliyugo ahay sabay. ²⁴ Mêrak uno ahay, kuwaya â njahay nâ, pê kêrtek a tê Mbêrom, kawa anahan sê ngaman â alay ata awan.

'Am anga mbalam ahay tê dêna dalay aya awan

²⁵ Kê cêcihen puno wa 'am sê mbalam ahay ta sê dêna dalay aya awan. Ni mbêdâhak ikwen ayak apan hêna ata nâ, 'am sa nga uno awan, bina Mbêrom su jo ahay bay. Aya êna, dêfen nga pa 'am uno ata awan, anga Mbêrom kê gak uno sumor sê têra nen dô dîdek awan.

²⁶ 'Am uno ata nâ, hêna: Lele nâ, sê njahay pê ananak a hêna ata awan, bina dêce ahay inde hêna bayak awan. ²⁷ Kak iken, uwar anak inde nâ, kê razl a pi zek wa bay. Aday kak uwar anak ibay ite nâ, kê pêlay sê zêba bay re. ²⁸ Aya êna, kwa dowan a kê zêbak dalay dukwen, kê gak ines bay. Aday kak dêna dalay a kê zlak â mbaz dukwen, kê gak ines bay re. Êna sênen apan lele, dô mê zêba zek aya nâ, dêce ahay inde bayak a pê daliyugo a anan, aday dukwen u no dêce ataya tâ tak ikwen â nga bay.

²⁹ Mêrak uno ahay, way a u no sê dakak ikwen anan ayak ata nâ, hêna: Alay a mê

mbəsakak uko a bayak a sabay, way ahay fok, ti ndav. I ban pə winen a anan wa nà, do tə uwar aya dukwen tē varan a mivel a tinen anà Mbərom nə kawa à alay a tinen mbalam aya ata re. ³⁰ Matanan dō sa yam ahay dukwen, tē njahay kawa tinen apan ti yam bay. Do mə taslay mivel aya dukwen, tē njahay kawa tinen apan ti taslay mivel bay. Do sə sukum way ahay ite nà, way a tinen mə sukum ataya, à gan atan à nga wa bay. ³¹ Do sa ga mer su way tə way ahay pə daliyugo a anan dukwen, tā daf anan abayak nga a tinen dook pə way ataya bay. Bina daliyugo a kawa ana mənuko sa ca apan hənà ata nà, i ndav asanaw!

³² Na ja matanan ata nà, u no awan à wusek ikwen nga bay. Do mbalam a nà, a daf abayak nga anahan fok nà, pi mer su way a Bahay a mənuko Yesu, anga aday à zlan à nga. ³³ Do tə uwar a ite nà, abayak nga anahan nə pə way sə daliyugo ahay. A nan sa gan nga anà uwar anahan aday sa zlan à nga. ³⁴ Natiya abayak nga anahan nə pə Bahay a mənuko vərre sabay, kə gəzlak cew. Matana re, uwar aday mbaz a tinen ahay ibay tə dənà dalay aya dukwen, abayak nga a tinen pi mer su way a Yesu re. A nan atan sə varan anan ajalay nga a tinen tə apasay a tinen fok anà Bahay a mənuko. Aya əna, uwar ta mbaz ite nà, a bayak pə way sə daliyugo ahay, anga a nan sa gan nga anà mbaz anahan aday à zlan à nga.

³⁵ Na ja matanan anga u no sa mak ikwen zek, bina nə gafak ikwen 'am pə awan a ibay. Na gan may adəka nà, tiven nə pə cəved lele awan, aday pərihen anan azar anà Bahay a mənuko nà, tə mivel kərtek a re.

³⁶ Nen apan ni jan ayak 'am hənà asa nà, anà wan njavar aya tə dəle a tinen ahay. Hinahibay wan njavar ata i bayak way pə dəle anahan ata awan, aday pə dəba wa a ca apan i mba apan sə dəma tətə sabay anga ta gak ide pi zek ahay a zalay ike nà, suwan tē gəba zek. I tərən atan ines bay re. ³⁷ Aday kak wan njavar ata a ca apan nə i mba apan sə dəma sə njahay mənəna sə gəba anan dəle anahan ata tətə way anahan nà, à gəba anan sabay. Kak dōwan a gafan apan 'am bay, a bayak apan à mivel anahan a wa nà, wita, kə gak way lele re. ³⁸ Natiya kutok,

dōwan a kə gəbak anan dəle anahan nà, kə gak way lele awan, aday dōwan a kə mbak apan sə dəma, kə gəbak anan sabay dukwen, kə gak way lele sə zalay dōwan a hinen ata awan.

³⁹ Uwar nà, à alay a mbaz anahan winen tə ide mba ata nà, cəved anahan inde sa zla way anahan ibay. I i njad cəved nà, si pə luvon a inde mbaz anahan ata kə məcak aday. Ata i mba apan sa zla à mbaz maza awan. Əna kutok nà, à zla nə àga dō sə daf nga pə Yesu. ⁴⁰ Aya əna, pi nen ite, a zla pi zek nà, suwan à njahay mənəna mbaz. Ata ataslay mivel anahan i ga inde zal winen ù doh sa mbaz ata awan. Matanan, anga a ga upo nà, Apasay a Mbərom a i nen inde ata sə duko anan 'am ata awan.

8

Sluwed sə pəra

¹ Hənà nà, ni mbədahak ikwen ayak pə way a kwanay sə cəcihey ahay puno anga sluwed sə pəra ata awan. Kwanay ki jen nà: «Mənuko fok, dā san way zle.» Acəkan. Əna asan way ata a varan ahar nga anà zek. Way sa man zek ù dō adəka nà, asan zek a à wulen a mənuko inde ata awan. ² Kak dōwan inde à wulen a kwanay kə jak a san way zle coy nà, ata winen kə sənək way tədə kawa ana Mbərom sa gan may ata fan bay. ³ Aya əna, dō sə pəlay Mbərom adəka nà, Mbərom dukwen i ja, a san a dōwan ata zle re.

⁴ Pa 'am sə arac sluwed sə pəra ata nà, tədə abay dī rac daw? Da san zle, pəra aday nà, way kəriya awan. Sifa uda ibay. Da san zle re, Mbərom inde nà, winen a kərtektəkke, maza ibay. ⁵ Tə dīdek a nà, dō ahay tinen apan ti həran nga anà way ahay à bagəbaga mburom aday pə daliyugo kawa tinen mbərom ahay. Pə tinen nà, mbərom ahay inde tə bahay ahay inde bayak a sə dəfan atan apan. ⁶ Cəkəbay, pə mənuko ite nà, dā san zle Mbərom inde nà, kərtek, Bəbay a mənuko, winen sə ndakay way ahay fok pə daliyugo. Də njahay tə sifa dukwen, anga sə həran nga anà winen awan. Bahay a mənuko inde kərtek dukwen, winen Yesu Almasihu, way ahay fok mə ndakay a nà, tə alay anahan. Aday sə varak uko sifa sa ndav bay ata nà, winen a re.

⁷ Aya əna, kwa da san apan zle pəra nə way kəriya a aday sifa uda ibay dəp nə, do azar aya ta san bay. Anga tinen apan ti rac sluwed sə pəra ata nə, tə bayak nə pəra inde acəkan, bina tinen bəle aya pə cəved sə pərahan azar anə Mbərom. Ata tə bayak nə, arac sluwed ata kə nəsek atan pa 'am a Mbərom. ⁸ Da san apan zle, sə jəpay mənuko pi zek tə Mbərom nə, way sa pa bay. Də rəcak sluwed ata nə, awan i zəga mənuko pə cəved a Mbərom bay. Də rəcak bay təkede dukwen, awan i kəcak uko pə cəved a Mbərom bay re.

⁹ Əna, gen anan ngatay anə zek aday! Kwa a ga nə, abay cəved inde sa pa way ahay fok dəp nə, kī pen bay anga hinahibay ki sa zluwen anan mərak a kwanay bəle aya a cəved a Mbərom wa. ¹⁰ U no sa jak ikwen ayak nə, dōwan a bəle ata kə canak anak i iken, do sa san way ata, a man sa rac sluwed sə pəra nə, a ga apak nə winen i rac bay bugol daw? ¹¹ Ca apan, tə asan way anak ata nə, kə zluwek anan mərak anak a bəle ata, a cəved a Mbərom wa. Yesu Almasihu a mac nə, anga mərak anak ata bidaw? ¹² Ka sak a ga matanan sə zluwe anan mərak anak a cəved a Mbərom wa, aday kə nəsek anan ajalay nga anahan a bəle ata nə, wita kə nəsek nə pa 'am ana Yesu Almasihu a re. ¹³ Matanan, kak ni rac sluwed sə pəra aday ni zluwe anan mərak uno bəle awan a cəved a Mbərom wa cukutok ata nə, suwan ni rac sluwed sə pəra ata sabay jiga awan! U no nə, mərak uno bəle ata a zluwe a cəved a Mbərom wa bay!

9

Pol a ga minje pi zek anahan

¹ Həna nə, ni gak ikwen ayak minje sa 'am ata pi zek uno awan aday. Awan inde mə gufo apan 'am a daw? Na wa, nen dukwen do maslan a Yesu a re ba? Nə canak anan anə Bahay a mənuko Yesu njök tə ide uno bidaw? Aday kwanay kə tərən do ana Yesu Almasihu ahay nə, anga nen a sə dakak ikwen anan ləbara mugom ata re bidaw? ² Kwa abay a ga nə, do azar aya tə təmahak nen kawa do maslan a Yesu bay nə, kwanay dada nə, kə sənən apan zle

nen do maslan anahan way anahan, bina kə tərən do ana Yesu ahay nə, anga nen sə dakak ikwen anan 'am a Mbərom ata awan. Natiya, anga kwanay nə, ma ca awan uho lele, nen nə do maslan a Bahay a mənuko Yesu acəkan.

³ Do ahay inde ta taa mo mungok. Həna ni mbəfahan atan ayak apan: ⁴ Na slak sa njad way sa pa ti mer su way uno bidaw? ⁵ Na slak aday mi zla miya tə uwar a man si mer su way uno, kawa do maslan azar aya tə mərak a Bahay a mənuko ahay tatə Piyer ata itəbay daw? ⁶ Asa abay tədə sa ga mer su way tə alay a manay aday mə njad way sa pa ite nə, manay tə Barnabas cuwcuwwe kələdaw? ⁷ Suje inde, i ga mer su way mənəna sə haman apan nə, inde daw? Dəwan inde i jule way a guvo mənəna sa tar way anahan sə julcən ata a 'am nə, inde daw? Kabay do sa bal sla inde aday a njad sa sa pay a bay nə, inde daw?

⁸ Way uno sa jak ikwen ayak a anan ata nə, a nay a ajalay nga su do zənzen a wa dəkdək bay, anga mə vinde awan, a Tawrita inde re. ⁹ Mə vinde a a Tawrita a Musa inde nə, Mbərom a wa: «A alay a sla winen apan i gak mer su way a guvo nə, kə sa banan mbulo pa 'am anga sə gafan 'am pə arac way bay.*» Kwanay kə bayiken, Mbərom a ja 'am ata nə, pa sla ahay dəkdək coy daw? ¹⁰ Didek a nə, a ja 'am ata bugol nə, anga manay a bidaw? Acəkan. Mə vinde a anga manay a wanahan. Do sa ga mer a guvo, tu do sa zlaḅ a ndaw a nə, ta ga mer su way ata nə tə ajalay nga saa njad way sa pa ata bidaw? ¹¹ Mə dakak ikwen anan 'am a Mbərom nə, manay kawa do sa casl way a guvo ata awan. Kak matanan nə, tədə abay mi njad way sa pa a kwanay wa bidaw? ¹² Kak abay do azar aya nə, cəved a tinen inde sa njad way sa pa pə kwanay wa cukutok nə, manay mi njad pikwen wa zal tinen bugol bidaw? Aya əna, mə ngəmak sa ga matanan bay, ma ban mbac, anga a nan umo nə, awan a van saray anə ləbara a Yesu Almasihu bay.

¹³ Kə sənən apan zle, do sa ga mer su way u doh sə mazlaḅ a Mbərom ahay nə, ta pa nə, way a ma var aya u doh sə mazlaḅ

* 9:9 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 25.4.

a Mbərom ata bidaw? Aday asa, do sə gəfan dungo anà way ahay anga Mbərom dukwen, ta rac sluwed sə way a tinen sə gəfan dungo ataya bidaw? ¹⁴ Matana re, do sə dakan anan ləbara a Yesu mugom a anà do ahay ataya nà, Bahay a mənuko a ja nà, ti pa way nə ti mer su way a tinen sa ga ata awan.†

¹⁵ Əna nen nà, nə bənak anan bitem anà 'am ata bay. Aday a nan sa ja dukwen, nə vinde nà, anga u no sə cəce kutok bay re. A'ay, suwan nà mac, ta sa saa cəce nà, na. Bina, ata ni i mba apan sə həran nga i zek anga nan sabay. ¹⁶ A nan sa ja nà, ni həran nga i zek anga sə dakay anan 'am a Mbərom bay. Anga ni dakay anan nà, tə bəlaray. Na sak a dakay anan bay ata dukwen, i bunno dəvac re. ¹⁷ Abay â ga nə na ga mer su way ata sə bəlaray bay nà, wita ni cəce magwagway kutok. Aya əna, matanan bay. Sə vuro anan mer su way ata à alay inde nà, Mbərom awan. Anga nan, ni cəce awan bay. ¹⁸ Kak matanan cukutok nà, magwagway uno i mer su way ata inde nà, maw? Ni dakay anan ləbara mugom ata nà, kəriya awan, mənəna sə cəce awan pu do wa. Təde abay ni cəce magwagway pi mer su way ata awan, əna ni gan may sə cəce bay.

¹⁹ Abay à məndak wa nà, nen bile daw? A'ay! Na var anan nga uno kawa bile anga sa man zek anà do ahay fok, anga aday, â ga zek nà, do ahay bayak a tâ njad sa daf nga pə Yesu ite. ²⁰ Natiya kutok, mi njahay tə Yahuda ahay kawa nen Yahuda ahay, anga aday tē tēma Yesu kawa bahay a tinen. Tu do sə dəfan apan anà Tawrita a Musa ahay nà, ni njahay tə tinen kawa nen nə dəfan apan anà Tawrita a Musa ata re. Kwa â ga nà, bəlaray ni dəfan apan anà Tawrita ata bay nà, ni ga matanan, anga aday tē tēma sa daf nga pə Yesu. ²¹ Tu do sa san Tawrita a Musa ahay bay ite, mi njahay tə tinen kawa nen do sa san Tawrita bay re, anga aday tē tēma sa daf nga pə Yesu. U no sa ja nà, ni dəfan apan anà 'Am a Mbərom bay bay. Nə dəfan apan anà 'am ana Almasihu adəka. ²² Tu do sa daf nga pə Yesu aday tinen bəle ataya dukwen, mi

njahay tə tinen kawa nen bəle awan, anga aday tâ njad məgala sə pərahan azar anà cəved a Yesu tə didek awan. Natiya awan, ti zek uno nà, ni tēra kawa do ahay fok, anga kwa kəkəma kəkəma dukwen, nà njad sa tam anan do azar awan. ²³ Aday nà ga nə ma ma, na ga fok nà, anga aday ləbara a Yesu mugom a â ta 'am, aday nà njad sə tēma magwagway a Mbərom saa varan à do ahay ata awan.

²⁴ Kə sənən zle asanaw, do ahay bayak a ti haw aday sa njad a magwagway, əna saa njad sə dəzle pə magwagway ata nə do kərtektəkke. Kwanay həna dukwen, hiwen nə kawa do saa njad magwagway ata re. ²⁵ Do sa gan may sa haw fok, a kəta anan nga anahan nə lele, anga aday â zalay do ahay. Ata i njad magwagway sə ahaw anahan ata kutok. Əna magwagway anahan ata nà, a njahay bay. Way sa ndav bəse. Aya əna, mənuko nà, di kəta anan nga a mənuko lele nà, anga sa njad anan magwagway sa ndav itəbay ata awan. ²⁶ Anga nan kutok, ni haw nà, ide zuhhwe pa 'am. Nen kawa do sa nja gwiya kəliyya sa vad yugo zləszlas ata bay, əna ni car nà, pa wan sə gwiya wanahan. ²⁷ Ni kəta anan zek uno lele, anga aday â dəfo apan, bina nen do sə dakan anan 'am a Mbərom anà do ahay ata nà, nà sa tēra nen a na slak sabay bay.

10

Pol a ga minje pə Isəra'ila ahay

¹ Mərak uno ahay, u no sa mak ikwen anan ayak à nga inde nà, way sə tēra pə bije a mənuko ahay à kiəbe inde à alay a Musa sə njahan atan ahay pa 'am wa ata awan. Mbərom kà bak atan fok à mezeze sə mugudongudon anahan inde, aday fok a tinen a tə takasak à bəlay ata wa.* ² Tinen a fok, tə tərak kawa Musa a gan atan bap-tisma à mugudongudon ata inde, aday à bəlay ata inde re. Matanan tə tərak do mə japay aya tə Musa kutok. ³ Tinen a fok ta pak way sa pa kərtek a, way sa pa sə dazay à mburom wa ata awan.† ⁴ Aday ta sak a'am kərtek a, a'am mbala a Mbərom sə varan atan ahay, a ngəzay ahay à pəkərad

† 9:14 Ca pə Mata 10.10; Lukas 10.7. * 10:1 Ca pə Gurtaaki 13.21-22, 14.22-29. † 10:3 Ca pə Gurtaaki 16.4-35. ‡ 10:4 Ca pə Limle 20.8-11.

wa ata awan.‡ Pəkərad a Mbərom sə varan atan ata nà, winen Yesu Almasihu, dō sa taa lagay atan ata awan. ⁵ Tə winen ata təkə dukwen, zek məduwen a su dō kà zlak anan à nga à Mbərom bay. Anga nan, tə məcak à kiḃe inde tololo pa man pa man. §

⁶ Natiya kutok, à way a mətəra ataya inde nà, sumor a nà, sənuko wa way inde. A nan sə dakak uko anan nà, mənuko dukwen dā sa ga ide pə way lelibay aya kawa tinen sa taa ga ataya sabay.* ⁷ Anga nan kutok, kē dāfen anan apan anà pəra ahay, kawa azar su dō a tinen aya sə dāfan ahay apan ata bay. Deftere a Mbərom a ja nà: «Dō ahay tə njahay sa pa way, aday tə slabak sə gəslen pa 'am anà pəra kutok.†» ⁸ Aday, mənuko dukwen, dā sa ján uho kawa azar su dō a tinen aya sa taa ga ata bay re. Bina Mbərom kə vədak atan à luvon kərtek inde, abaslay sə dō ahay i ga mbulo kwa kuro cew nga maakan (23,000).‡ ⁹ Aday asa, mənuko dukwen, dā sa jugwar 'am pə Bahay Mbərom wa anga sa ca panan mazan kawa azar su dō a tinen aya sa taa ga ata bay re. Bina, dədew ahay tə rəcak atan, tə məcak. ¹⁰ Aday asa re, mənuko dukwen, dā gədan azar anà Mbərom kawa azar su dō a tinen aya sa taa ga ata bay re. Bina maslay a Mbərom a sa taa vad dō ata kə lizek atan.

¹¹ Natiya kutok, Mbərom a ga anan way ataya nà, anga aday dā san wa way à minje sə way ataya wa. Tə vinde anan way ataya dukwen, anga aday dā san pi zek mənuko dō sə biten anaya pə uho mədakwidok a anan nà, dā ga way ataya sabay.

¹² Matanan, dōwan a kə bayakak winen tə məgala à cəved a Mbərom inde nà, à gan ngatay i zek, bina i sa zluwe à cəved ata wa. ¹³ Ubor sə way sa njak kwanay ataya nà, a tan à nga anà kuwaya fok. Aya əna Mbərom nà, winen inde bəse tə kwanay, i mak ikwen zek. I mbəsakan kwanay à 'am anà ubor sə way ataya zal məgala a kwanay bay. Ubor sə awan a kə njəkak kwanay nà, winen a i varak ikwen məgala sə dāma anan aday i tak ikwen cəved sə takas wa.

Ki gen pəra sə awan sabay

§ **10:5** Ca pə Limle 14.16, 23, 29-30. * **10:6** Ca pə Limle 11.4, 34. † **10:7** Ca pə Gurtaaki 32.6. ‡ **10:8** Ca pə Limle 25.1-9.

¹⁴ Natiya kutok, car uno ahay, u no sa jak ayak nà, kī gen pəra sə awan sabay jiya awan. ¹⁵ Na san zle, kwanay sə sləne 'am uno ataya nà, dō ma san way aya coy. Anga nan, jilen pa 'am a nen sa jak ikwen ayak anaya aday. Na jak ikwen ayak nà, 'am lele dāw, kabay 'am lelibay a dāw? ¹⁶ Ni ga minje ta sa pa way sa pa cəncan a aday. Da sa way à gəsa'am wa pə kərtek a ta sə ngəran à Mbərom nà, də japay ata nà, tə mez a Yesu Almasihu bidāw? Aday dā pa tapa sə pen pə kərtek a nà, də japay ata nà, ti zek a Yesu Almasihu a re bidāw? ¹⁷ Tapa sə pen nà, kərtek. Aday mənuko a bayak ata nà, mənuko a fok də japay kərtek, anga dā pa nə tapa sə pen a kərtek ata awan.

¹⁸ Ni ga minje tə Isəra'ila ahay re asa aday. Tinen nà, ta taa waslay way anga Mbərom. Aday dō sa rac sluwed sə way ataya nà, tinen mə japay a tatə Mbərom a asanaw?

¹⁹ Matanan, u no sa ja nə maw? Tə waslak anan way anà pəra nà, ta ga nə way dīdek a dāw? Kabay zek a pəra aday nà, ma à dōwan sumor a bugol anaw? ²⁰ Awan a dōwan sumor a bay. Aya əna, sənən apan, way a tinen a sə waslay ata nà, tə varan anan anà setene ahay, bina anà Mbərom bay. Anga nan kutok, u no kə jipen tə setene ahay bay.

²¹ Matanan, ki sen way à gəsa'am a Bahay a mənuko wa, aday ki sen way à gəsa'am sə setene ahay wa re, cew miya nà, i ga zek bay. Matana asa re, ki pen way sa pa ana Bahay a mənuko, aday ki pen way sa pa mbala ana setene ahay re, cew miya nà, i ga zek bay re asanaw? ²² Kabay, a nak uko sə jugwar 'am pə Mbərom wa, aday à ga puko mivel dāw? Də zalay anan tə məgala dāw?

Gen way sa man zek à dō azar aya ata awan

²³ Azar su dō a kwanay ahay ta ja nà: «Cəved inde sa ga kwa ma fok.» Acəkan, əna way ahay fok ti ma zek bay. Ta ja asa: «Cəved inde sa ga kwa ma fok.» Acəkan, əna way ahay fok ti man zek à dōwan pə cəved sə pərahan azar anà Mbərom bay.

²⁴ Dōwan à sa ga way sa man zek anà nga

anahan taayak bay. A ga nə way sa man zek anà do azar aya awan. ²⁵ Ki ten anan à nga à sluwed à lumo cəna, sukumen. Kà sa cəcihen sa jəka sluwed a nay awanaw bay jiga awan. Rəcen, kà sa jilen awan bay. ²⁶ Anga mə vinde à Deftere a Mbərom inde nà: «Daliyugo tə way a uda ataya təke fok nà, sə lavan nga nə Mbərom Fetek.Ş»

²⁷ Minje a nà, do sə pəra kə ngamak anak ayak pə way sa pa àga winen, aday kə təmahak sa zla nà, way anahan saa varak ata fok, pa! Kà sa jalay awan bay jiga awan. ²⁸ Əna dowan a kà sak a dəkak anan: «Həna anan nà, sluwed sə way mə waslan a anà pəra» nà, wita kà rac bay. Bina, ka sak a rac nà, ki nes anan abayak nga. ²⁹ Nə bayak nə pə abayak nga ana dowan ata awan, bina pə abayak nga anak itəbay.

Aya əna, na jak kà rac bay nà, angamaw? Kak nə rəcak sluwed, aday do i ma nga sə gudə apan azar nà, ata cəved a mə vuro a sa pa way ahay fok ata kə nəsek kutok bidaw? ³⁰ Na pak way ta sə nğəran ayak à Mbərom nà, coy, bina dowan i gudə apan azar nà, angama asa anaw?

³¹ Anga nan kutok, kwa kwanay apan ki pen way, kwa kwanay apan ki sen awan a, aday kwa kwanay apan ki gen nə ma ma fok cəna, gen way ahay fok nà, anga aday do ahay tə həran nga à Mbərom. ³² Kà si gen way sə zluwe anan do ahay à cəved a Mbərom wa bay: kwa tinen Yahuda ahay, kwa tinen Yahuda ahay bay, kwa tinen nə do sa daf nga pə Yesu ahay dukwen, kə zluwen dowan à cəved a Mbərom wa bay. ³³ Gen way ahay fok nà, kawa nen. Nen nə pəlay sa ga nə way aday à zlan à nga anà kuwaya fok ata awan. Ni ga way fok nà, nə bayak pi zek uno a aday bay, əna nə bayak nə pə do ahay adəka, aday tā tam ite.

11

¹ Pərihen anan azar anà azla uno, kawa nen a dukwen nə pərahan azar anà azla a Yesu Almasihu ata awan.

Atə mungol tə uwar pa 'am a Mbərom

² Nen apan ni varak ikwen ayak zlangar, anga kwanay apan ki bayiken upo kwa siwa fok, aday kwanay apan ki pərihen

anan azar anà way uno sə tətakak ikwen anan ata awan. ³ Aya əna, u no sənən anan way a həna anaya aday: Pa nga sə do mungol a fok nà, Yesu Almasihu winen nga awan. Pa nga su do uwar a dukwen, mungol winen nga awan. Aday pa nga ana Yesu Almasihu a ite nà, Mbərom winen nga awan.

⁴ Kak do mungol a winen apan i ga amboh, kabay winen apan i man anan 'am a Mbərom anà do ahay nà, à sa daf awan à nga inde bay, bay nà, wita kə kədiyək anan Bahay anahan. ⁵ Aya əna, uwar ite, kak winen apan i ga amboh, kabay winen apan i man anan 'am a Mbərom anà do ahay nà, à ban way à nga inde. Kà sak a ban way à nga inde bay nà, ata kə kədiyək anan bahay anahan ite re. Wita a ga kawa winen ma fad nga awan. ⁶ Kak aday uwar kə banak way à nga inde bay nà, à fad nga kwa! Wita cara cara ta sa fad nga daw? Kak agad sibək kabay afad nga a gan waray nà, à ban way à nga inde. ⁷ Mungol ite nà, à daf awan à nga inde bay, anga Mbərom a ndakay mungol nà, à ga minje tə winen awan, aday i ka anan mazlaḅ a Mbərom awan. Əna uwar ite nà, i ka anan mazlaḅ a do mungol awan. ⁸ Bina Mbərom a ndakay do mungol a nà, tə sluwed si zek su do uwar a bay. Əna a ndakay do uwar a adəka nà, tə sluwed si zek su do mungol awan. ⁹ Aday Mbərom a ndakay do mungol a nà, anga uwar bay, əna a ndakay uwar anga do mungol a bugol. ¹⁰ Anga nan kutok, uwar à ban way à nga inde sə dəkak anan a dəfan apan anà bahay anahan, aday anga maslay a Mbərom ahay re.

¹¹ Aday abay, pə mənuko do a Bahay Yesu ahay nà, uwar ahay tə njahan pə alay wa anà mungol ahay, aday mungol ahay dukwen tə njahan pə alay wa anà uwar ahay ite re. ¹² Anga, kwa abay à ga nà, Mbərom a ndakay uwar tə sluwed si zek a mungol dəp nà, həna sə wahay mungol ahay dukwen, uwar ahay re. Aday sə ndakay way ahay fok nà, Mbərom awan.

¹³ Bayiken apan à wulen a kwanay inde aday. Pə kwanay nà, uwar i gan amboh à Mbərom mənjenja sa ban way à nga inde

nà, lele daw? ¹⁴ Aday pə mungol ite nà, do ahay kwa aha fok ta san zle, a njahay tə sibœk a à nga inde njəvwewe nà, lelibay. A ga waray. ¹⁵ Cəkəbay, pə uwar ahay ite nà, sibœk inde apan gəsefgəseffe nà, a varan mazlaḅ adəka bugol. Bina sibœk inde pə uwar a matana nà, a təran kawa way ma ḅan a à nga inde.

¹⁶ Aday kà nak anan à dowan a sa ja 'am pa 'am a anan hwiya apan nà, à san nə manay mə njadək cəved maza ibay. Do a Yesu ahay kwa aha dukwen tə njadək cəved maza ibay re.

Way sa pa cəncan awan

¹⁷ Pa 'am a hinen inde ata nà, ni varak ikwen ayak apan zlangar sabay kutok. Anga kə hilen nga sə həran nga anà Mbərom nà, ki gen way lelibay awan. Ahalay nga a kwanay ata winen apan i ma kwanay à dəḅa, bina a mak ikwen zek sa zla pa 'am bay. ¹⁸ Mama'am a aday nə sləne nà, à man sə ahalay nga a kwanay ahay nà, kwanay mə gəzla zek aya awan. Aday nen nə jalay nà, i ga nə matanan acəkan. ¹⁹ Aday abay, kak agəzla zek inde à wulen a kwanay ibay nà, ti i san wa do sa daf nga pə Yesu a tə didek aya nà, kəkəmw?

²⁰ A alay a kə hilen nga sa pa way cəncan a nà, ki pen nə mbala a Mbərom sa gan may ata bay. ²¹ Anga kuwaya a haw nà, sa pa way a anahan a sa nay anan ahay agay wa ata awan. Ata do azar aya ma rah aya awan, mə vaway nga aya awan re, aday do hinen ahay tinen apan ti mac ta may pə cakay a tinen à man ata asa re. ²² Kak a nak ikwen sa naa ga matana nà, ki pen way sa pa agay wa bidaw? A nak ikwen sə kədəy anan ahalay nga su do a Yesu ahay daw? A nak ikwen sə pəkan waray i idə inde anà do mətawak aya kələdaw? Həna nà jak ikwen nə ma kutok anaw? Nə ngərak ikwen apan daw? A'ay! Ni ngərak ikwen apan bay jiga awan.

²³ Way a nen sə dakak ikwen anan ata nà, nə tətək pə Bahay a mənuko wa. Sə luvon a aday ti i ban anan Bahay a mənuko Yesu ata nà, a gəḅa tapa sə pen, ²⁴ a ngəran ayak anà Mbərom, a gəzla anan i zek wa. A wa: «Həna anan nà, zek uno awan, ma var a à yime a kwanay inde ata awan. Kà ti gen

matanan à wulen a kwanay anga sə jalay pi nen.» ²⁵ Matana asa re, pə dəḅa a way a tinen sa pa ata wa, a gəḅa gəsa'am, a varan atan anan, a ja, a wa: «Tə gəsa'am a anan nà, Mbərom a ḅan 'am wiya tə do ahay. A ḅan 'am a nə tə mez uno awan. Kwanay apan ki ta hilen nga aday ki ta sen wa way nà, kà ti gen matanan anga sə bayak pi nen.» ²⁶ Matanan kutok, à alay a kwanay apan ki pen tapa sə pen a anan, aday ki sen way à gəsa'am a anan wa nà, ata kwanay apan ki dikan anan ləbara sə amac a Bahay a mənuko Yesu, hus pə luvon anahan a saa may ata awan.

²⁷ Anga nan kutok, kak dowan a kà pak tapa sə pen a Bahay a mənuko aday kà sak way à gəsa'am anahan wa mənəna sə gəzlan alay pi zek wa anà way sə mivəl anahan aya nà, wita kà gak ines pi zek a Bahay a mənuko tə mez anahan. ²⁸ Natiya, kuwaya à gəzlan alay pi zek wa anà way sə mivəl anahan aya lele aday. Kak awan ibay nà, ata i mba apan sa pa tapa sə pen ata aday i sa sa way à gəsa'am ata wa kutok. ²⁹ Kak dowan a kà sak a pa tapa sə pen ata aday kà sak a sa way à gəsa'am ata wa mənəna sə bayak pi zek a Bahay a mənuko nà, wita kà gak ines, Mbərom i ga apan mivəl. ³⁰ Anga nan kutok, do ahay bayak a à wulen a kwanay inde tə slahak à dəvac inde, aday bayak a tə tərək à məndək, aday azar aya dukwen tə məkək re. ³¹ Abay dē gəzlan ahay alay pi zek wa anà way sə mivəl a mənuko ahay lele aday dī sa pa way ata nà, Mbərom i kəta mənuko matanan bay. ³² Aya əna, Mbərom a kəta mənuko nà, wita a dakak uko anan wurwer, anga aday dā sa slahay à sariya anahan inde pə kərtek a dənəm tu do sə daliyugo ahay bay.

³³ Natiya kutok, mərak uno ahay, kə hilen nga saa pa way nà, ben zek ahay aday. ³⁴ Kak dowan a, may a han apan nà, à pak ayak way agay wa aday. Matanan, ahalay nga a kwanay i gəḅak ikwen ahay sariya a Mbərom sabay. Pa 'am azar aya nà, ben nen a ni zlak ayak àga kwanay a aday, ata ni sa ndav a wa 'am azar aya kutok.

12

Mərike ana Apasay a Mbərom sə gəzlan

anà do ahay

¹ Matanan kutok, mərak uno ahay, pa 'am sə mægala ana Apasay Cəncan a sə varan anà do ahay ata nà, u no kə gəzlen anan alay pi zek wa sa san anan nə lele.

² Kə sənən apan zle, à alay a kə tərən do a Yesu ahay fan bay ata nà, kə pərihen anan ahay azar anà pəra a kwanay ahay cara cara. Pəra a kwanay ataya nà, way ma mac aya awan, əna ta rak ikwen ahay mindel sə pərahan atan azar. ³ Anga nan kutok nà, gəzlen anan alay pi zek wa lele. Kak dōwan a nà, Apasay a Mbərom inde à winen inde nà, i mba apan sa ja: «Mbərom â tahasl anan Yesu» dāw? Aday kak dōwan a kà jak: «Yesu winen Ba Məduwen» nà, Apasay Cəncan a inde à winen ibay nà, i mba apan sa ja matana dāw?

⁴ Mægala ana Apasay a Mbərom sə varan anà do ahay nà, inde tə cəved ahay cara cara, əna Apasay ata nà, winen kərtektəkke. ⁵ Aday mer su way a Ba Məduwen sə varan anà do ahay inde cara cara re, əna Bahay a inde nà, Yesu a kərtektəkke. ⁶ Matana re, cəved sa ga mer su way aya inde cara cara, əna sa ga mer su way ataya fok, aday à tinen inde fok nà, Mbərom a kərtektəkke. ⁷ Mbərom a ka anan mægala ana Apasay Cəncan a à kuwaya inde nà, anga aday kuwaya â man anan zek anà do ahay fok.

⁸ Matana kutok, anà do kərtek awan, Apasay Cəncan a a varan mægala sa ja 'am nə tə kəlire. Anà do hinen, Apasay ata kərtek awan, a varan mægala sa ja 'am tə asan way awan. ⁹ Anà do hinen, Apasay ata kərtek a a varan mægala sa daf nga pə Yesu anga sa ga way ahay fok. Anà do hinen, Apasay ata kərtek a a varan mægala sa mbar do dəvac aya awan. ¹⁰ Anà do hinen, a varan mægala sa ga way masuwayan aya awan. Anà do hinen, a varan mægala sa man anan 'am a Mbərom anà do ahay. Anà do hinen, a varan mægala sə gəzlan alay pi zek wa anà Apasay Cəncan a tə apasay lelibay aya awan. Anà do hinen, a varan mægala sa ja 'am ta 'am su kon aday a san bay ata awan. Aday anà do hinen kutok, a varan mægala sa man anan anà do ahay 'am ataya awan. ¹¹ Mægala sə way ataya

fok nà, sə varan atan anan nə Apasay ata kərtektəkke. A varan anà kuwaya, kawa sa zlan à nga anà winen awan.

Zek nà, hawal aya inde apan cara cara

¹² Cuko pə minje si zek aday. Zek su do nà, kərtek, əna hawal ahay inde apan bayak awan. Aya əna, kwa hawal si zek ahay inde apan bayak a təkede nà, winen nə zek kərtek a hwiya. Aday zek a Yesu Almasihu dukwen, matana re. ¹³ Anga, à alay a da ga baptilisma nà, mənuko fok, kwa Yahuda ahay, kwa do su kon azar aya awan, kwa dōwan a nə bile, kwa dōwan a nə bile a bay, Mbərom a gak uko ahay baptilisma tə Apasay Cəncan a kərtektəkke, sə təra mənuko fok zek kərtek awan. Aday mənuko fok da rah nə tə Apasay Cəncan ata kərtek a re.

¹⁴ Ayaw, zek su do cəna, hawal kərtektəkke itəbay, əna hawal si zek ahay inde apan bayak awan. ¹⁵ Matana kutok, kak saray i ja: «Nen hawal si zek bay, anga nen alay bay» nà, i təra hawal si zek bay anga nan kutok dāw? ¹⁶ Aday kak sləmay i ja: «Nen hawal si zek bay, anga nen ide bay» nà, i təra hawal si zek bay anga nan cara dāw? ¹⁷ Kak abay zek fok ide a dəkdek mənəna sləmay nà, i sləne way ta maw? Kabay, kak zek fok sləmay a dəkdek mənəna cən nà, i rəbas way ta maw? ¹⁸ Aya əna, Mbərom a ndakay do nà, tə hawal si zek anahan aya fok, aday a zav atan pi zek tə cəved a kawa sa zlan à nga ata awan. ¹⁹ Bina, kak zek fok, winen hawal si zek kərtektəkke nà, ata winen zek mba dāw? ²⁰ Matana bay jiga awan. Pi zek su do cəna, hawal si zek ahay inde cara cara bayak awan, əna zek a nà, kərtektəkke hwiya.

²¹ Anga nan kutok, ide i mba apan sa jan anà alay: «Na gak may bay», kabay nga i mba apan sa jan anà saray ahay: «Na gak ikwen may bay» nà, i ga zek bay. ²² Adəka bay, hawal si zek aya aday da ca patan kawa bəle aya ata nà, da gan atan may tə mindel bugol. ²³ Aday hawal si zek azar aya, aday da ca patan nə tinen way ma ga waray aya ata nà, da gan atan nga tə mindel. Aday hawal si zek azar aya, aday da ngam dōwan â canan atan

bay ataya nà, dɛ ndakay patan man bugol nɛ lele. ²⁴ Əna hawal si zek aya aday ta gak uko waray itəbay ataya nà, ta gan may dɛ ndakay patan man itəbay. Matanan, Mbərom a ndakay zek su dɔ nà, a varan zlangar bugol nà, anà hawal si zek aday abay tɛ varan atan zlangar bay ataya awan. ²⁵ A ga matanan nà, anga aday zek á gəzla bay, aday hawal si zek ahay fok tá man zek í zek ahay. ²⁶ Kak hawal si zek a kərtek a, winen à dɛce inde nà, hawal si zek azar aya fok, tinen à dɛce inde re bidaw? Aday kak tɛ varak anan zlangar anà hawal si zek a kərtek a nà, hawal si zek azar aya fok ti taslay mivel pə kərtek a tɛ winen ata bidaw?

²⁷ Kwanay nà, zek ana Yesu Almasihu. Kuwaya fok, winen hawal si zek ana Yesu a kutok. ²⁸ Matana awan, à wulen su dɔ a Yesu ahay inde nà, Mbərom kəndirek anan dɔ ahay pi mer su way anahan pə mədire pə mədire: mama'am awan, a daf dɔ maslan ahay; mə slala cew awan, a daf dɔ maja'am anahan ahay; mə slala maakan awan, a daf dɔ sɛ tətakan anan way anahan ahay anà dɔ ahay. Aday a daf dɔ sa ga way masuwayan aya awan, dɔ tɛ mɛgala aya sa mbar dɔ ahay, dɔ sa san sa man zek à dɔ ahay ahay, dɔ sa lavan nga anà way ahay, aday tu dɔ sa ja 'am ta 'am su kon aya aday ta san bay ataya awan. ²⁹ Dɔ ahay fok nà, tinen dɔ maslan ahay daw? Dɔ ahay fok, tinen dɔ maja'am a Mbərom ahay daw? Kabay dɔ ahay fok, tinen dɔ sɛ tətakan anan way a Mbərom ahay anà dɔ ahay daw? Dɔ ahay fok, tinen ti ga way masuwayan aya daw? ³⁰ Dɔ ahay fok, ti njad mɛgala sa mbar dɔ daw? Dɔ ahay fok, ti ja 'am ta 'am su kon aya aday ta san bay ataya daw? Kabay dɔ ahay fok, ti san sa man anan 'am ataya anà dɔ ahay daw? ³¹ Natiya kutok, gen anan may sa njad mɛgala sɛ way lele aya pə Mbərom wa.

Matanan, hənə ni dɛkak ikwen anan cəved sɛ azla lele a sɛ zalay azar aya fok.

13

Mazlaɓ ana asan zek

¹ Kwa abay á ga nà, na mba apan sa ja 'am su kon aya aday na san bay ataya awan, kabay na mba apan sa ja 'am ana maslay

a Mbərom ahay zle dɛp nà, kak asan zek inde upo ibay nà, wita nɛ tərak way sɛ bəbal awan kəriya ata awan. Nɛ tərak kawa njamde mɛ laway a sa ndar nday nday ata, kabay kawa kəcawar sa fa siy siy siy ata awan. ² Kwa abay á ga nà, mɛgala uno inde sa man anan 'am a Mbərom anà dɔ ahay, aday na san way ahay zle fok, kwa way mi dər aya mbala Mbərom ata dɔkwen, kwa abay á ga nɛ adaf nga uno pə Mbərom inde i mba apan sɛ hədek anan bəzlom ahay dɛp nà, ata kak asan zek inde upo ibay nà, nɛ tərak dɔ kəriya awan. ³ Aday kwa abay á ga nà, nɛ gəzlan anan zlile uno fok anà dɔ ahay, kwa abay á ga nà, ni ngam sa var a zek uno aday tá vak nen dɔkwen, aday kak asan zek inde upo ibay nà, ni njad anan maw?

⁴ Dɔ tɛ asan zek a cənə, a gan ngatay anà way ahay fok, a gan sumor anà dɔ ahay, a ga ide pə way su dɔ itəbay, a zlapay awan itəbay, a həran nga í zek bay. ⁵ Dɔ tɛ asan zek a cənə, a ga way sa ga waray itəbay, a pəlan way anà nga anahan a dəkdek itəbay, a ga mivel itəbay, aday a halay ines sɛ dɔ ahay itəbay re. ⁶ Dɔ tɛ asan zek a cənə, a taslay mivel tɛ way lelibay aya itəbay, əna a taslay mivel adəka nà, tɛ didek. ⁷ Dɔ tɛ asan zek a cənə, a səmen anà way ahay kwa siwa fok, a daf nga pə Mbərom kwa siwa fok, a dəfan ide anà way a Mbərom kwa siwa fok, aday a tavay njənjən kwa siwa fok.

⁸ Asan zek nà, a ndav itəbay. Aya əna, 'am sa man anan 'am a Mbərom à dɔ ahay ataya nà, ti i ndav. Aja 'am ta 'am su kon aday ka san bay ataya nà, ti i ndav. Aday asan way ahay dɔkwen, ti i ndav re. ⁹ Hənə dɔ san anan way ahay fok fan bay, aday 'am a Mbərom a mənuko sa man anan anà dɔ ahay ataya dɔkwen, dɛ sənək a fok coy fan bay re. ¹⁰ Əna, alay a kà slak Mbərom kà kak uko anan didek sɛ way ahay fok nà, way a ma ndav a fok bay ataya ti lize.

¹¹ A alay a nen gwaslay aya mba nà, na ta ja 'am kawa gwaslay ahay, nɛ bayak way dɔkwen kawa gwaslay ahay, nɛ sləne way ahay kawa gwaslay ahay re. Əna à alay aday nɛ sənək nga uno coy ata nà, nɛ mbəsakak way sɛ gwaslay ahay kutok. ¹² Hənə nà, dɔ ca pə way ahay nɛ kustehte-hhe, kawa dɔ a ca ide à malam mənjeroh a

inde ata awan. Əna azanan pa 'am nà, dī i canan à way ahay fok nà ide cer wa kutok. Həna nà, na san way ahay cərah a fan bay. Azanan pa 'am nà, ni san anan way ahay fok cərah, kawa ana Mbərom sa san nen cərah ata awan.

¹³ Aday həna kutok nà, way ahay inde maakan, ti ndav itəbay: adaf nga pə Mbərom, adəfan ide anà way a Mbərom, aday asan zek. Əna sə zalay way azar ataya nà, asan zek a kutok.

14

Ləbara sa man anan 'am a Mbərom anà do ahay

¹ Rəzlen anan à nga wa sa ga way sə asan zek tə do ahay. Aday gen anan may sa njad məgala ana Apasay Cəncan a sə gəzlan anà do ahay ata tə mivəl kərtek awan. Gen anan may jiya nà, anà məgala sa man anan 'am a Mbərom anà do ahay. ² Do sa ja 'am ta 'am su kon aday winen a sləne bay ataya nà, a jan nə anà Mbərom dəkdek, bina anà do ahay bay, anga dowan a sləne 'am ataya bay. Winen a ja nà, pə way a Mbərom mi dər aya tə məgala sə Apasay Cəncan awan. ³ Aya əna, do winen apan i man anan 'am a Mbərom anà do ahay nà, a varan atan gədan, a man atan anan mivəl ù doh, aday a man atan zek sa har à 'Am a Mbərom inde. ⁴ Do winen apan i ja 'am ta 'am su kon aday a san bay ata nà, a varan gədan nà, anà zek anahan a vərre. Aya əna, do sa man anan 'am a Mbərom anà do ahay nà, a varan gədan anà do a Yesu mə halay nga ataya kəzlek.

⁵ Nen na gan may nà, do ahay fok tə mba apan sa ja 'am ta 'am su kon aday ta san bay ataya awan, əna na gan may kə zalak nà, do ahay tə mba apan sa man anan 'am a Mbərom anà do ahay adəka aday. Kak dowan a inde i ja 'am ta 'am su kon aday a san bay ata nà, sumor a nà, do hinen à ga inde sa man anan anà do ahay ta 'am su kon aday tə sləne zle ata awan, anga sə varan gədan anà do a Yesu a mə halay nga ataya awan. Kak matana bay nà, aman anan 'am a Mbərom anà do ahay nà, a zalay aja 'am ta 'am su kon aday do ataya ta san bay ata awan.

⁶ Matana kutok mərak uno ahay, kak ni zlak ayak əga kwanay aday ni jak ikwen 'am nə ta 'am su kon aday kə sənən bay ata nà, i mak ikwen zek nə kəkəməw? Sumor a nà, ni zlak ayak əga kwanay nà, ni dəkək ikwen anan way a Mbərom mi dər aya awan, kabay ni dəkək ikwen anan asan way pə Mbərom, kabay ni mak ikwen anan 'am a Mbərom, kabay ni tətəkək ikwen anan way. Kak na gak matanan bay nà, ata na mak ikwen zek a dəw?

⁷ Bayiken pə minje sə way sə gəsle ahay aday, way kawa atə ndərloy tə gənjaval. Kak ta fak a way ataya tə mərike a bay nà, do sə gərav ahay ti mba apan sa san ara sə way ataya aday sə gərav apan dəw?

⁸ Aday kak do sa ján pə ciccək anga vərəm kə fak anan tə cəved a bay nà, waya i lavan zek anà əga vərəm a anaw? ⁹ Minje ata pə kwanay dukwen matana re. Kak ki jen 'am aday a sləne zek bay nà, dowan i san 'am a kwanay ata bay asanaw? Aday ata 'am a kwanay ata kə tərək 'am kəriya kutok bidaw? ¹⁰ 'Am su kon ahay inde bayak a cara cara pə daliyugo. 'Am ataya fok, do su kon ataya nə tə sləne ike. ¹¹ Kak dowan i jo 'am ta 'am aday nə sləne bay ata nà, mə tərək pi zek kawa mədurlon ahay. ¹² Pə kwanay dukwen matana re. Ki rəzlen anan à nga wa tə mindel sə pəlay məgala ana Apasay Cəncan a sə gəzlan anà do ahay ataya awan. Way ata nà, way lele awan. Aya əna sumor a nà, pəlen məgala ana Apasay Cəncan a sa man zek anà do a Yesu ahay sa har à 'am anahan inde.

¹³ Anga nan kutok, do sa ja 'am ta 'am su kon aday a san bay ataya nà, à ga amboh anga aday Mbərom à varan məgala sa man anan 'am ataya anà do ahay ta 'am su kon aday tə sləne zle ata awan. ¹⁴ Kak nen apan ni ga amboh ta 'am aday na san bay ata nà, apasay uno winen apan i ga amboh acəkan, əna à abayak nga uno inde nà, nə slənek awan bay. ¹⁵ Wita ni ga nə kəkəməw? Ni ga amboh à apasay uno inde, aday u no sa ga amboh tə abayak nga uno re. Ni zambad a Mbərom à apasay uno inde, aday u no sə zambad a Mbərom tə abayak nga uno a təke re.

¹⁶ Kak iken nà, iken apan ki ngəran anà

Mbərom ta 'am su kon aday ka san bay ata nà, hinahibay dō sə uho ahay ti zlak ayak à wulen a kwanay nà, ti i mba apan sə təma amboh a kwanay «Amen*» nə kəkəməw? Bina dō ataya ta san way anak a sa ja ata bay asanaw. ¹⁷ Kwa â ga nà, iken kə ngəran anà Mbərom nə tə dīdek awan, kak dō ahay tə slənek bay nà, i man atan zek bay.

¹⁸ Nen aday nà, ni ngəran anà Mbərom anga nə njadək məgala sa ja 'am su kon aya aday na san bay ataya, zal kwanay fok. ¹⁹ Kwa â ga matana dəp nà, à wulen su dō a Yesu ahay inde nə, u zlo à nga sa ja 'am ahay dāra aday dō ahay ta san zle ata anga sə tətakan atan anan way. Wita nà, a zalay sə vəved 'am ahay mbulo kuro (10,000) aday dō ahay ta san bay ata awan.

²⁰ Mərak uno ahay, kə bayiken way ahay kawa kwanay gwaslay ahay bay. Təren adəka nà, dō ma san nga aya awan. Aya əna, pa sa ga huwan nà, təren kawa kwanay gwaslay cacədew aya kutok, anga tinen ta ga huwan itəbay. ²¹ 'Am mə vinde a inde à Deftere a Mbərom, a wa:
«Mbərom Fetek a ja nà:

“Ni naa jan 'am ù dō a anaya nà, ta 'am su kon aday ta san bay ata awan,
ni jan atan anan tə dungo sə mədurlon ahay.

Əna tə winen ata təke dukwen, ti ngam sə pəkan sləmay anà 'am uno bay.”»

²² Matana kutok, aja 'am ta 'am su kon aya aday dōwan a san bay ata nà, a kan anan way anà dō sa daf nga pə Yesu bay ataya awan, bina anà dō a Yesu ahay ite sabay. Aya əna, aman anan 'am a Mbərom anà dō ahay nà, anga dō a Yesu ahay adəka, bina anga dō sa daf nga pə Yesu bay ataya bay. ²³ Natiya, kak kwanay dō a Yesu ahay kə hilen nga, aday fok a kwanay a, kwanay apan ki jen 'am ta 'am su kon aya aday dōwan a san bay ataya nà, dō sa daf nga pə Yesu aday a san awan bay ata kabay dō sə uho kə sak a zlak ayak à wulen a kwanay inde nà, i ja, nga a vawak ikwen, bidaw? ²⁴ Aya əna, kak kwanay a fok ki men anan anan 'am a Mbərom à dō ahay ta 'am su kon aday tə sləne zle ata nà, dō sa daf nga pə Yesu aday a san awan bay ata kabay dō

sə uho kə sak a zlak ayak nà, i sləne 'am a Mbərom, aday ata i san pə ines anahan ahay, i yam apan kutok. ²⁵ Way anahan sə bayak mi dər aya à mivel inde ataya ti kay zek uho kutok. Matanan i dukwen gərmec ù vo anà Mbərom duboz, i həran nga ta sa ja Mbərom inde à wulen a kwanay acəkan!

Way tədə sa ga à man sə ahalay nga su dō a Yesu ahay ata awan

²⁶ Matanan kutok, mərak uno ahay, nà jak ikwen ayak həna nə ma asa anaw? A alay sə ahalay nga a kwanay ahay cəna, dō kərtek i ga ara, dō hinen i tətakan anan way anà dō ahay, dō hinen i dakan anan way ana Mbərom mi dər aya anà dō ahay, dō hinen i ja 'am ta 'am su kon aday a san bay ataya awan, aday dō hinen i man anan 'am ataya anà dō ahay. Aya əna, way a kwanay sa ga ataya nə, gen atan fok nà, anga aday à man zek anà dō a Yesu ahay sa har pə cəved a Mbərom.

²⁷ Pa 'am sa ja 'am ta 'am su kon aday dō ahay ta san bay ataya nà, mbiken anan cəved anà dō ahay cew tã ja, à sa zalay pə dō ahay maakan wa bay. Dō ataya nà, tã ja 'am ataya dukwen, pə məmbire pə məmbire. Aday dō sa man anan 'am ataya anà dō azar aya dukwen, à ga inde re. ²⁸ Kak dōwan inde sa man anan 'am ataya anà dō ahay ibay nà, suwan, à wulen ana dō a Yesu ahay nà, dō sa ja 'am ataya tã njahay way a tinen tete. Sumor a nà, tã ja 'am ataya nà, kuwaya anà nga anahan, aday anà Mbərom cəna coy.

²⁹ Pa 'am ana dō sa man 'am a Mbərom anà dō ahay nà, dō ahay cew, maakan tã ja, aday dō azar aya tã pak sləmay sə cəcal anan pi zek wa lele, ta ma anan nà, 'am a Mbərom a acəkan daw. ³⁰ Kak dōwan winen apan i jan 'am anà dō ahay, aday Mbərom kə dəkak anan anan way anà dō hinen à wulen a kwanay inde nà, dō mama'am ata à mbəsak sa jan 'am anà dō ahay, anga aday dōwan a mə slala cew ata à ja 'am a kutok. ³¹ Ayaw, cəved inde anga kwanay a fok sa man anan 'am a Mbərom anà dō ahay, əna jen anan nə pə məmbire pə məmbire, anga aday kwanay a fok kə njiden atətak way lele aya awan, aday kə

* **14:16** Amen a nan sa ja nà: «Ayaw, à təra matana acəkan!» † **14:21** Ca pə Esaaya 28.11-12.

viren anan gədan anà zek ahay. ³² Do aday mægala inde apan sa man anan 'am a Mbərom anà do ahay nà, i mba apan sə lavan nga anà mægala ata re. ³³⁻³⁴ Mbərom aday nà, way ma ga a tə cəved a bay cəna, a zlan à nga itəbay. A gan may nà, njahuko səkəffe à zay inde.

Matanan, à man sə ahalay nga ana do a Yesu ahay inde nà, uwar a kwanay ahay dukwen tē njahay à səkəffe inde, kawa ana uwar ahay sa ga à wulen su do a Yesu ahay inde kwa aha ataya awan. Tā ja 'am bay, anga cəved a tinen inde sa ja 'am ibay. Sumor a nà, tā ma nga a tinen à məndak, kawa ana Deftere a Mbərom sa ja. ³⁵ Kak a nan à uwar a sə cəce awan aday à san anan nà, à cəce pə mbaz anahan wa agay. Anga, do uwar a kà jak 'am à man sə ahalay nga su do a Yesu ahay nà, wita nə lelibay.

³⁶ Abay kwanay kə jilen nà, 'Am a Mbərom a dazlan ahay nə àga kwanay wa daw? 'Am a Mbərom a a dəzlek ayak nà, àga kwanay dəkdek cəna coy daw? ³⁷ Kak dowan inde à wulen a kwanay a bayak nà, winen kə njadək mægala sa man anan 'am a Mbərom anà do ahay, kabay kə njadək mægala sə Apasay a Mbərom hinen nà, à san way inde kərtek aday: Way uno a sə vindek ikwen ayak a anan nà, sə duko anan nə Bahay a mənuko awan. ³⁸ Kak dowan a kə sənək anan matanan bay nà, Mbərom dukwen i san a winen bay re.

³⁹ Natiya awan, mərak uno ahay, rəzlen anan à nga wa sa njad mægala sa man anan 'am a Mbərom anà do ahay. Aday kə gifen anan 'am anà do sa ja 'am ta 'am su kon aday ta san bay ataya bay re. ⁴⁰ Aya əna, gen anan way ahay fok nə tə cəved aya awan, bina tə hoyohoyo bay.

15

Yesu Almasihu nà, kə slabakak ahay à məkə wa

¹ Mərak uno ahay, nen apan ni mak ikwen anan ayak à nga inde nà, ləbara mugom a nen sə dəkək ikwen anan ata awan. Kwanay dukwen, kə dəfen apan nga, aday kə ngizlen uda saray lele re. ² Ləbara mugom a mbala a kwanay sa daf apan nga ata nà, sa tam kwanay nə winen awan, kak

kə bənen anan kawa anuno sə dəkək ikwen anan nà, na. Kak matanan bay cəna, adaf nga a kwanay kə tərək way kəriya awan.

³ Way a nen a sə tətəkay ahay ata nà, na jak ikwen anan nə winen a re. Way ata nà, nga sa 'am lele a sə zalay azar aya awan. Yesu Almasihu nà, kə məkək anga ines a mənuko ahay. Kawa ana Deftere a Mbərom sa ja nà, a təra nə matanan acəkan. ⁴ Pə dəba wa nà, ta la anan à məkə, aday pə luvon maakan anahan a nà, Mbərom a slabakay anan ahay à məkə wa. A təra dukwen kawa ana Deftere a Mbərom sa ja apan ata re. ⁵ Pə dəba anahan a wa nà, kə kak anan zek anà Piyer, aday kə kak anan zek anà do maslan anahan azar aya re. ⁶ Pə dəba wa asa, kə kak anan zek anà do anahan ahay sə zalay səkat dāra à alay kərtek a inde. Alay avan ana do ataya həna nà, tinen inde tə sifa mba, əna azar aya nə tə məkək. ⁷ Pə dəba wa, kə kak anan zek anà Yakuba, aday anà do maslan anahan ahay fok re.

⁸ Pə dəba a tinen a wa fok, a ndav anan ta su ko zek i nen ite re. Ata nen nə tərək kawa wan ma may amama pə kiya cuwbe ata awan. ⁹ Ayaw acəkan, nen nə tərək kawa wan gudar a à wulen su do maslan ahay inde, na slak tədə aday ti ngumo do maslan a bay, anga nen na gak anan ahay alay tu do a Yesu ahay tə mindel. ¹⁰ Aya əna, tə winen ata təkə nà, həna Mbərom kə gak uno sumor sə təra nen do maslan a Yesu ata kutok. Sumor anahan su go ata nà, kə tərək way kəriya bay, anga kə varak uno mægala sa ga mer su way lele aya sə zalay do maslan a azar ataya fok. Tə didek a nà, sa ga mer su way a lele ataya nà, nen bay. Sa ga nà, sumor a Mbərom a su go ata awan. ¹¹ Natiya kutok, kwa à ga nə nen, kwa à ga nə do azar aya awan, awan inde kə mbədahak ibay. Manay a fok mə wazay a nà, ləbara mugom a mbala ana kwanay sa daf apan nga ata kərtek awan.

Mbərom i slabakay anan ahay do ahay à məkə wa

¹² Manay nà, ma jak ikwen anan tə didek awan, Mbərom nà, kə slabakak anan ahay Yesu Almasihu à məkə wa. Aka aday, do a kwanay azar aya ta wa, do ma mac aya ti slabakay ahay bay ata nà, kəkəma asa

anaw? ¹³ Kak abay do ma mac aya ti slabakay ahay bay kawa ana tinen a sa ja ata na, Yesu Almasihu dukwen ke slabakak ahay sabay cukutok daw? ¹⁴ Kak abay Yesu Almasihu ke slabakak ahay sabay ata na, wita ma ya nga sa ma a manay se dakay anan 'am a Mbərom asa anaw? Aday dukwen, ata ke dafen nga ne pa 'am lele mba re daw? ¹⁵ Kak abay do ma mac aya ti i slabakay ahay a meke wa bay na, Mbərom ke slabakak anan ahay Yesu bay re. Ata manay me gedak mungwalay pe Mbərom ta sa jeka, Mbərom ke slabakak anan ahay Yesu Almasihu a meke wa bidaw? ¹⁶ Kak do ma mac aya ti slabakay a meke wa bay na, ata Yesu Almasihu ke slabakak ahay a meke wa bay re ba? ¹⁷ Kak Yesu Almasihu ke slabakak ahay bay, ke dafen nga hena ne pa maw? Aday Mbərom dukwen ke pasek ikwen anan ines a kwanay ahay bay re ba? ¹⁸ A nan sa ja kutok na, do sa daf nga pe Yesu Almasihu ahay aday te macak ata na, tinen te lizek pa se viyviya cukutok daw? ¹⁹ Kak de dafan ide ana Yesu Almasihu, anga aday a mak uko zek pe anjahay a manuko hena pe daliyugo a anan dakdek na, ata wita ne yimuko zek a nuko, bina da ga i zek wa zal do ahay fok.

²⁰ Te didek a na, Yesu Almasihu ke slabakak ahay a meke wa acakan. Winen na, ke lahak se slabakay ahay a meke wa. Aslabakay anahan a meke wa ata na, a dakay anan ne, do a azar aya ti i slabakay ahay ite re. ²¹ Amac a nay pe daliyugo na, anga do karteke. Aday do ahay ti slabakay ahay a meke wa dukwen, anga do karteke re. ²² Matanan, do ahay fok ta mac, anga tinen a fok zahav ana Adama. Aday do ahay fok ti njad sifa, anga Almasihu. ²³ Do ahay ti slabakay a meke wa na, kawa ana Mbərom a se lavan atan anan zek ata awan: Almasihu ke lahak se slabakay ahay, aday a luvon anahan a saa may ata inde na, do anahan ahay fok ti i slabakay ahay re. ²⁴ Pe deba anahan a wa na, Yesu i lize anan megala se apasay lelibay aya fok, te bahay a tinen ahay fok, aday pi zek te megala se bahay ahay pe daliyugo fok re. Pe deba a se lize way ataya wa fok na, daliyugo i ndav,

aday Yesu i man anan bahay anahan a alay inde ana Bəbay anahan Mbərom kutok.

²⁵ Kawa sa ja na, Yesu Almasihu a ga bahay hus pe ana Mbərom saa mbakan anan do manide anahan ahay fok a alay inde. ²⁶ Do manide madakwidok a aday Yesu i sa lize anan ata na, Amac. ²⁷ Deftere a ja matanan, a wa: «Mbərom a mbakan anan way ahay fok a alay inde.*» Ke senen zle asanaw, kak Deftere ke jak «way ahay fok» ata na, Mbərom a do se mbakan alay pe way ahay wa fok ata, winen a na, uda ibay. ²⁸ Matanan, Yesu ke njadak megala sa ga bahay pe way ahay fok na, winen a dukwen, Bəbay anahan Mbərom i ga apan bahay ite re. Natiya awan, Mbərom i ga bahay kwa pe ma fok temberəzem kutok.

²⁹ Bayiken pe do ahay aday ta taa ga baptisma anga do ma mac aya ata aday. Ta ga matanan na, angamaw? Kak abay do ma mac aya ti slabakay ahay sabay ata na, ta ran mindel i zek pa maw? ³⁰ Aday asa, manay hena dukwen, kak abay do ma mac aya ti slabakay a meke wa sabay ata na, ma ga dece ndelem ndelem a anan sasidew ata na, angamaw? ³¹ Senen apan lele, marak uno ahay, nen na, kala siwa fok amac a daf nen pa 'am wa ne padan. 'Am uno sa jak ikwen ata na, didek awan, kawa 'am uno sa ja: Ne taslak mivel te kwanay bayak awan, anga kwanay ke jipen te Bahay a nuko Yesu Almasihu ata awan. ³² Do ahay ta gak alay ti nen bayak a a Efesus. A ga ne kawa ma vad zek te zizcek ahay. Aday kak abay na ga matanan anga sa njad zay pe daliyugo a anan na, ni njad anan magwagway wuraw? Kak abay do se meke ahay ti slabakay ahay sabay, ata na, perahuko anan azar ana jike sa 'am a inde hena bidaw? A wa: «anga puko panan a manuko, aday suko panan a manuko, anga luvon se sidew na, ana manuko sabay.†»

³³ Anga nan kutok, dowan a njak a nga anahan bay. Kuwaya ke njhak pe karteke a tu do se huwan ahay cəna, huwan a tinen ata i zəvan. ³⁴ Ke viwen anan nga i zek ahay bay! Ke gen ines bay. Na ca apan na, do ahay inde a wulen a kwanay ta san

* 15:27 Ca pe Jabuura 110.1. † 15:32 Ca pe Esaaya 22.13.

Mbərom bay. Na ja matanan aday waray â gak ikwen.

Di i slabakay ahay à mæke wa nà, ti zek wuraw?

³⁵ Hinahibay dō inde i cæce: «Do ahay ti i slabakay ahay à mæke wa nà kəkəmwaw? Aday ti i slabakay ahay nà ti zek wura asa anaw?» ³⁶ Dowan kà sak a cæce matana nà, wita dō mindel awan! Da san apan zle, zahav sə way iken sa casl ata, si ki larak anan ayak à mæke inde aday, bina awan inde i hay ahay ibay. ³⁷ Aday zahav sə way iken sa casl anan ata, kwa â ga nà ndaw, kwa â ga nà zahav sa ma sa ma fok cəna, ka casl nà, wan sə way ata awan, bina daslam anahan a bay! ³⁸ Əna Mbərom a har anan daslam a ma ha ata, kawa sa zlan à nga. Wan sə way ahay cara cara ta har dukwen, tə daslam a tinen ahay cara cara re.

³⁹ Way tə sifa aya fok, zek a tinen aya cara cara re. Zek su dō zənzen aya awan, winen cara, zek sə gənaw ahay, winen cara, zek sə məvuhom ahay, winen cara, aday zek sə kələf ahay dukwen, winen cara re. ⁴⁰ Way mə ndakay aya à mburom tə way mə ndakay aya pə daliyugo nà, arəba a tinen aya nə cara cara. ⁴¹ Adav ana pac nə cara, adav ana kiya dukwen cara, aday adav ana mawuzlawazl ahay ite, cara re. Aday kwa mawuzlawazl ataya dukwen, adav a tinen aya ta gad 'am pi zek ahay wa re.

⁴² I təran anà dō saa slabakay ahay à mæke wa ataya dukwen matana re. Zek su dō, dō ahay sa lak ayak à mæke kawa zahav sə way ata nà, i wuslay à mæke à man ata awan. Əna zek a aday Mbərom saa slabakay anan ahay à mæke wa ata nà, i wuslay itəbay. ⁴³ Zek su dō, dō ahay sa lak ayak à mæke ata nà, way kəriya awan, əna zek a aday Mbərom saa slabakay anan ahay ata nà, winen tə mazlaḅ awan. Zek ma lak ayak à mæke ata nà, winen bəle awan, əna zek su dō saa slabakay ahay ata nà, winen mægala awan. ⁴⁴ Zek ma lak ayak à mæke ata nà, winen zek sə daliyugo a anan, əna zek su dō saa slabakay ahay à mæke wa ata ite nà, winen zek sə uho saa nay ahay pa 'am ata awan.

Kak zek sə daliyugo a anan inde cukutok ata nà, zek sə uho saa nay ahay ata dukwen, i ga inde re. ⁴⁵ Deftere a Mbərom a wa: «Adama dō mama'am ata nà, winen dō tə sifa awan.‡» Aday kutok, Yesu Almasihu dō sa nay à man a Mbərom wa ata nà, winen dō sə varan sifa anà dō ahay. ⁴⁶ Sə lahay aday nà, zek sə uho saa nay ata bay, əna zek sə daliyugo a anan, aday zek sə uho saa nay ahay ata a nay pə dəba wa kutok. ⁴⁷ Adama nà, mə ndakay a tə yugo. A nay à daliyugo a anan wa. Əna Yesu Almasihu kutok nà, winen a nay ahay à man a Mbərom wa. ⁴⁸ Do sə daliyugo a anan aya nà, zek a tinen kawa zek mbala ana Adama ata awan. Matana re, dō saa njahay pə cakay a Mbərom ahay, zek a tinen i ga kawa zek mbala ana Yesu Almasihu ite re. ⁴⁹ Həna nà, mənuko dā ga minje tə Adama, dō mə ndakay a tə yugo ata awan. Aday azanan dī i ga minje tə Yesu, dō sa nay ahay à man a Mbərom wa ata awan.

⁵⁰ Mərak uno ahay, na jak ikwen ayak həna: Do zənzen a nə, i mba apan sa zla à bahay a Mbərom saa nay ata inde ti zek sə daliyugo a anan bay. Zek aday a wuslay ike ata nà, i mba apan sə njahay pə cakay a Mbərom pa sə viyviya bay re.

⁵¹ Pəken sləmay aday, u no sə dakak ikwen anan way a Mbərom mi dər a inde. Mənuko fok dī mac kəzlek bay, əna mənuko fok, zek a mənuko i mbədə zek hinen. ⁵² Way ata i təra nà, ma kərtek kawa ambəcək idə ca. I təra à alay a məzləzlilen i dakay anan andav ana daliyugo ata awan. Məzləzlilen ata kà fak zek nà, dō ma mac aya ti slabakay ahay ti zek a aday winen i wuslay itəbay ata awan. Ata mənuko dō tə sifa aya dukwen, Mbərom i mbədəhak uko anan zek ite re. ⁵³ Ayaw, i təra matanan, anga zek aday a wuslay ike ata nà, â mbədə zek hinen aday winen a wuslay itəbay ata kutok. Matana re, zek aday a mac ike ata nà, â mbədə zek hinen aday winen a mac itəbay ata kutok re. ⁵⁴ A alay a aday zek sa mac aday a wuslay ike ata kə tərak zek sa mac bay aday i wuslay itəbay ata kutok nà, ata way a Deftere a Mbərom sa ja apan ata i təra kutok, a wa:

‡ 15:45 Ca pə Laataanooji 2.7. § 15:54 Ca pə Esaaya 25.8.

«Mbərom kə mbasak pə Amac, kə lizek anan pa sə viyviya awan.Š»

⁵⁵ «Iken Amac, məgala anak a aha kutok anaw?»

Iken Amac, məgala anak a sa vad' do ata, aha kutok anaw?*

⁵⁶ Amac a njad' məgala pə do ahay nà, anga ines a tinen ahay. Aday məgala ana ines ite nà, a nay à Tawrita wa. ⁵⁷ Aya əna, ngəruko anan anà Mbərom adəka, anga kə varak uko anan məgala sə mbasay pə Amac, tə alay a Bahay a mənuko Yesu Almasihu.

⁵⁸ Anga nan kutok, mərak uno ahay, ngizlen saray lele, kà si yen nga bay. Gen anan nga anà mer su way a Mbərom kwa siwa fok, anga kə sənən apan zle, ayanga a kwanay i mer su way ana Bahay a mənuko Yesu inde ata nà, i təra kəriya bay.

16

Acakal way anga sa man zek anà do a Yesu ahay à Urəsalima

¹ Həna asa, pa 'am sə acakal way anga sa man ayak zek anà do a Yesu ahay à Urəsalima ata nà, kwanay nà, gen kawa anuno sa jan anà do a Yesu ahay à Galatiya ata awan. ² Pac sə Zlaba ahay fok cəna, kuwaya à zəba dala kawa anahan sə lavay a zek ata, aday à daf anan cara. Bina, dowan à sa ba nen ni zlak ayak aday ata saa cakal bay. ³ Na sak a dəzlek ayak nà, ni varan dərewel à alay inde anà do a kwanay a saa walay ataya awan, ni slan atan tə dala ata à Urəsalima. ⁴ Kak na cak apan tədə nen a ta nga uno nà zla nà, mi zla jiga tu do ataya awan.

Man ana Pol saa zla ataya awan

⁵ Ni zlak ayak əga kwanay nà, tə daliyugo sə Makedoniya, anga u no sa zla tə wulen su doh a tinen ahay saa can atan ayak ide. ⁶ Izəne, ni njahay əga kwanay mənjoek, izəne à alay sa mad' fok ni njahay əga kwanay. Aday à alay uno saa slabak əga kwanay wa ata nà, ki i men uno zek tə dala sə cəved'. ⁷ Na zlak ayak əga kwanay dukwen, u no saa zla way uno bəse bay. Kə zlak anan à nga anà Mbərom nà, ni njahay tə kwanay zərat lele əga kwanay kutok.

* **15:55** Ca pə Hose'a 13.14.

⁸ Əna ni njahay à Efesus tamak hus pə azar uko sə Pentekosta, ⁹ anga Mbərom kə təbak uno cəved' sa ga mer su way məduwen a à man a anan. Aday do manide ahay inde bayak a re.

¹⁰ Kak Timote kə dəzlek ayak à wulen a kwanay nà, təmihen anan lele anga aday à zlan à nga sə njahay à mamasl a kwanay, bina a ga mer su way a Mbərom, Bahay a mənuko, nə lele kawa nen awan.

¹¹ Matanan, dowan à sa kədey anan bay. Men anan zek adəka tə dala sə cəved'. Ata aday i mbəsak kwanay tə zay, i dəzley à man uno dukwen lele aday tə zay a re. Bina, manay tə mərak ahay à man a anan, manay apan mi ba anan.

¹² Mərak a mənuko Apolos nà, na gak anan kem aday tà zlak ayak pə kərtek a tə mərak azar aya awan, əna a ngam həna fan bay. Aya əna, azanan pa 'am dukwen, kə njadək cəved' a nà, i zlak ayak kutok.

Andav sa 'am ahay

¹³ Ben lele, rəzlen à nga wa sə pərahan azar anà Mbərom nə lele. Kə pəken anan zlawan i zek ahay bay, kə viren anan bəle anà mivel a kwanay ahay bay. ¹⁴ I mer su way a kwanay sa ga ahay fok cəna, sənən zek ahay.

¹⁵ Mərak uno ahay, kə sənən Sitifanas tu do su doh anahan ahay zle fok. Sa lah sə təma sə pərahan azar anà Yesu pə daliyugo sə Akaya nà, tinen. Tə varak anan nga a tinen anà Mbərom anga aday tà man zek anà do a Yesu ahay. Matanan, na gak ikwen kem nà, ¹⁶ dəfen anan apan anà zahav su do matanan ataya awan. Dəfen anan apan anà do sa ga mer su way tə məgala kawa tinen ataya a re.

¹⁷ Nə taslay mivel bayak a jiga nà, anga atə Sitifanas tə Fortinatus tatə Akayus ta nak ahay à man uno. Ta nak su mo zek à yime ana kwanay inde. ¹⁸ Tə bənak uno mbac lele kawa ana tinen a sə bənak ikwen anan mbac ata re. Zahav su do ataya nà, bənen atan à 'am wa nə lele.

¹⁹ Do a Yesu ahay sə halay nga pə daliyugo sə Aziya kwa aha fok, ta jak ikwen ayak 'am. Atə Akilas tə Pəriskila pi zek tu do a Yesu sə halay nga əga tinen ataya fok ta

jak ikwen ayak 'am lele, anga kwanay a fok kə jipen nə pə sləmay a Bahay a nuko Yesu a kərtek. ²⁰ Do a Yesu ahay à man a anan fok ta jak ikwen ayak 'am. Jen anan 'am ì zek ahay lele re.

²¹ Nen Pol, na jak ikwen ayak 'am. Nə vindek ayak 'am a anan nà, tə alay uno awan.

²² Kak dōwan a nə a pəlay Bahay a mənuko Yesu bay cəna, Mbərom à tahasl anan. *Marana ta*, Bahay a mənuko à nay!

²³ Bahay a mənuko Yesu à gak ikwen sumor anahan. ²⁴ Kwanay a fok, do sə mivél uno aya awan, anga də japay fok dukwen pə Yesu Almasihu awan.

**Derewel ana Pol sɛ vinden
ayak anà dɔ sɛ
Korintu ahay
mɛ slala cew awan
Adakay way pɛ deftere a
anan**

A derewel a anan inde nà, Pol kà jak 'am sɛ mivɛl ahay bayak awan. Atɛ Pol tɛ egliz sɛ Korintu tɛ slɛne 'am ahay pi zek sabay. Anga nan, Pol a ja 'am sɛ pɛse zek ahay aday sa zlah mɛlmal tɛ tinen. Asa, dɔ sa jɛka tinen dɔ maslan a Yesu ahay ataya tɛ tɛtakan anan way mungwalay aya anà dɔ ahay, aday ta ja nɛ Pol winen dɔ maslan a Yesu bay. Natiya kutok, Pol a dakay anan lɛbara anahan tɛ dɛce anahan sa ga anga winen dɔ maslan a Yesu ata awan.

Nga sa 'am ahay

Pol a ngɛran anà Mbɛrom anga sumor anahan (1.1-11)

Azlah mɛlmal à wulen ana atɛ Pol tɛ Korintu ahay (1.12 - 7.16)

Pol a varan mɛgala anà Korintu ahay sɛ cakal way anga dɔ a Yesu ahay à Urɛsalima (8.1 - 9.15)

Pol a ga 'am pi zek wa ta sɛ dakay anan winen dɔ maslan a Yesu dɛdek awan (10.1 - 12.21)

Andav sa 'am ahay (13.1-13)

Pol a jan ayak 'am anà dɔ sɛ Korintu ahay

¹ Sɛ vindek ikwen ayak derewel a anan nà, nen Pol, dɔ a Mbɛrom sɛ walay aday sɛ tɛra anan dɔ maslan a Yesu Almasihu ata awan. Mɛ vindek ayak nà, manay tɛ Timote mɛrak a mɛnuko, anà kwanay dɔ a Yesu ahay à Korintu, aday anà dɔ a Yesu azar aya pɛ daliyugo sɛ Akaya fok re. ² Mbɛrom Bɛbay a mɛnuko tɛ Yesu Almasihu Bahay a mɛnuko tâ gak ikwen sumor aday tɛ varak ikwen zay.

Mbɛrom a man a mivɛl ù doh anà dɔ sa ga dɛce ahay

³ Ngɛruko anan anà Mbɛrom Bɛbay ana Bahay a mɛnuko Yesu Almasihu, dɔ sa taa gan sumor anà dɔ ahay aday sa taa man atan anan mivɛl ù doh kwa siwa ata awan.

⁴ A alay a mɛnuko à dɛce inde cɛna, a mak

uko anan mivɛl ù doh, anga aday mɛnuko dukwen dɛ man anan mivɛl ù doh anà dɔ sa ga dɛce ahay matanan ite. ⁵ Dɛce a manay sa ga bayak ataya nà, kawa dɛce ana Yesu Almasihu sa ga bayak ataya re. Matanan, Mbɛrom a man umo anan mivɛl ù doh tɛ alay ana Yesu Almasihu bayak a re. ⁶ Əna kwa à ga nɛ manay apan mi ga dɛce dɛp nà, a tɛra anga aday à mak ikwen anan mivɛl ù doh, aday Mbɛrom à tam kwanay. Matana re, Mbɛrom a man umo anan mivɛl ù doh nà, anga aday sa mak ikwen anan mivɛl ù doh a re. Natiya ki mben apan sɛ sɛmen anan anà dɛce ahay à alay a kwanay sa ga dɛce ahay kawa ana manay sa ga dɛce ataya re. ⁷ Ma san zle lele, awan saa fakay kwanay pɛ cɛved a Mbɛrom wa nɛ ibay, anga ma san zle, kɛ jipen tɛ manay à dɛce ahay inde, aday Mbɛrom i mak ikwen anan mivɛl ù doh, kawa ananahan sa taa man umo anan mivɛl ù doh ata re.

⁸ Mɛrak ahay, a nan umo nà, sɛnen anan dɛce a manay sa ga pɛ daliyugo sɛ Aziya ataya awan. Ma gak dɛce bayak a kɛ zalak umo mɛgala à nga wa. Ma jak abay sa jɛka mi sa tɛmay wa zay bay. ⁹ Ayaw, manay mɛ lavak anan zek sa mac coy, abay manay mɛ bayak nà, na. Aya əna, a tɛra matanan nà, anga aday mɛ daf nga pɛ Mbɛrom, dɔ sɛ slabakay dɔ ahay à mɛke wa, bina pɛ mɛgala si zek a manay aya ite sabay. ¹⁰ Mbɛrom kɛ tɛmak manay à amac ata wa, aday i tam manay pa 'am re. Ma daf nga nɛ pɛ winen awan, i tam manay azanaka re. ¹¹ Kwanay dukwen, men umo zek tɛ amboh. Ata, dɔ ahay bayak a ti ga amboh anga manay, aday Mbɛrom i mbɛdahan umo apan, i man umo zek. Natiya kutok, dɔ ahay bayak a ti ngɛran à Mbɛrom anga kɛ tɛmahak amboh a tinen anga manay ata awan.

Pol a dakay anan kà zlak à Korintu sabay nɛ angamaw

¹² Way a sa zlan umo à nga ata nà, hɛna: Ma san zle à mivɛl a manay inde nà, azla a manay pa 'am sɛ dɔ ahay nɛ dɛdek awan, kawa sa zlan à nga anà Mbɛrom. Mɛ zakay a kutok nà, azla a manay pa 'am a kwanay dukwen, winen dɛdek a re. Ma njad mɛgala sa zla matana ata nà, tɛ asan way su dɔ zɛnzen a bay, əna Mbɛrom sa gan umo

sumor sa zla matanan ata awan. ¹³⁻¹⁴ Abay kə sənən bidaw, way a manay sə vindek ikwen ayak ata nà, awan uda mi dər a ibay asanaw! Ki jingen nə kawa ana manay sə vindek ayak ata way anahan. A ga pumo nà, hus həna, kə sənən manay nə əngal. Əna ki i sənən manay nə kweceh kutok, aday pə luvon ana Bahay a mənuko Yesu saa may ata nà, mi i zlak ikwen à nga, kawa kwanay dukwen ki i zlen umo à nga ata re.

¹⁵⁻¹⁶ Anga na san way ataya zle kutok, u no abay sa zlak ayak àga kwanay, aday ni i zla à Makedoniya. Ata aday ni may à Makedoniya wa àga kwanay asa. Aday abay ki men uno zek tə dala sə cəved sa zla à Yahudiya. Matanan kutok i təra ni zlak ayak àga kwanay saray cew sa mak ikwen zek. Əna na nay à Makedoniya tə àga kwanay sabay. ¹⁷ Anuno sa jak ikwen ayak matana ata nà, nə bayakak apan lele bidaw? Ayaw, nə bayakak apan lele, abay ni ga matana way anahan. Bina na ja way kawa dō sə daliyugo ahay bay asanaw? Kak matanan nà, nə japay anan atə ayaw tə a'ay alay kərtek awan.

¹⁸ Əna ni jak ikwen ayak həna pa 'am a Mbərom, winen dō didek awan, à alay a manay sə dəkak ikwen anan ləbara mugom ata nà, mə japak anan atə ayaw tə a'ay pə way kərtek a bay. ¹⁹ Manay tə Silas tatə Timote mə dəkak ikwen anan nà, ləbara ana Yesu Almasihu Wan a Mbərom awan. Winen a japay anan atə ayaw tə a'ay itəbay. A ja nà, way didek a vərre. ²⁰ Anga way a Mbərom sə zlapak uko anan ataya fok nà, ti təra nə anga ayaw ana Yesu Almasihu. Anga winen a kutok, dā taa ja «Amen» anga sə varan mazlaḅ anà Mbərom. ²¹ Asa, Mbərom a tə alay anahan a sə varan umo məgala pə cəved a Yesu Almasihu ata, i varak ikwen məgala re. A walay mənuko, ²² a varak uko anan Apasay anahan kawa vivay sə way sə dəkay anan mənuko nà, dō anahan ahay. Aday kə varak uko Apasay ata à mivél inde, sə dəkay anan dī i njaf anan way anahan sə zlapan anan anà dō ahay ataya fok.

²³ Həna ni jak ikwen ayak nà, na zlak ayak àga kwanay sabay angamaw ata awan. Mbərom awan a san zle, 'am uno sa jak ikwen ata nà, didek awan. Kak matana

bay nà, suwan nà mac. Na zlak ayak à Korintu bay nà, anga u no sa gak ikwen way saa cəḅak ikwen ata bay. ²⁴ A nan sa ja nà, mə lavak ikwen nga pə cəved sə adaf nga a kwanay bay, anga ma san zle, adaf nga a kwanay nà, mə jəra a lele coy. Əna a nan umo nə guko mer su way pə kərtek a tə kwanay, anga aday kə tislén mivél.

2

¹ Anga nan, na ja ni zlak ayak àga kwanay nà, aday sa ga way sə cəḅak ikwen maza bay. ² Kak na sak a ga way sə cəḅak ikwen nà, i cəḅo i nen a re. Ata dōwan saa tuslo anan mivél inde sabay, bina way ata i cəḅak ikwen anà kwanay a fok. ³ Anga nan, na zlak ayak bay, əna nə vindek ayak à yime uno inde nà, dərrewel a ma caḅ ata awan. Na ga matanan nà, anga aday, na saa zlak ayak, nà tan à nga anà way sə cəḅo àga kwanay bay. Bina, abay saa tuslo anan mivél nə kwanay bidaw? Na san kwanay zle fok. Kak nə taslak mivél nà, ki tislén mivél re. ⁴ Nə vindek ayak dərrewel ata nà, tə mugo awan, aday tə idé sə ayam awan. Əna nə vindek anan ayak nà, sə cəḅak ikwen bay, əna anga aday kə sənən anan nə pəlay kwanay tə mindel.

Pol a gan may nà, tə pəsen anan and dōwan a sa ga ines ata awan

⁵ Dōwan a kwanay a kə gak way sa caḅ nà, u go i nen Pol bay, əna anà kwanay a fok adəka. Kak nə mbəlek anan bay nà, anà zek məduwen su dō awan. ⁶ Dō ahay bayak a tə ngərzak apan, aday kə slak matanan, bina kə yimak pə ines anahan coy kutok. ⁷ Alay a kə slak həna sə pəsen anan coy, aday sa man anan mivél ù doh, bina i ga mugo kə zalak, mbac i i slahan. ⁸ Anga nan, ni cəce pikwen wa nà, ken anan anan asan zek a kwanay sə dəkan anan nə kə pəlen anan asa. ⁹ Nə vindek ikwen ayak dərrewel a hinen inde ata nà, sa ca pikwen wa azan, aday sa san kwanay apan ki dəfen anan apan anà 'am uno ahay fok bidaw. ¹⁰ Həna ni jak ikwen ayak, dōwan a kwanay kə pəsen anan anan ata nà, nen dukwen nə pəsek anan. Nen nà, nə pəsek anan dōwan ata pa man sə idé ana Almasihu, anga sa mak ikwen zek à kwanay, kak awan inde

sə pəsen anan nà, na. ¹¹ Na gak matanan, anga u no nà, Fakalaw á sa njak mənuko pi zek bay, bina dá san wurwer anahan aya zle asanaw?

Pol a dɛfan ide anà Titus à wulen su doh sə Təruwas

¹² Kwakwa ata nà, nə slabak sa zla à Təruwas saa dákay anan ləbara mugom a pə Yesu Almasihu. Nə dəzle à man ata kutok nà, na ca apan nə Bahay a mənuko Yesu kə lavak uno anan zek lele ta man ata sə dákay anan uda ləbara anahan. ¹³ Əna, nen tə ajalay nga awan, anga na tak anan à nga anà mərak uno Titus bay. Anga nan, nə mbəsak anan dō sə Təruwas ahay, na zla way uno à Makedoniya.

Di njad sə mbasay anga Yesu Almasihu

¹⁴ Ngəruko anan à Mbərom. Sa taa lagay mənuko tə ahosom a pa 'am sə vərām wa anga ajapay a mənuko tə Yesu Almasihu nà, winen a hwiya. Aday winen a a dakan anan zek anà dō ahay kwa aha nə tə mənuko. Mənuko nà, kawa amar sə wurde ma pak awan. ¹⁵ Amar sə wurde ata nà, winen Almasihu à mivél a mənuko inde, ma pak a sə dakan anan mazlaḅ a Mbərom anà dō saa tam ahay, aday anà dō saa lize ahay ite. ¹⁶ Matanan kutok, anà dō saa tam ataya nà, mənuko kawa arəbas sə way sa var sifa, aday anà dō saa lize ahay ite nà, mənuko kawa arəbas sə way sa var amac. Kak matanan cukutok nà, waya saa sla pi mer su way ata anaw? ¹⁷ Bina dō ahay bayak a tinen apan ti dákay anan 'am a Mbərom nà, kawa way sə masa. Manay nə ma ga matanan itəbay. Manay apan mi dákay anan 'am anahan nà, mə dákay anan tə mivél kərtek awan, anga manay mə japay a tə Yesu Almasihu, aday sa slan manay pi mer su way ata nà, zek a Mbərom awan.

3

Aḅan 'am wiya awan

¹ A nan sa ja nà, manay apan mi həran nga ĩ zek maza pa 'am a kwanay bidaw? Ma gak anan may anà dərəwel sə dákak ikwen anan manay mayanaw bay. Aday mə cəcihek pikwen wa dərəwel sa zla anan

à alay inde à man a àga kwanay wa bay re. Do maza aya ta gak anan may matanan, əna manay nà, kawa tinen itəbay. ² Kwanay a nà, dərəwel a mə vinde awan anga manay a bay aday dāw? Winen mə vinde a pə mivél a manay, aday dō ahay fok ti san anan, ti jinge anan ata awan. ³ Way mi dər a bay, kwanay nà, kawa dərəwel ana Almasihu sə vinde aday sa slan tə alay a manay ata awan. Winen mə vinde a nà, tə alay su dō zənzen a bay, əna mə vinde a tə Apasay a Mbərom, bahay sə sifa. Winen mə vinde a dükwen pu kon bay, əna winen mə vinde a pə mivél su dō zənzen aya awan.

⁴ Ma san anan matanan nà, anga Yesu Almasihu kə dákak umo anan pa 'am a Mbərom. ⁵ Ma san zle lele, manay a ta nga a manay a nà, mi sləken anà mer su way ata tə məgala a manay bay. Mbərom a tə alay anahan a sə varan umo məgala sa ga anan. ⁶ A varan umo məgala nà, sə dákay anan ləbara mugom awan. Ləbara mugom a ata nà, aḅan 'am a wiya ata awan. Winen a ga minje tə aḅan 'am kwakwa ata sabay. Də bənan à 'am wa nà, anà Apasay Cəncan awan, bina anà 'am mə vinde avinde sabay. Way mə vinde avinde kwakwa ata nà, a lagay dō ahay nə saa mac. Əna Apasay Cəncan a ite nà, a varan à dō ahay adəka nà, sifa sa ndav kula bay ata awan.

⁷ Kwakwa ata nà, Mbərom a vinde 'am anahan pu kon, aday dō ahay tə canak anan anà mazlaḅ anahan awan, anga winen a kə dəvak anan jiyjay sə mazlaḅ anahan pi jər a Musa. Kwa abay á ga nà, jiyjay ata i njahay bayak a bay, Isəra'ila ahay ta mbak apan sə zəzor anan jər a Musa bay, anga a dav ike kə zalak.* Kak aḅan 'am kwakwa ata sə lagay a dō ahay à amac inde ata kə dəvak kətanān nà, ⁸ aḅan 'am wiya həna ata, winen mer su way ana Apasay Cəncan awan ata nà, i dav i zalay way ata sabay adəka kutok a dāw? ⁹ Aḅan 'am kwakwa ata nà, a varan cəved anà Mbərom sa ban dō ahay tə sariya. Kak way sə gəḅak uko ahay sariya ata kə mbak apan sa ka anan mazlaḅ a Mbərom nà, aḅan 'am a wiya sə tərā mənuko dō didek aya pa 'am a Mbərom ata i ka anan mazlaḅ a Mbərom sə zalay

* 3:7 Ca pə Gurtaaki 34.29-35.

way ata sabay kutok daw? ¹⁰ Matanan, way a sa ka anan mazlaḅ a Mbərom kwakwa ata nà, a ga kawa winen həna tə mazlaḅ ata sabay, anga aḅan 'am wiya ata a ka anan mazlaḅ a Mbərom nà, kə zalak pə kwakwa ata wa mbəlek. ¹¹ Mbərom a ḅan 'am kwakwa ata nà, kwa a njahay nə mənjoek ca, kə kak anan mazlaḅ anahan tə winen awan. Matanan kutok, aḅan 'am wiya a sə njahay sə coy a anan nà, i zalay anan winen məduwer ata tə mazlaḅ re.

¹² Awan inde mi ḅer a à 'am a manay inde ibay, anga manay a mə ḅəfan ide nà, anà way ataya awan. ¹³ Musa a kərat way pə ide kwakwa ata nà, anga, kwa à ga nà, mazlaḅ ata i njahay bayak a bay ḅəp nà, a nan Isəra'ila ahay tē canan anà mazlaḅ a Mbərom pə ide anahan ata bay. Əna mənuko dī ga kawa Musa sa ga ata itəbay. ¹⁴ Kwakwa ata ḅukwen, Isəra'ila ahay tə sənək ahay way bay. Həna zahav a tinen ahay ḅukwen, awan inde sə gafan atan 'am sa san way re. Tinen apan ti jinge Deftere a Musa nà, tə sləne bay, kawa zana inde a takan ide à asan way a tinen. Sa mba apan sə kurat anan awan a mə takan a i ide anà asan way a tinen ata nà, si Yesu Almasihu a kərtek. ¹⁵ Matanan, həna biten ḅukwen, tinen apan ti jinge Deftere a Musa nà, tə sləne bay, kawa zana inde hwiya sə takan ide anà asan way a tinen. ¹⁶ A alay a ḅowan a kə mbəḅahak 'am pə Bahay a nuko Yesu cəna, i kurat anan zana sə takan ide ù ḅo ata awan.† ¹⁷ Bahay a nuko Yesu nà, Apasay anahan inde, aday à man ana Apasay anahan winen apan i ga mer su way anahan ata nà, Deftere a Musa a lavan nga anà ḅo ahay sabay. ¹⁸ Matanan, mənuko ḅo sa ḅaf nga pə Yesu ahay fok, dī kərat zana pə ide sabay. ḅə canan anà mazlaḅ a Mbərom, aday mazlaḅ anahan winen apan i təra mənuko kawa winen awan. Mazlaḅ a mənuko ḅukwen, i zəga pa 'am pa 'am. Wita ḅukwen, mer su way ana Apasay ana Bahay Mbərom.

4

Mənuko ḅo bəle aya dī ka anan mazlaḅ a Mbərom

¹ Mbərom kə gak umo sumor sə walay manay pi mer su way a anan. Anga nan, manay mə məcan alay sabay. ² Manay mə gucek way ma ga waray aya i ide zənzen inde ataya awan. Ma ga mer su way a manay nà, à wurwer inde bay, aday mə kaḅan nga anà 'am a Mbərom à bərgaslay inde bay re. Adəka mə ḅakay a ḅidek nà, ngəlarak pa 'am a Mbərom, aday kuwaya à san 'am a manay nə ḅidek awan. ³ ḅo azar aya ta san ləbara mugom a manay sə ḅakan atan anan ata bay. A təra kawa zana mə takan atan a i ide inde. Kwa abay à ga nə matanan, a təran anà ḅo saa lize ahay vərre. ⁴ Tinen nà, ta san ləbara mugom ata bay, anga bahay sə daliyugo a anan kə hurfok atan anan abayak nga a tinen, aday tā ḅaf nga pə ləbara ata bay. A nan nə tē canan anà jiyjay sə ḅəvan atan ata bay, bina jiyjay ata a nay nà, à 'am sə ləbara mugom a wa, ləbara sə ḅakay anan mazlaḅ a Yesu Almasihu, ḅowan a winen nə mezeze a Mbərom ata awan.

⁵ Manay apan mi ḅakay anan ləbara mugom a nà, mə ḅakay anan nə zek a manay a itəbay, əna mə ḅakay anan nà, Yesu Almasihu winen Bahay sə way ahay fok. Manay nə ḅo si mer su way a kwanay ahay anga Yesu Almasihu. ⁶ A alay a Mbərom sə ndakay daliyugo ata nà, a ja, a wa: «Jiyjay à ḅav i ide zənzen inde!» Aday sa ḅav anan jiyjay à mivəl a manay inde nà, winen a re. Jiyjay ata a ḅakak uko anan nà, mazlaḅ a Mbərom sa ḅav pi jəer ana Almasihu wa ata awan. Mə ḅakan anan ləbara mugom ata anà ḅo ahay nà, anga na awan.

⁷ Manay nə bəle aya kawa səngəle sə ḅuḅo ahay, əna way a lele ata inde à manay inde. Mbərom a ga matanan nà, anga aday ḅo ahay tā san məgala sə ləbara mugom ata a nay à winen wa, bina à manay wa bay. ⁸ ḅo ahay tinen apan ti ngəḅec manay, əna tə ganak manay bay. Mə ḅawarak, əna mə məcak anan alay à jugom wa bay. ⁹ ḅo ahay tinen apan ti ga alay tə manay, əna Mbərom kə mbəsakak manay à alay wa bay. ḅo ahay tinen apan ti zləmba manay, əna mə məcak fan bay. ¹⁰ Manay apan mi sa lirew, kawa ḅəce sə amac a Yesu Almasihu winen

† 3:16 Ca pə Gurtaaki 34.34. * 4:6 Ca pə Laataanooji 1.3.

i zek a manay inde, anga aday do ahay ta canan ta manay na Yesu winen ta sifa awan.

¹¹ A alay a manay ta sifa aya pa daliyugo a anan mba na, do ahay ti palay sa vad manay anga Yesu. Mægala a manay winen apan i ndav, æna wita dukwen a kay uho na, sifa a Yesu Almasihu winen a manay inde.

¹² Natiya, manay apan mi mac pa cæved sæ dakay anan læbara a Yesu, aday kwanay ite, kwanay apan ki njiden sifa anga mer su way a manay kutok.

¹³ Deftere a Mbærom a ja na: «Næ dæfak apan nga, anga nan na jak 'am.†» Apasay a manay a næ kærtek ta ana dowan a sæ vinde 'am ata awan. Manay dukwen, mæ dæfak apan nga matana re. Anga nan, mi pærahan azar sæ dakay anan 'am a Mbærom.

¹⁴ Bina ma san zle, Mbærom kæ slabakak anan ahay Bahay a nuko Yesu a mæke wa, aday i naa slabakay ahay manay saa japay tatæ Yesu a re. I tavay mænuko fok pa kærtek a pa 'am anahan. ¹⁵ Mbærom a varan umo mer su way ata na, anga kwanay, aday do ahay bayak a ta njad anan sumor anahan sa gan atan ata awan. Natiya, i zæga anan do ahay sæ ngæran aday sæ hæran nga re kutok.

Pol kæ mæcak anan alay a jugom wa bay

¹⁶ Anga nan, mænuko da mac anan alay a jugom wa bay. Kwa a ga næ zek a mænuko winen apan i ga mæduwer, sifa a mænuko na, winen apan i zæga sa mbæda pac pac re. ¹⁷ U no sa ja hæna na, dæce a mænuko i sa ndav pa pac a mænuko saa zla a mazlaæ a Mbærom inde, aday dæce ataya ti lavay a zek ta mænuko saa njad mazlaæ ata awan. Mazlaæ ata na, mæduwen awan, aday i ga inde næ sæ coy. Da sak a bayak pa mazlaæ ata cæna, dæce a mænuko ahay ta tærak kawa way cædew aya awan. ¹⁸ Natiya, dæ dæfan ide hæna na, anæ way aday dæ canan fan bay ataya awan, bina pa way aday dæ canan zle coy ataya bay. Anga way aday dæ canan zle coy ataya næ ta ga inde sæ coy itæbay, æna way aya aday dæ canan bay ataya na, ti ga inde sæ coy.

5

¹ Da san zle, zek a mænuko hæna ata i

† 4:13 Ca pa Jabuura 116.10.

ga inde næ sæ coy bay, winen kawa jaw-jawa a walay zek ata awan. Aday Mbærom kæ walak anan jawjawa a mænuko hæna ata na, i naa varak uko uda doh lele a a mburom. Doh ata na, ma han a ta alay su do zænzen a bay, aday i ga inde næ sæ coy.

² Hus hæna mænuko apan di rac slan, anga Mbærom kæ mbakak uko anan doh a wiya ata fan bay, aday a nak uko na, a varak uko anan doh a wiya ataya kutok. Bina sa zlak uko a nga ta mindel næ winen. ³ A alay a Mbærom kæ pækak puko zek wiya ata na, di ga inde ti zek ata næ sæ coy. Ata kula apasay a mænuko i bar awan mænjana zek sabay. ⁴ Hæna mænuko ti zek a kawa jawjawa ata mba na, di ga dæce, di rac slan hwiya. Di ga matanan, anga di ba næ luvon aday Mbærom i culok puko wa zek a mænuko a anan bay. A'ay, di ba na, luvon aday Mbærom i pak puko zek a mænuko wiya ata awan. Ata sifa si zek a wiya ata i lize anan winen mæduwer ata kutok. ⁵ Sæ lavay a zek ta mænuko anga sa njad zek wiya ata na, zek a Mbærom awan. Kæ varak uko Apasay anahan sæ dakak uko anan na, di i njad a way ataya pa 'am.

⁶ Natiya, dæ dæfak nga lele pa way saa tæra ataya awan, aday da san zle, pa daliyugo hæna na, mænuko dæren ta Bahay a mænuko.

⁷ Bina dæ canak anan hæna fan daw? æna dæ njahay matanan anga dæ dæfak apan nga.

⁸ Ayaw, mænuko dæ dæfak nga lele pa way a saa tæra ataya awan. Anga nan, ma ca apan næ lele saa njahay ta Bahay a mænuko awan, bina sæ njahay ti zek sæ daliyugo a anan bay.

⁹ Kwa a ga næ mænuko pa daliyugo mba, kwa a ga næ da zlak azanan a ga winen a coy, a nak uko na, sa ga næ way sa zlan a nga anæ Bahay a mænuko værre ata awan.

¹⁰ Anga mænuko fok di zla saa tavay pa 'am ana Almasihu, anga saa gak uko sariya. I hamak uko magwagway si mer su way a mænuko ma ga aya hæna pa daliyugo ataya awan. Kak da gak mer su way lele aya na, di tæma magwagway lele aya re, aday kak da gak mer su way lelibay aya ite na, di slæba anan ile a mænuko a sæ tukosl lelibay ata awan.

Mb̄erom a nan sa zlah anan m̄almal a tinen t̄o ahay

¹¹ Natiya, manay ma san s̄ə j̄əjaran an̄a Bahay a nukō lele. Anga nan, mi t̄aker s̄ə d̄akan anan an̄a d̄o ahay n̄a, 'am a manay sa ja ataya tinen d̄id̄ek aya awan. Mb̄erom a san ajalay nga a manay zle. A ga upo n̄a, à miv̄el a kwanay inde d̄ukwen, k̄ə s̄ənen nen zle re. ¹² A nan sa ja n̄a, manay apan mi h̄əran nga i zek maza pa 'am a kwanay kutok d̄aw? Matana bay! A nan umo s̄ə d̄akak ikwen anan n̄a, c̄əv̄ed a kwanay saa ga ti zek anga manay. Matanan ki s̄ənen s̄ə mb̄əd̄ih̄en anan apan an̄a d̄o sa ga ti zek t̄ə way sa ca apan t̄a s̄ə uho v̄ərre ataya, bina t̄ə way s̄ə t̄əra à miv̄el inde bay ataya awan. ¹³ Kak à alay azar a d̄o ahay ti ca pumo kawa manay m̄ə vaway nga aya n̄a, wita anga Mb̄erom. Aday à alay a hinen ahay d̄ukwen ti ca pumo manay m̄ə vaway nga aya bay n̄a, wita anga kwanay ite.

¹⁴ Mi ga matanan n̄a, anga asan zek ana Almasihu a gan umo b̄əlaray. Ma san zle, winen k̄ə m̄əcak anga d̄o ahay fok, aday m̄ənuko fok d̄ə m̄əcak t̄ə winen kutok. ¹⁵ Aday ma san zle re, a mac anga d̄o ahay fok n̄a, anga aday d̄o s̄ə p̄ərahan azar ahay t̄ə njahay kawa sa zlan à nga kutok, bina kawa sa zlan atan à nga a tinen sabay. Anga Yesu a mac anga tinen, aday a slabakay ahay à m̄əke wa anga tinen a re.

¹⁶ Natiya h̄əna d̄i ca p̄ə d̄o ahay kawa ana d̄o z̄ənzen a sa ca patan ata sabay. Kwakwa ata n̄a, abay à ga n̄a, d̄a cay ahay p̄ə Yesu Almasihu matanan, h̄əna d̄i ga matanan sabay. ¹⁷ Anga d̄owan a k̄ə japak t̄ə Yesu Almasihu c̄əna, k̄ə t̄ərak d̄o wiya awan. Anjahay anahan kwakwa ata inde sabay. K̄ə t̄ərak winen d̄o wiya awan. ¹⁸ Sa ga way ata fok n̄a, zek a Mb̄erom awan. A sl̄ənay ahay Yesu Almasihu saa zlah anan m̄əlmal anahan t̄ə m̄ənuko, aday k̄ə varak umo mer su way sa jan an̄a d̄o ahay n̄ə k̄ə zlahak anan m̄əlmal anahan t̄ə tinen. ¹⁹ Way a manay sa ja n̄a, Mb̄erom a ga mer su way t̄ə alay a Almasihu sa zlah anan m̄əlmal anahan t̄ə d̄o ahay fok. Anga nan kutok, a baslan atan anan ines an̄a d̄o ahay sabay. A varan umo mer su way sa jan an̄a d̄o ahay,

Mb̄erom k̄ə zlahak anan m̄əlmal anahan t̄ə tinen.

²⁰ M̄ə t̄əmahak anan mer su way ata awan. H̄əna n̄a, manay d̄o sa ja 'am anga Yesu Almasihu kutok. Mb̄erom i ngaman an̄a d̄o ahay n̄ə t̄ə alay a manay kutok. Anga nan, ma jan an̄a d̄o ahay t̄ə sl̄əmay a Yesu Almasihu, ma wa: «Zlihen anan m̄əlmal a kwanay t̄ə Mb̄erom.» ²¹ Almasihu n̄a, k̄ə gak ines s̄ə awan it̄əbay. Əna, Mb̄erom a tavakan anan ines a m̄ənuko fok pa nga anahan anga m̄ənuko kutok. A ga matanan, anga aday d̄ə t̄əra d̄o d̄id̄ek aya pa 'am a Mb̄erom, anga m̄ənuko m̄ə japay aya t̄ə Almasihu.

6

¹ Manay ma ga mer su way a manay n̄ə p̄ə k̄ərtek a t̄ə Mb̄erom. Anga nan, kwanay d̄ukwen, ma jak ikwen, r̄əzlen anan à nga wa anga aday sumor a Mb̄erom sa gak ikwen ata à sa t̄əra awan k̄əriya bay.

² Mb̄erom a ja n̄a:

«Alay a k̄ə slak sa ga sumor n̄a, n̄ə t̄əmahak amboh anak.

Alay a k̄ə slak sa tam d̄o d̄ukwen, na mak anak zek.*»

³ A nan umo sa ga awan s̄ə zluwe anan d̄o ahay p̄ə c̄əv̄ed a Mb̄erom wa bay fok, anga a nan umo d̄owan à ḡəd̄an umo azar pi mer su way a manay bay. ⁴ Ad̄əka bay, p̄ə way a manay sa ga ahay fok c̄əna, m̄ə d̄akan anan an̄a d̄o ahay n̄a, manay n̄ə d̄o si mer su way a Mb̄erom ahay. A ga n̄ə d̄əce inde, à ga manay apan mi sa lirew, à ga n̄ə d̄o ahay tinen apan ti pak pumo zlawan, m̄ə s̄əmen an̄a way ataya matanan fok. ⁵ T̄ə nd̄əbak manay, t̄ə d̄əfak manay à dangay, d̄o ahay fok t̄ə v̄əzek pumo. Mer su way k̄ə dak umo 'am, alay azar a m̄ə njəkak ahan bay, ma pak awan bay re. ⁶ Anjahay a manay n̄ə c̄əncan awan, ma san d̄id̄em zle, ma gak munapanaw, manay d̄o s̄ək̄əffe aya awan. Apasay C̄əncan a winen inde t̄ə manay, m̄ə p̄əlay d̄o ahay t̄ə miv̄el k̄ərtek awan. ⁷ Ma jan an̄a d̄o ahay n̄a, d̄id̄ek a Mb̄erom. S̄ə varan umo m̄əgala d̄ukwen, winen awan. M̄əgala ata a kay anan uho n̄ə, manay d̄o si mer su way a Mb̄erom ahay. Azla a manay a d̄id̄ek ata n̄a, a t̄əran umo way s̄ə alay sa

* 6:2 Ca p̄ə Esaaya 49.8.

vad a zek tu do manide ahay, aday way se alay se tavan ana do manide ataya re. ⁸Do azar aya tinen apan ti heran umo anan nga, azar aya ite, tinen apan ti gedan umo azar. Do azar aya ti ngeran umo, do hinen ahay ti ganahan umo re. Ta ca pumo na, kawa do se mungwalay ahay, aday manay apan mi jan atan ne didek a verre. ⁹Ta ca pumo na, kawa ta san manay bay, aday cakabay kuwaya a san manay zle. Te bayak ne mi mac coy base, ana hana manay te sifa aya awan. Tinen apan ti san umo lirew, ana te vadak manay bay. ¹⁰Kwa abay a ga ne manay mi ga mugo na, ma ma nga se taslay mivel hwiya. Manay kawa do metawak aya awan, aday do ahay bayak a tinen apan ti njad zlile pe cakay a Mbərom a alay a manay wa. Manay kawa way a manay ibay, aday cakabay way ahay fok ne ana manay bugol.

¹¹Kwanay Korintu ahay, a 'am uno inde sa jak ikwen ata na, ne derek pikwen wa awan bay, aday mivel a manay me taba aya lele anga kwanay re. ¹²Mivel a manay me tacay aya anga kwanay bay, ana kwanay se tacay anan mivel a kwanay anga manay adaka. ¹³Nen apan ni jak ikwen 'am kawa kwanay gwaslay uno ahay. Himen umo anan asan zek a manay sa gak ikwen ata awan. Pelen manay kawa ana manay se pelay kwanay ata awan, aday ke ticen umo anan mivel a kwanay bay adaka.

Kə jipen te way manjadak a bay

¹⁴Ke jipen te down aya aday te defak nga pe Yesu bay ataya bay. Abay ma se zlangar anan ate didek te sadək anaw? Ate jiyjay te ide zenzen ti japay ne kakamaw? ¹⁵Ate Almasihu te Fakalaw a aday na, 'am a zlan atan pi zek daw? Ma a zaran atan anaw pi zek ana ate do sa daf nga pe Yesu tu do sa daf apan nga itabay ata anaw? ¹⁶Way se para ahay ti njad man u doh se mazlab a Mbərom keladaw? Mivel a manuko aday na, doh se mazlab a Mbərom, winen bahay se sifa. Bina Mbərom a ja:

«Ni njahay te tinen, ni ga inde a wulen a tinen.

Ni teran atan Mbərom a tinen, aday ti tara do uno ahay.†»

¹⁷Anga nan kutok, Deftere a Mbərom a wa:

«Mbərom Fetek a ja na:

“Hayak ikwen ahay a wulen a tinen wa, gazlen nga te tinen, ke jipen te way ma ga manjadak aya bay.

Ata ni tema kwanay kutok.‡»

¹⁸Do maja'am a Mbərom a wa:

«Ni terak ikwen Bəbay,

aday ki teren wan uno ahay te dna uno ahay.”

Mbərom Ba Məgala a ja na, na.§»

7

¹Car uno ahay, way a Mbərom se zlapay anan a anaya fok na, ana manuko. Anga nan, banuko anan way manjadak aya fok a mivel a manuko wa, banuko anan apasay a manuko ahay re. Ata di njahay cəncan aya pa 'am a Mbərom, di defan apan lele.

Atə Pol te Korintu ahay te zlahak anan malmal a tinen

²Teben umo anan mivel a kwanay. Ma gak anan sadək ana down aga kwanay bay, me zluwek down a caved wa bay, me njakak anan uda ana down aga kwanay bay. ³Na ja matanan ata dukwen, ana u no sa mak ikwen anan mungok bay. Bina na jak ikwen anan coy, me tabak ikwen anan mivel a manay lele. A ga ne di njahay te sifa aya awan, a ga ne di mac, manuko me japay aya coy. ⁴Ni mba apan sa jak ikwen ayak 'am manjana awan su go hiyem hiyem, anga na san kwanay zle. Nen ni taslay mivel anga kwanay. A dace a manay ahay inde fok dukwen, ke bənen uno mbac, nen me taslay mivel a lenlan.

⁵Aya ana, a alay a manay se dazle pe daliyugo se Makedoniya ata na, me njadak sa man uda bay. Adaka bay, me njadak dace ahay cara cara bayak awan. Do ahay te jugurak pumo wa 'am, aday a mivel a manay inde dukwen me njadak ajajar re.

⁶Əna Mbərom, do se banan mbac ana do mbac ke slahak atan ataya na, ke bənak umo anan mbac, ta se dazley anan Titus a

† **6:16** Ca pe Farillaaji Lewin'ko'en 26.12; Ejekiyel 37.27. ‡ **6:17** Ca pe Esaaya 52.11. § **6:18** Ca pe 2 Samuyila 7.14; Esaaya 43.6; Yereimiya 31.9.

man a manay. ⁷ Sə bənan umo mbac nà, adəzle a Titus dəkdek bay, əna ana kwanay sə bənan mbac ata awan. A jan umo nà, ki gen anan may sə cuno maza tə mindel. Kə dəkak umo anan way a sə cəbak ikwen ata re, aday kə dəkak umo anan kə rəzlen anan à nga wa sə tavan anà dō manidə uno ahay. Nə sləne cəna, ataslay mivəl uno a zəga apan kutok.

⁸ Derewel uno sə vindek ikwen ayak ata nà, kwa à ga nə kə slahak ikwen mbac dəp nà, a cəbo bay. A cəbo bay ata nà, anga na san zle, tə derewel uno ata nà, mbac i slahay pikwen wa alay a mənjoek ca. Tə didek a nà, kə cəbak uno mənjoek, ⁹ əna hənə nen tə ataslay mivəl awan, anga nə vindek ikwen ayak cukutok. Nə taslay mivəl nà, anga nə vindek ikwen ayak derewel sə slahay pikwen wa mbac ata bay. Nə taslay mivəl adəka nà, anga derewel uno kə mbədəhak ikwen anan mivəl, aday kə yimen pə ines a kwanay ahay. Mbac a sə slahak ikwen ata nà, a zlan à nga à Mbərom awan, anga a nan kə yimen pə ines a kwanay. Kak matanan, ma gak anan ines anà dōwan à derewel a manay inde bay.

¹⁰ Kak mbac a slahay pə dōwan a wa kawa sa zlan à nga à Mbərom nà, a mbədəhan anan mivəl, i yam pə ines anahan, aday Mbərom i tam anan i ines anahan wa. Way ata nà, a cəban à dōwan bay. Əna kak dōwan a, mbac a slahan kawa dō sə daliyugo ahay nà, wita nà, a mac dō. ¹¹ Mbac a sə slahay pikwen ata nà, kə zlak anan à nga à Mbərom. Aday hənə cen apan, sə təra tə kwanay nə maw? Kə viren anan nga a kwanay sə mbədəhan alay anà 'am ata awan. A nak ikwen sə dəkay anan a nak ikwen ines bay, aday alay sa 'am a kwanay uda ibay. Ki gen mivəl pi zek a kwanay anga 'am ata awan, zlawan kə gak ikwen pə way a saa təra pikwen pa 'am ata awan. A nak ikwen sə cinen uno maza awan. Aday a nak ikwen sa ga way sa zlan à nga à Mbərom ata awan, aday sə kəta anan dō sa ga ines ata kutok. Natiya kə dīken anan tə way ataya fok nà, abay 'am a kwanay uda ibay.

¹² Natiya derewel a nen sə vindek ikwen ayak ata nà, nə vindek ikwen ayak nà, anga dōwan a sa ga ines ata dəkdek bay, anga

dōwan a tinen sa gan ines ata dəkdek bay re, əna nə vindek ikwen ayak aday kə sənən anan pa 'am a Mbərom, kwanay a fok kə pəlen manay tə mivəl kərtek awan. ¹³ Anga nan, hənə way ata kə varak umo məgala anà manay a fok.

Ayaw, mə njadak məgala, əna tə way ata dəkdek bay. Kwanay a fok kə bənen anan mbac anà Titus. Anga nan, Titus kə taslak mivəl bayak awan, aday mə njadak ataslay mivəl, anga ataslay mivəl anahan ata re. ¹⁴ Nen nə varak ikwen zlangar bayak a pa 'am anahan, aday kə pəken uno waray i ide bay. Way a manay sa jak ikwen fok, tinen didek aya awan. Matanan, ana manay sə varak ikwen zlangar pa 'am a Titus ata dukwen, kə tərak didek a re. ¹⁵ A dəzlek ayak àga kwanay nà, kə təmihen anan lele, kə dəfen anan apan tə ajəjar a kosl kosl jiga awan. Winen apan i bayak pə way ata nà, a zəgahan anan asan zek sə pəlay kwanay. ¹⁶ Nen mə taslay mivəl a kutok, anga ni mba apan sa dəf pikwen nga hənə pə way ahay fok.

8

Acakal way anga dō a Yesu ahay à Urəsalima

¹ Mərak uno ahay, u no sənən pə sumor a Mbərom sa gan anà dō a Yesu ahay pə daliyugo sə Makedoniya. ² A mamasl sə dəcə məduwen a inde, tinen mətawak aya awan, əna tinen mə taslay mivəl aya hwiya. Aday ataslay mivəl a tinen tə mətawak a tinen ata kə varak atan məgala sə cakal dala bayak a anga mer su way a Mbərom à Urəsalima. ³ Na san zle, tə varak bayak a kawa ana tinen sa mba apan, aday hus sə zalay pə way a tinen sa mba apan wa. Dōwan kə jak atan cakilen way bay, ⁴ əna ta gak umo kem sə cəcə pumo wa cəved sə japay uda alay a tinen sa man zek anà dō a Yesu ahay à man ata awan. ⁵ Way a tinen a sa ga ata nà, kə zalak pə way a manay sə bayak apan ata wa, anga mama'am awan, tə varak nga a tinen anà Bahay Yesu, aday mə slala cew a anà manay kutok re, kawa sa zlan à nga à Mbərom.

⁶ Anga nan kutok, ma jan anà Titus, dō sə dazlan anan acakal way ata, à mak ayak

àga kwanay, sa ndav a wa mer su way sɛ sumor a Mbərom sɛ varak ikwen ata awan. ⁷Mbərom kɛ zalak ikwen anan sumor anahan tɛ cəved ahay cara cara bayak awan. Kɛ dɛfen nga pɛ Almasihu lele, kɛ dɛken anan ləbara mugom a lele, kɛ sənən dɛdek a Mbərom zle, kɛ viren anan nga a kwanay fok anɔ Mbərom, aday kɛ pɛlen dɔ ahay dukwen lele kawa ana kwanay sɛ tɛtak pɛ manay wa ata re. Anga nan kutok, zilen anan sa ga sumor ta sa var dala ata bayak a re.

⁸Na ja matana ata nɔ, u no sa gak ikwen bɛlaray sa var way ata daw? A'ay, u no sa jak ikwen pu dɔ sɛ pɛlay sɛ cakal dala ataya awan, anga u no sa san kɛ pɛlen dɔ azar aya nɛ kəkəmaw. ⁹Kɛ sənən sumor a Bahay a mənuko Yesu Almasihu sa ga ata zle. Winen nɔ, way ahay fok à alay anahan inde. Əna, anga kwanay nɔ, a tɛra nga anahan mətawak awan, anga aday, tɛ mətawak anahan ata, kwanay kɛ njiden anan way ahay fok à alay inde kutok.

¹⁰Hɛna ni jak ikwen nɔ, cəved uno sa gan may aday lele anga kwanay ata awan. Kɛ gak hɛna ava daz nɔ, kwanay a kɛ lihen apan sɛ cakal way ata kawa ana kwanay sa lah sɛ bayak apan kurre ata re. ¹¹Hɛna nɔ, ndəven a wa sa var way kawa ana Mbərom sɛ varak ikwen ata kutok. A alay a kwanay sɛ bayak apan nɔ, ki gen anan may sɛ cakal tɛ mindel. Matanan, hɛna dukwen, cakilen anan tɛ mindel, hus a sa ndav a wa kutok. ¹²Anga, kak kɛ viren way anga Mbərom tɛ mivɛl kɛrtek a kawa a kwanay sa mba apan nɔ, i tɛma anan, bina a cɛce puko wa way aday inde puko ibay ata bay. ¹³Kɛ sa bayiken sa jɛka, u no sɛ tɛra kwanay mətawak aya, aday dɔ azar aya tɛ tɛra dɔ tɛ zlile aya anga kwanay bay. A'ay, u no nɔ, kɛ liven. ¹⁴Hɛna nɔ, way sɛ zalak ikwen à alay inde ata nɔ, i man zek anɔ dɔwan aya way a kɛcan atan à alay inde ataya awan. Natiya, pac i inde way kɛ kɛcak ikwen à alay inde ite nɔ, ata tinen ti mak ikwen zek tɛ way a tinen sɛ zalan atan à alay inde ata awan. Ata ki liven kutok. ¹⁵Kawa ana Deftere a Mbərom sa ja, a wa:

«Do sɛ dagay way bayak ata awan, kɛ zalak anan bay.

Aday dɔ sɛ dagay mənjoek ata awan, kɛ kɛcak anan bay re.*»

Titus tu dɔ azar aya ti zla à Korintu

¹⁶A nan à Titus sa mak ikwen zek bayak a, kawa manay a re. Mɛ ngəran à Mbərom, anga sa daf abayak nga ata à mivɛl a Titus inde ata nɔ, winen awan. ¹⁷Titus kɛ tɛmahak sa mak ayak àga kwanay, kawa ana manay sɛ cɛce panan ata awan. Əna, anga ana manay sɛ cɛce panan ata cəna coy bay. A nan à winen a sa mak ayak re, anga a nan sa mak ikwen zek tɛ mindel.

¹⁸Mɛ slɛnak anan ayak mɛrak a hinen inde tɛ winen re. Mɛrak ata nɔ, dɔ a Yesu ahay fok tɛ varan zlangar, anga winen apan i ga mer su way sɛ dakan anan ləbara mugom a anɔ dɔ ahay lele. ¹⁹Aday asa, dɔ a Yesu ahay à man a anan tɛ walak anan saa zla tɛ manay tɛ way a mɛ cakal ata awan. Sərom si mer su way ata nɔ, i varan mazlaɓ anɔ Bahay a nuko, aday i dakay anan ma gan may sa man zek anɔ dɔ ahay acəkan.

²⁰Dala ata nɔ, bayak awan, aday a nan umo dɔwan à sa gədan umo anan azar anga mɛ sɛnak sɛ gəzla anan tɛtibay ata bay, mɛ zlɛman jiga nɔ, anɔ winen awan. ²¹Mɛ pɛlay mɛ ga mer su way lele pa 'am a Bahay a nuko, aday pa 'am sɛ dɔ ahay re.

²²Mi slɛnak ayak mɛrak hinen inde tu dɔ a cew ataya re. Mɛ canak anan saray bayak awan aday tɛ cəved ahay cara cara, ma tan à nga nɔ, a gan may sa man zek anɔ dɔ ahay tɛ mindel. Hɛna kɛ varak anan apan nga anahan re, anga kɛ dɛfak pikwen nga bayak awan. ²³Titus aday nɔ, ma bar maya awan, ma taa ga mer su way anga kwanay maya awan. Mɛrak azar ataya ite kɛma, sɛ slɛnak atan ayak nɔ, egliz sa man a anaya awan, aday tinen dɔ sa ka anan mazlaɓ ana Almasihu pa 'am sɛ dɔ ahay. ²⁴Natiya, ken atan anan asan zek a kwanay, dɛken atan anan kɛ pɛlen atan acəkan. Ata egliz ataya ti san manay mɛ hɛrak ikwen nga ata nɛ angamaw kutok.

9

Acakal way tɛ ataslay mivɛl awan

¹Pa 'am sɛ maməzek a saa slɛnan ayak anɔ dɔ a Yesu ahay ata nɔ, awan a inde

* 8:15 Ca pɛ Gurtaaki 16.18.

mi vindek ikwen ayak saa mak ikwen zek sabay. ² Anga na san zle, kwanay aday nà, a nak ikwen sa man atan zek tə mindel. Nə hərəak ikwen nga pa 'am sə dō ahay pə daliyugo sə Makedoniya nà, bayak awan. Na jan atan nà, kwanay pə daliyugo sə Akaya fok, kwanay mə lavay zek aya sə cakal way ata nà, kà gak həna ava daz. A nak ikwen sa man zek anà dō sə Urəsalima ahay. Na jan atan matanan cəna, alay avan atan nà, ta ma nga sa var way lele kutok. ³ Kwa matanan təkede nà, ni slənak ikwen ayak mərəak ataya nà, anga aday kə liven zek lele, kawa anuno sa ja ata awan. Ata mə hərəak ikwen nga nà, pə way kəriya bay. ⁴ Bina, hinahibay dō sə Makedoniya ahay ti zlak ayak tə manay nà, ti tan à nga kə liven zek bay. Kak matanan nà, waray i gan umo anga mə dəfak pikwen nga, aday mə zakay adəka, waray i gak ikwen à kwanay a re. ⁵ Anga nan kutok, na ca apan lele sə slənak ayak mərəak ataya tē lahan umo ayak àga kwanay. U no nà, tē lavay anan zek tə way ana kwanay sə zlapay anan sumor a ata awan. Ata na sak a zlak ayak nà, ni tan à nga nə kə liven anan zek. Ni san kutok, ki mbərmen apan sa var tə mivəl kərtek awan, bina ki viren tə ndəren a bay. ⁶ Sənen a nà, dōwan kə caslak way tə ndəren a nà, i njad way dukwen, mənjoek ca. Aday dōwan a kə mbərmak apan alay sa casl way nà, i njad way dukwen, bayak awan.

⁷ A alay sə cakal way nà, kuwaya à var kawa anahan a sə bayak apan à mivəl anahan inde ata awan, tə mugo a bay, aday anga waray bay re. Anga Mbərom a pəlay nà, dō sa var way tə ataslay mivəl awan. ⁸ Mbərom a aday dukwen, məgala anahan inde sə varak ikwen way ahay bayak a sə zalay way a kwanay sa gan may ataya fok. Natiya, kwa siwa ki gen anan may sa ga sumor a wura wura cəna, way a kwanay ahay ti ga inde sa ga anan sumor ataya hwiya. ⁹ Mə vinde à Deftere a Mbərom inde nà, matanan. A wa:

«Do lele nà, a gəzla way anahan tu dō mətawak aya awan.

Didek anahan ata, a mbədəken à nga wa anà Mbərom kula itəbay.*»

* 9:9 Ca pə Jabuura 112.9.

¹⁰ Mbərom, dō sə gəzlan zahav sə way anà dō ahay, aday sə varan atan way sa pa ata nà, i varak ikwen zahav sə way, i zəgahak ikwen anan à alay inde, aday i zəgahak ikwen anan sumor a kwanay sa taa ga ata re. ¹¹ I varak ikwen way ahay cara cara fok, anga aday kə viren anan way anà dō ahay kwa siwa fok. Natiya, dō ahay bayak a ti ngəran anà Mbərom anga sumor a kwanay sa gan atan tə alay a manay ata awan. ¹² Way a kwanay sə cakal ata nà, ki men anan zek anà dō a Yesu ahay à Urəsalima cəna coy bay, əna way ataya ti man zek anà dō ahay bayak a sə ngəran à Mbərom anga mer su way a kwanay ata re. ¹³ Ata ti hərəan nga à Mbərom anga kə dīken anan nə kwanay dō lele aya awan. Kə dīken anan ləbara mugom a mbala Almasihu, aday kə dəfen anan apan. Ti hərəan nga re, anga kə gəzlen way a kwanay tə tinen aday tu dō maza aya re, ata awan. ¹⁴ Mbərom kə gak ikwen sumor bayak awan. Anga nan, dō ataya ti ga amboh anga kwanay, aday ti pəlay kwanay re. ¹⁵ Ngəruko anan anà Mbərom, anga sumor anahan sa gak uko ata a zalay way ahay fok.

10

Pol a ga 'am pi zek wa

¹ Dōwan aya inde ta wa nen Pol nà, nen dō sə tete à alay a nen àga kwanay, aday nen dō sa sa mbac pə way à alay a nen dəren tə kwanay. Aday nen apan ni gak ikwen ayak kem tə sərom aday tə səkəffe mbala ana Almasihu nà, ² amboh, mbədīhen anan anjahay a kwanay, anga aday nà sa zlak ayak àga kwanay ta mbac a bay. Anga dō ahay inde àga kwanay, ta wa ma ga mer su way nà, kawa dō sə daliyugo ahay. Nen nà, ni san saa njahay ti cer a tu dō ataya awan. ³ Manay nà, dō zənzen aya acəkan, manay pə daliyugo re. Əna vərəm a manay sa ga nà, kawa vərəm sə dō sə daliyugo ahay bay. ⁴ Way sə alay a manay aday nà, kawa way sə alay su dō sə daliyugo ahay bay. Anga sə varan umo anan ahay nə Mbərom. Way sə alay a manay nà, məgala a tinen inde sa mbazl a wa jal ana dō manide a Mbərom ahay. Manay apan mi tacan alay

pa 'am anà mungwalay sə dō ahay, ⁵ manay apan mi mbazl a wa way sə vāzen pa 'am a Mbərom aday sə tacan anan cəved sa san Mbərom anà dō ahay ata awan. Way a manay sa ja nà, way sə mbəda anan abayak nga sə dō ahay à mivel inde, aday abayak nga a tinen ahay tē bənan à 'am wa anà Almasihu ata awan. ⁶ Ma sak a canan kə bənen umo à 'am wa coy nà, manay a mi mba apan sə kəta anan dō azar a à wulen a kwanay inde sə pəlay sə bənan umo à 'am wa itəbay ataya awan.

⁷ Kwanay kə zəzuren nà, way sə uho ahay dəkdek. Kak dōwan a inde a bayak nə winen dō ana Almasihu nà, à san asa, manay dukwen dō ana Almasihu ahay kawa winen a re. ⁸ Bahay a mənuko kə varak uno məgala pə kwanay, anga aday nà mak ikwen zek sa zla pa 'am pa 'am, bina sa ma kwanay à dəba bay. Izəne nə hərək anan nga i zek uno anga nan kə zalak, əna waray i go anga nan bay. ⁹ Aya əna, dōwan à sa bayak nà, nə pəlay cəved sa pak pikwen zlawan tə dərəwel uno ahay bay. ¹⁰ Dō azar aya ta wa: «Pol a vinde dərəwel anahan ahay nà, ta mbac a aday tə jinje awan, əna kak winen à wulen a mənuko inde nà, winen zlawan awan, aday a bəbal awan kəriya awan.» ¹¹ Dōwan aya sa ja matana ataya nà, tã san way inde kərtek: A alay a manay dərən tə kwanay mə vindek ikwen ayak dərəwel ti cer awan. Aday ma sak a dəzlek ayak əga kwanay dukwen, mi ga anan mer su way si cer ata re.

¹² Dō ataya tə bayak way lele aya pi zek a tinen nə bayak awan. Manay nà, mi mba apan sa jəka mē zlangar tə tinen aday mē lavay tə tinen nə kəkəməw? Tinen nà, tə lavay anan nga a tinen nə tə tinen aya awan. Tinen bəlbəle aya awan. ¹³ Manay nà, mi hərən nga i zek si tə way sə təra pə dala a Mbərom a sə varan umo ata awan. Kwanay dukwen dō sə dala ata aya awan. Mi hərən nga i zek ti mer su way sə dala hinen bay. ¹⁴ A manay sa zlak ayak əga kwanay saa dəkay anan ləbara a Yesu Almasihu mugom ata nà, mə gədak anan 'am wa anà magaga a Mbərom sə dəfan umo ata bay, anga sə slənak ayak manay əga

kwanay nə Mbərom. ¹⁵ Manay nà, mi hərən nga anà zek ti mer su way su dō azar aya bay. Wita mer su way a Mbərom sə varan umo ata bay. Əna manay mi gan may nà, adaf nga a kwanay pə Yesu ata à zəga apan, aday mer su way a manay əga kwanay dukwen à zəga apan ite re. ¹⁶ Natiya mi mba apan sə dəkay anan ləbara mugom a pə dalijugo hinen dərən pə kwanay wa asa, əna mənəna sə gədan 'am anà mer su way su dō a azar a, anga a nan umo sə hərən nga i zek ti mer su way a dō azar aya bay. ¹⁷ Kawa ana Deftere a Mbərom sa ja: «Kak dōwan a inde a nan sa ga ti zek nà, à ga ti zek adəka nà, ti mer su way a Mbərom sa ga.*» ¹⁸ Anga Mbərom a təma nà, dō sə hərən nga i zek ahay ata bay, əna a təma dō winen Mbərom a sə hərən nga ata adəka.

11

Pol tu dō sə tətək way mungwalay ataya awan

¹ Iya, kak ki mben apan sə səmen anan anà bəlbəle uno sa ga nà, lele. Səmen anan kutok. ² Nə pəlay kwanay tə mindel kawa ana asan zek a Mbərom a sə vuro ata awan. Nə lavak anan zek tə kwanay sə varan kwanay anà Yesu Almasihu mənəna ines, kawa bəbay sə lavay zek tə dəna anahan sa zla à mbaz ata awan. Əna na ga sərak jiga nà, anga kwanay, ³ bina nə jəjar nà, dōwan inde i nay sa njak kwanay, anga aday kə pərihen anan azar anà cəved ana Almasihu tə mivel kərtek a sabay. Bayiken pə Hawa aday. Dədew a nay sa njak anan nà, tə wurwer sa 'am matana awan.* ⁴ Dō ahay inde, ti zlak ayak əga kwanay, ti dəkak ikwen anan Yesu, əna tə cəved a aday kula mə dəkak ikwen anan matana bay ata awan. Kabay ti varak ikwen apasay hinen, apasay aday kula kə təmihen pə manay wa itəbay ata awan. Kabay asa, ti dəkak ikwen anan ləbara mugom a aday kula kə slənen pə manay wa bay re ata awan. Aday kə səmen anan anà dō ataya lele nə ta ma kəla anaw?

⁵ A ga pikwen nà, tinen dō maslan a Yesu məduwen aya awan. Əna na san zle, tə zalay nen bay. ⁶ Izəne na san sə təkər

* **10:17** Ca pə Yeremiya 9.22-23. * **11:3** Ca pə Laataanooji 3.1, 13.

'am lele kawa tinen itəbay, əna na san way a Mbərom nà, nə zalay tinen. Mə đakak ikwen anan way ata nà, tə way a manay sa taa jak ikwen, aday tə way a manay sa taa ga ataya fok re.

⁷ A alay a anuno sə đakak ikwen anan ləbara a Mbərom mugom a ata nà, nə cəcihek pikwen wa awan bay. Na mak anan nga uno à məndak anga kwanay, aday kə həren pə cəved a Mbərom. Anuno sa ga matana ata nà, nə nəsek adəka bugol đaw? ⁸ Nə təmahak pikwen wa awan bay. Su mo zek nà, si egliz maza aya sə vuro way ataya awan. Nə tərak atan mətawak aya anga sa mak ikwen zek à kwanay. ⁹ A alay a nen əga kwanay, aday na gak anan may anà dala đukwen, nə cəcihek pikwen wa awan bay. Do sə Makedoniya ahay ta taa zlak ayak sə vuro way nen sa gan may ata awan. A alay ata đukwen, nə bənak anan mbiyed anà dowan əga kwanay bay jiga awan, aday ni gan may sə cəce pikwen wa awan kula bay re. ¹⁰ Na jak ikwen đidem ata nà, tə sləmay ana Almasihu a, winen i nen inde ata awan. Nen nə təmahak dala a kwanay bay. Ni mba apan sa ga anan ti zek matanan. Dowan inde pə daliyugo sə Akaya i mba apan sə gufo apan 'am nà, ibay. ¹¹ Na ga matanan ata nà, anga nə pəlay kwanay bay bugol đaw? A'ay, Mbərom a san zle nə pəlay kwanay bugol adəka.

¹² Aya əna, kawa anuno sa ga ata nə ni pərahan azar sa ga matanan hwiya, anga do sə tətak way mungwalay ataya tã sa njad cəved sə həran nga i zek bay, ta sa ja nə tinen ta ga mer su way kawa ana manay. ¹³ Do ataya nà, tə təra zek a tinen đukwen kawa do maslan ana Yesu Almasihu đidek aya, əna tinen do maslan ana Yesu ahay bay. Tə way a tinen sa ga ataya nà, ta njak do ahay. ¹⁴ Anga nan, way a tinen a sa ga ataya nà, à gak ikwen masuwayan bay. Anga zek ana Fakalaw a đukwen kə tərak anan zek anahan kawa winen maslay a Mbərom do sa ka anan jiyjay re. ¹⁵ Kak matanan cukutok nà, do ataya tə tərak anan zek a tinen kawa do si mer su way đidek aya nà, à gak ikwen masuwayan sabay. Pə luvon sə sariya đukwen, ti njad magwagway si mer su way a tinen a lelibay

ataya matana re.

Pol a ga ti zek tə dəcə anahan ahay

¹⁶ Ni mənahan asa re, dowan à sa bayak nə nen bəlbəle a bay. Əna kak kə bayiken matanan đukwen, səmen anan kutok, kawa ana kwanay sə səmen anan anà do bəlbəle ataya awan, anga u no sa ga ti zek mənəcək ite re. ¹⁷ 'Am uno saa ga ti zek ata nà, i zlan à nga anà Bahay Yesu bay, əna na ga kawa do bəlbəle aya kutok asanaw! ¹⁸ Na ca apan nə do ahay bayak a tinen apan ti ga ti zek tə way sə daliyugo ahay. Matanan, nen đukwen ni ga ti zek kawa tinen ataya re. ¹⁹ Kwanay nà, kə sənen way itəbay kələdaw? Kə səmen anan anà do sa ga ti zek ataya tə ataslay mivel nà, angamaw? ²⁰ A zlak ikwen à nga tē təra kwanay kawa bəle a tinen aya awan, tã pa pikwen wa way kəriya awan, tã njak kwanay tə mungwalay, tã har anan nga a tinen pə kwanay, aday tē kapak ikwen ile i ide inde kutok. Kə səmen anan anà way ataya fok. ²¹ Lele nà, waray i go, anga gədan a manay inde sa ga matanan tə kwanay ibay ata bidaw? A'ay!

Ni ja 'am sə bəlbəle həna kutok! Ni jan anà dowan ataya nà, tã ga ti zek tə way kawa sa nan atan, aday nen ni ga anan ti zek tə way ata re. ²² Tinen Ibəraninko ahay đaw? Nen Ibəraninko ahay re. Tinen Isəra'ila ahay đaw? Nen Isəra'ila ahay re. Tinen zahav ana Ibərahima ahay đaw? Nen zahav ana Ibərahima re. ²³ Tinen do si mer su way ana Almasihu ahay đaw? Ni ja 'am kawa nga a vuwo: Nen adəka bugol, nə zalay atan! Na gak mer su way zal tinen. Na pak dangay zal tinen. Tə ndabak nen zal tinen. Nen pa 'am ana amac nə saray bayak awan. ²⁴ Saray đara, Yahuda ahay tə ndabak nen, alay kwa kuro fudo ibay kərtek.† ²⁵ Saray maakan, Ruma ahay tə vədak nen tə sukol. Saray kərtek, tə tarak nen tu kon. Saray maakan, məsugurndolon sə a'am kə lizek umo anan kwalalan à bəlay inde. Nə njahak à a'am sə bəlay inde hway aday hwiyoop re. ²⁶ A man sa bar uno ahay saray bayak a nə zukwa lize anga zəlaka, anga do sə akar ahay, anga do su kon uno ahay, anga do su kon azar aya re, à wulen su doh, à

† 11:24 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 25.3.

kibe, pa nga sə a'am, aday nə zukwa lize anga do sa jəka tinen do ana Almasihu ahay aday cəkəbay tinen do sə mungwalay ahay ata awan. ²⁷ Na yak nga sa ga mer su way ndelem ndelem, saray bayak a nə njəkak ahan bay. Nə dəmak may tu jom ndelem ndelem, saray bayak a na pak awan bay. Na taa nahay à mađ inde, na taa bar mənjenja zana. ²⁸ Mənjenja sə baslay dace uno azar aya dukwen, u no sa ja pə way inde kərtek. Way sə vuro ajalay nga pac pac nà, anjahay sə egliz ahay. ²⁹ Dowan a kə njadək bəle nà, a təra kawa sa njad bəle ata nə nen. Dowan a kə slahak i ines inde dukwen, a han jiya nə pi nen.

³⁰ Kak cəved inde sa ga ti zek nà, ni ga a ti zek nə tə bəle uno. ³¹ Mbərom Bəbay ana Bahay a mənuko Yesu a san zle, na gad mungwalay bay. Həruko anan nga pa sə viyviya awan. ³² Bina, à alay a nen à Damas nà, do ana bahay Aretas sa daf à wulen su doh ata, a daf suje ahay sa ba anan məsudoh sə wulen su doh ataya awan, anga aday tã ban nen. ³³ Əna, do a Yesu ahay ta daf nen à cəkarak məduwen a inde, ta ban apan liber sə dazay nen tə mufəlok si zled sə wulen su doh. Na tam pə dōwan ana bahay ata wa nà, matana awan.‡

12

Way a Mbərom sa kan anan anà Pol ataya awan

¹ Bəlaray ni pərahan azar sə həran nga i zek mənjoek. Na san zle i man zek anà dōwan bay, əna ni ja pə way a Mbərom sa kan anan anà dōwan a inde aday sə dakan atan anan ataya awan. ² Na san dōwan a inde, winen do ana Almasihu. Kà gak həna ava kuro nga fudo, Mbərom a gəba anan saa njahay mənjoek à man anahan à bagəbaga mburom. Izəne i cəen sə zəbay inde, izəne kà zlak ti zek anahan a acəkan. Na san bay. Mbərom nà, a san zle. ³⁻⁴ Ayaw, na san way inde kərtek nà, Mbərom kə gəbak anan hus à jerne anahan. Izəne i cəen sə zūbay inde, izəne kà zlak ti zek anahan a acəkan. Na san bay. Mbərom nà, a san zle. Way anahan a sə sləney ahay à man ata wa nà, dōwan i mba apan sa ja anan tə miresl

su do zəzen a bay, aday abay cəved inde sa ja anan ibay re. ⁵ Ni ga a ti zek nà, tə dōwan ata kutok. Əna pi zek uno nà, ni ga anan ti zek bay, si tə bəle uno dəkdek. ⁶ Kwa abay nà gan may sa ga anan ti zek dəp nà, nə tərak do bəlbəle a bay, anga ni ja nə way didek awan. Əna ni ga a ti zek bay, anga u no dōwan à sa dəfo apan anga way a nen sə həran a nga i zek ataya bay. U no do ahay tã dəfo apan adəka nà, anga tə slənek didek sa 'am uno, aday tə canak anan anà anjahay uno re ata awan.

⁷ Abay ni mba apan sa ga kwecele anga way ana Mbərom sə duko anan ataya fok. Aya əna, Mbərom a kə dəfak uno way kawa adak i zek inde, sa ga alay ti nen. Mbərom u go way ata dukwen, tu do maslan ana Fakalaw, aday nà həran nga anà zek bay. ⁸ Na gak amboh saray maakan, anga aday Bahay a nuko Yesu à gəba puno wa dace ata awan. ⁹ Əna a mbəduho apan, a wa: «Sumor uno i slak da, anga məgala uno a ga mer su way u do inde nà, à alay a winen bəle awan.» Nə sləne matanan cəna, u zlo à nga sə həran nga anà zek anga nen bəle a kutok, anga aday məgala ana Almasihu à ga mer su way i nen inde lele. ¹⁰ Matanan, ni taslay mivel anga nen do bəle awan. Kwa à ga nə do ahay tə gənuho kabay do ahay ta ga alay ti nen, kwa à ga nə ni sa məndolor sa 'am kabay ni slahay à dace inde, na san zle kutok, way ataya ti təro anga Almasihu. Aday ni taslay mivel anga à alay a nen bəle ata nà, Almasihu i vuro məgala.

A nan anà Pol nà, Korintu ahay tã pəlay anan asa

¹¹ Na ja 'am kawa nga a vuwo, əna ines a kwanay. Nə həran nga anà zek nà, anga kwanay a ki gen anan way ata bay. Anga kwa à ga nə nen awan kəriya awan, do sa jəka tinen do maslan a Yesu məduwen aya ata nà, tə zalay nen tə awan a ibay. ¹² A alay a nen àga kwanay ata nà, na ga mer su way uno ahay nə tə munapanaw awan, aday Mbərom kə gak masuwayan sə way ahay tə alay uno bayak a cara cara. Masuwayan sə way ataya tə dəkay anan nà, nen do maslan a Mbərom a kutok. ¹³ Awan a inde lele na gak àga do a Yesu ahay à man a hinen aday na gak anan àga kwanay bay nà, inde dāw?

‡ 11:33 Ca pə Mer su way ahay 9.23-25.

Na gak àga kwanay bay nà, way kàrtek: Nə cəcihek pikwen wa awan bay. Kak sə cəbak ikwen nə way ata nà, pəsen uno anan asəka!

¹⁴ Həna nà, ni i zlak ayak àga kwanay bəse kutok, aday ata na zlak ayak àga kwanay nə saray maakan. Matanan ni i ngam kə viren uno awan a kwanay kutok bay re. Nə pəlay nə zek a kwanay awan, bina way a kwanay ahay bay. I təra kawa atə bəbay tə gwaslay anahan ahay. Gwaslay ahay tə varan way anà bəbay bay, əna bəbay a varan way anà gwaslay ahay.

¹⁵ Kwa nə lize anan way uno ahay fok, kwa nə yan nga anà zek hus à sa mac pə cəved sa mak ikwen zek dəp nà, i go awan bay, ni taslay anan mivél hwiya. Iya, cəkəbay ki i pəlen nen sabay, anga nə pəlay kwanay kə zalak bugol daw?

¹⁶ Na wa kə sənən zle ba? Nə cəcihek pikwen wa awan bay. Əna do a kwanay azar aya ta wa: «Pol nə wurwer awan. A nan sə təma puko wa dala tə wurwer.» ¹⁷ Nə njəkak ikwen uda nə kəkəməw? Nə njəkak ikwen uda nà, ta sə slənak ayak do ahay àga kwanay ata daw? Bayiken apan lele aday. ¹⁸ Na jan anà Titus nə à zlak ayak àga kwanay. Pə kàrtek a tə Titus, nə slənak ayak mərak a hinen ata re, kə sənən anan zle lele. Sə təma pikwen wa way tə wurwer nà, Titus a kələdaw? A'ay! Anga way a Titus sa ga ata nà, na ga dukwen matanan re, mivél a manay a nə kàrtek awan.

¹⁹ Way a manay sə vindék ikwen ayak həna à dərəwel a anan inde ataya nà, a ga pikwen nə mə vindék ikwen ayak anga aday kə njiden pumo alay sa 'am sabay kutok daw? Manay ma ja 'am a anaya nə pa 'am a Mbərom, kawa sa zlan à nga anà Almasihu. Car uno ahay, ma jak ikwen ayak way ataya fok, anga a nan umo sa mak ikwen zek sa zla pa 'am pa 'am pə cəved ana Mbərom. ²⁰ Sa pak upo zlawan jiga nà, ni zlak ayak àga kwanay nə ni njad kwanay pə cəved lelibay aya awan, azla a kwanay ata i zlo à nga bay. Kak matanan nà, azla si zek uno a dukwen i zlak ikwen à nga bay re. Izəne, na sak a zlak ayak nà, ni canan nə ki tərighen, ki gen sərak ahay, ki gen mivél ahay pi zek, ki gəzlen zek, ki

gənihen anan i zek ahay, ki gəfen anan azar anà do ahay, ki həren anan nga i zek, aday ki gen rawraw. ²¹ Sa pak upo zlawan asa nà, na sak a dəzlek ayak àga kwanay maza nə Mbərom uno i puko waray i ide anga kwanay. U go nə kawa ni i tan à nga anà do sa ga ines ahay bayak a àga kwanay asa, tə mbədahak anan ləen anà ines ataya itəbay. Izəne ti pərahan azar sa ga sədœk, sə kukwaran azar anà uwar ahay, sa ján uho. Kak ti ga matanan cəna, ata i go ayam.

13

Mədakwidok sa 'am ana Pol ahay

¹ A alay a ni zlak ayak àga kwanay mə slala maakan ata nà, dī i gan sariya anà do sa ga way lelibay ataya awan. Ata dī ga kawa ana Deftere a Mbərom sa ja ata kutok: «Kak dōwan a kə zlahak pu do nà, tã njad do sə side way ata do ahay cew kabay maakan.*» ² Anuno sa zlak ayak àga kwanay mə slala cew ata nà, na jak anan u do sa ga ines ataya tə mbəsak. Kwa anà do azar aya dukwen nə gafak atan 'am matana re. Kwa həna nen dərən dəp nà, ni man ayak anà 'am uno ata re: Na sak a zlak ayak nà, ni kəta anan do sa ga ines ahay nə fok. ³ Na wa, a nak ikwen sa san anan, Almasihu winen apan i ja 'am ti nen ba? Ki i sənən anan kutok! Winen nə bəle kawa nen bay, a ga mer su way anahan à wulen a kwanay nə tə məgala awan. ⁴ Ayaw, à alay a tə daray anan pə dədom mə zləngad ata nà, kə mak anan nga anahan kawa do bəle a wanahan. Əna həna winen tə sifa pa sə viyviya awan, tə məgala a Mbərom. Manay kəma, mə japay nə tə winen awan. Ayaw, tə day hinen nə manay bəle aya kawa winen, əna manay tə sifa aya tə winen a re. Ma sak a zlak ayak àga kwanay kutok nà, mi ga mer su way dukwen tə məgala a Mbərom.

⁵ Na jak ikwen nà, cen ide à mivél a kwanay ahay inde aday, kak kə dəfen nga pə Yesu acəkan nà, ki sənən anan kutok. Almasihu Yesu winen inde à mivél a kwanay ahay nà, kə sənən bidaw? A ga upo dukwen, kə sliren pə cəved anahan wa bay, ⁶ aday ki cinen umo manay nə do maslan ahay tə didék aya awan, aday mə slarak pə cəved

* 13:1 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 19.15.

wa bay re. ⁷ Manay apan mi gan amboh anà Mbərom nà, dōwan â sa ga ines à wulen a kwanay inde sabay. Kwa â ga nə dō ahay ta ca apan kawa ma gak mer su way tə cəved awan, kwa â ga nə dō ahay ta ca apan nə ma gak mer su way tə cəved a bay dəp nà, a nan umo nə, gen lele hwiya. ⁸ Ma ja matanan nà, anga manay mi mba apan si nes anan dīdek a Mbərom bay, mi mba apan sa ga nə way sa zla anan dīdek anahan pa 'am pa 'am vərre. ⁹ Kak kwanay məgala aya pə cəved a Mbərom nà, mi taslay mivel, kwa manay bəle aya dəp nà, na. Kem anà Mbərom aday â mak ikwen zek sa ma pə cəved anahan maza awan asa.

¹⁰ Na lah sə vindek ikwen ayak dərewel a anan nà, anga u no ni saa dəzlek ayak nà, kə mbədihen anan ləen anà ines ataya coy. Ni gan may saa ngəraz pə dōwan sabay. Tə dīdek a nə Bahay a nuko kə varak uno cəved sə ngəraz pikwen, əna anga sa mak ikwen zek sa zla pa 'am pa 'am pə cəved anahan, bina saa ma kwanay à dəba adəka bay.

¹¹ Mərak uno ahay, həna ni ndav anan dərewel uno kutok. Tislen mivel. Gen məgala sa har pə cəved a Mbərom, pəken sləmay pə way uno sa jak ikwen, 'am â zlak ikwen pi zek ahay, njihen à zay inde lele. Ata Mbərom, dō sə pəlay dō ahay fok aday sə varan atan zay ata, i njahay tə kwanay a fok. ¹² Jen anan 'am i zek ahay lele kawa kwanay tə mərak ahay. Dō a Yesu ahay à man a anan fok ta jak ikwen ayak 'am. ¹³ Bahay a nuko Yesu Almasihu â gak ikwen sumor anahan, asan zek a Mbərom â ga inde à wulen a kwanay, aday Apasay Cəncan a â japay kwanay fok pə kərtek awan.

**Derewel ana Pol sɛ vinden
ayak anà dɔ sɛ
Galatiya ahay
Adakay way pɛ deftere a
anan**

Pol a vinden ayak derewel a anan nà, anà egliz ahay pɛ daliyugo sɛ Galatiya. Kwa á ga nɛ egliz ahay inde à man ata bayak a dɛp nà, way a tinen sa gan may nà, kɛrtek aya awan. Miter mungwalay aya inde ta zlak à man ataya awan, ta sa ja nà, bɛlaray dɔ a Yesu ahay fok tã gad mɛdɛndalas aday tɛ dɛfan apan anà Tawrita re. Matanan, Pol a jan ayak anà egliz ahay nà, dɔ i tɛra dɔ dɛdek a pa 'am a Mbɛrom nà, ta sa daf nga pɛ Yesu, bina ta sɛ dɛfan apan anà Tawrita a Musa bay.

Nga sa 'am ahay

Pol a dakay anan nà, winen dɔ maslan ana Yesu tɛ dɛdek awan (1.1 - 2.21)
Sɛ tɛra anan dɔ dɛdek a pa 'am a Mbɛrom nà, adaf nga pɛ Yesu (3.1 - 4.31)
Do ahay tinen bile aya sabay anga Yesu (5.1 - 6.10)
Andav sa 'am ahay (6.11-18)

Pol a jan ayak 'am anà dɔ sɛ Galatiya ahay

¹ Derewel a anan a zlak ayak nà, à alay ana Pol wa, nen dɔ maslan a Yesu. Nɛ tɛra dɔ maslan a nɛ tɛ alay su dɔ zɛnzen a bay, aday sa slan nen dukwen dɔ zɛnzen a bay re. Sa slan nen nà, Yesu Almasihu tɛ Mbɛrom Bɛbay a nuko, dɔ sɛ slabakay anan ahay Yesu à mɛke wa ata awan. ² Manay tɛ mɛrak ahay à man a anan ata fok, ma jak ikwen ayak 'am, kwanay a à egliz ahay pɛ daliyugo sɛ Galatiya ata awan. ³ Mbɛrom Bɛbay a mɛnuko tɛ Yesu Almasihu Bahay a mɛnuko tã gak ikwen sumor, aday tɛ varak ikwen zay a tinen. ⁴ Yesu Almasihu kɛ varak anan nga anahan, anga sɛ pɛsek uko anan ines a mɛnuko ahay, aday sa tam mɛnuko pɛ way sɛ daliyugo a anaya lelibay ataya wa. A ga matanan ata nà, kawa sa zlan à nga anà Bɛbay a mɛnuko Mbɛrom

awan. ⁵ Hɛruko anan nga à Mbɛrom pa sɛ viyviya awan. Amen!

Lɛbara mugom awan

⁶ Nɛ slɛne sa jɛka kɛ mbɛsiken anan lɛbara mugom a mbala Yesu, kɛ mbɛdihɛn 'am pɛ lɛbara hinen ata nà, u go masuwayan. Mbɛrom kɛ ngamak ikwen, kɛ gak ikwen sumor anahan tɛ alay ana Yesu Almasihu. Tɛ winen ata tɛke dukwen, kwanay mbɛsak anan kwayan'a. ⁷ Lɛbara mugom a maza inde sabay. Bina lɛbara mugom a sa nay ahay pɛ cakay ana Mbɛrom wa cɛna, mbala ana Almasihu, nen sɛ dakak ikwen anan ata awan. Na ja matanan ata nà, anga dɔ ahay inde tinen apan ti vawak ikwen nga, a nan atan sɛ mbɛdɛ anan lɛbara mugom a mbala ana Yesu Almasihu ata awan. ⁸ Əna kak dɔwan a a dakak ikwen anan lɛbara mugom a maza uwec wa mbala manay sa jak ikwen ata cɛna, kwa abay á ga nɛ manay, kwa abay á ga nɛ maslay a Mbɛrom a nay à mburom wa, Mbɛrom á tahasl anan. ⁹ Ma jak anan 'am ata coy, hɛna ni mɛnahan asa re: Kak dɔwan a a wazay aday kɛ mbɛdɛhak anan alay anà lɛbara a kwanay a sɛ slɛne ata cɛna, Mbɛrom á tahasl anan sɛ coy. ¹⁰ Nɛ vindek ikwen ayak matanan ata nà, u no nɛ dɔ ahay tɛ hɛro nga dɛw? A'ay! Matanan bay jiga awan. Anga u no nà, saa hɛro nga tɛde adɛka nɛ Mbɛrom awan. A ga pikwen nà, u no nà zlan à nga anà dɔ zɛnzen a cukutok dɛw? Kak abay ũ no nà zlan à nga anà dɔ zɛnzen a nà, ni tɛra dɔ si mer su way ana Almasihu a mba dɛw?

Cɛved ana Pol sɛ tɛra dɔ maslan ana Yesu ata awan

¹¹ Mɛrak uno ahay, u no sɛnen anan way inde aday: Lɛbara mugom a nen sɛ dakak ikwen anan ata nà, a nay ahay à abayak nga sɛ dɔ ahay wa bay. ¹² Nɛ slɛne 'am ata dukwen, pu dɔ zɛnzen a wa bay, aday dɔwan kɛ tɛtakak uno anan itɛbay re. Yesu Almasihu a ta nga anahan a sɛ duko anan way ata awan.* ¹³ Kɛ sɛnen zle, kwakwa ata nà, nɛ pɛrahak anan ahay azar anà pɛra sɛ Yahuda ahay nɛ lele. A alay ata nà, nɛ jugurak 'am pu dɔ a Yesu ahay wa bayak awan. U no nɛ dɔ a Yesu ahay tã ga

* 1:12 Ca pɛ Mer su way ahay 9.3-6.

inde sabay fok. ¹⁴ A wulen ana mändala uno ahay inde nà, nè zalay do azar aya bayak awan ta sə pərahan azar anà pəra sə Yahuda ahay nà, na. Nə varak anan zek anà pəra ana bije a manay ahay nà, təhhe kə zalak.

¹⁵ Əna, zek a Mbərom a a walay nen, kwa à alay a nen a mə wahay a fan bay. Kà gak uno sumor anahan sə ngumo sə təra nen do anahan. A alay a kawa sa zlan à nga ata nà, ¹⁶ kà kak uno anan wan anahan aday nà san anan, nà dakan anan anà do sə pəra ahay nə ləbara ana wan anahan ata awan. A alay ata dukwen, nə cəcihek awan pu do wa bay, ¹⁷ na zlak à Urəsalima sə cəcihey 'am pu do sə luho sə təra do maslan ana Yesu Almasihu ahay ataya wa bay re. Kwayan'a na lah sa zla adəka nà, pə daliyugo sə Arab ahay. Pə dəba anahan a wa nà, na may ahay à wulen su doh sə Damas kutok.

¹⁸ Pə dəba anahan a wa ava maakan nà, na zla à Urəsalima kutok, anga aday nà san Piyer ite. Mə njahay tə winen nà, luvon kuro nga anahan a dāra. ¹⁹ Nə canak anan anà do maslan a Yesu hinen sabay, si Yakuba, mərak ana Bahay a mənuko Yesu. ²⁰ Way a nen sə vinde həna ata nà, Mbərom a san zle re, na gad mungwalay bay, winen 'am didek awan. ²¹ Pə dəba anahan a wa, nə slabak à Urəsalima wa, na zla saa bəray pə daliyugo sə Siriya tə Silikiya ahay wa. ²² Do sə egliz sə Yahudiya ataya ata, tə canak uno njök tə ide a tinen fan bay. ²³ Ta taa sləne 'am nà, sə do ahay sa ja pi nen ata dəkdek. Do ahay ta wa: «Dowan a sa ga alay tə mənuko à alay ata ata, kə mbədahak, həna winen apan i wazay anan ləbara a Yesu mugom awan. Abay aday kə gak anan may sə lize wa do sa daf nga pa 'am ataya awan.» ²⁴ Anga nan kutok, tinen apan ti həran nga anà Mbərom anga nen.

2

Pol a zlangay tu do maslan ahay à Urəsalima

¹ A ga pə dəba wa ava kuro nga anahan a fudo nà, na zla maza à Urəsalima asa, manay maya tə Barnabas kutok. Na jan anà Titus dukwen à pərahan umo azar. ² Na zla nà, anga Mbərom kə dākak uno anan, si nà zla à man ata awan. Mə dazle

cəna, mə halay nga tə məced sə egliz ahay vərre. Na jan atan ləbara mugom a nen sə dakan anan anà do sə pəra ahay ata awan. U no mer su way uno sa taa ga aday həna nen apan ni ga ata nà, à saa təra kəriya bay. ³ Titus a manay maya ata nà, winen Gərek ahay. Əna ta jak anan à zla saa gad mädəndalas aday sə təra do a Yesu bay. ⁴ Aya əna, do sə mungwalay ahay ta nay, ta wa təktek à gad mädəndalas. Tinen nà, tə ləlakk ayak zek à wulen a manay inde tə akar, anga ta gan may sa san nə manay bile sə Tawrita ahay sabay nə kəkəmwaw. Bina manay mə japay aya tə Yesu Almasihu, manay bile ahay sabay. Əna, a nan atan nə mə təra bile sə Tawrita ahay asa. ⁵ Manay mə mbəsakak atan cəved kwa mənjoek bay. Kə nak umo aday tə njad cəved sa nes anan ləbara mugom a didek a anan bay, anga aday à dazlek ayak pikwen, winen lele hwiya.

⁶ Bina do ahay inde à man ata tinen məced sə egliz ahay. A ga nə do ataya nà, məced sə egliz ahay, à ga nə tinen məced sə egliz ahay bay dəp nà, wita kə gak uno à nga wa bay. Anga pə ide ana Mbərom aday nà, do ahay fok tə lavay ike hərrro. Do ataya nà, à alay a nen apan ni jan atan 'am uno sa taa wazay ata nà, ta jak awan inde wiya sə duko anan way a bay re. ⁷ Tə təmahak, sə mbəsuko ləbara mugom ata à alay inde adəka nə zek a Mbərom awan. Mbərom u jo nà zla saa dakan anan anà do sə pəra ahay, kawa anahan sa jan anà Piyer à zla saa dakan anan anà Yahuda ahay ata awan. ⁸ Tə sənək nə Mbərom ata kərtek a sə varan məgala anà Piyer sa ga mer su way à wulen sə Yahuda ahay, matanan tə sənək sa slan nen aday sə vuro məgala sa ga mer su way ata à wulen su do sə pəra ahay inde ata nə winen a re. ⁹ Atə Yakuba tə Piyer tatə Yuhana, do aday do a Yesu ahay ta ca patan nə kawa məced sə egliz ahay ataya nà, tə sənək, Mbərom kə varak uno mer su way ata à alay inde i nen tə didek awan. Anga nan, tə varak umo alay, nen tə Barnabas, kawa sa ja nà, mə japak i mer su way ata inde coy. Ma wa, manay tə Barnabas nà, mi zla pə cakay su do sə pəra ahay, aday tinen nà, ti zla pə cakay sə Yahuda ahay. ¹⁰ Tə cəce pumo wa way inde sa ga nə kərtektəkke:

Mâ man zek anà dō mətawak aya awan, à wulen su dō a Yesu ahay à Urəsalima. Way ata dukwen, nə varak anan zek sa ga anan.

Pol a gafan 'am anà Piyer à Antakiya

¹¹ Pə dəba anahan a wa kutok, Piyer a nay ahay à Antakiya. Nə gafan 'am pa 'am sə dō ahay fok, anga kà gak way lelibay awan. ¹² Kurre ata nà, ba kà pak way pə kərtek a tu dō a Yesu ahay sa nay à wulen su dō sə pəra ahay wa ataya awan. Aya əna Yakuba a slənak ayak dō ahay. Dō ataya tə dəzlek ayak cəna, Piyer a ngam sa pa way tu dō ataya sabay. Zlawan a gan anga dō sa gan may dō ahay tã gad mədəndalas ataya awan. ¹³ Dō a Yesu azar aya à wulen sə Yahuda ahay inde ta gak mbadire sə way matanan kawa ana Piyer ata re. Kwa Barnabas dukwen, kà gak mbadire ata anga tinen a re. ¹⁴ Na ca apan kutok nà, tə bənak anan bitem anà cəved sə didek ana ləbara mugom ata sabay. Anga nan, nə gafan 'am anà Piyer pa 'am sə dō ahay fok, na wa: «Iken nə Yahuda ahay, kə njahay à man a anan kawa iken Yahuda ahay sabay, əna kawa dō su kon a azar ataya cite. Iya, cəkəbay a nak sa jan anà dō su kon azar ataya nə tã ga kawa Yahuda ahay asa nà, angamaw?»

Cəved sa tam dō cəna, adaf nga pə Yesu Almasihu

¹⁵ Tə didek a nà, manay mə wahay aya nə Yahuda ahay, manay dō su kon azar ataya itəbay. Tinen ta san sə pərahan azar anà cəved a Mbərom bay. ¹⁶ Cəkəbay, manay ma san nə dōwan saa təra dō didek a pa 'am a Mbərom anga winen apan i dəfan apan anà way a Tawrita sa ja nà, ibay. Sə təra dō didek a pa 'am a Mbərom nà, dō sa daf nga pə Yesu Almasihu. Kwa manay, ma daf nga pə Almasihu aday mə təra dō didek aya pa 'am a Mbərom, bina mə təra dō didek aya anga mə dəfak anan apan anà Tawrita ata bay. Dōwan inde Tawrita kə ndakak anan pa 'am a Mbərom nà, ibay.

¹⁷ Manay Yahuda ahay dukwen, mə pəlay sə təra dō didek aya pa 'am a Mbərom nà, ta sa daf nga pə Yesu Almasihu. Anga nan, manay mə tərak kawa dō sə ines ahay, anga mə dəfan apan anà Tawrita ana Yahuda

ahay sabay ata awan. A nan sa ja nə Almasihu kà zlak manay i ines inde kutok daw? Matanan bay. ¹⁸ Adəka bay, kak dōwan a kə mbəsakak sə dəfan apan anà Tawrita anga a man zek pa 'am a Mbərom bay, aday i ma apan asa i dəfan apan anà Tawrita nà, ata kà gak way sa zlan à nga anà Mbərom bay kutok. ¹⁹ Nen aday nà, kawa dō ma mac awan pa 'am ana Tawrita coy, anga məgala anahan inde upo sabay. A təra matanan ata nà, anga aday nê təra dō tə sifa pa 'am a Mbərom, ni gan mer su way. A alay a tinen sa vad anan Almasihu pə dədom mə zləngad ata nà, nen mə japay tə winen, ma mac maya awan. ²⁰ Tə sifa həna ata aday nà, nen sabay, əna Almasihu a tə alay anahan a i nen inde kutok. Anjahay uno həna pə daliyugo ata dukwen, ni njahay ta sa daf nga pə Wan a Mbərom. Winen a pəlay nen aday kə varak anan sifa anahan anga nen. ²¹ Sumor a Mbərom su go ata nə ni lar anan kawa way kəriya kula bay. Bina, kak dō i mba apan sə təra dō didek a pa 'am a Mbərom anga sə pərahan azar ana Tawrita nà, ata a nan sa ja nə Almasihu a mac kəriya awan.

3

Mbərom a tam anan dō ahay nə tə cəved wuraw

¹ Kwanay Galatiya ahay, kə sənən awan itəbay kələdaw? Ma sə təra pikwen matanan ata anaw? Amac ana Yesu Almasihu pə dədom mə zləngad ata nà, manay mə dakak ikwen anan way ahay fok lele coy. ² Jen uno way inde kərtek aday. Mbərom a varak ikwen Apasay anahan a Cəncan a ata nà, anga kə pərihen anan ahay azar anà Tawrita sə Yahuda ahay kələdaw? A'ay! Mbərom a varak ikwen Apasay anahan nà, anga kə slənen ləbara mugom a aday kə dəfen apan nga. ³ Kə sənən way itəbay nà, angamaw? Way ana Mbərom sə dazlan à kwanay inde tə məgala ana Apasay Cəncan a ata nà, a nak ikwen sa ndav a wa həna tə məgala si zek a kwanay a cukutok daw? ⁴ Dəce a kwanay sa ga ataya fok nà, ti təra way kəriya aya daw? Ti təra kula kəriya itəbay. ⁵ Mbərom kə varak ikwen Apasay anahan, winen apan i ga way masuwayan aya à wulen a kwanay

inde. A ga matanan nà, anga kè pərihen anan ahay azar anà Tawrita sè Yahuda ahay daw? A'ay. A ga matanan anga kè slənen, kə dəfen nga pə ləbara mugom a mbala ana Almasihu ata awan.

⁶ Bayiken pə Ibərahima aday. Deftere a Mbərom a ja apan nə maw? A wa: «Ibərahima kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, Mbərom a ca apan nə winen do didek awan.*» ⁷ Kak matanan cukutok nà, kə sənən zle coy, wan ana Ibərahima tə didek aya cəna, do sa dəf nga pə Mbərom ahay kutok. ⁸ Kwakwa ata nà, tə vinde à Deftere a Mbərom inde pə luvon a aday do su kon azar aya dukwen ti dəf nga pə Mbərom aday i təma atan, i təra atan do didek aya pa 'am anahan a kutok. Mbərom a dakan anan ləbara mugom ata nà, anà Ibərahima, a wa: «Ni dəf alay sə mazlaḅ uno pu kon sə daliyugo ahay fok, anga iken.†» ⁹ Ibərahima kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, Mbərom kə dəfak apan alay sə mazlaḅ anahan re. Do sa dəf nga pə Mbərom kawa Ibərahima ataya dukwen, Mbərom i gan atan sumor re cite.

¹⁰ Əna do sa jəka ti njad sə təra do didek aya pa 'am a Mbərom anga ti ga mer su way kawa ana Tawrita sa ja ata nà, Mbərom i tahasl atan. Bina Deftere a Mbərom a ja nà: «Kuwaya, dowan kə dəfak anan apan anà 'am a Deftere sə Tawrita sa ja ata pac pac bay cəna, Mbərom i tahasl anan.‡» ¹¹ Da san zle lele, dowan inde sə təra do didek a pa 'am a Mbərom anga a dəfan apan anà Tawrita nà, ibay! Da san cəna, anga mə vinde a à Deftere a Mbərom inde nà: «Dowan a kə dəfak nga pə Mbərom cəna, Mbərom i təra anan do didek a pa 'am anahan. Ata dowan ata i njad sifa didek awan.§» ¹² Əna, adəfan apan anà Tawrita nà, kawa adəf nga pə Mbərom bay. Tinen cara cara way anahan. Adəka bay, kawa ana tinen sə vinde à Deftere a Mbərom inde ata nà: «Do sə dəfan apan anà 'am ana Tawrita nà, i njad sifa nə tə winen awan.*» ¹³ Kawa sa ja nà, Mbərom kə tahaslak mənuko coy, anga də dəfak anan ahay apan anà 'am sə Tawrita ahay fok bay

ata awan. Əna Almasihu kə nak, anga aday Mbərom á tahasl anan à yime a mənuko inde. Tə ananahan sa ga matanan ata nà, a bəmbadəy ahay mənuko à atahasl ata wa kutok. Kawa mə vinde à Deftere a Mbərom inde: «Kak tə lawak anan dowan a i sé inde cəna, winen mə tahasl awan.†» ¹⁴ Yesu Almasihu a ga matanan anga aday way a lele aya Mbərom sə zlapay anan i varan anan anà Ibərahima ataya dukwen, do su kon azar aya tã njad anan à alay anahan wa cite. Aday a ga matanan dukwen, anga aday dā njad Apasay a Mbərom sə zlapak uko anan i varak uko anga də dəfak apan nga coy ata awan.

Way ana Mbərom sə zlapan anan anà Ibərahima

¹⁵ Mərak uno ahay, ni dākak ikwen anan way inde tə way a mənuko sə canan sasidew ata awan. Kak do ahay cew tə japak, 'am kə zlak atan pi zek, aday tə banak 'am à wulen a tinen inde, dowan maza sa saa nes anan way a tinen ata nà, inde sabay. Aday dowan sa saa zəga anan apan dukwen ibay re. ¹⁶ A təra tə Mbərom dukwen matanan. Mbərom a zlapan anan tə way ataya kwakwa anà Ibərahima tə wan sə kutov anahan dukwen matanan.‡ Deftere kə jak sa jəka, Mbərom a zlapan anà Ibərahima tə wan sə kutov anahan ahay cara cara bay, əna tə vinde nə pə wan sə kutov anahan a kərtektəkke ata awan. Wan sə kutov anahan ata nà, Almasihu. ¹⁷ U no sa ja nà maw? Mbərom kə banak 'am tə Ibərahima. Ava səkat fudo tə kwa kuro maakan a (430) a ndav nà, Mbərom a varan Tawrita anà Yahuda ahay pə dəba anahan a wa. Matanan, Tawrita i mba apan sa nes anan 'am a Mbərom sa ban a ata bay. I mba apan sa mbazl anan wa way a Mbərom mə zlapan a anà Ibərahima kwakwa ata bay re. ¹⁸ Mbərom a zlapan anà Ibərahima nà, i varan zahav, wan sə kutov anahan ahay. Kak abay Mbərom i varan way anà do ahay anga sə dəfan apan anà Tawrita nà, i təra way mə zlapay a sabay. Wita nà, magwagway. Əna, Mbərom a gan sumor anà Ibərahima nà, ta sə zlapan tə way.

* **3:6** Ca pə Laataanooji 15.6. † **3:8** Ca pə Laataanooji 12.3. ‡ **3:10** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 27.26. § **3:11** Ca pə Habakuk 2.4. * **3:12** Ca pə Farillaaji Lewinjo'en 18.5. † **3:13** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 21.23. ‡ **3:16** Ca pə Laataanooji 12.7.

Mbərom a varay Tawrita ike nà, angamaw?

¹⁹ Kak matanan cukutok nà, Mbərom a varay ahay Tawrita angama asa anaw? Anga aday dá san way lelibay aya inde mənuko apan dí ga pa 'am anahan. A varak uko anan ahay dúkwen sə coy a itəbay, əna hus pə ana wan sə kutov a Ibərahima ata i i dəzley ahay kutok, kawa ana Mbərom sə zlapan anan anà Ibərahima ata awan. Pə dəba anahan a wa, wan ata a dəzley ahay cəna, məgala ana Tawrita kə ndəvak. Sa nay anan Tawrita nà, maslay a Mbərom ahay. Tə varan anan à alay inde anà Musa aday á dakan anan 'am a Mbərom anà do azar aya awan. ²⁰ A alay ata nà, Mbərom a jan 'am anà do ahay bay, a daf do à wulen a tinen inde. Əna, à alay a Mbərom sə zlapan anà Ibərahima ata nà, dowan inde à wulen a tinen ibay. Mbərom a jan anan 'am ata nə tə alay anahan awan.

²¹ A nan sa ja kutok nà, atə Tawrita tə way a Mbərom sə zlapay anan ata tə zlangar bay daw? Matanan bay re. Kak abay Tawrita a Mbərom a sa var ata kà mbak apan sə varan sifa anà do zəzen a nà, i mba apan sə təra anan do dídek a pa 'am a Mbərom re. Əna həna ata nà, matanan bay fok. ²² Adəka bay, Deftere a Mbərom a ja nà, do sə daliyugo ahay fok nə sə lavan atan nga nə ines. A təra matanan anga aday Mbərom á varan anan way anahan a sə zlapay anan ata anà do saa daf nga pə Yesu Almasihu ahay. I varan atan anan nà, anga adaf nga pə Yesu Almasihu a cərkəke.

²³ Kwakwa ata nà, cəved sa daf nga pə Yesu inde fan bay, Tawrita kə tərak pumo nə kawa mətumar, a ba pumo hus pə ana Mbərom sə dakan umo anan cəved sa daf nga pə Almasihu kutok. ²⁴ Natiya awan, Tawrita kə tərak umo do sə dakan umo anan cəved lele awan, hus pə ana Almasihu sə dəzley ahay kutok. A təra matanan anga aday Almasihu kə sak a nay ata nà, Mbərom i təra manay do dídek aya pa 'am anahan, anga mə dafak apan nga. ²⁵ Həna nà, alay a sa daf nga pə Almasihu ata kutok. Mer su way ana mətumar a manay ata kə ndəvak coy. ²⁶ Matanan, kwanay a fok kə tərən wan a Mbərom ahay, anga kə dafən nga pə Yesu Almasihu, ²⁷ bina à alay a

kwanay sa ga baptisma ata nà, kə jipen nə tə Yesu Almasihu awan, kwanay kə tərən kawa winen awan. ²⁸ Kwa á ga nə iken Yahuda ahay, kwa á ga nə iken do su kon azar aya awan, kwa á ga nə iken bile, kwa á ga nə iken nə bile a itəbay, kwa á ga nə iken mungol awan, kwa á ga nə iken uwar awan, i ga awan bay. Kwanay a fok kə tərən zek kərtek, anga kə jipen nə tə Yesu Almasihu. ²⁹ Natiya kutok, kak kwanay do ana Almasihu ahay cəna, kwanay wan sə kutov ana Ibərahima ahay re. Matanan, ki njiden anan way a Mbərom sə zlapan anan anà Ibərahima ata re.

4

¹ Nə dafak ikwen anan way inde aday: Wan saa pa 'am su doh ana bəbay anahan, aday winen wan a hwiya ata cəna, winen kawa bile mba, kwa á ga nə saa pa way ahay fok nə winen dəp nà, na. ² A alay a kə hərak fan bay ata nà, sa gan nga nə do ahay, winen tə way anahan aya təke, hus pə ana bəbay anahan a sa daf anan alay ata awan. ³ Mənuko dúkwen matanan re. A alay ata, mənuko kawa gwaslay ahay, aday də tərak ahay bile sə way lelibay aya sa ga bahay pə daliyugo ataya re. ⁴ Əna alay ana Mbərom awan a sla kutok, a slənay anan ahay wan anahan á nay ahay pə daliyugo, do uwar a sə wahay anan. Kə dafak anan ahay apan anà Tawrita ana Yahuda ahay, ⁵ anga aday á tam anan do aday tinen bile sə Tawrita ataya awan, aday mənuko dúkwen dē təra wan a Mbərom ahay kutok. ⁶ Way a sə dafak anan kwanay wan a Mbərom ahay ata nà, həna: Mbərom a slənay Apasay ana Wan anahan à mível a mənuko inde fok, aday Apasay ata a ngaman kutok: «*Abba!*» kawa sa ja nà: «*Bəbay!*» ⁷ Natiya awan, iken bile sə awan sabay, əna wan a Mbərom kutok. Anga nan, ki njad anan way a Bəbay anak Mbərom sə lavan anan zek anà gwaslay anahan ahay ata awan.

Anjahay sə Galatiya ahay a varan ajalay nga anà Pol

⁸ A alay a kwanay kə sənən Mbərom fan bay ata nà, kwanay nə bile sə pəra ahay cara cara, aday pəra ataya dúkwen tinen mbərom dídek aya bay re. ⁹ Əna həna kə

sänen Mbərom zle kutok. U no sa ja adəka nà, Mbərom a san kwanay zle coy. Aka aday, kwanay apan ki men pə way bəle ataya nə kəkəma asa anaw? A nak ikwen sə tərā bīle sə way a mənǰəna mǰgala ataya asa daw? ¹⁰ Kwanay apan ki gen anan nga anà azar uko ahay pə luvon azar aya awan, pə kiya azar aya awan, aday pə ava azar aya re. ¹¹ Kwanay apan ki pəken upo zlawan. Izəne mer su way uno ma ga a à wulen a kwanay ata kə tərak awan kəriya awan.

¹² Mərak uno ahay, kem ikwen ite, tərən kawa nen awan, anga nen a dukwen, nə tərak kawa kwanay aya re. Ki gen uno ahay awan bay. ¹³ Kə sənən apan zle asanaw, nə dakak ikwen anan ləbara mugom ata mama'am a nà, anga à alay ata nə nen dəvac awan. ¹⁴ Dəvac uno ata kə bənək ikwen mbiyed bayak awan, əna kə kədiyen nen bay, kə liren nen kula bay re. Kə təmihen nen adəka nə lele, kawa kə təmihen nə maslay a Mbərom. Kə təmihen nen nə kawa ana kwanay sə təma anan Almasihu Yesu ata awan. ¹⁵ A alay ata dukwen, kwanay tə ataslay mível a lele. Ataslay mível a kwanay ata həna winen ahaw? Na san zle lele, kī mben apan tiya nà, kə ndihen anan idə a kwanay ahay aday sə vuro anan i nen. ¹⁶ Həna, nə tərak do manidə a kwanay, anga nen sa jak ikwen didək ata daw?

¹⁷ Do sə gədak ikwen mungwalay ataya nà, ta gan may kə jipen tə tinen, əna mənǰəna nga sa 'am lele awan. Ta ga matanan anga aday tə gəzla mənuko pi zek wa, aday kə jipen tə tinen aya kutok. ¹⁸ Agan may sə japay tu do a azar aya nə lele, kak nga sa 'am a tinen ata lele nà, na. Kwa à ga nə nen tə kwanay, kwa à ga nə nen tə kwanay bay dəp nà, way ata nə lele, u no nə japuko hwiya. ¹⁹ Car uno ahay, nen kawa uwar kutov kə dəlak anan ata awan. Ni njahay matanan hus à luvon aday kə tərən njavar a Yesu Almasihu ahay tə didək aya ata awan. ²⁰ U no sə njahay tə kwanay nə bayak awan, anga aday nà san cəved sa jak ikwen anan didək sə way a tədə ni jak ikwen ata awan. Bina, na san awan a ni jak ikwen ayak həna ata sabay.

Ləbara ana atə Saratu tə Hajara

²¹ Kwanay do sa jəka ki gen anan may sə pərahan anan azar anà Tawrita ataya nà, kə slənen way ana Tawrita sa ja ata itəbay kələdaw? ²² A ja nà, Ibərahima nà, wan anahan ahay nə cew. Wan anahan a kərtek a nà, sə wahay nə bīle ana Ibərahima sə ngaman Hajara ata awan*, əna wan hinen ata kutok nà, sə wahay nə uwar sə pəzugoy anahan sə ngaman Saratu ata wanahan.† ²³ Bile ata nà, winen a wahay wan anahan nə kawa uwar ahay sa taa wahay ata wanahan, əna uwar sə pəzugoy ata nà, a wahay nə matanan itəbay, anga bə Mbərom kə zlapak anan anan kurre tə wan ata awan.‡ ²⁴ Way ata a dakak uko anan 'am inde: Uwar ataya cew maya ta ga minje nə ta 'am a Mbərom sa bən ahay cara cara cew. Hajara, uwar aday bīle ata nà, a ga minje ta 'am a Mbərom sa bən tə Musa à bəzlom sə Sina. Gwaslay anahan ahay nə fok mə wahay aya nə bīle dəkdek. ²⁵ Natiya, Hajara cəna, a ga minje ta 'am mə bənay a à bəzlom sə Sina wa ata awan, pə daliyugo sə Arab ahay. Winen a ga minje tə wulen su doh sə Urəsalima sə biten re, anga do sə njahay uda ataya nə fok bīle sə Tawrita aya awan. ²⁶ Əna wulen su doh a Mbərom tə didək a nà, Urəsalima hinen, winen à bagəbaga mburom ata awan. Winen nə may a mənuko, aday do saa njahay uda ataya nə tinen bīle aya itəbay. ²⁷ Kawa winen mə vinde awan à Deftere a Mbərom ata, ta wa:

«Iken uwar a dərlay a anan,
kula kə wahak dəwan itəbay ata awan,
aday kə dəmak way kawa uwar sə wahay ahay itəbay.

Taslay mível,
anga uwar a ma razl ata nà,
i njad gwaslay ahay zal uwar a winen ta mbaz anahan mba ata awan.Š»

²⁸ Mərak uno ahay, kwanay nə kawa Isiyaku, bina kə tərən wan a Mbərom ahay anga Mbərom kə zlapak anan. ²⁹ A alay ana Ibərahima ata dukwen, Isəmayel, wan ana Hajara sə wahay kawa uwar sa taa wahay ata, winen apan i bənan mbiyed anà Isiyaku, wan a mə wahay a tə mǰgala

* 4:22 Ca pə Laataanooji 16.15. † 4:22 Ca pə Laataanooji 21.2. ‡ 4:23 Ca pə Laataanooji 17.16. Š 4:27 Ca pə Esaaya 54.1.

sə Apasay Cəncan ata awan. Həna ata dukwen, matanan tə mənuko hwiya re. ³⁰ Əna mə vinde awan à Deftere a Mbərom inde nə natiya: «Razl anan uwar a bile ata ta wan anahan a təke. Anga wan sə bile i pa 'am su doh ana bəbay itəbay. Sa saa pa tətə cəna, wan ana uwar sə pəzugoy.*» ³¹ Natiya kutok, mərak uno ahay, mənuko nə wan sə uwar a bile ata itəbay, əna wan ana uwar aday winen bile itəbay ata kutok.

5

Kə təren bile ahay bay

¹ Almasihu kə təmak nuko à bile ana Tawrita sə Yahuda ahay wa, anga aday dē tēra bile ahay sabay. Gen məgala lele, kə viren anan cəved anə dōwan sa ma kwanay à bile sə awan inde sabay.

² Nen Pol na jak ikwen ayak aday nà, kak a nak ikwen dō ahay tē gədak ikwen mədəndalas cəna, ata way ana Almasihu sa ga anga kwanay ata kə tərak way kəriya awan. ³ Ni jak ikwen panan wa asa, kuwaya kə gədak mədəndalas cəna, à gan bəlaray anə zek anahan sə dəfan apan anə 'am ana Tawrita ahay nə fok lele. ⁴ Kwanay dō sə bayak nə Mbərom i ca pikwen pa 'am anahan nə dō didek aya anga kə dəfen anan apan anə Tawrita sə Yahuda ahay ata nà, kwanay tə Almasihu dukwen kə gəzlen. Ki njiden sumor a Mbərom sa gak uko sabay.

⁵ Manay ite, mə dəfan ide nà, anə luvon a Mbərom a saa tēra manay dō didek aya tə didek ata kutok. Mbərom i ga matanan nà, anga mə dəfak nga pə Yesu Almasihu coy. Wita nà, way a mi ba tə məgala sə Apasay a Mbərom ata awan. ⁶ Kak dōwan a nə kə japak tə Yesu Almasihu cəna, kwa à ga nə winen ma gad mədəndalas awan, kwa à ga nə winen ma gad mədəndalas a bay, kə tərak way kərtek awan. Way məduwen a cəna, dəfuko nga pə Yesu awan. Adaf nga a mənuko ata i varak uko məgala sə pəlay dō a azar aya re.

⁷ A alay ata nà, ki gen ahay məgala lele. Sə gafak ikwen 'am sə pərahan azar anə didek ata nə wayaw? ⁸ Dōwan a sa njak kwanay sa ga way matanan ata nà, Mbərom a sə ngamak ikwen pə cakay anahan ata bay

asanaw? ⁹ Dō ahay ta taa ja nà: «Wudəh mənəcək cəna, a zlambar anan nuko nə fok.» ¹⁰ A ga upo dukwen ki bayiken nə kawa nen, anga mənuko a fok də japay nə tə Bahay a mənuko Yesu Almasihu. Na san zle re, dōwan a sa njak kwanay ata nà, kwa à ga nə winen waya, Mbərom i gan sariya.

¹¹ Mərak uno ahay, nen nə ni ga wazo ta sa jan anə dō ahay nà, gəduko mədəndalas aday Mbərom i sa tēma mənuko bay. Kak abay matanan nà, dō ahay ti bəno mbiyed sabay, aday amac a Yesu sa mac pə dədom ata i cəban atan sabay. ¹² Dō sa njak kwanay sa ga way matanan ataya nà, u no nə suwan tē dədəsl anan zek a tinen məzawal awan!

¹³ Mərak uno ahay, Mbərom a ngamak ikwen aday kə təren bile sə Tawrita ahay bay. Əna a nan sa ja nà, həna ki mben apan sa ga way sə ubor si zek a kwanay ahay cukutok bay re. Əna pəlen zek ahay lele adəka, aday gen anan mer su way i zek ahay re. ¹⁴ Nga sa 'am a sə japay anan Tawrita fok cəna, həna: «Pəlay anan dō sə cakay su doh anak kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan.*» ¹⁵ Əna, kak kwanay apan ki rəcen zek ahay ta slan, kwanay apan ki pen zek ahay kawa way sə kiəe ahay asa nà, gen anan ngatay i zek a kwanay bina, ki saa sədəken zek ahay kutok.

Apasay Cəncan a, tə mivəl su dō zənzen awan

¹⁶ Na ja nà, Apasay Cəncan a à lagay kwanay tə cəved awan. Ki gen matanan cəna, ki pərihen anan azar anə cəved sə ubor si zek a kwanay ahay sabay. ¹⁷ Way ana ubor si zek su dō sa gan may cəna, tə japay tə way mbala ana Apasay Cəncan a sa gan may ata bay. Way ana Apasay Cəncan a sa gan may ata ite dukwen, tə zlangar tə way mbala ana ubor si zek su dō sa gan may ataya bay re. Way ataya cew maya nə tə ngəle nga i zek ahay bay. Anga nan, kula ki gen anan way a kwanay sa gan may sa ga ataya bay. ¹⁸ Kak sə lagay kwanay nà, Apasay Cəncan a cəna, məgala ana Tawrita inde pikwen sabay.

* **4:30** Ca pə Laataanooji 21.10. * **5:14** Ca pə Farillaaji Lewinjo'en 19.18.

¹⁹ Way ana ubor si zek sa gan may do ahay ta ga na a san zek zle: vuwar, ajan uho, aga madigwed tɔ cɔved ahay cara cara, ²⁰ ahɛran nga anɔ pɛra ahay, madan, anan ide i zek ahay, atɛre, sɛrak, aga mivel, abayakan way a nga anahan dɛkdek, agɛzla zek, 'am sɛ wan bahay, ²¹ ubor, avaway nga, agɛsle lelibay aya awan, aday aga way mɛnjadak aya matanan bayak awan. Na jak ikwen panan wa a alay ata awan, hɛna ni mɛnahan ayak maza re: Do sa ga way matanan ataya na, ti zla a bahay a Mbɛrom inde kulibay.

²² ɔna way ana Apasay Cɛncan a sa gan may a njahay a mivel su do inde ataya na, asan zek, ataslay mivel, zay, munapanaw, lele, sumor, didɛk, ²³ anjahay sɛkɛffe, aday agan nga anɔ zek. Tawrita na, kɛ gafak anan 'am anɔ do sa ga way matanan ataya itɛbay jiga awan. ²⁴ Do ana Almasihu Yesu ahay na, tɛ gucek anan way sɛ ubor si zek lelibay ataya a nga wa, kawa tɛ darak atan ayak pɛ dɛdom mɛ zlɛngad ata awan. ²⁵ Sɛ varak uko sifa na, Apasay Cɛncan awan. Kak matanan cukutok na, lele saa lagay mɛnuko pɛ cɔved dukwen, winen a re. ²⁶ Dɛ hɛran nga anɔ zek bay, dɛ ga way sɛ cɛban anɔ do a azar a bay, dɛ ga sɛrak pɛ do azar aya bay re.

6

Muko anan zek i zek ahay

¹ Mɛrak uno ahay, kɛ cinen anan anɔ dɔwan a winen apan i ga ines cɛna, kwanay aday Apasay a Mbɛrom a lavak ikwen nga ataya na, men anan pɛ cɔved lele awan asa, ɛna tɛ mivel sɛkɛffe awan. ɔna gen anan nga anɔ zek a kwanay aya awan. Bay na, ki sa slihen uda re. ² Men anan zek i zek ahay a dɛce a kwanay ahay inde. Kak ka sak i gen matanan cɛna, ata kɛ dɛfen anan apan anɔ 'am a Almasihu a kutok.

³ Kak dɔwan a kɛ bayakak nɛ winen do mɛduwen a aday winen do kɛriya cɛna, kɛ sapatak anan nga anahan. ⁴ Kuwaya a ca pɛ azla anahan awan aday. Kak winen lele na, ata i taslay anan mivel ti mer su way anahan a sa ga tɛ alay anahan awan, bina, anga a lavay anan mer su way anahan ta su do hinen ata bay. ⁵ Kuwaya a tihen nga

na, anɔ mer su way anahan a sa ga pa 'am a Mbɛrom, aday a fadɛn gugo ata awan.

⁶ Dɔwan a winen apan i tɛtakan anan way anɔ do a Yesu ahay cɛna, do a Yesu ataya tɛ gɛzla anan way a tinen ahay fok tɛ dɔwan ata awan.

⁷ Kɛ sapiten nga a kwanay ahay bay, dɔwan sa mba apan sɛ gɛsle anan tɛ Mbɛrom na, ibay. Kuwaya i halan nga na, anɔ way anahan a sa casl ata awan. ⁸ Kak a ga nɛ way sa zlan a nga i zek ahay dɛkdek, i mac nɛ tɛ way ataya awan. ɔna kak a ga nɛ way sa zlan a nga anɔ Apasay a Mbɛrom na, i mac itɛbay, ɛna Apasay a Mbɛrom i varan sifa sa ndav bay ata awan. ⁹ Kak matanan cukutok na, pɛrahuko anan azar sa ga way lele aya awan, dɛ ya nga bay. Anga kak dɛ yak nga sa ga way a lele ataya bay cɛna, a alay inde na, dɛ saa njad anan way lele aya awan. ¹⁰ Anga nan, hɛna na, alay a inde anga aday dɛ gan way lele aya anɔ do ahay fok, mɛ zakan a anɔ mɛrak a mɛnuko do sa dɛf nga pɛ Yesu Almasihu ahay ataya awan.

'Am mɛdakwidok aya awan

¹¹ ɔnga, cen pɛ way uno a sɛ vindek ikwen ayak a anaya aday, nɛ vindek ayak nɛ bɛrzlozlo tɛ alay uno awan.

¹² Sa gak ikwen bɛlaray sa gad mɛdɛndalas na, do sa gan may ta zlan a nga anɔ do ahay fok ataya awan. Ta ga matanan na, anga aday ta njad dɛce anga sɛ dakay anan amac a Yesu Almasihu pɛ dɛdom mɛ zlɛngad ata bay cɛna coy. ¹³ Kwa tinen aya dukwen, tɛ dɛfan apan anɔ Tawrita ana Yahuda ahay bay re. A nan atan nɛ kwanay kɛ gɛden mɛdɛndalas anga aday tɛ hɛran nga i zek anga kɛ bɛnen atan a 'am wa. ¹⁴ Nen ite na, ni hɛran nga anɔ zek na, si anga amac ana Bahay a mɛnuko Yesu Almasihu pɛ dɛdom mɛ zlɛngad ata awan. Pi nen na, way sɛ daliyugo a anan ataya fok tɛ tɛrak kawa way kɛriya aya awan anga amac anahan. Nen a dukwen, nɛ tɛrak kawa do ma mac a pa 'am sɛ way sɛ daliyugo ahay re. ¹⁵ Kwa dɔwan a nɛ ma gad mɛdɛndalas awan, kwa dɔwan a nɛ ma gad mɛdɛndalas a itɛbay, a ga awan ibay. Way sa mak uko zek cɛna, tɛruko do wiya aya awan. ¹⁶ Do sɛ pɛrahan azar anɔ

way uno sa ja ataya, aday dō a Yesu ahay à wulen ana Isəra'ila ataya dukwen, Mbərom â varan atan zay anahan, aday tâ gan ĩ zek wa.

¹⁷ A ban pə həna anan wa cəna, dōwan â sa bəno mbiyed tə awan sabay, anga vivay a pi zek uno həna ataya tə dakay anan nə nen dō a Yesu coy. ¹⁸ Mərak uno ahay, Bahay a mənuko Yesu Almasihu â gak ikwen sumor anahan ite. Amen.

Derewel a Pol sə vinden ayak anà dō sə Efesus ahay Adakay way pə deftere a anan

A alay ata nà, Efesus winen wulen su doh mæduwen awan. Pol a dakan atan anan ayak anjahay su dō a Yesu ahay kà tərak à səkəffe inde pə kərtek a nà, lele anga way a Yesu sa ga anga dō ahay ata awan. Kwa â ga nə tinen Yahuda ahay, kwa â ga nə tinen Yahuda ahay itəbay, tə tərak kərtek anga sləmay a Yesu Almasihu. Asa Pol a dakan atan anan ayak way sə gəzla anan pi zek wa anjahay kwakwa à atahasl inde ata awan, tə anjahay wiya həna Apasay Cəncan a sa var ata awan. Matanan, Pol a dakan atan anan anjahay a wiya ata kutok.

Nga sa 'am ahay

Adazlan sa 'am ahay (1.1-23)

Almasihu winen apan i japay anan dō anahan ahay (2.1 - 3.21)

Anjahay su dō sə jiyjay ahay (4.1 - 6.24)

Aja 'am

¹ Sə vindek ikwen ayak dərewel a anan nà, nen Pol, dō maslan a Yesu Almasihu, Mbərom sə walay, kawa anahan a sa zlan à nga ata awan. Nə vindek ikwen ayak anà kwanay dō a Yesu ahay à Efesus ata awan, kwanay dō sa daf nga pə Yesu Almasihu ahay aday mə japay a tə winen awan, ata re. ² Mbərom Bəbay a mənuko tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko tã gak ikwen sumor aday tē varak ikwen zay a tinen.

Sumor a Mbərom sa gak uko tə alay ana Yesu Almasihu

³ Həruko anan nga à Mbərom Bəbay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu. Anga 6a Mbərom a kə dəfak puko alay sə bahay anahan tə way ahay cara cara, anga mənuko mə japay aya tə Yesu Almasihu. ⁴ Mbərom a walay nuko dō anahan ahay nà, kurre daliyugo a dukwen mə ndakay a fan bay. A walay mənuko nà, anga aday dē təra dō anahan ma ga nga aya awan, aday dē təra

dō mənjana ines ahay pa 'am anahan a kutok. Mbərom nà, kə pəlak nuko wanahan, ⁵ kwa həna kabay, kə gak anan may sə təra mənuko wan si zek anahan aya, ti mer su way a Yesu Almasihu sa ga. Wita nà, way anahan a sa gan may ata awan, a zlan à nga nə matanan.

⁶ Mbərom a a ga matanan ata nà, anga aday dē həran nga, anga sumor anahan a bayak a sa gak uko ata awan. A varak uko nə kəriya awan, anga mənuko mə japay aya tə wan anahan ləliwe ata awan. ⁷ Winen kə bəmbadak ahay mənuko à alay a Fakalaw wa, tə mez anahan, aday kə pəsek uko anan ines ahay. Natiya, mənuko mə japay aya tə winen. Mbərom a kak uko anan ahay sumor anahan lele mæduwen ata nà, matanan. ⁸ Winen kə gak uko sumor bayak a ta sə təra mənuko dō kəlire* aya aday dō ma san way aya kutok. ⁹ Natiya, a dəkak uko anan way anahan a abay mi dər a kwakwa ata awan. Way a mi dər a, way a Mbərom sa gan may sa ga ata nà, a kay anan ahay uho tə Yesu Almasihu. ¹⁰ Way ata nà, alay a kə slak cəna i halan nga anà way ahay fok ù vo su dō kərtek, way sə bagəbaga mburom ahay, tə way sə daliyugo aya təkə fok. Aday Yesu Almasihu a kərtek i təra bahay a pa nga sə way ataya fok.

¹¹ Mənuko nà, də njadak magwagway sə sifa mbala ana Mbərom a sə lavay a zek kurre ata, anga mənuko mə japay a tə Yesu Almasihu. A walay mənuko nà, kurre, anga kə zlak anan à nga, anà winen awan. Mbərom a varak uko magwagway ata nà, anga a ga way ahay fok nə, kawa sa zlan à nga, ¹² aday dō ahay tē həran nga anà mazla6 anahan anga mənuko. Manay nà, dō sa lah sa ba Yesu Almasihu ataya awan. ¹³ Kwanay ite dukwen, kə jipen tə Yesu à alay a kə slənen ləbara sa 'am dīdək awan, ləbara mugom a mbala anà Mbərom sa tam anan dō ahay ata awan. Anga kwanay kə dəfen nga pə Almasihu tə mivel kərtek a nà, Mbərom dukwen a varak ikwen Apasay anahan Cəncan a kawa anahan a sə zlapay anan ata awan. Matanan, a dəkay anan nə kwanay dō anahan ahay. ¹⁴ Apasay ana-

* 1:8 Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

han a sə varak uko kurre ata nà, a ðakak uko anan ði i njad anan way a Mbərom a sə lavak uko anan zek à bahay anahan inde zanaka ata awan.

Pol a ga amboh anga ðo sə Efesus ahay

¹⁵ Anga nan kutok, nə ngəran anà Mbərom bayak a, anga kwanay. Bina nə slənek, kwanay apan ki ðəfen nga pə Yesu Almasihu Bahay a mənuko hwiya, aday nə sləne ðukwen, asan zek a kwanay inde bayak a anga ðo a Yesu ahay re.

¹⁶ Matanan, nen apan ni gan amboh à Mbərom anga kwanay cəna, nə mbədek anan à nga wa sə ngəran anga kwanay bay re. ¹⁷ Nen apan ni gan amboh anà Mbərom Bəbay a Bahay a mənuko Yesu Almasihu, winen ðo sə mazlaḅ, anga aday à varak ikwen kəlire, à kak ikwen zek, aday kə sənən anan acəkan. ¹⁸ Nen apan ni gan amboh asa re, anga aday à cədek ikwen anan abayak nga sa san magwagway anahan a sə ngamak ikwen apan ata awan. Aday kə sənən, magwagway a kwanay a saa njad ata nà, way lele a sə zalay way ahay fok, i varak ikwen anan. Ki njiden anan pə kərtek a tu ðo a Yesu azar aya fok.

¹⁹ Na ga amboh asa re nà, anga aday kə sənən anan məgala anahan. Tə məgala ata nà, i mak uko zek anà mənuko, ðo sa ðaf apan nga ahay. Mbərom a kay anan ahay məgala anahan ata uho nà, ²⁰ ta sə slabakay anan ahay Yesu Almasihu à məkə wa, aday ta sə varan man sə njahay sə mazlaḅ pə cakay anahan à mburom ata awan. ²¹ A man ata kutok, Yesu a lavan nga anà maslay a Mbərom ahay fok, tə bahay a tinen aya təkə fok, tatə məgala sə way ahay fok, tə mazlaḅ a tinen aya təkə fok re. Sləmay anahan a ndar à man ata nà, zal sləmay ahay fok, kwa həna, kwa pə uho sa nay ata ðukwen, sləmay saa zalay anahan nà, ibay re. ²² Mbərom kə varak anan anan way ahay fok à alay anahan inde, natiya Mbərom a ðaf anan bahay a pa nga sə way ahay fok, aday bahay a pa nga su ðo anahan ahay re. ²³ Do anahan ataya nà, tə tərak zek ana Almasihu awan, aday sə njahay i zek anahan ata inde nà, winen, kawa anahan sə njahay à kwa ma inde anaw ata fok, aday kwa aha fok ata re.

2

Sumor a Mbərom sə varan sifa anà ðo ahay

¹ A alay ata nà, kwanay kawa ðo ma mac aya pa 'am a Mbərom, anga ki gen ahay way lelibay aya awan, kwanay ðo mi nes aya re. ² Kə pərihen anan ahay azar nà, anà cəved su ðo sə daliyugo ahay. Kə ðəfen anan ahay apan anà bahay sə apasay lelibay aya awan, winen sa ga bahay pa nga sə apasay ahay à wulen ana atə bagəbaga mburom tə daliyugo ata awan. Sa ga mer su way həna à wulen ana ðo sə ðəfan apan anà Mbərom bay ataya ðukwen, apasay a lelibay ata re. ³ A alay ata nà, mənuko a fok ðukwen ða gak ahay way lelibay aya kawa ðo ataya re, ðə pərahak anan ahay azar anà ubor si zek a nuko ahay. Da gay ahay nə way sa zlan à nga anà abayak nga a mənuko ahay ðəkdek. Anga mer su way a mənuko ma gay a lelibay ataya nà, abay Mbərom i ga puko mivel kawa anahan sa ga pu ðo a azar ataya fok re.

⁴ Əna cəkəbay matanan bay, adəka nà, mənuko ða gak anan i zek wa anà Mbərom, kə pəlak nuko cəvedəbay. ⁵ Kwa abay mənuko kawa ðo ma mac aya anga ines a mənuko ahay dəp nà, kə varak uko sifa wiya awan. A sifa ata inde nà, mənuko mə japay a tə Yesu Almasihu. A tam kwanay nə ta 'am kəriya awan, anga sumor anahan. ⁶ Mbərom a kə slabakak nuko à amac wa pə kərtek a tə Yesu Almasihu awan, anga mənuko mə japay a tə winen. A varak uko man sə njahay à mburom pə cakay anahan pə kərtek a tə Yesu Almasihu. ⁷ Mbərom a gak uko sumor ata tə alay ana Yesu Almasihu nà, sə ðakay anan pa sə viyviya a nə, sumor anahan a zalay way ahay fok. ⁸ Mbərom a tam kwanay nà, ta 'am kəriya awan, anga kə ðəfen nga pə winen, bina anga lele sə awan a kwanay a inde ata bay. A gak ikwen sumor ata ⁹ pi mer su way a kwanay lele aya bay nà, angamaw? A ga nà, anga aday ðowan à sa njad sə zlapay anan bay fok. ¹⁰ Mbərom a ga matana aday nà, anga mənuko aya ðukwen, mer su way anahan aya awan. A təra mənuko ðo wiya aya nə tə alay a Yesu Almasihu, anga aday ða njad sa ga mer su way lele aya kutok.

Mer su way a lele ataya nà, Mbərom a a lavay anan zek nà, kurre, anga aday dā njad sa ga atan.

Də tərak zek kərtek a tə Yesu Almasihu

¹¹ Əna bayiken pə anjahay a kwanay à alay ata aday. Kwanay nà, Yahuda ahay bay, kwanay dō su kon azar aya awan. Yahuda ahay ta ca pikwen nà, kwanay ma gad mədəndalas aya itəbay. Anga ta jan anà nga a tinen nà, tinen dō ma gad mədəndalas aya awan. Cəkəbay aday agad mədəndalas a tinen ata nə sə sluwed si zek dəkdek. ¹² Matanan, na jəka bayiken pə anjahay a kwanay a à alay ata aday nà, anga à alay ata nə kwanay dō dərən dərən aya pi zek wa tə Almasihu. Kwanay mədurlon aya à wulen sə Isəra'ila ahay inde. Mbərom a ban 'am ta sə zlapan anan tə way anà Isəra'ila ataya nà, kwanay uda ibay. Awan a a kwanay a inde ite kə dəfen anan ahay ide nà, ibay. Bina kwanay mə njahay aya pə daliyugo, aday kə sənən Mbərom bay re. ¹³ A alay ata nà, kwanay abay dərən pi zek wa tə Mbərom, əna həna kutok nə kwanay mə japay aya tə Yesu Almasihu, anga kə mbədak anan mez anahan. Həna kwanay bəse tə Mbərom kutok.

¹⁴ Həna nà, Almasihu kə varak uko zay anà mənuko a fok, anga tə amac anahan nà, kə mbəzlak a wa jal sə sədœk a sə gəzla Yahuda ahay pi zek wa tə zahav a azar aya ata awan. Winen nà, zay a həna à mamasl a nuko inde ata kutok. ¹⁵ Aday a mbazl anan wa məgala ana Tawrita pi zek ta nga sa 'am anahan aya awan. Matanan, a japay anan Yahuda ahay pi zek tə zahav azar aya, a təra atan kərtek kutok. Tə tərak zahav wiya awan anga ajapay a tinen tə Yesu Almasihu, a zlah anan məlmal a tinen, tə njadak zay à wulen a tinen. ¹⁶ Anahan sa mac pə dədom mə zləngad ata nà, kə zəbak anan ana ide à wulen a tinen wa, a japay anan zahav ataya, tə təra zahav kərtek, aday a zlah anan məlmal ana zahav ataya tatə Mbərom a kutok. ¹⁷ A nay ahay pə daliyugo nà, sə dakay anan nə zay inde anga manay Yahuda ahay, dō a bəse tə Mbərom ataya awan, aday zay inde anga kwanay dō su kon aya azar a, kwanay abay dərən tə Mbərom ataya re. ¹⁸ Anga winen kutok, na wa mənuko a fok dī mba apan sə

hədək pə cakay a Mbərom Bəbay a mənuko tə gədan sə Apasay Cəncan a kərtek a ata awan.

¹⁹ Anga nan kutok, kwanay kə təren mbəlok ahay kabay mədurlon ahay sabay. Kwanay à gulom su doh a Mbərom inde kawa dō a Yesu azar aya re. Kwanay wan sə agay ahay kutok. ²⁰ Anga nan re, kə təren kon aya həna mi dēzl aya à dədon su doh a Mbərom inde ataya awan. Doh ata nà, saray anahan ma pak a dukwen tu dō maslan a Yesu ahay aday tu dō maja'am a Mbərom ahay re. Yesu Almasihu a ta nga anahan a sə təra kon sə mide awan. ²¹ Anga winen a kutok, a mbazl bay, a tavay lele, aday winen apan i jubay, i təra doh sə mazał a Mbərom cəncan awan, aday Bahay Mbərom i njahay uda awan. ²² Kwanay nà, mə japay aya tə winen. Anga nan, kwanay nà, kon a mə baslay aya i zled su doh ata inde, aday Apasay a Mbərom i njahay u doh ata inde kutok.

3

Mer su way a Pol sa ga anga dō su kon azar aya awan

¹ Anga nan kutok, nen Pol dō si mer su way ana Yesu Almasihu, nen à dangay həna nà, anga kwanay dō su kon azar aya awan. ² Ba kə slənen anan coy asanaw, Mbərom kə varak uno mer su way sə dakak ikwen anan sumor anahan ma ga awan anga kwanay. ³ Mbərom kə təbak uno anan ide pə way anahan abay mi dər a ata awan. Həna, na jak ikwen ayak panan mənjoek. ⁴ Kwanay apan ki jingen 'am uno a anan nà, ki i sənən ide uno kə təbak sa san way a Mbərom a mi dər a pə Yesu Almasihu ata awan. ⁵ Kwakwa ata nà, Mbərom kə kak atan anan ahay uho anà dō ahay bay. Əna həna kutok, tə alay ana Apasay Cəncan awan, kə kak anan ahay uho lele anà dō maslan anahan cəncan aya awan, aday anà dō maja'am anahan ahay re. ⁶ Way a abay mi dər ata nà, həna kutok: Way a Mbərom a sə zlapan anan abay ana Yahuda ahay dəkdek ata nà, kwanay dō su kon azar aya dukwen ki njiden anan ite re. Kwanay tə Yahuda ahay kə təren nə zahav kərtek. Aday way a Mbərom sə zlapay anan i varan anà dō a Yesu Almasihu ahay ata nà, i

varak ikwen anan re. Way ataya fok, kə njiden atan nà, anga kə dāfen nga pə ləbara mugom awan.

⁷ Mbərom kà gak uno sumor, ta sə vuro mer su way anahan sə dakan atan anan ləbara mugom ata anà dō ahay tə mægala anahan. ⁸ Nen nà, dō ma va alay i zek a à wulen su dō a Yesu ahay inde fok. Tə winen ata təkə dukwen Mbərom kà gak uno sumor sə vuro mer su way sə dakan anan anà dō sə pəra ahay, zlıle sə way a lele aya à Yesu Almasihu inde ata awan. Zlıle sə way ata nà, məduwen awan, dōwan i mba apan sa ndav anan wa sa san anan bay. ⁹ Mbərom kà gak uno sumor asa, sa kay anan ahay à jıyjay anahan inde nà, way a mi dər ata i ga zek nə kəkəməw. Mbərom dō sə ndakay way ahay fok ata, a dər anan way ata kurre. ¹⁰ Əna hənə nà, Mbərom kà kak anan ahay way a mi dər ata tə alay ana dō a Yesu ahay, anga aday maslay a Mbərom ahay tə bahay a tinen ahay à bagəbaga mburom inde ata, t̄a san kəlire a Mbərom inde pə way ahay fok. ¹¹ Mbərom a ga anan. Aday a ga anan way ata tə alay ana Yesu Almasihu, Bahay a mənuko. ¹² Natiya awan, mənuko mə japay a tə Yesu Almasihu, aday dā daf nga pə winen re. Anga nan, dı mba apan sə hədek pə cakay a Mbərom mənjenə əjəjar kutok. ¹³ Nen apan ni gak ikwen amboh, mbac â saa slahay pikwen wa anga dəcə uno ahay sa ga anga kwanay ata bay. Dəcə uno ataya t̄ə gəbak ikwen ahay adəka nà, ataslay mivəl, anga dəcə ataya ti mak ikwen zek bayak awan.

Asan zek ana Yesu Almasihu anga mənuko

¹⁴ Anga nan kutok, hənə nen apan ni gan amboh anà Mbərom Bəbay a mənuko anga kwanay tə mivəl kərtek awan. ¹⁵ Zahav su dō anahan ahay fok, kwa à bagəbaga mburom, kwa pə daliyugo, Mbərom winen bəbay a tinen fok. ¹⁶ Nen apan ni gan amboh nà, anga aday Apasay anahan à varak ikwen mægala à mivəl a kwanay inde sə pərahan azar anà cəved anahan. Anga winen bahay sə mazlaḅ, mægala inde apan. ¹⁷ Na gan amboh dukwen, aday Yesu Almasihu à njahay à mivəl a kwanay inde sə coy anga kə dāfen apan nga. Na gan

amboh asa nà, anga aday k̄ə sənən zek ahay à asan zek a Mbərom inde. Ki gen matanan nà, ki tərən dō mægala aya awan, kawa dədazl sə way ma ha sləlay a lele ata awan, aday kawa doh ma pak saray a lele ata re. ¹⁸ Matanan, kwanay tu dō a Yesu ahay fok ki njiden mægala sa san asan zek ana Almasihu anga mənuko. Kwa aha, kwa siwa, kwa kəkəmə fok, asan zek anahan nà, inde tə mənuko hwiya. ¹⁹ Na gan amboh asa re, anga aday k̄ə sənən asan zek ana Almasihu, way a sə zalak uko mægala sa san anan cərah ata awan. Ata nà, Mbərom i rah kwanay tə way a ma rah aya à winen inde ata awan.

²⁰ Mbərom a, dō sa mba pə way ahay fok ata, i ga way zal mbala anà mənuko sa mba apan sə bayak, kabay sə cəcə panan ataya awan. I ga nə tə mægala anahan a sa ga mer su way a à mivəl a nuko inde ata re. ²¹ Həruko anan nga, anga mer su way anahan a ma ga məduwen ataya à wulen su dō anahan ahay inde tə alay ana Almasihu Yesu ata awan. Həruko anan nga pa sə viyviya awan. Amen!

4

Təruko zek kərtek

¹ Natiya awan, hənə nen à dangay nà, anga nen dō si mer su way ana Yesu Almasihu. Anga nan, u no sa jak ikwen ayak hənə nà, azla a kwanay à ga nə kawa tədə ana dō a Mbərom mə ngamay aya ata acəkan. ² Kawa sa ja nà, nihen a nga a kwanay à məndak səver. Tərən dō səkəffe aya awan, dō sə munapanaw ahay, aday səmen anan anà way ahay à wulen a kwanay inde tə asan zek awan. ³ Rəzlen anan à nga wa, anga aday ajapay ana Apasay a Mbərom sə varak uko ata à nes bay. Zay à tərak ikwen liber sə japay kwanay awan. ⁴ Dō a Yesu ahay nà, tə tərak zek ana Almasihu a kərtek, aday zek ata dukwen kərtektəkke coy. Apasay Cəncan a dukwen, winen kərtektəkke. Way a Mbərom a sə ngamak ikwen apan ata dukwen aday k̄ə dāfen anan ide ata nà, winen kərtektəkke re. ⁵ Bahay a mənuko a dukwen kərtektəkke, adaf nga a mənuko pə Mbərom dukwen kərtek a re. Aday bap-tisma a mənuko sa ga ata dukwen, kərtek a

re. ⁶ Də həran nga đukwen anà Mbərom a kərtek a ata awan, winen Bəbay sə dō ahay fok. Winen Bahay a pa nga sə dō ahay fok. Winen apan i ga mer su way tə dō ahay fok, aday winen mə njahay a à dō ahay inde fok re.

⁷ Mənuko fok də njadak məgala sa ga mer su way kawa sa zlan à nga anà Almasihu, dōwan a sə varak uko anan ata awan. ⁸ Anga nan, 6a mə vinde awan à Deftere a Mbərom inde kwakwa nà, natiya:

«À alay anahan sa ján way anahan à mburom ata nà,
a mbasay pu dō manide anahan ahay,
a ra anan dō ma ban ataya à alay,
aday a varan məgala anà dō ahay kutok.*»

⁹ Aday 'am a «a ján way anahan à mburom» ata, a nan sa ja nə maw? Kawa sa ja nà, 6a kə dazak ahay kurre pə daliyugo dezl à məkə. ¹⁰ Aday dōwan a sə dazay ahay à mburom wa pə daliyugo ata nà, winen dōwan a sa ján way anahan kwa à bagəbaga mburom anga aday á rah anan wa way ahay fok kutok.

¹¹ Aday sə gəzlan məgala si mer su way anà dō ahay fok đukwen, winen awan. A varan anà dō azar aya awan, məgala sə təra dō maslan ahay, anà dō hinen ahay, məgala sə təra dō maja'am a Mbərom ahay, anà dō hinen ahay, məgala sə đakan anan ləbara mugom a anà dō ahay, aday anà dō azar aya ite, məgala sə njahan pa 'am wa anà dō ahay ta sə tətakan atan anan way anà dō ahay re. ¹² A gəzla məgala ata matanan ata nà, anga aday dō ataya tã man zek anà dō a Yesu azar aya fok sa ga mer su way a Mbərom. Ata dō a Yesu ahay, kawa sa ja nà, zek ana Almasihu awan, i zla pa 'am pa 'am, ¹³ hus mənuko a fok dī təra dō mə japay aya pə kərtek a à cəved sa đaf nga pə Yesu Wan a Mbərom, aday sa san winen a kutok re. Ata dī təra dō a ma san nga aya awan, aday anjahay a mənuko jiga i təra kərtek a tə ana Almasihu a kutok.

¹⁴ A alay ata nà, dī təra kawa gwaslay ahay sabay. Aday atətak way mungwalay aya i mba apan sa 6al mənuko kawa kwalalan, aday mađ sa ga anan alay pa nga sə a'am ata sabay re. Dō sə wurwer

ahay ti mba apan sə dursak uko nga sabay re. ¹⁵ Əna sənuko zek ahay, juko anan didek sa 'am a Mbərom anà zek ahay adəka. Matanan, mənuko apan dī təra dō mə jəra aya kawa Almasihu awan, winen pa nga a nuko fok. ¹⁶ Mənuko nà, zek ana Almasihu. Sə japay anan hawal si zek ahay pə kərtek a nà, winen awan. Di ga a minje ti zek su dō nà, anga hawal si zek ahay fok ta ga mer su way nə pə kərtek awan. Ata zek đukwen i har lele. Matanan re, dō ana Almasihu ahay tə pəlak zek ahay nà, ti har pə cəved a Mbərom fok lele.

Anjahay wiya awan, anga mənuko mə japay aya tə Almasihu

¹⁷ Natiya həna 'am a inde məduwen a nen apan ni jak ikwen anan ayak tə sləmay ana Bahay a mənuko. U no nà, gen anan nga anà 'am a anan lele: Kà sa pərihen anan azar anà azla su dō sə pəra ahay bay, anga abayak nga a tinen a nà, pə way kəriya aya awan. ¹⁸ Abayak nga a tinen a nà, i ide zənzen a inde. Tinen ta san pa 'am sə sifa a Mbərom sa var ata bay, anga asəder a tinen pa 'am anahan. ¹⁹ Waray a gan atan sa ga mer su way lelibay aya bay jiga awan. Ta var anan nga a tinen sa ga nà, way sə ubor si zek a tinen ahay đəkdek, aday tə pərahan anan azar đukwen anà way sə mível a tinen ma ga waray aya đəkdek re.

²⁰ Əna kwanay nà, kə tətiken pə Almasihu wa nà, anjahay matana ata bay. ²¹ Na san zle, kə slənen anan ləbara anahan, kə təmihen anan re. Aday tə tətakak ikwen anan way didek aya awan, way didek aya mbala ana Yesu Almasihu. ²² Tə đakak ikwen anan nà, sə mbəsak anjahay a kwanay a sə kwakwa lelibay ataya awan. Anga anjahay a kwanay sə kwakwa ata nà, kə nəsek a mível a kwanay anga ubor si zek sa njak kwanay ahay. ²³ Həna nà, mbəsiken anan abayak nga a kwanay ahay, anga aday Apasay a Mbərom á mbəđahak ikwen anan mível. ²⁴ Pərihen anan azar anà azla wiya awan, anga Mbərom a kə tərak kwanay dō wiya aya ma ga minje aya tə winen awan, anga aday kə təren dō didek aya, dō sa ga way tə cəved aya awan, dō cəncan aya re.

* 4:8 Ca pə Jabuura 68.19.

²⁵ Anga nan kutok, hēna nà, kâ gāden mungwalay sabay. Jen anan i zek ahay nà, 'am dīdek awan, anga mēnuko dā japak pi zek kārtek awan. ²⁶ Way kâ cābak ikwen nà, kâ sa gen mivel aday sa ga way lelibay aya bay. Pac i sa slahay ù doh nà, way a sē cābak ikwen ata nà, â ndalay. ²⁷ Bina kâ sa mbiken anan cāved anā Fakalaw sa ga mer su way à kwanay inde bay. ²⁸ Kak dō sē akar inde à wulen a kwanay nà, â mbāsak akar nē sēfek. A rēzlan à nga wa sa ga adāka nà, mer su way lele awan. Ata i njad anan way, aday winen dukwen i mba apan sa man zek anā dō aday way a kēcan atan ataya ite. ²⁹ Kâ nāsen anan 'am anā zek ahay bay. Jen anan i zek ahay nà, 'am lele aya, tādē sa man zek anā dō sa pak slēmay ahay. ³⁰ Way sē cāban anā Apasay a Mbērom Cāncan ata nà, kâ si gen bay, anga Mbērom a ga pikwen vivay anahan sē dākay anan kwanay dō anahan ahay nē tē winen awan. I sa tam kwanay pa sē viyviya dukwen, tē winen a re. ³¹ Kâ dāfen 'am ahay pē mivel bay. Awan â sa cābak ikwen bay. Kī gen mugo bay re. Kâ sa ngārzen pi zek ahay bay, aday kâ sa gēnihen anan i zek ahay bay re. Aday kâ si gen anan sādēk i zek ahay sabay jiga awan. ³² Matana awan, gen anā zek ahay adāka nà, way sumor aya awan. Sēnen zek ahay re, aday pāsen anan anan ines i zek ahay, kawa ana Mbērom a sē pāsek ikwen anan anga Yesu Almasihu atā awan.

5

Anjahay à jiyjay a Mbērom inde

¹ Kwanay nà, wan a Mbērom ahay, aday a pēlay kwanay re ata awan. Anga nan, sumor a nà, anjahay a kwanay â ga minje tē ana Mbērom awan. ² Gen asan zek kwa siwa siwa fok, kawa ana Yesu Almasihu a sē pēlay mēnuko ta sa mac anga mēnuko ata awan. A var anan sifa anahan kawa way ma gad dūngo awan, mē varan a anā Mbērom, aday a zlan à nga à Mbērom re ata awan.

³ Hēna nà, kwanay kē tēren dō a Yesu ahay coy. Anga nan, way lelibay aya kawa adah uho, way ma ga waray azar aya awan, awahay ubor pē way sē dō ahay fok nà, dōwan â sa slaf slēmay a à wulen a

kwanay inde kwa mēnjōek bay. ⁴ Aday asa, dōwan â sa nes 'am bay, dōwan â sa cācap 'am bay, aday dōwan â sa kēlap 'am lelibay aya kēriya bay re. Sumor a nà, miresl a kwanay ahay tē ngēran anā Mbērom adāka. ⁵ Kē sēnen apan zle, dō sa dah uho ahay, tu dō sa ga way ma ga waray ataya fok nà, ti njad sē njahay à bahay ana atē Almasihu tē Mbērom inde bay. Dō sē wahay ubor pē way sē dō ahay ahay dukwen, ti canan pē ide wa anā bahay a Mbērom bay jiga re. Anga way a tinen a sē wahay apan ubor ata a zlan atan à nga zal zek a Mbērom awan, tē dāfan apan nē kawa way sē pēra a tinen.

⁶ Anga nan, kâ sa bēnen anan à 'am wa anā dō sa njak kwanay ta 'am sē mindel ahay ata bay. Bina Mbērom a ga mivel pu dō sa ngam sē tēma 'am anahan bay ataya nà, anga jēba sē way a tinen a sa ga sē mindel ataya awan. ⁷ Matana kutok, jēba su dō ataya nà, kâ sa jipen tē tinen a bay jiga awan. ⁸ A alay ata nà, kwanay i ide zēnzen a inde. Əna hēna kwanay i ide jiyjay a inde, anga ajapay a kwanay tē Bahay a mēnuko Yesu. Anga nan, anjahay a kwanay â tēra nà, anjahay su dō sē ide jiyjay ahay kutok. ⁹ Na ja matana ata nà, anga way sumor aya awan, tē way lele aya pa 'am a Mbērom, aday tē way dīdek aya fok, ta nay ahay nē i ide jiyjay ata wa. ¹⁰ Gen anan may sa san nē way sa zlan à nga anā Bahay a mēnuko ata awan. ¹¹ Kâ sa jipen tu dō sa ga way sē ide zēnzen ataya bay jiga awan. Anga way a tinen a sa ga ataya nē, way kēriya aya vērre. Sumor a nà, ten patan Mbērom adāka. ¹² Anga way a tinen a sa ga ataya nà, kwa sē slēfan slēmay dukwen, dī ngam bay, anga way ataya nē ma ga waray aya tē mindel. ¹³ Bina kak dā tak patan Mbērom nà, way a tinen a ma ga lelibay ataya ti kay uho à jiyjay a inde. ¹⁴ Bina way ma kay a uho nà, ide jiyjay i ca anan uho. Anga nan, dā wa:

«Iken dō ma njak ahan awan, pādēk bidaw? Slabak à amac wa, aday Almasihu i kak anan jiyjay anahan kutok.»

¹⁵ Anga nan kutok, sēnen pē guter anga anjahay a kwanay â sa ga kawa ana dō sa san awan bay ataya bay, əna kawa su dō ma san way aya awan. ¹⁶ Kâ sa nāsen anan

alay a kəriya a bay. Gen nə mer su way lele aya kwa siwa fok, anga alay a həna nuko uda ata nà, lelibay awan. ¹⁷ Matanan, kâ sa tərən do mindel aya bay, əna sənən way a Mbərom sa gan may kî gen ataya awan. ¹⁸ Kâ sa viwen nga tə mahay bay, anga ki i nəsən anan sifa a kwanay. Suwan Apasay a Mbərom â rah à mivél a kwanay inde. ¹⁹ Gen ara sa man zek î zek ahay à wulen a kwanay inde, tə ara sə zambad anan Mbərom, tə ara sə həran nga anà Mbərom, aday tə ara kawa ana Apasay a Mbərom a sə tətakak ikwen anan ataya fok. Həren anan nga anà Bahay a mənuko. Gen anan ara tə mivél kərtek awan. ²⁰ Ngəren anan anà Bəbay Mbərom kwa pa ma fok, kwa siwa fok, tə sləmay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu.

Anjahay a mungol tə uwar à gulom su doh inde

²¹ Dəfen anan apan î zek ahay à wulen a kwanay inde lele, anga kwanay do sə dəfan apan anà Almasihu ahay.

²² Kwanay uwar ahay, dəfen anan apan anà mbaz a kwanay ahay lele. Matanan i dəkay anan kwanay kə dəfen anan apan anà Almasihu. ²³ Anga mbaz a lavan nga anà uwar, kawa Almasihu winen apan i lavan nga anà do anahan ahay ata awan. Pu do ana Almasihu ahay nà, winen nə nga awan. Do anahan ataya nə tə tərak zek anahan awan, aday i tam atan. ²⁴ Natiya kutok, kwanay uwar ahay, dəfen anan apan à mbaz a kwanay ahay à kwa ma inde anaw fok, kawa do ana Yesu Almasihu ahay sə dəfan apan ata re.

²⁵ Kwanay mungol ahay ite, pəlen anan uwar a kwanay ahay kawa ana Almasihu sə pəlay anan do anahan ahay ata awan. Almasihu nà, a pəlay anan do anahan ahay, kə varak anan sifa anahan anga tinen. ²⁶ A var anan sifa anahan anga aday do anahan ataya tî təra cəncan aya awan. Kə banak atan tə a'am aday ta 'am anahan. Kə banak atan anga aday tî təra cəncan aya pa 'am a Mbərom. ²⁷ Ata nà, ti tavay pa 'am a Mbərom nà, tə mazlaḅ awan, tinen mənəna ines. Kwa way lelibay a sa nes atan dükwen, â ga inde patan ibay re. Do

anahan ahay adəka nà, tə tərak cəncan aya awan, tinen mənəna mungok ahay kutok. ²⁸ Matana kutok ite re, mungol â pəlay anan uwar anahan kawa winen sə pəlay anan zek anahan ata awan. Do kə pəlak anan uwar anahan nà, wita a pəlay nə zek anahan awan. ²⁹ Tə dıdek a nà, dowan kula kà nak anan ide î zek anahan nə ibay. Adəka nà, i ba anan zek anahan lele ta sə varan way sa pa anà zek. Yesu Almasihu winen apan i gan nga anà do anahan ahay nà, matana kutok. ³⁰ Anga mənuko fok də tərak hawal si zek anahan aya awan. ³¹ Deftere a Mbərom a ja nà: «Anga nan, do mungol a i mbəsak anan bəbay anahan tə may anahan, i hədek pə cakay ana uwar anahan. Cew maya a tinen a ti təra nà, zek kərtektəkke coy.*» ³² 'Am a Deftere sa ja ata nà, way məduwen a mi dər a uda awan. Əna pi nen nə Deftere a ja 'am a anan nà, pə Almasihu tu do anahan ahay. ³³ Aya əna, 'am ata həna ma ja dükwen anga kwanay re. Matana həna, kuwaya â pəlay anan uwar anahan kawa winen sə pəlay anan zek anahan ata awan. Aday uwar dükwen â dəfan apan anà mbaz anahan lele re.

6

Gwaslay ahay tə bəbay a tinen ahay

¹ Kwanay gwaslay ahay, bənen anan à 'am wa anà bəbay a kwanay ahay tə may a kwanay ahay, kawa ana Bahay a mənuko sa gan may ata awan. Wita nà, way aday tədə a zla apan do a Yesu ahay tã ga anan ata awan. ² 'Am a Mbərom a ja nà: «Dəfan apan anà bəbay anak tə may anak.*» Wita nà, nga sa 'am mama'am a mbala a Mbərom sa var ta sə zlapak uko apan tə way inde ata awan. ³ 'Am anahan a sə zlapak uko anan ata nà, natiya: «Kak kə dəfak atan apan nà, ngama i tərak, ki ga zile pə daliyugo.» ⁴ Kwanay bəbay ahay ite, kâ si gen way sə cəban anà gwaslay a kwanay ahay bay, əna jen atan pə akəta, aday tətiken atan anan way nà, kawa sa zlan à nga anà Bahay a mənuko ata awan.

Bile ahay tə bahay a tinen ahay

* **5:31** Ca pə Laataanooji 2.24. * **6:2** Ca pə Gurtaaki 20.12; Tooktaaki Tawreeta 5.16.

⁵ Kwanay bile ahay, dāfen anan apan anā bahay a kwanay ahay hēna pə daliyugo ata awan, bānen atan à 'am wa tə ajəjar a kosl kosl jiga awan, kawa kə dāfen anan apan nə anā zek ana Almasihu awan. ⁶ Dāfen atan apan wanahan anga sa jəka ti dāfak ikwen ide ata bay, kabay anga sa zlan atan à nga ata bay. Əna gen mer su way a kwanay nā, anga sa zlan à nga à Mbərom aday tə mivél kərtek aya awan, anga kwanay nə bile ana Almasihu ahay. ⁷ Gen mer su way nā, tə ataslay mivél a, kawa ki gen anan mer su way nə anā Bahay a mənuko, bina anā dō zənzen a bay. ⁸ Sənen apan lele: Kwa iken bile, kwa iken bile bay fok nā, ka gak mer su way lele aya cəna, Bahay a mənuko i varak apan magwagway anahan a way anahan.

⁹ Kwanay bahay ahay ite, gen anan nga anā bile a kwanay ahay tə cəved awan. Mbəsiken 'am sə kətəbar atan à alay wa re. Anga kə sənen apan zle, kwanay tə tinen a təkə fok nā, dō sə lavak ikwen nga inde kərtek à mburom. Winen nā, a ca pikwen fok hərro à alay kərtek a wa.

Way sə alay su dō a Yesu ahay

¹⁰ Həna kutok nā, tərən dō gədan aya njənnjan, mə tavay aya lele tə məgala ana Bahay a mənuko. ¹¹ Təmihen way sə alay a Mbərom sə varak ikwen ataya à alay inde, anga aday sə tavan pa 'am anā wurwer ana Fakalaw. ¹² Anga vərəm a nuko saa ga ata nā, dī ga nə tu dō zənzen aya bay. Di ga vərəm ata nā, tə apasay lelibay aya aday tə bahay a tinen aya təkə re. Tinen tə lavan nga anā daliyugo a anan hēna mi nes ata awan. Aday vərəm a mənuko asa nā, tə way lelibay aya à wulen ata ana bagəbaga mburom tə daliyugo ata awan. ¹³ Anga nan kutok, ren way sə alay a Mbərom sə varak ikwen ata à alay inde, anga luvon a manide ata kə nak ahay pikwen sa naa pa kwanay. Tərən pa 'am nā, dō mungol aya awan. Husen anan vərəm a kwanay, ki men anan wa bay jiga awan. ¹⁴ Matanan, hēna nā, liven zek, tiven nā, mungol mungol a kutok. Didek a Mbərom i tərə kawa zana ma ban a à zar kutov dərkat ata kutok. Way lele aya pa 'am a Mbərom ti tərak ikwen kawa palalam sə njamde pə dəginəgine. ¹⁵ Alavay zek a kwanay sə dəkay anan

ləbara mugom a sə varan zay anā dō ahay fok ata i tərak ikwen kawa təkarak à saray a kwanay ahay inde. ¹⁶ Kwa siwa fok, dāfen nga pə Yesu tə mivél kərtek awan. Ata i tərak ikwen mbaray sə kəcaw pikwen wa gadam ana Fakalaw sə mbalay kwanay ataya awan. Kwa gadam ataya tinen tə uko aya dəp nā, mbaray ata i mbacay anan. ¹⁷ Mbərom kə təkək kwanay. Dāfen apan nga aday i tərak ikwen dugwala à nga a kwanay inde. Bānen anan 'Am a Mbərom nə lele, i tərak ikwen kawa maslalam ana Apasay sə varak ikwen ata awan.

¹⁸ Gen anan amboh à Mbərom tə mivél kərtek a kwa siwa siwa fok, kawa ana Apasay anahan a sa taa dəkək ikwen anan ata awan. Gen anan amboh à Mbərom sə cəce panan wa way ahay cara cara. Kā sa njəken anan ahan sa ga amboh matanan ataya bay, liven zek lele. Matanan gen amboh anga dō a Yesu ahay fok re. ¹⁹ Gen amboh anā Mbərom anga nen, aday à vuro cəved sa ja anan 'am anahan, aday nē dəkay anan ləbara anahan mugom a mənəna ajəjar. Əna nē dəkay a nā, way a Mbərom mi dər aya sə dūko anan ata fok. ²⁰ Nen à dangay nā, anga Yesu kə slənak nen sə dəkay anan ləbara mugom a pə winen awan. Matanan, gen anan amboh à Mbərom anga aday nē dəkay anan 'am anahan ata cərah mənəna zlawan, kawa tədə abay nē dəkay anan ata awan.

Pol a jan 'am anā dō ahay

²¹ Na gan may hēna nā, kə sənen anjahay uno ti mer su way uno à man a anan ata ite. Tikikus nā, mərak uno, car uno re, aday winen dō sa ga mer su way ana Bahay a mənuko tə mivél kərtek awan. I mak ikwen anan ləbara uno ahay fok. ²² Anga nan, hēna nen apan ni slənak anan ayak à man a kwanay, saa dəkək ikwen anan ləbara a manay ahay fok. Ata aday i mak ikwen a mivél ù doh lele kutok.

²³ Atə Bəbay Mbərom tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko, tē varan anā mərak ahay nə zay, asan zek, tə məgala sə adaf nga a tinen pə Yesu.

²⁴ Sumor a Mbərom à tərən anā dō sə pəlay Bahay a mənuko Yesu Almasihu tə asan zek a sa ndav kulibay ataya fok.

**Derewel ana Pol sɛ vinden
ayak anà dɔ sɛ
Filipi ahay
Adakay way pɛ deftere a
anan**

Filipi nà, wulen su doh mɛduwen a pɛ cɛved sa zla à Ruma a inde. Pol winen dɔ kɛrtek à wulen su dɔ sa daf egliz à man ata ataya awan, aday a pɛlay anan dɔ a Yesu ahay à Filipi cɛvedabay. A tɛtakan atan way pɛ anjahay sa ma nga à mɛndak ata awan, a dakan atan anan ayak miter mungwalay aya inde, aday a varan atan mɛgala sɛ pɛrahan azar anà adaf nga a tinen pɛ Yesu.

Nga sa 'am ahay

Pol a ngɛran à Mbɛrom anga Filipi ahay (1.1-11)

Yesu winen dɔ si mer su way a Mbɛrom ma ma nga à mɛndak awan (1.12 - 2.18)
Avar mɛgala aday adakay way (2.19 - 4.9)
'Am mɛdakwidok aya awan (4.10-23)

Pol a jan ayak 'am anà dɔ sɛ Filipi ahay

¹ Sɛ vindek ikwen ayak 'am a anan nà, nen Pol tɛ Timote, manay dɔ si mer su way a Yesu Almasihu ahay. Ma jak anan ayak 'am anà dɔ sɛ lavan nga anà egliz ahay tu dɔ si mer su way a kwanay ahay fok à egliz inde. Aday ma jak anan ayak 'am anà dɔ sa daf nga pɛ Yesu Almasihu azar aya à wulen su doh sɛ Filipi ata inde fok re. ² Mbɛrom Bɛbay a mɛnuko tɛ Yesu Almasihu Bahay a mɛnuko tɛ gak ikwen sumor aday tɛ varak ikwen zay a tinen.

Pol a ngɛran à Mbɛrom anga dɔ sɛ Filipi ahay

³ Kwa siwa nɛ bayakak pɛ kwanay cɛna, nɛ ngɛran anà Mbɛrom anga kwanay. ⁴ A alay a nen apan ni gan amboh à Mbɛrom anga kwanay fok cɛna, hwiya na ga nà, tɛ ataslay mivel awan. ⁵ Nɛ ngɛran à Mbɛrom, anga kwa pɛ ana kwanay sɛ tɛma Yesu Almasihu à mivel a kwanay inde nà, mɛnuko apan dɛ dɛkay anan lɛbara anahan mugom a pɛ kɛrtek awan. ⁶ Mbɛrom kɛ dazlak anan sa ga mer su way lele awan, à mivel

a kwanay inde. Aday na san zle, i pɛrahan azar sa ga matana awan, hus i ndav a wa pɛ luvon a Yesu Almasihu saa may ahay ata awan. ⁷ Nen nɛ pɛlay kwanay tɛ dɛdek awan. Kak nɛ bayakak way matanan anga kwanay nà, wita lele. Bina kwa nen à dangay, kwa nen apan ni tɛker anan lɛbara a Yesu mugom a aday sɛ dɛkay anan dɛdem anahan tɛkedɛ nà, mɛnuko a fok dɛ japak à sumor a Mbɛrom a su go ata inde re asanaw! ⁸ Natiya dɛkwen, Mbɛrom a san zle, nɛ pɛlay kwanay tɛ mindel kawa ana Yesu Almasihu sɛ pɛlay mɛnuko ata awan.

⁹ Aday amboh uno sa ga anga kwanay ata nà, natiya: U no asan zek a kwanay á zɛga pa 'am pa 'am. Matanan ki sɛnen sɛ gɛzlan alay pi zek wa anà way ahay tɛ cɛved dɛdek awan. ¹⁰ Ata ki sɛnen sɛ gɛzla anan way lele aya pi zek wa tɛ way lelibay aya awan, aday hus pɛ luvon a Yesu Almasihu saa may ahay ata nà, hwiya ki njihen mɛnjɛna sa ga ines, dɔ cɛncan aya awan. ¹¹ Ki gen nà, way lele aya hwiya, aday saa varak ikwen mɛgala ata nà, Yesu Almasihu awan. Ata dɔ ahay ti ca pi mer su way a kwanay a lele ataya nà, ti zambad a Mbɛrom, aday ti hɛran nga.

Adakay anan lɛbara a Yesu Almasihu

¹² Matanan mɛrak uno ahay, u no sɛnen anan way a anan lele: Dɛce a su to nga hɛna ataya nà, ta mak zek adɛka nɛ sɛ dɛkay anan lɛbara a Yesu mugom awan. Ta ma zek sɛ dɛkay anan nɛ pa 'am pa 'am, bina ta mbak apan sɛ tavay anan mer su way adɛka bugol bay. ¹³ Natiya suje ahay à gulom su doh ana bahay a anan, tu dɔ a azar aya fok, ta san zle nen hɛna à dangay nà, anga nen dɔ sa ga mer su way a Yesu Almasihu. Ta ban nen nà, anga nan. ¹⁴ Lɛbara sɛ aban nen a anan ata nà, kɛ mak anan zek anà dɔ a mɛnuko azar aya bayak a adɛka, sɛ dɛkay anan lɛbara a Yesu mɛnjɛna sɛ jɛjar bugol. Ta ma nga sɛ dɛkay anan 'am a Mbɛrom nà, pa 'am pa 'am.

¹⁵ Tɛ dɛdem a nà, dɔ ahay inde tinen apan ti dɛkay anan lɛbara a Yesu Almasihu nà, sɛ sɛrak anga nen. Əna dɔ azar aya ite nà, tinen apan ti dɛkay anan nɛ tɛ mivel kɛrtek awan. ¹⁶ Tinen, ta ga mer su way ata nà, anga tɛ pɛlay Yesu Almasihu. Ta san zle, ta

ban nen à dangay dukwen pi mer su way ata wa re. ¹⁷ Aya əna, do a sə dakay anan ləbara a Yesu Almasihu sə sarak anga nen ataya nà, abayak nga a tinen aya nə lelibay jiga awan. Ta ga matanan nà, anga ta gan may sə zəga anan dəce uno à dangay adəka bugol.

¹⁸ Cəkəbay, kwa à ga nə do ataya tə dakay anan 'am a Mbərom a nə tə mivəl kərtek awan, kwa à ga nə tə mivəl kərtek a bay təkede nà, munapanaw! Ləbara a Yesu Almasihu adəka nà, kà tak 'am coy. Wita, i cəbo bay, nen nə taslay adəka nà, mivəl. Ni taslay anan mivəl nə kwa siwa siwa fok, ¹⁹ anga na san zle, way a su to nga ataya fok ti ma zek adəka nà, sa tam anan sifa uno à dəce wa. I təra matanan nà, anga amboh a kwanay sa ga, aday anga maməzek ana Apasay a Yesu Almasihu a sə slənay ata awan.

²⁰ Way a nen sə pəlay aday na dəf apan nga ata nà, u no nə à təra, i go waray bay. Kwa à ga nə həna, kwa à ga nə siwa siwa, kwa nə məcak, kwa nen tə sifa awan, u no nà, zek uno à həran nga anà Yesu Almasihu tə didek a hwiya. ²¹ Anga həna kəma, kak nə njahak uho tə sifa a nà, nə həran nga nə anà Yesu Almasihu. Aday kak nə məcak dukwen, wita suwan re. ²² Kak nen inde tə sifa pə daliyugo dukwen, lele, anga ni mba apan sa ga mer su way a Mbərom mba. Ni gan may həna nà, anà wura dukwen, na san fan bay re.

²³ Abayak nga uno həna dukwen kə gəzlak cew re. Abay na gan may, nà zla way uno saa njahay pə kərtek a tə Yesu Almasihu à mburom. Ata pi nen nà, suwan nə wita awan. ²⁴ Aya əna, tə winen ata təkə dukwen, suwan nà njahay uho tə sifa awan, anga sa mak ikwen zek adəka. ²⁵ Wita dukwen nə sənək anan coy, i ga zek matana awan. Na san zle ni njahay uho tə kwanay fok, anga aday kə zəgihen anan sa dəf nga pə Yesu tə ataslay mivəl a lele. ²⁶ Natiya kutok, na zlak ayak pə cakay a kwanay nà, ki tislen mivəl bayak awan, ki həren anan nga anà Yesu Almasihu, anga nen inde à man a kwanay ata awan.

Tiven lele anga ləbara a Yesu Almasihu

²⁷ Lele a həna kəma, anjahay a kwanay à ga nə lele aday do ahay tə san kwanay nà, do sa dəf nga pa 'am a Yesu Almasihu ahay acəkan. Natiya, kwa ni zlak ayak pə cakay a kwanay, kwa ni zlak ayak bay, ni sləne ləbara a kwanay a dukwen, hwiya ni san kwanay mə tavay a lele ndekərkərre tə mivəl kərtek awan, anga ləbara a Yesu mugom awan. ²⁸ Aday ni san ki jəjiren anan anà do manide a kwanay ahay kula bay re. Ata ka sak a jəjiren atan bay cəna, ti san tinen nə do mə lize aya awan, aday kwanay nà, kə təmen adəka coy. Wita dukwen, sa ga anan nə zek a Mbərom awan. ²⁹ Mbərom kə gak ikwen sumor anga aday kə dəfen nga pə Yesu Almasihu. Əna sumor anahan ata nà, sa dəf apan nga cəna coy bay, sa sa dəce anga winen a re. ³⁰ A alay a nen əga kwanay ata nà, kə cinen anan anà vərəm uno sa ga anga 'am a Mbərom ata awan, aday həna dukwen nen apan ni ga vərəm ata re. Natiya mənuko fok də japak sa ga vərəm ata kawa ana kwanay a həna, kwanay a uda ata re.

2

Men anan nga a kwanay à məndak kawa ana Yesu Almasihu sa ga

¹ Həna nà, kwanay mə japay a kərtek tə Yesu Almasihu asanaw? Asan zek anahan i varak ikwen məgala re bidaw? Na wa, Apasay Cəncan a kə japak kwanay pə kərtek a tə winen a ba? Kwanay aya dukwen, kwanay apan ki sənən zek ahay aday kwanay apan ki gen anan sumor i zek ahay re asanaw? ² Natiya, kak a nak ikwen ataslay mivəl uno à rah wa nà, 'am à zlak ikwen pi zek. Asan zek a kwanay à ga nə kərtek, mivəl a kwanay ahay à ga kərtek aday abayak nga a kwanay ahay dukwen à ga nə kərtek a re. ³ Kà si gen mer su way à wulen a kwanay ahay inde tə sarak aya bay. Kabay kà si gen mer su way sə həran nga anà zek a kwanay ahay bay re. Adəka bay, men anan nga a kwanay nà, à məndak, aday cen pə do ahay nə, kawa tə zalay kwanay bugol. ⁴ Kà si gen way sa mak ikwen zek a kwanay aya dəkdek bay, əna gen nə way sa man zek anà do ahay re. Ki gen anan way a anaya nà, ata ataslay

mivel uno i rah wa acəkan. ⁵ Abayak nga a kwanay ā ga nə kawa ana Yesu Almasihu.

⁶ Winen a aday nā, tinen tə Mbərom a nə kərtek, kwa həna kabay.

Əna tə winen ata təke dukwen, kə gak anan may sə lavay a nga anahan tə Mbərom a sabay re.

⁷ Adəka bay, a ca pa man sə njahay anahan ata nā, kawa way kəriya awan, a mbəsakak anan ayak.

Tə wahay anan awahay pə daliyugo ā wulen sə dō ahay, tə sənək anan winen dō.

Kə tərək anan zek anahan bīle awan.

⁸ Kə mak anan nga anahan ā məndak ta sə dəfan apan anā Mbərom hus pə amac, amac pə dədom mə zləngəd awan.

⁹ Anga nan kutok, Mbərom a cakaf anan, a ma anan pa man sə njahay anahan a kurre ata awan.

A daf apan sləmay sə zalay sləmay sə way ahay fok tə mazlaḅ.

¹⁰ Anga nan kutok, dō ahay fok, ā ga nā, ā bagəbaga mburom, ā ga nə pə daliyugo, kwa ā man su dō ma mac aya dukwen,

ta sak a sləne sləmay a Yesu cəna, tinen a fok ti dukwen gərmec ũ vo.

¹¹ Tinen a fok ti həran nga anā Mbərom, Bəbay a nuko, ta sa ja nā, Yesu Almasihu winen Bahay awan.

Ken anan jiyjay sa 'am a Mbərom pə daliyugo

¹² Natiya, mərak uno ahay, kə sənən apan zle, Yesu nā, kə dəfak anan apan anā Mbərom. Həna dukwen, dəfen anan apan anā Mbərom kawa ana kwanay sə dəfan apan ā alay a nen āga kwanay ata awan. Ka taa dəfen anan apan nə lele. A ga həna nen inde āga kwanay sabay dəp nā, gen matanan hwiya. Kwanay nā, kə təmen coy. Natiya, gen mer su way lele aya sə dəfan apan ā Mbərom tə ajəjar a kosl kosl jiga awan. ¹³ Anga Mbərom a mbədahak ikwen anan mivel kawa sa zlan ā nga, aday kī gen mer su way lele aya sa zlan ā nga re.

¹⁴ Pi mer su way a kwanay saa ga fok cəna, kā si gen tə agungoz a bay, kā sa tərihen apan ā wulen a kwanay ahay inde bay re. ¹⁵ Natiya ki tərən dō lele aya,

mənjəna ines ahay, ki tərən wan a Mbərom lele aya awan, ā wulen su dō mi nes a aya, aday huwan aya re ata awan. Tinen a fok ī ide zənzen inde. Anga nan kutok, ken anan jiyjay a kwanay ā wulen a tinen inde pə daliyugo kawa mawuzlawazl sa nga mburom ahay, ¹⁶ aday dīken atan anan 'am sa njad sifa pə Mbərom wa. Ata ki gen matanan nā, pə luvon a Yesu Almasihu saa may ahay ata nə, nen ni taslay mivel tə kwanay pə ide anahan. Anga ni san kutok, mer su way uno, tə dəcə uno sa sa anga kwanay ata nā, kə tərək uno kəriya bay. ¹⁷ Həna, adaf nga a kwanay pə Yesu ata nə, kə tərək kawa way mə varan ā Mbərom. Aday nen nā, hinahibay ti i vad nen dəp nā, mez uno i təra kawa way mə varan a anā Mbərom re, i japay pi zek tə way ana kwanay sə varan ata awan. Aday dukwen, i taslak uko anan mivel bayak adəka, nen tə kwanay a təke fok. ¹⁸ Kwanay dukwen, tislən mivel pə kərtek awan. Matanan tasluko mivel jiga awan.

Atə Timote tə Epafəroditus

¹⁹ Həna, kak kə zlak anan ā nga anā Bahay Yesu nā, na gan may sə slənək anan ayak Timote āga kwanay bəse. Ata aday ni sləne ləbara a kwanay a nā, i vuro ataslay mivel. ²⁰ Anga uwec wa Timote a cəna, dōwan inde kwa kərtek sə bayak pə kwanay kawa nen nā, ibay. Si winen a taayak. ²¹ Dō a azar ataya fok nə tə pəlay sa gan mer su way a Yesu Almasihu bay. Ta ga nā, mer su way sa zlan ā nga anā zek a tinen aya cəna coy. ²² Əna kə sənən zle Timote nā, kə slak mungol wanahan, anga kə gak mer su way lele aya sə dəkay anan ləbara a Yesu mugom awan, manay maya awan. Winen nā, kawa wan pə cakay ana bəbay anahan ata awan. ²³ Natiya, həna kutok u no sə slənək ayak nə winen awan, əna ni ca pə sariya uno su go ata lele aday. ²⁴ Nen a dukwen na san zle Mbərom i mbəsuko ayak cəved saa zlak ayak āga kwanay azana re.

²⁵ Aday asa, na gan may sə slənək ikwen anan ayak mərak a mənuko Epafəroditus, winen dōwan a kwanay sə slənək ahay ā man uno sa naa cak ayak upo ata awan. Tə winen nā, ma gak mer su way a Mbərom

miya awan, mə rəzlek anan à nga wa anà 'am a Mbərom miya re. ²⁶ U no sə slənak ikwen anan ayak, anga haway a kwanay a, a gan tə mindel, winen à ajalay nga inde, bina a san zle kə slənen pə ləbara sə dəvac anahan a re. ²⁷ Didek a acəkan, dəvac kə gak anan. Ibay mənjoek abay i mac coy. Əna Mbərom kə jalak panan nga, kə mbərak anan. Mbərom a jalay nga nà, pə winen wa cəna coy bay. A jalay nga nə pi nen wa re. Mbərom a mbar anan nà, anga aday ajalay mərəva anahan tə dəcə azar aya tē zulo à nga wa bay.

²⁸ Anga nan, na gan may tə mindel sə slənak anan ayak à man a kwanay aday ka sak a cinen anan nà, kə tislən mivel bayak awan. Ata aday nen dukwen ni jalay awan gem sabay re. ²⁹ Matanan, təmihen anan nà, tə ataslay mivel awan, anga kwanay a fok kə tərən dō a Yesu ahay. Dəfen anan apan anà jəba su dō aya kawa winen ata awan. ³⁰ Winen nà, kə zukwa mac anga mer su way a Yesu Almasihu. A may pa 'am sə bələlən wa vet vet, anga su mo zek ti mer su way ahay, pa 'am a kwanay a wa.

3

Dəfuko nga nà, pə Yesu kərtek coy

¹ Mərak uno ahay, 'am a inde həna u no sa jak ikwen anan ayak: Tislən mivel anga kwanay dō a Yesu ahay. Aday u no sa jak ikwen ayak həna asa nà, pə way aday nə dəkək ikwen anan ayak coy ata awan. U go isew sə dəkək ikwen anan ayak miza bay re. Aday 'am a anaya ti ba kwanay pə atətək way lelibay aya wa ite re.

² Bənen nga a kwanay pu dō sa jəka ki i tərən dō a Mbərom ahay nà, si gəden mədəndalas aday ataya awan. Tinen dō sa ga way lelibay aya awan, tinen kawa kəla ahay, dō a Mbərom ahay itəbay. ³ Dō a Mbərom didek aya nà, mənuko a adəka. Anga mənuko apan dī hərən nga à Mbərom tə məgala sə Apasay Cəncan awan, aday də taslay mivel anga Yesu Almasihu. Bina dā daf nga pə way si zek a mənuko ahay bay.

⁴ Kak adaf nga pə way si zek a mənuko ahay nə lele kəma, abay tiya nà, nen ni daf apan nga itəbay dāw? Aday kak dōwan a inde kə bayakak, lele sa daf nga pə way

si zek ataya nà, nen ni lahan apan adəka bidaw? ⁵ Nen a aday nà, zaav sə Yahuda guzgwəz awan, wan sə Isəra'ila ahay. Nen mə wahay a à slala ana Benyamin inde. Na ga luvon jəmaakan pə dəba sə awahay uno wa cəna, tə gudō mədəndalas. Kak tə day sə dəfan apan anà Tawrita nà, nen nə dəfan apan tə mindel bina nen à wulən sə Farisa ahay inde. ⁶ Ta day sə pəra a manay Farisa ahay dukwen, nə pərahan azar nà, təhhe lele, hus nen à sa ga anan alay tu dō sə pərahan azar à Yesu ahay. Ta day sə dīdem ana Tawrita dukwen, mungok uno ibay re.

⁷ Na taa ca pə way ataya fok nà, kawa way su mo zek ahay. Əna həna na ca pə way ataya fok ite nà, kawa way kəriya aya kutok, anga ti mo zek sə pərahan azar anà Yesu Almasihu bay. ⁸ Ayaw, na ca pə way ahay fok nà, kawa way kəriya awan, anga way su zlo à nga sə zalay asan Yesu Almasihu Bahay uno nə inde sabay. Nə mbəsakak way ahay fok anga winen. Natiya na ca pə way ahay fok nà, kawa kwaskwalay, aday nê dəzle pə cakay ana Yesu Almasihu, ⁹ mē njahay pə kərtek a tə winen. Na taa jəka nen mənəna ines nà, anga na taa dəfan apan anà Tawrita ata awan. Əna həna nə dəfak nga pə Yesu Almasihu coy. Matanan, Mbərom a ca upo nen mənəna ines pə ide anahan kutok. A ga matanan anga nə dəfak nga pə winen awan. ¹⁰ Way uno sa gan may cəna, u no nā san Yesu Almasihu, aday u no nā san məgala anahan sə slabakay anan ahay à məkə wa ata awan. U no sə səmen anà dəcə ahay kawa anahan sə səmen ata, aday u no sa ga minje tə winen à amac anahan inde re. ¹¹ Natiya, kə zlak anan à nga a Mbərom nà, i slabakay ahay nen à məkə wa kutok.

Hawuko sa ma nga pa 'am

¹² Aya əna, nen na slak fan bay, aday nen nə tərək kawa Yesu a fan bay re, əna ni pərahan azar sa haw hus sə dəzle à man anahan, anga bə Almasihu Yesu kə təkək nen aday nê dəzle à man anahan awan.

¹³ Ayaw, mərak uno ahay, nen dukwen na mbak apan sa jəka nə dəzlek à man a Yesu a, fan bay re. Əna way kərtek inde ni ga kawa dō sa haw anga magwagway ahay. Ni mbəsak sa ca pə way sə dəba ahay fok,

aday ni rəzlen à nga wa sa ca ide, ¹⁴ ni haw ide uno zuhhwe pə way a saa njad pa 'am ata awan. Way uno saa njad ata nà, sifa a Mbərom a sə ngamak uko apan à mburom pə cakay ana Yesu Almasihu ata awan.

¹⁵ Natiya, mənuko dō a Yesu ma san nga lele aya nà, bayakuko matanan. Aday kak dōwan a inde abayak nga anahan kə gəzlak pi zek wa tə mbala a mənuko nà, Mbərom i cəden a wa mba. ¹⁶ Həna ata nà, pərahuko anan azar sa zla pə kərtek awan, tə cəved a mənuko sa nay anan ahay hus həna ata awan.

¹⁷ Mərak uno ahay, gen kawa nen awan, aday pərihen anan azar anà minje su dō sa ga kawa manay ataya re.

¹⁸ Na ja matanan nà, anga dō ahay inde bayak awan, ta ngam sə təma mer su way sə dəcə ana Yesu Almasihu sa ga pə dədom mə zləngad ata bay. 'Am ata aday nà, 6a na taa jak ikwen anan, həna nə mənahan ayak hwiya nə anà 'am ata tə ide sə ayam awan. ¹⁹ Dō ataya nà, Mbərom i lize atan ù uko inde. Tinen nà, tə pərahan azar anà Mbərom bay, əna tə pərahan azar anà way sə mivél a tinen ahay dəkdek. Tinen, tə həran nga i zek ta sa ga adəka nə way lelibay aya awan. Tə bayak nə pə way sə daliyugo ahay dəkdek coy.

²⁰ Mənuko nà, dā gan may anà way ataya itəbay, anga mənuko dō sə gala a Mbərom ahay. Mənuko apan dī ba Yesu Almasihu, Bahay a mənuko, dō sa tam dō. Winen i may ahay à mburom wa mba. ²¹ Kà sak a may ahay nà, i mbədə anan zek a mənuko bəle a anaya awan, aday i təra anan zek tə mazla6 a kawa ananahan awan. I ga way ata nà, tə məgala mbala anahan a sə lavan nga anà way ahay fok ata awan.

4

Zay à ga inde à wulen su dō a Yesu ahay

¹ Natiya, mərak uno ahay, tiven njənan à cəved a Mbərom inde, kawa anuno sə dəkak ikwen anan ata awan. Nə pəlay kwanay bayak awan, aday haway a kwanay u go re. Nen mə taslay mivél awan anga kwanay a fok, ni həran nga anà zek anga kwanay car uno ahay.

² 'Am uno inde anga uwar a cew a anaya re, atə Evodi tə Sintike. Na gan may nà, tə təma anan 'am a anan: Abayak nga a tinen à təra nə kərtek, anga tinen dō ana Yesu Almasihu ahay. ³ Aday iken ite məndala uno Suzugos*, nə cəcə panak nə, man zek anà uwar a cew ataya ite. Manay tə tinen, mə rəzlak anan à nga wa sə dəkay anan ləbara a Yesu mugom awan. Manay nà, atə uwar ataya awan, tatə Kəleman, aday tu dō si mer su way a azar aya fok, ma gak mer su way pə kərtek awan. Tinen a fok, Mbərom kə vindək a sləmay a tinen à dərəwel su dō tə sifa aya inde.

⁴ Kwanay nà, tislən mivél kwa siwa siwa fok, anga kwanay dō a Yesu ahay. Aday ni mənahan ayak nà, anà 'am anan re. Tislən mivél. ⁵ Sumor a nà, lele a kwanay à kay uho pa 'am sə dō ahay fok, tə canan. Sənen apan, Bahay a mənuko Yesu nà, winen inde tə kwanay. ⁶ Matanan, kə jilən awan bay, əna way a kwanay sa gan may ahay fok nà, dīken anan anan à Mbərom adəka. Dəbuken anan Mbərom, gen anan amboh, aday ngəren anan re. ⁷ Ki gen matanan nà, Mbərom i varak ikwen zay anahan. Zay ata nà, dō zənzen a i gəzlan alay sa san a kula bay. Zay ata i ba anan mivél a kwanay tə abayak nga a kwanay ahay pə ajalay nga ahay wa, anga kwanay dō ana Yesu Almasihu ahay.

⁸ Mərak uno ahay, ni zəgahak ikwen anan ayak apan 'am uno aya inde həna. Way ahay inde nà, tədə sə jalay apan. Matanan kutok, bayiken pə way dīdek aya awan, aday pə way tə mazla6 aya re. Bayiken pə way tədə aday sa daf apan nga ataya awan, tə way cəncan aya awan. Bayiken pə way mə rəba aya awan aday tə way tədə sə həran nga ataya awan. Way a anaya fok nà, tinen lele, way tə mazla6 aya awan. ⁹ Way a nen sə dəkak ikwen anan, aday kə təmihen anan ataya nà, gen matanan. Aday way a kə slənen pi nen wa, aday kə cinen uno nen apan ni ga ataya nà, gen matanan re. Natiya, Mbərom, dō sə varak uko zay ata, i njahay tə kwanay kutok.

Pol a ngəran ù dō sə Filipi ahay

* **4:3** Suzugos a nan sa ja nà, dō sa ga mer su way pə cakay su dō hinen.

¹⁰ Nə ngəran anà Yesu Almasihu, Bahay a mənuko, nə taslay mivel bayak awan, anga kə njiden sə bayakay ahay upo miza awan. Tə didek a nà, abay ka taa bayiken ahay upo way anahan. Aday həna alay a kà zlak pikwen wa bayak a, kə njiden alay a sə dəzle anan ahay upo bəse bay. ¹¹ Kà sa bayiken na ja matanan nà, anga sa jəka way a kuco ata bay. Matana bay, anga nə sənək ide sə njahay zay tə way a inde upo ata kwa kəkəma fok. ¹² Nə sənək mətawak, aday nə sənək anjahay su do zlıle a re. Nə sənək anan way ahay cara cara fok. Nə sənək arah, aday nə sənək anahay ta may re. Nə sənək ide à sə njahay tə way a vasa vasa à alay inde, aday nə sənək ide à sə njahay mənəna way à alay inde re. ¹³ Natiya, ni mba apan sə səmen à way ataya fok nà, anga məgala a Yesu Almasihu a sə vuro ata awan. ¹⁴ Kwa à ga nə matanan dəp nà, ki gen lele ta su mo zek à dəce uno ahay inde.

¹⁵ Kwanay do sə Filipi ahay, bayiken pə alay a nen sə dakak ikwen anan ləbara a Yesu mugom a kurre ata aday. A alay a nen sə slabak pə daliyugo a kwanay Makedoniya wa ata nà, su mo zek nə, kwanay dəkdek, bina egliz miza inde kà mak uno zek anga sa man zek anà 'am a Mbərom nà, ibay. ¹⁶ A alay a nen à wulen su doh sə Tesaloniki dukwen, ka taa men uno zek pə way a sa taa kuco ataya re. ¹⁷ Kà sa bayiken, na ja matanan nà, anga sa jəka nə dubok pikwen wa way ata bay. Əna nə taslay mivel adəka nà, anga na san zle Mbərom i dəf pikwen alay sə meskefe anahan anga way a kwanay sə vuro ata awan. ¹⁸ Nə təmahak way a kwanay a sə sləno anan ahay Epafəroditus ata awan. Na ca apan nà, bayak awan, ni ga dəce sə awan sabay re. Way a kwanay a sə sləno ahay ata nà, lele. Kə viren nà, anà Mbərom. I təma anan, a zlan à nga re. ¹⁹ Mbərom a aday nà, awan a a kəcan à alay inde bay, anga winen a kərtek məduwen awan. Natiya, i mba apan sə varak ikwen kwa ma fok tə alay a Yesu Almasihu. ²⁰ Do ahay fok tē zambad a Mbərom Bəbay a mənuko pa sə viyviya awan. Amen!

²¹ Jen anan 'am ù do a Yesu ahay fok kərtek kərtek tə sləmay a Yesu Almasihu. Mərak a mənuko həna à man a anan ataya fok ta jak ikwen ayak 'am re. ²² Aday do a Yesu a azar aya fok ta jak ikwen ayak 'am re. Mə zakan a jiya nà, anà do sa ga mer su way əga bahay sə Ruma ahay.

²³ Bahay a mənuko Yesu Almasihu à gak ikwen sumor anahan.

**Derewel ana Pol sə vinden
ayak anà dō sə
Kolosiya ahay
Adakay way pə deftere a
anan**

Sa daf Egliz à wulen su doh sə Kolosiya nà, Epafəras. A alay ana Pol sə vinde derewel a anan nà, tinen à dangay maya tə Epafəras. A dakan atan anan nà, Yesu Almasihu winen bahay a pa nga sə way ahay fok, aday a dakan atan anan azla a tinen à təra kawa su dō mə japay a tə Yesu Almasihu ataya awan. Matanan, adaf nga pə Yesu a zalay asan way sə daliyugo ahay fok, tē pərahan azar anà atətak way ataya bay.

Nga sa 'am ahay

Yesu winen bahay a pa nga sə way ahay fok (1.1-23)

Yesu nà, way a Mbərom mi der awan (1.24 - 2.5)

Anjahay wiya mbala dō a Yesu Almasihu ahay (2.6 - 4.6)

Andav sa 'am ahay (4.7-18)

Pol a jan ayak 'am anà Kolosiya ahay

¹ Sə vindek ikwen ayak derewel a anan nà, nen Pol, nen dō ana Mbərom sə ngaman aday sə təra anan dō maslan ana Yesu Almasihu ata awan. Derewel a anan a zlak ayak nà, à alay a manay wa tə Timote mərak a mənuko ata awan. ² Mə vindek ikwen ayak anà kwanay dō a Yesu ahay à Kolosiya, kwanay mərak a manay ahay, mə japay aya tə Yesu Almasihu. Mbərom Bəbay a mənuko à gak ikwen sumor aday à varak ikwen zay anahan.

Pol a ngəran anà Mbərom anga dō sə Kolosiya ahay

³ A alay a wura wura, manay apan mi ga amboh anga kwanay cəna, mə mbədək anan à nga wa sə ngəran anà Mbərom anga kwanay bay re. ⁴ Mə ngəran anga mə slənek kwanay nà, kə təmihen Yesu Almasihu à mivel a kwanay inde tə didek awan, aday kwanay apan ki gen anan asan zek anà

dō a Yesu ahay re. ⁵ Ki gen matanan nà, anga kə sənən zle Mbərom kə lavak ikwen anan zek tə way lele aya à mburom à man anahan awan. Aday kwanay apan ki dəfen anan ide à way a kwanay saa njad anan mba ata awan. Kə sənən pə way a Mbərom a sə lavak ikwen anan zek ata nà, kurre à alay a kwanay sə sləne ləbara mugom a sa 'am didek a ata awan. ⁶ Ləbara sa 'am a mugom ata nà, kə tak 'am pə daliyugo kwa aha fok. Kə tərak nà, kawa sé aday winen apan i har, a wahay wan bayak a ata awan. Natiya, 'am a Mbərom winen apan i zəga sa zla pa 'am pa 'am à wulen a kwanay inde dukwen matanan re. A dazlan sə zəga sa zla pa 'am pa 'am à wulen a kwanay, à alay a kwanay a sə sləne Mbərom kə gak ikwen sumor acəkan ata awan. ⁷ Sə dakak ikwen anan ləbara sa 'am a mugom ata nà, Epafəras, car a manay i mer su way a Yesu Almasihu inde. Winen a ga mer su way a Yesu Almasihu nà, tə mivel kərtek awan. Winen apan i ga mer su way a Yesu àga kwanay à yime a manay inde. ⁸ Epafəras ata nà, kə dakak umo anan mer su way anà Apasay a Mbərom sə varak ikwen məgala sə pəlay mərak ahay ata awan.

⁹ Anga nan kutok, a ban kwa pə ana manay sə sləne ləbara a kwanay ata wa nà, manay mə mbəsakak sa gan amboh anà Mbərom anga kwanay bay hwiya. Ma gan amboh nà, anga aday kə sənən way anahan sa gan may, aday à varak ikwen kəlire* tə asan way tə məgala sə Apasay anahan. ¹⁰ Natiya tə kəlire sə asan way ata kutok, anjahay a kwanay i zlan à nga anà Bahay a mənuko, ki gen way anahan sa gan may ahay fok, aday ki gen mer su way lele aya cara cara. Ata asan way a kwanay pə Mbərom i zəga nə pa 'am pa 'am. ¹¹ Ma gan amboh anà Mbərom dukwen, anga aday à varak ikwen məgala sə mazlaḡ anahan sə jəra njenjan, aday sə səmen anà way ahay fok tə ataslay mivel awan. ¹² Matanan, ngəren anà Bəbay Mbərom anga kə varak ikwen cəved sa njad magwagway anahan sə lavan a zek a anà dō anahan ahay à mburom à man jiyjay a inde ata awan. ¹³ Mbərom kə təmāk ahay mənuko à alay

* 1:9 Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

a mægala ana bahay sə idé zənzen a wa, aday a pak mənuko à man sə bahay a wan anahan ləliwe ata awan. ¹⁴ Sə təmay ahay mənuko à alay ana Fakalaw wa nə, wan a Mbərom, anga kə pəsek uko anan ines a nukko ahay.

Yesu Almasihu nà, Bahay sə lavan nga anà way ahay fok

¹⁵ Mbərom nà, kula dōwan kə canak anan tə idé bay. Əna Yesu Almasihu dōwan a mezeze a Mbərom ata kà kak uko anan ahay Mbərom awan. Yesu a nà, winen murkwaya sa wan a Mbərom ahay. A lavan nga anà way a Mbərom mə ndakay aya kəzlek jiga fok. ¹⁶ Mbərom a ndakay way ahay fok nə tə alay a wan anahan ata awan, kwa à ga nə pə daliyugo, kwa à mburom awan fok, kwa way aday də canan zle ataya, kwa way aday də canan bay ataya fok, kwa way tə mægala à mburom ataya awan, kwa maslay a Mbərom ahay tə bahay a tinen aya təkə fok. Way ataya fok mə ndakay aya nə, tə alay a wan anahan ata awan, aday anà wan anahan ata re. ¹⁷ Winen nà, a lahan anà way ahay fok, aday way ataya ta ga inde dukwen, anga winen a re. ¹⁸ Winen nà, pa nga ana dō sə japay tə winen ahay fok, tinen zek anahan awan. Winen adazlan sə way ahay fok. Sa lah sə slabakay ahay à məkə wa mama'am nà, winen a re. Matanan kutok, winen kə lahak anan pa 'am ana way ahay fok. ¹⁹ Mazlaḅ sə way a à Mbərom a inde ata fok nà, inde à wan anahan ata matana re, anga a zlan à nga anà Mbərom a nə matana awan. ²⁰ A nan à Mbərom a nà, way a mə ndakay ataya, kwa à mburom, kwa pə daliyugo fok, 'am à zlan atan pi zek tə winen nə tə mez ana wan anahan ata awan. Matanan kutok, zay inde à wulen a Mbərom tə dō ahay anga wan anahan ata awan, anga kə pəkak anan mez anahan, kə məcak pə dədom.

²¹ Kwakwa ata nà, kwanay dərən dərən pi zek wa tə Mbərom, kə tərən nà, dō manide anahan ahay, anga ki gen nə way lelibay aya awan. Abayak nga a kwanay dukwen, lelibay aya re. ²² Əna Yesu kə tərak dō zənzen awan, aday kə məcak anga kwanay. Matana həna kutok nà, Mbərom

kə zlahak anan məlmal anahan tə kwanay, tə amac a wan anahan a ata awan. Natiya kwanay kə tərən dō cəncan aya, aday ki mben apan sə tavay pa 'am a Mbərom mənəna ines aday dōwan i mba apan sa mak ikwen anan mungok sabay. ²³ Natiya kutok, pərihen anan azar hwiya sa daf nga nà, pa 'am sə ləbara a mugom ata pac pac, kà sa dagwiren wa bay fok. Tiven nà, njənan lele. Dəfen anan abayak nga a kwanay nà, dook pə ləbara sa 'am a mugom a mbala a kwanay a sə sləne kurre ata awan. Ləbara sa 'am ata dukwen, daliyugo kəzlek kə slənek anan fok coy re. Həna, nen Pol nà, Mbərom kə tərak nen dō si mer su way anahan, anga sə dakay anan ləbara sa 'am a anan re.

Mer su way a Pol sa ga anga dō a Yesu ahay

²⁴ Həna nà, nen apan ni taslay anan mivəl tə dəcə uno ahay sa ga anga kwanay ata awan. A alay ata nà, Yesu Almasihu a kà sak dəcə, matanan nen ni sa dəcə anga dō anahan ahay tinen zek anahan ata awan. Na ga dəcə matanan nà, anga aday mer su way anahan sə dazlan à mivəl a kwanay inde ataya à ndav wa. ²⁵ Mbərom kə zəbak nen dō si mer su way anahan à wulen su dō anahan ahay wa. A gan may nà, nê dəkak ikwen anan ləbara sa 'am anahan mugom ata fok. ²⁶ Kurre ata nà, ləbara sa 'am mugom ata nə mi dər awan, dōwan a san anan fan bay. Aya həna nà, Mbərom kà kak anan ahay uho anà dō anahan ahay kutok. ²⁷ A nan anà Mbərom nà, dō anahan ahay pu kon pu kon fok tã san way anahan mi dər ata nà, winen lele aday tə mazlaḅ a re. Way a mi dər ata nà, Yesu Almasihu a à mivəl a kwanay inde ata awan. Tə winen awan, ki mben apan sa daf anan abayak nga a kwanay dook pa man sə mazlaḅ anahan a aday ki sa njihen a uda ata awan.

²⁸ Anga nan, manay apan mi dəkən anan anà dō ahay fok nà, Yesu Almasihu awan. Manay apan mi təkərən atan, manay apan mi jan atan panan fok nà, tə kəlire a Mbərom a sə varan umo ata awan. A nan umo jiya nà, dō mə japay aya tə Yesu Almasihu ahay fok tã tərə nà, dō ma san nga aya pa 'am a Mbərom. ²⁹ Nen apan ni rəzlen

à nga wa sa ga mer su way ata tə mægala mbala Yesu Almasihu a ì nen inde nà, anga nan kutok. Sa ga mer su way a ì nen inde nà, mægala ata awan.

2

¹ U no nà, sènen apan lele, mer su way hëna nen apan ni ga ata nà, ma da 'am awan. Na ga mer su way a ma da 'am ata nà, anga kwanay dō sə Kolosiya ahay, tu dō sə Lawdikiya ahay, aday dukwen, anga azar su dō kula tə canak uno fan bay ataya re. ² Na ga matanan nà, anga sə varak ikwen mægala aday kə sènen zek à wulen a kwanay ahay inde, kə taren zek kərtek awan. Aday asa u no nà, kə njiden kəlire sa san dīdek a Mbərom fok. Ata nà, ki sènen anan way a Mbərom a mi der ata awan, kawa sa ja nà, Yesu Almasihu. ³ Kəlire tə asan way lele aya fok dī tan à nga nà, à Yesu Almasihu inde.

⁴ Nə dəkak ikwen anan ayak way a anaya nà, anga aday dōwan à sa wurbasak ikwen awan saa njak kwanay tə wurwer sa 'am ahay bay. ⁵ Sènen apan lele re, kwa nen inde à wulen a kwanay ibay dəp nà, apasay uno inde tə kwanay. Nen apan ni taslay mível tə mindel nà, anga nə sləne kwanay apan ki gen way tə cəved aya awan, aday adaf nga a kwanay pə Yesu Almasihu nà, mə tavay a demer demer lele.

Anjahay su dō ana Yesu Almasihu ahay

⁶ Həna nà, kə təmihen Yesu Almasihu à mível a kwanay inde winen nə bahay a kwanay a coy. Anga nan kutok, azla a kwanay nà, à təra kawa azla su dō mə japay aya tə winen acəkan ataya awan. ⁷ Matanan, hen sləlay à winen inde lele, kawa sé sa pak anan sləlay anahan ahay à yugo inde lele ata awan. Həren à 'am anahan inde, adaf nga a kwanay pə winen à ga nə njənnjan kawa ana kwanay a sə tətak ata awan. Ngəren anà Mbərom bayak awan.

⁸ Aya əna, sènen pi zek lele, bina dō ahay ti i njak kwanay tə atətak way mungwalay aya, aday tə asan way kəriya aya awan. Aday cəkəbay asan way a tinen ataya nə asan way su dō zənzen awan, kabay asan way sə apasay lelibay aya sə daliyugo a anan, bina asan way mbala

Almasihu itəbay. Kə pəken anan sləmay anà atətak way a tinen ataya bay jiga awan, ⁹ anga anjahay a Mbərom fok nà, winen ì zek ana Yesu Almasihu inde. ¹⁰ Matanan həna, kwanay kə jipen tə winen a kutok ata nà, Apasay a Mbərom dukwen kə rahak à kwanay inde coy re. Anga Almasihu a nà, Bahay a pa nga sə way a tə mægala aya à mburom ata fok.

¹¹ Anga ajapay a kwanay tə winen ata nà, Mbərom kə gak pikwen mez anahan sə dəkən anan anà dō ahay kwanay nə dō anahan ahay. Kwakwa ata a jan anà Yahuda ahay nà, tə gad mədəndalas anga tinen dō anahan ahay. Aya kwanay həna kutok nà, Mbərom a a ga pikwen mez sə dəkay anan nə kwanay dō anahan ahay ite. A ga way ata nə tə alay su dō bay, əna tə alay a wan anahan Yesu Almasihu awan. Winen kə rak ahay kwanay à anjahay a kwanay sə kwakwa lelibay ata wa coy. ¹² A alay a kwanay sa ga baptisma ata nà, kə tərak kawa ta lak kwanay à məke inde pə kərtek a tatə Yesu Almasihu awan. Aday à alay a kwanay sa may ahay à a'am wa ata dukwen kə tərak kawa Mbərom a slabakay ahay kwanay à məke wa pə kərtek a tatə Yesu Almasihu a re. A təra matanan nà, anga kwanay kə dəfen apan nga, mægala a Mbərom inde sə slabakay ahay kwanay à məke wa kawa anahan sə slabakay anan ahay Yesu Almasihu à məke wa ata re.

¹³ A alay ata nà, Mbərom a ca pikwen nà, kawa dō ma mac aya awan, anga kwanay nà, dō sa ga ines ahay, aday anga kə gak pikwen mez sə dəkay anan kwanay nə dō anahan ahay ata fan bay re. Aya həna kutok, Mbərom kə varak ikwen sifa tə Yesu Almasihu. Aday asa, winen kə pəsek uko anan ines a mənuko ahay fok re. ¹⁴ A alay ata nà, sariya a Mbərom kə bənək mənuko, anga də pərahak anan azar anà 'am anahan ma ja aya ata bay. Əna pə dəba anahan a wa nà, Mbərom kə ngərwak anan dərəwel a aday gudire sə ines a mənuko ahay mə vinde aya uda ata aday kə darak anan pə dədom a mə zləngad awan. Matanan sariya inde pukə sabay sə coy. ¹⁵ A alay a Yesu Almasihu sa mac pə dədom a mə zləngad ata nà, kə jakak anan alay pa nga anà mægala ana bahay sə setene ahay à

bagəbaga mburom inde ata fok, kà mbak patan. Kə pəkak atan waray i ide pa 'am sə do ahay fok re.

¹⁶ Anga nan kutok, dowan â sa mak ikwen anan mungok pa 'am sə way sa pa, kabay pə way sa sa ahay bay. Matanan asa re, dowan â sa mak ikwen anan mungok pa 'am sa ga azar uko pə ava pə ava ata bay, kabay pa 'am sa ga azar uko pə kiya pə kiya ata bay, kabay pa 'am sə dəfan apan anà luvon sa man uda ata bay jiga awan. ¹⁷ Way ataya fok nà, minje pə way saa nay ahay, bina didek sə way ataya fok nà, à Yesu Almasihu a inde. ¹⁸ Do ahay inde bayak awan tinen apan ti zluwe anan do ahay ta sa ja nà, do ahay tē nahay anan nga a tinen aday tē dəfan apan anà maslay a Mbərom ahay re. Tə varan zlangar anà cən sə zubay a tinen ahay ta sa ja nə Mbərom sa man atan anan ahay way ataya i cən sə zubay inde. Ajalay nga a tinen aya nə pə way sə daliyugo a anan dəkdek. Matanan jəba su do ataya nà, kà sa bənen atan à 'am wa bay jiga awan, anga tinen do sə həran nga i zek ahay, do sə kwecele ahay re. ¹⁹ Do ataya nà, tə mbəsakak sə japay tə Yesu Almasihu. Winen nga awan pu do a Yesu ahay, aday hawal si zek ahay ta njad sə japay pi zek nà, anga nga ata awan. Dəmbazl si zek ahay tə japay atan pi zek aday a njad sa har tə alay a Mbərom kutok re.

²⁰ Həna kə sənən apan zle lele, kwanay nà, kə məcen pə kərtek a tə Yesu Almasihu coy. Anga nan, apasay sə daliyugo a anaya ti mba pikwen sabay. Ata nà, ki gen way ahay hwiya kawa kwanay do sə daliyugo ahay nə angamaw? Abay ike kə dəfen anan apan anà 'am sə awan aya pərləsle nà, angamaw? ²¹ 'Am kawa: «Kê laman alay anà way a anan bay», «Kê tukom way a anan bay», kabay «Kê zəba anan way a anan bay» re. ²² Da jak dī dəfan apan anà way ataya cəna, da san zle, ta nay à abayak nga su do zənzen a wa dəkdek, way ataya fok ti lize. ²³ Mama'am a nà, do ahay tə bayak nà, atətak way ataya tə varan kəlire anà do ahay, anga atətak way ataya ti gan bəlaray anà do ahay sa ga pəra kawa sa zlan à nga anà do ahay, sə nahay anan nga à məndak, aday sə kətah anan nga a tinen re.

Aya əna, mer su way matanan ataya fok nà, i man zek anà do ahay sə mbasay pi mer su way sə ubor si zek ahay bay re.

3

Yesu Almasihu kə mbədahak ikwen anan anjahay

¹ Kə sənən apan zle coy kwanay nà, kə slabiken ahay à məke wa tatə Yesu Almasihu fok. Anga nan kutok, dəfen anan abayak nga a kwanay nə dook pə way aya aday kwanay saa njad à mburom ata awan. Ki njiden anan nà, à man ana Yesu Almasihu, dowan a mə njahay a tə day sə alay puway a Mbərom ata awan. ² Matana awan, abayak nga a kwanay à ga nə dægacce pə way a à mburom ata awan, bina kə bayiken pə way sə daliyugo ahay bay. ³ Anga nan kutok, kə sənən apan zle, kwanay nà, kə məcen, aya əna Mbərom kə slabakak ahay kwanay à məke wa. Natiya kutok, sifa a kwanay inde wiya awan, winen mi dər a à alay ana Yesu Almasihu inde pə cakay a Mbərom. ⁴ Tə didek a nà, Yesu Almasihu nə winen sifa a kwanay. Natiya, pə luvon a aday Yesu Almasihu a kə sak a sləray ahay ata nə kwanay dukwen ki sləren ahay nə tə winen awan, aday tə mazlaḅ anahan a re.

⁵ Anga nan kutok, mbəsiken anjahay a kwanay lelibay ataya fok. Mbəsiken way kawa aján uho, aga way sə waray ahay, aga ubor pə way ma ga waray aya awan, tə way lelibay aya awan, aga ide pə way ahay. Bina ka sak i gen ide pə way ahay nà, ki dəfen anan apan kawa tinen mbərom ahay. Mbəsiken anan way ataya fok. ⁶ Anga mer su way a lelibay ataya fok, Mbərom i ga mivel pu do sə dəfan apan bay ataya awan. ⁷ A alay ata nà, anjahay a kwanay a dukwen matana awan, ki gen ahay jəba si mer su way a lelibay ataya re.

⁸ Aya həna kutok nà, mbəsiken way ataya fok: Kí gen mivel bay, awan à cəbak ikwen bay, kí gen anan way lelibay aya anà do ahay bay, kà si gen mənjelgek bay, kà sa nəsən anan 'am anà dowan bay, ⁹ kà sa gəden anan mungwalay i zek ahay bay, anga anjahay a kwanay lelibay a sə kwakwa ata nà, kə mbəsiken anan ti mer su

way anahan aya tãke fok. ¹⁰ Hãna Yesu Almasihu kã mbãdãhak ikwen anan anjahay a kwanay wiya awan. Kawa kã pãken zana wiya a pi zek, kã tãren dõ wiya aya coy. Dowan a kwanay wiya ata winen apan i zãga sã ndakay zek nã pac pac, anga aday kã gen minje tã Mbãrom, dõ sã ndakay kwanay ata awan. Natiya ki mben apan sa san anan Mbãrom lele cãrah kutok. ¹¹ Anga nan kutok, hãna nã, awan sã gãzla anan Yahuda ahay pi zek wa tu dõ azar aya nã, ibay. Dõ ma gad mãdãndalas aya awan, tu dõ ma gad a bay aya fok, tinen nã kãrtek. Dõ mã vãzle a bay aya awan, tu dõ mã vãzle a bay a tã mindel ataya fok, tinen kãrtek a re. Aday dõ ãile aya awan, tu dõ ãile aya bay ata awan, tinen kãrtek a ca. Dõ ataya fok, awan kã gãzla atan alay pi zek wa bay. Anga zek anã Yesu Almasihu a nã, winen pa nga sã dõ ahay fok, aday à mível su dõ anahan ahay inde fok re.

¹² Matanan, kwanay nã, kã tãren dõ a Mbãrom ahay coy, a pãlay kwanay anga winen a sã walay kwanay. Anga nan, sumor a nã, azla a kwanay à cãved a Mbãrom inde à ga nã lele. Gen anan sumor ì zek ahay fok, tãren dõ lele aya awan, dõ mã nahay nga aya awan, dõ sãkãffe aya awan, aday dõ sã munapanaw ahay re. ¹³ Sãmen anan ì zek ahay. Kwa abay awan inde kã slahak anan ù uko inde anã dõwan aya dãp nã, tã pãse zek ahay, anga Bahay a mãnuko nã, winen apan a taa pãsek uko anan ines a nuko ahay. ¹⁴ Way lele bina maw nã, sãnen zek à wulen a kwanay ahay inde. Ata ki gen matanan nã, asan zek i japay kwanay pã kãrtek awan, aday mível a kwanay ahay ãukwen, ti ga nã kãrtek a re.

¹⁵ Mbãsiken anan mível a kwanay anã zay a Yesu Almasihu sã varak ikwen ata anga aday à lavan nga anã mível à kwanay. Mbãrom a ngamak ikwen ahay à zay anahan ata inde anga aday kã tãren uda zek kãrtek awan. Natiya ngãren anan kwa siwa siwa fok. ¹⁶ 'Am ana Yesu Almasihu à rah anan mível a kwanay ahay. Diken anan anan 'am a Mbãrom ì zek ahay, men anan zek ì zek ahay tã atãtak way ahay tã kãlire mbala ana Mbãrom a sã varak ikwen ata awan. Gen ara sã zambãd anan Mbãrom, tã ara sã hãran nga, aday tã ara mbala ana

Apasay a Mbãrom sã ãakak ikwen anan ata awan. Ngãren anan à Mbãrom tã ataslay mível awan. ¹⁷ Way a kwanay saa ga ta sa ja fok nã, gen nã, tãde kawa dõ a Bahay Yesu ahay, ta sã ngãran apan anã Mbãrom Bãbay a kwanay anga Yesu.

Anjahay su dõ a Yesu ahay

¹⁸ Kwanay uwar ahay, ãfen anan apan anã mbaz a kwanay ahay nã lele. Wita nã, way aday tãde dõ a Yesu ahay ti ga ata awan.

¹⁹ Kwanay mungol ahay, pãlen anan uwar a kwanay ahay lele, kã si gen atan alay bay.

²⁰ Kwanay gwaslay ahay, bãnen anan à 'am wa anã atã bãbay a kwanay tã may a kwanay ahay pã way ahay fok lele. Ata ki gen matanan nã, i zlan à nga anã Bahay a mãnuko.

²¹ Kwanay bãbay sã gwaslay ahay kutok, kã si ngãrzen pã gwaslay a kwanay ahay ããra ããra bay, bina ti njahay nã slebãrãrre.

²² Kwanay ãile ahay ite, ãfen anan apan anã bahay su doh a kwanay ahay lele. Kã sa ãfen atan apan nã, pã ãde a wa aday à zlan atan à nga ata cãna coy bay. Òna ãfen atan apan nã lele tã mível kãrtek awan, anga kwanay nã, dõ sã jãjaran à Mbãrom ahay. ²³ Kwanay apan ki gen nã, mer wura wura fok cãna, gen nã tã mível kãrtek awan, kawa ki gen anan mer su way anã Bahay a mãnuko, bina anã dõ zãnzen a bay. ²⁴ Sãnen apan lele, saa varak ikwen magwagway pi mer su way a kwanay ahay nã, zek a Bahay a mãnuko awan, i varak uko anan way anahan sã zlapan anan anã dõ anahan ataya awan. Bahay a kwanay sa gan mer su way ata nã, winen Almasihu. ²⁵ Sãnen apan lele asa re, dõwan a kã gak ines nã, Mbãrom i gan sariya pã ines anahan ata awan. Bina Mbãrom a gãzla dõ ahay pi zek wa itãbay asanaw!

4

¹ Kwanay bahay su doh ahay ite, gen anan nga anã ãile a kwanay ahay nã lele aday tã cãved awan. Bina kwanay ãukwen, kã sãnen zle, bahay inde à mburom pa nga a kwanay re asanaw?

Gen anan amboh à Mbãrom aday tãren dõ ma san way aya awan

² Rəzlen anan à nga wa sa gan amboh anà Mbərom ta sə nğəran kwa siwa siwa fok. ³ Gen anan amboh à Mbərom anga manay re. Gen anan amboh anga aday mâ njad cəved sə đakay anan ləbara sa 'am ana Almasihu mi đer ata anà dō ahay. Həna manay à dangay nà, anga ləbara sa 'am anahan ata awan. ⁴ Gen anan amboh à Mbərom nà, anga aday ũ mo zek sə đakay anan 'am anahan anà dō ahay cərah lele, kawa abay tədə ni đakay anan ata awan.

⁵ Gen anan nga anà anjahay a kwanay à mamasl su dō sa san Mbərom bay ahay inde ata nà, lele. Kwa siwa cəna, kà sa təmen anan alay a bay, gen nə way lele aya awan. ⁶ A akađ bala a kwanay ahay inde nà, 'am a kwanay ataya fok à ga nə 'am lele aya ma đaf nga awan. Matanan ki sənən sə mbədahan apan anà dō sə cəce 'am ahay fok.

Aja 'am mədakwidok aya awan

⁷ Mərak a nuko Tikikus i đakak ikwen anan ləbara sə njahay uno à man a anan ata awan. Tikikus nà, winen mərak a mənuko, car uno re, winen dō sa ga mer su way a Bahay a mənuko ndekərkərre lele. Manay apan mi gan mer su way anà Mbərom miya awan. ⁸ Nen apan ni slənak anan ayak nà, anga aday à təkərek ikwen anan ləbara a manay, aday i varak ikwen məgala sə pərahan azar a Mbərom. ⁹ Tikikus i zlak ayak tə mərak a mənuko Onesimus dō sə àga kwanay awan. Winen nə car a mənuko, aday a ga mer su way a Mbərom nà, ndekərkərre re. Tinen ti đakak ikwen anan way sə təra à man a manay a anan ataya fok. ¹⁰ Matanan Aristarkus, đowan a manay à dangay həna miya ata kà jak ikwen ayak 'am. Aday Markus, wan a mərbay ana Barnabas kà jak ikwen ayak 'am. Kə sənən apan zle, na jak ikwen lele, Markus kà sak a dəzlek ayak nà, təmihen anan lele. ¹¹ Yesu sə đowan inde tə ngaman Yustus re ata, kà jak ikwen ayak 'am. A wulen ana dō su mo zek sa ga mer su way anga bahay a Mbərom ataya nà, Yahuda maza aya ibay, si tinen a maakankən'a ataya, coy. Tinen nà, ta mak uno zek sə vuro məgala i mer su way inde wanahan.

¹² Epafəras kà jak ikwen ayak 'am. Winen nà, dō sə àga kwanay aya re, winen

dō sa ga mer su way a Yesu Almasihu cite. Winen apan i rəzlen à nga wa sa gan amboh anà Mbərom pac pac anga kwanay. A gan amboh a Mbərom nà, anga aday kə təren dō mə jəra aya awan, kə təren dō ma san nga aya awan aday kə sənən sa ga way ana Mbərom sa gan may fok kutok. ¹³ Na san pi mer su way anahan sa ga tə mətəndəron ataya zle anga kwanay, anga dō sə Lawdikiya ahay, aday anga dō sə Hirapolis ahay re. Winen nà, ni ra ambar anahan a tətə. ¹⁴ Lukas car a mənuko doktor ata kà jak ikwen ayak 'am aday Demas đukwen kà jak ikwen ayak 'am re.

¹⁵ Matanan jen anan 'am anà mərak à mənuko ahay à Lawdikiya ataya awan. Jen anan 'am anà Nimfa tu dō a Yesu ahay sa taa halay nga àga winen ataya awan. ¹⁶ Derewel a anan nà, jingen anan àga kwanay, aday kə slənən atan anan ayak anà dō sə egliz sə Lawdikiya ahay tə jinge anan re. Aday đerewel uno sə vinden anà Lawdikiya ahay ata kə dəzlek ayak àga kwanay nà, jingen anan ite re. ¹⁷ Jen anan anà Arkipus nà, à demed pi mer su way a Bahay a mənuko sə mbəsakan ata sa ga anan nə lele.

¹⁸ Nen Pol, na jak ikwen ayak 'am. Nə vindek ayak 'am a anan nà, tə alay uno awan. Sənən apan lele re, nen nà, à dangay hwiya.

Natiya Mbərom à gak ikwen sumor anahan.

**Derewel ana Pol sə vinden
ayak anà do sə
Tesaloniki ahay
mama'am awan
Adakay way pə deftere a
anan**

A derewel a anan inde nà, Pol a ngəran anà do a Yesu ahay à Tesaloniki anga ta gak mətəndəron sə pərahan azar à Yesu. A jan atan nà, tã ga mer su way bayak a anga sə wadaɗ anan ləbara a Yesu mugom a pə daliyugo. A đakan atan anan anjahay a təde i zlan à nga anà Mbərom ata awan, aday way saa təra à alay a Yesu Almasihu i may ahay ata awan.

Nga sa 'am ahay

Asan zek ana Pol anga do a Yesu ahay à Tesaloniki (1.1 - 3.13)
Anjahay su do a Yesu ahay (4.1-12)
Amay ana Yesu Almasihu (4.13 - 5.28)

Pol a jan 'am anà do sə Tesaloniki ahay

¹ Sə vindek ayak derewel a anan nà, nen Pol, manay tə Silas tatə Timote. Ma jak ikwen ayak 'am anà kwanay do a Yesu ahay à wulen su doh sə Tesaloniki, kwanay do ana Bəbay a nuko Mbərom tə Bahay a mənuko Yesu Almasihu. Mbərom á gak ikwen sumor anahan, aday á varak ikwen zay re.

Pol a ngəran à Mbərom anga do a Yesu ahay à Tesaloniki

² Manay mə ngəran anà Mbərom kwa siwa siwa anga kwanay a fok. A alay a manay apan mi ga amboh cəna, mə mbəsak sa ga amboh anga kwanay bay. ³ Ma gan amboh anà Mbərom Bəbay a mənuko nà, mə bayak pi mer su way a kwanay sa ga anga kə đafen nga pə Yesu Almasihu Bahay a mənuko ata awan, aday pi mer su way a kwanay sa ga lele ata anga kə pəlen anan, aday pə atavay a kwanay njanjan a anga kə đafen anan ide həna ata đukwen anà winen a re. ⁴ Mərak a manay ahay, Mbərom a pəlay kwanay aday ma san zle, kə walak kwanay sə təra do anahan ahay. ⁵ A alay a manay sə đakay anan ləbara mugom a əga

kwanay ata nà, ma jak ikwen nə 'am kəriya aya bay, əna ma ja 'am tə məgala sə Apasay Cəncan awan. Ma san zle coy, 'am a manay sa jak ikwen ataya nə tinen 'am đidek aya coy re. A alay a manay əga kwanay ata đukwen, mə njahay kəkəməw nə kə sənən zle lele. Ma ga matanan nə anga sa mak ikwen zek.

⁶ Kwanay aday nà, ki zlen həna nə kawa ana manay sa jak ikwen ata, aday kawa ana Bahay a mənuko sa gan may ata kutok. Kə təmihen anan 'am a Mbərom lele. Aya əna, do ahay ta gak alay tə kwanay bayak a anga 'am ata awan. Aday tə winen ata təkə đukwen, kə tislən anan mivəl ta 'am ata adəka, anga Apasay Cəncan a kə varak ikwen məgala. ⁷ Natiya kutok, kwanay apan ki điken anan anan cəved a Mbərom lele anà do ahay pə daliyugo sə Makedoniya tə Akaya. ⁸ Do ahay bayak a à Makedoniya tə Akaya tə slənek ləbara sa 'am pə Bahay a mənuko anga kwanay. Kwa ta sə wura fok, do ahay tə slənek coy kwanay apan ki đəfen nga pə Mbərom. Awan inde mi zəgahan atan anan apan sabay. ⁹ Bina tinen a tə alay a tinen a, tinen apan ti ja coy kə təmihen manay əga kwanay nə kəkəməw. Tinen apan ti təkər ləbara sa 'am a kwanay sə mbəsak pəra ahay ata, aday kə mbəđihen anan mivəl a kwanay pa sa gan amboh anà Mbərom, winen do tə sifa aday winen do đidek ata awan. ¹⁰ Ta san zle coy re, kwanay apan ki ben nə Wan anahan saa nay ahay à mburom wa ata awan. Wan anahan ata nà, Yesu, Mbərom sə slabakay anan ahay à məke wa ata awan. Wan ata nà, i tam mənuko anga aday Mbərom á ga puko mivəl à alay anahan saa ga sariya ata sabay.

2

Mer su way ana Pol sa ga à Tesaloniki

¹ Mərak a manay ahay, kwanay a kə sənən zle, ana manay sa zlak ayak əga kwanay ata nə kə tərak awan kəriya bay. ² Kə sənən zle, ma sak dəcə à wulen su doh sə Filipi, anga ta gak alay tə manay, tə gənahak umo. Mə dəzlek ayak əga kwanay à Tesaloniki đukwen, do a matanan ataya tinen inde bayak a re. Əna tə winen a təkə đukwen, Mbərom kə bənak umo mbac

bayak awan, aday mə dākak ikwen anan ləbara mugom a sa nay à alay anahan wa ata kutok. ³ Manay apan mi dakan anan cəved didek a anà dō ahay nà, mə gədan atan nə mungwalay bay, way lelibay aya inde à mivel a manay itəbay re, mə njəkan uda anà dōwan bay. ⁴ Mə taker nà, way ana Mbərom a sə varan umo ata awan, bina a ca pumo nà, ma slak sə dākay anan 'am anahan, aday a varan umo anan ləbara anahan mugom a à alay inde sə dakan anan anà dō ahay kutok. Ma ja 'am nà, aday mâ zlan à nga anà dō zənzen a bay, əna aday mâ zlan à nga anà Mbərom awan, winen dō sa san abayak nga a manay ata awan. ⁵ Kə sənən zle lele re, ma jak ikwen 'am sa rak ikwen mindel bay, aday ma jak 'am sə rəke pikwen wa way bay re. Way uno sə vinde həna ata dukwen, Mbərom a san zle, winen 'am didek awan. ⁶ Kula mə pəlak dōwan à həran umo nga bay. Kwa à ga nə kwanay, kwa à ga nə dō maza aya awan, ma gak anan may matanan bay.

⁷ Abay cəved inde mi cəce pikwen wa way ahay kawa dō məduwen aya sa ga ataya bidaw, anga manay nə dō maslan ana Almasihu ahay. Əna mə cəcihek awan bay. Mə təra adəka nà, dō səkəffe aya à wulen a kwanay, kawa uwar sa gan nga anà gwaslay anahan ahay ata awan. ⁸ Mə pəlay kwanay bayak awan. Anga nan, ma zlak ayak àga kwanay nà, mə pəlay sə dākak ikwen anan pa 'am nə ləbara mugom a sa nay ahay pə cakay ana Mbərom wa ata awan. Aday winen ata dəkdek bay re. Mə pəlak sə varak ikwen anan nga a manay aya re, anga ki zlen umo à nga cəvedabay. ⁹ Mərak a manay ahay, kə mbədəken anan à nga wa ti mer su way a manay sa ga àga kwanay ata bay asanaw? Kwa à ga nə sə luvon, kwa à ga nə sə ipec, ma ga mer su way nə ndekərkarre, anga aday à alay a manay apan mi dākak ikwen anan ləbara mugom a sa nay à alay a Mbərom wa ata nà, mâ njad way sa pa mənəna sə bənək ikwen uda mbiyed.

¹⁰ Kwanay a kə sənən zle ma ga mer su way àga kwanay nə kəkəmaw, aday Mbərom dukwen a san a zle re. Anjahay a manay àga kwanay dō a Yesu ahay nə

lele, didek awan, dōwan i gədan umo azar pə awan a ibay. ¹¹ Kə sənən zle re, ma ga way ahay tə kuwaya a kwanay nə kawa bəbay sa ga way tə gwaslay anahan ahay ata awan. ¹² Ma taa dubok kwanay, aday ma taa varak ikwen məgala, ma taa jak ikwen dukwen pac pac, zlen azla sa zlan à nga anà Mbərom, dōwan a sə ngamak ikwen aday kī zlen à bahay anahan inde tə mazla6 ata awan.

¹³ Mi ngəran anà Mbərom hwiya re, anga à alay a manay sə dākak ikwen anan 'am anahan ata nà, kə təmihen anan nə kawa 'am su dō zənzen a bay, əna winen kawa 'am a Mbərom a way anahan. Tə didek a nà, wita nə 'am a Mbərom acəkan. 'Am ata winen apan i ga mer su way à mivel a kwanay inde, kwanay dō sa daf nga pə Yesu ataya awan. ¹⁴ Mərak uno ahay, kwanay kə təren kawa dō ana Yesu Almasihu ahay à egliz a Mbərom pə daliyugo sə Yahudiya ata awan. Yahuda ahay ta gak atan alay anga tə pərahan azar anà Yesu. Matanan həna dō a kwanay ahay ti ga alay tə kwanay dukwen, kawa winen ata kəslsla. ¹⁵ Yahuda ataya tə vədak ahay dō maja'am a Mbərom ahay kwakwa, tə vədak anan Bahay a mənuko Yesu, aday həna tə rəzlak manay re. Way a tinen sa ga ata a zlan à nga anà Mbərom a bay jiga awan. Ta nan ide anà dō ahay fok. ¹⁶ Abay tə gafak umo 'am sə dākay anan ləbara sa 'am a Mbərom anà dō su kon azar aya, anga aday dō ataya tâ tam bay. Matanan kutok, ta rah anan wa nà, ines a tinen ahay, aday Mbərom a kə gak patan mivel həna acəkan.

Haway ana dō sə Tesaloniki ahay a gan anà Pol

¹⁷ Mərak uno ahay, à alay a mənuko sə gəzla nga ata nà, mivel kə hanak pumo anga haway a kwanay i gan umo. Ma zla way a manay nà, njufok aya awan, anga abayak nga a manay kə mbədəkek ayak pə kwanay à də6a. Abay a nan umo sa mak ayak àga kwanay maza awan. ¹⁸ Manay a fok ma gan may sa mak ayak saa cay kwanay. Nen Pol ta nga uno, na gan may saray bayak a re, əna Fakalaw kə nəsek anan cəved awan. ¹⁹ Mə bayak pə kwanay nə anga kwanay kə viren umo məgala sa

daf nga pə way a Mbərom sə zlapay anan i varan anà dō ahay ata awan. Sə varan umo ataslay mivel hway apan təkede dukwen, kwanay re. Jugo sə vize a manay ahay saa ga anan ti zek pa 'am anà Bahay a mənuko Yesu azanan i may ahay ata nà, kwanay.
²⁰ Tə didek a nà, dō ahay tə varan umo zlangar anga kwanay nə bayak awan, aday mə taslay mivel dukwen tə kwanay a re.

3

¹ Haway a kwanay kà gak umo cəna, mbac a slan umo cəvedabay. Anga nan, ma ja, ma wa, mi slənak ikwen ayak Timote. Ata aday suwan mi njahay way a manay à Atena taayak a manay a tamak.
² Timote nà, mərak a mənuko, winen apan i ga mer su way a Mbərom tə manay, mə dakay anan ləbara mugom a mbala Yesu Almasihu anà dō ahay nə manay pə kərtek awan. Mə slənak anan ayak àga kwanay nà, aday à mak ikwen zek, aday à varak ikwen mægala sə tavay njənan pə cəved a Mbərom.
³ Matanan, kwa həna dəcə ahay ta tak ikwen à nga dəp nà, dowan à sa zluwe kwa kərtek à cəved a Mbərom wa bay. Kə sənən zle, dī takas nə tə dəcə ahay matanan təktek re asanaw?
⁴ Ayaw, à alay a manay àga kwanay ata nà, ma jak ikwen ayak panan wa coy, dō ahay ti naa ga alay tə mənuko pa 'am mba. Matanan həna dəcə ataya ta nak ahay puko kawa ana kwanay sa san ata kutok.
⁵ Na ca apan, dəcə winen apan i nay ahay pikwen nà, mbac kə slahak uno. Anga na awan, nə slənak ayak Timote àga kwanay, aday nà san kwanay apan ki pərihen anan azar anà Yesu acəkan hwiya bidaw? Nə jəjarak, na wa, tiya nə Fakalaw kə njəkak kwanay à cəved sə didek wa. Ata, mer su way a manay à wulen a kwanay ata kə tərak way kəriya awan.

⁶ Həna Timote kà mak ahay àga kwanay wa pə cakay a manay, a təkəren umo nà, ləbara lele aya sa zlan umo à nga anga kwanay. A wa, kwanay apan ki pərihen anan azar anà Yesu hwiya, kə pəlen zek ahay lele re. Aday a wa, kwanay apan ki bayiken pə manay tə ataslay mivel awan, bina haway a manay a gak ikwen, kawa haway a kwanay a sa gan umo ata re.
⁷ Mərak a manay ahay, manay apan mi

sa dəcə, dō ahay ti jugwar pumo wa 'am dəp nà, Timote a nay a jan umo matanan cəna, kə varak umo mægala bayak a, anga kwanay apan ki pərihen anan azar sa daf nga nə pə Yesu hwiya.
⁸ Bina, kak kwanay apan ki tiven njənan pa 'am a Mbərom matanan kəma, mi taslay mivel sə njahay tə sifa aya uho.
⁹ Ataslay mivel a manay sa njad pa 'am a Mbərom a mənuko həna anga kwanay ata nà, kwa mē ngəran anà Mbərom nə kəkəma, wita kà slak awan bay.
¹⁰ Kwa à ga nə sə sipec, kwa à ga nə sə luvon, manay apan mi gan amboh aday à varan umo cəved sa zlak ayak àga kwanay saa cak ikwen ahay ide aday mi tətakak ikwen anan ahay way aday kə sənən pə cəved a Mbərom fan bay ataya awan.

¹¹ Ma gan amboh anà Bəbay a mənuko Mbərom a ta nga anahan awan, tə Yesu Bahay a mənuko nà, tē təban umo ayak cəved a sə dəzlek ayak àga kwanay awan.
¹² Bahay a mənuko Yesu à varak ikwen mægala sa san zek à wulen a kwanay ahay pa 'am pa 'am lele, aday sə pəlay anan dō ahay fok, kawa ana manay sə pəlay kwanay ata awan.
¹³ Natiya awan, tə cəved ata kutok, ki təren dō mægala aya pə cəved anahan, anga aday kə njiden awan lelibay a pə mivel a kwanay ahay sabay, kə təren dō cəncan aya pa 'am a Bəbay a mənuko Mbərom pə luvon a Bahay Yesu saa may ahay pə daliyugo tu dō anahan ahay fok ata awan. Saa may ahay pə luvon ata nà, winen a pi zek tu dō anahan aya azar a fok.

4

Anjahay sa zlan à nga anà Mbərom

¹ Mərak a manay ahay, way a mə mbəsak a sa jak ikwen ayak ata nà, həna: Mə tətakak ikwen anan anjahay sa zlan à nga anà Mbərom a coy. Aday ma san zle, azla a kwanay nə matanan. Əna manay apan mi gak ikwen ayak amboh asa nà, tə sləmay ana Bahay a mənuko Yesu, zəgihen anan apan asa.
² Kə sənən way a manay sə tətakak ikwen anan tə sləmay ana Bahay a mənuko Yesu ataya zle.
³ A nan a Mbərom cəna, kə təren dō cəncan aya awan, kawa sa ja bine siwaw nà, kə limen anan alay à uwar uho bay,
⁴ kuwaya à njahay nə tə

uwar anahan awan, à səkæffe inde. Ata do ahay ti hërak ikwen nga. ⁵ Adëka bay, ubor ä ga pikwen bahay bay. Wita në azla su do sa san Mbërom itëbay ataya awan, do së përa ahay. ⁶ Dowan ä gan sädœk anä do hinen ta së jënan pë uwar bay, anga Bahay a nuku Yesu i naa gan sariya anä do sa ga ines a matanan ataya awan. Ba ma jak ikwen anan 'am ata coy. ⁷ Anga Mbërom a ngamak uko në saa ga ines tu do së uho ahay matanan ata bay. A ngamak uko adëka nà, së njahay à cëncan inde pa 'am anahan. ⁸ Anga nan, kak dëwan a kè ngëmak 'am a anan itëbay cëna, a ngam bay nà, do zënnen a bay, ëna zek a Mbërom a, dëwan a së varak uko Apasay Cëncan ata awan.

⁹ Mërak a manay ahay, awan inde maza sa jak ikwen ayak pa 'am së pëlay zek à wulen a kwanay do a Yesu ahay sabay. Zek a Mbërom a kè dëkak ikwen anan cëved ata coy. ¹⁰ Të dëdek a nà, kë pëlen do a Yesu ahay pë daliyugo së Makedoniya fok. Əna ma gak ikwen kem nà, zëgihen anan apan pa 'am pa 'am. ¹¹ Rëzlen anan à nga wa së njahay səkæffe lele. Kâ sa slihen à 'am së do ahay inde bay. Gen mer su way të alay a kwanay aya aday kë njiden way sa pa, kawa ana manay a sa jak ikwen ata awan. ¹² Ki gen anan matanan cëna, do së uho ahay ti dëfak ikwen apan, aday ki saa rëken awan pu do wa bay.

Luvon ana Yesu saa may ahay ata awan

¹³ Mërak ahay, a nan umo nà, sënen anan way saa tëran anä do a ma mac ataya awan. Əna zlawan ä sa gak ikwen kawa do sa ba Yesu itëbay ataya bay. ¹⁴ Dë dëfak apan nga, Yesu kè mëcak, aday kè slabakak ahay à mëke wa. Anga nan, dë san zle, do sa dëf nga pë Yesu ahay aday të mëcak coy ata nà, Mbërom i i slabakay atan ahay à mëke wa anga aday të njahay à man a Yesu. ¹⁵ 'Am a manay sa jak ikwen ayak hëna ata nà, 'am ana Bahay a mënuko Yesu a së tëtakan anan anä do ahay ata awan. Pë luvon ana Yesu saa may ahay ata nà, mënuko hëna të sifa ataya dë naa lahan apan anä do ma mac ataya sa zla à man ana Yesu a bay. ¹⁶ Pë luvon ata nà, Mbërom i varan cëved anä maslay anahan ahay. Bahay a tinen

i ngaman atan, aday ata ti fa mëzlëzlilen kutok. Cëna zek a Bahay a mënuko Yesu Almasihu a i dazay ahay, do a anahan ma mac ataya ti lah së slabakay ahay à mëke wa pa 'am. ¹⁷ Ata aday mënuko më mbësak a të sifa uho ataya dë japay tu do anahan a azar ataya à matapasl inde tatë Bahay a mënuko Yesu à mburom. Natiya dë njahay tatë Bahay a mënuko Yesu pa së viyviya awan. ¹⁸ Kak matanan cukutok nà, men anan anan mível ù doh anä zek ahay lele ta 'am a anan.

5

Tëruko do më lavay zek aya awan

¹ Mërak a manay ahay, pa 'am së luvon kabay alay a së amay ana Bahay a mënuko Yesu nà, awan inde mi jak ikwen ayak apan ibay, ² anga kwanay aya kë sënen zle coy, luvon ana Bahay a mënuko i saa may ata nà, i slay ahay puko në kawa do së akar sa nay à alay a dëwan a san apan bay ata awan. ³ I tëra nà, à alay a do ahay ti ja në «Zay inde, awan inde së bënan mbiyed ù do ibay» ata awan. Ata gangaf alize i tan atan à nga kawa dëce sa tan à nga anä uwar, wan së dëlay anan ata awan. Tinen a fok, dëwan saa tam wa kwa kërtek dükwen, ibay.

⁴ Aya ëna, mërak ahay, kwanay nà, më njahay aya i ide zënnen inde bay. Luvon ata i sa dëzley pikwen gangaf kawa do së akar së gaway ahay bahay su doh ata bay. ⁵ Kwanay në do së ide jiyjay ahay sa bar à man ipec inde ataya awan. Mënuko do sa bar së luvon ahay i ide zënnen inde ataya bay. ⁶ Anga nan kutok, dë njak ahan kawa do azar aya itëbay. Adëka bay, dëfuko anan ide anä zek a mënuko ahay lele, guko anan nga i zek re. ⁷ Do ahay ta taa njak ahan në së luvon, aday ta taa vaway nga dükwen së luvon. ⁸ Aya, mënuko nà, do së ide jiyjay ahay. Anga nan, guko anan nga i zek. Dëfuko nga pë Yesu, aday sënuke zek. Da gak matanan ata nà, i tërak uko kawa palalam à mbac inde. Aday dëfuko anan ide anä luvon a Yesu saa nay ahay sa tam nuku ata awan. Way ata dükwen i tërak uko kawa dugwala à nga inde. ⁹ Mbërom a walay mënuko në anga aday dë saa ga dëce pa 'am anahan

bay, əna sa naa tam mənuko tə alay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu. ¹⁰ A mac anga mənuko, anga aday kwa â ga nə də məcak coy, kwa â ga nə mənuko tə sifa aya mba, di njahay tə winen awan. ¹¹ Anga nan, viren anan mægala i zek ahay, aday men anan zek i zek ahay sa har lele kawa ana kwanay sa ga həna coy ata awan.

Andav sa 'am ahay

¹² Mərak a manay ahay, manay apan mi gak ikwen ayak kem nə, dəfen anan apan anà do a Yesu ahay sa gak ikwen nga, aday tinen apan ti ga mer su way à wulen a kwanay inde ataya awan. Bahay a mənuko a dəf atan nə sə tətakak ikwen anan cəved anahan. ¹³ Dəfen atan apan lele, ken atan anan asan zek bayak awan, anga mer su way a tinen sa ga à wulen a kwanay ata awan. Njihen tə zay à wulen a kwanay aya inde re.

¹⁴ Mərak a manay ahay, ma gak ikwen kem nə, gifen anan 'am anà do sə isew ahay, viren anan mægala ana do sə zlawan ahay, men anan zek anà do bəle aya awan, aday kâ si yen nga tə do ahay bay fok. ¹⁵ Gen anan ngatay anà zek a kwanay ahay, bina kâ si men anan anan sədøk anà dowan bay. Əna kwa siwa siwa dukwen, rəzlen anan à nga wa anà way lele aya à wulen a kwanay inde, mənjenja sə mbədək anan do azar aya à nga wa re. ¹⁶ Kwa siwa fok cəna, tislən mivel. ¹⁷ Gen amboh kwa siwa. ¹⁸ Kwa kəkəma fok, ngəren anan anà Mbərom re, anga a nan nə guko matanan, mənuko do a Yesu Almasihu ahay fok. ¹⁹ Kê ticen anan alay pa 'am anà Apasay Cəncan a bay. ²⁰ Kê kədiyen anan 'am ana do maja'am a Mbərom ahay bay. ²¹ Gəzlen anan alay pi zek wa anà way ahay fok lele. Winen lele ataya nə, təmihen atan. ²² Zləmen anan anà sədøk a wura wura fok jiga awan.

²³ Mbərom a do sə varak uko zay ata, â təra kwanay do cəncan aya jiga awan. A ba anan apasay a kwanay, tə mivel a kwanay, aday zek a kwanay fok, anga pə luvon aday Yesu Almasihu Bahay a mənuko i sa may ata nə, â njad pikwen wa way lelibay a bay. ²⁴ Mbərom a sə ngamak ikwen ata i

ga anan, anga winen nə, a ga anan way anahan sa ja ataya hwiya.

²⁵ Mərak ahay, gen amboh anga manay ite. ²⁶ Jen anan 'am anà mərak ahay fok ta sə zlangay alay tə alay. ²⁷ Na jak ikwen tə sləmay ana Bahay a mənuko Yesu nə, jingen anan derewel a anan pa 'am su do a Yesu ahay fok.

²⁸ Bahay a mənuko Yesu Almasihu â gak ikwen sumor anahan.

**Derewel ana Pol sə vinden
ayak anà dō sə
Tesaloniki ahay
mə slala cew awan
Adakay way pə deftere a
anan**

Pol a jan 'am anà dō sə Tesaloniki ahay pa 'am sə amay ana Yesu, kawa anahan sa jan atan ayak à derewel anahan mama'am a inde ata awan. A alay ata nà, dō a tinen aya azar a tə pərahan azar anà atətak way sə miter mungwalay aya awan. Pə tinen nà, Yesu kà mak ahay coy, dō ahay tə sənək apan bay. Əna Pol a ja nà, wita mungwalay. A alay a Yesu i may ata nà, i tam anan dō anahan ahay, aday i gan sariya anà dō sa ngam 'am anahan itəbay ataya awan.

Nga sa 'am ahay

'Am dīdek a pə amay a Yesu Almasihu (1.1 -2.17)

Aga amboh tə adakay way ahay (3.1-18)

Pol a jan 'am anà dō sə Tesaloniki ahay

¹ Sə vindek ayak derewel a anan nà, nen Pol, manay tə Silas tatə Timote. Ma jak ikwen ayak 'am à kwanay dō a Yesu ahay à wulen su doh sə Tesaloniki, kwanay dō a Bəbay a nuko Mbərom tə Bahay a nuko Yesu Almasihu ataya awan. ² Mbərom Bəbay a mənuko tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko tã gak ikwen sumor aday tã varak ikwen zay a tinen.

Mbərom i gan sariya anà dō ahay mba

³ Mərak uno ahay, lele a nà, mē ngəran anà Mbərom anga kwanay kwa siwa siwa fok. Lele nə mē ngəran, anga kə zəgihen anan sa daf nga pə Yesu, aday kə zəgihen anan sə pəlay zek à wulen a kwanay ahay inde re. ⁴ Anga nan kutok, à alay a manay àga mərak azar aya nà, manay apan mi həran nga anà zek anga kwanay. Ma jan atan nà, kwa kwanay apan ki sen lirew ahay tə cəved ahay cara cara pu dō sə jug-war pikwen wa 'am ahay dəp nà, kwanay apan ki səmen anan, aday hwiya kə bənen anan adaf nga a kwanay pə Yesu tə alay cew cew awan.

⁵ Way ata a dəkay anan nə, Mbərom i gan sariya anahan anà dō ahay tə cəved lele a kutok. Kwanay ki sen lirew həna ata nà, anga bahay a Mbərom. Matanan, ki slen sa zla à bahay a Mbərom inde. ⁶ Ayaw, Mbərom nà, dō dīdek awan. Luvon a kà slak cəna, i man anan uda siked anà dō sa ga alay tə kwanay ataya awan. ⁷ Kwanay dō sa sa lirew həna ataya nà, i varak ikwen an-jahay zay kutok. Manay dukwen, matanan re. Way ata i təra nà, à alay a ana Bahay a mənuko Yesu i dazay ahay à mburom wa tə maslay anahan ahay məgala aya, ⁸ à mamasl sə miresl sə uko inde ata awan. I ga anan alay tu dō sa san Mbərom itəbay ataya fok, i ga anan alay tu dō sa ngam ləbara ana Bahay a mənuko Yesu itəbay ataya fok. ⁹ Ti sa lirew nə ndəlekeke, aday Mbərom i i lize atan sə coy awan. Ti zla pə cakay ana Bahay a nuko Yesu bay, ti canan anà məgala sə mazlaḅ sə bahay anahan itəbay. ¹⁰ Way ataya ti təra nà, à luvon a aday Bahay a mənuko i may ahay ata awan. Pa pac a i nay ata nà, dō anahan ahay ti həran nga. Do sə dəfan apan ataya fok ti canan, ti həran nga re kutok. Ki gen inde à wulen su dō sə həran nga ataya awan, anga kwanay dukwen kə dəfen apan nga coy, bina 6a mə dəkak ikwen anan ləbara a Yesu ata re asanaw?

¹¹ Anga nan kutok, ma taa gan amboh anà Mbərom anga kwanay. Ma gan amboh nà, anga aday kə njihen kawa dō anahan a sə walay ataya awan. Aday ma gan amboh anga aday à mak ikwen zek sa ga way lele aya kawa sa nak ikwen ata awan, aday mer su way a kwanay sa ga anga kə dəfen nga pə winen a ata awan. Kem anan, à ba kwanay tə məgala anahan ata ite. ¹² Natiya, dō ahay ti həran nga anà Bahay a mənuko Yesu anga kwanay kutok, aday dō ahay ti hərak ikwen nga anga winen re. Mbərom a mənuko tə Bahay a mənuko Yesu Almasihu ti ga matanan, anga sumor a tinen.

2

Do sə sədcək

¹ Mərak a manay ahay, u no sa ja 'am həna nà, pə luvon a aday Bahay a mənuko Yesu Almasihu i sa may ahay ata awan, aday mənuko dī halan nga pa 'am. Ma gak

ikwen amboh nà, ²kê viwen anan nga ì zek ahay kwayan'a, anga 'am ana dō ahay sa jəka luvon ana Bahay a mənuko i saa may ata nà, kà nak coy ata bay. Kwa â ga nə sa ja 'am ata nà, dō maja'am a Mbərom, kwa â ga nə dō sə wazay sa ja, kwa dō ahay tâ ja nə nen a sə vinde anan adəka, kê dāfen apan nga bay, kê jəjiren bay. ³Dowan â sa njak kwanay bay jiga awan. Luvon ata i nay ahay ta 'am kəriya bay. Dō ahay bayak a ti vəze pə Mbərom, aday dō sə sədœk a ti i lize anan ù uko inde ata i nay ahay aday. Ata, luvon ata i nay ahay kutok. ⁴Dō sə sədœk ata i gafan 'am anà dō ahay kwa sə həran nga anà ma fok, kwa sə həran nga anà zek a Mbərom awan. I ja nə winen a a zalay mbərom ahay fok. I zla ù doh sə mazlaḅ a Mbərom, i daf man sə njahay anahan à man ata awan, i təra anan zek anahan kawa Mbərom awan.

⁵Kə sənən apan sabay kələdaw? A alay mənuko pə kərtek ata nà, na jak ikwen anan way ataya coy asanaw? ⁶Həna tamak nà, awan inde sə gafan 'am sa nay ahay, aday kə sənən awan ata zle. Alay ata kà slak cəna, dō sə sədœk ata i nay ahay kutok. ⁷Tə dīdek a cəna, dō ahay inde, tinen apan ti ga sədœk bayak a coy. Da san anan nà, anga Mbərom a kà mak uko zek sə dəkak uko anan way ata awan. Əna way a nen sa jəka ti nay ataya nə ti nay ahay fan bay, si dowan a sə takan alay ì ide ata kà zlak wa aday. ⁸Ata aday, alay a i sla aday dō sə sədœk ata i sa nay ahay kutok. Yesu Almasihu Bahay a mənuko kà nak ahay à mazlaḅ anahan inde nà, i lize a wa dō sə sədœk ata awan, i vəzle apan apasay sa 'am anahan aday â mac. ⁹Dō sə sədœk a sa nay ata nà, i nay ahay nə tə məgala ana Fakalaw, i ga way masuwayan aya cara cara sa njak anan dō ahay. ¹⁰I may ahay nà, sa ga way lelibay aya cara cara sa njak anan dō aday saa lize ù uko inde ataya awan. Ti lize anga ta ngam sə pəlay 'am sə dīdek itəbay. Abay tâ ngam tiya nà, Mbərom kə təmak atan bidaw? ¹¹Anga nan kutok, Mbərom kə cərwidek anan abayak nga a tinen aday tâ daf nga nə pə way mungwalay aya awan. ¹²Natiya awan, sariya i ban anan dō sa ngam sa daf nga pə dīdek a Mbərom itəbay əna ta gan may anà

way lelibay ataya ata awan.

Mbərom a walay kwanay

¹³Kwanay mərak aya aday Bahay a mənuko sə pəlay kwanay ataya awan, sumor a nà, mi ngəran à Mbərom anga kwanay kwa siwa siwa fok. Bina à alay a daliyugo winen mə ndakay a fan bay ata dūkwen, Mbərom kə walak kwanay anga saa tam kwanay tə məgala sə Apasay Cəncan awan. Apasay ata a təra kwanay dō anahan ahay. A tam kwanay dūkwen, anga kə dāfen nga pə dīdek a Mbərom ata awan. ¹⁴Anga nan, à alay a manay sə dəkak ikwen anan ləbara sa 'am a mugom ata nà, a ngamak ikwen pə cakay anahan, anga aday kê njiden anan mazlaḅ ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu.

¹⁵Anga nan, mərak a manay ahay, tiven nə njəjan lele, bənen anan way a manay sə tətakak ikwen anan ataya awan. Kwa â ga nə mə tətakak ikwen anan ta 'am, kwa â ga nə mə vindek ikwen anan ayak avinde pə dərewel, bənen anan lele.

¹⁶⁻¹⁷Bahay a mənuko Yesu Almasihu a ta nga anahan a aday Mbərom Bəbay a mənuko, tē varak ikwen məgala aday gədan sa ga way lele aya aday sa ja 'am sə way lele aya hwiya ite. Bina Mbərom a pəlay nuko, aday tə sumor anahan i varak uko məgala hwiya, aday i mak uko zek sə dāfan ide anà way a lele saa nay ahay pa 'am ata re.

3

Gen anan amboh à Mbərom anga manay ite

¹Mərak a manay ahay, 'am uno mə mbəsak a sa ja nà, həna: Gen anan amboh à Mbərom anga manay ite, anga aday ləbara ana Bahay a mənuko Yesu â zla bəse pa 'am pa 'am, aday dō ahay tē dāfan apan kawa ana kwanay a sa ga həna ata ite. ²Anga manay dūkwen, gen anan amboh, anga aday â gan umo nga pu dō sə sədœk ahay wa. Anga sə təma way a manay sa ja ataya nà, dō ahay fok bay.

³Əna Bahay a mənuko nà, winen dō dīdek awan, i mak ikwen zek sə təra dō məgala aya awan, aday i ba kwanay pə Fakalaw wa re. ⁴Bahay a mənuko awan a man umo zek

sa daf pikwen nga hwiya. Ma san zle re, ki gen anan way a manay sa jak ikwen gen ataya, aday ki ti gen anan hwiya azanan re ata awan. ⁵ Bahay a mənuko â mak ikwen zek â mivel a kwanay ahay inde, anga aday kâ sənən anan nə Mbərom a pəlay kwanay kəkəməw ata awan, aday kâ səmen anan anà dəcə ahay kawa Yesu Almasihu awan.

Kuwaya â ga mer su way

⁶ Mərak a manay ahay, manay apan mi jak ikwen tə sləmay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu nà, dō sə isew ahay à wulen a kwanay inde ataya nə kâ njihen pə kərtek a tə tinen bay. Bina tinen tə təmahak 'am a manay sa jak ikwen ataya itəbay. ⁷ Kə sənən anjahay a manay à wulen a kwanay zle, aday lele dukwen njihen kawa ana manay ata re. A alay a manay àga kwanay nà, manay isew aya bay asanaw? ⁸ Ma pak daf a dōwan kəriya bay, ma lar zek adəka nə pi mer su way aday mǎ pan way i zek a manay ahay, kwa â ga nə sə luvon, kwa â ga nə sə sipeç, anga a nan umo sə vawak ikwen nga ta 'am sə way sa pa a manay ahay bay. ⁹ Ma ga matanan ata nà, a nan sa ja nà, mə cəcihek pikwen wa daf nə, ma gak way lelibay a bay, əna a nan umo tə minje a manay adəka nə sə tətakak ikwen anan way. ¹⁰ A alay a manay àga kwanay ata dukwen, ma jak ikwen nà, kak dōwan a a nan sa ga mer su way bay cəna, â pa way bay ite re.

¹¹ Mə vindek ikwen ayak həna matanan ata nà, anga mə slənek dō ahay inde à wulen a kwanay a nan atan sa ga mer su way itəbay, tinen isew aya awan. Əna ta gan may cəna, sə dazay à 'am sə dō ahay inde so. ¹² Tə sləmay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu nà, manay apan mi gafan 'am anà zahav su dō kətanən ataya, tē mbəsak way ataya aday tǎ ga mer su way sa njad anan daf a tinen cite re.

¹³ Mərak a manay ahay, kwanay ite nà, kâ si yen nga bay, pərihen anan azar sa ga way lele aya awan. ¹⁴ Kak dōwan a kə bənək anan 'am a manay a sə vindek ayak à dərəwel a anan inde ata bay cəna, sənən anan dōwan ata lele. Kâ sa jipen tə winen sabay aday waray â gan. ¹⁵ Əna kī cen apan kawa winen dō manidə bay. Jen anan apan

adəka nə tə cəved lele awan, anga winen mərak a kwanay hwiya.

Andav sa 'am ahay

¹⁶ Bahay a mənuko Yesu, dō sə varak uko zay ata, â varak ikwen zay kwa siwa siwa fok, kwa kəkəma fok, tə alay anahan awan. Yesu Bahay a mənuko â njahay tə kwanay a fok ite.

¹⁷ Nən Pol, na jak ikwen ayak 'am. Nə vindek ayak 'am a anan nà, tə alay uno awan. Na taa vinde sləmay uno pə dərəwel uno ahay fok matanan. Həna anan nà, alay uno awan. ¹⁸ Bahay a mənuko Yesu Almasihu â gak ikwen sumor à kwanay a fok.

**Derewel ana Pol sɛ vinden
ayak anà
Timote
mama'am ata awan
Adakay way pə deftere a
anan**

Timote a taa man zek anà Pol à man sa bar anahan ahay ti mer su way. Həna Pol a vinden ayak derewel a anan anà Timote nà, way sa man zek anà egliz wiya aya awan. A nan à Pol nà, ləbara a Yesu mugom a anan à ta 'am kwa aha. Anga nan, a dakan anan ayak anà Timote nə miter mungwalay aya inde, tinen apan ti gəzla do ahay pi zek wa à egliz ahay inde. Aday dukwen, Pol a dakan anan anjahay tədə do a Yesu ahay ti gan may à egliz ata awan.

Nga sa 'am ahay

Anjahay sɛ do ahay à egliz inde (1.1 - 3.13)
Adakay way pə miter mungwalay aya
awan (3.14 - 4.5)

Adakay way anga məced sɛ egliz ahay
(4.6 - 6.21)

Pol a jan ayak 'am anà Timote

¹ Sə vindek ayak derewel a anan nà, nen Pol, do maslan ana Yesu Almasihu. Sa daf nen do maslan a nà, atə Mbərom, do sa tam mənuko, tə Yesu Almasihu, dowan a mənuko sɛ dəfan idə ata awan.

² Nə vindek ayak derewel a anan nà, akiken Timote. Iken kawa wan si zek uno awan, anga iken do sa daf nga pə Yesu.

Atə Mbərom Bəbay a nuko tə Yesu Almasihu Bahay a nuko tã gak sumor, tē varak zay a tinen, aday kã gan atan i zek wa ite re.

Atatak way su do mungwalay aya awan

³ 'Am uno sa jak à alay a nen apan ni zla way uno pə daliyugo sɛ Makedoniya ata nà, ni mənahan ayak həna nà, anà 'am ata re. Na jak nà, njahay à Efesus, bina do ahay inde à Efesus, tinen apan ti tətakan anan 'am sɛ mungwalay ahay anà do ahay. Anga nan, gafan atan 'am. ⁴ Jan atan nà, tē mbəsak sɛ ngwedəsl 'am kəriya aya awan, tē mbəsak 'am sɛ baslay zahav ahay. Way ataya nà, 'am kəriya ca, 'am sɛ zəbay avad

awiyaway à wulen su do ahay inde kəriya awan. 'Am ata dukwen i man zek anà do sa daf nga pə Yesu ahay bay. Aday i man atan zek sa ga mer su way sa zlan à nga anà Mbərom bay re. ⁵ Dakan atan anan, anga aday tē pəlay do ahay tə mivəl kərtek a lele, mənəna sɛ bayak nga sa ga mbadire, aday ta sa daf nga pə Mbərom tə didek a acakan.

⁶ Azar su do aya nà, tə zluwek à cəved wa, ta ma nga sɛ ngwedəsl nə 'am kəriya aya awan. ⁷ Abay ta gan may adəka nà, sɛ tətakan anan 'am a Mbərom anà do ahay. Əna cəkəbay, tinen a nà, ta ga nə, sɛ ndərəfraf si zek, bina tə gəzlan alay pi zek wa anà way a tinen sɛ tətakan anan anà do ahay ata bay.

⁸ Mənuko nà, da san zle, Tawrita a Musa nə lele, kak dowan a kə pərahak anan azar tə didem a nà, na. ⁹ Asa, sənuko apan aday re, Tawrita ma var a, anga do sa ga way lele aya ata bay, əna ma var adəka nà, anga do lelibay aya awan, anga do sɛ vəze pə Mbərom ahay, anga do sɛ dəfan apan anà Mbərom bay ataya awan, anga do mə tahasl aya awan, anga do sɛ həran nga anà Mbərom bay ahay, anga do sɛ təra anan 'am a Mbərom à məndak ahay, anga do sɛ lize anan atə bəbay tə may a tinen ahay ataya awan, aday anga do sa vad nga su do ahay azar aya re, ¹⁰ anga do sa ján uho ahay, aday anga do sɛ nahay tə do ahay nə kawa su do zənzen a sabay ataya awan, anga do sɛ sukom a way tə do ahay bile aya coy ata awan, anga do sa gad mungwalay ahay, aday anga do sɛ mbadan pa nga wa anà mungwalay ahay ataya re. Ayaw, Tawrita a Mbərom ata ma var a nà, anga do sa ga way lelibay aya fok sa nes anan 'am a Mbərom a nuko sɛ tətak lele ata re. ¹¹ Sə dakak uko anan way ataya nà, ləbara mugom a mbala a Mbərom, winen do sɛ mazlaḅ, aday do sɛ ngama ata awan. Sə mbuko anan 'am sɛ ləbara mugom ata à alay inde nà, winen awan.

Pol a ngəran à Yesu Almasihu anga sumor anahan

¹² Nen nà, nen apan ni ngəran anà Bahay a mənuko Yesu Almasihu, do sɛ vuro məgala sa ga mer su way anahan ata awan. Nə ngəran anga kə dəfak nga pi nen ta sɛ mbuko anan mer su way anahan à alay

inde. ¹³ Kurre ata nà, nen nà jənak anan pa 'am anà Mbərom, nə jugurak 'am pu do anahan ahay wa, aday na gak anan alay tu do anahan ahay tə mindel re. Əna winen kà gak uno sumor anga a ca upo nà, na san awan bay, aday nen nà dəfak nga pə winen a bay re. ¹⁴ Natiya, Bahay a mənuko Yesu Almasihu kà gak uno sumor məduwen a sa dəf nga pə winen a, aday kə varak uno məgala sə pəlay do ahay tə asan zek anahan awan.

¹⁵ Ihe, nga sa 'am didek a həna, aday u no nà, kuwaya à təma anan tə mivəl kərtek awan. 'Am ata nà, natiya: Yesu Almasihu a nay pə daliyugo nà, anga sa tam anan do sə atahasl ahay. Aday cəkəbay bahay nga su do sə atahasl aya nà, nen a adəka bugol. ¹⁶ Əna na gak anan i zek wa anà Yesu, nen bahay nga su do sə atahasl ahay. Ti nen kutok, Almasihu Yesu a kan anan ahay ngatay anahan a sa ndav bay ata anà do ahay, anga aday tà dəf apan nga aday tà njad sifa sa ndav bay ata re. ¹⁷ Kuwaya à zambad a Mbərom Fetek, Ba Məduwen. Winen nà, a mac itəbay, dowan a canan itəbay re. Mbərom nà, winen kərtektəkke. Kuwaya à həran nga, à varan mazlaḅ pa sə viyviya awan. Amen.*

¹⁸ Iken ite, wan uno Timote, həna nə mbəsakak anan atətak way anaya à alay anak inde, kawa ana do maja'am a Mbərom ahay sa ja anga iken kurre ataya aday. 'Am ataya ti varak məgala sa ga məgəzləga sə tavan à nga wa anà 'am a Mbərom. ¹⁹ Ki mba apan sa dəf nga pə Mbərom lele tə mivəl kərtek awan. Əna azar su do a aya nà, tə ngəmak sa ga matanan bay. Anga nan kutok, tə mbədəhak anan ləen anà cəved a Mbərom, aday tə lizek. ²⁰ A wulen su do ataya nà, atə Himeniyas tə Aleksandire inde à wulen a tinen. Nə mbəsakak atan pə alay ana Fakalaw, aday tə mbəsak sə jənan pa 'am anà Mbərom.

2

Adakay way pa 'am sa ga amboh

¹ Mama'am sə way, aday u no sə dakan anan ayak u do a Yesu ahay nà, həna: Gen anan amboh à Mbərom, dəbuken anan,

ngəren anan anga do ahay fok. ² Gen anan amboh a Mbərom anga bahay ahay, tu do məduwen aya awan, anga aday də njahay səkəffe zay ta sə dəfan apan anà Mbərom, aday ta sa ga way lele aya sə cəban à Mbərom bay ata awan. ³ Ki gen matanan nà, wita lele, i zlan à nga anà Mbərom, do sa tam nuko. ⁴ A gan may do ahay fok tà tam, tà san didek sə way ahay. ⁵ Anga Mbərom a nà, winen kərtektəkke, aday do sə japay anan Mbərom pi zek tə do ahay dukwen, winen kərtektəkke re, winen nà, Yesu Almasihu. ⁶ Winen kà nak ahay, kə varak anan nga anahan sa mac anga sə bəmbad anan do ahay fok. Natiya kutok, à alay a Mbərom sə walay ata nà, Yesu a dakay anan nə Mbərom i tam anan do ahay. ⁷ Anga nan, Mbərom kə tərak nen do maslan anahan sa zla saa tətakan anan way anà do sə pəra ahay, anga aday tà dəf nga pə Yesu tə didek awan. Way ma ja a anaya nà, didek aya awan, mungwalay uda ibay.

Anjahay su do a Yesu ahay à egliz

⁸ Natiya awan, na gan may mungol ahay tà ga amboh kwa aha fok, əna tà ga nə tə mivəl mə banay awan, mənəna way ma caḅ a, aday tə kuzom a bay re. ⁹ Uwar ahay dukwen, tà ban zana aday tədə a zla pi zek sa ban ata awan. Tà sa wahay nga sə zlapay anan, anga aday do ahay tə canan atan ata bay re. Tə laway way sə gura ahay pi zek kabay məmbətembəte ahay bay. Kabay tà pak zana sə dala bayak aya pi zek bay re. ¹⁰ Aya əna, way sə ndakay do adəka nà, aga mer su way lele awan, mer su way kawa sə uwar lele aya sa jəka tə dəfan apan anà Mbərom ataya awan. ¹¹ U doh a Mbərom nà, uwar ahay tə pəkan sləmay anà atətak way səkəffe lele tə anahay nga awan. ¹² Nə varak anan cəved anà uwar ahay sə tavay pa 'am su do mungol aya sə wazan atan bay, tə ləvan nga anà mungol ahay bay re, əna tə njahay way a tinen tete. ¹³ Anga Mbərom a ndakay pa 'am nà, Adama, aday a ndakay Hawa à dəba wa kutok. ¹⁴ Aday asa, Fakalaw a nay, a njak nà, Hawa, bina Adama bay. Natiya uwar ata kə dazak i ines inde. ¹⁵ Tə winen ata təke dukwen,

* **1:17** Amen, kawa sa ja nà, à təra matanan.

Mbærom i tam atan re, anga tinen nà, may a nuko ahay. Əna si ti jəra sa đaf nga pə Yesu, sə pəlay do ahay, sa ga way lele aya awan, aday ta sə təra do sə waray ahay re.

3

Mer su way ana do sə njahan pa 'am wa anà do a Yesu ahay

¹ Ihe, 'am didek a həna: Kak dowan a kà gak anan may sə təra do sə lavan nga anà do a Yesu ahay nà, wita kə pəlak mer su way lele awan. ² Əna do sə lavan nga anà do a Yesu ahay nə anjahay anahan a à ga nà, natiya: Ines à ga inde apan aday sə gədan anan apan azar bay. Uwar à ga inde apan dukwen kərtek coy. A təra do sə jinje bay, à təra do ma san nga awan, à gəba mazla6 pi zek wa bay, à təma mbəlok ahay lele. A mba apan sə tətakan anan way à do ahay lele. ³ A vaway nga tə mahay bay. A cakal 'am tə do ahay bay, à təra adəka nà, do tete awan. A jugwar 'am bay, aday à ga ubor pə dala bay re. ⁴ A lavan nga anà gulom su doh anahan tətə, à jan pə akəta anà gwaslay anahan ahay tə cəved awan, aday tə dəfan apan lele. ⁵ Bina, kak dowan a kà mbak apan sə lavan nga anà gulom su doh anahan tətibay nà, i mba apan sə lavan nga anà do a Yesu ahay tətibay re asanaw?

⁶ Kak ki dəfen dowan a aday i lavan nga anà do a Yesu ahay nà, kà sa dəfen do sə təma Yesu Almasihu həniniye mba ata bay, bina winen mbəlok a mba nà, hinahibay i i har nga i mer su way ata inde. Ata dukwen, Fakalaw i njad apan alay sa 'am aday Mbærom dukwen i gan sariya re. ⁷ Dowan ata nà, anjahay anahan à ga nə lele aday kwa do sa san Mbærom bay ahay təkede tə dəfan apan. Bina, kak matana bay cəna, do ataya ti njad sə gədan azar pə ines anahan ahay ata dukwen, i slahay à alay a Fakalaw inde kutok.

Do si mer su way ahay à egliz ahay inde

⁸ Həna asa, anjahay ana do si mer su way ahay à egliz ahay inde nà, natiya: Tə gəba mazla6 pi zek wa bay, miresl à ga à 'am a tinen ahay inde cuwcew bay, tə varan zek anà mahay bay, tə sa ga ubor aday sə pəlay dala tə cəved sə danakay bay. ⁹ Sumor a nà, tə dəfan apan anà 'am ana Mbærom sa

kak uko anan ahay uho ata nə təhhe lele tə mivel kərtek awan. ¹⁰ Ki sa dəfen anan do ataya i mer su way inde nà, do a Yesu ahay tə ca pə anjahay a tinen a lele aday. Ata kak ines inde patan sə gədan atan anan apan azar ibay nà, ti đaf atan à mer su way inde kutok.

¹¹ Uwar ahay dukwen tə gəba mazla6 pi zek wa bay, tə gədan azar a dowan bay, tə vaway nga bay, aday do ahay tə đaf patan nga kwa à ma inde anaw fok.

¹² Do si mer su way ataya nà, uwar à ga inde patan dukwen kərtek kərtek coy, tə lavan nga anà gwaslay a tinen ahay aday anà gulom su doh a tinen ahay tətə. ¹³ Aday kak do ataya ta gak anan mer su way a tinen tə cəved a nà, do ahay ti dəfan atan apan, aday ti mba apan sə đakay anan 'am a Yesu nə ndəndan lele, anga tə təmahak Yesu Almasihu tə mivel kərtek awan.

Nga sa 'am pə didek a Mbærom

¹⁴ Abay nə jalak sa zlak ayak à man anak bəse, əna həna suwan nə vindek ayak dərewel a anan tamak. ¹⁵ Həna kwa nà sak a zlak ayak bəse sabay dəp nà, dərewel a anan i đakak anan anjahay sə do ahay à gulom su doh a Mbærom inde. Gulom su doh a Mbærom nà, winen Egliz, kawa sa ja nà, do a Yesu ahay. Egliz nà, winen kawa saray galak sa ban anan didek a Mbærom bahay sə sifa. ¹⁶ Tə didek a, way a mi dər a pə cəved sa đaf nga pə Yesu ata nà, way məduwen awan: Yesu Almasihu nà, a nay ahay à mburom wa.

A təra do zənnen awan.

Apasay a Mbærom kə vədak panan awiy-away

ta sə đakay anan, winen do didek awan.

Maslay a Mbærom ahay tə canak anan.

Do sə pəra ahay tə slənek ləbara anahan awan.

Do sə daliyugo ahay tə đafak apan nga.

Mbærom a cakafak anan ayak à man sə mazla6 anahan inde à mburom, pə cakay anahan awan.

4

Do sə tətakan anan way mungwalay aya anà do ahay

¹ Apasay a Mbærom kə jak anan 'am a didek ata kurre a coy, a wa: Azanaka pa 'am

nà, azar su do ahay ti mbəsak sa daf nga pə Yesu, aday ti pərahan azar anà atətak way sə apasay sə mungwalay ahay tə atətak way sə setene ahay. ² Do sə tətək way ataya nà, tinen do sə mbadəmbada ahay, aday tinen do sə mungwalay ahay re. Mivel su do ataya nà, mi nes aya awan, kawa tə ndəzak atan anan zlac tə njamde ma ga uko ngəlaḃaḃa ata awan. ³ Do sə mungwalay ataya nà, tinen apan ti gafan 'am anà do ahay sə gəḃa uwar, tinen apan ti gafan 'am anà do ahay sa pa way sa pa azar aya awan. Aday cəkəbay Mbərom a var anan way sa pa ataya nà, anga aday do ana Yesu Almasihu ahay sa san didek sə way ataya tə pa ta sə ngəran apan anà Mbərom. ⁴ Anga way a Mbərom mə ndakay aya cəna, fok lele. Way aday sa lar anan wa nà, ibay. Di mba apan sə ngəran à Mbərom aday di pa way sa pa anuko ahay kutok. ⁵ Bina way sa pa ataya nà, lele, anga 'am a Mbərom tə amboh anuko ti təra atan cəncan aya pa 'am a Mbərom.

Do sa gan mer su way anà Yesu Almasihu lele awan

⁶ Natiya kutok, ka sak a tətakan anan way a iken a sə sləne a anan anà do a Yesu ahay nà, iken nə do sa gan mer su way a Yesu Almasihu lele awan. Ata nà, iken kə tərək do ma har awan, à 'am a Mbərom inde, anga kə varak anan way sa pa sa 'am a Mbərom anà zek anak, aday kə njadək məgala à atətak way a iken sə pərahan azar tə mətəndəron ata awan. ⁷ Əna avəved 'am kəriya aya nà, kə pəkan sləmay bay. Sumor a nà, anjahay anak à zəga apan sa ga nə lele pa 'am a Mbərom sidew sidew adəka. ⁸ Kə kətahak anan zek anak nà, lele anahan a inde nə mənjoek coy. Əna anjahay anak a kə gak lele pa 'am a Mbərom nà, wita i mak zek à way ahay inde bayak awan, anga ki njad sifa həna, aday azana pə uho sa nay ata dukwen, ki njad re. ⁹ Əna ihe, nga sa 'am ata nà, didek awan. Sumor a nà, kuwaya à təma anan à mivel anahan inde fandar kwayan'a. ¹⁰ Anga nan mənuko apan di ga mer su way ndəlekeke, mənuko apan di ga danda a mba. Mənuko apan di dəfan ide anà Mbərom, bahay sə sifa, winen do sa tam anan do ahay fok, aday mə zakay a

nà, mənuko do sa daf nga pə Yesu Almasihu ahay.

¹¹ Timote, iken tavay nà, njənan lele, aday dakan anan way a anaya anà do a Yesu ahay. ¹² Iken nà, gwaslay aya mba, əna təde nà, dowan à sa kədey iken anga nan bay. Kan anan anà do a Yesu ahay adəka nà, minje lele awan, ta 'am anak sa ja, tə azla anak, tə asan zek anak, tə cəved anak sa daf nga pə Yesu tə mivel kərtek ata awan, tə anjahay anak à cəncan sa 'am a Mbərom inde ata fok. ¹³ Var a nga anak sə dakan anan Deftere a Mbərom anà do a Yesu ahay, wazan atan, tətakan atan anan way ahay hus pə luvon uno saa dəzlek ayak ata awan. ¹⁴ Kà sa ca pə məgala a Mbərom sə varak ata nə kawa way sə gəsle anan bay. A varak anan kurre tə dundo ana do maja'am anahan, aday məcəd sə egliz ahay dukwen tə dəfak anak alay pa nga à alay a iken sə təma magwagway ata awan.

¹⁵ Gan nga anà mer su way a anan ata nà, lele, kà sa gan məsəfaya bay. Aday do ahay fok, ti canan anà mazlaḃ si mer su way anak i zla pa 'am pa 'am. ¹⁶ Gan nga anà zek anak, dəfan ide anà atətak way anak re. Ka gak anan mer su way anak ahay lele nà, iken tu do sə sləne atətak way anak ahay fok, ki təmen.

5

Azla ana do a Yesu ahay pa 'am a Mbərom

¹ Iken Timote, kà sa ngəraz pu do məcəd a bay. Kak winen kə gak way lelibay a nà, jan apan zəhha kawa winen bəbay anak. Njavar ahay dukwen, jan atan apan kawa tinen mərək anak ahay. ² Uwar məduwer ahay nà, jan atan apan kawa tinen may anak ahay. Dalay sə uwar ahay ite nà, jan atan apan kawa tinen dənəbay anak ahay aday fok, tə mivel kərtek awan.

³ Mədukway sə uwar ahay nà, gan atan nga lele, anga hinahibay dowan a tinen ahay inde sa gan atan nga ibay. ⁴ Hinahibay mədukway sə uwar ata nà, wan anahan inde, kabay wan sə kutov anahan ahay dukwen inde. Kak matanan nà, wan ataya tə tətək mer su way sə dəfan apan anà may a tinen ahay ta sa gan atan nga lele, kawa ana bəbay a tinen ahay

sa gan atan ahay nga à alay ata awan. Ata, mer su way a tinen ata i zlan à nga anà Mbərom a kutok. ⁵ Aday hinahibay mədukway sə uwar hinen inde, aday dōwan sa gan nga ibay ata nà, winen i dəfan ide à Mbərom, i gan amboh luvon tə ipec, anga aday Mbərom à man zek. ⁶ Əna mədukway sə uwar hinen inde, winen a ga nə way sa zlan à nga dəkdek ata nà, kwa à ga nə winen inde tə sifa mba dəp nà, winen kawa dō ma mac awan. ⁷ Matanan, dakan anan 'am a anan anà dō a Yesu ahay lele, anga aday dōwan à sa gədan atan azar bay.

⁸ Əna hinahibay dō hinen inde nà, a gan nga anà dō anahan ahay itəbay, kwa dō sə gulom su doh anahan ahay təkede, a gan atan nga bay re. Ata nà, winen kə zluwek à cəved sa daf nga pə Yesu ata wa. A ga nə way aday kwa dō sa san Mbərom bay ahay dukwen ti ga way ata bay re ata awan.

⁹ Kà sa vinde sləmay sə mədukway sə uwar à dərəwel inde kəriy kəriy bay, si ava a uwar ata kə dəzlek kwa kuro mbərka, aday dukwen a zla à mbaz nà, saray kərtektəkke coy re. ¹⁰ Sumor a dukwen, dō ahay tə ndəran sləmay anga mer su way anahan ma ga lele ataya aday. Kawa sa ja nà, kə dədukok anan gwaslay anahan ahay lele, kə təmahak mbəlok sa taa zlak ayak àga winen ataya lele, kə gak anan mer su way lele awan anà dō a Yesu ahay, kə mak anan zek anà dō ahay à dəce a tinen ahay inde, aday kə gak mer su way lele aya cara cara fok aday ki sa vinde sləmay anahan à dərəwel inde.

¹¹ Əna sləmay sə mədukway sə uwar aya aday tinen wan aya mba ata nà, kə vinde sləmay a tinen à dərəwel inde fan bay. Bina hinahibay haway sa mbaz kə sak a gan atan nà, ti mbəsak sə pərahan azar anà Almasihu. ¹² Ata ta sak à ga way matanan ata nà, tə nəsək, Mbərom i gan atan sariya, anga tə pəsakak anan 'am a tinen ma ban a anga sa jəka ti gan mer su way anà Mbərom ata awan. ¹³ Bina ka sak a vinde anan sləmay a tinen à dərəwel inde nà, ti ga isew, ti bar awan à wulen su doh fok, doh tu doh. Aday sə cəbak jiya dukwen, ti bəbal awan ta 'am kəriya awan, ti slahay à 'am aday abay

kə cak atan anan bay ata re, aday 'am tədə sa ja bay ata nà, tinen ti ja anan. ¹⁴ Anga nan, mədukway sə uwar a wan ataya inde matanan nà, na gan may nə tə zla à mbaz asa, ti wahay wan, ti gan nga anà gulom su doh a tinen ahay. Ata dō manide ahay ti njad sə gədak uko azar sabay. ¹⁵ Tə didek a acəkan nà, azar sə mədukway sə uwar aya nə, tə zluwek à cəved a Mbərom wa, aday tə pərahan azar anà Fakalaw cukutok.

¹⁶ Kak uwar a inde aday a daf nga pə Yesu lele, aday mədukway sə uwar inde àga winen nà, à gan nga lele. Bina à sa mbakan anan 'am a pa nga ana egliz bay. Ata nà, egliz i mba apan sa gan nga anà mədukway sə uwar a aday dōwan inde sa gan nga ibay sə didem didem ata awan.

¹⁷ Natiya asa, kak məced sə egliz ahay ta gak anan mer su way a tinen ata lele nà, tədə ti njad magwagway a tinen nə məcapar cew. Aday mə zakan a jiga nà, anà dō sə wazay ahay aday tu dō sə tətakan anan way anà dō ahay ata awan. ¹⁸ Anga Deftere a Mbərom a ja nà: «À alay a sla winen apan i gak mer su way à guvo nà, kà sa banan mbulo pa 'am anga sə gafan 'am pə arac way bay.*» Matana re: «Dō si mer su way cəna, i pa nə way sə herreḅ anahan.†»

¹⁹ Hinahibay, dōwan a i zlak ayak à man anak sa ra 'am pə məced sə egliz, i jak nà: «Məced sə egliz a tiya ata nà, kə gak way lelibay awan.» Natiya, kà sa təma 'am ata kwayan'a fan bay. Sumor a nà, sləne 'am ata pə dō ahay wa cew kabay pə dō ahay wa maakan aday ki sa jəka acəkan nà, na. ²⁰ Dōwan a kə gak ines nà, jan apan i ide sə dō ahay inde kəzlek, anga aday dō azar aya tə jəjar sa ga ines ite.

²¹ Timote, nen apan ni jak ayak 'am a anan pa 'am ana atə Mbərom tə Yesu Almasihu aday pa 'am ana maslay a Mbərom a mə walay ataya re. Kem, dəfan apan anà 'am uno sa jak ataya fok ite. Kem à nak asa, kà sa gəzla anan dō ahay pi zek wa bay. Pəlay atan nà, hərro à alay kərtek a wa. ²² Dōwan a aday a nak sə varan mer su way sə lavan nga anà dō a Yesu ahay nà, kə sa ga hologor sə dəfan alay pa nga fan bay. San anan dōwan ata lele aday. Aday asa, kə

* 5:18 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 25.4. † 5:18 Ca pə Lukas 10.7.

sa slahay i ines su do inde bay, gan nga anà zek anak.

²³ Timote, kâ sa 'am værre bay, suwan sa apan mahay mænjoek anga dævac sæ kutov anak a sidew sidew sæ varak bæle ata awan.

²⁴ Ines su do a azar aya a nâ, kâ cak uho mænjana alay sæ sariya a sæ dæzley ahay, æna su do a azar a ite nâ, kâ cak uho fan bay, si pæ dæba a wa. ²⁵ Matana re, mer su way lele aya nâ, ti kay uho kutok. Kwa abay â ga nâ hâna mi der aya mba dæp nâ, ti naa kay uho tæktek.

6

¹ Bile ahay fok tâ dæfan apan anà bahay a tinen ahay nâ, lele. Ata do ahay ti gædan azar anà Mbærom tæ atætak way a nuko ahay sabay. ² Hinahibay, bile inde aday bahay anahan nâ, winen do a Yesu nâ, bile ata â dæfan apan hwiya, bina â sa kædey anan anga sa jâka tinen tæ mærak â slæmay ana Almasihu inde ata bay. A gan mer su way nâ lele, zal anà bahay hinen ata, anga bahay anahan ata nâ, winen do a Yesu, aday Mbærom a pælay anan re.

Timote, way a anan ataya nâ, dækan anan ù do a Yesu ahay nâ lele, aday tâ ban anan.

Do sæ tætak way mungwalay aya awan

³ Kak dowan a kâ gæbak 'am sæ tætak way anahan hinen cara nâ, winen kâ tæmahak didek sa 'am mbala ana Bahay a nuko Yesu Almasihu sæ dækak uko anan ata sabay. Aday dowan ata kâ tæmahak atætak way a mænuko pæ anjahay su do ahay pa 'am a Mbærom sabay re. ⁴ Kak matanan nâ, winen do sa har nga kæriya awan, a san awan bay. A gan may nâ anà avæved 'am, ta sa vad awiyaway pa 'am ahay sæ zæban atan ahay nâ atære coy. Matanan, do sæ pækan slæmay anà way ataya nâ, ti ga særak ahay pi zek, ti cakal 'am, ti jan 'am ma caþ aya i zek ahay, ti bayak way lelibay aya pu do ahay, ⁵ ti væved 'am nâ hway apan. Anga abayak nga su do ataya nâ, kâ næsek, way didek a dukwen ta san sabay re. Tinen tæ bayak i ga nâ, â cæved sæ pærahan azar â Yesu inde nâ, ti njad wa zlile.

⁶ Ayaw, dæ pærahan azar anà Yesu nâ, di njad wa magwagway mæduwen awan. Æna way aya inde puko â alay inde ataya nâ,

dæ kædey atan bay. ⁷ Tæ wahay mænuko pæ daliyugo nâ, awan inde puko kwa mænjoek ibay. Matana di mac way a nuko nâ, di gæba awan â alay inde bay re. ⁸ Natiya kak hâna mænuko apan di njad way sa pa tæ zana sa pak pi zek cæna coy, tasluko mivel anga way ataya awan. ⁹ Do sa gan may anà zlile tæ mindel ataya nâ, Fakalaw i njak atan, aday i njad patan alay sa 'am sa mbazl atan â balay anahan inde. Ubor kæriya aya cara cara ti njad sa nes atan, ti lize atan sæ coy. ¹⁰ Anga ubor sæ pælay dala nâ, a tæban cæved anà sædæk ahay cara cara fok. Azar su do aya nâ ta gak apan ubor tæ mindel, hus pa sæ zluwe atan â cæved a Mbærom wa. Anga nan kutok kâ gæbak atan ahay 'am ahay bayak awan.

Andav sa 'am a Pol anà Timote

¹¹ Hâna kæmaya Timote, iken nâ do a Mbærom ata nâ, hawan anà way a lelibay ataya awan. Jæra zek sæ tæra do didek a pa 'am a Mbærom. Pærahan azar anà cæved a Mbærom nâ lele, daf nga pæ winen a hwiya. Pælay anan do ahay, sæman anà way ahay, njahay way anak sækæffe. ¹² Jæra zek anak anga aday sa ga væram pæ cæved a Mbærom lele. Njad a sifa sa ndav bay ata awan. Mbærom a ngamak nâ, pæ sifa ata awan, aday ka ga side sæ adaf nga anak pæ Yesu nâ, pa 'am sæ do ahay bayak awan. ¹³ Nen apan ni jak 'am hâna pæ ide a Mbærom, do sæ varan sifa anà way ahay fok, aday pæ ide anà Yesu Almasihu, dowan a sæ dækay anan way didek aya pa 'am ana guverner Pontiyos Pilatu ata awan, na jak nâ: ¹⁴ Dæfan apan anà 'am uno sa jak a anan. Kâ sa ga anan mer su way anak tæ mæsæfaya bay, anga aday do ahay tâ gædak apan azar bay re. Ga matanan hus pæ luvon a Bahay a mænuko Yesu Almasihu sa may ahay ata awan. ¹⁵ I sa may ahay nâ pæ luvon a Mbærom a ma daf a ata awan. Mbærom a nâ, winen do sæ mazlaþ, winen kærtæk Ba Mægala, winen Bahay sæ zalay bahay ahay, aday winen do sæ lavan nga anà do sæ lavan nga anà do ahay ahay fok re. ¹⁶ Mbærom a kærtæk nâ, winen inde pa sæ viyviya awan, winen â man sæ ide jiyjay ma dav a tæ mindel ata inde. Dowan saa mban nâ, ibay. Dowan kula kâ canak anan nâ, ibay, aday

dowan saa canan asa dukwen ibay re. Do ahay fok t̄ h̄eran nga, â ga bahay pa s̄ viyviya awan. Amen!

¹⁷ Timote, jan anà d̄o s̄o zlile ahay p̄o daliyugo a anan ataya nà, t̄ h̄eran nga anà zek t̄o zlile a tinen ahay bay. Tâ saa d̄af apan nga a tinen ahay bay re, anga zlile ata i ga inde pa s̄o viyviya nà, ta san bay. Əna suwan tâ d̄af a nga a tinen n̄o p̄o Mb̄erom d̄o s̄o varan kwa ma anà d̄o ahay bayak a ta 'am k̄ariya aday d̄e taslay a mivel ata awan.

¹⁸ Jan atan asa nà, tâ ga sumor, tâ ga anan mer su way lele aya bayak awan, t̄o varan way à d̄o ahay, tâ man zek anà d̄o ahay t̄o zlile a tinen ataya awan. ¹⁹ Ta gak matanan ac̄akan nà, ata t̄o ndakak ayak man p̄o zlile a tinen à man lele a inde, anga aday ti njad̄ sifa d̄idek ata awan.

²⁰ Iken Timote, gan nga anà way a Mb̄erom a s̄o varak ata awan. Kak d̄o ahay tinen apan ti ja 'am s̄o mindel k̄ariya aya nà, k̄a sa ja uda bay. Avad̄ awiyaway s̄o mindel s̄o d̄o ahay sa j̄aka 'am s̄o asan way ata dukwen, k̄a sa ja uda bay re. ²¹ T̄o varan zlangar anà way a tinen sa j̄aka ta san zle ataya awan, əna c̄ək̄abay t̄o zluwek à c̄aved̄ a Mb̄erom wa.

Natiya, Mb̄erom â gak ikwen sumor anahan.

**Derewel ana Pol sə vinden
ayak anà
Timote
mə slala cew awan
Adakay way pə deftere a
anan**

A alay a Pol sə vinden ayak derewel a anan anà Timote ata nà, zek anahan winen à dangay, aday a ga apan i sa mac bəse. A jan anà Timote nà, â gan nga anà ləbara a Yesu mugom ata nə lele. Dəce ahay ti ga inde, əna Timote â səmen sə njahay hwiya à didek inde, aday â pərahan azar tə mægala si zek anahan a təkə sə dakay anan ləbara a Yesu mugom awan.

Nga sa 'am ahay

Pol a varan mægala anà Timote (1.1 - 2.26)
Timote â pərahan azar sə dakay anan 'am
a Mbərom hus à amac (3.1 - 4.8)
Adakay way mədakwidok aya awan (4.9-22)

Pol a jan 'am anà Timote

¹ Sə vindek ayak derewel a anan nà, nen Pol, nen dō maslan ana Yesu Almasihu, anga kà zlak anan à nga à Mbərom a matana awan. A slan nen sə dakay anan 'am sə sifa anahan sə zlapak uko anan kurre ata anga də japak tə Yesu Almasihu.

² Nə vindek ayak nà, anakiken Timote, iken nə wan uno, ləliwe uno awan. Atə Mbərom Bəbay a mənuko tə Bahay a mənuko Yesu Almasihu t̄a gak sumor, t̄ə varak zay a tinen, aday k̄a gan atan i zek wa ite.

Pol a ngəran a Mbərom anga Timote

³ Nen apan ni ngəran à Mbərom anga iken tə mivəl kərtek awan. Nen ni dəfan apan anà Mbərom kawa ana bije uno ahay sa taa dəfan apan ata tə mivəl mə banay a cərah lele. Kwa siwa siwa ni gan amboh anà Mbərom cəna, nen apan ni slaf uda sləmay anak, nə mbədək iken à nga wa bay jiga awan. ⁴ Həna nen apan ni may anan ahay à nga inde asa nà, à alay anumo sə gəzla nga nà, iken ki yimak anga nen aday həna ku go haway. Na gan may, zlangumo sə canan i zek ahay aday ataslay mivəl uno

à rah wa ite. ⁵ Nen apan ni may anan ahay à nga inde asa nà, adaf nga anak pə Mbərom. Iken ka daf nga pə Mbərom nà, cərah lele wanahan. Jəba sə adaf nga anak a pə Mbərom matana ata nà, miije anak Lowis tə may anak Ewnike tə lahak anak ahay apan sa daf nga pə Mbərom matanan. Na san zle hwiya iken nà, ka daf nga pə Mbərom nə kawa ana tinen awan.

Pol a varan mægala anà Timote

⁶ Anga nan kutok, nen apan ni jak: Gan nga anà mægala a Mbərom a iken sa njad à alay nen sə dəfak alay pa nga ata nà, lele. ⁷ Anga Apasay Cəncan a mbala ana Mbərom sə varak uko ata nà, i varak uko zlawan i zek inde adəka bay. Apasay ata i varak uko adəka bugol nà, mægala sa gan mer su way anà Mbərom. I varak uko mægala sə pəlay dō ahay tə mægala sa ba anan nga a mənuko aya awan asa.

⁸ Matanan Timote, iken nà, dakan anan ləbara sa 'am a Bahay a mənuko Yesu ata anà dō ahay nə lele, k̄ə jəjar sə dakay anan bay fok. Aday kwa abay â ga həna nen à dangay anga ləbara ata təkədə nà, â sa gak waray bay jiga awan. Iken nà, təma sa ga dəcə kawa nen, anga ləbara mugom a ata awan. Mbərom i varak mægala sə səmen anà dəcə ataya awan. ⁹ Mbərom nà, kə təkək mənuko, kə ngamak uko anga aday d̄ə təra dō anahan ahay. Mbərom a gak uko sumor ata nà, anga sa jəka d̄a gak anan mer su way lele aya ata bay. A gak uko sumor a nà, anga a zlan à nga anà winen a sa gak uko matana awan. A lavak uko anan zek sa gak uko sumor ata nà, tə alay a Yesu Almasihu a kurre, à alay a daliyugo d̄ukwen winen mə ndakay a fan bay. ¹⁰ Həna nà, sumor a Mbərom ata k̄a kak ahay zek uho, anga Yesu Almasihu, dō sa tam mənuko ata k̄a nak ahay pə daliyugo. Winen a nay ahay nà, a gəgar mægala pə amac wa. Winen kə d̄akak uko anan kak d̄ə təkəkək cəved̄ sə ləbara mugom ata nà, d̄i njad sifa sa ndav bay ata pa sə viyviya awan.

¹¹ Nen nà, Yesu kə təkək nen dō maslan anahan, anga aday n̄ə dakan anan ləbara mugom a anà dō ahay, aday n̄ə tətakan atan anan way re. ¹² Anga nan, həna nen à dəcə inde anga winen. Aya əna tə winen ata təkək d̄ukwen, u go waray bay re, anga nen

na daf nga nə pə wayaw nà, na san zle. Na san zle re, dōwan uno sa daf apan nga ata, winen tə mægala a sa ba anan way a sə mbuko anan à alay inde ata hus pə luvon sə sariya anahan.

¹³ Iken Timote nà, tətakan anan way anà dō ahay nà, kawa iken a sə sləne pi nen wa ata awan. Iken apan ki tətakan anan way ataya anà dō ahay nà, daf nga pə Mbərom lele, tə asan zek mbala Yesu Almasihu sə varak uko ata awan. ¹⁴ Iken nà, ba anan way mbala a Mbərom sə varak ata nə lele. Apasay a Mbərom Cəncan a winen mə njahay a à mənuko inde ata, i varak mægala awan.

¹⁵ Ka san apan zle re, dō a Yesu ahay pə daliyugo sə Aziya tə mbəsakak nen taayak, sərret ta tak puno 'am. Kwa atə Figelus tə Hermogenes dukwen, tə mbəsakak nen re.

¹⁶ Na gan kem anà Mbərom anga aday à gan sumor anà dō sə àga Unisiforus ahay ite, anga winen a nà, kwa nen à dangay təkede nà, waray kà gak anan bay, a taa mo anan mivel ù doh. ¹⁷ Winen a dazley à Ruma nà, a ma nga sə pəlay nen, hus zek kà dak anan, aday a saa njad nen kutok.

¹⁸ Bahay a mənuko Yesu Almasihu à man zek aday à gan i zek wa anà Mbərom pə luvon saa ga sariya ite. A alay nen à Efesus nà, Unisiforus ata kà mak uno zek bayak awan. Iken dukwen ka san apan zle re.

2

Suje ana Yesu lele awan

¹ Iken wan uno Timote, jəra zek lele, anga Yesu Almasihu i gak sumor ta sə varak mægala. ² Iken nà, kə slənek atətak way uno pa 'am sə dō ahay bayak ata awan. Anga nan iken dukwen, man anan à sləmay inde anà dō didek aya aday təde ti mba apan sə tətakan anan anà dō azar aya tətə re ata awan.

³ Səman anà dəce anak kawa suje ana Yesu Almasihu lele awan. ⁴ Bina suje inde sa ga way sa nga anahan nà, ibay. Si way sa zlan à nga anà bahay anahan, anga aday bahay anahan ata à pəlay anan. ⁵ Matanan asa, dō sa haw ahay tinen apan ti ga waway sa haw nà, si i dəfan apan anà way ma ban ataya aday bina kak kà sak a haw mənəna sə dəfan apan anà way ma ban ataya nà,

i njad magwagway sə ahaw anahan ata bay. ⁶ Matanan asa re, dō si mer kà yak nga sa ga mer su way nà, azlapan dukwen winen awan à lahan apan anà dō ahay sə tukom way sə guvo anahan ata aday nə təde. ⁷ Ənga, jalay pə way a nen sa jak həna ataya aday. Bahay a mənuko i mak zek sə sləne anan way ataya fok.

⁸ Ənga, bayak pə Yesu Almasihu, winen dō sə zahav ana Dawuda ata aday. Kə məcak aday kə slabakak ahay à məke wa re. Way ata nà, ləbara mugom a nen sə dakay anan ata awan. ⁹ Nen à dəce inde həna à dangay, ma ban a tə calalaw kawa dō ma ga ines a nà, anga ləbara mugom a ata awan. Əna 'am a Mbərom nà, ma ban a itəbay. ¹⁰ Natiya kutok, nə təma sə səman anà dəce a anan matanan nà, anga aday dō a Mbərom mə walay ataya tātə tam tə alay ana Yesu Almasihu ite. Aday tinen tātə njad sə dəzle à man sə mazlaḅ a Yesu Almasihu inde sə njahay pa sə viyviya ata awan. ¹¹ Ihe, 'am didek a həna:

Kak mənuko də məcak pə kərtek tatə winen nà,
dī njad sə njahay tə sifa a pə kərtek a tatə winen a re.

¹² Kak mənuko də təmahak sə səman anà dəce anga winen nà,
dī naa ga bahay tatə winen a kutok re.
Aday kak mənuko dā jak dā san anan bay nà,
winen dukwen i ja a san mənuko bay re.

¹³ Kak mənuko də mbəsakak sə pərahan azar nà,
i mba apan sa ga way mədədəren a ite sabay,
bina winen kà jak anan 'am anahan coy.

Do sa ga mer su way sa zlan à nga anà Mbərom

¹⁴ Man anan 'am a nen sa jak ata à sləmay inde anà dō a Yesu ahay, anga aday tətə jalay apan hwiya. Jan atan tə sləmay a Mbərom nà, tinen tətə mbəsak sa vad awiyaway sa 'am kəriya aya awan. Jəba sa 'am ataya nà, a nes anan dō a Yesu sə sləne 'am ataya adəka, bina a man zek à dōwan bay. ¹⁵ Iken nà, ga mer su way anak lele, anga aday ki təra dō sa zlan à nga anà Mbərom. Iken dō sa ga

mer su way. Ga nà, mer su way aday waray i naa gak apan bay ata awan. Dakay anan didek sa 'am a Mbərom tə cəvedə awan. ¹⁶ Kà sa pəkan sləmay anà do sə ngwedəsl 'am kəriya aya ata bay, anga do ataya nà, tinen apan ti zluwe à cəvedə a Mbərom wa dərən jiga awan. ¹⁷ Atətak way su do ataya nà, kawa gurlen. Atə Himeniyas tə Filitus inde à wulen a tinen. ¹⁸ Do ataya nà, tə zluwek à cəvedə sə didek wa. Tə tətakan anan anà do ahay nà, way mungwalay a ta sa ja nà, Mbərom kə slabakak anan ahay do ahay à məkə wa coy. Anga nan, do azar aya tə lizek à cəvedə a Mbərom wa anga tinen. ¹⁹ Aya əna, didek a Mbərom nə kawa saray su doh aday i wulad itəbay ata awan. Anga nan, 'am a mə vinde apan ata nà, natiya, a wa: «Mbərom Fetek a san do anahan ahay zle.*» Mə vinde apan asa, a wa: «Dowan a kà jak sa jəka “nən do a Yesu” cəna, à mbəsak sa ga way lelibay awan.»

²⁰ A gulom su doh məduwen aya inde nà, way sa ga mer su way ahay kawa gəsa'am ahay inde cara cara. Way azar aya awan, sə guro ta sə rəslom aya awan. Aday way azar aya awan, tinen sə dədom kabay ta han sə dudó. Matanan a ga anan mer su way anahan a tə way ataya à gulom su doh ahay inde dukwen cara cara re. Winen lele ataya nà, ta ga anan mer su way nà, si mbəlok inde. Aday azar aya nà, ta ga anan mer su way nə so pac pac. ²¹ Mənuke dukwen matanan re. Kak dowan a kə mbəsakak mer su way a lelibay aya nən sa jak ikwen ayak sə mbəsak ataya nà, Mbərom i varan mer su way sa nga anahan awan. I tərà nà, kawa gəsa'am lele awan, aday ta ga anan mer su way ahay lele aya awan.

²² Matanan, iken Timote nà, kə pərahan azar anà ubor si zek sə njavar ahay bay. Adəka nà, daf nga pə Mbərom, pərahan azar anà didek anahan, anà asan zek anahan, tə zay anahan, pə kərtek a tu do sa gan amboh anà Mbərom tə mivəl məbanay aya ata awan. ²³ Kak do ahay tinen apan ti vad nà, awiyaway sa 'am kəriya aya sə mindel nà, kə slahay uda bay. Ka san apan zle, avad awiyaway kawa way ataya nà, a zəbay nà, acakal 'am ahay. ²⁴ Anga nan, sumor

a nà, do sa ga mer su way a Mbərom nà, à njad sə cakal 'am tə dowan bay. A jan 'am anà do ahay nə ləfedede. A mba apan sə dakan anan way anà do a Yesu ahay nə tə cəvedə awan. A səmen anà 'am sə do ahay sa ja apan ataya awan. ²⁵ Hinahibay manide anahan ahay inde nà, à dakan atan anan way nə səhhe, ləfedede lele. Aday izəne Mbərom i man atan zek sa yam pə ines a tinen ahay, ti san didek anahan ite. ²⁶ Bina do ataya nə Fakalaw kə bənak atan à balay anahan inde, ta ga nə way sa zlan atan à nga aya vərre. Əna izəne ti san nga a tinen, ti təmay ahay à balay ata wa mba.

3

Luvon mədakwidok aya awan

¹ San apan lele Timote, à luvon mədakwidok aya inde nà, dəcə ahay ti ga inde bayak awan, way i da 'am tə mindel.

² Anga kə dəzlek à alay ataya inde nà, do ahay ti pəlay nà, zek a tinen aya vərre. Ti gan may anà dala nə tə mindel. Ti tərà nà, do sə kwecele ahay, ti zlapay awan tə mindel. Ti gənanahan anà Mbərom, ti dəfan apan anà bəbay a tinen ahay sabay. Ti ngəran ù do pə awan sabay re, aday ti dəfan apan anà way cəncan aya bay fok. ³ Asan zek i ga inde patan ibay, dowan i gan atan i zek bay re. Ti gədan azar anà do ahay. Ti mba pi zek sa ba anan nga a tinen pə way lelibay ataya wa sabay. Ti ga anan alay tə do ahay tə mindel, aday ti nan ide anà way lele aya fok. ⁴ Ti njəkan uda anà do ahay, ti ga way nà, kawa medelengwez ahay. Ti həran nga i zek. Ti pərahan azar nà, anà way sə mivəl a tinen ahay, bina ti pərahan azar anà Mbərom sabay bugol. ⁵ Pə ide sə do ahay nà, ta wa: «Manay do a Mbərom ahay.» Aday cəkəbay taayak a tinen a nà, ti gan may aday məgala a Mbərom à tərà atan do didek aya bay. Jəba su do ataya nà, kə jipen tə tinen a bay jiga awan.

⁶ Azar su do a tinen aya tə nəsek anan gulom su doh sə do ahay, tinen apan ti zla à gulom su doh sə do ahay səneh, tə njakak anan uwar bəle aya tə atətak way a tinen ahay. Uwar ataya dukwen, do sa ga ines ahay, aday kuzon tə bənak atan à

* 2:19 Ca pə Limle 16.5.

'am wa anà dō ataya re. Uwar ataya nà, tē pərahan azar anà mer su way lelibay aya cara cara kawa sa zlan atan à nga. ⁷ Tinen apan ti tətak way ahay kwa siwa fok, əna ta njad sa san anan didek sə way aya bay re. ⁸ Kwakwa nà, atə Yanes tə Yambres tə ngəmak 'am a Musa bay.* Matanan hənà dō ataya ta ga nə jəba sə way a tinen ataya re. Ajalay nga a tinen nà, kə nəsək coy. Aday tə zluwek à cəved a Mbərom wa, bina ta daf nga pə Mbərom tə didek a bay. ⁹ Aya əna, ti zla anan ti mer su way a tinen a jo bay, anga mindel a tinen ata i cay patan wa uho, kawa mindel ana atə Yanes tə Yambres sa kay patan wa uho ata re.

'Am sə dakay way

¹⁰ Aya əna, iken Timote nà, kə tətakak way ahay bayak a pi nen wa. Kə pəkak anan sləmay anà atətak way uno ahay, kə pərahak anan azar anà minje uno. Na gan may i mer su way uno inde fok anà maw nà, ka san zle. Aday nen na daf nga pə Mbərom kəkəmwaw nə, ka san zle re. Aday iken ka san munapanaw uno zle, ka san asan zek uno sa gan anà dō ahay ata zle re, aday ka san mətəndəron uno pa 'am a Mbərom zle re. ¹¹ Ka san apan zle, dō ahay ta gak alay ti nen bayak awan, aday na sak dəcə dukwen bayak a à wulen su doh sə Antakiya, à Ikoniya aday à Listəra fok. Na gak dəcə nà, tə mindel jiga awan, əna awan sə zalay Mbərom nà, ibay. Winen kə təkək ahay nen à dəcə ataya wa. ¹² Tə didek awan, dō sa gan may sə pərahan azar anà cəved a Mbərom anga tinen dō ana Yesu Almasihu ahay cəna, dō ahay ti ga atan alay nə bayak awan. ¹³ Əna dō lelibay aya awan, tu dō sa njak dō ahay nà, ti ma nga sa ga way lelibay aya matanan hwiya. Ti njak anan dō ahay bayak awan, aday cəkəbay way ata i man atan nga anà tinen aya awan.

¹⁴ Aya əna, iken pərahan azar anà way anak sə tətak aday sa daf apan nga kurre ata awan. Kə dagwar à way ata wa bay. Anga iken a nà, ka san apan zle, dōwan aya iken sə tətak way pə tinen wa ataya nà, tə dəkək anak anan way lele aya coy re. ¹⁵ Na jak kə dagwar bay nà, anga iken a aday nà,

ka san Deftere a Mbərom nà, kwa à cədəw a wa. Natiya Deftere a Mbərom ata i varak kəlirə† aday ki tam, anga kə təkəkək Yesu Almasihu à mivəl anak inde coy. ¹⁶ Way mə vinde aya à Deftere a Mbərom inde fok nà, sə dəkən atan anan cəved sə vinde anan nà, Apasay a Mbərom awan. Deftere ata i mak uko zek sə tətak sa san didek, i dəkək uko anan ines a mənuko ahay, i dəkək uko anan cəved sə mbədahan ləen anà ines a mənuko ahay, aday i mak uko zek sa san sa ga way sa zlan à nga anà Mbərom awan. ¹⁷ Deftere a Mbərom a dəkək uko anan way ataya fok nà, anga aday dō sə pərahan azar anà Mbərom ahay tə təra dō mə lavay zek aya sa ga nə mer su way lele aya fok.

4

Pol a varan məgala anà Timote sə dakay anan 'Am a Mbərom

¹ Timote, nen apan ni jak ayak 'am a anan pa man sə idə ana atə Mbərom tə Yesu Almasihu awan. Yesu nà, i i may ahay sa naa gan sariya anà dō tə sifa aya aday dō ma mac aya təkək fok, aday i naa sləray ahay nə kawa bahay. ² Natiya iken nà, dəkən anan 'Am a Mbərom anà dō ahay, tavay apan nə lele. Kwa i zlan atan à nga, kwa i zlan atan à nga bay fok nà, dəkən atan anan. Dəkən atan anan ines a tinen ahay, jan atan apan, varan atan gədan. Dəkən atan anan way ahay nà, tə munapanaw awan. ³ Anga alay a inde i slay ahay aday dōwan i gan may anà atətak way didek a sabay. Adəka nà, ti halay miter ahay bayak a saa tətakan atan anan way tədə pə way sə mivəl a tinen ahay, aday ti pəkən sləmay anà way sa zlan atan à nga ataya kutək. ⁴ Ti mbəsək sə sləne way didek aya awan, aday ti pəkən sləmay adəka nà, anà atətak way mungwalay aya awan. ⁵ Aya əna, iken Timote nà, pərahan azar sa ba anan nga anak lele pə way ahay wa fok. Səman anà dəcə anak ahay. Ga nà, mer su way sə dakay anan ləbara mugom ata hwiya. Ndav anan mer su way a Mbərom sə ngəmak apan ata re.

⁶ Bina nen nà, alay a kə slək aday mi zla à man a bije uno ahay bəse. Nen nà, kawa gənaw aday ti gədan dungo bəse coy anga

* **3:8** Ca pə Gurtaaki 7.11, 22, 9.11. Sə varan sləmay anà dō ataya nà, Yahuda ahay. † **3:15** Kəlirə a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

Mbærom ata awan. ⁷ Na gak mer su way a Yesu tæ mivæl kærtek awan, kawa dō sa ga mægæzlæga lele ata awan. Way kawa ana Mbærom su jo nâ ga ata nâ, næ ndævak a coy. Nen ni daf nga pæ Mbærom ndekærkærre hwiya. ⁸ Nen hæna nâ, magwagway uno, winen apan i ba nen pæ cakay a Mbærom. Bahay a mænuko, dō sa ga sariya tæ dīdek ata, i vuro magwagway uno pæ luvon sæ sariya anahan. I vuro nâ, i nen taayak bay. I varan magwagway ata næ anâ dō sæ dæfan ide anâ luvon anahan a saa may ahay ataya fok.

Do ahay tæ mbæsak anan Pol taayak anahan awan

⁹ Kem Timote, hayak ahay à man uno bæse, aday kâ sa gak ayak munok bay. ¹⁰ Bina Demas kè mbæsakak nen taayak, a gan may sæ pærahan azar anâ way sæ daliyugo ahay. Kâ zlak way anahan à Tesaloniki. Kereskes kâ zlak à Galatiya, aday Titus dukwen kâ zlak à Dalmatiya. ¹¹ Mæ mbæsak a pæ cakay uno nâ, Lukas a taayak. A alay iken apan ki nay ahay nâ, hayak ikwen ahay tæ Markus maya awan, anga i naa mo zek i mer su way inde. ¹² Tikikus nâ, nen a næ slænak anan à Efesus. ¹³ Iken apan ki nay ahay nâ, hayak ahay tæ wulen su doh sæ Tæruwas. Aday ki zæbo anan ahay zana saa mad uno a inde à alay, næ mbæsakak anan ayak åga Karpas. Kû ro anan ahay deftere uno ahay, mæ zakay jiga nâ, deftere a mæ ndakay a tæ ambar ataya awan.

¹⁴ Aleksandire sæ dōwan a inde dō tævad awan, kâ gak uno way lelibay aya tæ mindel. Bahay a mænuko tæ alay anahan a saa haman. ¹⁵ Lavan i zek anak, anga à alay ata nâ, kè tavak anan anâ atætak way a manay re.

¹⁶ Pæ luvon mama'am a aday sa zla nen pa 'am su dō sa ga sariya ahay ata nâ, sæ mbæda pa 'am ahay næ nen a taayak uno awan. Bina dōwan su mo zek nâ, ibay. Tinen a fok tæ hawak, tæ mbæsakak nen. Bahay a mænuko å sa gan atan sariya bay. ¹⁷ Əna su mo zek nâ, Bahay a mænuko. Kæ varak uno mægala anga aday nê dakay anan læbara anahan mugom a cærah fok. Natiya, dō sæ pæra ahay fok tæ slænek læbara sa 'am a Mbærom a re. Matana re, Mbærom

awan kè tæmak ahay nen à 'am ana ziyel wa. ¹⁸ Bahay a mænuko i tæmay ahay nen à way lelibay aya wa fok. I tam nen aday i zla nen à mburom à bahay anahan inde. Zambaduko anan Bahay a mænuko pa sæ viyviya awan. Amen!

Aja 'am ahay

¹⁹ Jan anan 'am anâ Pæriskila tæ Akilas, aday jan anan 'am anâ dō sæ gulom su doh ana Unisiforus ahay re. ²⁰ Erastus, winen à Korintu hwiya, aday Torofimus nâ, næ mbæsakak anan ayak à Miletus, anga winen dævac awan. ²¹ Hayak ahay à man uno anga anga, bina alay sa mad winen apan i sla coy. Atæ Ewbulus tæ Pedas tæ Linus tatæ Kalawdiya aday tæ mærak a azar aya fok, ta jak anak ayak 'am.

²² Bahay a mænuko å ba iken, å gak ikwen sumor, kwanay a fok.

**Derewel ana Pol sə vinden
ayak anà
Titus
Adakay way pə deftere a
anan**

Atə Titus tə Pol ta taa zla sə dakay anan ləbara mugom a nà, maya awan. Tə njahak à Kereta sə dakay anan ləbara mugom awan, aday Pol a mbəsak anan Titus à man ata awan, sə walay maced sə egliz ahay. Pol a dakan anan ayak anà Titus nà, do tədə i təra maced sə egliz nà, anjahay anahan a nə kəkəməw ata awan. A dakan anan ayak way pə anjahay su do azar à egliz ahay inde ata re.

Nga sa 'am ahay

Maced sə egliz ahay tə miter mungwalay aya awan (1.1-16)

Anjahay su do a Yesu ahay (2.1 - 3.15)

Pol a jan 'am anà Titus

¹ Titus, sə vindek ayak derewel a anan nà, nen Pol, do si mer su way ana Mbərom, aday nen do maslan ana Yesu Almasihu re. Mbərom a slan nen pə cakay ana do anahan a mə walay ataya awan, anga aday tã daf apan nga. A slan nen dukwen sə dakan atan anan aday tã san didek anahan. Ata, ti san sa gan nga anà anjahay a tinen kawa sa zlan à nga anà Mbərom a kutok. ² Natiya, do ataya ti san, tinen nà, tə njadak sifa sa ndav bay ata awan. Anga Mbərom a a zlan pan atan anan 'am sə sifa ata nà, kwakwa, daliyugo dukwen mə ndakay a fan bay re. Aday winen nà, a gad mungwalay itəbay asanaw! ³ A dazle pə alay ata cəna, a dakay anan 'am anahan tə dungo ana do sə dakay ləbara anahan ahay. Mbərom, do sa tam nuko ata awan, sə mbəsuko anan mer su way anan à alay inde nà, winen awan. U jo nà: «Zla, kã sa təkəren anan 'am uno anà do ahay re.»

⁴ Kəmaya Titus, nə vindek ayak 'am a anan nà, akiken awan. Iken nà, kawa wan si zek uno awan, anga də japak à cəved kərtek a inde, cəved sə dəfan apan anà Yesu.

Bəbay a mənuko Mbərom, tə Yesu Almasihu do sa tam do, tã gak sumor aday tã varak zay a tinen.

Mer su way a Titus sa ga pə daliyugo sə Kereta

⁵ Titus, nə mbəsakak ayak iken à Kereta nà, aday kã ndav a wa mer su way a mə mbəsak ataya lele, aday kã daf maced sə egliz ahay à wulen su doh ahay fok, kawa anuno sa jak kurre ata awan.

⁶ Maced sə egliz ahay nà, anjahay a tinen aya nə natiya: Ines à ga inde patan sə gədan atan azar bay. Uwar à ga inde patan dukwen kərtek kərtek coy. Gwaslay a tinen ahay kəma, tã təma Yesu Almasihu à mivel a tinen inde. Anjahay a tinen dukwen à ga nə lele. Tã sader awan aday sə gədan atan apan azar bay re. Tã dəfan apan anà do a tinen ahay fok lele.

⁷ Do sə lavan nga anà egliz ahay cəna, ta ga nə mer su way a Mbərom. Natiya awan, lele bine siwaw nà, ines à ga inde patan sə gədan atan anan azar bay. Anga nan, tã həran nga anà zek bay, tã ga mivel bay, tã vaway nga bay, Tã təre tə do ahay bay, aday ubor sə dala dukwen à ga inde patan ibay re. ⁸ Sumor adəka nà, tã təma mbəlok ahay à ga tinen lele, à zlan atan à nga sa ga mer su way lele aya awan, tinen do ma san nga aya awan, do didek aya awan, do sə dəfan apan anà Mbərom ahay, tə lavan nga anà zek tətə. ⁹ Aday tã ban anan 'am didek a à mivel inde, kawa a nuko sə tətakan atan anan ata awan. Matanan kutok, ti mba apan sə varan məgala anà do ahay ta sə tətakan atan anan didek sa 'am a Mbərom. Aday dukwen ti mba apan sə dakan anan anà do sa ngam atətak way a nuko bay ataya nà, tinen tə zluwek à cəved sə didek wa.

¹⁰ Na ja matanan ata nà, anga do ahay bayak a tə dəfan apan anà dowan sabay. Ta ja nà, 'am kəriya aya awan, 'am sa man zek anà dowan bay. Tinen apan adəka nà, ti njəkan uda awan, anà do ahay. Alay avan ù do sa ga way ataya nà, Yahuda ahay sa daf nga pə Yesu ata awan. ¹¹ Gifen anan 'am anà jəba su do ataya awan. Anga tinen apan ti nes anan gulom su doh sə do ahay bayak a tə atətak way a tinen ata awan. Tə tətakan anan anà do ahay nà, way aday

abay tədəbay ata awan, aday anga sa njad anan dala pə do ahay wa.

¹² Aday kwakwa nà, dōwan a inde à wulen a tinen Kereta aya awan, winen kəlire awan, a ja patan 'am, a wa: «Do sə Kereta ahay fok nà, tinen mungwalay aya awan. Tinen kawa kəla kibe ahay, tə bayak nə pə way sa pa dəkdek, aday dukwen tinen isew aya re.» ¹³ Aday 'am anahan ata dukwen, 'am didek a acəkan.

Kak matanan nà, jan atan pə akəta nə lele, anga aday tē pərahan azar anà Mbərom tə cəved a, sə didek awan. ¹⁴ Jan atan pə akəta, anga aday tē mbəsak sa pak sləmay pə ləbara sə Yahuda ahay mungwalay aya ata awan, aday dukwen tē pərahan azar anà 'am su do sə mbəsak cəved sə didek ahay ata sabay.

¹⁵ Pu do sə cəncan ahay cəna, way ahay fok cəncan aya ite. Əna pu do sa ga ines ahay, aday sa daf nga pə Mbərom bay ataya ite nà, awan inde cəncan a sabay. Abayak nga a tinen adəka bugol nà, kə nəsek. Aday tinen apan ti ga way lelibay aya dukwen, a gan atan waray sabay re. ¹⁶ Ta jan i zek a tinen aya adəka nà, ta san Mbərom zle. Cəkəbay, way a tinen sa ga lelibay ataya nà, a dəkay anan nà, ta san Mbərom a bay bugol. Tinen nə gərlakay aya awan, tə dəfan apan anà dōwan bay jiga awan. Aday ta mba apan sa ga mer su way lele aya sabay re.

2

Titus, i dakan anan didek a Mbərom anə do ahay

¹ Titus, iken a aday nà, dakan anan à do ahay didek sa 'am a Mbərom. ² Jan anə do maced aya nà, tē vaway nga bay, tē gəba mazlaḅ pi zek wa bay aday do ahay ti daf patan nga. Tē təra do ma san nga aya awan, tē daf nga pə Mbərom lele, tē pəlay do ahay tə mivəl kərtek awan, aday tē səman à way ahay lele.

³ Natiya ite, jan anə uwar maced aya nà, anjahay a tinen dukwen à zla pi zek ta 'am ana Mbərom, tē gədan azar anə dōwan bay, tē təra bile sə mahay bay, aday tē tətakan anan way lele aya anə do ahay adəka. ⁴ Ta gak matanan nà, ti mba apan

sə dakan anan way anə dalay sə uwar ahay sə pəlay mbaz a tinen tə gwaslay a tinen ahay, ⁵ aday tē təra uwar ma san nga aya awan, tē ján uho bay re. Tē ga mer su way à gulom su doh inde nə lele, aday tē dəfan apan anə mbaz a tinen ahay lele re. Kak ta gak matanan nà, do ahay ti təra anan 'am a Mbərom à məndak bay.

⁶ Matanan re, jan anə njavar ahay ite nà, tē san nga nə lele. ⁷ Iken a dukwen, pə way ahay fok nà, ga nə way lele aya awan, aday ki təran atan minje lele a re. A alay aday iken apan ki tətakan atan anan way nà, dakan atan anan tə mivəl kərtek awan, aday mazlaḅ i ga inde pa 'am anak ahay. ⁸ Tətakan atan anan nà, way didek a aday dōwan i təra anan à məndak bay ata awan, anga aday do sə pəlay sə gədak uko azar ahay tē njad awan lelibay a à atətak way anak ahay inde bay, aday waray à gan atan.

⁹ Aday asa, jan anə bile ahay nà, tē dəfan apan anə bahay su doh a tinen ahay pə way ahay fok. Tē vədan atan awiyaway bay, əna way a tinen sa ga fok cəna, à zlan à nga anə bahay su doh a tinen aya re. ¹⁰ Tē saa kəra patan wa way bay, tē ga adəka nà, way lele aya bugol, aday bahay su doh a tinen ahay tē san ti mba apan sa daf patan nga. Kak ta gak matanan nà, do ahay ti həran nga anə atətak way a mənuko ahay sə dakan atan anan 'am a Mbərom, do sa tam mənuko ata awan.

¹¹ Natiya, na wa, lele nà, do a Yesu ahay tē ga anan way a nen sa jak ata nà, angamaw? Mbərom a gan may sa tam anan do ahay fok. Anga nan, a kay anan ahay sumor anahan anə do ahay. ¹² Matanan, sumor a Mbərom ata a dəkak uko anan nà, dī mba apan sa ga sədək sabay, aday sa ga ubor pə way sə daliyugo ahay sabay re. Adəka bay, pə daliyugo a anan nà, zəgahuko anan apan sa san nga, sə təra do didek aya awan, aday azla a mənuko à zlan à nga anə Mbərom. ¹³ Guko matanan, ta sə dəfan ide anə luvon anə do sa tam mənuko, Yesu Almasihu, saa may ahay tə mazlaḅ anahan ata awan. Winen Ba Məduwen, Mbərom a mənuko. ¹⁴ Kə məcak anga mənuko. Matanan a mba apan sə təmay mənuko à sədək a mənuko ahay wa. A təra

mənuko dō anahan ahay, dō cəncan aya pa 'am anahan, aday dō sa gan may sa ga way lele aya awan.

¹⁵ 'Am a anaya nà, dakan anan à dō ahay tə mægala si zek anak a təkə. Man atan anan mivél ù doh. Jan atan pə akəta lele, aday dukwen dōwan â sa kədəy iken a bay re.

3

Anjahay su dō a Yesu ahay pə daliyugo

¹ Titus, man anan 'am a həna anan à sləmay inde anà dō ahay lele: Tê dəfan apan anà bahay ahay, anà dō sə ləvan atan nga ahay, aday tē bənan atan à 'am wa lele. Tē lavay zek sa ga mer su way lele aya awan. ² Tē gədan azar anà dōwan bay, tē cakal 'am tē dō ahay bay re. Tē təra dō sə munapanaw ahay. Tē dəfan apan anà dō ahay fok adəka bugol.

³ Abay à alay ata nà, mənuko aya dukwen də sənək ahay nga cara dāw? Da taa dəfan ahay apan anà dōwan inde cara dāw? Də zluwek ahay à cəved ahay wa re. Da taa gan may nà, sa ga way lelibay aya awan, way kawa sa zlak uko à nga vərre. Anjahay a mənuko aya dukwen, lelibay, aday da ga sərək ahay pi zek re. Də ahay ta nak uko ide, aday mənuko aya dukwen, da nan ide i zek ahay re.

⁴ Əna tə winen ata təkə dukwen, Mbərom dō sa tam mənuko kà kak uko anan ahay sumor anahan, tə asan zek anahan hwiya. ⁵ Mbərom a tam mənuko aday nà, anga mer su way a nuko lele aya bay! Bina abay dī njad sa ka anan nà, mer sa ma a mənuko adəka ite anaw? Əna a tam mənuko nà, anga da gan i zek wa. Kə banak puko wa ines a nuko ahay tə gədan sə Apasay anahan Cəncan awan. Natiya kutok, Apasay Cəncan ata a təra mənuko dō wiya aya awan. ⁶ Mbərom a varak uko ahay Apasay Cəncan ata nà, sa rah anan mivél a mənuko ahay. A varay ahay nà, tə alay a Yesu Almasihu, dō sa tam mənuko ata awan. ⁷ A ga matanan nà, anga aday dā njad sifa sa ndav bay, way a mənuko sə dəfan ide ata awan. Di njad sifa ata nà, anga Mbərom kə gak uko sumor anahan, kə tərək mənuko dō didek aya pa 'am anahan.

⁸ 'Am a nen sa jak ata nà, 'am didek aya awan, aday kà sa gan məsəfaya bay, tavay apan nə lele. Matanan, dō sa daf nga pə Mbərom ahay, ti var a nga a tinen sa ga mer su way lele aya hwiya. Wita nà, lele. I man zek anà dō ahay. ⁹ Avad awiyaway kəriya aya nà, zlam wa. Matanan, 'am sə zahav dukwen, zləman lele re. Kə dazay à acakal 'am a tinen ahay inde bay. Tinen apan ti vad awiyaway pə Tawrita a Musa dukwen, kə slahay uda bay. Way ataya fok, way lelibay aya awan, i man zek anà dōwan bay. ¹⁰ Kak dō sa ja 'am sə wanbahay inde à wulen su dō a Yesu ahay nà, jan apan. Kak aday kə slənek anak anan bay nà, jan apan mə slala cew a re. Hwiya aday kə slənek anak a bay re nà, mbəsak anan səfek à alay anak wa, kə jipen sabay. ¹¹ Ka san apan zle, jəba su dō ata nà, kə zluwek à cəved a Mbərom wa, winen dō sa ga ines way anahan. Tə way anahan sa ga ataya nà, a dəkay anan tə alay anahan awan, winen dō sə mungok coy.

'Am maza aya awan

¹² Azanan, ni slənak ayak dō, izəne Artemas, kabay Tikikus à man anak. Dəwan ata, kə dəzlek ayak cəna, hawak ayak bəse à man uno à Nikopolis aday. Anga na ja nà, ni i njahay à man ata à alay sa mad. ¹³ A alay a atə Zenas, dō sa ga sariya, tə Apolos ti hədek à man anak wa nà, man atan zek tə dala kawa ana tinen sa gan may anga cəved. ¹⁴ Sumor a nà, dō a mənuko ahay dukwen tē tətək sa ga mer su way lele aya awan, anga aday tē san sa man zek anà dō sa gan may anà maməzek a tinen ahay. Kak matanan nà, ata mer su way a tinen kə tərək kəriya bay.

¹⁵ Də sa man uno anaya fok ta jak anak ayak 'am. Jan 'am anà dō sa daf nga pə Yesu ahay sə pəlay mənuko ataya fok. Natiya awan, Mbərom â gak ikwen sumor anahan.

**Derewel ana Pol sə vinden
ayak anà
Filemon
Adakay way pə deftere a
anan**

Pol a vinde derewel a anan nà, à alay a winen à dangay mba ata awan. A vinden ayak nà, anà Filemon, dō sə lavan nga anà dō ahay à egliz a inde. A nan à Pol nə atə Filemon tə bile anahan Onesimus tâ zlah anan məlmal a tinen.

Nga sa 'am ahay

Aja 'am (1-3)

Atə Filemon tə Onesimus (4-22)

Andav sa 'am (23-25)

Pol a jan 'am anà Filemon

¹ Nen Pol sə vindek ayak derewel a anan à dangay wa. Ta ban nen nà, anga sləmay ana Yesu Almasihu. Sə vindek ayak nə manay tə Timote, akiken car a manay Filemon. Iken, dō sa ga mer su way a Mbərom kawa manay a re. ² Mə vinden ayak dukwen, anà dō a Yesu ahay sa taa halay nga àga iken ataya awan, tatə Afiya mərak a nuko uwar ata awan, tə Arkipus dō sə rəzlen à nga wa anà mer su way kawa mənuko a re ata awan. ³ Mbərom Bəbay a mənuko tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko tâ gak ikwen sumor aday tē varak ikwen zay a tinen.

Pol a ngəran anà Mbərom

⁴ Filemon, mərak uno, nen apan ni gan amboh à Mbərom anga iken cəna, nə mbədek anan à nga wa sə ngəran anga iken bay re. ⁵ Anga nə slənek 'am sə asan zek anak sa gan anà dō a Yesu ahay fok ata awan. Aday adaf nga anak pə Yesu Almasihu dukwen inde lele re. ⁶ Nen apan ni gan amboh anà Mbərom, anga aday adaf nga a sə japay numo à sləmay a Yesu Almasihu inde ata, à mak umo zek sa san magwagway a mənumo sa njad à alay anahan wa ata awan. ⁷ Mərak uno, nə taslak mivel tə mindel, aday kə bənak uno

mbac re, anga asan zek anak kə varak anan ataslay mivel anà dō a Yesu ahay.

Pol a dubok anan Filemon anga Onesimus

⁸ Natiya, way uno sə cəce panak nà, həna: Abay ni mba apan sa jak ayak nà, ga natiya, anga nen dō maslan ana Yesu Almasihu. ⁹ Əna suwan nə dubok iken a dubok, anga mənumo tə asan zek awan. Ca apan, sə vindək ayak nà, nen Pol, dō məcəd awan, nen à dangay anga sləmay ana Yesu Almasihu. ¹⁰ Nə dubok iken nə, anga Onesimus, bile anak, winen kə tərak dō a Yesu anga nə đakak anan anan 'am a Yesu à dangay à man ana awan. Wan ata nà, winen kawa wan uno awan. ¹¹ Abay a taa mak zek bay, əna həna adəka nà, i mak zek aday i mo zek i nen re.*

¹² Anga nan, nen apan ni mak anan ayak pə cakay anak. Winen a aday nà, kawa zek uno awan. ¹³ Bina, həna nen à dangay anga ləbara a Yesu mugom a ata nà, u no abay ni mbəsak anan pə cakay uno awan, anga aday i mo zek à yime anak inde. ¹⁴ Əna u no sa ga way ata mənəna iken sə vuro ahay apan cəved bay ata bay. U no sa gak bəlaray su go sumor bay. Lele a nà, iken a ki gan may way anahan. ¹⁵ Izəne, Mbərom a varan cəved anà Onesimus sə gəzla nga tə iken mənəcək nà, anga aday kà sa njad anan way anak pa sə viyviya awan. ¹⁶ Anga həna nà, winen bile adəka cəna coy bay. A zalay bile anga winen mərak a mənumo lele a kutok. Nen nà, nə pəlay anan tə mindel. Iken dukwen nà, pəlay anan nə, zal nen, anga winen dō zənzen awan, aday winen dō ana Yesu Almasihu kutok asa.

¹⁷ Anga nan kutok, kak mənumo ta car acəkan nà, təma anan Onesimus lele kawa kə təma dukwen nen awan. ¹⁸ Kwa abay à ga nə kə gak anak mer su way lelibay awan, kabay à ga nə gudire anak inde apan dəp nà, mbəsak anan 'am a pa nga uno awan. ¹⁹ Sə vindek ayak 'am a anan nə nen Pol awan: Ni hamak anan. Əna ka san apan zle asanaw? Nen dukwen na gak anak sumor ta sə đakak anan 'am a Mbərom bidaw? ²⁰ Matanan mərak uno, kem, go sumor anga Bahay a nuko, tuslo mivel anga Yesu

* **1:11** Ta 'am a tinen nà, Onesimus a nan sa ja «i ma zek.»

Almasihu ite. ²¹ Nə vindek ayak dɛrewel a anan aday nà, anga na san zle ki ga anan kawa anuno sə cəce panak ata awan. Na san zle ki ga adəka nà, zal mbala uno sa gan may ata awan. ²² Asa dukwen luvo zek tu doh sə nahay ite. Anga nə bayak nà, Mbərom i sləne amboh a kwanay, i vuro cəved sa zlak ayak àga kwanay awan.

Aja 'am ahay

²³ Manay tə Epafəras à dangay nə miya awan anga sləmay a Yesu Almasihu, winen kà jak anak ayak 'am. ²⁴ Matanan, do a anaya ata dukwen ta jak anak ayak 'am re, atə Markus, Aristarkus, Demas tə apan Lukas, tinen do si mer su way a Mbərom ahay pə cakay uno a re.

²⁵ Natiya, Yesu Almasihu Bahay a mənuko à gak ikwen sumor anahan.

**Derewel mə vinden a anə
Ibərəninko ahay
ata awan
Ađakay way pə deftere a
anan**

Da san sə vinde derewel a anan nə wayaw bay. Winen kawa wazo zabor awan sə slənan ayak anə egliz ahay cara cara bayak awan. Derewel a anan a đakay nà, Yesu a zalay way ahay fok. A đakay nà, cəved inde sə cəce apəse ines pə Mbərom wa, anga Yesu kə məcak à yime sə do ahay inde. Wita nà, 'am a Mbərom sa ban wiya a tə do ahay ata awan. A wulen sa 'am anahan ahay sə đakay anan way ataya nà, winen apan i tətək way pə anjahay su do a Mbərom ahay.

Nga sa 'am ahay

Mbərom a walay anan Yesu anga sə mbəda anan daliyugo wiya awan (1.1 - 2.4)

Cəved a Yesu sa tam do ahay a zalay cəved mbala Musa (2.5 - 4.13)

Yesu nà, bahay nga su do sə gədan dundo anə way ahay anga Mbərom (4.14 - 6.12)

'Am a Mbərom sa ban tə do ahay wiya ata awan (6.13 - 10.39)

Ađaf nga pə Mbərom (11.1 - 13.25)

Mbərom a jan 'am anə do ahay tə dundo ana wan anahan

¹ Kwakwa ata nà, Mbərom a taa jan 'am anə bije a mənuko ahay tə dundo ana do maja'am anahan ahay. A taa jan atan 'am tə cəved ahay cara cara, aday saray bayak a re. ² A taa jan atan ahay 'am nə matanan hus ahay à alay ana mənuko biten. Əna həna, alay a mədakwidok a anaya nà, a jak uko 'am tə dundo ana wan anahan. A alay ana Mbərom sə ndakay daliyugo ata nà, a ndakay anan tə alay ana wan ata awan. Aday a walay sə lavay anan way ahay fok dukwen, wan ata kərtek a sə coy. ³ Mazlađ a Mbərom a wuteden pi jəer nà, anə wan ata awan. Ta ga minje ti zek a Mbərom a

nə uwek. Way sə daliyugo a anan ataya fok ta ga inde anga 'am anahan məgala awan. Anga winen, Mbərom i pəsen anan ines anə do ahay aday tē təra do cəncan aya re. Pə dəba ana way ata wa nà, Mbərom Ba Məgala a gəba anan way anahan pə cakay anahan à mburom, saa ga bahay pə way ahay fok.

Yesu a zalay maslay a Mbərom ahay

⁴ Anga nan kutok, Mbərom a đaf anan wan anahan pa nga sə maslay anahan ahay, anga sləmay anahan sə varan ata a zalay mbala ana tinen, bina a ngaman wan anahan. ⁵ Kula Mbərom kə jak anan 'am a anan anə maslay anahan ahay bay:

«Iken nə wan uno.

Biten nə tərək bəbay anak.*»

Kabay

«Iken nà, ni təra bəbay anak,

iken ki təra wan uno.†»

A jan 'am ataya nà, anə Yesu a kərtek.

⁶ Aday asa, à alay a Mbərom i sa slənay anan ahay wan anahan mənduwel a pə daliyugo ata nà, a wa:

«Maslay a Mbərom ahay fok tē həran nga.‡»

⁷ Pə maslay a Mbərom ahay ite nà, a wa:

«Maslay a Mbərom ahay tinen do si mer su way anahan ahay.

Tinen kawa mad, aday kawa miresl sə uko ahay re.§»

⁸ Əna pə Wan a Mbərom a kutok nà, Deftere a Mbərom a wa:

«Iken nə Mbərom, ki ga bahay pa sə viyviya awan,

aday ki lavan nga anə do anak ahay tə cəved awan.

⁹ Kə pəlay dukwen way didek aya awan,

aday way sə sədøk cəna, a nak itəbay.

Anga nan, Bəbay anak Mbərom a ngamak, a varak ataslay mivel,

aday a təra iken do məduwen a pa nga su do pə cakay anak ataya fok.*»

¹⁰ Deftere a Mbərom a ja asa, a wa:

«Bahay, à alay ana way ahay sə dazlan ata nà,

kə ndakay daliyugo nə tə alay anak awan,

aday kə ndakay mburom re.

* 1:5 Ca pə Jabuura 2.7. † 1:5 Ca pə 2 Samuyila 7.14; 1 Habaruuji Nyalaade 17.13. ‡ 1:6 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.43. § 1:7 Ca pə Jabuura 104.4. * 1:9 Ca pə Jabuura 45.7-8.

11 Way anak sə ndakay ataya fok ti ndav,
əna iken a nə ki ga inde pa sə viyviya
awan.

Way ataya fok ti i ga məduwer kawa zana
sa nes ata awan.

12 Ki i lapay atan wa, kawa do sə lapay
anan wa zana anahan məduwer a
ata awan.

Way ataya ti mbəda kawa zana a'am a sə
pəkay ahay wa ata awan.

Əna iken ki mbəda itəbay,
sifa anak i ndav itəbay re.†»

13 Kula Mbərom kə jak anan 'am a anaya
anə maslay anahan ahay bay:

«Njahay tə day sə alay puway uno,
aday do manide anak ahay fok nà,
ni təra atan bile anak aya awan.‡»

A jan 'am ataya matanan nà, anə wan
anahan a dəkdek. 14 Maslay a Mbərom ahay
nà, tinen apasay sa gan mer su way anə
Mbərom ahay cəna coy. I slan atan saa man
zek anə do saa njad sifa aday sə njahay à
man a Mbərom ataya awan.

2

*Də kədəy anan 'am a Mbərom sa jak uko
ata bay*

1 Kak Mbərom kə jak uko 'am tə dungo
ana wan anahan cukutok nà, lele sa pak
apan sləmay, anga 'am anahan nə 'am sə
sləne. Bay nà, di lize à cəved wa. 2 Da san
apan zle, maslay a Mbərom ahay ta nak ta
jak uko 'am sə Tawrita, winen məduwen
awan. Do sə dəfan apan bay ataya nà,
tə njadək sariya tədə pə ines a tinen ata
awan. 3 Əna, mənuko aday nà, Mbərom kə
varak uko 'am anahan aday dā tam à sariya
anahan wa. Anga nan, kak də kədiyək anan
'am anahan a sa jak uko ata nà, i i gak uko
sariya anahan sabay kutok daw? Sa nay
anan ləbara ata pa 'am nə zek a Bahay a
mənuko Yesu Almasihu awan. Do sə sləne
'am anahan ataya, sa jan umo ləbara ata nə
didek a nə tinen awan. 4 Mbərom dukwen
kə dakak uko anan 'am anahan ata nə didek
awan, ta sa ka anan way masuwayan aya
bayak a cara cara, aday ta sə varan məgala
sa ga way ahay cara cara anə do ahay tə
alay ana Apasay Cəncan awan, kawa sa
zlan à nga.

Yesu kə dakak uko anan cəved sa tam

5 Mbərom a dəf sə lavan nga anə daliyugo
a mənuko sa ja apan wiya ata nà, maslay
anahan ahay bay. 6 Adəka bay, mə vinde a
à Deftere a Mbərom inde nà:

«Mbərom, do zənnen a nə ma aday hus iken
sə bayak apan anaw?

Winen waya aday hus ki nay sa man zek
ata anaw?

7 Kə ndakay anan, winen nà, ù vo sə maslay
a Mbərom ahay mənjoek.

Pə dəba anahan a wa, kə varan mazlaḅ,
kawa mazlaḅ sə bahay.

8 Kə dəfak anan bahay a pa nga sə way ahay
fok.*»

Mbərom kə dəfak anan bahay a pa nga sə
way ahay fok ata nà, awan a inde winen
sə lavay bay nà, inde sabay. Əna həna,
də canan nà, winen bahay a pa nga sə
way ahay fok fan bay. 9 Əna də canan,
kwakwa ata nà, anə Yesu, Mbərom kə dəfak
anan ù vo sə maslay anahan ahay alay a
mənjoek, anga sa gan sumor anə do ahay.
Anga nan kutok, Yesu kə sak dəce aday kə
məcak anga do ahay fok. Matanan Mbərom
a varan man sə njahay sə bahay tə ma-
zlaḅ awan. 10 Sə ndakay way ahay fok
nə Mbərom, aday ta ga inde dukwen anga
winen. Natiya a zla pi zek nà, Mbərom
à ndav anan mer su way ana Yesu sa ga,
tə dəce anahan a sə canan, aday do ahay
bayak a tē təra wan anahan ahay, tā zla à
man sə mazlaḅ anahan kutok. Anga saa
njahan atan pa 'am wa, aday saa tam atan
dukwen, zek a Yesu awan. 11 Sə təra anan
do ahay do cəncan aya pa 'am a Mbərom
dukwen, Yesu awan, aday do anahan a sə
təra atan cəncan ataya dukwen, Bəbay a
tinen a nə kərtek, Mbərom awan. Anga nan
kutok, a zlan à nga anə Yesu a sə ngaman
atan «mərak uno ahay.» 12 A Deftere a
Mbərom inde nà, Yesu a jan anə Mbərom,
a wa:

«Ni i taran anan 'am anak anə mərak uno
ahay,
ni i hərak nga tə ara pa 'am sə do
ahay.†»

13 A ja asa, a wa:

«Ni mbəsakan anan zek uno nà, anə
Mbərom.‡»

† 1:12 Ca pə Jabuura 102.26-28. ‡ 1:13 Ca pə Jabuura 110.1.

‡ 2:13 Ca pə Esaaya 8.17.

* 2:8 Ca pə Jabuura 8.5-7. † 2:12 Ca pə Jabuura

Aday asa, a wa:

«Nen hëna, manay tu do a Mbërom së vuro ataya awan. §»

¹⁴ Do a Mbërom së varan ataya nà, tinen do zënzen aya të mez aya ì zek inde kawa mënuko. Anga nan, Yesu a ta nga anahan a ðukwen a tëra do zënzen ti zek a kawa nuko, anga aday të amac anahan â lize anan wa Fakalaw, ðowan a së lavan nga anà do ahay të mägala sa mac atan ata awan. ¹⁵ Yesu a ga matanan nà, anga aday zlawan së amac â gan anà do ahay sabay. Kwakwa ata nà, do ahay të njahay në kawa bile ahay anga zlawan së amac. Æna hëna Yesu kè tëmak atan coy. ¹⁶ Yesu a nay ahay nà, sa naa man zek anà maslay a Mbërom ahay bay, æna sa naa man zek adëka nà, anà zahav ana Ibërahima ahay pë daliyugo a anan. ¹⁷ Aday natiya kutok, a zla pi zek nà, â tëra kawa mërak anahan ataya kwa à ma inde anaw fok. A ga matanan anga aday â tëra bahay nga su do së gëdan dundo anà way anga Mbërom, do si mer su way anahan ðidëk a aday sumor awan. Ti mer su way anahan nà, i pësen anan ines anà do ahay, i zlahan atan anan mëlmal a tinen të Mbërom kutok. ¹⁸ Hëna nà, i mba apan sa man zek anà do më njëkan atan uda ataya tëtë, anga winen a ðukwen à alay a të njëkak anan uda awan, kà sak dëce.

3

Yesu a zalay bije a mënuko Musa të mazlaß

¹ Mërak uno ahay, Mbërom kè ngamak ikwen së tëra do anahan ahay. Anga nan, bayiken pë Yesu aday. Winen do maslan a Mbërom, aday winen bahay nga su do së gëdan dundo anà way, winen ðowan a mënuko a sa ðaf apan nga ata awan. ² Sa ðaf anan pi mer su way ata nà, zek a Mbërom awan, aday Yesu nà, a bënan à 'am wa cavedabay, kawa Musa së bënan à 'am wa anà Mbërom pi mer su way anahan sa gay ahay anga do su doh a Mbërom ahay fok ataya re.* ³ Lele së hëran nga anà Yesu nà, zal Musa, kawa ana do ahay së hëran nga anà do sa han doh zal doh ata re. ⁴ Të ðidëk a nà, doh fok cëna, sa han anan në

do, æna do së ndakay way ahay fok ite nà, Mbërom. ⁵ Matanan, Musa nà, winen do si mer su way lele së ðëfan apan anà Mbërom. Mer su way anahan a nà, së ðakan anan anà do a Mbërom ahay, way a Mbërom sa ja pa 'am ataya awan. ⁶ Æna Yesu Almasihu ite nà, winen në wan së lavan nga anà do a Mbërom ahay, a ga mer su way anahan në ta së ðëfan apan lele. Mënuko ðukwen, kak dë përahak anan azar sa ðaf apan nga lele, aday së ðëfan ide anà way saa nay ata të ataslay mivel a nà, à andav a inde ðukwen, ði tëra do anahan ahay re.

Mbërom i varan alay a sa man uda anà do anahan ahay mba

⁷ Anga nan, Apasay Cëncan awan a ja, a wa:

«Kak kè slënen dundo a Mbërom biten nà,

⁸ kà sa kuren anan nga a kwanay ahay kawa bije a kwanay ahay kwakwa së kuray anan nga a tinen ahay ata bay. A alay ata nà, tinen à kiße inde ava kwa kuro fudó, tinen apan ti vëze pë Mbërom ta së kataß anan.

⁹ Mbërom a wa: “Kwa â ga në të canak anan anà way uno ma ga masuwayan aya ava kwa kuro fudó dëp nà, të kataßak nen hwiya.

¹⁰ Anga nan, na mba apan sa ban mivel tu do ataya tëtë sabay, aday na wa: Të jëjayak anan caved lele à mivel a tinen wa, të përahak anan azar anà caved uno sabay.

¹¹ A aga mivel uno inde, në mbadak, na wa: Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda sabay.†”»

¹² Mërak uno ahay, gen anan nga ì zek, anga aday do lelibay a sa ngam sa ðaf nga pë Yesu sabay ata â ga inde à wulen a kwanay kwa kërtek bay. Do kè ðëfak nga pë Yesu sabay cëna, kè larak a Mbërom, bahay së sifa ata awan. ¹³ Adëka bay, viren anan mägala anà zek ahay pac pac, anga aday Fakalaw â njad pikwen alay sa 'am sa njak kwanay bay, bina ki sa tëren më kuray nga aya aday ki gen ines ahay. Æna alay a inde mba cukutok asëne, pac pac varuko anan mägala anà zek ahay. ¹⁴ Kak ða mbak apan

§ 2:13 Ca pë Esaaya 8.18. * 3:2 Ca pë Limle 12.7. † 3:11 Ca pë Jabuura 95.7-11.

sa ban anan way a mənuko sə dəfay ahay apan nga kurre ataya hus à andav inde nà, ata mənuko dī japay tə Yesu Almasihu tə dīdek a kutok. ¹⁵ Mə vinde à Deftere a Mbərom nà:

«Kak biten kə slənen dundo a Mbərom nà, kà saa kuren anan nga a kwanay kawa bije a kwanay ahay sə kuray anan nga a tinen ata bay.

A alay ata nà, tinen apan ti vəze pə Mbərom.‡»

¹⁶ Waya sə sləne dundo a Mbərom aday ta ma nga sə vəze apan ata anaw? Do ana Musa sə təmay atan ahay à Misra wa ataya fok ba? ¹⁷ Mbərom a ga mivél ava kwa kuro fudó nə pa maya anaw? A ga mivél nà, pu dó sa ga ines ahay. Tinen nà, tə məcak à kibe inde tololo. ¹⁸ Mbərom a mbađay sa jəka: «Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda sabay» ata nà, a ja nà, pə maya anaw? A ja pu dó a sə dəfan apan bay ataya fok. § ¹⁹ Natiya də canak anan, tə njadak sa zla à man sə njahay ata bay, anga tə dəfak nga pə Mbərom a bay.

4

¹ Mbərom kə zlapak i varak uko cəved sa zla à man sa man uda pə cakay anahan awan. 'Am ata đukwen, hwiya winen inde. Anga nan, guko anan ngatay anà zek lele. Bina dowan à sa zluwe pə cəved ata wa, aday sa njad man ata sabay bay. ² Anga mənuko đukwen də slənek ləbara mugom a kawa dowan a sə kibe ataya re. Tinen nà, tə slənek, əna kà mak atan zek bay, anga tə dəfak apan nga bay. Matanan, tə njadak man sa man uda ata bay. ³ Man sa man uda ata nà, ana mənuko, anga də dəfak nga pə Yesu. Mbərom a jan anà dó sa ngam sa đaf nga pə ləbara anahan mugom a itəbay ataya nà:

«Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda ata sabay.*»

Ata nà, a nan sa ja nə man sa man uda inde fan bay bay. Bina, 6a Mbərom a kə ndəvak anan mer su way anahan sə ndakay daliyugo a kurre ata bay aday đaw?

⁴ Deftere a Mbərom winen apan i ja pə luvon sa man uda nà, a wa:

«Pə luvon cuwbe anahan a nà, Mbərom a man uda pi mer su way anahan ahay wa fok.†»

Matanan, man sa man uda nà, inde coy. ⁵ 'Am ata mə vinde inde re, a wa:

«Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda ata sabay.‡»

⁶ Do sa lah sə sləne ləbara mugom ataya ta zlak à man sa man uda ata bay, anga tə dəfak anan apan anà Mbərom a bay, əna man sa man uda nà, inde aday dó ahay inde tinen ti zla uda awan. ⁷ Anga nan, Mbərom a đaf luvon hinen miza awan, a ngaman «biten». A sa đaf luvon ata đukwen, kà vak pə dəba a Musa wa bayak awan, a ja anan tə dundo ana Dawuda, a wa:

«Kak biten kə slənen dundo a Mbərom nà, kà saa kuren anan nga a kwanay bay.»

⁸ Kak abay Yosuwə kà zlak anan dó ahay à man sa man uda mbala Mbərom ata acəkan nà, Mbərom i ja 'am sə luvon sa man uda hinen sabay. Əna tinen đukwen tə dəzlek bay. ⁹ Kak matanan nà, luvon sa man uda awan kawa ana Mbərom sa man uda pə luvon cuwbe ata i nay ahay anga dó a Mbərom ahay mba. ¹⁰ Mbərom a ndav anan mer su way anahan cəna, a man uda awan. Mənuko đukwen, matanan re. Dowan a kə dəzlek à man sa man uda kawa ana Mbərom ata nà, i ga mer sə awan sabay, mer su way kə ndəvak. ¹¹ Anga nan, guko məgala lele sə dəzle à man a Mbərom sə lavay anan zek sa man uda ata awan. Guko məgala anga aday dowan à saa zluwe pə cəved wa anga kə dəfak anan apan anà Mbərom bay kawa bije a mənuko ahay ata bay.

¹² 'Am a Mbərom nə, winen tə sifa awan, aday winen apan i ga mer su way kawa sa nan. A pa a zalay maslalam 'am a cew ata tə apa. A gad nə hus à mivél su dó inde, sə gəzla anan apasay tə sifa. A gad hus a sə gəzla anan man sə zlangay ana kəlakasl ahay tə uzoz a təke. A mba apan sa kay anan abayak nga su dó uho tətə re. ¹³ Awan a inde winen mi đer zek a pa 'am a Mbərom nə inde itəbay. Way mə ndakay aya fok ta ca ike pa 'am anahan, a san atan zle kərtek

‡ 3:15 Ca pə Jabuura 95.7-8. § 3:18 Ca pə Limle 14.1-35.

* 4:3 Ca pə Jabuura 95.11. † 4:4 Ca pə Laataanooji

2.2. ‡ 4:5 Ca pə Jabuura 95.11.

kàrtek. Way sà mivèl a mənuko ahay fok, dī saa vāne anan nə pa 'am anahan.

Yesu winen bahay nga su dō sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom

¹⁴ Bahay nga su dō sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom inde anga mənuko, winen Yesu, Wan a Mbərom. Kə jənak pə cakay a Mbərom awan à mburom. Anga nan, bənuko anan way a mənuko sa daf apan nga ataya lele, dākuko anan anan anà dō ahay. ¹⁵ Bahay nga su dō sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom ata nà, a san bəle a mənuko zle lele. Winen nà, kə canak anan anà dāce ahay kawa mənuko. Ta ngak anan bəlay pa 'am, əna kà gak ines itəbay. ¹⁶ Anga nan, hayak ikwen ahay, hədəkuko pə cakay ana Mbərom, dō sa gan sumor anà dō ahay, mənəna sə jəjar awan, anga aday dā gan ĭ zek wa aday dā njad sumor anahan à alay a tədə dā gan may ata awan.

5

¹ Bahay nga su dō sə gədan dundo anà way fok nà, Mbərom a walay anan à wulen sə dō ahay wa, anga aday ā gan atan mer su way pa 'am a Mbərom. I varan way ahay anà Mbərom anga ines a tinen a sa ga ataya awan. ² Dō sa san awan bay ataya aday tinen apan ti zluwe à cəved wa ataya nà, bahay nga su dō sə gədan dundo anà way ata nà, a san sa gan atan nga zle, anga winen a dukwen bəle a kawa tinen awan. ³ Anga nan, i varan way ma sla dundo aya à Mbərom anga ines anahan aya aday anga ines sə dō ahay re. ⁴ Dowan sə walay zek anahan pi mer su way ata nà, ibay. Sə ngaman pi mer su way ata cəna, zek a Mbərom awan, kawa anahan sə ngaman apan anà Haruna ata awan. ⁵ A təra tə Almasihu dukwen, matanan. A walay zek anahan anga sa njad mazlaḅ sə təra bahay nga su dō sə gədan dundo anà way anga Mbərom bay. Sə ngaman apan nà, zek a Mbərom awan. A jan nà:

«Iken nə wan uno.

Biten nə tərak Bəbay anak.*»

⁶ A man hinen inde dukwen, a jan nà:

«Iken dō sə gədan dundo anà way pa sə viyviya awan,

kawa Maliki Sadaka.†»

⁷ A alay Yesu winen pə daliyugo mba ata nà, a san zle, Mbərom nə məgala anahan inde sa tam dō à amac wa. Anga nan, a gan amboh tə məgalak a, tə ayam awan, aday Mbərom ā tam anan à amac wa. Mbərom a slənan anan, a slabakay anan à məke wa, anga a dəfan apan. ⁸ Kwa ā ga nə winen Wan a Mbərom dəp nà, a tətak sə dəfan apan anà Mbərom tə cəved sə dāce. ⁹ A ndav anan mer su way anahan cəna, a təra dō sa tam anan dō sə dəfan apan ahay fok, aday tā ga inde pa sə viyviya awan. ¹⁰ Mbərom a daf anan bahay nga su dō sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom nə kawa ana Maliki Sadaka ata awan.

Gen anan nga ĭ zek à cəved a Mbərom inde

¹¹ Way ahay inde bayak a sa jak ikwen pə Maliki Sadaka. Əna ma da 'am a sa jak ikwen anan, anga ki slənen anan bəse bay. ¹² Alay a kà slak həna tədə ki təren dō sə dakan anan way anà dō ahay ite, əna hwiya ki gen anan may dō ahay tē dākak ikwen anan way cacədew aya à 'am a Mbərom inde asa. Abay ki pen nə way sa pa su dō məduwen aya coy, əna ki gen anan may həna nà, anà pay kawa gwaslay ahay mba. ¹³ Dowan a winen apan i sa pay cəna, winen gindez a mba. Dō matanan ata nà, a san awan fan bay, a gəzlan alay anà way ahay pi zek wa tətəbay. ¹⁴ Dō maced aya nə ta slak sa pa daf tətədō awan. Tə tətakak aday sa mba apan sə gəzlan alay pi zek wa anà way ahay, lele aya tə lelibay aya re.

6

¹ Kak matanan cukutok nà, mbəsakuko anan way a mənuko sə tətak pə Almasihu wa cədew ataya mə dədəba aday, zluko pa 'am saa tətak way su dō məduwen aya awan. Də pəkak anan saray su doh a coy. Də mbədək apan maza sabay. 'Am sa yam pə ines, 'am sə mbəsak mer su way kəriya aya awan, 'am sa daf nga pə Mbərom, ² 'am sa ga baptisma tə cəved awan, 'am sə dəfan alay pa nga anà dō ahay tə sləmay a Mbərom nə kəkəməw, 'am sə aslabakay su dō ma mac aya à məke wa, ta 'am sə sariya a Mbərom, way ataya fok, mi tətakak

* 5:5 Ca pə Jabuura 2.7. † 5:6 Ca pə Jabuura 110.4.

ikwen anan maza sabay. ³ Di mbədədek pə way ataya sabay. Kà zlak anan à nga à Mbërom a nà, dī ga way maza aya pa 'am.

⁴ Kak dō ahay tə mbədəhak anan lœn à Mbërom nà, dōwan i mba apan sa may atan pə cəved sa yam pə ines a tinen maza sabay. Dō ataya nà, tə canak anan anà jiyjay a Mbërom, tə tēmahak magwagway anahan sə gəzlan anà dō ahay ata re, tə tēmahak Apasay Cəncan a re. ⁵ Tə canak anan, 'Am a Mbërom nə lele, tə sənak mægala sə daliyugo saa nay ata re. ⁶ Aday, kak dō matanan ataya tə zluwek à cəved a Mbërom wa nà, cəved inde sa may atan saa yam pə ines a tinen ahay sabay, anga kə tərak kəlkal kawa tə daray anan Wan a Mbërom pə dədom mə zləngad a maza awan, aday tə gənahak anan pa 'am sə dō ahay fok re.

⁷ Bayiken pə yugo aday. Iven a taa ga nà, yugo a sa anan aday a ga way sa pa lele, aday way sa pa ata a man zek anà dō sə guvo awan. Kawa sa ja nà, Mbërom a daf ngama pə yugo ata awan. ⁸ Aya əna, kak guvo kà hak adak tə gujed nà, i man zek anà dōwan bay, Mbërom i i tahasl anan wa coy aday i i lize anan wa sə coy.

⁹ Car uno ahay, kwa à ga nə dā ja matanan dukwen, dā san apan zle, kwanay nà, ka ta pərihen anan azar nə anà cəved lele awan, aday Mbërom i tam kwanay. ¹⁰ Mbërom nà, a gan anà dō ahay nə way tə cəved aya vərre. I mbədədek anan mer su way a kwanay sa ga lele aya à nga wa bay. Kawa sa ja nà, sə dākay anan kə pəlen Mbërom nə, mer su way a kwanay sa ga sa man zek anà dō a Yesu ahay, aday ana kwanay sa man atan zek hwiya ata awan. ¹¹ A nan umo nà, pərihen anan azar sa ga mægala matanan hwiya, hus à ndav a inde, kà si yen nga bay. Matanan ki njiden anan way a kwanay sə dəfan ide ata awan. ¹² Kī gen isew bay. Təren adəka nà, kawa dō sa daf nga pə Yesu ahay sə səmen anà way ahay fok ataya awan. Sa njad anan way a Mbërom sə zlapay anan ataya nə tinen a kutok.

Way a Mbërom sə zlapay anan ataya fok, ti təra

¹³⁻¹⁴ Da san apan zle, kwa həna kabay, Mbërom kə zlapak anan tə way anà Ibərahima. A wa: «Tə dīdek a ni daf apak alay sə wasay anan zahav anak bayak awan.*» A mbaday nə tə sləmay anahan awan, anga dōwan inde sə zalay Mbërom ibay. ¹⁵ Ibərahima a sləne matanan cəna, a ga ngatay, aday way a Mbërom sə zlapay anan i varan ata, kə njadak anan acəkan re.

¹⁶ Dō ahay tinen apan ti mbaday nà, tə mbaday tə sləmay su dō sə zalay atan ata awan. Ata a mba apan sa ndav anan 'am à wulen sə dō ahay wa acəkan. ¹⁷ Anga nan, Mbërom a mbaday. A nan sə dakan anan anà dō winen sə zlapay atan anan tə way ataya nà, i mba apan sə mbədəhan alay anà way anahan sə zlapay anan ata tətibay. Anga nan, a zlapay aday a saa mbadan pa nga wa. ¹⁸ Natiya, way ahay inde cew nə tə mbədə itəbay: atə azlapay tə ambaday a Mbërom. I mba apan sa gad uda mungwalay itəbay. Mənuke dō sa tam à man ana Mbërom ataya nà, way a anan i varak uko mægala sə dəfan ide anà way a Mbërom sə zlapak uko anan i varak uko ata awan. ¹⁹ Way ata a bənak uko mbac nə hərəp lele pa 'am a Mbërom, kawa njamde sə tavay anan kwalalan à a'am inde ata awan. Anga nan, də takas anan zana sə gəzla anan man cəncan a pi zek wa tə dō ahay ù doh sə mazlaḅ a Mbërom ata, aday həna dī zla pə cakay a Mbërom tətə kutok. ²⁰ Yesu kə lahak sa zla uda pa 'am a mənuke anga mənuke, bina kə tərak bahay nga su dō sə gədan dundo anà way anga Mbërom pa sə viyviya awan, kawa ana Maliki Sadaka ata awan.

7

Maliki Sadaka, dō sə gədan dundo anə way anga Mbërom

¹ Maliki Sadaka sə dōwan ata nà, winen bahay sə Salem, winen dō sə gədan dundo anà way anga Mbërom sə bagəbaga mburom. A alay a inde nà, Ibərahima a zla à vəram, a mbasay pə bahay ahay. A alay a winen apan i may agay nà, Maliki Sadaka ata a zla pə cakay anahan, a daf apan alay sə mazlaḅ anahan. ² Ibərahima

* **6:13-14** Ca pə Laataanooji 22.16-17. * **7:2** Alay mbok nà, a nan sa ja nà, way kuro.

ata, a varan way anà Maliki Sadaka alay mbok* nà, a var wa kàrtek pə way sə vëram anahan ahay wa fok.† Maliki Sadaka ata nà, sləmay anahan a a nan sa ja nə Bahay sə Didek. Aday winen Bahay sə Zay re, anga winen bahay sə wulen su doh sə ngaman Salem ata awan, aday Salem a nan sa ja nə «zay». ³ Dowan ata nà, dōwan a san bəbay anahan a bay, dōwan a san may anahan a bay. Kwa bije anahan ahay dukwen, dōwan a san atan bay re. Tə wahay anan siwaw, a mac siwaw dukwen, dōwan a san bay. Winen kawa Wan a Mbərom, anga i njahay do sə gədan dundo anà way pa sə viyviya awan.

⁴ Cen apan aday. Maliki Sadaka ata nə winen məduwen awan. Ibərahima nà, bije sə Isəra'ila ahay, əna kə gəbak way ahay à vëram wa, a varan wa alay mbok nà, kàrtek anà winen. ⁵ Zahav ana Lewi ahay azar aya tə tərak do sə gədan dundo anà way anga Mbərom. Tawrita a Musa a ja nà, Isəra'ila ahay tē varan atan à way a tinen ahay wa fok, alay mbok nà, kàrtek.‡ A nan sa ja, ti tēma way ataya nə à alay ana mərak a tinen ahay wa, kwa à ga nə tinen dukwen wan ana Ibərahima ahay. ⁶ Əna Maliki Sadaka nà, winen zahav ana Lewi itəbay, əna Ibərahima kə varak anan way alay mbok nà, kàrtek. Ibərahima nà, Mbərom a zlanan sə varan way nə anà winen. Əna Maliki Sadaka a daf alay sə mazlaḅ pə Ibərahima, bina Ibərahima a daf alay sə mazlaḅ pə Maliki Sadaka bugol bay. ⁷ Aday dā san apan zle re, do sa daf ngama pu do nà, a zalay dōwan anahan a sa daf apan ngama ata awan.

⁸ Do sə zahav ana Lewi ahay sə tēma alay mbok nà, kàrtek ataya fok dukwen, ta taa mac re. Əna Maliki Sadaka, do sə tēma alay mbok nà, kàrtek kawa ana Deftere a Mbərom sa ja ata nà, winen a mac itəbay. ⁹ Di mba apan sa jəka Lewi nà, wan anahan ahay tə tēmahak pu do a tinen ahay wa alay mbok nà, kàrtek ata, kə varak anan way ata anà Maliki Sadaka ata re, anga bije anahan Ibərahima kə lahak sə varan coy. ¹⁰ Kawa sa ja bine siwaw nà, à alay a Ibərahima sə varan way ata anà Maliki Sadaka aday tə

wahak Lewi fan bay ata nà, Lewi kə varak anan tə alay ana bije anahan Ibərahima ata coy.

Bahay nga su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom maza inde, kawa Maliki Sadaka

¹¹ Mer su way su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom à zahav ana Lewi ata nà, kə mbak apan sa ndav anan wa way a Mbərom sa gan may ata bay. Abay à mba apan sa ndav anan wa tətə cəna, dī gan may anà do sə gədan dundo anà way anga Mbərom maza, kawa ana Maliki Sadaka ata, sabay. Abay i slahay nà, pu do sə gədan dundo anà way anga Mbərom pə slala ana Haruna cəna coy. Mbərom a varan Tawrita anà do anahan Isəra'ila ahay nà, à alay ana do sə zahav ana Lewi inde. ¹² Kak Mbərom kə mbədahak anan slala su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom cəna, ata Tawrita i mbəda ite re. ¹³ Da ja way a anaya nà, pə Bahay a mənuko Yesu, winen do sə slala hinen cara. Dowan inde pə zahav anahan kə gak mer su way ata ù doh sə mazlaḅ a Mbərom kulibay. ¹⁴ Da san apan zle, Bahay a mənuko Yesu nà, zahav ana Yahuda. A alay ana Musa sa ja 'am pu do sə gədan dundo anà way anga Mbərom ahay nà, a ja nə pə zahav ana Lewi, bina pə zahav ana Yahuda bay. ¹⁵ 'Am a anan i zəga apan sə banay həna adəka bugol: Do sə gədan dundo anà way anga Mbərom hinen, kə nak, winen kawa Maliki Sadaka. ¹⁶ Dowan ata a tēra do sə gədan dundo anà way anga Mbərom nà, anga 'am sə Tawrita bay. Winen nà, a tēra do sə gədan dundo anà way anga Mbərom nà, anga məgala anahan inde sə njahay tə sifa pa sə viyviya ata awan. ¹⁷ Mə vinde inde à Deftere a Mbərom, a wa:

«Iken do sə gədan dundo anà way pa sə viyviya awan,

kawa Maliki Sadaka.Š»

¹⁸ Mbərom kə mbacak anan wa nga sa 'am mə baslay a kwakwa ata awan, anga winen bəle awan, a man zek anà do ahay tətibay. ¹⁹ Tawrita a Musa nà, kə mbak apan sə tēra anan do ahay, do cəncan aya pa 'am a Mbərom bay. Həna nà, way sə zalay

† 7:2 Ca pə Laataanooji 14.17-20. ‡ 7:5 Ca pə Limle 18.21. § 7:17 Ca pə Jabuura 110.4.

Tawrita inde, way a mənuko sə dəfan ide ata awan. Sə varak uko cəved sə hədek nuko pa 'am a Mbərom nə winen awan.

²⁰ Way hinen nà: A alay a Mbərom i sa dəf anan Yesu bahay nga su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom ata nà, a mbađay apan aday. A alay ana do sə zahav ana Lewi ahay sə təra do sə gədan dundo anà way anga Mbərom ata nà, dowan kə mbađak apan itəbay. ²¹ Əna Mbərom a mbađan anà Yesu ta sa jan nà:

«Nen Mbərom Fetek, nə mbəda itəbay.

Nə mbađak, ki təra do sə gədan dundo anà way pa sə viyviya awan.*»

²² Anga nan kutok, kuse Yesu a, 'am a Mbərom sa ban tə do ahay ata, winen a zalay 'am mbala anahan sa ban tə do ahay kwakwa ata awan.

²³ Way hinen inde re: Do sə gədan dundo anà way anga Mbərom ahay nà, tinen mənjoek bay, anga ta mac wa kwerkwer, tə mbəsakan mer su way ata anà do hinen ahay asa. ²⁴ Əna Yesu nə a mac itəbay, a ga mer su way anahan pa sə viyviya awan. ²⁵ Anga nan, i mba apan sa tam do ahay kawa ana tinen sa nay ahay pa 'am a Mbərom tə alay anahan ata awan. Anga winen do tə sifa awan, i taa ga amboh anga tinen sə coy.

²⁶ Winen nà, bahay nga su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom a təde anga mənuko ata awan. Winen do cəncan awan. Atahasl inde à winen inde itəbay, kə gak ines itəbay re. Winen cara pi zek wa tu do sə ines ahay. Mbərom a dəf anan winen nà, pə cakay anahan à mburom. ²⁷ Yesu nə winen kawa bahay nga su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom azar ataya bay. A gan may sə gədan dundo anà way anga Mbərom pac pac itəbay. Kwa á ga nə sa nga anahan awan, kwa á ga nə sə ines sə do ahay, a gan may bay. A var anan nga anahan nə saray kərtek, à alay anahan a sa mac pə dədom mə zləngad ata awan. ²⁸ Tawrita ana Musa a dəf kawa do sə gədan dundo anà way ahay nà, do zəzen aya awan, əna ta slak bay, anga tinen do sa ga ines ahay re. Aya əna, à alay a Mbərom sə mbađay pə dəba ana Tawrita wa ata nà, 'am

anahan ata a njahay à yime ana Tawrita inde kutok. Mbərom a dəf Wan anahan bahay nga su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom. A ndav anan wa way a Mbərom sa gan may ata sə coy kutok.

8

Dowan inde sa ga mer su way anga mənuko, winen bahay nga su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom

¹ Way a məduwen a à 'am a manay sa jak ikwen ayak ata inde nà, həna: Dowan inde sa ga mer su way anga mənuko adəka, winen bahay nga su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom. Winen mə njahay a à mburom à alay puway ana Mbərom Ba Məgala. ² Kwakwa ata nà, do sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom ta ga mer su way a tinen nə à jawjawa sə mazlaə a Mbərom inde, do ahay sə ndakay ata awan. Yesu ite nà, a ga mer su way anahan nà, à man cəncan awan, pə cakay a Mbərom à jawjawa sə mazlaə a Mbərom inde didek a, Mbərom sə ndakay ata awan.

³ Mbərom a dəf bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay nà, anga sə varan way aday sə gədan dundo anà gənow ahay. Matanan re, lele dukwen do mbala mənuko i njad awan a sə varan anà Mbərom a re. ⁴ Abay á ga nə winen pə daliyugo aday nà, Yesu i təra do sə gədan dundo anà way a bay jiga awan, anga do ahay inde coy, tinen apan ti taa varan way à Mbərom a kawa ana Tawrita awan. ⁵ Do ataya nà, ta taa ga mer su way a tinen ù doh sə mazlaə a Mbərom, əna doh ata dukwen, winen minje su doh sə mazlaə a Mbərom a didek ata à mburom ata awan. A alay Musa i saa ndakay jawjawa sə mazlaə a Mbərom nà, Mbərom a jan nà: «Pak sləmay lele, bəbot anan nə kawa anuno sa kak anan ahay à bəzlom wa ata awan.*» ⁶ Yesu nà, mer su way anahan nə a zalay su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom ataya fok. Anga, tə winen, Mbərom a ban 'am zal way anahan sa ban tə do ahay kwakwa ata awan, aday way anahan sə zlapay anan i varak uko ata dukwen, a zalay winen a kwakwa ata re.

* 7:21 Ca pə Jabuura 110.4. * 8:5 Ca pə Gurtaaki 25.40.

⁷ Kak abay 'am a Mbërom sa ßan tã do ahay kwakwa ata kã tãrak way lele coy nã, Mbërom i gan may abay sa ßan 'am maza wiya sabay. ⁸ Əna ða ca apan hãna nã, kã slak bay acãkan, anga Mbërom winen apan i gafan atan 'am pã way ahay inde bayak awan, aday a jan atan nã:

«Luvon a inde i nay ahay, ni ßan 'am wiya tu do sã Isëra'ila ahay, aday tu do sã Yahuda aya tãke.

⁹ 'Am ata i ga minje tã aßan 'am uno tã bije a tinen ahay kwakwa ata sabay.

A alay a nen sã bãnatan ahay alay à Misra wa ata nã, mã ßanak 'am, əna tã ðãfak anan apan bay, aday nen Mbërom Fetek, nen ðukwen nã mbəsakak atan.

¹⁰ Alay a kã slak nã, ni ßan 'am tã tinen.

Ni ðãf anan 'am uno à abayak nga a tinen inde, aday ni vinde anan 'am uno pã mível a tinen re.

Ti tãra do uno ahay, nen ni tãra Mbërom a tinen.

¹¹ Dowan inde i gan may sã tãtakan anan way anã ðowan sabay, ðowan i jan anã do hinen: “San Mbërom” sabay, anga i bãnay pã mãced aya wa, hus pã gwaslay ahay, do ahay fok ti san nen.

¹² Ni pãsen atan anan huwan a tinen ahay, ni may anan ahay ines a tinen ahay à nga inde sabay.†»

¹³ Ana Mbërom a sa ja 'am sa ßan 'am wiya ata nã, a tãra anan winen mama'am ata, way kwakwa awan. Way a kwakwa ata aday mãduwer ata nã, winen apan i lize bãse coy.

9

Aßan 'am mãduwer a tã aßan 'am wiya awan

¹ A alay ana Mbërom sa ßan 'am a mama'am ata nã, Tawrita inde sã ðakan anan anã do ahay cãved sã hãran nga anã Mbërom. Man sã hãran nga anã Mbërom inde mã lavay zek a re. ² Tã ndakay jawjawa, tã gãzla anan man cew. Day

mama'am awan, tã ngaman man cãncan awan, ta ðãf uda way sã lalam aday tabal tã pen mã varan a à Mbërom aya apan. ³ Day a hinen ata ðukwen, mã gãzla pi zek wa tã winen mama'am ata nã tã zana, aday tã ngaman anã day ata nã, man a Mbërom cãncan awan. ⁴ A man ata kutok, tã ndakay uda ruwec sã gura, sã vakan apan lãluway anã Mbërom. Ta ðãf uda zãndok sã aßan 'am a Mbërom, mã ndakay a nã tã gura. A zãndok ata inde asa, tuwez sã gura uda re, ta ðãf uda way sa pa sã ngaman *manu*, Mbërom sã gucen atan ahay à mburom wa ata awan.* Sukol ana Haruna sa ða ata inde à man ata à zãndok inde.† Aday kon ana Mbërom sã vinden ahay apan 'am ma ßan a anã Musa ataya uda à man ata re.‡ ⁵ Pa nga sã zãndok ata ðukwen, tã ðãfak apan awan aya inde kawa maslay a Mbërom ahay. Awan ataya tã ðakay anan Mbërom winen inde à wulen sã do ahay tã mazlaß awan. Awan ataya nã, tã bãrgaslay aya awan, ta ka anan bãrgaslay a tinen sa man nga à mburom, à man sa pak mez sã gãnaw ahay aday Mbërom à pãsen anan ines à do ahay ata awan. Hãna nã, alay a inde sã tãker way pã awan ataya fok bay.

⁶ Natiya, tã ndakay anan way ataya à man ata kutok nã, do sã gãðan dungo anã way ahay ta taa zla nã ù doh a mama'am ata awan, aday ta taa ga uda mer su way a tinen ahay nã pac pac. ⁷ A day su doh a mã slala cew ata nã, sa zla uda nã, bahay nga su do sã gãðan dungo anã way ahay anga Mbërom ata ðãkðek. Ava daz nã, a zla à man ata ðukwen saray kãrtektãkke. I i zla uda ðukwen, i pak mez sã gãnaw à alay inde aday i varan anan mez ata anã Mbërom. Ata Mbërom i pãsen anan ines anahan pi zek tã ines sã do ahay sa ga mãnjenja sa san apan ataya tãke fok. ⁸ Apasay Cãncan a a nan sã ðakak uko anan nã 'am a hãna ana awan: Kak jawjawa a mama'am ata inde hwiya cãna, cãved inde mã tãða sa zla à man a Mbërom cãncan a fan bay. ⁹ Way ataya tã ðakay anan nã way a sã tãra hãna biten ataya awan. A nan sa ja nã, way sã do ahay sã waslay aday sã varan anã Mbërom ataya nã ti mba apan

† 8:12 Ca pã Yeremiya 31.31-34.

* 9:4 Ca pã Gurtaaki 16.13-15, 31.

† 9:4 Ca pã Limle 17.23.

‡ 9:4 Ca pã Tooktaaki Tawreeta 10.3-5.

sə banay anan mivel su dō sa var way ata pa 'am a Mbërom bay. ¹⁰ Way ataya tē đakak uko anan way pa 'am sə way sa pa, pa 'am sə way sa sa, pa 'am sə banay way kawa sa zlan à nga à Mbërom. Way ataya đukwen, way pa 'am sa zlay si zek, bina pə mivel su dō zənzen a bay, aday tē njahay nē mənjöek cəna coy, hus pə luvon a Mbërom i mbəđahan alay anà way ahay, aday i ma atan wa way məduwer ataya awan.

¹¹ Həna nà, Almasihu kà nak ahay coy. Winen nà, bahay nga su dō sə gəđan dundo anà way ahay. Way a mənuko sa njad lele ataya fok ta nay nà, à alay anahan a wa. Doh a aday Yesu a ga uda mer su way anahan ata nà, a zalay doh mbala ana dō sə gəđan dundo anà way ahay kwakwa sa taa ga uda mer su way a tinen ata awan. Sə ndakay anan doh ata nà, dō zənzen a bay, Mbërom a tē alay anahan awan. Aday doh ata đukwen, winen pə daliyugo à man a anan bay. ¹² A alay a Almasihu i sa zla à man a Mbërom a cəncan ata nà, kə gəbək mez sə vuwar sə awak ta sa wan sa sla ahay à alay inde bay. A gəba adəka nà, mez si zek anahan awan, a zla anan à man a Mbërom a cəncan ata saray kərtektəkke. Natiya kutok, a tam mənuko tē mez anahan ata pa sə viyviya awan.

¹³ Kwakwa ata nà, ta taa waslay nē vuwar sə awak tē guson sa sla aya sə kwecek mez a pə dō ahay aday ines a tinen ahay à ga inde pə ide a Mbërom sabay. Ta taa waslay təkəlak sa sla aday sə vakan à Mbërom, ata ti ra rəba anahan a sa pak pə dō ahay. Natiya kutok, dō sa nes anan anjahay a tinen tē Mbërom ataya ti tēra dō cəncan aya asa. ¹⁴ Aya, kak matanan cukutok nà, mez a Yesu nà, tē məgala a zal mez sə gənaw a tinen kwakwa ataya awan. Almasihu a gəba anan zek anahan, a var anan anga Mbërom tē alay anahan awan, aday tē məgala sə Apasay Cəncan a winen inde pa sə viyviya ata awan. Way anahan a sə varan à Mbërom ata nà, cəncan a tē mindel, a mba apan sə banay anan mivel a mənuko tēte, anga đā ga ines ahay sə varak uko amac sabay, əna đī ga adəka nà, mer su way a Mbërom bahay sə sifa kutok.

§ 9:20 Ca pə Gurtaaki 24.8.

¹⁵ Tē way ana Yesu a sa ga ata kutok, winen dō sa zlah anan məlmal a Mbërom tē dō ahay, anga Mbërom kə banak 'am wiya tē tinen. Anga nan, dō ana Mbërom sə ngamay ataya ti njad way a Mbërom a sə zlapay anan i varan atan kawa anahan a sa ja i varan atan anan sə coy ata awan. I tēra matanan anga Yesu kə məcak anga dō sa nes anan 'am a Mbërom sa ban məduwer ataya ata awan. Tē amac anahan ata nà, a bəmbaday atan ahay à atahasl a tinen ahay wa.

¹⁶ Kak dōwan kə jak 'am sə gəzla anan zlile anahan aday a saa mac cəna, dō ahay ti saa ga anan mer su way a nē si winen a i mac aday ata ti saa gəzla anan zlile anahan ata awan. ¹⁷ Kak dōwan sa ja 'am ata winen tē sifa mba cəna, 'am anahan a sa ja ata nē məgala uda ibay. Anga ta saa ga anan way anahan sa ja ata cəna, a mac aday. ¹⁸ Matanan đukwen, à alay a Mbërom sa ban 'am tē dō ahay ata nà, a wa gənaw à mac aday mez a à pəkay. ¹⁹ Musa a đakay anan Tawrita fok pa 'am sə dō ahay fok nà, a gəba mez sə wan sa sla ahay tē vuwar sə awak ahay tinen sə gəđan dundo ataya, tē japay anan tē a'am. A ra daslam ahay pi zek tē sibək sə təman dəzdəz aya awan, a pak anan à mez ata inde, a kwecek anan mez pə Deftere sə Tawrita tē winen awan, aday a kwecek anan mez pə dō ahay tē winen a re. ²⁰ A jan atan, a wa: «Həna anan nà, mez a Mbërom sa ban anan 'am tē kwanay ata awan. A jak ikwen nà, đəfen anan apan lele.Ş» ²¹ Musa a kwecek mez ata pə jawjawa sə mazlađ a Mbërom tē way a tinen sa ga anan mer su way uda ataya təkə fok matana re. ²² A alay ana Tawrita sə lavan nga anà dō ahay ata nà, tē banay way ahay alay avan nē tē mez. Matanan, mənəna mez sə pəkay cəna, Mbërom a pəse ines sə dō ahay bay.

Mez a Yesu a banay ines sə dō ahay

²³ Matanan, na jak, na wa: Way sə kwakwa ataya fok tē banay atan tē mez matanan ata nà, sə đakay anan way sə tēra à mburom ataya awan. Tē banay way ahay kwakwa ata nà, kawa ana Tawrita sa jan atan ata awan. Əna pə way đīdek aya à

mburom ata nà, a nan à Mbèrom nè mez sà zalay sà gènw ataya awan. Winen lele ata nà, zek a Yesu a sa var anan ata awan. ²⁴ Da san zle kutok, Almasihu nè kà zlak à man a Mbèrom cèncan a mbala ana dō ahay sà ndakay ata itəbay. Wita nà, mezeze sa man cèncan a dīdek a à mburom ata awan. Əna winen a zla nà, à mburom pə cakay a Mbèrom. Həna nà, winen pa 'am a Mbèrom anga sa ga amboh anga mənuko kutok. ²⁵ Bahay nga su dō sà gədan dundo anà way ahay à man a Mbèrom cèncan a ata nà, ta zla uda nè pə ava pə ava. Ta zla uda dukwen tə mez sà gènw ahay à alay inde, mez si zek a tinen a bay. Əna Almasihu nà, a var nè nga anahan awan, aday a var anan dukwen, saray kərtek coy, kə mənahak anan itəbay. ²⁶ A ga matanan bay nà, abay i mənahan anà dəce anahan ahay saray bayan a re. Bina kwa pə ana Mbèrom sà ndakay anan daliyugo nà, i taa mac anga dō anahan ahay pə ava pə ava. Əna matanan bay, a nay ahay nè saray kərtek, aday à alay a uho kwakwa ata winen apan i ndav coy ata awan. A var anan zek anahan kawa way ma sla dundo a anà Mbèrom, anga sà pəse anan ines sà dō ahay sà coy. ²⁷ Kuwaya i mac nè saray kərtek. Pə dəba anahan a wa cəna, Mbèrom i gan sariya. ²⁸ Almasihu dukwen a var anan nga anahan nà, saray kərtektəkke coy sà pəsen anan ines anà dō ahay bayak a kutok. I i may ahay pac a inde dukwen mə slala cew awan. I may saa pəse ines ahay sabay, əna sa naa tam anan dō sa ba anan ataya fok.

10

¹ Tawrita ana Musa winen kawa mezeze sà way sà dakay anan way lele aya saa təra pa 'am ataya awan. Aday mezeze sà way ataya dukwen, winen kawa zek ana way ataya bay re. Pə ava pə ava, dō ahay tə varan way anà Mbèrom nè sà hədəken pə cakay, əna way ataya ti njad sà təra dō cèncan aya bay hwiya. ² Kak abay dō ahay tə təra cèncan aya pa 'am a Mbèrom tə way ma gad dundo aya nà, ti var way ma gad dundo aya sabay bidaw? Bina ti təra cèncan a nè saray kərtek cəna coy, ti gan

may anà apəse ines sabay. ³ Adəka bay, way a mə varan a anà Mbèrom ataya nè ta man atan anan ahay à nga inde pə ava pə ava nà, ines a tinen ahay, ⁴ anga mez sà guson sa sla ta sà vuwar sà awak aya a mba apan sà banay anan ines sà dō ahay bay.

⁵ Anga nan kutok, à alay ana Almasihu i sa nay ahay pə daliyugo ata nà, a jan anà Mbèrom, a wa:

«A nak tē gədan dundo anà gènw ahay anga iken bay,
a nak tē varak awan bay re.

Əna kə varak uno zek su dō zəzen awan aday nē varak anan.

⁶ Gənw a ma tak ataya ta zlak anak à nga bay.

Way sà dō ahay sa var anga sà pəse anan ines a tinen ahay ata dukwen, kà zlak anak à nga bay re.

⁷ Anga nan kutok na wa: Mbèrom, nen həna!

Ni zla pə daliyugo saa ga way sa zlak à nga, kawa mə vinde a à Deftere anak inde pi nen ata awan.*»

⁸ Almasihu a ja aday nà: «A nak tē gədan dundo anà gènw ahay anga iken aday tē varak awan bay re. A nak tē təkak gənw ahay bay re. Aday a nak tē pak mez sà gənw ahay anga sà pəse ines sà dō ahay bay re asa.» Kwa à ga nè ta var way ataya dukwen, tə dəfan apan anà Tawrita dəp nà, a nan anà Mbèrom a bay. ⁹ 'Am mə slala cew a nè a wa: «Mbèrom, nen həna! Ni zla pə daliyugo saa ga way sa zlak à nga.» Matanan nà, a nan sa ja nè Mbèrom kə mbacak anan wa agədan dundo anà way kawa sà kwakwa ata awan, aday a daf uda way maza wiya awan: amac a Yesu.

¹⁰ Natiya kutok, də tərak dō cèncan aya pa 'am ana Mbèrom, anga Yesu Almasihu kə gak way sa zlan à nga anà Mbèrom, aday kə varak anan zek anahan kawa way ma sla dundo awan, a mac saray kərtektəkke coy.

¹¹ Dō sà gədan dundo anà way à wulen sə Yahuda ahay nà, tinen mə tavay aya sa ga mer su way a tinen nè pac pac, ti mənahan anà agədan dundo à gənw ahay maza awan. Əna way a tinen a sa var ataya dukwen, ta mba apan sə pəse anan ines sə dō ahay bay re. ¹² Əna Yesu Almasihu

* 10:7 Ca pə Jabuura 40.7-9.

nà, a var nè zek anahan awan, a var anan saray kàrtek sə pəse anan ines sə dō ahay pa sə viyviya awan. Pə dəba anahan a wa, a njahay way anahan à alay puway a Mbərom. ¹³ Həna nə, winen apan i ba alay a Mbərom saa təra anan dō manidə anahan ahay fok bīle anahan aya ata awan. ¹⁴ Tə way anahan a sə varan anà Mbərom ata kàrtektəkke, kə tərak atan dō mənjenja ines aya pə idə a Mbərom, kə tərak atan dō cəncan aya pa 'am a Mbərom sə coy re.

¹⁵ Apasay Cəncan a dukwen kə jak uko anan 'am ataya tinen dīdek aya coy re. A wa:

¹⁶ «Nen Mbərom Fetek, alay a kə slak nə, ni ban 'am tə tinen.

Ni daf anan 'am uno à abayak nga a tinen inde,
adայ ni vinde anan 'am uno pə mivel a tinen aya re.†»

¹⁷ Aday a ja asa:

«Ni may anan ahay huwan a tinen ahay tə ines a tinen ahay à nga inde sabay.‡»

¹⁸ Mbərom kə pəsek anan anan ines anà dō ahay cukutok nə, dō ahay ti gan may sa var awan a maza re anga sə pəse ines asa daw?

Hədəkuko pə cakay ana Mbərom

¹⁹ Mərak uno ahay, kak matanan cukutok nə, amac ana Yesu aday mez anahan sa pak ata nə, tə varak uko cəved sa zla à man a Mbərom cəncan a kutok. ²⁰ Yesu kə ngərwak anan zana sə gəzla mənuko pi zek wa ta man a Mbərom cəncan ata awan, a təbak uko anan cəved a sa zla à doh ata awan. Cəved ata dukwen, winen wiya aday dī njad sifa nə, tə winen awan. Zana anahan sə ngəraw anan ata nə, winen zek anahan a dō ahay sə daray anan pə dədom mə zləngad ata awan. ²¹ Natiya kutok, dō sə gədan dūngo anà way anga mənuko inde məduwen a winen a gan nga anà dō a Mbərom ahay fok. ²² Anga nan, hayak ikwen ahay kutok, hədəkuko pə cakay a Mbərom tə mivel kàrtek awan, aday dəfuko apan nga mənjenja hiyem hiyem, anga mez a Yesu kə tərak anan mivel a mənuko ahay cəncan aya awan, kə banak nuko tə a'am

lele kutok. ²³ Way a Mbərom sa jak uko ata nə, i ga anan, winen a gad mungwalay itəbay asanaw! Anga nan, pərahuko anan azar sə dəkay anan nə də dəfan idə nə, anà way a Mbərom sə zlapay anan ata awan. Dəfuko apan nga, dē gudəc bay. ²⁴ Pəluko cəved a aday dī man anan zek anà dō azar aya ata awan, anga aday mənuko fok, dē pəlay zek ahay zal sə kwakwa awan, aday dē zəga anan sa ga way lele aya kutok. ²⁵ Dē mbəsak sə halay nga pə kàrtek a kawa dō azar aya ata bay. Adəka bay, varuko anan məgala anà zek ahay lele. Bina luvon ana Yesu Almasihu i saa may ahay ata, winen bəse coy.

²⁶ Dowan a, kə sənək cəved dīdek a coy, aday winen pəlasl ma tə alay anahan a saa ga ines ahay re nə, awan a inde i varan anà Mbərom anga sə pəsen anan ines anahan ataya nə inde sabay. ²⁷ Dō sa ga way matanan ata nə, à jəjar, anga sariya a Mbərom i ban anan dō sa ga ines ahay fok. Pə dəba anahan a wa, i ba uko sə mbacay itəbay saa vak anan dō manidə ana Mbərom ahay ata awan. ²⁸ Kə sənən zle coy, dōwan a kə nəsek anan Tawrita a Musa nə, kak dō ahay cew kabay maakan ta jak kə gak matanan acəkan cəna, ta vad anan mənjenja sa gan i zek wa anà dōwan. § ²⁹ Kak way matanan ata a təra tu dō sa nes anan Tawrita ana Musa cukutok nə, dəce ana dō sə kədey anan Yesu Wan a Mbərom i sa təra nə kəkəma ite anaw? Dō matanan ata nə, mez ana Yesu, Mbərom sa ban anan 'am tə winen ata, kə tərak anan cəncan pa 'am a Mbərom. Aday pə dəba anahan a wa dukwen, winen ta sə kədey anan Yesu nə, a gənahan dukwen anà Apasay a Mbərom sa gak uko anan sumor anahan ata awan. Dō matanan ata nə, dəce anahan inde mə zalay awan. ³⁰ Mbərom a tə alay anahan a a wa:

«Ni ga mivel tu dō sa ngam 'am uno bay ataya awan,
ni man atan anan siked sə ines a tinen ahay.*»

Da san zle, i ga anan way anahan sa ja ata awan. Asa, Deftere a Mbərom a wa:

† 10:16 Ca pə Yeremiya 31.33. ‡ 10:17 Ca pə Yeremiya 31.34. § 10:28 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 19.15. * 10:30 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.35. † 10:30 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.36.

«Nen Mbèrom Fetek, ni gan sariya anà dō uno ahay.†»

³¹ Mbèrom nà bahay sà sifa. Kak sariya kà bənak anan dōwan a nà, dāce inde tə mindel anga dōwan ata kutok.

³² Sənen apan aday: A alay a kə cinen anan anà jiyjay a Mbèrom mama'am a ata nà, kə njiden dāce ahay bayak a à alay sə dō ahay wa, aday kə dāmen anan hwiya. ³³ A alay a anan nà, tə gənahak ikwen pa 'am sə dō ahay, ta gak alay tə kwanay re. Aday à alay azar aya bine siwaw nà, a nak ikwen sə japay tu dō aya aday tinen à dāce ata inde ataya re. ³⁴ Dō ma ban aya à dangay anga Yesu ataya, ta gak ikwen i zek wa. Dō ahay ta rak ikwen anan way ahay dukwen, kà gak ikwen à nga wa bay, adəka kə tislən anan mivəl, anga kə sənən zle way mə mbəsakak ikwen a inde sə zalay ana tinen sa ra anan ataya awan, aday way a mə mbəsakak ikwen ata nà, i ndav bay, i ga inde nə pa sə viyviya awan.

³⁵ Anga nan kutok, pərihen anan azar sa daf nga pə Yesu. Ki gen matanan hwiya cəna, ki njiden magwagway məduwen a pa 'am a Mbèrom. ³⁶ Lele cəna, səmen anan anà way ahay anga aday kī gen way sa zlan à nga anà Mbèrom, aday kə njiden anan way anahan sə zlapay anan ata awan.

³⁷ Bina Mbèrom a wa: «A mbəsak nə mənjoek, dōwan a saa nay ata i nay ahay coy, i njahak ayak sabay.

³⁸ Dō didek a pa 'am uno nà, i njad sifa sa ndav bay ata awan, anga kə dafak upo nga.

Əna kak, dōwan a kà mak à dəba nà, ni taslay mivəl tə winen itəbay.‡»

³⁹ Mənuko aday nà, a ga upo nə mənuko dō sa ma à dəba ataya aday sə lize ataya itəbay. Adəka bay, mənuko nə dō sa daf nga pə Yesu ahay. Natiya, dī njad sifa sa ndav bay ata awan.

11

Dafuko nga pə Mbèrom kawa bije a mənuko ahay

¹ Adaf nga pə Mbèrom, a nan sa ja nə maw? A nan sa ja nà: Da san zle, way a mənuko sə dəfan ide ata nə i təra, kwa à

ga nə də canak anan tə ide fan bay, dā san zle, tinen inde re. ² Dō a kwakwa ataya ta daf nga pə Mbèrom nə matanan. Anga nan, tinen ta zlan à nga anà Mbèrom.

³ Də dafak nga pə Mbèrom. Anga nan, dā san zle lele, Mbèrom a ndakay daliyugo nə ta 'am anahan sa ja. Natiya, way a mənuko sa ca apan həna pə daliyugo ataya fok, ta nay ahay à way a aday ta ca bay ataya wa.

⁴ Abel kə dafak nga pə Mbèrom. Anga nan, a varan way lele awan anà Mbèrom, a zalay way mbala ana mərak anahan Kaynu sə varan anà Mbèrom ata awan. Abel kə dafak nga pə Mbèrom. Anga nan, Mbèrom a ca apan nə winen dō didek awan. Zek ana Abel a dukwen, kə sənək anan, anga Mbèrom kə təmahak anan way anahan sə varan anà Mbèrom ata awan. Anga nan, kwa à ga nə Abel kə məcak təkede nà, winen apan i jak uko 'am hwiya.*

⁵ Anuhu kə dafak nga pə Mbèrom. Anga nan, winen kə məcak itəbay. Mbèrom kə zəbak anan tə sifa aday ti zek a təkə à mburom. Kula dōwan kə canak anan sabay, anga Mbèrom kə zəbak anan. Deftere a Mbèrom a ja nà, winen a zlan à nga anà Mbèrom, aday Mbèrom a gəba anan à mburom.†

⁶ Dōwan inde i zlan à nga à Mbèrom mənjoəna sa daf apan nga nà, ibay. Kak a nan à dōwan a sə hədek pə cakay a Mbèrom nà, à daf apan nga nə winen inde aday. Aday à san dukwen, Mbèrom a varan magwagway nà, anà dō sə bənan bitem ataya awan.

⁷ Nuhu kə dafak nga pə Mbèrom. Anga nan, a pak sləmay nə pa 'am a Mbèrom awan. A dakan anan way a saa təra pa 'am ataya awan. Nuhu kə canak anan anà way ataya njək tə ide anahan fan bay, əna kə bənak anan à 'am wa, a ndakay kwalalan məduwen a kawa ana Mbèrom sa jan ata awan. A zla uda tu dō su doh anahan ahay, aday Mbèrom a tam atan à a'am wa. Nuhu a ga matanan nà, anga a san zle, dō sə daliyugo ahay nə ti i lize acəkan, anga ta gak ines. Mbèrom a ja nə winen kə tərak dō didek awan, anga adaf nga anahan.‡

‡ 10:38 Ca pə Habakuk 2.3-4. * 11:4 Ca pə Laataanooji 4.3-10. † 11:5 Ca pə Laataanooji 5.18-24. ‡ 11:7 Ca pə Laataanooji 6.9 - 9.29.

⁸ Ibərahima kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, kə bənək anan à 'am wa re. A zla ù kon aday Mbərom a jan «zla» ata, mənjàna sa san man ata awan, anga Mbərom i sa varan kawa kon anahan a mba. § ⁹ Ibərahima kə dəfak nga pə Mbərom. Anga na awan, kə njahak ù kon ana Mbərom sə zlapan anan i varan ata awan, kwa à ga nə winen kawa mədurlon. A taa njahay nə à jawjawa ahay inde karara. Atə Isiyaku tə Yakob dukwen tə njahak uda re, anga tinen dukwen, Mbərom kə zlapak atan anan tu kon ata kərtek a re. ¹⁰ Ibərahima a ga matanan, anga winen apan i ba wulen su doh a Mbərom ma han a aday kula i mbazl itəbay ata awan.

¹¹ Saratu dukwen, kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, kwa à ga nə winen məduwer a coy dəp nə, kə tərak do. A san zle, dowan a sə zlapan ta wan ata nə, a gad mungwalay itəbay.* ¹² Anga nan kutok, Ibərahima kə wahak wan à məduwer inde. Ibərahima nə, winen do kərtek, əna ta wan anahan ata dukwen, kə wasak kawa mawuzlawazl sa nga mburom ahay, aday bayak a kawa wiyeən sə zliner, dowan a mba apan sə baslay bay ata awan.

¹³ Do ataya fok, ta taa dəf nga pə Mbərom, hus pə luvon sə amac a tinen. Tinen aday dukwen, tə njadək anan way a Mbərom sə zlapay anan i varan atan ata bay, tə canan ayak nə dərən ta nga, tə taslak anan mivəl re. Ta ja, ta wa: «Man a manay inde à man a ibay. Manay nə mədurlon ahay pə daliyugo a anan. †» ¹⁴ Do sa ja 'am matanan ataya nə, tə dəkay anan nə tinen apan ti pəlay kon nga a ana tinen a cara. ¹⁵ Tə bayak pa man mbala ana tinen sə mbəsak ataya sabay. Abay ta taa bayak apan kəma, tiya nə ta mak way a tinen à dəba coy. ¹⁶ Adəka bay, tə pəlay nə, man sə zalay mbala ana tinen ataya awan, kawa sa ja nə, man à mburom. Anga nan, a zlan à nga anə Mbərom tə ngaman Mbərom a tinen, aday a ndakan atan kon lele sə coy ata kutok.

¹⁷⁻¹⁸ Mbərom kə zlapak anan anə Ibərahima, a jan nə: «Ki njad wan sə kutov

ahay nə tə Isiyaku. ‡» Matanan, a nan à Mbərom sə katab anan adaf nga ana Ibərahima kutok, a jan, à gədan dundo anə wan anahan Isiyaku, aday à varan anan. Ibərahima kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, a gəba anan wan anahan a mənduwel ata saa gədan dundo anga Mbərom. ¹⁹ Ibərahima a san zle, məgala ana Mbərom inde sə slabakay anan ahay Isiyaku à amac wa. A təra nə, kawa abay Isiyaku ata kə məcak acəkan, aday a slabakay à məke wa.

²⁰ Isiyaku kə dəfak nga pə Mbərom re. Anga nan, a jan anə atə Yakob tə Isuwa, a wa: «Mbərom à dəf pikwen alay sə mazlab anahan.» A ja matanan ata nə, anga a san zle, pac a inde nə, way i tərən atan matanan awan. §

²¹ Yakob dukwen kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, à alay a i saa mac bəse coy ata nə, kə dəfak alay sə ngama pa wan ana Yusufu ahay cew, aday a tavay pə dəker, a həran nga anə Mbərom.*

²² Yusufu dukwen kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, i saa mac coy nə, a jan anə wan sə kutov anahan Isəra'ila ahay, a wa, ti i təmay ahay à Misra wa azanan mba. Anga nan, a dakan atan anan way a tinen saa ga tə kəlakaşl anahan pə dəba sə amac anahan wa. †

²³ Atə bəbay tə may ana Musa dukwen, tə dəfak nga pə Mbərom ite re. Anga nan, tə wahay anan Musa cəna, ta dər anan kiya maakan agay. Ta ca pa wan ata nə a rəba ike. Tə jəjarak sa nes anan 'am ana bahay sə Misra bay. ‡

²⁴ Musa kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, a har lele nə, a nan dowan à ngaman wan ana dəna a bahay sə Misra sabay. ²⁵ A ca apan nə suwan tə ga dəce pi zek tu do a Mbərom ahay pə kərtek awan, bina a nan sə taslay mivəl ta sa ga ines bay, anga ataslay mivəl matanan ata a njahay bayak a bay. § ²⁶ A san zle, suwan do ahay tə ga anan alay anga winen do ana Almasihu, bina dəce ata a zalay zliile sə Misra ahay fok. A bayak matanan, anga winen apan

§ 11:8 Ca pə Laataanooji 12.1. * 11:11 Ca pə Laataanooji 18.10. † 11:13 Ca pə Laataanooji 23.4. ‡ 11:17-18 Ca pə Laataanooji 21.12. § 11:20 Ca pə Laataanooji 27.1-40. * 11:21 Ca pə Laataanooji 47.29-31. † 11:22 Ca pə Laataanooji 50.24. ‡ 11:23 Ca pə Gurtaaki 2.1-2. § 11:25 Ca pə Gurtaaki 4.19-23.

i dɛfan ide nà, anà magwagway a Mbərom saa varan ata awan.

²⁷ Musa kə dɛfak nga pə Mbərom. Anga nan, a slabak à Misra wa, mənɟəna sə jəjaran anà mivəl ana bahay sə Misra ata awan. Kə tavak anan nɟənan lele, anga a ca pi zek a Mbərom awan, kula dɔwan kə canak anan bay re.

²⁸ Musa kə dɛfak nga pə Mbərom. Anga nan, a ga azar uko a sə ngaman Pasəka ata awan. A jan anà Isəra'ila ahay nà, tɛ kwecek mez sə gənaw ahay pə alay sə məsudoh, anga aday maslay a Mbərom sə lavan nga anà amac ata kə zlak ayak nà, à nɟad sa vad anan murkwaya a tinen ahay bay.*

²⁹ Isəra'ila ahay tə dɛfak nga pə Mbərom. Anga nan, bəlay a sə ngaman Bəlay Dəzdaz ata kə gəzlake zek wa təkiiyen pa 'am a tinen wa. Matanan, tə takasak wa tə saray pə wiyen mə kuray awan. Misra ahay ta zlak ayak ite cəna, a'am sə dəlov ata a mbəzlay ahay patan sa haw maza awan, a sɛdak atan à alay a a nan atan sə takas wa ite ata awan.†

³⁰ Isəra'ila ahay tə dɛfak nga pə Mbərom. Anga nan, ta van nga anà Yeriko, kawa ana Mbərom a sa jan atan ata awan. Ta van nga luvon cuwɓe cəna, dədon sə wulen su doh ata a wuladɪ zek wa fok, anga à azla a tinen a luvon cuwɓe ata inde nà, ta daf nga nə pə Mbərom.‡

³¹ Uwar a sə ngaman Rahab aday a taa dah uho ata kə dɛfak nga pə Mbərom. Anga nan, a təma anan dɔ maslan sə Isəra'ila ahay sa zlak ayak əga tinen tə akar ataya awan. Anga nan kutok, à alay ana Isəra'ila ahay sa nja anan dɔ sə Yeriko ahay anga tə dɛfak anan apan anà Mbərom bay ata nà, Rahab nə tə vɛdak anan itəbay.§

³² Alay a i slo bay, bina ni zəga anan apan 'am ana Gediyaon*, Barak†, Samson‡, Yefta§, Dawuda, Samiyel, aday 'am ana dɔ maja'am a Mbərom azar aya fok. ³³ Do ataya dukwen, tə dɛfak nga pə Mbərom. Anga nan, ta gak vərəm tu kon azar aya, aday tə mbasak pu kon ataya re. Ta gak

bahay tə cəved lele awan, tə nɟadak anan way a Mbərom sə zlapay i varan atan ataya awan. Tə tacan anan 'am anà ziyel ahay, ³⁴ tə mbacak anan uko sə uvon ahay, tə tɛmak pu dɔ sa gan atan may sə wacay atan tə maslalam ataya wa re. Abay tinen bəle aya awan, əna Mbərom kə varak atan məgala. Tə tərak dɔ sə vərəm gədan aya awan, aday tə rəzlake anan dɔ sə vərəm a tinen mədurlon ataya awan. ³⁵ Uwar ahay tə nɟadak anan dɔ a tinen ma mac ataya tə slabakak ahay à məke wa, tə canak atan maza awan.* Do azar aya ta sak lirew bayak awan. Abay tɛ mbəsak sə pərəhan azar anà Mbərom nà, dɔ ahay ti ga atan alay bay. Əna ta gan may sa mac à dɛce matanan ataya inde, anga ta san zle, Mbərom i sa slabakay atan ahay pə luvon a inde aday ti i nɟad sifa lele sə zalay sə daliyugo a anan kutok.

³⁶ Do azar aya ite nà, tə pəkak atan waray i ide, tə ndabak atan, tə jawak atan à səsile ahay inde, aday tə gucek atan ayak à dangay. Do ataya fok tə səmak anan anà way ataya awan lele. ³⁷ Do azar aya ta mac nà, ta tar atan tu kon. Do azar aya asa, ta mac nà, ta gad atan i zek wa cuwcew dəgəlan dəgəlan. Do azar aya ite asa, tə wacay atan tə maslalam. Do azar aya ite asa re, tə jəjay nə so, karara, doh a tinen ahay inde itəbay. Tinen nə mətawak aya awan, ta pak pi zek nə ambar sə gənaw ahay. Do ahay tə jugurak patan wa 'am, ta gak atan mərgad lele. ³⁸ Ta taa jəjay nə à bəzlom ahay, à man sa saf ahay kəray. Man sa nɟak ahan a tinen aya nə lar, pac a hinen ahay nə à tohoho inde. Do ataya nà, dɔ lele aya awan. Təde abay ti nɟahay pə daliyugo a lelibay a anan bay.

³⁹ Do ataya fok nà, ta zlak anan à nga à Mbərom, anga tə dɛfak nga fok a tinen nə pə winen awan. Mbərom kə zlapak atan anan tə way lele awan, əna tə nɟadak anan way ata fan bay, ide a tinen kə canak anan anà awan bay. ⁴⁰ Bina Mbərom kə lavak anan zek tə way lele awan anga mənuko, sə zalay way sə kwakwa ata awan, aday a wa

* **11:28** Ca pə Gurtaaki 12.21. † **11:29** Ca pə Gurtaaki 14.21-31. ‡ **11:30** Ca pə Yosuwā 6.12-21. § **11:31** Ca pə Yosuwā 2.1-7, 6.22-25. * **11:32** Ca pə Alkaali'en 6.11. † **11:32** Ca pə Alkaali'en 4.6. ‡ **11:32** Ca pə Alkaali'en 13. § **11:32** Ca pə Alkaali'en 11.1. * **11:35** Ca pə 1 Laamii6e 17.17-24; 2 Laamii6e 4.18-37.

i i japay atan tə mənuko à alay kərtek a wa, anga aday tinen dukwen tã njad way a lele ata kutok.

12

Dəfuko anan ide anə Yesu

¹ Do ataya tə dəfak a nga a tinen pə Mbərom, aday tinen pə cakay a mənuko sə dakak uko anan cəved a tinen a sa dəf nga pə Mbərom ata awan. Anga nan, laruko anan way a sa ba pukok, aday dā zla anan pa 'am tate sabay ataya awan. Mbəsakuko ines a sə tapay pukok ataya, aday hawuko à man a Mbərom sa jak uko ata awan. Dā ya nga bay. ² Dəfuko anan ide nə anə Yesu. Kuse, anga kə varak uko cəved sa dəf nga pə winen, aday saa dəzle mənuko hus dukwen, winen awan. Winen nà, kə təmahak tã vad anan pə dədom mə zləngad a, waray kà gak anan sa mac pə dədom ata bay. Anga a san zle, Mbərom kə jugurak anan ataslay mivel inde i varan. Həna nà, winen mə njahay a à alay puway ana man sə njahay a Mbərom. ³ Bayiken pə Yesu aday. Do sə atahasl ahay ta nak anan ide, aday winen a kə səmak anan anə dəcə ataya awan. Bayiken pə winen, anga aday mbac à slahak ikwen bay, aday kī yen nga bay.

⁴ Tə didek a nà, kə rəzlen anan à nga wa sə mbəsak ines ahay, əna kə dəzlen anan hus pə amac fan bay. Matanan, kə məcen alay à jugom wa həna nà, angamaw? ⁵ 'Am a Mbərom sə varak ikwen məgala ata nà, kə mbədəken anan à nga wa dāw? A jak ikwen 'am nə kawa bəbay sa jan 'am anə wan anahan ahay, a wa:

«Dəna uno, Mbərom Fetek kà jak anak pə akəta tə dəcə nà, bayak apan adəka! Kak a katab iken dukwen, kà mac alay à jugom wa bay,

⁶ anga a kəta nə dō winen sə pəlay anan ata awan.

A ndəbay dukwen, dō winen sa ca apan kawa wan anahan ata re.*»

⁷ Natiya, lele ki səmen anan anə dəcə ahay aday sə tətak wa way ahay adəka. Bina, dəcə ahay tə dakay anan nə Mbərom kə tərak kwanay gwaslay anahan ahay coy. Wan inde aday kula bəbay anahan i kəta anan itəbay nà, inde dāw?

Ibay! ⁸ Mbərom a ga tə gwaslay anahan ahay nə fok kətanen. Kak kə kətahak kwanay itəbay nà, ata ki sənen anan kutok, kwanay wan sə gala anahan ahay itəbay, kwanay mədazlay ahay. ⁹ Way hinen inde kərtek, bəbay a mənuko ahay pə daliyugo tə kətahak mənuko, aday də varak atan ahay zlangar re. Kak matanan cukutok nà, tədə abay dī varan zlangar anə Bəbay a mənuko sə bagəbaga mburom nə zal tinen a fok kutok bidaw? Kak də varak anan zlangar lele cəna, i varak uko sifa sa ndav bay ata awan. ¹⁰ Bəbay a mənuko ahay pə daliyugo nà, tə kəta mənuko nə alay a mənjoek cəna coy, aday kawa ana tinen sə bayak apan nə lele ata awan. Bəbay a mənuko sə bagəbaga mburom nà, winen a kəta mənuko nə sa mak uko zek aday dē təra kawa winen a, dō cəncan aya sə coy. ¹¹ A alay a tinen apan ti kəta mənuko ata nà, a cab ike, a təra kawa way lele a bay. Dəcə ata kə ndəvak coy nà, dō sə təma way ata à kəta atan ataya nà, ta ga way sa zlan à nga anə Mbərom, aday tinen à zay inde.

Way lele aya sə bayak apan

¹² Mərak uno ahay, kak matanan cukutok nà, kə məcen alay à jugom wa bay, kī gen bəle à gərmec wa bay, zəgihen anan apan sa zla. ¹³ Kak dō ahay inde à wulen a kwanay gərmec a han patan nà, tã zla nə tə cəved mə tavay nga awan. Ata ti guroḃ sabay, əna gərmec a tinen ahay ti pasay adəka.

¹⁴ Gen məgala anga aday zay à ga inde à wulen a kwanay ahay inde, aday tə dō ahay fok re. Gen məgala re, anga aday kə tərən dō cəncan aya pa 'am a Mbərom, bina dōwan saa canan à Mbərom mənəna sə təra dō cəncan a nà, ibay. ¹⁵ Gen anan nga i zek, anga aday dōwan à saa mbəsak anan sumor a Mbərom zləv à məndak bay. Gen anan nga i zek re, anga aday dōwan à saa dəf 'am ma cab a sərekeke pə mivel bay, bina i i nes anan mivel su dō azar aya re. ¹⁶ Gen anan nga i zek, anga aday dōwan à saa təra dō sa dah uho bay, dō sə kədəy anan cəved a Mbərom kawa Isuwa bay re. Winen a kədəy anan anjahay sə murkwaya anahan, aday a sukom anan

* 12:6 Ca pə Balndi 3.11-12.

way anga ðaf sə luvon kærtek. A mbəsak anjahay sə murkwaya, a tēma uda ðaf pə mərak anahan cəðew a wa. ¹⁷ Kə sənən zle, pə dəba anahan a wa nà, a nan bəbay anahan à ðaf apan alay sə ngama anahan, aday i saa pa 'am su doh ana bəbay anahan, əna kə njadak anan sabay. Bəbay anahan ata a ngəman anan sabay. Kwa à ga nə a yam apan tə ide sə ayam a cəðœk cəðœk dəp nà, kà mbak apan sə mbəða anan way anahan a sa nes anan ata sabay.†

¹⁸ Sənən anan aday nà, man a kwanay sə tavay apan həna pa 'am a Mbərom ata aday nə winen kawa bəzlom ana do sə Isəra'ila ahay sə tavay apan kwakwa ata bay. Bəzlom a tinen nà, do ahay ta mba apan sə laman tə alay. Uko sa ban apan jan jan jan ata nà, tə canak anan. Aday takəðimbom luvon kà gak uda re, jiyjay uda sabay. Tə canak anan anà vəvara sə slabak apan ata re. ¹⁹ Tə slənek andar sə məzləzlilen, aday tə slənek andar sa 'am a Mbərom uda re. Tə sləne andar sə dundo a Mbərom ata nà, tə jəjarak, ta gan amboh à saa jan atan 'am kula sabay, ²⁰ anga way anahan a sa jan atan ata a zalan atan məgala à nga wa. Bina a jan atan, a wa: «Dowan a kə lamak anan alay anà bəzlom a anan nà, kwa à ga nə gənaw, tiren anan tu kon aday à mac.‡» ²¹ Way a tinen a sə canan ata nà, kà gak atan zlawan bayak awan. Kwa Musa dukwen, kà jak: «Nen apan ni jəjar, anga zlawan u go.§»

²² Kwanay nà, kətanən itəbay. Kə tiven nə pə bəzlom a sə ngaman Siyona ata awan, winen nə wulen su doh ana Mbərom, bahay sə sifa. Wulen su doh ata nà, Urəsalima sə bagəbaga mburom ata awan. Maslay a Mbərom ahay bayak a uda tə baslay zek bay. ²³ Kwanay à man sə halay nga su do a Yesu ahay tinen murkwaya a Mbərom ahay, tinen apan ti ga azar uko. Mbərom kə vindek anan sləmay a tinen à dərəwel inde à mburom. Kə həðəken pə cakay ana Mbərom, do saa gan sariya anà do ahay fok ata awan. Kə dəzlen pə cakay ana do didek aya pa 'am a Mbərom, tinen do a Mbərom sə təra atan do cəncan aya ata awan. ²⁴ Ki nen

ahay pə cakay ana Yesu, do sə japay anan atə Mbərom pi zek tə do ahay aday Mbərom à ban 'am wiya tə do ahay ata awan. Ki nen ahay pi mez a Yesu sə pəre pə do ahay ata awan. Mez anahan ata a ðakak uko anan nə way lele sə zalay way ana mez ana Abel sə ðakak uko anan ata awan.

²⁵ Kak matanan cukutok nà, gen ngatay mənjoek aday, bina ki saa təmen anan 'am ana Yesu, do sa jak ikwen 'am həna ata awan. Kwakwa ata nà, do ahay tə ngəmak sa pak sləmay pa 'am ana Musa bay re, winen dowan a sa jan atan 'am a Mbərom pə daliyugo ata awan. Anga nan, tə təmak pə dəce ahay wa bay. Mənuke do sa pak sləmay pa 'am ana Yesu ahay nà, kak də ngəmak 'am anahan bay, winen tu do sa nay ahay à mburom wa ata nà, dī tan à nga à dəce à alay anahan wa, i zalay anan ana tinen kutok bidaw? ²⁶ Kwakwa ata nà, dundo a Mbərom a bal anan daliyugo, əna həna kə zlapak, a wa: «Saray kærtek asa, ni bal anan daliyugo aday ni bal anan apan bagəbaga mburom re.*» ²⁷ 'Am anahan ata sa ja «Saray kærtek asa» ata a ðakay anan nə way anahan sə ndakay ahay fok ti bal aday ti lize wa, anga aday way sa bal itəbay ata à njahay uda awan.

²⁸ Natiya, ngəruke anan anà Mbərom, anga i varak uko kon sa bal itəbay ata awan. Həruke anan nga kawa sa zlan à nga, aday dəfuko anan apan tə ajəjar a lele. ²⁹ Tə didek a nà, Mbərom a mənuko sa taa gan amboh ata nə winen kawa uko, aday i vak anan way a sa zlan à nga bay ataya fok.

13

Anjahay sa zlan à nga anà Mbərom

¹ Kwanay do ana Yesu ahay, pərihen anan azar sə pəlay zek ahay. ² Kà sa mbəðəken anan à nga wa sə təma mbəlok ahay àga kwanay bay. Do ahay inde ta gak matanan, tə təmahak maslay a Mbərom ahay àga tinen mənjoəna sa san atan nə tinen maslay a Mbərom ahay. ³ Bayiken pu do sə dangay ahay, kawa à dangay ata nà, kwanay jiya pə kærtek awan. Bayiken pu

† 12:17 Ca pə Laataanooji 25.29-34. ‡ 12:20 Ca pə Gurtaaki 19.12-13. § 12:21 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 9.19.

* 12:26 Ca pə Haggay 2.6.

dó sa ga dáce ahay, kawa sa ga dáce ataya nê kwanay aya re.

⁴ 'Am sê gêba zek cêna, dó ahay fok tê dâfan apan kawa ana Mbêrom sa ja ata awan. Atê mungol tê uwar anahan tê ga mädigwed pi zek ahay bay. Sênen anan lele, Mbêrom i gan sariya anâ dó sa ga mädigwed ahay fok. Kwa dowan aya nê mê gêba zek a coy, kwa dowan aya nê mê gêba zek aya fan bay, Mbêrom i gan atan sariya.

⁵ Kî gen ubor pê dala bay. Kê kâfiyen anan way a kwanay ahay bay, anga Mbêrom a ja nâ:

«Ni ca kwanay uho kula bay,
ni mbêsak kwanay kula bay re.*»

⁶ Anga nan, kuwaya i mba apan sa ja mênjêna ajêjar:

«Mbêrom Fetek i mo zek hwiya,
ni jêjaran anâ awan kula bay.

Do zênzen a i go tâte nê maw?†»

⁷ Bayiken pu dó sa gak ikwen ahay nga kurre ataya aday, tê dâkak ikwen anan ahay 'am a Mbêrom. Bayiken pê anjahay a tinen aday, ta mac nê kékémaw ata awan. Dâfen nga pê Yesu kawa ana tinen a sê dâfay ahay apan nga ata awan. ⁸ Yesu Almasihu a nê winen kékémaw, kwakwa, biten aday pa 'am dúkwen, winen a mbêdâ itêbay pa sê viyviya awan. ⁹ Dô a azar aya tinen apan ti têtakan anan anâ dó ahay nê way wiya aya aday tê cêved ahay cara cara. Tâ saa lizek ikwen anan cêved a lele a anan bay. Kâ saa pêken atan slêmay pê way a tinen a sa jak ikwen ataya bay, anga saa varak ikwen mêgala â mivel inde nê sumor a Mbêrom, bina way ana dó zênzen a sa pa ata bay. Lele nê matanan, bina dó sê pêrahan azar anâ Tawrita pê way sa pa ahay ataya nâ, kâ mak atan zek pê awan a ibay jiya awan.

¹⁰ Dô sê gêdan dongo anâ way ahay anga Mbêrom ù doh sê mazla6 a Mbêrom ataya nâ, ti mba apan sê varan way â Mbêrom kawa mênuko itêbay. ¹¹ Bahay nga su dó sê gêdan dongo anâ way anga Mbêrom nâ, a gêdan dongo anâ way aya nê anga aday Mbêrom â pêsên anan ines anâ dó ahay. A zla anan tê mez sê way anahan a sê gêdan dongo ataya, â man a Mbêrom a cêncan ata

awan. Zek ana gênaw a ma sla dongo ata nê ta zla anan â wulen su doh wa saa vak anan tê uko. ¹² Anga nan, Yesu dúkwen a mac nê, uho â wulen su doh wa. A pak anan mez anahan, anga aday i pêsên anan ines anâ dó ahay, ti têra dó cêncan aya pa 'am a Mbêrom. ¹³ Kak matanan cukutok nâ, dê pêrahan azar anâ cêved sê Yahuda ahay sabay. Zluko uho pê cakay ana Yesu. Tê kâdêy mênuko tatê winen awan. ¹⁴ Bina wulen su doh a mênuko inde sê njahay uda pê daliyugo a anan pa sê viyviya ibay. Dê dâfan ide nâ, anâ wulen su doh a mbala a Mbêrom a dí i njahay uda sê coy ata awan.

¹⁵ Iya! Hêruko anan nga anâ Mbêrom pac pac, anga way ana Yesu sa ga ata awan. Ahêran nga a mênuko ata nâ, i têra kawa way a mênuko sê varan ma sla dongo ata ite. Matanan, zambaduko anan slêmay anahan pa 'am sê dó ahay pa sê viyviya awan. ¹⁶ Gen anan sumor anâ dó azar aya awan, gêzlen way a kwanay ahay tê tinen, anga way aday Mbêrom a gan may dí varan ataya nâ, tinen awan. Kâ sa mbêdâken anan â nga wa bay.

¹⁷ Dâfen anan apan anâ dó sê lavak ikwen nga ahay, gen way a tinen sa jak ikwen ataya awan. Anga tinen apan ti ba kwanay sa gak ikwen nga. Tinen ti naa jan anâ Mbêrom way a tinen sa gak ikwen anan nga ata awan. Kak kê dâfen atan apan nâ, ti ga mer su way a tinen tê ataslay mivel awan. Kak matana bay nâ, ti ga mugo, aday mer su way a tinen sa ga ata i mak ikwen zek sabay. ¹⁸ Pêrihen anan azar sa gan amboh anâ Mbêrom anga manay. Ma san zle, ma gak way lelibay a bay. Adêka bay, a nan umo sa ga nê mer su way lele aya hwiya. ¹⁹ Nê cêce pikwen wa mê zakay a nâ, gen anan amboh â Mbêrom anga aday â vuro cêved sa mak ayak âga kwanay bêsê.

Andav sa 'am ahay

²⁰ Mbêrom a sê varan zay anâ dó ahay â mivel inde ata nâ, sê slabakay anan ahay Bahay a mênuko Yesu â mêke wa nê winen awan. A têra anan Bahay a pa nga su dó sa gan nga anâ têman ahay fok. A mac nâ, anga mênuko têman anahan aya awan. Mbêrom a ban 'am tê dó ahay pa sê viyviya a

* **13:5** Ca pê Tooktaaki Tawreeta 31.6, 8. † **13:6** Ca pê Jabuura 118.6.

nə tə mez anahan awan. ²¹ Matanan kutok, Mbərom â varak ikwen mægala, anga aday kí gen way kawa sa nan. A ga mer su way anahan à mənuko inde tə mægala ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu, anga aday dđ təra kawa sa zlan à nga. Do ahay tđ varan mazlaḅ anà Yesu Almasihu pa sə viyviya awan. Amen.

Aja 'am ahay

²² Mərak uno ahay, nə vindek ikwen ayak dərewel a anan nà, sə varak ikwen ayak mægala, aday nə vindek ikwen ayak nə mənjoek cəna coy. Matanan kutok, bənen anan 'am a anaya à mível a kwanay ahay inde lele. ²³ Sənen nà, mərak a mənuko Timote winen à dangay sabay, tə mbəsakak anan ahay. Kà sak a dəzley ahay à man uno bəse cəna, ata mi zlak ayak àga kwanay nə maya awan. ²⁴ Jen anan 'am anà məcəd sə egliz ahay pi zek tu do a Mbərom ahay fok. Do a Yesu ahay pə daliyugo sə Italiya fok ta jak ikwen ayak 'am re. ²⁵ Mbərom â gak ikwen sumor anahan, kwanay a fok.

**Derewel ana
Yakuba
sə vinde ata awan
Adakay way pə deftere a
anan**

Yakuba a vinden ayak derewel a anan nà, anà dō a Yesu ahay kwa aha ataya awan. A jan atan ayak nà, dō a Yesu ahay ti i njahay pə kərtek a nə kəkəməw. Adaf nga pə Yesu nà, a lagay dō nə pi mer su way lele aya awan. Kak matana bay nà, adaf nga a tinen pə Yesu kə tərak kawa way ma mac awan. A jan atan ayak dukwen, tē pəlay kəlire a Mbərom, aday tē dəfan apan anà 'am a Mbərom re.

Nga sa 'am ahay

Pəlen kəlire a Mbərom (1.1-18)

Dakay anan adaf nga anak nà, ma mac a bay ti mer su way (1.19 - 2.26)

Sənen pa 'am a kwanay saa ja (3.1 - 5.6)

Aga ngatay ta sa ga amboh (5.7-20)

¹ Sə vindek ayak 'am a anan nə nen Yakuba, nen dō si mer su way ana Mbərom aday dō si mer su way ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu re.

Na jak anan ayak 'am anà dō a Yesu ahay ma ta 'am a pə daliyugo fok ataya awan.

Mbərom a dakan anan kəlire anà dō sa daf apan nga ataya awan

² Mərak uno ahay, à alay a dəcə ahay bayak a cara cara tē njadak kwanay cəna, tislən adəka nə mivəl. ³ Angamaw? Anga dəcə ahay tē njadak kwanay nà, adaf nga a kwanay i har. Ata ki mben apan sə tavay njənan kutok. ⁴ Tiven njənan pə luvon pə luvon aday kə tərən dō ma san nga aya lele. Ata, anjahay a kwanay i ndav wa lele kutok.

⁵ Kəlire* nà, way lele awan. Anga nan, kak kəlire a kəcan à dōwan a nà, à cəcə pi zek a Mbərom a wa. Mbərom winen azay a bay, a taa varan way anà dō sə cəcə panan wa ataya fok, mənəna sə gafan atan pa 'am. I varan anan kəlire anà dō sə cəcə ata acəkan. ⁶ Əna, kak dōwan a i cəcə kəlire pə Mbərom wa ite nà, à daf nga

pə Mbərom awan mənəna hiyem hiyem aday. Anga kak dōwan a cəcə tē hiyem hiyem a cəna, winen kawa məsugurndolon sə 'am, mad sa tan 'am so kəray ata awan.

⁷ Dō matanan ata cəna, à sa jəka i njad way pə Bahay a mənuko wa bay. ⁸ Anga abayak nga anahan aya pə Mbərom nə cuwcew, ide zuhhwe pə Mbərom, aday alay faram faram ta man maza aya awan. A san nga anahan bay.

Do sə zlile ahay tu dō mətawak aya awan.

⁹ Dō inde à wulen a kwanay, winen mətawak a nà, à taslay mivəl, anga Mbərom kə cakafak anan anan nga. ¹⁰ Aday dō inde zlile awan à wulen a kwanay ite nà, à taslay mivəl, anga Mbərom kə mak anan anan nga à məndak. Bina abay a san zle, i mac kawa avərez sə way ahay. ¹¹ Pac kə dəvak dō'a cəna, avərez sə way ahay ti butoy, ti guce tē arəba a tinen ataya təke. Matanan re, dō sə zlile ahay dukwen ti lize à alay a tinen apan ti ga mer su way a tinen ahay ata awan.

Dəcə tē way sə sapat dō ahay ataya awan

¹² Mbərom i daf alay sə mazlaḅ anahan pu dō sə tavan anà dəcə duwurra ata awan. Anga azanan dəcə ahay tē ndəvak cəna, i təma magwagway, kawa ana Mbərom a sə zlapay anga dō sə pəlay anan ataya awan. Magwagway anahan a nə sifa sa ndav bay ata awan.

¹³ Way ahay ta sak a njak anan dōwan a nà, à sa jəka Mbərom sə njəkan anan bay. Anga dōwan inde sa mba apan sə njəkan uda anà Mbərom ibay, aday winen a dukwen a njəkan uda anà dōwan bay re. ¹⁴ Sa njak dō aday sa ga way lelibay aya cəna, ubor sə way a lelibay ataya cite. ¹⁵ Ubor sə way à dō inde nà, i wahay ines, ines kə hərək nà, ata dō i mac kutok. ¹⁶ Anga nan kutok, mərak uno ahay, dōwan à sa njak kwanay bay. ¹⁷ Anga way a lele aya fok ta nay ahay nà, pə cakay ana Mbərom a wa, winen dō sə ndakay atə pac tatə kiya tē mawuzlawazl aya təke fok. Way ataya nà, tē slahay à doh, ti mbəsak kwanay à luvon inde. Əna zek a Mbərom nà, a mbəda kawa awan ataya itəbay. ¹⁸ A

* 1:5 Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

zlan à nga sɛ varak uko sifa ta 'am anahan dɛdek awan. Ata aday dɛ tɛra dɔ mama'am aya à wulen su way anahan mɛ ndakay aya wa kutok.

Sa pak slɛmay pa 'am a Mbɛrom, aday sa ga anan mer su way awan

¹⁹ Mɛrak uno ahay, bayiken pa 'am a anan aday: Lele cɛna, kuwaya à lah sa pak slɛmay aday i saa mbɛda pa 'am ahay nà, na. A saa mbɛda pa 'am ahay bɛse bɛse bay, à saa ga mivel bɛse bɛse bay re. ²⁰ Anga dɔ kà sak a ga mivel cɛna, a mba apan sa ga way lele aya sa zlan à nga anà Mbɛrom sabay. ²¹ Anga nan kutok, mbɛsiken anan abayak nga a kwanay lelibay aya fɔk. Kɪ gen ines ahay sabay re. Men anan nga a kwanay anà vo a Mbɛrom, aday tɛmihen anan 'am anahan sɛ zɛvak ikwen à mivel a kwanay inde ata awan. 'Am anahan ata nà, i mba apan sa tam kwanay pɛ way ahay wa re.

²² Anga nan kutok, kà saa tɛslen mivel sɛ slɛne anan 'am a Mbɛrom dɛkdek cɛna coy bay. Kɪ gen matanan nà, ata kɛ sapiten nga a kwanay bugol. Lele cɛna, gen anan way ana 'am a Mbɛrom sa jak ikwen sa ga ata re. ²³ Do kɛ pɛkak slɛmay pa 'am a Mbɛrom, aday kɛ ngɛmak sa ga kawa anahan sɛ slɛne ata bay nà, ata winen a ga minje tu dɔ sa ca idɛ à malam inde. A canan anà zek anahan a ca kɛmaw, ²⁴ a daf anan malam cɛna, a mbɛdek anan à nga tɛ way anahan sa cay apan à malam inde ata awan. ²⁵ 'Am a Mbɛrom nà, winen 'am lele awan, a var mɛgala sɛ tɛmay dɔ à atahasl wa. Anga nan, dɔwan a kà cak apan aday kɛ mbɛdɛkek anan à nga wa bay, a ga anan mer su way a nà, Mbɛrom i daf apan alay sɛ bahay anahan pɛ way anahan sa ga ataya awan.

²⁶ Dɔwan a inde kɛ bayakak winen dɔ sɛ pɛrahan azar anà 'am a Mbɛrom, aday kɛ mbɛsakak sa ja 'am so bay cɛna, a gɛdan mungwalay anà nga anahan. Kɛ zluwek adɛka, a pɛrahan azar anà 'am ata tɛ dɛdek a bay. ²⁷ Anga cɛved lele sɛ pɛrahan azar anà 'am a bɛbay a mɛnuko Mbɛrom cɛna, hɛna: Sa gan nga anà wan mɛtawak ahay pi zek tɛ mɛdukway sɛ uwar aya awan, à dɛce a tinen ahay inde fɔk, aday sa ba anan nga

anahan anga aday way sɛ daliyugo ahay tâ saa nɛsen anan mivel bay.

2

Kà saa gɛzlen anan dɔ ahay pi zek wa bay

¹ Mɛrak uno ahay, kwanay kɛ dɛfen nga pɛ Yesu Almasihu, winen nɛ Bahay a mɛnuko tɛ mazlaɔ awan. Anga nan kutok, kà saa gɛzlen anan dɔ ahay pi zek wa bay. ²⁻³ Anga minje a nà, dɔ zlile a kà zlak ayak à man sɛ halay nga a kwanay, zana pi zek lele awan, wurdek sɛ gura à alay inde. Kwanay kɪ viren anan zlangar anà dɔ sɛ zlile ata awan, kɪ jen anan: «Hayak, njahay pa man lele awan.» Aday dɔ hinen inde ite, winen mɛtawak awan, zana anahan pi zek mɛ ngɛraw a, kà zlak ayak re. Aday anà dɔwan mɛtawak a ata kɪ jen anan: «Zla, kà saa tavay tiya!» kabay kɪ jen anan: «Njahay à mɛndak à man a anan.» ⁴ Ka sak i gen kɛtanan cɛna, kɪ gen ines sɛ gɛzla anan dɔ ahay pi zek wa. Kɪ gen way ataya nɛ tɛ abayak nga lelibay aya bidaw?

⁵ Mɛrak uno nen sɛ pɛlay ataya awan, pɛken uno slɛmay aday. Mbɛrom a walay dɔ mɛtawak aya hɛna pɛ daliyugo aday tâ njad zlile hinen ta sa daf nga pɛ Yesu, aday tɛ lavan nga anà man sɛ njahay sɛ bahay kawa anahan sɛ zlapan anan anà dɔ sɛ pɛlay winen ataya awan. ⁶ Aka aday kwanay kɪ men nga adɛka nà, sɛ kɛdɛy anan dɔ mɛtawak aya nɛ kɛkɛmaw? Sɛ bɛnak ikwen mbiyed hɛna nà, maya anaw? Sɛ ngɛza kwanay hɛna pa 'am sɛ bahay ahay nà, maya anaw? Sa ga way ataya nɛ dɔ sɛ zlile aya awan. ⁷ Sɛ tɛra anan slɛmay a Yesu Almasihu Mbɛrom sɛ varak ikwen lele ata à mɛndak dukwen, tinen aya re.

⁸ 'Am inde mɛ vinde à Deftere a Mbɛrom inde, a wa: «Pɛlay anan dɔ sɛ cakay su doh anak kawa iken sɛ pɛlay anan nga anak ata awan.*» Kak kɛ dɛfen anan apan anà 'am a Bahay Mbɛrom ma ja ata tɛ dɛdek cɛna, kɪ gen way lele awan. ⁹ Əna kak ka sak a gɛzlen anan dɔ ahay pi zek wa cɛna, ata kɪ gen ines. Aday asa, 'am a ma ja ata i gak ikwen sariya kutok, anga kɛ kɛdɛy anan 'am ata awan. ¹⁰ Anga kak dɔ kɛ bɛnak anan à 'am wa anà 'am a Mbɛrom mɛ

* 2:8 Ca pɛ Farillaaji Lewinjo'en 19.18.

baslay aya fok, aday kè tawadək pə kərtek a wa, ata kè nəsək anan 'am ataya fok re. ¹¹ Anga sa jəka: «Kâ ga mədīgweđ bay†» ata nà, dōwan a sa jəka: «Kâ vadŋga su dō bay‡» ata re. Natiya, kwa â ga nə kè jənak uho bay, əna kè vədək nga su dō cəna, kè nəsək anan 'am a Mbərom ata coy re. ¹² Anga nan, na jak ikwen, na wa: Jen 'am aday gen mer su way lele aya awan, anga Mbərom i i gak ikwen sariya nə pə ana kwanay sə dəfan apan anà 'am anahan bay ata awan. 'Am ata nà, sə təmay ahay dō à atahasl wa nə winen awan. ¹³ Kak aday abay dōwan kə gak ikwen i zek wa bay nà, ki gen anan i zek wa anà Mbərom a nə kəkəma kəla anaw? Həna, Mbərom i gak ikwen sariya. Bina saa mbasay pə sariya cəna, dōwan a aday dō a gan i zek wa ata awan.

Adaf nga pə Yesu ta sa ga mer su way lele aya awan

¹⁴ Mərak uno ahay, kak aday dō a ja ta 'am, a wa: «Nen nà, nə dəfak nga pə Yesu», aday a njad sa ga anan way ana Mbərom a sa jan ata bay nà, i gan dədəf nə kəkəməw? Adaf nga pə Yesu a matanan ata nà, i tam anan bay re asanaw? ¹⁵ Izəne, mərak ahay inde à wulen su doh a kwanay, zana a tinen ibay, way sa pa inde patan ibay re. ¹⁶ Dō à wulen a kwanay wa kutok, i jan anà mərak a matanan ataya: «Njihen lele, mad â gak ikwen bay, may â han pikwen bay re», əna kè varak atan way a a tinen a sa gan may ata bay nà, saa gan atan dədəffa nə məw? ¹⁷ Adaf nga pə Yesu a dukwen matanan. Kak aday dōwan a kə jak a daf nga pə Yesu, aday a ga way sa zlan à nga anà Mbərom a bay cəna, adaf nga anahan ata nà, ma mac awan.

¹⁸ Izəne dōwan a i ja nà: «Dō ahay inde ta daf nga pə Yesu lele. Dō maza aya inde ta ga mer su way lele a re.» Matanan, nen ni mbədahan apan natiya: Duko anan bidaw, ki daf nga pə Yesu, aday ki gan mer su way lele aya bay ata nà, kəkəməw? Nen na ja nà, ki sənən anan nə dəfak nga pə Yesu, anga mer su way uno sa ga lele ataya awan. ¹⁹ Kə dəfak nga pə Mbərom nə winen kərtektəkke dāw? Lele, əna setene ahay

dukwen ta daf apan nga matanan re, aday tə jəjaran. ²⁰ Iken nə mə səder awan! Kak dō kə dəfak nga pə Mbərom nà, i ga mer su way anahan awan. Matana bay cəna, adaf nga anahan ata, winen ma mac awan. A nak nə ni dəkək anan: ²¹ Bije a mənuko Ibərahima nà, Mbərom a təra anan dō didek a pa 'am anahan nà, tə cəved wuraw? Na wa, Ibərahima a daf anan wan anahan Isiyaku sə gədan dūngo anga Mbərom aday ba? ²² Həna kə sənək kutok ba, Ibərahima a daf nga pə Mbərom, ta sa ga mer su way awan. Natiya, ti mer su way anahan sa ga ataya nà, a daf nga pə Mbərom tə mível kərtek a kutok. ²³ A təra nà, kawa ana Deftere a Mbərom sa ja ata awan, a wa: «Ibərahima kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, Mbərom a ca apan nə winen dō didek awan. Š» Tə ngaman car a Mbərom re. ²⁴ Ka san zle kutok, Mbərom a ca pu dō kawa dō didek a nà, ti mer su way, bina ta sa daf apan nga dəkdek bay.

²⁵ Aday asa, Rahab, uwar sa dah uho ata dukwen, matanan re. Mbərom a ca apan kawa winen dō didek a nà, anga a təma anan dō maslan sə Yahuda ahay əga winen, aday a man atan zek sə gəday atan ahay à wulen su doh wa tə cəved hinen ata awan.*

²⁶ Natiya kutok, kak abay apasay su dō kə nak à winen wa nà, dōwan ata winen tə sifa re dāw? A'ay, dōwan ata kə məcak asanaw! Adaf nga pə Mbərom a dukwen, matanan. Kak dō a njad sa ga mer su way lele aya bay cəna, adaf nga pə Mbərom ata nà, ma mac awan.

3

Agan nga anə miresl

¹ Mərak uno ahay, kwanay nà, dō ahay bayak a tē pəlay sə təra dō sə tətakan anan way anà dō ahay bay. Anga sariya mbala Mbərom saa gan umo à manay dō sə tətakan way anà dō ahay ata nà, i zalay su dō a azar aya awan.

² Mənuko a fok, saray bayak a da ga ines ahay. Kak dō inde a ga ines tə miresl anahan itəbay nà, ata winen dō lele tə mindel, aday ines inde apan ibay. A san sa gan nga

† 2:11 Ca pə Gurtaaki 20.14, Tooktaaki Tawreeta 5.18.

§ 2:23 Ca pə Laataanooji 15.6. * 2:25 Ca pə Yosuwu 2.1-21.

‡ 2:11 Ca pə Gurtaaki 20.13, Tooktaaki Tawreeta 5.17.

anà zek anahan zle fok. ³ Gəbuko minje sə pəles aday. Tə dəfan rəslom cədeu a à 'am inde, aday a sa bənan atan à 'am wa, aday zek anahan fok a saa zla ta man sa nan atan ata kutok. ⁴ Gəbuko minje hinen asa, kawa kwalalan məduwen ataya awan. Tinen məduwen aya ba? Əna tə ngəza atan dukwen tə way cədeu aya awan. Kwa mad a bal tə məgalak a dukwen, ti ngəza anan tə way a cədeu ata ta man a aday a nan atan sa zla ata re. ⁵ Matanan dukwen, miresl su do, kwa à ga nə cədeu a mənjoek, a ga mer su way məduwen aya awan.

Kə sənən zle re, uko nà, winen mənjoek à adazlan a inde, əna kà sak a tam pa saf cəna, uwaw a ban anan saf nə fok. ⁶ Natiya re, miresl su do nà, kawa uko ata awan. Ines sə daliyugo a anan fok mə halay nga nà, pə miresl su do awan. A mba apan si nes anan zek fok. Miresl a han uko sə lize anan sifa su do fok nə matanan. Uko ata kutok nà, a nay ahay à dəlov sə uko sə mbacay itəbay ata wa.

⁷ Do ahay ta mba apan sə kəta anan way sə kiβe ahay cara cara: gənaw ahay, məvuhom ahay, way sa zla tə kutov ahay, aday way sə njahay à 'am inde ataya re. ⁸ Əna dowan a mba apan sə kəta anan miresl itəbay. Miresl a aday dukwen, winen sədoek awan, a njahay səkəffe itəbay, anga winen ma rah a tə umom sa vad do ata awan. ⁹ Tə winen nà, də həran anan nga anà Bəbay a mənuko Mbərom. Aday tə winen a re də təra anan do azar aya à məndak, tinen dukwen mə ndakay aya ta ga minje tə Mbərom re. ¹⁰ 'Am sə ahar nga, 'am sə təra do à məndak, a nay ahay à 'am kərtek a wa. Mərak uno ahay, lele abay di ga matanan bay. ¹¹ Anga a'am mugom a halaf halaf a, tə a'am aday hərβeβe ata nà, ti nay ahay à kurok kərtek a wa daw? ¹² Mərak uno ahay, təroz nà, i wahay duwaz bay asanaw? Viyes dukwen i wahay təroz bay re. Matana re, a'am mugom a i nay ahay à kurok sə a'am hərβeβe wa bay re.

Kəlire sa nay ahay à mburom wa

¹³ Do inde à wulen a kwanay winen kəlire a daw? A zla tə cəved lele aya awan, à ga nə way lele aya ta sa ma nga anahan à məndak adəka kutok. Ata do ahay ti san

anan, winen do kəlire awan. ¹⁴ Əna do ahay inde tinen apan ti ga sərak à wulen a tinen inde kə zalak, aday tə pəlay saa zla pa 'am nà, zek a tinen aya dəkdək asa. Kak kwanay matanan cukutok nà, kə həren anan nga anà zek bay, kə məminen anan didək a Mbərom bay re. ¹⁵ Anjahay sə wurwer matanan ata nà, sa var nə Mbərom bay. Wita wurwer sə daliyugo a anan. Apasay a Mbərom uda ibay, way sə alay ana Fakalaw. ¹⁶ Anga kak do ahay ti ga sərak pi zek ahay anga sə pəlay cəved sa zla pa 'am cəna, ata 'am i zlan atan pi zek ahay sabay, aday sədoek i təra way sə alay a tinen ahay fok.

¹⁷ Aya əna, do tə kəlire mbala Mbərom sa var ata nà, mivəl anahan nə lele, aday a gan may dukwen anà zay, a təre tə do ahay bay, əna a pəkan sləmay pa 'am anà do ahay adəka. Do ahay ta gan i zek wa lele, a ga nə way lele aya awan. A gəzla anan do ahay pi zek wa itəbay. Mbadəmbadə inde à nga anahan itəbay re. ¹⁸ Do sə ndakay do ahay pi zek ataya nà, tə varan anà do ahay nə zay. Mer su way a tinen sa ga ataya dukwen, a ndav tə way lele aya awan, anga wita nə mer su way sa zlan à nga anà Mbərom awan.

4

Də pəlay way sə daliyugo ahay bay

¹ Kə tərigen aday kə vəden zek nà, angama kərtek anaw? Na wa, anga ubor si zek a kwanay sa lah sa vad zek à mivəl a kwanay ahay inde ba?

² A nak ikwen sa njad way lele aya, əna kə njiden atan bay. Anga nan kutok, a nak ikwen sa vad anan wa do azar aya anga sa njad anan way ataya awan. Ki gen idə pə way, əna kə njiden anan bay. Anga nan kutok, kə tərigen, kə vəden zek. Aya əna, kə njiden anan way a kwanay sa ga apan idə ataya bay, anga kə cəcihen anan pə Mbərom wa bay. ³ Kwa à ga nə ki gen amboh anà Mbərom dəp nà, ki njiden bay re, anga kə cəcihen tə mivəl kərtek a bay. Kə cəcihen nə way sa zlak ikwen à nga à kwanay a vərre.

⁴ Kwanay kə mbədihən anan ləen anà Mbərom. Dowan a kə pəlak way sə daliyugo ahay cəna, ata winen kə tərak do manidə

ana Mbərom. Kwanay kə pəlen sə dəfen apan anə way sə daliyugo ahay ite nà, ata kwanay nə dō manide a Mbərom ahay re. ⁵ Kà saa bayiken sa jəka 'am a Mbərom a ma ja à Deftere inde ata nà, i təra kəriya bay. A wa: «Apasay mbala Mbərom a sə varak uko à mivel inde ata nà, winen sərak a tə mindel.» ⁶ Aya əna, sumor a Mbərom đukwen a zalay sərak anahan a re. Anga nan, Deftere a ja nà: «Mbərom winen a nga-zlan uda saray anà dō sə kwecele ahay, əna a gan sumor nà, anà dō sa ma nga a tinen ahay nə hənək à məndak ataya awan.*»

⁷ Anga nan kutok, dəfen anan apan anə Mbərom. Ngizlen anan saray à cəved inde anə Fakalaw, aday i hawak ikwen dərən. ⁸ Hədəkən ahay pə cakay anə Mbərom, aday winen a đukwen i hədəkey ahay pə cakay a kwanay ahay re. Kwanay dō sə ines ahay, binen anan ines à mivel a kwanay ahay wa. Kwanay dō aday abayak nga mə gəzla cuwcew ataya awan, tiven anan abayak nga a kwanay pə Mbərom. ⁹ Ines a kwanay a ma ga ataya tə cəbak ikwen ite, zlihen pi zek aday yimen apan ite. Kə mbisen sabay, yimen adəka. Kə tisen mivel sabay, əna mivel à cəbak ikwen adəka. ¹⁰ Men anan nga a kwanay à məndak pa 'am a Mbərom. Ata winen i cakaf kwanay ite.

Mbəsiken sa man anan mungok anə zek ahay

¹¹ Mərak uno ahay, kə gədən anan azar i zek ahay rococo bay. Anga dōwan a kə gədak anan azar anə dō a Yesu, kabay kə mak anan anan mungok anə dō a Yesu cəna, winen a gədan azar aday a man anan mungok nà, anə 'Am a Mbərom. Aka aday ka sak a man anan mungok anə 'Am a Mbərom nà, ata kə dəfan apan sabay bidaw? Ka gan adəka nə sariya. ¹² Sə varan 'Am a Mbərom anə dō ahay nə zek a Mbərom awan. Matanan, saa mba apan sa gan atan sariya a đukwen, winen a re. Winen a kərtek, i mba apan sa tam anan dō ahay, aday i mba apan sə lize atan wa re. Aday iken? Kak iken ki man anan mungok aday ki gədan azar anə mərak anak nà, ka jan à nga anak a nə iken wayaw?

* 4:6 Ca pə Balndi 3.34.

Kə hərən anan nga anə zek bay

¹³ Ngatay aday, pəken uno sləmay həna, kwanay dō sa jəka: «Izəne biten, izəne sidew nà, mi zla à man dərən awan. Mi i vak ayak, mi i gay masa tə way ahay sa njad anan dala.» ¹⁴ Kwanay a dō sa ja 'am matanan ataya nà, kwa way a saa təra sidew ata nà, kə sənən zle dāw? Sifa a kwanay a aday nə awan a maw? Kwanay kawa matapasl ahay həna vegege, aday azanan mənəcək asa cəna, dōwan i canan atan sabay ata awan. ¹⁵ Abay lele cəna, ki jen nà: «Kə zlak anan à nga à Mbərom ite nə mi ga inde aday mi ga natiya kabay natiya awan.» ¹⁶ Aka aday kwanay gədek sə mbəlen anan ta sə hərən nga anə zek ta 'am vərre. Wita nə lelibay.

¹⁷ Natiya awan kutok, kak dōwan a a san sa ga way lele aya zle, aday kə gak atan bay cəna, dōwan ata kə gak ines pa 'am a Mbərom.

5

Dō sə zlile ahay tə yam

¹ Ngatay aday, pəken uno sləmay, kwanay dō sə zlile ahay. Zlihen pi zek, aday yimen, anga dəcə i nay ahay pikwen. ² Zlile a kwanay ahay tə rəbasak, mumok ahay ta pak ikwen anan zana a kwanay ahay, ³ dala a kwanay ahay đukwen mangaz kə pak anan. Mangaz ata nà, a ra pikwen 'am, anga kwanay azay aya awan, aday azanan mangaz i pak ikwen anan zek cite re, kawa uko sa vak anan zana. Daliyugo winen apan i ndav, cəkəbay kwanay apan ki hilen zlile hwiya re. ⁴ Kagasl, kwanay gədek a pa anan dala ana dō sə halan nga anə way à guvo a kwanay wa ataya awan. Pəken sləmay aday, tinen apan ti zlah pikwen, aday Mbərom Ba Məgala kə slənək ayam a tinen.

⁵ Kwanay apan ki pen uho a kwanay həna pə daliyugo, kawa sa zlak ikwen à nga. Ki pen way lele, kwanay ma har aya lele, kawa sla sə viya maray ahay. ⁶ Kwanay gədek a ban anan dō mənəna ines ataya, aday kwanay mbəram patan sa vad atan re. Tinen ta mbak apan sa ga pikwen məgala itəbay.

Gen anan ngatay aday

⁷ Anga nan kutok, mərak uno ahay, na jak ikwen, na wa: Gen anan ngatay aday nà, hus pə ana Bahay a mənuko sa may ahay. Ənga, cen pu dō sa ga mer à guvo aday. A njahay tete, a ba hus iven ndaw i ga, aday kə caslak way coy dukwen, i ba iven sə məkəsəfay ataya re. ⁸ Kwanay həna dukwen, ben, njihen tete matanan re. Ngizlen saray lele, anga luvon ana Bahay a mənuko i sa may ata, winen bəse, i dəzley ahay coy.

⁹ Mərak uno ahay, kə zlihen pi zek ahay bay, anga aday Mbərom â sa gak ikwen sariya bay. Do sa ga sariya, winen apan i ba pə məsudoh, a nan sa nay ahay.

¹⁰ Mərak uno ahay, bayiken pu dō maja'am a Mbərom a kwakwa ataya aday, ta jak 'am tə sləmay a Mbərom. Tətiken anjahay a tinen ahay re, anga ta gak dəcə ahay, aday ta gak ngatay hwiya. ¹¹ Da san zle, dō sə səmen anà dəcə ahay nà, dā ja bine siwaw nə Mbərom kə dəfak patan ngama. Kə slənen ləbara sə ngatay ana Ayuba sa ga ata bidaw?* Aday Mbərom kə varak anan way sə mivəl anahan ahay pə dəba wa re.† Tə didek a cəna, dō ahay ta gan i zek wa anà Mbərom, aday a pəlay atan tə mindel re.

¹² Mərak uno ahay, mə zakay a jiya nà, kə saa mbiden pə awan bay. Kwa â ga ki mbiden nə tə mburom, kwa â ga ki mbiden nə tə daliyugo, kə mbiden tə awan bay fok. Adəka nà, jen «Ayaw» kabay «A'ay» cəna, kə slək coy. A saa zalay matanan bay, anga aday Mbərom â saa ban kwanay à sariya anahan inde bay.

¹³ Kəmaya, dōwan inde à wulen a kwanay, winen apan i sa dəcə dāw? A cəce Mbərom â man zek. Dōwan inde winen apan i taslay mivəl dāw? A həran nga anà Mbərom tə ara ahay.

¹⁴ Dōwan inde à wulen a kwanay winen dəvac a dāw? A ngaman anà məced sə egliz ahay àga winen awan, tã ga apan amar tə sləmay a Bahay a mənuko Yesu, aday tã ga amboh anga dō sə dəvac ata awan. ¹⁵ Kak dō ataya tə dəfak nga pə Mbərom acəkan nà, Mbərom i təma amboh a tinen, i man zek

anà dō sə dəvac ata awan, dōwan ata i mbar acəkan kutok. Kak ines anahan ahay ma ga inde dukwen, Mbərom i pəsen anan.

¹⁶ Anga nan kutok, na wa: Diken anan ines a kwanay i zek ahay lele. Gen amboh anga mərak ahay à wulen a kwanay re. Gen matanan, anga aday kə mbəren ite. Amboh su dō didek a pa 'am a Mbərom nà, məgala uda awan, a ma zek bayak a re. ¹⁷ Eliya nà, dō zənnen a kawa mənuko bidaw? Kə gak amboh tə mivəl kərtek awan anga aday iven â ga bay.‡ Ava maakan tə kiya mbərka nà, iven ata kə gak bay acəkan. ¹⁸ Pə dəba anahan a wa dukwen, kə gak amboh asa. Mbərom kə mbakak ahay alay pə iven wa, iven kə gak lele, aday pə dəba wa, way sa pa ahay fok tə nahak maza awan.§

¹⁹ Mərak uno ahay, kak dōwan a kə slarak à cəved sə didem wa nà, lele cəna sa may anan pə cəved lele awan. ²⁰ Sənen anan aday, kak dōwan a kə mak anan dō sə atahasl pə cəved lele a nà, kə təmak anan anan sifa anà dō sə atahasl ata awan. Kwa â ga nà, ines anahan ahay inde bayak a dəp nà, Mbərom i pəsen anan.

* **5:11** Ca pə Ayuba 1.1 - 2.10. † **5:11** Ca pə Ayuba 42.10-17. ‡ **5:17** Ca pə 1 Laamiibe 17.1. § **5:18** Ca pə 1 Laamiibe 18.1, 41-46.

**Derewel ana
Piyer
sə vinde mama'am awan
Adakay way pə deftere a
anan**

Piyer a vinden ayak derewel a anan nà, anà dō a Yesu ahay à egliz ahay inde aday dō ahay tinen apan ti bənan atan mbiyed ataya awan. I varan atan məgala ta sə dakan atan sumor a Mbərom sa ga anga tinen. I dakan atan anan nə sə walay atan nə zek a Mbərom awan, aday Yesu kə təmak atan re. Həna nà, tinen dō a Mbərom ahay, aday dō si mer su way ana Almasihu ahay kutok. Kwa á ga nə tinen a dəcə inde anga tinen dō a Yesu ahay dəp nà, lele, anga dəcə a tinen ata a dəkay anan nà, Apasay a Mbərom winen à tinen inde.

Nga sa 'am ahay

Mbərom kə walak anan dō anahan ahay
(1.1-12)

Njihen kawa sa zlan à nga anà Mbərom
(1.13 - 3.22)

Agan mer su way a Mbərom kwa à dəcə
inde (4.1 - 5.14)

Piyer a jan 'am anà dō ahay

¹ Nen Piyer, nen dō maslan ana Yesu Almasihu, nə vindek ikwen ayak anà kwanay dō a Mbərom mə walay aya anga sə pərahan azar, kwanay ma ta 'am aya pə daliyugo sə Pontus, sə Galatiya, sə Kapadosiya, sə Aziya, aday sə Bitiniya ata awan, kwanay mə njahay aya ù kon ataya nə kawa mədurlon ahay. ² Ba kà zlak anan à nga anà Mbərom Bəbay a mənuko sə walay kwanay. A təra kwanay dō anahan ahay tə Apasay anahan Cəncan awan, anga aday kə dəfen anan apan anà Yesu Almasihu, aday tə kwecek pikwen mez anahan, ata kwanay kə təren dō anahan cəncan aya pa 'am a Mbərom kutok.

Mbərom á zəgahak ikwen anan apan sumor anahan, aday á zəgahak ikwen anan apan zay anahan pac pac re.

*Mbərom a varak uko nə sifa sa ndav bay
ata awan*

³ Həruko anan nga anà Mbərom Bəbay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu, anga dā gak anan i zek wa, bina kə varak uko sifa sa ndav bay ata tə alay ana Yesu Almasihu, dō sə slabakay ahay à məke wa ata awan. Anga nan, dī dəfan idē anà aslabakay a mənuko à məke wa ite re. ⁴ Da san zle re, dī njad way ana Mbərom saa varan anà dō anahan ahay à mburom ata awan. Way ata nà, a rəbas bay, a nes bay, a butoy bay re. ⁵ Kə dəfen nga pə Yesu. Anga nan, Mbərom winen apan i ba kwanay tə məgala anahan, anga aday kə njiden anan sifa anahan saa kan anan anà dō ahay pə luvon saa ndav anan daliyugo ata awan.

⁶ Anga nan kutok, ki tislən anan mivəl. Kwa á ga nə dəcə ahay inde həna pə cəved cara cara dəp nà, ki tislən anan mivəl, anga way ataya ti njahay sə coy a bay. ⁷ Dəcə ataya ti tak ikwen à nga, anga aday sə lavay anan kə dəfen nga pə Yesu tə dīdek a dāw ata awan. Kwa gura dəp nà, a nes ike asanaw, əna tə təkər anan tə uko. Aday adaf nga a kwanay bugol nə a zalay gura ata bidaw? Anga nan, lele sə təkər anan aday á sa nes bay. Matanan kutok, pə luvon ana Yesu Almasihu saa kan zek anà dō ahay ata nà, dō ahay ti həran nga anà Mbərom, ti zambad anan, ti varan mazla6. ⁸ Kwa á ga nə kə cinen anan anà Yesu tə idē a kwanay həna fan bay, kə pəlen anan. Kwa á ga nə kwanay apan ki cen apan həna fan bay, kə dəfen apan nga coy. Anga nan, kwanay tə ataslay mivəl a məduwen a lele, a zalay way sə dō ahay sa ja apan tətə ataya awan, ⁹ anga kə dəfen nga pə Yesu, aday ki njiden anan way a kwanay sa daf apan nga ata awan. Way ata nà, sifa pə cakay a Mbərom.

¹⁰ Dō maja'am a Mbərom ahay kwakwa tə dəfak anan ahay idē sə wudəh anan lele aday tā san Mbərom i tam anan dō ahay nə kəkəməw ata awan. Tə lahak apan sə təkər 'am sə sumor ana Mbərom a sə lavay anan zek anga kwanay ata awan. ¹¹ Apasay ana Almasihu a à tinen inde ata kə jak atan panan, Almasihu i sa dəcə aday i sa njad anan mazla6 anahan. Dō maja'am a Mbərom ataya tə pəlak sa san anan way ataya ti i təra nə à alay wuraw ata awan, aday ti i təra kəkəməw ata re. ¹² Mbərom

a jan atan nà, way ataya ti tæra nà à alay a tinen tæ sifa pæ daliyugo ataya bay, æna a mbæsakan atan anan à alay a kwanay inde hæna pæ daliyugo ataya kutok. A alay a anan ata nà, dō sæ dākay anan ləbara mugom ataya ta jak ikwen anan dīdek sæ way ataya re. Tæ wazak ikwen anan dukwen tæ mægala sæ Apasay Cəncan a Mbərom sæ slənay ahay ata awan. Maslay a Mbərom ahay dukwen ta gak anan may sa san anan way ataya re.

Njihen kawa sa zlan à nga anà Mbərom

¹³ Anga nan kutok, lele cəna abayak nga a kwanay à lavan zek anà mer su way a Mbərom. Gen anan nga anà zek lele. Dəfen anan ide lele anà sumor a Mbərom a saa gak ikwen à alay a Yesu Almasihu i may ahay azanan ata awan. ¹⁴ Dəfen anan apan anà Mbərom à alay wura wura fok, kawa wan mæ kəta pæ cakay a bəban anahan ata awan. A alay a kə sənən ləbara mugom a fan bay ata nà, sa zlak ikwen à nga cəna, way lelibay aya awan. Əna hæna kī men pæ way ataya sabay jiya awan. ¹⁵ Adəka bay, azla a kwanay à tæra cəncan a à way ahay inde fok. Bina, Mbərom dō sæ ngamak ikwen ata, winen nà, dō cəncan awan. ¹⁶ Deftere a Mbərom a ja matana re, a wa Mbərom a ja nà: «Tæren dō cəncan aya, anga nen dō cəncan awan.*»

¹⁷ Kwanay apan ki gen amboh nà, kə ngimen anan à Mbərom nà, Bəbay. Əna winen apan i gan sariya anà dō ahay ite nà, a gəzlan atan alay pi zek wa bay, æna kuwaya næ pæ ines anahan a way anahan. Anga nan kutok, ndəven anan luvon a kwanay mæ mbəsakak ikwen a pæ daliyugo a anan ataya ta sæ dəfan apan lele. ¹⁸ Kə sənən apan zle, Yesu kə bəmbadək ahay kwanay anga aday kà sa njihen kəriya kawa bije a kwanay ahay kwakwa ataya sabay ite. A bəmbadək ahay kwanay nà, tæ way sæ njahay bay, kawa dala sæ gəda a nes bay ataya bay. ¹⁹ Əna a bəmbadək ahay kwanay adəka næ tæ mez a Yesu Almasihu a tæ alay anahan awan, mez anahan næ mægala awan. Yesu, winen kawa wan sæ təman lele mənjenja ines, aday dō ahay tæ waslan anà Mbərom

ata awan. ²⁰ Mbərom a walay anan winen nà, kwa daliyugo dukwen mæ ndakay a fan bay, aday hæna Mbərom a kay anan uho pæ alay a mədakwidok a anan anga sa tam kwanay. ²¹ Anga winen kutok, kwanay kə dəfen nga pæ Mbərom, winen dō sæ slabakay anan ahay Yesu à mæke wa, sæ varan mazlaḅ. Natiya, kə dəfen nga pæ Mbərom, aday kə dəfen anan ide næ hwiya anà winen a re.

²² Kə ndiken anan mivel a kwanay lele anga kə pərihen anan azar anà cəved sæ dīdek. Ata ki mben apan sæ pəlay mərak ahay tæ dīdek awan. Anga nan, na wa pəlen atan næ pac pac tæ mivel kərtek awan.

²³ Bina kə tæren dō wiya aya anga 'am a Mbərom kə wahak kwanay miza awan, 'am ata dukwen a nes itəbay sæ coy awan. Sæ varak ikwen sifa wiya ata nà, zek a Bəbay Mbərom awan, winen a mac itəbay.

²⁴ Deftere a Mbərom a wa:

«Dō ahay fok tinen kawa gujed,
mazlaḅ a tinen aya dukwen kawa
avərez ana gujed ataya re.

Gujed i mac, avərez a dukwen i guce.

²⁵ Əna 'am a Mbərom nà, winen næ i ga inde pa sæ viyviya awan.†»

'Am a Mbərom a mənuko sa slaf anan hæna ata nà, ləbara mugom a mbala a kwanay sæ sləne ata awan.

2

Mbərom a walay kwanay aday kə tæren dō anahan aya awan

¹ Kak matanan cukutok nà, mbəsiken sa ga sədœk, kə gəden mungwalay sabay, kə jipen miresl à 'am cuwcew bay, kī gen ide pæ way su dō bay, kə gəden anan azar à dō bay re. ² Tæren adəka nà, kawa wan gindez aya sa gan may anà pay a may a tinen ahay pac pac ataya awan. Natiya, gen anan may anà 'am a Mbərom a dīdek ata nà, kawa gwaslay ahay sa gan may anà pay ata awan. Matanan, ki sa həren hus pæ ana Mbərom sa tam wa kwanay sæ coy ata kutok. ³ Anga Deftere a Mbərom a ja nà: «Kə tukumen anan coy, Mbərom næ dō lele awan.*»

⁴ Hədəken ahay pæ cakay a Yesu. Winen næ kon sa var sifa, æna dō ahay ta lar anan

* 1:16 Ca pæ Farillaaji Lewinjo'en 19.2. † 1:25 Ca pæ Esaaya 40.6-8. * 2:3 Ca pæ Jabuura 34.9.

kawa kon lelibay awan. Aya əna, Mbərom a gəba anan, anga pə ide anahan nə, sə zalay kon sa dezl way ahay fok adəka nə, winen awan. ⁵ Kwanay dukwen, kə taren kawa kon a tə sifa aya ata awan, aday Mbərom winen apan i ra kwanay sa dezl anan doh a aday Apasay anahan i sa njahay uda ata awan. U doh ata dukwen, ki taren uda do sə gədan dundo anə way ahay ma ga nga aya awan, saa gan mer su way sa zlan à nga à Mbərom, anga Yesu Almasihu. ⁶ Mə vinde à Deftere a Mbərom inde, Mbərom a wa:

«Cen apan, ni dəf kon sə mide uno à wulen su doh sə Urəsalima inde, ni han apan doh.

Nə walak anan, winen kon lele awan.

Kuwaya dowan a kə bənək alay à winen inde cəna, waray i naa gan itəbay.†»

⁷ Pə kwanay do sa dəf apan nga ataya nə, winen kon lele awan. Əna pu do sa dəf apan nga itəbay ataya ite, winen matanan bay. Bina tə vinde à Deftere a Mbərom inde nə: «Kon mbala ana do sa dezl way ahay sa lar anan ata nə,

sə təra kon sə mide lele adəka nə, winen.‡»

⁸ Asa tə vindek à Deftere inde re, Mbərom a wa:

«Ni dəf kon sə hawan saray anə do ahay, aday ti slahay apan re.§»

I hawan atan saray, anga tə dəfak nga pa 'am a Mbərom a bay. A təra kətanən anga a nan anə zek a Mbərom a kwakwa way anahan.

⁹ Əna kwanay nə, zahav a mə walay ataya awan, do sə gədan dundo anə way ahay anga Bahay a mənuko, slala ma ga nga anga Mbərom ata awan, do mbala ana Mbərom a sə ngamay ataya awan. Mbərom a təmay kwanay i ide zənzen a wa, a dəf kwanay i ide jiyjay anahan inde sa dav cəvedabay ata awan. A walay apan kwanay anga aday kə dīken anan anan mer su way anahan lele aya anə do ahay. ¹⁰ Kwakwa ata nə, abay kwanay do a Mbərom ahay bay. Əna həna kə taren do anahan ahay kutok. Kwakwa ata nə, abay kə sənən way a Mbərom sa gak ikwen lele aya ata bay, əna həna kə sənən anan, kə njiden anan adəka coy kutok.

Təren do si mer su way a Mbərom ahay

¹¹ Mərak uno ahay, sənən apan aday nə, kwanay nə mbəlok ahay, mədurlon aya həna pə daliyugo. Man sə njahay a kwanay inde à man a anan ibay. Anga nan na wa, mbəsiken sa ga way ana ubor si zek sa gan may. Kī gen apan ide bay. Way ataya ti nəsek ikwen anan mível a kwanay lele ata awan. ¹² Anjahay a kwanay à wulen su do sə pəra ahay à ga nə lele, anga aday kwa à ga nə ti gədak ikwen azar dəp nə, ti canan anə mer su way a kwanay sa taa ga pac pac ataya lele aya awan. Ata, pə luvon ana Bahay a mənuko saa may ahay ata nə, ti həran anan nga anə Mbərom kutok.

¹³ Dəfen anan apan anə do a məduwen aya həna pə daliyugo ataya awan, anga həna kwanay nə do ana Bahay a mənuko Yesu ahay. Dəfen anan apan anə bahay sə Ruma, anga a lavan nga anə do a azar aya awan. ¹⁴ Dəfen anan apan anə guverner ahay re, anga sa dəf atan aday tə gan sariya anə do ahay nə zek a bahay sə Ruma awan. A dəf atan aday tə kətah anan do sa ga way lelibay aya awan, aday sə ngaman anə do sa ga way lele ataya cite re. ¹⁵ A nan a Mbərom cəna, gen way lele aya awan. Ata do mindel a sa san awan bay ataya ti gədak ikwen azar sabay, əna ti tacay 'am adəka kutok. ¹⁶ Njihən anjahay sa nga a kwanay, əna kə sa bayiken nə ki mben apan sa ga way lelibay a anga anjahay a kwanay barbarar a ata bay. Adəka bay, njihən nə lele, təde kawa anjahay su do si mer su way a Mbərom ahay ata kutok. ¹⁷ Dəfen anan apan anə do ahay nə fok. Pəlen anan mərak sa dəf nga pə Yesu ataya awan. Jəjiren anan à Mbərom. Dəfen anan apan anə bahay su kon re.

Dəce ana Almasihu sa sa

¹⁸ Kwanay do sa ga mer su way əga do ahay ataya awan, dəfen anan apan anə bahay su doh a kwanay ahay, həren atan nga lele. Kwa à ga nə tinen do ləfedede aya awan, kwa à ga nə tinen do jinje aya awan, dəfen atan apan nə à alay kərtek a wa həro fok. ¹⁹ Do kə səmak anan sa sa lirew anga Mbərom nə, lele. Kwa à ga nə abay təde à sa lirew ata matanan bay dəp nə, wita

† 2:6 Ca pə Esaaya 28.16. ‡ 2:7 Ca pə Jabuurə 118.22.

§ 2:8 Ca pə Esaaya 8.14.

way sa zlan à nga anà Mbərom. ²⁰ Kak ti sak ikwen lirew anga ki gen nə way lelibay aya cukutok nà, wita dāce sə munapanaw mba dāw? Adawar! Əna, kak ti sak ikwen lirew anga ki gen nə way lele awan, aday kə səmen anan nà, i zlan à nga à Mbərom a kutok bidaw?

²¹ Mbərom a a ngamak ikwen nə pə winen awan, anga Almasihu a ta nga anahan a kà sak lirew nə bayak a anga sa tam kwanay. Winen nə minje sə dākak ikwen anan cəved aday kī gen kawa winen a re. ²² Kula winen kà gak ines itəbay fok. Mungwalay inde à winen inde itəbay re. ²³ Do ahay tə gənahak anan, kà mak atan anan uda siked a bay. Kwa á ga nə kà sak lirew dəp nà, kə pəlak 'am pə dōwan wa bay re. Adəka bay, a mbəsakan anan way ata à alay inde ana Mbərom, winen dō sa san sa ga sariya lele ata awan. ²⁴ Yesu Almasihu a ta nga anahan a kə tavakak anan ines a mənuko ahay pa nga anahan awan, a mac anan pə dədom mə zləngad awan. A ga matanan, anga aday dē təra kawa dō ma mac aya pə cakay sə ines ahay, aday dā njad sə njahay sə dīdek a lele. Də mbərak həna anga mbəlak anahan a sa njad ataya awan. ²⁵ Abay kə təren kawa təman mə lize aya awan, əna həna ki men ahay, ki pərihen anan azar nà, anà dōwan a sa ca pikwen aday sa gak ikwen nga ata awan.

3

Anjahay atə ana uwar ta mbaz

¹ Kwanay uwar ahay dukwen, kuwaya á dəfan apan anà mbaz anahan. Ka sak i gen matanan asanaw cəna, kwa mbaz a kwanay ahay tə dəfak nga pa 'am a Mbərom fan bay dukwen, ti canan anà azla a kwanay a lele ata nà, kwa abay ki jen awan tə təbəlem a kwanay bay dəp nà, ti mbəda anan mível a tinen, ti daf nga pə Mbərom. ² Ti ca pə anjahay a kwanay nə lele, aday kə dəfen atan apan dukwen lele a re. ³ Kə dəfen anan abayak nga a kwanay pə way sə ndakay zek ahay ata bay, kawa sa ja nà, kə viren anan anan alay a kwanay fok anà atərad nga bay, anà andakay zek tə way sə gura ahay aday masa bayak ataya bay, aday anà apak zana lele aya ata bay

re. ⁴ Əna, suwan arəba a kwanay á cay ahay adəka nà, à mível a kwanay ahay wa bugol. Təren dō sə tətə ahay aday səkəffe aya awan. Bina arəba kawa winen ata nà, a nes itəbay fok, a zlan à nga anà zek a Mbərom a bayak awan.

⁵ Bayiken pə uwar kwakwa aya sə dəfan ide anà Mbərom ataya aday. Tə ndakay zek nə kətanən, tə dəfen apan anà mbaz nə lele, ⁶ kawa ana Saratu sə dəfan apan anà Ibərahima. A ngaman dukwen bahay anahan. Kak kə mbəsiken anan cəved anà zlawan bay, aday ki gen way lele aya nà, ata kə təren dəna ana Saratu ahay re.

⁷ Kwanay bahay su doh ahay dukwen, kuwaya á njahay tə uwar anahan lele matanan. Gen atan lele, anga kə sənən zle, uwar ahay nə bəle aya awan, tinen kawa kwanay bay. Dəfen atan apan, anga sifa ana Mbərom sa var kəriya ata nà, a var anan anga dō ahay fok həro, uwar tə mungol. Ata Mbərom i təmahak ikwen anan amboh a kwanay a sa gan ataya awan.

Liven anan zek anà asa lirew

⁸ Ni ndav anan 'am uno həna nà, natiya: Kwanay a fok, 'am á zlak ikwen pi zek ahay lele. Agan i zek wa ù dō, á ga inde à wulen a kwanay ahay. Pəlen zek ahay lele, anga kwanay kə təren tə mərak ahay pə cəved a Mbərom. Gen anan lele anà dō azar aya awan. Nihen anan nga a kwanay ahay. ⁹ Kī men anan anan uda siked anà dō sə sədək ahay bay. Dōwan a kə gənahak ikwen dukwen, kə gənihen anan uda bay. Adəka bay, pəsen anan 'am lele aya awan, anga Mbərom a ngamak ikwen nà, sa ga matanan. Ki gen matanan nà, Mbərom i gak ikwen sumor anahan. ¹⁰ Deftere a Mbərom a ja nà:

«Kuwaya a nan sa njad anjahay mugom a tə ataslay mível a cəna,
á ja 'am lelibay a sabay, á gad mungwalay bay re.

¹¹ A sa ga way lelibay a sabay, á ga adəka cəna, way lele aya awan.

A pəlay cəved sa njad zay tə dō ahay bugol.

¹² Mbərom a dəfan ide lele nà, anà dō sa ga way lele aya ata awan.

Do ataya ta gak amboh cəna, a pəkan atan apan sləmay lele.

Əna do sa ga way lelibay aya ite nà, a nan sə canan atan pə idé wa bay jiya awan.*»

13 Kak kə pəlen sa ga nə way lele aya tə mível kərtek a nà, waya saa gak ikwen huwan cara anaw? 14 Kwa â ga nə awan a i cak ikwen wurnjalan i zek wa anga mer su way a kwanay a sa ga lele ataya dəp nà, Mbərom i taslak ikwen anan mível. Natiya kutok, kə jəjiren anan anà do sə pəlay sa gak ikwen sədək ataya bay, kə jilen awan bay fok. 15 Əna adəka bay, həren anan nga anà Almasihu à mível a kwanay inde. Winen taayan bahay a kwanay. Liven anan zek lele sə mbədahan apan anà do sə cəce pikwen wa kə dəfen anan idé anà Yesu Almasihu nà, anga ma kərtek anaw ataya awan. 16 Mbədihən atan apan nə ta 'am ziyzay awan, aday dəfen atan apan re. Gen nə way a aday kə sənən zle, winen lele ataya hwiya. Ata, do ahay ta jak pikwen 'am lelibay a cəna, waray i gan atan, anga tə gədak ikwen azar nə pə anjahay a kwanay pə cəved ana Almasihu lele aya ata awan.

17 Kak kə zlak anan à nga anà zek a Mbərom a nà, suwan sa sa lirew anga mer su way lele aya awan, ta sa sa lirew anga sədək a kwanay ahay nà, na. 18 Yesu Almasihu a mac anga ines a mənuko ahay nà, saray kərtek, aday kə ndəvak anan mer su way anahan coy. Winen do mənəna ines ata, kə məcak anga do sə ines ahay, anga aday â zla kwanay à man a Mbərom. Do ahay tə vədak anan, əna Apasay Cəncan a kə mak anan anan sifa anahan. 19 Tə məgala ana Apasay ata, kə zlak saa dakan anan ahay 'am a Mbərom anà apasay ahay tinen à dangay inde ataya awan. 20 Apasay ataya nà, kwakwa tə vəze pə Mbərom, à alay anahan sa ga munapanaw anga Nuhu ta sa ba anan i ndakay kwalalan ata aday. Do sa tam a kwalalan ahay inde nà, tinen mənəjək, do ahay jəmaakan ca. Mbərom a tam atan nə tə a'am. 21 A'am a tinen sə takas wa ata nà, a ga minje tə baptisma sa tam kwanay i ines a kwanay ahay wa ata awan. Winen nə abanay mbala mənuko sə cəce pə Mbərom wa aday â banay puko wa ines ahay ata awan, bina abanay sə do ahay sə banay zek ata bay. Ata baptisma

i təma kwanay kutok, anga Yesu Almasihu kə slabakak ahay à məke wa. 22 Yesu Almasihu nə kə mak way anahan à mburom, a njahay pa man sə njahay lele pə alay puway a Mbərom, winen Bahay sə maslay a Mbərom ahay, aday Bahay sə way məgala aya ata re.

4

Mbərom à ga pikwen bahay

1 Da san zle, Almasihu kə sak lirew nə bayak awan. Anga nan, lele dükwen kwanay kə liven anan zek anà asa lirew ata re, anga do kə sak a sa lirew bayak a nə a ga ines sabay. 2 I ban pə həna anan wa hus pa 'am azanan, à alay a kwanay saa njad sə njahay pə daliyugo ata fok cəna, gen nə way sa zlan à nga anà Mbərom, bina way a sa zlan à nga anà ubor si zek a kwanay lelibay ataya sabay. 3 Kə lizen anan alay a bayak coy matanan, sa ga way kawa su do sə pəra ahay sa gan may sa ga ata awan. Kə gen matanan həna sabay. Kwakwa ata nà, kə mbəlen anan ahay, ka ti gen ahay cəna, way sa zlan à nga anà ubor si zek a vərre, ka taa viwen ahay nga, ka tii gen agəsle lelibay aya awan, ka taa njihen sa sa mahay, ka tii gen pəra, way sa zlan à nga anà 'am a Mbərom a bay ataya awan.

4 Əna həna kutok, do sə pəra ahay ti ga way ataya asa nà, ki zlen tə tinen jiga sabay. Aday do ataya tə canak ikwen tə tinen sabay ata nà, a gan atan masuwayan, aday ti gənəhak ikwen. 5 Əna pə luvon a inde ite nà, ti naa mbədahan apan anà sariya a Mbərom saa gan anà do ahay fok ata awan. Kwa dowan aya nə tə sifa aya awan, kwa dowan aya nə ma mac aya awan, Mbərom kə lavak zek sa gan atan sariya anahan. 6 Anà do ma mac aya nà, 6a Mbərom kə gak atan ahay sariya kawa anahan sa taa gan ahay anà do ahay pə daliyugo a anan ata awan. Aya əna Almasihu a zla à man su do ma mac ataya saa dakan atan anan ahay ləbara mugom awan, anga aday tə njad sifa sa ndav bay ata pə kərtek a tə Mbərom.

Anjahay su do a Yesu ahay à wulen a tinen aya inde

* 3:12 Ca pə Jabuura 34.13-17.

⁷ A mbəsak bayan a sabay, daliyugo i ndav. Anga nan, kwanay sənən nga lele, aday gen anan nga ĭ zek, anga aday kĭ mben apan sa gan amboh anà Mbərom. ⁸Mə zakay a jiga nà, pərihen anan azar anà asan zek à wulen a kwanay ahay tə mível kərtek awan, anga kak kə pəlen zek ahay cəna, kwa ines a â ga inde nə bayak dəp nà, ki pəsən zek ahay re. ⁹Təmihen mbəlok ahay, təben anan wa anà dō ahay, mənĵəna sə gungwazan atan apan. ¹⁰Mbərom kə gak ikwen sumor nə bayak awan tə cəved ahay cara cara. Kə varak anan məgala sa ga way ahay cara cara anà kuwaya fok. Kuwaya â ga anan mer su way tə məgala a Mbərom a sa var anga sa man zek anà dō ahay ata awan. ¹¹Kak dōwan a nə məgala anahan inde sa ja 'am nà, â ja nə 'am a Mbərom a sa ja ata awan. Kak dōwan a məgala anahan inde sa gan mer su way anà dō ahay, â man atan zek tə gədan a Mbərom a sə varan ata awan. Gen matanan anga aday dō ahay tē həran nga anà Mbərom pə way ahay fok tə sləmay ana Yesu Almasihu. Mazlaḅ tə məgala nà, à alay anahan inde pa sə viyviya awan. Amen!

Asa lirew anga sə pərahan azar anà Almasihu nə lele

¹² Car uno ahay, kwanay apan ki sen lirew bayak a nà, â gak ikwen masuwayan bay. Way ata nà, təktek i ga zek wanahan. ¹³Kə tiren nga nà, à dəcə ana Almasihu sa sa ata inde. Anga nan, tislən anan mível adəka, anga aday pə luvon a mazlaḅ a Yesu i kay zek uho ata nà, ki i tislən mível nə bayak awan. ¹⁴Kak dō ahay tinen apan ti gənahak ikwen anga Almasihu nà, Mbərom i daf pikwen alay sə mazlaḅ anahan, anga Apasay a Mbərom sə zalay way ahay fok tə mazlaḅ ata i njahay tə kwanay kutok. ¹⁵Dowan à wulen a kwanay â saa sa lirew anga sa ga way lelibay a bay, kawa avad nga su dō, aga akar, adazay à 'am sə dō ahay inde. Wita nà, â sa tərak ikwen bay, dəcə lele a anga kwanay bay. ¹⁶Əna, kak dōwan a sa lirew nà, anga a pərahan azar anà Almasihu cəna, waray â sa gan anan bay. A həran anan nga anà Mbərom adəka, bina winen dō ana Almasihu.

* 4:18 Ca pə Balndi 11.31.

¹⁷ Alay a kà slak, Mbərom i gan sariya anahan anà dō ahay kutok. I lah sa gan sariya a pa 'am nà, anà dō anahan ahay aday. Aka aday kak mənuko dō anahan ahay dūkwen i lah sa gak uko sariya pa 'am nà, dō aday kə dəfak anan apan anà ləbara mugom a bay jiga fok ataya nà, i sa ga atan nə kəkəma kutok anaw? ¹⁸Kawa ana Deftere a Mbərom sa ja, a wa:

«Kak dō didek aya ta tam nə wurcihew wurcihew nà,
dō sə atahasl ahay sə dəfan apan anà Mbərom itəbay ataya ti sa ga nə kəkəməw?»

¹⁹ Anga nan kutok, dō sa sa lirew ahay anga a zlan à nga anà Mbərom ataya nà, tē pərahan azar sa ga lele, tē mbəsak a zek a tinen pə alay a Mbərom awan. Winen nə dō sə ndakay atan aday a ga anan way anahan sa ja ataya fok hwiya ata awan.

5

Agan nga anà dō a Yesu ahay

¹ Ni jan ayak 'am həna anan nà, anà məcəd sə egliz ahay à wulen a kwanay inde ataya awan. Nen a dūkwen, məcəd sə egliz a re. Nen nə canak anan anà lirew anà Almasihu sa sa à alay ata awan. Ni njad sa zla à man sə mazlaḅ ana Almasihu ata inde pə kərtek a tə kwanay. Anga nan, na jak ikwen, na wa: ²Gen anan nga anà dō a Yesu ahay, winen sə varak ikwen à alay inde ata awan. Gen atan nga nə tə mível kərtek awan, kawa dō sa gan nga anà təman anahan ahay ata awan. Gen atan nga kawa sa zlan à nga anà Mbərom awan, bina kawa dōwan a a gak ikwen apan bəlaray bay. Dəfen anan abayak nga a kwanay nə pi mer su way, mənĵəna a kwanay sə bayak pə dala a saa njad ata awan. ³Kâ si gen bahay pa nga su dō a Mbərom sə varak ikwen ataya tə məgala bay, əna təren atan minje lele aya awan adəka. ⁴Ki gen anan matanan acəkan cəna, pə luvon a Yesu Almasihu dō sa gak uko nga i nay ahay kutok ata nà, kwanay ki i njiden anan magwagway a məduwen a sə njahay pa sə viyviya ata awan. Anga magwagway ata nà, a zalay way azar aya fok.

⁵ Kwanay njavar ahay ite, na jak ikwen, na wa: Dæfen anan apan anà mæced a kwanay ahay. Na jak ikwen à kwanay a fok kutok, men anan nga a kwanay à mændak, men anan zek ì zek ahay lele, anga Deftere a Mbərom a ja, a wa:

«Mbərom winen a ngazlan uda saray anà dō sə kwecele ahay,
əna a gan sumor nà, anà dō sa ma nga a tinen ahay nə hənək à mændak ataya awan.*»

⁶ Anga nan, na jak ikwen, na wa: Men anan nga a kwanay hənək à mændak pa 'am a Mbərom Ba Məgala, anga aday winen a â cakaf kwanay à alay a sa zlan à nga ata awan. ⁷ Way sə juwrak ikwen anan abayak nga fok, mbəsiken anan anan à alay anahan a inde, anga winen dō sa gak ikwen nga.

⁸ Gen anan nga ì zek ahay, ben! Bina dō manidē a kwanay Fakalaw winen apan i bar, winen apan i pəlay dōwan a aday i ban anan, kawa ziyel sa zlah pi zek sə dazay zugwender sə pəlay way sa pa anahan ata awan. ⁹ Tiven anan pa 'am njənan lele, pərihen anan azar sa daf nga pə Mbərom. Kə sənən apan zle, dō a Yesu ahay kwa aha fok tinen apan ti ga dæce bayak a kawa kwanay aya re. ¹⁰ I njahay bayak a sabay, ka sak i sen lirew ata coy nà, Mbərom dō sa taa gak uko sumor ahay ata, i lavay anan zek tə kwanay, i varak ikwen məgala sə səmen anà way ahay fok. A ngamak ikwen anga aday kâ dæzlen à man sə mazlaḡ anahan à alay ana Yesu Almasihu inde sə coy awan. ¹¹ Winen nà, məgala anahan inde pa sə viyviya awan. Amen!

Andav sa 'am ahay

¹² Su mo zek sə vinde anan dərewel a cædew a anan nà, Silas. Winen nə mərak uno, dō dīdek awan. A pərahan azar anà Yesu tə dīdek a re. Nə vindək ikwen ayak nà, anga aday kâ njiden məgala lele. Aday nə dækak ikwen anan ayak nà, sumor a Mbərom sa gak uko tə dīdek ata awan. Kâ sa sliren wa à man a bay.

¹³ Dō a Yesu ahay à Babila à man a anan ta jak ikwen ayak 'am. Mbərom a walay atan dukwen kawa anahan sə walay

* 5:5 Ca pə Balndi 3.34.

kwanay ata re. Wan uno Markus kà jak ikwen ayak 'am a re. ¹⁴ Jen anan 'am ì zek ahay lele, tə mivəl kərtek awan, anga kwanay tə mərak ahay.

Mbərom â varak ikwen zay anahan, kwanay mə japay a tə Almasihu ataya awan.

Derewel ana Piyer sə vinde mə slala cew awan Adakay way pə deftere a anan

Piyer a vinde derewel a anan anga egliz azar aya, do maja'am a Mbərom mungwalay aya tə njəkak atan ataya awan. Do maja'am a Mbərom mungwalay ataya tinen apan ti cəce, Yesu a may bəse bay nə angamaw. Piyer a ja nà, lele sə pərahan azar anà atətak way a Yesu, kawa ana Apasay Cəncan a sə dakan atan anan ata awan. Yesu nə kà gak munok bay. A nan adəka nà, do ahay tà yam pə ines a tinen aday.

Nga sa 'am ahay

Angazlay saray à didek a Mbərom inde (1.1-21)

Do sə tətakan anan mungwalay anà do ahay (2.1-22)

Liven zek lele, Yesu winen apan i may (3.1-18)

Aja 'am

¹ Sə vindek ayak derewel a anan nə nen Simon Piyer. Nen bile ana Yesu Almasihu aday do maslan anahan re. Nə vindek ikwen ayak anà kwanay do sa njad sa daf apan nga kawa manay a re ataya awan. Wita nə way lele awan anga kwanay, lele anga manay a re. A təra matanan, anga Yesu Almasihu nə winen do didek awan. Winen nə Mbərom, aday winen do a sa tam mənuko a re. ² Sumor a Mbərom tə zay anahan à zəgahak ikwen, kawa ana kwanay sə zəga anan sa san Mbərom tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko ata re.

Anjahay a kwanay à təra kawa ana Yesu Almasihu

³ Yesu Almasihu a varak uko cəved sa san anan Mbərom, do sə ngamak uko ata, anga aday dē njahay à mazlaḅ anahan inde, dā njad sa zla kawa ananahan a kutok. Anga da san anan zle ata awan, kə varak uko way a mənuko sa gan may ataya fok tə məgala anahan məduwen ata awan, anga aday dā njad sifa sa ndav bay, dē njahay kawa sa

zlan à nga anà Mbərom. ⁴ Tə cəved ata kutok, kə varak uko magwagway sə zalay way ahay fok, kawa anahan a sə zlapak uko anan kurre i varak uko ata awan. Way ataya nə, way lele aya anga mənuko. A ga matanan nà, anga ka sak a njiden anan way ataya kutok nà, ata ki təmen pə way sə daliyugo ahay wa, way mbala ana do ahay sa ga apan ide ataya awan, aday anjahay a kwanay i təra kərtek tə ana Mbərom.

⁵ Anga nan kutok, gen məgala lele. Kə dāfen nga pə Yesu Almasihu coy nà, zlen azla lele kutok. Ki zlen azla lele coy nà, jipen anan apan asan way pə Mbərom re. ⁶ Kə sənən way pə Mbərom lele coy nà, jipen anan apan asan nga lele re. Kə sənən nga lele coy nà, səmen anan anà way ahay fok. Kə səmen anan anà way ahay fok coy nà, zlen kawa sa zlan à nga anà Mbərom a kutok. ⁷ Ki zlen kawa sa zlan à nga à Mbərom coy nà, təren anan anà mərak ahay do lele aya awan. Kə təren do lele aya anà mərak ahay coy nà, asan zek à ga inde à wulen a kwanay tə do ahay fok. ⁸ Ki gen anan way ataya matanan pac pac cəna, asan way a kwanay pə Bahay a mənuko Yesu Almasihu i təra way kəriya bay. Mer su way a Mbərom à alay a kwanay inde ataya ti zla nə pa 'am pa 'am lele. ⁹ Əna do sa ga way ataya itəbay ata nà, tinen kawa do hurof aya awan, tə canan anà way ahay lele kula itəbay. Mbərom kə pəsek atan anan ines a tinen ahay dukwen, tə mbədəkek anan à nga wa kwakwa coy.

¹⁰ Anga nan kutok, mərak uno ahay, gen məgala lele anga Mbərom a ngamak ikwen aday a walay kwanay nà, anga aday kī gen matanan. Ata ki zluwen pə cəved sə pərahan azar anà winen a wa itəbay. ¹¹ Mbərom i varak ikwen cəved sa zla à bahay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu inde, i təma kwanay lele, winen do sa tam mənuko. Bahay anahan a nə i ga inde hwiya pa sə viyviya awan.

¹² Anga nan kutok, kwa à ga nə kə sənən way ataya zle coy aday kə njihen njənjan à way a kwanay sə tətakay ahay ataya inde nà, ni pərahan ayak azar sa mak ikwen anan way ataya à sləmay inde. ¹³ A alay a nen tə sifa a mba cəna, na wa lele nə nà mak ikwen anan way ataya à sləmay inde, anga

adaya kê taren do mə pədək aya hwiya. ¹⁴ Na san zle, ni mac way uno bəse coy, kawa ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu sə duko anan à alay ata, ata awan. ¹⁵ Nə rəzlen à nga wa matanan həna nà, anga aday à alay a nen inde sabay ata dukwen, way ataya tâ mak ikwen ahay à nga inde hwiya.

Piyer a canan anà mazlaḅ ana Yesu Almasihu

¹⁶ A alay ata nà, mə dakak ikwen anan coy, Bahay a mənuko Yesu Almasihu a nay ahay pə daliyugo tə məgala anahan a nə kəkəməw. Ma ja matanan ata nà, mə taker 'am sə guvugo ahay bay, 'am su do zənzen a bay re. Əna mə canan anà mazlaḅ anahan a nə tə ide a manay awan. ¹⁷ A alay ana Bəbay anahan Mbərom sə varan anan mazlaḅ məduwen ata nà, manay inde à man ata awan. Mbərom Bahay sə mazlaḅ məduwen ata, a wa: «Həna anan nà, wan uno, ləliwe uno awan. Nə taslay mivəl bayak a nə tə winen awan.» ¹⁸ A alay a manay à 6əzlom cəncan a tatə Yesu ata nà, mə sləne dundo a ndəray ahay à mburom wa tə sləmay a manay awan.* ¹⁹ Anga nan kutok, ma san zle, way ana do maja'am a Mbərom sa ja ataya nà, didek aya awan. Lele a nà, gen anan nga anà 'am a tinen ahay, anga tə tərak kawa uko sə lalam sa dav à luvon inde ata awan, aday, ide i saa cəde nà, jiyjay sə bəmtay, kawa sa ja nà, Almasihu, i sa dav à mivəl a kwanay inde. ²⁰ Abay kê sənən way a həna anan aday nə lele: Dowan inde saa mba apan sə dakay anan 'am ana do maja'am a Mbərom ahay ta nga anahan à Deftere a Mbərom wa nà, ibay. ²¹ Anga dowan sa ma anan 'am a Mbərom anga a zlan à nga nà, ibay. Əna Apasay Cəncan a a varan atan məgala sa ma anan 'am a Mbərom aya kutok, kawa anahan a sa jan atan ata awan.

2

Do sə tətakan anan mungwalay anà do ahay ataya awan

¹ Kwakwa ata dukwen nà, do maja'am a Mbərom mungwalay aya à wulen su do a Mbərom ahay inde. A wulen a kwanay azanan dukwen, miter mungwalay aya ti

ga inde re. Ti ləlakay zek tə akar, ti tətakan anan way mungwalay aya sə lize anan do ahay, aday ti məman anan sə pərahan azar anà Bahay a mənuko sa tam atan ata awan. Natiya ti gəḅan ahay anà nga a tinen nə sariya sə lize atan bəse ata awan. ² Do ahay bayak a ti pərahan atan azar à cəved sə sədək a tinen inde. Anga azla a tinen ata awan, do ahay ti təra anan cəved sə didek à məndak. ³ Miter sə mungwalay ataya ta gan may anà way sə do ahay tə mindel. Anga nan, ti tətakak ikwen anan nà, way mungwalay aya aday sa njad anan magwagway. Əna sariya a tinen a nə mə lavay zek a kwakwa coy. Dəce i tan atan à nga, ti lize bəse kwayan'a.

⁴ Kwa maslay a Mbərom a sa ga ines a kwakwa ataya dukwen, Mbərom kə julək atan cara bay, əna kə larak atan à məke inde, i ide zənzen a inde. Tinen mə dərazl aya à man ata hus pə luvon saa gan atan sariya a tinen. ⁵ Mbərom kə mbəsakak anan daliyugo lelibay a kwakwa ata bay re, əna kə lizek anan wa do sa ngam sə dəfan apan itəbay ataya tə a'am. Mbərom a tam wa nà, Nuhu do sə dakay anan didek a Mbərom, winen tu do su doh anahan ahay dəkdek cuwḅe.*

⁶ Mbərom ata kərtek a, kə gak anan sariya tə uko anà wulen su doh ana atə Sodoma tə Gomora.† Kə tərak atan rəḅa, anga aday do sə sədək ahay fok tâ ca apan, saa njad atan nə way ata re. ⁷ A alay ata ite, Mbərom a tam wa nà, Ludu, do sə didek. Do sə sədək ahay ta sak anan lirew nə bayak awan, tə anjahay a tinen a lelibay ata re. ⁸ Ludu, do didek a, kə njahak à wulen a tinen, aday pac pac kə canak atan, kə slənek way a tinen a sa ga lelibay ataya fok, kə bənak anan mbiyed à mivəl inde bayak awan.

⁹ Natiya kutok, Bahay a mənuko Mbərom nà, a san sa tam anan do anahan lele ataya à dəce a tinen ahay wa, aday a san sa gan nga anà do lelibay ataya anga aday i kəta atan pə luvon sə sariya anahan re. ¹⁰ Mə zakay a nà, Mbərom i san sə kəta anan do sa ga ubor pə way si zek ahay lelibay ataya

* **1:18** Ca pə Mata 17.1-5; Markus 9.2-7; Lukas 9.28-35. **19.24.**

2:5 Ca pə Laataanooji 6.1 - 7.24. † **2:6** Ca pə Laataanooji

kutok re. Tinen dukwen ti kadey anan mazlaḅ a Mbərom.

Miter sə mungwalay ataya nà, tə jəjar itəbay. Tinen apan ti həran nga anà zek, ti kadey anan way sə mazlaḅ ahay à bagəbaga mburom, ti gənahān atan re. ¹¹ Kwa maslay a Mbərom ahay sə zalay miter a mungwalay ataya tə məgala ataya dukwen, tə gənahān anà way a tə mazlaḅ ataya pa 'am a Mbərom à mburom bay re. ¹² Əna do ataya nà, tə pərahak anan azar anà zlay si zek a tinen kawa way sə kiḃe ahay aday tinen mə wahay aya dukwen anga sa ban, sa vad ataya awan. Tinen apan ti gənahān anà way aday tinen a ta san bay ata awan. Mbərom i lize atan dukwen kawa way sə kiḃe aya re. ¹³ I man atan anan nà, way a tinen sa san lirew anà do ahay ata awan. Tinen nà, tinen apan ti taslay mivēl sa ga sədøk pa 'am sə do ahay. Tinen apan ti pa way pə kərtek a tə kwanay nà, ti taslay mivēl sa van nga anà do ahay adəka. Wuna, anjahay a kwanay tə tinen ata a ga waray. ¹⁴ Ta gan may tə mindel cəna, sə zəzor uwar ahay, ta ya nga sa ga ines itəbay re. Tinen apan ti ləlak anan do bəle aya à ḃalay a tinen inde. Mivēl a tinen kə sənək anan zek tə ubor sə way ahay. Mbərom kə tahaslak atan coy. ¹⁵ Tə mbəsakak cəved didek a, tə slarak way a tinen à kiḃe. A man ata kutok, tə pərahan azar anà cəved ana Balama, wan ana Be'or. Dowan ata a nan sa ga sədøk cəvedabay, anga a gan may anà dala. ¹⁶ Əna Mbərom kə gafak anan 'am anà do maja'am anahan ata awan. Bina, abay zungo nə a ja 'am bay, əna anà winen nə kə jak anan 'am kawa do zənzen awan. A gafan 'am pə cəved sə ḃəlḃele anahan ata awan.‡

¹⁷ Do sə tətakan anan mungwalay anà do ahay ataya nà, tinen kawa kurok mə kuray aya ata awan, tinen kawa matapasl mad sa ḃal anan vegege, a ga iven itəbay ataya a re. Mbərom kə lavak atan anan zek ta man i ide zənzen a inde. ¹⁸ Tinen apan ti zlah awan kəray ta 'am kəriya awan, aday tinen ti ga anan mer su way tə ubor si zek sə sapat anan do a sə gəzla nga həniniye tu do sa san didek a Mbərom itəbay ataya awan. ¹⁹ Tə zlapān anà do ataya nə ti təmay atan à

ḃile wa adəka, əna tinen aya aday dukwen, ḃile sə sədøk aya awan, anga awan a kə gak apak bahay cəna, iken ḃile ana awan ata awan. ²⁰ Kak dowan a kə sənək Yesu Almasihu Bahay a mənuko aday do sa tam mənuko re cəna, kə təmak à ḃalay sə way sə daliyugo ahay wa. Aday kə sak a ma pə way a lelibay ataya re, aday way ataya ta sak a ga apan bahay asa nà, à andav a inde nà, suwan anjahay anahan kwakwa ata awan. ²¹ Kak sə matanan ata nà, suwan abay tā san cəved sə didek ata bay, ta sa san anan aday sə mbəsak anan 'am a Mbərom, ta sa ma pə anjahay məduwer ata nà, na. ²² Way a sə təran anà do ataya a dakay anan 'am sə jike aya inde nà, tinen didek aya awan, ta wa: «Kəla a ma pə avəne anahan, a pa anan asa.‡» Ta wa: «Gadura sə banay anan həniniye ata kə mak saa nahay à dəndələḃ inde maza awan.»

3

Bahay a mənuko Yesu i may ahay

¹ Car uno ahay, həna anan nà, dərēwel uno mə slala cew a sə vindek ikwen ayak. A dərēwel uno ataya cew a inde nà, na man ayak nà, anà 'am aday kə sənēn zle coy ataya awan, anga u no sə pədək anan abayak nga a kwanay pə cəved lele awan. ² U no nà, bayiken pa 'am ana do maja'am a Mbərom cəncan aya kwakwa ataya aday. Bayiken pa 'am a Yesu, do sa tam do, Bahay a mənuko, ma jak ikwen ataya re. 'Am anahan ataya nà, sə tətakak ikwen anan nə do maslan anahan ahay. ³ Sənēn anan way inde lele aday: Pə luvon a saa ndav anan daliyugo ata nà, alay a i nay ahay, do sa ga way sə ubor si zek ahay ti nay ahay sə mbasay pikwen. ⁴ Ti ja: «Yesu a wa i may ahay. Həna winen ahaw? Bəbay a mənuko ahay tə məcak, kə mak ahay bay. Way ahay pə daliyugo həna dukwen, kawa sə kwakwa ataya hwiya re. Sə mbədə həna nə maw?» ⁵ Ti ja matanan, anga ta gak anan may sə mbədək anan way inde kərtek à nga wa. Bina kwakwa Mbərom a ndakay daliyugo nə ta 'am anahan ma ja awan. A ndakay daliyugo pi zek tə a'am, aday a ray yugo dukwen à a'am ata wa re.* ⁶ A alay a

‡ 2:16 Ca pə Limle 22.2-35, 31.16. § 2:22 Ca pə Balndi 26.11. * 3:5 Ca pə Laataanooji 1.6-9.

Nuhu dukwen, do sə daliyugo ahay tə lizek tə 'am a kərtek ata re.† ⁷ Mbərom a wa, daliyugo a anan ta nga mburom a həna ata təke, ti ga inde nə hus pə anə luvon a aday uko i lize atan wa ata awan. I gan atan nga hus pə luvon anahan saa ga sariya sə lize atan wa do sə dəfan apan bay ataya fok.

⁸ Car uno ahay, way inde kərtek nə kə mbədəken anan à nga wa bay: Pə Mbərom nà, atə luvon kərtek tə ava dəbu (1,000) dukwen, tinen mende, way kərtek awan. ⁹ Do ahay inde sə bayak nə Mbərom kə gak munok sa ga kawa anahan sa ja ata awan. Əna adəka bay, matana bay jiga awan. A ga ngatay nə anga kwanay. A nan nə do ahay tã yam pə ines a tinen ahay, a nan dowan kwa kərtek à saa lize bay. ¹⁰ Kə dəzlek pə alay a cəna, Bahay a mənuko Yesu nà, i may ahay acəkan. I may ahay nə kawa do sə akar, aday dowan i san luvon a bay. A alay ata kutok, do ahay ti sləne abəbal awan bayak a à mburom, aday kərngay i lize. Uko i vak anan way sə dala mburom ahay fok: mawuzlawazl ahay, kiya, pi zek ta pac a təke. Aday way sə dala dəlon ahay tə way a azar aya fok ti lize a wa re.

¹¹ Kak way ataya ti lize matanan cukutok nà, lele a ki njihen nə kəkəməw? Gen nə way sa zlan à nga anə Mbərom awan, dəfen anan apan à Mbərom pə way ahay fok. ¹² Dəfen anan idə anə luvon anə Mbərom a saa ndav anan daliyugo ata awan. Aday dukwen, gen way a kwanay sa mba apan sa ga ataya awan, anga aday luvon a à hədəkey ahay bəse. Pə luvon ata nà, uko i vak anan way sə dala mburom ahay, i ndav atan nə fok, aday way a sə mburom ataya dukwen ti vak wa zek nə fok. Awan a saa mbəsak kwa kərtek ibay. ¹³ Əna Mbərom a jak uko nà, bagəbaga mburom wiya pi zek tə daliyugo wiya ti sləray ahay, way didek aya ti i njahay uda sə coy.‡ Winen ata dukwen, way a mənuko sa ba ata awan.

¹⁴ Anga nan kutok, car uno ahay, kak kwanay apan ki ben way a saa təra pa 'am ata cəna, təkəren anan sa ga sə məgala way a təde sa ga ataya tə mível kərtek awan aday. Ata, luvon ata kə sak a dəzley ahay nà, i njad kwanay mənəna ines ahay à zay

inde pa 'am a Mbərom awan. ¹⁵ Sənen anan aday, Bahay a mənuko Yesu kə gak ayak munok nà, anga a mbəsakan alay a anə do ahay sa tam. Pol, mərak a mənuko a sə pəlay ata, kə vindek ikwen anan ayak 'am ata re. A vinde anan dukwen tə kəlirə§ a Mbərom a sə varan ata awan. ¹⁶ A dərewel anahan ahay inde fok, kak winen apan i vinde sa ja 'am ata cəna, a ja nə matanan. Way ahay inde à dərewel anahan ahay nə ta da 'am sə sləne wanahan. Do ma san way a bay aday tə bayak nga pə Mbərom nə cuwcew ataya, tə mbəda anan nə cara, aday tə cəved lele aya ite sabay, kawa ana tinen sa taa ga anan 'am sə Deftere a Mbərom ma ja azar aya ata re. Kawa ana tinen sa ga matanan ata nà, tinen apan ti ngəzahan ahay sariya a Mbərom anə nga a tinen aya awan.

¹⁷ Car uno ahay, kwanay nà, kə sənen anan way ataya zle coy. Anga nan, na jak ikwen na wa: Gen anan nga i zek, bina do a sə dəfan apan anə Mbərom itəbay ataya tã saa ra pikwen wa saray sə sləhay kwanay i ines inde bay, aday ata ki mbəsiken anan cəved a kwanay lele ata, kwanay sə tavay uda njənjan ata awan. ¹⁸ Matanan bay, pərihen anan azar anə Bahay a mənuko Yesu Almasihu, do sa tam mənuko ata awan adəka, anga aday à zəga anan sa gak ikwen sumor anahan, aday ata ki zəgihen sa san anan zek anahan a kutok. Varuko anan mazlaḅ dukwen, həna, aday pa sə viyviya awan. Amen!

† **3:6** Ca pə Laataanooji 7.11. ‡ **3:13** Ca pə Esaaya 65.17, 66.22. § **3:15** Kəlirə a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

Derewel ana Yuhana sə vinde mama'am awan Adakay way pə deftere a anan

Derewel a anan nà, winen kawa wazo. A nan à Yuhana sə đakan atan anan ayak way anga dō maja'am a Mbərom mungwalay aya awan. A jan atan nà, tinen nə wan a Mbərom ahay. Anga nan, tē njahay à jiyjay a Mbərom inde, aday tē pəlay zek ahay. Aday đukwen, tē pərahan azar anà cəved a tinen sə tətak sə pərahan azar à Mbərom ata lele kutok.

Nga sa 'am ahay

Anjahay à jiyjay a Mbərom inde (1.1 - 2.17)

Wan a Fakalaw ahay ta wan a Mbərom ahay (2.18 - 3.10)

Asan zek a Mbərom (3.11 - 4.21)

Adaf nga pə Yesu (5.1-21)

Yesu Almasihu dō sə varan sifa anà dō ahay

¹ Mi vindek ikwen ayak pə Yesu Almasihu, 'Am a Mbərom, dō sə varan sifa anà dō ahay. Winen inde nà, kwa həna kabay daliyugo đukwen mə ndakay a fan bay. Mə slənek 'am anahan awan, mə canak anan njək tē ide a manay, mə zəzurok anan lele, mə lamak anan tē alay a manay awan. ² Dō sa var sifa ata a kay zek uho nà, mə canak anan. Anga nan kutok, manay apan mi ga side sə đakak ikwen anan 'am sə sifa sa ndav bay ata awan. Sifa ata nà, abay winen pə cakay a Mbərom, Bəbay a nuko, əna həna sifa ata kà kak umo ahay zek. ³ Way a manay sə canan tē ide a manay aday sə sləne tē sləmay a manay ataya nà, mi đakak ikwen anan ayak à kwanay, anga aday kə jipen tē manay. Manay mə japay aya tē Bəbay Mbərom aday tē Yesu Almasihu, wan anahan. ⁴ Matanan, mə vindek ikwen ayak way anaya nà, anga aday ataslay mível a manay á rah wa lele kutok.

Njahuko i ide jiyjay a Mbərom inde

⁵ 'Am a a manay sə sləne pə Yesu Almasihu wa ata nà, manay apan mi đakak ikwen anan ayak həna: Mbərom nà, winen dō sə ide jiyjay, ide zənzen sə awan inde pə cakay anahan kwa mənjoek ibay. ⁶ Kak đa jak mənuko mə japay a tē Mbərom, aday hwiya mənuko i ide zənzen inde cəna, wita də gəđak mungwalay, aday mənuko pə cəved sə đidəm sabay re. ⁷ Kak də njahak à jiyjay a Mbərom inde adəka, kawa winen a sə njahay i ide jiyjay inde ata nà, ata mənuko mə japay a pə kərtek a tu dō sə jiyjay azar aya awan. Aday ti mez a Yesu wan anahan, Mbərom i pəsek uko anan ines ahay fok, dī təra dō cəncan aya awan.

⁸ Kak đa jak mənuko mənəna ines nà, ata də gəđak anan mungwalay i zek a mənuko ahay, aday đidək inde à mənuko ibay. ⁹ Əna, kak də sənək pə ines a mənuko ahay aday də yimak apan cəna, Mbərom i pəsek uko anan, i təra mənuko dō cəncan aya awan, anga winen aday nà, dō đidək awan, hwiya a ga anan way anahan sa ja ataya fok. ¹⁰ Kak đa jak đa gak ines bay cəna, ata də tərak anan Mbərom dō sə mungwalay awan. Aday đukwen 'am anahan inde à mível a mənuko ite sabay.

2

¹ Dəna uno ahay, nə vindek ikwen ayak way anaya nà, anga aday kī gen ines sabay. Əna, kak aday dōwan a kə gak ines dəp nà, dō a mənuko inde pə cakay a Bəbay a nuko Mbərom, i mak uko zek. Dōwan ata nà, Yesu Almasihu, winen a ga ines itəbay. ² Winen kə varak anan sifa anahan anga mənuko, anga aday Mbərom á pəsek uko anan ines a nuko ahay. A var a sifa anahan aday nà, anga ines a mənuko ahay vərre bay, əna anga ines sə dō ahay pə daliyugo fok.

Dəfen anan apan anà Mbərom

³ Kak də dəfak anan apan anà 'am a Mbərom tē đidəm a nà, adəfan apan a mənuko ata i đakay anan đa san Mbərom zle acəkan. ⁴ Kak dōwan kə jak «Na san Mbərom zle» aday a dəfan apan anà 'am a Mbərom a bay cəna, ata winen dō sə mungwalay, đidək inde à winen ibay. ⁵ Aya əna, kak dōwan kə dəfak anan apan anà 'am a Mbərom nà, tē đidəm a nə asan zek

anahan anga Mbərom ma rah a à mível inde. Da san mənuko mə japay a tə Mbərom nà, natiya: ⁶ Kak dōwan kà jak winen mə japay a tə Mbərom nà, azla anahan à təra nə kawa ana Yesu Almasihu a kutok.

⁷ Car uno ahay, way a nen sə vindek ikwen ayak həna ata nà, way wiya pə kwanay bay. Adəka bay 'am məduwer a coy, kə slənen anan kwa həna kabay. Kə slənen anan 'am ata nà, kurre, à alay a kwanay sə təma 'am a Mbərom ata awan. ⁸ Əna 'am a məduwer a nen sə vindek ikwen anan ayak ata nà, winen kawa 'am wiya awan. Kə tərak 'am dīdek a à anjahay a Yesu inde aday à anjahay a kwanay inde, anga idə zənzen winen apan i ndav, aday idə jiyjay guzgwez a kə dazlak anan sa dav uda coy.

⁹ Dəwan a kà jak winen i idə jiyjay a inde, aday cəkəbay hwiya a nan idə anà mərak ahay cəna, ata winen i idə zənzen a inde hwiya mba. ¹⁰ Əna dō sə pəlay mərak ahay nà, winen i idə jiyjay inde kutok, aday way sə zluwe anan à cəved wa dukwen, inde à winen ibay re. ¹¹ Aday dō sa nan idə à mərak ahay ite nà, winen i idə zənzen inde, winen apan i jəjay uda awan. A san i zla ahaw bay, anga idə zənzen kə hurfok anan.

Kə wihen ubor pə way sə daliyugo ahay bay

¹² Dəna uno ahay, ni vindek ikwen ayak həna, bina Mbərom kə pəsek ikwen anan ines ahay anga sləmay a Yesu Almasihu.

¹³ Məced ahay, ni vindek ikwen ayak həna nà, anga kwanay kə sənən dōwan a aday winen inde kwa pə dālen a wa ata awan.

Njavar ahay, ni vindek ikwen ayak həna nà, anga kwanay nə kə mbisen pə Fakalaw.

¹⁴ Dəna uno ahay, nə vindek ikwen ayak nà, anga kə sənən ahay Mbərom, Bəbay a mənuko.

Məced ahay, nə vindek ikwen ayak nà, anga kwanay kə sənən dōwan aday winen inde kwa pə dālen a wa ata awan.

Njavar ahay, nə vindek ikwen ayak nà,

anga kwanay məgala aya awan, 'am a Mbərom inde à mível a kwanay, aday kwanay kə mbisen ahay pə Fakalaw coy.

¹⁵ Kə wihen ubor pə anjahay su dō sə daliyugo ahay bay, aday pə way sə daliyugo aya bay re. Kak dōwan a kə wahak ubor pə way ataya nà, i pəlay Bəbay a nuko Mbərom sabay. ¹⁶ Anga anjahay sə daliyugo aday nà, natiya: Dō ahay ta ga nə way sə ubor si zek a tinen ahay. Tə canak anan à way cəna, a nan atan sa njad anan. Tə njadək anan coy dukwen, ti gan anan ti zek anà dō a azar aya kutok. Way matana ataya nà, ta nay ahay à Bəbay a nuko Mbərom wa bay. Wita, way sə daliyugo ahay adəka kutok. ¹⁷ Kə sənən apan zle, daliyugo nà, i ndav, pi zek tə way sə dō ahay sa ga apan ubor ataya təkə fok. Əna dō sa ga way sa zlan à nga à Mbərom nà, i njahay tə sifa a pa sə viyviya awan.

Bənen nga a kwanay pu dō manide a Yesu ahay wa

¹⁸ Dəna uno ahay, daliyugo nà, i ndav bəse coy! Kə slənen sa jəka dō manide a Yesu inde i i nay ahay. Aday həna, dō manide ahay bayak a tinen inde ta nak ahay coy. Anga nan, da san zle, daliyugo i ndav bəse kutok. ¹⁹ Dō manide ataya nà, abay tinen inde à wulen a mənuko, əna tinen dō a mənuko ahay tə dīdem aya bay. Anga nan, tə mbəsakak mənuko. Abay à ga nə tinen dō a mənuko ahay tə dīdem aya nà, ti mbəsak mənuko bay. Ana tinen a sə mbəsak mənuko ata nà, a dəkay anan abay tinen dō a mənuko ahay bay wanahan.

²⁰ Kwanay adəka nà, Yesu Almasihu kə varak ikwen Apasay Cəncan awan. Aday həna, kwanay a fok kə sənən dīdem sə way ahay zle coy. ²¹ Nə vindek ikwen ayak həna nà, anga sa jəka kə sənən dīdem bay ata dāw? A'ay, nə vindek ikwen ayak adəka nà, anga kə sənən dīdem zle coy ata awan. Aday kə sənən zle re, mungwalay nà, a nay à dīdem wa kula itəbay. ²² Dō sə mungwalay aday nà, wayaw? Dō sə mungwalay nà, dōwan a sa jəka, Yesu nə winen Almasihu bay ata awan. Winen nà, dō manide ana Yesu Almasihu. A ngam Bəbay Mbərom bay, aday a ngam Yesu wan anahan bay

re. ²³ Kak dōwan a kè ngəmak Yesu winen Wan a Mbərom bay nà, a san bay nà, zek a Bəbay Mbərom awan. Aday dō sə təma Yesu winen Wan a Mbərom ite nà, a san nə zek a Bəbay Mbərom awan kutok.

²⁴ Kwanay nà, 'am a kwanay sə sləne kurre ataya nà, tē njahay à mivél a kwanay inde. Kak 'am ataya inde à mivél a kwanay inde cəna, kwanay dukwen mə japay aya tə Wan a Mbərom, aday tə Bəbay Mbərom a re. ²⁵ Aday dukwen, Yesu Almasihu a kè zlapak uko anan tə awan a inde. Way anahan a sə zlapak uko anan ata nà, anjad sifa sa ndav bay ata awan.

²⁶ Nə vindek ikwen ayak way anaya nà, anga aday kē bənen nga a kwanay pu dō sa njak kwanay ahay wa. ²⁷ Kwanay nà, Apasay a Yesu sə varak ikwen ata, inde à kwanay inde. Anga nan, ki gen anan may anà dō hinen sə dakak ikwen anan awan sabay. Apasay Cəncan ata i dakak ikwen anan way ahay fok. Aday dukwen way anahan sə dakak ikwen anan ataya nà, didem aya awan, mungwalay uda ibay. Natiya awan, njihen kwanay mə japay aya tə Yesu Almasihu, kawa Apasay anahan sə dakak ikwen anan ata awan.

²⁸ Matanan, dəna uno ahay, njihen kwanay mə japay aya tə Yesu Almasihu hwiya, anga aday, pə luvon anahan saa may ata nà, dī jəjar bay, waray i gak uko pa 'am anahan sabay re. ²⁹ Kə sənən apan zle, Yesu Almasihu nà, winen dō didək awan. Matanan, kuwaya dōwan a a ga nà, way didək a cəna, winen wan a Mbərom.

3

Wan a Mbərom ahay

¹ Cen apan aday, Mbərom a pəlay mənuko tə mindel hus a sə ngamak uko wan anahan ahay. Anga nan, mənuko wan anahan ahay tə didək a acəkan! Do sə daliyugo ahay ta san mənuko bay. Ta san Bəbay Mbərom bay, aday ta mba apan sa san mənuko wan anahan ahay bay re. ² Car uno ahay, həna nà, mənuko wan a Mbərom ahay. Aday dī i təra azanan pa 'am kəkəməw nà, dā san fan bay. Əna dā san zle, Yesu kà sak a may cəna, dī təra kawa winen

awan, anga dī i canan azanan njøk tə idé a mənuko nà, winen a uwek wanahan. ³ Dōwan a nà, winen apan i dəfan idé anà amay a Yesu Almasihu cəna, i gan nga anà zek à cədan'a inde, anga Yesu winen dō cəncan awan.

⁴ Kuwaya dōwan a kà gak ines cəna, a vəze nə pə Mbərom, anga aga ines nà, avəze pə Mbərom awan. ⁵ Əna kə sənən apan zle, Yesu kà nak sa naa pəse anan ines pə dō ahay wa. Aday winen a nà, ines inde apan kwa mənjuk itəbay. ⁶ Anga nan kutok, dō mə japay a tə winen ataya nà, ti pərahan azar sa ga ines sabay. Aday dō sə pərahan azar sa ga ines cəna, kula kə canak anan itəbay, kə sənək anan itəbay re.

⁷ Dəna uno ahay, bənen nga a kwanay pu dō saa njak kwanay ahay wa. Do sa ta ga way didək aya nà, winen dō didək awan, kawa Yesu winen dō didək a ata awan. ⁸ Aday dō sa ta ga ines ahay nà, winen dō ana Fakalaw, anga kwa pa sə adazlan ana daliyugo wa nà, Fakalaw winen dō sa ga ines way anahan. Anga nan kutok, Yesu a nay ahay nà, sa naa lize anan wa mer su way ana Fakalaw ataya awan. ⁹ Matanan, kuwaya dōwan a winen wan a Mbərom cəna, i pərahan azar sa ga ines sabay, anga 'am a Mbərom sa var ata nà, winen mə njahay a à mivél anahan inde kawa zahav. I mba apan sa ga ines sabay, anga winen nà, kə tərək wan a Mbərom. ¹⁰ Natiya awan, dī mba apan sə gəzlan alay pi zek wa anà wan a Mbərom ahay tə ana Fakalaw ahay nə kəkəməw? Do sa ga way didək a bay nà, winen wan a Mbərom bay. Aday dō sə pəlay mərək ahay bay dukwen, winen wan a Mbərom bay re.

Asan zek su dō a Yesu ahay

¹¹ Matanan, 'am a kwanay a sə sləne kurre ata nà, həna: Sənən zek ahay. ¹² Kə sənən apan zle, Kaynu kə vədak anan mərək anahan Abel bəskol.* A vad anan nà, anga mer su way ana Abel nə lele, aday mbala anahan a bugol nə lelibay ata awan. Matanan, dē təra kawa Kaynu bay. Winen nə dō ana Fakalaw.

¹³ Mərək uno ahay, dō sə daliyugo ahay tinen apan ti nak ikwen idé nà, à gak ikwen masuwayan bay. ¹⁴ Ana mənuko sə

* 3:12 Ca pə Laataanooji 4.8.

pəlay mərak ahay ata nà, a dəkay anan, də takasak ahay à amac wa, da zlak à sifa inde. Əna do sə pəlay mərak ahay itəbay ata nà, winen kə mbədəkek ayak à amac inde vədəkka hwiya. ¹⁵ Do sa nan ide anà mərak ahay nà, winen do sa vad nga su do re. Aday kə sənən apan zle, do sa vad nga su do nà, sifa sa ndav bay ata inde à winen ibay. ¹⁶ Asan zek nà, awan a maw? Way ata, da san a zle, bina Yesu kə varak anan sifa anahan anga mənuko. Matanan, mənuko dukwen, varuko anan sifa a mənuko ahay anga mərak ahay ite re. ¹⁷ Izəne do inde à wulen a kwanay winen zlile awan. Hinahibay kə canak anan anà mərak anahan à dəce inde, aday kə mak anan zek bay nà, ata asan zek a Mbərom inde à mivəl anahan acəkan daw? ¹⁸ Dəna uno ahay, dē pəlay do ahay ta 'am vərre bay. Əna kuko atan anan asan zek a mənuko anà do ahay ta sa man atan zek tə dīdek awan.

¹⁹ Kak da gak matanan nà, dī san mənuko nə do sə dīdem ahay. Ata dī mba apan sə tavay pa 'am ana Mbərom, ajəjar inde sabay. ²⁰ Kwa abay ā ga nà, mivəl a mənuko winen apan i mak uko anan mungok təkede nà, da san zle, Mbərom nə winen məduwen awan, a zalay mivəl a mənuko ahay. Aday a san way a mənuko sa ga ahay zle fok. ²¹ Car uno ahay, kak mivəl a mənuko kə mak uko anan mungok pə awan ibay nà, ata dī mba apan sə tavan pa 'am à Mbərom, ajəjar inde sabay. ²² Aday way a mənuko saa cəce panan ataya fok, i varak uko anan, anga mənuko apan dī dəfan apan anà 'am anahan ahay ta sa ga nə way sa zlan à nga anà winen ahay kutok. ²³ Ihe, 'am a Mbərom sa jak uko ata nà, həna: Dəfuko nga pə sləmay a Yesu Almasihu wan anahan, aday sənuko zek à wulen a mənuko ahay inde lele, kawa anahan sa jak uko ata awan. ²⁴ Aday dōwan a kə dəfak anan apan anà 'am a Mbərom ma ja ataya nà, winen kə japak tə Mbərom, aday Mbərom kə japak tə winen kutok re. Aday dī san Mbərom kə japak tə mənuko nà, anga Apasay anahan a sə varak uko ata awan.

4

Agəzla anan do a Yesu ahay pi zek wa tə

ana Fakalaw ahay

¹ Car uno ahay, kà sa dəfen nga pa 'am su do sa jəka: «Manay nà, Apasay a Mbərom inde à mivəl a manay ahay» ataya fok bay. Əna, bənen nga a kwanay pə tinen wa adəka bugol nə lele. Cen patan wa mazan aday. Kak Apasay a Mbərom inde à mivəl a tinen ahay acəkan, kabay awan inde à mivəl a tinen ahay ibay cəna, sənən atan aday. Na ja matanan ata nà, anga do maja'am mungwalay aya inde həna bayak a kwa aha fok. ² Natiya, həna ki sənən atan do sa jəka Apasay a Mbərom inde à mivəl a tinen ataya nə kəkəməw? Ki sənən atan aday nà, pa 'am a tinen aya wa. Dōwan a kə jak, Yesu Almasihu a dazay ahay à mburom wa, kə tərak do tə sluwed si zek a nà, ata winen Apasay a Mbərom inde à mivəl anahan acəkan. ³ Əna do sa ngam sa ja matana itəbay ataya nà, Apasay a Mbərom inde à mivəl a tinen itəbay. Aday tinen nà, apasay ana do manide a Yesu inde à mivəl a tinen ahay. Kwanay nà, kə sənən pa 'am ata zle coy. Do manide a Yesu ata, i nay ahay mba, əna həna ata dukwen, winen inde pə daliyugo coy.

⁴ Dəna uno ahay, kwanay nà, wan a Mbərom ahay, aday kə pəken atan waray i ide anà do maja'am mungwalay ataya awan. Kə pəken atan waray i ide inde nà, anga Apasay a Mbərom a à mivəl a kwanay inde ata, a zalan atan məgala à nga wa anà apasay ana do manide winen pə daliyugo həna ata awan. ⁵ Do maja'am mungwalay ataya nà, tinen do sə daliyugo ahay. Ta ja nà, 'am su do sə daliyugo ahay, aday do sə daliyugo ahay tinen apan ti slənen atan anan 'am a tinen ahay lele. ⁶ Mənuko bugol nà, wan a Mbərom ahay. Aday do sa san Mbərom nà, a pak sləmay pa 'am a mənuko. Əna do sa san Mbərom bay ahay nà, ti slənek uko anan 'am a mənuko ahay itəbay. Matana awan, dī mba apan sə gəzlan alay pi zek wa anà Apasay a Mbərom, tə apasay ana Fakalaw a kutok.

Asan zek a Mbərom

⁷ Car uno ahay, pəluko zek ahay lele, anga asan zek a aday nà, way a Mbərom. Dōwan a kə pəlak do nà, winen wan a Mbərom, aday a san Mbərom zle re.

⁸ Dowan a aday a pəlay dō itəbay ata nà, winen a san Mbərom bay. Anga Mbərom nà, winen asan zek. ⁹ Winen a a kak uko anan ahay asan zek anahan a aday nà, kəkəməw? A kak uko anan ahay nà, natiya: A slənay anan ahay Wan anahan mənduwel a pə dāliyugo, anga aday dā njad anan sifa ta Wan ata awan. ¹⁰ Asan zek a nà, awan a məw? Asan zek a nà: Mənuko dā lah sə pəlay Mbərom pa 'am bay, əna Mbərom a lah sə pəlay mənuko bugol. A slənay anan ahay Wan anahan, aday Wan ata kə varak anan sifa anahan anga sə pəsek uko anan ines a mənuko ahay.

¹¹ Car uno ahay, Mbərom kə pəlak nuko. Matana nà, mənuko dukwen pəluko zek ahay lele ite. ¹² Mbərom a nà, kula dōwan kə canak anan bay. Əna kak də pəlak zek ahay nà, wita a dəkay anan nə Mbərom winen inde à mivél a mənuko ahay inde. Ata, asan zek əna Mbərom a à mivél a mənuko inde ata, kà gak mer su way kawa sa zlan à nga anà Mbərom awan.

¹³ Mbərom kə varak uko ahay Apasay anahan. Anga nan həna dā san zle, winen kə japak tə mənuko, aday mənuko dukwen də japak tə winen ite re. ¹⁴ Bəbay a nuko Mbərom kə slənək anan ahay wan anahan pə dāliyugo, sa naa tam anan dō ahay. Manay nà, mə canak anan, aday ma jak ikwen anan ayak həna tə dīdem a nà, 'am ata awan. ¹⁵ Dowan a kà jak Yesu nà, Wan a Mbərom acəkan nà, ata Mbərom kə japak tə winen aday winen dukwen kə japak tə Mbərom a ite re. ¹⁶ Manay ma san zle, Mbərom nà, asan zek. Mə dəkəkə nga pə asan zek anahan ata awan.

Natiya, asan zek nà, way a Mbərom. Dō sa san dō nà, winen kə japak tə Mbərom, aday Mbərom kə japak tə winen a ite re. ¹⁷ Kak asan zek a Mbərom a à mənuko inde ata, kà gak mer su way tə dīdem a nà, ata pə luvon anahan saa gak uko sariya ata nə dī jəjar sabay. Di jəjar sabay ata nà, angamaw? Anga anjahay a mənuko həna pə dāliyugo ata nà, winen kawa anjahay əna Yesu Almasihu awan. ¹⁸ Kak asan zek a Mbərom winen à mivél a mənuko inde nà, ajəjar i njad uda man sabay. Anga kak asan zek a à mivél a mənuko inde ata kà gak mer su way tə dīdem a nà, i rəzlay

anan ahay ajəjar à mivél wa. Bina, way sə jəjar anan dō nà, sariya a Mbərom. Natiya kutok, dō kà sak a jəjar nà, ata anga asan zek a Mbərom a à winen inde ata dukwen, kə ndəvak anan mer su way anahan fan bay.

¹⁹ Mənuko də pəlay dō nà, anga Mbərom a kə lahak sə pəlay mənuko pa 'am aday. ²⁰ Dowan a kà jak: «Nə pəlay Mbərom» aday cəkəbay winen apan i nan ide anà mərək ahay nà, ata a gad mungwalay. Anga, a canan anà mərək anahan zle, Mbərom nà, kula kə canak anan itəbay. Kə pəlak a mərək anahan a aday a canan zle ata bay nà, i jəka a pəlay Mbərom nə kəkəməw? ²¹ Aday asa, Yesu a jak uko nà: Dowan a kə pəlak Mbərom nà, təktek i pəlay mərək ahay re.

5

Adaf nga pə Yesu Almasihu, Wan a Mbərom

¹ Kuwaya kə dəkəkə nga pə Yesu, winen Almasihu nà, dōwan ata kə tərək wan əna Mbərom coy. Dowan a kə pəlak anan Bəbay Mbərom nà, i pəlay anan wan anahan ahay re. ² Di san sa jəka, də pəlay wan əna Mbərom ahay nə kəkəməw? Di san anan ta sə pəlay Mbərom, aday ta sə dəkəkə anan anà 'am anahan ahay. ³ Apəlay Mbərom a aday nà, adəkəkə anan anà 'am anahan aya awan. Adəkəkə anan anà 'am anahan aya dukwen, a da 'am bay, ⁴ anga dō kə tərək wan a Mbərom nà, məgala anahan inde sə mbasay pə way sə dāliyugo ahay. Di mba anan sə mbasay pə way sə dāliyugo aya nà, anga də dəkəkə nga pə Yesu Almasihu ata awan. ⁵ Saa mba anan sə mbasay pə way sə dāliyugo a aday nə wayaw? Saa mba anan kərtek nà, si dō sa dəkəkə nga pə Yesu aday kə sənək anan winen nə Wan a Mbərom a re ata awan.

Way ahay sə dəkəkə anan Yesu nə Wan a Mbərom ata awan

⁶ Yesu Almasihu a nay nà, tə a'am sə bəptisma anahan, aday tə mez sə amac anahan. A nay tə a'am sə bəptisma cəna coy bay, əna tə a'am sə bəptisma anahan aday tə mez sə amac anahan re. Aday sə side dīdek sə way ataya nà, Apasay a Mbərom awan, anga Apasay ata nà, a dəkəkə anan

nə dīdek sə way ahay. ⁷ Way ahay inde həna maakan nà, tə dākay anan nà, Yesu, winen Wan a Mbərom. ⁸ Way a maakan ataya nə həna: Apasay a Mbərom, a'am, aday mez. Aday dūkwən, maakan a tinen a fok, 'am a tinen a nə kərtek. ⁹ Do ahay ta gak uko side dūkwən nà, dā daf apan nga re. Aday side a Mbərom sa ga nà, a zalay sə do ahay adəka bugol bidaw? Aday sa ga side pə Wan anahan nà, zek a Mbərom awan. ¹⁰ Dowan kə dafak nga pa Wan a Mbərom nà, kə təmahak side a Mbərom à mivél anahan inde. Dowan a kə təmahak side a Mbərom bay cəna, ata pə winen nà, Mbərom nə do sə mungwalay, anga dōwan ata kə təmahak side a Mbərom sa ga pə Wan anahan ata bay. ¹¹ Side ata nà, həna: Mbərom kə varak uko sifa sa ndav bay ata tə alay a wan anahan. ¹² Dowan kə təmahak Wan a Mbərom nà, kə njadək sifa ata awan. Aday dōwan a kə təmahak anan bay ite nà, kə njadək sifa ata bay.

Sifa sa ndav bay ata awan

¹³ Nə vindek ikwən ayak 'am a anan nà, anà kwanay do sa daf nga pa Wan a Mbərom ataya awan. Nə vindek ikwən ayak, anga aday kə sənən tə dīdek a nà, kwanay kə njidən sifa sa ndav bay ata coy. ¹⁴ Di ga amboh pa 'am a Mbərom nà, də jəjar bay, anga dā san zle, kak də cəcihen way pə Mbərom wa kawa sa zlan à nga à winen a nà, i slənek uko anan. ¹⁵ Aday kak dā san apan zle, way a mənuko sə cəce panan ataya, i slənek uko anan nà, dā san zle, i varak uko anan way a nuko sə cəce panan ataya fok acəkan.

¹⁶ Kak dōwan a kə canak anan anà mərak anahan inde winen apan i ga ines, aday ines ata i zla anan à amac inde bay nà, à ga amboh anga winen. Ata Mbərom i varan sifa anà mərak anahan ata kutok. I ga amboh nà, anga ines a aday i zla anan do ahay à amac inde bay ata dəkdek. Na ja matana ata nà, anga ines hinen inde nə a zla anan do ahay à amac inde. Əna na jak gen amboh anga ines ata bay. ¹⁷ Asəder a wura wura fok cəna, ines. Əna ines ahay fok nà, ta zla anan do à amac inde bay.

¹⁸ Da san apan zle, do kə tərak wan ana Mbərom nà, i pərahan azar sa ga ines ahay

sabay, anga Yesu, Wan a Mbərom, winen apan i ba anan. Natiya Fakalaw dūkwən i mba apan sə fakan alay sabay re.

¹⁹ Da san apan zle hwiya, mənuko nà, wan a Mbərom ahay, aday do sə daliyugo ahay fok nà, tinen à alay ana Fakalaw inde mba. ²⁰ Da san apan zle hwiya re, Wan a Mbərom kə nak ahay, kə varak uko məgala sa san anan Mbərom, winen do dīdek awan. Natiya, Mbərom nà, do dīdek awan, də tərak do anahan ahay bina də japak tə Wan anahan Yesu Almasihu. Yesu nà, winen nə Mbərom a dīdek awan, winen do sa var sifa sa ndav bay ata re.

²¹ Dəna uno ahay, bənen nga a kwanay pə pəra ahay wa.

Derewel ana Yuhana sə vinde mə slala cew awan Adakay way pə deftere a anan

Yuhana a vinden ayak derewel a anan nà, anà dō a Yesu ahay à egliz a inde. A varan atan mēgala sə pəlay zek ahay à wulen a tinen inde, aday a dakan atan anan dō sə mungwalay ahay tinen inde à wulen a tinen.

Nga sa 'am ahay

Aja 'am (1-3)

Adəfan apan anà didek (4-13)

Yuhana a jan 'am anà dō sə egliz ahay

¹ Nen Yuhana dō maced awan, nə vindek ayak anakiken, uwar a Mbərom sə walay anan ata, aday anà gwaslay anak a nen sə pəlay atan tə didek a ataya re. Sə pəlay kwanay nə nen dəkdek bay, əna dō sa san didek a Mbərom ahay fok, tə pəlay kwanay re. ² Nə pəlay kwanay aday nà, anga didek ata winen à mivél a nuko inde həna, aday i njahay uda sə coy.

³ Bəbay a nuko Mbərom tə Yesu Almasihu, wan anahan, tã gak uko sumor a tinen, dā gan atan ĩ zek wa lele, tē varak uko anjahay zay. Way ataya ti tərak uko anà mənuko dō sə pərahan azar anà didek a Mbərom, tə asan zek anahan ata awan.

Sənen zek ahay lele

⁴ Nə taslak mivél bayak a tə mindel, anga nə slənek sa jəka gwaslay anak ahay inde əngal nə tə pərahan azar anà didek a Mbərom, kawa ana Mbərom sa jak uko ata awan. ⁵ Matanan kutok mazar uno, way a nen sə vindek ayak həna ata nà, way wiya pə iken bay. Kə slənek anan kwa həna kabay. Na ja nà, 'am kərtek a hwiya: Sənuke zek ahay. ⁶ Da gak matanan cəna, a nan sa ja nə də dəfak anan apan anà 'am a Mbərom a mə baslay ataya kutok, anga Mbərom a ja nà: «Sənen zek ahay lele.» Wita nə 'am a kwanay sə sləne kurre ata awan.

Do sə tətak anan way mungwalay aya awan

⁷ Na ja matanan ata nà, anga dō sə mungwalay ahay inde həna pə dāliyugo bayak awan. Tinen tə ngəmak 'am a sa jəka Yesu Almasihu nà, kə tərak dō zənzen a acəkan ata itəbay. Dō matanan ataya nà, tinen dō sə mungwalay ahay, aday dō manide ana Yesu ahay kutok. ⁸ Anga nan kutok, na wa, gen anan nga anà zek lele. Bina ki sa lizen anan magwagway si mer su way a manay à wulen a kwanay ata awan. Abay ki ben sə təma nə magwagway a kwanay ahay ite asanaw?

⁹ Sənen anan aday nà, kak dōwan a kə pərahak anan azar anà atətak way ana Almasihu sə tətakak uko anan ata bay, aday kə zluwek pə cəved anahan wa nà, winen kə japak tə Mbərom a bay. Əna dō aday winen nə pac pac a pərahan azar anà cəved sə atətak way ana Almasihu nà, winen kə japak tə Mbərom aday tə wan anahan Yesu Almasihu a re.

¹⁰ Dōwan a kə sak a zlak ayak əga kwanay aday a dəkak ikwen anan nə atətak way mbala Almasihu bay cəna, kə təmihen anan əga kwanay bay. Kā sa viren anan alay anga sa jan 'am a bay jiga awan. ¹¹ Anga dōwan a kə sak a jan 'am cəna, ata tə japak tə winen à huwan anahan a sa ga ata inde re.

Andav sa 'am ahay

¹² Way ahay inde bayak a uno sa jak ikwen ayak. Əna u no sə vinde anan avavinde à derewel inde bay. U no adəka həna nà, sa zlak ayak əga kwanay awan. Ata dī ja anan 'am ata ĩ ide inde ĩ ide inde, aday ata ataslay mivél a mənuko ahay tã rah wa lele.

¹³ Dō sə egliz a Mbərom sə walay anan à man a anan anaya ta jak anak ayak 'am.

**Derewel ana
Yuhana
sə vinde mə slala maakan
awan
Adakay way pə deftere a
anan**

Yuhana a vinde derewel a anan nà, anà car anahan inde tə ngaman Gayus, winen do sə lavan nga anà egliz. A vinden ayak nà, anga dōwan a inde tə ngaman Diyotrefes, winen apan i gəzla do ahay pi zek wa à egliz inde.

Nga sa 'am ahay

Aja 'am (1-2)

Atə Diyotrefes tə Demetriyus (3-15)

Yuhana a jan 'am anà Gayus

¹ Nen Yuhana do məced awan, nə vindek ayak anakiken Gayus, iken car uno, nen sə pəlay tə didek ata awan.

² Car uno, na ga amboh nà, way ahay fok tã zlak lele aday kə njahay iken gədan a hwiya, kawa mivel anak pa 'am a Mbərom nə zay ata awan.

Yuhana a həran nga anà Gayus

³ Nə taslak mivel tə iken bayan a anga mərak ahay ta taa nay, tu jo nà, 'am anak awan. Tu jo nà, kə rəzlek anan ahay à nga wa lele sə tavay pə didek wanahan. Aday həna dukwen iken apan ki rəzlen à nga wa hwiya matana re. ⁴ Nə slənek gwaslay uno ahay tinen mə tavay aya à cəved sə didek inde cəna, a tuslo anan mivel, abay awan a saa tuslo anan mivel sə zalay way ata nà, inde sabay.

⁵ Car uno, iken kə rəzlen à nga wa anà 'am sa man zek anà mərak ahay lele tə mindel. Kwa à ga nà, ka san mərak ataya bay dukwen, ka man atan zek re. ⁶ Do a iken sa man atan zek ataya ta nay ike à man a anan, tə təkərek 'am sə asan zek anak ata anà mərak ahay à man a ana awan. Həna ata dukwen, man atan zek tə dala sə cəved, kawa sa zlan à nga a Mbərom. ⁷ Tə slabak agay wa nà, anga mer su way ana Yesu Almasihu. Ta zla nə mənəna sə təma way pu do sə pəra ahay wa. ⁸ Anga nan kutok, mənuko do ana Yesu Almasihu

aya nà, təmahuko anan do matana ataya nə lele. Ata kutok i təra dā ga mer su way pə kərtek a tə tinen anga didek a Mbərom.

Atə Diyotrefes tə Demetriyus

⁹ Nə vindek anan ayak derewel anà do a Yesu ahay àga iken ata hinen inde, əna Diyotrefes, do sə pəlay cəved sə təra do məduwen ata, winen a nan sə sləne 'am uno itəbay. ¹⁰ Anga nan, na sak a zlak ayak nà, ni dakay anan way anahan a sa ga lelibay ataya fok, kawa anahan a sa gad upo mungwalay ataya awan nà, na. Way ata adəka cəna coy bay, a ngam sə təma mərak ahay àga winen itəbay re. Aday winen apan i gafan 'am anà do aday tinen ta ga lele sə təma mərak ahay àga tinen ataya asa. Aday a razl atan à wulen sə do ahay wa.

¹¹ Car uno, kə pərahan azar anà azla su do huwan aya ata bay, əna pərahan azar həna adəka nà, anà azla su do lele aya awan, anga do sa ga way lele aya nə tinen wan a Mbərom ahay. Aday do sa taa ga nə way sə huwan ahay ite dukwen, tinen tə sənək Mbərom bay.

¹² Demetriyus ite nà, kuwaya a həran nga. Azla anahan didek ata dukwen a həran nga re. Manay dukwen, mə həran nga nə matana awan. Aday ka san zle, ma ja nà, 'am didek aya awan.

Andav sa 'am ahay

¹³ Way ahay inde bayak a u no sa jak ikwen ayak. Əna u no sə vinde anan avavinde à derewel inde bay. ¹⁴ U no adəka nà, nə canak həna bəse. Kak i ga zek nà, ata dī ja anan 'am ata i ide inde i ide inde kutok.

¹⁵ Zay a Mbərom à tərak. Car anak a sa man a anan ataya ta jak anak ayak 'am lele fok. Jan 'am anà car a mənuko ahay fok kərtek tə kərtek.

**Derewel ana
Yuda
sə vinde ata awan
Adakay way pə deftere a
anan**

Yuda a vinde derewel a anan nà, anga dō sə tətak way mungwalay aya tinen inde à wulen ana dō a Yesu ahay. Miter a mungwalay ataya ta ja nà, dō zənzen a i mba apan sa ga ines kawa sa nan, anga Mbərom i pəsen anan. Yuda a dakan atan anan ayak wurwer sə tavan anà dō sə mungwalay ataya awan.

Nga sa 'am ahay

Aja 'am (1-2)

Wurwer sə tavan anà dō sə mungwalay ahay (3-25)

Aja 'am

¹ Sə vindek ikwen ayak derewel a anan nà, nen Yuda. Nen dō si mer su way ana Yesu Almasihu, aday nen mərak ana Yakuba re. Nə vindek ikwen ayak nà, anà kwanay dō a Mbərom sə ngamay ataya awan. Aday dukwen Mbərom, Bəbay a nuko, a pəlay kwanay, winen apan i ba kwanay anga Yesu Almasihu. ² Mbərom à zəga anan sa gak ikwen sumor, sə varak ikwen zay anahan aday à zəgahak ikwen anan asan zek anahan re.

Sariya pu dō sə tətakan anan 'am sə mungwalay anà dō ahay

³ Mərak uno ahay, abay na gak anan may sə vindek ikwen ayak pa 'am sə sifa a mənuko sa njad' ata nà, kwa hənà kabay. Əna bəlaray kə njahak upo hənà sə vindek ikwen ayak tə guzlgozl a kutok. Anga u no sə varak ikwen ayak məgala sə rəzlen à nga wa anà way a mənuko sa daf apan nga ata awan. Way a mənuko sa daf apan nga ata nà, 6a Mbərom kə varak anan anan anà dō anahan ahay sə coy.

⁴ Nə vindek ikwen ayak tə guzlgozl ata nà, anga dō sa san Mbərom bay ahay tə ləlakak ayak zek à wulen a kwanay inde. Tinen apan ti nes anan 'am sə sumor a

Mbərom sa ga anga dō ahay ata awan. Ta jan anà dō ahay nà, Mbərom kə varak uko cəved sa ga ines kawa ana mənuko sa gan may. Aday dō ataya dukwen, tə mbəsakak sə bənan à 'am wa anà Yesu Almasihu, winen kərtek Bahay a mənuko ata re. Deftere a Mbərom kə jak pə sariya a tinen a kwakwa coy.

⁵ Natiya kutok, u no bayiken pə way aya hənà nen apan ni mak ikwen anan ayak à sləmay inde ata aday. Kwakwa ata nà, 6a Mbərom kə təmak anan ahay dō sə Isəra'ila ahay à Misra wa bidaw? Əna pə dəba anahan a wa dukwen, Mbərom a kə lizek anan azar su dō a tinen aya awan, anga tə təmahak 'am anahan sabay.* ⁶ Ənga, bayiken pə maslay a Mbərom ahay aday re. Azar a tinen aya tə jənan pa 'am à Mbərom, tə dəfak anan apan anà Mbərom sabay. Aday maslay a Mbərom ataya, tə mbəsakak ayak man sə njahay a tinen lele ata awan. Natiya awan, Mbərom kə dərzlak atan mə jaway aya i idə zənzen a inde. Aday tinen apan ti ba luvon a Mbərom saa gan atan sariya pə luvon ana daliyugo saa ndav ata awan. ⁷ Asa, bayiken pə ləbara sə Sodoma tə Gomora aday tə wulen su doh a sa mban atan ataya awan aday.† Dō sə wulen su doh ataya ta ga nə way lelibay aya kawa maslay a Mbərom ataya re. Tinen aday nà, tə nahay nə tə dō ahay so, aday kawa dō zənzen aya sabay re. Anga nan, Mbərom kə lizek atan tə uko. Natiya, à alay a daliyugo i ndav nà, i təra matanan re. Mbərom i gan sariya anà dō ahay tə uko sə mbacay itəbay ata awan.

⁸ Matana awan, dō sə ləlakak ayak zek à wulen a kwanay inde ataya, ta ga dukwen way lelibay aya kawa su dō ataya re. Cən sə zu6ay lelibay aya winen apan i zə6an atan. Anga nan, ta ga nà, way sə ubor si zek a tinen ahay. Tə kədəy anan məgala a Mbərom, aday tinen apan ti gənahan anà maslay a Mbərom ahay re. ⁹ Minje nà, dō sə lavan nga anà maslay a Mbərom ahay inde tə ngaman Mikayel, winen dukwen kə gak kawa ana tinen ata bay re asanaw? Kwakwa ata nà, tə təre tə Fakalaw pə məsinde a Musa, saa gə6a anan nə wayaw

* **1:5** Ca pə Limle 14. † **1:7** Ca pə Laataanooji 19.1-26. bay.

‡ **1:9** Yuda a ja nà, pə ləbara aday winen à Deftere inde

ata awan.‡ Aya əna, Mikayel kə ngəmak sə gənanhan anga sa gan sariya anə Fakalaw bay re. A jan adəka nà: «Mbərom â gak sariya anahan!» cəna coy. ¹⁰ Aka aday dō a ataya ta ma nga adəka nə sə gənanhan anə way a aday tinen a ta san bay ataya awan. Tinen nà, kawa way sə kiβe ahay ta san awan bay. Ta ga nà, way sa zlan à nga anə sluwed si zek a tinen ahay vərre. Way ataya ti man atan zek nà, sə lize atan sə coy awan.

¹¹ Wawayah! Alize wura a tinen ata anaw? Wuna wuna! Ta mba apan sa ba anan nga a tinen pə ines ahay wa bay, kawa Kaynu ata re. § Tə njəkak anan dō ahay sa ga ines aday sa njad anan dala, kawa Balama sa ga kwakwa ata asa.* Tə kədey anan məgala su dō, kawa ana Kore, winen sə kədey anan məgala ana Musa ata awan. † Anga nan, ti lize fok, kawa Kore ata re.

¹² A alay a ki pen way pə tuwez nà, tinen à wulen a kwanay inde nə, kawa way mənjadak aya awan. Tinen a aday nà, dō sə kutov ahay, əna a gan atan waray bay. Tə bayak nà, si pə kutov a tinen a dəkdek. Tinen kawa matapasl sə iven, mburom a zəbay vegege, əna mad a tan 'am sawayah, aday iven a ga sabay ata awan. Ta ga minje tə dədazl si sé sə wahay wan bay ata awan. Asa ta ga minje tə dədazl si sé, mad sə ndaha anan pəreh, aday a kuray sokok sə coy ata awan. ¹³ Tinen kawa zəlaka sə dəlos anan a'am sə zlinger ata awan. Mer su way a tinen dukwen kawa məsugurndolon sə a'am sə mbəsak mədərəsəsan pa 'am məgugujuje ata re. Asa, ta ga minje tə mawuzlawazl ma mac aya aday sə gucey ahay à məndak ataya awan. Natiya tə mbəsakak ayak man a Mbərom sə varan atan ata awan. Mbərom a dukwen kə lavak atan anan zek anə dō ataya, i ide zənzen a inde sə njahay uda sə coy awan.

¹⁴ Kə njahak həna bayak a dukwen, Anuhu, məgije ana Adama mə slala cuwβe awan, a dəkay anan sariya ana dō ataya awan, a wa: «Kagasl, Mbərom Fetek winen apan i nay ahay tə maslay anahan ahay dəfasasa, tə baslay zek bay. ¹⁵ Ti nay ahay saa gan sariya anə dō sə daliyugo ahay fok. Ata, Mbərom i ban anan dō sa nan ide ahay

fok à sariya ata inde. I ban atan nà, anga mer su way a tinen sa ga aday sa nan anan ide anə Mbərom ata awan, aday anga 'am a tinen sa ja apan lelibay ataya re.» ¹⁶ Dō ataya nà, tə njahay nə sə gungwaz awan hway apan. Tinen apan ti yam pi zek, aday tə pərahan azar anə ubor si zek a tinen ahay hwiya re. Tinen apan ti həran nga i zek re. Tinen apan ti ran mindel anə dō ahay ta sə varan atan zlangar aday sa njad patan wa way.

Yuda a varan məgala anə dō sə bayak nga ahay

¹⁷ Mərak uno ahay, kwanay a adəka nà, bayiken pa 'am ana dō maslan ana Yesu Almasihu, Bahay a mənuko ataya, tinen sa jak ikwen kurre, pə way sa naa təra ataya aday. ¹⁸ Ta taa ja nà: «Zukwa daliyugo i sa ndav nà, dō ahay inde ti nay ahay sə təra kwanay à məndak. Tinen aday nà, ta san Mbərom bay, aday tə pərahan azar nà, anə way sə ubor si zek a tinen ahay dəkdek.» ¹⁹ Matanan, sə gəzla anan dō ahay pi zek wa tə mawrasan dukwen, tinen awan. Abayak nga a tinen aya nə pə way sə daliyugo ahay, anga Apasay a Mbərom dukwen inde à mível a tinen ibay re.

²⁰ Mərak uno ahay, kwanay nà, viren anan məgala i zek ahay sə jəra anan adaf nga a kwanay pə way sa nay ahay à Mbərom wa ataya awan. Gen amboh nə tə məgala sə Apasay Cəncan awan. ²¹ Mbərom a pəlay kwanay. Anga nan, ka si zlen dəren pə asan zek anahan wa ta sa ga way lelibay aya bay. Dəfen anan ide anə luvon a Yesu Almasihu, Bahay a mənuko, saa gak ikwen sumor ta sə varak ikwen sifa sa ndav bay ata awan. ²² Dō sa zla zazan zazan à adaf nga a tinen ahay inde pə Mbərom ata nà, tã gak ikwen i zek wa ite. ²³ Bayiken patan sə təmay atan ahay à sariya saa zla atan u uko inde ata wa. Dō azar aya dukwen tã gak ikwen i zek wa ite re. Əna gan anan nga i zek a kwanay ahay lele, anga aday ines a tinen aya â saa zəvak ikwen à kwanay a bay.

Həruko anan nga à Mbərom

§ 1:11 Ca pə Laataanooji 4.1-16. * 1:11 Ca pə Limle 31.16. † 1:11 Ca pə Limle 16.1-35.

²⁴ Həruko anan nga à Mbərom. Winen i mba apan sa ba kwanay aday kə slihen à cəved anahan wa bay. Winen i mba apan sə banay anan ines a kwanay ahay lele cədan'a. Natiya nə ki tiven pa 'am sə mazlaḅ anahan tə ataslay mivel awan.

²⁵ Həruko anan nga, anga winen Mbərom kərtek coy. Sa tam mənuko tə alay ana Yesu Almasihu, Bahay a mənuko đukwen, winen awan. Do ahay fok tə hərən nga lele. Tâ san a nà, winen do sə mazlaḅ, winen Ba Məgala. Tâ san gədan anahan re, aday tâ san đukwen winen Bahay Məduwen awan. A təra matanan, kwa pa sə dazlan ana daliyugo, kwa həna, aday kwa azanan pa 'am re. Amen!

Cœn sə zúbay ana Yuhana Adakay way pə deftere a anan

Sə vinde anan deftere a anan nà, Yuhana do maslan a Yesu ata awan. A vinde anan nà, à alay a do a Yesu ahay tinen à dæce inde anga do ahay tinen apan ti ga atan alay ata awan. Yuhana a vinde nà, way anahan sə canan Mbərom a kan anan à cœn sə zúbay inde ataya awan. Deftere a anan a dakay anan nà, way saa təra à alay a daliyugo i saa ndav ataya awan. A andav inde nà, Yesu kə mbasak pə Fakalaw, aday kə ndakak daliyugo wiya awan, bagəbaga mburom wiya re, aday Mbərom i njahay uda tu do anahan ahay pa sə viyviya awan.

Nga sa 'am ahay

Adazlan anahan awan (1.1-8)

Adakay way anga egliz ahay cuwbe ataya awan (1.9 - 3.22)

Atə Mbərom ta wan sə təman (4.1 - 5.14)

Ti kwahak anan mətətək ahay cuwbe (6.1 - 8.5)

Ti fa məzləzlilen ahay cuwbe (8.6 - 11.19)

Do manide a Mbərom ahay (12.1 - 13.18)

Sariya a Mbərom (14.1 - 16.21)

Mbərom a mbasay pu do manide anahan ahay (17.1 - 20.15)

Mbərom a ndakay way wiya aya miza awan (21.1 - 22.6)

Andav sa 'am ahay (22.7-21)

Adazlan anahan awan

¹ Way ana Yesu Almasihu sa ka anan ataya nà, tinen həna. Mbərom a jan anà Yesu à kan anan anà do si mer su way anahan ahay, aday tã san anan way a sa naa təra bəse ataya awan. Anga nan kutok, Yesu Almasihu a slənay ahay maslay a Mbərom sa kan anan way a anaya awan, anà Yuhana, do si mer su way anahan. ² Natiya awan, Yuhana a side anan pa 'am sə do ahay, way anahan sə canan ataya fok tə didem awan. Kawa sa ja nà, a təkər anan 'am a Mbərom, tə way ana Yesu Almasihu sə dakay anan ataya fok.

³ Mbərom i daf alay sə mazlaḅ anahan pu do sə jinge anan 'am a anan pa 'am sə do ahay ata awan. I daf alay sə mazlaḅ anahan

pu do sa pak sləmay pa 'am a anan aday sa daf apan nga ata re. Anga alay ana way ataya i təra ata nà, i sla həna bəse coy.

Yuhana a jan ayak 'am anà egliz sə wulen su doh ahay cuwbe

⁴⁻⁵ Sə vindek ayak 'am a anan nà, nen Yuhana. Na jan ayak 'am anà egliz ahay cuwbe pə daliyugo sə Aziya.

Sumor a Mbərom tə zay anahan à ga inde tə kwanay a fok. Atə Yesu Almasihu tə apasay ahay cuwbe tinen mə njahay a pa 'am a Mbərom ataya dukwen, tã varak ikwen asan zek tə zay a tinen re.

Mbərom nà, winen inde kwa həna kabay, winen inde həna, aday azana pa 'am dukwen, winen a re.

Yesu Almasihu nà, do sə side didem awan. Winen do sə lahan pa 'am anà do ahay sə slabakay à məkə wa, aday winen dukwen Bahay a pa nga sə bahay sə daliyugo ahay fok. Winen dukwen a pəlay mənuko. Anga nan, kə məkək anga mənuko re. Tə mez anahan, a təmay ahay mənuko i ines a mənuko ahay wa. ⁶ A təra mənuko, do anahan ahay à bahay anahan inde. A təra mənuko do sa gan mer su way anà Bəbay anahan Mbərom. Do ahay fok tã həran nga anga mazlaḅ anahan tə məgala anahan pa sə viyviya awan. Amen!

⁷ Cen ide à mburom! Yesu nà, i nay ahay à matapasl inde. Do ahay fok, ti canan tə ide a tinen, aday kwa do sa ndaz anan ataya dukwen ti i canan tə ide a tinen ahay re. Zahav sə do ahay pə daliyugo ahay fok ti yiman. Acəkan. Amen!

⁸ Bahay Mbərom, Ba Məgala, a ja nà: «Sə dazlan anà way ahay fok nà, nen awan. Aday saa ndav anan wa way ahay fok dukwen, nen a re.»

Mbərom nà, winen inde kwa həna kabay, winen inde həna, aday azana pa 'am dukwen, winen a re.

Yuhana a canan anà Yesu kawa i cœn sə zúbay inde

⁹ Nen nə Yuhana, mərak a kwanay. Nen dukwen mə japay tə Yesu nà, kawa kwanay a fok. Mbərom a ga puko bahay nə pə kərtek awan. Natiya na ga dæce anga 'am a Mbərom dukwen kawa kwanay awan, di səmen dukwen pə kərtek a re.

Nen, nê wazay anan 'am a Mbêrom. Nê têtakan anan lèbara ana Yesu anà dô ahay. Anga nan kutok asanaw nà, ta ban nen, tê dèfay ahay nen à Patmos, ù kon a à mamasl sê a'am inde ata awan.

¹⁰ Apasay Cœncan a a nay ahay upo, pac sê Zlaba a inde. Aday dungo a ndêray ahay à dèba uno wa, kawa mæzlæzlilen. ¹¹ 'Am a a ndêray à dungo ata wa, a wa: «Way a iken saa canan ata nà, vinde anan pè dèrewel, aday slan anan anà egliz ahay cuwêe: à Efesus, à Samirna, à Pêrgam, à Tiyatira, à Sardis, à Filadelfiya, aday à Lawdikiya.»

¹² Nê slêne anan cœna, nê mbêda 'am aday ni ca pè dœwan a su jo ahay 'am ata awan, nê canan nà, anà lalam ahay ma daf aya pè way ahay cuwêe, mæ ndakay aya dükwen tæ gura. ¹³ Nê canan anà awan a inde, winen kawa dô, à wulen sê way sa daf lalam ataya inde re. Zana anahan pi zek kawa rækot hus pè gudêba, aday winen ma ban dæginengine a hêrap tæ maslêrapa sê gura. ¹⁴ Sibœk sa nga anahan a ca kawa gugumay herre. Idê anahan ahay ta dav nê kawa miresl sê uko. ¹⁵ Saray anahan ahay dükwen ta dav kawa ndêfêre mæ gêbay a ù uko wa ata awan. A ja 'am dükwen, a ndar kawa zêlaka sê dazay à zlinder pè pækêrad ata awan. ¹⁶ Dœwan ata nà, mawuzlawazl ahay cuwêe inde à alay puway anahan, maslalam ma pa awan, a zlêray ahay à 'am anahan wa mbeet. Idê anahan a dav nê kawa pac sa dav man ipec ata awan.

¹⁷ Nê canan cœna, nê slahay duboz pa 'am anahan, kawa nen ma mac awan, œna a daf upo alay puway, u jo: «Kê jêjar bay! Sê dazlan anà way ahay fok nà, nen awan, aday saa ndav anan way ahay fok dükwen, nen a re. ¹⁸ Nen nà, Dœ sê Sifa. Nê mœcak, aday hœna nen tæ sifa pa sê viyviya awan. Nê lavan nga anà Amac tæ Mæke anahan a tæke. ¹⁹ Natiya kutok, vinde anan way anak sê canan, way sê tœra hœna, aday way saa tœra azana pa 'am ataya re. ²⁰ Ni dækak anan 'am ana mawuzlawazl a iken sê canan à alay puway uno inde, tinen cuwêe ataya awan, tæ way sê lalam a cuwêe mæ ndakay aya tæ gura ataya awan. San nà, mawuzlawazl a cuwêe ataya nà, tinen

nê maslay a Mbêrom sa ba pè egliz ahay cuwêe ataya awan. Way sê lalam a cuwêe ataya dükwen, tinen nê egliz a cuwêe ataya re.»

2

Derewel anga egliz à Efesus

¹ Dœwan ata awan u jo asa, a wa: «Vinden ayak anà maslay a Mbêrom a à egliz à Efesus ata nà, natiya: Nen Yesu nà, nen dœwan a mawuzlawazl ahay à alay puway anahan inde cuwêe ata awan, nen apan ni bar à wulen sê way sê lalam ahay inde cuwêe mæ ndakay aya tæ gura ata re.

² «Hœna a anan nà, 'am uno awan: Na san mer su way anak a sa ga anga nen ataya zle. Kê pœruho azar tæ dœce awan, œna kê sœmak anan, bina kê mbêsakak anan mer su way ataya bay. Aday na san zle, kê tœmahak dô sê sêdœk ahay sê njahay à wulen a kwanay inde aday sa ga mer tæ kwanay bay. Anga ta ja nà, tinen dô maslan a Yesu ahay, œna kê sœnak atan, tinen dô sê mungwalay ahay bina, nen nê slœnak atan ayak bay. ³ Kê hawak atan bay, kê sœmen anà dœce ahay nà, anga nen awan.

⁴ «Aya œna, way inde ni gafak apan 'am: Kê pœlay nen hœna kawa ananak sê dazlan kurre ata sabay. ⁵ Natiya, bayak pè asan zek anak a kurre ata aday, ca apan, ka mak à dèba jiya awan, mbêsak ines anak ata awan, aday ga kawa ananak a kurre ataya awan. Bay nà, ni zlak ayak àga iken, ni gêba anan way sê lalam anak ata awan.

⁶ «Ta day maza kœmaya, iken apan ki ga mer su way lele awan, ta sa nan idê anà mer su way mbala ana dô a Nikolay* ahay ata awan. Nen a dükwen na nan idê anà mer su way a tinen ata re.

⁷ «Natiya, dô aday slœmay inde apan nà, à slêne 'am ana Apasay Cœncan a sa jan anà egliz ahay ata awan. Anà dô sê mbasay pè dœce ahay nà, ni varan cœved sa zla à jerne a Mbêrom sa ban bumbok ì sé sê varan sifa anà dô ahay ata wa, aday i pa.»

Derewel anga egliz à Samirna

⁸ Dœwan ata u jo asa, a wa: «Vinden ayak anà maslay a Mbêrom a à egliz à Samirna

* **2:6** Nikolay ahay nà, tæ slœfan slœmay anà dô ataya nà, à Deftere ana Yuhana a anan inde. Dœwan a san awan maza patan bay.

ata nà, natiya: Nen Yesu nà, nen dō sà dazlan anan way fok, aday sa ndav anan way ahay fok ata awan. Nə məcak, aday nə slabakak ahay à məkə wa re.

⁹ «Na san dəcə anak a zle, na san mətawak anak ata zle re, əna tə dīdem a nà, iken zlile awan. Lelibay sà dō ahay sa ja apak ata nà, na san anan zle. Do ataya ta ja nà, tinen Yahuda ahay, aday cəkəbay ta gad mungwalay. Tinen nà, dō ana Fakalaw ahay cukutok.

¹⁰ «Ka saa jəjaran anà dəcə saa nay ahay apak ataya bay. Sləne 'am a anan: Fakalaw i ban dō ahay à wulen a kwanay wa, i zla atan à dangay aday sà katab anan adaf nga a kwanay pi nen. Dəcə ataya i təra nà, luvon kuro. Ban mivel. Kwa à ga nə 'am sa njad wa amac dəp nà, kə mbəsak anan adaf nga anak pi nen bay, anga ni varan magwagway anà dō matana ataya awan, ti njad sifa sa ndav bay ata awan.

¹¹ «Natiya, dō aday sləmay inde apan nà, à sləne 'am ana Apasay Cəncan a sa jan anà egliz ahay ata awan. Do sà mbasay pə dəcə ataya nà, i mac à məkə sà mərda itəbay.»

Derewel anga egliz à Pərgam

¹² Dowan ata u jo asa, a wa: «Vinden ayak anà maslay a Mbərom a à egliz à Pərgam ata nà, natiya: Nen Yesu nà, nen dōwan a maslalam anahan inde ma pa ata awan.

«Həna anan nà, 'am uno awan: ¹³ Na san man sà njahay anak ata zle, man sa ga bahay ana Fakalaw. Ta vad Antipas, dō sa taa dəkay anan 'am uno dukwen à man ata awan. Əna iken kə pərahak uno azar à alay ata tə dīdem awan, aday iken apan ki pəruho azar hwiya. Kə məmanak anan sləmay uno bay.

¹⁴ «Aya əna, way ahay inde dukwen ni gafak apan 'am: Do ahay inde àga iken, tinen apan ti pərahan azar anà atətak way ana Balama.† Balama ata a dakan anan anà Balak cəved sa njak anan Isəra'ila ahay aday tà ga ines. A njak atan sa rac sluwed sə pəra aday sa ga mədigwed re. ¹⁵ Matana re, dō sə pərahan azar anà atətak way anà dō a Nikolay ahay dukwen inde àga iken asa.

¹⁶ «Anga nan kutok, mbəsak ines anak ataya awan. Bay nà, ni zlak ayak bəse, nen

tə maslalam a saa zləray ahay à 'am uno wa ata awan. Aday ni ga vəram tə tinen kutok.

¹⁷ «Natiya, dō aday sləmay inde apan nà, à sləne 'am ana Apasay Cəncan a sa jan anà egliz ahay ata awan: Anà dō sə mbasay pə dəcə ataya nà, ni varan magwagway. I njad way sa pa mi dər a sə ngaman *manu* ata awan. Aday ni varan kon sə məsitelok kwedekkwedek awan, sləmay wiya mə vinde apan. Dowan saa san sləmay ata nà, ibay, si dōwan a sə təma kon ata vərre.»

Derewel anga egliz à Tiyatira

¹⁸ Dowan ata u jo asa, a wa: «Vinden ayak anà maslay a Mbərom a à egliz à Tiyatira ata nà, natiya: Nen Yesu nà, nen dō aday ide anahan ahay ta dav nə kawa miresl sə uko ata awan, aday saray anahan ahay dukwen mə ndərkesl aya kawa tə gəbay ahay ndəfəre u uko wa ata re. Həna anan nà, 'am uno awan.

¹⁹ «Way anak sa ga nà, na san zle. Na san asan zek anak tə adaf nga anak pi nen zle. Na san zle, ka gak anan mer su way anà dō ahay, aday kə rəzlek anan à nga wa sə pəruho azar re. Həna dukwen, ka ga nə way sə zalay ananak sə dazlan ata asa.

²⁰ «Aya əna, way inde nà, ni gafak apan 'am. Kə mbəsak anan uwar a sə ngaman Yezebel ata, winen apan i njak a dō ahay ta sa ja nà, winen nə dō maja'am a Mbərom. Winen apan i tətakan anan mungwalay anà dō si mer su way uno ahay aday tà ga mədigwed, tà rac sluwed sə pəra asa re. ²¹ Nə varak anan alay awan aday à yam pə sədək anahan awan, əna a ngam sə mbəsak ines anahan ahay bay hwiya.

²² «Anga nan, ni zlamba anan pə lala sə mədigwed anahan ata awan, aday tinen tu dō anahan a sa ga mədigwed ataya ti sa məndolor sə dəcə à alay uno wa. Kak si tə mbəsakak, tə yimak pə ines a tinen ataya aday bay nà, ni mbəsak atan bay. ²³ Ni pəslay panan gwaslay ahay re, aday egliz ahay fok sənən nà, nen na san way a kwanay sə bayak à mivel a kwanay ataya zle. Ni varak ikwen magwagway pi mer su way a kwanay ataya fok.

²⁴ «Əna kwanay, dō azar aya à Tiyatira ite nà, ni jak ikwen: Ni tavakak ikwen

† 2:14 Ca pə Limle 31.16, 22.1 - 25.9.

awan maza pa nga ite bay, anga kwanay kã ngãmen sa ðaf nga pã atatak way a tinen a lelibay ataya itãbay. Aday asa, way a tinen sã ngaman wurwer ana Fakalaw mi ðer ataya nã, kwanay kã tãtiken itãbay re.

²⁵ Way inde kãrtek: Bãnen anan adaf nga a kwanay ata lele, hus pã luvon uno saa may ahay.

²⁶ «Anã ðo sã mbasay pã ðãce ataya, aday winen apan i ga mer su way uno hwiya cãna, ni varan mægala sã lavan nga anã kon azar aya awan,²⁷ kawa ana Bãbay uno sã vuro mægala ata awan. Ni varan anã ðowan ata ðukwen sukol sã rãslom sa ga anan bahay, aday á kad anan kon ahay kawa sa kad sãngãle sã ðuðo ngum ngum, sedede ata awan,[‡] ²⁸ aday ni varan bãmtay à alay inde re.

²⁹ «Natiya, ðo aday slãmay inde apan nã, á slãne 'am ana Apasay Cãncan a sa jan anã egliz ahay ata awan.»

3

Derewel anga egliz à Sardis

¹ Dowan ata u jo asa, a wa: «Vinden ayak anã maslay a Mbãrom a à egliz à Sardis ata nã, natiya: Nen Yesu nã, nen ðowan a mawuzlawazl ahay inde à alay anahan cuwãe aday a lavan nga anã apasay ahay cuwãe sa ga mer su way ana Mbãrom re ata awan. Na san mer su way anak a zle. Do ahay tinen apan ti ngãrak, ta wa: “Kã njadak sifa coy.” Cãkãbay iken adãka nã, ma mac awan.

² «Na tan à nga anã mer su way anak pa 'am a Mbãrom nã, ma ndav a wa bay. San pi zek, aday slabak. Gan nga anã mer su way anak mã mbãsak ata lele, bina winen apan i ndav zek coy. ³ Bayak pã way anak mã slãne kwakwa ata aday. Ka taa slãne 'am a Mbãrom nã, kãkãma kãlanaw? Hãna kãma, kã ga ines adãka sabay, yam pã ines anak, aday ðaf nga pa 'am a Mbãrom à mivel anak inde. Kak kã sãnak pi zek aday sã pãdek bay cãna, nen ni zlak ayak apak kawa ðo sã akar. Ki san luvon a ata bay.

⁴ «Aya ãna, ðo ahay inde kãrtek kãrtek àga iken à Sardis nã, ta gak ruhom pã zana ana tinen ahay itãbay. Tinen adãka nã, ta slak sa

pak zana kwedekkwedek aya pi zek, aday mi bar pã kãrtek awan.

⁵ «Anã ðo sã mbasay pã ðãce a anaya nã, ni varan cãved sa pak zana herre ata pi zek, aday ðukwen ni mbacay anan slãmay anahan à ðerewel su ðo tã sifa aya wa bay. A alay a nen pa 'am ana Bãbay uno tã maslay anahan ahay nã, ni ja way anahan, winen nã, ðo uno.

⁶ «Natiya, ðo aday slãmay inde apan nã, á slãne 'am ana Apasay Cãncan a sa jan anã egliz ahay ata awan.»

Derewel anga egliz à Filadelfiya

⁷ Dowan ata u jo asa, a wa: «Vinden ayak anã maslay a Mbãrom a à egliz à Filadelfiya ata nã, natiya: Nen Yesu nã, nen ðo cãncan awan, aday na gad mungwalay itãbay. Way sã tãba mãsudoh su doh ana bahay Dawuda nã, à alay uno inde. Nã tacak anan mãsudoh nã, ðo maza saa tãba ðukwen ibay. Nã tãbak anan ðukwen, ðowan saa tacay anan isabay re.

⁸ «Na san way anak a sa ga ata zle, aday na san zle, mægala anak inde gem ibay. ðna, kã ðãfak anan apan anã 'am uno lele, kã ðakak anan iken ðo uno re. Ca apan, nã tãbak anak mãsudoh hãna, ðowan saa tacay anan ðukwen ibay. ⁹ Slãne aday, ðo sa jãka tinen Yahuda ahay, aday cãkãbay ta gad nã mungwalay ataya nã, tinen ðo ana Fakalaw ahay. Ni bãnan atan ahay nga ù vo anak, aday ti san, nã pãlay iken acãkan.

¹⁰ Kã rãzlek anan à nga wa kawa anuno sa jak ata awan. Anga nan kutok, ni gak nga ì iken a lele aday kã ðazay à ðãce ahay inde bay. Bina, ðãce inde i ðazay pu ðo ahay bayak awan, i kataã anan abayak nga su ðo sã daliyugo ahay fok. ¹¹ Nen apan ni mak ayak bãse. Ban anan way anak sa njad ata nã, lele, anga aday tã sa ngãzar panak wa mãrdok sã way uno nen saa varak ata bay.

¹² «Do sã mbasay pã ðãce ataya nã, ni tãra atan kawa kon sã alay su mãsudoh ahay ù doh sã mazlaã a Mbãrom uno inde, aday kula ðowan a i rãzlay atan ahay wa bay. Ni vinde patan slãmay ana Mbãrom uno tã slãmay sã wulen su doh ana Mbãrom uno. Wulen su doh ata nã, winen Urãsalima wiya awan. Wulen su doh ata i ðazay à

‡ 2:27 Ca pã Jabuura 2.9.

mburom wa, pə cakay ana Mbərom uno wa. Do ataya dukwen ni vinde patan sləmay uno wiya re.

¹³ «Natiya, dō aday sləmay inde apan nà, â sləne 'am ana Apasay Cəncan a sa jan anà egliz ahay ata awan.»

Derewel anga egliz à Lawdikiya

¹⁴ Dowan ata awan u jo asa, a wa: «Vinden ayak anà maslay a Mbərom a à egliz à Lawdikiya ata nà, natiya: Nen Yesu nà, nen dōwan a tē ngaman Amen ata awan. Nen dō dīdek a sa taa dakay anan 'am a Mbərom. Mbərom a ndakay way aya fok nà, a nay pi nen a wa.

¹⁵ «Na san way anak sa ga ata zle fok. Kə pəruho azar nə tē mivēl kərtek a bay, aday dukwen nə slənek sa jəka, kə larak nen bay re asa. Kə tavay à gaga inde ata dukwen, u zlo à nga bay re. ¹⁶ Anga nan, kak kə tavak à gaga inde kətanān acəkan nà, ni vənīhey iken à 'am uno wa mbaak.

¹⁷ «Iken, ka jan anà nga anak dukwen, iken zlile awan, awan a kəcak bay, aday ka gan may anà awan sabay. Cəkəbay, ka san bay, bina iken mə langed a həməcəkeslkəsle, iken ndəpasasa ma ga mugo awan, iken mətawak awan, iken ti zek kəriya sərdaluwwa, aday iken hurōf a re. ¹⁸ Anga nan kutok, pak sləmay. Nen apan ni jak həna: Sukom gura mə banay a tē uko awan, à alay uno wa, aday ki njad zlile dīdek a acəkan. Sukom zana herre ata à alay uno a wa, aday ki pak pi zek. Ata waray i gak sabay. Sukom way sē idē pi nen wa, aday ata ki tudē ĩ idē inde, aday ki i canan idē lele kutok.

¹⁹ «Nen nə pəlak anan dōwan a nà, nə gafan 'am pə way ahay aday nə kəta anan re. Matanan, sumor a nà, kə gəsle anan ta 'am uno itəbay, yam pə ines anak ahay adəka! ²⁰ Pak sləmay lele, nen mə tavay a həna pa 'am su doh, ni ngamay uho. Dowan kə slənek 'am uno uho, aday kə təbak uno ayak wa nà, ni zla ù doh àga winen, mi i pa daf maya awan.

²¹ «Do sē mbasay pə way sē daliyugo ahay nà, ni varan atan cəved sa nay ahay aday mi i njahay tu dō ataya pa man sē njahay sē bahay uno. Kawa nen a dukwen, nə mbasak pə way ataya re, həna mə njahak

tə Bəbay uno pa man sē njahay sē bahay anahan ata awan.

²² «Natiya, dō aday sləmay inde apan nà, â sləne 'am ana Apasay Cəncan a sa jan anà egliz ahay ata awan.»

4

Ahəran nga anà Mbərom à mburom

¹ Pə dəba anahan a wa, na ca idē à mburom, nə canan anà 'am su doh mə təba awan. Nə sləne dūngo a dōwan a su jo 'am kurre ata, a ndar kawa məzləzlilen ata awan. U jo nà: «Hayak à mburom à man a anan aday ni dakak anan way a sa naa təra ataya awan.»

² A alay ata cəna, Apasay Cəncan a a nay ahay upo. Nə canan anà man sē njahay sē bahay à mburom, dōwan a inde winen mə njahay a apan. ³ Dowan ata nà, idē anahan a wuted kawa kon mə rəba aya ata awan, a ca zeziye, aday dəzdəz a re. Awan a kawa kulay a van nga anà man sē njahay anahan ata awan, kulay ata dukwen a dav nə kawa kon ataya re.

⁴ Man sē njahay maza aya inde kwa kuro cew nga anahan a fudō à man ata re. Ta van nga anà man sē njahay sē bahay ata awan. Məced ahay inde, tinen kwa kuro cew nga fudō mə njahay aya apan. Tinen tē zana aya pi zek nə kwedekkwedek, aday jugo sē bahay ahay inde patan mə ndakay aya sē gura. ⁵ Cəerəed, Mbərom a wuted, tanday a dac apan hohum hohum pa 'am sē man sē njahay sē bahay ata wa. Lalam ahay inde à man ata cuwəe, tinen apan ti dav à man ata lele. Lalam a cuwəe ataya dukwen, tinen nà, apasay ahay cuwəe sa ga mer su way ana Mbərom. ⁶ Awan a inde kawa dəlov sē malam, idē a slar wa nà, ngal ngal kawa malam mə banay awan. Awan ata dukwen pa 'am ana man sē njahay sē bahay ata awan.

Awan aya inde fudō, ta van nga anà man sē njahay ata tew. Awan ataya nà, tinen tē sifa aya awan, aday zek a tinen a dukwen cərkəzlkəzł idē a dəkdek, ta sa 'am aday ta sē dəba a təke re. ⁷ Awan a mama'am a nà, a ga minje tē ziyel. Way mə slala cew a nə a ga minje ta wan sa sla. Way mə slala maakan a kəma, idē anahan nà, kawa idē su dō. Aday way mə slala fudō kutok

nà, winen kawa zləba winen apan i fatay.
⁸ Awan ataya fok aday nà, bərgaslay ahay inde patan nə mbərka mbərka. Zek a tinen aya đukwen cərkəzlkazl ide a dəkdek, pə day sǝ bərgaslay ahay fok re. Awan ataya tinen apan ti ga ara mənǰəna sǝ mbəsak, luvon tǝ ipec fok. Ta wa:

«Cəncan a nà, Mbərom a taayak!
 Cəncan a nà, Mbərom a taayak!
 Iken Mbərom, kǝ zalay way ahay fok,
 iken a pa nga awan.
 Iken inde kwa həna kabay,
 iken inde həna,
 aday azana pa 'am đukwen, iken a re.»

⁹ Awan fudǝ ataya ta ga nà, ara sǝ zambad anan Mbərom awan. Tǝ həran nga, tǝ ngəran anà Mbərom, dǝwan a mǝ njahay a pa man sǝ njahay sǝ bahay ata awan, anga winen inde tǝ sifa pa sǝ viyviya awan. ¹⁰ A alay a tinen apan ti həran nga ata nà, mǝced ahay kwa kuro cew nga fudǝ ataya, tinen apan ti dukwe gərmec pa 'am ana Mbərom mǝ njahay a pa man sǝ njahay sǝ bahay ata awan, aday winen tǝ sifa đukwen pa sǝ viyviya awan. Ata ti cəlukwan jugo à nga wa ti daf anan pǝ cakay sa man sǝ njahay sǝ bahay ata awan, ti həran nga matanan, ta wa:

¹¹ «Bahay a manay Mbərom,
 mazlaḅ tǝ mǝgala inde apak.
 Lele nà, dǝ ahay tǝ dǝfak apan, tǝ hərak nga,
 anga sǝ ndakay way ahay fok nà, iken.
 Kǝ ndakay atan đukwen,
 anga a zlak à nga,
 aday tǝ ga inde.»

5

Saa tǝḅa anan dǝrewel mǝ tapay a nà, wan sǝ tǝman

¹ Aday nǝ canan anà dǝrewel a inde à alay puway ana dǝwan a mǝ njahay a pa man sǝ njahay ata awan. Dǝrewel ata đukwen mǝ vinde a nà, day cew maya awan. Dǝrewel ata mǝ faday a asa, aday ma ga mǝtǝtok a à man ahay cuwḅe lele, aday à saa tǝḅa bǝse bay.

² Natiya awan, nǝ canan à maslay a Mbərom, aday nǝ sləne winen apan i ja tǝ mǝgalak a, a wa: «Dǝwan a saa mba apan sǝ kwahak anan mǝtǝtok a anan aday i pəsak anan dǝrewel a anan nǝ wayaw?» ³ Əna

dǝwan ibay, kwa à wulen su dǝ ma mac aya awan, kwa à man wura, kwa à mburom đukwen, dǝwan inde saa mba apan sǝ kwahak anan mǝtǝtok ata, aday saa ca ide à dǝrewel ata inde nà, ibay. ⁴ Na ma nga pǝ ayam cǝdǝek cǝdǝek, anga dǝwan inde tǝḅe i kwahak anan mǝtǝtok aday i ca ide à dǝrewel ata inde nà, ibay.

⁵ Mǝced ahay kwa kuro cew nga fudǝ ataya, kǝrtek a tinen a, u jo a wa: «Kǝ yam bay. Ca ide, dǝwan inde tǝ ngaman “Ziyel”, winen zahav ana Yahuda, slala ana bahay Dawuda. Winen nà, dǝ sǝ mbasay pǝ way ahay fok. I mba apan sǝ kwahak anan mǝtǝtok a cuwḅe ataya aday sǝ tǝḅa anan dǝrewel ata awan.»

⁶ Cəna, nǝ canan anà wan sǝ tǝman a inde, winen mǝ tavay a pǝ cakay sa man sǝ njahay sǝ bahay ata awan. Mǝced ahay tatǝ awan a fudǝ ataya ta van nga tew. Wan sǝ tǝman ata nà, winen abay ma vad awan. Winen tǝ ləkam aya cuwḅe pa nga. Ide ahay inde cuwḅe pa nga anahan re. Ide ataya cuwḅe nà, tinen apasay a Mbərom ahay cuwḅe sa taa slan atan kwa aha pǝ daliyugo ataya awan.

⁷ Wan sǝ tǝman ata a zla à man ana dǝwan a mǝ njahay a pa man sǝ njahay sǝ bahay ata awan, a tǝma anan dǝrewel ata à alay puway anahan wa.

⁸ A tǝma anan dǝrewel ata cəna, awan a fudǝ ataya tǝ mǝced a kwa kuro cew nga fudǝ ataya tǝ dukwen gərmec ù vo anà wan sǝ tǝman ata awan. Tinen tǝ gənǰaval aya fok à alay inde, aday tǝ tasa sǝ gura aya re. Tasa ataya nà, ma rah aya tǝ ləluway. Ləluway ataya nà, amboh su dǝ ana Yesu ahay sa taa ga ataya awan.

⁹ Dǝ ataya ta ga ara wiya awan, ta wa:
 «Iken ka slak sǝ tǝma anan dǝrewel,
 ka slak sǝ kwahak anan mǝtǝtok aya re.
 Anga iken a aday nà, tǝ vǝdak iken, kǝ mǝcak.
 Kǝ tǝmak anan dǝ ahay bayak a tǝ mez anak ata awan.
 Kǝ bəmbadək dǝ ahay anà Mbərom,
 à wulen sǝ zahav ahay wa fok,
 à wulen sa 'am ahay wa fok,
 pǝ slala, pǝ slala fok,
 aday pu kon, pu kon fok re.

¹⁰ Tǝ tǝrak dǝ anahan ahay à bahay anahan inde,

aday tinen dó sa gan mer su way anà
Mbərom ù doh sə mazlaḅ anahan,
aday ti ga bahay pə daliyugo fok.»

¹¹ Pə dəḅa anahan a wa cəna, nə canan
anà maslay ana Mbərom ahay, tinen bayak
a ti baslay zek bay. Tinen ma van nga
awan, anà man sə njahay sə bahay ata
awan, anà awan a fudó ataya pə kərtek a
tə məced a kwa kuro cew nga fudó ataya
awan. Nə sləne tinen apan ti ga ara. ¹² Ta
ga ara ata nà, tə məgalak awan, ta wa:

«Wan sə təman a ma vad ata nà,
kà slak, aday dī həran nga, dī dəfan
apan,
anga məgala anahan inde, zlile ana-
han inde,
asan way anahan inde re, gədan ana-
han a dukwen a ndav bay,
winen tə mazlaḅ awan.»

¹³ Natiya nə sləne asa, way ahay fok, à
mburom, pə daliyugo, à bəlay ahay inde,
aday à man su dó ma mac aya, tinen apan
ti ga ara, ta wa:

«Həruko anan nga anà dōwan a mə njahay
a pa man sə njahay sə bahay ata
awan,
aday anà wan sə təman re, dəfuko atan
apan.

Məgala tə mazlaḅ ahay fok ta nay ahay à
tinen a wa.

Zambadukó atan pa sə viyviya awan.»

¹⁴ Awan a fudó ataya tə mbəḅa apan, ta
wa: «Amen!» Məced ataya ta ma nga sə
dukwen gərmec ù vo anà wan sə təman tu
dó a mə njahay a pa man sə njahay sə bahay
ata awan, tə həran atan nga.

6

A kwahak anan mətətók ahay

¹ Cəna, nə canan anà wan sə təman, a
təma anan dərəwel a mə tapay a tə mətətók
man cuwḅe ata, a kwahak anan mətətók a
kərtek awan. Ata, nə sləne awan a à wulen
sə awan a fudó ataya, a ja 'am, a ndar kawa
Mbərom a dac ike, a wa: «Hayak!» ² Kagasl,
pəles kwedekkwedek a a zləray ahay bok.
Dowan a inde pə pəles ata awan, linge inde
à alay anahan, aday winen a dukwen tə
tuwdek anan jugo sə bahay à nga inde. Kə
mbasak pə dó manidə ahay, aday kà zlak
saa ga vərəm aday i mbasay patan asa re.

³ Aday wan sə təman a kwahak anan
mətətók mə slala cew awan. Cəna, nə sləne
awan a mə slala cew ata, a wa: «Hayak!»

⁴ Pəles maza awan, a ca dəzdəz, a zləray
ahay bok. Tə varan anà dōwan a mə nja-
hay a pə pəles ata nà, maslalam məduwen
awan. Tə varak anan cəved sa njak anan dó
sə daliyugo ahay pi zek, aday tã ga vərəm,
tã jaf zek ahay, məsinde səngaf səngaf.

⁵ Aday wan sə təman a kwahak anan
mətətók mə slala maakan awan. Cəna, nə
sləne awan a mə slala maakan ata, a wa:
«Hayak!» Kagasl, pəles zənzen a tərəw tərəw
a zləray ahay bok. Agwada sə lavay way
inde à alay anà dōwan pə pəles ata awan.

⁶ Nə sləne dūngo a kawa su dó, a ndəray
ahay à wulen sə awan a fudó ataya wa,
a wa: «May pə daliyugo! Dala si mer su
way hway cəna, i sukóm nà, ndaw agwada
kərtektəkke. Kak ndaw gadam nà, agwada
maakan. Əna mbəsak anan atə mahay tə
amar tã ga inde tuwwa.»

⁷ Aday wan sə təman a kwahak anan
mətətók mə slala fudó ata cəna, nə sləne
awan a mə slala fudó ata a wa: «Hayak!»

⁸ Pəles a inde kəfatata. Dowan a pə pəles
ata, tə ngaman Amac, aday Məke a pərahan
azar. Tə njadak cəved pa man sə daliyugo
ahay fudó fok, sə gəḅa wa day kərtek a, aday
dó ahay tã mac ta may, tə məgara, tə vərəm
à man ata awan, aday way sə kiḅe ahay
dukwen tã rac atan re.

⁹ Aday wan sə təman a kwahak anan
mətətók mə slala dāra awan. Nə canan anà
sifa su dó ma vad aya anga tə wazay 'am a
Mbərom, tinen mə njahay aya ù vo sa man
sə varan way anà Mbərom ata awan. Ta
vad atan anga tə təmahak 'am a Mbərom,
aday tə dəkak anan kawa ana Yesu sa jan
atan ata awan.

¹⁰ Dó a ataya ta ja tə məgalak a, ta wa:
«Bahay a manay Mbərom, iken nə məduwen
awan, iken dó cəncan awan, aday dó dīdek
awan. Dó sə daliyugo ahay tə vədək manay.
Ki i gan atan sariya nə siwa kəla anaw?»

¹¹ Kagasl, ta pak patan zana kwedekkwedek
aya fok, ta jan atan: «Ben apan mənjoek
asa, tã vad apan mərak a kwanay sa gan
mer su way à Mbərom ataya kawa tinen
sa vad kwanay ataya re asa aday. Ta sak a
vad apan dó ahay aday kə dəzlek kawa ana

Mbərom sa gan may ata nà, i i gan atan sariya kutok.»

¹² Aday nə canan anà wan sə təman ata, a kwahak anan mətətok a mə slala mbərka ata awan. Daliyugo fok a 6al kəzlek kəzlek. Pac dukwen a dav sabay, a ca zənzen kawa kupon. Ata kiya nà, a ca ngəlazaza kawa mez. ¹³ Pərtətazltazla mawuzlawazl ahay mə guce aya à məndak, kawa wan sə rəve ma nah a bay a, mad sə gucey anan ahay i sé wa ata awan. ¹⁴ Mburom fok inde sabay, a faday zek kawa sə faday biket ata awan. Bəzlom pi zek tə culok ahay à a'am inde ataya, tinen inde à man a tinen ahay inde sabay re.

¹⁵ Do ahay pə daliyugo fok ta đer zek. Ta đer zek à sləlak sə bəzlom ahay inde, à lar ahay inde. Sa đer zek a nà, bahay ahay, wan bahay ahay, bahay sə suje ahay, do sə zlile ahay, do məduwen aya sə daliyugo a anaya awan, 6ile ahay aday do azar aya fok re. ¹⁶ Tə ngaman anà bəzlom ahay, aday ta wa: «Mbəzlen ahay pumo, đeren manay pa man sə ide a dowan a mə njahay a pa man sə njahay sə bahay ata wa. Dəren manay pa wan sə təman wa re, anga winen tə mível a tə manay. ¹⁷ Anga mível a tinen ata kə dəzlek ahay. Waya saa mba apan sə səmen à luvon ata anaw?»

7

Do sə Isəra'ila ahay 144,000

¹ Pə dəba anahan a wa, nə canan anà maslay a Mbərom ahay fudo, tinen mə tavay aya pə bərgaslay a Mbərom ahay fudo fok ite. Ta gan nga anà mad sa day ahay fudo fok lele, anga aday mad à saa laman anà a'am bay, anà daliyugo bay, aday à saa laman anà dədazl si sé ahay bay re.

² Nə canan anà maslay a Mbərom a hinen inde a may ahay à dəlon wa. Way sa ga vivay a Mbərom bahay sə sifa pə do ahay, inde à alay anahan. A ngaman tə məgalak a anà maslay ataya fudo awan, anga Mbərom a varan atan məgala sa nes anan dədala tə a'am nà, anà tinen awan. ³ A jan atan, a wa: «Kə nəsən anan dədala, a'am tə dədazl si sé ahay fan bay. Guko vivay

ana Mbərom pi jəer ana do si mer su way anahan ahay aday.»

⁴⁻⁸ Tu jo abaslay su do ataya ma ga vivay aya awan, tinen mbulo səkat tə kwa kuro fudo nga fudo (144,000), tinen à wulen sə zahav sə Isəra'ila ahay wa kuro nga cew fok. Kawa sa ja nà, pə zahav fok mbulo kuro nga cew. Zahav ataya nà, zahav ana Yahuda, ana Ruben, ana Gada, ana Aser, ana Neftalim, ana Manasa, ana Simiyon, ana Lewi, ana Isakar, ana Jabulon, ana Yusufu aday ana Benyamin.

Man su do su kon azar aya awan

⁹ Pə dəba anahan a wa nà, nə canan anà man su do, a baslay zek bay. Ta nay ahay kwa à wulen sə zahav ahay wa fok, aday pə slala pə slala, pu kon pu kon, aday 'am ahay fok inde. Tinen a fok mə tavay aya pa 'am ana man sə njahay ana bahay aday pa 'am ana wan sə təman. Tinen a fok ma pak zana aya pi zek kwedəkkwedek aya awan, aday daslam sə təba ahay à alay inde sə həran anan nga anà Mbərom. ¹⁰ Ta ja 'am tə məgalak awan, ta wa:

«Da tam nà, tə alay ana Mbərom a mənuko winen mə njahay a pa man sə njahay anahan, aday tə alay ana wan sə təman re.»

¹¹ Maslay a Mbərom ahay fok, tinen mə tavay aya awan, aday ta van nga anà man sə njahay sə bahay, pi zek tə məcəd ahay pə kərtek a tə awan a tə sifa aya fudo ata awan. Tə dukwen gərmec ù vo anà man sə njahay sə bahay, aday tə həran nga anà Mbərom ¹² ta sa ja asa:

«Amen!

Mbərom a mənuko nà,
mazla6 inde apan,
məgala anahan inde,
winen kəlire* awan,
gədan inde apan,
inde apan pa sə viyviya awan.

Həruko anan nga,
guko anan suse,
dəfuko anan apan,
sə coy awan.

Amen!»

¹³ Dowan a à wulen su do məcəd ataya kərtek a, a cəce puno wa, a wa: «Həna anan,

* 7:12 Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

ma pak zana aya kwedekkwedek a anaya nà, maya ite anaw? Ta nay ahay awanaw?»

¹⁴ Nə mbədahan apan, na wa: «Sa san nə iken awan! Bina nen na san atan bay.»

U jo asa, a wa: «Do anaya nà, ta gak anan ngatay anà way ahay fok, tɛ sɛmak anan anà dɛce mɛduwen ata awan. Tɛ banak anan zana a tinen ahay i mez ana wan sɛ tɛman inde, anga aday à dav herre. ¹⁵ Anga nan kutok:

Ta njad sɛ tavay pac pac pa 'am ana man sɛ njahay a Mbərom.

Ta gan mer su way à Mbərom ù doh sɛ mazlɛ anahan awan.

Mbərom, dɔwan a mɛ njahay a pɛ man sɛ njahay ata i i gan atan nga tɛ mazlɛ anahan.

¹⁶ May tɛ jom i gan atan kula sabay.

Pac i kwadɛh atan sabay,

way saa han patan uko nà, inde sabay.

¹⁷ Anga wan sɛ tɛman a pɛ cakay ana man sɛ njahay sɛ bahay ata, i gan atan nga, i lagay atan pɛ kurok sɛ a'am sa var sifa ata awan.

Mbərom i tɛlkadɛn atan anan idɛ sɛ ayam a tinen ahay pɛ idɛ wa.»

8

Akwahak mətətok a mɛdakwidok a ata awan

¹ Wan sɛ tɛman a ma pɛ dɛrewel ata awan. A kwahak anan mətətok a mɛdakwidok a mɛ slala cuwɛe ata cɛna, dɔwan kà jak 'am à mburom sabay tɛtemtemme, i ga way sɛ minit kwa kuro maakan.

² Pɛ dɛɔa a wa nà, nə canan anà maslay a Mbərom ahay cuwɛe sa taa tavay pa 'am ana Mbərom ataya awan, aday tɛ varak atan mɛzlɛzlilen à alay inde fok a tinen a re.

³ Maslay a Mbərom hinen inde kɛrtek a nay, a tavay pa man sɛ varan way anà Mbərom ata awan, aday tasa sa vak lɛluway ahay à alay inde, tasa ata nà, sɛ gura. Tɛ varak anan lɛluway ahay bayak a aday i vak anan pɛ ruwec sɛ gura ata anga Mbərom, aday ruwec ata dukwen winen pa 'am ana man sɛ njahay sɛ bahay. Winen apan i vak anan lɛluway ataya cɛna, ata a zɛga anan amboh su dɔ a Yesu ahay sa ga pɛ daliyugo ata awan. ⁴ Natiya kutok, jinjek sɛ

lɛluway ata, pi zek tɛ amboh su dɔ a Yesu ataya, a slabak pa 'am a Mbərom, à alay ana maslay a Mbərom ata wa. ⁵ Maslay a Mbərom ata a gɛɔa tasa sɛ gura ata, a rah anan ta slan sɛ uko sɛ ruwec ata awan, a pɛkak anan ayak pɛ daliyugo. Mbərom a wuted, a dac nguzlec, aday a gungwal. Daliyugo a fok a ɛal kɛzlek kɛzlek.

Mɛzlɛzlilen ma fa aya fudɔ

⁶ Natiya maslay a Mbərom a cuwɛe ataya tɛ lavay zek sa fa anan mɛzlɛzlilen a tinen ahay. ⁷ Aday maslay a Mbərom mama'am ata a fa anan mbala anahan. Lanja, uko, mez, tɛ japay fok kɛrtek, aday a pɛkay ahay pɛ daliyugo. Daliyugo ite a gɛzla zek maakan, aday day kɛrtek a, a vak tɛ dɛdazl su way aya tɛke. Gujed ahay fok tɛ vakak re.

⁸ Natiya, maslay a Mbərom mɛ slala cew ata a fa anan mɛzlɛzlilen anahan ite. Awan a inde mɛduwen a kawa ɛɛzlom winen apan i ban, ta lar anan à a'am inde tɛzlev. A'am ata a gɛzla zek maakan, aday day kɛrtek a tɛra fok kawa mez. ⁹ Way sɛ a'am ahay fok, kɛrtek pɛ maakan a nə kɛ mɛcak, aday kwalalan ahay dukwen, tɛ nɛsek matanan re.

¹⁰ Natiya asa, maslay a Mbərom mɛ slala maakan a ata a fa anan mɛzlɛzlilen anahan ite. Mawuzlawazl a inde mɛduwen a, a slahay à mburom wa. Winen apan i ban kawa miresl sɛ uko. A slahay cɛna, a nes anan zlinder ahay kɛrtek pɛ maakan aday tɛ kurok aya tɛke. ¹¹ Tɛ ngaman anà mawuzlawazl ata nà, Mɛduwek. A'am sɛ zlinder ahay fok tɛ gɛzla maakan, aday Mɛduwek ata a tɛra anan a'am sa day mɛ slala maakan ata sɛrekeke. Do ahay bayak a tɛ mɛcak anga sa sa a'am a sɛrekeke ata awan.

¹² Maslay a Mbərom mɛ slala fudɔ ata a fa anan mɛzlɛzlilen anahan ite. A fa anan cɛna, tɛ dɛcan anà way ahay fok à mburom. Pac a gɛzla maakan, kiya matana awan, aday mawuzlawazl ahay kɛrtek pɛ maakan fok kɛ mbacak à alay kɛrtek a wa mbɛtɛk, ta dav sabay. Luvon tɛ ipec a tɛke a gɛzla zek maakan re. Day sɛ ipec kɛrtek a pɛ maakan, day sɛ luvon kɛrtek a pɛ maakan nà, awan kɛ dɛvak uda sabay.

¹³ Kagasl, nə canan anà zlɛba mɛduwen a winen apan i fatay à mburom. Nə

slœne winen apan i ja tã mægalaƙ awan, a wa: «Wawayah! Wawayah! Dãce pu dõ sã daliyugo ahay! Anga maslay a Mbãrom ahay inde maakan ti fa mæzlæzlilen a tinen ahay mba. Ta sak a fa atan cœna, dãce ahay ti nay ahay bayak awan.»

9

Mæzlæzlilen ma fa mæ slala dára awan

¹ Cœna, maslay a Mbãrom mæ slala dára ata a fa anan mæzlæzlilen anahan. Næ canan anã mawuzlawazl a inde mæ slahay à mburom wa, à mændak. Tã varan anan lakile sã tãba anan bælølen sã mæke sã mærdã ata awan. ² A tãba anan dõ'a cœna, jinjek a zleray wa dul dul kawa jinjek sã uko sa tak way. Jinjek ata a kærtan pæ idè anã pac kustehthe, aday idè zænzen a ga takædĩmbom.

³ Jaray a zleray à jinjek ata wa pæ daliyugo fok. Mbãrom kã varak atan mægala sa ndã dõ ahay kawa rãje. ⁴ Kã varak atan cæved sa gan awan anã daslam ahay bay, tã saa laman anã gujed bay, aday kwa dædom tækedè tã laman bay re. Tã ndã nã, dõ ma ga vivay ana Mbãrom a pi jœr itæbay ataya awan. ⁵ Tã njadãk cæved sa mac anan dõ ataya bay re, œna ti ga dãce kiya dára cœna coy. Dãce ata dũkwen, a han kawa ahan sã rãje sa ndã dõ aday a gan atan ata awan. ⁶ A kiya dára ata inde ite nã, dõ ahay ti gan may anã amac, aday ti njad bay. Ti pælay amac pi zek, œna cæved sa mac inde sabay.

⁷ Jaray ataya nã, ta ga minje tã pæles sã vœram ahay. Jugo sã bahay ahay inde patan à nga inde, ma han aya næ tã gura. Nga a tinen aya dũkwen kawa nga sã dõ ahay. ⁸ Sibœk a tinen aya næ kawa sibœk sã uwar ahay, aday slan a tinen aya kutok nã, kawa slan sã ziyel ahay ite. ⁹ Dæginegine a tinen ahay ma ban aya kawa tã palalam sã ræslom. Bærgaslay a tinen awan, a ndar næ kawa muta sã pæles ahay bayak a, tinen apan ti haw à man sã vœram ata awan. ¹⁰ Guter patan kawa ana rãje nduwrenren, aday ta ndã dõ nã, tã winen a re. Sã varan atan mægala sa gan way anã dõ ahay kiya dára ata dũkwen, guter ataya awan. ¹¹ Bahay a tinen a nã, maslay a sa ba pæ mæke sã mærdã ata awan. Tã ngaman ta 'am

sã Yahuda ahay nã, Abadon, aday ta 'am sã Gærek ite, Apoliyon. Slœmay ataya a nan sa ja nã: «Dõ sã lize way.»

¹² Natiya, dãce mama'am a kã ndœvak. Øna dãce maza aya inde cew asa re.

Mæzlæzlilen ma fa mæ slala mbærka awan

¹³ Kutok, maslay a Mbãrom mæ slala mbærka ata a fa anan mæzlæzlilen anahan ite. Næ slœne 'am a ndœray ahay kwa à lækam ahay fudõ pæ ruwec sã gura ata wa, winen pa 'am a Mbãrom ata awan. ¹⁴ 'Am a sã ndœray ahay ata a jan anã maslay a Mbãrom a sa fa mæzlæzlilen a mæ slala mbærka ata, a wa: «Pæsak anan maslay a Mbãrom aya fudõ, ma ban aya pa 'am zlinder sã ngaman Efæratis ata awan.»

¹⁵ Tã pæsak atan cœna, ta vad dõ ahay, kærtek pæ maakan fok kã mæcak. Anga Mbãrom a lavay anan zek tã tinen sa ga mer su way ata à alay a anan, pæ luvon a anan, pæ kiya a anan, aday pæ ava a anan re.

¹⁶ Cœna, næ canan anã suje ma jãn a pæ pæles ataya, tinen bayak awan. Tu jo abaslay a tinen awan, tinen miliyon sækat cew (200,000,000).

¹⁷ I cœn sã zũbay uno ata, næ canan nã, natiya. Pæles ahay tu dõ a ma jãn aya apan, tinen tã zana sã vœram aya pi zek dæzdaz kawa slan sã uko, aday mbamburom kawa a'am sã dælov ahay, aday kawa azay sa wan re. Nga sã pæles ataya kawa nga sã ziyel ahay. Jinjek a pi zek tã uko, tatæ mætætok sã uko ta nay à 'am a tinen ahay wa. ¹⁸ Dãce a maakan a sã zleray à 'am sã pæles ataya wa nã, ta vad dõ kærtek pæ maakan fok. ¹⁹ Natiya awan, mægala ana pæles ataya sa gan way lelibay a anã dõ ahay, a nay nã, à 'am a tinen aya wa. Guter a tinen aya dũkwen ta gan way anã dõ ahay re, anga guter aya kawa dædew ahay, nga ahay inde patan.

²⁰ Dõ aday tã mæcak anan tã dãce ataya itæbay ata nã, ta ngam sã mbæsak sã hœran nga anã setene ahay bay, ta ngam sã mbæsak pœra a tinen a sã ndakay ataya bay re. Tã ndakay pœra a tinen aya næ, tã gura, tã dala, tã ndæfœre, tu kon aday tã dædom re. Way a mæ ndakay ataya nã, tã canan idè bay, tã slœne slœmay bay, aday ta zla bay re. Øna a nan atan sã pœrahan azar

sə həran nga hwiya. ²¹ Do ataya nà, tə mbəsakak sa ga ines ahay bay, tinen apan ti vad' do hwiya, tinen apan ti ga madan a tinen ahay, tinen apan ti dah uho, tinen apan ti kəra way ahay hwiya re.

10

Maslay a Mbərom tə derewel cəđew awan, à alay inde

¹ Pə dəba anahan wa, nə canan anà maslay a Mbərom hinen məgala a re, winen apan i dazay ahay à mburom wa. Zana anahan pi zek nà, matapasl, aday winen mə tuwed' nga nə tə kulay. Ide anahan a dav kawa pac sə ipec. Saray anahan ahay ta ca kawa miresl sə uko. ² Derewel cəđew a inde à alay anahan, mə təba awan. A ngazlay saray sə alay puway pa nga sə a'am, saray sə alay gula nà, pə yugo uho. ³ A zlah tə məgalak a kawa ziyel sa yam. Cəna, nə sləne Mbərom a dac tanday tanday saray cuwbe sə mbəđahan apan.

⁴ Adac a Mbərom a cuwbe ataya a ndav nà, abay u no sə vinde anan way a nen sə sləne ata awan, əna nə sləne dundo a ndəray ahay à mburom wa asa, u jo: «Kə vinde anan 'am ana Mbərom sa dac cuwbe ataya bay, anga aday dowan à san 'am ataya bay.»

⁵ Maslay a Mbərom a mə ngazlay saray a kərtək pa nga sə a'am, kərtək pə yugo ata, a ka alay à mburom, ⁶ a mbađay dərزالah tə sləmay a Mbərom, a wa: «Mbərom winen inde tə sifa pa sə viyviya awan, winen do sə ndakay atə mburom tə daliyugo tə bəlay. A ndakay mburom tə awan anahan aya təkə, daliyugo dukwen tə awan a anahan aya təkə, aday bəlay tə awan anahan aya təkə ite re. Way a saa təra ata nà, winen apan i təra həna bəse kutok. ⁷ Azanan, maslay a Mbərom mə slala cuwbe ata kə fak anan məzləzlilen anahan nà, Mbərom i ndav anan wa way anahan mi der ata awan, kawa ananahan sa jan panan wa anà do maja'am anahan ahay kwakwa ata awan.»

⁸ Dundo ana dowan nen sə sləne 'am anahan ata u jo ahay à mburom wa, a wa: «Zla, kə saa təma anan derewel a mə təba ata à alay ana maslay a Mbərom a mə ngazlay

saray a pa nga sə a'am aday pə yugo ata wa.»

⁹ Natiya na zla à man ana maslay a Mbərom ata awan, na jan: «Vuro anan derewel a cəđew a anan.»

U jo nà: «Təma anan, rac anan. I gumak à 'am inde nà, kawa umam, əna ka sak a səđak anan cəna, i gak sərekeke.»

¹⁰ Nə təma anan derewel ata à alay anahan wa, na rac anan. A 'am inde nà, u gom kawa umam acəkan wanahan. Nə səđak anan gədek cəna, u go sərekeke.

¹¹ Asa tu jo nà: «Zla, kə sa ma anan 'am a Mbərom sa ja pə zahav ahay, pu kon ahay, pə slala sa 'am ahay, pə bahay su kon ataya asa.»

11

Do sə đakay anan 'am a Mbərom ahay cew

¹ Natiya, tə vuro gusuko à alay inde kawa sukol sə lavay way. Tu jo nà: «Slabak, zla, kə saa lavay anan doh sə mazlaḅ a Mbərom, lavay anan man sə varan way anà Mbərom, baslay anan do ahay aday tinen apan ti həran nga anà Mbərom ataya awan. ² Əna kə saa lavay anan gala sə uho ata itəbay, anga Mbərom a kə varak anan anan man ata anà do a azar aya mbala anahan ahay bay ataya awan. Do ataya ti i ngərasl anan wulen su doh à kiya kwa kuro fuđo nga anahan a cew inde, kawa sa ja nà, luvon mbulo tə səkat cew tə kwa kuro mbərka (1 260). ³ A alay ata nà, ni i slənak ayak do sə đakay anan 'am uno ahay cew. Ti man anan 'am uno anà do ahay à luvon a mbulo tə səkat cew tə kwa kuro mbərka (1 260) ataya inde, ti pak pi zek dukwen zana sa zla à məsinde.»

⁴ Do ataya cew a nà, mə tavay aya pa 'am ana Mbərom, winen Bahay a pə daliyugo ata awan. Do ataya nà, tinen dəđazl si sé ahay cew sə ngaman *ulivet* ataya awan.* Aday tinen lalam ahay cew re. ⁵ Dowan kə pəlak sa gan atan awan a cəna, uko a nay ahay à 'am a tinen wa, a vad' anan dowan ata awan. Natiya, do sa gan may sa nan atan ide ahay, ti mac nà, matana awan. ⁶ A alay a tinen apan ti ma 'am a Mbərom ata nà, məgala a tinen inde sə gafan 'am anà iven, aday à ga bay. Məgala a tinen inde

* 11:4 Ca pə deftere Jekariya 4.1-14.

sã tãra anan a'am mez a re. Aday mægala a tinen inde sa pak mægara pu dõ sã daliyugo ahay cara cara, kawa sa zlan atan à nga ata awan.

⁷ Ta sak a ndav anan ama 'am a tinen ata nã, zizœk a inde, i nay ahay à mœke sã mœrda wa re. Zizœk ata i vad zek tu dõ a cew ataya awan. I mbasay patan, i nja atan, ti mac. ⁸ Mœsinde a tinen aya ti njahay hwiya pã cãved sã wulen su doh a mœduwen ata awan. Tã ngaman à wulen su doh ata nã, Sodoma, kabay Misra, kawa sa ja bine maw nã, ta ga ines ataya kœrtek awan. Tã daray anan bahay a tinen pã dœdom mœ zlœngad a nã, à man ata re. ⁹ Dõ ahay ti nay sa ca pã mœsinde ataya nã, à wulen sã zahav ahay wa fok, à wulen sã slala ahay wa fok, à wulen sa 'am ahay wa fok, aday pu kon ahay wa fok re. Anga nan, tã varak anan cãved anã dõwan sa la atan bay luvon maakan tã njamde ahay apan kuro nga anahan cew. ¹⁰ Dõ sã daliyugo ahay fok ti taslay mivel anga amac su dõ a cew ataya awan. Ti ga azar uko sa vad dõ ataya awan, ti varan magwagway ì zek ahay, anga dõ a Mbœrom ataya cew a nã, tã pœkak mægara pu dõ sã daliyugo ahay, à alay a tinen apan ti ma anan 'am ana Mbœrom ata awan.

¹¹ Natiya awan, luvon a maakan ataya tã ler aya kuro nga anahan cew ataya ta ndav cœna, Mbœrom a vœzle patan apasay sã sifa anahan, tã slabak way a tinen, tinen tã sifa aya awan. Man su dõ a sa zlak ayak sa cay ahay patan ataya, ta ma nga pã ajœjar anga zlawan. ¹² Dõ a cew ataya tã slœne dũngo a jan atan ahay 'am tã mœgalak a kwa à mburom wa, a wa: «Jœnen ahay à man a anan!» Ta jãn way a tinen deceb à mburom à matapasl inde pã ide su dõ a sa nan atan ide ataya fok. ¹³ A alay ata cœna, daliyugo a bal kœzlek kœzlek. A wulen su doh ata fok, pu doh ahay kuro nã, kœrtek a kã mbœzlak. Anga nan re, dõ ahay mbulo cuwbe (7,000) fok tã mœcak. Dõ a mœ mbœsak a tã mœcak itœbay ataya dũkwen, tã jœjarak bayak awan. Aday tã hœran nga anã Mbœrom sã bagœbaga mburom.

¹⁴ Natiya kutok, dœce mœ slala cew ata kã ndœvak coy, hinen mœ slala maakan a, winen apan i nay bœse coy re.

Masley a Mbœrom a fa anan mœzlœzlilen mœ slala cuwbe awan

¹⁵ Pã dœba anahan a wa cœna, maslay a Mbœrom mœ slala cuwbe awan, a fa anan mœzlœzlilen anahan ite. Nœ slœne dũngo ahay mœduwen aya tã gungwal à mburom, aday ta wa:

«Hœna Bahay a mœnuko Mbœrom tã Al-masihũ anahan,
ti ga bahay pã daliyugo kutok.
Mbœrom i ga bahay kœtanen hwiya pa sã viyviya awan.»

¹⁶ 'Am ataya ta ndav cœna, mœced ahay kwa kuro cew nga anahan a fudõ, mœ njahay aya pa 'am ana Mbœrom ataya, tã dukwen gœrmec ù vo, tã hœran nga. ¹⁷ Ta wa:

«Bahay a manay Mbœrom, Ba Mœgala,
iken inde nœ kwakwa,
hœna dũkwen iken a re.
Mœ ngœrak, anga iken apan ki ga bahay pã daliyugo
aday ki lavan nga tã mœgala anak awan.

¹⁸ Ba dõ su kon ahay ta gak mivel,
œna alay a ma var a hœna, iken ki ga patan mivel ite,
ki gan sariya anã dõ ma mac aya fok.
Alay a ki varan magwagway anã dõ maja'am anak ahay, anga tinen bile anak ahay ata nã, kã dœzlek.

Ki varan magwagway anã dõ anak ahay,
anã dõ sã dœfak apan ataya fok,
kwa gwaslay ahay,
kwa dõ mœced aya awan.

œna dõ sa nes anan daliyugo ahay ite nã,
ki lize atan wa kutok.»

¹⁹ Pã dœba sa 'am a tinen ata wa cœna, mœsudoh su doh sã mazlab a Mbœrom à mburom ata a tœba pangaya. Zœndok sã aban 'am a Mbœrom ata uda a cay ike. Cœrcœd, Mbœrom a wuted, tanday a dac apan hohum hohum, daliyugo a bal, aday lanja a pœkay ahay sœngef sœngef bayak awan.

12

Atã uwar tã zizœk a inde

¹ Cœna, nœ canan anã awan a à mburom, a ga masuwayan. Nœ canan anã dõ uwar awan, zana anahan pi zek nã, pac. A dœf saray anahan ite nã, pã kiya. Mazan-galan anahan dũkwen, sã mawuzlawazl

ahay kuro nga anahan a cew, winen kawa jugo sê bahay. ² Uwar ata nà, wan à kutov. Winen apan i wahay bैसे coy, kè dèlak anan tē mindel, a han apan. Anga nan, a zlah pi zek tē mēgalak awan.

³ Nē canan anà awan a inde à mburom asa. Zizœk a inde, winen kawa gēdam mēduwen awan, a ca dēzdāz. Nga ahay inde apan nē cuwbe, aday jugo sē bahay ahay pa nga cuwbe ataya re, lēkam ahay kuro inde anan pa nga. ⁴ A mēne anan mawuzlawazl ahay à mburom wa à mēndak tē guter anahan. Kērtēk pē maakan fok kē gucek ahay à mburom wa. Winen a aday nā, a tavay pa 'am ana uwar a winen apan i wahay ata, aday kà sak a wahay a cēna, i gēba anan wan a mē wahay ata awan, aday i rac anan.

⁵ Natiya, uwar ata a wahay anan wan anahan a nā, mungol awan, aday i i tēra bahay tē mēgala awan pa nga su kon ahay fok. A wahay anan cēna, tē gēba anan, ta haw anan pa 'am ana Mbērom winen mē njahay a pa man sē njahay sē bahay anahan ata awan. ⁶ Zek ana uwar a kutok nā, a haw, a man à nga à man sa saf inde, à man ana Mbērom a sē lavan anan zek aday tā gan uda nga ata awan. I i njahay à man ata nā, luvon mbulo tē sēkat cew tē kwa kuro mbērka (1 260).

⁷ Kagasl, vērām a slabak à mburom. Maslay a Mbērom inde tē ngaman Mikayel, a ra maslay anahan ahay fok, ta vad zek tē zizœk ata aday tē maslay anahan ahay cite re. ⁸ Əna Mikayel tu dō anahan ahay tē mbasay patan, tē rēzlak atan. Anga nan, man sē njahay a zizœk ata tē maslay anahan ahay nē inde à mburom sabay. ⁹ Natiya, ta lar anan zizœk a mēduwen ata uho. Zizœk ata nā, winen nē, dēdew kwakwa awan sa taa njēkan uda anà dō ahay kwakwa pē daliyugo fok ata awan. Tē ngaman bahay sē apasay lelibay aya awan. Slēmāy anahan dūkwēn Fakalaw. Tē larak anan à mēndak, winen tē maslay anahan ahay fok.

¹⁰ Cēna, nē slēne 'am a ndēray ahay kwa à mburom wa, a wa:
«Hēna nā, Mbērom kē tēmak nuko kutok. Kà kak anan mēgala anahan.

Winen bahay awan.

Hēna dūkwēn, Almasihu anahan kà kak anan mazlaḡ anahan.

Anga hēna,

dōwan a sa taa ra 'am pē mērak a mēnuko ahay
pē cakay ana Mbērom luvon tē ipec ata nā,
tē larak anan ayak à mēndak.

¹¹ Əna mērak a mēnuko ahay tē mbasay apan nē,
anga mez ana wan sē tēman.

Tē mbasay apan dūkwēn,
anga 'am a tinen sē dākay anan dīdek ata awan.

Tē tēmahak sa mac,
ta mak anan wa bay.

¹² Kwanay a hēna à mburom ata awan,
tislen mivel kutok.

Atē dēdala tē a'am kēma,
dēce anga kwanay kutok wuna!

Anga Fakalaw kē dazak ayak āga kwanay,
aday dūkwēn winen tē mivel awan,
anga a san zle, a mbēsakan alay a bayak a sabay.»

¹³ Zizœk ata a ca apan tē larak anan pē daliyugo kēma, a ma nga sē kukwaran azar anà uwar a sē wahay wan mungol ata awan. ¹⁴ Əna, uwar ata nā, tē varan bērgaslay sē zlēba mēduwen awan, aday ā fatay way anahan à man sa saf à man a Mbērom sē lavan anan zek aday tā gan uda nga ata awan. I i njahay à man ata nā, ava maakan tē rita.* Zizœk a kawa dēdew ata i mba apan sē dēzle apan alay à man ata sabay.

¹⁵ Anga nan, dēdew ata a vēnihey a'am à 'am wa kawa zēlaka, aday a'am ā hawan azar anà uwar ata, ā ra anan. ¹⁶ Aka aday maw? Dēdala kē mak anan zek anà uwar ata awan. Dēdala a ta cēdak, a sa anan a'am a sa nay ahay à 'am anà zizœk wa ata fok.

¹⁷ Zizœk ata a canan à dēdala sa san anan a'am ata nā, a zēga anan mivel anahan sa ga pē uwar ata asa. Anga nan, a ma pē dēba saa ga vērām tē gwaslay sē slala anahan a mē mbēsak ataya awan. Tinen kēma, dō sē dēfan apan anà 'am a Mbērom ahay, aday sē tēma sē dākay anan lēbara sa 'am a Yesu ataya awan.

* **12:14** Ava maakan tē rita: kawa sa ja nē luvon 1 260 ata re.

¹⁸Natiya, zizœk ata a zla way anahan saa tavay pa 'am mægũjẽgũjẽ sã bẽlay.

13

Zizœk a inde a zlẽray ahay à bẽlay wa

¹Cœna, nã canan anà zizœk a inde, a zlẽray ahay à bẽlay wa ladãdã. Nga ahay inde apan nã cuwõẽ, aday lãkam ahay kuro. Jũgo sã bahay ðũkwẽn pã lãkam pã lãkam. Slẽmay lelibay a inde mã vinde pa nga pa nga, sã gãnahan anà Mbẽrom. ²Zizœk ata nã, kawa lungõ. Saray anahan aya ðũkwẽn kawa saray sã ðãrlĩngẽ. 'Am a ðũkwẽn kawa 'am sã ziyel. Zizœk a kawa gẽdam ata a mbẽsakan anan nã gẽdan anahan, bahay anahan awan, aday mægala anahan mãduwẽn awan.

³Nga anahan a kãrtek a nã, a ga nã kawa vivay sã mbẽlak mãduwẽn a inde apan, abay i mac anan, œna mbẽlak ata kã pasak. Anga nan, vivay anahan ata a gan masuwayan anà ðõ sã daliyũgo ahay, tã dazlan sã pãrahan azar. ⁴Fok a tĩnẽn aya tã hãran nga anà zizœk a kawa gẽdam ata awan, anga kã varak anan mægala anahan anà zizœk sa nay à bẽlay wa ata awan. Tĩnẽn apan ti hãran nga anà zizœk ata kurkwẽr re, ta wa: «Wayã mãduwẽn a kawa zizœk a anan anaw? Wayã saa mba apan sa ga vãram tã winen anaw?»

⁵Zizœk ata kã njãðak cãved mãnjœk sã hãran nga anà zek, aday sã gãnahan anà Mbẽrom. Kã njãðak cãved sa ga bahay kiya kwa kuro fũðõ nga anahan a cew (42) re.* ⁶A dazlan sã gãnahan anà Mbẽrom: a gãnahan anà slẽmay anahan, anã man sã njahay anahan a re, aday anã ðõ mã njahay aya à mbũrom ata fok. ⁷Kã njãðak cãved sa ga vãram tu ðõ a Yesu ahay, aday à mbasay patan. Matanan, kã njãðak mægala sã lavan nga anã slala ahay fok, anã zahav ahay fok, anã 'am ahay fok, aday anã kon ahay fok re. ⁸Do sã daliyũgo ahay fok ti ðũkwẽn gãrmec ù vo. Æna ðõ aday slẽmay anahan inde mã vinde à ðẽrewel su ðõ tã sifa aya inde nã, i ðũkwẽn gãrmec ù vo itãbay. Mbẽrom a vinde ðẽrewel ata nã, a ban pã ananahan sã ndakay daliyũgo wa, aday a varan anan

à alay inde anã wan sã tãman a ma vad ata awan.

⁹Natiya, ðõ aday slẽmay inde apan cœna, à slõne 'am a anan: ¹⁰Down a nã, Mbẽrom a ja nã, sa ban anan, ti ban anan. Down a nã, Mbẽrom a ja nã, sã wacay anan tã maslalam ðũkwẽn, ti wacay anan tã maslalam acãkan. Anga nan kutok, lele nã ðõ a Yesu ahay tã zãga anan sa ðãf nga pã Mbẽrom, aday tã sãmen anã way ahay.

Zizœk a inde, a zlẽray ahay à yũgo wa

¹¹Pã ðãba wa, nã canan anã zizœk a inde maza asa, winen apan i zlẽray ahay à yũgo wa. Lãkam ahay inde anan pa nga cew, kawa lãkam sa wan sã tãman, aday a ja 'am kawa ana gẽdam re. ¹²A ga bahay anahan a ðũkwẽn tã mægala ana zizœk a sa nay à bẽlay wa ata awan, a ga nã pa 'am anahan awan. A ðãf bẽlaray pu ðõ sã daliyũgo ahay fok sã hãran nga anã zizœk ata awan, winen tã vivay sã mbẽlak mãduwẽn a aday mã pasay a coy ata awan. ¹³Kã gak way ahay bayak a, ma ga masuwayan aya awan: a dazay anan ahay uko à mbũrom wa pã idẽ sã ðõ ahay fok à mãndak. ¹⁴Kã njãðak cãved sa ga masuwayan ahay bayak a pa 'am ana zizœk a sã zlẽray à bẽlay wa ata awan. Natiya, masuwayan ataya ðũkwẽn tã njãkãk anan ðõ ahay bayak a re. Zizœk sã zlẽray à yũgo wa ata a jan atan nã: «Ndĩken pãra sa ga minje tã zizœk a mã wacay a tã maslalam, aday kã mãcak anan tã mbẽlak anahan a bay ata awan.» ¹⁵Zizœk a sa ja 'am ata nã, kã njãðak cãved sã vãzle apasay à pãra ata inde, aday à ja 'am, à mba apan sa var cãved sa vad anan ðõ sã hãran nga bay ataya awan. ¹⁶Zizœk ata a gan bẽlaray anã ðõ ahay fok, gwaslay ahay tã mãced sã ðõ ahay, ðõ sã zlile aya pi zek tu ðõ mãtawak aya awan, ñile ahay pi zek tu ðõ azar aya awan, tã tãma vivay pã alay puway a tĩnẽn ahay, kabay pi jœr a tĩnẽn ahay re. ¹⁷Down a aday vivay anahan inde apan ibay nã, i njãð sã sukõm way à lumõ wa bay, i njãð sã sukõm anan way tã way anahan ahay itãbay re. Vivay ata ðũkwẽn nã, slẽmay ana zizœk ata awan, kawa sa ja nã, lamba sã slẽmay anahan.

* **13:5** Kiya kwa kuro fũðõ nga anahan a cew: kawa luvõn 1 260 re.

¹⁸ Natiya, lele nà, dō sê kəlire ahay tâ san way. Dō sê kəlire ahay tâ san nà, lamba ata a dākay anan nê maw re. Anga lamba ata nà, lamba sê sləmay su dō zəzen awan. Lamba anahan nà, səkāt mbərka tē kwa kuro mbərka nga anahan a mbərka (666).

14

Do ana Yesu ahay tinen apan ti ga ara wiya awan

¹ Na ca ide asa cəna, nê canan anà wan sê tēman mē tavay a à bəzłom sê ngaman Siyona ata awan, tinen tu dō a aday sləmay a wan sê tēman tē sləmay ana Bəbay anahan mē vinde aya pi jœr a tinen ataya awan. Tinen a fok nà, tinen mbulo səkāt tē kwa kuro fudō nga fudō (144,000). ² Nê sləne asa bine maw nà, agungol inde a ndəray à mburom wa kawa zəlaka sê dazay pē pəkərād à zlınder ata awan, a ndar kawa adac a Mbərom, aday a ndar kawa dō ahay tinen apan ti fa gənjaval re. ³ Man su dō ataya dūkwen tinen mē tavay a pa 'am sa man sê njahay sê bahay, aday pa 'am ana awan a fudō ataya awan, aday pa 'am ana məcəd ahay re. Tinen apan ti ga ara wiya awan. Dowan a mba apan sê tətək ara a tinen ata bay, si kak dō a mbulo səkāt tē kwa kuro fudō nga fudō (144,000) a mē bəmbadəy aya pē daliyugo wa ataya aday. ⁴ Dō a anaya nà, ta gak anan nga i zek lele. Tē dabolok zek tē uwar ahay itəbay. Tē pərahan azar anà wan sê tēman nê kwa aha. Mbərom a tēmay atan ahay à wulen su dō sê daliyugo ahay wa anga winen, aday anga wan sê tēman re. ⁵ Mungwalay inde à 'am a tinen itəbay, ines a tinen dūkwen ibay.

Masley a Mbərom ahay maakan

⁶ Natiya awan asa, nê canan anà maslay a Mbərom maza awan, winen apan i fatay pa nga mburom. A dākay anan ləbara mugom a a mbədə itəbay pa sê viyviya ata awan. I dakan anan anà dō sê daliyugo ahay fok, anà dō sê zahav ahay a fok, anà dō sa ja 'am wura wura fok, aday pē slala pē slala, pu kon pu kon re.

⁷ Maslay ata a ja 'am tē məgalak awan, a wa: «Jəjiren anan anà Mbərom, hərən anan nga, anga alay a kà slak həna i gan sariya

anà dō ahay. Hərən anan nga. Sê ndakay bagəbaga mburom, tē daliyugo, tē bəlay, tē kurok ahay nà, winen a re.»

⁸ Maslay a Mbərom hinen a sləray ahay asa, a wa: «Coy! Babila, wulen su doh a məduwen ata kē slahak. Babila kē slahak dezdezez! Winen a aday nà, kà hak anan mahay sê atahasl anahan anà dō ahay. Atahasl anahan ata nà, kē wadadək anan pē dō sê daliyugo ahay fok, aday tâ ga kawa winen awan.»

⁹ Maslay a Mbərom mē slala maakan awan, a sləray ahay asa. Winen ite a ja tē məgalak awan, a wa: «Kuwaya, dowan a kē dukwek anan gərmec ù vo anà zizœk ata awan, kabay anà pəra sa ga minje tē winen ata awan, aday kē tēmahak vivay anahan pi jœr kabay pē alay re ata kəma, ¹⁰ i ga dəcə. I gurac mahay à gəvet sa ga mível a Mbərom wa, aday mahay ata nà, mē japay a tē a'am itəbay. Natiya dowan ata i sa dəcə ù uko à dəlov sê uko inde mē japay a pi zek tē mətətək sê uko ata awan. Dəcə ata i tēra dūkwen nà, pa 'am ana maslay a Mbərom cəncan aya awan, aday pa 'am ana wan sê tēman re. ¹¹ Jinjek sê uko sa man sê dəcə a tinen ata i slabak pa nga mburom nê dadəkwdukwe pa sê viyviya awan. Kuwaya dowan a kē dukwek anan gərmec ù vo anà zizœk aday anà pəra sa ga minje tē winen ata cəna, kē tēmahak vivay sê sləmay anahan, i man uda kula itəbay, luvon tē ipec fok.»

¹² Anga nan kutok, kwanay dō ana Yesu ahay, dō sê dəfan apan anà 'am a Mbərom ahay, dō sa daf nga pē Yesu ahay, tiven nê lele.

¹³ Asa, nê sləne dongo a jay ahay 'am kwa ahay à mburom wa, a wa: «Vinde! I ban pē həna anan wa nà, Mbərom i daf alay sê bahay anahan pu dō sa mac aday, winen apan i ga mer su way anahan hwiya ata awan.»

Apasay Cəncan a a mbədə apan, a wa: «Matanan acəkan. Ti man uda tē ataslay mível awan, anga Mbərom a san pi mer su way a tinen ma ga lele ataya zle.»

Sariya a dazlan

¹⁴ Na ca ide asa, nê canan anà matapasl kwedekkwedek awan. Awan a inde mē njahay a apan, a ga minje tē wan su dō.

Jugo sɛ bahay inde à nga anahan, ma han a tɛ gura. Winen ti dem ma pa a hepepe à alay inde.

¹⁵ Maslay a Mbɛrom maza awan, a nay ahay ù doh sɛ mazlaɓ a Mbɛrom wa, a jan anà dɔwan mɛ njahay a à matapasl inde ata tɛ mɛgalak awan, a wa: «Gɛba dem anak, car, anga alay sɛ halan nga anà way ahay kà slak. Daliyugo fok ma nah a tɛdɛ sa car.»

¹⁶ Natiya, dɔwan a mɛ njahay a à matapasl inde ata a gɛba dem anahan, a car anan way sɛ daliyugo ahay fok kɛrap.

¹⁷ Nɛ canan anà maslay a Mbɛrom hinen a nay ahay ù doh sɛ mazlaɓ a Mbɛrom à bagɛbaga mburom wa, winen dɔkwen ti dem anahan a ma pa a à alay inde re.

¹⁸ Maslay a Mbɛrom hinen inde maza awan, a nay ahay à man sɛ varan way a Mbɛrom ata wa. Winen nà, maslay a Mbɛrom sɛ lavan nga anà uko ata awan. A tɛba 'am, a jan ahay anà maslay a Mbɛrom a ti dem a ma pa a à alay inde ata, a wa: «Gɛba dem anak, aday zlav anan cune mɛ wahay aya pɛ daliyugo ata fok. Anga wan si sé ataya tɛ nahak coy.»

¹⁹ Maslay a Mbɛrom ti dem a à alay inde ata, a zlav anan cune mɛ wahay aya pɛ daliyugo wa, a pak anan à kudom sɛ caslay anan wan sɛ cune ahay. Kudom ata dɔkwen, man sa ga mivel a Mbɛrom. ²⁰ Wan sɛ cune ahay fok, mɛ caslay aya à kudom inde uho, à wulen su doh wa zad. Zɛlaka sɛ mez a pɛkay ahay à kudom ata wa, a haw. Zɛbor sɛ zlinder sɛ mez ata i ga kilometer sɛkat maakan (300). Sɛdek anahan a dɔkwen i ga miter cew, pɛles à tavay uda nà, saa cay ahay wa nɛ nga dɛkdek.

15

Maslay a Mbɛrom ahay tɛ pɛkay ahay mɛgara ahay cuwɛ

¹ Pɛ dɛba anahan a wa nà, nɛ canan anà awan a inde mɛduwen awan, aday ma ga masuwayan aya à mburom asa. Maslay a Mbɛrom ahay inde cuwɛ, tɛ mɛgara aya à alay inde cuwɛ ite re. Awan ataya dɔkwen, mɛgara mɛdakwidok aya awan, anga tɛ mɛgara ana Mbɛrom ata dɔkwen, mivel anahan i ndav sɛ coy.

² Aday nɛ canan anà awan a inde kawa dɛlov sɛ malam mɛ japay a tɛ uko awan. Asa, nɛ canan anà dɔ sɛ mbasay pɛ zizɔk tɛ pɛra anahan ataya awan, aday tɛ lamba sɛ slɛmay anahan. Tinen nà, Mbɛrom kɛ varak atan gɛnjavaal ahay à alay inde, aday tinen mɛ tavay aya pa 'am sɛ dɛlov sɛ malam ata awan. ³ Tinen apan ti ga ara ana Musa, dɔ si mer su way ana Mbɛrom, tɛ ara ana wan sɛ tɛman. Ara ata nà, natiya:

«Mbɛrom Ba Mɛgala,

mer su way anak ahay fok nɛ mɛduwen aya awan,
ta ga masuwayan.

Bahay su kon ahay fok nà, iken awan.

Way anak ahay sa ga dɔkwen,
lele aday dɛdek aya re.

⁴ Bahay a manay,

dɔwan a saa jɛjɛrak bay nà, wayaw?

Dowan a saa ngam sɛ hɛrak nga bay nà,
winen wayaw?

Anga iken a kɛrtek cɛncan awan.

Do su kon ahay fok ti nay adɛka nɛ sɛ hɛrak nga,

anga dɔ ahay fok tɛ canak anan anà
mer su way anak ahay fok nɛ lele.»

⁵ Pɛ dɛba anahan a wa asa, nɛ canan anà doh sɛ mazlaɓ a Mbɛrom à bagɛbaga mburom inde, kawa sa ja nà, jawjawa cɛncan awan, winen mɛ tɛba awan.

⁶ Maslay a Mbɛrom cuwɛ ataya tɛ mɛgara aya cuwɛ à alay inde, tɛ zɛray à man a cɛncan ata wa. Tinen ma pak zana kwedekkwedek aya pi zek re, aday tinen ma ban mbac aya tɛ maslɛrapa sɛ gura.

⁷ Kɛrtek à wulen sɛ awan aya fudɔ tɛ sifa ataya inde, a varan tasa sɛ gura ahay cuwɛ anà maslay a Mbɛrom a cuwɛ ataya cite. Tasa ataya ma rah aya tɛ mivel a Mbɛrom sa ga pɛ dɔ ahay, aday Mbɛrom nɛ inde tɛ sifa pa sɛ viyviya awan.

⁸ Natiya, doh sɛ mazlaɓ a Mbɛrom a rah tɛ jinjek sɛ mazlaɓ a anahan tɛ gɛdan anahan a tɛke dadekwdukwe. Dowan sa mba apan sa zla ù doh ata ibay, hus azanan maslay a Mbɛrom a cuwɛ ataya tɛ ndɛvak anan mɛgara a tinen a cuwɛ ataya aday.

16

Tasa sɛ mɛgara ahay cuwɛ

¹ Nê slâne dungo a mæduwen a a ndaray ahay kwa ù doh sê mazlaḅ a Mbêrom wa. Winen apan i jan anà maslay a Mbêrom a cuwḅe ataya, a wa: «Zlen, kâ sa pæken anan way sê tasa sê mível a Mbêrom a cuwḅe ataya pæ daliyugo kutok.»

² Natiya maslay a Mbêrom a mama'am awan, a zla, a pak anan way sê tasa anahan pæ daliyugo. Mbêlak lelibay aya aday ma han aya a gan anà dō ahay. Sa njad mbêlak ata nâ, dō sa njad vivay ana zizœk ataya awan, aday ta taa dukwen gærmec ù vo anà pæra ana zizœk ata re.

³ Asa maslay a Mbêrom mæ slala cew awan, a pak anan way sê tasa anahan pa nga sê bēlay. A'am sê bēlay ata a tæra kawa mængædazay su dō ma mac awan, aday way sê a'am ahay fok tæ mæcak.

⁴ Maslay a Mbêrom mæ slala maakan awan, a pak anan way sê tasa anahan pa nga sê a'am sê dælov ahay aday pa nga sê a'am sê kurok ahay fok. Natiya kutok a'am ahay fok tæ tæra mez asa re. ⁵ Aday nê slâne maslay a Mbêrom a, sa gan nga anà a'am ata a hæran nga anà Mbêrom, a wa: «Iken nâ, dō cæncan awan. Iken inde nâ, kwa hæna kabay, hæna dukwen iken a re. Ka gak anan sariya anà dō ahay hæna tæ cæved awan. ⁶ Dō anaya tæ vædak anan dō anak ahay, aday tæ vædak anan dō maja'am anak ahay re. Anga nan, ka han atan mez, tæ njadæk magwagway pæ lelibay a tinen kutok.»

⁷ Cæna nê slâne dungo a ndaray ahay à man sê varan way anà Mbêrom ata wa. A wa: «Ayaw, Bahay Mbêrom, Ba Mægala, ka ga sariya anak nê tæ cæved awan, tæ dîdek a re.»

⁸ Natiya kutok, maslay a Mbêrom mæ slala fudō awan, a pak anan way sê tasa anahan pæ ide sa pac. Cæna pac a njad cæved sa dav ndayaya aday sa han sê zalay sê kukwa ata awan, a vak anan dō ahay tæ uko anahan awan. ⁹ Anga pac a sa vak atan ata awan, dō ahay ta ma nga adæka nê sê gænahan anà slêmay a Mbêrom, winen dō sê lavan nga anà mægara ataya awan. Bina, tæ ngæmak sê mbæsak anan cæved a tinen a lelibay ataya bay, aday tæ ngæmak sê hæran nga anà Mbêrom anga mazlaḅ anahan bay re.

¹⁰ Maslay a Mbêrom mæ slala dæra awan, a pak anan way sê tasa anahan pa man sê njahay ana zizœk ata awan, aday luvon a ga takædîmbom pæ bahay anahan ata fok. Dō ahay ta ma nga sa rac slan, anga dæce inde ndælekeke bayak awan. ¹¹ Tæ gænahan anà Mbêrom sê bagæbaga mburom, anga dæce tæ mbêlak a tinen ataya awan. Aya æna, tæ mbæsakak sa ga huwan bay hwiya.

¹² Natiya asa re, maslay a Mbêrom mæ slala mbærka awan, a pak anan way sê tasa anahan ite. Winen nâ, a pak anan mbala anahan nê à zlinder a inde mæduwen a tæ ngaman Efærtis. Coy a'am a sa wa, aday bahay sê dælon ahay ta njad cæved sê takas anan zlinder ata awan. ¹³ Cæna nê cænan anà apasay lelibay aya maakan. Tinen kawa njælaadaw ahay, tæ zlæray à 'am ana zizœk a kawa gædam ata wa, à 'am ana zizœk a sa nay à bēlay wa ata wa, aday à 'am ana dō maja'am a Fakalaw ata wa re. ¹⁴ Tinen nâ, apasay sê setene ahay sa ga masuwayan ahay cara cara. Apasay ataya ti halan nga anà bahay sê daliyugo ahay fok, anga aday ti ga væram pæ luvon a mæduwen a ana Mbêrom Ba Mægala ata awan.

¹⁵ Bahay a wa: «Ihe, nen apan ni zlak ayak nê kawa dō sê akar, dōwan i san apan bay. Ni daf alay sê mazlaḅ uno pæ dō sê dæfan ide anà luvon ata mænæna sa njak ahan ata awan, aday dukwen zana anahan inde mæ lavay zek a lele, anga aday na sak a zlak ayak cæna, waray i gan sa bar pa 'am sê dō ahay bay, bina zana i ga inde pi zek.»

¹⁶ Natiya kutok, apasay a lelibay ataya, tæ halan nga anà bahay ahay fok à man kærtek awan. Tæ ngaman anà man ata ta 'am sê Yahuda ahay nâ, Harmagedon.

¹⁷ Kagasl, maslay a Mbêrom a mæ slala cuwḅe a kutok, a ndav anan sa pak way sê tasa anahan pa nga mburom. Dungo a ndaray tæ mægalak a kwa ahay pa man sê njahay ana Mbêrom a wa, ù doh sê mazlaḅ anahan a wa, a wa: «Hæna nâ, kè ndævak coy kutok!»

¹⁸ Cæna, cærcæd, Mbêrom a wuted, tanday a dac apan hohum hohum, aday daliyugo a 6al tæ mægalak awan. Kwa pæ ana Mbêrom sê ndakay dō ahay pæ daliyugo nâ, hus ahay hæna, kula daliyugo kè 6alak matanan bay.

19 Cəḁak, daliyugo a ta i zek wa. Wulen su doh a məduwen ata a gəzla i zek wa maakan re. Wulen su doh sə daliyugo ahay fok tə mbəzlak, tə nəsek. Natiya kutok, Mbərom a may anan ahay à nga inde ləbara ana Babila, wulen su doh a məduwen ata awan, a varan tasa sa ga apan mivəl anahan ata ma rah a ledléd tə mahay awan, aday â sa anan wa nə fok. 20 Kon aya aday a'am sə bəlay a van atan nga ataya fok, tə ndərmadak à a'am inde. Bəzlom ahay đukwen tə dafasak fok cite re. 21 Lanja dugulom aya kawa məndaḁ a pəkay ahay mbortoto bayak a pə do ahay. Anga nan, do ahay tə gənahan anə Mbərom, anga iven sə lanja ata kə gəḁak dəcə nə ndəlekeke bayak awan.

17

Atə uwar tə zizək

1 Pə dəḁa anahan a wa nà, do kərtek à wulen sə maslay a Mbərom a cuwḅe sa ban tasa ahay cuwḅe à alay inde ataya, a nay, u jo: «Hayak, ni đakak anan sariya ana Mbərom sa gan anə uwar a sa ján uho tə do ahay so ata awan. Winen nà, wulen su doh a ma han a pə cakay sə zlinder ahay ata awan. 2 Bahay sə daliyugo ahay ta gak mədigwed tə winen, aday do sə daliyugo ahay bayan a tə vawak nga ta sə nahay tə winen a re.»

3 Apasay Cəncan awan, a nay ahay upo, a ban nen, aday maslay a Mbərom ata a zla nen à saf inde. A man ata awan, nə canan anə uwar a inde, winen ma ján a pə zizək a inde, a ca dəzdaz. Nga anahan ahay cuwḅe, aday ləkam ahay apan kuro re. Zek anahan a fok đukwen mə vinde apan nà, sləmay lelibay aya dəkdek, sə gənahan anan anə Mbərom. 4 Uwar ata ite nà, zana anahan pi zek dəzdaz kawa zana vavize awan, way sə sləmay anahan inde sə gura, aday kon lele aya pi zek tə mədine ahay inde apan re. Tasa sə gura đukwen inde à alay anahan, aday way lelibay aya uda teppe, mə rəbas aya vərekeke, kawa sa ja nà, mer su way anahan sa ga lelibay ataya awan. 5 Sləmay inde mə vinde pi jəer anahan, aday sləmay ata nà, a đakay a way mi đer a inde həna: «Nen Babila, wulen su doh məduwen awan. Nen may sə uwar sə nahay tə do ahay so

ataya fok, aday nen may su do huwan aya fok re.»

6 Aday nə canan bine siwaw nà, uwar ata kə sak mez su do a Yesu ahay ma vad aya anga tə đakay anan sləmay a Yesu cərkəke ataya awan. Aday uwar ata kə vawak nga tə mez a tinen ata awan.

Nə canan matanan cəna, u go masuwayan. 7 Maslay a Mbərom ata u jo, a wa: «Sa gak masuwayan nə maw? Ni đakak anan way a mi đer a pə uwar ata tə zizək a sə gəḁa anan, winen tə ləkam aya kuro pa nga ahay cuwḅe ata awan. 8 Zizək a iken sə canan ata nà, abay winen tə sifa awan, əna həna nà, kə məcak. Azanan nə i jənay ahay à məke sə mərda wa. Kə sak a jənay ahay wa cəna, Mbərom i lize wa sə coy a kutok. Do aday sləmay a tinen inde mə vinde à đerewel su do tə sifa aya inde itəbay, kwa sə ndakay anan daliyugo ata fok, ti canan anə zizək ata nà, i gan atan masuwayan. Anga abay winen tə sifa awan, aday həna winen ma mac awan, aday pa 'am mənəcək đukwen i i may ahay tə sifa asa re.»

9 U jo asa, a wa: «Lele nà, do ahay tə njad kəlire sa san way a anan. Nga ataya cuwḅe nà, ta ga minje tə bəzlom ana uwar ata sə njahay apan ataya awan. Aday đukwen, a ga minje tə bahay ahay cuwḅe re. 10 A wulen sə bahay ataya đukwen, đara aya nà, tə məcak coy. Bahay mə slala mbərka nə winen inde həna bahay awan. Əna bahay mə slala cuwḅe a ite nà, alay a anahan kə slak fan bay. Alay anahan a â sla đukwen, i njahay bayak a bay. 11 Zizək ata ite nà, abay winen tə sifa awan, aday həna winen tə sifa sabay asa, ata winen a đukwen bahay a mə slala jəmaakan awan. Bahay ata đukwen tinen pə kərtek a tə bahay a cuwḅe ataya awan. Kə sak a sləray ahay asa nà, Mbərom i lize wa sə coy a kutok.

12 «Ləkam a kuro iken sə canan ataya nà, ta ga minje tə bahay ahay kuro ti nay ahay mba, bina ta gak bahay fan bay. Ti i njad cəved sa ga bahay a mba, aday ti ga bahay a nə jiya tatə zizək ata awan, əna ti njahay bayan a bay. 13 Bahay ataya kuro đukwen, tinen kərtek a i mer su way a tinen inde. Aday ti varan məgala a tinen tə mazlaḁ a tinen anə zizək ata aday â ga anan bahay anahan. 14 Ti ga vəram tə wan sə təman,

aday wan sê tãman ata i mbasay patan, anga winen Bahay sê zalay bahay ahay fok. I mbasay patan, winen tu dõ anahan a mē ngamay ataya awan. A walay atan, aday ti përahan azar tē mivel kãrtek awan.»

¹⁵ Maslay a Mbërom ata u jo asa, a wa: «Uwar a sa jãn uho tē dõ ahay so ata nã, winen mē njahay a pë cakay sê zlinger aya iken sê canan ataya awan. Zlinger ataya nã, ta ga minje tu dõ sê zaav ahay fok, ta 'am ahay fok, tē slala ahay fok, aday tu kon ahay fok re. ¹⁶ Lëkam a kuro iken sê canan ataya, aday tē zizœk a iken sê canan ata nã, ti ma nga sa nan ide anã uwar a sa jãn uho tē dõ ahay so ata awan. Ti ngëzar panan way anahan ahay fok à alay wa, aday i njahay zek kãriya slokwitor a, ti rac sluwed si zek anahan, ti lize anan tē uko. ¹⁷ Bahay a kuro ataya ta ga matanan nã, anga Mbërom a daf abayak nga ata à mivel a tinen inde. Natiya, 'am a zlan atan pi zek anã bahay ataya sê varan mēgala sê bahay a tinen anã zizœk, hus pë luvon a aday 'am a Mbërom ma ja aya ti ndav wa coy ata awan. ¹⁸ Uwar a iken sê canan ata ite nã, a ga minje tē wulen su doh mēduwen a sê lavan nga anã bahay sê daliyugo ahay fok ata awan.»

18

Mbërom a gan sariya anã wulen su doh sê Babila

¹ Pë dëbã anahan a wa kutok, nã canan anã maslay a Mbërom hinen inde, winen apan i dazay ahay à mburom wa. Mēgala anahan inde bayan awan, jiyjay sê mazlaë anahan dukwen a dëvan anã daliyugo fok. ² A zlah tē mēgalak awan, a wa: «Coy! Wulen su doh a sê ngaman Babila ata kē slahak, Babila kē slahak dezdezez! Wulen su doh ata kē rahak tē apasay lelibay aya awan, apasay huwan aya, aday tē mävuhom ma ga mënjadak aya* cara cara tinen ma rah a à wulen su doh ata inde re. ³ Anga winen kē varak anan mahay anã dõ su kon ahay fok aday tã sa. Asa mahay anahan nã, ubor sa ga mēdigwed tē winen awan. Bahay sê daliyugo ahay fok ta gak mēdigwed ata awan. Dõ sa ga masa tē way

ahay fok, tē tãrak dõ sê zlile ahay anga zlile sê mēdigwed anahan sa ga ata awan.»

⁴ Nã slãne asa bine maw nã, dungo a ndëray ahay kwa à mburom wa, a wa:

«Kwanay dõ uno ahay, hayak ikwen ahay à wulen su doh ata wa, anga aday kē limen anan alay anã ines a tinen ataya bay, kī gen dëce kawa tinen bay re.

⁵ Hayak ikwen ahay à wulen su doh ata wa, anga ines anahan ataya dukwen tē dëzlek zek jëgenegene hus pa man sê ide a Mbërom, aday Mbërom awan, a may anan ines ana Babila ataya à nga inde re.

⁶ Gen anan nã kawa anahan a sa gak ikwen ata cite.

Gen anan adëka nã, si sê zalay mbala anahan ata mëcapar cew awan.

Kak winen kē varak ikwen mahay gëzlaway zet nã, viren anan uda kawa anahan ata awan, ãna mēgala mbala a kwanay à zalay anahan mëcapar cew awan.

⁷ Kē pëlak anjahay sê mazlaë tē zlile a nã cëvedabay.

Matanan bënen anan mbiyed nã bayak a kutok,

à ga dëce dukwen matanan re, kawa winen ù doh sê mësinde.

Aday nã, a wa: “Nen bahay, nen mē njahay a pa man sē njahay sē bahay uno lele.

Nen mēdukway sē uwar bay, ni yam ma ite anaw, anga mbaz uno inde kē mëcak ibay.”

⁸ Anga nan kutok, mēgara ahay ti tan à nga nã luvon kãrtek: amac, ayam, aday may re.

Ti vak anan tē uko, anga Bahay Mbërom a sa gan sariya ata nã, winen mēgala awan.

⁹ «Bahay sê daliyugo ahay sa taa japay tē winen pë ubor, aday pa sa jãn uho tē winen ataya fok, ti yam tongof tongof, anga ti canan anã jinjek sê uko ata awan. ¹⁰ Ti tavay dëren, anga zlawan sê dëce mēduwen ataya i gan atan. Aday ti ja à wulen a tinen: “Wuna, wuna!

Babila, iken wulen su doh mēduwen awan,

* **18:2** Minje kawa zãnzen, mugudok, ngahak, kãzkez. Ca pë Tooktaaki Tawreeta 14.3-21.

Babila iken wulen su doh mǝgala ata,
iken inde sabay!

Kǝ lizek ǝ ler kǝrtek inde ca!

Matanan, Mbǝrom kǝ gak anak sariya coy.”

¹¹ «Do sa ga masa tǝ way ahay dukwen ti yam, ti ja mawa, anga dǝwan saa sukom way a tinen ahay nǝ, inde sabay: ¹² way kawa gura, dala, kon lele aya awan, mǝdine ahay; zana kataw aya awan, zana dǝzǝdaz aya awan, zana kwedekkwedek aya awan, zana vavize aya re; dǝdom sǝ rǝbas lele aya awan, aday way mǝ ndakay aya ta slan sǝ mbǝle ataya awan, aday way mǝ ndakay aya tǝ dǝdom masa a da 'am ataya re; azar aya dukwen mǝ ndakay aya tǝ dangwa, tǝ rǝslom, aday tu kon mǝ rǝba aya awan; ¹³ kemsire lele aya awan, amar sa ga pi zek ahay, wurde sǝ ngaman *mira* ata awan, wurde sa vak avavak ahay; mahay, amar sǝ ile; ndaw, nuko sa ndaw; sla ahay, tǝman ahay, pǝles ahay, muta sǝ pǝles ahay; bile ahay, aday sifa sǝ do ahay fok, dǝwan saa sukom way ataya nǝ, inde sabay.

¹⁴ «Natiya, do sa ga masa ahay ti jan anǝ wulen su doh ata, natiya: “Way anak a sa ga anan ti zek ataya fok tǝ lizek. Zlile anak, way sǝ ndakay zek anak, fok tǝ lizek. Kula ki njad atan sabay.” ¹⁵ Do sa njad zlile ta sa ga masa sǝ way ataya ti tavay dǝren pǝ wulen su doh wa, anga dǝce anahan ataya a gan atan zlawan. Ti ma nga sa yam, sa ja mawa nǝ bayak awan. ¹⁶ Ti ja: “Waay, waay! Babila, wulen su doh mǝduwen awan, abay a taa pak pi zek nǝ zana aday kwedekkwedek aya, zana dǝzǝdaz aya, aday zana vavize aya bidaw? Winen mǝ ndǝrkesl a nǝ tǝ way sǝ gura ahay, tu kon sǝ masa lele aya awan, aday tǝ mǝdine ahay re. ¹⁷ Way ataya fok tǝ lizek ǝ ler kǝrtek a inde ca!”

«Do sǝ kwalalan ahay pi zek tǝ bahay nga a tinen aya tǝke, tatǝ do sa bar tǝ kwalalan ahay, ti tavay dǝren cite re. ¹⁸ Ti canan anǝ jinjek sǝ uko sa vak anan wulen su doh ata nǝ, ti zlah, ti ja: “Kula wulen su doh inde mǝduwen a kawa hǝna anan nǝ, ibay!” ¹⁹ Ti ra yugo, ti pak pi zek tǝ ayam awan†, ti ja mawa tǝ ayam awan: “Waay, waay, Babila, wulen su doh mǝduwen awan! Do

sǝ kwalalan ahay pa nga sǝ bǝlay fok ta ga zlile nǝ, tǝ winen a bidaw? Way anahan ahay fok tǝ lizek ǝ ler kǝrtek inde ca!”

²⁰ Natiya kutok, kwanay do sǝ mburom ahay, tisen mivel, anga wulen su doh ata kǝ lizek. Kwanay do a Yesu ahay, do maslan a Yesu ahay, do maja'am a Mbǝrom ahay, tisen mivel, anga Mbǝrom kǝ mak anan anan gǝsiked' anahan, kawa Babila sa gak ikwen ata awan.»

²¹ Kagasl kutok, maslay a Mbǝrom mǝduwen a hinen inde, a zla, a gǝba van mǝduwen awan, a lar anan ǝ bǝlay inde dǝzlez, a wa: «Ti lar anan Babila wulen su doh a mǝduwen ata dukwen, kǝtanan. Dowan i canan kula sabay. ²² Ara su do sa fa gǝnjalaval ahay, sa fa mǝzlǝzlilen ahay, sa fa cicǝek ahay, aday tǝ ara su do sa fa slǝlem ahay i ga inde ǝ Babila sabay. Dowan i canan anǝ do sa han way ahay, do sǝ ndakay way ahay fok sabay. Dowan i slǝne aǝal ana wan sa van pa van ǝ Babila sabay.

²³ Dowan i canan anǝ jiyjay sǝ uko sǝ lalam ǝ Babila sabay. Dowan i slǝne ara su do sǝ gǝba dalay ahay ǝ Babila sabay fok. Ayaw, do sa ga masa ahay ǝ Babila nǝ, tǝ zalay do sǝ daliyugo ahay fok tǝ mazlaǝ. Əna, kǝ njǝkak anan do su kon azar ataya ta sa ga masuwayan anahan ahay cara cara pǝ daliyugo fok. ²⁴ Mez su do a maja'am anahan ahay, pi zek tǝ mez anǝ do a Yesu ahay ma pak awan, ǝ wulen su doh ata awan. Aday asa, mez sǝ do ahay ma pak a pǝ daliyugo fok ata nǝ, pa nga ana Babila awan. Mbǝrom a gan sariya anǝ Babila nǝ, matanan.»

19

¹ Pǝ dǝba anahan a wa kutok, nǝ slǝne awan a inde kawa dundo sǝ do ahay bayan a ǝ mburom, winen apan i ja, a wa:

«Hǝren anan nga ǝ Mbǝrom!

Anga Mbǝrom a mǝnuko nǝ do sa tam do,
mazlaǝ nǝ pǝ winen,
mǝgala anahan inde.

² Mbǝrom a ga sariya dukwen tǝ cǝved awan, aday tǝ didǝm a re.

Kǝ gak anan sariya anǝ uwar sa jǝn uho tǝ do ahay so ata awan.

† 18:19 Aga tinen ta yam mǝsinde nǝ, ta ra yugo pi zek.

Sa nes anan daliyugo fok tə mædigwed nà,
winen a re.

Mbərom kà gak anan sariya anga kə vədak
anan anan dō si mer su way anahan
ahay.»

³ Ta ja asa:

«Həren anan nga anà Mbərom!
Anga jinjek sə uko sə dəroz à wulen su doh
ata wa nà, i ndav kulibay,
i dəroz wa nə pa sə viyviya awan!»

⁴ Natiya kutok, mæced ahay kwa kuro
cew nga fudō pi zek tə awan a fudō tə sifa
ataya, tə dukwen gərmec ù vo anà Mbərom
a mə njahay a pa man sə njahay sə bahay
anahan ata awan. Dō ataya ta wa: «Amen,
matanan! Həren anan nga anà Mbərom!»

Azar uko sə gəba dalay ana wan sə təman

⁵ Cəna, nə sləne 'am a ndəray ahay kwa
à man sə njahay sə bahay a Mbərom wa, a
wa:

«Həren anan nga anà Mbərom a nukō,
kwanay dō si mer su way anahan ahay,
dō sə jəjaran ahay,
mæced ahay pi zek tə gwaslay aya təkə
fok.»

⁶ Nə sləne asa abəbal awan sə man su dō
mæduwen awan, kawa zəlaka sə dazay pə
pəkərad à zlınder ata awan, kawa Mbərom
sa dac tə məgalak ata awan. Nə sləne nà, a
wa:

«Həren anan nga anà Mbərom!
Anga Mbərom Ba Məgala, dō sə lavak uko
nga nə winen Bahay awan!»

⁷ Tasluko mivel, mbasuko pə kərtek awan.
Həruko anan nga, anga mæduwen anahan!
Alay a kà slak, wan sə təman i gəba uwar
anahan.

Dəna ata dukwen kə lavak zek, winen apan
i ba.

⁸ Tə varak anan zana sə gəba zek kəlfedede
aday ma dav a herre,
à pak pi zek.»

Zana anahan a kəlfedede ata nà, mer su
way ana dō a Yesu ahay sa ga lele aya ata
awan.

⁹ Natiya kutok, maslay a Mbərom ata ujo,
a wa: «Vinde: Mbərom i daf alay sə mazlāb
anahan pə dō mə ngamay aya à man sə azar
uko sə gəba dalay ana wan sə təman ata
awan.» Asa, u jo, a wa: «'Am a anaya nà,
'am dīdek aya awan, 'am a Mbərom.»

¹⁰ Nə sləne 'am ata cəna, nə dukwen
gərmec pə saray anà maslay a Mbərom ata
awan, əna u jo, a wa: «Kà ga matana sə
dukwo gərmec ù vo bay. Nen dukwen dō si
mer su way kawa iken, aday kawa mərak
anak azar aya sa ga side pə Yesu ataya re.
Dukwen gərmec ù vo nà, anà Mbərom!»
Anga sə varan məgala anà dō maja'am a
Mbərom ahay dukwen, side sə dakay anan
'am ana Yesu ata awan.

Do sa ján pə pəles kwedekkwedek awan

¹¹ Kagasl, nə canan anà mburom mə
təba awan, aday pəles a inde à man ata
kwedekkwedek awan. Dowan a ma ján a
apan ata nà, tə ngaman nə dō ma daf nga
awan, aday dō dīdek a re. A ga sariya, aday
a ga vəram nà, tə cəved awan. ¹² Idē anahan
ahay ta dav nə kawa miresl sə uko. Jugo
sə bahay ahay inde anan à nga nə bayak
awan. Aday dukwen, sləmay anahan inde
mə vinde apan, əna dōwan a san anan bay,
si zek anahan awan. ¹³ Zana anahan pi zek
nà, dəzdəz tə mez awan. Tə ngaman nə 'Am
a Mbərom. ¹⁴ Dō sa ga vəram anahan ahay
fok tə pərahan azar à mburom wa, tinen a
fok ma ján aya pə pəles kwedekkwedek aya
re. Zana a tinen pi zek dukwen kəlfedede
aya dəkdek, aday ma dav aya herre re.
¹⁵ Mbeet, maslalam ma pa awan, a zləray
ahay à 'am anahan wa. I mbasay pə dō
manidē anahan ahay pu kon pu kon nà, tə
winen awan. I təra bahay tə məgala awan,
pa nga su kon ahay. I zlāb atan kawa dō
sa zlāb wan si sé à kudom inde ata awan.
Way ata dukwen, aga mivel ana Mbərom
Ba Məgala. ¹⁶ Sləmay inde mə vinde pə zana
anahan, aday pə gos anahan natiya: «Bahay
sə zalay bahay ahay fok.»

¹⁷ Aday nə canan ayak anà maslay a
Mbərom hinen, winen mə tavay a pa pac.
A ngaman ayak anà məvuhom sa nga
mburom ahay fok tə məgalak awan, a wa:
«Hayak ikwen ahay, anga dī halay nga sa
pa daf sə azar uko ana Mbərom. ¹⁸ Hayak
ikwen ahay, rəcen sluwed si zek sə bahay
ahay, sə bahay nga sə suje ahay, ta sə suje
aya awan, aday sluwed sə pəles pi zek tə
sluwed su dō sa ján pə pəles ataya təkə,
aday tə sluwed sə dō ahay fok: sluwed su

dó su kon ahay ta sǝ ǝile ahay, sluwed su dó mǝced aya ta sǝ gwaslay aya tǝke.»

¹⁹ Aday nǝ canan anǝ zizǝek ata kutok, anǝ bahay sǝ daliyugo ahay pi zek tǝ suje a tinen aya tǝke, tǝ halay nga sa ga vǝram tǝ dǝwan a ma jǝn a pǝ pǝles a kwedekkwedek ata, pi zek tǝ suje anahan ahay ite re. ²⁰ Ta ban anan zizǝek ata, aday tǝ jaway anan, winen tu dó maja'am ana Fakalaw sa ta ga masuwayan pa 'am anahan ata awan. Tǝ masuwayan ataya dǝkwen kǝ njǝkak anan dó ahay aday tǝ tǝma vivay ana zizǝek ata pi zek a tinen, tǝ hǝran nga anǝ pǝra sa ga minje tǝ winen ata re. Natiya, ta ban anan zizǝek ata tu dó maja'am ana Fakalaw ata nǝ, ta lar atan ǝ dǝlov sǝ uko inde tǝ idǝ aya awan. Dǝlov sǝ uko ata nǝ, ma han a nǝ tǝ mǝtǝtok sǝ uko. ²¹ Suje ana zizǝek ataya nǝ, dǝwan a pǝ pǝles kwedekkwedek ata a vad atan nǝ tǝ maslalam sǝ zlǝray ǝ 'am anahan wa ata awan. Mǝvuhom sa nga mburom ahay fok tǝ rahak tǝ sluwed su dó ataya tǝhǝhǝe.

20

Fakalaw i ga ava mbulo ǝ dangay

¹ Aday nǝ canan anǝ maslay a Mbǝrom inde, winen apan i dazay ahay ǝ mburom wa. Lakile sǝ tǝǝa mǝsudoh sǝ mǝke sǝ mǝrda ata, inde ǝ alay anahan, aday calalaw ma ba awan, inde ǝ alay anahan re. ² Maslay a Mbǝrom ata a ban anan zizǝek a kawa gǝdam a mǝduwen ata awan. Zizǝek ata nǝ, winen dǝdew sǝ njǝkan uda anǝ dó ahay kwakwa way anahan, winen nǝ Fakalaw. Maslay a Mbǝrom ata a jaway anan sǝ ava mbulo, ³ aday a lar anan ǝ mǝke sǝ mǝrda ata inde kutok. A tacan a 'am tǝ lakile, aday a tapay anan tǝ mǝtǝtok, anga aday ǝ saa ma apan sa njak anan dó su kon ahay sabay, hus pǝ ava mbulo ata sa ndav. Ava ata kǝ ndǝvak nǝ, ti i mbǝsakay anan mǝnjǝek asa re.

⁴ Pǝ dǝǝa anahan a wa nǝ, nǝ canan anǝ man sǝ njahay sǝ bahay ahay. Mǝ njahay aya apan ataya nǝ, dó aday Mbǝrom a varan atan cǝved sa gan sariya anǝ dó ahay ataya awan. Nǝ canan anǝ sifa su dó ma mac aya awan. Tinen, ma car aya tǝ tirez, anga tǝ dǝkay anan lǝbara ana Yesu,

* 20:8 Ca pǝ Ejekiyel 38 - 39.

aday anga tǝ wazay anan 'am a Mbǝrom re. Dǝ ataya nǝ, tǝ dukwek anan gǝrmec ǝ vo anǝ zizǝek tǝ pǝra anahan ata itǝbay. Tǝ tǝmahak lamba sǝ slǝmay anahan pi jǝer a tinen ahay itǝbay re. Kwa pǝ alay a tinen dǝkwen, vivay sǝ lamba anahan inde patan ibay. Tinen tǝ slabakak ahay ǝ mǝke wa, ta ga bahay tatǝ Yesu Almasihu ava mbulo. ⁵ Wita nǝ, aslabak ǝ mǝke wa mama'am awan. Dǝ azar aya nǝ tǝ slabakak ahay ite fan bay, hus ava mbulo ata i ndav aday.

⁶ Ataslay mível i tǝran anǝ dó a saa slabakay ahay ǝ mǝke wa ǝ aslabak a mama'am ataya awan, anga tinen dó ma gan nga aya anga Mbǝrom. Amac mǝ slala cew awan, i mba patan sabay. Ti tǝra adǝka nǝ, dó sa ga mer su way ǝ doh sǝ mazlab a Mbǝrom, anga Mbǝrom aday anga Yesu Almasihu re. Ti ga bahay tǝ Yesu Almasihu ava mbulo.

Mbǝrom kǝ mbasak pǝ Fakalaw

⁷ Fakalaw kǝ sak a va mbulo ǝ mǝke sǝ mǝrda ata inde nǝ, ti mbǝsakay anan uho asa. ⁸ Kǝ jǝnak ahay ǝ mǝke wa cǝna, i zla saa njak anan dó su kon ahay pǝ daliyugo fok asa, kawa sa ja nǝ, atǝ Gog tǝ Magog.* Fakalaw i halan nga anǝ dó ahay pǝ kǝrtek awan, sa ga vǝram tǝ Mbǝrom. Tinen nǝ, mǝ wasay aya kawa wiyen sǝ zlinder. ⁹ Nǝ canan atan nǝ, tinen mǝ ndire zek aya awan, ta zla kwa ta sǝ wura fok pǝ daliyugo, aday ta van nga anǝ man ana dó a Yesu ahay mǝ njahay aya uda ata awan, kawa sa ja nǝ, Urǝsalima, wulen su doh ana Mbǝrom a sǝ pǝlay anan ata re. Ta van nga lele cǝna, uko a dazay ahay ǝ mburom wa, a vak atan fok. ¹⁰ Zek ana Fakalaw a sa taa njak atan ata nǝ, ta ban anan, aday tǝ larak anan ayak ǝ dǝlov sǝ uko ata inde. A man ata dǝkwen nǝ, mǝtǝtok sǝ uko winen apan i ban. Ba tǝ larak anan ayak zizǝek tu dó maja'am ana Fakalaw ata ǝ man ata kurre. Dǝce ǝ man ata a ndav itǝbay, luvon tǝ ipec fok, aday pa sǝ viyviya awan.

Sariya mǝdakwidok awan

¹¹ Natiya, nǝ canan anǝ man sǝ njahay sǝ bahay mǝduwen a aday a ca kwedekkwedek. Dǝwan a inde, winen mǝ

njahay a apan. Daliyugo pi zek tã bagãbaga mburom a, ta haw pa 'am anahan wa sã coy awan. Dowan i canan atan kula sabay. ¹² Aday nã canan anã dõ ma mac aya awan, mæced ahay tã gwaslay aya tãke fok, mã tavay aya pa 'am ana man sã njahay sã bahay ata awan. Deftere ahay inde, hãna mã tãba aya awan. Deftere hinen inde, mã tãba a re. Winen nã, mã vinde uda nã slãmay su dõ tã sifa aya awan. Mbãrom a gan sariya anã dõ ma mac ataya awan, kuwaya pi mer su way anahan ma ga aya aday mã vinde a à deftere ataya inde ata awan. ¹³ A'am a vãnihey anan dõ sa mac à a'am inde ataya awan. Amac pi zek tã Mãke, tã vãnihey anan dõ a tinen ma mac aya fok. Mbãrom a gan sariya anã dõ a ataya fok, kuwaya pi mer su way anahan ma ga aya fok re. ¹⁴ Ta lar anan Amac pi zek tã Mãke à dãlov sã uko ata inde. Dãlov sã uko ata nã, amac mã slala cew ata awan. ¹⁵ Kak dõwan a nã slãmay anahan inde à derewel su dõ tã sifa aya ata bay cãna, ta lar anan nã gem à dãlov sã uko ata inde re.

21

Bagãbaga mburom wiya awan, tã daliyugo wiya awan

¹ Cãna nã canan anã bagãbaga mburom wiya awan, tã daliyugo wiya inde re. Bagãbaga mburom mãduwer ata tã daliyugo mãduwer ata tã lizek, bãlay dukwen kã lizek re. ² Nã canan ayak anã wulen su doh cãncan awan, winen Urãsalima wiya awan, winen apan i dazay ahay à mburom wa, pã cakay ana Mbãrom wa. Winen mã ndakay zek a dukwen kawa dãna dalay a i zla à mbaz ata awan. ³ Nã slãne dungo a ndãray ahay kwa à man sã njahay sã bahay wa, a ja tã mãgalak awan, a wa: «Hãna nã, man sã njahay a Mbãrom, winen à wulen sã dõ ahay inde. I njahay tã tinen, aday ti tãra dõ anahan ahay. Zek a Mbãrom a dukwen i ga inde à wulen a tinen, winen Mbãrom a tinen. ⁴ I takãd patan wa ide sã ayam a tinen ahay fok. Amac inde sabay, ayam inde sabay, dãce inde sabay re. Way mãduwer aya fok nã, tã ndãvak sã coy.»

⁵ Kagasl, dõwan a mã njahay a pa man sã njahay ata, a wa: «Hãna nã, ni mbãdã anan way ahay fok, aday way ahay ti tãra nã wiya aya awan.» U jo ì nen a kutok, a wa: «Vinde anan, anga 'am a anaya nã, didek aya awan, aday 'am sa daf apan nga ahay re.»

⁶ A pãrahan azar ta su jo asa, a wa: «Mer su way a anan dukwen kã ndãvak. Sã dãzlan anã way ahay fok nã, nen awan. Aday saa ndav anan wa way ahay fok dukwen, nen a re. Jom kã gak anan anã dõwan a cãna, ni varan a'am kãriya awan, à kurok sa var sifa wa. ⁷ Dõ saa mbasay pã dãce ata nã, ni varan anan way ataya fok. Ni tãra Mbãrom anahan, aday i tãra wan uno. ⁸ Æna, dõ aday a nan sã pãruho azar bay anga zlawan a gan atan ataya awan, dõ sa daf upo nga sabay ataya awan, dõ sa ga way mãnjadãk aya awan, aday dõ sa vad nga su dõ ahay, dõ sa dah uho ahay, dõ sa ga maram ahay, dõ sã tawal pãra ahay, aday dõ sa gad mungwalay ahay dukwen, man sã njahay ana dõ ataya fok nã, à dãlov sã uko a pi zek tã mãtãtok sã uko ata inde. Way ata nã, amac tã slala cew a kutok.»

Urãsalima wiya awan

⁹ Maslay a Mbãrom a inde, a nay ahay pã cakay uno kutok. Winen dõ kãrtek à wulen sã maslay a Mbãrom a cuwãe sa ban tasa ahay cuwãe à alay inde ataya awan. Tasa a tinen ahay nã, ma rah aya tã dãce mãdakwidok aya cuwãe ite re. Dowan ata u jo: «Zlumo, ni i dãkak pã dãna aday wan sã tãman i i gãba ata awan.» ¹⁰ Apasay a Mbãrom a nay ahay upo, a ban nen, aday maslay a Mbãrom ata a gãba nen pa nga sã bãzlom zãbor a aday sololo ata awan. U ko anan Urãsalima, wulen su doh a cãncan ata awan, winen apan i dazay ahay pã cakay ana Mbãrom à mburom wa. ¹¹ A dav nã pãzlad pãzlad lele tã jiyjay sã mazlab a Mbãrom awan. A wuted kawa kon lele aya aday mã rãba aya ata awan, zeziye aday ide cãrwa kawa malam. ¹² Zled mãduwen a a van nga tew fok. Mãsudoh ahay inde apan nã kuro nga anahan a cew. Aday maslay a Mbãrom ahay kuro nga anahan a cew dukwen, tinen apan ti ba pã mãsudoh a kuro nga cew ataya re. Slãmay sã zahav sã Isãra'ila ahay kuro nga anahan a cew

dukwen mə vinde aya apan. ¹³ Məsudoh ahay maakan tə day sə dəlon, maakan tə day sə mburom, maakan tə day sə walay, aday maakan dukwen tə day sə wundala. ¹⁴ Zleđ sə wulen su doh ata nà, saray a ma pak a dukwen tu kon ahay kuro nga anahan a cew, aday sləmay su do maslan ana wan sə təman ahay kuro nga anahan a cew mə vinde aya apan re.

¹⁵ Maslay a Mbərom a su jo ahay 'am ata nà, way sə lavay way inde à alay anahan, anga sə lavay anan wulen su doh, tə məsudoh anahan aya təke, aday ti zleđ anahan a təke re. Way sə lavay way ata dukwen, mə ndakay a sə gura. ¹⁶ Wulen su doh ata nà, day anahan aya fudo fok, tə lavay ike hedek hedek. Maslay a Mbərom ata a lavay anan wulen su doh tə way sə lavay way anahan ata kutok. Day anahan a kərtek a nà, kilomiter mbulo cew tə səkat cew (2 200).^{*} Day anahan aya dukwen, tə lavay ike tə zəbor sə mburom ata awan. ¹⁷ A lavay anan zleđ sə wulen su doh ata awan. Zəbor sə mburom anahan nà, miter kwa kuro cuwbe nga anahan a cew (72)[†], kawa alavay way a mənuko. ¹⁸ Zleđ sə wulen su doh a nà, mi dezl a tu kon sə ngaman *yaspa* ata awan. Əna zek a wulen su doh a ite nà, mi dezl a tə gura, aday ide cərwa kawa malam. ¹⁹ Kon sə saray su doh ataya kuro nga cew nà, tinen mə ndakay aya tu kon mə rəba aya cara cara. Kon kərtek a nə mə ndakay a tə *yaspa*, hinen tə *safira*, hinen tə *agate*, hinen tə *miradi*, ²⁰ hinen tə *onikis*, hinen tə *sardis*, hinen tə *kirisolit*, hinen tu kon zeziye awan, hinen tə *topas*, hinen tə *kirisoparasu*, hinen tə *lipilar*, aday hinen tə *ametistu*.[‡] ²¹ Way sə tacay 'am su doh aya kuro nga anahan a cew ataya dukwen, tinen nə mədine ahay kuro nga anahan a cew ite re. Aday dukwen, way sə tacay məsudoh kərtek fok, mədine kərtek coy. Cəved sə wulen su doh məduwen ata dukwen, winen mə ndakay a tə gura aday ide cərwa kawa malam ata awan.

²² A wulen su doh ata nà, nen nə canak anan anà doh sə mazlaḅ a Mbərom sabay, anga Bahay Mbərom, Ba Məgala, ta wan sə təman, sə təra doh sə mazlaḅ a Mbərom nà,

tinen awan. ²³ Wulen su doh ata dukwen a gan may anà pac kabay kiya saa dav uda sabay, anga jiyjay sə mazlaḅ a Mbərom winen apan i dav uda coy. Lalam sa man ata dukwen, wan sə təman awan. ²⁴ Do su kon ahay fok, ti zla nà, à jiyjay anahan ata inde. Bahay sə daliyugo ahay dukwen ti zlak ayak tə zlile a tinen ahay uda awan. ²⁵ Məsudoh sə wulen su doh ataya nà, tə tacay atan itəbay, anga luvon a ga à man ata bay. ²⁶ Məgala a pi zek tə zlile su kon ahay fok ti halak anan ayak à man ata awan. ²⁷ Way mənjadak aya fok nà, ti dəzle uda itəbay. Do sə mungwalay ahay tu do sa ga ines ahay, ti njad sa zla uda itəbay re. Saa zla uda cəna, do aday sləmay anahan mə vinde a à dərewel su do tə sifa aya, mbala ana wan sə təman sə lavay ata awan.

22

¹ Cəna, maslay a Mbərom ata u ko anan zlinder sə a'am sa var sifa a inde, ide cərwa kawa malam, aday a zləray ahay à man sə njahay ana atə Mbərom ta wan sə təman ata wa. ² A'am sə zlinder ata a haw à wulen su doh inde à mamasl sə cəved məduwen ata awan. Pa 'am zlinder ata ta day cew maya fok, sé sə varan sifa anà do ahay ma zav a inde patan. Sé ata a wahay saray kuro nga cew à ava daz inde, pə kiya pə kiya fok saray kərtek. Daslam anahan a dukwen, disise sa mbar anan do su kon ahay fok à dəvac a tinen ahay wa. ³ Atahasl do i ga inde à wulen su doh ata sabay. Man sə njahay sə bahay ana atə Mbərom tə wan sə təman i tavay uda sə coy.

Natiya, do si mer su way ana Mbərom ahay ti həran nga à man ata awan. ⁴ Ti canan anà ide a Mbərom awan, aday sləmay anahan i ga inde mə vinde pi jər a tinen ahay. ⁵ Luvon a ga à man ata sabay, ta gan may anà lalam bay, ta gan may anà pac sabay re, anga mazlaḅ a Mbərom Ba Məduwen i dəvan atan. Tinen nà, ti ga bahay tə winen pa sə viyviya awan.

⁶ Cəna, maslay a Mbərom ata u jo, a wa: «'Am a anaya nà, didek aya awan, aday 'am sa daf apan nga ahay re. Mbərom Ba

^{*} 21:16 Kawa sa ja nà, «stadi» 12 000. [†] 21:17 Kawa sa ja nà, «cukulek» ahay 144. [‡] 21:20 Kon ataya nà, inde àga mənuko ibay.

Mêduwen, dô sê varan ahay Apasay anahan Cœncan a anà dô maja'am anahan ahay ata, a slênay ahay maslay anahan anga aday â dakan anan anà dô si mer su way anahan ahay way a sa naa tœra bœse ataya awan.»

Yesu i may ahay

⁷ Yesu a ja, a wa: «Pœken slœmay, ni mak ayak bœse! Ataslay mivel inde anga dô sê dœfan apan anà way a mœ vinde à dœrewel a anan inde ata awan, anga sê dœkay anan nœ zek a Mbœrom awan.»

⁸ Nen Yuhana, nen nœ, dô sê slœne aday sê canan anà way a anaya awan. Nœ slœne anan aday nœ canan lele nœ, na ma nga sê dukwen gœrmec ù vo anà maslay a Mbœrom a sê dœko anan way ataya fok, aday ni hœran nga. ⁹ Cœkœbay, winen a dœkwen u jo, a wa: «Kœ ga matanan bay! Kœ hœro nga bay. Anga nen dœkwen dô si mer su way a Mbœrom kawa iken a re, aday kawa mœrak anak dô maja'am a Mbœrom ahay azar aya sê dœfan apan anà 'am a mœ vinde à deftere a anan inde ataya awan. Hœran nga nœ, anà Mbœrom a dœkdœk.»

¹⁰ U jo asa, a wa: «Kœ saa dœr anan way a iken sê vinde à dœrewel inde anaya pœ dô ahay wa bay, anga alay sê way anaya i tœra bœse coy. ¹¹ Dœ sê huwan, â zœga anan apan huwan anahan. Dœ mœnjadœk awan, â zœga anan apan sa ga mœnjadœk anahan re. Dœ sa ga sumor, â zœga anan apan sumor anahan ata ite re. Aday dô sê cœncan ite dœkwen, â zœgahan alay anà cœncan anahan ite hwiya.»

¹² Yesu a ja, a wa: «Pœken slœmay, ni mak ayak bœse! Ni zlak anan ayak magwagway à alay inde. Kuwaya i njad nœ, tœde pi mer su way anahan a sa ga ataya awan. ¹³ Sœ dœzlan anà way ahay fok nœ, nen awan. Aday saa ndav anan wa way ahay fok dœkwen, nen a re. Nen dô mama'am awan, aday nen dô mœdakwidok a re.

¹⁴ «Ataslay mivel inde anga dô sê banay anan rœkot a tinen ahay ataya awan, anga tinen ti njad sa zla tœ mœsudoh sê wulen su doh, aday ti pa bumbok i sê sa var sifa anà dô ahay ataya wa re. ¹⁵ Æna, dô sa ga way sa zlan atan à nga ahay, maram ahay, dô sa ga mœdigwed ahay, dô sa vad nga su dô ahay, dô sê pœra ahay, dô sa taa gan may sa gad mungwalay ahay nœ, ti ka nga à wulen su doh ata inde itœbay jiya awan.

¹⁶ «Nœn Yesu, nœ slœnak ayak maslay uno saa dœkak ikwen anan way a anaya awan, kwanay dô sê egliz ahay cuwœe ataya fok. Nen a aday nœ, dô sa nay à zahav ana Dawuda wa. Nen bœmtay sa dav ata awan.»

¹⁷ Apasay Cœncan awan, tœ dœle ana wan sê tœman a saa gœba ata, ta wa: «Hayak!» Kwanay a sê slœne 'am a anan ataya dœkwen, jen nœ: «Hayak!»

Kuwaya, jom a gan anà dœwan a nœ, â nay. Kœ nak anà dœwan cœna, i tœma a'am sa var sifa hœna kœriya awan.

Mœdakwidok sa 'am ahay

¹⁸ Nen Yuhana nœ, nen apan ni gafan 'am anà dô sê slœne 'am a mœ vinde à dœrewel a anan inde ataya fok: Kak dœwan a kœ zœgahak anan apan 'am pœ dœrewel a anan nœ, Mbœrom i zœgahan anan apan dœce ahay kawa ana dœrewel a anan sa ja apan ataya re. ¹⁹ Aday kak dœwan a kœ zœbak panan ite, Mbœrom i zœban pœ magwagway anahan ahay wa, kawa ana deftere sa ja apan ataya re. I njad sœ njahay à wulen su doh a cœncan ata bay, i njad sa pa wan si sê sa var sifa anà dô ahay ata bay re.

²⁰ Dœwan a sa san dœdœk sa 'am anaya, a ja nœ: «Tœ dœdem a, nen ni zlak ayak bœse coy!»

Amen! Yesu Ba Mêduwen, hayak ahay coy.

²¹ Bahay a mœnuko Yesu â gan sumor anà dô sa dœf apan nga ahay fok.